

A dense, lush green forest with various tree species and a large palm frond in the foreground. The text "New Testament" is overlaid in a golden-brown serif font.

New Testament

Cishingini Language

Cishingini - Bible - New Testament

Matiyu	3	
Marukusu	75	
Luka	119	
Yahaya	192	
Azusuki	247	
Roma	316	
1 Korintiya	348	
2 Korintiya	379	
Galatiya	399	
Afisu	410	
Filibiya	422	
Kolosiya	430	
1 Tosolonika	437	
2 Tosolonika	444	
1 Timoti	448	
2 Timoti	457	
Taitu	464	
Filimo	468	
Aza a Ibrahim	470	
Yakubu	493	
1 Biturusu	501	
2 Biturusu	510	
1 Yahaya	515	
2 Yahaya	523	
3 Yahaya	524	
Yahuza	526	
Kene	529	

Cishingini - Bible - New Testament

Matiyu

Matiyu 1

Tsukaya ci Yesu

(Luk. 3:23-38)

- ¹Yesu Kirisiti† Kishi wu utā tā a kpa'a ki Ibrahim† m kpa'a ku Mogono Dawuda. Na va dāda ula a tsukaya† ci ni:
- ²Ibrahim dā esheku a Ishaku.† Ishaku dā esheku a Yakubu.† Yakubu dā esheku a Yahuza† n olobo o yoku.
- ³Yahuza ayi dā esheku e mpeshe Farisa n Zara (anaku e le a dā Tamaru.) Farisa dā esheku a Hasuruna. Hasuruna dā esheku a Aram.
- ⁴Aram dā esheku a Aminadaba. Aminadaba dā esheku a Nasham. Nasham dā esheku a Salumuna.
- ⁵Salumuna dā esheku a Buwaza. (Anaku a Buwaza ayi dā Rahapu).† Buwaza dā esheku a Abida. (Anaku a Abida ayi dā Ruti). Abida dā esheku a Yasa.†
- ⁶Yasa dā esheku o Mogono Dawuda.† Dawuda dā esheku e Sulemanu.† (Anaku e Sulemanu ayi dā Bashaba. Ayi dā vuka vu Uriya vu na Dawuda u ronoi.)
- ⁷Sulemanu dā esheku e Rehobawa. Rehobawa dā esheku a Abija. Abija dā esheku a Asa.
- ⁸Asa dā esheku o Johoshafatu. Johoshafatu dā esheku o Joram. Joram dā esheku a Azariya.
- ⁹Azariya dā esheku o Jotamu. Jotamu dā esheku a Ahazu. Ahazu dā esheku e Hezikaya.
- ¹⁰Hezikaya dā esheku a Manasa. Manasa dā esheku a Amon. Amon dā esheku o Josiya.
- ¹¹Josiya dā esheku o Jokoniya n olobo o yoku. (Ayin a nam pa a dāda a dikai uma a bankai a ugbashi a idika i Babila.)†
- ¹²Ana a bankai le a idika i Babila: Jokoniya dā esheku a Shayatiya. Shayatiya dā esheku e Zerubabe.
- ¹³Zerubabe dā esheku a Abihudu. Abihudu dā esheku a Iliyakima. Iliyakima dā esheku a Azuro.

¹⁴Azuro dā esheku a Saduku. Saduku dā esheku a Akimu. Akimu dā esheku a Aliyudu.

¹⁵Aliyudu dā esheku a Iliyazara. Iliyazara dā esheku a Matan. Matan dā esheku a Yakubu.

¹⁶Yakubu dā esheku a Isuhu. Isuhu† dā vali vi Meri. Meri† va kparamu ayi dā anakū e Yesu vuza na e ci deke Kirisiti Kishi.†

¹⁷Aza a na e kecei na va rakā vi le, ele dā tsukaya kupa n tsu nashi a gitā tā a ayin a Ibrahim a kubana a ayin o Mogono Dawuda. Tsukaya tsu dā kparamu kupa n tsu nashi a gitā tā a ayin a Dawuda a kubana a ayin a na a dikai le a kubana a idika i Babila. Tsukaya tsu dā kparamu kupa n tsu nashi a gitā tā a ayin a na a bankai le a idika i Babila a kubana a ayin a Kishi.

A matsai Yesu

(Luk. 2:1-7)

¹⁸Gogo na uteku u na a matsai Yesu Kishi u dā na: Anakū a ni, Meri, a kanaka yi tā kamana ka na u kolo Isuhu, amma ayi mekere ma'a bil'i, kata u yeve vali ba. Da u ya'in katsuma n utsura wa Ayinviki a Kashile.†

¹⁹Isuhu vuma dā vu na ayin tutu u ci ya'an ili i na yi derere, amma u ciga kutsunku Meri wono e keteshe ba, dā u sheshei ku kasakpa mazama ma n kabini.

²⁰Ayi bil'i o kugodumo kakuna ka nam pa, dā kalingata ka Kashile ka tawai wa ni tsa alatani, dā ka danai, “Isuhu, matsukaya ma Dawuda, kata vu pana wovon u kolo Meri ba, adama a na Ayinviki a Kashile a dā a zuwai ni u ya'an katsuma ka.

²¹Wi tā a kumatsa maku mo kolobo, kata vi ne'e yi kula Yesu, adama a na ayi dā u kisa uma a ni a ubuta wu unushi u le.”

²²A ya'in ili i nam pa adama a na uzuwakpani u Kashile u shana, uteku u na keneki† Ishaya u danai mani-mani de:

²³“Mekere ma na me yevei vali ba, mi tā a kuya'an katsuma. Wi tā a kumatsa maku mo kolobo, kata e ne'e yi kula Imanuwelu.” Dada “Kashile n atsu.”

²⁴Ana Isuhu u jimgbai, dā u ya'in ili i na kalingata ka ka danai ni. U dikai Meri u bankai a kpa'a ku ni, dā wo okpoi vuka vi ni.

²⁵Amma u yeve maku ma vuka ma ba, sapu u matsai maku ma. Da Isuhu u ne'i ni kula Yesu.†

Matiyu 2

Aza e kuyeve a tawai kene Yesu

¹Ayin a na Hiridu† wi o tsugono a dada a matsai Yesu a likuci i Batalami vu ubon u Yahuda. Megeshe ma ya'in kenu, dā uma o yoku aza e kuyeve a azangata a utai a kasana dā a yawai a Urishelima.†

²Da e ecei, “Te d̄ai maku ma na a matsai va vuza na wi mogono ma Ayahuda?† Ce ene t̄a kazangata k̄a ni a kasana d̄a ta na tsu t̄aw̄ai adama a na ci cikpa yi.”

³Ana Hiridu Mogono u panai nahannai, d̄a u vod̄otsoi, kobolo n uma ā ni r̄ak̄a a Urishelima.

⁴U d̄ekei anan ganu vu gbagba'in† r̄ak̄a nu nlum n Wil̄a,† d̄a we ecei le, “Te d̄ai a kumatsa Kirisiti Kishi va?”

⁵Da ā ushuki, “Ā likuci i Batalami i Yahuda. Keneki Mika ka d̄ana t̄a ili i nam pa a Katagarda ka Cida:†

⁶’Amma avu likuci i Batalami, punu a ufon u Yahuda, likuci i gbayin i d̄a ā k̄atsuma k̄a likuci i Yahuda r̄ak̄a. Mogono mi t̄a ā kut̄a w̄a nu, vuza na u kokpo an magubi ma uma ā vā Israila.’ ”

⁷Da Hiridu u d̄ekei omoci a na ā ut̄ai a kasana ka, adama a na u ya'an obolo n ele a usokongi, d̄ad̄a omoci a a danai ni ayin a na kazangata ka ku ut̄ai derere.

⁸Da u danai le, “Denḡai k̄at̄a i bana a Batalami k̄at̄a i l̄ansā maku ma mayin. Ayin a na baci ye enei ni, k̄at̄a i bono i dana mu adama a na mpa feu m bana n cikpa yi.”

⁹Aza e kuyeve a a panai ili i na mogono ma ma danai, d̄a ā ut̄ai a lya'i kelime. Da kazangata ka ka lazai kelime ke le, ali d̄a ka shamgbai ā ubut̄a u na maku ma mi.

¹⁰Ana e enei ka'a, d̄a maz̄angā ma shanai ād̄u e le kau!

¹¹Ana a uwai a kpa'a ka, d̄a e enei maku ma m Meri† ān̄aku ā ni, d̄a ā kud̄angi d̄a a cikpai ma'a. Da ā ut̄ak̄ai kune'e ku le ka azanariya n ili i magulani† i re, d̄a e nekei maku ma.

¹²Amma d̄a K̄ashile ka kushei aza e kuyeve ā ubut̄a wa alatani, k̄at̄a o bono n u Hiridu ba. Da o bonoi a idika i le n uye u yoku kau.

A sumakai n Yesu a kubana Masar

¹³Ana aza e kuyeve a a lazai, d̄a kalingata k̄a K̄ashile† ka banai u Isuhu tsa alatani d̄a u danai, “Denga! Ya'an gogo'o k̄at̄a vi d̄ika maku ma n ān̄aku ā ni vu suma a kubana Masar! Vi shamgba d̄e ali ayin a na n danai nu vu bono, adama a na Hiridu wi t̄a a kul̄ansā maku ma wa kuna.”

¹⁴Da u denḡai, u dikai maku ma n ān̄aku ā ni Meri d̄a u lazai a kubana Masar n kayin.

¹⁵Da ā d̄as̄angi d̄e Masar ali ukpā u Hiridu. Ili i nam pa i ya'an t̄a nahannai adama a na a shatangu ili i na K̄ashile ka danai ā ubut̄a u keneki Hosiya: “N d̄eke t̄a maku ma va mu ut̄a a idika i Masar.”

Hiridu wu unai muku mo olobo

¹⁶A ayin a nan lo r̄ak̄a, ana Hiridu we enei aza e kuyeve a kparasa yi t̄a d̄e, d̄a u ya'in wupa k̄au. Da u nekei kadanshi n utsura a una muku mo olobo r̄ak̄a n na mi a Batalami n ukar̄a'i u ni, aza a na a yawai ayā e re a kubana d̄aka. U zagba t̄a ayā a nan lo adama a na aza e kuyeve a a dana yi t̄a ayin a na a matsai maku ma.

¹⁷Da ili i na Kāshile ka dansai a ubuta u keneki Irimiya† yo okpoi mayun:

¹⁸“A panai kalakatsu de a Rama, vuza yoku a mashi kau adama a unambukatsuma. Rahila† a mashi adama a muku n ni. U fuda u reme kadu ka ni ba, adama a na a kuwa ta.”

O bonoi a Nazara

¹⁹Wanai dai Hiridu u kuwa, da kalingata ka Kāshile ka tawai u Isuhu tsa alatani kparamu ayi de bili Masar.

²⁰Da kalingata ka ka danai ni, “Denga, vi dika maku ma n anaku a ni, kata vu bono a idika yi Israila,† adama a na aza a na i a kuciga kuna maku ma a kuwa ta.”

²¹Da Isuhu u dengai, da u dikai maku ma n anaku a ni, da u bonoi a idika ya aza a Israila.

²²Amma ana u panai Akiliyu maku ma Hiridu ayi da mogono, da u panai wovon. Da a ubuta wa alatani u yoku, Kāshile ka danai ni u bana a ubon u Galili.

²³Dada u banai u yongoi a likuci i na e ci deke Nazara. Da ta na ili i na Kāshile ka danai a ubuta u eneki i shanai: “I ta e kudeke yi vuma vu Nazara.”

Matiyu 3

Yahaya vu Kusumbu ka Akucina u lapulai uye

(Mar. 1:1-8; Luk. 3:1-18; Yah. 1:19-28)

¹Ana aya o yoku a yawai, da Yahaya† vu Kusumbu ka Akucina u gitai kudansa kadanshi ka Kāshile e mere mu une ma Yahuda.

²U danai, “Shikai unushi† u da kata i bono u Kāshile, adama a na tsugono tsu Kāshile ci yawa ta devu.”

³Keneki Ishaya† u ya'an ta kadanshi ka Yahaya ana u danai: “Kalakatsu e medevile e mere mu une, ‘Lapulai uye adama a Vuzagbayin. Bonokoi u da mejege.’ ”

⁴Yahaya u uka ta ntogu n na a cali n cileme tsu karakuma. Wi ta n kadambura ku ukpan a kuku'un ku ni. Ilikulya'a i ni kparamu i dada akyu'un n ishigi a kakamba.

⁵Uma n abundai a utai a Urishelima n Yahuda n ukambu u Kudolu ku Urdu, da a banai kupanaka Yahaya.

⁶Ana uma a a shikai unushi u le, da u ya'ankai le kusumbu ka akucina† o Kudolu ku Urdu.

⁷Afarishi† n Asadukiya n abundai a banai a ubuta u na Yahaya wi a kuya'anka uma kusumbu ka akucina adama a na u ya'anka le. Ana Yahaya we enei le, da u danai, “Ada muku ma agbaturu n nam pa! Yayi u danai da i were wupa u Kāshile u na wi lo a kutawa babu megeshe?”

⁸Yalin ili i na i kuyotsongu a na i shikai unushi u da.

⁹Kaṭa i sheshe a na yi a kuwere wupa u Kaṣhile adama a na yi a kudana Ibrahim da esheku a da ba. N dana da, Kaṣhile ki ta a kufuda kudika atali a nam pa, kaṭa u bonoko Ibrahim muku!

¹⁰Ko gogo na, kogovu ki ta de utemgbi da a gbatyangi ka'a punu a aralu a ndanga a. Madanga ma na de dem ma iwain kumatsa umaci u mariki, i ta a kugbatya ma'a kaṭa a varuku ma'a a akina.

¹¹“N ya'anika da ta kusumbu ka akucina m mini adama a na i shikai unushi u da, amma vuza na wi lo a kutawa kacapa ka va wi ta a kuya'anika da kusumbu ka akucina n Ayinviki a Kaṣhile n akina. Ayi u la'a mu ta kau, mpa kpamu n yawa bi'i n fodo ko ataka a ni ba.

¹²Wi ta a kutawa n kasasu ke kuyelikpu ka ni ufobushi adama a na u yelikpe ili ya mayin. Wi ta e kupece ili i singai kau n i gbani-gbani. Kaṭa u zuwa ili i singai ya o mopon ma ni, amma wi ta o kusongu kopo ka n akina a na a kufuda kukima ba.”

Yahaya u ya'ankai Yesu kusumbu ka akucina

(Mar. 1:9-11; Luk. 3:21-22)

¹³A ayin a nan lo Yesu u dengai Galili, da u banai o Kudolu ku Urdu adama a na Yahaya u ya'anika yi kusumbu ka akucina.

¹⁴Amma da u cigai ku'iwan, u danai, “Avu da vuza na vi yotsoi vi ya'anika mu kusumbu ka akucina. Yi dai i zuwai da vu tawai a va?”

¹⁵Yesu wu ushuki, “Gogo na nahannai ta Kaṣhile ka cigai ka ya'an nannai, adama a na u yotso ta ci ya'an ili i na Kaṣhile ka cigai ci ya'an.” Da Yahaya wu ushuki.

¹⁶Da u ya'ankai ni kusumbu ka akucina. Gogo'o va lo ana wu utai a mini ma, da gadi u bayuwai, da we enei Ayinviki a Kaṣhile a cipai wa ni tsu modoi.

¹⁷Da kalakatsu ku utai gadi ka danai, “Na va Maku ma va ma'a ma na n cigai, mi ta kpamu a kupana uyo'o n ayi.”

Matiyu 4

Yesu n Kalijani

(Mar. 1:12-13; Luk. 4:1-13)

¹Ayinviki a Kaṣhile a dikai Yesu a kubana a kakamba, adama a na Kalijani ka piya yi.

²U kana unai ali ayin amangere kannan kayin. Ana ayin a nan lo o kotsoi, da kambulu ka kana ni kau.

³Da Kalijani ka banai ka danai ni, “Avu Maku ma Kaṣhile ma'a baci vi mayun, bonoko atali a nam pa a o okpo burodi.”

⁴Da wu ushuki, “A dana ta a Katagarda ka Cida: ‘N ilikulya'a i da koci i kuzuwa vuza u kuyongo n wuma ba, amma n kadanshi ka na Kaṣhile ka danai dem.’ ”

⁵Da Kalijani ka dƙai ni u bankai a ubirini u cida u Urishelima, da u zuwai ni a ubuta u na u la'i nu ugadi dundu'un wa Alisa a Gbayin.†

⁶Da u danai, “Avu da baci Maku ma Kashile mayun, ikpangu a idika, adama a na wi ta udani a Katagarda ka Cida: ‘Kashile ki ta a kuzuwa alingata a ni a inda wu. I ta e kukebe wu n ekiye e le, ciya kune ku nu ka kutadatsa a katali ba.’ ”

⁷Da Yesu wu ushuki, “Amma Katagarda ka Cida ka dana ta feu, ‘Kata vu kondo Vuzavagudu Kashile ka nu ba.’ ”

⁸Da Kalijani ka dƙai ni u bankai gadi vu kusan, da u yotsongi ni tsugono tsa aduniyan kakau n tsugbayin ci le.

⁹Da u danai, “Vi baci a kukudangu kata vi cikpa mu, mi ta e kuneke wu ili i nam pa raka.”

¹⁰Amma da Yesu wu ushuki ni, “Denga mu lo, Malya'i!† Katagarda ka Cida ka dana ta: ‘Cikpa Kashile Vuzavagudu vu nu, ayi ende'en da kparamu vu kuya'anka tsugbashi! ‘ ”

¹¹Da Kalijani ka kasakpai Yesu, da alingata a tawai a bankai ni.

Yesu u gitai ulinga u ni

(Mar. 1:14-15; Luk. 4:14-15)

¹²Ana Yesu u panai a kana ta Yahaya ali da a zuwai ni a kunu ku ugbashi, u kasakpai Yahuda da u bonoi ubon u Galili.

¹³Ana u uwai a Galili, da u gitai kubana a likuci i Nazara. Da u banai da u dasangi a Kafarnahum devu m Mala ma Galili, a ukambu u Zabalun n Nafutali.

¹⁴Ili i nam pa ya i ya'an ta adama a na uzuwakpani u Kashile u shana uteku u na keneki Ishaya u danai:

¹⁵“Uma o yoku i ta punu a ukambu u Zabalun n Nafutali a uye u na u banai a mala. Ubuta u le wi ta a kapashi ko yoku ko Kudolu ku Urdu, punu a ubon u Galili. Ubuta u da da Azakayimbi† n abundai i idashi.

¹⁶Uma a nam pa a na i idashi a kayimbi i ta e kene kutashi ku gbayin. I ta idashi a kara'a upali n kululu ku ukpa, amma kutashi ki ta a kakana le.”

¹⁷A ayin a nan lo, da Yesu u gitai kudana uma kadanshi ka Kashile, “Shikai unushi u da kata i bono u Kashile, adama a na tsugono tsu gadi ci yawa ta devu.”

Yesu u zagbai osoruku a nashi

(Mar. 1:16-20; Luk. 5:1-11)

¹⁸Kanna ke te, ana Yesu wi a nwalu a kakinu ka Mala ma Galili, da we enei uma e re, vuza n vangu vi ni. Vuza te kula ku ni ku da Sima, ayi da kparamu e ci deke Biturusu, vuza te tamkparamu ayi da Andarawu. Ele osoruku a da, i ta kparamu a kutaduku maza ma bilili me le a mala.

¹⁹Da u danai le “Tawai i tono mu! Mi ta o kuyotsongu da uteku u na i kutuka n uma, an ya tuka n adan.”

²⁰Gogo'lo lo da a kasakpai maza ma bilili me le, da o tonoi ni.

²¹Ana u laza kelime kenu, da we enei uma o yoku aza e re vuza m mokoshi ma ni, Yakubu n Yahaya dem muku n Zabidi. Ele punu asuvu a kpantsu ku le n esheku e le, o kufobuso maza me le. Da Yesu u danai le o tono yi.

²²Gogo'lo va lo, da a kasakpai esheku e le m kpantsu ka, da o tonoi ni.

Yesu u ya'in kuyotsongusu n u potsokpoi uma

(Luk. 6:17-19)

²³Yesu u banai a ubuta dem a Galili, n u ya'ansai kuyotsongusu a unu a avasa. Da feu u ya'ansai kadanshi ka Arabali a Singai† o tsugono tsu gadi. U potsokposoi kpamu uma raka a na i nu mbanaki icu'u kakau.

²⁴Arabali a ni a kara'i ali sai ulaji wu ubon u Galili ali da aza a mbanaki a na i a idika i Siriya a gitai kubana adama a na u potsokpo le icu'u yi mbanaki n na n kana le dem, kobolo n atakaci a ikyamba. Ele vi yoku i ta n wunlai u gbani-gbani a ikyamba i le, aza o yoku i ta atakaci n ipoyo, aza o yoku tamkpamu nkutsuma n da. Amma da Yesu u potsokpoi le dem.

²⁵Kabundai ka uma ko tonoi ni a ubuta u na u banai dem, uma kakau a na a utai Galili, n Dikafoli, n Urishelima, n aza a na a utai Yahuda n ukara'i, n aza a na a utai ukambu u kasana ko Kudolu ku Urdu.

Matiyu 5

Yesu u ya'in kuyotsongusu a kusan

¹Ana Yesu we enei kabundai ka uma ka, da u livanki gadi a kakambu ko yoku ka kusan da u dasangi. Da mukumitoni n ni m bolongi kaci ke le ukara'i u ni,

²da u kana kuyotsongusu le:

Unasingai u mayun

(Luk. 6:20-23)

³ “Kashile ka zuwaka aza a na e yevei katsura ke le ki ta u Vuzavagudu koci unasingai. Tsugono tsu Kashile ci le tsu da!

⁴Kashile ka zuwaka aza a na i a mashi unasingai, adama a na Kashile ki ta e kuneke le uremi u kadu.

⁵Kashile ka zuwaka aza a na a dikai kaci ke le ili i yoku ba unasingai, adama a na i ta a kuciya ili ya aduniyan i na Kashile ka ya'in uzuwakpani.

⁶Kashile ka zuwaka aza a na a ci ciga ili i na Kashile ki a kuciga unasingai tsu na kpamu i a kuciga tsuwa'a m mini, adama a na Kashile ki ta e kuneke le ucuwi.

⁷Kashile ka zuwaka aza a na a tsu pana asuvayali a aza o yoku unasingai, adama a na Kashile ki ta feu a kupana asuvayali e le.

- ⁸Kashile ka zuwaka aza a na aḍu e le i cida unasingai, adama a na i ta e kene Kashile.
- ⁹Kashile ka zuwaka aza a na i kuya'an ulinga adama a maṭana unasingai, adama a na Kashile ki ta e kudeke le muku n ni.
- ¹⁰Kashile ka zuwaka aza a na i o kuso'o atakaci unasingai, adama a na i a kuya'an ili i na Kashile ka cigai adama a na tsugono tsu Kashile ci le tsu da.
- ¹¹Kashile ki ta a kuzuwaka da unasingai, uma a shika da baci. Kashile ki ta a kuzuwaka da unasingai, uma a ya'anka da baci kawuya adama a va. Kashile ki ta a kuzuwaka da unasingai, uma a ya'anka da baci icu'u ya aluwa kakau adama a va.
- ¹²Uma i ta a kuya'anka da kawuya uteku u na a ya'ankai eneki a cau. Ya'in mazanga n abundai, adama a na yi ta n katsupu ka gbayin a kuvana da gadi."

Mkpaḍi n kutashi

(Mar. 9:50; Luk. 14:34-35)

- ¹³Yesu u lya'i kelime da u danai, "Aḍa da mkpaḍi ma aduniyan. Amma te dai uga'in wu mkpaḍi, n da n namba baci uyo'o u ni? Vi ta a kufuda va lapula n da kpamu? I ta a kuvama n da kata a dasasa n da, adama a na m buwa n uga'in ba.
- ¹⁴"Aḍa da kutashi ku na ku kakana a aduniyan. Likuci i na baci yi gadi vu kaginda i ci ya'an usokongi ba.
- ¹⁵Uma a ci dika kasasu kata a kimba kutashi ba. Amma a tsu zuwa ta ku da gadi vi kirikpa, adama a na kutashi ka ka akana uma a kpa'a ubuta raka.
- ¹⁶Ta feu nannai, kata yo okpo an kutashi a ubuta u uma. Yongoi mayin adama a na uma e ene ulinga u singai u da, kata a cikpa Esheku a da a na i gadi."

Yesu u yotsongushi uma Wila

- ¹⁷Yesu u lya'i kelime da u danai, "Kata i sheshe adanshi n tawa ta kulangasa Wila† u Musa ba, ko kuyotsongusu ku Eneki. Ta nannai ba! N tawa adama a na n langasa u da ba, amma n zuwa u da u shana derere.
- ¹⁸N dana da mayun, ili yi lo a kupuwanka a Wila wa ba, gadi n idika yi baci a kufuda ya laza. Ko idani i kenu i Wila u Kashile yi lo a kupuwanka ba, sai ili dem i shana.
- ¹⁹Vi iwan baci ko Wila u na wi kenu, da vi yotsongi uma a ya'an nannai feu, vi ta o kokpo vuma vi kenu o tsugono tsu gadi. Amma da baci vu tonoi Wila u Kashile, da vi yotsongi uma o tono u da, vi ta a kuciya ubuta u mariki a tsugono tsa.
- ²⁰Sai kutono ku Wila ku da ku la'a ka Afarishi kobolo nu n lum n Wila, dababa ya ku'uwa o tsugono tsu gadi ba, ko kenu."

Kuyotsongusu adama a wupa

(Luk. 12:58-59)

- ²¹Yesu u lya'i kelime da u danai, "I pana ta Wila u Musa u danai, 'Kata vi ya'an munaka ba. Vuza vu munaka dem i ta a kuya'anka yi afada.'²²Amma gogo na n dana da ta: vi ya'an baci wupa n vuza nu, i ta a kuya'anka wu afada. Vu dana baci vuza nu,

‘Kalau.’ I t̄a a kubanka wu a ubuta we eyevafada. Vu dana baci vuza nu, ‘Kalau n ili i kavama!’ Avu vi t̄a d̄evu n ku'uwa akina a babu uteku.

²³ “Adama a nannai, vi shamgba baci a katalikalyuka† a A'isa a Gbayin, adama a na vi ya'anka K̄ashile kune'e, d̄a gogo'o va lo vi cibai a na vi ya'ankai vuza unushi,

²⁴ k̄asakpa kune'e ku nu lo a katalikalyuka ka. Bana bi'li i panakpanai n vuma vu nan lo, k̄ata vi yeve vu bono vi neke K̄ashile kune'e ku nu.

²⁵ “Vuza yoku wi baci nu nsata n ad̄a ali d̄a u bankai d̄a a ubuta wa afada, shamgbai bi'li uye k̄ata i lapula kadanshi ka uteku u d̄a kafu i yawa a ubuta wa afada. Dababa t̄awa baci i yawa d̄e a ubuta u keyevikafada, wi t̄a e kuneke osoji, ele tamkpamu a gbagura d̄a a kunu ku ugbashi.

²⁶ N dana d̄a mayun, yi a k̄asakpa ubuta u nan lo ba, sai i tsupa ili ya r̄aka.”

Kuyotsongusu ku ukuna u tsugbani

²⁷ Yesu u lya'li kelime d̄a u danai, “I pana t̄a Wil̄a u Musa u danai, ‘K̄ata vi ya'an tsugbani ba.’

²⁸ Amma n dana d̄a t̄a, vi indana baci vuka d̄a vi cikalai vu vaku n vu d̄a, vu kotso t̄a d̄e kuya'an tsugbani n ayi a kađu ka nu.

²⁹ K̄ashi ku usingai k̄a nu ka zuwa wu baci kuya'an unushi, kongoro ka'a k̄ata vu vakangu. U la'a t̄a n kuga'an vu namba kapashi ko yoku ki ikyamba k̄a nu, a na ikyamba i nu r̄aka ya uwa a kpa'a ka akina.†

³⁰ Kukiye ku usingai ku nu ku zuwa wu baci kuya'an unushi, gbatya ku d̄a, k̄ata vu vakangu! U la'a t̄a n kuga'an vu namba kapashi ko yoku ki ikyamba k̄a nu, a na ikyamba i nu r̄aka ya uwa a kpa'a ka akina.”

Kupece yolo

(Mat. 19:9; Mar. 10:11-12; Luk. 16:18)

³¹ Yesu u lya'li kelime d̄a u danai, “I pana t̄a Wil̄a u Musa u danai, ‘Vali vi t̄a a kufuda wo loko vuka vi ni ali u neke yi katagarda ku uloki.’

³² Amma n dana d̄a t̄a, k̄ata vu loko vuka vu nu ba, sai vu kana yi a kuya'an tsugbani. Vu loko yi baci, vi t̄a a kuzuwa yi u ya'an tsugbani. Vuza na baci kpamu wo olotongi vuka va, tsugbani tsu d̄a wi a kuya'an n ayi.”

Akucina

³³ Yesu u lya'li kelime d̄a u danai, “I pana t̄a kpamu Wil̄a u Musa u danai, ‘K̄ata vu k̄ad̄a kushatangu akucina a na vi ya'in ba, amma vi shatangu akucina a na vi ya'ankai K̄ashile.’

³⁴ Amma n dana d̄a t̄a, ayin a na baci yi a kuya'an akucina, k̄ata i ya'an a d̄a n ili i yoku ba! K̄ata vu kucina n gadi ba, adama a na gadi d̄a ubuta u na K̄ashile ki idashi.

³⁵ K̄ata i kucina kpamu n idika ba, adama a na ta punu K̄ashile ka kiyangi ene a ni. K̄ata i kucina n Urishelima ba, adama a na ubirini u Mogono ma Gbayin u d̄a.

³⁶Kaṭa vu kucina n kaci ka nu ba, adama a na ko kaṅji ke te ka nu vi a kufuda kuzuwa ka'a ko okpo wari ko ulima ba.

³⁷Vi ya'an baci uzuwakpani, dana 'E' ko 'A'a' koci. Vu dana baci ili i na i lazai nannai, i da yu uta ta a ubuta u Kalijani.”

Kaṭa vu tsupa ili i wuya n i wuya ba

(Luk. 6:29-30)

³⁸Yesu u lya'i kelime da u danai, “I pana ta Wila u Musa u danai, ‘Vuza na baci u foroi toku a kashi ko a kanga, to, sai u tsupa n kashi ko n kanga ka ni.’

³⁹Amma n dana da ta: Kaṭa vu tsupa vuza na u ya'ankai nu kawuya n kawuya ba. Vuza na baci u basai nu a maguji mu usingai, kpatalakai ni mu ugula ma feu u basa.

⁴⁰Vuza yoku u dana baci vu nusaka yi ta, da u zuwai keyevikafada ki isaka yi motogu ma nu, nekei ali n ogbodo a nu feu.

⁴¹Kosoji ka gutsaka wu baci vi dika ucanuku u ni meli vi te, dika u da ali meli vi re.

⁴²Vuza u folono wu baci ili, neke yi, vuza u ciga baci kukopuku ili wa nu, neke yi i da.”

Cigai irala i da

(Luk. 6:27-28, 32-36)

⁴³Yesu u lya'i kelime da u danai, “I pana ta uma a danai, ‘Cigai aza a da, kaṭa i iwan irala i da.’

⁴⁴Amma n dana da ta, cigai irala i da, kaṭa i ya'anaka aza a na i a kutakacika da avasa.

⁴⁵I ya'an baci nahannai i kokpo ta muku m mayun me Esheku a da a na i gadi. U tsu zuwa ta kanna ku uta a ubuta u uma a singai n uma a gbani-gbani. U ci yo'o ta mini a ubuta wa aza a na a ci ya'an kasingai n aza a na feu a ci ya'an kawuya.

⁴⁶Yi baci a kuciga ncigi n da koci, katsupu ke ne ka'i yi n ka'a a ubuta u Kashile? Ko ishi a utafu ta a ci ya'an nannai.

⁴⁷I ya'an baci aja'a a da koci ili i na i gal'in, ashe i la'a aza o yoku ba. Ko aza a na e yevei Kashile ba, a ci ciga ta aja'a e le feu.

⁴⁸Adama a nannai, sai yo okpo aza a mariki derere uteku u na Esheku a da a na i gadi i.”

Matiyu 6

Kuneke n kune'e

¹Yesu u lya'i kelime n kuyotsongusu le, da u danai, “Kaṭa i zuka! I ya'an baci ili i singai kaṭa i ya'an i da adama a na uma e ene ili i na i ya'in kaṭa a cikpa da ba. I ya'an baci nannai, yi a kuciya katsupu a ubuta we Esheku a da a na i gadi ba.

² “I neke baci aza a unambi ili, kaṭa i ya'an tsa aza a kapalakashi ba. A tsu lika ta avana a unu a avasa, kaṭa a sala a uye adama a na uma e ene ulinga u singai u le kaṭa a cikpa le. N dana dā mayun, aza a kapalakashi a nan lo a isa ta de katsupu ke le raḳa.

³ Adama a nannai, yi baci e kuneke aza a unambi kune'e, ya'in ku da usokongi kaṭa kukiye ku ugula ku dā ku yeve ili i na kukiye ku usingai ki a kuya'an ba.

⁴ Ya'an kune'e ku nu usokongi, ayi Esheku a nu, a na e yevei i na yi usokongi raḳa, wi ta a kutsupa wu.”

Kuya'an ka avasa

(Luk. 11:2-4)

⁵ Yesu u lya'i kelime n kudana, “Yi baci a kuya'an kavasa, kaṭa i ya'an tsa aza a kapalakashi ba! A ci ciga ta kushamgba a unu a avasa kobolo n nsanji mu uye kaṭa a ya'an kavasa, adama a na uma e ene le. N dana dā mayun, a isa ta de katsupu ke le raḳa.

⁶ Vi baci a kuya'an kavasa, uwa a kunu ku nu usokongi kaṭa vu bayangu utsutsu. Vi ya'an kavasa a kubana we Eshevu. Ayi Eshevu, a na e ce ene ili i na a ya'in usokongi, wi ta a kutsupa wu.

⁷ “Vi baci kpamu a kuya'an kavasa, kaṭa vi ya'an tsa aza a na a tsu kpaḍa kuyeve Kashile ba. O ci yongo ta a kuya'an kavura tsu ketepu. A tsu dana ta Kashile ki ta a kupanaka le adama a kadanshi ka abundai ke le.

⁸ Kaṭa yo okpo ci le ba. Esheku a dā e yeve ta de ili i na yi a kuciga kafu i folono yi.

⁹ Adama a nannai yi baci a kuya'an kavasa i ya'an ka'a nahannai: ‘Esheku a tsu a na i gadi,† ya'an ci cikpa kula ku nu.

¹⁰ Zuwa tsugono tsu nu tsu tawa na a aduniyan. Zuwa uma a ya'anka wu ili i na vi cigai a ya'anka wu a aduniyan uteku u na yi de gadi.

¹¹ Neke tsu ilikulya'a i na ci a kuciga anana.

¹² Cinukpaka tsu unushi u tsu, uteku u na ci ci cinukpaka aza a na a nusakai tsu.

¹³ Kaṭa vu banka tsu a ubuta u kukondo ba, amma vi isa tsu a ubuta u vuza gbani-gbani.’

¹⁴ “Mayun, i cinukpaka baci uma unushi u le, Esheku a dā a na i gadi i ta feu a kucinukpaka dā unushi u dā.

¹⁵ Amma i cinukpaka baci uma unushi u le ba, Esheku a dā a na i gadi feu u kucinukpaka dā unushi u dā ba.”

Kuḳana ku una

¹⁶ Yesu u lya'i kelime da u danai, “Yi baci a kuḳana una, kaṭa i namgba katsuma tsa aza a kapalakashi ba. O ci yotsongu ta uma adama a na uma e yeve a na a kana una. N dana dā ta mayun, aza a kapalakashi a nan lo a isa ta de katsupu ke le.

¹⁷Amma vi baci a kukaṅa una, zaḍukpa kaṅji ka nu kaṭa vu sa'a aṣhi a nu.

¹⁸Tsu nan lo vuza wi e kuyeve a na vi a kukaṅa una ba, sai Eshevu. Adama a na u yeve ta kparamu ili i na yi usokongi dem, wi ta ta na a kutsupa wu.”

Uciyi u gadi

(Luk. 12:33-34)

¹⁹Yesu u lya'i kelime da u danai, “Kaṭa i zuwaka kaṅji ka da uciyi punu a aduniyan ba! Kaya'an m matsafu i ta a kulangasa u da. Oboki kparamu i ta a kufuda a tasa kaṭa a uwa o boko u da.

²⁰Adama a nannai zuwakai kaṅji ka da uciyi gadi a ubuta u na kaya'an m matsafu a kulya'a, ko oboki a tasa kaṭa a uwa o boko u da ba.

²¹Adu a da i ta o kuyongo a ubuta u na uciyi u da wi ayin tutu.

Kutashi ki ikyamba

(Luk. 11:34-36)

²²“Aṣhi i ta tsu kutashi ki ikyamba. Aṣhi a nu a ga'an baci, ikyamba i nu raka yi ta a kushana n kutashi.

²³Amma aṣhi a nu a namgba baci, ikyamba i nu raka yi ta a kushana n kayimbi. Vi baci a kayimbi amma da vi sheshei vi ta n kutashi, mayun vi ta a kayimbi kparam.

Kashile n uciyi

(Luk. 16:13)

²⁴“Vuza wi a kufuda wa ya'an ka azagbagba'in e re tsugbashi ayin e te ba. Vi ta a ku'liwan vuzagbayin vi te, kaṭa vi ciga vuza te. Ko vu tono vuza te, kaṭa vi iwan kutono vuza te. Ya kufuda yo tono Kashile kaṭa i tono uciyi feu ba.”

Kata yo o'uso kaṅji ka da ba

(Luk. 12:22-31)

²⁵Yesu u lya'i kelime, “N dana da ta, kaṭa yo o'uso kaṅji ka da adama a kulya'a n kuso'o ku da ba. Kaṭa yo o'uso kaṅji ka da kparamu adama o ntogu n na i ku'luka ikyamba i da ba. Wuma u la'a ta tsuwa'a, ikyamba kparamu i la'a ta ntogu.

²⁶Indanai bi'i nnu n na mi a ci'imkpi gadi. A ci ca'a ba, ko a kya'a. O tsu bolongu ilikulya'a kaṭa o zoku o mpon ba. Ko n nannai Eshoku a da a na i gadi a tsu lana le ta. I yeve ta ta na ada i la'a ta nnu.

²⁷Ko yo o'uso kaṅji ka da, yi a kufuda yo doku kaṅji ka da wuma ba, ko kenu.

²⁸“Yi dai i zuwai da yi o ko'uso kaṅji ka da adama o ntogu? Indanai bi'i uteku u na apalu a na i a kakamba o tsu gbonguro. A ci ya'an ulinga adama a na a ya'an kaṅji ke le ntogu ba.

²⁹Amma ya'an n dana da, ko Mogono Sulemanu n uciyi u ni dem u fuda u kala kaṅji ka ni kau tsa apalu a nam pa ba.

³⁰Kashile ka tsu lan̄a baci mit̄a ma na mi n wuma anana, amma mkpa'a a kana kaṭa a vakangu ma'a a akina, ai, u yotso ta i yeve a na Kashile feu ke kuneke d̄a ta ntogu. Kaṭa uneki u kaḍu u d̄a u ya'an kenu ba!

³¹Kaṭa yo o'uso kaḍi ka d̄a i dana, 'Yi d̄ai tsu kulya'a?' ko 'Yi d̄ai tsu kuso'o?' ko 'Yi d̄ai tsu ku'uka?'

³²Aza a na e yevei Kashile ba, ele d̄a o ci yongo o kuso'o kaḍi ke le adama ili i nam pa ayin tutu. Esheku a d̄a a na i gaḍi e yeve ta a na i cigai ili nam pa ya raḱa.

³³Ili i na i kula'a n kuciga cau i d̄aḍa tsugono tsu Kashile n kuya'an ili i na Kashile ka cigai. I ya'an baci nannai, Kashile ke kuneke d̄a ta ili i na i buwai dem.

³⁴Adama a nannai kaṭa yo o'uso kaḍi ka d̄a adama a ili yi mkpa'a ba, mkpa'a feu wi ta n kadama ka ni kau. Adama a nannai kadama ka anana ka yawa ta bi'i."

Matiyu 7

Kaṭa i ya'an̄ka uma afada ba

(Luk. 6:37-38, 41-42)

¹Yesu u lya'i kelime n kuyotsongusu le kpamu d̄a u danai, "Kaṭa i ya'an̄ka uma afada ba, ta lo Kashile ka ya'an̄ka d̄a afada.

²Uteku u na dem vi ya'ankai uma a ubuta wa afada, ta feu a kuya'an̄ka wu nannai.

³"Yi d̄ai i zuwai d̄a vi a kindana ili i kenu i na yi picici a kaḱhi ko vutovu, amma ve ene kogboli ka na ki a kaḱhi ka nu ba?

⁴Nini d̄ai va ku dana tovu, 'Ya'an n takpa kakiku ka na ki a kaḱhi ka nu'? Lanuku bi'i kaḱi ka nu! Avu d̄a lo bi'i n kogboli a kaḱhi ka nu.

⁵Avu vuza kapalakashi! Takpa bi'i kogboli ka na ki a kaḱhi ka nu cau. Ayin a nan lo a d̄a ve kene mayin, kaṭa vi yeve kutakpa kakiku ka na ki a kaḱhi ko tovu.

⁶"Kaṭa i neke nshe'e ili i na yi i Kashile ba. Adama a na a lya'a baci i ta o kubono a shilika n aḍa. Kaṭa i taḍukuku ngurusunu nwaru mi ikebeḱ ba. Adama a na i ta e kukpete n d̄a kaṭa a puḍala n ene e le a langasa."

Folono, lan̄sa, kaṭa kpamu i kaḱasa utsutsu

(Luk. 11:9-13)

⁷Da Yesu u danai kpamu, "Lya'a kelime n kufolono, vi ta ta na a kuciya ili i na vu folono. Lya'a kelime n kulansa, vi ta a kuciya i na vi a kulansa. Lya'a kelime n kukaḱasa utsutsu, Kashile ki ta a kuzuwa a bayuwaka wu u d̄a.

⁸Adama a na aza a na baci o tsu folono, i ta a kuciya ili i na o folono. Aza a na baci a tsu lan̄sa, i ta a kuciya ili i na i a kulansa. Aza a na baci a tsu kaḱasa utsutsu, Kashile ki ta a kubayuwaka le u d̄a.

⁹"Yayi a katsuma ka d̄a u kuneke maku ma ni katali, maku ma me ece yi baci tsuwa'a?

10 Ko ve kuneke t̄a maku ma kagbaji, we ece wu baci kadan?

11 Ko a na yi aza a gbani-gbani, i tsu neke t̄a muku n d̄a kune'e ku singai. Ayi Esheku a d̄a a na i gadi, a la'a t̄a bi'i, wi t̄a ufobushi kau adama a na u neke aza a na o folonoi ni kune'e ku singai!

12 Ya'an̄ka uma ili i na vi cigai a ya'an̄ka wu. Na va d̄a d̄a ili i na kuyotsongusu ku Musa n ku Eneki ku danai."

Utsutsu wu ubori

(Luk. 13:24)

13 Yesu u danai, "Uwai o tsugono tsu K̄ashile n utsutsu wu ubori. Uye u na u tonoi a kubana a kpa'a ka akina n utsutsu u ni feu wi t̄a n wanshi. Nwalu kparamu a kubana d̄e babu atakaci. Uma n ābundai d̄a ta na i a nwalu a uye u nan lo.

14 Amma utsutsu u na u tonoi a kubana a ubuta u wuma u babu uteku n uye u ni feu wi t̄a bori, wi t̄a kparamu n atakaci a nwalu. Uma ukeci koci d̄a a kuciya uye u nan lo."

Madanga n umaci u ni

(Luk. 6:43-44)

15 Yesu u lya'i kelime d̄a u danai, "Kāta i ya'an̄ cico'o n eneki a a'uwa, a tsu t̄awa d̄a ta an nkyon vi baci e kene le, amma punu a asuvu e le i t̄a ana nkunzukuruzi.

16 Yi t̄a e kuyeve le a ubuta wu ulinga u le, uteku u na e ci yeve madanga a ubuta wu umaci u ni. Va kuta'a m̄abiri a madanga ma awana ba, ko mādimbi† ma kumatsa o kokovu ba.

17 Madanga ma singai ma tsu matsa t̄a umaci u singai, madanga ma gbani-gbani kparamu ma tsu matsa t̄a umaci u gbani-gbani.

18 Madanga ma singai ma kumatsa umaci u gbani-gbani ba, madanga ma gbani-gbani kparamu ma kumatsa umaci u singai ba.

19 Uma a tsu kapa t̄a madanga ma na de dem ma iwain kumatsa umaci u singai, kāta a varuku ma'a a akina.

20 Ta kparamu nannai, yi t̄a e kuyeve uteku u na uma a nan lo i a ubuta wu ulinga u na i a kuya'an."

N yeve d̄a ba

(Luk. 13:25-27)

21 Yesu u danai, "Yaba dem vu na wi e kudeke mu Vuzavagudu d̄a wi a ku'uwa o tsugono tsu gadi ba. Aza a na koci i a ku'uwa o tsugono tsa, ele d̄a aza a na i a kuya'an ili i na Esheku a va a na i gadi a cigai.

22 A kanna ka afada uma n ābundai i t̄a a kudana, 'Vuzavagudu, ci ya'an̄ t̄a kadanshi ka K̄ashile n kula ku nu. N kula ku nu kparamu tsu ut̄akai n wunlai u gbani-gbani, d̄a kparamu ci ya'in ili i mereve n ābundai.'

23 Amma n kudana le t̄a, 'N yeve d̄a ba. Dengai mu lo, ad̄a aza a na i a kuya'an kawuya! ' "

Ama'li a kpa'a e re

(Luk. 6:47-49)

²⁴Amma u lya'i kelime, “Adama a nannai, vuza na baci de dem u panai kadanshi ka va ka nam pa da u tonoi ka'a, wi ta an vuma vu ugboji vu na wi a kuma'a kpa'a ku ni da u gavai bi'li, da u yevei u varai kuma'a ka a kakpanlai.

²⁵Ana Kashile ko yo'i n wunlai da ndolu dem n lya'i u varuku kpa'a ka ba, adama a na u ma'a ta ku da mayin a kakpanlai.

²⁶“Amma vuza na baci de dem u panai kadanshi ka va ka nam pa, da u kpada kutono ka'a, wi ta an kalau ka vuma ka na ka ma'i kpa'a ku ni a kayala.

²⁷Da Kashile ko yo'i mini kau, da ndolu dem n lya'i, da wunlai wu utsura u gbasai kpa'a ka. Ali da ku da ku yikpai kala-kala.”

Utsura u Yesu

(Mar. 1:22; Luk. 4:32)

²⁸Ana Yesu u kotsoi kudansa ili i nam pa, da kabundai ka uma ka ka ya'in mereve n tsu na u ya'in kuyotsongusu.

²⁹Ayi wi uteku tsu nlum n Wila ba, amma u ya'an ta kuyotsongusu ku ni an vuza na wi nu utsura.

Matiyu 8

Yesu u potsokpoi makutu

(Mar. 1:40-45; Luk. 5:12-16)

¹Ana Yesu u cipai a kusan ka, da kabundai ka uma ka ko tonoi ni.

²Gogo'lo va lo, da makutu ma banai wa ni. Da u kufangi a ubuta u Yesu, da u danai, “Vuzagbayin, vu ushuku baci, vi ta a kufuda vo potsokpo mu.”

³Ayi Yesu u barakpai kukiye ku ni da u sa'wai ni da u danai, “Mu ushuku ta. Potso!” Gogo lo da ukutu wa u kasakpai ni.

⁴Da u danai ni, “Kata vu dana vuza kakuna ka nam pa ba. Amma bana vi yotsongu kaci ka nu u ganu,† kata vi ya'an alyuka† a na Musa u danai uma a na o potsotongi a lyuka. Na va da u kuyotsongu uma vu potso ta.”

Yesu u potsokpoi kagbashi ka jagaba

(Luk. 7:1-10; Yah. 4:43-54)

⁵Da Yesu u banai Kafarnahum. Ana u uwai a likuci ya, da jagaba† vi yoku vo osoji o Roma vi cinai ni da u folonoi ni u banka yi.

⁶Ayi jagaba va u danai, “Vuzagbayin, mi ta n kagbashi ka na ki nu mbanaki. Wi ta de a kpa'a a iva'in, wi a kufuda kudengusa ikyamba i ni ba. Wi ta a kupana mballa kau.”

⁷Yesu u danai, “Mi ta a kubana kata m potsokpo yi.”

⁸Da jagaba va wu ushuki, “Vuzagbayin, mpa n yawa ali avu vu tawa a kpa'a ku va ba. Ya'an kadanshi koci, kagbashi ka va ta na ki ta o kupotso.

⁹Mi t̄a n anan kovonshi, a tsu dana mu t̄a ili i na n kuya'an. Mpa kparamu n tsu dana t̄a osoji a na i kaçapā k̄a vā ili i na a kuya'an. N tsu dana t̄a kosoji ko yoku, 'Wala,' k̄ata ta na u laza. K̄atā kparamu n dana kosoji ko yoku, 'Tawā,' k̄atā ta na u tawā. N tsu dana t̄a kagbashi k̄a vā, 'Ya'an nahannai,' k̄atā ta na u ya'an. Adama a nannai, n yeve t̄a an kadanshi k̄a nu feu ki n utsura."

¹⁰Ana Yesu u panai nahannai, d̄a u ya'in mereve. Da u danai aza a na i o kutono yi, "N dana t̄a mayun, uneki u kađu u nam pa u la'a t̄a uneki u kađu u na me enei a idika yi Israila r̄akā.

¹¹Uma n ābundai i t̄a a kut̄a a kasana n kālivi k̄ata a dasangu a lya'a n Ibrahim, n Ishaku, kobolo n Yakubu o tsugono tsu gadi.

¹²Amma aza a na ishi o yotsoi a uwa punu o tsugono tsu gadi i t̄a a kuvakangu le ubut̄a u kayimbi. Ta d̄e a kushikā n a lumamgbanāi nga'an n le adama a atakaci."

¹³Da u danai jagaba va, "Wala a kpa'a. Kagbashi k̄a nu ki t̄a o kupotso uteku u na vi nekei kađu." Da kagbashi k̄a ni ko potsoi ayin a nan lo a ta na derere.

Yesu u potsokpoi uma n ābundai

(Mar. 1:29-34; Luk. 4:38-41)

¹⁴Ana ka nan lo ko kotsoi, d̄a Yesu u banai a kpa'a ku Biturusu, d̄a u cinai anaku a vuka vu Biturusu nu mbanaki wana dai a sabanai n kut̄anu.

¹⁵Da u sa'wai ni kukiye, d̄a mbanaki ma n kasakpai ni, ali d̄a u dengai d̄a u kanai kubankā le.

¹⁶N kulivi ku nan lo, uma a tukai Yesu n aza a na i n wunlai u gbani-gbani† n ābundai. Yesu u ya'in kadanshi, d̄a wunlai u gbani-gbani wa wu utai u kasakpai le. Da kparamu u potsokpoi aza a mbanaki r̄akā.

¹⁷U ya'an t̄a ili i nam pa adama a na u zuwa ili i na keneki Ishaya ka danai yo okpo mayun: "Da u takpai mbalā n ibalishi i tsu kparamu."

Uma a cigai kutono Yesu

(Luk. 9:57-62)

¹⁸Ana Yesu we enei kobolo ka uma ka, d̄a u danai mukumitoni a bana a kapashi ko yoku ka mala ka.

¹⁹A ubut̄a wa lo d̄a malum ma Wil̄a ma banai wa ni d̄a ma danai, "Malum, mi t̄a o kutono wu ubut̄a u na vu banai dem."

²⁰Da Yesu u danai ni, "Iranji yi t̄a n enle a na o ci yongo punu, nnu kparamu mi t̄a n cikinda, amma mpa, Maku ma Vuma,† mi m kpa'a ku kaci k̄a vā ba, ko n ya'an n ubut̄a u na n kutsubaku ba."

²¹Vuma vi yoku, vuza na wi a katsumā ka aza o kutoni u danai, "Vuzagbayin, kasakpa bil'i m bana n cidangu esheku a vā."

²²Amma d̄a Yesu u danai ni, "Tono mu, k̄ata vu kasakpa ngasa a cidangu ngasa n le."

Yesu u shamkpai n abau

(Mar. 4:35-41; Luk. 8:22-25)

- ²³Da Yesu u uwai a kpantsu a kubana upashi u mala m mukumitoni n ni.
- ²⁴Da wunl̄ai wu utsura u denḡai k̄au a mala ma, ali d̄a abau a uwai a kpantsu ka, amma Yesu punu alavu.
- ²⁵Mukumitoni ma m banai w̄a ni d̄a a jimgbasai ni, d̄a o orukpoi, “Vuzagbayin, isa tsu! Ci t̄a a kuni'wan!”
- ²⁶Da Yesu wu ushuki, “Yi d̄ai d̄a i panai wovon? Uneki u k̄adu u d̄a u gusa t̄a.” Da u denḡai d̄a u b̄arangi wunl̄ai n abau a, d̄a a pad̄ai bini dem.
- ²⁷Mukumitoni ma n ya'in mereve, d̄a a danai, “Vuma vi iyan d̄ai nahannai? Ali d̄a wunl̄ai n abau a panakai ni!”

Yesu u lokoi wunl̄ai u gbani-gbani a ubut̄a uma e re

(Mar. 5:1-20; Luk. 8:26-39)

- ²⁸Ana Yesu u yawai a k̄akina ka mala d̄evu n likuci i Gadara, d̄a uma e re a na i n wunl̄ai u gbani-gbani a gasai n ayi. Uma a nam pa o ci yongo t̄a a ubut̄a wa asaun, i t̄a n asuvu a usud̄ukpi ali ko vuza u tsu fud̄a u tono ukambu u nan lo ba.
- ²⁹Da a git̄ai korukpoko Yesu, “Yi d̄ai d̄a vi a kugbandarasa tsu, Maku ma K̄ashile? Vu t̄awa t̄a bi'i kafu ayin a na K̄ashile ka zuwai a takacika tsu?”
- ³⁰Devu n ubut̄a wa lo ushiga wu ngurusunu wi t̄a lo a kalina.
- ³¹Wunl̄ai u gbani-gbani wa u folonoi Yesu, “Vu zuwa tsu baci tsu k̄asakpa uma a nam pa, zuwa tsu tsu uwa a ushiga wu ngurusunu u nan d̄e wa.”
- ³²Da u danai le, “Walai!” Da wunl̄ai u gbani-gbani wa u k̄asakpai uma a d̄a a uwai wu ngurusunu. Da ngurusunu ma rak̄a n sumai d̄a a gid̄al̄ai a kusan ka ali sai asuvu a mala, d̄a a kuwai punu.
- ³³Aza a na i a kugufa ngurusunu ma a sumai a banai a likuci d̄a a danai ili dem i na i cinai uma e re a na ishi n wunl̄ai u gbani-gbani wa.
- ³⁴Yaba dem a likuci ya wu ut̄ai adama a na a gasa n Yesu. Ana e enei ni, d̄a o folonoi ni u laza u k̄asakpaka le ubon u le.

Matiyu 9

Yesu u potsokpoi makutsuma

(Mar. 2:1-12; Luk. 5:17-26)

- ¹Yesu u uwai a kpantsu, d̄a u pasai mala ma o kubono a likuci i ni.
- ²Ana u yawai d̄e, d̄a uma o yoku a tuk̄ai ni m makutsuma a iva'in a kajiba. Ana Yesu we enei uneki u k̄adu u uma a nam pa, d̄a u danai makutsuma ma, “Reme k̄adu, kolobo. A cinukpaka wu t̄a unushi u nu.”

³Da n lum n Wilā n yoku n kaṅai kusheshe uteku u le, “Vuma vu nam pa wi ta o kubonoko kaṅi ka ni an Kaṅhile!”

⁴Yesu u yeve ta ili i na i e kusheshe, da we ecei le, “Yi dai i zuwai da yi e kusheshe ili i wuya nannai?”

⁵Yi dai i lali n devu, n dana baci, ‘A cinukpaka wu ta unushi u nu,’ ko ‘Denga vu wala?’

⁶Mi ta a kuya'an nannai adama a na n yotsongu da a na mpa, Maku ma Vuma, mi ta n utsura a aduniyan n cinukpa n unushi.” Da Yesu u danai makutsuma ma, “Denga, dika kajiba ka nu, kata vu bono a kpa'a.”

⁷Da makutsuma ma dengai, da u bonoi a kpa'a.

⁸Ana uma a enei nahannai, da a ya'in mereve, da a cikpai Kaṅhile a na u nekei vuma utsura tsu nam pa.

Yesu u zagbai Matiyu

(Mar. 2:13-17; Luk. 5:27-32)

⁹Ana Yesu u lya'li kelime nu nwalu, da we enei kishi ku utafu, kula ku ni ku da Matiyu. Ayi a idashi a ubuta u na u ci isa utafu. Yesu u danai ni, “Tono mu.” Da ta na u dengai da u tonoi ni.

¹⁰M megeshe kenu, Yesu m mukumitoni n ni mi a kulya'a ilikulya'a a kpa'a ku Matiyu. A ubuta wa lo ishi a utafu n abundai i ta lo n aza a unushi o yoku.

¹¹Ana Afarishi e enei nahannai, da e ecei mukumitoni n Yesu, “Yi dai i zuwai da malum ma da ma ci lya'a ilikulya'a n icu'u i uma i nan lo?”

¹²Yesu u panakai le da u danai, “Aza a na i m matana a ikyamba i le a tsu lansa vuza va aguma ba, amma aza a mbala a tsu lansa ta.

¹³Bana i godumo ili i na Katagarda ka Cida ki a kudansa ana ka danai, ‘A na ya ya'anka mu alyuka, n lala ta n kuciga i pana asuvayali a itoku i da.’ N tawa adama a na n deke uma a singai o okpo aza o kutoni a va ba. N tawa ta kudeke aza a unushi.”

A ya'ankai Yesu keci ku kana ku una

(Mar. 2:18-22; Luk. 5:33-39)

¹⁴Kanna ke te, mukumitoni n Yahaya Vuza vu Kusumbu ka Akucina a tawai u Yesu, da e ecei ni, “Yi dai i zuwai da atsu n Afarishi tsu tsu kana una, amma mukumitoni n nu n ci ya'an ba?”

¹⁵Yesu wu ushuki, “Aja'a a vuza vi yolo i savu a tsu namgba katsuma ayi lo n ele ba. Amma ayin i ta lo a kutawa ana vuza vi yolo i savu va a kudika yi, kata e yeve a kana una.

¹⁶“Babu vuza na u kupadangu kuminya ku kuku n kakashi ka savu. Vuza u ya'an baci nannai, kakashi ka savu ka ki ta o kuso'imkpo kuminya ku kuku ka. Wi ta kparamu a kuzuwa kakashi ka ko doku ka karasaka lababa.

¹⁷Vuza kparamu u kutsungu ribinya e kedele ka kuku ba. Vuza na baci u ya'in nannai, ribinya ya yi ta o kuboso kedele ka, kata u namba ribinya ya n kedele ka dem. Amma a tsu tsungu ta ribinya e kedele ka savu. Kata dem vi le a lya'a kelime n kokpo n uga'in."

Mekere ma na ma kuwa n vuka vu kulolo mpasa

(Mar. 5:21-43; Luk. 8:40-56)

¹⁸Yesu bi'i a kadanshi, da vuzagbayin vu kunu ka avasa u tawai wa ni. U kudangi e kelime ke Yesu da u danai, "Mekere ma va ma kuwa ta gogo na. Amma vu tawa baci, da vu zuwakai ni kukiye ku nu, wi ta o kubono n wuma kparamu."

¹⁹Da Yesu m mukumitoni n ni a dengai, da a lazai kobolo n vuzagbayin va.

²⁰Da vuka vi yoku, vu na vi o kuso'o atakaci n kulolo ku mpasa ali aya kupa n e re, u tonoi Yesu n kucina, da u sa'wai kocombo ka kuminya ku ni.

²¹Kusheshe ku ni ku dada, "Mi baci de an ma ciya ma sa'wa kuminya ku ni ka buwa ba, mi ta o kupotso."

²²Yesu u kpatalai da we enei ni, da u danai, "Mekere, reme kadu! Uneki u kadu u nu u zuwa wu ta vu potso." Gogo'o va lo da ta na vuka va vu potsoi.

²³Da Yesu u lya'i kelime nu nwalu n vuzagbayin va ali da u banai a kpa'a ku ni. Puna a kpa'a da u cinai aliki a ishari n aza o yoku n abundai a mashi.

²⁴Da Yesu u danai, "Utai pulai, raka vu da! Maku me mekere ma ukpa u da yi ba. Alavu a da yi koci!" Amma da a o zo'osoi ni.

²⁵Amma ana o lokoi kabundai ka uma ka a utakai pulai, da Yesu u banai a ubuta u na mekere ma mi iva'in. U kanai kukiye ku ni, da mekere ma ma dengai kashani.

²⁶Da arabali a kakuna ka nan lo a kara'i raka a ukambu wa.

Yesu u potsokpoi ayimba e re

²⁷Ana Yesu u lya'i kelime nu nwalu n ni, da ayimba e re a gitai kutono yi. Da o orukpoi, "Maku ma Dawuda, pana asuvayali a tsu!"

²⁸Ana u uwai a kpa'a, da ayimba e re a a tawai wa ni. Da we ecei le, "I neke ta adu a na mi a kufuda ma zuwa da ye ene?" Da a ushuki, "E, Vuzagbayin."

²⁹Da u sa'wai ashi e le, da u danai, "Adama uneki wa adu u da, ki ta o kokpo nannai."

³⁰Da uma a a fudai e enei ubuta gogo va lo. Amma da Yesu u kushei le n utsura, u danai, "Kata i dana vuza ukuna u nam pa wa ba."

³¹Amma da a lazai da a ya'in kadanshi ka ni u yaba dem vu na wi a ukambu u nan lo.

Yesu u potsokpoi vuma vu na u fudai u dansai ba

³²Ana Yesu m mukumitoni n ni i a kulaza, da a gasai n uma a na a tukai ni n vuma vi yoku. Wunlai u gbani-gbani u na wi o kutono yi u zuwai vuma va u kpada'i kufuda kudansa.

³³Ana Yesu u lokoi wunlaj u gbani-gbani wa, da vuma va u fudai u ya'in kadanshi. Da kabundai ka uma ka ka ya'in mereve, da a danai, "Kata ce ene ili i nahannai a Israila ba."

³⁴Amma da Afarishi a danai, "Mogono ma wunlaj u gbani-gbani ma'a me nekei ni utsura u loko wunlaj u gbani-gbani."

Yesu u panai asuvayali a uma

(Mar. 1:39; Luk. 4:44)

³⁵Yesu u lya'i kelime n kakarasa n we enei likuci n akamba a na uma i dem. U ya'in kuyotsongusu a unu a avasa, da u ya'in kadanshi ka Arabali a Singai o tsugono tsu Kashile, da u potsokpoi uma a na i n ibalishi nu mballa kakau.

³⁶Ana we enei kabundai ka uma ka, da kadu ka ni ka shanai n asuvayali adama e le, adama a na i ta utambalukpi babu kufuda kubanka kaci ke le, an nlala n na mi babu magubi.

³⁷Da u danai mukumitoni n ni, "Vikya'a va vi yimkpa ta, amma aza a ulinga a gusa ta.

³⁸Ya'in kavasa i folono Vuzagbayin vi vikya'a va, u suku aza a ulinga a kashina ka ni."

Matiyu 10

Yesu u suki mukumitoni n ni kupa ni n re

(Mar. 3:13-19; Luk. 6:12-16)

¹Yesu u dekei mukumitoni† n ni kupa ni n re a ubuta u te, da u nekei le utsura o loko wunlaj u gbani-gbani, kata o potsokpo ibalishi kakau.

²Na va dafa ula a azusuki† kupa n e re, vuza iyain ayi da Sima, vuza na e ci deke Biturusu n vuza ni Andarawu kobolo n Yakubu n Yahaya, muku n re n Zabidi.

³Filibu, m Batalamawu, n Toma, kobolo m Matiyu kishi ku utafu,† n Yakubu maku ma Alfa, n Tadamu, ele feu azusuki a ni a da.

⁴Aza a na a buwai ele da Sima vuza na e ci deke Ziloti, n Yahuza Iskaryoti, vuza na u tawai u dengei Yesu.

Yesu u danai azusuki ili i na a kuya'an

(Mar. 6:7-13; Luk. 9:1-6)

⁵Ana Yesu u suki uma Kupanazere† a nam pa a, da u danai le ili i nam pa, "Kata i kebece Azakayimbi kakuna ba, kata feu i bana a likuci i Samariya ba.

⁶Banai koci wa aza a Israila, adama a na i ta an ushiga wu nlala n na m puwankai.

⁷Yi baci a kubana, salakai uma a na tsugono tsu gadi ci lo a kutawa babu megeshe.

⁸I potsokpo aza a mbanaki, i dengusa kparamu aza a na a kuwai. I potsokpo nkutu, kata i loko wunlaj u gbani-gbani. Yi isa ta gbani babu i tsupa ikebe, gogo na, nekei gbani babu kisa katsupu.

- ⁹Kat̄a i d̄ika ikebe† adama a nwalu n d̄a ba, ko azanariya ko azurufa ko iyum i shili.
- ¹⁰Kat̄a i d̄ika ujika ko ntogu n kusaba'a ko ataka ko kalangu ba. Uma a na i b̄ankai va e neke d̄a ili i na i cigai.
- ¹¹“I uwa baci a likuci, l̄ansai vuma vu mariki vi yoku kat̄a i cip̄a a kpa'a ku ni ali ayin a na i kulaza.
- ¹²I uwa baci a kpa'a ku nan lo, k̄yasai le kat̄a i dana, ‘Mat̄ana mo yongo n aḍa.’
- ¹³Uma a kpa'a a isa d̄a baci, k̄asakpai mat̄ana ma d̄a ma shamgba punu. Amma a isa d̄a baci ba, kucikpai i s̄ank̄a mat̄ana ma na i sheshei ke le.
- ¹⁴Likuci k̄pamu i iwan baci kisa d̄a ko kupanaka d̄a, k̄asakpai ubuta wa, kat̄a i kapatsa kubuta ku ene a d̄a punu a likuci ya.
- ¹⁵N dana d̄a mayun, kanna ka afada K̄ashile ki ta kula'a n kupana asuvayali a uma o Sodom† n Gomora† an wa pana asuvayali a uma a likuci i nan lo!”

Yesu u danai le atakaci i ta lo a kutawa

(Mar. 13:9-13; Luk. 21:12-17)

- ¹⁶Yesu u lya'i kelime da u danai, “Mi ta a kusuku da ana nkyon e mere ma nkunzukuruzi. Yongoi n ugboji an oko, kat̄a k̄pamu i yongo babu iforotoi an modoi.
- ¹⁷Yongoi n cico'lo, adama a na uma i ta lo a na a kukan̄a da, kat̄a a banka da a ubuta wa afada, kat̄a a faba da a unu a avasa.
- ¹⁸Yi ta k̄pamu a kushamgba e kelime ka anan gomuna nu ngono adama a na yi aza o kutoni a va. Na va daḍa u kokpo ayin a na i kudana le kadanshi ka va n uma a aduniyan dem.
- ¹⁹Amma vuza u kan̄a da baci, kat̄a i mud̄a kaḍu adama a ili i na i kudansa, ko tsu na i kudansa i da ba. A ayin a nan lo, K̄ashile ki ta e kuneke da kadanshi ka na i kudansa.
- ²⁰Adama a na kadanshi ka na i kudansa ka da ka'a ba. Ki ta a kut̄a a ubuta wa Ayinviki e Esheku a da, vuza na wi a kuya'an kadanshi asuvu a da.
- ²¹“Uma i ta e kuneke itoku i le adama a na a una. Isheku yi ta feu a kuya'anka muku n le nannai. Muku mi ta feu a kuya'an tsurala n isheku i le kat̄a a zuwa a una le.
- ²²Yaba dem wi ta a kul'iwan da adama a va. Amma aza a na a kan̄ai uneki u kaḍu u le ali sai uteku, i ta a kuciya wishi.
- ²³Uma a takacika da baci a likuci i nam pa, ya'in gogo'lo i bana a likuci i yoku. N ya'anka da ta uzuwakpani u nam pa: kafu i kotso kukara likuci yi Israila raka, Maku ma Vuma mi ta o kubono.
- ²⁴“Kapi'ishi ka tsu la'a malum ma ni ba. Kagbashi k̄pamu ka tsu la'a vuzagbayin vi ni ba.
- ²⁵Kapi'ishi ko yotso ta ko okpo tsu malum ma ni. Kagbashi k̄pamu ko okpo tsu vuzagbayin vi ni. Mpa da vuzagbayin vu kpa'a. E deke mu baci Ba'alzabu,† mogono

ma wunlai u gbani-gbani, ashe aza a kpa'a a na a buwai ta na i ta e kudeke le ula a na a la'i nannai n kunamgba!"

Panai wovon ba

(Luk. 12:2-7)

²⁶Da Yesu u danai kpamu, "Kata i pana wovon u uma ba, adama a na ili dem i na yi usokongi gogo na, uma i ta e kuyeve i da.

²⁷N dana da ta ili i nam pa a kayimbi, amma n ciga ta i dana le e keteshe. Ili i na yi a kupanaka le a kudansa n yemeni a atsuvu a da, shangbai a mbiri n kukpala kata i sala i da.

²⁸"Kata i pana wovon wa aza a na a cigai kuna da ba. Ikyamba i da i da a kuna koci, amma i a kusa'wa wuma u da ba. Panai wovon u Kashile endelen, vuza na u kufuda kulangasa wuma n ikyamba raka a kpa'a ka akina.

²⁹Ojironjiron e re viyum vi te da e ci denge le, amma ko vuza te vi le u tsu kuwa babu Esheku a da e yeve ba.

³⁰Kashile ke yeve ta kabundai ka kanji ka na ki a aci a da.

³¹Adama a nannai kata i pana wovon ba. Mayun ada i la'a ta ojironjiron n abundai.

Kudana aza o yoku kadanshi ka Kishi

(Luk. 12:8-9)

³²"I dana baci uma ada aza o kutoni a va a da yi, mi ta a kudana Esheku a va a na i gadi a na ada aza o kutoni a va a da yi.

³³Amma i iwan mu baci, mi ta a kudana Esheku a va a na i gadi a na aza o kutoni a va a da yi ba."

N tawa m matana ba amma n vishili

(Luk. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴Yesu u lyali kelime n kudana, "Kata ye ene adanshi matana ma'a n tukai a aduniyan ba. N tawa adama a na n tuka m matana ba, amma n vishili.

³⁵N tawa ta 'kuzuwa mavali ma shilika n esheku, mavuka ma shilika n anaku, kejene kpamu ka shilika n anaku a ni.

³⁶Irala i nu ta punu i a kpa'a ku nu!"

³⁷"Aza a na a la'i n kuciga isheku i le ko inaku i le nu mpa, mariki me le ma yawa o okpo aza o kutoni a va ba. Aza a na a la'i kuciga muku n le nu mpa a yawa o okpo aza o kutoni a va ba.

³⁸Vi iwan baci kudika madanga ma atakaci ma nu kata vu tonon mu, mariki ma nu ma yawa vo okpo a katsuma ka mukumitoni n va ba.

³⁹Vu gbagbala baci adama a na vi isa wuma u nu, vi ta a kunamba u da. Amma vu namba baci u da adama a va, mayun vi ta a kuciya u da mkpa'a n nalya'a."

Kashile ke nekei katsupu

(Mar. 9:41)

⁴⁰Yesu u danai, “Vuza na baci de dem u rabasai nu, u rabasa mu ta. Vuza na baci kpamu u rabasai mu u rabasa ta feu vuza na u suki mu.

⁴¹Keneki ka ci isa ta katsupu adama a na wi ta a kudana uma kadanshi ka Kashile. Vuza na baci dem u rabasai keneki ka, wi ta a kisa katsupu ke te feu n ayi derere. Vuma vu mariki vi ci isa ta katsupu adama a na vuza vu mariki da wi. Vuza na baci dem u rabasai vuma vu mariki va, wi ta a kisa katsupu ke te feu derere.

⁴²Vuza na baci de dem u nekei vuza vu Kutoni vu va vu na u kpadai kugbama mini ma kiya, adama a na vuma vu nan lo wi vuza vu Kutoni, mayun vuza nan lo wi ta a kisa katsupu.”

Matiyu 11

Yesu n Yahaya vu Kusumbu ka Akucina

(Luk. 7:18-35)

¹Ana Yesu u kotsoi kudana Kupanazere ili i nam pa, da u kasakpai ubuta wa u banai a likuci kakau i na yi a Galili adama a na u ya'an kadanshi ka Kashile n kuyotsongusu.

²Yahaya vu Kusumbu ka Akucina a kunu ku ugbashi, da u panai ili i na Yesu Kishi wi a kuya'an. Da u suki mukumitoni n ni n yoku wa ni.

³Ana a yawai da e ecei ni, “Avu da vuza na ci lo a kuvana va, ko tsu vana vuza yoku kau?”

⁴Da Yesu wu ushuki, “Banai i dana Yahaya ili i na i panai da ye enei:

⁵Ayimba e enei, nkutsuma n walai, nkutu m potsoi. Agulani a panai, akpisa a dengai n wuma kpamu. Aza a unambi a panai Arabali a Singai feu.

⁶Kashile ki ta a kuzuwaka yaba dem vu na u kpadai ku'liwan mu unasingai adama a ili i na mi a kuya'ansa.”

⁷Ana mukumitoni n Yahaya n lazai, da Yesu u gitai kuya'an kadanshi ka Yahaya ka a ubuta u kabundai ka uma ka. U danai, “Vuma vi ne vu dai i banai kene e mere mu une? Wi ta an mita ma kajanu ma na wunlai u tsu gbadasa?”

⁸Vuma vi ne vu dai i banai kene? Ayi vuma vu da vu na u ukai aminya a singai? Uma a na a tsu uka aminya a singai o ci yongo ta e kefeku ko mogono.

⁹Yi dai bi'i i tsu bana ye ene mayun? Ayi keneki ka'a? E, keneki ka'a mayun. N dana da u la'a ta keneki.

¹⁰Kashile ka ya'an ta kadanshi adama a ni a Katagarda ka Cida: ‘Mi ta a kusuku kalingata ka va kelime ka nu, vuza na u kufobusoko wu uye.’

¹¹ “N dana da, Yahaya Vuza vu Kusumbu ka Akucina u la'a ta yaba dem vu na u sa'wai kuyongo n wuma m gbayin. Amma vuza kenu o tsugono tsu gadi u la'a yi ta m gbayin.

12A kugitā a ayin a na u tawai ali gogo na, tsugono tsu gadi ci ta a kulya'a kelime n utsura, uma kpamu a gbagbala ta kau adama a na a ciya a uwa a tsu da.

13Eneki raka n Wila a ya'an ta kadanshi ko tsugono tsu gadi gaba ali sai ayin a Yahaya.

14Yu ushuku baci n ele, Yahaya da Iliya, keneki ka na yi lo a kuvana.

15Vuza na baci de dem wi n atsuvu a kupana, u pana!

16“Yi dai n kudana adama a uma o gogo na a nam pa? I ta an muku n na mi idashi e kuden e medekenei:

17‘Ci lilakai da vishari, amma i jele ba! Ci cananaka da ta vishipa vu kpalu, amma i shika ba!’

18“Ana Yahaya u tawai u kana ta una, da u iwain kuso'o mara, da yaba dem u danai, ‘Wi ta n wunlai u gbani-gbani!’

19Amma Maku ma Vuma mi ta a kukarala n u lyali n u so'i, da kpamu yaba dem u danai, ‘Vuma vu nan lo vuza vu ulyuwa da n kagali ka washi! Ayi kaja'a ka aza a kisa ku utafu ka'a feu n aza a unushi.’ Amma kuyeve ku mayun ku ci yotsongu ta a ubuta wi ili i singai i na wi a kuya'an.”

Yesu u barangi aza a na a iwain ni

(Luk. 10:13-15)

20A likuci n abundai i na Yesu u ya'in ili i mereve i daba, uma a iwain kutono Kashile. Da u ya'in wupa n ele da u danai,

21 “Ili ya atakaci i da wa da aza o Korasinu! Ili ya atakaci i da feu wa da aza a Besaida! Ili i mereve i na n ya'in wa nu i da baci n ya'in a likuci i gbani-gbani i Taya n Sida, a na uma a nan lo a uka ta de akashi o ntogu, kata a sukuma kaci ke le n kokomo, adama a na o yotsongu tsu na a kasakpai unushi u le!

22N dana da a kanna ka afada, Kashile ki ta a kula'a n kupana asuvayali a uma a Taya n Sida a na wa pana asuvayali a da!

23Ada tamkpamu, aza a Kafarnahum! Yi ta a kuciga a dengusa da gadi? I ta a kutaduku wu a kpa'a ka akina! Ishi baci ili i mereve i na n ya'in wa nu i da n ya'in o Sodom, an likuci ya yi ta lo bi'i ali n anana!

24Amma n dana da, a kanna ka afada, Kashile ki ta a kula'a n kupana asuvayali o Sodom an wa pana asuvayali a da!”

Yesu u nekei uma kuvuka

(Luk. 10:21-22)

25A ayin a nan lo Yesu u danai, “Dada, Vuzavagudu vu gadi n idika! N cikpa wu ta adama a na vi yotsongu ta aza a na e yevei ili ba ili i na vu sokonki aza a ugboji n aza e kuyeve.

26E, Dada, u yokpo wu ta vi ya'an nahannai!

27 “Esheku a va e neke mu ta ili raka. Ko vuza u yeve Maku ma ba, saidei Esheku. Ko vuza kparamu u yeve Esheku a ba, sai Maku ma n aza a na Maku ma zagbai u dana.

28 “Tawai wa va, ada vu na yo o'oi kudika ucanuku wa amiki raka, kata mpa n neke da kuvuka.

29 Dikai jola vu va i lapangu, kata i pi'isa a va, adama a na mpa mi ta m mariki babu ugbamukaci, yi ta ta na a kuciya kuvuka.

30 Jola vu nam pa kparamu vi ta babu amiki, ucanuku wa kparamu wi ta faka.”

Matiyu 12

Yesu da Vuzagbayin va Ashibi

(Mar. 2:23-28; Luk. 6:1-5)

1 A kanna ka Ashibiƙ ko yoku, Yesu a kupasamgbanai a kashina ka yanji, da kambulu ka kanai mukumitoni ma. Da a kanai kukodo yanji ya n a kupai.

2 Ana Afarishiƙ e enei nannai, da a danai Yesu, “U yotso mukumitoni n nu n ya'an nannai ba! Wila u sanku ta kuya'an vikya'a a kanna ka Ashibi.”

3 Da Yesu wu ushuki, “Ada i kece ili i na Dawuda u ya'in n uma a ni a ayin a na kambulu ka kanai le ba?

4 U uwai a kpa'a ku Kashile da u takumai burodi vi cida n uma a ni, ko a na Wila u sanku a takuma vu da. Anan ganuƙ a da koci e nekei utsura a takuma burodi vu nan lo.

5 Ada i kece a Wilaƙ u Musa a na a kasakpai anan ganu a ya'an ulinga a Alisa a Gbayin a kanna ka Ashibi ba? Amma ko vuza u dana o kodo ta wila wa Ashibi ba.

6 N dana da, vuza wi ta na vuza na u la'i Alisa a Gbayin m gbayin!

7 Amma yi ishi a kilukpa aza a unushi ba, ishi baci i yeve ili i na Katagarda ka Cida ka nam pa ki a kudansa, ‘A na ya ya'an ka mu alyuka, n la'a ta n kuciga i pana asuvayali a i toku i da.’

8 Adama a na Mpa da Vuzagbayin va Ashibi.”

Yesu u potsokpoi kukiye ku vuza

(Mar. 3:1-6; Luk. 6:6-11)

9 Yesu u dengai da u banai a kunu ka avasaƙ ku na ki lo devu.

10 Ana u yawai, da u cinai vuma vi yoku kukiye ubishi. Afarishi i ta a kulansa unushi u na a kukanaka Yesu, da e ecei ni, “Derere da o potsokpo vuza a kanna ka Ashibi?”

11 Da wu ushuki, “Vi baci m malala, da ma ma yikpai a kayinva a kanna ka Ashibi, vi a kubana vu utaka m ma'a ba? Mayun, vi ta a kutaka m ma'a.

12 Uma a la'a ta nlala, adama a nannai u ga'an ta a ya'an kasingai a kanna ka Ashibi.”

¹³Da Yesu u danai vuma va, “Barakpa kukiye ku nu.” Da ta na u barakpai kukiye ka, da ku da ku potsoi ku bonoi mayin uteku u na kukiye ku na ku buwai va ki.

¹⁴Da Afarishi a lazai a banai o bolomgbonoi, da e sheshei tsu na a kuna Yesu.

Yesu kagbashi ku uzagbi ka Kashile

¹⁵Yesu u yeve ta ili i na Afarishi i a kuya'an, da u kasakpai ubuta u nan lo wa. Da uma n abundai o tonoi ni, da u potsokpoi aza a na i nu mbanaki raka.

¹⁶Amma u kushei uma a kata a dana ko ili i na wi a kuya'ansa ba.

¹⁷U ya'an ta nahannai adama a na u zuwa ili i na Kashile ka danai una u keneki Ishaya yo okpo mayun:

¹⁸“Na va kagbashi ka va ka'a ka na n zagbai. N ciga yi ta, ayi kparamu u zuwa ta kadu ka va ka pana uyo'o. Mi ta a kuzuwa Ayinviki a va wa ni, kata u dana uma raka mi ta a kuya'anka le ili derere.

¹⁹U kuya'an kanananai ko wo orukpo ba, ko u ya'an kadanshi n kaca'a a uye ba.

²⁰U kukodo mita ma na ma kanzai ba, ko u kima makuni ma na mi a kukuwa ba. Wi ta a kulya'a kelime nannai sapu ili i derere i nam pa i lya'a utsura wi ili i kavama.

²¹Uma a aduniyan raka i ta e kukefe apa'a wa ni.”

Yesu m mogono ma wunlai u gbani-gbani

(Mar. 3:20-30; Luk. 11:14-23)

²²Da uma o yoku a tukai Yesu n vuma vi yoku kayimba da kparamu wi kebebe, adama a na wi ta n wunlai u gbani-gbani. Da u potsokpoi vuma va ali da u fudai u dansai da kparamu we enei.

²³Uma raka a ya'in mereve, da a danai, “U galan ba vuma vu nam pa va Maku ma Dawuda ma'a, Kirisiti Kishi!”

²⁴Ana Afarishi a panai nannai, da a danai, “Wi ta o kuloko wunlai u gbani-gbani adama a na mogono me le, Ba'alzabu,† ayi da u nekei ni utsura u ya'an nannai.”

²⁵Yesu u yeve ta ili i na i e kusheshe, da u danai le, “Idika i na de dem i pecei ugboku u re a vishili uteku u le, i da i kuya'an megeshe ba. Likuci ko kpa'a ku na baci ku pecei kaci ka ni ugboku u re a vishili uteku u le, yi ta a kuyikpa.

²⁶Malya'i mi baci o kuloko Malya'i, ashe tsugono tsu Malya'i ci ta upeci de, tsu da ci ta kparamu a kuyikpa babu megeshe.

²⁷I danai mi ta o kuloko wunlai u gbani-gbani adama a na Ba'alzabu u neke mu ta utsura n ya'an nannai. To, yayi u nekei aza o kutoni a da utsura u na o loko le feu? Aza o kutoni a nan lo o tsu loko le n utsura u Ba'alzabu ba, adama a nannai, i ta o kuyotsongu an yi a kudansa derere ba.

²⁸Amma mi baci o kuloko wunlai u gbani-gbani n utsura wa Ayinviki a Kashile, ashe tsugono tsu Kashile ci yawa ta de wa da.

²⁹ “Vuza wi baci a kuciga kuluwa a kpa'a ku vuza vu utsura kaṭa u boko ili i ni, sai u shiya vuza vu utsura va bi'i. Ayin a nan lo u yeve u boko ili i kpa'a ya.

³⁰ “Vuza na baci wi a kuḅankā mu ba, wi ta a tsurala nu mpa. Vuza na baci kparamu u iwain kuya'an ulinga nu mpa, mayun wi ta a tsurala nu mpa.

³¹ Adama a nannai n dana dā, Kaṣhile ki ta a kucinukpaka uma a na a ya'ankai itoku i le unushi, ali n aza a na a dansai kadanshi ki ishikushi† u Kaṣhile. Amma Kaṣhile ka kucinukpaka vuza na u dansai kadanshi ki ishikushi a kubana wa Ayinviki a Kaṣhile ba.

³² Kaṣhile ki ta a kucinukpaka vuza na u ya'in kadanshi ka kavama wa va, Maku ma Vuma.† Amma Kaṣhile ka cinukpaka vuza na u dansai ili i kavama wa Ayinviki a Kaṣhile ba, ko n gogo na ko n ayin a kutawa.”

Madanga n umaci u ni

(Luk. 6:43-45)

³³ Yesu u lyali kelime da u danai, “Vi ta a kufuda vi yeve madanga a ubuta wu umaci u ni. Madanga ma singai ma tsu matsa ta umaci u singai koci, madanga ma gbani-gbani kparamu ma tsu matsa ta umaci u gbani-gbani.

³⁴ Adā agbaturu! Uma a gbani-gbani a da yi, nini dai i kudansa kasingai? Unā u tsu dansa ta ili i na yi punu a kadu.

³⁵ Uma a singai i ta n ili i singai a adu e le, adama a nannai a tsu dansa ta ili i singai. Amma uma a gbani-gbani i ta n ili i gbani-gbani adu e le, dada i zuwai da a tsu dansa i da.

³⁶ N dana dā, a kanna ka afada, sai i dana kadanshi ka kavama ka na i ya'ansai dem.

³⁷ Adama a na i dansa baci ili i singai, Kaṣhile ki ta a kudana adā yi n unushi ba. Amma i dansa baci i gbani-gbani, wi ta a kilukpa dā.”

Uma e ecei ili i mereve

(Mar. 8:11-12; Luk. 11:29-32)

³⁸ Kanna ke te, nlum n Wilā n yoku n Afarishi a banai wa ni, da a danai, “Malum, ci ciga ta vi ya'an ili i mereve† i na i kokpo urotu u na vu utai a Kaṣhile.”

³⁹ Da wu ushuki, “I ciga ta ye ene urotu adama a na uma a kawasasa a da yi, n aza a gbani-gbani! Amma urotu u na i kuciya koci u dada urotu u keneki Yunusa.†

⁴⁰ Yunusa u yongo ta a katsuma ka kadan ka gbayin ali ayin a tatsu kanna n kayin. Ta feu nannai, mpa Maku ma Vuma mi ta o kuyongo a kasaun ali ayin a tatsu kanna n kayin.

⁴¹ A kanna ka afada, uma a Niniva† i ta a kushamgba kaṭa a ilukpa dā, adama a na ele a shika ta unushi† u le a ayin a na Yunusa u danai le kadanshi ka Kaṣhile. Amma gogo na vuza na u la'i Yunusa wi ta na.

⁴²Mogono ma vuka me Sheba mi ta a kushamgba kata wi ilukpa da, adama a na wu uta ta a uteku wi idika u ciya u panaka Sulemanu.† Gogo na kpamu vuza na u lali Sulemanu wi ta na.”

Uboni u wunlai u gbani-gbani

(Luk. 11:24-26)

⁴³Yesu u lya'i kelime da u danai, “Wunlai u gbani-gbani† wu uta baci u vuma, u tsu kara'asa ta a ubuta u dekpu a kulansa ubuta u na u kuvuka, amma u kuciya ubuta ba.

⁴⁴Kata ta na u dana, ‘Mi ta o kubono a kpa'a ku na mu utai.’ Ana u bonoi, da u cinai kpa'a ka lekefi. Da u cinai ku da upurangi n wadani mayin.

⁴⁵Kata u bana u banuku wunlai u gbani-gbani u yoku ali u cindere aza a na a lali ni n utsura, kata a uwa punu u vuma va o yongo. Kata vuma va u uwa atakaci a na a lya'i bili a cau. Ili i nam pa ya i dafa i kucina uma o gogo na a nam pa.”

Amgbu e Yesu n anaku e le

(Mar. 3:31-35; Luk. 8:19-21)

⁴⁶Yesu bili a kadanshi n uma, da amgbu a ni n anaku a yawai. Da a shamgbai pulai, da o folonoi a ya'an kadanshi n ayi.

⁴⁷Da vuza yoku u danai ni, “Anavu n amgbu a nu i ta de a kuvana wu pulai, a ciga ta kuya'an kadanshi n avu.”

⁴⁸Da wu ushuki, “Yayi anaku a va? Anan yayi kpamu amgbu a va?”

⁴⁹Da u sapangi aza o kutoni a ni da u danai, “Na va ele da anaku a va n amgbu a va.

⁵⁰Vuza na baci de dem u panakai Esheku a va a na i gadi, ayi da vangu vu va n anaku a va.”

Matiyu 13

Agisana a kuvishangu icu'u

(Mar. 4:1-9; Luk. 8:4-8)

¹Kanna ke te ka nan lo, Yesu u kasakpai kpa'a ka, da u banai a kaina ka mala, u dasangi de, da u ya'in kuyotsongusu.

²Kabundai ka uma ka na ko bolongi wa ni ki ta n abundai, ali da u uwai a kpantsu da u dasangi punu, kabundai ka uma ka tamkpamu ka shamgbai a kaina ka mala.

³Da u yotsongushi le ili n abundai n agisana. U danai, “Vuma vi yoku da u banai kuvishangu icu'u a kashina ka ni.

⁴Ayi a kuvishangu, da icu'u i yoku i yikpai a uye, da nnu n yawai n kadai i da.

⁵Icu'u i yoku i yikpai a kagbata, da yu utai gogo lo, adama a na ubuta wa wi n kayala kau ba.

⁶Amma ana kanna ku utai, da ko songi i da, adama a na kata abinya a a zuwai aralu a utsura kpamu ba, da e dekpei gogo lo.

⁷Icu'u i yoku i yikpai a ubuta wa awana. Ana i gbonguroi, da awana a kpa'i le da a kana'i kara le.

⁸Icu'u i yoku i yikpai a idika i singai, da i gbonguroi da a matsai arata a gbagbalin. A macalatsu dem ma na kacimbi ka ka vishangi, i yoku i matsai arata ali amangatawun, i yoku amangatatsu, i yoku kpamu kamankupa.

⁹Vuza na baci de dem wi n atsuvu a kupana, u pana!”

Ili i na i zuwai da Yesu u dansai n agisana

(Mar. 4:10-12; Luk. 8:9-10)

¹⁰Mukumitoni n ni m banai wa ni da me ecei ni, “Yi dai i zuwai da vi ci ya'lanka uma kadanshi n agisana?”

¹¹Da wu ushuki, “A zagba da ta adama a na i yeve ukuna wi ili i na yi usokongi i tsugono tsu gadi, amma aza o yoku e kuyeve ili yi usokongi i nam pa ya ba.

¹²Kashile ki ta o kudoku kuneke kau vuza na wi n ili de. Amma uma a na i n ili ba, i ta a kunamba ko ili i kenu i na i n i da.

¹³Ili i na i zuwai da n ci ya'lanka le kadanshi n agisana i dada: ‘I ta a kinda, amma e kene ba, i ta kpamu a kupana, amma e kuyeve ba.’

¹⁴Da uzuwakpani u Kashile wo okpoi mayun, uteku u na keneki Ishaya u danai: ‘Uma a nam pa i ta a kupanasa kadanshi ka va, amma e kuyeve ka'a ba. I ta e keneshe ili i na n ya'ansai, amma e kuyeve ko yi dai ili ya ba.

¹⁵Adama a na adu a uma a nam pa i ta ukpanduki, o votsuku ta kpamu atsuvu e le, da kpamu a yimbasakai ashi e le, ali da a kpadai kene, atsuvu e le kpamu a kupana ba, adu e le kpamu e kuyeve kakuna ba, ta baci nannai ba, ishi ta o kubono wa va, kata m potsokpo le.’

¹⁶“Amma ada Kashile ka zuwaka da ta unasingai, adama a na ashi a da i ta e kene, atsuvu a da kpamu i ta a kupana!

¹⁷Eneki n abundai n uma a usubi† a Kashile a ciga ta e ene ili i na ye enei, kata kpamu a pana ili i na i panai. Amma n dana da e ene ba, a pana ba.

Yesu u danai le agisana a kadanshi a kuvishangu a

(Mar. 4:13-20; Luk. 8:11-15)

¹⁸“Panai, kata i yeve ili i na agisana a vuza vu kuvishangu va i.

¹⁹Icu'u i na i yikpai a uye, ele da aza a na a panai kadanshi ko tsugono tsu Kashile, amma e yeve ka'a ba. Da vuza gbani-gbani u banai da u fabanai ka'a a adu e le.

²⁰Icu'u i na i yikpai a kagbata i dada aza a na a panai kadanshi ka Kashile, da a ushuki n ka'a m mazanga gogo'lo lo.

²¹Amma a zuwa aralu a na i n utsura ba, da a kpadai kuya'an megeshe. Ayin a na atakaci a cinai le adama a kadanshi a, kata o bono n kacapa.

²²Icu'u i na i yikpai a ubuta wa awana, ele da feu aza a na a panai kadanshi ka. Amma da a gitai ko'uso kaci ke le ubuta wi ili ya aduniyan, da ucigi wu uciyi wa aduniyan u kparasai le. Da kadanshi ka ka kuwai, da i iwain kumatsa ili i mariki.

²³Icu'u i na i yikpai a idika i singai i dafa aza a na a panai da e yevei kadanshi ka. Da uma a o gbonguroi da a matsai arata a gbagbalin, ana a lapai a da ele vi yoku a ciyai ili amangatawun kpamu, aza o yoku amangatatsu, aza o yoku kamankupa.”

Agisana a aka'a

²⁴Da Yesu u danai le agisana o yoku kpamu: “Tsugono tsu gadi ci ta nahannai: Vuma vi yoku da u cali icu'u i singai a kashina ka ni.

²⁵Kayin ke te, yaba dem a alavu, da vurala vi ni vu banai da vi cali ilya i gbani-gbani punu a ubuta wi ilya ya.

²⁶Da ilya ya n aka'a a a kanai kugbonguro kobolo.

²⁷Ana agbashi a vuma a e enei nannai da a banai wa ni da a danai, ‘Icu'u i singai i da vi cali a kashina ka nu. Te dai tamkpamu aka'a a a utai?’

²⁸“Da vuma va wu ushuki, ‘Vurala vu va da u cali le.’ ”Da agbashi a e ecei ni, ‘Vi ciga ta tsu mudā a da?’

²⁹“Da vuma va wu ushuki, ‘A'a, adama a na i mudā baci aka'a a, yoku ba yi ta a kumudā punu feu ilya ya.

³⁰Kasakpai aka'a a n ilya ya i gbonguroi kobolo ali a kubana ayin a vikya'a. Kata n dana aza a ulinga, o bolongu bili aka'a a cau, kata a shiya a ubuta u te, o songu. Kata o bolongu ilya ya a tuka n i da o mopon ma va.’ ”

Agisana a icu'u i musta

(Mar. 4:30-32; Luk. 13:18-19)

³¹Yesu u danai le agisana o yoku: “Tsugono tsu gadi ci ta nahannai: Vuma vi yoku da u dikai icu'u i musta,† da u cali a kashina ka ni.

³²I da i lali n kenu a katsuma ki icu'u dem, amma i gbonguro baci, i tsu la'a ta icalashi dem m gbayin. I tsu okpo ta an madanga, kata nnu n zuwa de cikinda a acaka a ni.”

Agisana a kusu

(Luk. 13:20-21)

³³Yesu u doku u danai le agisana o yoku: “Tsugono tsu gadi ci ta nahannai: Vuka vi yoku da vi dikai kusu da u satarai n kiya ka abundai a masasu, da ku kara'li raka da ku shitai.”

Yesu u tsu dansa ta n agisana

(Mar. 4:33-34)

³⁴Ayin a na baci Yesu u danai kabundai ka uma ili i nam pa, u tsu dansa ta n agisana. U tsu dansa ili ba, sai n agisana.

³⁵U ya'an t̄a nannai adama a na u zuwa ili i na keneki ka danai yo okpo mayun: “Mi t̄a a kuya'anka d̄a kadanshi n agisana. Mi t̄a a kudansa ili i na yi lo usokongi ali ayin a na Kashile ka ya'in aduniyan.”

Yesu u danai le agisana a kadanshi a aka'a a

³⁶Ana Yesu u k̄as̄akpai k̄abund̄ai ka uma ka, d̄a u uwai a kpa'a ka, d̄a mukumitoni n ni m banai w̄a ni d̄a a danai, “Dana tsu ili i na agisana a aka'a a kashina ka i.”

³⁷Da wu ushuki, “Vuza na u c̄ali icu'u i singai, ayi d̄a Maku ma Vuma.

³⁸Kashina ka d̄ad̄a aduniyan, icu'u i singai tamkpamu ele d̄a aza o tsugono tsu Kashile. Aka'a, ele d̄a uma a vuza gbani-gbani.

³⁹Vuza na kpamu u c̄ali aka'a a ayi d̄a Kalijani. Ayin a vikya'a a d̄a ayin a ukocishi wa aduniyan. Aza o kubolngu ili i na a kya'i va, ele d̄a alingata a Kashile.

⁴⁰“Aka'a a tsu bolngu le t̄a k̄at̄a o songu. Ta ki o kokpo nannai ayin a ukocishi.

⁴¹Mpa, Maku ma Vuma, mi t̄a a kusuku alingata a va, k̄at̄a a ya'an vikya'a punu o tsugono tsu va. Ele i t̄a a kut̄aka uma a wasasa dem n ili i na yi a kuzuwa uma a ya'an unushi n kavama.

⁴²I t̄a a kut̄afuku le a kunu ku na ki n akina n usufukpi k̄au, ta d̄e a kushikasa n a lumamgbana'i nga'an adama a mb̄ala.

⁴³Uma a mariki a Kashile tamkpamu i t̄a a kakana an kanna o tsugono ce Esheku e le. Vuza na baci de dem wi n atsuwu a kupana, u pana!

Agisana a uciyi u na wi usokongi

⁴⁴“Tsugono tsu gadi ci t̄a nahannai: Vuma vi yoku d̄a vi ciyai uciyi u na vuza yoku u sokongi a kashina. Da u doku u sokongusuki u d̄a mayin. U ya'in maz̄anga k̄au, sapu d̄a u banai u dengei i na wi n i d̄a dem, d̄a u bonoi u tsulai kashina ka.

Agisana a mawaru mi ikebe

⁴⁵“Tsugono tsu gadi kpamu ci t̄a nahannai: Zatsulaga vi yoku d̄a vuza na u tsu l̄ansa nwaru mi ikebe† k̄au.

⁴⁶Ana u ciyai me te ma na ma la'i n na m buwai n tsuloboi, d̄a u banai u dengei ili i na wi n i d̄a dem, d̄a u tsulai mawaru mi ikebe ma.

Agisana a maza ma bilili

⁴⁷“Tsugono tsu gadi ci t̄a kpamu nahannai: Osoruku o yoku a d̄a a tad̄uki maza ma bilili me le a mala, d̄a a kan̄ai icu'u ya adan kakau n ābund̄ai.

⁴⁸Ana adan a shanai a maza ma, d̄a o rono'i ma'a d̄a a ut̄akai pulai, d̄a a d̄as̄angi adama a na e pecuku a d̄a. Da a zuwai adan a singai a makpaɓu, d̄a a varuki a gbani-gbani a da'in.

⁴⁹Ta ki o kokpo nannai ayin a ukocishi. Alingata i t̄a a kut̄awa k̄at̄a e pecuku uma a gbani-gbani a ubut̄a wa aza a singai.

⁵⁰Alingata i t̄a a kutadufuku uma a gbani-gbani ā kunu ku na ki n akina n usudufkpi kau, ta d̄e ā kushikasā n a lumamgbanāi ngalan adama ā mbalā.”

Uciyi u savu n u kuku

⁵¹Yesu we ecei le, “I yeve t̄a ili i nam pa ya rakā?” Da ā ushuki, “E, ci yeve t̄a.”

⁵²Da u danai le, “Malum mā Wilā dem ma na ma pilisai ukuna u tsugono tsu Kashile, wi t̄a tsu vuza vu kpa'a. Ayi u tsu utakā t̄a uciyi u savu kobolo n u kuku ā ubutā u na wi ishi u zuwai u dā.”

A iwain Yesu a Nazara

(Mar. 6:1-6; Luk. 4:16-30)

⁵³Ana Yesu u kotsoi kudansa agisana a nam pa, da u kasakpai ubutā wa.

⁵⁴Da u bonoi a Nazara, likuci i ni ā ubutā u na u kumbai. Ana u ya'in kuyotsongusu a kunu ka avasa, yaba dem u ya'in mereve dā u danai, “Te dai u ciyai kuyeve ku ni n utsura u kuya'an ili i mereve i nam pa?”

⁵⁵Ayi maku me keshe'wi ma'a koci. Anaku ā ni a da Meri, amgbu ā ni a da anan Yakubu n Isuhu† n Sima, kobolo n Yahuza.

⁵⁶Itaku i ni kparamu yi t̄a na kobolo n atsu. Nini dai u kuya'an ili i nam pa dem?”

⁵⁷Adama a nannai dā a iwain ni. Amma dā u danai le, “A ci cikpa t̄a keneki ā ubutā dem, amma ā likuci i ni m kpa'a ku ni a ci cikpa yi ba.”

⁵⁸Adama a nannai u ya'an ili i mereve n abundai d̄e ba, adama a na i n uneki wā adu ba.

Matiyu 14

Ukpa u Yahaya Vuza vu Kusumbu ka Akucina

(Mar. 6:14-29; Luk. 9:7-9)

¹A ayin a nan lo Hiridu Antiba, mogono mā Galili, u panai ukuna u Yesu.

²Da u danai anan taji ā ni, “Yesu dā Yahaya† Vuza vu Kusumbu ka Akucina, vuza na u dengai a kasaun. Dadā i zuwai dā wi a kuya'an ili i mereve i nam pa.”

³N ayin a d̄e, Hiridu† u kanā t̄a Yahaya, dā u shiyai ni, dā u zuwai ni ā kunu ku ugbashi. Hiridu u ya'an t̄a nahannai adama a vuka vi ni Hiridiya. Wi isa t̄a vuka va e ekiye a vangu vi ni Filibu.

⁴Yahaya u dansukai Hiridu, “U ga'an vu zuwa Hiridiya vuka vu ambu ba!”

⁵Hiridu u cigai kuna Yahaya, amma dā u panai wovon u uma, adama a na ā ushuku t̄a a na Yahaya keneki kala.

⁶Ana i a kuya'an kadivā adama a na a ciba n kanna ka na a matsai Hiridu, dā mekere ma Hiridiya me jelekei Hiridu n omoci ā ni. Da kadu ko mogono ka panai uyo'o kau.

⁷Da mogono ma kucinai u kuneke yi t̄a ili i na u cigai dem.

⁸Amma dā anaku e mekere a zuwai ni u dana, “Mi t̄a a kuciga kaci ka Yahaya Vuza vu Kusumbu ka Akucina a maṭankadi!”

⁹Da mogono ma namgbai katsuma n ili i na mekere ma ma dansai. Amma u ciga kukpada kushatangu uzuwakpani u na u ya'in kelime ko omoci a ni ba. Da u danai osoji a ni

¹⁰a bana a kunu ku ugbashi kata a gbatya kaci ka Yahaya.

¹¹Da a tukai n kaci ka a maṭankadi, dā e nekei mekere ma, dā u dikai ka'a u bankai anaku.

¹²Mukumitoni n Yahaya m banai dā a dikai keven ki ikyamba ka ni dā a cidangi. Da a banai a danai Yesu.

Yesu u cuwangi uma akpan a tawun n ilikulya'a

(Mar. 6:30-44; Luk. 9:10-17; Yah. 6:1-14)

¹³Gogo'lo va lo ana Yesu u panai arabali a, dā u lazai u banai u uwai a kpantsu a kubana a kakamba adama a na u yongo dē ende'en ni. Amma dā kabundai ka uma ka panai, dā ko tonoi ni a kara'i n tsu kakinā ka mala ka.

¹⁴Ana u yawai, dā u cinai kabundai ka uma ka'a a kuvana yi. U panai asuvayali e le, dā u potsotongi aza a mbanaki.

¹⁵Kanna dē a kubana kuyikpa, dā mukumitoni n ni m banai wa ni dā a danai, “Kayin ka gitā t̄a kuya'an, ubuta u nam pa kpmu kakamba ka'a. Loko uma a adama a na a bana a likuci kakau a tsulaka kaci ke le ilikulya'a.”

¹⁶Amma dā wu ushuki, “Babu ili i na i kuzuwa le a laza. Adā nekei le ilikulya'a.”

¹⁷Da a danai ni, “Amma atsu ci t̄a m burodi vu tawun n adan e re koci.”

¹⁸Da u danai, “Tukai mu m burodi va n adan a.”

¹⁹Da u danai uma a a dasangu a mita. U dikai burodi vu tawun va n adan e re a, dā u dengusai aashi wi indanai gadi, dā u cikpai Kashile adama a ilikulya'a ya. Da u wansasai burodi va dā u nekei mukumitoni n ni, dā ele tamkpamu e pecekei uma.

²⁰Da uma rakā a lya'i ilikulya'a dā a cuwai. Da mukumitoni ma n tadai alyashi ali mbana kupa ni n re.

²¹Ali a na a lya'i ilikulya'a ya a yawa t̄a dēvu n uma akpan a tawun (5,000), e kece amaci m muku n na n lya'i yi ilikulya'a ya ba.

Yesu u walai a gadi vu mala

(Mar. 6:45-52; Yah. 6:15-21)

²²Gogo lo dā Yesu u danai mukumitoni n ni n uwa a kpantsu kata a laza kelime ka ni a pasa mala ma. Ayi tamkpamu u shamgbai bi'i adama a na u pecembenei n uma a.

²³Ana e pecembenei, dā u lazai u banai gadi vu nsasan adama a na u ya'an kavasa. Ali kayin ka ya'in ayi dē ende'en.

²⁴A ayin a nan lo a feu, kpantsu ku mukumitoni ma de e mere ma mala, da wunlai wu utsura u dengai, da a gitai atakaci n abau a gbagbalin.

²⁵N kayin ku usana kalikali, da u banai we ele, a nwalu gadi vu mala.

²⁶Ana e enei ni a nwalu gadi vu mala nannai, da a panai wovon kau. Da o orukpoi adama o wovon da a danai, “Kafataluwa ka'a!”

²⁷Amma da u ya'ankai le kadanshi gogo'o, “U yawa ta, mpa da! Kata i pana wovon ba.”

²⁸Biturusu u danai, “Vuzagbayin, avu da baci mayun, dana mu n tawa wa nu a mala ma.”

²⁹Yesu wu ushuki, “Tawa.” Da Biturusu u cipai a kpantsu ka, da u walai gadi mala ma a kubana wa ni.

³⁰Amma ana we enei wunlai n abau a, da wovon u kanai ni da u gitai kuliba. Da wo orukpoi, “Vuzagbayin, isa mu!”

³¹Gogo'o lo da Yesu u barakpai kukiye ku ni u kanai ni. Da u danai, “Uneki u kadu u nu u gusa ta. Yi dai i zuwai da vi ya'in munlai?”

³²Ana a uwai a kpantsu ka, da wunlai wa u vaki bini.

³³Da aza a na i punu a kpantsu ka a cikpai Yesu da a danai, “Mayun avu Maku ma Kashile ma'a!”

Yesu u potsokpoi uma a mballa a Janisara

(Mar. 6:53-56)

³⁴A pasai mala ma da yawai a kaina devu n Janisara.

³⁵Ana uma a likuci a e yevei a na Yesu da wi lo u yawai, da a danai likuci i na yi lo dem. Da a tukai ni n aza a mbanaki raka.

³⁶Da o folonoi ni u kasakpa aza a mballa a ciya a sa'wa kaga'in ka kuminya ku ni. Aza a na a sa'wai ku da raka o potsoi.

Matiyu 15

Tonoi Wilu u Kashile

(Mar. 7:1-13)

¹Da Afarishi o yoku nu nlum n Wilu mu utai a Urishelima, da a tawai u Yesu da e ecei ni,

²“Yi dai i zuwai da mukumitoni n nu n tsu tono ili i na ikaya i tsu i yotsongi tsu ci ya'an ba? A tsu sa'a bi'i ekiye e le tsu na agadu a danai kafu a lya'a ilikulya'a ba.”

³Yesu wu ushuki, “Yi dai i zuwai da i tsu kpadu kutono Wilu u Kashile sai kuyotsongusu ki ikaya i tsu?”

⁴Kashile ka danai, ‘Cikpa eshevu n anavu,’ u danai kparamu, ‘Vi ya'an ka baci eshevu ko anavu una, i ta a kuna wu.’⁵ Amma i ci ya'an ta kuyotsongusu ku yoku. I danai uma i baci n ili i ta a kufuda a banka esheku ko anaku e le, a kucikpa a dana, ‘Ili ya i Kashile i da,’

⁶adama a nannai sai a gutsaka le e neke isheku i le ili ba. I iwain kuya'an ili i na Kashile ka danai adama a wila u na i zuwakai kaci ka da.

⁷Ada a kapalakashi! Kadanshi ke keneki Ishaya mayun da, ana u danai i na Kashile ka danai:

⁸‘Uma a nam pa i ta a kucikpa mu n una u le koci, amma adu e le i ta da'in nu mpa.

⁹Kucikpa ku na i a kucikpa mu gbani da ki. Ili i na i o kuyotsongusu, wila u uma u da koci.’ ”

Ili i na i tsu zuwa vuza wo okpo n unata

(Mar. 7:14-23)

¹⁰Da Yesu u dekei kabundai ka uma, da u danai le, “Panai kata i yeve ili i na mi a kudana.

¹¹Ili i na i uwai a una u uma i da i tsu zuwa le o okpo n unata ba. Amma ili i na yu utai a una u le, i da i tsu zuwa le o okpo n unata.”

¹²Da mukumitoni ma n tawai wa ni da a danai, “Vi yeve ta gaji a na vu nusakai Afarishi n kadanshi ka na vi ya'in va?”

¹³Da wu ushuki, “Madanga ma na baci de dem Esheku a va a shikpai ba, i ta a kumuda ma'a n aralu a ni raka.

¹⁴Ya'in da'in n Afarishi a! I ta an ayimba a na i o kurono o otoku e le ayimba alangu, dem vi le i ta a kuyikpa a kawawa.”

¹⁵Da Biturusu we ecei, “Yi dai tamkparamu vi ciyai a na vi ya'in kadanshi ki ili i na i tsu zuwa vuza u ya'an n unata?”

¹⁶Yesu u danai, “Ali n gogo na kata vi yeve ba?

¹⁷Mayun vi yeve ta ilikulya'a raka i na i uwai a una, i tsu laza ta a katsuma, kata i yeve yu utai a ikyamba i vuma.

¹⁸Amma kadanshi ka kavama ka na ka tsu utai a una u vuma ka tsu utai ta a kadu. Ili i nam pa ya i da da i tsu zuwa vuma wo okpo n unata.

¹⁹Punu a kadu da da kusheshe ku kavama ku nam pa ku tsu utai ku na ku tsu zuwa vuma u ya'an munaka, kobolo n tsugbani, n uboki kparamu. Ta punu kparamu aluwa kobolo n kushika ku uma ku tsu utai.

²⁰Ili i nam pa ya i da i tsu zuwa vuma wo okpo n unata. Amma vuza yoku u lya'a baci ilikulya'a babu na u sa'i ekiye, na lo u zuwa yi wo okpo n unata ba.”

Yesu u bankai vuka vu Zakayimbi

(Mar. 7:24-30)

- 21** Yesu u kaṣakpa ubuta u nan lo, da u banai a ukambu u Taya n Sida.
- 22** Ana u yawai, vuka vu Kana'ana vi yoku vu na vi de idashi u tawai wa ni, n yoroli, “Vuzagbayin, Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va! Wunlai u gbani-gbani wi ta de a kutakacika mekere ma va n abundai.”
- 23** Amma Yesu u kebece yi ili ba. Mukumitoni n ni n tawai wa ni da o folonoi ni, “Loko vuka va vu laza. Wi ta o kutono tsu n yoroli.”
- 24** Yesu u danai, “Mpa a suku mu ta wa aza a Israila koci! I ta an ushiga wu nlala n na m puwankai.”
- 25** Da vuka va vu tawai u Yesu da u kufangi wa ni, da u danai, “Vuzagbayin, banka mu!”
- 26** Da Yesu wu ushuki, “U galan a dika ilikulya'a i muku e neke nshe'e ba.”
- 27** Da u danai, “E, Vuzagbayin, amma ko nshe'e n ci lya'a ta awazali a na a yikpai.”
- 28** Da Yesu wu ushuki, “Avu vuka, vi neke ta kadu kau! Mi ta a kuya'anika wu ili i na vu folonoi.” A ayin a nan lo a ta na derere da mekere ma ni mo potsoi.

Yesu u potsokpoi uma n abundai

(Mar. 7:31-37)

- 29** Da Yesu u kaṣakpai ubuta wa, da u banai a kakina ka Mala ma Galili. U kumbai gadi vu kusan da u dasangi de.
- 30** Kabundai ka uma ka banai de nu nkutsuma, n ayimba, n ebebe, kobolo n aza a na i n ibalishi kakau dem. Da a zuwai le kelime ke Yesu da u potsokpoi le raka.
- 31** Yaba dem u ya'in mereve n ili i na we enei da u panai. Ebebe gogo na i ta a kuya'an kadanshi, nkutsuma feu n walai, da kparamu ayimba e enei. Dem vi le a gitai kucikpa Kashile ka aza a Israila.

Yesu u nekei uma akpan a nashi ilikulya'a

(Mar. 8:1-10)

- 32** Yesu u dekei mukumitoni n ni a ubuta u te, da u dana le, “M pana ta asuvayali a uma a nam pa. I ta na kobolo nu mpa ali ayin a tatsu, a buwa ta na n ili i na a kulya'a ba. N ciga n loko le a laza n kambulu ba. Ta lo a lima a uye kafu a yawa a kpa'a.”
- 33** Da a ushuki, “Ubuta u nam pa kakamba ka'a. Te dai ci a kuciya tsuwa'a tsu na tsa kuyawa kabundai ka uma ka nam pa?”
- 34** Yesu we ecei, “Burodi vi yain vu dai yi n vu da?” Da a ushuki, “Vi cindere n adan a wawa'a kenu.”
- 35** Yesu u danai uma a a dasangu a idika.
- 36** U dikai burodi vi cindere n adan a, da u cikpai Kashile. Da u wansasai u nekei mukumitoni n ni, da ele tamkparamu e nekei uma a.

³⁷Da raka vi le a lya'i da a cuwai. Da mukumitoni n ni n shatangi mbana m gbagba'in n cindere n alyashi a na a buwai.

³⁸Ali a na a lya'i ilikulya'a ya i ta uma akpan a nashi (4,000), babu bi'i amaci m muku.

³⁹Ana e pecembenei n kabundai ka uma ka, da Yesu u uwai a kpantsu da u pasai mala ma. U yawai devu n likuci i Magada.

Matiyu 16

Aza a na i a kulansa urotu

(Mar. 8:11-13; Luk. 12:54-56)

¹Afarishi n Asadukiya a banai u Yesu adama a na a zuwaka yi maza, a danai ni u ya'anka le ili i mereve i na i kuyotsongu a na Kashile ku ushuki n ayi u tawa a aduniyan.

²Amma da Yesu wu ushuki, "Kanna ki baci a kuyikpa, i tsu dana ta, 'Ci ta a kuciya kanna ka singai mkpa'a adama a na ce ene ta gadi u shilyangbai.'³N usana kalikali kparamu i tsu dana ta, 'Wi ta o kuyo'o mini anana, adama a na ye ene ta gadi u shilyangbai n uguyi.' I ce ene ta urotu u nam pa gadi, kata i yeve i na urotu wa wi. Amma ye ene ta ili i na mi a kuya'an gogo na, amma i yeve ili ya ba.

⁴Uma a kawasasa n aza a gbani-gbani o gogo na a nam pa a tsu lansa ta ili i mereve i na i kokpo urotu, amma ko urotu n kuneke le ba, sai de urotu u keneki Yunusa." Da Yesu u kasakpai le da u lazai.

Ya'in cico'o n kuyotsongusu ka a'uwa

(Mar. 8:14-21)

⁵Ana mukumitoni ma m pasai a kubana a upashi u yoku u mala wa, da a cinukpai kudika burodi.

⁶Yesu u danai le, "Kata i zuka! I ya'an cico'o n kusu ka Afarishi n Asadukiya."

⁷Da mukumitoni ma n kana kuya'ankpanai kadanshi n a dananai, "Wi ta a kudansa nahannai adama a na ko burodi tsu walaka ba."

⁸U yeve ta ili i na i a kudansa, da we ecei le, "Yi dai i zuwai da yi a kudansa uteku u da kakuna ku unambi u burodi? Uneki u kadu u da u gusa ta.

⁹Ali n gogo na kata i yeve ba? Cibai m burodi vu tawun vu na a cuwatangi uma akpan a tawun (5,000)? Kata i ciba a na i shatangi mbana n cindere n awazali a na a buwai?

¹⁰Ayin a na n cuwatangi uma akpan a nashi (4,000) m burodi vi cindere, mbana m gbagba'in n yain n dai i shatangi?

¹¹Mpa kadanshi ko burodi ka'a mi a kuya'anka da ba. Yi dai i zuwai da i kpadai kuyeve i na mi a kudansa? Mi ta a kudana da i ya'an cico'o n kusu ka Afarishi n Asadukiya."

¹²A kubana ukocishi, da e yevei a na kadanshi ka kusu ko burodi ka wi a kuya'an ba, amma ukuna u kuyotsongusu ka a'uwa ka Afarishi n Asadukiya.

Biturusu u danai Yesu Kishi ka'a

(Mar. 8:27-30; Luk. 9:18-21)

- ¹³Yesu m mukumitoni n ni a nwalu, ana a yawai d̄evu n ubon u Kasariya Filibi, d̄a we ecei le, “Yayi uma i a kudana Maku ma Vuma mi?”
- ¹⁴Da a ushuki, “Aza o yoku a danai avu Yahaya Vuza vu Kusumbu ka Akucina d̄a. Aza o yoku a danai avu Iliya d̄a. Aza o yoku kpamu a danai avu Irimiya d̄a, ko vuza yoku a katsum̄a ke eneki.”
- ¹⁵Da we ecei le, “Ad̄a tamkpamu, yayi i danai mpa mi?”
- ¹⁶Sima Biturusu wu ushuki, “Avu d̄a Kishi, Maku ma Kashile† ka wuma.”
- ¹⁷Da Yesu wu ushuki, “Kashile ka zuwaka wu unasingai, Sima maku ma Yunusa, adama a na vuza d̄a u yotsongi nu ili i na lo ba. Esheku a va a na i gadi a d̄a o yotsongi nu ko mpa d̄a ya.
- ¹⁸Adama a nannai mi ta e kudeke wu Biturusu, d̄ad̄a ‘katali.’ A katali ka nam pa ka'a n kuma'a alisa a aza o kutoni† a va, utsura wu ukpa wa kufuda wa langasa a d̄a ba.
- ¹⁹Mi ta e kuneke wu agbaguratsu o tsugono tsu gadi. Ili i na baci vi shiyai a aduniyan, ili i nan lo yi ta ushiyi gadi. Ili i na baci kpamu vi shikpai a aduniyan i d̄a yi ta a kuya'an ushikpi gadi.”
- ²⁰Da Yesu u kushangi mukumitoni n ni kata a dana a na ayi d̄a Kishi ba.

Yesu u dansai ukuna wu ukpa u ni

(Mar. 8:30--9:1; Luk. 9:22-27)

- ²¹A ayin a nan lo, Yesu u gitangi kudana mukumitoni n ni ili i na i kucina yi. U danai, “Mpa mi ta a kubana a Urishelima a ubuta u na aza e kelime a idika, anan ganu vu gbagbalin, kobolo nu nlum n Wila mi. I ta a kuzuwa mu n so'lo atakaci kau. I ta a kuna mu, amma ayin a tatsu a ya'an baci, mi ta a kudenga n wuma.”
- ²²Biturusu u dekei ni u bankai paki, d̄a u danai ni u kasakpa kuya'an kadanshi nannai, “Vuzagbayin, Kashile ka kukasakpa ili i nam pa i cina wu ba!”
- ²³Yesu u kpatalai u Biturusu d̄a u danai, “Malya'i, denga mu lo! Vi ta a kukpada mu kuya'an ili i na Kashile ka cigai n ya'an, adama a na vi ta e kusheshe tsu vuma, amma tsu na Kashile ka cigai ba.”
- ²⁴Da Yesu u danai mukumitoni n ni, “Vi ciga baci kokpo makumitoni ma va, sai vu goyo kaci ka nu. Vi dika madanga ma atakaci ma nu kata vu tono mu.
- ²⁵Adama a na vi ciga baci kisa wuma u nu, vi ta a kunamba u d̄a, amma vu namba baci wuma u nu adama a va, vi ta a kuciya u d̄a.
- ²⁶Ili i gbani i d̄a vi ciya baci aduniyan raka d̄a vu nambai wuma u nu. Vi ta a kufuda va tsupa ili adama a na vi isa wuma u nu?
- ²⁷Adama a na mpa, Maku ma Vuma, mi ta a kutawa n tsugbayin ce Esheku a va n alingata a ni, kata n ya'anka uma raka afada uteku u na ulinga u le wi.

²⁸N dana dā mayun, adā vi yoku na yi kashani na gogo na, yi a kukuwā ba, sai ye ene mu, Maku ma Vuma, a kutawā n tsugono tsu va.”

Matiyu 17

Tsugbayin tsu mayun ci Yesu

(Mar. 9:2-13; Luk. 9:28-36)

¹Ana kuden ku te ku lazai, dā Yesu u dikai Biturusu kobolo n Yahaya n Yakubu mokoshi mā ni. A livanki gadī vu kusan ku dundu'un ubutā u na o kuyongo uteku u le.

²Ana i lo a kinda, dā ikyamba i Yesu i saba'i gbende. Kucan n ashi a ni a kutasa an kannā, dā aminya a ni o bonoi wari pushe-pushe.

³Gogo'lo lo, Musa† n Iliya a yawai lo, dā a gitangi kuya'an kadanshi n ayi.

⁴Da Biturusu u danai ni, “Vuzagbayin, u gal'an tā an ci na! Ya'an ci ya'an apam a tatsu, ke te ka nu, ke te ka Musa, ke te kparamu ka Iliya.”

⁵Ayi bil'i a kadanshi, dā keleshu ka kutashi wari puu ce egele ku utai de dā ka palai le. Da kalakatsu ku utai punu e keleshu ka dā ka danai, “Na va Maku mā va ma'a ma na n cigai, dā mi a kupana uyo'lo n ayi mayin. Panakai ni!”

⁶Ana mukumitoni ma m panai kalakatsu ka, dā a panai wovon ali dā a yikpai a idika.

⁷Amma dā Yesu u tawai lo dā u sa'wai le. U danai, “Dengai kata i pana wovon ba!”

⁸Da a dengai amma e ene lo vuza ba, sai Yesu.

⁹Ele a kucipa a kasaun ka, dā Yesu u danai le, “Kata i dana vuza ko ili i na ye enei ba, sai mpa, Maku ma Vuma, n dengā a kasaun.”

¹⁰Da mukumitoni ma me ecei ni, “Yi dai i zuwai dā n lum n Wilā n danai sai Iliya u tawa bil'i kafu Kishi ka tawa?”

¹¹Da Yesu u danai le, “Mayun dā Iliya u kutawā, kata u fobuso ili dem.

¹²Mayun, u tawa tā de. Amma uma e yeve yi ba, dā a ya'ankai ni uteku u na a cigai. Na kelime kenu i tā a kuzuwa Maku ma Vuma mo so'lo atakaci tsu nan lo tsa feu.”

¹³Da mukumitoni ma n yevei a na kadanshi ka Yahaya Vuza vu Kusumbu va Akucina dā Yesu wi a kuya'an ka le.

Yesu u lokoi wunlai u gbani-gbani u maku

(Mar. 9:14-29; Luk. 9:37-43a)

¹⁴Ana Yesu m mukumitoni n ni n cipai a kusan ka, kabundai ka uma lo a kuvana le. Da vuma vi yoku u yawai lo dā u kudangi wa ni.

¹⁵Da u danai, “Vuzagbayin, pana asuvayali a maku mā va! Wi tā n wunlai u gbani-gbani wi ipoyo u na u tsu o'uso yi u tsu zuwa yi tā u yikpa a akina ko a mini.

¹⁶N tuka yi tā a ubuta u mukumitoni n nu, amma ko vuza te u fuda u potsokpo yi ba.”

¹⁷Yesu u danai, “Adā uma a ugbawansuvu a dā, yi kparamu n uneki wā ādu ba. Ali wanai dāi n kuyongo n ādā? Ali wanai dāi n kulya'a kelime n kureme kaḍu n ādā? Tukai mu m maku ma na.”

¹⁸Da Yesu u barangi wunlai u gbani-gbani u na wi a kutakacika maku ma, dā u kaṣakpai ni. A ayin a nan lo a derere dā ta na maku ma mo potsoi.

¹⁹Ana megeshe ma ya'in, dā mukumitoni ma n tawai u Yesu a ayin a na wi ende'en, dā e ecei ni, “Yi dāi i zuwai dā tsu kpaḍai kufuda kuloko wunlai u gbani-gbani wa?”

²⁰Da Yesu wu ushuki, “Adama a na uneki u kaḍu u dā u gusa ta. N dana dā mayun, uneki u kaḍu u dā u yawa baci icu'u i musta† m gbayin, yi ta a kudana kusan ku nam pa, ‘Sherewengu punu a ubuta u nam pa wa, kaṭa vu bana na dē,’ wi ta ta na e kusherewengu. Ili i nam pa raka yi lo a kula'a dā ba.

[²¹Kuḡana ku unā n avasa dāda u kuloko ili i nam pa, ili i yoku yi lo ba.]

Yesu u doki u ya'in kadanshi ku ukpa u ni

(Mar. 9:30-32; Luk. 9:43b-45)

²²Kanna ke te ana o bonoi a Galili, dā Yesu u danai le, “Vuza vi yoku wi ta e kudenge Maku ma Vuma.

²³A kuna yi ta, amma ayin a tatsu a ya'an baci, wi ta a kudenga a kasaun.” Da mukumitoni ma n namgbai atsuma ka.

Kutsupa ku utafu

²⁴Ana Yesu m mukumitoni n ni a yawai Kafarnahum, aza a kisa utafu a A'isa a Gbayin a tawai u Biturusu dā e ecei ni, “Malum ma dā ma tsu tsupa ta utafu a A'isa a gaji?”

²⁵Wu ushuki, “E, u tsu tsupa ta.” Da u uwai punu asuvu a kpa'a a, amma kafu u ya'an kadanshi, dā Yesu we ecei ni, “Ngono n ci isa ta utafu u uma e le ko wo omoci a na i o kuyongo n ele?”

²⁶Wu ushuki, “A ci isa ta utafu wo omoci.” Da Yesu wu ushuki, “Ashe sai uma e le a tsupa ba.

²⁷Amma ci a kuciga kulansa unushi ba. Adama a nannai, bana a mala kaṭa vi ya'an karada. Kadan ka na vi gitai kuradukpa, kaṭa vu lana punu unā u ni. Vi ta a kucina punu ikebe ya azurufa i na i yawai kutsupa utafu u va n u dā a A'isa a. Dika i dā kaṭa vu bana vu tsupa le utafu u tsu.”

Matiyu 18

Vuzagbayin o tsugono tsu gadi

(Mar. 9:33-37; Luk. 9:46-48)

¹A ayin a nan lo, mukumitoni ma n tawai u Yesu dā e ecei, “Yayi vuza na u kula'a m gbayin o tsugono tsu gadi?”

²Da Yesu u dekei maku me kenu ma tawa ma shamgba kelime ke le.

³Da u danai, “N dana dā mayun, sai i saba'a kaci ka dā i bono an muku n wawa'a. Dababa, yi a ku'uwa o tsugono tsu gadi ba.

⁴Adama a nannai, vuza na baci de dem u bonokoi kaci ka ni an maku me kenu ma nam pa, ayi dā vuzagbayin o tsugono tsu gadi.

⁵“Vuza na kpamu wi isai maku me kenu tsu nam pa n kula ku va, mpa dā wi isai.”

Kukondo ku na ka kuzuwa vuza u nusa

(Mar. 9:42-48; Luk. 17:1-2)

⁶Yesu u lya'i kelime dā u danai, “Ili ya atakaci i dā a ubuta u vuza na u kuzuwa vuza te a katsuma ka muku n wawa'a n na mi o kutono mu a ya'an unushi. Uma a nan lo u la'a ta n kuga'an a taduku le a ubuta u na u la'i n ugavi a mala n kutali ka amiki ushiyi e edeku e le!

⁷“Ili ya atakaci i dā a ubuta u uma a aduniyan adama i ili i na i tsu zuwa le a ya'an unushi. Ili i nan lo i kuya'an ta nannai, amma ili ya atakaci i dā a ubuta u vuza na u zuwai ili i nan lo i ya'an nannai!

⁸Kukiye ku nu ko kune ku nu ku zuwa wu baci vi ya'an unushi, gbatya ku dā kata vu vakangu. U la'a ta n kuga'an vu namba ukambu wi ikyamba i nu kata vi ciya wuma u babu uteku a na va ya'an n ekiye e re n ene e re kata vu uwa akina a na a kukula ko wanai.

⁹Kashi ka nu ka zuwa wu baci vi ya'an n unushi, kongoro ka'a kata vu vakangu. U la'a ta n kuga'an vi yongo n kashi ke te kata vi ciya wuma u babu uteku a na vo yongo n ashi e re a nu kata a taduku wu a kpa'a ka akina.”

Agisana a malala ma na ma puwankai

(Luk. 15:3-7)

¹⁰Da Yesu u danai, “Ya'in cico'lo. Kata i goyo muku n wawa'a ma ba. N dana dā, i ta n alingata gadi a na i n Esheku a va ayin tutu.

[¹¹Mpa, Maku ma Vuma n tawa ta adama a na n lansa ili i na i puwankai.]

¹²“Magubi mi baci nu nlala amangatawun, dā me te ma batsai ali dā ma puwankai, yi dai u kuya'an? Wi ta a kusakpa amanganashinkupa n kuci n na mo okpoi a kalina a nsasan, kata u bana u lansa ma na ma puwankai va.

¹³We ene baci ma'a, mayun, wi ta a kula'a n kuya'an mazanga adama a malala me te ma na we enei va, ali ma la'a mazanga ma na wishi m ma'a a ubuta wu nlala amanganashinkupa n kuci.

¹⁴Ta feu ki nannai n Esheku a dā a na i gadi. U ciga ko vuza te vu muku n wawa'a n nam pa m puwanka dem-dem ba.”

Vuza yoku u nusaka wu baci

(Luk. 17:3)

¹⁵Yesu u lya'li kelime dā u danai, “Vuza nu u nusaka wu baci, bana a ni kaṭa vi yotsongu yi unushi u ni. Amma ya'an nannai usokongi, uteku u dā aza e re. Vuza va u pana baci, vu zuwa yi ta i bono i lya'a kelime n kuyongo.

¹⁶Amma u iwan baci kupana, doku vu bana wa ni kaṭa vi ciya vuza te ko aza e re kobolo n avu. Ya'an nahannai adama a na vu tonu Katagarda ka Cida ka na ka danai, ‘A ubuta wu ngan n uma e re ko a tatsu u daḍa i kushamkpa n kadanshi.’

¹⁷U iwan baci kupanaka le, dana aza e kelime o Kutoni. U doku baci u iwan kupanaka le, to, bonokoi ni an Zaḳayimbi ko kishi ku utafu.”

Kusaṅka n kushuku

¹⁸Yesu u danai feu, “N dana dā ta mayun, Kaṣhile gaḍi ki ta a kushuku n ili i na de dem yu ushuki n i dā a aduniyan, amma wi ta a kusaṅka n ili i na de dem i saṅkaṅi.

¹⁹“N dana dā, aza e re a dā a aduniyan a ushuku baci n ili, dā a ya'in avasa adama i dā, Esheku a va a na i gaḍi i ta a kuya'anka dā i dā.

²⁰Adama a na ubuta u na baci uma e re ko a tatsu o bolongi kobolo a kaṭsuma ka kula ka va, mi ta lo kobolo n ele.”

Agisana a kagbashi ka na ka iwain kucinukpaka

²¹Da Biturusu u taṅwai u Yesu dā we ecei, “Vuzagbayin, vuza va u lya'a baci kelime n kunusaka mu, ku yain ku dai u ga'in n cinukpaka yi? Ali kucindere?”

²²Yesu wu ushuki, “A'a, kucindere koci ba, amma ali kucindere ugboku amangatatsunkupa.

²³“Tsugono tsu gaḍi ci ta nahannai: Mogono mo yoku ma'a ma na me sheshei kisa ikebe i na wi o kutono agbashi a ni.

²⁴Ana u gitangi kisa ikebe ya, dā a tukai ni n kagbashi ko yoku ka na wi o kutono yi ikebe ya azurufa i gbagba'in akpan kupa (10, 000).

²⁵Kagbashi ka ki n ikebe i na i yawai kutsupa kutan ka ba. Da mogono ma ma zuwai e denge ili dem i na kagbashi ka ki n i dā, ali n kagbashi ka a kaḍi ka ni kobolo n vuka vi ni m muku n ni. Kaṭa a dika ikebe ya a tsupa mogono ma ili i na wi o kutono kagbashi ka.

²⁶“Amma dā kagbashi ka ka kudangi dā ko folonoi, ‘Reme kaḍu nu mpa, mi ta a kutsupa wu ili dem i na vi o kutono mu.’

²⁷Da mogono ma ma panai asuvayali adama a ni, dā u kaṣakpai ni dā u danai kaṭa wo o'uso kaḍi ka ni kutsupa yi ikebe ya ba.

²⁸“Ana kagbashi ka ka lazai, dā u lya'li aga'in n toku kagbashi ko yoku, vuza na wi o kutono ikebe i kenke'en amangatawun. Da u kpokoi vuza va o kogboroli. Da u gitai kugaga yi nu u danai, ‘Tsupa mu kutan ku va!’

²⁹“Da toku kagbashi va u kudangi dā u folonoi ni, ‘Reme kaḍu nu mpa, kaṭa n tsupa wu ili dem i na vi o kutono mu.’

³⁰” Amma dā kagbashi ka iyain ka ka iwain kupana asuvayali a ni. Da u kucikpa u danai a zuwa toku kagbashi va a ugbashi sapu ayin a na u tsupai kutan ku na wi o kutono yi.

³¹Ana agbashi a na a buwai e enei ili i nam pa, dā a ya'in wupa. Da a banai u mogono wa, dā a danai ni dem i na i cinai agbashi e re a nan lo a.

³²“Da mogono ma me dekei kagbashi ka ni ka iyain ka, dā u danai, ‘Avu kagbashi ka gbani-gbani! Da n danai nu vo o'uso kaci ka nu kutsupa ili ba, adama a na vu folono mu ta n cinukpaka wu ili i na mi o kutono wu.

³³U yotso ta feu vi ishi vu pana asuvayali o tovu kagbashi va, uteku u na m panai asuvayali a nu.’

³⁴Da mogono ma ya'in wupa kau, dā u zuwai kagbashi ka a ugbashi adama a na a takacika yi sapu u tsupa ili dem i na wi o kutono yi.

³⁵“Mogono ma nam pa ma ya'an ta ili i na Esheku a va a na i gadi u kuya'anka da i iwan baci kucinukpaka itoku i da punu a adu a da.”

Matiyu 19

Kuyotsongusu ku Yesu a ubuta u kuloko amaci

(Mar. 10:1-12; Luk. 16:18)

¹Ana Yesu u kotsoi kudana ili i nam pa, dā u kasakpai Galili, dā u lazai a kubana a ufon u Yahuda a kapashi ko yoku o Kudolu ku Urdu.

²Kabundai ka uma ko tonoi ni, dā u potsokpoi aza a mbanaki.

³Afarishi o yoku a tawai wa ni da a gbagbalai adama a na a ciya a aza yi a ubuta u kuya'anka yi keci, “Wilā u tsu wu ushuku ta vuma u loko vuka vi ni adama a ili i na de dem we enei adama?”

⁴Yesu wu ushuki, “Mayun i kece ta punu a ubuta u Katagarda ka Cida: Ana Kashile ka ya'in aduniyan, ‘U ya'an ta mawali m mavuka.

⁵Dada i zuwai da vuma u tsu kasakpa esheku n anaku a ni kata u bolongu kaci ka ni u vuka vi ni. Kata ele aza e re a o okpo vuza te.’

⁶Adama a nannai a buwa aza e re ba, amma vuza te, kata vuma u pece le ba, adama a na Kashile ka'a ko bolongi le kobolo.”

⁷O doki e ecei ni, “Yi dai tamkamu i zuwai da Musa u nekei wilā adama a na vuma u neke vuka vi ni katagarda ku uloki?”

⁸Yesu wu ushuki, “Musa u kasakpa da ta i loko amaci a da adama a na i iwan ta kushuku n kuyotsongusu ku Kashile, amma e neke kuloko ka amaci a ayin a ugiti ba.

⁹N dana da na, vuma vu na baci u lokoi vuka vi ni da u zuwai vuka vi yoku, wi ta a kuya'an tsugbani n ayi, saidei vuka vi ni vi iwan kushiya kaci a ubuta u te.”

¹⁰Mukumitoni n ni n danai ni, “Ta baci ki nannai a ubuta u vali n vuka vi ni, u la'la ta n kuga'an vuma u yongo babu u ya'an yolo.”

¹¹Yesu wu ushuki, “Kuyotsongusu ku nam pa ku bura yaba dem ba, amma wa aza a na Kashile ke nekei ku da koci.

¹²Ili yi ta lo kakau i na i zuwai ali o yoku a kukpada kuya'an yolo. Ali o yoku a matsai le ta ndari. Aza o yoku uma a da a zuwai le o okpo ndari. Aza o yoku tamkpamu a iwain ta yolo adama o tsugono tsu gadi. Vuza na baci wi a kushuku n kadanshi ka nam pa wu ushuku n ka'a.”

Yesu wi isai muku

(Mar. 10:13-16; Luk. 18:15-17)

¹³Uma o yoku a tukai m muku n le a ubuta u Yesu, adama a na u zuwaka le ekiye a ni kata u ya'an ka le kavasa. Mukumitoni n ni n danai uma a kasakpa kugbandarasa yi.

¹⁴Amma da u danai, “Kasakpai muku n tawa wa va, kata i sanku le ba! Uma a na i tsu muku n nam pa aza o tsugono tsu gadi a da.”

¹⁵Da u zuwakai muku ma ekiye a ni adama a na u zuwaka le unasingai, da u la'ai.

Kolobo ku uciyi

(Mar. 10:17-31; Luk. 18:18-30)

¹⁶Ana ka nan lo ko kotsoi, da vuma vi yoku vu tawai u Yesu da we ecei ni, “Malum, ili i singai ye ne i dai n kuya'an kata n ciya wuma u babu uteku?”

¹⁷Yesu u danai ni, “Yi dai i zuwai da ve ecei mu adama a ili i singai? Kashile ende'en ayi da vuza singai. Vi ciga baci vi ciya wuma u babu uteku, sai vu tono Wilu u ni.”

¹⁸Da vuma va we ecei, “Wilu we ne?” Da Yesu wu ushuki, “ ‘Kata vi ya'an munaka ba. Kata vi ya'an tsugbani ba. Kata vi ya'an uboki ba. Kata vi ya'an ka uma a'uwa ba.

¹⁹Cikpa eshevu n anavu. Kata vi ciga aza a nu tsu na vi cigai kaci ka nu.’ ”

²⁰Da u danai, “N tono ta de ili i nam pa ya raka. Yi dai kpamu i yotsoi n ya'an?”

²¹Yesu wu ushuki, “Vi ciga baci vi shana derere, bana kata vi denge ili raka i na vi ni i da! Kata vi neke ikebe ya aza a yali, nannai vi ta ta na a kuciya uciyi gadi. Kata vu tawa vu tono mu.”

²²Ana vuma va u panai nahannai, da u namgbai katsuma, adama a na wi ta nu uciyi kau, da u la'ai.

²³Da Yesu u danai mukumitoni n ni, “N dana ta mayun, dikyai da aza a na i n uciyi a ku'uwa o tsugono tsu Kashile.

²⁴E, n dana ta u la'la ta n devu karakuma ka uwa a vunu vu vubele an vuza vu uciyi wa uwa o tsugono tsu Kashile.”

²⁵Ana Kupanazere a a panai nahannai, da a ya'in mereve, da e ecei, “Yayi wo tamkpamu u kuciya wishi?”

²⁶Yesu wi indanai le dā u danai, “Na va ili i dā i na uma a kufudā kuya'an ba, amma Kashile ki t̄a a kufudā kuya'an ili r̄ak̄a.”

²⁷Da Biturusu u danai ni, “Tsu k̄as̄ak̄p̄a t̄a ili dem, dā tsu tonoi nu. Yi d̄ai tamkpamu ātsu ci ā kuciya?”

²⁸Yesu u danai le, “N dana t̄a mayun, a ayin o tsugono tsu savu, mpa Maku ma Vuma, mi t̄a ā kud̄as̄angu gad̄i vu kakuba ka tsugbayin k̄a va. Ayin a nan lo ād̄a vu na yi aza o kutoni, yi t̄a feu ā kud̄as̄angu a akuba o tsugono kupa n e re. K̄at̄a k̄pamu i ya'anaka elentsu kupa n e re a Israila afada.

²⁹Aza a na ā k̄as̄ak̄p̄ai ili r̄ak̄a adama ā va i t̄a ā kuciya wuma u babu uteku. Vuza na baci u k̄as̄ak̄p̄ai k̄pa'a, ko nkoshi n ni n itaku i ni adama ā va, ko ā k̄as̄ak̄p̄ai isheku i le n in̄aku i le, ko muku, ko ali n ashina dem, i t̄a e kuneke le ali ugbooku amangatawun ki ili i na ā k̄as̄ak̄p̄ai. K̄at̄a k̄pamu ā ciya wuma u babu uteku.

³⁰Amma uma n ābund̄ai a na i aza a kelime gogo na, i t̄a o kokpo aza ā k̄ac̄ap̄a, aza ā ābund̄ai a na i k̄pamu k̄ac̄ap̄a gogo na, i t̄a o kokpo aza e kelime.”

Matiyu 20

Agisana a aza zamalinga

¹Ana Yesu wi lo a kadanshi, dā u danai, “Tsugono tsu gad̄i ci t̄a nahannai: Vuza yoku dā wi n kashina k̄a nd̄imbi. N usana u yoku, dā wu ut̄ai k̄alik̄ali adama a na u l̄ans̄a aza a zamalinga a na a kuya'anaka yi ulinga a kashina k̄a ni.

²Wu ushuki kutsupa le ikebe i kuliv̄a i kanna ke te tsu na a kiwanai. Katsupu ka d̄ad̄a ikebe ya azurufa i te a kanna ke te. Da u suki le a bana ya'an ulinga a kashina k̄a ni.

³“Ana kanna ka gad̄uk̄pai, āyi a nwalu asuvu e kuden, dā we enei uma o yoku a kashani gbani.

⁴Da u d̄ikai le dā u danai le wi t̄a a kutsupa le ili i na i ga'in kanna ko kotso baci.

⁵Da a lazai a banai kuya'an ulinga a kashina ka. “Ana kanna ka yawai a kaci derere dā u d̄ekei uma o yoku, ana ka'a ke sherei kaci k̄pamu, dā u ya'in nannai.

⁶Ana viyum vi te vo okpoi koci a na a ya'an ulinga, dā u doki u uwai a asuvu ā likuci dā we enei aza o yoku lo kashani. We ecei le, ‘Yi d̄ai i zuwai dā anana yi a kuya'an ulinga ba?’

⁷“Da ā ushuki, ‘Adama a na vuza wi lo u d̄ikai tsu ulinga ba.’ ”Da vuma va u danai le, ‘To, walai i bana i ya'an ulinga a kashina k̄a va.’

⁸“Ana kanna ko kotsoi, vuza vu kashina va u danai vuza vi kelime va aza a zamalinga a, ‘Deke aza a zamalinga a k̄at̄a vu tsupa le. Git̄a n aza a na n kotsosoi kul̄ans̄a, k̄at̄a vu kotsoso n aza a na n l̄ans̄ai a cau.’

⁹“Ana aza a zamalinga a na a ya'in ulinga u viyum vi te koci ā t̄aw̄ai kisa katsupu ke le, yaba dem vi le wi isai azurufa e te.

¹⁰Ana aza a na a gitangi ulinga n usana a tawai kisa katsupu ke le, e sheshe ta i ta a kisa katsupu ka na ka lali n abundai. Amma da, a tsupai le feu azurufa e te e te dem.

¹¹Ana a isai ikebe i le, da a ya'ankai vuza vu kashina va kasala.

¹²A danai, 'Aza a zamalinga o ukocishi a ya'an ta ulinga viyum vi te koci. Amma da vu tsupai le derere n atsu. Atsu ta na ci ya'an ta ulinga n kannu ku usufukpi ali a kubana kulivi!'

¹³“Vuza vu kashina va wu ushuki vuza te vi le, 'Kaja'a ka va, n doro da ba. N tsupa da ta derere uteku u na tsu dansai.

¹⁴Dika ikebe i nu gogo na kata vu wala! N sheshe ta kuneke vuza na n dikai ukocishi katsupu ka ni derere n ka na n nekei nu.

¹⁵Mi ta a kuya'an ili i na n cigai n ikebe i va. Vi ta ikovi a na n ya'in kasingai u uma a nan lo?' ”

¹⁶Da Yesu u danai, “Ta feu nannai. Vuza na baci de dem wi vuza vi kelime gogo na wi ta o kokpo vuza vu ukocishi, Vuza na baci dem wi vuza vu ukocishi, wi ta o kokpo vuza vi kelime.”

Kadanshi ku ukpa ke Yesu ka tatsu

(Mar. 10:32-34; Luk. 18:31-34)

¹⁷Ana Yesu wi a nwalu a kubana a Urishelima, da u dikai Kupanazere a ni u bankai paki da u danai le,

¹⁸“Ci yawa baci a Urishelima, i ta e kuneke Maku ma Vuma u anan ganu vu gbagbalin nu nlum n Wila. I ta a kukidaka yi afada u kuwa.

¹⁹Kata e neke yi e ekiye a Azakayimbi kata o zo'oso yi, a faba yi, kata a bapa yi a madanga ma atakaci. Amma a kannu ka tatsu, Kashile ki ta a kudengusa yi a kasaun.”

Ufolu wa anaku a Yakubu n Yahaya

(Mar. 10:35-45)

²⁰Da vuka vu Zabidi u tawai u Yesu n olobo e re a ni, Yakubu n Yahaya. U kudangi da u folonoi ni u ya'anaka yi ili.

²¹Da Yesu we ecei ni, “Yi dai vi cigai?” Da u folonoi ni, “Ayin a na baci vu kumbai tsugono tsu nu, va kukasakpa ta olobo e re a va a dasangu a ubuta u tsugbayin devu n avu, vuza te e kukiye ku usingai, vuza te tamkpamu e kukiye ku ugula ku nu?”

²²Amma da Yesu u danai le, “I yeve ili i na yi e kece ba. Olobo, yi ta a kufuda yo so'o mata'an ma atakaci ma na mi o kuso'o?” Da a ushuki, “E, ci ta a kufuda.”

²³Yesu u danai, “Mayun da i kuso'o ta mata'an ma atakaci ma va! Amma mpa n kuzagba vuza na u kudasangula e kukiye ku usingai ko ku ugula ku va ba. Ubuta u nan lo wa Esheku a va a lapulaka ta aza a na u zagbai koci.”

²⁴Ana mukumitoni kupa n na m buwai va m panai nannai, da a ya'in wupa n aza e re e le.

²⁵Da Yesu u dekei mukumitoni a ubuta u te raka da u danai, “I yeve ta ngono ma Azakayimbi n ci ciga ta o yotsongu aradi e le u uma. Aza e kelime e le a ci ciga ta a ya'an ulinga n utsura u le.

²⁶Amma u yotso ka ya'an nannai wa adu ba. Vuza na baci u cigai kokpo vuzagbayin a katsuma ka da, sai wo okpo kagbashi ka aza a na a buwai.

²⁷Vuza na baci wi a kuciga kokpo vuza vi kelime, sai wo okpo vuza na u kuya'anka aza a na a buwai tsugbashi.

²⁸Ko mpa, Maku ma Vuma, n tawa na adama a na a ya'anka mu tsugbashi ba, amma n ya'anka uma tsugbashi, kata n neke wuma u va n ciya mi isa uma n abundai a ubuta wu unushi u le.”

Yesu u potsokpoi ayimba e re

(Mar. 10:46-52; Luk. 18:35-43)

²⁹Ana Yesu m mukumitoni n ni a kasakpai Jeriko, da kabundai ka uma ko yongoi o kutono le.

³⁰Ayimba e re o yoku a na i lo idashi a uye a panai a na Yesu da wi a kupasamgbantai, da a gitai yoroli, “Vuzagbayin, Maku ma Dawuda! Pana asuvayali a tsu!”

³¹Da kabundai ka uma ka danai le a pada bini, amma da o doku a la'asakai yoroli kau, “Vuzagbayin, Maku ma Dawuda! Pana asuvayali a tsu!”

³²Ana Yesu u panakai le, da u shamgbai da we ecei le, “Yi dai i cigai n ya'anka da?”

³³Da a ushuki, “Vuzagbayin, ci ciga ta ce ene keteshe!”

³⁴Yesu u panai asuvayali e le, da u sa'wai ashi e le. Gogo'o va lo da a fudai e enei, da ta na o tonoi ni.

Matiyu 21

Yesu u uwai a Urishelima

(Mar. 11:1-11; Luk. 19:28-40; Yah. 12:12-19)

¹Ana Yesu m mukumitoni n ni i a kubana a Urishelima, a yawai devu n likuci i Bataji a Kusan ku Zaitun.† Yesu u suki aza e re e le kelime.

²U danai le, “Banai a likuci i na yi kelime ka da. I yawa baci de, gogo va lo yi ta a kucina de majaki m maku ma ni. Shikpai le kata i tuka le wa va.

³Vuza yoku we ece da baci ili i na i zuwai da yi a kuya'an nannai, danai ni, ‘Vuzagbayin da wi a kuciga le.’ Gogo lo wi ta a kukasakpa da i wala n ele.”

⁴Ili i nam pa i ya'an ta nannai adama a na a shatangu ili i na keneki Zakariya u danai:

⁵“Salaka uma a Sihiyona: ‘Mogono ma da mi ta a kutawa wa da! Ayi vuza da vu na u goyoi kaci ka ni, wi ta ukumbi a majaki. Wi ta a kutawa gadi vu maku ma majaki.’ ”

⁶Da mukumitoni ma m banai n ya'in uteku u na Yesu u danai le a ya'an.

⁷A tukai m majaki m maku ma ni, da o poloi aminya e le a kucina ku njaki ka. Da Yesu u kumbai.

⁸Uma n abundai o poloi aminya e le a uye. Aza o yoku o kodoi avaga da o poloi feu a uye wa.

⁹Uma o yoku a walai kelime ke Yesu aza o yoku tamkpamu o tonoi ni kacapa. Raka vi le o yongoi a kaca'a, "Cikpai Maku ma Dawuda! Kashile ka zuwaka yi unasingai ayi na u tawai n kula ku Vuzavagudu! Cikpai Kashile!"

¹⁰Ana Yesu u uwai a Urishelima,† likuci ya raka i shanai n kacaka'uma. Da a gitai kece, "Yayi vuma vu nam pa?"

¹¹Kabundai ka uma ka danai, "Vuma vu nam pa va Yesu da, keneki ka na ku utai a likuci i Nazara vu Galili."

Yesu u lokoi aza a tsulaga a A'isa a Gbayin

(Mar. 11:15-19; Luk. 19:45-48; Yah. 2:13-22)

¹²Yesu u uwai a A'isa a Gbayin, da u lokoi aza a na i a tsulaga punu. U mutsukpai irikpa a aza a na i a kusaba'asa ikebe kakau punu, da u mutsukpai irikpa a aza a na i e kudenge ntapambara.

¹³U danai le, "Katagarda ka Cida ka danai, 'I ta e kudeke kpa'a ku va ubuta wa avasa.' Amma ada i bonokoi ku da ubuta u na oboki e kushedeku."

¹⁴Ayimba nu nkutsuma a tawai u Yesu punu a A'isa a, da u potsokpoi le.

¹⁵Anan ganu vu gbagba'in nu nlum n Wila a ya'in wupa kau ana e enei Yesu a kuya'an ili i mereve, da kpmu e enei tsu na muku mi a kucikpa yi a A'isa n a danai, "Cikpai Maku ma Dawuda!"

¹⁶Da e ecei Yesu, "Vu pana ta ili i na muku n nam pa mi a kudansa?" Wu ushuki, "E, mayun i kece ta a Katagarda ka Cida: 'Avu Kashile, vu zuwa ta muku ni nrebu a cananaka wu ishpa i kucikpa.' "

¹⁷Dada Yesu u lazai wu utai pulai vi likuci a kubana a Bataniya, a ubuta u na wa asai.

Yesu u ya'ankai mabiri una

(Mar. 11:12-14, 20-24)

¹⁸N usana kalikali, ana Yesu wi o kubono a likuci, da kambulu ka kanai ni.

¹⁹Da we enei madanga ma mabiri a kakina ku uye da u banai de, amma u cina de ili ba, sai avuku. Da u danai madanga ma, "Vi o kudoku va matsa ba!" Gogo'o va lo da mabiri ma me dekpei.

²⁰Ana mukumitoni n ni me enei nannai, da a ya'in mereve. Da e ecei, "Nini dai da madanga ma me dekpei gogo'o lo?"

²¹Yesu wu ushuki, "N dana da mayun, yi baci n uneki wa adu da u kpadai kugusa, yi ta a kufuda ya ya'an ili i na n ya'ankai madanga ma nam pa, ali i na i la'i nannai. Yi ta a kufuda ya danaka kusan ku nam pa, 'Bana, vi yikpa a mala,' ki ta a kuya'an nannai.

22Yi baci n uneki wā ʼaḍu, yi t̄a ʼa kuciya ili dem i na i folonoi ayin a na yi a kuya'ansa kavasa.”

E ecei Yesu ubut̄a u na u ciȳai utsura u ni

(Mar. 11:27-33; Luk. 20:1-8)

23Yesu u bonoi punu ʼa A'liṣa a Gbayin, ḍa u git̄ai kuya'an kuyotsongusu. Da anan ganu vu gbagba'in nu nkoshi m gbara-gbara n t̄awai wā ni ḍa e ecei, “N utsura we ne u ḍai vi a kuya'an ili i nam pa dem? Yayi u nekei nu utsura u nan lo?”

24Yesu wu ushuki, “Mi t̄a n keci ku te ku na n kuya'an ka ḍa. Yu ushuku baci ku ḍa, mi t̄a a kudana ḍa feu ubut̄a u na n ciȳai utsura u na mi a kuya'an ili i nam pa ya.

25Yayi u nekei Yahaya utsura u na u ya'an kusumbu ka akucina? Kaṣhile ka'a ko uma a ḍa?” Da o godumoi kadanshi ka uteku u le, “Tsu dana baci, ‘A ubut̄a u Kaṣhile u ḍa wu ut̄ai,’ wi t̄a e kece tsu ili i na i zuwai ḍa tsu kpaḍai kushuku n ayi.

26Amma tsu dana baci, ‘A ubut̄a u uma u ḍa wu ut̄ai,’ ci t̄a o wovon wi ili i na uma a kuya'an, adama a na uma rak̄a ʼa ushuku t̄a a na Yahaya keneki ka'a.”

27Da a danai ni, “A'tsu ci yeve ba.” Da u danai, “Mpa feu n kudana ḍa vuza na u nekei mu utsura u na mi a kuya'an ili i nam pa ya ba.”

Agisana ʼa muku n re

28Yesu u danai, “Mi t̄a a kudana ḍa arabali a vuza yoku na wi m muku n re. Kaṭa i dana mu ili i na ye enei. N usana u yoku esheku e le a banai u vuzagbayin va ḍa u danai, ‘Bana vi ya'an ulinga a kashina ka ndimbi.’

29“Da maku ma mu ushuki, ‘Mi a kubana ba.’ Amma ana megeshe ma ya'in kenu, ḍa u ya'ansakai kaḍu ka ni, ḍa u banai.

30” Dada esheku a a banai u maku ma na ma buwai va, ḍa u danai, ‘Bana vi ya'an ulinga a kashina ka.’ Da wu ushuki, ‘To, dada, mi t̄a a kubana,’ amma u bana ba.

31 “Vuza ve ne ḍai ʼa kaṭsuma ka muku ma u panakai esheku?” Da anan ganu nu nkoshi m gbara-gbara ʼa ushuki, “Maku ma iyain.” Da Yesu u danai le, “N dana ḍa mayun, aza a kisa utafu n ashakanlai i t̄a a ku'uwa o tsugono tsu Kaṣhile a cau n ḍa.

32Yahaya Vuza vu Kusumbu ka Akucina u t̄awa t̄a kuyotsongu ḍa uye u singai u na i kuya'an wuma u mariki. Yu ushuku n ayi ba, amma aza a kisa utafu n ashakanlai ʼa ushuku n ayi. Ko a na ye enei nannai, ḍa i iwain i kuya'ansaka ʼaḍu, kaṭa yu ushuku n ayi.”

Agisana a aza a zamalinga a gbani-gbani

(Mar. 12:1-12; Luk. 20:9-19)

33Da Yesu u danai, “Panai arabali a nam pa: Vuma vi yoku ḍa u ya'in kashina ka ndimbi. Da u kanzai ka'a u kar̄alak̄ai, ḍa u gav̄ai ubut̄a u na a kupisha umaci wa punu, ḍa u mali ubut̄a ugadi adama a vuza na u kindaka yi kashina ka. Dada u zuwai aza a zamalinga a lapulaka yi ka'a, ḍa u lazai a kubana nwalu.

³⁴Ana ayin a ya'in a na a ta'a umaci wa, da u suki agbashi a ni wa acimbi wa adama a na a isaka yi i na u ciyai.

³⁵“Amma da acimbi a a kanai agbashi a. Dada a lapai vuza te, da a unai vuza yoku, dada a varai vuza tatsu sapu u kuwai.

³⁶Da vuza vu kashina va u doki u suki agbashi a ni n abundai a isaka yi kparamu. Amma da acimbi a ya'ankai agbashi a uteku u na a ya'ankai aza a cau a.

³⁷A uteku, vuza vu kashina va u suki maku mu umaci ma ni we le, adama a na u sheshe ta i ta a kupanaka yi.

³⁸“Amma ana acimbi a enei maku ma, da a dananai, ‘Maku ma nam pa u kokpo ta n kawalatsu ka kashina ka. Tsu una yi baci, ki ta o kokpo ka tsu!’³⁹Da a kanai ni, a dikai ni n utsura a utakai a kashina ka, da a unai ni.”

⁴⁰Yesu we ecei, “Ayin a na baci vuza vu kashina nan lo u bonoi, yi dai i sheshei u kuya'anka acimbi a nan lo?”

⁴¹Anan ganu vu gbagba'in nu nkoshi m gbara-gbara a ushuki, “Mayun u kuna ta uma a gbani-gbani a nan lo, kata u neke kashina ka kokpo a ubuta wa acimbi o yoku, aza a na e kuneke yi ili i na i yotsoi u ciya.”

⁴²Yesu u danai le, “Mayun i kece ta ili i nam pa a Katagarda ka Cida: ‘Katali ka na ama'i a iwain, ka da ko okpoi kenene ke mere. Vuzavagudu da u ya'in ili i nam pa, i da yi ta m mereve a ashi a tsu.’

⁴³“Adama a nan lo, n dana da ta i ta a kufabana tsugono tsu Kashile wa da kata e neke aza a na a ya'in ili i na Kashile ka cigai.

⁴⁴Vuza na baci u yikpai a katali ka nam pa, wi ta o kukodo miri-miri, vuza na baci kparamu katali ka nam pa ka yikpakai ni, ki ta a kuvara yi pete.”

⁴⁵Ana anan ganu vu gbagba'in n Afarishi a panai arabali a nam pa, da e yevei a na ele da Yesu u ciyai kudansaka.

⁴⁶Da a cigai kukanai yi, amma da a panai wovon u uma, adama a na uma a a ushuku ta a na Yesu keneki ka'a.

Matiyu 22

Agisana a kadanshi ka kadiva ko yolo

(Luk. 14:15-24)

¹Da kparamu Yesu u yotsongushi uma n agisana. U danai,

²“Tsugono tsu gadi ci ta nahannai: Mogono mo yoku ma'a mo fobusoi kuya'anka kolobo ka ni kadiva ko yolo.

³U banuki uma o yoku a bana a ubuta u kadiva wa. Ana o fobusoi kadiva ka, da u suki agbashi a ni e deke uma a na u banuki va, amma da a iwain kutawa.

⁴ “Daɗa u suki agbashi o yoku, u danai, ‘Dana aza a na m banuki va, n kotso ta kufobuso kaɗiva† ka. M minya ta de anaka a va a na a lali n kuga'an, da n su'wain inyama ya. Gogo na ili dem i ya'an ta ufobushi. Tawai kaɗiva ko yolo ka.’

⁵ “Amma omoci a e kebece n kaɗiva ka ba. Ele vi yoku a lazai a kubana a ashina e le, aza o yoku tamkpamu a banai kulya'a kuden.

⁶ Aza o yoku a kanaɗi agbashi o mogono a, da a lapai le, da a unai le.

⁷ Da u ya'in wupa kau, da u suki osoji a ni a una aza a magalaka a, kata o songu likuci ya.

⁸ “Daɗa mogono ma ma danai agbashi a ni, ‘Kaɗiva ko yolo ka ka ya'an ta ufobushi de. M banuku ta uma a nan lo, amma ele na m banuki va a yawa a tawa ba.

⁹ Adama a nannai banai a uye nu nsanji dem, kata i banuku yaba dem vu na i cinai u tawa kaɗiva ka va.’

¹⁰ Da agbashi a o tonoi uye, da o bolongi uma raka a na a cinai, aza a mariki n aza a gbani-gbani dem. Da ubuta u kaɗiva wa u shanai n omoci.

¹¹ “Ana mogono ma ma uwai adama a na we ene omoci a, da we enei vuma vu na ntogu n ni n ga'in ba.

¹² Da we ecei, ‘Kaja'a ka va, yi dai i zuwai da vu ukai ntogu n na m kpaɗai kuga'an, da vu tawai kaɗiva ka nam pa?’ Amma komoci ka ko okpoi bini.

¹³ “Da u danai agbashi a ni o yoku, ‘Shiyai vuma vu nam pa ekiye n ene. Tafuki ni pulai a ubuta u kayimbi. Ta de uma a kushika n a lumamgbantai nga'an adama a mbala.’

¹⁴ “Mayun, a banuku ta uma n abundai, amma uma kenu da a zagbai.”

Keci ku ukuna u kutsupa ku utafu

(Mar. 12:13-17; Luk. 20:20-26)

¹⁵ Da Afarishi† a ya'in obolo adama a na e sheshe uye u na a kuzuwaka Yesu maza a ubuta u kadanshi kata a ciya ili i na a kukanaka yi.

¹⁶ Da a su'luki ni aza o kutoni e le o yoku kobolo n aza o kutoni a Hiridu. A danai, “Malum, ci yeve ta a na vuma vu mariki da vi, vi ci yotsongusu ta kpamu n ili i mayun yu uye u Kashile. Vi ci ya'anaka ta uma kpamu ili derere ko ele da anan ya.

¹⁷ To, dana tsu uteku u na vi sheshei. U ga'an ta tsu tsupa Mogono Kaisa† utafu, ko u ga'an ba?”

¹⁸ Yesu u yeve ta kusheshe ku gbani-gbani ku le, da u danai, “Ada aza a kapalakashi! Yi dai i zuwai da yi a kuciga kaza mu?”

¹⁹ Yotsongi mu ikebe i na i tsu tsupaka utafu.” Da uma a o yotsongi ni vikebe va azurufa va.

²⁰ Da we ecei, “Kululu n kula ku yayi ki punu a ikebe ya?”

²¹Da a ushuki, “Kululu ku mogono ma gbayin Kaisa.” Dada u danai le, “Nekei Mogono Kaisa ili i na yi i Kaisa, kata i neke Kashile ili i na yi i Kashile.”

²²Ana a panai nannai, da a ya'in mereve, da a lazai a kasakpai ni.

Keci ku ukuna u kudenga a kasaun

(Mar. 12:18-27; Luk. 20:27-40)

²³Asadukiya† a ushuki a na uma a kudenga n wuma ayin a na a kuwai ba. A kanna ke te ka nan lo, Asadukiya o yoku a tawai u Yesu da a danai,

²⁴“Malum, Musa u danai, ‘Vuma u kuwa baci babu u ciya muku, u yotso ta vuza ni u sosuku kagapa ka vuka ka kata u ciyaka yi muku.’

²⁵Ayin a cau, uma e cindere da vuza m mokoshi ma ni o yongo ta punu na aduniyan. Vuza iyain u ya'in yolo, amma da u kuwai babu u ciya muku, da vuza ni vi ire u sosuki kagapa ka vuka ka.

²⁶Vuma vu nam pa feu da u kuwai babu u ciya muku, da vuka va vu doku vo oloi vuza tatsu, ta ka ya'in nannai ali da vuka vo oloi uma e cindere dem.

²⁷Da feu vuka va vu kuwai.

²⁸Ayin a na baci Kashile ka dengusai uma a kasaun, vuka vi yayi u kokpo? Wo olo ta uma e cindere e le raka.”

²⁹Da Yesu wu ushuki le, “I yeve ba, adama a na i yeve i na Katagarda ka Cida ka danai ba, i yeve kparamu kakuna ku utsura u Kashile ba.

³⁰Ayin a na baci uma a dengai a kasaun, a kuya'an yolo ba, i ta na feu e kuneke le yolo ba. I ta o kokpo an alingata a gadi.

³¹Mayun i kece ta ili i na Kashile ka danai da adama a ukuna u kudenga a kasaun,

³²‘Mpa da Kashile ki Ibrahim, n ki Ishaku, n ka Yakubu.’ Kashile ka aza a wuma ka'a, amma ka akpisa ba.”

³³Ana kabundai ka uma ka panai nannai, da a ya'in mereve n kuyotsongusu ku ni.

Wilā u na u la'i m gbayin

(Mar. 12:28-34; Luk. 10:25-28)

³⁴Ana Afarishi a panai a na Asadukiya a e yeve ili i na a kushuku ba, da a ya'in obolo.

³⁵Vuza te vi le vu na wi malum ma Wilā, u dakakai adama a na u kana Yesu n keci:

³⁶“Malum, Wilā we ne u dai u la'i m gbayin a Wilā u Musa?”

³⁷Yesu wu ushuki, “ ‘Ciga Vuzavagudu Kashile ka nu n kadu ka nu raka, n wuma u nu raka, kobolo n kusheshe ku nu raka.’

³⁸Na va dada Wilā u iyain, u dada kparamu u la'i m gbayin.

³⁹Wilā u ire u na feu wi u gbayin u dada: ‘Ciga vuza vu nu kau uteku u na vi cigai kaci ka nu.’

⁴⁰Wilā u Musa rākā n Atagarda e Eneki ta punu i a ubutā u wilā u re u nam pa.”

Keci adama a Kishi

(Mar. 12:35-37; Luk. 20:41-44)

⁴¹Ana Afarishi a i bil'i lo, dā Yesu we ecei le,

⁴²“Yi dāi kusheshe ku dā adama a Kishi? Umaci u yayi wi?” Da a ushuki, “Kishi ka Maku ma Dawuda ma'a.”

⁴³Dadā Yesu u danai le, “To yi dāi i zuwai dā Dawuda u dēkei ni ‘Vuzagbayin’? Ayinviki a Kāshile a zuwai Dawuda u dana:

⁴⁴‘Vuzavagudu u danai Vuzagbayin vu vā: “Dāsangu na usingai u vā, ali ayin a na n zuwai irala i nu dāka vi idasakpatsu i ene a nu.” ’

⁴⁵“Ana Dawuda u dēkei ni Vuzagbayin, nini dāi kpamu u kokpo maku mā ni feu?”

⁴⁶Vuza u fudā wu ushuku ba. Ana ka nan lo ko kotsoi, vuza u doku u ya'an utsura u kaḍu ali u ya'anaka yi keci ku yoku ba.

Matiyu 23

Yesu u dansukai aza a gbagba'in o yoku

(Mar. 12:38-40; Luk. 11:43, 46; 20:45-46)

¹Dadā Yesu u danai kabundai ka uma ka m mukumitoni n ni,

²“Nlum n Wilā n Afarishi i tā n utsura a dana dā ili i na Wilā u Musa u danai.

³Adama a nannai, tonoi ili dem i na i o kuyotsongusu dā, amma kaṭa i ya'an uteku u na i a kuya'an ba. Adama a na ele a tsu dansa tā, amma a ci ya'an ili i na a dansai ba.

⁴A ci shiya tā ucanuku wā amiki u na uma i a kufudā kudika ba, ko n nannai a tsu zuwaka uma ekiye ko kenu adama a na a banka le kucanuku ucanuku wa ba.

⁵“A ci ya'an tā ili i singai adama a na uma e ene le. Yaba dem vu na u buwai u ci shiya tā ala'win wuntsukpi n idani i Katagarda ka Cida, amma ala'win a Afarishi a tsu la'a tā m gbagba'in. Uteku u na kpamu a tsu zuwa tsuzogu tsu ntogu n le u tsu la'a tā m gbagba'in.

⁶A ci ciga tā ili yi idashi i na i lali n kuga'an a ubutā u kaḍiva n idashi i kelime a ubutā u kobolo.

⁷I baci kpamu e kuden, a ci ciga tā uma a kudangu a kyasa le n kula ku tsugbayin, ‘Malum.’

⁸“Kaṭa i kasakpa vuza u dēke dā ‘Malum’ ba, adama a na Malum me te ma yi m ma'a koci, adama a na adā kpamu vi te dā yi dem.

⁹Kaṭa i dēke vuza a aduniyan n kula ku tsugbayin ‘Dada’ ba, adama a na Dada vi te dā yi n vu dā, ayi na wi gadi.

¹⁰Katā kparamu vu kāsakpa vuza u defeke wu ‘Vuzagbayin’ ba, adama a na Vuzagbayin vi te dā yi n vu dā, ayi dā Kishi.

¹¹Vuza na baci u lali m gbayin a katsuma ka dā, wo okpo kagbashi ka aza a ni.

¹²Vuza na baci u bonokoi kaci ka ni vuzagbayin, i ta o kugoyo yi. Vuza na baci u goyoi kaci ka ni, i ta o kubonoko yi vuzagbayin.

¹³“Ili ya atakaci i dā wa dā n lum n Wilā n Afarishi. Adā aza a kapalakashi! Adama a na adā yi a kukasakpa uma a uwa o tsugono tsu Kashile ba. Adā a kaci ka dā i uwa ba, dā yi a kusankā aza a na i a kuciga ku'uwa feu.

[¹⁴Ili ya atakaci i dā wa dā n lum n Wilā n Afarishi. Adā aza a kapalakashi! I tsu doro ta agapa katā yi isa i'uwa i le, katā i ya'an avasa a ugadi adama a na uma e ene dā. Adama a nan lo, yi ta a kula'a n kutakacika.]

¹⁵“Ili ya atakaci i dā wa dā n lum n Wilā n Afarishi. Adā aza a kapalakashi! I ci ya'an ta nwalu a kubana da'in a idika m mala adama a na i ciya vuza kutoni vi te. Ayin a na baci i ciyai ni, u kula'a dā ta n kawuya ka na ka zuwa yi u uwa akina n adā.

¹⁶“Ili ya atakaci i dā wa dā, adā aza e kelime a na yi ayimba! I tsu dana ta, ‘Ko vuza u kucina n Alisa a Gbayin a Kashile a ayin a na baci a ya'in uzuwakpani dā i kodoi uzuwakpani u nan lo, ili yi punu ba. Amma a ya'an baci akucina n azanariya a na i a Alisa a Gbayin, sai a shatangu uzuwakpani u nan lo.’

¹⁷Adā alau a ayimba a dā! Yi dai i lali m gbayin: azanariya ko Alisa a Gbayin a na o bonokoi azanariya a cida?

¹⁸Da kparamu i danai, ‘Uma a kucina baci n katalikalyuka a ya'an baci uzuwakpani dā i kodoi uzuwakpani u nan lo, ili yi punu ba. Amma a kucina baci n kune'e ku na ki a katalikalyuka ka, sai a shatangu uzuwakpani u nan lo.’¹⁹Indanai bi'i uyimba u dā! Yi dai i lali m gbayin: kune'e ka ko katalikalyuka ka na ko bonokoi kune'e ka cida?

²⁰Adama a nannai, vuza u kucina baci n katalikalyuka, wi ta a kuya'an a kucina n katalikalyuka ka n kune'e ku na ki a katalikalyuka ka raka.

²¹Da baci kparamu u kucinai n Alisa a Gbayin, wi ta a kuya'an akucina n Alisa a Gbayin n Kashile ka na ki idashi punu.

²²Da baci kparamu vuza u kucinai n gadi, wi ta a kuya'an akucina n kakuba ko tsugono tsu Kashile n vuza na wi idashi de.

²³“Ili ya atakaci i dā wa dā adā n lum n Wilā n Afarishi. Adā aza a kapalakashi! I ci neke ta Kashile ili i te a katsuma ka kupa ki ili i na i ciyai dem, ali n ili kenke'en i mava'an ma kusan n igebetsu. Amma dā i kpadai kutono kuyotsongusu ku mayun ku gbayin ku Wilā, dāda kindana uma derere, n kupana ka asuvayali a uma, n kutono ku Kashile n kadu ke te. Ili i nam pa ya i dā i yotsoi i ya'an katā i lya'a kelime n kuya'an n ili i yoku i nan lo ya.

²⁴Adā aza e kelime a na yi ayimba! Yi ta uteku tsu vuza na wu utakai kayun a mini mo kuso'o ma ni m meshere, dā u kucikpai u sodongi karakuma!

25 “Ili ya atakaci i dā wā dā n lum n Wilā n Afarishi. Adā aza a kapalakashi! I tsu za'la ta pulai va ata'an nu nko'lo, amma punu a asuvu i ta tukpa n ili i na i ciyai a ubuta u kudoro uma n kupanaka kaci ka dā uyo'lo koci.

26 Afarishi, adā ayimba a dā! Za'i bi'li asuvu a ata'an nu nko'lo n dā cida a cau, kata ciya pulai va feu wo okpo cida!

27 “Ili ya atakaci i dā wā dā n lum n Wilā n Afarishi. Adā aza a kapalakashi! Yi ta an asaun a na a tsu sura n kayalakari kata o okpo wari. Pulai va asaun a nan lo a tsu ga'an ta kinda, amma punu a asuvu, i ta tukpa n etele a uma n ili yi unata kakau.

28 Ta feu nannai, pulai i tso okpo ta an uma a usubi a ubuta u yaba dem, amma punu a asuvu yi ta tukpa n kapalakashi n unushi.

29 “Ili ya atakaci i dā wā dā n lum n Wilā n Afarishi. Adā aza a kapalakashi! I ci ya'an ka ta eneki asaun a singai, kata i kala asaun a aza a usubi.

30 I tsu dana ta, ‘Ishi baci ci ya'an wuma u tsu a ayin i ikaya i tsu, ci ishi a kubanka le a una eneki a ba.’

31 Adama a nannai kadanshi ka dā ka kucikpa ta ko polo dā ana i danai adā dā ntsukaya ma aza a na a unai eneki!

32 Eneshei, kata i kotsoso ili i na ikaya i dā i gitangi de!

33 “Adā oko m muku ma agbaturu. Nini dai i kuya'ansa kata i were kuluwa a kpa'a ka akina?”

34 Adama a nannai mi ta a kusu'uku dā eneki n aza a ugboji nu n lum. Ele vi yoku yi ta a kuna, ele vi yoku yi ta a kubapa a madanga ma atakaci. Ele vi yoku yi ta a kulapa le punu a unu a avasa a dā, kata i loko le a likuci i nam pa a kubana likuci i nan de.

35 Adama a nan lo, Kashile ka kutakacika dā ta adama a uma raka a babu unushi a na yu unai aza a na a sa'wai kuya'an wuma a aduniyan a nam pa. Na a cau adā yu unai Habila† vuma vu usubi, dā i lya'i kelime m munaka ali sai Zakariya kolobo ka Barikiya. Ayi dā vuza na yu unai a katsuma ka Alisa a Gbayin e mere ma katalikalyuka m Mololo ma Cida.†

36 N dana dā mayun, ili i nam pa raka yi ta a kucina dā, adā na yi n wuma gogo na.”

Yesu u ciga ta Urishelima

(Luk. 13:34-35)

37 Yesu u lya'i kelime n kudana, “Adā uma a Urishelima! Uma a dā a una ta eneki, dā a varai aza a na Kashile ka su'uki le. N ya'an ta kataci m bolongu uma a dā, tsu na motoku mo tsu bolongu muku n ni daka ve evelyu a ni. Amma dā i iwain.

38 Adama a nannai, Kashile ki ta a kukasakpa Alisa a Gbayin a dā, kata a dā o okpo leke di.

39 N dana dā ta, yo kudoku ye kene mu ba, sai a ayin a nan lo a na i kudana, ‘Kashile ka zuwaka vuza na u tawai n kula ku Vuzavagudu unasingai.’ ”

Matiyu 24

A'isā a Gbayin i tā a kuyikpa

(Mar. 13:1-2; Luk. 21:5-6)

¹Yesu u kasakpai A'isā a Gbayin a, ayi a nwalu, da mukumitoni n ni n tawai adama a na o yotsongi imashi ya A'isā a Gbayin a.

²Amma da u danai le, “Ye ene ta imashi i nam pa ya raka? N dana da mayun, ko katali ke te a kukasakpa umatyangbani a gadi vu toku ba. I ta a kufada le raka sai a idika.”

Ayin a atakaci i ta a kutawa

(Mar. 13:3-13; Luk. 21:7-19)

³M megeshe kenu Yesu lo idashi a Kusan ku Zaitun, da mukumitoni n ni n tawai adama a na o yongo n ayi uteku u le. A danai, “Dana tsu, wana dai ili i nam pa ya i kuya'an? Yi dai kparamu i kokpo urotu u na u kuyotsongu tsu a na ayin a yawai a na vo kudoku va tawa, kobolo kparamu n ayin a na aduniyan o kukotso?”

⁴Yesu u danai le, “Kata i kasakpa vuza u yansa da ba.

⁵Uma n abundai i ta a kutawa n kula ku va, i ta a kudana ele da Kishi ka. I ta kparamu a kuyansa uma n abundai.

⁶Yi ta a kupana ukuna u kuvon n arabali o kuvon a na i lo a kutawa, amma kata i pana wovon ba. Ili i nam pa yi ta a kuya'an nannai, kafu kukotso ka aduniyan ku tawa.

⁷Idika i kushilika ta n idika i yoku; tsugono kparamu ci ta a kushilika n tsugono ci yoku. I ta a kuya'an ayin a kambulu ka abundai. Idika i kuyongo ta a kugbadasa a ubuta kakau.

⁸Ili i nam pa raka yi ta an kagiti ka agenda a limata.

⁹“Kata uma a kana da, kata e neke da a ubuta u na a takacika da, kata a una da. Uma raka i ta a kuliwan da adama a na i nekei adu nu mpa.

¹⁰Kata uma n abundai a kasakpa kutono mu. I ta a kuya'an tsurala n itoku i le kata a iwanai.

¹¹Eneki a a'uwa n abundai i ta a kutawa kata a zuwa uma n abundai a ushuku n a'uwa.

¹²Kagbani-gbani ka kara'a ta, kata ka zuwa uma n abundai a kasakpa maciganai.

¹³Amma aza a na a gbmali asuvu ali sai uteku, i ta a kuciya wishi.

¹⁴Ayin a na baci a danai Arabali a Singai† o tsugono tsu Kashile a aduniyan raka, da u kokpo an urotu wi idika raka. A ayin a nan lo a da kukotso ka aduniyan ka kutawa.

Ili yu unata i na i tsu langasa ili

(Mar. 13:14-23; Luk. 21:20-24)

¹⁵“Ayin i ta lo a kutawa ana i kene ili i na keneki Daniyan u ya'in kadanshi: ‘Ili yu unata i na i tsu langasa ili raka’ i na yi punu o Mololo ma Cida. (U ga'an ta vuza vu kukece, u yeve n kaci ka ni.)

- ¹⁶A ayin a nan lo, uma a na i Yahuda ko a ciga ko a iwan sai a suma a kubana a nsasan adama a na a la'aka n wuma u le.
- ¹⁷Vuza na wi pulai d̄evu m kpa'a, kaṭa u bono asuvu adama a na u tabula ucanuku u ni ba.
- ¹⁸Vuza na wi a kashina, kaṭa u bono a kpa'a adama a na u tabula aragbatali a ni ba.
- ¹⁹A ayin a nan lo, ili ya atakaci i d̄a a ubuta wa amaci a na i n ikyamba i kure ko aza a na i nu nrebu!
- ²⁰” Ya'in avasa u Kashile kaṭa iladi i d̄a i ya'an a ayin a lyushi ko kanna ka Ashibi ba!
- ²¹Na va d̄ad̄a atakaci a na a la'i n kuya'an wuya-wuya ali n ayin u ugiti wa aduniyan. Ili yi lo i wuya-wuya tsu nam pa i na i kudoku ya ya'an nannai kpamu ba.
- ²²Amma Kashile ke jebe ta d̄e ayin a, wi ishi baci u ya'an nannai ba, vuza wi lo a kula'a ba. Amma Kashile ki ta e kujebe ayin a adama a uma a na u zagbai.
- ²³ “A ayin a nan lo, vuza yoku u kudana d̄a ta, ‘Indanai, Kishi ka d̄a na!’ Ko vuza yoku u dana, ‘Ayi d̄a na d̄e!’ Amma kaṭa yu ushuku ba.
- ²⁴Eneki a a'uwa n Ishi a a'uwa i ta a kutawa, kaṭa a ya'an ili i mereve i gbagba'in. I ta a kudakaka adama a na a ciya uma a na o kutono le, ali n aza a na Kashile ka zagbai, ki baci a kufuda kuya'an nannai.
- ²⁵Gogo na m barangu d̄a ta d̄e adama a kakuna ka nam pa kafu ka gita.
- ²⁶ “Adama a nannai, vuza yoku u dana d̄a baci, ‘Indanai, Kishi ka d̄a ka'a na d̄e e mere mu une,’ kaṭa i bana i lanuku ba. Ko a dana d̄a baci, ‘Indanai, ayi d̄a na ushedeki,’ kaṭa yu ushuku ba!
- ²⁷Ayin a na baci Maku ma Vuma ma tawai, yaba dem wi ta e kene yi, uteku u na i ce ene kutashi ku uladi ku na ku tsa akana gadi raka.
- ²⁸Uteku u na asakali a tsu bolongu kaci ke le a ubuta wa agifa, nannai da feu urotu u nam pa wa wi ta o kuyotsongu a na kukotso ka aduniyan ku yawa ta d̄evu.

Kubono ku Maku ma Vuma

(Mar. 13:24-27; Luk. 21:25-28)

- ²⁹Gogo'o va lo ayin a wuya-wuya o kotso baci, ‘Kanna ki ta o kubono kayimbi, wotoi kpamu u kudoku wa kakana ba. Azangata i ta a kuyikpa, utsura u na kpamu wi a adangashile wi ta a kugbada.’
- ³⁰” Ayin a nan lo, i ta e kene urotu u Maku ma Vuma wi ta a kuta gadi. Kaṭa uma raka a aduniyan a shika adama o wovon. I ta e kene Maku ma Vuma a kutawa gadi ve eleshu n utsura n tsugbayin tsu gbangam.
- ³¹Wi ta a kusuku alingata a ni kelime n izungbi i gbayin i kavana, kaṭa o bolongu a ubuta u te aza a na u zagbai, ele na i da'in a ubuta dem a uteku wi idika ya aduniyan.

Kupi'isa ili a ubuta u madanga ma mabiri

(Mar. 13:28-31; Luk. 21:29-33)

32 “Gogo na pi'isai ili i nam pa a ubuta u madanga ma mabiri: Ayin a na baci acaka a ni o topoi avuku a savu, i yeve ta lyushi i yawa ta devu.

33 Adama a nannai ye ene baci ili i nam pa raka a kuya'an, i kuyeve ta a na ayin a a yawai devu.

34 Cibai ili i nam pa ya raka i kokpo ta nannai kafu uma a na i n wuma gogo na a kuwa raka.

35 Gadi n idika yi ta a kulaza, amma kadanshi ka va ki ta o kokpo ko wanai.

Babu vuza na u yevei ayin a na Yesu u kubono

(Mar. 13:32-37; Luk. 17:26-30, 34-36)

36 “Babu vuza na u yevei kanna ko ayin a, ko alingata a gadi, ko Maku a kaci ka ni u yeve ba. Esheku endelen ayi da u yevei.

37 Ayin a na baci Maku ma Vuma mi o kubono, ili yi ta o kokpo tsu na yi a ayin a na Nuhu u yongoi.

38 A ayin a nan lo kafu mini ma na ma lya'i uma, uma i ta a kulya'a n o so'i n a ya'in yolo uteku u na a ci ya'ansa ali a kubana kanna ka na Nuhu u uwai a kpantsu.

39 E yeve ili i na yi a kutawa ya cina le ba, sapu mini ma tawai da ma lya'i le raka. Ta u kokpo nannai ayin a na baci Maku ma Vuma mo kubono.

40 Ali e re a kuya'an ta a kashina. I ta a kudika vuza te, vuza te kpamu i ta a kukasakpa yi.

41 Ama'i e re a kuya'an ta a kiya. I ta a kudika vuza te, vuza te kpamu kata a kasakpa yi.

42 “Adama a nan lo yongoi ufobushi, adama a na i yeve kanna ka na Vuzagbayin vu da u kubono ba.

43 Vuza vu kpa'a wi baci e kuyeve a ayin a na koboki ki a kutawa, vi yeve ta mayun wi ta o kuyongo n wuma, kata u kpa'fa kukasakpa koboki ka ka uwa a kpa'a ku ni ka ya'an uboki.

44 Ad'a feu sai i yongo ufobushi ayin dem. Adama a na Maku ma Vuma ma kutawa ta ayin a na i zuwai aga'in wi a kutawa ba.

Agbashi a na i m mariki

(Luk. 12:41-48)

45 “Yayi kagbashi ka na ki m mariki n ugboji? Ayi da vuza na vuzagbayin vi ni u zuwai wi inda agbashi a na a buwai, kata u neke le tsuwa'a ci le a ayin a na a ga'in.

46 Vuzagbayin vi ni u bono baci da u cinai kagbashi ka ka ya'an ta ulinga u singai, wi ta a kuciya katsupu.

47 N dana ta mayun, vuzagbayin va u kuzagba ta kagbashi ka nan lo ka lana ili i na wi n i da raka.

⁴⁸Amma ayi kagbashi ka gbani-gbani ka baci wi, u kudana ta kaci ka ni vuzagbayin vi ni u kubono ba, ali ayin n abundai.

⁴⁹Kata u gita kulapa otoku a agbashi, kata u lya'a u so'o ali i maka yi n aza o yoku a na i uteku ci ni.

⁵⁰Vuzagbayin va wi ta a kutawa ayin a na kagbashi ka nan lo ko fobusoi ba kata u danda yi.

⁵¹Vuzagbayin va u kusukuta yi ta gbani-gbani kata u loko yi u bana u dasangu n aza a kapalakashi, a ubuta u na uma a kushika n a lumamgbana'i nga'an n atakaci.”

Matiyu 25

Agisana e nkere kupa

¹Yesu u lya'i kelime n kuya'an kadanshi, “A ayin a nan lo tsugono tsu Kashile ci ta a kuya'an tsu nam pa: Nkere n yoku da ele uma kupa a dikai nkuni n le, da a banai adama a na gasa n vuza vi yolo i savu.

²Uma a tawun e le alau a da, aza a tawun a na a buwai ele aza a ugboji a da.

³Alau a a dikai nkuni n le, amma a dika lo mani'in mo yoku kau ba.

⁴Aza a na i n ugboji wa a dikai nkuni n le m mani'in mo yoku punu e edele.

⁵Ana vuza vi yolo i savu ya u kpadai kuyawa gogo'o, da a gitangi agbadiki sapu da a latai.

⁶“Ana kayin ke pecei vuza yoku u salai, ‘Vuza vi yolo i savu wi ta lo a kutawa! Tawai i gasa n ayi!’

⁷“Da nkere ma raka n dengai da o godumoi nkuni n le.

⁸Dada alau a a danai aza a ugboji a, ‘Ne'i tsu mani'in ma da kenu, adama a na nkuni n tsu mi ta devu n kukima.’

⁹“Amma da aza a ugboji a a ushuki, ‘Ci m mani'in ma na ma kuyawa tsu raka ba. Banai a ubuta wa aza a na e ci denge mani'in, kata i tsulaka kaci ka da.’

¹⁰” A ayin a na alau e nkere a tawun a nan lo a banai kutsulaka kaci ke le mani'in, da vuza vi yolo i savu va u yawai. Nkere n na mi ufobushi a uwai a kpa'a ka kobolo n vuza vi yolo vu savu va adama a na a ya'an kuyongo ku yolo ka. Ayin a nan lo e yevei a bayangi utsutsu wa.

¹¹“A kubana megeshe, da nkere n na m buwai va n yawai da e dekei, ‘Vuzagbayin! Bayuwaka tsu utsutsu wa!’

¹²“Amma da vuza vi yolo vu savu va wu ushuki, ‘N dana ta mayun, n yeve ko ada da anan ya ba.’ ”

¹³Dada Yesu u danai, “Adama a nannai yongoi ufobushi ayin tutu, adama a na i yeve kannu ko ayin a na ili i nam pa raka i kuya'an ba.”

Agisana a agbashi a tatsu

(Luk. 19:11-27)

- 14** Dada Yesu u dansai agisana a nam pa, “A ayin a nan lo tsugono tsu Kashile ci ta a kuya'an tsu nam pa: Vuma vi yoku da vu na wi a kuya'an nwalu a kubana a ubuta u yoku. Kafu u laza, da u dekei agbashi a ni da u danai le a lana ucanuku u ni ayin a na baci u lazai.
- 15** Vuma va u yeve ta ili i na yaba dem vi le u kufuda wa ya'an. Da u nekei kagbashi ka iyain ikebe ya azurufa i gbagba'in i tawun, kagbashi ke ire i re, da u nekei kagbashi ka tatsu feu vi te. Da u dengai u lazai.
- 16** Gogo'o va lo an vuma va u lazai, kagbashi ka na ki n ikebe i tawun ya u ya'in tsulaga n i da, da u ciyai ikebe i tawun i yoku i uwai ni kpamu.
- 17** Kagbashi ka na ki n ikebe i re ya ka ya'in feu nannai n ikebe i ni da u ciyai ikebe i re i yoku i uwai ni feu.
- 18** Amma kagbashi ka na ki n vikebe vi te va u gava'i kpenle da u sokongi vu da a idika.
- 19** “Ana ayin a ya'in kau, da vuzagbayin u bonoi a kpa'a, da we ecei agbashi a ili i na a ya'in n ikebe ni.
- 20** Kagbashi ka na e nekei ikebe i tawun ya u tukai n i da kobolo n i tawun i yoku i na i uwai ni. U danai, ‘Vuzagbayin, vi neke mu ta ikebe i tawun, n ciya ta i tawun i yoku i na i uwai mu.’
- 21** “Da vuzagbayin va wu ushuki, ‘Vi ya'an ta tsu na u yotsoi. Avu kagbashi ka mariki ka'a ka na ka panakai mu. Adama a na vi ya'in nahannai n ili i kenu, n kuzuwa wu ta vi inda ili i gbagba'in kau. Tawa vi ya'an mazanga nu mpa.’
- 22** “Vuza na kpamu e nekei ikebe i re ya u uwai da u danai, ‘Vuzagbayin, vu neke mu ta ikebe i re, n ciya ta i re i yoku i na i uwai mu.’
- 23** “Da vuzagbayin va wu ushuki, ‘Vi ya'an ta tsu na u yotsoi. Avu kagbashi ka mariki ka'a ka na ka panakai mu. Adama a na vi ya'in nahannai n ili i kenu, n kuzuwa wu ta vi inda ili i gbagba'in kau. Tawa vi ya'an mazanga nu mpa.’
- 24** “Dada kagbashi ka na e nekei vikebe vi te va u uwai da u danai, ‘Vuzagbayin, n yeve ta a na avu vuma da vu na vi canai ba. Avu vi ta an vuza na u tsu kya'a a kashina ka na vuza yoku kau u cali.
- 25** Dada m panai wovon da m banai n sokongi vikebe vu nu a idika. Isa vikebe va.’
- 26** “Da vuzagbayin va wu ushuki, ‘Avu kagbashi ka gbani-gbani ka'a korogo ka'a kpamu vi! Vu danai vi yeve ta a na mpa n tsu kya'a a kashina ka na vuza yoku kau u cali.
- 27** Wishi u la'a n kuga'an vu zuwaka mu vikebe vu va a kpakikebe, adama a na n ciya ili i na i ku'uwa mu.’

28 “Da vuzagbayin va u danai agbashi a ni a na a buwai, ‘Isai vikebe va u kagbashi ka nan lo ka, kaṭa i neke kagbashi ka na ki n ikebe kupa va.

29 Vuza na baci u ya'in ili mayin n ili i na wi n i da, Kaṣhile ki ta o kudoku yi i yoku, kaṭa u ciya ili n aḅundai. Amma vuza na wi n ili ba, Kaṣhile ki ta a kisa ko kenu i na wi n i da wa ni.

30 Gogo na taduki kagbashi ku unambi ka mariki ka nan lo pulai, a ubuta u kayimbi u na uma a kushika n a lumamgbantai nga'an n atakaci.’ ”

Mogono mi ta a kuya'anka uma afada

31 Yesu u lya'i kelime n kuyotsongusu, “Maku ma Vuma mi ta o kubono kpamu n tsugbayin ci ni, n alingata a ni raka. Wi ta o kokpo Mogono kaṭa u dasangu a kakuba ko tsugono ka gbayin ka ni.

32 Idika ya aduniyan kakau yi ta o kubolongu wa ni, ayi wi ta e kupecuku le ugboku u re uteku u na magubi me ci pecuku nkyon nu nradika.

33 Wi ta a kuzuwa nkyon e kukiye ku usingai ku ni, nradika tamkpamu a ugula u ni.

34 “Kaṭa Mogono ma ma dana uma a na i e kukiye ku usingai ku ni, ‘Tawai, Esheku a va e neke da ta de unasingai u ni. Isai tsugono tsu na Kaṣhile ko fobusokoi da ali n ayin a na u ya'in aduniyan.

35 Ana mi n kambulu, i neke mu ta ilikulya'a. Ana mi n kakuli, i neke mu ta ili i kuso'o. Ana mi o limoci, i rabasa mu ta.

36 Ana mi koshombodi, i neke mu ta ili i na n ukai. Ana mi nu mbanaki, i lana mu ta. Ana kpamu mi a kunu ku ugbashi, i bana ta da ye ene mu.’

37 “Kaṭa ele uma a usubi a a ushuku, ‘Vuzavagudu, wana dai atsu ce enei nu a kambulu da ci nekei nu tsuwa'a, ko n kakuli da ci nekei nu ili i kuso'o?

38 Wana dai atsu ce enei nu endelen da'in m kpa'a, da tsu ukai nu a kpa'a ku tsu? Wana dai atsu ce enei nu koshombodi, da ci nekei nu ntogu?

39 Wana dai atsu ce enei nu a mbanaki ko a kunu ku ugbashi, da tsu lana nu?’

40” Mogono ma mi ta a kushuku, ‘Ayin a na baci de dem i ya'ankai uma a va ili i nam pa, ko nini dai ye enei adanshi uma a ili i mariki da i ba, mpa da i ya'ankai.’

41 “Kaṭa Mogono ma dana aza a na i a ugula u ni, ‘Dengai mu lo, ada aza a na Kaṣhile ka ya'ankai unu u wuya. Banai kaṭa i uwa a asuvu a akina a babu uteku a na u fobusokoi Kalijani n alingata a ni!

42 Mi ta a kambulu, amma i neke mu ilikulya'a ba. Mi ta kpamu n kakuli, amma i neke mu ili i na n kuso'o ba.

43 Mi ishi ta komoci, amma i rabasa mu ba, da kpamu mi ishi koshombodi, amma ko ili i ku'uka i neke mu ba. Mi ishi ta nu mbanaki kobolo n ugbashi, amma i lana mu ba.’

44 “Kaṭa uma a nan lo a a ushuku, ‘Vuzavagudu, wana dai tsu kpaḍai kubanka wu ana vi a kambulu, ko a kakuli, ko o limoci, ko koshombodi, ko a mbanaki, ko a kunu ku ugbashi?’

45 “Mogono ma mi ta a kudana le, ‘Ayin a na baci de dem i kpaḍai kubanka uma a va, ko nini dai ye enei adanshi aza a mariki a da i ba, mpa da i kpaḍai kuya'anka.’

46 “Ayin a nan lo uma a nam pa a ku'luwa ta atakaci a babu uteku, amma uma a usubi a ku'luwa ta a ubuta u na o kuyongo n wuma u babu uteku.”

Matiyu 26

E sheshei kuna Yesu

(Mar. 14:1-2; Luk. 22:1-2; Yah. 11:45-53)

1 Ana Yesu u kotsoi kudansa ili i nam pa, u danai mukumitoni n ni,

2 “Uteku u na i yevei, Kaḍiva ka Kupasamgbantai† ayin e re a da o okpoi a na a gita ka'a, mpa da kpamu Maku ma Vuma, ma na a kukaṅa kaṭa a bapa a maḍanga ma atakaci.”

3 Da anan ganu vu gbagba'in nu nkoshi a ya'in obolo a kpa'a ku mogono ma anan ganu,† vuza na e ci deke Kayafa.

4 Da e sheshei kukaṅa Yesu usokongi kaṭa a una yi.

5 Amma da a danai, “Kaṭa ci ya'an nannai a ayin a Kaḍiva ka Kupasamgbantai ba, adama a na uma i ta a kudengusa vishili.”

Vuka m mani'in ma magulani

(Mar. 14:3-9; Yah. 12:1-8)

6 Ana i o kufobuso kukaṅa Yesu, ayi de a Bataniya a kpa'a ku Sima makutu.

7 Ayi de a kulya'a ilikulya'a, da vuka vu tawai wa ni n kedele ka mani'in ka magulani mi ikebe kau. Da u tsungi ma'a a kaci ke Yesu.

8 Amma ana mukumitoni n ni me enei nannai, da a ya'in wupa a danai, “Ikebe i yi dai a langasai nannai!

9 Ishi e denge mani'in ma nam pa ma n ikebe kau, kaṭa e neke aza a unambi.”

10 Yesu u yeve ta ili i na i a kudansa, da u danai le, “Yi dai da yi o ko'uso vuka vu nam pa? U ya'an ta ili i singai i nam pa adama a va.

11 Yi ta kobolo n aza a unambi ayin tutu, amma mpa n kuyongo na n ada m megeshe kau ba.

12 U tsunku mu ta mani'in ma nam pa adama a na u fobuso ikyamba i va adama a kacida.

13 N dana da mayun, a ubuta u na baci de dem a dansai Arabali a Singai a aduniyan raka, i ta a kudana ili i na vuka vu nam pa u ya'in, kaṭa ta na uma a ciba yi.”

Yahuza wu ushuki kudenge Yesu

(Mar. 14:10-11; Luk. 22:3-6)

¹⁴Da vuza te a katumā ka Kupanazere, vuza na e ci deke Yahuza Iskaryoti, u banai kuya'an kadanshi n anan ganu vu gbagba'in.

¹⁵U danai, “Yi dāi i kutsupa mu n neke dā baci Yesu?” Da e nekei ni ikebe ya azurufa kamankupa.

¹⁶Ana u kotsoi nannai, dā u yongoi a kulansa ayin a na a ga'in kaṭa u neke le Yesu.

A ya'in Kaḍivā ka Kupasamgbanai

(Mar. 14:12-21; Luk. 22:7-13, 21-23; Yah. 13:21-30)

¹⁷A kanna ka iyain ka Kaḍivā ko Burodi vu Moloko,† dā mukumitoni ma n tawai u Yesu dā e ecei, “Te dāi vi cigai tsu bana ci ya'an ofobuso a kulya'a ilikulya'a i Kupasamgbanai ya?”

¹⁸Da wu ushuki, “Banai a asuvu a likuci ya i cina vuma vi yoku kaṭa i dana yi, ‘Malum ma danai: Ayin a na e sheshei adama a va a yawa ta devu. Mi ta a kuya'an Kaḍivā ka Kupasamgbanai m mukumitoni n va a kpa'a ku nu.’ ”

¹⁹Da a ya'in tsu na u danai le, dā o fobusoi ilikulya'a i Kaḍivā ka Kupasamgbanai ya de.

²⁰Ana kulivi ku ya'in, Yesu n Kupanazere† a a dasangi adama a na a lya'a ilikulya'a.

²¹Ele a kulya'a, dā Yesu u danai, “N dana dā ta mayun, vuza te vu dā wi ta e kudenge mu.”

²²Da mukumitoni ma n namgbai atsuma kau, dā a gitai kece yi vuza vi te vi te, “Vuzagbayin, mpa dā vuza na mi e kudenge wu va ba, mpa dā?”

²³Wu ushuki, “Vuma vu na u ukai kajishi ka ni nu mpa e mevene ma kusa'an, ayi dā vuza na u kudenge mu.

²⁴Katagarda ka Cida ka danai n ayin a cau, Maku ma Vuma mi ta a kukuwa. Mayun ki ta a kuya'an nannai. Amma ili ya atakaci i dā a ubuta u vuza na u nekei a una mu. U kula'a ta n kuga'an ishi a matsa yi ba.”

²⁵Yahuza, vuza na wi e kuneke yi, u danai, “Malum, mayun mpa dā ba, mpa dā?” Yesu wu ushuki, “E, avu dā.”

Ilikulya'a yu ukocishi

(Mar. 14:22-26; Luk. 22:14-20; 1 Kor. 11:23-25)

²⁶Ele a kulya'a ilikulya'a, dā Yesu u dikai burodi vi yoku. U cikpai Kashile dā u wansai vu dā wawa'a. Da u nekei mukumitoni n ni dā u danai, “Isai burodi vu nam pa kaṭa i takuma vu dā, adama a na ikyamba i va i dā.”

²⁷Da u dikai mata'an dā u cikpai Kashile adama ma'a, dā u nekei ma'a mukumitoni n ni. U danai, “Yaba dem vu dā u so'o na va.

²⁸Adama a na na va mpasa n va n dā n na mo okpoi agisana a uzuwakpani† u na Kashile ka ya'in n uma a ni adama a na u cinukpaka le unushi u le.

²⁹N dana dā na: mi o kudoku mo so'lo maḳyaṅ† ba, sai kanna ka na n kuso'lo ma savu n adā o tsugono ce Esheku a va.”

³⁰Da a ya'in vishipa vu kucikpa Kaḥshile, dā a lazai a kubana a Kusan ku Zaitun.

Biturusu u kucinai wi tā a kushamgba n Yesu

(Mar. 14:27-31; Luk. 22:31-34; Yah. 13:36-38)

³¹Yesu u danai mukumitoni n ni, “N kayin ka nam pa, raḳa vu dā yi tā a kusuma ya kaṣaḳpa mu, tsu na keneki Zakariya u danai: ‘Kaḥshile ki tā a kuna magubi kaṭa nlala ma n wacuwa.’”

³²“Amma a ayin a na baci n dengai a kasaun, mi tā a kubana a Galili kaṭa n yawa de kelime ka dā.”

³³Biturusu u danai, “Ko aza a na a buwai raḳa a iwan wu, mpa n ku'iwan wu ba!”

³⁴Da Yesu u danai, “N dana wu mayun, n kayin ka nam pa, kafu motoku ma sala vi tā a kunana mu ali kutatsu.”

³⁵Amma dā Biturusu u danai, “Mpa mi a kunana wu ba! Ali n kukuwa tā kobolo n avu!” Da mukumitoni n na m buwai dem a danai feu nannai.

Yesu u ya'in kavasa ende'en ni

(Mar. 14:32-42; Luk. 22:39-46)

³⁶Da Yesu u banai a ubuta u na e ci deke Getsemeni kobolo m mukumitoni n ni, dā u danai le, “Daṣangi na, mpa n kubana tā na de ma ya'an kavasa.”

³⁷Da u purai Biturusu n olobo e re a Zabidi. U namgbai kaṭsuma kau dā u panai amiki a ikyamba.

³⁸Da u danai le, “Mi tā n unamgbi u kaṭsuma n abundai u na u yawai devu a na wa kuna mu. Shamgbai na nu mpa kaṭa i lata ba.”

³⁹U doku u walai n kelime kenu, dā u kudangi n aḥshi a ni a kinda idika dā u ya'in kavasa, “Dada vu va, wi baci a kuya'an, takpaka mu mata'an ma atakaci ma nam pa ma. Amma u la'a tā n kuga'an vi ya'an i na vi cigai, amma i na n cigai ba.”

⁴⁰Da u bonoi a ubuta u mukumitoni n tatsu ma de u cinai le alavu. U danai Biturusu, “Nini dai tamkpamu i fudai i ya'in kavasa kobolo nu mpa ko viyum vi te ba?”

⁴¹Yongoi n wuma kaṭa i ya'an kavasa n utsura adama a na kaṭa i yikpa a ubuta u kukondo ba. Kaḍu ka ciga tā kuya'an ili i na yi derere, amma ikyamba yi tā ram.”

⁴²U kaṣaḳpai le kpamu dā u ya'in kavasa, “Dada vu va! Mata'an ma nam pa mi baci a kusula mu ba, sai n so'lo ma'a, mi tā a kuya'an ili i na vi cigai.”

⁴³U bonoi kpamu dā u cinai le alavu. A fudā o yongo n wuma ba.

⁴⁴Da Yesu u kaṣaḳpai le dā u lazai tatsu, dā u ya'in kavasa a kudansa ili i te i na u dansai de.

⁴⁵Da u bonoi u mukumitoni wa dā u danai, “Nini dāi dā i buwai alavu bi’i a kuvuka tsu na i cikalai? Gogo na ayin a yawa tā. Mpa dā, Maku ma Vuma ma na e kuneke a ubutā wu utsura u uma a unushi.

⁴⁶Dengai tsu walai. Indai, vuza na u nekei mu ayi dā na lo a kutawā.”

A kanai Yesu

(Mar. 14:43-50; Luk. 22:47-53; Yah. 18:3-12)

⁴⁷Yesu bi’i a kadanshi, dā Yahuza, vuza te a katsuma ka Kupanazere a, u yawai kobolo n kabundai ka uma n otokobi e le nu mgbalamgbalam. Anan ganu vu gbagba’in nu n lum n Wilā n nkoshi m gbaragbara n dā a suki uma a nam pa a.

⁴⁸Yahuza u danai le tā dē agisana a na u kuya’anka le m makyan ma dē, “Yi tā e kuyeve vuza na i kukanā ayin a na baci m banai a ni dā n kyaśai ni n wobongi.”

⁴⁹Yahuza u tonoi derere sai u Yesu dā u danai, “Malum! Mi tā ikyashi.” Da wo obongi ni.

⁵⁰Da Yesu wu ushuki, “Kaja’ā ka va, ya’an ili i na vu tawai kuya’an.” Da uma a tawai dā e remei ni kpan-kpa’an.

⁵¹Vuza te a katsuma ka mukumitoni n Yesu u talai kotokobi ka ni. U kapai kagbashi ko mogono ma anan ganu, ali dā u takpai ni kutsuvu.

⁵²Amma dā Yesu u danai ni, “Bonoko kotokobi ka nu iven. Vuza na baci de dem u shilikai n kotokobi, n kotokobi ka feu vuza yoku a kunaka yi.

⁵³Mayun i yeve tā mi tā a kufudā mo folono Esheku a va, kata ta na u neke mu alingata n abundai a na a lazai ugboku kupa n u re wa adama a vishili.

⁵⁴Amma mayun dā ka kuya’an nannai adama a na a shatangu ili i na Katagarda ka Cidā ka danai.”

⁵⁵Da Yesu u danai kabundai ka uma ka, “I tawai kukanā mu n otokobi nu mgbalamgbalam adanshi vuza na u ci shilika n tsugono? Kanna dem n tsu dasangu tā a A’isa a Gbayin a kuya’an kuyotsongusu, i kanā mu ta na dē ba.

⁵⁶Amma ili i nam pa rakā i ya’an tā nannai, adama a na ili i na eneki a danai yo okpo mayun.” Da mukumitoni n ni rakā n kasakpai ni dā a sumai.

Aza e Kusheshe e ecei Yesu

(Mar. 14:53-65; Luk. 22:54-55, 63-71; Yah. 18:13-14, 19-24)

⁵⁷Aza a na a kanai Yesu, a bankai ni a kpa’a ku Kayafa, mogono ma anan ganu, a ubutā u na n lum n Wilā nu nkoshi n gasai kobolo.

⁵⁸Biturusu u tonoi a kucina ku le dadal’in sapu dā a yawai ulanga u kpa’a u mogono ma anan ganu ma. Da u dasangi devu n aza a kindi a kpa’a ku mogono, adama a na we ene ili i na i kuciya Yesu.

⁵⁹Amma anan ganu vu gbagba'in n Aza e Kusheshe a raka a ciga ta kuna Yesu. Adama a nannai da a gbara'ngi tsu na a kuciya uma o yoku a na a kudansa a'uwa adama e Yesu punu a kunu ka afada ka.

⁶⁰Uma n abundai a tawai da a ya'ankai ni a'uwa, amma aza a afada a a ciya ili i mariki i na a kunaka yi ba. Da uma e re a tawai da a danai,

⁶¹“Vuma vu nam pa va u danai, ‘Mi ta a kufada A'isa a Gbayin a Kashile kata n doku m ma'a a da kpamu a katsuma ka ayin a tatsu.’ ”

⁶²Mogono ma anan ganu ma ma dengai da ma danai Yesu, “Vi n wushuki u na ve kuneke kadanshi ka nam pa adama a nu ba?”

⁶³Amma ayi Yesu u dana ili ba. Da kpamu mogono ma ma danai ni, “A katsuma ka kula ku Kashile ka na ki n wuma, dana mu mayun avu da baci Kishi, Maku ma Kashile.”

⁶⁴Da Yesu wu ushuki, “E, ta nannai tsu na i danai. Amma n dana da ta raka, a kubana ayin a kutawa, yi ta e kene Maku ma Vuma idashi e kukiye ku usingai ku Ubangari a kutawa gadi ve eleshu!”

⁶⁵Ana mogono ma ma panai nannai, da u ya'in wupa ali da u karai ntogu n ni, da u danai, “Vuma vu nam pa u dansa ta kadanshi ki ishikushi a ubuta u Kashile! Ci o kudoku kuciga ngan n yoku kpamu ba. Ada dem i panaka yi ta a kudansa kadanshi ki ishikushi ka nam pa u Kashile.

⁶⁶Yi dai i sheshei a ya'anka yi?” Da a ushuki, “U ya'an ta unushi u na u yawai a una yi.”

⁶⁷Dada a cilikpai ni ntsan a ashi, da a dukpai ni n aku'un. Da aza o yoku a basai ni.

⁶⁸A danai, “Vu dana avu da Kishi! To, dana tsu yayi u dukpai nu?”

Biturusu u nanai Yesu

(Mar. 14:66-72; Luk. 22:56-62; Yah. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹A ayin a nan lo, ana Biturusu wi idashi a ulanga u kpa'a, kagbashi ke mekere ka tawai a ni da u danai, “Avu feu vi ta kobolo n Yesu vu Galili.”

⁷⁰Amma e kelime ka yaba dem da Biturusu u danai, “Ta nannai ba! N yeve ili i na vi a kudansa ba!”

⁷¹Ana u kasakpai ulanga wa, da u banai a utsutsu u kpa'a wa, mekere mo yoku kau me enei ni. U danai uma a na i lo a ubuta wa, “Vuma vu nam pa wi ta kobolo n Yesu vu Nazara.”

⁷²Da kpamu Biturusu u nanai da u danai, “N kucina ta mpa n yeve vuma vu nan lo ba!”

⁷³Ana megeshe ma ya'in kenu, uma o yoku a na i lo kashani a banai u Biturusu da a danai, “Mayun avu vi ta a katsuma ka aza a na i o kutono Yesu. Tsu na vi a kadanshi u yotso ta adanshi vuza vu Galili vu da vi.”

⁷⁴Da Biturusu u danai, “N kucina t̄a mayun d̄a mi a kudansa! N yeve vuma vu nan lo ba!” Gogo’o va lo d̄a motoku ma salai.

⁷⁵Da Biturusu u cibai n ili i na Yesu u danai ni d̄e: “Kafu motoku ma sala, vi t̄a a kunana mu kutatsu.” Da wu ut̄ai pulai d̄a u shikai k̄au.

Matiyu 27

A d̄ikai Yesu a kubana u Bilatu

(Mar. 15:1; Luk. 23:1-2; Yah. 18:28-32)

¹Ana kayin ka asai n usana kalikali, d̄a anan ganu vu gbagba’in rak̄a nu nkoshi e sheshei kuna Yesu.

²Da a shiyai ni a d̄ikai a bankai u Gomuna Bilatu.†

Ukp̄a u Yahuza

(Azu. 1:18-19)

³Yahuza, vuza na u nekei Yesu wa irala i ni, we enei e sheshe t̄a kuna Yesu. Da u bal̄ai katsuma k̄au adama a ili i na u ya’in. Da u d̄ikai ikebe ya azurufa kamankupa ka, d̄a u bonokoi anan ganu vu gbagba’in nu nkoshi.

⁴U danai, “Unushi† u na n ya’in u d̄a na: N neke d̄a t̄a vuma vu na wi babu unushi adama a na yu una.” Da a ushuki, “Yi d̄ai i burai tsu n nannai? Na lo k̄a nu ka’a, k̄a tsu ka’a ba.”

⁵Da Yahuza u varuki ikebe ya punu a Alisa a Gbayin. Da wu ut̄ai u banai u shiyai k̄aci k̄a ni e kud̄eku n kawin zuva ali u kuwai.

⁶Anan ganu vu gbagba’in a a d̄ikai ikebe ya d̄a a danai, “Wi isa t̄a ikebe yi mpasa i nam pa adama a wuma u vuma. Wil̄a u dana t̄a tsa kuzuwa i d̄a kobolo n ikebe ya Alisa a Gbayin ba.”

⁷Dada a kucikpa a d̄ikai ikebe ya d̄a a tsulai kashina ka kamali ko mgbodo adama a na a ciya ubuta u na a kucid̄angu omoci a na a kuwai a Urishelima.

⁸Dada i zuwai d̄a e d̄ekei ubuta wa “Kashina ka Mpasa” ali a kubana gogo na.

⁹Adama a nannai ili i na keneki Irimiya† u danai yo okpo t̄a mayun: “A d̄ikai ikebe ya azurufa kamankupa, ikebe i na uma a Israila a ushuki kutsupa adama a ni.

¹⁰A tsulakai ikebe ya kashina ka kamali ko mgbodo, tsu na Vuzavagudu u danai.”

Bilatu u ya’ankai Yesu keci

(Mar. 15:2-5; Luk. 23:3-5; Yah. 18:33-38)

¹¹A ayin a nan lo, Yesu u shamgbai kelime ko Gomuna Bilatu, d̄a we ecei ni, “Avu d̄a mogono ma Ayahuda ma?” Da Yesu wu ushuki, “E, ta ki nannai tsu na vu danai.”

¹²Amma ana anan ganu vu gbagba’in nu nkoshi a ya’in nsata adama e Yesu, d̄a u padai bini.

¹³Da Bilatu u danai ni, “Vu panaka le a nsata n nu adama a ili i nam pa rak̄a ba?”

14 Amma Yesu u dana ili i yoku ba, dā gomuna va u ya'in mereve kau.

Bilatu wu ushuki a una Yesu

(Mar. 15:6-15; Luk. 23:13-25; Yah. 18:39--19:16)

15 Kayā dem a ayin a Kadivā ka Kupasamgbanai, gomuna u ci shikpa tā vuza vu ugbashi vi te, vuza na a zagbai.

16 A ayin a nan lo vuma vi yoku wi tā lo a kunu ku ugbashi. Kula ku ni ku dā Barabas. Yaba dem u yeve tā vuma vu nam pa vuza gbani-gbani dā kau.

17 Ana kabundai ka uma ka ko bolongi a ubuta u te, dā Bilatu we ecei le, “Kagbashi ke ne ka'i i cigai n kasakpa? I ciga tā Barabas ko Yesu vuza na e ci deke Kishi?”

18 Bilatu u yeve tā adama a ikovi i dā aza e kelime a tukai Yesu wā ni.

19 Ana wi idashi a kakuba ka afada, dā vuka vi ni vu suki akaka a nam pa a kubana wā ni: “Kata vi ya'anka vuma vu nan lo ili ba, adama a na u ya'an unushi ba. Anana n ya'an tā alatani adama a ni, alatani a ta na a takacika mu tā kau.”

20 Amma dā anan ganu vu gbagba'in nu nkoshi m gbara-gbara a gutsai kabundai ka uma ka ka dana Barabas dā i a kuciga a kasakpa, kata u zuwa Yesu u kuwa.

21 Da Bilatu u doku we ecei uma a, “Yayi a katsuma ka uma e re a nam pa i cigai a kasakpa?” Da a ushuki, “Barabas.”

22 Da we ecei, “To, yi dai n kuya'anka n Yesu, vuza na e ci deke Kishi?” Dem vi le dā a ushuki, “Bapai ni a madanga ma atakaci!”

23 We ecei, “Yi dai i zuwai? Ili i gbani-gbani ye ne i dai u ya'in?” Amma dā o orukpoi n kaca'a kau, “Bapai ni!”

24 Ana Bilatu we enei adanshi ili yi lo i na u kuya'an ba, dā kpamu uma a cigai kuya'an vishili. Dada u dikai mini dā u sa'i ekiye a ni kelime ke le dā u danai, “Mpa ili i bura mu n kakuna ku ukpa u vuma vu nam pa ba. Adā dā yi a kuya'an ka'a!”

25 Da yaba dem wu ushuki, “I tā a kufudā a tadaka tsu ukpa u ni, atsu m muku n tsu.”

26 Da Bilatu u kasakpai Barabas. Da u danai osoji a ni a faba Yesu n vukpangiri kata a bana a bapa yi a madanga ma atakaci.†

Osoji o zo'osoi Yesu

(Mar. 15:16-20; Yah. 19:2-3)

27 Da osoji o gomuna a dikai Yesu sai punu e kefeku ka ni, dā raka vi le a kandarangi ni.

28 O fodoi ni ntogu, dā a ukai ni kuminya ku tsugono ku shili.

29 Da a zamai awana dā a ca'akai ni oroliko dā a alakai ni a kaci. Da a zuwai kalangu ku tsugono e kukiye ku usingai ku ni. Da a kudangi wā ni dā o zo'osoi ni, n a danai, “Ci cikpa wu tā, mogono ma Ayahuda!”

30 Da a ci'ikpai ni ntsan. Da a isai kalangu ka wā ni dā a lapakai ni n ka'a a kaci kau.

³¹Ana a tawai o kotsoi kuzo'oso yi, o fodoi ni kuminya ka da a ukai ni ntogu n ni ma kparamu. Da a utakai ni awata a kubana a ubuta u na a kuna yi.

A bapai Yesu a madanga ma atakaci

(Mar. 15:22-32; Luk. 23:27-43; Yah. 19:17-27)

³²Ele a kuta pulai, da a cinai vuma vi yoku vu Kure kula ku ni ku da Sima. Osoji a gutsai ni u dika madanga ma atakaci me Yesu.

³³Dem vi le da a yawai a ubuta u na e ci deke Galgata (na va dada Ubuta u Moko'o ma Kaci†).

³⁴Osoji a e nekei Yesu makyau u so'o usatari n kujini tsa aguma. U kondoi amma da u iwain kuso'o ma'a.

³⁵Ana o kotsoi kubapa yi a madanga ma atakaci, da osoji a a kanai kuya'an kazagba adama a na e ene vuza na u kuciya motogu me Yesu ma.

³⁶Osoji a a dasangi lo da a lya'li kelime n kinda yi.

³⁷Gadi a ubon u kaci u ni, a zuwai urotu u na u kuyotsongu uma ili i na i zuwai da a bapai ni. Urotu wa u danai: "NA VA DADA YESU, MOGONO MA AYAHUDA."†

³⁸Ele osoji a a bapa ta feu oboki e re kobolo n Yesu va, vuza te e kukiye ku usingai ku ni vuza te tamkparamu a ugula.

³⁹Uma a na a banai de a gitai kufila n aci n a shikai Yesu.

⁴⁰A danai, "Vu danai vi ta a kufuda kufada Alisa a Gbayin kata vu ma'asaka a da a katsuma ka ayin a tatsu. Adama a nannai isa kaci ka nu! Cipa a madanga ma atakaci ma, Maku ma Kashile ma baci vi mayun!"

⁴¹Anan ganu vu gbagba'in nu nlum n Wila o zo'oso ni feu.

⁴²A danai, "Wi isa ta uma, amma u fuda wi isa kaci ka ni ba! U danai ayi da mogono mi Israila! Mogono ma baci wi, u cipa a madanga ma atakaci ma. Kata ci neke adu a tsu wa ni.

⁴³Wu ushuku ta n Kashile. Ucikali u Kashile u da baci ya'an wi isa yi. Ali u danai, 'Mpa Maku ma Kashile ma'a.' "

⁴⁴Ta feu nannai oboki a na a bapai kobolo n ayi a shikai ni.

Ukpa u Yesu

(Mar. 15:33-41; Luk. 23:44-49; Yah. 19:28-30)

⁴⁵Kanna a kaci da kayimbi ka kimbai likuci dem kparam, ali a kubana iyum i tatsu.

⁴⁶Dada devu n ayin a nan lo a, Yesu u shikai n kalakatsu kau, "Eloi, Eloi lema sabatana?" Ili i na wi a kudana i dada, "Kashile ka va, Kashile ka va, yi dai i zuwai da vu vakangi mu?"

⁴⁷Uma o yoku a na i lo kashani a panakai ni da a danai, "Iliya da wi e kudeke!"

48Vuza te vi le u sumai gogo'lo da u banai da u lansa ayangi da u yeki m maƙyaƙan ma kalam da u shiyai a da a kalangu da u nekei Yesu u so'lo.

49Amma aza a na a buwai a danai, “Shamgbai, ya'an ce ene ko Iliya u kutawa ta wa wawa yi?”

50Da kparamu Yesu u doku u shikai n kalakatsu kau, dada u kuwai.

51A ayin a nan lo a derere, Kashile ka zuwai kakashi ka na ki usaki a Alisa a Gbayin a ka karai ugboku u re, ka gitai gadi a kutawa daka. Idika i gbadasai, da akpanlai o bosoi.

52Asaun a bayuwai, da uma a Kashile n abundai a na a kuwai de a dengai.

53Ana Kashile ka dengusai Yesu a kasaun, da uma a a utai a asaun a banai a asuvu a ubirini u cida u Urishelima, a ubuta u na a yotsongi kaci ke le u uma n abundai.

54Ana jagaba n osoji a na i kobolo n ayi a kinda Yesu e enei idika i gbadasai n ili i na i matsai dem, da a panai wovon da a danai, “Mayun, ayi Maku ma Kashile ma'a!”

55Amaci n abundai a na a utai a Galili aza a na o yongoi o kutono Yesu adama a na a banka yi, i ta kashani da'in m madanga ma atakaci ma, a kinda.

56A katsuma ka amaci a ele da Meri Magadaliya, m Meri anaku a Yakubu n Isuhu, ta n vuka vu Zabidi anaku a Yakubu n Yahaya.

Kacida ke Yesu

(Mar. 15:42-47; Luk. 23:50-56; Yah. 19:38-42)

57Vuma vi yoku wi ta lo vuza vu uciyi, kula ku ni ku da Isuhu ta vuza vu Aramatiya. Ayi vuza vu kutoni vi Yesu da. N kulivi ku nan lo,

58u banai u Bilatu da u folonoi e neke yi keven ki ikyamba ke Yesu. Da Bilatu u danai osoji e neke yi.

59Da Isuhu u dikai keven ki ikyamba ka da wa alai ka'a n arikinlai a na i wari a savu.

60Da u zuwai keven ki ikyamba ke Yesu a kasaun ka savu ka na u she'wekei kaci ka ni a kakpanlai. Da u gidalakpai katali ka gbayin adama a na u kpadaka utsutsu u kasaun wa. Dada u dengai u lazai.

61Meri Magadaliya m Meri vi te va lo idashi devu a kinda.

Osoji a indai kasaun

62A kanna ke ire, n Ashibi ta na, anan ganu vu gbagba'in kobolo n Afarishi a banai u Bilatu.

63A danai, “Vuzagbayin, ci ciba ta a ayin a na vuma va aluwa vu nan lo wi n wuma u danai, ‘Ayin a tatsu a ya'an baci mi ta a kudenga a kasaun.’”

64Adama a nannai, dana le a inda kasaun ka mayin ali a kubana a kanna ka tatsu ka. Ta baci nannai ba, mukumitoni n ni i ta a kufuda kubana kata o boko keven ki

ikyamba ka, kaṭa a dana uma u denga ta a kasaun. A'uwa a nan lo i ta a kula'a a cau m gbayin.”

⁶⁵Bilatu u danai, “Dika osoji o yoku kaṭa a bana a inda kasaun ka mayin tsu na a kufuda.”

⁶⁶Dada a lazai a kasakpai Bilatu a kubana a kasaun ka, da a padarai katali ka n katambari† ko mogono, da a kasakpa osoji a inda ka'a.

Matiyu 28

Yesu u denga a kasaun

(Mar. 16:1-10; Luk. 24:1-12; Yah. 20:1-10)

¹N usana wa Aladi kalikali, Meri Magadaliya m Meri vi te va a banai kene kasaun ka.

²A ayin a nan lo, idika i gbadasai n utsura. Kalingata ka Vuzavagudu ka cipai, ka banai a kasaun ka, da ka gidalakpai katali ka a utsutsu wa. Da u dangi gadi ka'a.

³Kalingata ka ki ta a kutasa langu-langu an kulada, ntogu n ni kpamu mi ta wari pushe-pushe.

⁴Osoji a na i a kinda kasaun ka e jelekei ikyamba n wovon adama a kalingata ka, da ikyamba i kuwai le an aza a na a kuwai.

⁵Kalingata ka ka danai amaci a, “Kaṭa i pana wovon ba. N yeve ta yi ta a kulansa Yesu, vuza na a bapai a madanga ma atakaci.

⁶Wi punu na ba. U denga ta de a kasaun tsu na u danai da. Tawai ye ene ubuta u na ishi a zuwai keven ki ikyamba ka ni.

⁷Banai gogo'o i dana mukumitoni n ni, ‘Yesu u denga ta a kasaun. Wi ta de a kubana a Galili kelime ka da, yi ta ta na e kene yi de.’ I dada n tawai kudana da.”

⁸Amaci a a kasakpai kasaun ka gogo'o. A panai wovon, amma i ta feu a mazanga. A sumai adama a na a bana a dana mukumitoni ma i na i ya'in.

⁹Kafu a zuka da Yesu u cinai le da u kyasai le. Da a banai devu n ayi, da a kana ni e ene, da a cikpai ni.

¹⁰Da u danai, “Kaṭa i pana wovon ba! Danai mukumitoni n va a bana a Galili. Ta de e kene mu.”

Osoji a kindi a e sheshei kuya'an a'uwa

¹¹A ayin a na amaci a a kana uye u le a kulaza, osoji o yoku a katsuma ke le a na i a kinda kasaun ka o bonoi asuvu a ubirini, da a danai anan ganu vu gbagba'in i na i ya'in dem.

¹²Anan ganu vu gbagba'in a a ya'in obolo nu nkoshi m gbara-gbara da e sheshei. A tsupai osoji a ikebe n abundai,

¹³da a danai le, “Danai uma mukumitoni n Yesu n tawa ta n kayin, da o bokoi ikyamba ya a ayin a na yi alavu.

¹⁴Gomuna u pana baci nannai, ci t̄a a kuya'anka yi kadanshi, kaṭa ci isa d̄a a ubuta wa atakaci.”

¹⁵Da osoji a dikai ikebe ya, d̄a a ya'in tsu na a danai le. Uma a Yahuda i t̄a a kudansa arabali a nam pa a uteku u le ali a kutawa gogo na.

Yesu u ya'ankai mukumitoni n ni kadanshi

(Mar. 16:14-18; Luk. 24:36-49; Yah. 20:19-23; Azu. 1:6-8)

¹⁶Mukumitoni kupa n vuza te a lazai d̄a a banai a Galili a kusan ku na Yesu u danai le de a bana.

¹⁷Ana a yawai d̄a e enei ni, d̄a a cikpai ni, amma ele vi yoku e neke adu ba.

¹⁸Da Yesu u tawa we le d̄a u danai, “Kashile ke neke mu t̄a utsura raka gadi n idika.

¹⁹Adama a nan lo, banai i bonoko uma a aduniyan raka aza o Kutoni a va. I ya'anka le kusumbu ka akucina a katsuma ka kula ka Dada n ka Maku n ka Ayinviki a Kashile.†

²⁰I yotsongusu le a ya'an ili dem i na n danai d̄a. Mi t̄a o kuyongo n ada ayin tutu, ali a kubana uteku wa aduniyan.”

Marukusu

Marukusu 1

Yahaya vu kusumbu ka akucina u lapulai uye adama e Yesu

(Mat. 3:1-12; Luk. 3:1-18; Yah. 1:19-28)

- ¹Na dā ukuna wa Arabali a Singai e Yesu† Kirisiti Kishi, Maku mā Kāshile.†
- ²A gita tā a uteku u na Kāshile ka danai a Katagarda ke Keneki† Ishaya. “Mi tā a kusuku kalingata kā vā kelime kā nu, vuza na u kulapulaka wu uye.”
- ³“Kālakatsu e medevile e mere mu une, ‘Lapulakai Vuzavagudu uye! Bonokoi u dā mejege.’”
- ⁴Da Yahaya† vu Kusumbu ka Akucina u yongoi e mere mu une a kudana uma ukuna wa Arabali a Singai. Da u danai a ya'an kusumbu ka akucina, kata a shika unushi† u le, adama a na Kāshile ka cinukpaka le u dā.
- ⁵Da aza a na i punu a katsuma ku ubon u Yahuda n abundai, n aza a na i a ubirini u Urishelima dā a banai wā ni, dā a kanai kushika unushi u le. Da u ya'ankai le kusumbu ka akucina o Kudolu ku Urdu.
- ⁶Aminya a na Yahaya u ukai, cileme tsu karakuma tsu dā a cali, dā u shiyai kashiyatsu ku ukpan a kukyu'un ku ni. Ilikulya'a i ni i dā akyu'un n ishigi.
- ⁷Kadanshi ka na a su'luki ni ka dāda na, “A kacapa kā vā vuza yoku wi tā lo a kutawa, u la'a mu tā n tsugbayin. N yawa bi'i n fodō ko ataka a ni ba.
- ⁸Mpa n ya'anka dā tā kusumbu ka akucina m mini, amma ayi u kuya'anka dā tā kusumbu ka akucina n Ayinviki a Kāshile.”†

A ya'ankai Yesu kusumbu ka akucina

(Mat. 3:13-17; Luk. 3:21-22)

- ⁹Ayin a nan lo Yesu wu utai a likuci i Nazara vu ubon u Galili, dā Yahaya u ya'ankai ni kusumbu ka akucina punu o Kudolu ku Urdu.
- ¹⁰Yesu a kuta punu a mini ma, dā we enei gadi† u bayuwai. Da Ayinviki a Kāshile a utai gadi, dā a cipai wā ni an modoi.
- ¹¹Da kalakatsu ku utai de gadi dā ka danai, “Avu dā Maku mā vā ma na n cigai. Mi tā a kupana uyo'o u nu mayin.”

Kalijani ka piyai Yesu

(Mat. 4:1-11; Luk. 4:1-13)

- ¹²Dada Ayinviki a Kāshile a dikai ni a kubana e mere mu une.
- ¹³A kakamba ka na u banai va u ya'an tā ayin amangere. Punu ayin amanga e re a, dā Malyali† mā kanai kupiyasa yi. Ayi dā u yongoi de ende'en ni, kobolo nu nnama n kakamba, dā kparamu alingata a Kāshile a kanai kubanka yi de.

Yesu u gitai ulinga u ni

(Mat. 4:12-17; Luk. 4:14-15; 5:1-11)

14 Ana a zuwai Yahaya a kunu ku ugbashi, da Yesu u banai a Galili a kudana uma Arabali a Singai.

15 Da u danai, “Ayin a yawa ta, tsugono tsu Kashile† tsu yawa ta devu. Shikai unushi u da kata i neke adu a ubuta wa Arabali a Singai a nam pa.”

16 Ayi a nwalu kparamu a kakinu ka Mala ka Galili, da we enei Sima n vuza ni Andarawu a kutaduku maza ma bilili a mini, adama a na ele osoruku a da.

17 Da Yesu u danai le, “Tawai i tono mu. Mi ta o kuyotsongu da uteku u na i kutuka n uma, an ya tuka n adan.”

18 Gogo lo da a kasakpai maza me le da o tonoi Yesu.

19 Ana u doki kelime kenu da we enei Yakubu maku ma Zabidi n vuza ni Yahaya, a kpantsu a kulapula maza ma bilili me le.

20 Da u dekei le, da a kasakpai esheku e le Zabidi punu a kpantsu n aza a zamalinga. Da o tonoi ni.

Yesu u lokoi wunlai u gbani-gbani

(Mat. 4:18-22; Luk. 5:1-11)

21 Da a lazai a kubana a likuci i Kafarnahum. Ana kanna ka Ashibi ka yawai, da Yesu u banai a kunu ka avasa, da u kana kuyotsongusu le.

22 Da uma a kana kuya'an mereve tsu na wi a kuya'an kuyotsongusu ku ni. Adama a na u yotsongusu le ta n utsura, amma uteku u na nlum n wila n ci ya'an ba.

23 Punu asuvu a kunu ka avasa ka da gogo lo vuza yoku vuza na wi n wunlai u gbani-gbani o kutono yi, da u lapai una,

24 “Yi dai i burai tsu n avu, Yesu vu Nazara? Vu tawa ta adama a na vu una tsu? N yeve ta vuza na vi, Vuzacida vu Kashile.”

25 Da Yesu u dansukai le n utsura, “Padai bini. Uta punu wa ni.”

26 Da wunlai u gbani-gbani u pindara vuma va, u lapai una, da wu utai wa ni.

27 Uma a kana kuya'an mereve. Da a kana mecenshenei, “Yi dai nannai? Kuyotsongusu ku savu ku da. Ki ta n utsura, ali a kudansuka wunlai u gbani-gbani, da ta na u panakai ni.”

28 Gogo lo, kadanshi ka nan lo da ka kara'i ubon u Galili dem.

Yesu u potsokpoi uma n abundai

(Mat. 8:14-17; Luk. 4:38-41)

29 Ana a utai a kunu ka avasa, da Yesu u lazai kobolo n Yakubu n Yahaya a kubana a kpa'a ku Sima n Andarawu.

30 Anaku a vuka vu Sima u gal'in ba, wana dai a sabanai n kutanu, da a danai Yesu.

31 U banai ubuta u na wi, da u kana ni kukiye u dengusai, da mbala n kasakpai ni. Da mamaci ma, u kana kubanka le n upecu u tsuwa'a.

³²N kulivi ku nan lo ana kannā k̄a yikp̄ai, d̄a uma ̄a k̄an̄ai kutuk̄a n aza a mbanaki n aza a na i n wunl̄ai u gbani-gbani.

³³Uma ̄a likuci dem ̄a k̄an̄ai kuvana yi ̄a utsutsu u kpa'a wa.

³⁴Da Yesu u potsokpoi mbanaki icu'u kakau n ̄abund̄ai. Da kpamu u k̄an̄ai kuloko wunl̄ai u gbani-gbani ubut̄a u uma. Amma ̄ayi u tsu k̄as̄akp̄a le a dansa ba, adama a na e yeve t̄a yayi Yesu.

Yesu u salai Arabali a Singai

(Luk. 4:42-44)

³⁵M kpasani, d̄a Yesu u d̄enḡai d̄a u banai ̄a ubut̄a u na wi n kabini, d̄a u ya'in kavasa.

³⁶Sima n aza ̄a ni a banai kul̄ans̄a yi.

³⁷Ana e enei ni, d̄a a danai ni, “Uma dem i t̄a d̄e ̄a kul̄ans̄a wu.”

³⁸Da Yesu u danai le, “K̄as̄akp̄ai tsu banai ̄a ubut̄a u yoku, ̄a likuci likuci i na yi lo d̄evu. Adama a na n dana uma Arabali a Singai. Adama a na ka d̄a k̄a tuk̄ai mu.”

³⁹Da u kar̄ai Galili dem n u danai uma Arabali a Singai ̄a unu a avasa n u lokoi wunl̄ai a gbani-gbani ̄a ubut̄a u uma.

Yesu u potsokpoi makutu

(Mat. 8:1-4; Luk. 5:12-16)

⁴⁰Vuma vi yoku makutu ma'a, u t̄aw̄ai u kud̄angi e kelime ke Yesu, d̄a u folonoi ni. U danai, “Vu ushuku baci, potsokpo mu.”

⁴¹Da Yesu u panai asuvayali ̄a ni, u bar̄akp̄ai kukiye ku ni, d̄a u sa'wai ni. U danai, “Mu ushuku t̄a, t̄ana.”

⁴²Gogo lo, d̄a ukutu wa u k̄as̄akp̄ai vuma va, d̄a u tan̄ai ta na.

⁴³Da Yesu u danai ni u wala n ubarangi u nam pa,

⁴⁴“K̄at̄a vu dana vuza ba. Bana vu yotsongu k̄aci k̄a nu u ganu. K̄at̄a vi neke kune'e uteku u na Musa u danai a ya'an adama a vuza na u potsoi, ciȳa e yeve ili i na yi lo.” Da ta na u danai ni u laza.

⁴⁵Amma vuma va u lazai, d̄a u banai u k̄an̄ai kudana uma arabali a. Ali d̄a Yesu u doku u fud̄a ku'uwa ̄a likuci e keteshe ba. Da u shamgbai d̄e da'in n likuci ̄a ubut̄a u na uma i ba, ko n nannai, d̄a uma ̄a ubut̄a kakau ̄a k̄an̄ai kubansa w̄a ni.

Marukusu 2

Yesu u potsokpoi makutsuma

(Mat. 9:1-8; Luk. 5:17-26)

¹Ayin a ya'an k̄au ba, d̄a Yesu u doku u bonoi a Kafarnahum. Da uma a panai a dana Yesu u bono t̄a a kpa'a.

²Da uma n ̄abund̄ai a banai w̄a ni, ali d̄a ubut̄a u gus̄ai, n pulai vu utsutsu dem. Da u k̄an̄ai kudana uma kadanshi k̄a K̄ashile.

³Da uma o yoku, ele uma a nashi a dikai vuza na wi makutsuma a bankai ni.

⁴Adama a uma, a fuda a uka n vuma va a ubuta u Yesu ba. Da a karakpai kunu ka n tsugadi, da a zorukpoi n vuma va punu a kajiba. Da a zuwai ni a ubuta u na Yesu va wi.

⁵Ana Yesu we enei uteku u na e nekei adu e le, da u danai makutsuma ma, “Maku ma va, a cinukpaka wu ta n unushi u nu.”

⁶Ubuta wa lo n lum n Wilaf n yoku mi ta lo idashi, da a kana kusheshe punu a adu e le,

⁷“Yi dai i zuwai da vuma vu nam pa u ya'in kadanshi tsu nan lo? Wi ta a kadanshi ki ishikushi. Yayi u kufuda kucinukpaka toku n unushi? Sai Kashile ende'en.”

⁸Gogo lo, da Yesu u yevei ili i na i e kusheshe. Da we ecei le, “Yi dai i zuwai da yi e kusheshe tsu nan lo punu a adu a da?”

⁹Yi dai i lali n devu, n dana baci, ‘A cinukpaka wu ta unushi u nu,’ ko ‘Denga vu wala?’

¹⁰” Adama a na i yeve a na Maku ma Vuma† mi n utsura a aduniyan a nam pa u cinukpaka uma dem n unushi.” Da u danai makutsuma ma,

¹¹“Denga vi dika kajiba ka nu vu wala a kubana a kpa'a.”

¹²Da u dengai u dikai kajiba ka ni, u kana nwalu a ashi e le. Ili i nan lo ya i nekei uma mereve, da a kana kucikpa Kashile a danai, “Kata tsu sa'wa kene ili nannai ba.”

Yesu u dakei Levi

(Mat. 9:9-13; Luk. 5:27-32)

¹³Da kpamu Yesu wu utai da u banai a kaina ka mala. Da uma n abundai a banai wa ni, u kana kuyotsongusu le.

¹⁴Ayi a nwalu, da we enei Levi,† ulobo u Alfa, idashi a ubuta u na a ci isa utafu. Da Yesu u danai ni, “Denga, vu tonu mu.” Da Levi u dengai da u tonoi ni.

¹⁵Ana megeshe ma ya'in, Yesu a katsuma ka kulya'a ilikulya'a a kpa'a ku Levi, da feu aza a kisa utafu n abundai n aza a unushi i a kulya'a n ayi m mukumitoni n ni, adama a na icu'u i uma i nan lo i ta a katsuma ka aza a na o tonoi ni.

¹⁶Amma ana n lum n Wila n na mi Afarishi,† e enei ni a kulya'a ilikulya'a n aza a unushi n aza a kisa utafu. Da e ecei mukumitoni n ni, “Yi dai i zuwai da wi a kulya'a ilikulya'a n aza a na a kpadai kusuba?”

¹⁷Ana Yesu u panakai le, da u danai le, “Aza a na i nu mbala ba, i a kulansa vuza va aguma ba, sai aza a na i nu mbala. N tawa adama a aza a usubi ba, amma adama a aza a na i n unushi.”

A ya'ankai Yesu keci ku kukanu unu

(Mat. 9:14-17; Luk. 5:33-39)

¹⁸Mukumitoni n Yahaya n Afarishi, a tsu k̄aṅa t̄a uṅa. Aza o yoku e ecei Yesu, “Yi d̄ai i zuwai mukumitoni n Yahaya n Afarishi a tsu k̄aṅa uṅa, amma mukumitoni n nu n tsu k̄aṅa ba?”

¹⁹Da Yesu u danai le, “Nini d̄ai aza a na i kobolo n vuza yolo i savu a k̄uṅaṅa uṅa ayin a na vuza yolo wi lo? A k̄uṅaṅa ba.

²⁰Amma ayin i t̄a lo a kutaw̄a ana a kud̄ika vuza yolo va, ayin a nan lo a d̄a a k̄uṅaṅa uṅa.

²¹“Babu vuza na u kupaḍḅangu kuminya ku kuku n kakashi ka savu. Vuza na baci u ya'an nannai, kakashi ka savu ka ki t̄a o kuso'imkpo kuminya ku kuku ka. Wi t̄a kparamu a kuzuwa kakashi ka ko doku ka karasaka lababa.

²²“Vuza kparamu u kutsungu ribinya e kedele k̄a kuku ba. Vuza na baci u ya'in nannai, ribinya ya yi t̄a o kuboso kedele ka, k̄at̄a u namba ribinya ya n kedele ka dem. Amma a tsu tsungu t̄a ribinya e kedele ka savu. K̄at̄a dem vi le a lya'a kelime n kokpo n uga'in.”

Vuzagbayin va Ashibi

(Mat. 12:1-8; Luk. 6:1-5)

²³Kanna ka Ashibi† ko yoku, Yesu a kupasamgbani a kashina k̄a yaṅji, d̄a mukumitoni n ni a k̄aṅai kuwala n o kodoi agita a yaṅji n a kupai.

²⁴Da Afarishi a danai ni, “Indana, yi d̄ai i zuwai d̄a i a kuya'an nannai? I o kukodo yaṅji a kashina, u ga'an a ya'an nannai a kanna ka Ashibi ba.”

²⁵Da Yesu wu ushuki, “Aḍa i kece ili i na Dawuda u ya'in n uma a ni a ayin a na kambulu k̄a k̄aṅai le ba?

²⁶Ayin a na Abiyata wi ishi mogono ma anan ganu, d̄a Dawuda uwai a kpa'a ku Kashile, u takumai burodi vu na a va'inkai. Vu na vu ga'in sai ganu d̄a koci u kutakuma vu d̄a. Ali d̄a u neli aja'la a ni.”

²⁷Da u danai le dem, “A ya'an t̄a Ashibi adama a vuma, amma vuma adama a Ashibi ba.

²⁸Adama a nannai, mpa Maku ma Vuma mpa d̄a Vuzagbayin va Ashibi.”

Marukusu 3

Yesu u potsokpoi vuza na wi n kukiye ku ubishi

(Mat. 12:9-14; Luk. 6:6-11)

¹Kanna ko yoku Yesu u banai a kunu ku avasa, d̄a u cinai vuza yoku punu n kukiye ku ubishi.

²Aza o yoku a kulansa Yesu adama a na a k̄aṅa yi n unushi. Da a k̄aṅai kinda yi, ko u kupotsotongu vuza va a kanna ka Ashibi.

³Da Yesu u danai vuza na wi n kukiye ku ubishi ka, “Denga, vu taw̄a na kelime adama a na uma dem e ene wu.”

⁴Da we ecei uma a, “Yi d̄ai Wilā u tsu u danai ci ya'an a kanna ka Ashibi? Ci ya'an ili i singai ko ci ya'an ili i gbani-gbani? Ci isa wuma ko tsu una?” Amma a fudā a dana yi ili ba.

⁵Da Yesu wi indai le n wupa. We enei le asuvayali, adama a na i tā n ugbawansuvu. Da u danai vuza na wi n kukiye ku ubishi ka, “Barākpa kukiye ku nu.” U barākpai kukiye ku ni, dā ku tanai.

⁶Da Afarishi a utai, dā a banai a ya'in obolo n aza a na i o kutono Hiridu, e sheshei uteku u na a kuna Yesu.

Uma n ābundai o tonoi Yesu

⁷Yesu m mukumitoni n ni a lazai a kubana a Mala ma Galili, dā uma n ābundai o tonoi ni. Aza o yoku a utai a Galili, n Yahuda,

⁸n Urishelima, n idika i Idumiya, n idika i na yi a kasana ka Urdu, n ubon u likuci i Taya n Sida. Uma a nam pa dem ta dē a banai u Yesu, adama a na a pana tā ili i na Yesu wi a kuya'ansa.

⁹Uma a na a banai u Yesu i tā n ābundai, ali dā u danai mukumitoni n ni a ciyaka yi kpantsu, adama a na u dasangu ende'en ni.

¹⁰U potsotongu tā uma n ābundai, dā aza a na i nu mbala a kanai kubana wa ni adama a na a ciya a sa'wa yi.

¹¹Aza a na i n wunlai u gbani-gbani e ene yi baci dem, a ci yikpa tā kelime ka ni. Kata o orukpo, “Avu dā Maku ma Kashile.”

¹²Da Yesu u danai wunlai u gbani-gbani n utsura, kata a dana vuza ko ayi dā ya ba.

Yesu u zagbai Kupanazere

(Mat. 10:1-4; Luk. 6:12-16)

¹³Da Yesu u banai a kusan, dā u dēkei aza a na wi a kuciga a bana wa ni, dā a banai.

¹⁴Da u zagbai uma kupa n aza e re, dā u bonokoi le azusuki† a ni kata a ciya o yongo n ayi. U suki le adama a na a dana uma Arabali a Singai.

¹⁵Da u nekei le utsura u na o kuloko wunlai u gbani-gbani.

¹⁶Na va ele dā Kupanazere† a na u zagbai: Sima (vuza na Yesu u ne'i kula Biturusu.)

¹⁷Yakubu n vuza ni Yahaya, muku n Zabidi (ele dā Yesu u ne'i le ula anan Buwanaji, dā dā Muku n Kakpanga.)

¹⁸U zagba tā feu Andarawu, n Filibu, m Balamawu, dā u zagbai feu Matiyu, n Toma, n Yakubu ulobo u Alfa, kobolo n Tadawu, n Sima vu Ziloti.

¹⁹Da kpamu u zagbai Yahuza Iskaryoti vuza na u dengei Yesu.

Yesu m Ba'alzabu

(Mat. 12:22-32; Luk. 11:14-23; 12:10)

²⁰Da Yesu u lazai a kubana a kpa'a, dā uma n ̄bundai o tonoi ni, ali Yesu m mukumitoni n ni ā ciyā a lya'a ilikulya'a ba.

²¹Ana aza a kpa'a ā ni a panai nannai, dā ā utai kulansā yi, adama a na a pana tā uma a danai, “Yesu va u gitā tā kujara.”

²²Nlum n Wilā n yoku n na mu utai a Urishelima ā kanai kudana, “Yesu va wi tā n Balzabu,† mogono mā wunlai u gbani-gbani. Ayi dā we kuneke yi utsura u na wi o kuloko wunlai u gbani-gbani.”

²³Da Yesu u dekei le u ya'ankai le agisana a kadanshi, u danai, “Nini dai Malya'i mo kuloko Malya'i?”

²⁴Tsugono tsu pecuku baci ugboku u re dā i ā vishili, tsugono tsu nan lo ci ā kusuba ba.

²⁵Kpa'a ku pecuku baci ugboku u re, dā i ā vishili uteku u le. Kpa'a ku nan lo ka kuya'an n unā u te ba.

²⁶Malya'i mi baci o kuloko Malya'i, ashe tsugono tsu Malya'i ci tā upeci dē, tsu dā ci tā kpanu ā kuyikpā babu megeshe.

²⁷“Babu vuza na u ku'uwa a kpa'a ku vuza vu utsura u dika ili i ni, sai u la'a vuza vu kpa'a vu nan lo utsura kātā u uwa u shiya yi, adama a na u fuda u dika ili i kpa'a i ni.

²⁸“N dana dā mayun, i tā a kufuda a cinukpaka uma n unushi u na i a kuya'ansa, n kadanshi ki ishikushi† ka na a dansai dem.

²⁹Amma vuza na baci dem u ya'in kadanshi ki ishikushi wa Ayinviki ā Kashile, a kucinukpaka yi unushi u nan lo ba, adama a na unushi u nan lo wi o kukotso ba.”

³⁰U dana le tā kadanshi ka nam pa ka, adama a na a dana tā wi tā n wunlai u gbani-gbani.

Amgbu e Yesu n anaku e le

(Mat. 12:46-50; Luk. 8:19-21)

³¹Da amgbu e Yesu a banai wā ni kobolo n anaku e le. Da a shamgbai pulai dā ā suki vuza u bana u deke yi.

³²Uma n ̄bundai ā dasangi dā a kanzai ni, dā a danai ni, “Anavu a dā na dē, kobolo n amgbu ā nu a kuvana wu.”

³³Da we ecei, “Yayi anaku ā va? Anan yayi amgbu ā va?”

³⁴Da u lanai aza a na i lo idashi dem, dā u danai, “Indanai, ele na dā anaku ā va n amgbu ā va.

³⁵Vuza na baci dem u ya'in ili i na Kashile ki a kuciga ele dā amgbu ā va n itaku i va n anaku ā va.”

Marukusu 4

Agisana a kuvishangu icu'u

(Mat. 13:1-9; Luk. 8:4-8)

¹Kanna ko yoku Yesu u gitai kuyotsongusu a kakinā ka mala. Uma a na a banai wā ni i tā n abundai, ali dā u uwai a kpantsu, u dasangi punu a ku dā. Uma a na a banai wā ni, dā a shamgbai a kakinā ka mala ka.

²Da u kanai kuyotsongusu le ili n abundai n agisana, u danai,

³“Panai, vuma vi yoku dā u banai kuvishangu icu'u a kashina kā ni.

⁴Ayi a kuvishangu icu'u ya, dā icu'u i yoku i yikpai a uye. Da nnu n yawai, dā a kadai i dā.

⁵Icu'u i yoku i yikpai a kagbata. Icu'u ya yu utai gogo lo, adama a na ubuta wa wi n kayala kau ba.

⁶Amma ana kanna ku utai, dā ko songi i dā, adama a na kata abinya a a zuwa aralu a utsura kpamu ba, dā e dekpei gogo lo.

⁷Icu'u i yoku i yikpai a ubuta wa awana. Ana i gbonguroi, dā awana a kpai le dā a kanai kara le.

⁸Icu'u i yoku i yikpai a idika i singai, dā i gbonguroi dā a matsai arata a gbagbalin. A maca'atsu dem ma na kacimbi ka ka vishangi, i yoku i matsai arata ali amangatawun, i yoku amangatatsu, i yoku kpamu kamankupa.”

⁹Da u danai, “Vuza na baci de dem wi n atsuvu a kupana, u pana.”

Ili i na i zuwai Yesu u dansai n agisana

(Mat. 13:10-17; Luk. 8:9-10)

¹⁰Ayin a na u dasangi ende'en ni, aza o yoku a na i lo n Kupanzere a a banai wā ni dā e ecei ni agisana a na u ya'ankai le va.

¹¹Da wu ushuki, “A zagba dā tā adama a na i yeve ukuna wi ili i na yi usokongi i tsugono tsu gadi, amma aza o yoku e kuyeve ili yi usokongi i nam pa ya ba, sai n agisana.

¹²Adama a na ‘I tā a kufudā e kene n āshi, amma e kuyeve ili i na e enei ba, i tā kpamu a kufudā kupana kadanshi kā vā, amma a kufudā e yeve ka ba. Adama a na kata o bono u Kashile ka cinukpaka le n unushi u le ba.’ ”

Yesu u danai le agisana a kuvishangu a

(Mat. 13:18-23; Luk. 8:11-15)

¹³Da Yesu u danai le, “Adā i yeve agisana a kadanshi a ba? Nini dai i kuyeve agisana a kadanshi o yoku?

¹⁴Vuza vu kuvishangu va kadanshi kā Kashile ka'a wi a kuvishangu.

¹⁵Icu'u i na i yikpai a uye, yi tā ci iyoci ya a aza a na a vishangi kadanshi kā Kashile a adu e le. N kupana ku le, kata Malya'i ma yawa ma dika kadanshi kā Kashile ka na a vishangi a adu e le.

¹⁶Aza o yoku i t̄a ci icu'u i na i yikp̄ai a kagbata. Ele d̄a aza a na a ci isa kadanshi ka gogo'lo m maz̄anga.

¹⁷Amma adama a na a zuwa aralu ba, ka'a ke geshe ād̄u e le ba. Ayin a na baci atakaci n kagbani-gbani ka yawai adama a kadanshi ka K̄ashile, ā tsu kp̄ad̄a t̄a uye.

¹⁸Aza o yoku i t̄a adanshi icu'u i na i yikp̄ai ā ubut̄a wa awana. Ele a pana t̄a kadanshi ka,

¹⁹amma adama a atakaci a aduniyan a nam pa, n āshawuya ā uciyi, n kucikala ki ili i na i buwai. Ku yawai d̄a ku d̄ikai m̄ariki me le, a fuda a matsa ili ba.

²⁰Aza o yoku a na ā yikp̄ai ā ubut̄a u singai, ele d̄a aza a na a panai kadanshi. A isai ka'a, d̄a a matsai ili n ābund̄ai. Da aza o yoku e nekei arata amangatawun a tawun, aza o yoku amangatatsu, aza o yoku kamankupa.”

Tsu na u gal'in a zuwa m̄akuni

(Luk. 8:16-18)

²¹Da Yesu u danai le, “Vi t̄a a kudyaba m̄akuni, kāt̄a vi kimba ma'a n kasasu, ko vu zuwa d̄aka vu kakuba? Ā'a, sai vu zuwa ma'a gadi vu kashamkpatu ka ni.

²²Ili i na yi lo ufobi dem, i d̄a yi t̄a ā kut̄a e keteshe, ili i na yi usokongi feu i t̄a a kuḅayuw̄a i d̄a.

²³Vuza na baci de dem wi n atsuvu a kupana, u pana.”

²⁴Da u danai le, “Indanai mayin, kāt̄a i zuwa atsuvu ā d̄a i pana. N ili i na vu kunzuki i d̄ad̄a ā kukunzuku ali i la'a ili i nan lo.

²⁵Vuza na baci wi n i d̄a i t̄a o kudoku e neke yi, vuza na wi n i d̄a ba, ko kenu na wi n i d̄a, i t̄a a kisa yi i d̄a.”

Agisana a icu'u i na i gbonguroi

²⁶Da Yesu u doku u danai le kpamu, “Ta tsugono tsu K̄ashile ci nannai, uteku u na vuza u cāli icu'u a id̄ika.

²⁷Kanna n kayin, ko u lata ko u d̄enga, icu'u ya yi t̄a ā kut̄a, kāt̄a i gbonguro. Amma ayi u yeve uteku u na i d̄a yi a kuya'an ba.

²⁸Id̄ika i tsu zuwa t̄a ili i na ā cāli i gbonguro, i gitā kuya'an akungu kāt̄a i matsa arata a singai.

²⁹Ayin a na baci ilya ya i ge'wei, kāt̄a u kapa i d̄a adama a na ayin a vikya'a a d̄a a yawai.”

Agisana a icu'u i musta

(Mat. 13:31-34; Luk. 13:18-19)

³⁰Da Yesu u doku u danai, “Nini d̄ai tsa kudana uteku u na K̄ashile ki a kuya'an tsugono ci ni? Yi d̄ai kpamu tsa kugisanku n tsu d̄a?

³¹Tsu dā ci tā an icu'u i musta.† Vicu'u vu na vu la'i n kenu, a k̄atsumā ki icu'u yi idika.

³²Ko n nannai a c̄ali baci dā u gbonguroi, u tsu la'a tā ic̄alashi i na i buwai dem o kugbonguro. U tsu ya'an tā acaka a gbagba'in, k̄atā nnu n yikp̄a punu a acaka a ni o yoku adama a na a ciyā kulu.”

³³N agisana n ābundai a dāda Yesu u k̄anai kuyotsongusu uma kadanshi k̄a K̄ashile uteku u na e kuyeve.

³⁴U ya'anka le kadanshi babu na u ya'ankai le agisana ba. Amma ayin a na baci wi uteku u ni m mukumitoni n ni, u tsu dana le tā agisana a kadanshi a.

Yesu u shamkpai abau

(Mat. 8:23-27; Luk. 8:22-25)

³⁵A kanna ka nan lo n kulivi, Yesu m mukumitoni punu a k̄akinā ka mala k̄a Galili u danai le, “Tsu lazai a kubana upashi u nan dē.”

³⁶Da a k̄asakp̄ai k̄abundai ka uma ka, dā a lazai a kubana upashi, n ayi punu a kpantsu ka. Antsu o yoku i tā lo feu a mini ma o kutono le.

³⁷A bana da'in ba, dā wunlai u gbangam n abau u d̄engai, u k̄anai kulete m kpantsu ka. Adanshi wi tā a kulibatangu n ku dā.

³⁸Ayi Yesu tamkpamu dē iva'in alavu a k̄akinā ka kpantsu n kaci k̄a ni u kiyangi a kakuba. Da a banai a d̄engusai ni a danai, “Malum! Ci tā a kukuwa, amma avu ta na adanshi vu kebece ba.”

³⁹U d̄engai dā u barangi wunlai n abau a. U danai, “Paɗai bini.” Da abau n wunlai dem a shamgbai, shiriri!

⁴⁰Da u danai le, “Yi d̄ai i zuwai dā i panai wovon nahannai? Ali n gogo na k̄atā i neke aɗu a dā ubutā u K̄ashile ba?”

⁴¹Da o doku a panasakai wovon n ābundai, dā a k̄anai mecenshenei, “Vuma vu yi d̄ai nannai kparamu, ali wunlai n abau a kupanaka yi?”

Marukusu 5

Yesu u lokoi wunlai u gbani-gbani

(Mat. 8:28-34; Luk. 8:26-39)

¹Yesu m mukumitoni n ni a yawai upashi u mala wa, a ukambu u Garasa.

²Ele a kutā a kpantsu, dā vuza vu wunlai u gbani-gbani† wu utai a ubutā wa asaun dā u gasai n Yesu.

³Ubutā wa asaun u dā u ci yongo. Babu vuza na u kudoku wa fudā wa shiya yi, ko n ikani.

⁴A ci shiya yi tā ekiye n ene n ikani, amma u tsu kasa tā i dā. Babu vuza na wi n utsura u na u k̄anā yi.

- ⁵Kanna n kayin ubutā u kuyongo u ni u dā a ubutā wa asaun n ubutā wu nsasan, kaṭa u yongo dē o yoroli, n u batsai ikyamba i ni n atali.
- ⁶Ana we enei Yesu da'in dā u sumai u banai u gasai n ayi, u yikpai kelime ka ni.
- ⁷⁻⁸Da Yesu u danai wunlai u gbani-gbani wa, “Kasakpa vuma vu nan lo.” Dada wo orukpoi n kaca'a, “Yi dai i burai nu, nu mpa, Yesu Maku ma Kashile? Kucina n Kashile va kutakacika mu ba.”
- ⁹Da ta na Yesu we ecei ni, “Kula ku nu ku da ya?” Da wu ushuki, “Kula ku va ku da ‘Kotoro’, adama a na ci ta n abundai.”
- ¹⁰Da u kanai kufolono Yesu, kaṭa u loko le punu a kubana da'in a ukambu wa ba.
- ¹¹Ubutā wa lo, ushiga wu ngurusunu wi ta lo a kalina lo a kagidalau ka masasan.
- ¹²Da wunlai u gbani-gbani o folonoi ni a danai, “Kasakpa tsu tsu bana tsu uwa a ubutā wu ngurusunu u nan dē wa.”
- ¹³Da wu ushuki le, dā wunlai u gbani-gbani wu utai. Da u uwai a ubutā wu ngurusunu wa. Ana a uwai, dā a sumai, a gidalai a uwai a mala, dā a kuwai punu. Kabundai ka ngurusunu ka ka yawa ta akpan e re (2,000).
- ¹⁴Da aza a ngurusunu a a sumai, adama a na a bana a dana uma a likuci i gbagba'in n i wawa'a. Da uma a utai a banai, adama a na e ene ili i na i ya'in.
- ¹⁵Ana a yawai u Yesu, dā e enei vuza na wi ishi n wunlai u gbani-gbani koto idashi, a ukai ni ntogu, ayi kpamu a katsuma ka mariki ka ni. Da dem vi le a panai wovon.
- ¹⁶Aza a na e enei ili ya n ashi e le, dā a kanai kutonuko uma ili i na i ciyai vuza vu wunlai u gbani-gbani va, kobolo nu ngurusunu ma feu.
- ¹⁷Da a kanai kufolono Yesu wu utai punu a ukambu u le.
- ¹⁸Ayi Yesu a ku'uwa a kpantsu, dā vuza na wi ishi n wunlai u gbani-gbani u kanai kufolono yi, wu ushuki adama a na u tonu yi.
- ¹⁹Amma Yesu wu ushuku yi ba, dā u danai ni, “Wala a kubana a kpa'a, wa aza a nu. Vu dana le ili i na Vuzavagudu u ya'ankai nu, n tsu na u panai asuvayali a nu.”
- ²⁰Da u lazai, u kanai kudanasa uma a ubon u Dikafoli, ili i gbangam i na Yesu u ya'ankai ni. Uma dem, dā a kanai kuya'an mereve.

Jayiru u banai a ubutā u Yesu

(Mat. 9:18-26; Luk. 8:40-56)

- ²¹Ana Yesu u bonoi a upashi u nan dē a kpantsu, dā uma n abundai a kanzai ni. Ayi tamkpamu u shamgbai a kakinā ka mala.
- ²²Da vuzagbayin vu kunu ka avasa vi yoku wu utai dē, kula ku ni ku dā Jayiru. Ana we enei Yesu, dā u banai, dā u kudangi e kelime ka ni.
- ²³Da u folonoi ni n utsura, u danai, “Mekere me kenu ma va mi ta dē a kukuwa. Vi ishi baci a kushuku vu tawa vu zuwaka yi kukiye, adama a na u ciya wuma.”

- 24 Da Yesu u banai kobolo n ayi, da uma n abundai a kanai kutono yi n o o'usoi ni.
- 25 Punu a katsuma ka kabundai ka uma ka, vuka vi yoku vi ya'an ta aya kupa n e re ayi mpasa o kulolo.
- 26 U so'lo ta atakaci a kulansa aza a aguma. U langasa ta ili i na wi n i da dem, adama a kulansa aza a aguma, ili ya ta na a kulya'a kelime.
- 27 Ana u panai ukuna u Yesu, da u yawai lo a kucina ku ni a ubuta u uma a, da u sa'wai ni motogu.
- 28 Adama a na u sheshe ta a kadu ka ni, “Ko kuminya ku ni ku da baci n sa'wai, mi ta o kupotso.”
- 29 Golo lo da kulolo ku mpasa ka ku shamgbai. A ikyamba i ni kparamu u pana ta o potsokpo yi ta a katsuma ka atakaci a ni.
- 30 Gogo lo, da Yesu u yevei a na utsura wu utai a ikyamba i ni. Da u kpatalai u lanai uma a, da we ecei, “Yayi u sa'wai motogu ma va?”
- 31 Da mukumitoni n ni mu ushuki ni, “Avu e kene uma e kutecengu wu, da ve kece, ‘Yayi u sa'wai mu?’ ”
- 32 Da Yesu u lya'i kelime n kulanuku, adama a na we ene vuza na u ya'in nannai va.
- 33 Ana vuka va vi yevei ili i na u ya'in, da u banai u kudangi kelime ka ni n wovon ikyamba e kuje'e.
- 34 Da u danai ni, “Mekere ma va, uneki u kadu u nu u potsokpo wu ta. Wala m matana, mbanaki n nu n kotso ta.”

Yesu u dengusai mekere ma Jayiru

- 35 Ayi a katsuma ka kadanshi, da uma o yoku a na utai a kpa'a ku vuzagbayin vu kunu ka avasa va a danai ni, “Maku ma nu ma kuwa ta de. Yi dai kparamu vo ko'uso Malum kuya'anka?”
- 36 Amma Yesu u kebece n kadanshi ka na i a kuya'an ba, da u danai vuzagbayin va, “Kata vu pana wovon ba, neke kadu ka nu koci.”
- 37 U kasakpa vuza u tono yi ba, sai Biturusu n Yakubu kobolo n Yahaya, Yakubu vuza ni.
- 38 Ana a yawai a kpa'a ku vuzagbayin ka, da u panai uma a kaca'a m mashi babu uteku n kula.
- 39 Ana u uwai, da we ecei le, “Yi dai i zuwai da yi a kaca'a m mashi nannai? Kata maku me mekere ma ukpa u da yi ba, alavu a da yi.”
- 40 Da a kanai kuya'anka yi izoshi i kugoyi, da u lokoi le. Da u dikai esheku n anaku e mekere a, m mukumitoni n na i kobolo. Da a uwai a ubuta u na a va'anki mekere ma.

⁴¹Da u kaṅai kukiye ku ni. Da u danai ni, “Talita kumi,” ili i na u danai ni i dāda, “Maku me mekere, mi ta a kudana wu, dēnga.”

⁴²Gogo lo dā maku me mekere ma mā dēngai mā kaṅai nwalu. (Maku me mekere ma wi ta n aya kupa n e re.) Da uma dem a kaṅai mereve.

⁴³Da u ronoi le atsuvu, “Kaṭa a kaṣakpa vuza u yeve ili i nam pa ba.” Da u danai e neke yi ilikulya'a u lya'a.

Marukusu 6

A iwain Yesu a Nazara

(Mat. 13:53-58; Luk. 4:16-30)

¹Yesu u kaṣakpai ubuta u nan lo, dā u bonoi a likuci i ni a Nazara. Da mukumitoni n ni n tonoi ni.

²Ana kanna ka Ashibi ka yawai, dā u kaṅai kuya'an kuyotsongusu a kunu ka avasaṭ ku le. Uma n abundai a na a panakai ni dem, dā a ya'in mereve. Da a kaṅai mecenshenei, “Te dai tamkpamu vuma vu nam pa u ciyai ili i nam pa? Kuyeve ke ne ku dai tamkpamu wi n ku dā? Te dai kpamu u ciyai utsura u na wi a kuya'ansa ili i mereve?”

³Ayi na dā keshe'wi ka ndanga ka ba? Ayi dā ulobo u Meri wa ba? Anan Yakubu n Isuhuṭ n Yahuza kobolo n Sima mokoshi me le? Ataku a ni a dā ci na kobolo ba? Wo okpo ta ili i maṭadā we le. Da a iwain ni.

⁴Amma dā u danai le, “A ci cikpa ta keneki a ubuta dem, amma a likuci i ni m kpa'a ku ni a ci cikpa yi ba.”

⁵Wa kufudā kuya'an ili i mereve ba, sai u zuwaka aza a mbanaki kenu kukiye, adama a na u potsotongu le.

⁶Da u ya'in mereve, adama a na e neke adu e le wa ni ba.

Yesu u suki Kupanazere a

(Mat. 10:5-15; Luk. 9:1-6)

Da Yesu u kaṅai kura'la a likuci kakau n u yotsongi uma.

⁷U dkei Kupanazereṭ dā u suki le aza e re e re. Da u nekei le utsura u na o kuloko wunlai u gbani-gbani.

⁸Da u danai le: “Kaṭa i dika ili i yoku adama a nwalu n dā ba, kalangu koci ka'a i kudika. Kaṭa i dika burodi, ko ujika, ko ikebe o nsolo n dā ba.

⁹Ukai ataka, amma kaṭa i dika ntogu n yoku ba.

¹⁰Kpa'a ku na baci a isai dā dem, shamgbai punu, sai ayin a na i kutā punu a likuci ya.

¹¹Likuci kpamu i iwan baci kisa dā ko kupanaka dā, kaṣakpai ubuta wa, kata i kapatsa kubuta ku ene a dā punu a likuci ya. Na lo va, wo okpo ta urotu we le, adā ili i bura dā ba.”

¹²Da a utai a banai a kanai kudana uma kadanshi ka Kashile, adama a na a shika unushi† u le kata o bono a ubuta u Kashile.

¹³Da a kanai kuloko wunlai u gbani-gbani n abundai, a sukumakai aza a mbanaki mani'in, adama a na o potso.

Ukpa u Yahaya vu Kusumbu ka Akucina

(Mat. 14:1-12; Luk. 9:7-9)

¹⁴Da Mogono Hiridu† u panai arabali e Yesu, adama a na uma n abundai i ta a kudansa ukuna u Yesu wa. Da aza o yoku a danai, “Yahaya vu Kusumbu ka Akucina da u dengai n wuma. Dada u ciyai utsura u na wi a kuya'ansa ili i mereve.”†

¹⁵Aza o yoku a danai, “Iliya da.” Aza o yoku a danai, “Ayi keneki ka'a, ka na ko yotsoi eneki a cau.”

¹⁶Ana Hiridu u panai nannai, da u danai, “Yahaya vu na m gbatyai kaci ka ni n ayin a de, ayi da u dengai.”

¹⁷Adama a na Hiridu n kaci ka ni u sa'wa ta kuzuwa a kana yi. U zuwai a shiya yi kata a uka yi ugbashi, adama a Hiridiya vuka vu vangu ni Filibu, vu na u zuwai.

¹⁸Adama a na Yahaya u yongo ta a kudana yi, “U ga'an vu dika vuka vu ambu ba.”

¹⁹Ayi Hiridiya ta na, da u remei Yahaya a kadu ka ni, ali da u cigai kuna yi, amma u yeve uteku u na u kuya'an ba.

²⁰Wi ta a kupana wovon u Yahaya, adama a na u yeve ta vuma vu usubi da. Ayin a na baci Hiridu u panakai Yahaya a kadanshi kadu ka ni ka tsu namgba ta, amma n nannai dem u ci ciga ta u panaka yi.

²¹Amma a ukocishi, Hiridiya u ciyai uye a kanna ka na Hiridu wi a kuciba n kanna ka na a matsai ni. Da u banuki aza a gbaragbara a ni, kobolo n azagbagba'in o osoji a ni, n azagbagba'in a ubon u Galili kadiva.

²²Ana mekere ma Hiridiya ma uwai n kuje'e, da Hiridu u panai uyo'o kobolo n omoci a ni. Da mogono ma ma danai mekere ma, “Folono ili i na vi a kuciga dem, mi ta a kufuda me neke wu.”

²³Da u doku u kucinakai ni, u danai, “Ili i na baci de dem, vu folonoi, mi ta e kuneke wu. Ko ubon u tsugono tsu va tsu da baci vu folonoi.”

²⁴Da wu utai, da u banai wa anaku. Da we ecei, “Yi dai n kudamgba mo folono?” Da anaku a danai, “Folono kaci ka Yahaya vuza na u ci ya'an kusumbu ka akucina.”

²⁵Gogo lo, da u uwai u mogono m moloko, da u folonoi ni, u danai, “Gogo na mi ta a kuciga vi neke mu kaci ka Yahaya vuza na u ci ya'an kusumbu ka akucina a matankadi.”

²⁶Da mogono ma namgbai katsuma kau. Amma adama a akucina a na u ya'in e kelime ko omoci a na wi n a da, u yeve uteku u na u kusanaka yi ba.

²⁷Gogo va lo dā u suki kosoji k̄a ni ka bana ka gbatya kaci ka Yahaya u tuka. Da u banai u gbatyai kaci ka Yahaya punu a kunu ku ugbashi.

²⁸Da u tukai ni n kaci ka a maṭankadi, dā u nekei mekere ma. Da mekere ma ma bankai anaku.

²⁹Ana mukumitoni n Yahaya a panai nannai, dā a banai a dikai keven k̄a ni, adama a na a cidangu ka'a a kasaun.

Yesu u cuwāngi uma akpan a tawun n ilikulya'a

(Mat. 14:13-21; Luk. 9:10-17; Yah. 6:1-14)

³⁰Da azusuki o bonoi u Yesu, dā a danai ni rak̄a ili i na a ya'in n ili i na o yotsongushi.

³¹Da Yesu u danai le, “Kasakpa tsu bana a ubuta u na tsa kuyongo ende'en tsu i ciya yu uvuka.” Adama a na uma n abundai i ta a kutawa n a lazai, azusuki a ni feu a ciya ayin a na a kulya'a ilikulya'a ba.

³²Da a uwai a kpantsu a kubana a ubuta u na o kuyongo ende'en le.

³³Uma n abundai a na e enei le a kulaza, e yevei le. Da uma a likuci kakau a sumai a banai upashi u nan de kafu ele a yawa de.

³⁴Ana Yesu wu utai a kpantsu, dā we enei kabundai ka uma. Da asuvayali a kanai ni n ele, adama a na we ene le ta adanshi nlala n dā n na mi babu magubi. Da u kanai kuyotsongusu le ili n abundai.

³⁵Ana kanna ka gitai kukotso, dā mukumitoni n ni m banai wa ni, a danai, “Kanna ka na o kukotso, ubuta u na ci kparamu na wi n uma ba.

³⁶Dana uma a a wala, adama a na a bana ashina a na i lo devu devu ko likuci, adama a na a bana a tsulaka kaci ke le ilikulya'a.”

³⁷Da wu ushuki le, “Nekei le ilikulya'a adama a na a lya'a.” Da e ecei ni, “Vi ta a kuciga tsu una ikebe i tsu rak̄a i na i yawai i kuliva i kanna ke te amangatawenre (200) a ubuta wi ilikulya'a, kata tsu neke le?”

³⁸Da Yesu we ecei le, “Burodi vu yain dai yi lo n vu da?” Ana a banai o kondoi, dā a danai ni, “Ci ta m burodi vu tawun n adan e re.”

³⁹Da u danai mukumitoni n ni, n dana uma a a dasangu ugboku kakau a mita ma taku ma lo.

⁴⁰Da uma a dasangi kakau ugboku amangatawun a tawun, aza o yoku amangerenkupa n kupa.

⁴¹Da u dikai burodi vu tawun n adan e re, wi indai gadi, dā u cikpai Kashile. Da u wansai burodi va u nekei mukumitoni n ni, adama a na e peceke uma a. Da u doku u wansai adan a, u nekei le.

⁴²Uma a na i lo dem, a lya'i, dā a cuwai.

⁴³Da mukumitoni n ni o ɓolongi alyashi a ilikulya'a a na a buwai, ali mbana kupa n e re.

⁴⁴Ali a na a lya'i ilikulya'a a ƙatsuma ka uma ka, ele da akpan a tawun (5,000).

Yesu u ya'in nwalu a gadi vu mala

(Mat. 14:22-33; Yah. 6:15-21)

⁴⁵Gogo lo da Yesu u danai mukumitoni n ni n uwa a kpantsu kata a laza kelime ka ni a pasa mala ma a kubana Besaida. Ayi tamkpanu u shamgbai bi'i adama a na u pecembenei n uma a.

⁴⁶Ana u danai uma a laza, da ayi u lazai a kubana a kusan, adama a na u ya'an kavasa.

⁴⁷Ana kulivi ku ya'in, kpantsu de e mere ma mala. Yesu tamkpanu de a kaina.

⁴⁸Da we enei mukumitoni n ni de e kulete e mere ma mala, adama a na wunlai u da wi a kutakacika le. A kubana a kayin ka kpasani, da u banai we le ayi nwalu gadi vu mini. U ya'an ta adanshi wi ta a kulaza le.

⁴⁹Amma ana e enei ni a nwalu a gadi vu mini, a dana ta kafataluwa ka'a. Da o orukpoi n wovon,

⁵⁰adama a na raka vi le e ene yi ta da a panai wovon n abundai. Da Yesu u danai le gogo lo, "Gbamai asuvu. Mpa da, kata i pana wovon ba."

⁵¹Da u uwai a kpantsu n ele. Da wunlai u shamgbai, da a kana kuyan mereve,

⁵²adama a na kata e yeve uteku u na Yesu u nekei uma akpan a tawun (5,000) ilikulya'a ba, adama a ugbawansuvu u le.

Yesu u potsokpoi aza a mballa a Janisara

(Mat. 14:34-36)

⁵³Ana a pasai, da a yawai a idika i Janisara, da a shiyai kpantsu ku le.

⁵⁴N kuta ku le a kpantsu da uma e yevei Yesu va.

⁵⁵Da a sumai o tonoi a ubuta raka a kudika aza a mbanaki a iva'in a ajiba e le, a kubanka a ubuta u na wi.

⁵⁶Ubuta u na baci dem u banai, ko likuci i gbayin ko i kenke'en ko a kakamba, a tsu zuwaka yi ta aza a mbanaki e kuden. Kata o folono yi ko kuminya ku ni a ciya a sa'wa. Aza a na a sa'wai dem da o potsoi.

Marukusu 7

Agadu a ikaya

(Mat. 15:1-9)

¹Afarishi kobolo nu n lum n Wila n yoku a utai a Urishelima da a banai adama a na e ene Yesu.

²Da e enei mukumitoni n ni a kulya'a ilikulya'a babu ekiye usa'i mayin.

³(Afarishi n Ayahuda dem a ci lya'a ilikulya'a ba, sai a sa'a ekiye e le mayin. Adama a na i ta o kutono agadu a ikaya e le.

⁴Ko a uta baci e kuden a kulya'a ilikulya'a ba, sai a sa'a bili ekiye. Agadu i ta n abundai a na i o kutono, tsu na kuza'a ku nko'o nu ndiki kobolo n edele.)

⁵Da Afarishi kobolo nu n lum n Wila me ecei Yesu, “Yi dai i zuwai mukumitoni n nu i o kutono agadu a ikaya ba? Da i a kulya'a ilikulya'a babu na a sa'i ekiye?”

⁶Da u danai le, “Ada aza a kapalakashi! Kadanshi ke keneki Ishaya mayun da, ana u danai i na Kashile ka danai, ‘A danai uma a nam pa, n unu u le u da i e kuneke mu tsugbayin. Amma punu adu e le i ta da'in nu mpa.

⁷Uma a nam pa gbani da i a kuya'anka mu tsugbashi n unu u le. Adama a na adu e le i ta da'in nu mpa. Ili i na i o kuyotsongusu, wila u uma u da koci.’

⁸“I vakangi kadanshi ka Kashile, da i dikai kadanshi ka uma.”

⁹Da u danai le, “I yeve ta kuvakangu kadanshi ka Kashile, adama a na i tono agadu a da.

¹⁰Adama a na Musa† u dana ta, ‘Cikpa eshevu kobolo n anavu. Vuza na baci u goyoi anaku ko esheku, vuma vu nan lo a una yi.’¹¹Amma kuyotsongusu ku da ku dana ili i singai i da vuza u dana anaku ko esheku, ‘Ili i na mi ishi e kuneke da dem n neke ta de Kashile.’

¹²Nannai kpamu i sanku yi ta kubanku esheku ko anaku n ili i yoku.

¹³Ta i ci ya'an nannai i bonoko kadanshi ka Kashile ili i gbani adama o kuyotsongusu ku da. Ili n abundai uteku u nan lo i da i ci ya'an.”

Ili i na i tsu langasa vuma

(Mat. 15:10-20)

¹⁴Da Yesu u doku u dekei uma a, da u danai le, “Zuwakai mu atsuvu raka vu da, kata i panaka mu.

¹⁵Ili i na i ku'uwa a katsuma ka vuza, i da yi kulangasa vuza ba, sai ili i na yi a kuta punu a asuvu a ni.

¹⁶[Vuza na baci de dem wi n atsuvu a kupana, u pana.]”

¹⁷Ana u kasakpai kabundai ka uma ka, da u uwai a kpa'a. Da mukumitoni n ni me ecei ni, “Yi dai vi ciyai na agisana a kadanshi a na vi ya'in va?”

¹⁸Da u danai le, “Ada i yeve iyoci i kadanshi ya ba? Ili i na baci de dem i uwai a katsuma ka vuma, babu uteku u na i kulangasa vuza?”

¹⁹Adama a na i da i uwa kadu ka ni ba, a katsuma ka ni ka'a, ta kpamu i kuta nannai? Ta ta na nannai, Yesu u danai vuza wi ta a kufuda wa lya'a ilikulya'a dem.

²⁰Da kpamu u danai le, “Ili i na ya kuta a kadu ka vuma, i da ya kulangasa yi.

²¹Adama a na ta punu a kaḍu ka vuma, kadanshi ka gbani-gbani ki a kutā. Tsugbani n amaḗi n ali, n uboki, m munaka, n tsugbani n nkere n olobo.

²²N aḥi awuya, n asuvu a awuya, n tsugbani, m modoroko, n aḗi, n cishe'e, n kuya'an ki ili i gbani-gbani dem.

²³Ili i gbani-gbani i nan lo dem, ta punu i ḍa yi a kutā asuvu a vuma. I ḍa kpamu ya kulangaṣa vuma.”

Uneki u kaḍu u Vuka vi Finisiya

(Mat. 15:21-28)

²⁴Punu na lo a ubutā wa, ḍa u ḍengai, ḍa u banai a ubon u Taya kobolo n Sida. Da u uwai a kpa'a ku yoku, amma ta na u ciga vuza u yeve ba. Babu ta na uteku u na u kusokongu kaḗi ka ni.

²⁵Da vuka vi yoku vu na maku mekere ma ni, mi n wunlai u gbani-gbani o kutono yi. Ana u panai Yesu wi ta lo, ḍa u banai wa ni, ḍa u kuḍangi kelime ka ni.

²⁶Vuka va ta na Vuzakayimbi ḍa, ta ḍe a matsai ni Siriya vu Finisiya. Da u folonoi Yesu u lokoko mekere ma ni wunlai u gbani-gbani.

²⁷Da Yesu u danai ni, “Kaṣakpa muku n cuwa bi'i. Adama a na u ga'an a ḍika ilikulya'a i muku e neke nshe'e ba.”

²⁸Amma ḍa vuka va vu ushuki ni, “E, ta nannai Vuzavaguḍu, amma nshe'e n ci lya'a ta alyashi a muku.”

²⁹Da u danai ni, “Adama a kadanshi ka na vu ya'in na, wala vu bono a kpa'a. Wunlai u gbani-gbani u kaṣakpa ta mekere ma.”

³⁰Da u lazai o kubono a kpa'a, u cinai mekere ma iva'in a kajiba. Wunlai u gbani-gbani kpamu wana ḍai u kaṣakpa yi.

Yesu u potsokpoi kagulani

³¹Da Yesu u kaṣakpai ubon u Taya. Da u tonoi n Sida, ḍa u banai a ubon u Mala ma Galili n ubon u Dikafoli.

³²Da a bankai ni n kagulani ko yoku vuza vu cikeku. Da o folonoi ni adama a na u zuwaka yi kukiye kaḗa u potsokpo yi.

³³Da Yesu u ḍikai ni adama a na u pece yi n uma a na a buwai. Da u zuwai ajivu a ni a atsuvu a kagulani a ḍa u cil'ikpai ni ntsan, ḍa u sa'wai kelentsu ka vuma ka.

³⁴Da Yesu u ḍengusai aḥi a ni gaḍi, ḍa wu urai n kaṣuma. Da u danai vuma va, “Ifata,” ḍaḍa “Bayuwa.”

³⁵Da u bayuwai atsuvu a ni, ḍa kelentsu feu ka shikpai. Da u kanai kadanshi mayin.

³⁶Da Yesu u kushei le, kaḗa a dana vuza ba. Amma ḍa ukushe wa wo okpoi adanshi a kushangu le ta, a bana a dana uma kadanshi ka.

³⁷Da uma a kanai kuya'an mereve n abundai. A danai u ya'an ta ili dem mayin u zuwai kagulani ka panai, kebebe kpamu ka ya'in kadanshi.

Marukusu 8

Yesu u nekei uma akpan a nashi ilikulya'a

(Mat. 15:32-39)

¹Ayin a nan lo, da kabundai ka uma ko obolongi, i ta na n ilikulya'a ba. Da Yesu u dekei mukumitoni n ni, da u danai le,

²“Mi ta a kupana asuvayali a uma a nam pa, adama a na anana da ayin a tatsu i kobolo nu mpa, a buwa ta na n ilikulya'a ba.

³N dana le baci a laza o kubono a kpa'a nannai n kambulu, aza o yoku a kufuda a bana a kpa'a ba. Adama a na aza o yoku uta ta da'in.”

⁴Da mukumitoni n ni me ecei ni, “Te dai tsa kuciya ilikulya'a i na i kuyawa kata ci neke le a kakamba ka nam pa?”

⁵Da we ecei le, “Burodi vi yain dai yi lo n vu da?” Da a ushuki, “Vi cindere.”

⁶Da Yesu u danai uma a, a dasangu a idika. Ana u dikai burodi vi cindere vu nan lo va, da u cikpai Kashile, da u wansai. Da u nekei mukumitoni n ni adama a na e peceke uma a, da a kanai kupeceke le.

⁷I ta kpamu n adan e kenke'en kenu. Ana u cikpai Kashile, da u danai a dika e peceke le.

⁸Da a lya'i ali da a cuwai, da mukumitoni m bolongi alyashi a na a buwai, da a shatangi mbana n cindere.

⁹Uma a na a lya'i ilikulya'a ya i ta uma akpan a nashi (4,000). Da u danai le a laza a kubana a kpa'a.

¹⁰Gogo lo, da u uwai a kpantsu m mukumitoni n ni, da u lazai a kubana a idika i Dalamana.

Afarishi a na i a kulansa urotu

(Mat. 16:1-4; Luk. 11:29-32)

¹¹Da Afarishi a tawai a kanai kanaanai n Yesu, i a kulansa yi adama a na o kondo yi u yotsongu le urotu u na wi de gadi.

¹²Da Yesu wu urai n katsuma kau da u danai le, “Yi dai i zuwai da uma o gogo na a nam pa i a kulansa e ene urotu? N dana da mayun, urotu wi lo u na o kuyotsongu uma o gogo na ba.”

¹³Ubuta wa lo, da u kasakpai le, da u doku u uwai a kpantsu u lazai a kubana upashi.

Kusasu ku burodi ka Afarishi n ku Hiridu

(Mat. 16:5-12)

¹⁴Kanna ka nan lo, mukumitoni† n ni a cinukpa t̄a kudfika ilikulya'a, i t̄a m burodi vi te koci punu asuvu a kpantsu.

¹⁵Da u dansukai le, “K̄at̄a i ya'an cico'o n kusu ka Afarishi n ku Hiridu.”

¹⁶Da a k̄an̄ai kuya'ankpanai kadanshi, a danai, “U dana tsu t̄a ili i nam pa adama a na ci m burodi ba.”

¹⁷Ana Yesu u yevei ili i na i a kudansa, d̄a we ecei le, “Yi d̄ai i zuwai d̄a yi a kudana aḍ̄a yi m burodi ba? I dana aḍ̄a kparamu i yeve ili i na mi a kudansa ba? Aḍ̄u a d̄a i ta udyanuki?”

¹⁸Yi t̄a n aḥ̄shi, amma ye ene ba. Yi t̄a n atsuvu, amma yi a kupana ba. I ci ciba feu ba?

¹⁹Ana n wansai burodi vu tawun, n nekei uma aḥ̄pan a tawun (5,000). Mbana n yain n d̄ai i pur̄ai alyashi a?” Da a ushuki, “Kupa n i re.”

²⁰Ana n doku n wansai burodi vi cindere, n nekei uma aḥ̄pan a n̄ashi (4,000), mbana n yain n d̄ai i bolongi alyashi a?” Da a ushuki, “N cindere.”

²¹Da we ecei le, “Ali n gogo na, k̄at̄a i yeve ba?”

Yesu u potsokpoi kayimba a Besaida

²²Ana a yawai a Besaida, d̄a uma o yoku a bankai ni n kayimba, d̄a o folonoi ni u sa'wa kayimba ka adama a na u potso.

²³Da u k̄an̄ai kukiye ku kayimba ka, d̄a u bankai ni pulai vu likuci. Ana u ci'ikpai ni ntsan a aḥ̄shi a ni, d̄a u sa'wai ni n kukiye, d̄a we ecei ni, “Vi t̄a a kufuda ve kene ili gogo na?”

²⁴Da kayimba ka ka gadukpai kaci, u danai, “Mi t̄a e kene uma amma adanshi ndanga n d̄a mi e kene a kukaḥ̄a.”

²⁵Da u doku u d̄ikai kukiye ku ni, d̄a u sa'wai ni a aḥ̄shi, d̄a aḥ̄shi a ni a bayuwai, d̄a u k̄an̄ai kene ili dem mayin.

²⁶Da Yesu u danai ni u bono a kpa'a. “Amma k̄at̄a vu uwa a likuci ba.”

Biturusu u danai Yesu Kishi ka'a

(Mat. 16:13-20; Luk. 9:18-21)

²⁷Yesu m mukumitoni n ni a uwai a likuci i wawa'a i Kasariya Filibi. A uye wa lo, d̄a we ecei le. U danai, “Yayi uma e ci deke mu?”

²⁸Da a ushuki, “Aza o yoku a danai, avu d̄a Yahaya vu Kusumbu ka Akucina. Aza o yoku a danai, Iliya d̄a vi. Aza o yoku kparamu a danai, avu va keneki ko yoku ka'a.”

²⁹Da we ecei le, “Aḍ̄a tamkparamu yayi i ci deke mu, yayi i danai mpa mi?” Da Biturusu wu ushuki, “Avu d̄a Kirisiti† Kishi.”

³⁰Da Yesu u kushei le, k̄at̄a a dana vuza ko ayi d̄a ya ba.

Yesu u danai uteku u na u kukuwa

(Mat. 16:21-28; Luk. 9:22-27)

³¹Da Yesu u kaṅai kuyotsongusu le, u danai, “Mayun ḁa Maku ma Vuma mo kuso'o ta atakaci kakau n aḅundai. Kaṭa azagbagba'in, n anan ganu vu gbagba'in,† kobolo nu n lum n wilā, a iwan mu kaṭa a una mu. Amma a kanna ka tatsu, mi ta a kudenga n wuma.”

³²Yesu u ya'in kadanshi ka nan lo e keteshe. Da Biturusu u kaṅai ni u bankai ni kakambu ke te, ḁa u kaṅai kubarangu yi.

³³Ana Yesu u kpatalai, ḁa wi indanai mukumitoni n ni. Da u barangi Biturusu u danai, “Denga lo, malya'i, vu ci ya'an kadanshi ki ili i Kaṣhile ba, sai i uma.”

³⁴Da u ḁekei kaḅundai ka uma ka kobolo m mukumitoni n ni, ḁa u danai le, “Vuza na baci dem, wi a kuciga wo tonu mu, sai u iwan kaḁi ka ni, kaṭa u ḁika maḁanga ma atakaci ma ni u tonu mu.

³⁵Vuza na baci de dem, wi a kuciga wuma u ni, wi ta a kunamba u ḁa. Vuza na baci de dem u iwain wuma u ni, adama a va n adama a Arabali a Singai feu, wi ta a kuciya u ḁa.

³⁶Yi ḁai vuma u kudamgba wa ciya a aduniyan a nam pa raka, amma u namba baci wuma u ni?

³⁷Yi ḁai vuma wa damgba we neke, adama a na wi isa wuma u ni?

³⁸Vuza u pana baci wono u va n akaka a va, a ayin a nam pa ana aduniyan i tukpa n kawasasa n kagbani-gbani. Maku ma Vuma feu mi ta a kupana wono u ni, ayin a na baci u yawai e kelime ke esheku, kobolo n alingata a Kaṣhile.”

Marukusu 9

¹Da u danai le, “Mi ta a kudana ḁa mayun. Aza o yoku a na i a kashani na e kene ukpa ba, sai e ene tsugono tsu Kaṣhile a kutawa n utsura.”

A saba'i ikyamba i Yesu

(Mat. 17:1-13; Luk. 9:28-36)

²Ana ayin a tali a ya'in, ḁa Yesu u ḁikai Biturusu, Yakubu kobolo n Yahaya a kubana a kusan ku yoku endelen ele. Da ikyamba i Yesu i saba'i e kelime ke le.

³Da aminya a ni o okpoi wari pushe-pushe, ḁa wari wa u lai ili i na vi e kene dem wari aduniyan a nam pa.

⁴Ubuta wa lo, ḁa Musa kobolo n Iliya† a utai lo. Da a kaṅai kuya'an kadanshi n Yesu.

⁵Da Biturusu u danai Yesu, “Malum, u ga'an ta a na ci na. Ci ya'an apam a tatsu, ke te ka Musa, ke te ka Iliya, ke te tamkpamu ka nu.”

⁶(U dansa ta ili i nam pa adama a na wi ta a kupana wovon n aḅundai, u yeve ili i na u kudana ba.)

⁷Da keleshu ku utai ḁe ḁa ka palai le dem, ḁa kalakatsu ku utai punu ka danai, “Na va Maku mu ucigi ma va ma'a. Zuwai atsuvu i panaka yi.”

⁸Gogo va lo, ana a lanakai a ubuta dem, o doku e ene vuza lo kobolo n ele ba, sai Yesu endelen.

⁹Ele a kucipa a kusan ka, da u dansukai le. “Kata i dana vuza ili i na ye enei ba, sai ayin a na Maku ma Vuma ma dengai a kasaun.”

¹⁰Da a kanai kadanshi ka uteku u le e mecenshenei, “Yi dai u ciyai, sai u denga a kasaun?”

¹¹Da e ecei ni, “Yi dai i zuwai da n lum n wila n danai, sai Iliya u gita kutawa kafu Kishi?”

¹²Da Yesu u danai le, “Mayun da Iliya u gita kutawa adama a na u zuwa ili dem yo okpo mayun. Yi dai i zuwai da a danai, ‘Maku ma Vuma wi ta o kuso'o atakaci kakau, kata kparamu o goyo yi?’

¹³Amma mi ta a kudana da, Iliya u tawa ta de da kparamu a ya'ankai ni ili i na a cigai, derere a uteku u na a danai adama a ni.”

Yesu u lokoi wunlai u gbani-gbani u maku

(Mat. 17:14-21; Luk. 9:37-43)

¹⁴Ana o bonoi u mukumitoni n na m buwai, da e enei kabundai ka uma ka karai le, kobolo n Afarishi nu lum n wila a kuya'an kanaanai n ele.

¹⁵Ana uma e enei Yesu, da a ya'in mereve n abundai. Da a sumai a banai wa ni, da a kysai ni.

¹⁶Da we ecei le, “Adama a iyan a dai yi a kuya'an kanaanai?”

¹⁷Vuma vi yoku punu a ubuta u uma wa u danai, “Malum, n tuka ta m maku ma va wa nu, wi ta n wunlai u gbani-gbani, wa kufuda wa ya'an kadanshi ba.

¹⁸Ayin a na baci de dem wunlai u gbani-gbani u nan lo u gitai ni, u tsu basangu yi ta a idika. Kata kapufu ka kana kutu a unu u ni. Kata u lumamgbani nga. Kata u kana kugandalasa. N ya'anaka ta mukumitoni n nu kadanshi a utaka wunlai u gbani-gbani wa, amma a fuda ba.”

¹⁹Da Yesu u danai le, “Ada uma o gogo na a nam pa, aza a na i babu uneki wa adu. Ali wana dai ma kufuda mo yongo n ada? Ali wana dai kparamu ma kufuda me reme kadu n ada? Ada tukai mu m maku ma na.”

²⁰Da a bankai ni m maku ma. Ana wunlai u gbani-gbani we enei Yesu, da u lapai maku ma u vakangi a idika, da u kanai kujeleke ikyamba. Da u kanai kagandalasa, unu u ni kparamu n kapufu.

²¹Da Yesu we ecei esheku a maku a, “Wana dai ili i nam pa i gitai ni?” Da esheku a a ushuki, “Ali ayi maku kenu.

²²Ayin tutu o ci yongo ta a kuvakangu yi a akina ko a mini, adama a na a una yi. Vi baci a kufuda va ya'an ili, ya'an, adama a na vu banka tsu.”

²³Da Yesu u danai ni, “Mi baci a kufudā? I tā a kufudā a ya'an̄ka yi ili dem, vuza na baci u nekei kaḍu a ubutā u Kaḥile.”

²⁴Gogo lo a ubutā wa, dā kesheku ka maku ka dēngusai kaḷakatsu, “N neke tā kaḍu ka va. Lokoko mu ukpaḍi u kuneke u kaḍu u va.”

²⁵Ana Yesu we enei kaḅundai ka uma a kutawā m moloko, dā u dansukai wunlai u gbani-gbani wa, u danai, “Avu wunlai u gbani-gbani u tsubebe, n dana wu tā, kaṣakpa yi, kaṭa vu bana vu doku vu kumba yi ba.”

²⁶Ana wunlai u gbani-gbani wo orukpoi, dā a gbashangi maku ma a idika kau, dā ikyamba i ni i kaṅai kujele, dā a kaṣakpai ni. Da maku ma mo okpoi an kaḳuwushi. Ali uma o yoku a danai, “Maku ma mā kuwā tā.”

²⁷Amma dā Yesu u kaṅai ni kukiye dā u dēngusai, dā ta na u dengai kashani.

²⁸Ana Yesu u uwai a kpa'a, dā mukumitoni n ni me ecei ni ende'en ni. A danai, “Yi dāi i zuwai dā tsu kpaḍai kufudā kuloko le?”

²⁹Da u danai le, “Ili i nan lo ya kutā ba, sai kobolo n kavasa.”

Yesu u doku u dansai ukuna wu ukpa u ni

(Mat. 17:22-23; Luk. 9:43-45)

³⁰A kaṣakpai ubutā u nan lo, dā a pasamgbanai a ubon u Galili. U ciga ta na vuza u yeve ba.

³¹Adama a na wi tā o kuyotsongusu mukumitoni n ni, dā u danai le, “I tā e kuneke Maku ma Vuma e ekiye a uma, i tā kpamu a kuna yi, amma u ya'an baci ayin a tatsu wi tā a kudēnga.”

³²Amma ele ta na e yeve kadanshi ka ba. I tā kpamu a kupana wovon u kece yi.

Vuzagbayin o tsugono tsu gadi

(Mat. 18:1-5; Luk. 9:46-48)

³³Da a yawai a Kafarnahum, ana u uwai a kpa'a, dā we ecei le, “Kanananai ka iyan ka'a i ciyai kuya'an a uye?”

³⁴Amma dā dā a paḍai bini, adama a na a uye wa a kaṅa tā kuya'an kanananai ko yayi u kokpo vuza gbayin vi le?

³⁵Da u daṣangi u dekei Kupanazere a dā u danai, “Vuza na baci de dem, wi a kuciga tsugbayin, sai wo okpo vuza kenu, kagbashi ka uma kpamu dem.”

³⁶Da u dikai maku me kenu mo yoku dā u zuwai e mere me le. Da wo obongi ma'a dā u danai,

³⁷“Vuza na baci de dem wi isai maku me kenu tsu nam pa adama a kula ku va, mpa dā wi isai. Vuza na kpamu wi isai mu, mpa dā wi isai koci ba, amma wi isa tā vuza na u suki mu.”

Vuza na u iwain tsu ba, vuza tsu da

(Luk. 9:49-50)

³⁸Da Yahaya u danai ni, “Malum, ce ene tā vuza o kuloko wunlaī u gbani-gbani n kula ku nu, dā tsu san̄kaī ni, adama a na wi o kutono tsu ba.”

³⁹Amma dā Yesu u danai, “Kātā i san̄kā yi ba. Babu vuza na u kuya'an ili i mereve n kula ku vā, kātā a kubana megeshe u shikasa mu.

⁴⁰”Vuza na baci de dem wi a tsurala n ātsu ba, vuma vu nan lo va vuza tsu dā.

⁴¹Vuza na baci de dem, u ne'i dā mini mo kuso'o adama a na ādā aza ā Kirisiti Kishi a dā. Mi tā a kudana dā, wi a kunamba katsupu kā ni ba.”

Ili i na i tsu zuwa kuya'an ku unushi

(Mat. 18:6-9; Luk. 17:1-2)

⁴²“Vuza na baci de dem, u zuwai muku n wawa'a n nam pa n na n nekei kādu nu mpa a ya'an unushi, u kula'a tā n kuga'an a shiyaka yi n kutali e kuduku, kātā a vakangu yi a mala.

⁴³Kukiye ku nu ki baci a kuzuwa wu vi ya'an unushi, gbatya ku dā. U kula'a tā n kuga'an vu uwa a kpa'a ku Kāshile n kukiye ku te, an va uwa a akina a na ā kukimā ba, n ekiye e re ā nu dem.

⁴⁴[Azun a na o kusovo le punu i ā kukuwā ba, akina a na i punu feu ā kukimāsā ba.]

⁴⁵Kune ku nu ki baci a kuzuwa wu vi ya'an unushi, gbatya ku dā. U la'a tā n kuga'an vu uwa a kpa'a ku Kāshile n kune ku te, an va uwa akina n ene e re.

⁴⁶[Azun a na o kusovo le punu i ā kukuwā ba, akina a na i punu feu ā kukimāsā ba.]

⁴⁷Kāshi kā nu ki baci a kuzuwa wu vu ya'an unushi, kongoro ka'a. U la'a tā n kuga'an vu uwa a kpa'a ku Kāshile n kāshi ke te, an va uwa akina n āshi e re.

⁴⁸Azun a na a kutakuma le punu i ā kukuwā ba, akina a na i punu feu ā kukimāsā ba.

⁴⁹“N akina a dā a kulapula uma dem, uteku u na a tsu lapula ili nu mkpādi.

⁵⁰”Mkpādi mi tā n uga'in, amma n nam̄gbā baci, n iyān i dāi a kulapula n dā? “Yongoi tsu mkpādi punu ā ādu ā dā, kātā i yongo mayin n uma dem.”

Marukusu 10

Kuyotsongusu ku kuna ku yolo

(Mat. 19:1-12; Luk. 16:18)

¹Da Yesu u dengaī lo ā ubutā wa, dā u bonoi a ufon u Yahuda n upashi u Kudolu ku Urdu. Da kābundaī ka uma ka ko doku ka banai wā ni, dā u doku u kan̄ai kuyotsongusu le uteku u na u ci ya'ansa.

²Da Afarishi o yoku a banai wā ni, adama a na o kondo yi. Da e ecei ni, “U ga'an tā vuma u loko vuka vi ni?”

³Da Yesu wu ushuki le, “Yi dāi wil̄a u Musa u danai dā i ya'an?”

- ⁴Da a danai, “Musa wu ushuku tsu t̄a ci neke katagarda ka kuna yolo, yeve vu loko yi.”
- ⁵Da Yesu u danai le, “Adama a ugbawansuvu u d̄a u d̄a, Musa u d̄anakai d̄a katagarda tsu nan lo.
- ⁶Amma a ayin a ugiti wa aduniyan K̄ashile ka ya'an le t̄a vali n vuka.
- ⁷Adama a nannai, vuma wi t̄a a kukaṣakpa esheku a ni n anaku a ni, u bono u bolongu kaçi ka ni okpo vi te n vuka vi ni.
- ⁸Kat̄a ele aza e re a o okpo ikyamba i te. A buwa kpamu aza e re ba, amma vuza te.
- ⁹Adama a nannai ili i na K̄ashile ko bolongi, kat̄a vuza u pece i d̄a ba.”
- ¹⁰Ana o bonoi a kpa'a, d̄a mukumitoni n ni o doku e ecei ni ukuna u nan lo wa.
- ¹¹Da wu ushuki le, “Vuza na baci de dem u lokoi vuka vi ni, d̄a u zuwai vi yoku, tsugbani tsu d̄a wi a kuya'an n ayi.
- ¹²Vuka vu d̄engai baci u vali vi ni, d̄a u banai wo oloi vuza yoku, tsugbani tsu d̄a wi a kuya'an feu.”

Yesu u zuwakai muku unasingai

(Mat. 19:13-15; Luk. 18:15-17)

- ¹³Da uma a kanai kutusaka yi m muku, adama a na u sa'wa le. Da mukumitoni n ni a kanai kusanka le.
- ¹⁴Ana Yesu we enei nannai, d̄a kadu ka ni ka namgbai. Da u danai le, “Kasakpai muku n wawa'a n tawa wa va, kat̄a i sanka le ba, adama a na tsugono tsu K̄ashile icu'u i le i d̄a ci a kuciga.
- ¹⁵N dana d̄a mayun, vuza na baci de dem wi isai tsugono tsu K̄ashile tsu muku ba, wi a ku'uwa a tsu d̄a ba.”
- ¹⁶Da Yesu wo obongi le, d̄a u zuwakai le unasingai.

Kolobo ku uciyi

(Mat. 19:16-30; Luk. 18:18-30)

- ¹⁷Ana wi a kugita nwalu a kubana a Urishelima, d̄a vuma vi yoku u sumai u tawai u Yesu, d̄a u kudangi kelime ka ni, we ecei, “Malum ma singai, ili i singai ye ne i dai n kuya'an kat̄a n ciya wuma u babu uteku?”
- ¹⁸Da Yesu we ecei ni, “Yi dai i zuwai d̄a vi dekei mu malum ma singai? Sai K̄ashile ende'en d̄a vuza singai.
- ¹⁹Avu vi yeve t̄a de ili i na wila u danai, kat̄a vu una vuza n ucikali u nu ba. Kat̄a vi ya'an tsugbani ba. Kat̄a vi ya'an uboki ba. Kat̄a vi ya'an kadanshi ki ili i na vu kpadai kuyeve ba. Kat̄a vi lya'a vuza ba. Cikpa eshevu kobolo n anavu.”
- ²⁰Da wu ushuki, “Malum, mpa n tono t̄a de ili i nan lo dem, ali mpa maku me kenu.”

²¹Da Yesu u lan̄ai ni n āshi a ucigi. Da u danai ni, “Ili i te i d̄a yo okpoi koci i na i ga'in vi ya'an. Bana vi denge ili i na vi n i d̄a dem, kaṭa vu peceke aza a unambi. Vi ta a kuciya uciyi na d̄e gadi, kaṭa vu taṭa vu tonu mu.”

²²Ana u panai nannai, d̄a u lazai n asuvu a ni unam̄gbi, adama a na wi ta n uciyi n abundai.

²³Da Yesu u kpatalai u lan̄ai mukumitoni n ni. Da u danai le, “Dikyai d̄a vuza vu uciyi u kene tsugono tsu Kaṣhile.”

²⁴Da mukumitoni n ni n ya'in mereve ma kadanshi ma ni. Da u doku u danai le, “A d̄a muku n va, dikyai d̄a vuma vu uciyi u kufuda wa kene tsugono tsu Kaṣhile.†

²⁵U la'a ta n d̄evu karakuma ka uwa n vunu vu vubele, a na vuza vu uciyi wa kene tsugono tsu Kaṣhile.”

²⁶Dada mukumitoni n doku n ya'in mereve n abundai, d̄a a danai, “Ta baci nannai, yayi wo tamkpamu u kuciya wishi?”

²⁷Da Yesu wi indai le, d̄a u danai, “A ubuta u uma ili i nan lo ya kuya'an ba. Amma a ubuta u Kaṣhile, ili i nan lo dem yi ta a kuya'an.”

²⁸Da Biturusu u danai ni, “A tsu tsu kaṣakpa ta ili dem, adama a na tsu tonu wu.”

²⁹Da Yesu u danai, “E, ta nannai mi ta a kudana d̄a. Vuza wi lo vuza na u kuṣakpa kpa'a ku ni, ko ataku, ko nkoshi n ni adama a va, ko u kaṣakpai anaku, ko esheku, ko muku n ni, ko ali kashina ka ni dem, adama a va kobolo n Arabali a Singai a va kaṭa u kpa d̄a kuciya katsupu ba.

³⁰Gogo na a katsuma ka ayin a nam pa i ta a kuciya katsupu ke le n abundai. I ta kuciya iluwa, n aza e le, n itaku, n inaku, m muku, kobolo n ashina, n atakaci kpamu. Kaṭa a kubana kelime a ciya wuma u babu uteku.

³¹Amma aza e kelime n abundai i ta kokpo aza a kaṣapa, kaṭa aza a kaṣapa o kokpo aza e kelime.”

Yesu u doku u danai uteku u na u kukuwa

(Mat. 20:17-19; Luk. 18:31-34)

³²Ele a katsuma ka nwalu a kuyawa a Urishelima, Yesu kelime ke le, d̄a mukumitoni n ni n kanai kuya'an mereve. Aza a na kpamu i o kutono le, d̄a wovon u kanai le. Da u d̄ekei Kupanazere a paki, d̄a u kanai kudana le ili i na i kuciya yi.

³³Da u danai le, “A tsu d̄a na a kubana a Urishelima i ta e kuneke Maku ma Vuma, a ubuta u anan ganu vu gbagba'in, kobolo nu n lum n wilu. I ta a kuya'anka yi afada a ukpa, kaṭa e neke yi e ekiye a Azakayimbi, adama a na a una yi.

³⁴Kaṭa a kana kuzo'oso yi, n a cilikpai ni ntsan. I ta a kulapa yi, kaṭa a una yi. Amma u ya'an baci ayin a tatsu wi ta a kudenga.”

Ufolu u Yakubu n Yahaya

(Mat. 20:20-28)

³⁵Da Yakubu n Yahaya muku n Zabidi, a yawai devu n ayi, da a danai, “Malum, ci ta a kuciga vi ya'anaka tsu ili i na tsu folonoi nu dem.”

³⁶Da wu ushuki, “Yi dai yi a kuciga n ya'anaka da?”

³⁷Da a danai ni, “A kanna ko tsugono ka nu, kasakpa vuza te vu tsu u dasangu e kukiye ku singai ku nu, vuza te e kukiye ku ugula.”

³⁸Da wu ushuki le, “I yeve ili i na yi o kufolono ba. Yi ta a kufuda yo so'lo matan ma atakaci ma na mi o kuso'o? Yi ta a kufuda ya ya'an kusumbu ka atakaci ku na i a kuya'anaka mu?”

³⁹Da a danai Yesu “E, ci ta a kufuda.” Da u danai le, “Yi ta o kuso'o matan ma atakaci ma na mi o kuso'o. Kata a ya'anaka da kusumbu ka atakaci ku na a kuya'anaka mu feu.

⁴⁰Amma idashi e kukiye ku singai ko ugula ku va, na lo ka va ka'a ba, ma kufuda me neke da ba. Kashile ka'a ke kuneke vuza na u damgbai a ubuta u na u fobusokoi ni.”

⁴¹Ana mukumitoni kupa n ni n na m buwai m panai nannai, da a kana kupana wupa u Yakubu n Yahaya.

⁴²Da Yesu u dekei le da u danai le, “I yeve ta aza a na a zuwai o okpo azagbagbal'in a uma a aduniyan, i ta n utsura a kaci ke le.

⁴³Amma ta ci a kuya'an nannai n ada ba, vuza na baci de dem wa kuciga kokpo vuza gbayin a katsuma ka da, mayun da wo okpo kagbashi ka aza a ni.

⁴⁴Vuza na baci kparamu wi a kuciga tsugbayin dem, sai wo okpo kagbashi ka uma raka.

⁴⁵Maku ma Vuma ma tawa adama a na uma a ya'anaka yi tsugbashi ba, amma adama a na u ya'anaka uma tsugbashi. Kata u neke wuma u ni dem, adama a na wi isa uma raka.”

Yesu u potsokpoi kayimba Batimawu

(Mat. 20:29-34; Luk. 18:35-43)

⁴⁶Dada a yawai Jeriko, ayi a kuta Jeriko m mukumitoni n ni kobolo n uma n abundai, da kayimba ko yoku ka na e ci deke Batimawu, ulobo u Timawa. Ayi lo idashi a kaina ku uye a kuya'an ufolu.

⁴⁷Ana u panai izumgbi i Yesu vu Nazara a kulaza, da u gitai kudengusa kalakatsu, “Yesu, maku ma Dawuda, pana asuvayali a va.”

⁴⁸Uma n abundai a dansukai ni, a danai u pada bini, amma ayi u pada bini ba. Da u doku u lya'i kelime n kudeke, “Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va.”

⁴⁹Da Yesu u shamgbai, da u danai, “Dekekei mu ayi u tawa.” Da e dekei kayimba ka, a danai ni, “Pana Arabali a Singai, denga, wi ta e kudeke wu.”

⁵⁰Da u vakangi ogbodo a ni, da u dengai gogo'o a kubana u Yesu.

⁵¹Da Yesu we ecei ni, “Yi d̄ai vi a kuciga n ya'anka wu?” Da kayimbā ka ka danai, “Malum, mi t̄a a kuciga me ene ubutā.”

⁵²Da Yesu wu ushuki ni, “Ya'an nwalu n nu, uneki kaḍū ka nu u potsokpo wu t̄a.” Gogo lo, ḍa u kaṅai kene ubutā, ḍa u tonoi Yesu.

Marukusu 11

Yesu u uwai a Urishelima

(Mat. 21:1-11; Luk. 19:28-40; Yah. 12:12-19)

¹Ele a kuyawa a Urishelima, ḍevu m Bataji m Bataniya, a ubon u Kusan ku Zaitun. Da Yesu u suki mukumitoni n ni, aza e re.

²U danai le, “Banai ā likuci i na yi kelime kā ḍa. I yawa baci ḍe, gogo va lo yi t̄a a kucina ḍe maku ma majaki ma na kaṭā a sa'wai kukumba ba. Shikpai ni kaṭā i tuka mu.

³Vuza na baci de dem, we ecei ḍa, ‘Yi d̄ai i zuwai ḍa yi a kuya'an nannai?’ Danai ni, ‘Vuzagbayin ḍa wi a kuciga ma'a, wi t̄a kparamu o kubonoko m ma'a gogo na.’ ”

⁴Da a lazai a kubana, ḍa a yawai a cinai maku ma majaki ma ushiyi, ā utsutsu u kpa'a ḍevu n uye, ḍa a shikpai ma'a.

⁵Aza a na i lo kashani lo ā ubutā wa e ecei le, “Yi d̄ai i zuwai ḍa yi a kushikpa maku ma majaki ma?”

⁶Da a danai le ili i na Yesu u danai le a dana. Da ā kaṣakpai le a lazai m ma'a.

⁷Da a bankai Yesu m maku ma majaki ma. Da o poloi aminya e le gaḍi, ḍa Yesu u kumbai.

⁸Da uma n ābundai o poloi aminya e le a uye. Da aza o yoku a banai o koḍoi āvuku ḍa o poloi a uye wa.

⁹Aza a na i kelime n kaṅapā, ā kaṅai kucanana ishīpa, a danai, “Hosana!† Kashile ka zuwaka yi unasingai, vuza na wi a kutawā wā tsu n kula ku Vuzavaguḍu!

¹⁰Kashile ka zuwaka tsugono ce esheku ā tsu Dawuda unasingai. Cikpai Kashile! Hosana!”

¹¹Da u uwai a Urishelima, ḍa u banai A'isā a Gbayin. Ana u laṅai ili dem mayin ḍa u lazai adama a na kulivi ku ya'in t̄a ḍe. Da wu utai o kubono a Bataniya kobolo n Kupanazere a.

Yesu u ya'ankai mābiri un̄a

(Mat. 21:18-19)

¹²Ana kayin ka asai, ana ā kaṣakpai Bataniya, ḍa kambulu kā kaṅai ni.

¹³Ana we enei mābiri n āvuku n ābundai, ḍa u banai ko u kuciyā umaci u ni kaṭa u lya'a. U yawai ḍe we ene ili ba, adama a na ayin a limata ā ni a ḍa ba.

¹⁴Da u danai madanga ma, “Vuza u kudoku wa lya'a umaci u nu ba.” Mukumitoni n ni ta na m panaka yi ta ana wi a kadanshi ka.

Yesu u lokoi aza a tsulaga a A'isa a Gbayin

(Mat. 21:12-17; Luk. 19:45-48; Yah. 2:13-22)

¹⁵Ana a yawai a Urishelima,† Yesu u uwai a A'isa a Gbayin, da u lokoi aza a na i a tsulaga punu. U mutsukpai irikpa a aza a na i a kusaba'asa ikebe kakau punu, da u mutsukpai irikpa a aza a na i e kudenge ntapambara.

¹⁶Da u sankai aza a na a i a kubana n o bonoi a A'isa a n ucanuku.

¹⁷Da u ya'ankai le kadanshi, “Ta a danai nannai a kadanshi ka Kashile: ‘Kpa'a ku va i ta e kudeke ku da ubuta wa avasa, adama a uma dem.’ Amma ada i bonokoi ku da ubuta wa aza a kalya'a n oboki.”

¹⁸Ana anan ganu vu gbagbalin nu nlum n wila m panai nannai, da a kanai kulansa uye u na a kuna yi. I ta a kupana wovon, adama a uteku u na uma i a kupana uyo'o kuyotsongusu ku ni.

¹⁹Ana kulivi ku ya'in, da Yesu m mukumitoni n ni a kasakpai likuci ya.

Ubuta u na mabiri me dekpei

(Mat. 21:20-22)

²⁰Ele a kulaza lo n usana, da e enei mabiri ma me dekpei n aralu a ni dem.

²¹Ayi Biturusu u cibai, da u danai Yesu, “Malum, inda bi'i mabiri ma na vu ya'ankai unā va me dekpe de.”

²²Da Yesu u danai le, “Nekei adu a da a ubuta u Kashile.

²³Mayun mi ta a kudana da, vuza na baci de dem u nekei kadu ka ni wa va, wi ta a kufuda wa dana kusan ku denga, ku bana kuyikpa a mala, ku da ki ta a kupanaka yi.

²⁴Mayun da mi a kudana da, ili i na baci de dem i folonoi n kavasa, da i nekei adu, yi ta a kuciya i da.

²⁵Ayin a na baci de dem i shamgbai a kuya'an kavasa, yi baci n vuza na i remei a kadu ka da, sai i cinukpa. Adama a na esheku a da a na i gadi feu, a cinukpaka da unushi u da.

²⁶[Ada yi baci a kucinukpaka aza a da unushi ba, ta feu Esheku a da nannai a kucinukpaka da unushi u da ba.]”

E ecei Yesu ubuta u na u ciyai utsura u ni

(Mat. 21:23-27; Luk. 20:1-8)

²⁷Ana o bonoi a Urishelima, Yesu a kulana A'isa a Gbayin. Da anan ganu vu gbagbalin nu nlum n wila kobolo nu nkoshi m gbara-gbara dem a banai wa ni.

²⁸Da e ecei ni, “Nu utsura we ne u dai vi a kuya'an ili i nam pa? Ko yayi u nekei nu utsura u kuya'an ili i nam pa?”

²⁹Da Yesu wu ushuki le, “Mi t̄a a kuya'an̄ka d̄a keci ku te. Mi t̄a a kuciga yu ushuku mu, kaṭa mpa feu n yeve n dana d̄a, ko n utsura we ne u d̄ai, mi a kuya'an̄ ili i nam pa.

³⁰Kusumbu ka akucina ku na Yahaya† u ya'in, ku uma ku d̄a ko ku Kaṣhile? Danai mu.”

³¹Da a kaṅai kugodumo uteku u le, “Tsu dana baci ubuta u Kaṣhile u d̄a, wi t̄a a kudana, ‘Yi d̄ai i zuwai d̄a i kpaḍai kushuku n ayi?’

³²Tsu dana baci kpmu ubuta u uma d̄a.” I t̄a a kupana wovon u uma, adama a na uma ushuku t̄a Yahaya keneki ka'a.

³³Adama a nan lo, d̄a a ushuki Yesu, “Ci yeve ba.” Da Yesu wu ushuki le, “Ma kudana d̄a feu ko te d̄ai n ciyai utsura u na mi a kuya'ansa ili i nan lo ba.”

Marukusu 12

Agisana a aza a zamalinga a gbani-gbani

(Mat. 21:33-46; Luk. 20:9-19)

¹Da Yesu u danai, “Panai arabali a nam pa: Vuma vi yoku d̄a u ya'in kashina ka ndimbi. Da u kanzai ka'a u kara'akai, d̄a u gawai ubuta u na a kupisha umaci wa punu, d̄a u mali ubuta ugadi adama a vuza na u kindaka yi kashina ka. Dada u zuwai aza a zamalinga a lapulaka yi ka'a, d̄a u lazai a kubana nwalu.

²Ana ayin a ya'in a na a ta'a umaci wa, d̄a u suki kagbashi ka ni wa acimbi wa adama a na wi isaka yi i na u ciyai.

³Ana aza zamalinga e enei ni, d̄a e remei kagbashi ka. Da a lapai, d̄a o lokoi ni u bono a kpa'a ekiye agada.

⁴Da u doku u su'uki le kagbashi ko yoku. Da a lapai ni a kaci. Da e nekei ni wono o lokoi ni kpmu o kubono a kpa'a babu ili.

⁵Da vuma va u doku d̄a u suki kagbashi ko yoku, d̄a nam pa d̄a a unai ni. Vuma va u suku t̄a uma n abundai, a unai aza o yoku d̄a a lapai aza o yoku n o govoi.

⁶Nam pa vuma vu kashina va u buwa t̄a n vuza te adama a na u suku, maku ma ni ma na u cigai n abundai. Da u suki ni u danai, ‘I t̄a kpmu a kupana wovon u ni.’

⁷Ana aza a zamalinga a e enei ni. Da a danai, ‘Magaji ma ni ma na de a kutawa, ya'an tsu una yi, kaṭa atsu tamkpmu tso okpo ci lya'a agadu a ni.’

⁸Da a kaṅai ni, d̄a unai, a dikai ni a vakangi ni pulai vu ubaru.

⁹“Yi d̄ai i ga'in vuza vu kashina vu nan lo va u ya'an? Sai u bana wu una aza a zamalinga a raka, kaṭa u zuwa aza o yoku.

¹⁰Kata i sa'wa kene punu a Katagarda ka Cida ba? Ana a danai, ‘Katali ka na ama'i a iwain, ka d̄a ko okpoi kenene ke mere.

¹¹Na lo va dem ulinga u Kaṣhile u d̄a, wa tsu kpmu ili i mereve i d̄a.’ ”

12Da aza e kelime a Yahuda a lansa uye u na a kukaṅa yi, adama a na e yeve ta n ele da wi a kadanshi, amma i ta o wovon u uma. Da a kasakpai ni bili, da a lazai.

Keci adama a kutsupa ku utafu

(Mat. 22:15-22; Luk. 20:20-26)

13Da a su'uki ni Afarishi† o yoku, n uma a Hiridu, adama a na i ta a kuciga a ciya Yesu n unushi.

14Ana a yawai, da e ecei Yesu, a danai, “Aṅtsu ci yeve ta avu vuma vu mayun da. Avu kparamu ili i bura wu n izagbushi ba, vu dika ta uma dem derere, ayin tutu vi ta o kuyotsongusu uma ili i Kashaile. Dana tsu, derere da tsu tsupa Mogono Kaisa utafu, ko tsu tsupa ba?”

15Ana u yevei ili i na i a kudansa a adu e le, da we ecei le, “Yi dai i zuwai da yi o kukondo mu tsu nam pa? Tukai mu n vikebe vi dinari me ene.”

16Ana a tukai ni, da we ecei le, “Kululu, n kula ku yayi ki punu a ubuta u vikebe va?” Da a ushuki ni, “Ku Kaisa ku da.”

17Da u danai le, “Nekei Kaisa ili i na yi i Kaisa, kata i neke Kashaile kparamu ili i na yi i Kashaile.” Da uma a ya'in mereve ma ni n abundai.

A ya'in keci ka aza a na a kudenga a kasaun

(Mat. 22:23-33; Luk. 20:27-40)

18Uma o yoku a da e ci deke le Asadukiya, aza a na a kpadai kushuki a na vuma u kuwa baci u kudenga. Da a banai wa ni, da e ecei ni,

19 “Malum, ayi Musa u danaka tsu ta, u danai vuza na baci vuza ni u kuwai, da u kasakpai vuka babu na vu matsai. Vuza ni u sosuku vuka va, adama a na u matsaka vuza ni muku.

20Uma o yoku a da i ta uma e cindere. Vuza iyain u ya'in yolo, da u kuwai u kasakpa kucina ba.

21Da vuza ire u sosuki vuka va, da u kuwai babu kucina kparamu ali a kubana u vuza tatsu feu nannai.

22Da a kuwai ele uma e cindere e le dem babu a kasakpa kucina, ali da vuka va feu vu tawai vu kuwai.

23To, kanna ka na uma a kudenga a ukpisa, vuka vi yayi wa kudamgba wo kokpo? Adama a na ele uma e cindere dem o sosuku yi ta.”

24Da Yesu wu ushuki le, “Ada va adama a nan lo a da i puwankai. Adama a na i yeve kadanshi ka Kashaile ba, da kparamu i kpadai kuyeve utsura u Kashaile.

25Ayin a na baci akpisa a dengai, a kuya'an yolo ba, i ta o kokpo tsa alingata a Kashaile.

26Ukuna u kudenga ukpisa, kata i kece a katagarda adama a ili i na Kashaile ka danai Musa, a ubuta u na madanga mi a kukula ba? U danai ni ‘Mpa da Kashaile ki Ibrahim†

n ki Ishaku n ka Yakubu?’²⁷ Ayi K̄ashile ka aza a wuma ka'a, amma K̄ashile ka ākpisa ba. Mayun i puw̄ank̄a tā kau.”

Wil̄a u na u la'i m gbayin

(Mat. 22:34-40; Luk. 10:25-28)

²⁸Da malum mā Wil̄a† mo yoku ma yawai, d̄a u cinai le a kanananai. Ana we enei Yesu wu ushuki le mayin, d̄a we ecei, “Wil̄a u K̄ashile u ne u d̄ai u la'i tamkpamu?”

²⁹Da Yesu u danai ni, “Ili i iyain i na i la'i m gbayin i d̄ada: ‘Zuwai atsuvu i pana, ād̄a Israila. Vuzavagud̄u K̄ashile kā tsu ayi d̄a ende'en.

³⁰Vi ciga K̄ashile Vuzavagud̄u endelen n kād̄u kā nu r̄aka, n wuma u nu r̄aka, m mariki mā nu r̄aka, n utsura u nu dem.’

³¹Ili i re i d̄ada, ‘Vi ciga vuza nu uteku u na vi cigai kāci kā nu.’ Babu ili i na kpamu i la'i na lo.”

³²Da malum ma mā ushuki ni, “Ta nannai Malum, Vuzavagud̄u K̄ashile ayi d̄a ende'en, babu vuza yoku.

³³Vi ciga yi kpamu n kād̄u kā nu r̄aka, n kuyeve ku nu r̄aka, n utsura u nu feu. Vuza kpamu u ciga vuza ni uteku u na u cigai kāci kā ni. Na lo u la'a tā alyuka o kusongu n e kune'e dem.”

³⁴Ana Yesu we enei uteku u na wu ushuki mayin, d̄a u danai ni, “Vu buwa d̄a'in n tsugono tsu K̄ashile ba.” Ayin a nan lo uma o doku a fud̄a e ece yi ili ba.

Keci adama a maku ma Dawuda

(Mat. 22:41-46; Luk. 20:41-44)

³⁵Yesu o kuyotsongusu uma punu Ā'is̄a a Gbayin. Da we ecei le, “Nini d̄ai n lum n wil̄a n kudana Kirisiti Kishi maku ma Dawuda ma'a?

³⁶“Adama a na Ayinviki ā K̄ashile a d̄a a zuwai Dawuda n kāci kā ni u danai, ‘Vuzavagud̄u u danai vuzagbayin vu va, d̄as̄angu na e kukiye ku singai ku va. Ali ayin a na n zuwai irala i nu d̄aka vi idasakpatsu i ene ā nu.’

³⁷“Dawuda n kāci kā ni, u d̄ekei ni ‘Vuzavagud̄u vu va’, nini d̄ai kpamu ayi u kokpo maku mā ni?” Uma n ābund̄ai a panai uyo'o u kuyotsongusu u ni.

Yesu u dansukai n lum n Wil̄a

(Mat. 23:1-36; Luk. 20:45-47)

³⁸Ayi punu o kuyotsongusu uma, d̄a u danai le, “Ya'in mayin nu n lum n Wil̄a, † aza a na a ci ciga ku'ukasa ntogu m gbagba'in, i tā kpamu a kuciga uma ā kyasā le e kuden.

³⁹Kobolo n kuciga id̄ashi i na i la'i n kuga'an ā kunu ka avasa, n id̄ashi yi ubutā u kād̄ivā dem.

⁴⁰Ele d̄a aza a na a ci lya'a ucanuku wā amāci a na ali e le a kuwai, kātā ā kana kuya'an kavasa n ugadi. Adama a nannai ele d̄a aza a na a kuya'an ka afada a gbangam.”

Kune'e ku kagapa ka vuka

(Luk. 21:1-4)

⁴¹Da Yesu u daşangi devu n ubuta u kuzuwa ki ikebe a A'isa a Gbayin, a kinda uma a kuzuwa. Aza a uciyi n abundai a kanai kuzuwa punu ikebe n abundai.

⁴²Da kagapa ka vuka ku unambi ko yoku ka na vali vi ni vu kuwai, ku utai de, da u zuwai iyum i re.

⁴³Da Yesu u dekei mukumitoni n ni, da u danai le, “Kagapa ku unambi ka nam pa, u zuwa ta kau u la'i ili i na uma a nan lo a dem a zuwai.

⁴⁴Aza a nan lo a dem e kenuku ta, da e nekei punu udukuyan u le. Amma ayi ta na u neke ta n unambi u ni dem, n ikebe i na wi n i da raka.”

Marukusu 13

Yesu u danai uteku u na Urishelima u kuyikpa

(Mat. 24:1-2; Luk. 21:5-6)

¹Yesu a kuta punu a A'isa a Gbayin, da vuza yoku punu a katsuma ka mukumitoni n ni u danai ni, “Malum, inda bi'i, uteku u na kuma'a ku singai ku a nan de ki, n atali a feu.”

²Da wu ushuki, “Yi ta e kene kuma'a ku singai ku nan de? Ko katali ke te ko kokpo u kiyangi a gadi vu toku ba. I ta a kufada a da dem.”

Ugiti wa atakaci

(Mat. 24:3-14; Luk. 21:7-19)

³Ayi lo idashi a Kusan ku Zaitun ku na ki a kinda A'isa a Gbayin, Biturusu n Yakubu n Yahaya kobolo n Andarawu a tawai wa ni n kabini da e ecei ni,

⁴“Dana tsu wana dai a kuya'an ili i nan lo dem. Yi dai kparamu iyoci i na ce kene adama a na ci yeve ayin a na ili i nan lo ya yi a kugita?”

⁵Da Yesu u danai le, “Ya'in mayin, adama a na kata vuza u tawa u yansa da ba.

⁶Uma n abundai i ta a kutawa wa da n kula ku va, kata a dana ele da Kirisiti Kishi. I ta kparamu a kuyansa uma n abundai.

⁷I gita baci kupana arabali o kuvon n ukuna u kuvon, kata asuvu a da a mudu ba, ili i nam pa i kuya'an ta raka amma kata uteku u da ba.

⁸Idika yi ta a kushilika n idika i yoku. Tsugono kparamu a kushilika n tsugono ci yoku. Idika yi ta a kugbadasa a ubuta kakau. Kambulu ki ta kparamu a kuya'an n abundai. Ili i nam pa dem yi ta tsu kugita ka aganda a limata.

⁹“Amma kata i yongo n ugboji, i ta e kureme da a banka a ubuta wa afada, kata a lapa da a unu a avasa. I ta a kubanka da ubuta wu ngono n anan gomuna adama a va, kata i dana le ukuna u va de.

¹⁰Amma kafu aduniyan o kotso, sai a dana umaci dem Arabali a Singai raka.

11 E reme dā baci, dā a tukai dā a ubuta wa afada, kata adu a dā a mudā adama a ili i na i kudansa ba. Danai le ili i na Kashile ka danai dā a ayin a nan lo a, adama a na adā dā yi a kadanshi ka ba, amma Ayinviki a Kashile† a dā.

12 “Ayin a nan lo vuza wi ta e kuneke vuza ni adama a na a una yi. Kesheku kparamu ki ta a kuya'an nannai m maku ma ni. Muku kparamu i ta a kudengusa vishili n isheku i le, ali a zuwa a una le.

13 Uma n abundai i ta a ku'iwan dā, adama a va, amma vuza na baci de dem u gbamai asuvu sai a uteku wi ta a kuciya wishi.

Atakaci a gbangam

(Mat. 24:15-28; Luk. 21:20-24)

14 “Ayin i ta a kutawa a na a ili yu unata i na i tsu langasa ili raka i na yi punu o Mololo ma Cida. (U ga'an ta vuza vu kukece u yeve.) Aza a na i Yahuda a suma a kubana a nsasan.

15 Vuza na wi kparamu a kunu gadi vu kukpa'a ulivanki, kata u cipa adama a na u bono u dika ili i yoku punu ba.

16 Vuza na wi de a kashina kata u bono adama a na u dika ogbodo a ni ba.

17 “Ayin a nan lo, ili ya asuvayali i da wa amaci a na i n atsuma, kobolo n aza a na i o kuwo'o muku.

18 Ya'in kavasa, kata ayin a nan lo a yawa a ga'aka n lyushi ba.

19 Ayin a nan lo atakaci i ta a kuyimkpa n abundai a na a sa'wai kuya'an ba, ali n ayin a na a ya'in aduniyan a nam pa. O kudoku kparamu a ya'an a da ba.

20 Ishi baci Kashile Vuzavagudu u jebe ayin a nan lo ba, babu vuza na u kubuwa n wuma. Amma adama a uma a na u zagbai, da u jebei ayin a.

21 “Ayin a nan lo a vuza na baci u danai dā, ‘Lanai, Kishi ka da na, ko ayi da na de!’, kata yu ushuku ba.

22 Adama a na a kuyawa ayin a nan lo Kishi ka a'uwa n eneki a a'uwa i ta a kutawa, kata a kana kuya'an ka dā ili i mereve. Adama a na a a yansa aza na Kashile ka zagbai i baci a kufuda.

23 Yongoi n ugboji, gogo na m barangu dā ta de adama a kakuna ka nam pa kafu ka gita.

Kubono ku Maku ma Vuma

(Mat. 24:29-31; Luk. 21:25-28)

24 “Ayin a nan lo, ayin a na atakaci a nan lo a lazai dem, kanna ki ta o okpo ulima, wotoi kparamu wo kudoku wa kakana ba.

25 Azangata i ta a kutu gadi kata a yikpa, utsura u na kparamu wi a adangashile wi ta a kugbada.

²⁶Ayin a nan lo a dā yaba dem u kene Maku ma Vuma o kubono e eleshu n utsura u tsugbayin n tsugono.

²⁷Katā u suku alingata a ni adama a na o ɓolongu a ubutā u te aza a na u zagbai, ele na i da'in a ubutā dem a uteku wi idika ya aduniyan.

Uma a ya'an cico'o m maḅiri

(Mat. 24:32-35; Luk. 21:29-33)

²⁸“Mi ta a kuciga i yeve ili i yoku ubutā u madanga ma maḅiri. Ayin a na baci acaka a ni o topoi avuku a savu, i yeve ta lyushi i yawa ta devu.

²⁹Nannai kpamu e yene baci ili i nan lo dem i gitai, yevei ayin a gita ta kuyawa, i ta lo devu n utsutsu.

³⁰Mayun da mi a kudana da, aduniyan a nam pa o kukotso ba, sai ili i na a danai na raka i shana.

³¹Gadi n idika yi ta o kukotso, amma kadanshi ka va ki o kukotso ba.

Babu vuza na u yevei kanna ko ayin

(Mat. 24:36-44; Luk. 17:26-30, 34-36)

³²“Amma kanna ka nan lo, ko ayin babu vuza na u yevei, ko alingata a gadi, ko Maku ma, sai Esheku a ni endelen.

³³I yongo n ugboji n ufobushi kpamu, adama a na i yeve kanna ka ba.

³⁴Kubono ku Maku ma Vuma ki ta uteku u na vuma u ya'in nwalu a kubana a ubuta, da u kasakpai agbashi a ni n ili i na yaba dem u kuya'an, da u danai vuza na wi a kinda utsutsu wa u yongo ufobushi.

³⁵Amma ada i yongo ufobushi, adama a na i yeve ayin a na vuza kpa'a va u kubono ba, ko n kulivi ku da, ko n kayin ka gbayin, ko ntoku isali, ko n usana u da.

³⁶Kata i kasakpa u bono u cina da alavu ba.

³⁷Ili i na mi a kudana da na, mi ta a kudana uma dem. Mi ta a kudana da, ‘Yongoi ufobushi! ‘ ”

Marukusu 14

E sheshei kuna Yesu

(Mat. 26:1-5; Luk. 22:1-2; Yah. 11:45-53)

¹Ayin e re a da o okpoi, ana a ya'an Kadiva ka Kupasangbanai n Kadiva ko Burodi vu Moloko.† Da anan ganu vu gbagbalin n nlum n wila, a kanai kulansa uteku u na a kukana Yesu usokongi adama a na una yi.

²A danai, “Tsa kuya'an nannai ayin a kadiva ba, ta lo uma a kudengusa vishili.”

A tsunki Yesu mani'in ma magulani

(Mat. 26:6-13; Yah. 12:1-8)

³Ayin a na Yesu wi a likuci i Bataniya, a kpa'a ku Sima Makutu, ayi de a kulya'a ilikulya'a, da vuka vu tawai wa ni n kedele ka mani'in ka magulani mi ikebe kau. Da u tsungi ma'a a kaci ke Yesu.

⁴Aza a na i lo da a panai wupa n abundai, da a kanai mecenshenei, "Yi dai i zuwai da a langasai mani'in mi ikebe nahannai?"

⁵Ishi baci e denge ma'a, mi ta a kuya'an ikebe n abundai i na i yawai ikebe i kuliva amangatawantatsu (300), kata e neke ikebe ya aza a unambi." Da a ya'in wupa n vuka va, da a dansukai ni n utsura.

⁶Da Yesu u danai, "Kasakpai ni. Yi dai i zuwai da yi o ko'uso yi? Ili i singai i da u ya'ankai mu.

⁷Ayin tutu yi ta lo kobolo n aza a unambi, ayin a na baci i cigai dem, yi ta a kufuda ya banka le, amma mpa ayin tutu da mi lo n adfa ba.

⁸U ya'an ta ili i na wi a kufuda kuya'an, u tsunku ta ikyamba i va mani'in kafu ayin a kacida.

⁹Mi ta a kudana da mayun, i baci a kudana uma Arabali a Singai a nam pa a aduniyan, ili i na vuka vu nam pa vi ya'in, i ta a kucibasa n i da."

Yahuza wu ushuki kudenge Yesu

(Mat. 26:14-16; Luk. 22:3-6)

¹⁰Da Yahuza Iskaryoti a katsuma ka Kupanazere u banai a ubuta u anan ganu vu gbagbalin, adama a na u neke le Yesu.

¹¹Ana a panai nannai, da a kanai mazanga, ali da a zuwakpanai e kuneke yi ikebe. Da u kanai kulansa uye u na u kuneke le.

Yesu u lya'i kadiva ka Kupasamgbantai

(Mat. 26:17-25; Luk. 22:7-14; 22:21-23; Yah. 13:21-30)

¹²Kanna ku ugiti ka na i a kuya'an Kadiva ko Burodi vu Moloko.† Kanna ka kukida nlala n Kadiva ka Kupasamgbantai. Da mukumitoni n ni me ecei ni, "Te dai vi a kuciga tsu bana tsu fobusoko wu ilikulya'a i Kadiva ka Kupasamgbantai?"

¹³Da u suki mukumitoni n ni aza e re, da u danai le, "Uwai a likuci yi ta a kugasa n vuza m madiki ma mini ucanuki, kata i tono yi.

¹⁴Kpa'a ku na baci de dem u uwai i dana vuza kpa'a va, Malum ma danai, 'Te dai ubuta u na n kulya'a ilikulya'a i Kadiva ka Kupasamgbantai m mukumitoni n va?'¹⁵Wi ta o kuyotsongu da kunu ku gadi ku singai wadani, ta de i kufobusoko tsu."

¹⁶Da mukumitoni ma n dengai, da a uwai a likuci. Da ta na a yawai a cinai uteku u na u danai le. Da a fobusoi Kadiva ka Kupasamgbantai lo.

¹⁷Ana kulivi ku ya'in, da u yawai kobolo n Kupanazere a.

18 Ele a kulya'a ilikulya'a, dā Yesu u danai, “Mayun mi t̄a a kudana dā, vuza te a k̄atsumā k̄a dā vu na u kudenge mu ci t̄a a kulya'a ilikulya'a e mevene me te kobolona.”

19 Da a n̄amgbaī ātsumā, dā a k̄anaī kece yi vuza te vi te, “Mpa dā wo?”

20 Da u danai, “Vuza te a k̄atsumā ka Kupanazere a dā, vuza na ci a kulya'a e mevene me te.

21 Ta ta na nannai, mayun dā Maku ma Vuma† mi t̄a a kukuw̄a uteku u na wi uđani dē a kadanshi k̄a K̄ashile, amma vuma vu na u kuneke Maku ma Vuma wi t̄a o kokpo ili ya asuvayali. Wi ishi a kula'a n kuga'an a matsa yi ba.”

Ilikulya'a yu ukocishi

(Mat. 26:26-30; Luk. 22:14-20; 1 Kor. 11:23-25)

22 Ele a kulya'a ilikulya'a, dā Yesu u dikai burodi vi yoku. U cikpai K̄ashile dā u wansai vu dā wawa'a. Da u nekei mukumitoni n ni dā u danai, “Isai burodi vu nam pa k̄at̄a i takuma vu dā, adama a na ikyamba i v̄a i dā.”

23 Da u dikai mata'an dā u cikpai K̄ashile adama ma'a, dā u nekei le. Da dem vi le dā o sol'i.

24 Da u danai le, “Na va mpasa n v̄a n dā n na mo okpoi agisana a uzuwakpani† u na K̄ashile ka ya'in n uma a ni adama a na u cinukpaka le unushi u le.

25 Mi t̄a a kudana dā mayun, mi a kudoku mo so'lo mākyan̄ ba, sai kanna ka na n kudoku mo so'lo o tsugono tsu K̄ashile.”

26 Ana a ya'in vishipa vu kucikpa K̄ashile, dā ut̄ai a lazai a kubana a Kusan ku Zaitun.

Biturusu wi t̄a a kunana Yesu

(Mat. 26:31-35; Luk. 22:31-34; Yah. 13:36-38)

27 Da Yesu u danai le, “R̄ak̄a vu dā yi t̄a a kusuma yā k̄asak̄pa mu, adama a na ta a danai a kadanshi k̄a K̄ashile nannai, ‘Mi t̄a a kulapa magubi, k̄at̄a tamkpamu nlala n wacuwa.’

28 Amma a d̄engusā mu baci n wuma, mi t̄a a kula'a dā a kuyawa a Galili.”

29 Da Biturusu u danai, “Ko uma r̄ak̄a a k̄asak̄pa wu, mpa mā kukasak̄pa wu ba.”

30 Da Yesu u danai ni, “Mi t̄a a kudana wu, n kayin ka nam pa kafu motoku ma sala i re, vi t̄a a kunana mu ali kutatsu.”

31 Da Biturusu u k̄anaī kudana n utsura, “Ko a dana baci i t̄a a kuna tsu kobolo, mpa ma kunana wu ba.” Da aza a na a buwai dem a danai nannai feu.

Yesu u ya'in kavasa ende'en ni

(Mat. 26:36-46; Luk. 22:39-46)

32 Da a yawai a ubutā u na e ci dēke Getsemeni. Da u danai mukumitoni n ni, “Shangbai na, ali m bana n ya'an kavasa.”

- ³³Da u purai Yakubu n Yahaya kobolo m Biturusu. U namgbai katsuma kau da u panai amiki a ikyamba.
- ³⁴Da u danai le, “Mi ta n unamgbi u katsuma n abundai u na u yawai devu a na wa kuna mu. Vanai mu na kata i yongo ufobushi.”
- ³⁵Ana u walai u banai kelime kenu, da u yikpai a idika, da u vasai, “Kashile, ko vi ta a kushuku, vu takpaka mu atakaci a nam pa a?”
- ³⁶Da u danai, “Dada, ili raka wa nu i da yi a kuya'an, takpaka mu atakaci a nam pa, amma vi ya'an ili i na n cigai ba, sai i na vi cigai.”
- ³⁷Ana u bonoi, da u cinai le alavu. Da u defei Biturusu, “Biturusu, alavu a da wu? Adai ya kufuda i yongo n wuma ali viyum vi te ba?”
- ³⁸Yongoi n wuma kata i ya'an kavasa n utsura adama a na kata i yikpa a ubuta u kukondo ba. Kadu ka ciga ta kuya'an ili i na yi derere, amma ikyamba yi ta ram.”
- ³⁹Da u doku u bonoi a ubuta u kuya'an kavasa, a kudansa ili i te i te i na u dansai cau va.
- ⁴⁰Ali n gogo na, ana u bonoi we le, da u doku u cinai le alavu, adama a na alavu a shana ta ashi e le. O doku e yeve ili i na a kudana yi ba.
- ⁴¹Ana u doku u bonoi uboni u tatsu, da u danai le, “Ali n gogo na i buwa ta alavu a kuvuka? U yawa ta nannai, ayin a yawa ta e neke Maku ma Vuma e ekiye a aza a unushi.
- ⁴²Dengai tsu walai, enei vuza na u kuneke mu na lo u yawai devu.”

A kanai Yesu adama a na a una
(Mat. 26:47-56; Luk. 22:47-53; Yah. 18:3-12)

- ⁴³Yesu bili a kadanshi, da Yahuza vuza te a katsuma ka Kupanazere a, u yawai kobolo n kabundai ka uma n otokobi e le nu mgbalamgbalam. Anan ganu vu gbagba'in nu nlum n Wila n nkoshi m gbaragbara n da a suki uma a nam pa a.
- ⁴⁴Yahuza u danai le ta de agisana a na u kuya'an le m makyan ma de, “Yi ta e kuyeve vuza na i kukanay ayin a na baci m banai a ni da n kyasai ni n wobongi.”
- ⁴⁵N kuyawa ku ni, da u banai u Yesu. Da u danai ni, “Malum.” Da wo obongi ni.
- ⁴⁶Ele ta na da a kanai Yesu.
- ⁴⁷Amma vuza te lo kashani, da u talai kotokobi ka ni. U kapai kagbashi ko mogono ma anan ganu,† ali da u takpai ni kutsuvu.
- ⁴⁸Da Yesu we ecei le, “I tawai kukanay mu n otokobi nu mgbalamgbalam adanshi vuza na u ci shilika n tsugono?”
- ⁴⁹Ayin tutu mi ta kobolo n adai a kuya'an kuyotsongusu punu a Alisa a Gbayin, amma i kanay mu ba. A ya'an ta nannai, adama a na a shatangu ili i na kadanshi ka Kashile ka danai.”

⁵⁰Ubuta wa lo, da mukumitoni n ni dem n sumai n kasakpai ni.

⁵¹Da kolobo ko yoku ka kana kutono le, n kalaba ka ni ulapangi. Ana e enei ni, da a kana ni.

⁵²Da u fatatsai u sumai koshombodi, u kasakpaka le n kalaba e ekiye.

Yesu e kelime ka aza e Kusheshe

(Mat. 26:57-68; Luk. 22:54-71; Yah. 18:13-24)

⁵³Ubuta wa lo, da a dikai Yesu a kubanka a ubuta u Mogono ma anan ganu. Anan ganu vu gbagba'in, nu nkoshi m gbaragbara n Yahuda, nu n lum n wila dem a banai o bolongi kaci ke le wa ni.

⁵⁴Biturusu u tonoi a kucina ku le dada'in sapu da a yawai ulanga u kpa'a u mogono ma anan ganu ma. Da u dasangi devu n aza a kindi a kpa'a ku mogono da u kana kunyashika akina.

⁵⁵Anan ganu vu gbagba'in, n aza e Kusheshe a a kana kulansa urotu u na a kukanaka yi, adama a na a una yi, amma a ciya ba.

⁵⁶Aza a abundai e le a kana kuya'an ngan ma a'uwa, amma una u le wo okpo u te ba.

⁵⁷Da aza o yoku u dengai a kana kudansa a'uwa,

⁵⁸a danai, "Tsu pana ta u danai, ayi wi ta a kufada Alisa a Gbayin a na uma a ma'i, kata u ma'a o yoku n uma'i u vuma ba, a katsuma ka ayin a tatsu."

⁵⁹Ko n nannai kadanshi ke le, ka tawa ke te ba.

⁶⁰Da Mogono ma anan ganu ma dengai e mere me le. Da we ecei Yesu, "Vi n ili i na va kushuku adama a ili i na uma a nam pa a dansai adama a nu ba?"

⁶¹Amma da u padai bini, u dana ili ba. Da Mogono ma anan ganu ma u doku we ecei ni, "Avu da Kirisiti Kishi, Maku ma Kashile† ka na e ci neke tsugbayin ba?"

⁶²Da Yesu u danai, "Mpa da. Yi ta e kene Maku ma Vuma idashi e kukiye ku usingai ku Ubangari a kutawa gadi ve eleshu!"

⁶³Da Mogono ma anan ganu ma karai ntogu n ni, da u danai, "Ngan n ne n dai kpamu tso kudoku tsa lansa wa ni?"

⁶⁴Ada i pana ta kadanshi ki ishikushi ka nam pa u Kashile ka na u ya'in. Ada yi dai ye enei?" Da a kidakai ni afada, a danai u yawa ta u kuwa.

⁶⁵Da aza o yoku a gitai kuci'ikpa yi ntsan, da a palai ni ashi. Da a kana kudukpa yi n kaku'un n a danai, "Dana tsu, yayi u lapai nu." Da aza a kindi Alisa a Gbayin a kana kubasa yi.

Biturusu u nanai Yesu

(Mat. 26:69-75; Luk. 22:56-62; Yah. 18:15-27)

⁶⁶Biturusu lo idashi a ulanga u kpa'a wa, da kagbashi ke mekere ko Mogono ma anan ganu, ka yawai.

⁶⁷Ana u cinai Biturusu a kunyashika akina, dā u gbatai ni n āshi. Da u danai, “Avu feu vi t̄a kobolo n Yesu vu Nazara.”

⁶⁸Amma dā Biturusu u nanai, u danai, “Mpa n yeve ili i na vi a kudansa ba.” Da wu ut̄ai punu e kefeku ka, dā motoku ma salai.

⁶⁹Da kagbashi ke mekere ka ko doku ke enei ni, dā u danai aza a na i lo kashani a ubut̄a wa, “Vuma vu nam pa va feu i t̄a kobolo.”

⁷⁰Amma dā Biturusu u doku dā u nanai. Da megeshe ma ya'in kenu, dā aza a na i lo kashani m Biturusu o doku a danai, “Avu feu yi t̄a kobolo, adama a na avu vuza vu Galili dā.”

⁷¹Da u kānai kuya'anka kāci kā ni akucina, u danai, “Mpa feu n yeve vuma vu na i ciȳai ba.”

⁷²Gogo lo, dā motoku mo doku ma salai i re. Da Biturusu u cibai n kadanshi ka na Yesu u danai ni, “Kafu motoku ma sala i re, vi t̄a a kunana mu ali kutatsu.” Ana u cibai n ili i na Yesu u danai ni, dā u kānai māshi.

Marukusu 15

Bilatu u ya'ankai Yesu keci

(Mat. 27:1-2, 11-14; Luk. 23:1-5; Yah. 18:28-38)

¹Ana kayin ka asai n usana, anan ganu vu gbagba'in, nu nlum n wila, nu Nkoshi m gbaragbara n Yahuda, n Aza e Kusheshe† dem, a ya'in obolo. Da a shiyai Yesu, a lazai n ayi. Da e nekei ni u Gomuna Bilatu.†

²Da Bilatu we ecei ni, “Avu dā mogono ma Ayahuda ma?” Da Yesu wu ushuki, “Ta nannai uteku u na vu danai.”

³Da anan ganu vu gbagba'in a kānai kuya'an nsata n ni adama a ili n ābundai.

⁴Da Bilatu u doku we ecei ni, “Vi n kadanshi ko yoku ba? Lānā nsata n ābundai n na i a kutukasā adama a nu.”

⁵Ali n gogo na, Yesu u ya'an kadanshi ko yoku ba, dā Bilatu u kānai kuya'an mereve.

Bilatu u kidakai Yesu afada a ukpa

(Mat. 27:15-26; Luk. 23:13-25; Yah. 18:39--19:16)

⁶Ayin a Kādivā ka Kupasamgbanāi dem, Bilatu u ci shikpaka le t̄a vuza vu ugbashi vi te, vuza na baci dem o folonoi.

⁷Vuza yoku wi t̄a lo ugbashi kobolo n aza o yoku, kula ku ni ku dā Barabas. Wu una t̄a vuza ayin a vishili.

⁸Da kābundai ka uma ka ka banai ko folonoi Bilatu u ya'anka le uteku u na u ci ya'ansa.

⁹Da we ecei le, “Yi t̄a a kuciga n shikpaka dā mogono ma Ayahuda?”

¹⁰Adama a na Bilatu u yeve t̄a anan ganu vu gbagba'in i t̄a a kupana wupa u Yesu, i d̄a d̄a i zuwai d̄a e remei ni.

¹¹Amma anan ganu vu gbagba'in a kaṅai kukushangu uma a dana Bilatu u shikpaka le Barabas.

¹²Da Bilatu u doku we ecei le, “Nini d̄ai n kuya'an n vuza na e ci deke mogono ma Ayahuda?”

¹³Da o doku o orukpoi, “A bapa yi a maḍanga ma atakaci! A bapa yi!”

¹⁴Da Bilatu we ecei le, “Yi d̄ai i zuwai, unushi we ne u d̄ai u ya'in?” Da o doku d̄a a dengusa'i alaḱatsu e le, “Bapai ni a maḍanga ma atakaci!”

¹⁵Adama a na Bilatu wi t̄a a kuciga uma a ciga yi, d̄a u ya'anaka le kpamu ili i na a cigai, u shikpakai le Barabas. Ana u zuwai a fabai Yesu, d̄a u nekei le a bana a bapa yi a maḍanga ma atakaci.

Osoji a kaṅai kuzo'oso Yesu

(Mat. 27:27-31; Yah. 19:2-3)

¹⁶Da osoji a d̄ikai ni a bankai a ubuta u kefeku ko mogono. Da o bolongi lo osoji a dem.

¹⁷Da a lapangi ni kuminya ku shili ku tsugono. Da a cali awana tso oroliko,† d̄a a alakai ni a kaci.

¹⁸Da a kaṅai kuyasa yi, na a danakai ni, “Mogono ma Ayahuda, vuza gbayin!”

¹⁹Da a kaṅai kulapa yi n kalangu a kaci, n a ci'ikpai ni ntsan. A ya'an baci a kudangu adanshi i t̄a e kuneke yi tsugbayin.

²⁰Ana o kotsoi kuzo'oso yi, d̄a a takpai motogu mo tsugono. Da a ukai ni ntogu n ni kpamu. Da a d̄ikai ni a kubanka a ubuta u na a bapa yi a maḍanga ma atakaci.

A bapai Yesu a maḍanga ma atakaci

(Mat. 27:32-44; Luk. 23:26-43; Yah. 19:17-27)

²¹Vuza yoku lo a kulaza, kula ku ni ku d̄a Sima, vuza va aza e Kure d̄a, esheku a Isakandari n Rufas. Ayi a kubana a likuci i na yi lo devu, d̄a a gutsakai ni u d̄ika maḍanga ma atakaci† ma.

²²Da a bankai Yesu ubuta u na e ci deke Galgata, d̄a d̄a ubuta wu nko'lo ma aci n uma.

²³Ana a yawai de, d̄a e nekei Yesu maḱyan u so'lo usatari n kujini tsa aguma. Amma d̄a u iwain kuso'lo.

²⁴A ubuta wa lo, d̄a a bapai ni a maḍanga ma atakaci. Da a d̄ikai ntogu n ni d̄a e pecei uteku u le. Da a kaṅai kuya'an kazagba adama a na e ene ili i na yaba dem u kuciya.

²⁵Agisana a viyum kuci d̄a vu usana, ana a bapai Yesu a maḍanga ma atakaci.

²⁶Da a danai lo icu'u yu unushi i ni d̄a a saki gadi a ubon u kaci, “MOGONO MA AYAHUDA.”

²⁷Da a bapai lo feu aza a maḡalaka e re kobolo n Yesu va, vuza te e kukiye ku usingai ku ni vuza te tamkpamu a ugula.

²⁸Na va daḡa ushatangi u kadanshi ka na a ya'in e kece yi ta kobolo n aza unushi.

²⁹Aza a na i a kulazasa lo a gitai kufila n aci n a shikai Yesu, “Avu na vu danai, vi ta a kufada A'isa a Gbayin a tsu, kata vu ma'a o yoku ayin a tatsu.

³⁰Isa kaci ka nu kata vi cipa gadi vu madanga ma atakaci ma.”

³¹Ta kpamu n lum m gbagba'in, n anan ganu a kana kuzo'oso yi, n a danai, “Wi isa ta uma n abundai, amma u fuda wi isa kaci ka ni ba.

³²Ya'an Kirisiti Kishi, mogono mi Israila u cipa a madanga ma atakaci ma gogo na ce ene, kata ci yeve tsu ushuku avu da mogono ma Ayahuda.” Aza a na i usaki gadi kobolo n ayi, da feu a kana kushika yi.

Ukpa u Yesu

(Mat. 27:45-56; Luk. 23:44-49; Yah. 19:28-30)

³³Ana kanna ka yawai a kaci, da kayimbi ka kimbai ubuta dem, ali a kubana viyum vu tatsu vu kulivi.

³⁴Ana viyum vu tatsu vi ya'in, da Yesu u dengusai kalakatsu ka ni n utsura, “Eloi, Eloi, lama sabatana” Wi ta a kudana, “Kashile ka va. Kashile ka va. Yi dai i zuwai da vu vakangi mu?”

³⁵Ana aza o yoku a na i lo a kashani, a panai nannai, da a danai, “Panai, ayi da de e kudeke Iliya.”

³⁶Da vuza yoku u sumai u banai u yeki ayangi, m makyen ma kalam. Da u shiyai a da a kalangu da u nekei Yesu u solo. Da a danai, “Ya'an ce ene ko Iliya wa kutawa, kata u cipaka yi.”

³⁷Da Yesu u dengusai kalakatsu n utsura. Da u kuwai.

³⁸A ayin a nan lo, kakashi ka na ki a ubuta wa A'isa a Gbayin, da ka karai. Ke pecembenei ugboku u re, ka gitai gadi a kutawa daka.

³⁹Jagaba vo osoji vu na a zuwai adama a na wi inda Yesu. Ana we enei uteku u na u kuwai, da u danai, “Mayun da. Vuma vu nam pa va Maku ma Kashile ma'a.”

⁴⁰Amaci o yoku i ta lo kashani da'in, ele da Meri Magadaliya, m Meri† anaku a Yakubu vuza kenu vu Isuhu,† kobolo n Solomi.

⁴¹Ele da aza a na o tonoi ni n a bankai ni ayin a na u yongoi a Galili, kobolo n amaci n abundai a na o tonoi ni a kubana a Urishelima.

A ya'in kacida ke Yesu

(Mat. 27:57-61; Luk. 23:50-56; Yah. 19:38-42)

⁴²Ili ya raka i gita ta a kanna ka Ajima, kanna ka na a tsu gita ofobuso adama a Ashibi.

⁴³Da Isuhu vu Aramatiya,† ayi na wi n tsugbayin a katsuma ko nkoshi m gbaragbara ma. Vuza na kpamu wi a kuvana tsugono tsu Kashile. Da u remei kadu da u uwai u Bilatu. Da u folonoi e neke yi keven ki ikyamba ke Yesu.

⁴⁴Da Bilatu u ya'in mereve a na Yesu u kuwai de. Da u dekei Jagaba vo osoji da we ecei, "Ko Yesu va u kuwa ta de m megeshe?"

⁴⁵Ana we ecei a ubuta u Jagaba vo osoji da u cinai ka'a nannai, da u nekei Isuhu keven ke Yesu ka.

⁴⁶Da Isuhu u tsulai arikinlai a ari. Ana u cipakai n keven ka, da wa alai n arikinlai a ari, da u zuwai a kasaun ka na e she'wei a katali. Da u gidalakpai katali ko yoku da u bayangi utsutsu wa.

⁴⁷Meri Magadaliya m Meri anaku a Isuhu e ene ta ubuta u na a cidangi ni.

Marukusu 16

Yesu u dengai a kasaun

(Mat. 28:1-8; Luk. 24:1-12; Yah. 20:1-10)

¹Ana Ashibi a lazai, da Meri Magadaliya, m Meri anaku a Yakubu, kobolo n Solomi, da a tsulai ili i magulani, adama a na a bana a sukuyaka ikyamba i Yesu.

²Kanna ka Aladi m kpasani kafu kanna ku uta, da a banai a ubuta u kasaun wa.

³Da a kanai mecenshenei, "Yayi u kugidalakpaka tsu katali ka na a bayanki kasaun ka?"

⁴Ana a dengusai ashi, da e enei katali ka gbayin ka ugidalakpi, a kakambu ke te.

⁵Ele a na a uwa a kasaun ka, da e enei kolobo ko yoku lo idashi a ubon u kukiye ku singai n aminya a ari u ukai. Dada a rikpai.

⁶Da u danai le, "Kata i rikpa ba. Yesu vu Nazara da yi a kulansa, vuza na a unai a madanga ma atakaci? U denga ta de, wi punu ba. Tawai ye ene, ubuta u na a zuwai ni.

⁷Banai i dana mukumitoni n ni m Biturusu, wi ta de u lazai a kubana a Galili ta de i kene yi, uteku u na u danai da."

⁸Da a utai punu n iladi a kasaun ka n wovon n ikyamba i le e kuje'e. A fuda kpamu a dana vuza ili ba, adama a na wovon u kana le ta.

Yesu u yotsongi kaci ka ni u Meri Magadaliya

(Mat. 28:9-10; Yah. 20:11-18)

⁹[N usana wa Aladi u na Yesu u dengai n wuma, da u gitai kuyotsongu kaci ka ni u Meri Magadaliya, vuka vu na wu utakai wunlai u gbani-gbani u cindere wa ni.

¹⁰Da ayi tamkpamu u banai u danai mukumitoni n Yesu, da u yawai u cinai le atsuma unangbi a mashi.

¹¹Amma ana a panai wi ta n wuma, ali Meri feu we ene yi ta, da a iwan kushuku.

Yesu u yotsongi kaci ka ni wu mukumitoni n re

(Luk. 24:13-35)

¹²Ana ka nan lo ko kotsoi da Yesu u doku u yotsongi kaƙi ka ni wu mukumitoni n ni aza e re n uye u yoku kau. Ayin a na i a nwalu a kubana a likuci i yoku.

¹³Da o bonoi a danai aza a na a buwai, ele kƙamu da a iwain kushuku.

Yesu u ya'in kadanshi m mukumitoni

(Mat. 28:16-20; Luk. 24:36-49; Yah. 20:19-23; Azu. 1:6-8)

¹⁴M megeshe, da u yotsongi kaƙi ka ni a ubuta u mukumitoni n ni kupa n vuza te, ele a kulya'a ilikulya'a. Da u dansukai le adama a ukpaƙi u kuneke wa aƙu u ugbamasuvu u le, adama a na a ushuku n aza a na e enei ni ana u dengai n wuma ba.

¹⁵Da u danai le, “Banai a ubuta dem aduniyan, i dana uma Arabali a Singai.

¹⁶Vuza na baci de dem u nekei kaƙu ka ni, da a ya'ankai ni kusumbu ka akucina, wi ta a kuciya wuma u babu uteku. Amma vuza na baci u iwain kuneke kaƙu, i ta a kilukpa yi.

¹⁷Aza a na e nekei aƙu e le i ta a kuya'an ili i mereve i nam pa. N kula ku va i ta o kuloko wunlai u gbani-gbani, kata a ya'an kadanshi n elentsu o yoku.

¹⁸I ta a kufuda a dika oko, ko o so'o baci yaza, ya kuya'anka le ili ba. I ta a kufuda a sa'wa aza a mbanaki, kata o potso.”

A dikai Yesu a kubana gadi

(Luk. 24:50-53; Azu. 1:9-11)

¹⁹Ana Vuzagbayin Yesu u kotsoi kuya'anka le kadanshi. Da a dikai ni a kubana gadi. Da u dasangi e kukiye ku singai ku Kashi.

²⁰Da mukumitoni n ni a banai a kana kudana uma Arabali a Singai a ubuta dem. Da Vuzavaguƙu u ya'in ulinga n ele, u kana kƙamu kuya'an ili i mereve we le, adama a na uma e yeve kadanshi ka ni mayun da.]

Luka

Luka 1

¹Vuzagbayin Tiyofilo: Uma n ̄bundai a piya tā de kudana adama a na a dana tsu uteku u na tsumani ci shanai wā tsu.

²Ele a dana tā ili i na aza a na e enei ili ya ali n ayin ā ugiti, dā a danai tsu. Aza a nam pa e ene tā Yesu, aza a ulinga ā ni a dā kpamu.

³Mpa feu n lanā tā ili mayin dem ali n ugiti, me enei u galan tā n danaka wu tsumani tsa mayin.

⁴N ya'an tā ili i nam pa adama a na vi yeve mayun vi ili i na o yotsongushi nu dem.

A ya'in kadanshi ka kumatsa Yahaya

⁵A ya'an tā ili i nam pa a ayin a na Hiridu† wi mogono ma Yahuda. Ganu vi yoku dā, kula ku ni ku dā Zakariya, vuza na wi punu ā katsumā ka anan ganu va Abija. Vuka vi ni kpamu kula ku ni ku dā Alisabatu. Ele dem ntsukaya n Haruna† n dā.

⁶I tā kpamu o kuyongo n usubi ā ubutā u Kashile, dā i o kutono mayin ili i na Vuzavaguđu u danai dem.

⁷Ele kpamu i m maku ba, adama a na Alisabatu madari ma'a. Dem vi le kpamu a ya'an tā ayin e re.

⁸Kanna ke te, Zakariya, ayi a kuya'an ulinga u tsuganu u ni punu ā Alisā a Gbayin† a Vuzavaguđu, adama a na ayin a ulinga e le a dā.

⁹A ya'an tā kazagba kā ni uteku u na anan ganu a kiwanai kuya'ansa, wo okpo vuza vu kusongu ili i magulani† a katalikalyuka. Da u banai o Mololo ma Cida.†

¹⁰Ayi punu o kusongu ili i magulani ya, kabundai ka uma lo pulai a kuya'an avasa.

¹¹Da kalingata ka Vuzavaguđu ka banai wā ni, dā ka shamgbai e kukiye ku usingai a katalikalyuka ka.

¹²Ana Zakariya we enei ni, dā u rikpai dā kpamu u panai wovon.

¹³Da kalingata ka ka danai, “Zakariya, katā vu pana wovon ba. A pana tā avasa ā nu. Vuka vu nu vi tā a kumatsaka wu maku mo kolobo, katā vi deke kula ku ni Yahaya.†

¹⁴Vi tā a kuya'an mazangā n ̄bundai, uma kpamu a kupana tā uyo'o n umaci u ni.

¹⁵Wi tā kpamu o kokpo vuzagbayin ā ubutā u Vuzavaguđu. Katā kpamu u so'o marā ba, ko ili i na i kuzuwa i maka yi. Wi tā kpamu a kushana n Ayinviki ā Kashile† kafu a matsa yi.

¹⁶Wi tā o kubonoko aza a Israila n ̄bundai ā ubutā u Vuzavaguđu Kashile ke le.

17Wi t̄a o kokpo vuza vu utsura n kaḍu uteku ci Iliya. Kaṭa kparamu u lapula aḍu a uma adama a kutawa ku Vuzagbayin. U bolongu aḍu a isheku m muku n le. Wi t̄a a kuzuwa aza a ugbawansuvu n Kashile o bono a uye wa aza a usubi.”

18Da Zakariya we ecei kalingata ka, “Nini dai mpa n kushuku n ili i nam pa? Mpa n kutsa t̄a, vuka vu va kparamu vu kutsa t̄a.”

19Da kalingata† ka ka danai, “Mpa da Jibara'ilu. N ci shamgba t̄a e kelime ka Kashile. Ayi da kparamu u suki mu n dana wu arabali a singai a nam pa.

20Gogo na vi t̄a a kupada bini vo okpo kebebe. Vo kudoku va fuda va kudansa ba, sai ayin a na u matsai, adama a na avu vi neke kaḍu ka nu n kadanshi ka va ba.”

21Uma a na i lo pulai a kuvana Zakariya, da a kana mereve adama a ili i na i zuwai da u geshei nannai punu o Mololo ma Cida ma.

22Ana wu utai, da u kana kuya'an tsubebe n ele. Da e yevei vuma va we ene t̄a ili i na i la'i ni punu o Mololo ma. Da u kana kuya'an kadanshi n ekiye adama a na u fuda u dansa ba.

23Ana ayin a ulinga a ni o kotsoi, da u bonoi a kpa'a.

24Da vuka vi ni vi ya'in katsuma, ali wotoi u tawun ayi e kushedekusu.

25Da u danai, “Mpa mo okpo t̄a macigi ma Vuzavaguḍu, adama a na u ya'anka mu t̄a ili i nam pa: U takpaka mu t̄a kparamu wono u va a ubuta wa aza a na i o kugoyo mu.”

A ya'in kadanshi ka kumatsa Yesu

26Ana katsuma ka Alisabatu ka yawai wotoi u tali, da Kashile ka suki kalingata ka ni Jibara'ilu a kubana Nazara, likuci i yoku i da punu a Galili.

27Kalingata ka ka banai u mekere ma na me yevei vali ba, kula ku ni ku da Meri. Wi t̄a n kamana, kula ku ni ku da Isuhu.† Ayi kparamu wi t̄a a katsuma ka ntsukaya m Mogono Dawuda.

28Da kalingata ka danai ni, “Mi t̄a a kuyasa wu, avu macigi ma Kashile. Vuzavaguḍu kparamu wi t̄a kobolo n avu.”

29Da Meri u namgbai katsuma n abundai adama a kadanshi ka na a ya'ankai ni va. Da u kana kece kaci ka ni icu'u yi ikyashi yi iyan i dai nannai.

30Amma da kalingata ka danai ni, “Meri, kaṭa vu pana wovon ba. Vo okpo t̄a macigi ma Kashile.

31Vi t̄a a kuya'an katsuma kaṭa vu matsa kolobo, kaṭa vi ne'i kula Yesu.

32Wi t̄a o kokpo vuzagbayin. I t̄a e kudeke yi kparamu Maku ma Mala'imili dem. Kashile Vuzavaguḍu wi t̄a e kuneke yi kakuba ko tsugono ke esheku a ni Dawuda.

33Ayi wi t̄a a kulya'a tsugono a ntsukaya n Yakubu. Tsugono ci ni kparamu tsu da ci lo o kukotso ba.”

³⁴Da Meri we ecei, “Nini dai ili i nam pa i kokpo? Mpa da na mekere ma'a, n yeve kpamu vali ba.”

³⁵Da wu ushuki, “Ayinviki a Kashile i ta a kutawa wa nu n utsura u Mala'imili, kata u pala wu. Vuma vi cida vu na a kumatsa va, e kudeke yi ta Maku ma Kashile.†

³⁶Alisabatu vuza nu wi ta a kumatsa maku n tsukutsa ci ni. Ayi na a danai madari ma'a, katsuma ka ni wotoi u tali u da na.

³⁷Ili dem i la'a Kashile utsura ba.”

³⁸Da Meri u danai, “Mpa kagbashi ka Vuzavagudu ka'a. Ya'an ili i na vu danai dem yo okpo mayun wa va.” Da kalingata ka ka kasakpai ni.

Meri u banai u Alisabatu

³⁹Ayin a nan lo, da Meri u dengai da u fobusoi, da u ya'in moloko a kubana a likuci yi nsasan a ubon u Yahuda.

⁴⁰Ana u yawai, u uwai a kpa'a ku Zakariya, da u kyasai vuka vi ni Alisabatu.

⁴¹Ana u panai ikyashi ya, da maku ma na mi punu a katsuma ka ma kanai kuzumgasa m mazanga. Da Alisabatu u shanai n Ayinviki a Kashile.

⁴²Da u ya'in kadanshi n kalakatsu kau, “Avu a zuwaka wu ta unasingai a ubuta wa amaci dem. Ili i na yi punu a katsuma ka nu dem a zuwaka ta i da unasingai.

⁴³Yi dai i zuwai da ili i gbangam i nam pa i tawai wa va, ali anaku a Vuzagbayin a va a tawai wa va adama a na we ene mu?

⁴⁴Ayin a na m panai ikyashi i nu, maku ma na mi punu a katsuma ka va, da ma ikpangi adama a mazanga.

⁴⁵Unasingai u tono wu, adama a na vi neke ta kadu ka nu n ili i na Vuzavagudu u danai i ta a kushatangu i da.”

Vishipa vi Meri

⁴⁶Da Meri u danai, “Kasakpa kadu ka va ka cikpa Vuzavagudu.

⁴⁷Kadu ka va dem kpamu ka ya'an ta mazanga a ubuta u Kashile vuza na u kisa mu,

⁴⁸adama a na u ciba ta nu mpa, kagbashi ka ni koci. Punu anana a kubana u uma a na a kutawa, i ta e kudeke mu vuza na Kashile ka zuwakai unasingai,

⁴⁹adama a na Ubangari u ya'anka mu ta ili i na i la'i n kuga'an. Kula ku ni ku cida ku da.

⁵⁰U tsu pana ta asuvayali a aza a na i a kupana wovon u ni a kubana wu ntsukaya dem.

⁵¹U ya'an ta ulinga u gbagba'in n ekiye a ni. U wacuwa ta aza a na i n aradi punu a adu e le.

52U takpa tã ngono gadi va akuba e le, u dengusa tã kparamu aza a na o goyoi kaci ke le.

53U neke tã kparamu aza a kambulu ilikulya'a i singai. Amma u zuwa tã aza a na i n uciyi o okpo n kambulu.

54U banka tã kagbashi ka ni Israila. U ciba tã kparamu uzuwakpani u kupana tã asuvayali a ni.

55U ya'in uzuwakpani wa n akaya a tsu Ibrahim† nu ntsukaya n ni ko wanai.”

56Da Meri u dasangi de u Alisabatu ali wotoi u tatsu, da u yevei u bonoi a kpa'a.

A matsai Yahaya vu kusumbu ka akucina

57Ana ayin a yawai, Alisabatu u matsai maku mo kolobo ma.

58Mmaci n ni n aza a na i devu a panai ili i singai i na Vuzavagudu u ya'ankai ni, da a bankai ni mazanga.

59A kanna ka kunlai, a banai adama a na a kida maku ma kavaja, kata feu e ne'e yi kula ke esheku Zakariya.

60Amma da anaku a a danai, “A'a, kula ku ni ku da Yahaya.”

61Da a danai ni, “Babu vuza na wi n kula tsu nan lo a katsuma ku umaci u tsu.”

62Da a ya'ankai esheku a kadanshi n ekiye, adama a na e yeve kula ku na e kudeke maku ma.

63Da u danai e neke yi ili yi ifani, da u danai, “Kula ku ni ku da Yahaya.” Uma lo feu kashani a kinda m mereve.

64Gogo lo, da tsubebe ci ni tsu kasakpai ni, da u kanai kadanshi n u cikpai Kashile.

65Aza a na i devu n ayi dem da a kanai mereve. Aza a na i punu ubon wu nsasan n Yahuda dem da a kanai kukara'a n a dansai arabali a.

66Vuza na baci u panai kadanshi ka dem sai u kana kucibasa, kata we ece, “Yi dai tamkparamu maku ma nam pa mi o kokpo?” Adama a na uma e ene ta Vuzavagudu wi ta n ayi.

Vishipa vu Zakariya

67Esheku a maku a, Zakariya da u shanai n Ayinviki a Kashile, da u ya'in kene,

68 “Cikpai Vuzavagudu, Kashile ki Israila, adama a na ayi u tawa ta, da kparamu u baruwai uma a ni.

69U dengusa ta Kishi ku utsura adama a tsu a kpa'a ku kagbashi ka ni Dawuda,

70(uteku u na u dansai a ubuta u eneki a ni m megeshe ma de.)

71Wi isa tsu ta a ubuta wa aza a na i a ku'iwani tsu, n irala i tsu.

72U yotsongu ta isheku i tsu asuvayali, u cibai kparamu n uzuwakpani† u cida u ni,

⁷³uzuwakpani u na u kucinakai esheku a tsu Ibrahim.

⁷⁴U danai wi ta a kisa tsu e ekiye a aza a na i a ku'iwani tsu. Kata u zuwa kparamu tsu tonon yin babu wovon.

⁷⁵Ci ta o kuyongo cida cida n usubi u kadu ayin tutu.

⁷⁶Avu maku ma va, i ta e kudeke wu keneki ka Mala'imili. Adama a na avu vi ta a kubana e kelime ka Vuzagbayin, kata vu lapulaka yi uye.

⁷⁷Vi ta e kuneke aza a ni e yeve uteku u na Kashile ka ki isai uma, a ubuta u kucinukpa n unushi u le.

⁷⁸Kashile ka tsu ki ta n asuvayali n kule'eshe uma. Adama a nannai kutashi ku usana ku Kashile ki ta a kuciga kutawa wa tsu.

⁷⁹Wa akana kparamu a ubuta wa aza a na i o kuyongo a kayimbi, ko ubuta u kululu ku ukpa. Wi ta kparamu a kutaka tsu punu a kubana a uye u matana.”

⁸⁰Da maku ma mo gbonguroi, da wo okpoi vuza vu utsura wi ikyamba n kadu kau. Da u kana kuyongo e mere ma kakamba ali ayin a na u yotsongi ka ni wa aza a Israila.

Luka 2

A matsai Yesu

(Mat. 1:18-25)

¹Ayin a nan lo, Kaisa Agusta, mogono ma gbayin mo Roma,† u danai yaba dem a aduniyan u bana a likuci i ni adama a na e kece yi.

²(Na va dafa mekecu mu ugiti ma na a ya'in, ayin a na Kiriniyu wi gomuna vi Siriya.)

³Uma dem a banai a likuci i le, kata a na a dana ula e le adama e mekecu ma.

⁴Da Isuhu feu wu utai a Nazara vu ubon u Galili a kubana a likuci i Batalami vi Yahuda. Batalami kparamu dafa likuci i Mogono Dawuda. U banai de adama a na ayi umaci u Dawuda u da wi.

⁵U banai m Meri kamana ka ni adama a na u dana kula ku ni. Wi ta kparamu a kuvana kumatsa ku ni.

⁶Ele de da ayin a kumatsa a ni a yawai.

⁷Da u matsai maku ma iyain, kolobo. Da u palai ma'a mayin ni nyaga, da u zuwai ni a kpantsu ki ijanu ka anaka, adama a na ubuta wi lo an a uwa ba.

Ngubi n alingata a Kashile

⁸Ngubi n yoku mi ta lo a ka'asa e keteshe, adama a na a inda kuzuwa ku le n kayin.

⁹Da kalingata ka Vuzavaguƙu ka banai we le de, da kutashi ku tsugbayin ku Vuzavaguƙu ka akanai le. Da a rikpai da a panai wovon.

- ¹⁰ Amma dā u danai le, “Kāṭa i pana wovon ba, adama a na n tuka dā tā n arabali a singai a māzanga ma gbayin ma na mo kokpo ma uma raka.
- ¹¹ Anana a likuci i Dawuda, a matsaka dā tā Kishi,† ayi dā Kirisiti† Vuzavaguḍu.
- ¹² Na va dā u kokpo urotu wā dā: Yi tā a cucina merebu upali ni nyaga. A va'anki ni a kpantsu ki ijanu ka anaka.”
- ¹³ Gogo lo, dā kabundai ka alingata a gadi bututu o bolongi n kalingata ka nan lo ka. A kanai kucikpa Kashile, n a danai,
- ¹⁴ “Cikpai Kashile ka tsu ka na ki gadi. Matana mi tā lo wa aza a na wi a kupana uyo'o u le punu a aduniyan.”
- ¹⁵ Ana alingata a a lazai o kubono gadi, dā nguḍi n dananai, “Ya'an tsu bana a Batalami, adama a na ce ene ili i na yi de i na Vuzavaguḍu u danai tsu va.”
- ¹⁶ Da a ya'in moloko, ana a yawai dā a cinai Meri n Isuhu m merebu ma na mi de uva'anki a kpantsu ki ijanu ka anaka.
- ¹⁷ Ana e enei ni, dā a danai uma ili i na e enei a ubuta u maku wa.
- ¹⁸ Aza a na a panai nannai dā a kanai mereve, adama a ili i na nguḍi ma n danai le.
- ¹⁹ Da Meri u kanai kucibasa n ili i nan lo dem ayin tutu a kadu ka ni.
- ²⁰ Da nguḍi ma n kanai uye a kubono a kpa'a m māzanga, n a cikpai Kashile, adama a ili i na e enei uteku u na a danai le.

A bankai Yesu a Alisa a Gbayin

- ²¹ A kanna ka kunlai, ana ayin a yawai a na a kiḍa maku ma kavaja, dā e ne'i ni kula Yesu,† kula ku na kalingata ka ke ne'i ni, kafu a ya'an katsuma ka ni.
- ²² Ana ayin a kutakpa mashinda a yawai uteku u na Wila u Musa u danai, Isuhu m Meri a dikai ni a kubanka yi a ubuta u Vuzavaguḍu.
- ²³ (Uteku u na a danai a Wila wa, “Maku ma na baci a gitai kumatsa dem ma vali, e neke yi a ubuta u Vuzavaguḍu”).
- ²⁴ Da a ya'in alyuka† uteku u na Wila u danai, “Modoi n re ko ntapambara n wawa'a n re dāda a kuya'anka.”
- ²⁵ Vuma vi yoku vi tā lo a Urishelima, kula ku ni ku dā Saminu. Vuza na wi kpamu n usubi o kutono Kashile mayin. Wi tā a kuvana vuza na u kisa aza a Israila. Ayinviki a Kashile kpamu i tā kobolo n ayi.
- ²⁶ Ayinviki a Kashile a dana yi tā u kukuwa ba, sai we ene Kirisiti Kishi ka Vuzavaguḍu.
- ²⁷ Da Ayinviki a Kashile a sa'wai ni, dā u dengai a kubana a Alisa a Gbayin. Da esheku n anaku a tukai m maku ma, Yesu uteku u na Wila u danai.
- ²⁸ Ana a gasai, dā Saminu u dikai ni e ekiye, dā u cikpai Kashile dā u danai,

- 29 “Vuzavagufu Dem, ya'an kagbashi ka nu ka laza m mazanga, uteku u na vu danai,
 30 adama a na aashi a va e ene ta wishi u na vu tukai,
 31 vuza na vi nekei a kubana a ubuta u uma dem.
 32 Ayi kutashi ku da kparamu a kubana a ubuta wa Azakayimbi,† n tsugbayin kparamu a kubana wa aza a Israila.”
 33 Da anaku a maku a n esheku a ni da a ya'in mereve, adama a ili i na u danai.
 34 Da Saminu u zuwakai le unasingai, da u danai Meri, anaku a maku a, “Maku ma nam pa ma, a matsa ta ma'a adama a na u zuwa uma a Israila n abundai a tadatsa, aza o yoku a denga. Urotu u da wi kparamu, amma uma n abundai i ta a kul'iwani yi.
 35 Adama a nannai ili i na yi usokongi a adu a uma dem, yi ta a kuta. Unambukatsuma tsu kotokobi kparamu ki ta a kusa'wa kadu ka nu.”
 36 Keneki† ka vuka ko yoku ki ta lo, kula ku ni ku da Hanatu, mekere ma Fanula, umaci wa aza a Asha. U ya'an ta aya e cindere n vali vi ni ana u ya'in yolo,
 37 da wo okpoi kagapa. Ayi kparamu u ya'an ta mamaci, ali aya amanganashi n a nashi. U tsu kasakpa Alisa a Gbayin ba, amma u ci yongo ta o kutono Kashile kanna n kayin punu, n u kana unan u vasai.
 38 Da u banai we le a katsuma ka ayin a nan lo a. Da u cikpai Kashile, da u ya'in kadanshi ka maku ka a ubuta u uma dem, aza a na i a kuvana a baruwa Urishelima.
 39 Ana Isuhu m Meri o kotsoi kuya'an ili i na Wila u danai a ya'an, da a lazai o kubono a Galili a likuci i na i idashi, Nazara.
 40 Da maku ma mo gbonguroi ali da ma ya'in utsura, da kparamu u shanai n kuyeve. Da kparamu ucigi u Kashile wi n ayi.

Yesu a Alisa a Gbayin

- 41 Kaya dem, isheku i Yesu i tsu bana ta a Urishelima adama a Kadiva ka Kupasamganai.
 42 Ayin a na wi n aya kupa n e re, da a banai n ayi a ubuta u kadiva uteku u na a kiwanai.
 43-44 Ana o kotsoi kadiva ka, da i o kubono a kpa'a, da maku ma, Yesu, u shamgbai kacapa de a Urishelima. A ya'in nwalu ali kanna ke te, a dana ta wi ta punu a ubuta u uma, amma ele e yeve a na wo okpoi kacapa ba. N kulivi ku nan lo, a kana kulansa yi a ubuta wa aja'a e le nu mmaci n le.
 45 Ana a kpadai kene yi, da a lazai o kubono a Urishelima, adama a na a lansa yi.
 46 Kanna ka tatsu, da a cinai ni a Alisa a Gbayin a idashi e mere mu n lum m gbagba'in. U kana kupanaka le, n u ya'ankai le keci.

⁴⁷Aza a na a panakai ni dem, dā a k̄an̄ai mereve uteku u na wi n kuyeve, n tsu na wi e kuneke le kparamu wushuki.

⁴⁸Ana isheku i ni ye enei nannai, e yeve ili i na a kudana ba. Da ān̄aku a danai maku ma, “Yi d̄ai i zuwai dā vi ya'ankai tsu nannai? Eshevu nu mpa tsu takacika t̄a n ābund̄ai, adama ā kul̄ansā wu ā ubutā dem.”

⁴⁹Da Yesu u danai le, “Yi d̄ai i zuwai dā yi ā kul̄ansā mu? U ga'an i yeve mpa mi t̄a a kud̄as̄angu a kpa'a ku Dada vu v̄a ba?”

⁵⁰Amma ele e yeve ili i na wi a kudansa ba.

⁵¹Da u lazai n ele a kubono a Nazara, n u tonoi ili i na i a kudana yi mayin. Da feu ān̄aku a zuwai kadanshi ka nan lo ā kādū ka ni.

⁵²A ayin a nan lo, dā Yesu u gbonguroi n ugadi n kuyeve, K̄ashile kparamu ka cigai ni, n aza a na e yevei ni dem a cigai ni feu.

Luka 3

Yahaya u lapulai uye

(Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Yah. 1:19-28)

¹Ā kātsumā kā kayā ke gendu ko tsugono tsu Kaisa Tibariya, ngono n n̄ashi n yoku mi t̄a lo kācapā kā ni: Bilatu† ayi dā gomuna vi idika i Yahuda; Hiridu Antiba tamkparamu mogono mā Ḡalili; vangu vi ni Filibu a kulya'a tsugono ci Ituriya n Tarakunita; Lisaniya feu a kulya'a tsugono tsu Abiliya.

²Ayin a na Hanana n Kayafa i o tsugono tsu anan ganu, kadanshi kā K̄ashile kā t̄aw̄ai u Yahaya, maku ma Zakariya, ayi a kakamba.

³U kara'i ā ubutā r̄akā, a ubon u Kudolu ku Urdu n u danai ukuna wa Arabali a Singai. A kudana uma ā shikā unushi† u le, n u ya'ankai le kusumbu ka akucina,† adama a na wo okpo urotu u na K̄ashile ka cinukpakai n unushi u le.

⁴Uteku u na a danai adama a Yahaya a katagarda ke keneki Ishaya: “Kālak̄atsu e medevile e mere mu une, ‘Lapulai uye adama a Vuzagbayin. Bonokoi u dā mejege.

⁵I cid̄angu ara'ā r̄akā, aginda nu nsasan i sarā le o okpo derere. Uye u na wi n kokondo i bonoko u dā mejege. Uye u gbani-gbani w̄ā agavishi u bono u ga'an.

⁶Dadā umaci u vuma r̄akā u kene wishi u K̄ashile.’ ”

⁷Da Yahaya u danai kobolo ka uma ka na kā t̄aw̄ai w̄ā ni r̄akā, “Ad̄ā agbaturu, yayi u danai d̄a i were wupa u K̄ashile u na wi lo ā kut̄awā?”

⁸Yalin ili i na i kuyotsongu an i shikāi unushi† u d̄a. Kās̄ak̄pai kugitā kudana, ‘Ibrahim d̄a esheku ā tsu.’ N dana d̄a, punu a atali a nam pa, K̄ashile ki t̄a a kufud̄a kuneke Ibrahim muku.

⁹Kogovu ki t̄a d̄e ugbatyangi punu a aralu a nd̄anga a, adama a na ka gbatya nd̄anga n na m kpād̄ai kumatsa umaci u singai, kāt̄ā a vakangu a akina.”

- ¹⁰Da kobolo ka uma ka ke ecei, “Yi d̄ai tsa kuya'an?”
- ¹¹Da wu ushuki le, “Vuza na baci wi nu ntogu n re u pece n vuza na wi m ma'a ba. Vuza vu tsuwa'a kpamu u ya'an nannai.”
- ¹²Ishi a utafu o yoku a t̄aw̄ai adama a na u ya'an̄ka le kusumbu ka akucina, d̄a e ecei, “Malum, yi d̄ai tsa kuya'an?”
- ¹³U danai le, “K̄at̄a yi isa i pasatangu ili i na a danai d̄a yi isa ba.”
- ¹⁴Da osoji o yoku e ecei ni, “Ātsu tamkpamu, yi d̄ai tsa kuya'an?” Da u danai le, “K̄at̄a yi isa vuza ikebe n utsura, ko i reme yi babu u ya'an̄ ili ba. Indai katsupu k̄a d̄a koci.”
- ¹⁵Uma i t̄a a kuvana Kishi k̄a t̄aw̄a, adama a nannai d̄a a k̄an̄ai mereve punu a ādu e le ko Yahaya d̄a Kishi ka.
- ¹⁶Yahaya wu ushuki le r̄ak̄a, “N̄ ya'an̄ka d̄a t̄a kusumbu ka akucina m mini. Amma vuza na u la'i mu utsura wi t̄a lo a kut̄aw̄a. Ko ataka a ni mi a kufuda kufodo ba. Wi t̄a a kuya'an̄ka d̄a kusumbu ka akucina n Ayinviki a K̄ashile n akina kpamu.
- ¹⁷Wi t̄a n kasasu ke kuyelikpu adama a na u yelikpe, k̄at̄a u bolongu i singai o mopon ma ni. K̄at̄a u songu kopo ka n akina a na a kukima ba.”
- ¹⁸N uye kakau d̄a Yahaya u danai uma Arabali a Singai, d̄a u doku u danai le kpamu a saba'a.
- ¹⁹Amma Yahaya u dansukai Mogono Hiridu Antiba adama a na u dikai Hiridiya yolo vuka vu vangu vi ni, n ili i gbani-gbani i na u ya'in r̄ak̄a.
- ²⁰Hiridu u doku u ya'in unushi u yoku, ana u baȳangi Yahaya a kunu ku ugbashi.

Kusumbu ka akucina ku Yesu

(Mat. 3:13-17; Mar. 1:9-11)

- ²¹Ana uma n ābund̄ai a ya'in kusumbu ka akucina, d̄a a ya'ankai Yesu feu. Āyi a kuya'an̄ kavasa, d̄a gadi u baȳuw̄ai.
- ²²Da Ayinviki a K̄ashile a cipai wa ni n ikyamba tsu modoi. Da kal̄ak̄atsu ku ut̄ai gadi, ka danai, “Avu d̄a Maku ma va ma na n cigai, mi kpamu a kupana uyo'o u nu.”

Tsukaya ci Yesu

(Mat. 1:1-17)

- ²³Ana Yesu u git̄ai ulinga u ni, wi t̄a n āya d̄evu n kamankupa. Āyi maku ma Isuhu ma'a (uteku u na uma e sheshei n Isuhu). Isuhu maku me Heli ma'a.
- ²⁴Heli maku ma Mata ma'a. Mata maku me Levi ma'a. Levi maku ma Maliki ma'a. Maliki maku ma Yana ma'a. Yana maku ma Isuhu ma'a.
- ²⁵Isuhu maku ma Matataya ma'a. Matataya maku ma Amosu ma'a. Amosu maku ma Nahum ma'a. Nahum maku ma Azaliya ma'a. Azaliya maku ma Najaya ma'a.

- ²⁶Najaya maku ma Ma'ata ma'a. Ma'ata maku ma Matataya ma'a. Matataya maku ma Shimaya ma'a. Shimaya maku ma Isuhu ma'a. Isuhu maku ma Yahuda ma'a.
- ²⁷Yahuda maku ma Yowana ma'a. Yowana maku me Refaya ma'a. Refaya maku me Zerubabe ma'a. Zerubabe maku ma Shayatiya ma'a. Shayatiya maku ma Niri ma'a.
- ²⁸Niri maku ma Maliki ma'a. Maliki maku ma Adi ma'a. Adi maku ma Kusama ma'a. Kusama maku ma Alumadama ma'a. Alumadama maku ma Iri ma'a.
- ²⁹Iri maku mo Yosi ma'a. Yosi maku me Eliyaza ma'a. Eliyaza maku ma Yarima ma'a. Yarima maku ma Mata ma'a. Mata maku me Levi ma'a.
- ³⁰Levi maku ma Saminu ma'a. Saminu maku ma Yahuza ma'a. Yahuza maku ma Isuhu ma'a. Isuhu maku ma Yunana ma'a. Yunana maku ma Iliyakima ma'a.
- ³¹Iliyakima maku ma Malaya ma'a. Malaya maku ma Manana ma'a. Manana maku ma Matata ma'a. Matata maku ma Natan ma'a. Natan maku ma Dawuda ma'a.
- ³²Dawuda† maku ma Yasa† ma'a. Yasa maku ma Abida ma'a. Abida maku ma Buwaza ma'a. Buwaza maku ma Salumuna ma'a. Salumuna maku ma Nasham ma'a.
- ³³Nasham maku ma Aminadaba ma'a. Aminadaba maku ma Aram ma'a. Aram maku ma Hasuruna ma'a. Hasuruna maku ma Farisa ma'a. Farisa maku ma Yahuza ma'a.
- ³⁴Yahuza maku ma Yakubu ma'a. Yakubu maku mi Ishaku ma'a. Ishaku maku mi Ibrahim ma'a. Ibrahim maku ma Tera ma'a. Tera maku ma Naho ma'a.
- ³⁵Naho maku me Seru ma'a. Seru maku me Reyu ma'a. Reyu maku me Fele ma'a. Fele maku me Eba ma'a. Eba maku me Shela ma'a.
- ³⁶Shela maku me Kenan ma'a. Kenan maku ma Afakasha ma'a. Afakasha maku me Shem ma'a. Shem maku ma Nuhu† ma'a. Nuhu maku ma Lame ma'a.
- ³⁷Lame maku me Metusela ma'a. Metusela maku ma Anuhu ma'a. Anuhu maku ma Jare ma'a. Jare maku ma Mahalale ma'a. Mahalale maku me Kenan ma'a.
- ³⁸Kenan maku me Enos ma'a. Enos maku ma Shitu ma'a. Shitu maku ma Adamu† ma'a. Adamu ayi da vuza na Kashile ka ya'in.

Luka 4

O kondoi Yesu

(Mat. 4:1-11; Mar. 1:12-13)

- ¹Da Yesu u shanai n Ayinviki a Kashile. Ana wu utai o Kudolu ku Urdu, da Ayinviki a Kashile a dikai ni a kubana a kakamba.
- ²Ta de Kalijani ka piyasai ni ali ayin amangere. Ayin a nan lo raka u lya'a ili ba, da kambulu ka kanai ni n abundai a kubana uteku.
- ³Da Kalijani ka danai ni, "Maku ma Kashile ma baci vi mayun, bonoko katali ka burodi."

⁴Amma dā Yesu u danai ni, “Wi t̄a punu uđani a Katagarda ka Cidā,† ‘N ilikulya'a i dā koci vuza u kuya'an wuma ba.’ ”

⁵Da u dīkai ni u bankai gadī, dā gogo lo u yotsongi ni tsugono tsa aduniyan dem.

⁶Da Kalijani ka danai ni, “Mi t̄a e kuneke wu tsugbayin n tsugono tsa n utsura r̄ak̄a, vo okpo vuza vi kinda le. Adama a na ili ya i v̄a i dā e neke mu t̄a i dā r̄ak̄a, mi t̄a a kufudā kparamu me neke vuza na u luwai mu dem.

⁷Vu kudāngu baci dā vi lya'akai mu kayala, mi t̄a e kuneke wu i dā.”

⁸Da Yesu wu ushuki ni, “Wi t̄a uđani, ‘Kudāngu vi lya'aka Vuzavagudū K̄ashile k̄a nu kayala ende'en, ayi dā kparamu vuza na va kuya'anka tsugbashi.’ ”

⁹Da Kalijani ka dīkai ni a kubana a Urishelima a ubut̄a u na u la'i ugadī dundu'un a A'is̄a a Gbayin, dā u danai, “Avu Maku mā K̄ashile ma'a baci vi mayun, ikpangu a idīka.

¹⁰Adama a na wi t̄a uđani, ‘Wi t̄a a kudana alingata a ni a inda wu.

¹¹I t̄a kparamu e kukebe wu, adama a na kat̄a vu tad̄ats̄a a katali ba.’ ”

¹²Da Yesu wu ushuki ni, “A dāna t̄a, ‘Kat̄a vu kondo Vuzavagudū K̄ashile k̄a nu ba.’ ”

¹³Ana Kalijani ko kotsoi ikondishi i ni dem, dā u lazai u kas̄akp̄ai ni bi'i.

Yesu u git̄ai ulinga a Galili

(Mat. 4:12-17; Mar. 1:14-15)

¹⁴Da Yesu u lazai o kubono a uḃon u Galili. Utsura wa Ayinviki a K̄ashile kparamu wi t̄a kobolo n ayi. Arabali a ni kparamu dā a kan̄ai kukar̄a'asa.

¹⁵Da u kan̄ai kuyotsongusu uma a unu a avasa, dā uma kparamu a kan̄ai kucikpa yi.

A iwain Yesu a Nazara

(Mat. 13:53-58; Mar. 6:1-6)

¹⁶Ana Yesu u yawai Nazara (ubut̄a u na u kumbai), dā a kanna ka Ashibi u uwai a kunu ka avasa,† uteku u na u ci ya'ansa. Da u denḡai adama a na u ya'an mekecu.

¹⁷Da e nekei ni katagarda ke keneki Ishaya, dā u bar̄akp̄ai ka'a, dā u cinai ubut̄a u na a dānai,

¹⁸“Ayinviki a Vuzavagudū i t̄a kobolo nu mpa, dā a zuwai mu adama a na n dana aza a unambi Arabali a Singai. U suku mu t̄a kparamu adama a na n dana a kas̄akp̄a aza a na i ugashi. M bayuw̄a kparamu ash̄i a ayimba, mi isa kparamu aza a na uma i o kudomoku.

¹⁹N dana kparamu na va ayin a yawa t̄a adama a na Vuzavagudū wi t̄a a kuya'anka uma kasingai.”

²⁰Da u kat̄al̄ai katagarda ka, dā u nekei vuza vu ulinga, dā u das̄angi adama a na u ya'an kuyotsongusu. Aza a na i punu a kunu ka avasa ka dem, dā a kan̄ai kinda yi.

²¹Da u kan̄ai kudana le, “Anana kadanshi ka katagarda ka ka shana t̄a a atsuvu a dā.”

²²Dem vi le dā a k̄an̄ai kucikpa yi, dā a k̄an̄ai kuya'an mereve ma kadanshi ku uyo'o ka na u ya'in va, ali dā a danai, “Ashe ayi maku mā Isuhu† ma'a ba?”

²³Yesu u danai le, “Mayun sai i dana mu kansa ka nam pa ka, ‘Koboci, t̄an̄at̄angu k̄aci k̄a nu.’ I dana baci nannai yi t̄a a kudana mu, ‘Ya'an ili i mereve punu na a ubut̄a u uma a nu uteku u na vi ya'in a Kafarnahum.’²⁴Amma n dana d̄a mayun, a ci cikpa keneki a ubut̄a u uma a ni ba.

²⁵“Mayun d̄a, a ayin e keneki Iliya, agapa o yoku i t̄a lo (aza na ali e le a kuw̄ai) i a kuciga ub̄anki. Adama a na a sanḡai mini ma gad̄i ali aȳa a tatsu n kagimi, d̄a kambulu ka gbayin k̄a yikp̄ai idika i nan lo.

²⁶Amma a suku Iliya a kubana wa agapa o yoku ba, sai u kagapa ko yoku komoci na d̄e a Zarifatu a ubon u Sida.

²⁷A ayin a keneki Ilisha,† nkutu mi t̄a lo n ābund̄ai punu a Israila. Amma ko vuza te a kat̄suma ke le o potsokpo ba, sai Na'ama† d̄a endelen, vuza va aza a Siriya.”

²⁸Ana a panai nannai, ele vu na i punu a kunu ka avasa ka, d̄a a ya'in wupa n ābund̄ai.

²⁹Da a d̄enḡai, d̄a a ut̄ak̄ai ni a uk̄ar̄ai u likuci a ubut̄a u na wi gad̄i n kagaguru, adama a na e tecengu yi d̄e.

³⁰Amma d̄a u kpatalai sayin, d̄a u lazai punu e mere me le.

Vuza vu wunl̄ai u gbani-gbani

(Mar. 1:21-28)

³¹Da Yesu u lazai a kubana a Kafarnahum, likuci i yoku punu a Galili, d̄a kanna ka Ashibi u k̄an̄ai kuyotsongusu le.

³²Da a k̄an̄ai kuya'an mereve n kuyotsongusu ku ni, adama a uteku u na wi o kuyotsongusu n utsura.

³³Punu a kunu ka avasa ka, vuza yoku wi t̄a punu n wunl̄ai u gbani-gbani† wi nshinda, d̄a u d̄engus̄ai kalak̄atsu n utsura,

³⁴“Yi d̄ai d̄a vi o ko'uso tsu, Yesu vuza vu Nazara? Vu t̄aw̄a t̄a adama a na vu una tsu? N yeve t̄a ko avu d̄a ya, Vuzacida nan lo d̄a vuza vu Kashile!”

³⁵Da Yesu u dansukai ni, u danai, “Pa d̄a bini! Kat̄a vu kas̄akp̄a yi.” Ana wunl̄ai wa u basangi ni a idika lo a ubut̄a u uma, d̄a u kas̄akp̄ai ni, amma ta na u ciȳa usan ba.

³⁶Da mereve mā k̄an̄ai le dem, d̄a a k̄an̄ai mecenshenei, “Icu'u i kadanshi i yi d̄ai nannai? Da wi a kuya'anka wunl̄ai u gbani-gbani kadanshi babu wovon, ali d̄a kpamu wunl̄ai u sumai n u kas̄akp̄ai uma!”

³⁷Da arabali a a kar̄ai dem punu a ubon wa.

Yesu u potsokpoi akaya a Biturusu

(Mat. 8:14-17; Mar. 1:29-34)

³⁸Da Yesu u dɛngai punu a kunu ka avasa ka, da u uwai a kpa'a ku Biturusu, da ta na u cinai anaku a vuka vu Biturusu a sabanai n kutanu. Da o folonoi ni adama a na u tanatangu yi.

³⁹U shamgbai devu n ayi, da u dansukai kutanu ka. Da ta na u tana, ali da u dɛngai da u kana kubanka le.

⁴⁰Kanna ka nan lo a kubana kulivi, uma a banka ta n aza a mbanaki kakau u Yesu adama a na u zuwaka le ekiye kata u potsokpo le.

⁴¹Wunlai u gbani-gbani kakau kpamu u tsu uta ta punu u uma n abundai. A kana kpamu yoroli, n a danai, "Avu Maku ma Kashile ma'a." Amma u dansuka le ta, da u sankai le kadanshi, adama a na e yeve ta ayi da Kirisiti Kishi.

Yesu a kudana uma kadanshi ka Kashile

(Mar. 1:35-39)

⁴²Ana kayin ka asai, da Yesu u dɛngai u banai a ubuta u na wi babu vuza. Da ta na uma a kana kulansa yi. Ana e enei ni, da o folonoi ni adama a na kata u kasakpa likuci i le ba.

⁴³Amma da u danai le, "Mayun da, n dana likuci i yoku Arabali a Singai o tsugono tsu Kashile,† adama a na a da a su'uki mu."

⁴⁴Da u kana kakarasa a kudana uma kadanshi ka Kashile de a unu a avasa a ubon u Yahuda.

Luka 5

Yesu u gitai kudeke mukumitoni n ni

(Mat. 4:18-22; Mar. 1:16-20)

¹Kanna ke te, Yesu lo a kashani a kaina ka Mala ma Galili. Uma ta na a banai wa ni n abundai, adama a na a pana kadanshi ka Kashile.

²Da we enei antsu e re lo a na osoruku a zuwai adama a na i ta a kuza'a maza ma bilili me le.

³Da u uwai a kpantsu ku yoku ku Sima ku da ta na. Da u danai e tecengu kpantsu ka kenu. Da u dasangi, adama a na u ciya u ya'an kuyotsongusu.

⁴Ana u kotsoi kuya'anka le kadanshi, da u danai Sima, "Dika maza ma nu, tafuku ma'a a ubuta wu ugavi adama a na vi ciya adan."

⁵Da Sima u danai ni, "Vuzagbayin, ci ya'an ta de ulinga n kayin dem ci ciya ili ba. Adama a na avu da vu danai, ci ta a kuya'an."

⁶Ana a ya'in nannai, da e remei adan n abundai, ali bilili vi le vi cigai kukara.

⁷Da e dekei aza e le a bana a banka le. Da a banai da a shatangi antsu e le dem, ali a da a cigai kuliba.

⁸Ana Sima Biturusu we enei nannai, dā u kudāngi dā u lya'i kayala, dā u danai, “Vuzagbayin, dēngā lo dēvu nu mpa, mpa vuza vu unushi dā.”

⁹U dana tā nannai adama a na ayi n aza ā ni dem a ya'an tā mereve, adama ā kabundai ka adan ka na e remei.

¹⁰Da Yakubu n Yahaya, muku n Zabidi, n Sima toku vi le a ya'in kparamu mereve. Da Yesu u danai Sima, “Kata vu pana wovon ba. Uteku n anana vo kudoku ve reme adan ba, vi tā o kokpo vuza na u kutawa n uma.”

¹¹Da ā utakai antsu e le pulai ā kasakpai lo a dā, dā o tonoi ni.

Yesu u potsokpoi makutu

(Mat. 8:1-4; Mar. 1:40-45)

¹²Kanna ke te, Yesu punu ā likuci i yoku lo, dā makutu mo yoku mā tawai wā ni. Ana we enei Yesu, dā u kudāngi u lya'i kayala, dā u folonoi ni, “Vuzagbayin, vi ciga baci, potsokpo mu.”

¹³Yesu u barakpai kukiye ku ni, dā ta na u sa'wai vuma va. Da u danai, “N ciga tā. Potso!” Gogo va lo, dā ukutu u kasakpai ni.

¹⁴Da Yesu u danai ni, “Kata vu dana vuza ba, amma bana vi yotsongu kaci ka nu ā ubuta u ganu. Kata vi lyuka uteku u na Musa u danai adama a na o potsokpo wu tā. Na dā urotu u na u kokpo we le.”

¹⁵Ko n nannai, arabali ā ni a, ā kara'i kau, ali dā kabundai ka uma ka tawai kupanaka yi, kata kparamu o potsokpo le mbala.

¹⁶Yesu ta na u tsu bana tā ā ubuta ende'en ni, adama a na u ya'an kavasa.

Yesu u potsokpoi makutsuma

(Mat. 9:1-8; Mar. 2:1-12)

¹⁷Kanna ke te, Yesu a kuya'an kuyotsongusu, dā Afarishi† nu nlum n Wilā lo idashi, ele dā ā utai katura katura ka Galili dem n Yahuda n Urishelima kparamu. Utsura u Vuzavagudu wi tā lo n ayi, adama a na u potsokpo aza a mbanaki.

¹⁸Uma o yoku a yawai m makutsuma a kajiba, dā a piyai adama a na a uka yi punu ā kunu ka, kata o poloko Yesu va asuvu.

¹⁹A fuda a ya'an nannai ba, adama ā kabundai ka uma. Da a kumbai kukpa'la dā a karakpai, dā o zorukpoi ni punu n kajiba ka ni e mere ma uma, sai a asuvu e Yesu derere.

²⁰Ana Yesu we enei uneki wā adu u le, dā u danai, “Kaja'la ka va, a cinukpaka wu tā n unushi u nu.”

²¹Afarishi nu nlum n Wilā ma, ā kana kusheshe uteku u le, “Yayi vuza tsu nam pa o kubonoko kaci ka ni tsu Kashile? Yayi u kufuda kucinukpaka n unushi? Sai Kashile ende'en.”

²²Yesu u yeve t̄a ili i na i e kusheshe, d̄a ta na we ecei le, “Yi d̄ai d̄a yi e kusheshe ili i nan lo ā ādu ā d̄a?”

²³Ye ne i d̄ai i lali n d̄evu, an vuza wa dana, ‘A cinukpaka wu t̄a n unushi u nu,’ ko a dana, ‘Denga, vu wala?’

²⁴Amma, mi t̄a a kuya'an nannai, adama a na i yeve a na mpa, Maku ma Vuma,† mi n utsura u na u kucinukpaka n unushi.” U danai mākutsumā ma, “N dana wu, d̄enga, d̄ika kajiba kā nu, vu wala a kubana a kpa'a.”

²⁵Gogo lo, d̄a u d̄engai a asuvu e le, u d̄ikai kajiba kā ni. Da u lazai a kubana a kpa'a, n u cikpai K̄ashile.

²⁶Yaba dem u ya'in mereve, d̄a a cikpai K̄ashile kpamu. A panai wovon kāu, d̄a a danai, “Ce ene t̄a ili i gbangam anana.”

Yesu u d̄ekei Levi

(Mat. 9:9-13; Mar. 2:13-17)

²⁷Ana i nan lo i lazai, Yesu wu ut̄ai a ubutā u yoku. Da we enei vuza na e ci d̄eke Levi,† kishi ku utafu,† ā idashi a kafalaka. Da u danai ni, “Tono mu.”

²⁸Da u d̄engai u kāsakpai ili i ni rāka, d̄a ta na u tonoi ni.

²⁹Dada Levi u fobusoi kād̄ivā ka gbayin a kpa'a ku ni adama e Yesu. Da ishi a utafu n ābundai n uma o yoku lo a lyafi kobolo dem.

³⁰Amma Afarishi nu n lum n Wil̄a n le, a ya'ankai mukumitoni kadanshi ko mololo, a danai, “Yi d̄ai d̄a ya kulya'a n i soli n ishi a utafu n aza ā unushi dem?”

³¹Yesu wu ushuki le, “Vuza vi ikyamba m mātanā d̄a u tsu lānsā vuza vā āgumā ba, amma sai vuza vu m̄bāla.

³²N t̄awā adama a na n d̄eke aza ā usubi ba, amma sai aza ā unushi a kubana ā ubutā u kushikā unushi.”

Keci adama ā kukanā ku un̄a

(Mat. 9:14-17; Mar. 2:18-22)

³³A danai ni, “Mukumitoni n Yahaya ā tsu kanā t̄a un̄a n a vasai, ali m mukumitoni ma Afarishi dem, amma n nu sai kulya'a n o soli ayin tutu.”

³⁴Da Yesu wu ushuki, “Va kuzuwa t̄a omoci a vuza vi yolo i savu ā kanā un̄a, ayi ta na lo kobolo n ele?”

³⁵Ayin i t̄a lo ā kutawā a na a kud̄ika vuza vi yolo i savu va we le, ā kātsumā ka ayin a nan lo i t̄a ā kukanā un̄a.”

³⁶Da u danai le agisana a nam pa: “Babu vuza na u kukara motogu ma savu, kātā u pād̄angu motogu mā kuku. Vuza na baci u ya'in nannai, motogu ma savu ma mi t̄a ā kunamgbā rāka. Kakashi ka savu ka kā kuciyasānai n kā kuku ka ba.

³⁷Babu vuza na u kutsungu ribinya a kedele ka kuku. Vuza na baci u ya'in nannai, ribinya ya yi ta a kushita kata i boso kedele ka, kata u namba ribinya ya n kedele ka dem.

³⁸Amma ribinya a tsungu i da e kedele ka savu.

³⁹Babu vuza na u kiwanai n washi, kata u doku u ciga kuso'o ribinya. Adama a na wi ta a kudana, 'Kakuci ka la'a ta n uyo'o.' ”

Luka 6

Yesu da Vuzagbayin va Ashibi

(Mat. 12:1-8; Mar. 2:23-28)

¹Kanna ke te n Ashibi,† Yesu a kupasamganai a kashina ka yanji, da mukumitoni n ni n kodoi yanji n a kupai.

²Da Afarishi o yoku e ecei, “Yi dai i zuwai da vi a kupasa Wila u kanna ka Ashibi?”

³Da Yesu u wu ushuki, “Kata i kondo kukece ba, uteku u na Dawuda u ya'in, ayin a na kambulu ka kanai ni, kobolo n aja'a a ni?”

⁴U uwai a kpa'a ku Kashile da u dikai burodi vu uzagbi, da u takumai, ali da u nel'i aja'a a ni. Burodi da vu na u ga'in ayi u lya'a ba, sai anan ganu koci.”

⁵Da u danai le, “Maku ma Vuma, ayi da Vuzagbayin va Ashibi.”

Vuza na wi n kukiye ku ubishi

(Mat. 12:9-14; Mar. 3:1-6)

⁶Kanna ka Ashibi ko yoku, da u uwai a kunu ka avasa, adama a na u yotsongusu le. Vuza yoku wi ta punu, vuza na kukiye ku usingai ku ni ku bisai.

⁷Nlum n Wila n Afarishi o ci yongo ta a kuya'ansa kasaka ke Yesu, adama a na a ciya ili i na a dana azagbagba'in e le, e ene baci o kupotsokpo yi kanna ka Ashibi.

⁸Ayi ta na u yeve ta ili i na yi adu e le. Da u danai vuza va, “Denga, vu tawa vi shamgba na e mere.” Da u dengai, da u shamgbai a ubuta wa.

⁹Da Yesu u danai le, “Ya'an me ece da, yi dai Wila u tsu dana i ga'in ci ya'an kanna ka Ashibi, ili i singai ko ili i gbani-gbani? Ci isa wuma ko tsu una?”

¹⁰Da u lanai le dem, da u danai vuma va, “Barakpa kukiye ku nu.” Da u barakpai kukiye ku ni. Da ta na ku bonoi m matana.

¹¹Da asuvu e le a namgbai wuya-wuya. Da e sheshei uteku u na a kuya'an n Yesu.

Yesu u zagbai mukumitoni kupa ni n re

(Mat. 10:1-4; Mar. 3:13-19)

¹²A ayin a nan lo Yesu wu utai, da u kumbai masasan adama a na u ya'an kavasa. Da wa asai a avasa n kayin ka nan lo raka.

¹³N usana, da u dekei mukumitoni n ni, da u zagbai uma kupa n aza e re adama a na o okpo azusuki† a ni.

¹⁴A k̄atsumā ke le ele d̄a Sima (vuza na Yesu u d̄ekei Biturusu), n vuza ni Andarawu, kobolo n Yakubu, n Yahaya. U zagbai feu Filibu, m Batalamawu,

¹⁵ali m Matiyu, n Toma. Da u zagbai feu Yakubu maku ma Alfa, n Sima vuza na e ci d̄eke Ziloti,

¹⁶kobolo n Yahuza maku ma Yakubu, n Yahuza Iskaryoti vuza na u dengei ni.

Yesu u b̄ank̄ai uma n ābund̄ai

(Mat. 4:23-25)

¹⁷Da u cip̄ai kobolo n ele ā ubutā u gbanda, d̄a u shamgbai e keteshe. U cinai aza o kutoni ā ni n ābund̄ai, n uma o yoku, aza a na ā ut̄ai a Yahuda n Urishelima n ubon u Taya n Sida vu na vi d̄evu m mala.

¹⁸Aza a nam pa a banai adama a na a panaka yi, kātā u tānāt̄angu mbālā n le. Aza a na kpamu wunlāi u gbani-gbani wi o ko'uso, d̄a u potsokpoi le.

¹⁹Da uma n ābund̄ai ā kānāi kulansā yi, adama a na a sa'wa yi, adama a na utsura wi tā ā kutā punu wā ni, d̄a kpamu u potsokpoi le dem.

Un̄asingai n atakaci

(Mat. 5:1-12)

²⁰Da u d̄engusāi kaci kā ni gadi, d̄a wi indai mukumitoni n ni. Da u danai le, “K̄ashile ka zuwaka d̄a un̄asingai, ād̄ā vu na yi aza a yali, adama a na tsugono tsu K̄ashile e neke d̄a tsu d̄a.

²¹K̄ashile ka zuwaka d̄a un̄asingai, ād̄ā vu na yi n kambulu. Ayin i tā lo ā kutawā a na i kucuwā. K̄ashile ka zuwaka d̄a un̄asingai, ād̄ā vu na yi ā māshi na. Ayin i tā lo ā kutawā a na i kuzoso m māzangā.

²²K̄ashile ka zuwaka d̄a un̄asingai, ād̄ā vu na a iwain, o lokoi d̄a, d̄a o zo'osoi d̄a, d̄a kpamu a ya'ankai ula ā d̄a kawuya, adama a na i tonu tā Maku ma Vuma.

²³Ili i nan lo ya i ciyā d̄a baci, ya'in māzangā i ikpangu adama a uyo'o adama a na katsupu ka singai ki tā d̄e na d̄e gadi a kuvana d̄a. Cibai n eneki a cau a feu, ta ikaya i le i ya'ankai le nannai.

²⁴Amma ād̄ā atakaci i tā a kuvana d̄a, ād̄ā vu na yi n uciyi gogo na, adama a na i d̄ika tā d̄e māzangā mā d̄a.

²⁵Ād̄ā atakaci i tā a kuvana d̄a, ād̄ā vu na yi n ucuwi n ili n ābund̄ai gogo na. Ayin a kambulu a gbani-gbani i tā lo ā kutawā. Ād̄ā atakaci i tā a kuvana d̄a, ād̄ā vu na yi izoshi. Izoshi i d̄a yi tā o kubono māshi n un̄amgbukatsumā.

²⁶Ād̄ā atakaci i tā a kuvana d̄a, ād̄ā vu na uma i a kucikpa gogo na. Ta feu ikaya i le i kānāi kucikpa eneki a a'luwa nannai.”

Ciga irala i nu

(Mat. 5:38-48; Mat. 7:12)

²⁷Yesu u lya'i kelime, “Ād̄ā vu na yi a kupanaka mu, mi tā a kudana d̄a: Cigai irala i d̄a, ya'ankai aza a na a iwain d̄a kasingai.

- ²⁸Aza a na a ya'ankai dā unā, ya'ankai le unasingai. Ya'ankai aza a na i a kushika dā kavasa.
- ²⁹Vuza u basa wu baci a maguji me te, saba'aka yi maguji ma na ma buwai. Vuza na baci u fābānāi nu kalaba, kātā vu sanka yi ba, neke yi ali m motogu mā nu.
- ³⁰Vuza na baci we ecei nu ili dem, neke yi i dā. Vuza u fābānā wu baci ili, kātā vu bana vi isa i dā ba.
- ³¹Ya'ankai uma ili i na yi a kuciga uma a ya'anka dā.
- ³²“Adā yi baci a kuciga aza a na i a kuciga dā koci, yi dāi katsupu kā dā? Ko aza a unushi ta a ci ya'an nannai.
- ³³Yi baci a kuya'an kasingai wa aza a na i a kuya'anka dā kasingai koci, te dāi ili i mereve yi? Ko aza a unushi a ci ya'an tā nannai.
- ³⁴I neke baci okopu a ubutā wa aza a na a kutsupa dā koci, te kasingai ka na yi a kuya'anka uma? Aza a unushi feu ta a ci ya'ankpanai nannai, adama a na i tā e kukefe apa'a we le.
- ³⁵Cigai irala i dā. Ya'ankai le kasingai. Nekei le okopu, kātā i lansa ili i yoku we le ba. Katsupu kā dā kpamu ki tā a kuyimkpa, yi tā o kokpo muku m Mala'imili, adama a na ayi vuza na u ci ya'anka uma kasingai dā, aza a asuvu a wuya n aza a na a tsu kpa dā kucikpa ili.
- ³⁶Panai asuvayali uteku u na Esheku a dā feu u tsu pana asuvayali a uma.”

Kātā i ya'anka vuza afada ba

(Mat. 7:1-5)

- ³⁷Yesu u lya'i kelime, “Kātā i ya'anka vuza afada ba, ciyā vuza kpamu u kuya'anka dā afada ba. Kātā yi ilukpā vuza ba, ciyā vuza kpamu wi ilukpā dā ba. Cinukpakai n unushi wi itoku i dā, kātā feu a cinukpaka n u dā.
- ³⁸Nekei, kātā feu e neke dā: ali mudu ushani mayin, kātā a zakatsā o doku a dyanuku u ya'an tororo ali u barakpa, kātā a tsunku dā a aburuma. Mudu vu na i kunzuku vu dā dā feu a kukunzuku dā.”
- ³⁹Da Yesu u doku u ya'ankai le agisana a kadanshi o yoku, u danai, “Kayimbā ki tā a kufudā ko rono kayimbā? Ele aza e re e le dem i tā a kuyikpā a kawāwā.
- ⁴⁰Kapi'ishi ka tsu la'a malum mā ni ba. U pi'isa baci mayin, wi tā o kokpo uteku tsu malum mā ni.
- ⁴¹“Adama a iyan a dāi dā vi a kinda ili i picici i na yi a kashi ka vuza nu? Amma kogboli ka'a punu a kashi kā nu, vi kebece n ka'a ba.
- ⁴²Nini dāi va kufudā va dana vuza nu, ‘Vuza vā, ya'an n takpaka wu ili i na yi punu a kashi kā nu.’ Amma avu ve ene kogboli ka na ki a kashi kā nu, kātā vu takpa ka'a ba. Avu vuza vu kapalakashi, takpa bi'i kā nu. Adama a na ve ene i na yi a kashi ka vuza nu mayin, kātā vu takpa i dā.”

E ci yeve t̄a mad̄anga n umaci u ni

(Mat. 7:16-20; Mat. 12:33-35)

⁴³Yesu u lya'i kelime, “Mad̄anga ma singai ma tsu matsa umaci u gbani-gbani ba. Mad̄anga ma gbani-gbani kpamu ma tsu matsa umaci u singai ba.

⁴⁴Adama a na mad̄anga dem e ci yeve yi t̄a a ubut̄a wu umaci u ni. Va kuta'a maḅiri a mad̄anga ma awana ba, ko maḅimbi† ma kumatsa o kokovu ba.

⁴⁵Vuma vu singai kpamu u ci ya'an t̄a ili i singai uteku u na kaḁu ka ni ki. Vuza vu gbani-gbani kpamu u ci ya'an t̄a ili uteku u na wi. Ili i na yi a kaḁu ka vuza i d̄aḁa u tsu dansa.”

Ama'i a kpa'a e re

(Mat. 7:24-27)

⁴⁶Yesu u lya'i kelime, “Yi d̄ai i zuwai d̄a yi e kud̄ekeshe mu ‘Vuzagbayin, Vuzagbayin,’ amma yi a kuya'an ili i na n danai d̄a i ya'an ba?

⁴⁷Mi t̄a o kuyotsongu d̄a uteku u na wi: Vuza na baci wi a kut̄aw̄a w̄a va, wi kpamu a kupana kadanshi ka va, n u ya'in ka'a,

⁴⁸wi t̄a an vuza na wi a kuya'an kuma'a ku kpa'a, d̄a u gavaḁi d̄a u varai kuma'a ka a gadi vu kakpanlai. Ana kudolu ku lya'i, d̄a mini ma, ma cigai kuvaruku kunu ka, amma ku d̄a ku yikpa ba, adama a na a ma'a t̄a ku d̄a mayin.

⁴⁹Amma, vuza na baci u panai kadanshi ka va, d̄a u kpaḁai kutono ka'a, wi t̄a an vuza na u ma'i kpa'a ku ni a gadi vu kayala, u gavaḁa a na wa cina ubut̄a u kakpanlai ba. Mini ma yawa baci lo gaji, ma sa'wai sai kuyikpa, kata ku boso wuya-wuya.”

Luka 7

Uneki u kaḁu u jagaba vo osoji

(Mat. 8:5-13; Yah. 4:43-54)

¹Ayin a na Yesu u kotsoi kudansa ili i nam pa rak̄a a atsuvu a uma, d̄a u uwai a Kafarnahum.

²Jagaba† vo osoji vu Roma vi yoku wi t̄a d̄e n kagbashi ka na u la'i n kuciga. Da ka ya'in mbaḁa ali devu n ukpa.

³Jagaba va u panai ukuna u Yesu. Da u suki nkoshi ma Ayahuda n yoku w̄a ni, m bana n dana yi u t̄aw̄a a kpa'a ku ni u potsokpoko yi kagbashi.

⁴Ana a yawai w̄a ni, d̄a o folonoi ni n utsura, “U ga'an t̄a vu bana vi ya'anka yi nannai.

⁵Adama a na u ciga t̄a id̄ika i tsu, ali d̄a u ma'i kunu ka avasa ku tsu.”

⁶Da ta na u banai n ele. Ayi wi dal'in m kpa'a ku vuzagbayin ka ba, ana u suki ajaḁa a ni a bana a dana yi tsu nam pa, “Vuzagbayin, kata vu takacika kaci ka nu ba. N yawa m banka wu a kavali ka kpa'a ka va ba.

⁷I d̄aḁa i zuwai d̄a n dikai kaci ka va vuza ba, ali m kpaḁai kut̄aw̄a w̄a nu. Avu dansa koci, kagbashi ka va ki t̄a o kupotso.

⁸Mpa feu mi t̄a a k̄acapā ka vuza, mi t̄a kpamu n osoji a na i k̄acapā k̄a va. N dana baci vuza nam pa, ‘Wala!’, k̄atā ta na u wala. Āyi na kpamu, ‘T̄awa!’, k̄atā u t̄awa. N tsu dana t̄a kagbashi k̄a va, ‘Ya'an na!’, k̄atā ta na u ya'an i d̄a.”

⁹Ana Yesu u panai nannai, d̄a u ya'in mereve, d̄a u kpatalai d̄a wi indai kobolo ka uma ka, d̄a u danai, “N dana d̄a, k̄atā n sa'wa kene uneki u kaḍu tsu nan lo ko a ubutā wi Israila ba.”

¹⁰Da ta na aja'lā a o bonoi a cinai kagbashi ka wana d̄ai u potso.

Yesu u dengusāi maku ma na mā kuwāi

¹¹M megeshe mo yoku kpamu, d̄a Yesu u banai a likuci i na e ci d̄eke Nayin. Mukumitoni n ni n kabundāi ka uma kpamu a banai n āyi.

¹²Āyi a kuyawa a utsutsu u likuci wa, d̄a u gasai n keven ka maku mo kolobo ka na a dikai. Anāku a ni kpamu vali vi ni vu kuwā t̄a, ma d̄adā yi ta na ende'en. Kabundāi ka uma k̄a likuci ka ki t̄a kobolo n āyi.

¹³Ana Vuzagbayin we enei ni, d̄a asuvayali a kanāi ni n vuka va, d̄a u danai, “K̄atā vi shikā ba.”

¹⁴Dadā u banai u sa'wai kajiba ka na a dikakai keven ka, aza a na kpamu i ucanuki n ka'a a shamgbai bini. U danai, “Maku mā va, mi t̄a a ku dana wu, denga!”

¹⁵Keven ka k̄a denḡai k̄a das̄angi, d̄a u kanāi kadanshi. Da Yesu u nekei ni wā anāku.

¹⁶Rakā vi le a panai wovon, d̄a a cikpai Kashile, a danai, “Keneki ka gbayin k̄a t̄awa t̄a wa tsu. Kashile k̄a t̄awa t̄a kubankā uma a ni.”

¹⁷Arabali a ili i na Yesu u ya'in na a kara'lā t̄a Yahuda dem n likuci i na yi lo a ukambu rakā.

Yesu n Yahaya vu Kusumbu ka Akucina

(Mat. 11:2-19)

¹⁸Mukumitoni n Yahaya† n danai ni ukuna wi ili i nam pa dem. U d̄ekei aza e re,

¹⁹u suki le u Vuzagbayin e ece yi, “Avu d̄a vuza na u kutawā va, ko tsu vana vuza yoku kpamu?”

²⁰Ana uma a a yawai u Yesu, d̄a a danai, “Yahaya Vuza vu Kusumbu ka Akucina u suku tsu t̄a ce ece wu, ‘Avu d̄a vuza na u kutawā va, ko tsu vana vuza yoku kpamu?’ ”

²¹A ayin a nan lo a d̄a, Yesu u potsokpoi uma n abundāi nu mbanaki kakau, n u lokoi wunlai u gbani-gbani, n u padukpai ayimba.

²²Da wu ushuki aza a na u suki va, “Banai i dana Yahaya ili i na ye enei d̄a kpamu i panai: Ayimba e enei, nkutsumā n walai, nkutu feu m potsoi, agulani dem a panai, akpisā a denḡai n wuma, kadanshi k̄a Kashile ka yawai wa aza a unambi.

²³Unasingai u d̄a a kubana u vuza na u tadats̄ai adama a va ba.”

- ²⁴Ana aza a usuki a lazai, Yesu u kan̄ai kuya'anka kabund̄ai ka uma ka kadanshi ka Yahaya, “Yi d̄ai i banai a kakamba kene? Burugu vu na wunl̄ai wi a kugbaḍasa?”
- ²⁵Nannai d̄a baci ba, yi d̄ai yu ut̄ai kene? Vuza na u ukai aminya a singai? Aza a na i n aminya e ikebe, kaṭa o yongo a kupana uyo'lo, a ci cina le t̄a e kefeku ko tsugono.
- ²⁶Amma yi d̄ai yu ut̄ai kene? Keneki? E, n dana d̄a, u la'a t̄a keneki.
- ²⁷Na va d̄ad̄a uteku u na a danai a Katagarda ka Cida adama a ni, ‘Mi t̄a a kusuku vuza kelime ka nu, vuza na u kufobusoko wu uye.’²⁸N dana d̄a a umaci u vuma dem, babu vuza na u la'i Yahaya. Amma vuza na wi kenu o tsugono tsu Kashile, u la'a yi ta bi'i.”
- ²⁹(Uma raka, ali ishi a utafu, ana a panai kadanshi ke Yesu, d̄a e yevei an kadanshi ka Kashile ka galin adama a na Yahaya va u ya'anka le t̄a kusumbu ka akucina.
- ³⁰Amma Afarishi n eyevi a Wila o yoku a iwain ili i na Kashile ka cigai adama e le, adama a na a iwain kusumbu ka akucina ku Yahaya.)
- ³¹Yesu u doku u danai, “N iyan i d̄ai n kugisanku uma o gogo na a nam pa? Yi d̄ai o yotsoi?”
- ³²I t̄a adanshi muku n d̄a a idashi e kuden e medekenei tsu nam pa: ‘Ci li'akai d̄a vishari, amma i je'le ba. Ci ya'ankai d̄a vishipa vu kpalu, amma i shika ba.’
- ³³Yahaya Vuza vu Kusumbu ka Akucina u taw̄ai, amma u takuma burodi ba, u so'lo kpamu makula ko mara ba, d̄a i danai, ‘Wi t̄a n wunl̄ai u gbani-gbani.’
- ³⁴Mpa Maku ma Vuma n taw̄a t̄a kulya'a nu n so'i, d̄a kpamu i danai, ‘Vuza vu ulyuwa d̄a, n kagali ka washi. Kaja'a ka'a ka ishi utafu n aza a unushi.’
- ³⁵Amma uyevi u mayun wi t̄a o kuyotsongu a ubuta wa aza o kutoni a ni raka.”

Vuka vu tsunki Yesu mani'in

- ³⁶Kafarishi ko yoku, kula ku ni Sima, u banuki Yesu u bana u lya'a ilikulya'a n ayi. Da u banai a kpa'a ku ni ka, d̄a u dasangi kulya'a.
- ³⁷Vuka vu unushi vi yoku vi t̄a lo a likuci ya. Ana u panai Yesu wi t̄a de a kulya'a ilikulya'a a kpa'a ka, d̄a u tukai n kedele ka mani'in ma magulani mi ikebe.
- ³⁸Ana u shamgbai devu n ene e Yesu a mashi, d̄a kujilya ku ni ku dakpai e ene a. Da ta na wu urasai ku d̄a n kanji ka ni, n wo obongushi, d̄a u tsungi a d̄a mani'in.
- ³⁹Ana Kafarishi ka ke ene nannai, d̄a u sheshei n kaci ka ni, “Vuma vu nam pa keneki ka baci, u galan t̄a u yeve vuza na wi a kusa'wa yi. Kaṭa kpamu u yeve vuka vu unushi vu d̄a.”
- ⁴⁰Yesu wu ushuki ni, “Sima, mi t̄a n ili i na n cigai kudana wu.” Da u danai, “Dana mu, malum.”
- ⁴¹Da Yesu u danai, “Uma o yoku a d̄a aza e re vuza yoku wi o kutono le ikebe, vuza te amangatawantawun, vuza ire tamkpamu amangerenkupa.

⁴²Raka vi le babu vuza na kata wi n ikebe an wa tsupa yi. Da ta na u kasakpakai le ikebe ya raka. Gogo na, raka vi le, yayi u kula'a n kuciga yi?"

⁴³Sima wu ushuki, "N ciga ta kudana, vuza na u la'i n ikebe ya abundai da a kasakpakai ni." Da Yesu u danai, "Vu dansa ta derere."

⁴⁴Dada u kpatalai u vuka va, da u danai Sima, "Ve ene ta vuka vu nam pa? N tawai a kpa'a ku nu, vi ne'e mu mini ma na n kusa'a ene ba, amma u tanatangi ene a va n kujilya ku ni. Da kparamu wu urai a da n kanji.

⁴⁵Ana vi kyasai mu, vo obongu mu ba. Amma vuka vu nam pa, n ayin a na n uwai ali n gogo na, u kasakpa kobongu ene a va ba.

⁴⁶Vu tsunku mu manil'in a kaci ba, amma u tsungu ta manil'in ma magulani e ene a va.

⁴⁷Mayun n dana wu, ayi vuza vu unushi da kau, amma a cinukpaka yi ta n u da raka, adama a na u ciga mu ta kau. Amma vuza na baci a cinukpakai kenu, wi ta o kuyotsongu ucigi kenu."

⁴⁸Dada Yesu u danai vuka va, "A cinukpaka wu ta n unushi u nu."

⁴⁹Omoci a na a buwai da a kanai mololo uteku u le, "Yayi tamkparamu ali a kucinukpa n unushi u uma?"

⁵⁰Yesu u danai vuka va, "Uneki u kadu u nu wi isa wu ta. Wala m matana."

Luka 8

Amaci o yoku o tonoi Yesu

¹Yesu u doku u geshe ba, da u kanai kubansa likuci i gbagba'in n i wawa'a adama a na u dana uma Arabali a Singai adama o tsugono tsu Kashile. Kupanazere a kparamu i ta kobolo n ayi.

²Amaci o yoku o tonoi yi ta feu, aza a na o lokoi wunlai u gbani-gbani we le, n aza a na ishi nu mbanaki. A katsuma ke le kparamu ta punu Meri Magadaliya vuza na o lokoi wunlai u gbani-gbani u cindere wa ni,

³n Yuwana vuka vu Kuza (vuza vu ulinga vu gbayin vi Hiridu), n Suzana, n amaci o yoku n abundai. Amaci a nam pa a banka le ta n ili i le.

Agisana a kuvishangu icu'u

(Mat. 13:1-9; Mar. 4:1-9)

⁴Da kabundai ka uma ku utai likuci likuci a banai a ubuta u na Yesu wi. Da u ya'ankai le agisana a kadanshi. U danai,

⁵"Vuma vi yoku da u banai kuvishangu icu'u. Ayi a kuvishangu, da icu'u i yoku i yikpai a uye, da a dasai i da. Da kparamu nnu n kanai kuka da i da.

⁶I yoku i yikpai a kagbata. Ana yu utai da i lumbai, adama a na ubuta wa wi n kutanu ba.

⁷Icu'u i yoku i yikpai a ubuta wa awana, da i gbonguroi, da awana a kanai kara le.

⁸Da aza o yoku a yikpai a ubuta wi idika i singai, da i gbonguroi, da a matsai arata a gbagbalin. A maca'atsu dem ma na kacimbi ka ka vishangi, i yoku i matsai arata ali amangatawun." Ana u kotsoi kadanshi, da u dengusai kalakatsu ka ni, da u danai, "Vuza na baci de dem wi n atsuvu a kupana, u pana."

Ili i na i zuwai da Yesu u dansai n agisana

(Mat. 13:10-17; Mar. 4:10-12)

⁹Da mukumitoni n ni me ecei ni, "Yi dai agisana a kadanshi a?"

¹⁰Da u danai, "Ada, a ushuku da ta i yeve ili i na yi usokongi punu a ubuta u tsugono tsu Kashile dem. Amma, aza a na a buwai, sai a ya'anaka le kadanshi n agisana, tsu na a danai: 'I ta a kinda, amma e kene ba, i ta kparamu a kupana, amma e kuyeve ba.'

Yesu u danai le agisana a kadanshi a kuvishangu a

(Mat. 13:18-23; Mar. 4:13-20)

¹¹"Agisana a a dafa: Icu'u ya kadanshi ka Kashile ka'a.

¹²I na i yikpai a uye, ele da aza a na a panai kadanshi ka Kashile. Da Kalijani ka tawai, da ka fana'i ka'a a adu e le, adama a na ta lo e neke adu e le kata a ciya wishi.

¹³I na i yikpai a kagbata ka i dafa, aza a na a panai kadanshi ka Kashile. Da a ushuki n ka'a m moloko m mazanga, amma a zuwa aralu ba. Ayin kenu a na baci atakaci a tawai, a ci shamgba ba.

¹⁴Icu'u i na i yikpai a ubuta wa awana, ele da aza a na a panai. Amma awuya, n uciyi, n kupana ku uyo'o ku wuma ku nam pa ku uwai da ku u kparasai le. Icu'u i le i kutsa an ya yawa kukya'a ba.

¹⁵Icu'u i na i yikpai a idika i singai, i dafa agisana aza a adu a singai. A panai kadanshi ka Kashile, da a kana'i ka'a mayin. Da a kana'i kutono ka'a mayin n kadu ke te. Da a gbamai asuvu ali da a matsai n abundai."

Makuni ma na a kimbai n kasasu

(Mar. 4:21-25)

¹⁶Yesu u lyali kelime, "Vuza u tsu tasuku makuni, kata u kimbai ma'a n kasasu ba, ko u zuwa ma'a daka vu kakuba ba. Amma sai a zuwa ma'a a kashamkpatsu ka ni, adama a na uma a uwa baci kata e ene kutashi.

¹⁷Ili i na baci yi usokongi dem, i da yi ta a kuta e keteshe. Ili i na yi upali dem, a utaka i da a ubuta u kutashi, kata e ene i da.

¹⁸Yalan cico'o n uteku u na vi a kupana ili dem. Aza a na i n ili, i ta o kudoku e neke le i da. Amma aza a na i n i da ba, i ta a kisa i na a danai i n i da."

Amgbu e Yesu n anaku e le

(Mat. 12:46-50; Mar. 3:31-35)

¹⁹Amgbu e Yesu n anaku e le a banai wa ni. Amma a fuda a yawa wa ni ba, adama a uma.

²⁰Da vuza yoku u danai Yesu, "Anavu n amgbu a nu i ta de pulai a kuvana wu."

²¹Da Yesu u danai le, “Anaku a va n amgbu a va, ele da aza a na a panai kadanshi ka va, da i a kuya'an kala.”

Yesu u shamkpai abau

(Mat. 8:23-27; Mar. 4:35-41)

²²Kanna ke te, Yesu u uwai a kpantsu m mukumitoni n ni. Da u danai le, “Ya'an tsu laza a kubana upashi u mala wa n tsu nan de.” Da ta na a gitai nwalu.

²³Ele de a katsuma ka nwalu, da Yesu u gitai alavu. Gogo lo, da wunlai n abau a dengai, an wa libatangu m kpantsu ka. Ana e enei nannai, da adu e le a mudai.

²⁴Da a banai adama a na a dengusa yi. Da a danai, “Vuzagbayin, Vuzagbayin! Atsu da na devu n ukpa!” Da Yesu u dengai, u barangi wunlai n abau, da a shamgbai. Da ubuta dem wo okpoi bini.

²⁵Da we ecei le, “Te dai uneki wa adu u da wi?” Amma da wovon u kana le m mereve, da a kana mecenshenei, “Vuma vi iyan dai nannai? Ali a kubarangu wunlai n abau, da ta na a panakai ni.”

Yesu u lokoi wunlai u gbani-gbani

(Mat. 8:28-34; Mar. 5:1-20)

²⁶Yesu m mukumitoni n ni a kpantsu a kubana a Garasa, ubon wu upashi u Galili.

²⁷Ana Yesu u yawai a kaina ka mala, da u cinai vuza yoku vu wunlai u gbani-gbani. Ayi da vuza vu Garasa, ayin tutu u ci yongo ta koshombodi. U ci shamgba kparamu a kpa'la ba, amma ta de u ci yongo a ubuta wa asaun.

²⁸Ana we enei Yesu, da wo orukpoi, da u banai da u kudangi a asuvu a ni. Da u dansai n utsura, “Yesu, Maku ma Kashile Malalimili, yi dai vi a kuciga va ya'an nu mpa? Mi ta ufolu u nu, kata vi neke mu atakaci ba.”

²⁹U danai nannai, adama a na Yesu u dana ta de wunlai u gbani-gbani wa u kasakpa vuza va. Ayin n abundai wunlai u gbani-gbani wa u ci reme yi ta. Kata uma e reme yi, a shiya yi n ikani e ekiye n ene. Amma u tsu kasa ta ikani ya, kata wunlai u gbani-gbani u loko yi a kubana e mere mu une.

³⁰Da Yesu we ecei ni, “Yayi kula ku nu?” Da u danai, “Kotoro,” adama a na wunlai u gbani-gbani u yimkpa ta wa ni.

³¹Da wunlai u gbani-gbani wa u folonoi Yesu, “Kata vu uka tsu e kpenle ku zururu a kubana ba!”

³²Ushiga wu ngurusunu wi ta lo devu n abundai, a kalina lo a ubuta wu nsasan. Da wunlai u gbani-gbani wa u folonoi Yesu va, u kasakpa le a uwa punu a ubuta wu ngurusunu wa. Da ta na u kasakpa le.

³³Da a utai punu a ubuta u vuza wa, da a uwai punu a ubuta wu ngurusunu wa. Da ushiga wu ngurusunu wa u gidalai punu a mala ma. Da a kuwai punu.

³⁴Ana aza a na ishi a kinda ngurusunu ma enei nannai, da a sumai da a banai da a kana kudana uma punu a likuci ya n i wawa'la raka.

³⁵Da uma a utai a banai adama a na e eneke kaci ke le ili ya. Ana a yawai, da a cinai vuma vu na wishi n wunlai u gbani-gbani wa. Ayi lo idashi a asuvu e Yesu, n aminya u'uki, m mariki ma ni kpamu. Da dem vi le a panai wovon.

³⁶Aza a na e enei ni, da a danai uma uteku u na a tanatangi vuma va.

³⁷Da uma a ubon u nan lo wa dem, a danai Yesu u kasakpa le ubon wa. Adama a na i ta a kupana wovon n abundai. Ana Yesu u uwai a kpantsu, an wa laza,

³⁸da vuma vu na a utakai wunlai u gbani-gbani wa wa ni, da u folonoi Yesu, “Mi ta a kuciga mo tono wu.” Amma da u sangai ni. Da u danai ni,

³⁹“Wala o kubono a kpa'a, vu dana uma ili i na Kashile ka ya'ankai nu.” Da vuma va u banai a likuci ya dem, da u kanai kudana uma ili i na Yesu u ya'ankai ni dem.

Mekere ma Jayiru n vuka vu mbanaki

(Mat. 9:18-26; Mar. 5:21-43)

⁴⁰Ana Yesu u pasai o kubono upashi u mala, da uma a rabasai ni, adama a na ishi ta de a kuvana yi.

⁴¹Vuma vi yoku da kula ku ni ku da Jayiru. Ayi vuzagbayin da de a kunu ka avasa. U yawai da u kudangi e kelime ke Yesu, da u folonoi ni u bana a kpa'a ku ni.

⁴²Adama a na maku me mekere ma ni mi ta de devu n ukpa. Ayi wi ta m maku me te ma na mi n aya kupa n e re. Ana Yesu wi a kubana de, da uma a kanai ko'uso yi.

⁴³Punu a katsuma ka uma ka, vuka vi yoku vi ta lo, vuza na wi o kuso'o atakaci n kulolo ku mpasa ali aya kupa n e re. [Wu una ta ikebe i ni dem a ubuta wa aza a aguma.] Amma babu vuza na u fudai u tanatangi ni.

⁴⁴Da wu utai punu, da u banai, da u sa'wai kocombo ka kuminya ke Yesu. Da ta na kulolo ku mpasa ka ku shamgbai.

⁴⁵Da Yesu u we ecei, “Yayi u sa'wai mu?” Aza a na i lo dem da a nanai. Da Biturusu u danai, “Vuzagbayin, uma n abundai i ta lo a kanzai nu. Da kpamu i e kutecengu wu.”

⁴⁶Amma da Yesu u danai, “Vuza u sa'wa mu ta. N yeve ta adama a na utsura wu uta mu ta.”

⁴⁷Ana vuka va vi yevei i ta e kuyeve yi, da wu utai, ikyamba e kujele. Da u kudangi u Yesu, e kelime ka uma lo dem. Da u danai Yesu ili i na i zuwai da u sa'wai kuminya ku ni, n uteku u na kpamu u potsoi.

⁴⁸Da Yesu u danai ni, “Mekere ma va, uneki u kadu u nu u da u tanatangi nu. Laza m matana.”

⁴⁹Yesu lo a kadanshi, da vuza vu usuki u yawai, wu utai de a kpa'a ku Jayiru, vuzagbayin vu kunu ka avasa ka. Da u danai ni, “Maku ma nu ma kuwa ta. Kata vo o'uso malum ma gbani ba.”

⁵⁰Amma ta na ɗa Yesu u panakai ni, ɗa u danai Jayiru, “Kaṭa vu pana wovon ba, neke kaɗu ka nu, wi ta o kupotso.”

⁵¹Ana u yawai a kpa'a ka, u kaṣakpa uma a uwa punu n ayi ba, sai Biturusu, n Yahaya, n Yakubu, kobolo n esheku e mekere a, n anaku.

⁵²Uma a na i lo dem, ɗa a kanai mashi n unambukatumā, adama a ukpa u maku wa. Da Yesu u danai le, “Kaṣakpai mashi ma, maku ma ukpa u ɗa yi ba. Alavu a ɗa yi koci.”

⁵³Da o zo'osoi ni, adama a na e yeve ta maku ma ukpa u ɗa yi.

⁵⁴Amma ɗa Yesu u remei ni kukiye, ɗa u dekei ni, “Maku ma va, denga.”

⁵⁵Da wuma u ni u bonoi, ɗa u dengai tarakaci. Da u dana le e ne'e yi ilikulya'a.

⁵⁶Da isheku i ni i kanai mereve, amma ɗa Yesu u danai le kaṭa a dana vuza ili i na u ya'in ba.

Luka 9

Yesu u suki mukumitoni n ni kupa ni n re

(Mat. 10:5-15; Mar. 6:7-13)

¹Da Yesu u dekei Kupanazere a ubuta u te, ɗa u nekei le utsura n abundai, adama a na o loko wunlai u gbani-gbani raka, kaṭa o potsokpo kparamu uma.

²Da u suki le a bana a karasa, adama a na a dana uma kadanshi ka Kashile n tsugono ci ni, kaṭa kparamu o potsokpo aza a mbanaki.

³Da kparamu u danai, “Kaṭa i dika ili adama a nwalu a da ba: ko kalangu, ko ujika ko ilikulya'a, ko ikebe, ko motogu mo yoku kau ba.

⁴Ubuta u na baci a isai da dem mayin, yongoi punu a kpa'a ka, ali kanna ka na yu utai punu a likuci ya.

⁵Ubuta u na baci a isai da ba, kaṣakpai likuci i nan lo ya. Kaṭa i kapatsa lo kubuta ku ene ku da. Na lo va wo okpo ta urotu we le.”

⁶Da mukumitoni ma n lazai a kubana a likuci likuci, n a danai uma Arabali a Singai, n o potsokpoi uma a ubuta dem.

Hiridu u ripulai

(Mat. 14:1-12; Mar. 6:14-29)

⁷Ana Hiridu Antiba, mogono ma Galili, u panai ili i na yi lo, ɗa u ripulai. Adama a na aza o yoku a dana yi ta Yahaya Vuza vu Kusumbu ka Akucina u denga ta a ukpisa.

⁸Aza o yoku a danai Iliya da u bonoi. Aza o yoku a danai keneki ko yoku ka'a ka cau ka dengai n wuma.

⁹Da Hiridu u danai, “M gbatya ta de kaci ka Yahaya. Amma yayi tamkparamu vuma vu nam pa vu na ci a kupana kadanshi ka ni?” Da u kanai kulansa we ene Yesu.

Yesu u cuwatangi uma akpan a tawun n ilikulya'a

(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Yah. 6:1-14)

¹⁰Da azusuki a o bonoi, dā a danai Yesu ili i na a ya'in dem. Da u dikai le, a lazai a kubana a likuci i Besaida endelen le.

¹¹Ana kabundai ka uma ka panai wi ta lo, dā o tonoi ni. Da u rabasai le, dā u ya'ankai le kadanshi ko tsugono tsu Kashile, dā u potsokpoi aza a mbanaki.

¹²Kanna de a kubana kuyikpa, dā Kupanazere a banai wa ni. Da a danai, “Dana uma a bana a likuci i wawa'a n ashina, a lansaka kaci ke le ilikulya'a n ubuta u kasa, adama a na kpa'a ki lo devu ba.”

¹³Amma dā Yesu u danai le, “Adā neli le ilikulya'a.” Da a danai, “Ili i na ci n dā i dāda burodi vu tawun n adan e re. Vi ciga ta tsu bana tsu tsula ilikulya'a adama a uma a nam pa dem?”

¹⁴A katsuma ka uma a na i lo, ali a a yawa ta akpan a tawun (5,000). Da Yesu u danai mukumitoni n ni, “Danai uma a a dasangu uma amangerenkupa n kupa.”

¹⁵Ana mukumitoni ma n ya'in nannai,

¹⁶dā Yesu u dika burodi vu tawun va, n adan e re, dā u dengusai ashi gadi, dā u cikpai Kashile, dā u wansasai, dā u nekei mukumitoni n ni m peceke uma.

¹⁷Da uma a dem a lya'i, dā a cuwai. Da a tadai alyashi ali mbana kupa ni n re.

Biturusu u danai Yesu Kishi ka'a

(Mat. 16:13-19; Mar. 8:27-29)

¹⁸Kanna ke te, ana Yesu wi a kuya'an kavasa endelen ni, dā mukumitoni n ni m banai wa ni. Da we ecei le, “Yayi uma e ci deke mu?”

¹⁹Da a ushuki, “Aza o yoku e ci deke wu ta Yahaya Vuza vu Kusumbu ka Akucina. Aza o yoku a dana avu dā Iliya. Aza o yoku tamkpanu a danai a katsuma ke eneki a cau ko yoku ka'a ka dengai n wuma.”

²⁰Da we ecei le, “Adā tamkpanu, yayi i danai mpa mi?” Da Biturusu u danai, “Avu dā Kirisiti Kishi vuza na Kashile ka suki.”

²¹Da Yesu u danai le, kata a dana vuza ba.

Yesu u dansai ukuna wu ukpa u ni

(Mat. 16:20-28; Mar. 8:30--9:1)

²²Da kpamu Yesu u doku u danai le, “Mpa Maku ma Vuma mi ta o kuso'o atakaci, kata kpamu nkoshi m gbaragbara n iwan mu, n anan ganu vu gbagba'in, nu nlum n Wilā feu. I ta a kuna mu, amma a kanna ka tatsu, mi ta a kudenga.”

²³Da u danai le dem, “Vuza na baci u cigai kutono mu dem, sai u iwan kaci ka ni kata u dika kpamu madanga ma atakaci ma ni, adama a na u tono mu ayin dem.

²⁴Aza a na baci i a kuciga a kisa wuma u le, i ta a kunamba u dā. Aza a na baci a iwain wuma u le adama a va, i ta a kuciya u dā.

²⁵Vuza u ciya baci ili ya aduniyan dem, dā u nambai wuma u ni, yi dai u kuciya?

²⁶Uma i baci a kupana wono u va n kadanshi ka va, mpa Maku ma Vuma feu mi ta a kupana wono u le, ayin a na baci m bonoi na n tsugbayin tsu va, n tsugbayin tsu Dada n tsa alingata a cida.

²⁷Mi ta a kudana da, uma o yoku i ta na, aza a na e kene ukpa ba, sai e ene tsugono tsu Kashile.”

A saba'i ikyamba i Yesu

(Mat. 17:1-8; Mar. 9:2-8)

²⁸Ana kuden ku te ku lazai, ana u ya'in kadanshi ka, da Yesu u dikai Biturusu, n Yahaya, n Yakubu, da u lazai a kubana a kusan kobolo n ele, adama a na u ya'an kavasa.

²⁹Ayi a katsuma ka avasa, da kucan n ashi a ni a saba'i, n aminya a ni dem, da o bonoi wari pushe-pushe.

³⁰Gogo lo, da uma e re o yoku a yawai lo, da a kana kadanshi n ayi. Ele da Musa n Iliya,

³¹a kutasa langu-langu an kutashi ku gadi. Da a kana kuya'an kadanshi uteku u na u kusakpa aduniyan, n tsu na kpamu u kutawa wa shana a Urishelima.

³²Biturusu n aza a ni i ta alavu. Ana a dengai, da e enei Yesu n tsugbayin ci ni. Uma e re a kpamu lo kashani n ayi.

³³Ana uma a i a kulaza, da Biturusu u danai ni, “Vuzagbayin, u ga'an ta an ci na. Ci ya'an apam a tatsu, ke te ka nu, ke te ka Musa, ke te kpamu ka Iliya.” Ayi ta na ketepu ka'a wi a kudansa.

³⁴Ayi lo a kadanshi, da egele a utai de gadi an keleshu, da ka palai le. Da ta na mukumitoni ma m panai wovon ana keleshu ka ka palai le.

³⁵Da kalakatsu ku utai punu e keleshu ka, ka danai, “Na va Maku ma va ma'a ma na n zagbai. Panakai ni.”

³⁶Ana kalakatsu ka ko kotsoi kuya'an kadanshi, da Yesu wo okpoi lo ende'en. Da mukumitoni n ni m padai bini bi'i, a dana vuza ili i na e enei ba.

Yesu u potsokpoi maku ma na mi n wunlai u gbani-gbani

(Mat. 17:14-18; Mar. 9:14-27)

³⁷Ana kayin ka asai, da Yesu m mukumitoni n ni a cipai a kusan ka, da kobolo ka uma ka banai ka cinai ni.

³⁸Da vuma vi yoku vu lapai unu punu a katsuma ka uma ka, “Malum, mi ta ufolu u nu, lanaka mu maku ma va. Ayi da mu koci.

³⁹Wunlai u gbani-gbani u tso o'uso yi ta, kata u kana yoroli n kagandalasa, ali kapufu ku uta unu u ni. U tsu kasakpa yi ba, ali devu n kuna yi.

⁴⁰N folono ta mukumitoni n nu n loko u da, amma a fuda ba.”

⁴¹Yesu u danai, “Adā uma a ugbawansuvu a dā, yi kpamu n uneki wā adu ba. Ali wanai dāi n kuyongo n adā? Ali wanai dāi n kulya'a kelime n kureme kaḍu n adā? Tukai mu m maku ma na.”

⁴²Ana kolobo ka ki a kubana u Yesu, dā wunlāi u gbani-gbani wa u dīkai ni, dā u basangi ni a idika dā u kanai kagandalasa. Da Yesu u barangi u dā, dā u tanatangi ni. Da u dīkai maku ma dā u nekei kesheku ka.

⁴³Uma dem a kanai mereve adama a utsura u Kashile u na e enei.

Yesu u doki u ya'in kadanshi ku ukpa u ni

(Mat. 17:22-23; Mar. 9:30-32)

Uma lo a kuya'an mereve mi ili i na Yesu wi lo a kuya'ansa, dā u danai mukumitoni n ni,

⁴⁴“Kata i cinukpa n ili i na mi a kudana dā na ba. I tā e kuneke Maku ma Vuma ma e ekiye a irala i ni.”

⁴⁵Amma mukumitoni n ni n yeve ili i na u ciyāi ba. Adama a na i dā yi tā usokongi we le, adama a nannai e kuyeve ba. Da kpamu a panai wovon uteku u na e kece yi.

Vuzagbayin o tsugono tsu gadi

(Mat. 18:1-5; Mar. 9:33-40)

⁴⁶Da kanaanai ka gitai a ubuta u mukumitoni n ni, ko yayi u kokpo vuzagbayin vi le.

⁴⁷Da Yesu u yevei ili i na i e kusheshe punu a adu e le, dā u dīkai maku, dā u zuwai ni devu n ayi.

⁴⁸Da u danai le, “Vuza na baci wi isai maku me kenu ma nam pa n kula ku vā, wi isa mu tā feu. Vuza na baci wi isai mu, wi isa tā feu vuza na u suki mu. Vuza na baci de dem u bonokoi ka ni an maku a katsuma ka dā, ayi dā vuzagbayin.”

⁴⁹Da Yahaya u danai, “Vuzagbayin, ce ene tā vuma o kuloko wunlāi u gbani-gbani n kula ku nu, dā tsu danai ni u kasakpa. Adama a na ta punu wi kobolo n atsu ba.”

⁵⁰U danai le dem, “Kata i sanka yi ba. Vuza na baci wi a tsurala n adā ba, vuza dā dā.”

Likuci i Samariya i iwain Yesu

⁵¹Ana ayin a gitai kuyawa devu a na a kubanka yi gadi, dā u zuwai kaḍu ka ni a kubana a Urishelima.

⁵²Da u suki uma kelime ka ni, aza a na a banai a likuci yu ubon u Samariya, adama a na o fobusoko yi ili dem.

⁵³Amma uma a nan lo a kurabasa yi ba, adama a na a pana tā ayi ta de wi a kubana a Urishelima.

⁵⁴Ana mukumitoni n ni n re, Yakubu n Yahaya, e enei nannai, dā a danai, “Vuzagbayin, ko vi ciga tā ci deke akina a gadi, kata a tawa a una le?”

⁵⁵Da Yesu u kpatalai, dā u barangi le.

⁵⁶Da a lazai a kubana a likuci i yoku.

Kutono ku Yesu ki ta n atakaci

(Mat. 8:19-22)

⁵⁷Ele lo a nwalu, da vuma vi yoku vu banai u Yesu, u danai, “Mi ta o kutono wu a ubuta u na baci vu banai dem.”

⁵⁸Yesu u danai ni, “Iranji yi ta n angu, nnu kparamu i ta n cikinda, amma mpa Maku ma Vumaƴ mi n ubuta u na n kuzuwa kaci ka va ba.”

⁵⁹Da u danai vuza yoku, “Tono mu.” Da vuma va u danai, “Vuzagbayin, ya'an bi'i m bana n cidangu esheku a va.”

⁶⁰Da Yesu u danai ni, “Kasakpa akpisa a cidamgbana. Avu bana vu dana uma ukuna u tsugono tsu Kashile.”

⁶¹Da kparamu vuza yoku u danai, “Mi ta o kutono wu, Vuzagbayin, amma ya'an m bana n dana aza a va bi'i.”

⁶²Da Yesu u danai ni, “Vuza na baci u remei mabari ma anaka a kunima, da u kana kulana kucina, wi a kuya'an ili i mariki a ubuta u tsugono tsu Kashile ba.”

Luka 10

Yesu u suki uma amangatatsunkupa n aza e re

¹Ana i nam pa i lazai, da Vuzagbayin u zagbai uma o yoku amangatatsunkupa n aza e re, da u suki le aza e re e re e kelime ka ni a likuci likuci raka i na wa kutawa wa bana.

²U danai le, “Ili i vikya'a i yimkpa ta, amma aza a ulinga a gusa ta. Folonoi Vuzagbayin vu vikya'a va u suku aza a ulinga a kashina ka.

³Banai, mi ta a kusuku da tsu muku mu nlala e mere ma nkunzukurzu.

⁴Kata i dika kazuwatsu, ko ujika, ko ataka o yoku ba. Kata kparamu i shamgba ikyashi a uye ba.

⁵“Ayin a na baci yi a ku'uwa a kpa'a, i dana bi'i, ‘Matana a kpa'a ku nam pa.’

⁶Vuza vu matana wi baci punu, matana ma da mi ta o kuyongo n ayi. Vuza vu matana wi baci punu ba, ma'a mi ta o kubono wa da.

⁷Kata i kana kusaba'asa kpa'a ba, amma shamgbai a kpa'a ku nan lo ka. I lya'a kata kparamu i so'o ili i na e nekei da dem, adama a na u galan ta kayalin ku ulinga u ciya katsupu ka ni punu.

⁸“Vu uwa baci a likuci, da a isai nu, lya'a ili i na a tukai nu dem.

⁹Potsokpo aza a mbanaki a na i lo, kata vu dana le, ‘Tsugono tsu Kashile ci yawa ta devu n ada.’

¹⁰Amma i uwa baci a likuci, da a isai da ba, utai a uye, kata i dana,

11‘Ko kubuta ku likuci ku da ku na ku kabai ene a tsu, ci ta a kukapatsa ku da adama a da. Kata kparamu i yeve, tsugono tsu Kashile ci yawa ta devu.’

12N dana da, a kanna ka afada Kashile ki ta a kula'a n kupana asuvayali o Sodom an wa pana asuvayali a da!”

Likuci i na i kpadai kuneke adu e le

(Mat. 11:20-24)

13Yesu u lya'i kelime, “Atakaci i ta a kuvana da, aza o Korasinu m Besaida! Ili i mereve i na a ya'ankai da, ishi baci a ya'anaka i da Taya n Sida, ishi ta a kushika de unushi u le m megeshe, o kuyongo n akashi n kokomo adama a unambukatsuma.

14Amma a ubuta wa afada, u la'a ta a takacika da n abundai, an a takacika Taya n Sida.

15Ada kparamu aza a Kafarnahum, i ta a kudengusa da ali a kubana gadi? A'a, yi ta a ku'uwa daka vu kpenle ka akpisa.

16“Vuza na baci u panakai da, wi ta a kupanaka mu feu. U iwan da baci, u iwan mu ta feu. Amma vuza na baci u iwan mu, u iwan ta vuza na u suki mu kparamu.” Da a la'ai a banai ta na.

Uboni u uma amangatatsunkupa n aza e re a

(Mat. 11:25-27; Mat. 13:16-17)

17Uma amangatatsunkupa n aza e re a nan lo o bonoi m mazanga, da a danai Vuzagbayin, “Ali n wunlai u gbani-gbani dem u panakai tsu, adama a kula ku nu.”

18Da Yesu wu ushuki, “Me ene ta Malya'i† a kuyikpa tsu uladi u na wu utai gadi.

19N neke da ta utsura u na i kudasa oko n adyabu. Kata kparamu i lya'a utsura u vurala vu da vu nan lo, babu ili i na i kusa'wa da.

20Kata i ya'an mazanga an wunlai u gbani-gbani u panakai da ba, amma ya'in mazanga kau a na ula a da a ya'in udani na de gadi.”

21Ayin a nan lo a, Yesu ayi m mazanga n abundai n Ayinviki a Kashile, da u danai, “N cikpa wu ta, Dada, Vuzavagudu vu gadi n idika, adama a na vu sokongu ta ili i nam pa a ubuta wa aza a ugboji n aza a na i n kuyeve, da vu utakai i da a ubuta wa aza a na i an muku. E, ta nannai Dada, adama a na dada u yokpoi nu.

22 “Ili raka Dada vu va u neke mu ta i da. Babu vuza na u yevei Maku, sai Esheku ende'en, babu kparamu vuza na u yevei Esheku a, sai Maku ma ende'en, kobolo n aza a na Maku ma ma zagbai u dansa ukuna u ni.”

23Dada u kpatalai a ubuta wu mukumitoni n ni, da u dansai n ele ende'en le paki, “Unasingai u da wa ashi a na e enei ili i na ye enei.

24N dana da eneki nu ngono n abundai a cigai e ene ili i na ye enei, amma e ene i da ba. Kata kparamu a pana ili i na i panai, amma a pana i da ba.”

Agisana a vuza vu Samariya vu singai

- ²⁵Kanna ke te, keyevi ka Wila† u dengai kashani o kukondo Yesu. Da we ecei, “Malum, yi dai n kuya'an adama a na n ciya wuma u na u kukotso ba?”
- ²⁶Da wu ushuki, “Yi dai yi udani a katagarda ka Wila? Nini dai vi ci kece ka'a?”
- ²⁷Dada wu ushuki, “Ciga Vuzavagudu Kashile ka nu n kadu ka nu raka, n wuma u nu, n utsura u nu, m mariki ma nu dem. Vi ciga kparamu vuza nu tsu kaci ka nu.”
- ²⁸Yesu u danai, “Vu ushuku ta derere. Ya'an nahannai, adama a na vi yongo n wuma.”
- ²⁹Amma adama a na u ciga ta wa lapula kaci ka ni, da we ecei Yesu, “Yayi tamkparamu vuza va?”
- ³⁰Da Yesu u danai, “Vuma vi yoku da wu utai a Urishelima a kubana e Jeriko, da u uwai e ekiye a aza a magalaka. O fodoi ni ntogu, da a lapai ni, da a lazai, a kasakpai ni ulimi, wuma feu e ekiye a Kashile.
- ³¹Ganu vi yoku ayi a kuwala a uye wa, ana we enei vuma va, da u katsukpai ni, da u lazai.
- ³²Da vuza vi Levi feu ana u walai lo, da we enei vuza va, da u katsukpai dalin.
- ³³Amma vuza vu Samariya ayi a nwalu, da u yawai a ubuta u na vuza va wi. Ana we enei ni, da u panai asuvayali a ni.
- ³⁴U banai u vuza va, da wa alasai ni untsu a, u sukumakai ni kparamu mani'in ma aguma. Da u kumbakai ni a majaki ma ni ma, da u dikai ni sai a kpa'a ko omoci, adama a na a ya'an ciba ci ni.
- ³⁵Ana kayin ka asai, u dikai ikebe i re, da u nekei vuza vu kpa'a ko omoci va. U danai, ‘Ya'an ciba ci ni. Ayin a na baci m bonoi, mi ta e kuneke wu raka ili i na vu unai.’ ”
- ³⁶Da Yesu we ecei ni, “A katsuma ka uma a tatsu a, yayi vi sheshei wi vuza vu singai vu vuza na u uwai e ekiye a aza a magalaka a?”
- ³⁷Da keyevi ka Wila ka, ku ushuki, “Vuza na u panai asuvayali a ni.” Yesu u danai ni, “Bana feu vi ya'an nannai.”

A kpa'a ku Marta m Meri

- ³⁸An Yesu wi a uye m mukumitoni n ni, da a banai a likuci i vuka vu na e ci deke Marta, vuza na u kasakpai le a uwa a kpa'a ku ni.
- ³⁹Wi ta n vangu vi ni vi yoku e ci deke Meri,† vuza na u dangi a idika a asuvu e Yesu a kupana ili i na Yesu wi a kudansa.
- ⁴⁰Amma Marta ofobuso a dikai ni kayayan. U tawai wa ni, da we ecei, “Vuzagbayin, vi kebec ba, a na vangu vu va vu kasakpai mu n ya'an ulinga endelen va? Dana yi u banka mu.”
- ⁴¹Vuzagbayin wu ushuki, “Marta, Marta, vi ta n kadu unangbi adama a ili n abundai kparamu.

⁴²Amma ili i te i dā koci i la'i n uga'in. Meri u zagba t̄a ili i na i la'lakai ni, babu ta na feu vuza na u kisa yi i dā.”

Luka 11

Yesu u yotsongushi le kuya'an ka avasa

(Mat. 6:9-13; Mat. 7:7-11)

¹Kanna ke te, Yesu a kuya'an kavasa a ubuta u yoku. Ana u kotsoi, dā makumitoni mo yoku me ecei ni, “Vuzagbayin, yotsongusu tsu kuya'an ka avasa uteku u na Yahaya u yotsongushi mukumitoni n ni.”

²Dadā u danai le, “Yi baci a kuya'an kavasa, i dana: ‘Dada, ya'an ci cikpa kula ku nu. Zuwa tsugono tsu nu tsu t̄awā na a aduniyan.

³Neke tsu ilikulya'a i na ci a kuciga anana.

⁴Cinukpaka tsu unushi u tsu, uteku u na ci ci cinukpaka aza a na a nusakai tsu. K̄ata vu banka tsu a ubuta u kukondo ba.’ ”

⁵Da u danai le kpamu, “Vuza yoku vu dā wi baci n kaja'a, dā u banai wā ni n kayin, dā u danai, ‘Kaja'a k̄a vā, kopuku mu burodi vu tatsu.

⁶Adama a na komoci ko yoku k̄a cipa t̄a wā vā. Mi ta na n ili i na n kuneke yi u lya'a ba.’

⁷“Dadā vuza na wi punu a asuvu a, dā wu ushuki, ‘K̄ata vu takacika mu ba. Utsutsu u ya'an t̄a dē ugbaguri, muku n vā kpamu a lata t̄a dē a kajiba na nu mpa. Mi a kufudā kudenga k̄ata n neke dā ili ba.’

⁸N dana dā, ko wi a kufudā kudenga k̄ata u neke yi burodi va adama a na wi kaja'a k̄a ni ba, amma adama a uteku u na u lya'i kelime n kutacika yi, wi t̄a a kudenga, k̄ata u neke yi ili i na u cigai dem.

⁹“Ya'an n dana dā: Folonosoi, e kuneke dā t̄a. L̄ansa'ai, ya kuciya t̄a. K̄alasa'i utsutsu, a kubayuwaka dā t̄a.

¹⁰Vuza na baci dem wi o kufolonoso, u kisasa t̄a. Vuza na wi a kulansa, u kuciya t̄a. Vuza na kpamu wi a kula'asa utsutsu wa, a kubayuwasa yi t̄a.

¹¹“Kesheku ke ne ka'i, maku mā ni mo folono yi baci kadan, k̄ata u neke yi koko?”

¹²Ko u folono yi baci kokowo, k̄ata u neke yi kudyabu?

¹³Adā na yi uma a gbani-gbani i yevei kuneke muku n dā ili i singai. Esheku a dā a na i gadi tamkpamu, a la'a t̄a bili, wi t̄a ufobushi k̄au adama a na u neke aza a na o folonoi ni Ayinviki a K̄ashile!”

Yesu m Ba'alzabu

(Mat. 12:22-30; Mar. 3:20-27)

14Kanna ke te, Yesu wu utākai n wunl̄ai u gbani-gbani† u tsubebe. Ana wunl̄ai u gbani-gbani wa u lazai, vuza na wi ishi kebebe ka d̄a u dansai. Da kobolo ka uma ka ya'in mereve.

15Amma aza o yoku e le a danai, “Wi t̄a o kuloko wunl̄ai u gbani-gbani n utsura u Ba'alzabu† mogono mā wunl̄ai u gbani-gbani.”

16Aza o yoku o kondoi ni o kufolono yi u ya'anaka le urotu u na wu ut̄ai gađi.

17Yesu u yevei ili i na e kusheshe, d̄a u danai le, “Tsugono tsu na baci ci pecuki k̄aci k̄a ni, ci t̄a a kukuw̄a. Kpa'a ku na baci kpamu ku pecuki k̄aci k̄a ni ki t̄a a kuyikp̄a.

18Malya'i me pecuku baci k̄aci k̄a ni, nini d̄ai tsugono ci ni tsa kushamgba? N dana t̄a ili i nam pa ya, adama a na ađ̄a i dana t̄a n loko t̄a wunl̄ai u gbani-gbani wa n utsura u Ba'alzabu.

19Gogo na, mu ut̄ak̄a baci wunl̄ai u gbani-gbani n utsura u Ba'alzabu, n utsura we ne u d̄ai tamkpamu otoni a d̄a o tsu lokoko? To, na lo va, ele i t̄a a kilukp̄a d̄a adama a ili i na i danai.

20Amma n loko baci wunl̄ai u gbani-gbani n utsura u K̄ashile, tsugono tsu K̄ashile tsu t̄aw̄a t̄a w̄a d̄a ta na.

21“Vuza vu utsura n yunatsu i gbayin u shamgba baci a kinda kpa'a ku ni, ucanuku u ni r̄ak̄a u kuyongo t̄a m maṭana.

22Amma vuza yoku vu na u la'i ni n utsura wi t̄a a kisa yunatsu i na wi a kuya'anaka ar̄ađi a, k̄at̄a u d̄ika ucanuku wa.

23“Vuza na wi kobolo nu mpa ba, wi t̄a a tsurala nu mpa. Vuza na baci u b̄anḡai mu kubolongu ba, wi t̄a a kuwacuwa.

Uboni u wunl̄ai u gbani-gbani

(Mat. 12:43-45)

24“Wunl̄ai u gbani-gbani wu ut̄a baci u vuza, u tsu tonon t̄a n ubut̄a u na wi babu mini a kul̄ans̄a ubut̄a u kuvuka, amma u kuciya u d̄a ta na ba. K̄at̄a ta na u dana, ‘Mi t̄a o kubono a kpa'a ku na mi ishi.’

25Ayin a na baci u yawai, wi t̄a a kucina kpa'a ka upur̄angi, n wadani kpamu derere.

26K̄at̄a u bana u doku wunl̄ai u gbani-gbani kpamu ali uma e cindere, aza a na kpamu a la'i ni n wuya-wuya, k̄at̄a a uwa punu o yongo. K̄at̄a atakaci a vuza nan lo, a la'a uteku u na i ishi n ugiti.”

27An Yesu wi a kadanshi ki ili i nan lo, d̄a vuka punu a k̄at̄suma ka uma ka, u dengus̄ai kal̄ak̄atsu, “Un̄asingai u d̄a w̄a an̄avu a na a matsai nu, d̄a o wo'i nu.”

28Da wu ushuki, “Amma un̄asingai u la'a t̄a a kubana wa aza a na a panai kadanshi ka K̄ashile, d̄a o tonoi ka'a.”

Agisana a Yunusa

(Mat. 12:38-42; Mar. 8:11-12)

²⁹Ana kobolo ka uma ka, ko doki, dā Yesu u danai, “Uma a anana a gbani-gbani a dā. A cigai urotu u mereve, amma ko u te a kuciya ba, sai u keneki Yunusa† koci.

³⁰Tsu na Yunusa wo okpoi urotu u Niniva,† ta kparamu Maku ma Vuma u kokpo u uma a anana a nam pa nannai.

³¹Mogono ma vuka me Sheba mi ta a kudenga a ubuta wa afada n uma a anana a nam pa, kata u neke le unushi. Wu uta ta da'in kau adama a na we ene kuyeye ku Sulemanu. Gogo na kparamu vuza na u la'i Sulemanu† wi ta na.

³²Uma a Niniva i ta a kudenga kashani a kanna ka afada n uma a anana a nam pa, kata e neke le unushi. Adama a na ele a shika ta unushi u le a ubuta u kadanshi ka Yunusa. Gogo na ta na vuza na u la'i Yunusa wi ta na.

Kutashi ki ikyamba

(Mat. 5:15; 6:22-23)

³³“Babu vuza na kudyaba makuni, kata u sokongu ma'a ko u zuwa daka vu kasasu. Sai a zuwa ma'a gadi vu kashamkpatsu ka ni, kata vuza na wi a ku'uwa dem we ene kutashi.

³⁴Ashi a nu a da kutashi ki ikyamba ku nu. Ashi a nu a ga'an baci, ikyamba i nu raka yi ta n kutashi. Amma a ga'an baci ba, ikyamba i nu raka yi ta a kuya'an n kayimbi.

³⁵Lana bili ko kutashi ku na ki a nu kayimbi ka'a.

³⁶Adama a nannai, ikyamba i nu raka yi baci n kutashi, babu kakambu ko yoku ka na ki n kayimbi. U kuya'an ta n kutashi gbende, tsu na kutashi ku makuni ku tsu akana wu hawun.”

Yesu u dansukai Afarishi nu nlum n Wila

(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

³⁷Ayin a na Yesu u kotsoi kadanshi, da Kafarishi ka banuki ni kulya'a ki ilikulya'a. Da u banai a kpa'a ku ni ka, da u dasangi kulya'a.

³⁸Amma ana Yesu u kpadai kusa'a ekiye kafu u lya'a, da Kafarishi ka ka ya'in mereve.

³⁹Da Vuzagbayin u danai ni, “Ada Afarishi, i tsu za'a ta nko'o nu nvene pulai koci, amma punu a adu a da, sai ulyopi n kagbani-gbani.

⁴⁰Ada alau a da! Ayi vuza na u ya'in pulai, ayi da kparamu u ya'in asuvu ba?

⁴¹Amma neke aza a unambi ili i na yi e mevene, adama a na ili raka i nu yo okpo babu kabil'in.

⁴²“Atakaci i ta a kuvana da Afarishi, adama a na i neke ta Kashile ili i te a katsuma ka kupa ki ili i na i ciyai dem, ali n ili kenke'en i mava'an ma kusan n igebetsu. Amma i kpadai kukebece n kindana uma derere n ucigi u Kashile. I gitai kuya'an kasingai ka nam pa, amma kata i kasakpa ili i na yi ishi a kuya'ansa ba.

⁴³“Atakaci i ta a kuvana da, Afarishi adama a na i la'a ta n kuciga idashi i tsugbayin a unu a avasa, n ikyashi i tsugbayin yi baci a ku'uwa e kuden.

44 “Atakaci i t̄a a kuvana d̄a, adama a na yi t̄a tsa asaun a na i babu urotu a ubut̄a u kacid̄a, ali uma a wala gad̄i vi le babu kuyeve.”

45 Keyevi k̄a Wil̄a ko yoku ka danai ni, “Malum, ana vu danai ili i nam pa ya, vi shika tsu t̄a dem.”

46 Yesu wu ushuki, “Atakaci i t̄a a kuvana d̄a feu, ad̄a eyevi a Wil̄a, adama a na i tsu zuwaka t̄a uma ucanuku w̄a amiki u na a kufud̄a kud̄ika ba. Ad̄a k̄pamu n k̄aci k̄a d̄a ko n kajivu ke te ya kubank̄a le kud̄ika ba.

47 “Atakaci i t̄a a kuvana d̄a, yi o kufobuso asaun e eneki a na ikaya i d̄a yu unai d̄e m megeshe.

48 Ad̄a yi a kupana uyo'o n ili i na ikaya i d̄a i ya'in, a unai eneki, ad̄a tamk̄pamu i fobusokoi le asaun mayin.

49 Adama a nannai, K̄ashile n kuyeve ku ni u danai d̄a, ‘Mi t̄a a kusuku le eneki n azusuki, aza o yoku a una, kat̄a e neke aza o yoku atakaci.’

50 Adama a nannai, uma a anana a nam pa a kud̄ika t̄a unushi wu mpasa u eneki wa rak̄a a na a unai ali n ayin a ugiti wa aduniyan.

51 A git̄a a mpasa n Habila† a kubana n Zakariya vuza na a unai e mere ma katalikalyuka o Mololo ma Cid̄a. E, n dana d̄a, uma a anana a nam pa i t̄a a kud̄ika unushi u le rak̄a.

52 “Atakaci i t̄a a kuvana d̄a eyevi a Wil̄a, adama a na i d̄ika t̄a d̄e kagbaguratsu ke kuyeve. Ad̄a a k̄aci k̄a d̄a i uwa ba, i kas̄akp̄a k̄pamu aza a na a cigai ku'uwa a uwa ba.”

53 Ana Yesu u kas̄akp̄ai ubut̄a u nan lo, d̄a Afarishi nu n lum n Wil̄a a kan̄ai kul̄ans̄a tsu na a kukan̄a yi. Da a kan̄ai kuya'an̄ka yi keci n abund̄ai ku gbagba'in,

54 adama a na a ciya a kan̄a yi n ili i na u kudansa.

Luka 12

Kuya'an cico'o adama a aza a kapalakashi

(Mat. 10:26-27)

1 Kabund̄ai ka uma ak̄pan ak̄pan ka banai u Yesu, ali d̄a a kan̄ai madasanai uteku u le. Da Yesu u danai mukumitoni n ni, “Ya'in cico'o mayin adama a kusu ka Afarishi, adama a na ku d̄ad̄a kapalakashi ke le.

2 Ili i na baci a palai dem i t̄a a kupalukpa i d̄a. Ili i na yi usokongi dem i t̄a a kut̄aka i d̄a.

3 Ili i na vu dansai a kayimbi dem i d̄a yi t̄a a kut̄a e keteshe. Ili i na vu dansai n yemeni dem a kunu, i t̄a a kusala i d̄a, kat̄a a dansa i d̄a n kaca'a.

Vuza na a kupana wovon u ni

(Mat. 10:28-31)

⁴“Mi t̄a a kudana d̄a, āja'a a va, kāta i pana wovon wa aza a na a kuna ikyamba ba. I o kudoku a fud̄a a ya'an ili i yoku ba.

⁵Mi t̄a o kuyotsongu d̄a vuza na i a kupana wovon u ni: Panai wovon u Kāshile vuza na u kuna ikyamba, kāta k̄pamu u tad̄uku wu a kpa'a ka akina. Mayun āyi d̄a u ga'in i pana wovon u ni.

⁶Ashe ashambadi a tawun a d̄a e ci denge iyum i reba? Amma babu kashambadi ka na Kāshile ka cinukpai.

⁷Ko kānji ka kaci kā nu ka ki t̄a ukeci. Kāta i pana wovon ba, i la'a t̄a bi'i ashambadi kau.

Kudansa mayun adama e Yesu ko ku'iwan yi

(Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸“Mi t̄a kudana d̄a, aza a na a ut̄ai e keteshe, d̄a a ya'in kadanshi kā va, mpa Maku ma Vuma feu mi t̄a a kuya'anka le nannai e kelime ka alingata a Kāshile.

⁹Amma aza a na a iwain mu e keteshe, mpa Maku ma Vuma feu mi t̄a a ku'iwan le e kelime ka alingata a.

¹⁰Vuza na baci u nusakai Maku ma Vuma i t̄a a kufud̄a a cinukpaka yi n unushi u ni. Amma vuza na baci u ya'in kadanshi ki ishikushi wa Ayinviki a Kāshile a kucinukpaka yi n unushi u ni ba.

¹¹“A banka d̄a baci a ubuta wa afada a unu a avasa ko a ubuta wa aza o tsugono, kāta kāfu kā d̄a kā mud̄a, adama a ili i na i kudansa ba.

¹²Adama a na Ayinviki a Kāshile i t̄a o kuyotsongu d̄a ili i na i kudansa a kātsuma ka ayin a nan lo a.”

Agisana a kalau ka vuza vu uciyi

¹³Vuma vi yoku a kātsuma ka uma ka u danai Yesu, “Malum, dana vuza va u pece nu mpa uciyi u na esheku a tsu a kuwai a kasakpakai tsu.”

¹⁴Yesu u danai ni, “Kāja'a ka va, yayi u zuwai mu mo okpo keyevikafada kā d̄a ka na n kupeceke d̄a uciyi?”

¹⁵Da u danai uma a na i lo va dem, “U ga'an t̄a i ya'an cico'lo, kāta i ya'an ulyopi n ili i uma ba. Ili i bura wuma u d̄a n uciyi ba.”

¹⁶Da Yesu u danai agisana a nam pa: “Vuza vu uciyi vi yoku vu d̄a. Vuza na kashina kā ni ka matsai n ābundai.

¹⁷Da u kānai kusheshe n kaci kā ni, ‘Mi n ubuta u na ma kuzuwa ilya i va ba. Yi d̄ai ma kuya'an?

¹⁸Ili i na ma kuya'an i d̄ada na, ya'an m boso mpon n va dem, kāta m ma'a m gbagbalin a ubuta u na ma kuzuwa ilya ya n ili i na i buwai.

¹⁹Katā n dana kaci ka va, “Vuma vu uciyi, vi ciya ta ili i singai ya adama a aya n abundai. Yongo mayin, lya'a katā vu so'lo adama a na vu pana uyo'lo.”

²⁰” Amma dā Kāshile ka danai ni, ‘Avu kalau! Anana n kayin ka nam pa i ta a kuciga wuma u nu. Katā ce ene ko yayi u kulya'aka wu ili i na vi ciyai va.’ ”

²¹Da Yesu u danai, “Ta aza a na i o kubolonguku kaci ke le uciyi i nannai, amma i n uciyi a ubuta u Kāshile ba.”

Neke kaḍu ka nu a ubuta u Kāshile

(Mat. 6:25-34)

²²Da Yesu u danai mukumitoni n ni, “Katā yo o'uso kaci ka dā adama a ili i na i kulya'a, ko akashi a na i ku'uka a ikyamba i dā ba.

²³Wuma u dā u la'a ta ilikulya'a, ikyamba i dā kparamu i la'a ta akashi.

²⁴Lañai agawun: a ci ca'a ba, ko a kya'a, i kparamu n ubuta u kuzuwa ilikulya'a ko mpon ba. Amma Kāshile ke ci neke le ta ilikulya'a. Adā i la'a ta nnu.

²⁵A katsuma ka dā, yayi u ko'uso kaci ka ni, katā u fuda kudoku ayin a wuma u ni?

²⁶Ana ya kufuda ya ya'an ili i kenu i nam pa ba, yi dai kparamu yi o ko'uso kaci ka dā adama a ili i na i buwai?

²⁷“Indanai bili uteku u na apalu o tsu gbonguro. A ci ya'an ulinga, ko a ya'anka kaci ke le aminya ba. Ya'an n dana dā, ko Mogono Sulemanu n uciyi u ni dem wi n aminya a na a yawai tsuloboi tsā apalu a nam pa ba.

²⁸Kāshile ka'a ka tsu lañā mitā ma na mi anana, katā mkpa'a kparamu o songu le. Ayi wi ta a kufuda wa lañā dā ali u la'a nannai. Adā aza a uneki wa adu u kenu!

²⁹Katā yo o'uso kaci ka dā adama a ili i na i kulya'a katā i so'lo ba.

³⁰Adama aza a na e yevei Kāshile ba, i ta a kulansa i dā ayin tutu. Esheku a dā e yeve ta yi ta a kuciga ili i nam pa.

³¹Adama a nannai, zuwai adu a dā a ubuta u tsugono tsu Kāshile, wi ta e kuneke dā ili i na i buwai dem an avakana.

Uciyi u gadi

(Mat. 6:19-21)

³²“Katā i pana wovon ba, adā ushiga u kenu. Esheku a dā a tsu pana ta uyo'lo u neke dā tsugono tsu Kāshile.

³³Dengei ili i na yi n i dā, katā i neke aza a unambi. Zuwakai kaci ka dā ili o nsolo n na n kutaṣa ba. I zuwa uciyi u dā gadi a ubuta u na i dā i kujebe ba. Koboki kparamu ki lo a kudika ba. Kaya'an kparamu ka kulya'a ba.

³⁴Adama a na kaḍu ka vuza ki ta o kuyongo a ubuta u na uciyi u ni wi.”

Kuyongo ufobushi

³⁵Yesu u lyali kelime, “Yongoi ufobushi adama a ili i na i kutawā wā dā dem nu nkuni n dā kparamu utashiki,

³⁶an agbashi a na i a kuvana vuzagbayin vi le u bono a ubutā u kaḍivā ko yolo. Ayin a na baci u yawai, dā u kaḷai, kaṭa gogo lo a bayuwaka yi.

³⁷Agbashi a i tā a kuya'an mazanga ayin a na baci vuzagbayin vi le u yawai, dā u cinai le wuma ele kparamu a kuvana yi. Mi tā a kudana dā, wi tā o kufobuso kaṭa a dasangu adama a na u neke le ilikulya'a.

³⁸Wi tā a kufudā wā tawā e mere ma kayin ko m kpasani, u tawā baci aza a nan lo i tā a kuciya katsupu wā ni.

³⁹“U ga'an tā vi yeve: Vuza u yeve baci a na koboki ki lo a kutawā, u kukasakpa ka ka uwa ba.

⁴⁰U ga'an tā vi yongo ufobushi ayin dem, adama a na Maku ma Vuma mi tā a kutawā ayin a na i yevei ba.”

Icu'u ya agbashi i yoku kau

(Mat. 24:45-51)

⁴¹Da Biturusu we ecei ni, “Agisana a nam pa adama a tsu a dā koci, ko n aza a na a buwai dem dā?”

⁴²Da wu ushuki, “Yayi wo ta na kagbashi ka singai n vuza vu ugboji? Ayi dā vuza na vuzagbayin vi ni u kuzuwa yi u lanā ili i kpa'a dem. Kaṭa u neke agbashi a na a buwai utalu a ayin a na a cigai.

⁴³Ayin a na baci vuzagbayin va u yawai u cinai ni a kuya'an ili i na i ga'in u ya'an, kagbashi ka nan lo wi tā a kuciya katsupu.

⁴⁴Mi tā a kudana dā vuzagbayin vu nan lo wi tā a kuzuwa kagbashi ka nan lo wo okpo vuza kelime va aza a na a buwai, n ili i na i buwai dem.

⁴⁵Amma ishi baci kagbashi ka nan lo ki ishi ka dana kaḍi ka ni, ‘Vuzagbayin vu vā wo kubono gogo na ba.’ Da u kaṇai kulapa aza a na a buwai, amaḍi n ali dem. Da u kaṇai kulya'a n sol'i n u galai washi.

⁴⁶Kaṭa vuzagbayin vi ni vi yawa a ayin a na u yevei ba. Ana u yawai, dā u nekei ni atakaci ka, ali dā u bonokoi ni a ubutā wa aza a gbani-gbani.

⁴⁷“Kagbashi ka na ke yevei ili i na vuzagbayin vi ni u cigai u ya'an, amma u fobuso kaḍi ka ni kaṭa u ya'an ba, i tā a kutakacika yi n abundai.

⁴⁸Amma kagbashi ka na ke yevei ili i na vuzagbayin vi ni u cigai ba, dā u ya'in ili i na i ga'in a lapa yi, i tā e kuneke yi atakaci kenu. E neke baci vuza ili n abundai, i tā a kuciga a isa ili ya abundai kparamu wā ni. Vuza na kparamu a lali n kuneke utsura n abundai, i tā a kuciga yi u ya'anka u dā ulinga n abundai.”

Yesu u tukai n upecu

(Mat. 10:34-36)

⁴⁹Yesu u lyali kelime, “N tawā t̄ adama a na n tuka n akina a aduniyan. N ciga t̄ ishi de a ya'an t̄ d̄e utashiki!

⁵⁰Mi t̄ n kusumbu ka akucina ka atakaci ku na n kisa, amma ali a kubana ayin a nan lo kaḍu k̄ v̄ ki idashi ba.

⁵¹Ad̄a i dana t̄ n tawā t̄ adama a na n tuka m maṭana a aduniyan? A'a, maṭana ma'a ba, sai upecu.

⁵²Uteku n gogo na, kpa'a ku na ki n uma a tawun, i t̄ e kupecuku ku d̄a ugboku u re: uma a tatsu a ku'iwan aza e re adama a v̄. Ko aza e re kpamu a ku'iwan uma a tatsu nannai.

⁵³Isheku n olobo e le i t̄ a ku'iwanai adama a v̄. Inaku ni nkere n le i t̄ a ku'iwanai feu nannai. Ejene n inaku i le feu i t̄ a ku'iwanai.”

Kuyeve ku ayin

(Mat. 16:2-3)

⁵⁴Da Yesu u danai uma a, “Ye ene baci eleshu a kudenga a kasana, yi t̄ a kudana, ‘Wi t̄ o kuyo'o.’ Wi t̄ ta na o kuyo'o.

⁵⁵Ye ene baci wunlai u d̄aka u lapai, vi t̄ a kudana, ‘Anana wi t̄ a kuya'an usudukpi.’ Wi t̄ ta na a kusudukpa.

⁵⁶Ad̄a aza a kapalakashi, yi t̄ a kufuda ya kinda idika n eleshu, kata i dana, ‘Anana ili yo okpo nannai.’ Kata ta na i d̄a i ya'an nannai. Yi d̄ai i zuwai d̄a i kpadai kuyeve icu'u i ayin a nam pa?

Lana kadanshi uteku u d̄a

(Mat. 5:25-26)

⁵⁷“Yi d̄ai i zuwai d̄a yi kulana kadanshi kata i yeve ili i na i gal'in i ya'an ba?

⁵⁸Vuza u ya'anka wu baci nsata d̄a u bankai nu a ubuta wa afada, ya'an kataci lo a uye wa kata i lana kadanshi ka mayin kafu i yawa d̄e. I lana baci ka'a ba, i t̄ a kudika wu a kubana a ubuta wa afada, kata a banka wu a ubuta wa adugari, kata a banka wu a ugbashi. Ta d̄e vi a kushamgba.

⁵⁹Mi t̄ a kudana d̄a, a kusakpa yi ba, sai u tsupa le raka raka.”

Luka 13

Shika unushi ko vu kuwa

¹Ayin a nan lo, aza o yoku i t̄ lo a banai a danai Yesu ukuna wa aza a Galili a na Bilatu wu unai punu a Alisa a Gbayin, ali mpasa n le n satarai a ubuta u kuya'anka alyuka e le.

²Da Yesu wu ushuki, “Vi sheshe t̄ aza a Galili a nam pa i t̄ n unushi a la'i aza a Galili a na a buwai, adama a na o soli atakaci tsu nam pa?

³N dana wu, ta nannai ba. Amma sai i shika unushi u d̄a kata i kusakpa, ko kpamu i kuwa ci le.”

⁴Da u danai le kpamu, “Uma kupa n kunlai a na a kuwai ana mashilya ma gadi ma Suluwamu ma varai le ta na. I ta n unushi a lali aza a Urishelima a na a buwai?”

⁵A'la, n dana da kpamu, sai i shika unushi† u da, ko kpamu i kuwa ci le.”

⁶Da u danai le agisana a nam pa: “Vuza u cali mabiri a kashina ka ni, da u kanai kutawa n u kondoi ko ma matsa, amma ta na wo okpo ta n wono.

⁷A ukocishi, da u danai aza a kinda kashina ka, ‘N vana ta ali aya a tatsu, amma ma matsa ili ba. Kapa ma'a, mi ta a kukpada tsu ubuta u na tsa kuya'an ili i yoku.’

⁸“Vuza kinda kashina wu ushuki, ‘Vuzagbayin, doku vu kasakpa bili ma'a kaya ke te ko yoku, mi ta o kudoku ma lapula ma'a mayin, kata kpamu n tsunki muta.

⁹U matsa baci a kubana kaya, to. U matsa ta na ba, to, yeve vu kapa ma'a.’ ”

O potsokpoi makutsuma ma vuka n Ashibi

¹⁰Kanna ka Ashibi, Yesu a kuya'an kuyotsongusu a kunu ka avasa ku yoku.

¹¹Vuka vi yoku lo, vuza na wunlai u gbani-gbani u bonokoi makutsuma, ali aya kupa n kunlai. U kanai u bonoi ukaliki, u doku u wala mejege kpamu ba.

¹²Ana Yesu we enei ni, da u dekei ni sai kelime. Da u danai ni, “Vuka, o potsokpo wu ta mballa n nu.”

¹³Da u zuwakai ni ekiye. Da ta na gogo lo u barakpai kashani, da u kanai kucikpa Kashile.

¹⁴Vuzagbayin vu kunu ka avasa u ya'in wupa a na Yesu u potsokpoi vuka va a kanna ka Ashibi. Da u danai uma, “Ayin a tali i ta lo a ulinga. Tawai ayin a nan lo o potsokpo da, amma n Ashibi ba.”

¹⁵Da Vuzagbayin Yesu wu ushuki, “Ada aza a kapalakashi! I ci shikpa kobomburon, ko majaki a kaguta ka ni, kata i banka yi u so'o mini a kanna ka Ashibi ba?”

¹⁶Gogo na, vuka vu nam pa mekere mi Ibrahim ma'a, vuza na Malya'i ma kanai ali aya kupa n kunlai. Da a isai ni e ekiye a Malya'i n Ashibi. U ga'an ba?”

¹⁷Ana u danai nannai, da wono u kanai irala i ni ya, da uma a na a buwai a panai mazanga n ili i mereve i na wi a kuya'ansa.

Agisana a vicu'u vu musta

(Mat. 13:31-33; Mar. 4:30-32)

¹⁸Da Yesu we ecei, “Nini dai tamkpamu tsugono tsu Kashile ci yotsoi? N iyan i dai n kugisangu tsu da?”

¹⁹Ci ta ci vicu'u vu musta vu na vuza u ci dika, kata u cala a kashina ka ni. Vu tsu gbonguro ta, kata vi ya'an madanga ali nnu n yikpa de a acaka a ni.”

²⁰U doku u danai kpamu, “N iyan i dai n kugisanku tsugono tsu Kashile?”

²¹Ci t̄a tsu kusu ku na vuka vi ci d̄ika k̄at̄a u satara n kiya k̄a ābund̄ai, sai ayin a na ku gasai dem.”

Utsutsu wu ubori

(Mat. 7:13-23)

²²Yesu u walai ā likuci i gbagba'in n i wawa dem n u ya'in kuyotsongusu a kubana ta na a Urishelima.

²³Vuza yoku we ecei ni, “Vuzagbayin, uma kenu d̄a a kuya'an wishi?” Da u danai le,

²⁴“Ya'in kataci ciyā i uwa ā utsutsu u kenu wa. N dana d̄a uma n ābund̄ai i t̄a a kuciga ku'uwa n u d̄a, amma a kufuda ba.

²⁵Vuza vu kpa'a u d̄enga baci d̄a u bayangi utsutsu, yi t̄a a kushamgba pulai ā kukāla n ufolu, ‘Vuzagbayin, bayuwakā tsu utsutsu.’ ”Amma ayi wi t̄a a kushuku, ‘N yeve d̄a ba, ko ubuta u na yu utai.’

²⁶“Kata ta na i dana, ‘Ci lya'a t̄a d̄a kparamu tsu soli kobolo. Da vi yotsongushi kparamu a nsanji n likuci n tsu.’

²⁷“Amma ayi wi t̄a a kushuku, ‘N yeve d̄a, ko ubuta u na yu utai ba. Walakai mu na de, ad̄a aza a gbani-gbani!’

²⁸“Ayin a nan lo, yi t̄a e kene Ibrahim, n Ishaku, n Yakubu kobolo n eneki rakā o tsugono tsu Kashile, amma ad̄a uvakangi pulai, yi t̄a a kuya'an mashi n kutakuma ku ngan.

²⁹Uma i t̄a a kuta a kasana n kalivi, kobolo kparamu n gadi n d̄ika, kata a d̄ika ubuta u le a kadiva o tsugono tsu Kashile.

³⁰Mayun, uma i t̄a lo aza a na i kacapa, kata o bono aza e kelime. Kata kparamu aza e kelime o bono kacapa.”

Yesu u namgbai katsuma n Urishelima

(Mat. 23:37-39)

³¹A ayin a nan lo, d̄a Afarishi o yoku ā tawai u Yesu d̄a a danai ni, “Kasakpa ubuta u nam pa wa vu bana ā ubuta u yoku, adama a na Hiridu Antiba u ciga t̄a wa kuna wu.”

³²Da wu ushuki, “Banai i dana kanama ka, ‘Anana nu mkpa'a, mi t̄a ā kutakā wunlai u gbani-gbani, kata n potsokpo uma, kata kanna ka tatsu n kotso ili i na n cigai.’

³³Ko n nini, n kubansa t̄a anana nu mkpa'a n nalya'a. Mayun, ko keneki ke te ka kukuwa ā likuci i yoku ba, sai a Urishelima.†

³⁴“Kaya! Aza a Urishelima, ad̄a na yu unai eneki, d̄a i varai aza a na a suki de! Ayin n ābund̄ai n ci ciga t̄a kubolngu d̄a uteku u na motoku mo tsu sokongu muku n ni e evelyu, amma i kasakpa mu ba.

³⁵Inda bili, gogo na ā kasakpakā wu t̄a kpa'a ku nu agali. Vo kudoku ve kene mu ba, sai ayin a na vu danai, ‘Unasingai u d̄a u vuza na u kutawa n kula ku Vuzavagudu.’ ”

Luka 14

Yesu u potsokpoi vuza yoku

- ¹Kanna ka Ashibi ko yoku, Yesu u banai adama a na u lya'a ilikulya'a a kpa'a ku Kafarishi ka gbayin ko yoku. Da uma a kaṅai kusaka yi mayin.
- ²Kelime ka ni, vuma vi yoku vi ta lo vuza na ikyamba i ni yi ushiti.
- ³Da Yesu we ecei eyevi a Wila n Afarishi a, “Wila u tsu u kaṣakpa tsu ta tsu potsokpo kanna ka Ashibi, ko u kaṣakpa ba?”
- ⁴Amma ele a dana ili ba. Da Yesu u zuwakai vuma va kukiye da u potsokpoi ni, da u kaṣakpai ni u laza.
- ⁵Da u danai le, “Vuza wi baci m maku ko majaki, da ma yikpai a kayinva n Ashibi, ya kutaka yi gogo lo ba?”
- ⁶Amma a fuda a ushuku yi ba.

Kata vi cikpa kaci ka nu ba

- ⁷Ana Yesu u lanai da we enei uteku u na omoci o yoku i a kuzagba ki idashi i singai i singai, da u ya'ankai le agisana a nam pa:
- ⁸“Kanna ka na baci a banuki nu a ubuta u kadiva ko yolo, kata vu kanzaka kaci ka nu idashi i singai ba. Adama a na vuza gbara vi yoku u kuya'an ta lo vuza na a banuki.
- ⁹Vuza na u dekei nu va, wi ta a kubana wa nu, kata u dana wu, ‘Kaṣakpaka vuza vu nam pa va idashi i nu.’ Avu vi ta o kokpo n wono, kata vu bono vu dasangu a kakuba ke kenu.
- ¹⁰Ili i na vu kuya'an, vuza u banuku wu baci, bana vu dasangu a kakuba ke kenu. Tawa baci, vuza na u banuki nu va u yawa kata u dana wu, ‘Vuza va, denga vu bono na a ubuta u na u la'i n kuga'an.’ Nannai da uma dem a kucikpa wu.
- ¹¹Adama a na aza a aradi dem i ta o kubonoko le ili ba. Aza a na kpamu a cikpai kaci ke le ba, i ta a kucikpa le.”
- ¹²Da Yesu u danai Kafarishi ka na ka banuki ni va, “Kanna ka na baci de dem vi a kubanuku uma adama a na a lya'a ilikulya'a, kata vu banuku aza a nu, ko amgbu a nu, ko aja'a a nu, ko otovu aza a uciyi ba. Adama a na ele feu i ta a kubanuku wu kanna ko yoku adama a na a tsupa wu.
- ¹³Kanna ka na baci vi a kubanuku vuza kadiva, banuku aza a unambi, nu nkutsuma, n aza a iwanda, kobolo n ayimba.
- ¹⁴Ada yi ta a kuciya unasingai, adama a na aza a nan lo a kufuda a tsupa da ba. Kashile ki ta a kutsupa da kanna ka na aza a usubi a kudenga a ukpisa.”

Agisana a kadiva ka gbayin

(Mat. 22:1-10)

- 15 Ana vuza yoku u panai nannai, dā u danai Yesu, “Unasingai u dā wa aza a na a kudasingu a kadiva na de gadi a ubuta u tsugono tsu Kashile.”
- 16 Da Yesu u danai ni, “Vuma vi yoku dā vuza na wi o kufobuso kadiva, dā u banuki uma n abundai.
- 17 Ana ayin a kadiva a a yawai, dā u suki kagbashi ka ni ka dana omoci a, ‘Tawai gogo na, n kotso ta ofobuso.’
- 18 “Da dem vi le a kanai kutuka n ogodi. Vuza na a gitai kubana wa ni, dā u danai kagbashi ka, ‘N tsula ta ubuta u vicimba. Mi ta a kubana mo kondo u dā. Ya'anka mu ahankuri.’
- 19 “Da vuza yoku u danai, ‘N tsula ta obomburon a vicimba ugboku u tawun. Mi ta a kuciga ma bana mo kondo le. Ya'anka mu ahankuri.’
- 20” Da vuza yoku u danai, ‘N ya'in yolo kata n geshe ba, adama a nannai mi a kuciya ma tawa ba.’
- 21 “Da kagbashi ka ko bonoi, dā ka danai vuzakpa'a vi ni. Ana u panai nannai, dā u danai kagbashi ka ni, ‘Bana a uye dem nu nsanji n likuci, vu tuka n aza a unambi, nu nkutsuma, n aza a iwanda, kobolo n ayimba.’
- 22 “U ya'in nannai, dā u danai, ‘N ya'an ta ili i na vu danai mu. Amma ubuta u buwa ta a ubuta u kadiva wa.’
- 23 “Da vuzakpa'a vi ni vu danai ni, ‘Bana a uye u da'in dem nu nsongolimo, kata vu le'eshe le a tawa, adama a na mi ta a kuciga kpa'a ku va ku shana n uma.
- 24 Ya'an n dana da, babu vuza na m banuki bili u kusa'wa ilikulya'a i nan lo.’ ”

Atakaci o kokpo mukumitoni n Yesu

(Mat. 10:37-38)

- 25 Kobolo ka uma lo n abundai o kutono Yesu. U kpatalai dā u danai le,
- 26 “Vuza na u tonoi mu kata u kokpo makumitoni ma va ba, sai ucigi u ni wa va u la'a uteku u na u cigai aza a na a buwai ko n esheku a ni, n anaku, kobolo n vuka vi ni, m muku n ni, kobolo kpamu nu nkoshi n ni, n amgbu a ni, n itaku i ni, ali n wuma u ni dem.
- 27 Vuza na u dikai madanga ma atakaci ma ni dā u tonoi mu ba, u kokpo makumitoni ma va ba.
- 28 “A katsuma ka da, vuza u sheshe baci kuma'a kpa'a ku gadi, u dasangu bili u kece ko yain dai ku da ka kulya'a. Kata u lana ko ikebe i ni yi ta a kufuda yo kotso ku da.
- 29 U ya'an baci nannai ba, wa kufuda wo kotso kpa'a ka ba. Aza a na i e kene ku da i ta o kuzo'oso yi, a danai,
- 30 ‘Vuma vu nam pa u gitai kuma'a, amma u ciya ikebe i na u kukotso ku da ba.’

³¹ “Mogono kparamu ma bana baci kuvon, da wi n osoji akpan kupa (10, 000), kata u lya'a mogono mo yoku ma na mi n osoji akpan kamanga (20, 000). Sai u dasangu kata u lana ko wi ta n utsura u na u kushilika m mogono ma nan lo ma.

³² Wi baci a kufuda ba, ayi bi'li da'in a kinda le, wi ta a kusu'uku mogono ma nan de ma uma, adama a na unu wo okpo le u te.”

³³ Da Yesu u kotsoi kadanshi ka, “A katsuma ka da babu vuza na u kokpo makumitoni ma va, sai vuza na u nekei ili i na wi n i da raka.

Mkpadi m gbani-gbani

(Mat. 5:13; Mar. 9:50)

³⁴ “Mkpadi mi ta n uga'in, amma n da n namgba baci, yi dai va kulapulaka n da, kata n da n yokpo kparamu?

³⁵ N da mi n uga'in ba, ko adama a kutsungu a kashina ko a satara m muta, sai kuvama. “Vuza na baci de dem wi n atsuvu a kupana, u pana.”

Luka 15

Agisana o mokyon ma na ma puwankai

(Mat. 18:12-14)

¹ Ayin a nan lo, ishi a utafu n aza a unushi o bolongi kaci ke le raka a kupanaka yi.

² Amma Afarishi nu n lum n Wila a ya'in mololo, “Vuma vu nam pa wi ta o kuyongo n aza a unushi n u lya'i kparamu n ele.”

³ Da Yesu u danai le agisana a nam pa:

⁴ “A katsuma ka da, vuza yoku wi baci nu nlala amangatawun, da me te ma puwankai ni. Yi dai u kuya'an? Wi ta a kukasakpa amanganashinkupa n kuci a ubuta wu ushiga n uma, kata u bana kulansa ma nan lo ma, sai ayin a na we enei ma'a.

⁵ We ene baci ma'a kata u dika ma'a a avangatsu a ni a kubana a kpa'a m mazanga.

⁶ Kata u deke aja'a a ni n aza a na i lo devu devu dem, kata u dana, “Bankai mu m mazanga, n ciya ta malala ma na ma puwankai va.”

⁷ N dana da tsu nan lo tsa, mazanga ma abundai ma kuya'an ta na de gadi adama a vuza vu unushi vi te vu na u shikai unushi u ni. U la'i kparamu uma amanganashinkupa n kuci a na i n usubi, babu kparamu kulansa kushika unushi u le.

Agisana e vikebe vu na vu puwankai

⁸ “Vuka vi baci n ikebe ya azurufa kupa, da u vakangi vi te. Yi dai u kuya'an? Wi ta a kudyaba makuni adama a na we ene ubuta, kata u purangu kpa'a ka n u lansa mayin, ali sai ayin a na we enei vu da.

⁹ Ayin a na baci we enei vu da, kata u deke aja'a a ni n aza a na i lo devu devu kobolo dem, kata u dana, “Ya'in mazanga nu mpa. Me ene ta vikebe vu na vu puwankai mu va.”

10N dana dā kpamu, mažāngā mi tā a kuya'an ā ubutā wa alingata ā Kashile, adama a vuma vu unushi vi te vu na u shikāi unushi u ni."

Agisana a maku ma na mā puwānkāi

11Yesu u lyali kelime, u danai, "A ya'an tā vuma vi yoku wi tā n olobo e re.

12Vuza kenu u danai esheku a, 'Dada, neke mu kawalatsu kā vā.' Da ta na u pecekei le ka'a n ucanuku wa, aza e re e le.

13 "A ya'an megeshe ba, dā vuza kenu va u bolongi rākā ili i na u ciyāi. Da u dengāi nwalu a kubana ā likuci i yoku da'in, ta dē ta na u langāsai uciyi u ni ā ubutā u kuyongo ku ketepu n ku kavama.

14U langāsai ili i ni rākā, kambulu ta na lo ā likuci ya, dā u nambai ili i na u kulya'a kpamu.

15Dada u banai kuya'anka vuza yoku punu ā likuci ya zamalinga, dā u zuwai ni kaguba kā ngurusunu.

16Ana kambulu kā kanāi ni kāu, dā u cigai kulya'a ilikulya'a yi ngurusunu, amma babu vuza na u ne'i ni ili.

17 "Ana kaci kā ni ko bonoi ushiyi, dā u danai, 'Ko aza a na dada vu vā u dikai ulinga, ā ciyā tā tsuwa'a n ābundāi ali a zuwa bi'i ci yoku paki, amma mpa dā na ā kukuwā n kambulu.

18Mi tā o kubono a kpa'a u dada, katā n dana, "Dada, n ya'anka tā Kashile n avu dem unushi.

19N yawa o doku e dēke mu maku mā nu ba, bonoko mu tsu vuza vu zamalinga vu nu vi yoku." ' "

20U dengāi, dā u lazai a kubana we esheku. "Ayin a na āyi bi'i babu u yawa a kpa'a, dā esheku ā ni e enei ni da'in. Asuvayali ā kanāi ni, dā u sumai u banai u maku wa, u bapai ekiye ā ni dā wo obongi ni.

21 "Da maku ma danai, 'Dada, n ya'anka tā Kashile n avu dem unushi. N yawa e dēke mu maku mā nu ba.'

22 "Da esheku a a danai agbashi ā ni, 'tukāi mu m motogu ma singai gogo'o, katā i uka yi. I uka yi makawani kpamu ā kajivu, n ataka e ene.

23Tukāi m medendem mi ikyamba, katā i kidā. Katā ci ya'in bi'i kađiva.

24Adama a na maku mā vā ma nam pa mi ishi tā mā kuwā, amma gogo na u bono tā n wuma kpamu. Wi ishi tā u puwānkā, amma ā ciyā yi tā.' Da ā kanāi kuya'an kađiva.

25 "N ayin a nan lo a, kolobo ka gbayin ka dē a kashina, ana u yawai dēvu m kpa'a ka, dā u panai tsuwa'i n kuje'e.

26Da u dēkei bi'i kagbashi ko yoku, dā we ecei ili i na ā ciyāi punu a kpa'a ka.

²⁷Da wu ushuki ni, ‘Ambu dā wi punu u bonoi. Da esheku a dā a kidai medendem ma na ma lali n ikyamba, adama a na u bono yi ta m matana kparamu.’

²⁸“Kolobo ka gbayin ka ka ya'in wupa, da u iwain kuluwa a kpa'a ka. Da esheku a ni a utai da o folonoi ni.

²⁹Da ta na wu ushuki esheku a, ‘Lana ali n ayin a na mi a kuya'anka wu tsugbashi, n goyo kadanshi ka nu ba. Amma vu sa'wa kuneke mu ko maku ma malala n ya'an kadiva n aja'a a va ba.

³⁰Amma ana maku ma nu ma nam pa, vuza na u langasai uciyi u nu a ubuta wa amaci, u bonoi a kpa'a, da ali vi kidakai ni medendem.’

³¹“Da esheku a a danai, ‘Maku ma va, avu vi ta kobolo nu mpa ko wanai, ili i na kparamu mi n i da raka i nu i da.

³²Amma u ga'an ta ci ya'an kadiva m mazanga, adama a ambu vu na wi ishi u kuwai, da u bonoi n wuma kparamu, wi ishi u puwankai, da a ciyai ni.’ ”

Luka 16

Agisana a vuza vu ugboji

¹Da Yesu u danai mukumitoni n ni, “Vuza vu uciyi vi yoku vu da. Kanna ke te a danai ni uteku u na vuzagbayin vu na u zuwai wi indaka yi uciyi wa, wi a kulya'a yi.

²Da u dekei ni, da we ecei ni, ‘Yi dai tamkparamu ili i na m panai adama a nu? Neke mu uteku u na vu lanai ili i na n kasakpai e ekiye a nu, adama a na ma kukasakpa vu doku vi lya'a kelime n kokpo vuza na u kulana mu ucanuku ba.’

³“Da kalani ku ucanuku ka ke ecei kaci ka ni, ‘Yi dai ma kudangba ma ya'an gogo na? Vuzakpa'a vu va wi ta a kutakpa mu ulinga. Mi n utsura u na ma kuya'an vicimba ba. Mi ta kparamu a kupana wono u na ma kuya'an ufolu.

⁴N yeve ta ili i na n kuya'an, tawa baci n kasakpa na, kata uma isa mu a i'uwa i le.’

⁵“Da u dekei aza a na vuzakpa'a vi ni wi o kutono atan, da we ecei vuza iyain, ‘Yain dai vuzakpa'a vu tsu wi o kutono wu?’

⁶“Da u danai, ‘Edele a mani'in amangatawunkunlai (800).’ ”Da kalani ka ka danai, ‘Lana, kara kepepa ku uzuwakpani, kata vu bonoko kutan ka amangatawanashi (400).’

⁷“Da we ecei vuza ire, ‘Ya'in dai kutan ku nu?’ ”Da u danai, ‘Aburuma a yanji kakpan ke te (1,000).’ Da u danai, ‘Lana, danaka yi aburuma amangatawunkunlai (800).’

⁸“Da vuza kpa'a va u cikpai kalani ka gbani-gbani ka ni ka, adama a na wi ta n ugboji. Mayun da, aza a aduniyan a nam pa a la'a ta n ugboji u kulana aza e le, ali da a lali aza a na i a ubuta u kutashi.

⁹Mi t̄a a kudana d̄a, l̄ansak̄ai k̄aci k̄a d̄a āja'la n uciyi wa aduniyan u na yi n u d̄a. Adama a na uciyi wa u kotso baci, a kisa d̄a t̄a a i'uwa i gadi i na i kuyikpa ba, ko wanai.

¹⁰”Vuza na baci u fudai kulana ili i kenu i na e nekei ni mayin, i ta a kufuda e neke yi ya abundai adama a na wi inda. Vuza u lana baci ili i kenu mayin ba, nini dai e kuneke yi ya abundai kata u lana mayin?

¹¹Uma a ushuku baci kuneke wu ili ya aduniyan ba, adama a unambi u mariki u nu, yayi u kuneke wu uciyi u mayin?

¹²A fuda baci e neke wu ili i vuza adama a na vi reme ba, yayi u kuneke wu ili i kaci ka nu?

¹³ “Babu kagbashi ka na ka kufuda kuya'anka aza gbagba'in e re tsugbashi, sai ko u iwan vuza te, u ciga kparamu vuza te. Ko kparamu u kasakpa vuza te, u tonon vuza te. Va kuya'anka Kashile tsugbashi kobolo n ikebe ba.”

A kusaba'a Wila u Kashile ba

(Mat. 11:12-13; Mat. 5:31-32; Mar. 10:11-12)

¹⁴Ana Afarishi a panai ili i na Yesu wi a kudansa, da a kanai kacuru, adama a na i ta n ucigi wi ikebe.

¹⁵Da Yesu u danai le “Ad̄a d̄a aza a na a tsu lapula kaci ke le a ubuta u uma, amma Kashile ke yeve ta adu a da. Ili i na uma a cigai n abundai, Kashile tamkparamu ki ta a ku'iwan i da.”

¹⁶Yesu u lya'i kelime, u danai, “Wila u Musa n idani i Eneki i ya'an ta ulinga ali a kubana a ayin a Yahaya Vuza vu Kusumbu ka Akucina. A ayin a Yahaya a nan lo a da a kanai kudana Arabali a Singai o tsugono tsu Kashile. Uma n abundai kparamu a ya'an ta kataci adama a na a uwa punu.

¹⁷Gadi n idika yi baci a kufuda ya laza, ko kagitatsu ke te ka Wila u Kashile ka kulaza ba.

¹⁸ “Vali vu na baci u kasakpai vuka vi ni de dem, da u zuwai vi yoku, wi ta a kuya'an tsugbani. Vuza na baci kparamu u dikai vuka vu na vuza u kasakpai, wi ta a kuya'an tsugbani n ayi.”

Vuza vu uciyi n Li'aziru

¹⁹Da Yesu u danai le, “Vuza vu uciyi vi yoku da, vuza na kparamu u tsu uka aminya a ikebe n abundai, u ci yongo ta kparamu a kupana uyo'lo ayin dem.

²⁰Vuza vu unambi vi yoku vi ta lo, kula ku ni ku da Li'aziru. Ikyamba i ni kparamu i da yi ta n untsu. A tsu banka yi ta a utsutsu u vuza vu uciyi va,

²¹adama a na u ciya u lya'a alyashi a vuza vu uciyi va. Ali a ubuta u yoku nshe'e n tsu bana ta adama a na e pede untsu a ni.

- ²² “Kanna ke te, ɗa vuza vu unambi va u kuwaj, ɗa alingata a ɗikai ni ɗa a ɗasanki ni wi Ibrahim. Da kpamu vuza vu uciyi feu ɗa u kuwaj.
- ²³ Ayi ɗe a kpa'a ka akina, a ubuta u na wi o kuso'o atakaci, ɗa u lanai gadi ɗa we enei Li'aziru idashi ɗe wi Ibrahim da'in.
- ²⁴ Da u dengusai kalakatsu ka ni u dekei, ‘Dada Ibrahim, pana asuvayali a va. Suku Li'aziru u dyaba mini a kajivu ka ni, adama a na u tawa u dakanku mu e kelentsu. Adama a na mi ta o kuso'o atakaci punu a akina a.’
- ²⁵ “Da Ibrahim u danai, ‘Ciba, maku ma va, ayin a na vi n wuma e neke wu ta ili i singai dem, ayi tamkpamu Li'aziru wi n ili ba. Amma gogo na ayi wi ta a kupana uyo'o, avu tamkpamu o kuso'o atakaci.
- ²⁶ Nannai da kpamu koci ba, kpenle ku gbayin ki ta lo ku na ku pecei tsu. Aza a na i a kuciga kupasa o kubono na ɗe a kufuda ba. Atsu kpamu nannai.’
- ²⁷ “Da vuza vu uciyi va u danai, ‘Mi ta o kufolono wu, Ibrahim, suku Li'aziru a kubana a kpa'a ku dada.
- ²⁸ Mi ta ɗe n amgbu a va uma a tawun. U bana u dana le, adama a na ele feu a tawa na, ubuta u na mi o kuso'o atakaci ba.’
- ²⁹ “Da Ibrahim u danai, ‘Aza a nu i ta ɗe n atagarda a idani i Musa kobolo n e Eneki, adama a na a dana le. U galan ta aza a nu a panaka le.’
- ³⁰” Da vuza vu uciyi va u danai, ‘Esheku a tsu Ibrahim, na lo u yawa ba. Amma kakpisa ka bana baci we le, i ta a kula'a n kupana, kata a shika unushi u le.’
- ³¹ “Da Ibrahim u danai, ‘I baci a kupanaka Musa n Eneki ba, a kupanaka vuza na u dengai a ukpisa ba.’ ”

Luka 17

Unushi, uneki u kadu, n ulinga

(Mat. 18:6-7; 18:21-22; Mar. 9:42)

- ¹ Yesu u danai mukumitoni n ni, “Ili i na i tsu zuwa uma a ya'an unushi, mayun da i tawa. Amma atakaci i ta a kuvana vuza na u tsu zuwa i da i ya'an.
- ² Wi ta a kula'a a shiyaka yi n kutali e kudeku, kata a vakangi a mala u kuwa punu, an wa zuwa muku n wawa'a n nam pa n ya'an unushi.
- ³ Saka kaci ka nu. “Vuza nu u ya'an baci unushi, dansuka yi. U shika baci unushi, cinukpaka yi u da.
- ⁴ U ya'lanka wu baci unushi ali kucindere a kannan ke te, da kpamu u bonoi wa nu ali kucindere, n u danai, ‘N shika ta unushi,’ cinukpaka yi.”
- ⁵ Da azusuki a danai, “Vuzagbayin, doku uneki wa adu u tsu!”

⁶Da wu ushuki, “Yi baci n uneki u kaḍu ko kenu ci icu'u i musta,† vi ta a kufuda va dana madanga mo korondo ma nam pa, ‘Muda, kata va bana vi shikpa kaci ka nu a mala.’ Madanga ma mi ta ta na a kupanaka wu.

⁷“Vuza da yoku wi baci n kagbashi a kuya'anka yi vicimba ko kaguba ka nlala, ana wu utai a kakamba, yi dai u kudana yi? Wi ta a kudana yi, ‘Tawa na vu dasangu vi lya'a ili’? A! Ta nannai ba.

⁸Sai bi'i u ya'anka vuzagbayin vi ni u lya'a, kata u doku u so'o. Ayin a nan lo yeve u lya'a, kata u doku u so'o.

⁹Wi ta a kucikpa kagbashi ka, adama a na u ya'in ili i na u danai ni u ya'an? Ta nannai ba.

¹⁰Ada kparamu dem, ayin a na baci i ya'in ili i na a danai da i ya'an, u galan ta i dana, ‘Atsu aza a ulinga a da koci, ci ya'an ta i na i galin ci ya'an.’ ”

O potsokpoi nkutu kupa

¹¹Yesu a nwalu a kubana a Urishelima da u yawai a uteku u mere ma Samariya† n Galili.

¹²Ayi a kuluwa a likuci, da nkutu kupa n gasai n ayi. Amma da a shamgbai da'in.

¹³Da e dekei n kalakatsu kau, “Yesu Vuzagbayin, pana asuvayali a tsu.”

¹⁴Ana we enei le, da u danai, “Banai i yotsongu kaci ka da u anan ganu.” Ele a katsuma ka nwalu, da o potsoi.

¹⁵Vuza te vi le, ana we enei u potso ta, da u bonoi wa ni, n u cikpai Kashile n kalakatsu kau.

¹⁶U kudangi e kelime ke Yesu, da u cikpai ni kparamu, ayi ta na vuma vu Samariya da.

¹⁷Da Yesu we ecei, “Ada uma kupa da i potsoi ba? Te uma kuci tamkparamu i?”

¹⁸Babu vuza na u kubono wa cikpa Kashile sai komoci ka nam pa?”

¹⁹Da u danai vuma va, “Denga vu wala. Uneki u kaḍu u nu u potsokpo wu ta.”

Kutawa ku tsugono tsu Kashile

(Mat. 24:23-41)

²⁰Kanna ke te, Afarishi a banai u Yesu adama a na e ece yi ko wana dai tsugono tsu Kashile tsa kutawa. Da Yesu wu ushuki, “N kindana ku da ku da i kene tsugono tsu Kashile† a kutawa ba.

²¹Ya kufuda kudana, ‘Tsu da na,’ ko ‘Tsu da na de,’ ba, adama a na ta punu ci n ada.”

²²Da u danai mukumitoni n ni, “Ayin i ta lo a kutawa, ana i kuyongo a kuciga ye ene kanna ka na Maku ma Vuma u kubono, amma ye kene ba.

²³Uma a kudana da ta, ‘Ayi da na de,’ ko ‘Ayi da na.’ Kata yu uta ko i tono le a kubana a ubuta u yoku ba.

- ²⁴Maku ma Vuma mi baci o kubono, wi t̄a a kuya'an an ulad̄i u na u tsu lad̄a maru-marū r̄ak̄a.
- ²⁵Amma u kuso'o t̄a atakaci bil̄i a ili n ābund̄ai, kat̄a k̄pamu uma a anana a nam pa a iwan yi.
- ²⁶“Tsu na ili i ya'in a ayin ā Nuhu ta k̄pamu i kuya'an nannai a ayin a Maku ma Vuma.
- ²⁷Uma a kulya'a n o sol̄i n a ya'in yolo, ali a kubana a ayin a na Nuhu u uwai a k̄pantsu. Da ta na mini m̄a t̄aw̄ai, d̄a mu unai le r̄ak̄a.
- ²⁸“Derere d̄a n ayin o Lotu,† uma a kulya'a n o sol̄i, kutsula n e dengei, kucimba n a mal̄i.
- ²⁹Amma, kanna ka na Lotu u k̄as̄ak̄pai Sodom,† akina n farinwuta ā cip̄ai gad̄i, d̄a a unai le r̄ak̄a.
- ³⁰”Ta k̄pamu ka kuya'an nannai a kanna ka na Maku ma Vuma m̄a kut̄aw̄a.
- ³¹A kanna ka nan lo, babu vuza na wi pulai d̄evu m k̄pa'a kat̄a u bono a asuvu adama a na u tabula ucanuku u ni punu. Ta k̄pamu nannai, babu vuza na u kuya'an a kashina, kat̄a u dana wi t̄a o kubono kud̄ika ili i yoku.
- ³²Ciba n vuka vu Lotu!
- ³³Vuza na de dem wi a kuciga wuma u ni, wi t̄a a kunamba u d̄a. Vuza na k̄pamu u iwain u d̄a, wi t̄a ā kuciyā u d̄a.
- ³⁴N dana d̄a, n kayin ka nan lo, uma e re a kuya'an t̄a ival̄in ā kajiba ke te, vuza te u kuya'an t̄a ud̄iki, kat̄a vuza te wo okpo.
- ³⁵Āmāci e re a kuya'an t̄a a kuya'an kiya ā ubut̄a u te, vuza te u kuya'an t̄a ud̄iki, kat̄a vuza te wo okpo.
- [³⁶Uma e re a kuya'an t̄a a kashina, vuza te u kuya'an t̄a ud̄iki, kat̄a vuza te wo okpo.]”
- ³⁷Da e ecei, “Vuzagbayin, te d̄ai ili i nam pa i kuya'an?” Da wu ushuki le n kansa, “Ubut̄a u na baci k̄akuwushi ki, ta lo asakali a ci shana.”

Luka 18

Agisana a vuka n keyevikafada

- ¹Yesu u danai mukumitoni agisana adama a na a zuwa le kuya'an ka avasa babu kuvuka.
- ²U danai, “A ya'an t̄a keyevikafada ko yoku ā likuci i yoku, vuza na u tsu pana wovon u K̄ashile ba, benle u vuma.
- ³Vuka vu na vali vi ni vu kuw̄ai vi yoku vi t̄a lo ā likuci ya, vuza na u bansai w̄a ni n ufolu u na u ciyā wut̄aki u vuza na wi a tsurala n āyi.

⁴“Ali n ayin n ʔbundai n u iwain, amma a kubana megeshe, da u sheshei n kaḁu ka ni, ‘Ko an n tsu pana wovon u Kaḁhile, n u vuma ba,

⁵amma uteku u na vuka vu nam pa vo o'usoi mu kaḁu na, n kukondo ta me ene u ciya wutaḁi, adama a na kaḁa wo o'uso mu kparamu n kutawasa ku ni ba.’ ”

⁶Da Vuzagbayin u danai, “Panai ili i na keyevikafada ka gbani-gbani ka nan lo ka dansai.

⁷Kaḁhile ka'a ka tukai n wutaḁi a ubuta wa aza a na u zagbai da i a mashi kannan kayin ba? U kuyongo ta a kudana le a lazasa bili?

⁸N dana da, sai we ene a ciya wutaḁi gogo kparamu. Gogo na, mpa Maku ma Vuma m bono baci, n kuciya ta wo aza a uneki wa adu a idika ya?”

Agisana a Kafarishi n kishi ku utafu

⁹Da Yesu u ya'ankai aza o yoku agisana a nam pa, aza a na i a kinda kaci ke le i ta n usubiḁ derere, amma o tsu goyo aza a na a buwai. Da u danai:

¹⁰”Uma e re o yoku a da a banai kuya'an kavasa a A'isa a Gbayin: vuza te Kafarishi, vuza te kparamu kishi ku utafu.

¹¹Kafarishi ka dengai kashani ende'en ni, da u ya'in kavasa, ‘Kaḁhile, n cikpa wu ta adama a na mi tsu uma o yoku a na i: oboki, n aza a kagbani-gbani, n aza a tsugbani, ko ci kishi ku utafu ka nam pa ba.

¹²N tsu kana ta unu kure a katsuma ke kuden ku te. N doku kparamu n takpa i te a katsuma ka kupa ki ili i na n ciya dem kaḁa n neke wu.’

¹³“Amma kishi ku utafu ka shamgbai da'in. Wi inda bili gadi gbani ba, amma u lapai makanga ma ni adama a unambukatsuma. Da u danai, ‘Mpa vuza vu unushi da, Kaḁhile, pana asuvayali a va.’

¹⁴“N dana da, vuza vu unushi vu nam pa u bonoi a kpa'a ku ni n unushi u ni ucinkpi a ubuta u Kaḁhile, amma Kafarishi ka ka lazai n unushi u ni. Adama a na vuza na baci de dem u cikpai kaci ka ni i ta o kugoyo yi. Vuza na u goyoi kaci ka ni kparamu u ciya ucikpi.”

Yesu u zuwakai muku unasingai

(Mat. 19:13-15; Mar. 10:13-16)

¹⁵Uma a kutuka muku n wawa'a u Yesu, adama a na u sa'wa le. Ana mukumitoni me enei nannai, da a dansukai le.

¹⁶Amma Yesu u dekei muku ma n kaci ka ni, da u danai, “Kasakpai muku n tawa wa va, kaḁa i sangal le ba, adama a na aza a na i n uneki u kaḁu ci le i ta a kudangu o tsugono tsu Kaḁhile.

¹⁷N dana wu mayun, vuza na baci wi isai tsugono tsu Kaḁhile tsu maku ba, wa ku'uwa tsu da ta na ba.”

Vuzagbayin vu uciyi

(Mat. 19:16-30; Mar. 10:17-31)

18Vuzagbayin vi yoku dā we ecei ni, “Malum ma singai, nini dāi n kuya'an adama a na n ciyā wuma u na u kukotso ba?”

19Da Yesu wu ushuki, “Yi dāi i zuwai dā vi dēkei mu vuza singai? Babu vuza singai, sai Kāshile ende'en.

20Vi yeve tā dē Wilā wa: ‘Kātā vi ya'an tsugbani ba. Kātā vu una vuza ba. Vi ya'an uboki feu ba. Kātā vu dansa a'uwa ba. Vi cikpa eshevu n anāvu dem.’ ”

21U danai, “M bānā tā dē ili i nam pa ali mpa maku me kenu.”

22Ana Yesu u panai nannai, dā u danai ni, “Vu buwa tā n ili i te. Denge ili i na vi n i dā rākā, kātā vu peceke aza a unambi. Vi tā a kuciya uciyi na dē gadī. Kātā vu tāwā vu tono mu.”

23Ana u panai nannai, dā u nāngbāi kātsumā, adama a na ayi vuma vu uciyi dā kāu.

24Yesu wi indai ni, dā u danai, “Dikiyai dā vuma vu uciyi u ku'uwa o tsugono tsu Kāshile.

25U la'a tā n dēvu karakuma ka uwa a vunu vu vubele, an vuza vu uciyi u ku'uwa o tsugono tsu Kāshile.”

26Aza a na a panai kadanshi ka, dā e ecei, “Ta baci nannai, yayi wo tamkpanu u kuciya wishi?”

27Da Yesu wu ushuki, “Ili i na ya kuya'an a ubutā u uma ba, i tā a kuya'an a ubutā u Kāshile.”

28Biturusu u danai, “Tsu kāsākpā tā ili i na ci n i dā rākā adama a na tsu tono wu.”

29-30 Yesu u danai le, “N dana dā mayun, vuza na baci u kāsākpāi ili i yoku, adama o tsugono tsu Kāshile, u kuciya tā katsupu kā ni n ābundāi a kātsumā ka ayin a nam pa. Nannai kpanu u kāsākpā baci kpa'a ku ni ko vuka vi ni, u kuciya tā katsupu ka nam pa. Ta kpanu nannai vuza yoku u kāsākpā baci isheku i ni, ko nkoshi n ni, ko muku n ni. Ayin a na kpanu a kutāwā, u kuciya tā wuma u na u kukotso ba.”

Kadanshi ku ukpā ke Yesu ka tatsu

(Mat. 20:17-19; Mar. 10:32-34)

31Yesu u dēkei Kupanazere a nan lo paki, dā u danai le, “Ci tā a kubana a Urishelima a ubutā u na ili rākā i na eneki a dānai adama a ukuna u Maku ma Vuma i kushana.

32I tā e kuneke yi e ekiye a Azākayimbi. Kātā a kānā kuzo'oso yi, kātā kpanu a shika yi, n a cil'ikpāi ni ntsān. A lapa yi, kātā a una yi.

33A kanna ka tatsu, wi tā kpanu a kudēngā n wuma.”

34Mukumitoni ko ili i te i na u dansai e yeve i dā ba. Ili i na kadanshi ka ka kudana i dā yi tā usokongi we le, benle e yeve ili i na wi a kudansa.

Yesu u potsokpoi kayimbā

(Mat. 20:29-34; Mar. 10:46-52)

³⁵Yesu a kuyawa devu n Jeriko, kayimba ko yoku lo tamkpamu idashi a uye paki a kuya'an ufolu.

³⁶Ana u panai kabundai ka uma a nwalu, da we ecei ili i na yi lo.

³⁷Da a danai ni, "Yesu vu Nazara da wi lo a nwalu."

³⁸Da u dekei kau, "Yesu, Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va!"

³⁹Aza a na i lo a nwalu kelime ka, a dansukai ni, a dana u pada bini, amma u doku wo orukpoi medevile ma kau, "Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va!"

⁴⁰Yesu u shamgbai, da u danai a tuka yi n vuma va. Ana u yawai devu, da Yesu we ecei ni,

⁴¹ "Yi dai vi cigai n ya'anka wu?" Da wu ushuki, "Vuzagbayin, n ciga ta me ene ubuta."

⁴²Yesu u danai ni, "Ene! Uneki u kadu u nu u potsokpo wu ta."

⁴³Gogo va lo, da we enei ubuta, da u tonoi Yesu n u cikpai Kashile. Ana uma e enei nannai dem, da a cikpai Kashile feu.

Luka 19

Zaka kishi ku utafu

¹Yesu u yawai e Jeriko, ayi a kuwala punu a likuci ya.

²Vuma vi yoku punu, kula ku ni ku da Zaka. Ayi da vuzagbayin vi ishi a utafu, wi ta kpmu n uciyi.

³U cigai we kene ko yayi Yesu, amma adama a na wi megejere, u fuda we ene yi ba, adama a kabundai ka uma kpmu.

⁴Dada u sumai kelime u banai u kumbai mabiri, u ciya we ene yi an Yesu wi lo a kuwala a uye u nan lo wa.

⁵Ana Yesu u yawai a magaba ma derere, da wi indai gadi, da ta na u danai ni, "Zaka, cipa gogo. Anana n kucipa ta a kpa'a ku nu."

⁶Da Zaka u cipai gogo, da u rabasai ni m mazanga.

⁷Uma a na e enei nannai raka, da a kana mololo, "U bana ta kuya'an limoci a kpa'a ku vuza vu unushi."

⁸Amma Zaka u dengai kashani da u danai ni, "Lana, Vuzagbayin. Gogo na punu na mi ta e kuneke kagimi ku uciyi ka va wa aza a unambi. N lya'a baci kpmu vuza yoku, n kutsupa yi ta n ili i va ali kunashi tsu nan lo tsa."

⁹Yesu u danai ni, "Anana wishit u Kashile u tawa ta a kpa'a ku nam pa, adama a na vuma vu nam pa feu maku mi Ibrahim ma'a mayun.

¹⁰Adama a na mpa Maku ma Vuma n tawā t̄ kulānsā, k̄at̄a mi isa aza a na a puwānk̄ai.”

Agisana a agbashi kupa

(Mat. 25:14-30)

¹¹Ana i lo a kupana ili i nan lo, d̄a u lya'i kelime n kudana le agisana ciyā u lapula kusheshe ku le. Adama a na uma kparamu e sheshe t̄a tsugono tsu K̄ashile ci t̄a a kutawāshi lo gogo an wi devu n Urishelima.

¹²U danai, “Vuma vu kpa'a ku tsugono vi yoku d̄a wi a kubana a likuci i yoku da'in. U banai adama a na a zuwa yi mogono, k̄at̄a kparamu u bono.

¹³Kafu u laza a kubana nwalu ma, d̄a u d̄ekei agbashi a ni kupa, d̄a u nekei le ikebe ya azurufa vi te vi te. Da u danai, ‘Ya'ankai i d̄a tsulaga, sai m bono.’ ”

¹⁴“Amma uma a ni a iwain ni, d̄a a suki uma o yoku a bana a dana azagbi o ngono a, ‘Tsa kuciga yi u ya'an mogono mā tsu ba.’

¹⁵“Sai an ta na a zuwai ni tsugono tsa, d̄a u bonoi a kpa'a. Da u lānsai agbashi a na u nekei ikebe ya, adama a na u yeve ariba a na a ciyāi.

¹⁶“Vuza iyain u tawāi d̄a u danai, ‘Vuzagbayin, vikebe vi te vu nu vi ciyā t̄a ikebe kupa kparamu.’

¹⁷“Vuzagbayin vi ni u danai, ‘Kyasa wu, kagbashi ka singai k̄a v̄a. Adama a na vi ya'an t̄a kasingai n ili i kenu dem, okpo vuza vi kelime vi likuci kupa.’

¹⁸“Vuza ire u tawāi, d̄a kparamu u danai, ‘Vuzagbayin, ikebe i nu i ciyā t̄a kparamu iyum i tawun i yoku.’

¹⁹“Dadā vuzagbayin vi ni wu ushuki ni, ‘Avu lya'a tsugono ci likuci i tawun.’

²⁰”Da kagbashi ko yoku k̄a tawāi kparamu, d̄a u danai, ‘Vuzagbayin, ikebe i nu i d̄a na, mi ishi t̄a n katalā i d̄a a kakashi, d̄a n sokongi.

²¹Mi t̄a a kupana wovon u nu, adama a na avu vi cana ba. Vi t̄a a kudika ili i na vu zuwai ba, k̄at̄a kparamu vi kya'a a ubutā u na vi ca'i ba.’

²²“Vuzagbayin vi ni wu ushuki, ‘N kuya'anaka wu t̄a afada n ili i na yu utai a unā u nu, avu kagbashi ka gbani-gbani. Vi yevei ana mpa m kpaḍai kucana. Da mi a kudikasa a ubutā u na n kpaḍai kuzuwa, ni n kya'i i na m kpaḍai kuca'a.

²³Yi d̄ai vu kpaḍai kuzuwaka mu ikebe i v̄a a kpakikebe? Ayin a na m bonoi va, mi ishi mi isa i d̄a wana d̄ai n ciyā punu mini.’

²⁴“Dadā u danai aza a na i lo kashani, ‘Isai ikebe i ni ya, k̄at̄a i neke vuza na wi n iyum kupa va.’

²⁵“Da a danai, ‘Vuzagbayin, wi t̄a d̄e bili n kupa!’

²⁶“Da u danai le, ‘N dana d̄a, vuza na baci wi n i d̄a, i t̄a o kudoku yi kparamu, amma vuza na wi n i d̄a ba, ko i kenu i na wi n i d̄a, i t̄a o kukotso a kisa yi i d̄a.

²⁷Irala i va i nan lo ya, aza a na a cigai n lya'a tsugono tsa ba va, tukai mu n ele na, kata yu una le kelime ka va.' ”

Uma a Urishelima a rabasai Yesu

(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Yah. 12:12-19)

²⁸Ayin a na Yesu u kotsoi kudansa ili i nam pa, da u lya'i kelime a kubana a Urishelima.

²⁹Ana a yawai devu m Bataji m Bataniya a Kusan ku Zaitun, u dekei mukumitoni n ni n re, da u danai le,

³⁰”Banai a likuci i yoku e kelime ka da. N ku'uwa ku da, yi ta e kene maku ma majaki ushiyi lo, ma na kata vuza u sa'wai kukumba ba. I shikpa ma'a kata i tuka mu.

³¹Vuza na baci we ecei da, 'Yi dai ya kushikpa ma'a?' danai ni, 'Vuzagbayin wi ta a kuciga ma'a.' ”

³²Aza a na u suki va, a banai a cinai ta na derere tsu na u danai le va.

³³Ana i a kushikpa ma'a, da vuza vi ili va we ecei le, “Yi dai ya kushikpa majaki ma?”

³⁴Dada a ushuki, “Vuzagbayin wi ta a kuciga ma'a.”

³⁵A tukai m ma'a u Yesu. O poloi aminya e le gadi tsa akumari, da a kumbakai Yesu de.

³⁶Ana wi a nwalu, da uma a kana kupolo aminya e le a uye wa.

³⁷U yawai devu n ubuta u na uye u gidala a Kusan ku Zaitun. Da kabunda ka uma ka mukumitoni ma raka, a kana mazanga n a cikpai Kashile n alakatsu kau, adama a ili i mereve i na e enei de dem:

³⁸“Unasingai a kubana u mogono ma na ma tawai n kula ku Vuzavagudu.” “Matana na de gadi, n tsugbayin zuva dem.”

³⁹Afarishi o yoku punu a katsuma ka uma ka, a danai Yesu, “Malum, dansuka mukumitoni n nu.”

⁴⁰Da wu ushuki, “N dana da, ko a pada baci bini, atali i ta o korukpo m mazanga nannai.”

⁴¹Ana wi a kuyawa a Urishelima da we enei ubirini wa, da u shikai adama u da.

⁴²Da u danai, “Yi ishi i ciya de i yeve ko yayi u kutuka da m matana anana. Amma o sokongu ta ma'a a ashi a da gogo na.

⁴³Kanna ki ta lo a kutawa ka na irala i da i kuma'aka da idasakpatsu i kukumba mashilya mu ubirini. A kanza da punu e mere, kata a kpada utsutsu.

⁴⁴Kata a uwa a minjarangu da, ada m muku n da punu e mere mu ubirini ma. Ko katali a kusakpa ka'a a umatyangi o toku ba, adama a na i kpada kuyeve kanna ka kutawa ka Kashile wa da.”

Yesu u lokoi aza a tsulaga a A'isa a Gbayin

(Mat. 21:12-17; Mar. 11:15-19; Yah. 2:13-22)

- ⁴⁵Dada u uwai a A'isa a Gbayin, da u kana'i kuloko aza a na 'ya kuya'an tsulaga punu.
- ⁴⁶U danai le, "Wi ta u'fani, 'Kpa'a ku va ki ta o kokpo kpa'a ka avasa,' amma ada i bonokoi ku da 'kpa'a ko oboki.' "
- ⁴⁷Kanna dem sai u ya'an kuyotsongusu a A'isa a Gbayin. Amma anan ganu vu gbagba'in, nu n lum n Wila, kobolo n aza e kelime a uma a cigai kuna yi.
- ⁴⁸Ali n gogo na, a ciya uye u na o kutono ba, adama a na uma raka i ta a kuciga a pana kadanshi ka ni.

Luka 20

E ecei utsura u Yesu

(Mat. 21:23-27; Mar. 11:27-33)

- ¹Kanna ke te, an wi a kuya'an kuyotsongusu punu a A'isa a Gbayin, n u danai Arabali a Singai, anan ganu vu gbagba'in kobolo nu n lum n Wila nu nkoshi a tawai wa ni.
- ²A danai, "Dana tsu, n utsura we ne u dai vi a kuya'an ili i nam pa dem? Yayi u nekei nu utsura u nam pa?"
- ³Da wu ushuki, "Mi ta feu a kuya'anka da keci, danai mu,
- ⁴kusumbu ka akucina ku na Yahaya u ya'in, ku Kashile ku da ko ku uma ku da?"
- ⁵Dada e sheshei bi'i uteku u le, da a danai, "Tsu dana baci, 'Ku Kashile ku da,' wi ta e kece tsu, 'Yi dai da tsu kpa'dai kuneke kadu wa ni?"
- ⁶Amma tsu dana baci, 'Ku uma ku da,' uma raka i ta a kuvara tsu, adama a na a dana ta Yahaya keneki ka'a."
- ⁷Da a ushuki, "Ci yeve ko ku yayi ba."
- ⁸Yesu u danai, "Mi feu a kudana da ko n utsura u yayi mi a kuya'an ili i nam pa ba."

Agisana a acimbi a gbani-gbani

(Mat. 21:33-46; Mar. 12:1-12)

- ⁹U lya'i kelime n kudana uma agisana a nam pa: "Vuza yoku u ya'in kashina ka ndimbi ma Ayahuda, da u nekei ka'a aza a zamalinga, adama a na a lanaka yi ka'a. Ayi tamkpamu u banai a ubuta ali u ya'in ayin n abundai.
- ¹⁰Ana ayin a kuta'a a yawai, da u suki kagbashi ka ni ka bana de, adama a na e neke yi umaci wu ndanga n yoku punu a kashina ka. Amma aza a zamalinga a a lapai ni, da o lokoi ni. U bonoi a kpa'a ekiye agada.
- ¹¹U doku u suki kagbashi ko yoku, amma a lapai ni da e nekei ni wono, o lokoi ni o kubono a kpa'a ekiye agada.
- ¹²U doku u suki vuza tatsu, da o foroi ni da o lokoi ni punu a ubaru.

13 “Dadā vuza vu kashina va u danai, ‘Yi dāi n kuya'an? Mi t̄a a kusuku maku mā va ma na n cigai, u ga'an ba e kuneke yi t̄a tsugbayin ci ni.’

14 “Amma ayin a na aza a zamalinga a e enei ni, dā a ya'in kadanshi bi'i, a danai, ‘Maku mā ni ma na. Tsu una yi, kaṭa tso okpo n kashina ka.’

15 “Da a tadūki ni n tsupulai tsu kashina tsa. Da a unai ni.” Da Yesu we ecei le, “Yi dāi vuza vu kashina va u kuya'anka le?”

16 “Wi t̄a a kubana, kaṭa wu una aza a zamalinga a, kaṭa u zuwa aza o yoku kpamu aza a na a kindaka yi ka'a.” Ana uma a a panai nannai, dā a danai, “U jebeshe bi'i.”

17 Yesu wi indai le magaba, dā u danai, “Yi dāi ili i na yi uḡani na lo yi a kudana, wo ta na: ‘Katali ka na ama'i a iwain, ka dā ko okpoi kenene ke mere.’?”

18 Vuza na baci de u yikp̄ai a katali ka nan lo, wi t̄a o kukoḡo agbati agbati, amma vuza na baci ka ka varai, ki t̄a a kuminjarangu yi.”

Kutsupa ku utafu a ubuta u Kaisa

(Mat. 22:15-22; Mar. 12:13-17)

19 Gogo lo, nlum n Wilā n anan ganu vu gbagba'in a laṅsai uye u na a kukaṅa yi, adama a na e yeve t̄a u dansa t̄a agisana a nam pa a adama a na u palukpa le. Amma i t̄a a kupana wovon u uma.

20 N kinda ku na 'ya a kuya'anka yi, dā a suki aza a kasaka aza a na a ya'in adanshi uma a usubi a dā. A ciga t̄a a kaṅa Yesu n ili i na u dansai, adama a na a banka yi a ubuta wu utsura u gomuna.

21 “Da aza a kasaka a, e ecei ni, “Malum, ci yeve t̄a vu tsu dansa t̄a kaṭa kpamu vi yotsongu ili i na i ga'in. Vi ci ya'an kpamu cishe'e ba, amma vi yotsongu t̄a n uye u Kaṣhile m mayun.

22 “U ga'an t̄a tsu tsupa Mogono Kaisa† utafu, ko u ga'an ba?”

23 “We enei ugboji u le, dā u danai,

24 “Yotsongi mu ikebe dinari vi te. Kululu ku yayi n kula ku na ki punu va?”

25 “Da a danai, “Ku Kaisa ku dā.” U danai le, “Nekei ili i na yi i mogono ili i ni. I Kaṣhile kpamu nekei Kaṣhile.”

26 “A fudā a kaṅa yi n ili i na u dansai e keteshe ka ba. Da kucikpa o bonoi a ya'in mereve n wushuki u ni, dā a paḡai bini.

Kudenga ka akpisa n yolo

(Mat. 22:23-33; Mar. 12:18-27)

27 “Asadukiya† o yoku a banai u Yesu n keci, ele dā aza a na a ushuki an kudenga ka akpisa ki lo ba.

28 “A danai, “Malum, Musa u dānaka tsu t̄a, u danai, ‘Vuza na baci vuza ni u kuw̄ai, dā u kaṣakp̄ai vuka babu na vu matsai, vuza ni va u sosuku vuka va, adama a na u matsaka vuza ni va maku.’

²⁹Uma o yoku a dā a kpa'a ku te, i tā uma e cindere. Vuza iyain u ya'in yolo, ali u kuwāi babu na vuka va vi ciyā kucina.

³⁰Da vuza ire u sosuki ni, dā u tsu kuwā kpmu.

³¹Da vuza tatsu u doku u sosuki kpmu, ali a kubana uma e cindere ele rākā a kuwāi, a ciyā kucina n vuka va ba.

³²Da vuka va feu vu tawāi vu kuwāi.

³³To, kanna ka na a kudengusa akpisa, vuka vi yayi wo ta na u kudamgba wo kokpo, an wo oloi ali e cindere a dem?"

³⁴Dadā Yesu wu ushuki, "Uma a aduniyan a anana a nam pa i tā a kudika amaci n o olotongi.

³⁵Amma ta u kuya'an nannai a katsuma ka aduniyan a na a kutawā ba. Aza a na Kashile ke enei a ga'in a ciyā kudenga ka akpisa a kuya'an yolo kpmu ba.

³⁶O kudoku a kuwā ba, adama a na i tā o kokpo tsa alingata. Muku n Kashile n dā kpmu adama a ubutā u kudenga a ukpisa.

³⁷"Amma a ukuna u na ko uma a kudenga a akpisa, ko Musa u kumbasa tā ukuna u nan lo ana u danai u na madanga me kenu mi a kukulā. U dekei Vuzavagudu tsu nam pa: 'Kashile ki Ibrahim, n Kashile ki Ishaku, n Kashile ka Yakubu.'

³⁸Ayi Kashile ka akpisa ka ba, amma ka aza a wuma, adama a na ubutā u ni u dā ele dem i n wuma."

³⁹Nlum n Wilā n yoku mu ushuki, "Vu dansa tā mayin, malum."

⁴⁰O doku a ka'wan a ya'anka yi kadanshi n keci ba.

Kishi maku ma yayi?

(Mat. 22:41-46; Mar. 12:35-37)

⁴¹Dadā Yesu u danai le, "Nini dai tamkpmu dā a danai Kirisiti Kishi ka Maku ma Dawuda ma'a?

⁴²Dawuda a kaci ka ni u dana tā a Katagarda ki Ishipa,† 'Vuzavagudu u danai Vuzagbayin vu va, "Dasangu e kukiye ku usingai ku va,

⁴³sai ayin a na m bonokoi irala i nu a daka va ataka e ene a nu." ' "

⁴⁴Dawuda u ci deke yi tā 'Vuzagbayin,' nini dai tamkpmu u kubono maku mā ni?"

Yesu u dansukai uma adama a nlum n Wilā

(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

⁴⁵Ana uma rākā i lo a kupana dā Yesu u danai mukumitoni n ni,

⁴⁶"Ya'in da'in nu nlum n Wilā. A ci ciga tā kuluka ntogu n gbagba'in adama a na uma e ene le. A ci ciga tā ikyashi e kuden, n ucigi wi idashi i singai, kpmu a unu a avasa n ubutā u kadiva.

⁴⁷O tsu doro t̄a agapa ā am̄aci i'luwa i le, kobolo n kuya'an ka avasa a ugadi. Uma a nan lo a, i t̄a a kutakacika le k̄au.”

Luka 21

Kune'e ku vuka

(Mar. 12:41-44)

¹Yesu punu ā Ā'is̄a a Gbayin a bi'i, d̄a u kan̄ai kinda aza a uciyi ā kan̄ai kuzuwa kune'e ku le ā ubut̄a u kuzuwa.

²Da kagapa ka vuka ko yoku ku ut̄ai d̄e, vuza vu unambi, d̄a u zuwai iyum i re.

³Da Yesu u danai le, “Mi t̄a a kudana d̄a mayun, kagapa ka vuka vuza vu unambi vu nam pa u neke t̄a ili i na i lazai uma a nan lo dem.

⁴Adama a na ele ta punu e nekei kenu ā kat̄sum̄a ki ili n̄ ābund̄ai i na i n̄ i d̄a. Amma n̄ yali i ni dem u neke t̄a ili i na wi n̄ i d̄a dem a wuma u ni dem.”

Yesu u ya'in kene

(Mat. 24:1-2; Mar. 13:1-2)

⁵Mukumitoni n̄ ni n̄ yoku mi a kadanshi kā Ā'is̄a a Gbayin. Uteku u na i n̄ tsuloboi ci kinda n̄ atali n̄ ili i tsuloboi i na uma e nekei K̄ashile, n̄ uteku u na i ukali. Da Yesu u danai le,

⁶“Ili i na ye enei na dem, ayin i t̄a lo ā kut̄aw̄a a na ko katali ke te ki lo a kushamgba umatyamgbani gadi vu vutoku ba. Rākā vi le i t̄a ā kuf̄adā le.”

Atakaci n kutakacika ku uma

(Mat. 24:3-14; Mar. 13:3-13)

⁷Da e ecei ni, “Malum, wana d̄ai ili i nam pa ya i kugit̄a? Yi d̄ai kparamu ce kene ayin a na baci ili ya i git̄ai kut̄aw̄a adama a na ci yeve?”

⁸Da Yesu wu ushuki, “Yongoi ufobushi, kat̄a vuza u doro d̄a ba. Uma n̄ ābund̄ai i t̄a a kuya'an kadanshi adanshi ele d̄a Kishi. Kat̄a a dana, ‘Mpa d̄a Kirisiti Kishi ka,’ kparamu, ‘Ayin a yawa t̄a.’ Kat̄a yu ushuku ba.

⁹Kat̄a i pana wovon ba, ayin a na baci i kan̄ai kupana arabali o kuvon n̄ vishili. Ili i nan lo i d̄a i kugit̄a kut̄aw̄a bi'i, amma nan lo dem, kat̄a uteku u yawa ba.”

¹⁰Da u lya'i kelime n̄ kadanshi tsu nam pa, “Idika yi t̄a o kuyongo vishili n̄ idika i yoku. Tsugono kparamu nannai.

¹¹Idika yi t̄a ā kugit̄a kugbād̄asā uteku u ni. Kambulu ka gbayin ki t̄a ā kut̄aw̄a kobolo m̄ mādukpā ā ubut̄a kakau dem. Ili i wovon n̄ ābund̄ai yi t̄a ā kut̄aw̄a n̄ urotu wi ili i gadi.

¹²“Kafu ili i nam pa rākā i t̄aw̄a, uma i t̄a ā kukan̄a d̄a kat̄a a takacika d̄a. I t̄a e kuneke d̄a adama a na a ya'an̄ka d̄a afada ā unu a avasa, kat̄a a zuwa d̄a ā unu a ugbashi. I t̄a a kubanka d̄a o ngono n̄ anan gomuna adama a kula ku va.

¹³Ayin a nan lo a a d̄ada a ga'in i dana uma uteku u na uneki u kād̄u u d̄a wi.

- ¹⁴Katā yo o'uso kaci k̄a d̄a adama a ili i na i kudansa a ubutā wa afada ba.
- ¹⁵Adama a na mi t̄a e kuneke d̄a ili i na i kudansa, katā kpamu n neke d̄a kuyeve, adama a na irala i d̄a i kufudā ya lya'a d̄a n kadanshi ke le ba.
- ¹⁶Aza a d̄a i t̄a e kuneke d̄a we le. Ali n isheku i d̄a, ko nkoshi n d̄a, ali aja'a a d̄a a kuya'anka d̄a t̄a nannai. A katsumā k̄a d̄a, i t̄a a kuna aza o yoku.
- ¹⁷Uma rak̄a i t̄a a kuliwan d̄a, adama a va.
- ¹⁸Amma ko kanji ke te a kaci k̄a d̄a ki lo a kupuwank̄a ba.
- ¹⁹Shamgbai n utsura adama a na i ciyā wuma u d̄a.

Uteku u na a kufadā Urishelima

(Mat. 24:15-21; Mar. 13:14-19)

- ²⁰” Ayin a na baci ye enei a kanzai Urishelima adama a kuvon, katā i yeve i t̄a a kuciga kufadā a d̄a.
- ²¹Ayin a nan lo uma a na i Yahuda a suma a kubana a nsasan. Aza a na i punu a likuci kpamu. Aza a na i d̄e kpamu a ubutā u yoku, katā a suma o kubono a likuci ba.
- ²²Ayin a nan lo ayin a katsupu ka awuya ka'a a kubana a ubutā u uma, adama a na ili i na yi uđani i shana.
- ²³Ayin a nan lo amaci a na i n atsumā o kuso'o t̄a atakaci, n aza a na i o kuwo'o nrebu. Ili i wuya yi t̄a a kutawā a ubutā u uma, adama a na wupa u Kashile wi t̄a a kucipa gadi.
- ²⁴Aza o yoku a kuya'an t̄a wuni n otokobi. Aza o yoku kpamu i t̄a a kubanka le ugbashi a kubana idika kakau. Azakayimbi i t̄a a kuna Urishelima, sai ayin a na ayin e le a shanai.

Kubono ku Maku ma Vuma

(Mat. 24:29-31; Mar. 13:24-27)

- ²⁵ “Ili kakau i savu yi t̄a a kugita kuya'an tsu urotu a ubutā u kanna, n wotoi, n azangata. Aduniyan dem i t̄a o kokpo n atakaci n udamishi adama a kurā n abau a mala.
- ²⁶Uma a kulimā t̄a adama o wovon, adama ili i na i e kene n i na i a kuvana i na yi lo a kutawā. Ili i na yi gadi dem yu utsura i d̄a yi t̄a a kugbadāsa.
- ²⁷Ayin a nan lo a Maku ma Vuma mi t̄a a kutā d̄e gadi n eleshu n utsura n tsugbayin dem.
- ²⁸Ili i nam pa i gita baci kuyawa, dengai katā i dengusa aashi a d̄a, adama a na ayin a na a kisa d̄a a d̄a a yawa t̄a devu.”

Ya'in cico'o m mabiri

(Mat. 24:32-35; Mar. 13:28-31)

- ²⁹Da Yesu u danai le agisana a kadanshi a nam pa: “Ya'in cico'o m madanga ma mabiri nu ndanga n na m buwai.

³⁰Ayin a na baci ye enei avuku e le a gitai kutopo, i yeve ta lyushi i gita ta kuyawa.

³¹Ili i te kparamu ye ene baci ili i nam pa i gitai kuyawa, i yeve tsugono tsu Kashile ci yawa ta devu.

³²“Cibai ili i nam pa ya, dem i da yi ta a kutawa kafu uma a anana o kotso.

³³Gadi n idika i kupuwanka ta, amma kadanshi ka va ko ke te ki lo a kulaza ba.

U ga'an ta ci ya'an cico'o

³⁴“Yongoi ufobushi kata i shatangu kaci ka da n kadiva ko n ilyashi, ko n isoshi, kobolo n udami wi ili ya aduniyan ba. Ta baci nannai ba ko n ka nan lo ka ki ta a kutawa ka cina da babu ofobuso.

³⁵Ki ta a kuya'an an maza ma na ma kutawa a ubuta u uma wa aduniyan dem.

³⁶Yongoi ufobushi n i ya'in kavasa ayin tutu, adama a na i ciya utsura uteku u na i kata punu a katsuma ki ili dem, kata kparamu i shamgba a ubuta u Maku ma Vuma.”

³⁷Yesu u ya'an ta ayin a nan lo dem o kuyotsongusu uma punu a Alisa a Gbayin. Amma kayin ka ya'an baci, u tsu uta ta kata u bana a Kusan ku Zaitun.

³⁸N usana kalikali, uma a tsu bana ta a Alisa a, adama a na a panaka yi, uteku u na wi o kuyotsongusu.

Luka 22

Yahuza u dengei Yesu

(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Yah. 11:45-53)

¹Gogo na, Kadiva ka Kupasamgbani ka na ka gitangi Kadiva ko Burodi vu Moloko† ka gita ta kuyawa.

²Anan ganu vu gbagba'in nu nlum n Wila i ta a kulansa uye u na a una Yesu. Amma i ta a kupana wovon u uma.

³Dada Malya'i ma uwai u Yahuza, vuza na e ci deke Iskaryoti, a katsuma ka Kupanazere a.

⁴Da Yahuza u banai u anan ganu vu gbagba'in n aza a gbaragbara a kind a Alisa a Gbayin, da u sheshei n ele uteku u na u kuneke le Yesu.

⁵A panai mazanga, da a ushuki kuneke yi ikebe.

⁶Da u kana kulansa uye u kana Yesu kata u neke le, ayin a na baci kabundai ka uma ki lo ba.

Ilikulya'a ya Akucina

(Mat. 26:17-30; Mar. 14:12-26; Yah. 13:21-30; 1 Kor. 11:23-25)

⁷Ana kanna ka yawai ka Kadiva ko Burodi vu Moloko ka na a kulyuka malala ma Kupasamgbani,†

⁸Yesu u suki Biturusu n Yahaya, u danai le, “Banai, i fobusoko tsu, adama a na ci lya'a ilikulya'a i Kupasamgbanai.”

⁹Da e ecei, “Te dāi vi cigai tsu bana tsu fobuso i dā?”

¹⁰Wu ushuki, “Adā ana ya uwa a likuci, vali vi yoku wi t̄a a kucina dā n kedele ka mini. Tonoī ni a kubana a kpa'a ku na u uwai.

¹¹Kat̄a i dana vuza vu kpa'a va, ‘Malum ma dana ci ece wu: Te kunu ko omoci ku na n kulya'a ilikulya'a i Kupasamgbanai m mukumitoni n v̄a?’

¹²Wi t̄a o kuyotsongu dā kunu ku gbayin ku gadī upurāngi cidā n ili dem. Kat̄a i ya'an ofobuso a dā dē.”

¹³Ana a lazai, dā ta na a cinai ili derere tsu na Yesu u danai le. Da o fobusoī Kaḍiva ka Kupasamgbanai ka.

¹⁴Ana ayin a yawai, Yesu n azusuki a ni a d̄asangi a kirikpa ki ilikulya'a ka.

¹⁵Da u danai le, “N ciga t̄a kau n lya'a ilikulya'a i Kupasamgbanai i nam pa n adā, kafu n so'o atakaci.

¹⁶N dana dā, mi o kudoku ma lya'a kpamu ba, sai ayin a na i shanai o tsugono tsu Kashile.”

¹⁷Ayin a na u d̄ikai mata'an ma, dā u cikpai Kashile u danai, “Isai na kat̄a i so'o uteku u dā.

¹⁸N dana dā, uteku n anana, mi o kudoku mo so'o maḳyaṅ ba, sai tsugono tsu Kashile tsu tawa.”

¹⁹U d̄ikai burodi dā u cikpai Kashile, dā u wansai vu dā, dā u nekei le. U danai, “Na va ikyamba i v̄a i dā, e nekei adama a dā. Ya'in ili i nam pa adama a kucibasa nu mpa.”

²⁰Nannai kpamu ayin a na u kotsoi ilikulya'a ya, dā u d̄ika mata'an. U danai, “Maḳyaṅ† ma nam pa, uzuwakpani† u savu u dā wu mpasa n v̄a n na o lolotongi adama a dā.

²¹Amma kukiye ku vuza na u kudenge mu wi t̄a na idashi e mevene nu mpa.

²²Mpa Maku ma Vuma mā kukuwā t̄a uteku u na Kashile ke sheshei dē. Amma atakaci i t̄a a kuvana vuza na u kudenge yi kat̄a a una yi va.”

²³A git̄ai mecenshenei uteku u le, yayi a kat̄suma ke le u kuya'an nannai.

Yayi vuzagbayin?

²⁴Da kpamu kanananai ka dengai e mere me le, ko yayi u kokpo vuzagbayin vi le.

²⁵Da Yesu u danai le, “Aduniyan a nam pa ngono n uma a gbagba'in o yotsongu uma utsura u le. Amma ele ta na a kudana ko e kudeke le Aja'a a Uma.

²⁶Amma aḍa ta i kuya'an nannai ba. Kucikpa vuzagbayin a kaṣuma ka ḍa, wo okpo maku raḳa, vuza vu kelime kpamu wo okpo kagbashi.

²⁷To, yayi wo vuzagbayin dem, vuza na wi idaṣhi e mevene a asuvu a ni ko vuza vu tsugbashi? Vuza na wi idaṣhi e mevene a asuvu ba? Amma mpa mi ta a kaṣuma ka ḍa tsu kagbashi.

²⁸I shamgba ta nu mpa mayun a kanna ka na o kondosoi mu.

²⁹N kaṅaka ḍa ta tsugono tsu Kaṣhile uteku u na Esheku a va a kaṅakai mu feu tsu ḍa.

³⁰Adama a na aḍa feu i lya'a kaṭa kpamu i so'lo e mevene o tsugono tsu va, kaṭa i ḍaṣangu a akuba o tsugono a kuya'anka umaci kupa n u re wi Israila u nan lo afada.

Yesu u danai Biturusu wi ta a kunana yi

(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Yah. 13:36-38)

³¹“Sima, Sima, Malya'i ma na mo folonoi u ciya ḍa uteku u na e ci yelikpe yaṅji.

³²Amma, n ya'an ta kavasa adama a nu, Sima, ciya uneki u kaḍu u nu u yikpa ba. Amma ayin a na baci vi shikai unushi ḍa vu bonoi wa va, vu dokusu aza a nu a shamgba n utsura.”

³³Da wu ushuki, “Vuzavaguḍu, mpa n fobuso ta adama a na m bana n avu a kunu ku ugbashi ko ukpa.”

³⁴Yesu wu ushuki, “N dana wu Biturusu, kafu motoku ma sala n usana, vi ta a kunana mu ali kutatsu. Vu dana avu vi yeve mu ba.”

³⁵Da Yesu we ecei le, “Ana n suki ḍa babu nsolo n ajika ko ataka, i namba ta ili?” Da a ushuki, “A'a.”

³⁶U danai le, “Amma gogo na yi baci nu nsolo ḍikai n ajika dem. Yi baci kpamu n otokobi ba, dengei ntogu n ḍa kaṭa i tsula.

³⁷Ayin a yawa ta a na idani i eneki i nam pa i na yi adama a va, ya shana: ‘E kece yi ta a kaṣuma ka aza a na a ci ya'an ugbami u kaci n tsugono.’ Ili i na keneki ka danai adama a va yi ta a kushana.”

³⁸Dada mukumitoni n danai, “Inda, Vuzagbayin, otokobi a ḍa na e re.” Da u danai, “A yawa ta.”

Yesu u vasai a Kusan ku Zaitun

(Mat. 26:36-46; Mar. 14:32-42)

³⁹Yesu wu utai tsu na u kiwanai, u banai a Kusan ku Zaitun, ḍa mukumitoni n ni n tonoi ni.

⁴⁰Ana a yawai a ubuta wa, ḍa u danai le, “Ya'in kavasa adama a na kaṭa i yikpa a ubuta u kukondo ba.”

⁴¹U walai kelime kenu agisana kuba'in ku matan, ḍa u kuḍangi u ya'in kavasa.

42 “Dada, vu ushuki baci, dika mata'an ma atakaci ma nam pa wā vā. Amma, n ucigi u vā ba, amma n u nu.”

[43Kalingata k̄a K̄ashile k̄a t̄aw̄ai w̄a ni d̄a ko doki ni utsura.

44U ya'in kavasa n utsura n un̄angbi u k̄atsuma, ali mele mā ni mā k̄an̄ai kud̄akpasa a id̄ika tsu mpasa.]

45Ana u d̄enḡai a ubut̄a u kavasa, d̄a u bonoi a ubut̄a wu mukumitoni n ni. Da u cinai le alavu, n wo'wi adama a un̄angbi u k̄atsuma.

46We ecei le, “Yi d̄ai yi alavu? D̄enḡai, i ya'an kavasa adama a na, k̄at̄a i yikpa a ubut̄a u kukondo ba.”

A k̄an̄ai Yesu

(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50; Yah. 18:3-11)

47Ayi bil'i a kadanshi d̄a k̄abund̄ai ka uma ka yawai. Vuma vu na e ci d̄eke Yahuza a k̄atsuma ka Kupanazere u ukai le kelime. U yawai u Yesu adama a na wo obongu yi.

48Amma d̄a Yesu we ecei ni, “Yahuza, vi t̄a e kuneke Maku ma Vuma a una n wobongi?”

49Ayin a na otoni e Yesu e enei ili i na yi a kuciga kut̄awa, d̄a a danai, “Vuzagbayin, ci shilika n otokobi a tsu?”

50Da vuza te vi le u gbatyai kutsuvu ku usingai ku kagbashi ko mogono ma anan ganu.

51Da Yesu u danai, “K̄at̄a vu doku kpamu ba.” Da u sa'wai kutsuvu ku vuma ka. Da ku bonoi ku padarai kpamu derere.

52Yesu we ecei anan ganu vu gbagba'in, n aza e kelime a kinda A'isa a Gbayin, nu nkoshi m gbagba'in, aza na a t̄aw̄ai w̄a ni, u danai, “Mpa vuza vu magal̄aka d̄a, ali d̄a i t̄aw̄ai n otokobi n alangu?”

53Ayin tutu n ci yongo t̄a n ad̄a a A'isa a, amma i k̄an̄a mu ba. Amma ayin a d̄a a d̄a na, an k̄ayimbi ka kulya'a tsugono.”

Biturusu u nanai Yesu

(Mat. 26:57-75; Mar. 14:53-72; Yah. 18:12-27)

54A k̄an̄ai ni d̄a a lazai n ayi a kubanka yi a kpa'a ku mogono ma anan ganu. Biturusu u tonoi le kucina dada'in.

55Amma ana a zuwai akina e mere mā k̄abanga ka kpa'a ka, d̄a a d̄asangi. Biturusu feu u d̄asangi kobolo n ele.

56Kagbashi ke mekere ke enei ni a id̄ashi d̄evu n akina a. Da wi indai ni magaba, d̄a u danai, “Vuma vu nam pa va feu wishi t̄a kobolo n ayi.”

57Amma, u nana t̄a, u danai, “Vuka, mpa n yeve yi ba.”

⁵⁸M megeshe kpamu kenu, vuza yoku we enei ni, dā u danai, “Avu feu, vi t̄a kobolo n ele.” Da Biturusu wu ushuki, “Vuza vu nam pa, mpa, mi kobolo n ele ba.”

⁵⁹Devu n viyum vi te va shana, vuza yoku u doku u gbagbalai ni, u dana, “Mayun, vuma vu nam pa wishi t̄a kobolo n ayi, adama a na ayi feu vuza vu Galili dā.”

⁶⁰Dadā Biturusu wu ushuki kpamu, “Avu, n yeve ili i na vi ciyāi ba.” Kafu u bayangu unā, dā motoku ma salai.

⁶¹Vuzagbayin u kpatalai dā wi indai Biturusu mayin. Da Biturusu u cibai n kadanshi ka na Vuzagbayin u danai ni, “Kafu motoku ma sala anana, vi t̄a a kunana mu ali kutatsu.”

⁶²Da wu utāi pulai u shikāi k̄au.

Adugari o zo'osoi Yesu

(Mat. 26:67-68; Mar. 14:65)

⁶³Adugari a na a kinda Yesu a kanai kuzo'oso yi, n a lapai ni.

⁶⁴A palai ni aashi, dā a lapai ni. Da e ecei ni, “Avu keneki, yayi u dukpai nu? Ya'an kene!”

⁶⁵Da a ya'ankai ni kadanshi ka gbani-gbani n abundai.

A bankai Yesu wa aza e kusheshe

(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Yah. 18:19-24)

⁶⁶N usana, nkoshi n gbaragbara n uma kobolo n anan ganu vu gbagba'in, nu nlum n Wilā a gasai obolo. Da a tukai Yesu kelime ke le.

⁶⁷A danai, “Avu dā baci Kishi ka, dana tsu.” Yesu wu ushuki, “N dana dā baci, ya kushuku mu ba.

⁶⁸Me ece dā baci feu, ya kudansa ba.

⁶⁹Amma, ili i na i gitai gogo na, Maku ma Vuma mi t̄a a kudasangu e kukiye ku usingai ku Kashile Ubangari.”

⁷⁰Da raka vi le, e ecei, “Avu dā wo Maku mā Kashile ma?” Wu ushuki, “Derere dā i dansai, mpa dā.”

⁷¹Dadā ta na a danai, “Yi dai ci cigai kpamu ci yeve? Tsu pana de n unā u ni.”

Luka 23

A bankai Yesu u Bilatu n Hiridu

(Mat. 27:1-14; Mar. 15:1-5; Yah. 18:28-38)

¹Aza e Kusheshe raka dā a dengai dā a bankai Yesu u Bilatu.†

²Ta de a kanai ku'uwaka nu nsata adama a ni. A danai, “Tsu kana t̄a vuma vu nam pa va a kuzuwa uma a ya'an ugbami u kaci n tsugono a idika i tsu. N u danai uma a tsupa utafu a ubuta u tsugono tsu Roma ba. Wi t̄a kpamu a kudana uma ayi Kishi ka'a m mogono.”

³Da Bilatu we ecei ni, “Avu mogono ma Ayahuda ma'a?” Da Yesu wu ushuki, “Uteku u na vu danai, ta nannai.”

⁴Da Bilatu u danai anan ganu vu gbagba'in va n kabundai ka uma ka, “N ciya ili i na n kunaka vuma vu nam pa ba.”

⁵Amma dada o doku da a iwansakai kadanshi ka Bilatu. A danai, “Kuyotsongusu ku ni ki ta a kuzuwa uma o yongo a vishili n uma a na i punu Yahuda dem. Ta de u gitai a Galili ali sapu da wi a kuyawa na a Urishelima.”

⁶Ana Bilatu u panai nannai, da we ecei vuma vu nam pa va, “Vuza va aza a Galili da?”

⁷Ana u yevei Yesu va vuza va aza a Galili da a ubuta u na Hiridu† Antiba wi o tsugono, da u suki Yesu de. Adama a na ayi feu wi ta punu a Urishelima.

⁸Ana Hiridu we enei Yesu, da u kanai mazanga n abundai, adama a na ali m megeshe da wi a kuciga we ene yi. Adama a na wi ta a kupanasa arabali a ni, wi ta kparamu a kulansa we ene ili i mereve i na Yesu wi a kuya'ansa.

⁹Da u kanai kuya'ansaka yi keci n abundai, amma ta na Yesu wu ushuki ba.

¹⁰Anan ganu vu gbagba'in nu n lum n Wila lo kashani o kudoku n a ukai nsata n kaca'a.

¹¹Da Hiridu n aza o kuvon a ni da a kanai kutakacika Yesu n kadanshi ka gbani-gbani. Da a kanai kuya'anka yi ili i wono. Da a ukai ni ntogu m mogono adama a na o zo'osoi, a bankai ni u Bilatu.

¹²A kanna ka nan lo, Hiridu n Bilatu o okpoi aja'a, amma ayin a cau ishi a ci ciganai ba.

Bilatu wu ushuki a una Yesu

(Mat. 27:15-26; Mar. 15:6-15; Yah. 18:39--19:16)

¹³Da Bilatu u dekei anan ganu vu gbagba'in nu nkoshi m gbaragbara n uma dem.

¹⁴Da u danai le, “I tawa ta n vuma vu nam pa wa va, da i danai wi ta a kuzuwa uma vishili. Gogo na, me ecei ni na kelime ka da dem, n ciya yi n unushi u yoku u na ada va, yi a kudansika yi ba.

¹⁵Ko Hiridu ma u ciya yi n unushi ba, dada i zuwai da u bonokoi ni na wa tsu. Babu unushi u yoku u na u ya'in u na u yawai a una yi.

¹⁶Mi ta a kufaba yi, kata n kasakpa yi u laza.”

[¹⁷A kaya dem a ayin a Kadiva ka Kupasamgbani, a ci shikpa ta vuza vu ugbashi vi te vi yoku.]

¹⁸Da kabundai ka uma dem ko orukpoi, “Unai ni, kata vu kasakpaka tsu Barabas!”

¹⁹(Adama a na ishi ta a zuwa Barabas ugbashi adama a na u dengusa ta vishili n tsugono tsu Roma, ali da wu unai uma.)

²⁰Bilatu u ciga t̄a kukas̄akpa Yesu, d̄a u folonoi kabund̄ai ka uma ka.

²¹Amma d̄a o doku d̄a o orukpoi “Unai ni! Unai ni!”

²²Da u doku d̄a u we ecei tatsu, “Unushi we ne u d̄ai u ya'in? Mpa me ene unushi u na u ya'in ali d̄a u yawai ni u kuw̄a ba. Mpa mi t̄a a kufaba yi, kat̄a n kas̄akpa yi.”

²³Amma d̄a o doku d̄a a kan̄ai kaca'a, “Unai ni! Unai Yesu!” Da ta na u panai m̄ashi me le.

²⁴Da Bilatu wu ushuki le ili i na i o kufolono va.

²⁵Da u kas̄akpai vuza na o folonoi ni u kas̄akpa va. Vuza na ishi a zuwai ugbashi adama a na ayin o yoku u dengus̄a t̄a vishili, ali wu unai uma. Da u nekei Yesu a ubut̄a wo osoji, adama a na a ya'an̄ka yi ili i na uma a cigai.

A bapai Yesu a mad̄anga ma atakaci

(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Yah. 19:17-27)

²⁶Da osoji a pur̄ai Yesu, ele a nwalu d̄a a cinai vuma vi yoku, kula ku ni ku d̄a Sima, vuza va aza e Kure. Ayi a kubana asuvu a likuci, d̄a a pur̄ai ni d̄a a zuwakai ni kogboli ka na a sa'aki Yesu. Da a zuwai ni u canuku ka'a o kutono yi.

²⁷Da kabund̄ai ka uma ko tonoi ni, punu va am̄aci o yoku i ta punu d̄a a kan̄ai m̄ashi n a panai asuvayali a ni.

²⁸Da Yesu u kpatalai, d̄a u danai le, “Am̄aci a Urishelima, kat̄a i shika adama a va ba, amma adama a k̄aci ka d̄a m muku n d̄a.

²⁹Adama a na ayin i t̄a lo a kut̄aw̄a a na uma a kudana, ‘Am̄aci a na kat̄a a sa'wai kumatsa vuza ba, ko kuneke muku mani ba, i t̄a a kuya'an̄ maz̄anga adama a na ele ndari ma am̄aci n d̄a.’

³⁰” Ayin a nan lo a d̄a uma a kudana nsasan, ‘Yikpai kat̄a i tsugba tsu!’ kat̄a kparamu a dana akpanlai, ‘O sokongu tsu.’

³¹Ili i nam pa i ciya mu baci mpa mad̄anga ma taku, ad̄a ta na aza e d̄ekpu?”

³²Uma o yoku kparamu oboki aza e re, a d̄ikai le adama a na a bana a una le feu kobolo n Yesu.

³³Ana a yawai a ubut̄a u na e ci deke Ubut̄a u Moko'o ma Kaci,† ta lo a kutangi Yesu ikusa lo gadi vu mad̄anga ma atakaci kobolo n oboki a, vuza te a ugula, vuza te a usingai.

³⁴Da Yesu u danai, “Dada, cinukpaka le n unushi u le, adama a na e yeve ili i na i a kuya'an̄ ba.” Da a ya'in kazagba uteku u le adama a na e pecei ntogu n ni.

³⁵Da uma a shamgbai lo, d̄a a kan̄ai kinda, amma aza a gbaragbara a Yahuda a kan̄ai kuzo'oso yi, “Wi isa t̄a uma. Mayun d̄a baci wi Kirisiti Kishi ka Kashile, Mazagbi, ya'an̄ feu u cipa, adama a na wi isa k̄aci ka ni.”

³⁶Da osoji a, a kanai kuzo'oso Yesu. Da a banai wa ni da e nekei ni makyar ma kalam.

³⁷Da a danai, "Isa kaci ka nu, avu da baci mogono ma Ayahuda."

³⁸De gadi va da a danai, "NA VA DADA MOGONO MA AYAHUDA."

³⁹A katsuma ko oboki a nan lo a a na i de gadi n Yesu va, da vuza te va u kanai kushika Yesu, "Avu da Kishi ka ba? Isa kaci ka nu n atsu feu!"

⁴⁰Da vuza te va u dansukai ni, "Ashe avu va kupana wovon u Kashile ba? Ali da vi a kisa afada icu'u i te n ayi?"

⁴¹Atakaci a tsu ta u galin a ya'anaka tsu nannai, adama a na tsu nusa ta. Amma ayi u nusa ba."

⁴²Da u danai Yesu, "Mi ta ufolu u nu, vu ciba nu mpa, ayin a na baci vu banai o tsugono tsu nu."

⁴³Da Yesu u danai ni, "Uteku n anana vi ta kobolo nu mpa de a ubuta u kuvuka."†

Ukpa u Yesu

(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Yah. 19:28-30)

⁴⁴Kanna de a kaci, da kayimbi ka palai ubuta dem ali a kubana viyum vu tatsu vu kulivi.

⁴⁵Kanna ko doku ka akana ba. Kakashi ka na ki punu a Alisa a Gbayin da ka sazai e mere, ko okpoi ugboku u re.

⁴⁶Da Yesu u dengusai kalakatsu ka ni n utsura, "Dada, wa nu u da mi e kuneke ayinviki a va." Ana u dansai nannai, da ta na u kuwai.

⁴⁷Ana jagaba vo osoji we enei nannai, da u cikpai Kashile, da u danai, "Mayun da vuma vu nam pa vuma vu usubi da."

⁴⁸Ana uma a banai o bolongi de, da e enei ili i na i ya'in. Da a lazai o kubono a kpa'a, da a kanai kukebe atsuma e le adama o wovon.

⁴⁹Aza a na e yevei Yesu dem, n amaci a na o tonoi ni a utai Galili, da a shamgbai da'in da a kanai kinda ili i nan lo.

Kacida ke Yesu

(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Yah. 19:38-42)

⁵⁰Vuma vi yoku vi ta lo kula ku ni ku da Isuhu† vuza va aza a Aramatiya. Ayi feu wi ta a katsuma ka Aza e Kusheshe, vuma vu singai da n usubi kparamu.

⁵¹Ayi wu ushuku kutono le n ili i na a ya'in ba. Wi ta a kuvana kutawa ku tsugono tsu Kashile.

⁵²Da u banai u Bilatu u folonoi e neke yi keven ke Yesu, adama a na u cidangu.

⁵³Da u cipakai n ka'a, da u palai ni n arikinlai a kacida. Da u cidangi ni a kasaun ka na e she'wei a katali ka na kparamu kata a cidangi punu vuza ba.

⁵⁴N Ajima a dā (Kanna ko Ofobuso), ana Ashibi a uwa.

⁵⁵Amāci a na o tonoi Yesu a na utai Galili o tonoi Isuhu, adama a na e ene kasaun ka a ubutā u na a zuwai ikyamba i Yesu.

⁵⁶Da a lazai o kubono a kpa'a, dā o fobusoi ili i magulani m mani'in ma na a kusukumaka Yesu. N Ashibi dā a uvukai uteku u na wilā u le u danai.

Luka 24

Yesu u dengai a ukpisa

(Mat. 28:1-10; Mar. 16:1-8; Yah. 20:1-10)

¹N usana wa Aladi kalikali, dā amāci o yoku a banai a kasaun ke Yesu, dā a dikai ucanuku u magulani u na a kubana a tsunku keven ka.

²Ana a yawai, dā a cinai katali ka na a palakai kasaun ka'a ugidaḷakpi.

³Ana a uwai, a cina keven ke Yesu ba.

⁴Ele lo a kuya'an mereve ma kakuna ma, dā aza e re o yoku a yawai lo, nu ntogu ma ari buga-buga.

⁵Adama o wovon dā amāci a a zalikai. Amma dā uma a a danai le, “Yi dai i zuwai dā yi a kulansa vuma vu wuma a ubutā wa akpisa?”

⁶U buwa punu ba. U dengā tā dē! Cibai uteku u na u danai dā na dē a Galili,

⁷‘I tā e kuneke Maku ma Vuma a ubutā u uma a unushi, adama a na a una yi a madanga ma atakaci, amma a kanna ka tatsu wi tā a kudenga.’ ”

⁸Da amāci a a cibai a na Yesu u danai le dē kakuna ka nam pa.

⁹Ana o bonoi a ubutā u kasaun, dā a danai uma kupa n vuza te va n aza a na a buwai.

¹⁰Aza a na a banai a kasaun ka, ele dā Meri Magadaliya, n Yuwana, m Meri† anaku a Yakubu, n aza o yoku. Ele dā a danai le kadanshi ka.

¹¹Amma uma a a ushuku n kadanshi ka ba. Adama a na i tā a kinda kadanshi ke le ka an kadanshi ke ketepu.

¹²Da Biturusu u dengai dā u sumai a kubana a kasaun ka. Ana u yawai, dā u kalikai u lanai kasaun ka, we ene punu keven ke Yesu ba. Sai arikinlai a dā we enei koci. Da u lazai u kanai mereve uteku u ni n u danai, “Yi dai tamkpamu nahannai?”

Nwalu a kubana a Imawu

(Mar. 16:12-13)

¹³A kanna ka nan lo, aza o kutoni e Yesu o yoku, aza e re, ele a kubana a likuci i kenu i yoku. Kula ku likuci ka ku dāda Imawu, u yawa tā meli vi cindere, a kubana a Urishelima.

¹⁴Da a kanai kadanshi adama a ili i na i ya'in punu a likuci i Urishelima ya.

¹⁵Ele lo a kadanshi ka, dā Yesu u yawai devu n ele dā u kanai nwalu n ele.

- ¹⁶E enei ni, amma Kāshile ka zuwai a fudā e yeve ko yayi ba.
- ¹⁷Da Yesu we ecei le, “Yi dāi i ciyāi a kudansa uteku u dā n i walai?” Da a shamgbai n asuvu e le unāngbi.
- ¹⁸Da vuza te, kula ku ni ku dā Kiliyoba, dā we ecei ni, “Avu komoci ka'a vi punu a Urishelima, dā vu kpāḍāi kuyeve ili i na i ya'in a ayin a nam pa?”
- ¹⁹We ecei, “Yi dāi i ya'in?” A ushuki ni, “Ili i na tamkpamu i ya'in Yesu vuza va aza Nazara, vuma vu nan lo va keneki ka'a. Kāshile ki tā a kupanaka yi n uma dem. Ili i na wi a kudanasa i dā yi tā n utsura, n i na kpamu u ya'ansai.
- ²⁰Anan ganu vu gbagbalin nu nkoshi m gbaragbara n tsu e nekei ni a ubutā u na a kuna yi, dā ta na a unai ni a maḍanga ma atakaci.
- ²¹Aṭsu ta na ci ishi tā tsu dana ayi dā u kisa Israila a ubutā wu ugbashi u na i a kuya'an. Anana dā ayin a tatsu a na ili i nan lo i ya'in.
- ²²“Amāci a tsu o yoku e neke tsu tā ili i mereve a dēngāi n usana kaḷikaḷi a kubana a kasaun ka.
- ²³Amma, a yawai a cina dē keven ka ba. Da a danai aṣhi e le a bātsa tā, dā e ene alingata a Kāshile ka na ka danai u dēngā tā dē.
- ²⁴Da aza a tsu o yoku a banai dā o kondoi kasaun, dā ta na a cinai nannai uteku u na amāci a a danai. Amma ele e ene yi ba.”
- ²⁵Da Yesu u danai le, “Aḍā yi n ugboji ba? Yi dāi i zuwai dā i ci neke aḍu a dā sawu, adama a ili i na eneki a dansai?”
- ²⁶Mayun dā Kishi ko kuso'o atakaci bi'i, kafu u uwa a ubutā u tsugbayin u ni ba?”
- ²⁷Da Yesu u kaṅai kudana le ili i na a dansai adama a ni punu a Katagarda ka Cidā. U gitāi a katagarda ka Musa, ali n idāni i eneki rāka.
- ²⁸Ana a yawai dēvu n likuci i na i a kubana, u lazai adanshi wi tā a kubana n kelime.
- ²⁹Da o folonoi ni, “Shamgba na n aṭsu. Kanna ka gitā tā kukotso, ubutā kpamu u gitā tā kulimaṅa.” Da u tonoi le, dā u cipā n ele.
- ³⁰Da u ḍaṅangi adama a na u lya'a ilikulya'a n ele. Da u dīkai burodi va dā u zuwakai vu dā unāsingai. Da u wansai vu dā, dā u nekei le.
- ³¹Da aṣhi e le a bayuwai, dā ta na e yevei ni. Da Yesu u puwankai lo a aṣhi e le.
- ³²Da a kaṅai kudananai, “U ya'an tā adanshi akina a maḗanga a dā i punu utashiki punu asuvu a tsu ana u ya'in kadanshi n aṭsu a uye wa, ana kpamu u danai tsu ili i na yi udāni a Katagarda ka Cidā ka.”
- ³³Da a dēngāi gogo va lo, dā a lazai a kubana a Urishelima. Ubutā u na a cinai mukumitoni n ni kupa m me te ubolongi a ubutā u te n aza a na a buwai.

³⁴Da uma a nan lo a danai aza e re a, “Vuzavagudu vu tsu u dēngā tā. Mayun dā! U yotsongu tā kaci ka ni u Sima.”

³⁵Da uma e re a nan lo a, a kanai kudana le ili i na e enei a uye wa, uteku u na kpamu e yevei ni ayin a na u wansai burodi va.

Yesu wu utai u mukumitoni n ni

(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Yah. 20:19-23; Azu. 1:6-8)

³⁶Ana uma e re a Imawu i a kudana le, gogo va lo, dā Yesu wu utai lo a ubuta wa e mere me le. Da u danai le, “Matana mo yongo n ada.”

³⁷Da a panai wovon, adama a na e ene tā adanshi kakpisa ka'a i e kene.

³⁸Da u danai le, “Yi dai i zuwai dā yi a kupana wovon? Yi dai i zuwai kpamu dā i kpa dai kushuku?”

³⁹Lanai ekiye a va n ataka e ene a va kata i yeve mpa da. Sa'wai mu ye ene adama a na kakpisa ki n ikyamba n etele ba, uteku na mpa mi.”

⁴⁰Ana u danai le ili i nam pa ya, dā u yotsongu le ekiye a ni n ataka e ene a ni.

⁴¹Amma n nannai dem a ciga kushuku ba. Da mazanga ma shanai adu e le m mereve. Da we ecei le, “Yi tā lo n ilikulya'a?”

⁴²Da e nekei ni kagimi ka kadan ko yoku uzaciki

⁴³ka na u dikai dā u takumai lo a ashi e le.

⁴⁴Da u danai le, “Ili i nam pa ya, i dā gaji n danai dā va ayin a na mi ishi kobolo n ada. Ili i na a danai dem punu a Wilā u Musa, n idani i eneki n i na yi punu a Katagarda ki Ishipa ka sai i shana.”

⁴⁵Da u bayuwai adu e le adama a na e yeve kadanshi ka Kashile.

⁴⁶Da u doku u danai le, “Ili i nam pa, i dā yi tā punu ufani mayun Kishi sai ka ko so'o atakaci, kata u dēngā a ukpisa a kanna ka tatsu.

⁴⁷N kula ku ni uma a kuya'anka tā uma kadanshi ka Kashile, adama a na a shika unushi u le, kata a cinukpa n u dā. A gitā a Urishelima a kubana a ubuta u uma dem.

⁴⁸Ada aza a na e enei ili i nam pa, banai i dana uma kakau dem.

⁴⁹Mpa n kaci ka va mi tā a kusu'uku dā Ayinviki a Kashile† a na Dada vu va u ya'ankai dā uzuwakpani. Amma vanai na a Urishelima sai ayin a na Ayinviki a Kashile a tawai wa dā kata e neke dā utsura na de gadi.”

A dikai Yesu a kubana gadi

(Mar. 16:19-20; Azu. 1:9-11)

⁵⁰Da u dikai uma kupa n vuza te a n aza a na a buwai va a kubana a awata a likuci a, ali a kuyawa Bataniya. Ubuta u na u dēngusai ekiye a ni, dā u zuwakai le unasingai.

⁵¹Ayi a katsuma ka kuzuwaka le unasingai, dā a dikai ni a kubana gadi, dā u kasakpai le.

52Da e nekei ni tsugbayin. Da e yevei a lazai o kubono a Urishelima. Mazanga kparamu ma shanai a adu e le.

53Da a uwai a Alisa a Gbayin da o yongosoi punu a kucikpa Kashile.

Yahaya

Yahaya 1

Kirisiti Kishi dā Akaka a na e ci neke wuma

- ¹Kafu a ya'an aduniyan, Akaka a i t̄a lo. Akaka a i t̄a kobolo n K̄ashile, Akaka kparamu ili i te i dā n K̄ashile.
- ²Wi t̄a n K̄ashile ali kafu ayin a ugiti.
- ³U ya'in ili r̄aka nannai, babu ili i na a ya'in i na u kp̄ad̄ai kuya'an.
- ⁴Akaka a nam pa a d̄ad̄a kumi'i ku wuma r̄aka, d̄a wuma u nan lo u tuk̄ai n kutashi u uma.
- ⁵Kutashi ku na ku tsa akana a kayimbi, kayimbi ta na ka fud̄a k̄a kimba kutashi ka ba.
- ⁶Vuma vi yoku d̄a, kula ku ni ku d̄a Yahaya, vuza na K̄ashile k̄a suki tsu kalingata ka ni.
- ⁷U t̄aw̄ai kudana uma ili i na yi mayun a ukuna u kutashi adama a na uma e neke ad̄u.
- ⁸Ayi a k̄aci k̄a ni ayi d̄a kutashi ka ba, amma u t̄aw̄a t̄a kudana uma ili i mayun adama a kutashi ka.
- ⁹Kutashi ku mayun, ku na ki a kutuka n kutashi adama a yaba dem, ki t̄a d̄e a kutaw̄a a aduniyan, gogo na ta na ku yawa t̄a d̄e!
- ¹⁰U t̄aw̄ai punu a aduniyan a na u ya'in, amma aduniyan e yeve yi ba.
- ¹¹U t̄aw̄ai a id̄ika i ni, amma uma a ni a isa yi ba.
- ¹²Amma uma o yoku a isai ni, ali d̄a e nekei ni ad̄u e le. Dad̄a u nekei le utsura o okpo muku n K̄ashile.
- ¹³Ana esheku e le a aduniyan a matsai le, u zuwa o okpo muku n K̄ashile ba. K̄ashile a k̄aci k̄a ni d̄a u zuwai le o okpo muku n ni.
- ¹⁴Akaka a o okpoi vuma d̄a u yongoi na n ātsu. Wi t̄a ushani n kasingai kobolo kparamu n ili i mayun. Ce ene t̄a tsugbayin ci ni, tsu d̄a ta na wi isai adama a na ayi d̄a Maku ma K̄ashile ende'en.
- ¹⁵Yahaya u danai ukuna u mayun adama a ni, d̄a u salai, “Ayi d̄a n ya'ankai d̄a kadanshi adama a ni: ‘Vuza na n la'i umaci na a aduniyan u la'a mu t̄a n tsugbayin adama a na wi t̄a n wuma kafu a matsa mu.’”¹⁶Adama a ucigi u gbayin u ni a kubana wa tsu, wi t̄a n kasingai a tsu r̄aka. U ci ya'ansa t̄a unasingai a kubana a ubuta u tsu ayin dem.
- ¹⁷Uma a a isai Wil̄a adama a Musa, amma a isai kasingai m mayun kparamu adama e Yesu Kishi Kirisiti.

18Babu vuza na u sa'wai kene Kāshile. Maku ma dāda ende'en, vuza na wi derere n Kāshile, dēvu n Esheku kpamu, ayi u zuwa tā uma e yeve ili i na Kāshile ko yotsoi mayin.

Yahaya u ya'in kadanshi ku ukuna u Yesu

(Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Luk. 3:1-18)

19Aza e kelime a Ayahuda a Urishelima a suki anan ganu vi yoku n aza a kuḅanka ulinga a A'isā a Gbayin u Yahaya vuza na wi a kuya'an kusumbu ka akucina. A bana e ece yi, “Avu dā vi ci ya'an ya?”

20U iwain kushuku le, amma u dansai mejege, u danai, “Mpa dā Kishi ka ba.”

21Dadā e ecei ni, “Avu dā baci Kirisiti Kishi ba, avu dā tamkpamu ya? Iliya dā vi?” Wu ushuki, “A'a, mpa dā ba.” E ecei ni, “Avu Keneki† ku uzagbi ka'a?” Wu ushuki, “A'a, mpa Keneki ka'a ba.”

22Dadā a danai, “Avu dā ya? Ushuku tsu, kaṭa ci ciya tsu bana tsu dana aza a na a suki tsu. Yayi vu danai avu vi?”

23Wu ushuki le n ili i na keneki Ishaya u danai: “Mpa kaḷakatsu e medevile e mere mu une, ‘Lapulai uye adama a Vuzavaguḍu.’ ”

24Afarishi† ele dā a suki alingata a.

25E ecei, “Avu dā baci Kishi ba, ko Iliya, ko Keneki ku uzagbi ba, yi dāi i zuwai dā vi ya'in kusumbu ka akucina tsu nam pa?”

26Yahaya u danai le, “N ya'in kusumbu ka akucina† m mini, amma punu na a ubuta u kobolo u nam pa vuza yoku dā vu na i yevei ba.

27Ayi dā vuza na u kutawa kaḅaḅa ka va. N yawa ko n foḍo ataka a ni ba.”

28Ili i nam pa rakā i ya'an tā a likuci i Bataniya a kasana ko Kudolu ku Urdu a ubuta u na Yahaya wi a kuya'anka uma kusumbu ka akucina.

Yesu Maḡiri ma Kāshile

29Ana kayin ka asai, dā Yahaya we enei Yesu† a kutawa kucina yi, Yahaya u danai, “Na va dāda Maḡiri ma Kāshile† ma na u tsu takpa unushi u uma punu a aduniyan.

30Ayi dā vuza na n ya'in dē kadanshi ka ni ana n danai wi lo a kutawa, ‘Vuza na n lali umaci na aduniyan u la'a mu tā n tsugbayin adama a na wi tā n wuma kafu a matsa mu.’

31Mi ishi n yeve a na ayi dā ba, amma mi tā a kuya'ansa kusumbu ka akucina m mini adama a na n zuwa uma a Israila e yeve yi.”

32Dadā Yahaya u danai, “Me enei Ayinviki a Kāshile† a utai gadi tsu modoi dā ma yikpai a gadi vi ni dā ma shamgbai dē.

33Mi ishi n yeve a na ayi dā ba, amma ana Kāshile ka suki mu n ya'ansa kusumbu ka akucina m mini, dā u danai mu, ‘Ayin a na baci ve enei Ayinviki a Kāshile a kupai u

vuza dā a shamgbai dē, ayi na lo va ayi dā vuza na vi a kulansa va. Ayi dā vuza na u ci ya'an kusumbu ka akucina n Ayinviki a Kashile.’

³⁴Me enei nannai u ya'in u Yesu. Adama a nannai, mi ta a kudana da mayun ayi da Maku ma Kashile.”

Mukumitoni n iyain n Yesu

³⁵Ana kayin ka asai kpamu, Yahaya dē m mukumitoni† n ni n re a kuya'anka uma kusumbu ka akucina kpamu,

³⁶da we enei Yesu a nwalu, da u danai, “Indanai, Magiri ma Kashile† ma na!”

³⁷Ana mukumitoni n re n nan lo a panai Yahaya u danai nannai, da o tonoi Yesu.

³⁸Da Yesu u kpatalai da we enei le o kutono yi, da we ecei, “Yi dai yi a kulansa?” A ushuki, “Rabbi, te vi o kuyongo?” (“Rabbi” da da “Malum” .)

³⁹Wu ushuki, “Tawai ye ene.” (Ayin a nan lo a da da derere n viyum vu nashi vu kannu.) A banai kobolo n ayi da e enei ubuta wa, da a shamgbai n ayi ali kannu ko kotsoi.

⁴⁰Makumitoni me te ma da da Andarawu vangu vu Sima Biturusu.

⁴¹Ili i na Andarawu u ya'in gogo va lo i da da u lansa vuza ni da u danai ni, “Ce ene ta Kishi ka!” (N Ciyahuda a danai “Kishi” ka da kpamu e ci deke “Kirisiti” derere da wi n Cihelene.†)

⁴²Da da Andarawu u dikai Sima a kubana u Yesu. Yesu wi indanai ni da u danai, “Avu da Sima. Esheku a nu a da Yahaya.† Ya'an o bono e deke wu Kefasu,” (“Kefasu” da da kpamu “Biturusu” .)

Yesu u zagbai Filibu n Nataniya

⁴³Ana kayin ka asai kpamu, Yesu u cigai kubana a Galili. U cinai Filibu da u danai ni, “Tono mu.”

⁴⁴Besaida likuci i Filibu i da yi ishi kobolo n i Andarawu m Biturusu.

⁴⁵Filibu u lansa Nataniya da u danai ni, “Ci ciya ta vuma vu na Musa u danakai tsu adama a ni a Wilu. Eneki a kpamu a dana ta adama a ni. Ayi da Yesu, maku ma Isuhu,† Nazara kpamu likuci i ni i da.”

⁴⁶Amma Nataniya u danai Filibu, “Ili i singai yi ta a kuta a Nazara?” Filibu wu ushuki, “Tawai ye ene.”

⁴⁷Ana Yesu we enei Nataniya a kutawa wa ni, da u danai, “Na da matsukaya ma mayun mi Israila. Ayi vuza vu kalya'a da ba.”

⁴⁸Nataniya we ecei, “Nini dai vi yevei mu?” Yesu wu ushuki, “Kafu Filibu u deke wu, me enei wu ta a kumili ku madanga ma mabiri.”

⁴⁹Da da Nataniya u danai, “Malum, avu Maku ma Kashile ma'a. Avu da Mogono ma aza a Israila.”

⁵⁰Da Yesu we ecei, “Vi neke t̄a kaḍu nu mpa adama a na n danai me enei wu t̄a a maḍanga ma? Yi t̄a e kene ili i na i la'i na m gbayin.”

⁵¹Da Yesu u danai le, “Mi t̄a a kudana ḍa mayun, yi t̄a e kene gaḍi u bayuwai n alingata a Kaḣhile a kukumba gaḍi n a cipai u Maku ma Vuma.”†

Yahaya 2

Yesu u bonokoi mini ma gbani maḳyaṅ

¹A kanna ka tatsu, a ya'in kaḍiva ko yolo a likuci i Kana vu Gaḷili. Anaḳu e Yesu lo u banai.

²Da feu a banuki Yesu m mukumitoni n ni.

³Ana maḳyaṅ† ma kaḍiva ma mo kotsoi, ḍa anaḳu a a danai ni, “Maḳyaṅ ma mo kotso ta.”

⁴Da Yesu wu ushuki, “Mma, yi ḍai i zuwai ḍa vi a kugbandarasa mu n ili i nam pa? Kaḳa ayin a va a yawa ba.”

⁵Da anaḳu a ni a danai agbashi a, “Ya'in ili i na u danai ḍa i ya'an dem.”

⁶A ayin a cau, Ayahuda i t̄a n uteku u na a ci ya'ansa kuzala i baci a kutakpa nshinda. Adama a nannai, aza a kpa'a a i t̄a n atali a na e she'wei tso ogbodo a mini a tali. Ogbodo a nam pa a gbagba'in a ḍa ali a yawa t̄a tsu na a kufuḍa a kuḍika mini ali edele kamanga a kubana kamankupa.

⁷Yesu u danai agbashi a, “Shatangi ogbodo a m mini.” Da ta na a shatangi a ḍa belele.

⁸Da u danai le, “Gogo na kenuki mini ma kaḳa i neke vuzagbayin vu kaḍiva va.” Da ta na a ya'in nannai.

⁹Ana vuzagbayin vu kaḍiva va u kondoi ma'a ḍa u cinai wana ḍai mo bono maḳyaṅ. U yeve ubuta u na maḳyaṅ mu utai ba, amma agbashi a na a tukai va e yeve t̄a ubuta u na ma mu utai. Da u ḍekei vuza vi yolo i savu va,

¹⁰ḍa u danai ni, “A ugiti u kaḍiva ko yolo ḍaḍa e ci neke uma maḳyaṅ ma na ma la'i n uga'in. A kubana megeshe, omoci a o so'lo baci n abundaḳi kaḳa e yeve a tuka m maḳyaṅ ma na ma ga'in mayin ba, e neke uma a nannai. Amma vu sokongu t̄a maḳyaṅ ma singai ali a kutawa gogo na.”

¹¹Ta ḍe a Kana vu Gaḷili Yesu u ya'in urotu wi ili i mereve yu ugiti i ni. Ta ḍe kpamu u yotsongi tsugbayin ci ni. Da mukumitoni n ni e nekei aḍu e le wa ni.

¹²Ana ka nan lo ko kotsoi, ḍa u lazai a kubana a likuci i Kafarnahum kobolo n anaḳu a ni, n amgbu a ni, m mukumitoni n ni ḍa o yongoi ḍe ayin ukeci.

Yesu u lapulai A'isa a Gbayin

(Mat. 21:12-13; Mar. 11:15-17; Luk. 19:45-46)

¹³Da Yesu u banai a Urishelima adama a na ayin a Kaḍiva ka Kupasamgbantai a yawa t̄a ḍevu.

¹⁴Ana u banai a A'isa a Gbayin, da u cinai uma e kudenge anaka nu nlala nu ntapambara. Da we enei aza a na i a idashi a irikpa a kusaba'asa ikebe kakau.

¹⁵Da u dikai awin da u ca'i vukpangiri. Da u lokoi yaba dem wu utā punu a A'isa a n anaka e le nu nlala n le. Da u mutsupai irikpa a aza a na a ci ya'an kasaba'a ki ikebe, da u wacuwai ikebe yi iyum dem.

¹⁶Da u danai aza a na i e kudenge ntapambara, “Takpai ili i nam pa yu utaka pulai, kata i bonoko kpa'a ke Esheku a va kuden ba.”

¹⁷Ana ka nam pa ka ya'in, da mukumitoni n ni n cibai n kansa ka na a danai de a Katagarda ka Cida,† “Ucigi u va a ubuta u kpa'a ku nu u da u kuna mu.”

¹⁸Aza e kelime a Ayahuda e ecei Yesu, “Ili i mereve ye ne i dai va kuya'an adama a na vi yotsongu uteku u na vi ciyai utsura u na vi ya'an nahannai?”

¹⁹Da wu ushuki le, “Fadai a'isa a nam pa, mi ta a kuma'asaka a da a katsuma ka ayin a tatsu.”

²⁰Da a ushuki, “Ana a gitai kuma'a A'isa a nam pa, a ya'an ta aya amangere n a tali kafu o kotso! Nini dai vo kukotso kuma'a a da a katsuma ka ayin a tatsu?”

²¹Amma ana Yesu wu ulai “a'isa a,” kadanshi ki ikyamba ka ni ka'a wi a kuya'an.

²²Ana a dengusai ni a kasaun, da mukumitoni i ni n cibai ana u ya'in kadanshi ka nam pa. Da a ushuki n kadanshi ke Yesu n Katagarda ka Cida.

Yesu u yeve ta adu a uma

²³Ana Yesu wi punu bi'i a Urishelima adama a Kadiva ka Kupasamgbani, uma n abundai e nekei adu e le wa ni adama a na e ene ta urotu wi ili i mereve i na u ya'in.

²⁴Amma Yesu u yeve ta uteku u na uma i a adu e le, da u iwain kukasakpa le e shesheke yi ili i na u kuya'an.

²⁵Vuza da u zuwai ni u yeve le ba, adama a na ayi u yeve le ta de.

Yahaya 3

Nikodimusu u banai u Yesu

¹A katsuma ka Aza e Kusheshe, vuza yoku wi ta punu, kula ku ni ku da Nikodimusu, ayi Kafarishi ka'a.

²Kanna ke te n kayin, u banai u Yesu da u danai, “Vuzagbayin, ci yeve ta a na Kashile ka'a ka suki nu vu tawa vu ya'an ka tsu kuyotsongusu. Babu vuza na u kuya'an urotu wi ili i mereve tsu nam pa, sai Kashile ki kobolo n ayi.”

³Yesu u danai, “Mi ta a kudana wu mayun, babu vuza na u ku'uwa o tsugono tsu Kashile† sai o doku a matsasaka vuza nan lo va ire.”

- ⁴Da Nikodimusu u danai, “Amma vuza u kutsa baci tamkpamu dē, nini dāi o kudoku a matsasaka yi kpamu? Wi o kudoku wo bono a katsuma ka anaku a ni kpamu ba. To, nini dāi o kudoku a matsasaka vuma ire?”
- ⁵Amma Yesu wu ushuki, “N dana wu mayun, babu vuza na u ku'uwa o tsugono tsu Kashile sai u ciyā a matsasaka yi m mini kobolo kpamu n Ayinviki a Kashile.
- ⁶Isheku i dā i tsu matsa vuma n ikyamba, amma Ayinviki a Kashile a dā a tsu zuwa vuma u ciyā wuma.
- ⁷Katā vi ya'an mereve ana n danai nu, ‘Adā dā aza a na o kudoku a matsasaka kpamu va,’ ba.
- ⁸Wunlāi u tsu lapa tā a ubutā u na we enei u ya'in ni, katā kpamu avu vu pana izumgbi i ni, amma ve kuyeve ugiti ba, n ubutā u na wi a kubana ba. Nannai dā u kuya'an kpamu Ayinviki a Kashile a matsasaka baci vuza.”
- ⁹Nikodimusu we ecei, “Nini dāi ili i nan lo i kuya'an?”
- ¹⁰Yesu wu ushuki, “Avu malum ma gbayin ma'a a Israila. Nini dāi va kudoku ve yeve ili i nam pa ya ba?”
- ¹¹N dana wu mayun, tsu dansa tā ili i na ci yevei, katā kpamu tsu dana ukuna wi ili i na ce enei, amma adā yu ushuku n ili i na tsu danai dā ba.
- ¹²N dana dā tā ukuna wi ili i na yi punu na a idika, adā ta na i neke adū a dā nu mpa ba. Adama a nannai, n dana dā baci ukuna wi ili i Kashile, i kuneke adū a dā nu mpa ba.
- ¹³Mpa dā endelen, Maku ma Vuma, vuza na u kasakpai gadi dā u tawai a idika dā wi o kubono gadi kpamu.
- ¹⁴Tsu na Musa† u dengusai koko ka viyum vi shili a madanga na dē a kakamba, ta nannai a kudengusa Maku ma Vuma.
- ¹⁵Katā vuza na baci de dem u nekei kadu u Maku ma Vuma wi tā a kuciya wuma u babu uteku.
- ¹⁶“Kashile u nekei Maku mu ucigi mā ni me te endelen adama a vuza na baci de dem u nekei kadu wā ni wā kukuwā ba, amma u ciyā wuma u babu uteku. Nahannai dā uteku u na Kashile ka la'i n kuciga uma a aduniyan a nam pa.
- ¹⁷Kashile kpamu ka suku Maku mā ni a aduniyan adama a na wi ilukpa uma ba. U suku yi tā adama a na wi isa le.
- ¹⁸A kuya'anka aza a na e nekei adū e le u Maku ma afada ba. Amma a ya'anka tā dē aza a na a kpadai kuneke adū e le, adama a na e neke adū e le m Maku mā Kashile endelen ba.
- ¹⁹I dāda i zuwai afada a nam pa i lo adama e le: Kutashi ku tawā tā a aduniyan, amma a cigai kayimbi, adama a na i tā a kuya'an ili i gbani-gbani.

²⁰Aza a na a ci ya'an ili i gbani-gbani a iwan ta kutashi, kata kparamu a kpaɗa kutawa a ubuta u kutashi wa, adama a na a ciga vuza we ene ukuna u gbani-gbani u le ba.

²¹Amma aza a na o tonoi uye u mayun a tawa ta a ubuta u kutashi. Yaba dem kparamu wi ta e kene le a kuya'an ili i na Kashile ka cigai le a ya'an."

Yahaya u ya'in kadanshi ku ukuna u Yesu

²²M makyan kenu, Yesu m mukumitoni n ni a banai a ubon u Yahuda, a ubuta u na a ya'in de megeshe a kuya'anka uma kusumbu ka akucina.

²³⁻²⁴A ayin a nam pa, babu na a zuwai Yahaya† a kunu ku ugbashi. Yahaya bi'i a kuya'anka uma kusumbu ka akucina a Anon, a ubuta u na wi da'in n Salima ba, adama a na mini mi ta de n abundai. Uma o yongoi a kubana wa ni, ayi ta na a kuya'anka le kusumbu ka akucina.

²⁵Mukumitoni n Yahaya n yoku a kana kanananai n vuma vi Israila adama a ukuna u kutakpa nshinda.

²⁶A banai u Yahaya da danai ni, "Malum, vuma vu na vu cinai a upashi u Kudolu ku Urdu, vuza na vu danai ayi da Kishi ka, wi ta kparamu a kuya'anka uma kusumbu ka akucina. Yaba dem kparamu wi a kubansa de a na a tawa a tsu."

²⁷Yahaya wu ushuki, "Vuma u ci ciya ta ili i na Kashile ke ci neke yi koci.

²⁸Ada da i panakai mu n danai, 'Mpa da Kishi ka ba, amma mpa da Kashile ka suki n lapula uye adama a ni.'

²⁹Vuka vu savu vu bana ta a ubuta u na vali savu vi ni vi. Kaja'a ka vuza vi yolo i savu u tsu shamgba ta devu adama a na u pana akucina a ni. Mpa da kaja'a ka vuza vi yolo i savu, mi ta m mazanga n abundai adama ayi feu wi ta m mazanga.

³⁰Mayun da u la'a m gbayin a kubana, kata kparamu mpa m bono kenu a kubana feu."

Vuza na wu utai gadi

³¹Yahaya u lya'i kelime da u danai, "Vuza na wu utai gadi u la'a ta uma raka n tsugbayin. Vuza na wu utai punu a aduniyan ayi vuza va aduniyan da, kadanshi ka aduniyan ka'a kparamu u ci ya'an. Amma ayi na wu utai gadi va u la'a ta yaba dem a aduniyan na.

³²U tsu dansa ta i na we enei da kparamu u panai, amma babu vuza na u tsu ushuku n ili i na u tsu dansa.

³³Vuza na baci wu ushuki n akaka a ni, u yotsongu ta a na u nekei kadu n ili i na Kashile ka danai mayun da.

³⁴Vuma vu nan lo vu na Kashile ka suki, kadanshi ka Kashile ka'a u tsu dansa, adama a na Kashile ke neke yi ta utsura wa Ayinviki a ni tukpa.

³⁵Ayi da feu Maku ma na Kashile ka cigai, da u nekei ni utsura wi ili raka.

³⁶Aza a na e nekei ɗu e le m Maku ma, i ta n wuma u babu uteku, amma aza a na a cikpai Maku ma ba, a kuciya wuma u nan lo ba. Kashile ki ta a kuya'an wupa n ele ko wanai.”

Yahaya 4

Yesu u ya'in kadanshi n vuka vu Samariya

¹Yesu u lyali kelime n kuciya aza o kutoni n u ya'ankai le kusumbu ka akucina. Afarishi a panai aza o kutoni a a yimkpa ta ali a la'i aza o kutoni a Yahaya n kabundai.

²(Yesu a ka ci ka ni u ya'an ka vuza kusumbu ka akucina ba, amma mukumitoni n ni n ya'an ta.)

³Yesu u yeve ta a na Afarishi a panai ka na wi a kuya'an, da u kasakpai Yahuda da u gitai nwalu o kubono a Galili.

⁴Uye wa u pasamgbantai ta punu a idika i Samariya.†

⁵Ayi a nwalu a Samariya da u yawai a likuci i na e ci deke Saika i da yi da'in n kashina ka na Yakubu u nekei maku ma ni de Isuhu† ba.

⁶Ta de kayinva ka Yakubu ki. N kannu, ana Yesu wo o'oi adama a na u ya'an ta nwalu kau, da u dasangi lo devu a kayinva ka.

⁷⁻⁸Ayin a na mukumitoni n ni m banai asuvu a likuci kutsula ilikulya'a, da vuka vu Samariya vi yawai lo a kayinva ka kukenuku mini. Da Yesu u folonoi ni, “Ne'e mu mini n so'o.”

⁹Da u ya'in mereve adama a na Ayahuda i n ili i na i gasai le n Asamariya ba. Da u danai Yesu, “Avu Kayahuda ka'a, mpa tamkpamu vuka vu Samariya da. Yi dai i zuwa da vi o kufolono mu mini?”

¹⁰Da wu ushuki ni, “Vi yeve ili i na Kashile ki a kuciga ke nele wu ba, vi yeve kpamu vuza na wi o kufolono wu mini mo kuso'o ba. Ishi baci vi yeve, vi ishi o kufolono mu n neke wu mini ma na me ci neke wuma.”

¹¹Da u danai, “Vuzagbayin, vi bi'i m moko'o ba, kayinva ka ta na ki ta n ugavi. Te dai va kuciya mini ma nam pa ma na me ci neke wuma?”

¹²Akaya a tsu Yakubu ayi da u gawai kayinva ka nam pa. Ayi n limata i ni n kuzuwa ku ni o tsu so'o ta mini punu. Avu vu la'a ta Yakubu† m gbayin?”

¹³Da wu ushuki, “Vuza na baci de dem u so'i mini ma nam pa, kakuli ki ta o kudoku ka kana yi.

¹⁴Amma aza a na o so'i mini ma na n kuneke le na, kakuli ko kudoku ka kana le ba. Amma mini ma nan lo mi ta o kokpo an kashi ka mini ka na ke kuneke le wuma u babu uteku.”

¹⁵Da u danai ni, “Vuzagbayin, neke mu mini ma nam pa, adama a na n doku m pana kakuli ba, ali n doku kpamu m bono na kukenuku mini ba.”

- ¹⁶Da u danai ni, “Bana vi deke vali vu nu kaṭa i bono kobolo na.”
- ¹⁷Da wu ushuki, “Mpa mi n vali ba.” Da wu ushuki ni, “Mayun da vu danai vi n vali ba.
- ¹⁸Vu olo ta de ali a tawun amma vali vu na yi idashi gogo na yi o yolo kobolo ba. Vu dana mu ta ili i mayun.”
- ¹⁹Da u danai, “Vuzagbayin, me ene ta avu va keneki ka'a.
- ²⁰Ikaya i va i cikpa ta Kashile a Kusan ku Garizim, amma ada Ayahuda i danai sai a Urishelima u da ubuta u cida u na a kucikpa Kashile.”
- ²¹Da u danai ni, “Vuka, ushuku nu mpa, ayin i ta lo a kutawa ana uma a kucikpa Dada ko a kusan ku nam pa ko a Urishelima ba.
- ²²Ada Asamariya, kenu da i yevei ukuna u vuza na yi a kucikpa, atsu tamkpamu Ayahuda ci yevei kakuna ka ni raka n abundai, adama a na wishi wi ta a kutu a ubuta wa Ayahuda.
- ²³Ayin i ta lo a kutawa, mayun ayin a a yawa ta de, ana Ayinviki a Kashile a kuzuwa uma a cikpa Kashile uteku u na wi mayun. Ele na da aza a na Dada u cigai a cikpa yi.
- ²⁴Kashile ayinviki a da. Sai n utsura wa Ayinviki a Kashile da uma a kufuda kucikpa yi uteku u na wi mayun.”
- ²⁵Da vuka vu danai, “N yeve ta a na Kishi† ki lo a kutawa. Ayi da vuza na e ci deke Kirisiti.† Ayin a na baci u tawai, wi ta a o kutonoko tsu ili dem.”
- ²⁶Yesu u danai, “Mpa na mi a kadanshi n avu gogo na, mpa da vuza va.”

Mukumitoni m bonoi a kayinva ka

- ²⁷Yesu bi'i a kadanshi ka, da mukumitoni n ni m bonoi. Da a ya'in mereve kau ana a cinai ni a kadanshi n vuka. Amma ko vuza te u dana vuka va, “Yi dai vi cigai?” ko e ece Yesu, “Yi dai i zuwai da vi a kadanshi n ayi?” ba.
- ²⁸Da vuka va vu kasakpai madiki ma mini ma ni, da u bonoi asuvu a likuci da u danai yaba dem,
- ²⁹“Tawai ye ene vuma vu na vu danai mu ili i na n ya'in dem! An wa ya'an wo ayi da Kishi ka?”
- ³⁰Da a utai a likuci ya da a banai kene Yesu.
- ³¹Kafu uma a likuci a yawa, da mukumitoni n Yesu n danai ni, “Malum, tsu folono wu ta, lya'a bi'i ilikulya'a.”
- ³²Amma da u danai le, “Mi ta ni ilikulya'a i na katu i yevei ba.”
- ³³Da a gitai mecenshenei, “Vuza yoku u neke yi ta ilikulya'a?”
- ³⁴Da u danai, “Wi ta uteku u na ilikulya'a yi mu, n ya'an baci ulinga u na vuza na u suki mu n ya'an, wi ta kpamu an ilikulya'a wa va ayin a na baci n kotsoi ulinga wa.

³⁵Yi t̄a n kansa ka kadanshi ka na i danai, ‘Wotoi u n̄ashi u d̄a u buwai k̄at̄a uma e yeve a gita vikya'a.’ Amma n dana d̄a, indanai mayin, yi t̄a e kene i d̄ekpei d̄a e ge'wei a kuvana vikya'a.

³⁶Ko n gogo na vuza vi vikya'a wi t̄a a kisa katsupu, d̄a kparamu wi a o kubolongu adama a wuma u babu uteku. Adama a vuza na u ya'in vica'a n vuza na u ya'in vikya'a a ya'an mazanga kobolo.

³⁷Kansa ka nam pa mayun d̄a, ‘Vuza yoku u ya'in vica'a, d̄a vuza yoku kparamu kau u ya'in vikya'a.’

³⁸N suku d̄a t̄a i kya'a ili i na i kpa'dai kucimba. Aza o yoku a d̄a a cimbai, ad̄a tamkparamu i ciyai punu ili a ulinga u le.”

Asamariya n ābundai e nekei ādu

³⁹Asamariya n ābundai a likuci i nan lo e nekei ādu e le n Yesu adama i na vuka va vu danai, “U danai mu ili i na n ya'in raka.”

⁴⁰Ana Asamariya a ā tawai u Yesu o folonoi ni u cipa we le, d̄a u shamgbai d̄e ayin e re koci.

⁴¹Da uma kparamu n ābundai e nekei ādu e le adama ili i na u danai le.

⁴²Da a danai vuka va, “Ili i iyain i d̄ada ci neke t̄a ādu u Yesu adama a kadanshi ka nu, amma gogo na ci neke t̄a ādu adama a na tsu panaka yi t̄a n kaci ka tsu. Ci yevei gogo na a na vuma vu nam pa wi Kishi ka aduniyan.”

Yesu u potsokpoi maku ma taji vi yoku

(Mat. 8:5-13; Luk. 7:1-10)

⁴³Ana ayin e re a lazai, d̄a Yesu u banai a Galili.

⁴⁴(U dana le t̄a d̄e, “A ci cikpa keneki a likuci i ni ba.”)

⁴⁵Ana u yawai a Galili d̄a uma a rabasai ni, adama a na e ene t̄a d̄e ili i na u ya'in a ayin a Kadiva ka Kupasamgbanai a Urishelima adama a na ele feu a bana t̄a Kadiva ka.

⁴⁶Yesu bi'i punu a Galili, d̄a u bonoi a likuci i Kana, a ubuta u na u bonokoi d̄e mini makyan. Taji vi yoku vi t̄a idashi d̄e a likuci i Kafarnahum, maku ma taji ma nan lo mi t̄a nu mbanaki.

⁴⁷Ana taji va u panai Yesu wu utai Yahuda d̄a u yawai a Galili, d̄a u banai wa ni d̄a u folonoi ni u bana Kafarnahum, k̄ata u potsokpo maku ma ni, adama a na maku ma mi t̄a d̄evu n ukpa.

⁴⁸Da Yesu u danai ni, “Ko vuza te vu d̄a u kuneke kadu ba, sai ye ene urotu wi ili i mereve kobolo n imodi.”

⁴⁹Da taji va u danai, “Vuzagbayin, tawa a kpa'a ku va, babu na maku ma va ma kuwa.”

⁵⁰Da Yesu wu ushuki ni, “Bana a kpa'a. Maku ma nu mi ta n wuma.” Da vuma u nekei ka du n ili i na Yesu va u danai, da u lazai o kubono a kpa'a.

⁵¹Ayi a nwalu da agbashi a ni o yoku a gasai n ayi, da a danai ni, “Maku ma nu mo potso ta!”

⁵²We ecei le ayin a na maku ma mo potsoi, da a ushuki, “Kutanu ka kukasakpa yi ta a muntsa ma viyum vi te vu kanna.”

⁵³Da esheku a maku a e yevei a na ayin a nan lo a da derere Yesu u ya'in kadanshi u danai, “Maku ma nu mi ta n wuma.” Vuma va n aza a kpa'a a ni raka e nekei adu u Yesu.

⁵⁴Na va da da ili i mereve i ire i na Yesu u ya'in ana wu utai a Yahuda da u yawai a Galili.

Yahaya 5

Yesu u potsokpoi makutsuma

¹Ana i nan lo i ya'in, Yesu u banai a Urishelima adama a kadiva ka Ayahuda ko yoku.

²Punu a ubirini u Urishelima, kada ba ko yoku ka na e ci deke Batasada n Ciyahuda ki ta lo devu n Utsutsu wi Nkyon. A kpa'a ta ali afalaka a tawun ukara'i u kada ba wa.

³Uma n abundai aza a mbanaki iva'in a kakinu ka kada ba ka. Aza o yoku ayimba a da, aza o yoku kpamu nkutsuma. [O yongoi a kuvana mini ma ma vura.]

⁴Ayin o yoku kalingata ka Kashile ka tsu tawa ta adama a na u vura mini ma. Vuza na u kugita ku'uwa a mini ma wi ta o kupotso.]

⁵Vuma vi yoku iva'in de nu mbanaki ali aya kamankupa n kunlai.

⁶Yesu we enei ni iva'in de, da u yevei a na vuma va wi nu mbanaki ali ayin n abundai. Dada we ecei ni, “Vi ciga ta vu potso?”

⁷Vuma va wu ushuki, “Mi a kufuda ba, Vuzagbayin, adama a na mi n vuza na u kubanku mu n uwa a kada ba ka ba, a ayin a na baci a vura ka'a. Mpa a kataci a na ma yawa de, kata vuza yoku u la'asa mu kata u uwa kelime ka va.”

⁸Yesu u danai ni, “Denga vi dika kajiba ka nu, kata vu wala.”

⁹Gogo'lo lo da vuma va u potsoi. U katalai kajiba ka ni da ta na u walai. Kanna ka na u ya'in ili i nam pa ya n Ashibi† a da.

¹⁰Ana aza e kelime a Ayahuda e enei vuma va u dikai kajiba ka ni, da a danai ni, “Anana da Ashibi! Wilu wu ushuku vuza u dika kajiba n Ashibi ba.”

¹¹Da wu ushuki, “Vuma vu na u potsokpoi mu u dana mu ta, ‘Dika kajiba ka nu vu wala.’ ”

¹²Dada e ecei ni, “Yayi tamkpamu vuma vu na u danai nu vi ya'an nannai?”

¹³Amma ayi u yeve bi'li vuza na u potsokpoi ni va ba, adama a na kabundai ka uma ki ta lo a ubuta wa, Yesu kpamu wana dai u laza n kabini.

¹⁴Megeshe de kenu, Yesu u cinai vuma va a Alisa a Gbayin da u danai ni, "Indana bi'li, vu potso de. Kasakpa kuya'an unushi adama a na ili i gbayin i wuya-wuya i ciya wu kpamu ba."

¹⁵Dada vuma va u banai u danai aza e kelime a Ayahuda a na Yesu da u potsokpoi ni.

¹⁶Da a gitai kutakacika Yesu n abundai adama a na u ya'an ta ili nannai n Ashibi.

¹⁷Amma da Yesu u danai le, "Dada vu va wi ta ulinga ayin tutu, mpa feu mi ta ulinga."

¹⁸Adama a nannai, aza e kelime a Ayahuda a gbagbalai a cigai kuna yi a na u kpadai kutono wila wa Ashibi. Amma ili i na i la'i n kunamgba kpamu i dada ana u danai Kashile ka'a Esheku a ni, i na i zuwai ni wo okpoi derere n Kashile.

Esheku e ci neke ta Maku ma utsura

¹⁹Yesu u danai, "N dana da mayun, Maku ma mi a kufuda kuya'an ili ayi n kaci ka ni ba. Ili i na u ci ya'an i dada i na we enei Esheku a kuya'an. Ili i na baci Esheku a ya'in i dada Maku ma ci ya'an feu.

²⁰Esheku a ciga ta Maku ma, da u yotsongi ni ili raka i na ayi Esheku a a ci ya'an. Amma Esheku a i ta o kuyotsongu Maku ma ili i na i la'i m gbagba'in i na i la'i i nam pa, adama a na raka vu da i ya'an mereve.

²¹Maku ma me ci neke ta wuma wa aza a na u cigai kuya'an nannai, uteku u na kpamu Esheku a a tsu dengusa le a ubuta wu ukpa kata kpamu u neke le wuma.

²²Esheku a ci ya'an wuma afada ba, amma u zuwa ta Maku ma ni mo okpo keyevikafada u yaba dem.

²³Esheku a ciga ta yaba dem u cikpa Maku uteku u na a kucikpa yi. Yaba dem u iwan baci kucikpa Maku ma, derere da n kul'iwana kucikpa Esheku a na a suki ni.

²⁴"N dana da mayun, vuza na baci de dem u panai ili i na n danai, da kpamu u nekei kadu u vuza na u suki mu, wi ta a kuciya wuma u babu uteku. Vuma vu nan lo a kilukpa yi ba, u fatatsa ta de ukpa a kubana wuma.

²⁵N dana da mayun, ayin i ta lo a kutawa, a yawa ta de ta na ana akpisa a kupana kalakatsu ka va, ka Maku ma Kashile, aza a na a panai ta na a kuciya ta wuma.

²⁶Esheku a i ta n utsura u na u kuneke wuma, u neke ta ta na icu'u yu utsura i nan lo ya u Maku ma ni.

²⁷U neke ta Maku ma ni utsura u ya'an yaba dem afada, adama a na ayi Maku ma Vuma ma'a.

²⁸"Kata i ya'an mereve adama a ili i nam pa ba. Ayin i ta lo a kutawa ana akpisa raka punu a asaun e le a kupana kalakatsu ka ni.

²⁹Katā ta na a dēngā n wuma punu a asaun a. Aza a na a ya'ansai ili i mariki i tā a kudēngā katā o doku o yongo n wuma, aza a na kpmu a ya'ansai kagbani-gbani i tā a kudēngā katā a ilukpa le.

Yesu Maku mā Kāshile ma'a

³⁰” Mi a kufudā kuya'an ili n kaci kā vā ba. Dada dā u suki mu, ayi dā vuza na u yotsongi mu uteku u na n kuya'an afada. N ci ya'an tā afada a na a ga'in, adama a na mi tā e kuneke yi tsugbayin, adama a na n neke kaci kā vā uyo'lo ba.

³¹ “Mpa dā baci koci n ci ya'an kadanshi adama a kaci kā vā, babu vuza na u ku ushuku n kadanshi kā vā.

³² Amma vuza yoku wi tā lo u ci ya'an tā kadanshi adama a vā, n yeve tā ta na ili i na u tsu dana adama a vā mayun dā.

³³ I suku tā alingata u Yahaya, dā ta na u danai le ili i mayun adama a vā.

³⁴ Mpa n zuwaka katsura n kadanshi ka na vuza u dansai adama a vā ba, amma n dana dā tā ukuna u nam pa adama a na i ciyā wishi.

³⁵ Yahaya u yongo tā a kutasa tsu makuni ma na a tsu dyaba, adā ta na yi tā m mazāngā ma na i yongo bi'i n kutashi ka.

³⁶ “Amma ili i yoku yi tā lo i na i la'i Yahaya m gbayin i na i dansai ukuna u vā mayun. Ili i na mi a kuya'an i ci yotsongu tā ko mpa dā ya, i dadā ili i na Dada u zuwai mu n ya'an. Ili i nam pa kpmu rakā i yotsongu tā a na Dada dā u suki mu.

³⁷ Dada vu na u suki mu u ci ya'an tā kpmu kadanshi adama a vā, amma katā i sa'wa kupana kalakatsu ka nam pa ba, i sa'wa kpmu kene yi ba.

³⁸ Akaka a ni i punu a adū a dā ba, adama a nannai i neke adū nu mpa a na Kāshile ka'a kā suki mu ba.

³⁹ “Adā i kece tā Katagarda ka Cidā mayin adama a na i sheshe tā yi tā a kuciya wuma u babu uteku punu. Amma Katagarda ka Cidā ka nam pa ta na ka ci ya'an tā kadanshi adama a vā!

⁴⁰ Da i iwain kutawā wā vā adama a na n neke dā wuma u babu uteku u nam pa.

⁴¹ “Mpa mi a kulansā ucikpi a ubutā u vuma ba.

⁴² Amma n yeve dā tā. N yeve tā i ciga Kāshile ba.

⁴³ N tawā tā n kula ku Dada, amma yi isa mu ba. Amma yi isa tā uma a na a tawai adama a kaci ke le.

⁴⁴ I la'a tā n kuciga yi isa ucikpi wi itoku i dā, amma i dakaka adama a na i ciyā ucikpi a ubutā u Kāshile endelen ba. Nini dāi i kuneke adū wā vā?

⁴⁵ “Amma mpa dā vuza na n kubanka nu nsata adama a dā a ubutā u Dada ba. Musa dā u kuya'an nannai! E, Musa dā vuza na i zuwakai katsura u kubankā dā.

⁴⁶Musa u dāna t̄a ukuna u v̄a. Yi ishi baci yu ushuku m Musa, yi ishi t̄a kpamu a kushuku nu mpa.

⁴⁷Amma yu ushuku baci n ili i na Musa u dānai ba, nini d̄ai i kushuku n ili i na n dānai?”

Yahaya 6

Yesu u cuw̄at̄angi uma aḱpaṅ a tawun

(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Luk. 9:10-17)

¹Ana ka nam pa ka lazai, d̄a Yesu u banai upashi u Mala maḡ Galili (E ci d̄eke t̄a feu Mala ma Tibariya).

²Da kabund̄ai ka uma ka ko tonoi ni adama a na e ene t̄a u ya'in urotu wi ili i mereve a na u potsokpoi aza a mbanaki.

³⁻⁴Ayin aḡ Kaḡdiv̄a ka Kupasamgbani ka yawa t̄a d̄evu, d̄a Yesu u livanki a kusan m mukumitoni n ni d̄a u d̄as̄angi d̄e.

⁵Ana Yesu we enei kabund̄ai ka uma ka a kut̄aw̄a w̄a ni, d̄a we eeci Filibu, “Te d̄ai t̄sa kuciya ilikulya'a i na i kuyawa uma a nam pa rak̄a?”

⁶(Yesu u ya'an̄ka t̄a Filibu keci ku nam pa adama a na u kondo yi, adama a na Yesu u yeve t̄a d̄e ili i na u kuya'an.)

⁷Da Filibu wu ushuki, “Adama a na yaba dem u ciyaḡ kawanshi ko burodi kenu, wi t̄a a kula'a katsupu ka na vuza u kuciyaḡ u ya'an baci wotoi kunl̄ai a kuya'an ulinga.”

⁸Makumitoni mo yoku vuza na e ci d̄eke Andarawu, Sima Biturusu vuza ni u danai,

⁹“Maku mo yoku ma'a na m burodi vi itabi† vu tawun n adan e re. Amma yi d̄ai ili i nam pa i kuya'an̄ka kabund̄ai ka uma ka nam pa?”

¹⁰Da Yesu u danai, “Danai uma a a d̄as̄angu.” (A ubut̄a wa ta na wi t̄a m mit̄a.) Da uma rak̄a a d̄as̄angi, ali a i t̄a a kuyawa aḱpaṅ a tawun (5,000).

¹¹Da Yesu u d̄ikai burodi va d̄a u cikpai Kaḡshile. Da u pecekei uma a na i lo id̄ashi rak̄a, d̄a u ya'in kpamu nannai n adan a sapu d̄a yaba dem d̄a u cuw̄ai.

¹²Ana rak̄a vi le a lya'i kaḡ, d̄a u danai mukumitoni n ni, “Bolongi alyashi a na a buwai ko ili kat̄a i v̄ama ba.”

¹³Da o bolongi alyashi o burodi a na a buwai ali d̄a a yawai mbana kupa ni n re.

¹⁴Ana uma a enei ili i mereve i na Yesu u ya'in, d̄a a danai, “Mayun ayi Keneki ku uzagbi ka na ci a kuvana ka'a ka na ki lo a kut̄aw̄a a aduniyan.”

¹⁵Yesu u yeve t̄a a na uma i e kusheshe kat̄a a gutsaka yi wo okpo mogono me le, d̄a u lazai u banai nsasan ende'en.

Yesu u walai a gad̄i vu mala

(Mat. 14:22-33; Mar. 6:45-52)

- ¹⁶Ana kanna ka yikpai, da mukumitoni n Yesu m banai a mala.
- ¹⁷Da a uwai a kpantsu a kupasa mala a kubana a Kafarnahum. Ubuta u limana ta, babu Yesu u yawa we le.
- ¹⁸A ayin a nan lo da wunlai wu utsura u dengai, da u zuwai abau a gbagba'in a dengai a mala ma.
- ¹⁹Ana mukumitoni ma a antikai kpantsu sai e mere ma mala, da e enei Yesu a nwalu a gadi vu mala a kuyawa devu n ele. Da a panai wovon kau.
- ²⁰Amma u danai, "Mpa da, kata i pana wovon ba."
- ²¹Da u uwai a kpantsu ka uteku u na a cigai, da gogo va da kpantsu ka ku yawai a kaina a ubuta u na i a kubana.
- ²²Ana kayin ka asai, uma a na o okpoi a kaina ka mala n upashi u nan de, da e yevei a na kpantsu ku te ku da ku yongoi de koci. E yeve ta Yesu u uwa a ku da adama a na u laza m mukumitoni n ni ba.
- ²³Antsu o yoku a utai a likuci i Tibariya, da a yawai a ubuta u na Vuzagbayin u cikpai Kashile adama o burodi vu na uma a takumai de va.
- ²⁴Ana kabundai ka uma ka ke enei a na Yesu wi lo ba, mukumitoni n ni feu n da mi lo ba, da uma a a uwai a antsu da a pasai a kubana Kafarnahum a kulansa yi.

Yesu da burodi vu wuma

- ²⁵Ana a yawai da a cinai Yesu, da e ecei ni, "Malum, nini da vi yawai punu na?"
- ²⁶Da wu ushuki, "Mayun, yi ta a kulansa mu adama a na i takumai burodi da i cuwai. Ya kulansa mu adama a na i yeve ukuna wu urotu wi ili i mereve i va ba.
- ²⁷Kata i gbagbala kulansa ilikulya'a i na i kunamgba ba, amma kucikpa i gbagbala kulansa ilikulya'a i wuma u babu uteku. Ilikulya'a i nam pa i da i na Maku ma Vuma me kuneke da adama a na Kashile Esheku u yotsongu ta a na wu ushuki n ayi."
- ²⁸Da e ecei ni, "Yi dai Kashile ki a kuciga ci ya'an?"
- ²⁹Da wu ushuki, "Ili i na Kashile ka cigai i ya'an i da na: Nekei adu a da n vuza na Kashile ka suki."
- ³⁰Da a danai, "Sai vi ya'an ka tsu ili i mereve, vi ciga baci tsu ushuki n avu.
- ³¹Ikaya i tsu i lya'a ta mana e mere mu une, da a danai kakuna ka nam pa a Katagarda ka Cida: 'U nekei le burodi vu na vu utai gadi a takuma.' "
- ³²Da u danai, "N dana ta mayun, Musa da u nekei da burodi e mere mu une adama a na i takuma ba. Dada vu va da u ci neke da burodi vu mayun vu na vu utai gadi.
- ³³Burodi vu na Kashile ke ci neke vu da kpamu vu na vu utai gadi, vu na kpamu vi ci neke wuma a aduniyan."
- ³⁴Da a danai, "Vuzagbayin, neke tsu burodi vu nam pa va ayin tutu."

35 Da u danai, “Mpa dā burodi vu na vi ci neke wuma. Vuza na baci de dem u tawai wa va, kambulu ko kudoku ka kana yi ba. Vuza na kpamu u nekei kadu wa va, kakuli ko kudoku ka kana yi ba.

36 N dana da ta de, ye enei mu, amma i neke adu a da nu mpa ba.

37 Yaba dem vi le na Dada u nekei mu wi ta a kutawa wa va, mpa ta na ma ku'liwan yi ba.

38 Mu uta ta gadi adama a na n ya'an ili i na Kashile, vuza na u suki mu, wi a kuciga n ya'an, amma ili i na mi a kuciga n ya'an ba.

39 Ili i na vuza na u suki mu u cigai mu n ya'an i da na: Kata a katsuma ka aza a na Kashile ke nekei mu, ko vuza te u puwanka mu ba, amma mayun da n dengusa le raka a kanna ku ukocishi.

40 Aza a na e enei Maku ma da e nekei adu n ayi, i ta a kuciya wuma u babu uteku, mi ta kpamu a kudengusa le a kanna ku ukocishi. Na va dada ili i na Dada vu va u cigai.”

41 Da uma a gitai kuya'anka yi mololo adama a na u danai, “Mpa dā burodi vu na vu utai gadi.”

42 Da a danai, “Na va dada Yesu kolobo ka Isuhu† ka ba? Ci yeve ta esheku a ni n anaku a ni. Nini dai u kudana, ‘Mpa dā mu utai gadi?’”

43 Da wu ushuki, “Kasakpai mololo uteku u da.

44 Dada ayi da vuza na u suki mu. Babu vuza na u kutawa wa va, sai Dada koci u tono n ayi a kutawa wa va, kata mpa n dengusa vuma vu nan lo a kanna ku ukocishi.

45 Eneki a dana ta, ‘Kashile ki ta o kuyotsongusu le raka.’ Yaba dem vu na u panakai Dada da u pilisai ili i na mi o kuyotsongusu wi ta a kutawa wa va.

46 Ko vuza kata we ene Dada ba, mpa da koci vuza na Kashile ka suki mpa da kpamu me enei Dada va.

47 “N dana da mayun, vuza na baci de dem u nekei kadu ka ni nu mpa, wi ta n wuma u babu uteku.

48 Mpa dā burodi vu na vi ci neke wuma.

49 Ikaya i da i lya'a ta mana e mere mu une, dada ta na a kuwai.

50 Na dada burodi vu na vu utai gadi, vuza na baci de dem u takumai vu da u kukuwa ba.

51 Mpa dā burodi vu na vi ci neke wuma vu na vu utai gadi. Vuza na baci de dem u takumai burodi vu nam pa wi a kukuwa ba. Burodi vu na n kuneke da ikyamba i va i da, i na n nekei adama a na uma a aduniyan a ciya wuma.”

52 Da Ayahuda a gitai kananai uteku u le, a danai, “Nini dai vuma vu nam pa u kuneke tsu ikyamba i ni tsu takuma?”

⁵³Da u danai, “Mayun i takuma baci ikyamba i Maku ma Vuma dā i so'i mpasa i ni ba, ya kuciya wuma ba.

⁵⁴Aza a na a takumai ikyamba i va dā o so'i mpasa n va, a ciya ta wuma u babu uteku. Mpa kparamu mi ta a kudengusa le a kannu ku ukocishi.

⁵⁵Ikyamba i va ilikulya'a i dā i mayun, mpasa n va kparamu ili i kuso'o i dā i mayun.

⁵⁶Aza a na a takumai ikyamba i va, dā kparamu o so'i mpasa n va, i ta idashi wa va, mpa kparamu idashi we le.

⁵⁷Dada vu wuma dā u suki mu, mi ta kparamu n wuma adama a Dada. Adama a nannai vuza na baci u takumai ikyamba i va, wi ta a kuciya wuma adama a va.

⁵⁸Mpa dā burodi vu mayun vu na vu utai gadi. Vuza na baci de dem u takumai burodi vu nam pa, wi ta a kuciya wuma u babu uteku, u kukuwa uteku u na ikaya i tsu i na a lya'i mana a kuwai ba.”

⁵⁹Yesu u dansa ta ili i nam pa rakā a ayin na a na wi a kuya'an kuyotsongusu a kunu ka avasa† a Kafarnahum.

Uma n abundai a kasakpai kutono Yesu

⁶⁰Ana aza o kutoni e Yesu a panai nahannai, dā a danai, “Ili i nam pa yi ta n atakaci e kuyeve. Nini dai vuza u kushuku n i dā?”

⁶¹Yesu u yeve ta a na ele i o mololo, dā we ecei, “Ili i nam pa ya i sa'wa dā ta adu?”

⁶²To, nini dai i kusheshe ye ene baci Maku ma Vuma o kubono gadi kparamu?

⁶³Ayinviki a Kashile a dā e ci neke wuma u babu uteku. Utsura u vuma wi a kuya'an ili ba. Kadanshi ka na n dansakai dā ka zuwa dā ta i ciya Ayinviki a Kashile a na e ci neke wuma.

⁶⁴Amma adā vi yoku i neke adu ba.” (Yesu u yeve ta de n ugiti aza a na a kuliwan kuneke adu, n vuza na kparamu u kudenge yi.)

⁶⁵Da u danai, “Adama a nannai n dana ta, ‘Dada u tuka baci n vuza wa va ba, vuma vu nan lo wi a kufuda kutawa ba.’ ”

⁶⁶Adama a ili i na Yesu u danai, aza o kutoni a ni n abundai a shirikpai ni kucina dā a kasakpai kutono yi.

⁶⁷Da we ecei Kupanazere, “Adā feu i kukasakpa mu ta, kata i laza?”

⁶⁸Sima Biturusu wu ushuki, “Vuzagbayin, u yayi tsa kubana? Avu dā vi n kadanshi ke kuneke wuma u babu uteku.

⁶⁹Ci neke ta adu ci yeve ta kparamu a na avu dā Vuza Cida vu na vu utai a Kashile.”

⁷⁰Da Yesu u danai, “Mpa n zagba dā Kupanazere† ba? Vuza te dā kparamu kalijani ka'a!”

⁷¹Wi t̄a a kadanshi ka Yahuza, ulobo u Sima Iskaryoti, adama a na ayi d̄a u kudenge yi, ko a na wi a katsuma Kupanazere a.

Yahaya 7

Amgbu e Yesu a ushuku n ayi ba

¹Ana nannai u lazai, Yesu u tonoi a ubon u Galili. U ciga u wala n ubon u Yahuda ba, adama a na aza e kelime a Ayahuda a ciga t̄a kuna yi.

²Devu d̄a ta na n ayin a Kadiva ka Nvali† ka Ayahuda.

³Dada Yesu amgbu a ni a danai ni, “Avu kasakpa na vu bono na de a Yahuda adama a na aza o kutoni e ene ili i mereve i na va kuya'an.

⁴Vuza na baci u cigai yaba dem u yeve yi, u tsu sokongu ili i na u ci ya'an ba. Vi baci a kuya'an ili i nam pa, yotsongu kaci ka nu wa aduniyan.”

⁵Ko aza a ni a e neke adu n ayi ba.

⁶Yesu u danai le, “Gogo na kata ayin a na a ga'in n laza a da ba. Amma ayin dem a ya'an da ta.

⁷Uma a aduniyan a nam pa a ku'iwan da ba. A ci iwan mu ta adama a na n dana le ta i ta a kuya'an ili i gbani-gbani.

⁸Denga vu bana a ubuta u kadiva wa. Mpa mi a kubana de ba, adama a na ayin a va kata a yawa ba.”

⁹Ana u kotsoi kudansa nannai, da Yesu u shamgbai a Galili.

Yesu o kuyotsongusu a A'isa a Gbayin

¹⁰Ayin a na aza a ni a lazai a kubana a ubuta u kadiva, Yesu feu da u banai. Amma u bana e keteshe ba, u bana ta ushedeki.

¹¹Aza e kelime a Ayahuda a dakakai a ciya e ene yi punu a ubuta u kadiva wa, da a kana kece, “Te dai wi?”

¹²A katsuma ka kabundai ka uma, da uma a kana kuya'ankpanai yemeni adama e Yesu. Aza o yoku a danai, “Vuma vu singai da.” Aza o yoku a danai, “Uma a da wi a kuya'anka a'uwa.”

¹³Amma babu vuza na u ya'in kadanshi ka ni e keteshe, adama a na i ta a kupana wovon wa aza e kelime a.

¹⁴A kanna ka nashi ka kadiva ka, Yesu u banai a A'isa a Gbayin, da u kana kuya'an kuyotsongusu.

¹⁵Ayahuda a ya'in mereve da a danai, “Vuma vu nam pa u sa'wa kuyongo m malum ba. Nini dai u yevei ili ka tamkpanu nahannai?”

¹⁶Yesu wu ushuki, “Ili i na mi o kuyotsongusu ta punu yu utai wa va ba, amma Kashile ka na ka suki mu, ayi da u nekei mu i da.

¹⁷Uma a zagba baci kuya'an ili i na Kāshile ka cigai, i t̄a e kuyeve a na kuyotsongusu ku v̄a ta ku ut̄ai u Kāshile, amma ku v̄a ku d̄a ba.

¹⁸Aza a na a ci ya'an kuyotsongusu adama a k̄aci ke le, i t̄a a kuciga uma a cikpa le. Amma vuza na u cigai uma a cikpa vuza na u suki ni, u tsu dansa t̄a ili i mayun. U ci ya'an a'luwa ba, ko kenu.

¹⁹Musa u neke d̄a t̄a Wilā, amma babu vuza na u tonoi u d̄a. Yi d̄ai d̄a yi a kuciga kuna mu?"

²⁰Da uma a ushuki, "Vi t̄a n wunl̄ai u gbani-gbani! Anan yayi i a kuciga kuna wu?"

²¹Yesu u danai le, "N ya'in ili i mereve i te, d̄a ta na r̄ak̄a vu d̄a i ya'in mereve.

²²Musa u dana t̄a i kid̄a muku n d̄a avaja. (Amma ikaya i d̄a i d̄a a git̄ai ka'a, Musa d̄a ba.) I ci kid̄a t̄a maku kavaja a kanna k̄a kunl̄ai, ko kanna ka n Ashibi a d̄a baci.

²³Yi t̄a o kutono Wilā u Musa i kid̄a baci maku kavaja n Ashibi. An ka ki nannai, yi d̄ai d̄a yi a kuya'an wupa nu mpa ana m potsokpoi vuma n Ashibi?

²⁴Kas̄akp̄ai kuya'an afada tsu na ili yi a nwalu. Ya'in afada a ili i na yi mayun."

Yesu Kirisiti Kishi ka'a?

²⁵Da uma o yoku a Urishelima a k̄an̄ai kusheshe uteku u le, "Ayi na d̄a aza a gbar̄a-gbar̄a i a kuciga kuna va.

²⁶Amma wi t̄a a kuya'an kuyotsongusu a ubut̄a u na yaba dem u kene yi kat̄a kparamu u panaka yi, babu ta na vuza na u cigai kus̄ank̄a yi. U ga'an ba, aza e kelime e sheshe t̄a mayun Yesu vu nam pa ayi d̄a Kishi Kirisiti ka.

²⁷Amma ci yeve t̄a likuci i vuma vu nam pa. A ayin a na baci Kirisiti Kishi vu mayun vu t̄aw̄ai, babu vuza na u kuyeve likuci i ni."

²⁸Ayin a na Yesu wi a kuya'an kuyotsongusu a A'is̄a a Gbayin, d̄a u dengus̄ai kal̄ak̄atsu, "E, i yeve mu t̄a, i yeve t̄a likuci i v̄a. Mpa n suku k̄aci k̄a v̄a ba. Vuza na u suki mu u tsu dansa t̄a ili i mayun, amma i yeve yi ba.

²⁹Amma mpa, n yeve yi t̄a adama a na ta d̄e mu ut̄ai a ubut̄a u na wi, ayi d̄a ta na feu u suki mu."

³⁰Ana Yesu u dansai nannai, d̄a uma a cigai kukan̄a yi. Amma babu vuza na u fud̄ai u sa'wai ni, adama a na kat̄a ayin a a yawa ba.

³¹Amma uma n abund̄ai e neke t̄a ad̄u u Yesu. A danai, "Ayin a na baci Kirisiti Kishi u t̄aw̄ai, wi t̄a a kula'a vuma vu nam pa a kuya'an ili i mereve?"

A suki a k̄an̄a Yesu

³²Ana Afarishi a panai kabund̄ai ka uma a kuya'an yemeni yi ili i nam pa adama e Yesu, r̄ak̄a vi le n anan ganu vu gbagba'in a suki aza a kindi a bana a k̄an̄a yi.

³³Yesu u danai, "N kuyongo t̄a n ad̄a punu na ali ayin ukeci, kat̄a n yeve m bono u vuza na u suki mu.

³⁴A ayin a nan lo, yi t̄a a kulans̄a mu, amma ye kene mu ba. Yi a kufud̄a kparamu kubana a ubut̄a u na mi ba.”

³⁵E ecenei, “Te d̄ai tamkparamu ubut̄a u na vuma vu nam pa wi a kubana, ali d̄a t̄sa kukpad̄a kuciya yi? U kubana t̄a wo a likuci likuci i Helene† a ubut̄a u na uma a t̄su a t̄su das̄angu adama a na u yotsongusu Nhelene d̄e?”

³⁶Yi d̄ai u ciyai d̄a u danai, ‘I kulans̄a mu t̄a, amma ye kene mu ba,’ u danai kparamu ‘Yi a kufud̄a kubana a ubut̄a u na mi ba?’”

Mini ma na me ci neke wuma

³⁷A kanna ku uteku ka kad̄iva ka, ka na ki kanna ka gbayin, Yesu u denḡai kashani d̄a u salai, “Vuza na baci wi a kupana kakuli u t̄awa w̄a v̄a, u so'lo.

³⁸Vuza na baci u nekei kad̄u nu mpa u t̄awa! Adama a na Katagarda ka Cid̄a ka dana t̄a, ‘Meyeneke ma mini ma na me ci neke wuma mi t̄a e kuyene kat̄a mu ut̄a punu asuvu a ni.’ ”

³⁹Yesu wi t̄a a kadanshi ka Ayinviki a Kashile. Kashile kat̄a ka s̄uku Ayinviki a ni ba, adama a na kat̄a u denḡusa Yesu a na we neke yi tsugbayin ba. Amma a kubana megeshe, aza a na e nekei ad̄u e le u Yesu a isa t̄a Ayinviki a Kashile.

Uma e pecuki

⁴⁰Ana uma a panai kadanshi ke Yesu, aza o yoku e le a danai, “Vuma vu nam pa va mayun ayi d̄a Keneki ku uzagbi ka nan lo ka.”

⁴¹Aza o yoku a danai, “Aȳi d̄a Kishi Kirisiti.” Amma aza o yoku a danai, “Kirisiti Kishi w̄a kut̄a a Galili ba.

⁴²Katagarda ka Cid̄a ka danai Kirisiti Kishi wi t̄a a kut̄a a kat̄suma ka ntsukaya m Mogono Dawuda, kat̄a kparamu a matsa yi a Batalami a likuci i na Dawuda u yongoi.”

⁴³Dad̄a kabund̄ai ka uma ke pecuki t̄su na e sheshei n ukuna u Yesu.

⁴⁴Aza o yoku e le a cigai kukan̄a yi, amma babu vuza na u fud̄ai u sa'wai ni.

Aza e kelime a iwain kuneke ad̄u u Yesu

⁴⁵Dad̄a aza a kindi a A'lis̄a a Gbayin o bonoi u anan ganu vu gbagba'in† n Afarishi, d̄a e ecei le, “Yi d̄ai i zuwai d̄a i kpad̄ai kufud̄a kutuk̄a n Yesu na?”

⁴⁶Aza a kindi a a ushuki, “Babu vuza na u sa'wai kudansa uteku u na vuma vu nan lo u dansai.”

⁴⁷Afarishi a a ushuki, “Yesu u bonoko d̄a t̄a a uye u kupuw̄ank̄a wa feu!

⁴⁸Babu vuza te a kat̄suma ka t̄su at̄su anan ganu vu gbagba'in ko Kafarishi u nekei kad̄u n ayi.

⁴⁹Kabund̄ai ka uma ka nam pa e yeve Wil̄a u Musa ba, adama a nannai Kashile ki t̄a a kuya'anka le un̄a.”

⁵⁰Kafarishi ko yoku de Nikodimusu, vuza na u sa'wai kubana kene Yesu n kayin ka de. U danai le,

⁵¹“Wilā u tsu u saṅka tsu ta kilukpa uma babu na tsu panakai le ili i na a kudansa. U ga'an ci ya'anka le afada ba, sai ci yeve ili i na a ya'in.”

⁵²A ushuki, “Avu ta de vi a ubon u Galili feu? Kecei Katagarda ka Cida, yi ta ta na e kuyeve a na keneki ki a kuta a Galili ba.”

[⁵³Obolo o kotsoi da yaba dem u bonoi a kpa'a.

Yahaya 8

Vuka vu na a kana a tsugbani

¹Amma ayi Yesu u banai a Kusan ku Zaitun.

²Ana kayin ka asai n usana, da u bonoi a Alisa a Gbayin. Uma a tawai wa ni, da u dasangi u gitai kuyotsongusu le.

³Nlum n Wilā n Afarishi a tukai n vuka vi yoku vu na a kana a kuya'an tsugbani. Da a zuwai ni u shamgba kelime ka kabundai ka uma.

⁴Da a danai, “Malum, vuka vu nam pa a kana yi ta a kuya'an tsugbani.

⁵Wilā u Musa u yotsongusu tsu ta vuka vu na vi ya'in tsu nam pa a vara yi n atali ali u kuwa. Avu tamkpamu yi dai vu danai?”

⁶A ya'an ta keci nannai adama a na a zuwaka Yesu maza kata a ciya ili i na a kudansuka yi. Amma da Yesu u zalikai a kuya'an idani n ajivu a ni a idika.

⁷Da a gbagbalai kece Yesu ukuna u vuka wa. A kubana uteku da Yesu u dengai kashani da u danai, “Vuza na baci u sa'wai kunusa ba, u gitai kudika katali kata u vara yi.”

⁸Da Yesu u doku u zalikai u kana kuya'an idani a idika.

⁹Ana a panai nannai, da raka vi le a lazai vuza vi te vi te. Aza a gbara-gbara a da a lazai a cau. A kubana uteku Yesu n vuka va o okpoi a uteku u le.

¹⁰Yesu u dengai kashani da we ecei vuka va, “Te yaba dem u banai? Ko vuza te u buwa a na wa kilukpa wu ba?”

¹¹Da wu ushuki, “Vuzagbayin, ko vuza te wi lo ba.” Da Yesu u danai ni, “Mpa feu n kilukpa wu ba. Amma wala kata vu doku vi ya'an unushi ba.”]

Yesu da kutashi ka aduniyan

¹²Ana makyan ma ya'in, da Yesu u danai uma, “Mpa da vuza na n ci neke uma a aduniyan kutashi. Vuza na baci de dem u tonoi mu wi ta a kuciya kutashi ku wuma, wi kpamu a kuwala a kayimbi ba.”

¹³Afarishi a danai ni, “Ana vi a kuya'an kadanshi ka kaci ka nu, avu ende'en da vi a kushuku a na ili i nam pa ya i mayun i da. Atsu tsai kushuku ba.”

¹⁴Da wu ushuki, “E, mi t̄a a kudansa ili i nam pa adama a k̄aci k̄a v̄a, amma ili i mayun i d̄a. N yeve t̄a ubut̄a u na mu ut̄ai n ubut̄a u na mi a kubana. Amma aḏ̄a i yeve ubut̄a u na mu ut̄ai n ubut̄a u na mi a kubana ba.

¹⁵Aḏ̄a d̄a aza a na a ci kid̄a afada uteku u na uma a ci kid̄a feu afada e le. Mpa mi a kuya'anka vuza afada ba.

¹⁶Ko mi baci a kuya'an afada, tsu na mi a kuya'an afada mayun d̄a, adama a na mi ende'len ba. Dada vu na u suki mu wi t̄a nu mpa.

¹⁷Wil̄a u d̄a u danai uma e re a dansa baci ili i te derere tsu ngan adama a kakuna ko yoku, mayun d̄a a ushuku n ili i na a danai.

¹⁸Mpa d̄a vuza te a k̄atsumā ka aza a na i a kadanshi k̄a k̄aci k̄a v̄a, Dada vu na u suki mu ayi d̄a vuza te vu na wi a kadanshi k̄a v̄a kpmu.”

¹⁹Da e ecei, “Te d̄ai esheku a nu i?” Da wu ushuki, “Aḏ̄a i yeve mu ba, ko i yeve Dada vu v̄a. Ishi baci i yeve mu, yi ishi e kuyeve Dada vu v̄a feu.”

²⁰U ya'an t̄a kadanshi ka nam pa ayi a kuya'an kuyotsongusu punu asuvu a A'isa a Gbayin, d̄evu n ubut̄a u na a tsu zuwa ikebe. Amma ko vuza te u k̄anā yi ba, adama a na ayin a ni k̄atā a yawa ba.

Yi a kubana a ubut̄a u v̄a ba

²¹Yesu u danai kpmu Afarishi a, “Mi t̄a a kulaza a kubana a ubut̄a u yoku, k̄atā kpmu i l̄ansā mu. Amma yi a kufud̄a kubana a ubut̄a u na mi ba, k̄atā kpmu i kuwā n unushi.”

²²Da Ayahuda a danai, “U dana tsa kubana a ubut̄a u na wi a kubana ba. Wi t̄a wo a kuna k̄aci k̄a ni?”

²³Da Yesu u danai, “Aḏ̄a a id̄ika i d̄a yi, amma mpa gad̄i d̄a mu ut̄ai. Aḏ̄a aza a aduniyan a nam pa a d̄a yi, amma mpa vuza va aduniyan vu nam pa d̄a mi ba.

²⁴I d̄ada i zuwai d̄a n danai d̄a yi t̄a a kukuwā n unushi.” Mayun yi t̄a a kukuwā nannai, i iwan baci kushuku a na mpa d̄a vuza na n danai d̄a mi.

²⁵Da e ecei, “Avu d̄a vi ci ya'an ya?” Da wu ushuki, “Mpa d̄a vuza na n tsu dana d̄a vuza na mi ayin tutu.

²⁶Kakuna ki t̄a n aḅund̄ai ka na n kudana adama a d̄a, ili yi t̄a lo kpmu n aḅund̄ai i na n kilukpākā d̄a. Amma n dana nannai ba. Adama a na vuza na u suki mu u tsu dansa t̄a ili i mayun ayin tutu, mpa kpmu n tsu dana t̄a aza a aduniyan ili i na u danai mu koci.”

²⁷Uma a e yeve a na kadanshi ke Esheku ka'a wi a kuya'anka le ba.

²⁸Da u danai le, “Ayin a na baci i d̄engusāi Maku ma Vuma a mad̄anga ma atakaci, i kuyeve t̄a a na mpa d̄a vuza na n danai vuza na mi. Yi t̄a feu e kuyeve a na mi a kuya'an ili n k̄aci k̄a v̄a ba. N tsu dana t̄a ili i na Dada vu v̄a u yotsongushi mu koci.

²⁹Vuza na u suki mu wi t̄a nu mpa, u kaṣakpa mu ende'en ba, adama a na ayin tutu n ci ya'an t̄a ili i na i yokpoi ni."

³⁰Uma n aḅundai a na a panai Yesu a kuya'an kadanshi ka nam pa, d̄a e nekei aḁu wa ni.

Ili i mayun yi t̄a a kuzuwa d̄a i baruwa

³¹Da Yesu u danai Ayahuda a na e nekei aḁu n ayi, "I lya'a baci kelime n kutono kuyotsongusu ku va, aḁa aza o kutoni a va a d̄a yi mayun.

³²A ayin a nan lo i kuyeve t̄a ili i mayun, kaṭa ili i mayun i zuwa d̄a i baruwa."

³³A ushuki ni, "Aṭsu ntsukaya mi Ibrahim n d̄a, kaṭa kpmu tsu sa'wa kokpo agbashi a vuza ba. Yi d̄ai i zuwai d̄a vu danai ci t̄a a kubaruwa?"

³⁴Da wu ushuki, "N dana d̄a mayun, yaba dem vu na baci u ya'in unushi, kagbashi ku unushi ka wi.

³⁵Kagbashi ko tso okpo punu a kpa'a ku vuzakpa'a vi ni ko wanai ba, amma maku ma vuza vu kpa'a ayin tutu u ci yongo t̄a a kpa'a ke esheku.

³⁶Maku ma mu ushuku baci i baruwa, mayun d̄a ta na i baruwa.

³⁷N yeve t̄a aḁa muku mi Ibrahim n d̄a, amma i ciga t̄a kuna mu adama a na yi isa akaka a va ba.

³⁸Mi t̄a a kudana d̄a ili i na Dada vu va u yotsongi mu, amma aḁa yi t̄a a kuya'an ili i na esheku a d̄a a danai d̄a."

³⁹A ushuki, "Dada vu tsu d̄a Ibrahim." Da u danai, "Aḁa muku mi Ibrahim n d̄a baci yi mayun, yi t̄a a kuya'an ili i na Ibrahim u ya'in.

⁴⁰N dana d̄a t̄a ili i mayun i na m panai a ubuta u Kaṣhile, amma d̄a i dakakai adama a na yu una mu. Ibrahim u kuya'an ili nannai ba.

⁴¹Amma yi t̄a a kuya'an derere n ili i na esheku a d̄a a ci ya'ansa." A ushuki, "Aṭsu a matsa tsu ci nshele ba! Kaṣhile ka'a Esheku a tsu a mayun."

⁴²U danai le, "Kaṣhile ka baci Esheku a d̄a, yi t̄a a kuciga mu, adama a na mu uta t̄a u Kaṣhile d̄a n tawa wa a d̄a. Mpa n tawa na adama a kaḁi ka va ba, amma ayi d̄a u suki mu.

⁴³I yeve ili i na n danai ba, adama a na i iwan t̄a kisa akaka a va.

⁴⁴Esheku a d̄a a d̄a Kalijani, d̄a yi kpmu a kuya'an derere n ili i na u cigai. Ayi ayin tutu vuza vu munaka d̄a n vuza va a'uwa. Ili i mayun yi lo wa ni ba. U tsu dansa t̄a ka kaḁi ka ni koci, ili dem i na baci u dansai a'uwa a d̄a ta na. Vuza va a'uwa d̄a wi koci a kaḁi ka ni ba, amma ayi d̄a feu esheku a a'uwa raka.

⁴⁵Amma n dana t̄a mayun, d̄ada i zuwai d̄a i kpaḁai kuneke aḁu nu mpa.

⁴⁶Yayi a k̄atsumā k̄a d̄a wa kufud̄a kutuk̄a nu nsata m mayun adama a va? A na mi a kudana d̄a ili i mayun, yi d̄ai i zuwai d̄a i kp̄ad̄ai kuneke ad̄u wa va?

⁴⁷Vuza na baci de dem Esheku a ni i K̄ashile, wi t̄a a kupana kadanshi k̄a K̄ashile. Amma ad̄a uma a K̄ashile a da ba, dada i zuwai d̄a i kp̄ad̄ai kupana.”

Yesu u la'a t̄a Ibrahim

⁴⁸Da Ayahuda a danai Yesu, “Derere d̄a tsu dana avu Kasamariya ka'a, vi t̄a k̄pamu n wunl̄ai u gbani-gbani!”

⁴⁹Wu ushuki, “Mi n wunl̄ai u gbani-gbani ba. N ci neke t̄a Dada vu va tsugbayin, amma ad̄a i iwain kuneke mu tsugbayin.

⁵⁰Mi a kudakaka adama a na n ciyakā k̄aci k̄a va tsugbayin ba. Amma vuza yoku wi t̄a lo vuza na u cigai mi isa tsugbayin, ayi keyevikafada ka'a.

⁵¹N dana d̄a mayun, vuza na baci u tonoi kuyotsongusu ku va, wi a kukuwā ba.”

⁵²Da a danai ni, “Gogo na ci yeve t̄a a na vi n wunl̄ai u gbani-gbani! Ko Ibrahim n eneki a kuwā t̄a. Amma avu vu danai, ‘Vuza na baci u tonoi kuyotsongusu ku va, wi a kukuwā ba.’

⁵³Vi sheshe t̄a vu la'a t̄a dada vu tsu Ibrahim n tsugbayin? U kuwā t̄a, ta k̄pamu eneki nannai. Yayi tamk̄pamu vi dik̄ai k̄aci k̄a nu vi?”

⁵⁴Da wu ushuki, “N neke baci k̄aci k̄a va tsugbayin, tsugbayin tsu nan lo ili i d̄a ba, ko kenu. Dada vu va d̄a u ci neke mu tsugbayin, d̄a ad̄a i danai ayi d̄a K̄ashile k̄a d̄a.

⁵⁵Katā i sa'wa kuyeve yi bi'li ba, amma mpa n yeve yi t̄a. N dana baci n yeve yi ba, mi t̄a o kokpo vuza va a'uwa tsu d̄a. Amma n yeve yi t̄a, d̄a mi o kutono ili i na u tsu dana.

⁵⁶Esheku a d̄a Ibrahim u ya'in mazangā ana wi a kuvana kene ayin a na mpa n kutawā. We enei a d̄a, d̄a u ya'in mazangā.”

⁵⁷A danai, “Nini d̄ai ve kene Ibrahim? Katā vi yawa bi'li ayā amangerenkupa ba.”

⁵⁸Da wu ushuki, “N dana d̄a mayun, kafu a matsa Ibrahim, mpa d̄a† bi'li.”

⁵⁹Ana Yesu u danai nannai, d̄a uma a dik̄ai atali a kuna yi. Amma Yesu u werei n kabini, d̄a wu utai u kasakpaī Alisā a Gbayin a.

Yahaya 9

Yesu u potsokpoi kayimbā

¹Ana Yesu wi a nwalu, d̄a we enei vuma vu na wi kayimbā ali n ayin a na a matsai ni.

²Mukumitoni n ni me ecei ni, “Malum, yi d̄ai i zuwai d̄a vuma vu nam pa wi kayimbā ali n ayin a na a matsai ni? Adama a na u ya'in unushi u d̄a ko adama a na isheku i ni i nusai?”

³Da wu ushuki, “Vuma vu nam pa, uyimba u ni adama a unushi u ni ko wi isheku i ni u da ba. Ta a matsai ni nannai adama a na K̄ashile ko yotsongu utsura u ni a kubana wa ni.

⁴N kanna ka'a, tsa kulya'a kelime n kuya'an ulinga u vuza na u suki mu. Kayin ki ta lo a kutawa, babu vuza na u kufuda kuya'an ulinga.

⁵A na mi bili na a aduniyan, mpa da vuza na u tsu zuwa kutashi a ubuta u uma punu na a aduniyan.”

⁶Ana u danai nannai, da u cikpai ntsan a idika, da u nanai n kayala. Dada u surai kayala ka ntsan a ashi a vuma a.

⁷Dada u danai vuma va, “Bana vu sa'a ashi a nu a kada ba ka na e ci deke Suluwamu.” (“Suluwamu” dada “Usuki.”) Dada vuza va u banai da u sa'i ashi a ni de. Da u bonoi a kpa'a n kene.

⁸Dada uma a ubuta u nan lo n aza o yoku a na e yevei kayimba ka'a wi ishi n kofoloni kparamu, da e ecei, “Vuma vu nan lo vu dada na va, vuza na wi ishi idashi a kuya'an ufolu?”

⁹Aza o yoku a danai, “Ayi da.” Amma aza o yoku a danai, “A'a. Iyotsonoi i da.” Da kofoloni ka kanai kudana, “Mpa da bili de va!”

¹⁰Da e ecei, “Nini dai da gogo na vi e kene?”

¹¹Da wu ushuki, “Vuma vu na e ci deke Yesu ayi da u nanai ntsan n kayala da u surakai mu a ashi. Da u danai mu m bana Suluwamu n sa'a a da. Dada m banai da n sa'i, da ta na n kanai kene.”

¹²Da e ecei ni, “Te dai vuma va wi?” Da wu ushuki, “N yeve ba.”

Afarishi a piyai kulansa ili i na i zuwai

¹³Dada uma a dikai vuza na wi ishi kayimba ka a bankai a ubuta wa Afarishi.

¹⁴Kanna ka na Yesu u nanai ntsan n kayala da u potsokpoi ashi a vuma a, n Ashibi a da.

¹⁵Dada Afarishi e ecei vuma va, “Nini dai vi ciyai kene?” Da wu ushuki, “U surakai mu kayala ka taku a ashi, da n sa'i a da, da gogo na mi e kene.”

¹⁶Afarishi o yoku a danai, “Vuma vu nam pa Yesu u K̄ashile u da wu utai ba, adama a na u tono wilu wa Ashibi ba.” Amma aza o yoku a danai, “Vuma vu na baci wi vuza vu unushi wi a kufuda kuya'an urotu wi ili i mereve nahannai ba.” A fuda ta na a panakpanai ba.

¹⁷Da e ecei vuma va kparamu, “Yi dai va kudana adama a vuma vu na u potsokpoi a ashi a nu a?” Vuma va wu ushuki, “Keneki ka'a.”

¹⁸Ayahuda a iwain kuneke adu a na vuma va wi ishi kayimba, amma gogo na wi ta e kene. Dada a suki le a bana e deke vuma va isheku i ni.

¹⁹E ecei le, “Maku mā dā ma na va? I dana t̄a wi ishi t̄a kayimbā ana i matsai ni. Nini dāi dā gogo na wi e kene?”

²⁰Isheku i ni yu ushuki, “Ci yeve t̄a a na maku mā tsu ma'a, ci yeve t̄a kparamu kayimbā ka'a wi ishi ana tsu matsai ni.

²¹Amma ci yeve ko nini dāi gogo na u kañai kene ba. Ci yeve kparamu vuza na u potsokpoi uyimbā u ni ba. Ecei ni. U yawa t̄a u ya'an kadanshi n kaçi kā ni.”

²²A dansai tsu nam pa adama a na i t̄a a kupana wovon wa Ayahuda. Ayahuda a nam pa a dana t̄a dē vuza na baci u danai Yesu Kirisiti Kishi ka'a, wi o kudoku ku'uwa a kunu ka avasa kparamu ba.

²³I dāda i zuwai dā isheku i ni i danai, “U yawa t̄a u ya'an kadanshi n kaçi kā ni. Ecei ni.”

²⁴Ayahuda e dēkei vuma va u doku u t̄awai ire dā a danai ni, “Kucina n Kašhile kaṭa vu dansa mayun! Ci yeve t̄a vuma vu na u potsokpoi nu va wi t̄a n unushi.”

²⁵Wu ushuki, “Mpa n yeve ko a na vuza vu unushi dā wi ba. Ili i te i na yevei i dā na: Mi ishi t̄a kayimbā, amma gogo na mi t̄a e kene.”

²⁶E ecei, “Yi dāi u ya'in n avu? Nini dāi u potsokpoi ašhi ā nu?”

²⁷Da wu ushuki, “N dana dā t̄a dē, amma yu ushuku ba. Yi dāi dā i cigai i doku i pana kparamu? I ciga t̄a yo okpo aza o kutoni ā ni feu?”

²⁸Da a dansukai ni a danai, “Avu dā makumitoni mā ni, amma ātsu mukumitoni m Musa n dā.

²⁹Ci yeve t̄a a na Kašhile ka ya'in kadanshi m Musa, amma ali n gogo na ci yeve ko likuci ye ne i dāi vuma vu nam pa wu utai ba.”

³⁰Vuma va wu ushuki, “Ili i mereve i dā na va! U potsokpoi ašhi ā va, amma i yeve ubutā u na wu utai ba.

³¹Rakā vu tsu ci yeve t̄a a na Kašhile ka tsu panaka aza ā unushi ba, amma u tsu panaka t̄a vuza na u tsu tonu yi kaṭa u ya'an ili i na u danai.

³²Ali n ayin a na Kašhile ka ya'in aduniyan, babu vuza na u fudai u potsokpoi ašhi a vuza yoku vu na wi ishi kayimbā ali n ayin a na a matsai ni.

³³Kašhile kā suku baci vuma vu nam pa ba, wi a kufuda kuya'an ili ba.”

³⁴A danai ni, “Vuza vu unushi dā vi ali n ayin a na a matsai nu! Vi sheshe t̄a vi t̄a a kufuda kuyotsongusu tsu ili?” Dāda a danai ni u ku'uwa ā kunu ka avasa ka kparamu ba.

Uyimbā wa Afarishi

³⁵Ana Yesu u panai ili i na yi lo, u lañsai vuma va dā we ecei ni, “Vi neke t̄a kaḍu ka nu u Maku ma Vuma?”

³⁶Da wu ushuki, “Vuzagbayin, dana mu ayi dā ya, adama a na n neke kaḍu n ayi!”

³⁷Yesu u danai ni, “Ve ene yi t̄a d̄e, ayi d̄a vuza na wi a kadanshi n avu gogo na.”

³⁸U danai, “Vuzagbayin, n neke t̄a kaḍu.” Dada vuma va u kudangi u cikpai Yesu.

³⁹Yesu u danai ni, “N t̄awa t̄a ke'we uma a aduniyan a nam pa. N t̄awa t̄a kuneke kene wa ayimba, kata n yotsongu aza a na kpamu e sheshei ele ayimba a da ba, a na ayimba a da i.”

⁴⁰Afarishi a na i kashani d̄e a panakai ni, da e ecei, “Vi t̄a a kudana atsu ayimba a da ci?”

⁴¹Yesu wu ushuki, “Ishi baci ayimba a da yi, yi ishi a kuya'an unushi ba. Amma a na i danai yi t̄a e kene, na va u yotsongu t̄a a na i buwai n unushi u d̄a.”

Yahaya 10

Agisana a magubi

¹Yesu u danai, “N dana d̄a mayun, oboki n aza a magalaka a da koci a ciga baci a uwa a ubuta u na nlala mi ushiyi, a tsu uwa n utsutsu ba, amma a kumba m mashilya.

²Vuza na u tsu uwa n utsutsu ayi d̄a magubi ma nlala ma.

³Vuza na wi a kinda utsutsu u tsu bayuwaka yi ta. Kata nlala m pana kalakatsu ka ni. U ci d̄eke t̄a nlala n ni n ula e le kata u banka le kalina.

⁴Ayin a na baci wu utakai nlala n ni raka, u tsu wala t̄a kelime ke le, kata ta na o tono yi adama a na e yeve t̄a kalakatsu ka ni.

⁵O kutono vuza yoku ba, i t̄a a kukucikpa a suma u vuma vu nan lo, adama a na e yeve kalakatsu ka ni ba.”

⁶Yesu u danai le agisana a nam pa, amma e yeve ili i na u ciyai ba.

Yesu da magubi ma singai

⁷Yesu u danai le, “N dana d̄a mayun: Mpa da utsutsu wu nlala.

⁸Aza a na a tawai cau nu mpa raka, oboki a da n aza a magalaka. Nlala ma m panaka le ba.

⁹Mpa da utsutsu, aza a na baci a uwai n ubuta u va i t̄a a kuciya wishi, kata kpamu a uwa kata a uta kpamu a bana a ciya ilikulya'a.

¹⁰Koboki ka tsu tawa t̄a koci adama a na u boko, wu una, kata kpamu u langasa, amma mpa n tawa t̄a adama a na n neke wuma kata a ciya u da derere mayin.

¹¹“Mpa da magubi ma singai. Magubi ma singai me ci neke t̄a wuma u ni adama a na wi isa nlala ma.

¹²Vuza vu zamalinga ayi wi derere m magubi ma na mi nu nlala n kaci ka ni ba. Ayin a na baci we enei makunzukuruzi a kutawa, u tsu suma ta, kata u kasakpa nlala ma uteku u le. Kata makunzukuruzi ma gbara nlala ma, kata a tambalukpa a kakamba.

13Vuma va u tsu suma t̄a adama a na ayi vuza vu zamalinga d̄a, u ci inda kpamu nlala ma mayin ba.

14-15 “Mpa d̄a magubi ma singai. N yeve t̄a nlala n va, tsu na kpamu Dada vu va u yevei mu. Nlala n va kpamu n yeve mu t̄a, tsu na n yevei Dada vu va. N neke t̄a wuma u va adama a na m b̄anka nlala ma.

16Mi t̄a nu nlala n yoku n na mi punu a ushiga u nam pa ba, sai feu n tuka le punu. I t̄a a kupana kalakatsu ka va, raka vi le kpamu i t̄a o kubono ushiga u te m magubi me te.

17 “Dada u ciga mu t̄a adama a na mu ushuku t̄a kuneke wuma u va, adama a na mi isa u d̄a kpamu.

18Babu vuza na u kudika wuma u va. N neke t̄a u d̄a n ucikali u va. Mi t̄a n utsura, u na n neke u d̄a, mi t̄a kpamu n utsura u na n kisa u d̄a, uteku u na Dada u danai mu n ya'an.”

19Ayahuda kpamu a panakpanai adama a ili i na Yesu u danai ba.

20Ele n abundai a danai, “Wunlai u gbani-gbani u tonon yi t̄a, d̄a u bonokoi ni kajarishi. Yi d̄ai i zuwai d̄a yi a kupanaka yi?”

21Amma aza o yoku a danai, “Vuma vu na wunlai u gbani-gbani u bonokoi kajarishi, u tsu dansa ili tsu nam pa ba. Wunlai u gbani-gbani wi t̄a a kufuda kubayuwā aashi a kayimba?”

A iwain Yesu

22Ayin a utani a yawai, ayin a na ele a ci ciba n Kadiva ka Avalinka† a Alisa a Gbayin a Urishelima.

23Kanna ke te, Yesu a kukara'la punu a Alisa a a ubuta u na e ci d̄eke Kafalaka ke Sulemanu.

24Ayahuda a kanzai ni d̄a a danai, “Ali wana d̄ai va kulya'a kelime n kuzuwa adu a tsu a kasakpa munlai, ko avu d̄a ya? Avu d̄a baci Kirisiti Kishi dana tsu magaba.”

25Yesu wu ushuki, “N dana d̄a t̄a d̄e, amma yu ushuku ba. Ili i mereve i na n ya'in n kula ku Dada vu va i yotsongu t̄a ko mpa d̄a ya.

26Amma yu ushuku ba, adama a na ad̄a nlala n va n d̄a yi ba.

27Nlala n va n tsu pana t̄a kalakatsu ka va, n yeve le t̄a, o tsu tonon mu t̄a.

28N neke le t̄a wuma u babu uteku, i a kukuwa ba, babu kpamu vuza na u kushada le e ekiye a va.

29Dada u neke mu t̄a ele. U la'la t̄a yaba dem, babu vuza na u kushada le e ekiye a Dada vu va.

30Mpa n Dada, atsu d̄a vi te.”

31Aza e kelime a Ayahuda a tadai atali kpamu adama a na a vara Yesu a una.

³²Amma u danai, “N yotsongu dā tā ili i singai n ʔbundāi i na Dada vu vā u suki mu n ya'an. Adama a ili ye ne i dāi yi a kuciga kuvara mu?”

³³ʔ ushuki, “Ci ciga kuvara wu adama a ukuna u singai ba, amma adama a na vi ya'in kadanshi ki ishikushi† u Kāshile. Avu vuma dā vi koci, amma vu dana yi tā derere n Kāshile!”

³⁴Da wu ushuki, “I yeve tā dē a na a dānai a Katagarda ka Cidā kā dā a na Kāshile ka danai, ‘ʔdā ʔmali a dā.’

³⁵Ci yeve tā ili i na Katagarda ka Cidā ka danai mayun dā ko wanai. Da kpamu Kāshile ke dēkei uma a nan lo ʔmali, uma a na u nekei akaka ʔ ni.

³⁶Tsu vā na, Dada u neke mu tā tsa ava'inka dā u suki mu punu a aduniyan. Yi dāi i zuwai dā i danai n ya'an tā kadanshi ki ishikushi u Kāshile ana n danai, ‘Mpa dā Maku mā Kāshile’?

³⁷Mi baci a kuya'an ili i na Dada vu vā u cigai n ya'an ba, kātā yu ushuku nu mpa ba.

³⁸Amma n ya'an baci i na Dada vu vā wi a kuciga n ya'an, nekei ʔdū adama a nan lo, ko yu ushuku baci n kadanshi kā vā ba. Yi tā ta na e kuyeve mayun a na Dada wi tā derere nu mpa, mpa kpamu derere n Dada.”

³⁹A cigai kukaṅa Yesu kpamu, amma dā u fātātsai.

⁴⁰Dadā u lazai u banai u pasai u Kudōlu ku Urdu sai ʔ ubutā u na Yahaya u gitai kuya'an ka uma kusumbu ka akucina, dā u shangbai dē.

⁴¹Uma n ʔbundāi a banai wā ni. Da ʔ kaṅai kudananai, “Yahaya u sa'wa kuya'an ili i mereve ba, amma ili rākā i na Yahaya u danai adama a vuma vu nam pa mayun dā.”

⁴²Da uma n ʔbundāi a na i dē e nekei ʔdū n Yesu.

Yahaya 11

Ukpā u Li'aziru

¹Kanna ke te, mbālā n kaṅai vuma vi yoku vu na e ci dēke Li'aziru. Wi tā idashi ʔ likuci i Bataniya kobolo n ataku ʔ ni, Meri† m Marta.

(²Meri vu nam pa va ʔyi dā vuza na u kutāwā wā tsunku Vuzagbayin mani'in mā magulani e ene, kātā wu ura a dā n kaṅji kā ni. Taku vi ni Li'aziru ʔyi dā wi nu mbanaki ma.)

³Da Meri m Marta ʔ suki vuza yoku u bana u dana Yesu, “Vuzagbayin, vuza vu ucigi vu nu u kaṅa tā mbanaki.”

⁴Ana Yesu u panai nannai, dā u danai, “Mbanaki n nam pa n kubanka yi ukpā ba. Ili i nam pa i ya'an tā nahannai adama a na e neke Kāshile tsugbayin, mpa Maku mā Kāshile n kuciya tā tsugbayin adama a ukuna u nam pa.”

⁵Yesu u ciga tā Marta m Meri n Li'aziru feu.

⁶Amma ana u panai Li'aziru wi nu mbanaki, da u doku u shamgbai de a ubuta u na wi ali ayin e re kpamu derere.

⁷Da u danai mukumitoni n ni, “Ya'an tsu wala kata tsu bono a Yahuda.”

⁸Amma da mukumitoni n ni n danai, “Malum, kaikulu, aza e kelime a Ayahuda a dengai kuna wu n atali. Nini dai kpamu vi cigai kubono de gogo na?”

⁹Da wu ushuki, “A kanna dem ci ta n iyum kupa n i re. Kutashi ku kanna ki baci lo, uma i ta a kuwala i a kutadatsa ba. I ta e kene adama a na i ta n kutashi ka aduniyan ku nam pa.

¹⁰Amma a wala baci n kayin, i ta a kutadatsa adama a na i n kutashi ba.”

¹¹Da u danai le, “Kaja'a ka tsu Li'aziru wi ta alavu, amma mi ta a kubana adama a na ci jimgbasa yi.”

¹²Mukumitoni ma n danai, “Vuzagbayin, alavu a da yi baci, ashe u kutawa ta wa denga kata u potso!”

¹³Ele e sheshe ta ko Yesu wi ta a kudana Li'aziru va alavu a da wi koci, amma i na Yesu wi a kudana i dafa Li'aziru u kuwa ta de.

¹⁴Da u danai le magaba, “Li'aziru u kuwa ta.

¹⁵N ya'an ta mazanga a na mi kobolo n ayi ba, adama a na i ciya kasingai punu. Ciya i neke kadu nu mpa. Tawai, tsu banai wa ni gogo na.”

¹⁶Makumitoni mo yoku, Toma (vuza na e ci deke “Mepeshe”) u danai aza a na a buwai va, “Ya'an raka vu tsu, tsu soku malum ma, adama a na tsu kuwa kobolo n ayi!”

Yesu kobolo m Meri m Marta

¹⁷Ana Yesu u yawai, da u cinai wana dai Li'aziru u ya'an ayin a nashi ana a cidangi ni. (¹⁸Bataniya nwalu m meli vi re da koci a kubana a Urishelima.)

¹⁹Ayahuda† n abundai a uta ta a Urishelima da banai u Marta m Meri adama a na a ya'anka le ikyashi yu ukpa adama a taku vi le.

²⁰Ana Marta u panai a na Yesu wi lo a kutawa, da wu utai adama a na u gasa n ayi, amma da Meri wo okpoi punu a kpa'a.

²¹Marta u danai Yesu, “Vuzagbayin, ishi baci vi ishi lo, taku vu va wi ishi a kukuwa ba.

²²Amma n yeve ta ko n gogo na Kashile ki ta e kuneke wu ili dem i na vu folonoi ni.”

²³Yesu u danai, “Taku vu nu wi ta a kudenga kata u yongo n wuma kpamu.”

²⁴Marta wu ushuki, “N yeve ta wi ta a kudenga kata u ciya wuma kpamu a kanna ku ukocishi, Kashile ka dengusa baci a akpisa dem.”

²⁵Yesu u danai ni, “Mpa dā vuza na n ci dēngusā akpisā, mpa dā kpamu wuma. Aza a na e nekei ādu nu mpa i t̄a o kuyongo n wuma, ko ishi ā kuwā.

²⁶Yaba dem vu na baci kpamu wi o kuyongo n wuma, dā u nekei kādu nu mpa, wi ā kukuwā ba. Marta, vu neke t̄a kādu n ili i nam pa?”

²⁷Da wu ushuki, “E, Vuzagbayin. N neke t̄a kādu a na avu dā Kirisiti Kishi, Maku mā Kashile, avu dā kpamu vuza na a danai wi lo ā kutawā a aduniyan.”

Yesu u shikai

²⁸Ana Marta u danai nannai, dā u bonoi asuvu a kpa'a dā u ya'in kadanshi m Meri ende'en ni. “Malum ma mi t̄a lo, we ece wu t̄a kpamu.”

²⁹Ana Meri u panai nannai, dā u dēngai gogo'lo dā u lazai a kubana u Yesu.

(³⁰Kat̄a Yesu u yawa asuvu ā likuci a ba, amma ta dē bi'li wi ā ubutā u na Marta u gasai n ayi.)

³¹Uma n ābundai a na a banai kuyasā Meri, ana e enei ni u dēngai gogo'lo dā wu utai a kpa'a ka, ele a zuwa t̄a ko a kasaun ka'a wi a kubana kat̄a u shikā. Da o tonoi ni.

³²Amma Meri u bana t̄a ā ubutā u na Yesu wi. Ana we enei ni, dā u kudangi e ene a ni, dā u danai, “Vuzagbayin, ishi baci vi ishi lo, taku vu vā wi ishi ā kukuwā ba.”

³³Da Yesu we enei ni ā mashi kobolo n uma a na i n ayi va feu. Da u namgbai katsumā kau.

³⁴We ecei, “Te dai i cidangi ni?” Da a danai ni, “Vuzagbayin, tawā ve ene ubutā wa.”

³⁵Da Yesu u shikai.

³⁶Uma a na i kashani devu lo a danai, “Yi t̄a e kene tsu na u cigai ni kau.”

³⁷Amma aza o yoku ā katsumā ke le a danai, “Ayi dā vuza a na u bayuwai kayimbā ka ashi. Mayun dā wi ishi a kisa Li'aziru ā ubutā wu ukpa.”

Yesu u dēngusā Li'aziru

³⁸Da Yesu u doku u namgbai katsumā kau. Da u banai a kasaun ka na e she'wei a katali dā a palai utsutsu wa n katali ko yoku.

³⁹Da u danai le, “Gidaḷakpai katali ka kakambu ke te.” Amma Marta u danai, “Vuzagbayin, vi yeve t̄a Li'aziru u kuwai ayin ā nashi a dā na, u kugitā t̄a dē kushama.”

⁴⁰Da Yesu u danai ni, “Kat̄a vi ciba ili i na n danai nu ba?” Vi neke baci kādu, vi t̄a e kene tsugbayin tsu Kashile.’ ”

⁴¹Da ā gidaḷakpai katali ka kakambu ke te. Da Yesu u dēngusā ashi ā ni gadi u danai, “Dada, n ya'an t̄a mazangā a na vu panakai mu.

⁴²N yeve t̄a ayin tutu vu tsu panaka mu t̄a, amma n dana t̄a ili i nam pa ya adama a uma a na i nu mpa na. N ciga t̄a ā ushuku nu mpa a na avu dā vu suki mu.”

⁴³Ana Yesu u kotsoi kuya'an kavasa, da u dengusai kalakatsu nu utsura da u dekei, "Li'aziru, uta!"

⁴⁴Da wu utai. A ala yi ta e ekiye n ene n arikinlai a kacida, da a shiyai ni kparamu n kakashi a ashi a ni. Da Yesu u danai le, "Shikpai ni kata i kasakpai u wala."

O fobusoi kuna Yesu

(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Luk. 22:1-2)

⁴⁵Ayahuda n abundai aza a na a tawai kene Meri da e enei ili i na Yesu u ya'in, da e nekei adu n ayi.

⁴⁶Amma aza o yoku a katsuma ke le a banai a danai Afarishi ili i na Yesu u ya'in.

⁴⁷Anan ganu vu gbagba'in n Afarishi a e dekei Aza e Kusheshe a ubuta u te da a danai, "Yi dai tsa kuya'an? Vuma vu nam pa wi ta a kuya'an urotu wi ili i mereve n abundai.

⁴⁸Tsu kasakpa yi baci a kulya'a kelime n ili i na nam pa, yaba dem wi ta e kuneke kadu n ayi. Osoji o Roma i ta a kutawa a langasa Alisa a Gbayin a tsu n idika i tsu."

⁴⁹Vuza vu Kusheshe vi yoku a katsuma ke le kula ku ni ku da Kayafa, ayi da kparamu mogono ma anan ganu a kaya ka nan lo. U danai, "Ada i yeve ili ba, ko kenu!"

⁵⁰Nini dai yi a kukasakpa a ni'wantangu idika dem? U la'a ta n kuga'an vuma vi te u kuwa adama a na uma a na a buwai a ya'an wuma."

⁵¹Kadanshi ka na Kayafa u ya'in, kusheshe ku ni ku da ba. Amma, adama a na ayi da mogono ma anan ganu a kaya ka nan lo ka, wi ta a kadanshi ki ili i na i kutawa ya ya'an: Wi ta a kadanshi ka na Yesu wi ta a kutawa wa kuwa adama a Ayahuda.

⁵²Ko n nannai Yesu wi a kukuwa adama a Ayahuda koci ba. U kukuwa ta adama a na u tuka uma a Kashile a na ishi a wacuwai a aduniyan dem kobolo.

⁵³Dada a kanna ka nan lo aza e kelime a Ayahuda a gitai kusheshe uteku u na a kuna Yesu.

⁵⁴Adama a nannai, Yesu u doku u kara'a e keteshe a ubon u Yahuda ba, da u kasakpai Urishelima. U banai a likuci i Ifuramu, i na yi a kakinu ka kakamba, da u shamgbai de m mukumitoni n ni.

⁵⁵Ayin a Kadiva ka Kupasamgbanai a yawa ta devu. Uma n abundai a na i idashi a likuci i wawa'a a banai a Urishelima kafu kanna ka kadiva ka adama a na a ciya a takpa nshinda tsu na Wilu u danai.

⁵⁶A ciga ta e ene Yesu. Ele punu bi'li a Alisa a Gbayin a, da a gitai mecenshenei, "Yi dai ye enei? Wi ta a kutawa kadiva ka gaji?"

⁵⁷Anan ganu vu gbagba'in n Afarishi a danai uma vuza na baci de dem we enei Yesu, u bana u dana le, kata a ciya a kana yi.

Yahaya 12

Meri u tsunki Yesu m manil'in mā maḡulani

(Mat. 26:6-13; Mar. 14:3-9)

- ¹Ana wo okpoi ayin a tali k̄at̄a a na a ya'an Kaḡiḡa ka Kupasamgbanai, Yesu u banai a Bataniya daḡa u cipai a kpa'a ku Li'aziru vuza na u kuwai da Yesu u dengusai ni n wuma.
- ²A yanakai ni tsuwa'a de. Marta da vuza na u nekei ni tsuwa'a tsa, Li'aziru wi ta punu a katsuma ka aza a na a yali kobolo n Yesu.
- ³Meri u dikai meyelyu ma gbayin ma manil'in mi ikebe, da u tsunki Yesu e ene. Da wu urai a da n kanji ka ni. Da ta na maḡulani ma manil'in ma ma shanai punu a kpa'a ka.
- ⁴Amma makumitoni ma ni Yahuza Iskaryoti, vuza na u kutawa we neke a una Yesu, u danai,
- ⁵“Manil'in ma nan lo ikebe i ni i yawa ta katsupu ka kaya ka vuza te. Wi ishi u galan e denge k̄at̄a ikebe ya e neke aza a yali.”
- ⁶Amma u ci kebece n ukuna wa aza a yali ba. U dana ta nannai adama a na ayi va koboki ka'a. Ayi da vuza na u tsu fobo ikebe ya, u ci ya'an ta n u shadai kparamu n u ya'ankai ka ni.
- ⁷Amma Yesu u danai, “K̄at̄a vu gbandarasa yi ba. U ya'an ta nannai tso ofobuso a kacida ka va.
- ⁸Ayin tutu yi ta o kuyongo kobolo n aza a unambi, amma ayin tutu yi o kuyongo nu mpa ba.”

A cigai kuna Li'aziru

- ⁹Ana kobolo ka uma ka panai Yesu u yawa ta a Bataniya, da a banai de adama a na ta de Yesu wi. A bana ta kparamu adama a na a ciya e ene Li'aziru, vuza na Yesu u dengusai n wuma kparamu.
- ¹⁰Daḡa anan ganu vu gbagbalin e sheshei kuna Li'aziru feu.
- ¹¹Adama a Li'aziru, Ayahuda n abundai a gitai kukasakpa kutono le, da a kucikpa e neke adu e le u Yesu.

Yesu u uwai a Urishelima

(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Luk. 19:28-40)

- ¹²Kanna ke ire, kabundai ka uma n abundai ka na ka tawai a ubuta u Kaḡiḡa ka Kupasamgbanai† ka, a panai a na Yesu wi a kutawa a Urishelima.
- ¹³Da a dikai ekeme, da a banai adama a na a gasa n Yesu, da a dengusai alakatsu, “Hosana!† Cikpai Kashile!” “Kashile ke neke unasingai u vuza na u tawai n kula ku Vuzavagudu!” “Kashile ke neke Mogono mi Israila unasingai!”
- ¹⁴Yesu u ciyai majaki da u kumbai. Na da uteku u na Katagarda ka Cida ka danai,
- ¹⁵“Uma a Sihiyona, k̄at̄a i pana wovon ba! Gogo na mogono ma da mi ta lo a kutawa, u kumbai maku ma majaki.”

¹⁶A ayin a nan lo a mukumitoni n ni n yeve ili i na u ciyāi ba. Amma a kubana megeshe, ana Kāshile k̄a d̄engusāi ni a kubana a ubuta u tsugbayin, d̄a a cibai a na Katagarda ka Cid̄a ka ya'in kadanshi adama a ni, d̄a k̄pamu a cibai a na uma a ya'in nannai adama a ni.

¹⁷Uma i ta lo n ābundai a ayin a na Yesu u d̄engusāi Li'aziru n wuma, d̄a u danai ni wu uta punu a kasaun ka. Gogo na a kanai kudana uma o yoku ili i na Yesu u ya'in.

¹⁸Uma n ābundai a utai a banai a gasai n Yesu, adama a na a pana ta ukuna wu urotu wi ili i mereve i ni.

¹⁹Da Afarishi† a dananai, “Ye ene ta, ci yikpa de gbende-gbende! Indanai, uma a aduniyan raka o kutono yi.”

Nhelene n yoku n lansai Yesu

²⁰Nhelene n yoku feu a bana ta a Urishelima adama a na a cikpa Kāshile a ayin a kadiva ka.

²¹A banai u Filibu, vuza na wu utai a likuci i Besaida i na yi a Galili, d̄a a danai, “Malum, ci ciga ta ce ene Yesu.”

²²Filibu u banai u danai Andarawu, d̄a ele aza e re e le a banai a danai Yesu.

²³Da Yesu u danai le, “Ayin a yawa ta a na Maku ma Vuma† ma kisa tsugbayin ci ni.

²⁴N dana d̄a mayun, vici'u vu na vi yikpai a idika vi o kudoku ba, sai vu kuwa bi'i. Amma vu kuwa baci, vu kuta ta kata vu matsa n ābundai.

²⁵Vuza na baci u cigai wuma u ni a aduniyan a nam pa, wi ta a kunamba u d̄a. Vuza na baci u iwain wuma u ni punu a aduniyan a nam pa, wi ta a kuciya wuma u na u kukotso ba.

²⁶Vuza na baci u cigai kuya'anika mu tsugbashi sai u tawa u tono mu, adama a na kagbashi ka va ko yongo nu mpa a ubuta u na mi dem. Dada vu va feu wi ta e kuneke tsugbayin u yaba dem vu na u ya'ankai mu tsugbashi.”

Yesu u ya'in kadanshi ku ukpa ka ni

²⁷Yesu u lya'i kelime n kuya'an kadanshi, “Gogo na mi ta a katsuma ka atakaci. N dana wo, ‘Dada, isa mu a katsuma ka ayin a nam pa’? A'a, n tawa ta a katsuma ka ayin a nam pa adama a ili i nam pa, mayun d̄a k̄pamu n so'o atakaci.

²⁸Dada, yotsongu uma tsugbayin tsu nu!” Da kalakatsu ku utai gadi d̄a ka danai, “N yotsongu ta tsu na mi n tsugbayin, mi ta k̄pamu o kudoku kuya'an nannai.”

²⁹Kabundai ka uma ka na ki a kashani lo a panai kalakatsu ka. Da aza o yoku e le a danai kakpanga ka'a. Amma aza o yoku a danai, “Kalingata ka'a ka ya'in kadanshi n ayi!”

³⁰Dada Yesu u danai le, “Adama a d̄a a d̄a kalakatsu ka ka tawai, adama a va a d̄a ba.

³¹Gogo na ayin a ɗa a na Kaṣhile ka kuya'anka uma a aduniyan afada. Ayin a ɗa kpamu a na Kaṣhile ko kuloko Malya'i, vuza na u lya'i tsugono a aduniyan a nam pa.

³²Ayin a na baci a ɗengusaɗi mu gaɗi vu maɗanga ma atakaci, mi ta a kuzuwa yaba dem u taɓa wa va.”

³³Yesu u dansai ili i nam pa adama a na u yotsongu uteku u na u kukuwa.

³⁴Da kaɓundai ka uma ku ushuki, “Wila u tsu u dana tsu ta Kirisiti Kishi u kuyongo ta n wuma ali ayin a babu uteku. Nini dai, va kudana i ta a kuɗengusa Maku ma Vuma a gaɗi vu maɗanga ma atakaci? Yayi Maku ma Vuma ma nam pa ma?”

³⁵Yesu wu ushuki, “Kutashi ki ta lo n aɗa ali a kubana megeshe kenu. Lya'i kelime nu nwalu aɗa bi'i n kutashi. N nannai, kayimbi ki a kukana da ba, yi kpamu a kutadatsa ba. Amma i ya'an baci nwalu a kayimbi, ye kuyeve a ubuta u na yi a kubana ba.

³⁶Nekei aɗu n vuza na u tukai n kutashi, ayi bi'i na kobolo n aɗa. Yi ta ta na o kokpo uma a na i o kuyongo a ubuta u kutashi.”

Uma o yoku a iwain Yesu

Ana Yesu u dansai ili i nam pa, da u lazai u banai u sheɗeki adama a na e ene yi ba.

³⁷Ko a na u ya'in urotu wi ili i mereve i nam pa dem a asuvu e le, e neke aɗu e le wa ni ba.

³⁸Ili i nam pa i ya'an ta adama a na ili i na keneki Ishaya u danai i ya'an mayun, “Vuzavaguɗu, yayi u nekei kaɗu n ili i na tsu danai le? Yayi kpamu Vuzavaguɗu u yotsongi utsura u ni?”

³⁹Ishaya† u danai kpamu ili i na i zuwai da a kpaɗai kuneke aɗu i daɗa:

⁴⁰” Vuzavaguɗu u pala ta aashi a uma, da u zuwai uma a ya'an ugbawansuvu. U ya'an ta nannai adama a na aashi e le a kpaɗa kene, kata kpamu aɗu e le a kpaɗa kuyeve, kata a kpaɗa kubono wa va, kata m potsokpo le.”

⁴¹Ishaya u dansai ili i nam pa, adama a na we ene ta tsugbayin ci Yesu, da u ya'in kadanshi ka ni.

⁴²A ayin a nam pa, uma n aɓundai kobolo n aza e kelime a Ayahuda o yoku e nekei aɗu n ayi. Amma adama a na i ta a kupana wovon wa Afarishi, a ya'an kadanshi ka ni e keteshe ba, ta lo Afarishi o loko le punu a kunu ka avasa ka.

⁴³Uma a a cigai uma a cikpa le ali u la'a tsu na Kaṣhile ka kucikpa le.

Yesu u taɓai kisa aduniyan

⁴⁴Yesu u salai, “Vuza na baci de dem u nekei kaɗu nu mpa, u neke ta ka'a wa va kobolo kpamu n vuza na u suki mu.

⁴⁵Vuza na baci we enei mu we ene ta vuza na u suki mu.

⁴⁶N taɓa ta tsu vuza na u tsu tuka n kutashi a aduniyan, adama a na yaba dem vu na baci u nekei kaɗu nu mpa u buwa a kayimbi ba.

⁴⁷ “Vuza na baci u panai kadanshi ka va da u iwain kutono ka'a, mpa da n kuya'anka yi afada ba. Adama a na n tawa kuya'anka uma a aduniyan afada ba, amma kisa a da.

⁴⁸ Amma ili i yoku yi ta lo i na i kuya'anka vuza na u iwain mu n kadanshi ka va afada. Kadanshi ka na n dansai ka da ka kuya'anka yi afada a kanna ku uteku.

⁴⁹ Ili i na n dansai n utsura u kaçi ka va u da ba. Dada vu va vu na u suki mu u danai mu ili i na n kudana n i na n kuyotsongusu.

⁵⁰ N yeve ta ili i na u danai uma a ya'an, i da i tsu zuwa uma o yongo n wuma ko wanai. I da da i zuwai da n danai da derere i na Dada u danai mu.”

Yahaya 13

Yesu u sa'i ene a mukumitoni n ni

¹ Ana wo okpoi kanna ke te kafu a gitā Kaḍiva ka Kupasamgbantai, Yesu u yeve ta a na ayin a yawai ni kuḱaḱpa aduniyan a nam pa kaṭa u bono we Esheku. U ciga ta uma a ni a na i a aduniyan ayin tutu, u ciga le ta kparamu mayin sai uteku.

² Yesu m mukumitoni n ni o bolongi adama a na a lya'a ilikulya'a n kulivi. Kalijani ka zuwa ta de Yahuza, maku ma Sima Iskaryoti, u sheshei uteku u na u kuneke Yesu.

³ Yesu u yeve ta a na Esheku e nekei ni utsura a ubuta wi ili dem, ayi kparamu wu uta ta a Kaḱhile, wi ta kparamu o kubono u Kaḱhile.

⁴ Ele a kulya'a ilikulya'a, da u dengai u fodoi motogu ma ni, da u shiyai mayaga ma kusumbu a kukyu'un ku ni.

⁵ Da u tsungi mini a kaḱanatsu da u gitai kusa'a ene a mukumitoni n ni, da wu urai m mayaga ma na u shiyai a kukyu'un ku ni ka.

⁶ Ana u yawai u Sima Biturusu, da Biturusu va u danai ni, “Vuzagbayin, vi ta a kusa'a ene a va?”

⁷ Wu ushuki, “Vi yeve ili i na mi a kuya'an gogo na ba, amma vi ta e kuyeve a kubana megeshe.”

⁸ Biturusu u danai, “A'a, vi a kusa'a ene a va ba.” Wu ushuki, “N sa'a baci ene a nu ba, avu vi a katsuma ka uma a va ba.”

⁹ Biturusu wu ushuki, “Vuzagbayin, sa'a ene a va koci ba! Sa'a ekiye n kaci ka va feu!”

¹⁰ Yesu u danai, “Vuza u sumba baci, ikyamba i ni raka yo okpo ta cida. Ili i na i buwai i da da u sa'a ene a ni koci. Ada kparamu aza a cida a da yi, amma raka vu da da yi cida ba.”

¹¹ U yeve ta vuza na u kuneke yi a ubuta wi irala i ni, i da da i zuwai da u danai, “Raka vu da da yi cida ba.”

¹² Ana u kotsoi kusa'a ene e le, da u ukai motogu ma ni da u dasangi kparamu. Da we ecei, “I yeve ta ili i na n kotsoi kuya'anka da gogo na va?”

- 13**I ci d̄eke mu t̄a ‘Malum’ n ‘Vuzagbayin,’ i dansa t̄a derere, adama a na mayun d̄a.
- 14**Mpa, Vuzagbayin m Malum m̄a d̄a, n sa'a t̄a ene a d̄a gogo na. A d̄a feu i sa'a ene o itoku i d̄a.
- 15**N ya'an t̄a nannai adama a na wo okpo d̄a agisana a na i ya'anka uma uteku u na n ya'ankai d̄a.
- 16**N dana d̄a mayun, kagbashi ka tsu la'a vuzagbayin vi ni ba. Vuza na a tsu suku u tsu la'a vuza na u suki ni ba.
- 17**I yeve t̄a ili i nam pa, K̄ashile ki t̄a a kuzuwaka d̄a un̄asingai i ya'an baci ili ya.
- 18**“A d̄a r̄ak̄a d̄a n ciȳai ba. N yeve t̄a aza a na n zagbai d̄e. Amma ili i na Katagarda ka Cid̄a ka danai sai yo okpo mayun, ‘Vuma vu na u lya'i ilikulya'a nu mpa, u kucikpa t̄a wo okpo a tsurala nu mpa!’”
- 19**“Mi t̄a a kudana d̄a ili i nam pa gogo na kafu i d̄a i ya'an adama a na i t̄aw̄a baci i ya'an, i neke a d̄u a na mpa d̄a mi lo ayin tutu.
- 20**N dana d̄a mayun, vuza na baci de dem wi isai vuza na n suki, wi isa mu t̄a feu. Vuza na baci kpamu dem wi isai mu, wi isa t̄a feu Dada vu na u suki mu.”

Yesu u ya'in kadanshi ki ili i na i kucina yi

(Mat. 26:20-25; Mar. 14:17-21; Luk. 22:21-23)

- 21**Ana u kotsoi kudansa ili i nam pa, d̄a u namgb̄ai k̄atsumā k̄au. Da u dansai e keteshe, “N dana t̄a mayun, vuza te a k̄atsumā k̄a d̄a wi t̄a e kuneke mu wi irala i va.”
- 22**Da mukumitoni ma n ripul̄ai n ili i na wi a kudansa, d̄a a indanai.
- 23**Vuza te a k̄atsumā k̄a mukumitoni ma, vuza vu ucigi vu Yesu, ayi lo id̄ashi d̄evu n ayi.
- 24**Sima Biturusu u ya'in gipi n āshi u vuza va, d̄a u danai ni, “Ece yi vuza na u ciȳai.”
- 25**Da makumitoni ma me sherewengi u yawai d̄evu n Yesu d̄a we ecei, “Vuzagbayin, yayi vi ciȳai a k̄atsumā k̄a tsu?”
- 26**Yesu wu ushuki, “Mi t̄a a ku'luka kajishi ka nam pa a kusa'an. Vuza na baci n nekei ka'a ayi d̄a vuza va.” Da u ukai kajishi ka a kusa'an d̄a u nekei Yahuza, maku ma Sima Iskaryoti.
- 27**Gogo va lo ana Yahuza wi isai kajishi ka, d̄a Malya'i ma uwai a k̄a d̄u k̄a ni. Yesu u danai, “Yahuza, bana gogo'o k̄at̄a vi ya'an ili i na vi sheshei.”
- 28**Ko vuza te a k̄atsumā ka aza a na i lo a kulya'a ilikulya'a u yeve ili i na i zuwai d̄a Yesu u ya'ankai Yahuza kadanshi ka nan lo ba.
- 29**Amma an Yahuza wo okpoi kofobi ki ikebe ke le, aza o yoku a dana t̄a Yesu wi t̄a a kudana yi u bana u tsupa ikebe yi ilikulya'a ko u neke aza a unambi ikebe.
- 30**Gogo va lo ana Yahuza u kotsoi kisa kajishi ka, d̄a wu ut̄ai pulai. Kayin ka ya'an t̄a d̄e ta na.

Wilā u savu

³¹Ana Yahuza u lazai, dā Yesu u danai, “Mpa Maku ma Vuma, ayin a yawa mu t̄a a na ma uwa a tsugbayin tsu v̄a. K̄ashile k̄pamu ki t̄a a kisa tsugbayin adama a ili i na i kuciya mu r̄aka.

³²K̄ashile ki isa baci tsugbayin adama a v̄a, wi t̄a o kuyotsongu uma tsugbayin tsu v̄a a kubana megeshe na kenu.

³³“Muku n v̄a, n kuyongo t̄a n aḍa a kubana megeshe bi'i kenu. Kata i lansa mu, amma i kene mu ba. N dana d̄a t̄a uteku u na n danai Ayahuda, ‘Yi a kufuda kubana a ubuta u na mi a kubana ba.’

³⁴“Amma mi t̄a e kuneke d̄a wilā u savu. I ciganai uteku u na mpa n cigai d̄a.

³⁵I ciganai baci, yaba dem u kuyeve t̄a a na aḍa mukumitoni n v̄a n d̄a yi.”

Yesu u danai Biturusu u kunana yi t̄a

(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Luk. 22:31-34)

³⁶Sima Biturusu we ecei Yesu, “Vuzagbayin, te d̄ai vi a kubana?” Wu ushuki, “Ubuta u na mi a kubana vi a kufuda kutono mu gogo na ba, amma vi t̄a o kutono mu a kubana megeshe.”

³⁷We ecei, “Vuzagbayin, yi d̄ai i zuwai d̄a n kufuda kutono wu gogo na ba? Mi t̄a ufobushi n kuwa adama a nu!”

³⁸Yesu wu ushuki, “Mayun d̄a vi ufobushi vu kuwa adama a v̄a? N dana wu mayun, kafu motoku ma sala, vi t̄a a kunana mu ali kutatsu.”

Yahaya 14

Yesu d̄a uye a kubana we Esheku

¹Yesu u danai mukumitoni n ni, “Kata aḍu a d̄a a mud̄a ba. Nekei aḍu n K̄ashile, kata k̄pamu i neke aḍu nu mpa.

²Ubuta wi idashi wi t̄a d̄e n aḅundai a kpa'a ku Dada vu v̄a, mi t̄a k̄pamu a kubana ma lapulaka d̄a ubuta wa. Mi ishi a kudana d̄a ili i na nam pa ba, ishi baci ta i d̄a yi nannai ba.

³N ya'an baci nannai, mpa mi t̄a o kubono adama a na n d̄ika d̄a a kubana wa v̄a. Kata k̄pamu ci yongo kobolo.

⁴Aḍa k̄pamu i kuyeve t̄a uye a ubuta u na mi a kubana.”

⁵Da Toma u danai ni, “Vuzagbayin, aḅu ci yeve ubuta u na vi a kubana ba. Nini d̄ai tsa kuya'an ci yeve uye wa?”

⁶Yesu wu ushuki, “Mpa d̄a uye u na u tsu yotsongu uma ili i mayun kobolo n u na u ci neke wuma. Babu vuza na u kubana u Dada sai u tono n ubuta u v̄a.

⁷I yeve mu baci mayun, yi t̄a e kuyeve Dada vu v̄a feu. Gogo na i yeve yi t̄a, d̄a k̄pamu ye enei ni.”

- ⁸Da Filibu u danai, “Vuzagbayin, yotsongu tsu Eshevu a, wi t̄a ta na a kuntsa tsu.”
- ⁹Da wu ushuki, “Mi t̄a kobolo n aḍa ali n ayin n aḅundai. Filibu, yi ḍai i ci ya'an nannai, ali n gogo na vi yeve ko mpa ḍa ya ba? Vuza na baci we enei mu, we ene t̄a Dada vu va. Yi ḍai i zuwai ḍa vu danai, ‘Yotsongu tsu Eshevu a’?”
- ¹⁰Avu vu ushuku a na mpa ḍa vi te n Dada vu va ba? Dada vu va kpamu vi te nu mpa ba? Kadanshi ka na n danai ḍa a va ḍa ku utai ba. Dada vu va vuza na wi nu mpa, ayi ḍa u ci ya'an ili i na u cigai dem.
- ¹¹Ushuki nu mpa ana n danai ḍa mpa n Dada aṡsu ḍa vi te. Yu ushuku baci adama a kadanshi ka va ka ba, nekei aḍu n ili i mereve i na n ya'in.
- ¹²N dana ḍa mayun, vuza na baci u nekei kaḍu nu mpa, wi t̄a a kuya'an ili i na mpa n ya'in. E, aza a na e nekei aḍu i t̄a a kuya'an ili i na i la'i i nam pa, adama a na mi t̄a a kubana kaṡa n shamgba ḍe kobolo n Dada vu va.
- ¹³I folono baci ili dem n kula ku va, mi t̄a a kuya'an ka ḍa i ḍa, adama a na Maku ma ma tuka n tsugbayin we Esheku.
- ¹⁴E, mi t̄a a kuya'an ka ḍa ili dem i na i folonoi mu n kula ku va.

Uzuwakpani wa Ayinviki a Kashile

- ¹⁵“I ciga mu baci, yi t̄a a kuya'an ili i na n danai ḍa i ya'an.
- ¹⁶Mi t̄a o kufolono Dada vu va, ayi kpamu wi t̄a e kuneke ḍa Kaḅanki ko yoku, vuza na u kushamgba n aḍa ko wanai.
- ¹⁷Ayi ḍaḍa Ayinviki a Kashile,† vuza na u yotsongi ukuna u Kashile mayun. Uma a aduniyan a kisa yi ba, adama a na e ene yi ba, ko e yeve yi. Amma aḍa i yeve yi t̄a, adama a na wi t̄a kobolo n aḍa, wi t̄a kpamu punu wa ḍa.
- ¹⁸N bana baci, ma kukasakpa ḍa ende'en yo okpo tsu mkpa'an ba, mi t̄a o kubono wa ḍa.
- ¹⁹A kubana megeshe kenu uma a aduniyan a nam pa o kudoku e kene mu ba, amma aḍa yi t̄a o kudoku ye kene mu. Mpa mi t̄a n wuma, adama a nannai aḍa kpamu yi t̄a o kuyongo n wuma feu.
- ²⁰Kanna ka nan lo ka yawa baci, yi t̄a e kuyeve mpa n Dada aṡsu ḍa vi te. Aḍa kpamu i kuyeve t̄a mpa n aḍa vi te ḍa ci, aḍa nu mpa kpamu vi te ḍa ci.
- ²¹Vuza na baci de dem u cigai mu, wi t̄a a kuya'ansa ili i na n danai ni u ya'an. Dada wi t̄a a kuciga yi. Mpa feu mi t̄a a kuciga yi, kaṡa n yotsongu yi ko yayi mpa.”
- ²²Da Yahuza (amma vu Iskaryoti ba) u danai, “Amma, Vuzagbayin, yi ḍai i zuwai ḍa vu sheshei kuyotsongu kaḅi ka nu wa aṡsu amma u uma a aduniyan a na a buwai ba?”
- ²³Da Yesu wu ushuki, “Uma a ciga mu baci, i t̄a a kuya'ansa ili i na n danai le a ya'an. Dada vu va kpamu wi t̄a a kuciga le, ci t̄a a kutawa we le kaṡa ci yongo kobolo n le.

²⁴ Amma vuza na baci kpamu u cigai mu ba, u ci ya'an ili i na n danai ni ba. Ili i na i panakai mu a kudana dā, a va dā yu utai ba, amma u Dada vuza na u suki mu.

²⁵ “N dana dā ta ili i nam pa ya mpa bi'i kobolo n adā.

²⁶ Amma Kaḅanki ka ki ta o kuyotsongusu dā ili dem, kaṭa u zuwa dā kpamu i ciba n ili dem i na n danai dā. Kaḅanki ka nam pa ayi dā Ayinviki a Kaḅashile a na Dada u kusuku n kula ku va.

²⁷ M bana baci mi ta a kuzuwa i ya'an m maṭana a adū a dā. Maṭana ma na mi m ma'a a kaḍu ka va ma dā n kuzuwa dā i ciya. N neke dā maṭana ma nam pa uteku u na aduniyan e ci neke ba. Kaṭa i baḷa kaṭsuma ko i pana wovon ba.

²⁸ “Adā i panai ta de n danai mi ta a kulaza kaṭa kpamu m bono wa dā. Mayun dā baci i cigai mu, kaṭa i ya'an maṭanga a na mi o kubono u Dada vu va, adama a na u la'a mu ta n tsugbayin.

²⁹ N dana dā ta ili i nam pa gogo na kafu i tawa i gita, dā baci i tawai i ya'in, i ciya i neke adū.

³⁰” N kudoku ma ya'anka dā kadanshi n abundai ba, adama a na vuza vu tsugono va aduniyan a nam pa wi ta lo a kutawa. Amma wi n utsura u na u yawai u va ba.

³¹ N ci ya'an ta ili i na Dada vu va u danai mu n ya'an, adama a na yaba dem a aduniyan u yeve a na n cigai ni. “Tawai gogo na, tsu walai.”

Yahaya 15

Kumili n acaka a ni

¹ Yesu u lya'i kelime n kuya'an kadanshi m mukumitoni n ni, u danai, “Mpa dā kumili ku maḍimbiṭ ma mayun. Dada vu va dā kacimbi.

² Kacaka ki baci kobolo nu mpa dā ka kpaḍai kumatsa ili, u tsu kapa ta ka'a. Kaṭa kpamu u jebe u lapula kacaka dem ka na ka matsai ili kenu adama a na ko doku ka matsa ili kau.

³ Ili i na n danai dā i dā i lapulai dā de, dā i zuwai dā cida.

⁴ I shamgba baci kobolo nu mpa n utsura, mi ta feu a kushamgba kobolo n adā. Kacaka ka kumatsa ili n kaci ka ni ba. Ki ta a kufuda kumatsa ili, ki baci kobolo n kumi'i ka. Ta feu nannai yi a kufuda ya ya'an ili ba, sai i shamgba kobolo nu mpa.

⁵ “Mpa dā kumili ka, adā dā acaka a. Vuza na baci dem u shamgbai kobolo nu mpa dā mpa kpamu mi kobolo n ayi, wi ta a kumatsa ili kau. Amma yi a kuya'an ili ba, sai m banka dā.

⁶ Vuza na baci dem u shamgbai kobolo nu mpa ba, wi ta tsu kacaka ka na a tsu vakangu kaṭa ke dekpe. Uma a ci dika ta acaka a, a zuwa a dā a akina, kaṭa o songu.

⁷ I shamgba baci kobolo nu mpa dā i tonoi kuyotsongusu ku va, yi ta o kufolono Dada va ili i na i cigai dem, kaṭa ta na u neke dā i dā.

⁸Yi baci a kumatsa ili kau tsu nam pa, i yotsongu ta a na adā mukumitoni n va n da yi, yi ta o kuyotsongu uma tsugbayin tsu Dada vu va.

⁹“Mpa n ciga da ta uteku u na Dada va u cigai mu. Shamgbai punu a ucigi u va.

¹⁰I ya'an baci i na n danai, yi ta a kushamgba punu a ucigi u va. Ta feu nannai, n ya'an ta de ili i na Dada u danai, mi ta a kushamgba punu a ucigi u ni.

¹¹“N dana da ta de ili i nam pa raka adama a na i ciya mazanga uteku u na mpa mi m ma'a, kata kparamu mazanga ma da ma shana.

¹²Na va dada ili i na mi a kudana da i ya'an: ciganai uteku u na n cigai da de.

¹³Vuma u kuwa baci adama a aja'a a ni, na lo u yotsongu ta wi ta n ucigi u na u la'i u vuza dem.

¹⁴“Aja'a a va a da yi, i tono baci ili i na n danai.

¹⁵N kudoku me deke da agbashi kparamu ba, adama a na vuzagbayin u tsu dana agbashi a ni ili dem ba. Amma n deke da ta aja'a a va, adama a na n dana da ta ili dem i na Dada va u danai mu.

¹⁶I zagba mu ba, amma mpa da n zagbai da. Da n zuwai da i bana i ya'an icu'u yu ulinga i na i kukpada kukotso. Kata Dada va u yeve u neke da ili dem i na i folonoi ni n kula ku va.

¹⁷Na va dada ili i na n danai da i ya'an: ciganai.

Aduniyan a iwain mukumitoni ma

¹⁸“Uma a aduniyan a nam pa a iwan da baci, i ciba a na a iwain mu a cau.

¹⁹Ada aza a aduniyan a da baci yi ishi, ishi ta a kuciga da uteku u na a cigai aza e le. Amma mpa n zagba da ta da mu utakai da a katsuma ka aduniyan, adama a nannai ada aza a aduniyan a da ba. I dada i zuwai da aduniyan a iwain da.

²⁰Cibai n ili i na n danai da: Kagbashi ka tsu la'a vuzagbayin vi ni ba. Uma a ya'anka mu baci kawuya, i ta feu a kuya'anka da kawuya. A ya'an baci ili i na n yotsongi le, i ta a kuya'an ili i na i danai le feu a ya'an.

²¹Amma i ta a kutakacika da adama a na yi aza a va. I ta kuya'an nannai adama a na e yeve vuza na u suki mu ba.

²²Ishi baci n tawa da n ya'ankai le kadanshi ba, unushi wi ishi o kupolo le ba. Amma gogo na i n uteku u na a kula'aka n unushi u le ba.

²³“Vuza na baci dem u iwain mu, u iwan ta feu Dada vu va.

²⁴N ya'an ta ili i mereve we le tsu na vuza yoku u sa'wai kuya'an ba. Ishi baci n ya'an ulinga u nam pa ba, unushi wi ishi o kupolo le ba. Amma gogo na e ene ta de ili i na n ya'in, amma ko n nannai, da a iwain mpa n Dada vu va.

²⁵ Amma ili i nam pa i ya'an ta nannai adama a ili i na yi uƙani a Wila u le yo okpo mayun: 'A iwain mu babu ili i makara, ko kenu.'

²⁶ "Mi ta a kusu'uku da vuza na e ci deke Kaɓaŋki. Wi ta a kuta a ubuta u Dada, kata u tawa wa da. Ayi da Ayinviki a Kašhile, ili i mayun feu yi ta kuta wa ni. U tawa baci, wi ta a kuya'an kadanshi ka va.

²⁷ Adā feu i dana uma ukuna u va, adama a na i yongo ta nu mpa ali a ayin a na n gitai kuyotsongusu."

Yahaya 16

¹ Yesu u lya'i kelime n kuya'an kadanshi, "N dana da ta ili i nam pa, adama a na kata i kaɓaɓa kuneke adu ba.

² I ta o kuloko da a unu a avasa. Ayin i ta lo a kutawa ana uma a kuna da kata a dana ele i ta a kucikpa Kašhile a ya'an baci nannai va.

³ I ta a kuya'an ili i nan lo adama a na e yeve Dada ba, e yeve mu kparamu ba.

⁴ Amma n dana da ta ili i nam pa, adama a na da baci ayin a yawai a na a ya'an ili i nan lo, yi ta kuciba n ili i na n danai da.

Ulinga wa Ayinviki a Kašhile

"A ayin a na n gitai kuyotsongusu, n dana da ili i nam pa ba, adama a na mi ishi ta kobolo n adā.

⁵ Gogo na mi ta o kubono u vuza na u suki mu. Amma babu vuza na we ecei mu, 'Te dai vi a kubana?'

⁶ Gogo na ana n danai da, adu a da a namgba ta kau.

⁷ Amma n dana da ta mayun, u la'a ta n kuga'an n wala a na ma shamgba. N laza baci, mi ta a kusu'uku da n Kaɓaŋki. N laza baci ba, Kaɓaŋki ka ka kutawa ba.

⁸ "Kaɓaŋki ka ka tawa baci, wi ta o kuyotsongu uma a aduniyan a na i n unushi.† Wi ta a kuzuwa le e yeve ukuna wu usubi, kata kparamu e yeve tsu na Kašhile ka kutawa ka kilukpa unushi.

⁹ Wi ta o kuyotsongu le i ta n unushi adama a na e neke adu nu mpa ba.

¹⁰ Ayi da u kuzuwa le e yeve ukuna wu usubi, adama a na mi ta a kubana u Dada, yi kparamu o kudoku ye kene mu ba.

¹¹ Wi ta a kuzuwa le e yeve ukuna u wilukpi, adama a na mogono ma aduniyan ma nam pa a ilukpa yi ta de.

¹² "Mi ta n ili n abundai i na n kudana da, amma gogo na nahannai yi a kufuda kuyeve i da ba.

¹³Amma dā baci Ayinviki a Kashile a tawai, vuza na wi mayun, wi ta a kuzuwa da i yeve ili i mayun i na yi a kuta u Kashile. Wi a kuya'an kadanshi ki ili i kaci ka ni ba, amma wi ta a kudansa ili i na u panai, wi ta kparamu a kudana da ili i na yi a kutawa.

¹⁴Wi ta e kuneke mu tsugbayin, adama a na wi ta kudika ili i na n danai kata u dana da.

¹⁵Ili i na Dada wi n i da dem, mi ta n ili ya feu. Dada i zuwai da n danai Ayinviki a Kashile a i ta a kudika ili i na mi n i da kata a dana da.

Mashi mi ta o kubono mazanga

¹⁶“A kubana megeshe kenu yi o kudoku ye kene mu ba, kata a kubana megeshe kenu ye ene mu kparamu.”

¹⁷Mukumitoni n ni n yoku a dananai, “Yi dai u ciyai ana u danai, ‘A kubana megeshe kenu yi o kudoku ye kene mu ba, kata a kubana megeshe kenu i doku ye ene mu’? Yi dai kparamu u ciyai ana u danai nahannai, ‘Mi ta a kubana u Dada’?”

¹⁸Da a lya'i kelime kparamu, “Yi dai u ciyai ‘m megeshe kenu’? Ci yeve ili i na wi a kudana ba.”

¹⁹Yesu we enei a na mukumitoni ma n cigai kece yi ukuna u nam pa, da u danai le, “Yi ta e mecenshenei ili i na n ciyai ana n danai, ‘A kubana megeshe kenu yi o kudoku ye kene mu ba, dada n danai kparamu a kubana megeshe kenu yi ta o kudoku ye kene mu.’

²⁰N dana da mayun, yi ta a kushika kata i namgba katsuma, amma aduniyan i ta a kuya'an mazanga. Yi ta a kunamgba katsuma, amma unamgbukatsuma u da wi ta o kubono mazanga.

²¹Vuka vi baci a limata, u tsu pana ta mbala, adama a na ayin a aganda a limata a ni a yawa ta. Amma ayin a na baci u matsai maku ma, u ci cinukpa ta nu mbala ma, adama a na u ya'an ta mazanga kau a na u matsai maku a aduniyan.

²²Ta feu ki nannai n ada. Gogo na yi ta n unamgbukatsuma amma mi ta o kudoku me kene da, kata i ya'an mazanga ali tsu na babu vuza na u kufuda kusanka da kuya'an mazanga.

²³Ayin a nan lo a yawa baci, yi o kudoku ye kece mu ili ba. N dana da mayun, Dada wi ta e kuneke da ili dem i na i folonoi n kula ku va.

²⁴Ali n gogo na kata i sa'wa kufolono uteku u nam pa ba. Folonosoi, Kashile ki ta e kuneke da ili i na i folonoi, kata i ciya i ya'an mazanga cika.

Kirisiti u lya'a ta utsura wa aduniyan

²⁵“N ya'an ta de kadanshi ku ukuna u nam pa n agisana, amma ayin i ta lo a kutawa ana n kudoku ma ya'an nannai ba. Kata n dana da mejege ukuna u Dada wa raka.

²⁶Yi ta o kufolono Dada va n kula ku va, sai kparamu n folono yi adama a da ba.

²⁷Kashile Dada u ciga dā tā adama a na i ciga mu tā, dā kpamu i nekei ɔ́dú a na mu utai wā ni.

²⁸Mu utā tā u Dada, dā n tawai a aduniyan. Gogo na kpamu mi tā a kukasakpa aduniyan kātā m bono u Dada.”

²⁹Mukumitoni ma n danai, “Gogo na vi tā a kuya'anka tsu kadanshi mejege! Vi a kadanshi n agisana ba.

³⁰Ce ene tā gogo na a na vi yevei ili rāka. Vi tā a kufudā ve neke wushuki u keci ku vuma kafu u ya'an ku dā. Na va dādā u zuwai tsu tsu ushuku vu utā tā a Kashile.”

³¹Yesu wu ushuki, “Mayun dā i nekei ɔ́dú gogo na?

³²Ayin i tā lo a kutawā, a dā kpamu a yawa tā dē, a na rāka vu dā i kuwacuwa, yaba dem a kubana a kpa'a ku ni, kātā mo okpo ende'en. Amma Dada va wi tā o kuyongo nu mpa, adama a nan lo mi o kokpo ende'en ba.

³³“N dana dā tā ili i nam pa adama a na i ciyā mātānā ma mayun tsu na yi kobolo nu mpa. Aduniyan i tā a kutakacika dā. Amma doki utsura wā ɔ́dú! N lya'a tā dē utsura wa aduniyan!”

Yahaya 17

Yesu u vasakai mukumitoni n ni

¹Ana Yesu u kotsoi kudansa ukuna u nan lo rāka, dā wi indanai gadī dā u danai, “Dada, ayin a a yawa tā. Neke Maku mā nu tsugbayin adama a na Maku ma me neke wu feu tsugbayin.

²Vi neke tā Maku ma utsura u na u la'i u uma rāka, adama a na ayi feu u neke wuma u babu uteku wa aza a na vi nekei ni rāka.

³Na va dādā uye u na a kuciya wuma u babu uteku: e yeve wu, vuza na wi Kashile ka mayun ende'en, e yeve kpamu Yesu Kirisiti Kishi, vuza na vu suki.

⁴N yotsongu tā tsugbayin tsu nu a aduniyan ana n kotsoi ulinga u na vi nekei mu n ya'an.

⁵Gogo na, Dada, neke mu kpamu tsugbayin tsu na mi n tsu dā ana mi kobolo n avu kafu a ya'an aduniyan.

⁶“Vi nekei mu aza o kutoni o yoku a aduniyan a nam pa, n yotsongu le tā dē kpamu uteku u na vi. Ele uma a nu a dā, amma dā vi nekei mu ele, dā a panakai nu.

⁷E yeve tā a na vi nekei mu ili dem i na mi n i dā.

⁸Adama a na n dana le tā ili i na vu danai mu, dā a ushuki n i dā. E yeve tā a na mu utai wā nu, dā kpamu e nekei ɔ́dú e le a na avu dā vuza na vu suki mu.

⁹“Mi tā a kuvasaka le. Mi a kuvasaka uma a aduniyan ba, amma adama a aza a na vi nekei mu, adama a na ele dā a aza a nu.

- 10** Aza o kutoni a va raka aza a nu a da feu, aza a na kparamu i aza o kutoni a nu aza a va a da feu. O yotsongu ta uteku u na tsugbayin tsu va ci mayun.
- 11** Mi ta a kutawa wa nu. Mi a kushamgba a aduniyan ali megeshe kparamu ba. Amma aza o kutoni a va a buwa ta bili a aduniyan. Yotsongu utsura u kula ku nu ku na vi nekei mu, kata vu sanka ili kusa'wa le. Kata o okpo vi te uteku u na mpa n avu ci vi te.
- 12** N utsura u nu u da u na vi nekei mu mpa bili a aduniyan, dada n sankai ili i gbani-gbani kusa'wa le. Babu vuza te vu na u puwankai, sai vuza na u nekei kaci ka ni adama a ukpa, tsu na Katagarda ka Cida ka danai.
- 13** “Mi ta a kutawa wa nu gogo na. Amma n dansa ta ili i nam pa mpa bili a aduniyan, adama a na aza o kutoni a va a shana m mazanga ma va.
- 14** N dana le ta de akaka a nu. Amma da uma a aduniyan a iwain le, adama a na ele i vi te n uma a aduniyan ba, uteku u na mpa mi kau n uma a aduniyan.
- 15** Mi o kufolono wu vu utaka le a aduniyan ba, amma vu sanka vuza gbani-gbani kusa'wa le.
- 16** Mpa vuza va a aduniyan da mi ba, tsu na feu aza o kutoni a va i aza a aduniyan ba.
- 17** Takpaka le nshinda kata o okpo cida a ubuta u kuyotsongusu le akaka a nu a mayun.
- 18** N suku le ta a aduniyan, uteku u na vu suki mu a aduniyan.
- 19** N neke ta kaci ka va n ya'anke wu tsugbashi adama a na ele feu e neke kaci ke le a ya'anke wu tsugbashi.

Yesu u vasakai aza o kutoni raka

- 20**” N vasaka ta aza o kutoni a nam pa, amma mi ta feu a kuvasaka aza a na e kuneke adu nu mpa raka adama a ili i na aza o kutoni a va a kudansa adama a va.
- 21** Dada, n ciga ta raka vi le o okpo vi te kobolo, uteku u na mpa mi n avu, avu kparamu nu mpa. N ciga ta feu o okpo vi te n atsu, kata uma a aduniyan a nam pa a ciya a ushuku a na vu suki mu.
- 22** N neke ta de uma a nam pa tsugbayin tsu na vi nekei mu adama a na o okpo vi te, uteku u na mpa n avu ci vi te.
- 23** Mpa vi te da n ele, avu kparamu vi te nu mpa, adama a na ele o okpo vi te cika, kata uma a aduniyan e yeve a na vu suki mu. I ta e kuyeve a na vi cigai aza o kutoni a va tsu na vi cigai mu.
- 24** “Dada, vi neke mu ta ele. N ciga ta kparamu o yongo nu mpa a ubuta u na mi, adama a na e ene tsugbayin tsu va tsu na vi nekei mu, adama a na vi ciga mu ta kafu vi ya'an a aduniyan.
- 25** “Dada, avu da vuza cida. Aduniyan e yeve wu ba, amma mpa n yeve wu ta, e yeve ta kparamu a na vu suki mu.

²⁶N yotsongu le tã ðe uteku u na vi, mi tã a kulya'a kelime n kuya'an nannai, kãta ucigi u na vi n u ða a kubana wã vã u yongo n ele adama a na mpa n ele tso okpo vi te.”

Yahaya 18

A kãñai Yesu

(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50; Luk. 22:47-53)

¹Ana Yesu u kotsoi kuya'an kavasa, ða u lazai kobolo m mukumitoni n ni ða a pasai Karaã ko Kidiron. Da a yawai a ubuta u na wi nu ndãnga n zaitun† n aundai ða u uwai punu.

²A tsu bansa tã ðe ayin n aundai, adama a nan lo a ða Yahuza, vuza a na u dengei ni, ða u yevei ubuta u na i.

³Anan ganu vu gbagba'in n Afarishi a suki aza a kindi ka A'isa a Gbayin o yoku o soku Yahuza kobolo n ugboku wã osoji o Roma. Uma a nam pa kparamu i tã a kubana ili i munaka, nu nkuni ma akina, n avasa. Da Yahuza u tonoi n ele sai a ubuta u na Yesu wi.

⁴Yesu u yeve tã ili dem i na i kucina yi, ða wu utai ða we ecei le, “Yayi yi a kulansa?”

⁵Da a ushuki, “Yesu vu Nazara.” U danai le, “Mpa ða Yesu va!” (Yahuza vuza na u shirikpakai Yesu kucina, wi tã lo kashani kobolo n ele.)

⁶Ana u danai le, “Mpa ða Yesu va,” ða o bonoi n kacapa ða a yikpai a idika adama o wovon.

⁷We ecei le kparamu, “Yayi yi a kulansa?” Da a ushuki, “Yesu vu Nazara.”

⁸Wu ushuki, “N dana tã ðe a na mpa ða Yesu va. Mpa ða baci yi a kulansa, ya'an mukumitoni n va n laza.”

⁹Ili i nam pa i ya'an tã nannai adama a na kadanshi ka na u ya'in ðe ka ya'an mayun: “N zuwa ko vuza te a katsuma ka aza a na vi nekei mu u puwanka ba.”

¹⁰Dada Sima Biturusu u talai kotokobi ka ni ða ða u kapai kutsuvu ku usingai ku kagbashi ko mogono ma anan ganu. (Kula ku kagbashi ka ku ða ða Makusu.)

¹¹Yesu u danai Biturusu, “Bonoko n kotokobi ka nu a iven. Vi sheshe tã mi a kufuda kuso'o atakaci tsu na Dada u fobusoi ba?”

A bankai Yesu u Hanana

(Mat. 26:57-58; Mar. 14:53-54; Luk. 22:54)

¹²Kovonshi† vu Roma, n osoji a ni, n aza a kindi ka A'isa a kãñai Yesu ða a shiyai ni.

¹³A gitai kubanka yi bi'i u Hanana, esheku a vuka vu Kayafa, vuza na wi mogono ma anan ganu a kayã ka nan lo.

¹⁴Kayafa ða vuza na ayin o yoku u danai aza e kelime a Ayahuda, “U la'a tã n kuga'an vuma vi te u kuwa adama a uma a na a buwai a ya'an wuma.”

Biturusu u nanai Yesu

(Mat. 26:69-70; Mar. 14:66-68; Luk. 22:55-57)

¹⁵Sima Biturusu m makumitoni mo yoku o tonoi Yesu. Makumitoni ma me yeve ta mogono ma anan ganu ma, da u banai n Yesu a ulanga u mogono wa.

¹⁶Amma da Biturusu u vanai le pulai devu n utsutsu. Amma da makumitoni ma mo bonoi ma ya'ankai kagbashi ke mekere ka na ki a utsutsu wa kadanshi. Da u kasakpai Biturusu u uwa,

¹⁷amma da we ecei ni, “Avu vuza kutoni vi Yesu da, ko ta nannai ba?” Da Biturusu wu ushuki, “A'a, mpa da ba!”

¹⁸U ya'an ta utani, dada agbashi kobolo n aza a kindi ka A'isa a Gbayin a tasuki akina. Ele a kunyashika akina a, da Biturusu u banai u shamgbai devu adama a na u nyashika feu.

Mogono ma anan ganu me ecei Yesu

(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Luk. 22:66-71)

¹⁹Mogono ma anan ganu me eceshei Yesu ukuna u mukumitoni n ni n kuyotsongusu ku ni.

²⁰Da Yesu wu ushuki, “N ci ya'an ta kadanshi e keteshe adama a na yaba dem u pana. N ya'ansa ta kuyotsongusu a unu a avasa n A'isa a Gbayin, a ubuta u na Ayahuda raka o bolongi. N tsu dansa ili usokongi ba.

²¹Yi dai i zuwai da yi e kece mu ili tsu nam pa? Ecei uma a na a panai kuyotsongusu ku va. E yeve ta ili i na n danai.”

²²Ana Yesu u danai nannai, kindi ka A'isa ko yoku ka basai ni a maguji da u danai, “Avu da vi ci ya'an ya ali vu dansa nannai u mogono ma anan ganu?”

²³Da Yesu wu ushuki ni, “N dana baci ili i na Wila u danai derere ba, kata i yotsongu uteku u na i da yi. Amma ili i na n danai mayun da baci, yi dai i zuwai da i basai mu?”

²⁴Yesu bili ushiyi, da Hanana u suki a banka yi u Kayafa, mogono ma anan ganu.

Biturusu u doki u nanai Yesu

²⁵Ana ili i na nam pa yi a kuya'an nannai punu, Sima Biturusu lo kashani devu a kunyashika akina. Da aza o yoku a na i lo feu a ubuta wa akina wa da e ecei ni, “Avu vuza vu kutoni vi Yesu da, ko ta nannai ba?” Amma da Biturusu u nanai ka'a, da u danai, “A'a, mpa da ba!”

²⁶Kagbashi ko yoku ko mogono ma anan ganu lo feu a ubuta wa akina wa. Ayi da toku vu vuza na Biturusu u kapai kutsuvu. Da u danai, “Me ene wu ta a ubuta wu ndanga n zaitun ma, ko ta nannai ba?”

²⁷Da kpamu Biturusu u nanai ka'a, gogo'o va lo ta na da motoku ma salai.

A bankai Yesu u Bilatu

(Mat. 27:1-2, 11-14; Mar. 15:1-5; Luk. 23:1-5)

²⁸Kayafa u kotsoi kuya'anƙa Yesu afada kafu ubuta wa akana. Daɗa a ɗikai ni a bankai u Bilatuƙ gomuna punu o tsugono tsu Roma. Amma ɗa Ayahuda a shamgbai pulai a kuvana. Ishi baci vuza yoku vi le u uwa punu asuvu, wi ishi o kokpo n unata kata Wila u sanka yi kuya'an Kaɗiva ka Kupasamgbanai.

²⁹Da Bilatu wu utai pulai we ele ɗa we ecei, “Yi ɗai yi a kushikaka vuma vu nam pa?”

³⁰Da a ushuki, “Ishi baci vuma vu nam pa vuza kuya'an kawuya ɗa ba, ci ishi a kutuka yi wa nu ba.”

³¹Da u danai le, “Aɗa a kaci ka ɗa ɗikai ni i ya'anƙa yi afada tsu na Wila u ɗa u danai a ya'anƙa yi.” Da a iwain, “Aɗa aza o Roma i tsu kasaƙpa tsu tsu zuwa a una vuza ba.”

³²Ili i na a danai i yotsongu ta tsu na Yesu u danai uteku u na u kukuwa yo okpo ta mayun.

³³Da u bonoi e kefeku, ɗa u ɗekei Yesu ɗa we ecei ni, “Avu ɗa mogono ma Ayahuda ma?”

³⁴Da Yesu wu ushuki, “Keci ku nu ku ɗa na lo, ko aza o yoku a dana wu ta ukuna u va?”

³⁵Da Bilatu wu ushuki, “Vi yeve ta mpa Kayahuda ka'a ba! Aza a nu a ɗa kobolo n anan ganu vu gbagba'in a ɗa aza a na e nekei mu avu. Yi ɗai vi ya'in?”

³⁶Da wu ushuki, “Tsugono tsu va tsa aduniyan tsu ɗa ba. Ishi baci tsa a aduniyan tsu ɗa, agbashi a va ishi a kushilika kata e neke mu wa aza e kelime a Ayahuda ba. Mpa mi uteku u na ngono ma a aduniyan n ci lya'a tsugono ci le ba.”

³⁷Da we ecei ni, “Avu mogono ma'a, ko ta nannai ba?” Da Yesu wu ushuki, “Aɗa ɗa i danai mpa mogono ma'a, mayun ɗa kpamu. I ɗaɗa i zuwai ɗa a matsai mu n tawa punu a aduniyan adama a na n dana ili i mayun. Yaba dem vu na baci kpamu wu ushuki n ili i mayun u tsu panaka mu ta.”

³⁸Da we ecei ni, “Yi ɗai yi i mayun?”

A kidakai Yesu afada a ukpa

(Mat. 27:15-31; Mar. 15:6-20; Luk. 23:13-25)

Ana Bilatu u danai nannai, ɗa wu utai u banai wa Ayahuda ɗa u danai le, “Vuma vu nam pa u ya'an ili i na i yawai a una yi ba.

³⁹Aɗa i yeve ta mpa n tsu zuwa ta a shikpa vuza vu ugbashi a ayin a Kaɗiva ka Kupasamgbanai. I ciga ta n zuwa a shikpa ‘mogono ma Ayahuda ma’?”

⁴⁰Da o orukpoi, “A'a, ayi ba! Amma ci ciga ta Barabas.” (Barabas ta na vuza vu magalaka ɗa.)

Yahaya 19

- ¹Da Bilatu u danai osoji a ni a lapa Yesu ni nshauri.
- ²Da a cali awana tso oroliko, da a kapai a kaci ke Yesu da a ukai ni kuminya ku tsugono.
- ³Da a bansai wa ni tutu n a danai, “Wuma u nu u geshe, mogono ma Ayahuda!” Da a dukpasai ni.
- ⁴Da kparamu Bilatu wu utai pulai da u danai uma a, “Panai, mi ta a kutaka yi na pulai wa da adama a na ye ene a na mpa n ciyai unushi u na a kuna yi ba.”
- ⁵Dada a utakai Yesu pulai n oroliko† a awana ukapi m motogu mo tsugono u uluki. Da u doku u danai le, “Vuma vu da na!”
- ⁶Ana anan ganu vu gbagba'in n aza a kindi ka Alisa a Gbayin e enei ni, da o orukpoi, “Unai ni a madanga ma atakaci! Unai ni!” Amma da wu ushuki, “Dikai ni kata yu una yi. Mpa n ciya unushi u na a kuna yi ba.”
- ⁷Da a ushuki, “U danai ayi Maku ma Kashile ma'a. Adama a nan lo, Wila u tsu u dana ta u kuwa.”
- ⁸Ana Bilatu u panai nannai, da u panai wovon kau.
- ⁹Da u bonoi e kefeku ka da we ecei Yesu, “Te dai vu utai?” Amma Yesu wu ushuku yi ba.
- ¹⁰Da u danai, “Va kuya'anaka mu kadanshi ba? Ciba, mpa mi ta nu utsura n zuwa a kasakpa wu ko a una wu.”
- ¹¹Da Yesu wu ushuki, “Vi ta a kufuda kuzuwa uma a ya'anaka mu ili i na vi cigai, adama a na Kashile ka'a ka zuwai de nannai. Vuza na u nekei mu wa nu u la'a wu ta unushi.”
- ¹²Ana u panai nannai, da u cigai a kasakpa Yesu. Amma da aza e kelime a Ayahuda a kanai yoroli, “Vu kasakpa baci vuma vu nam pa nahannai, avu kaja'la ko Mogono Kaisa ka vi ba! Vuza na baci de dem u danai ayi mogono ma'a, vurala vu Mogono Kaisa da!”
- ¹³Ana Bilatu u panai ili i na a danai, da wu utakai n Yesu pulai da u dasangi a kakuba ka afada a ubuta u na e ci deke Ubuta u Gbanda. (Kula ku ubuta u nam pa n Ciyahuda dada “Gabata”).
- ¹⁴Devu n kanna a kaci a Kanna ko Ofobuso ka Kadiva ka Kupasamgbani ka. Da u danai le, “Mogono ma da ma na!”
- ¹⁵Da o orukpoi, “Unai ni! Unai ni! Unai ni a madanga ma atakaci!” Da we ecei le, “I ciga ta mu una mogono ma da a madanga ma atakaci?” Da anan ganu vu gbagba'in a ushuki, “Atsu ci m mogono mo yoku ba, sai Kaisa ende'en.”
- ¹⁶Da Bilatu u nekei le Yesu adama a na a una yi a madanga ma atakaci.

A unai Yesu a madanga ma atakaci
(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Luk. 23:26-43)

Da osoji a dikai Yesu da a lazai n ayi.

¹⁷Ayi a kuta asuvu a likuci a, da a zuwai ni u canuki madanga ma atakaci† ma ni a kubana a kusanā ku Ubuta u Moko'o ma Kaci† (n Ciyahuda daƊa “Galgata”).

¹⁸DaƊa ubuta u na a unai Yesu a madanga ma atakaci. Ta feu a ya'ankai aza a ugbashi e re nannai, vuza te e kukiye ku ugula vuza te e kukiye ku usingai, Yesu tamkpamu e mere.

¹⁹Da Bilatu u zuwai le a Ɗana urotu kata a saku de a madanga ma atakaci ma. Ili i na a Ɗanai de i da na, “YESU VU NAZARA, MOGONO MA AYAHUDA.”

²⁰A Ɗanai urotu wa kutatsu: a Ɗanai n Ciyahuda bili, da a Ɗanai kpamu n Tsuruma, daƊa kpamu a Ɗanai n Cihelene.† Uma n abunƊai e kecei i da, adama a na ubuta u na a unai Yesu wi da'in n likuci ba.

²¹Anan ganu vu gbagba'in a danai Bilatu, “Dana ‘Mogono ma Ayahuda ba,’ amma kucikpa vu Ɗana, ‘Vuma vu nam pa u danai, mpa da Mogono ma Ayahuda.’ ”

²²Wu ushuki, “N Ɗana ta de tsu nan lo, ta wi ta na nannai.”

²³Ana osoji a o kotsoi kukutangu Yesu ikusa a madanga ma atakaci, da a dikai ntogu n ni e pecuki ugboku u nashi, yaba dem vi le u ciyai ugboku u te. Da feu a dikai kuminya ku ugadi ku ni, ku na ki ucali a kugita gadi sai daka tsu kuminya ku te.

²⁴Da osoji a a dananai, “Tsu karai na va akashi akashi ba. Ya'an ci ya'in kazagba kata ce ene ko yayi u kuciya ku da gbagba.” Ili i nam pa yo okpo ta nannai adama a ili i na a Ɗanai a Katagarda ka Cida yo okpo mayun: “E pecuki ntogu n va a uteku u le, da a ya'in kazagba adama a kuminya ka.” Na va da ta na ili i na osoji a a ya'in.

²⁵Anaku e Yesu a shamgbai a kakambu ka madanga ma atakaci kobolo n vuza a ni, m Meri vuka vu Kilofa. Meri Magadaliya lo feu a kashani.

²⁶Makumitoni ma na Yesu u cigai lo feu a kashani devu n anaku e Yesu. Ana Yesu we enei le dem, da u danai anaku a ni, “Vuma vu nam pa maku ma nu ma'a gogo na.”

²⁷DaƊa u danai makumitoni ma, “Ayi anavu a da gogo na.” A kugita lo a ubuta wa ali a kubana kelime da makumitoni ma nan lo ma dikai ni sai a kpa'a ku ni.

Ukpa u Yesu

(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Luk. 23:44-49)

²⁸Yesu u yeve ta a na u kotsoi ulinga u ni gogo na. Adama a na kpamu u zuwa Katagarda ka Cida ko okpo mayun, da u danai, “Kakuli ka kana mu ta!”

²⁹Moko'o mi ta lo m makyan ma kalam, daƊa osoji a e yeki punu kayangi, da a shiyai ka'a a macaka, da a dengusai ka'a sai a unā u Yesu.

³⁰Ana Yesu u soli ma'a, da u danai, “Ko kotso ta.” DaƊa u zalikai kaci ka ni da u kuwai.

A sapai Yesu a kakambu

³¹Kanna ka anana ko Ofobuso ka'a, kayin ka asa baci dāda Ashibi, kanna ka na o doki uga'in adama a na dāda feu ka Kaḍivā ka Kupasamgbantai. Ana wo okpoi Ayahuda a cigai even a ikyamba o yongo de usaki ali a kanna ka Ashibi ba. Da o folonoi Bilatu u dana osoji o kodo e ene a aza a na a saki va. Kata ayin a na baci a kuwai, a cipaka n even a ikyamba a.

³²Da osoji a o kodoi bili ene a uma e re a nan lo aza a na i a kakambu ke Yesu.

³³Amma ana a yawai u Yesu, da a cinai wana dai u kuwa, a ciya o kodo ene a ni ba.

³⁴Vuza te a katsuma ko osoji ka u dikai masara ma ni da u sapai Yesu a kakambu. Da mpasa m mini mu utai punu.

³⁵(Vuza na we enei ili i nam pa, ayi da u dansai i da. Ili i na baci u danai dem i mayun i da. U yeve ta ta i da yi nannai da u dansai i da adama a na i neke adu.)

³⁶Ili i nam pa i ya'an ta nahannai adama a na Katagarda ka Cida ka shatangu ili i mayun: "Ko ketele ka ni ke te ko kodo ba."

³⁷Da kpamu Katagarda ka Cida ko yoku ka danai, "I ta a kinda vuza na a sapai m masara."

Kacida ke Yesu

(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Luk. 23:50-56)

³⁸Ayin a nan lo, Isuhu,† vuma vi likuci vu Aramatiya, u folonoi Bilatu ko u kuneke yi keven ki ikyamba i Yesu. (Isuhu vuza vu kutoni vi Yesu da, amma n kabini, adama a na wi ta a kupana wovon wa aza e kelime a Ayahuda.) Da Bilatu wu ushuki, da Isuhu u banai u dikai keven ki ikyamba i Yesu da u lazai n ka'a.

³⁹Nikodimusu, vuza na u sa'wai kubana u Yesu n kayin, u soki Isuhu. Da u tukai n aguma a magulani a na a yawai amiki devu n amangatawun. A ya'an ta a da n ili i re i magulani adama a kacida.

⁴⁰Da uma e re a nan lo a dikai keven ki ikyamba i Yesu da a alai n arikinlai a kobolo n aguma a punu. Ta Ayahuda a ci ya'an nannai i baci a kucidangu vuza na u kuwai.

⁴¹Ubuta u na a unai ni wi ta devu n kashina ka ndanga, ubuta wa kasaun ka savu ka ki de, ubuta u na a sa'wai kuzuwa de keven ki ikyamba i vuza ba.

⁴²Kanna ko Ofobuso ka'a kafu Kaḍivā ka Kupasamgbantai, da a zuwai de keven ki ikyamba i Yesu a ubuta wa adama a na kasaun ka ki ta devu.

Yahaya 20

Kasaun ke Yesu babu ili

(Mat. 28:1-8; Mar. 16:1-8; Luk. 24:1-12)

¹N usana wa Aladi kalikali, Meri† Magadaliya u banai a kasaun, da we enei katali ugidaḷakpi a kakambu ke te a utsutsu wa.

²Da u sumai a kubana u Sima Biturusu m makumitoni mo yoku ma na Yesu u cigai, dā u danai le, “A dika t̄a Vuzagbayin va a kasaun, ātsu kpamu ci yeve ā ubut̄a u na a zuwai ni ba!”

³Biturusu m makumitoni ma ā ut̄ai a kubana a kasaun ka.

⁴Ele rak̄a vi le alad̄i, amma makumitoni ma ma la'i Biturusu alad̄i, dā u git̄ai kuyawa a kasaun ka.

⁵Da u kalik̄ai u lan̄ai punu a asuvu a, dā we enei arikinlai punu koci a kasaun ka, amma u uwa punu a asuvu ba.

⁶Ana Sima Biturusu u yawai, dā u uwai punu a asuvu, dā u cinai arikinlai a na a alakai ni koci.

⁷Da kpamu we enei kakashi ka na a palakai Yesu ukambu u āshi, ka kpamu ukat̄ali uzuwi kau ā ubut̄a wa.

⁸Makumitoni ma na mā git̄ai kuyawa a kasaun ka, dā feu u uwai a kasaun ka. We enei, dā u nekei kad̄u mayun Yesu u d̄enga t̄a ukpisā.

⁹(A ayin a nan lo ele ta na babu bili e yeve a na Katagarda ka Cid̄a ka danai Yesu u kud̄enga ā ukpisā.)

¹⁰Da mukumitoni ma m bonoi a kpa'a.

Meri Magadaliya we enei Yesu

(Mat. 28:9-10; Mar. 16:9-11)

¹¹Amma dā Meri u shamgbai pulai vu kasaun va, dā u kan̄ai māshi. Da u kalik̄ai u lan̄ai punu a kasaun ka.

¹²Da we enei punu alingata e re. Ele u u'uki nu ntogu mā ari ā das̄angi ā ubut̄a u na ikyamba i Yesu yi ishi. Vuza te d̄evu n kaci vuza te tamkpamu ubon u ene.

¹³Da e ecei ni, “Yi d̄ai i zuwai dā vi ā māshi?” Da wu ushuki, “A dika t̄a Vuzagbayin vu va, mpa n yeve kpamu ubut̄a u na a zuwai ni ba.”

¹⁴Ana u danai nannai, dā u kpatalai dā we enei Yesu a kashani na d̄e, amma u yeve a na Yesu dā ba.

¹⁵Da Yesu we ecei Meri va, “Yi d̄ai i zuwai dā vi ā māshi? Yai vi ā kul̄ansa?” Ayi u dana t̄a ko ayi dā wi a kinda kashina ka nd̄anga ka, dā u danai, “Vuzagbayin, avu dā baci vi dik̄ai ikyamba i ni, n folono wu t̄a, dana mu, adama a na m bana n d̄ika i dā.”

¹⁶Da Yesu u danai ni, “Meri.” U kpatalai u Yesu dā u danai, “Rabboni!” (“Rabboni” n Ciyahuda, d̄ad̄a “Malum.”)

¹⁷Da Yesu u danai ni, “Kat̄a vu kan̄a mu ba, adama a na kat̄a n yawa u Dada ba. Amma bana u mukumitoni n va kat̄a vu dana le, ‘Mpa mi t̄a a kubana u Dada vu va vuza na kpamu wi Esheku ā d̄a. Ayi dā Kashile ka va, ayi dā kpamu Kashile ka d̄a.’ ”

¹⁸Da Meri Magadaliya u banai u danai mukumitoni n ni a na we enei Vuzagbayin. Da u danai le ili i na u danai ni.

Mukumitoni ma me enei Yesu

(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Luk. 24:36-49; Azu. 1:6-8)

¹⁹N Aladi a nan lo a n kayin, dā mukumitoni n ni m bolongi a ubuta u te dā a gbagurai kaçi ke le a kunu, adama a na ele a pana ta wovon wa aza e kelime a Ayahuda. Da gogo va lo Yesu u tawai u shamgbai lo dā u kyaşai le, u danai, “Mpa n vasaka dā ta i yongo m matana.”

²⁰Ana u danai nannai, dā u yotsongi le usan we ekiye n u kakambu ka ni. Da mukumitoni n ni n ya'in mazanga adama a na e ene ta Vuzagbayin.

²¹U danai kpamu, “N vasaka dā ta adama a na i ciya matana. Tsu na Dada u suki mu a aduniyan, ta feu mpa mi a kusuku dā nannai.”

²²Da wu uvulakai le u danai, “Isai Ayinviki a Kashile.

²³I cinukpaka baci uma unushi, Kashile feu wi ta a kucinukpaka le. I iwan baci kucinukpaka le, Kashile feu wi ta a kuliwan kucinukpaka le.”

Yesu kobolo n Toma

²⁴Vuza yoku a katsuma ka Kupanazere a, Toma (vuza na e ci deke Mepeshe), wi kobolo n ele ba, a ayin a na Yesu u yotsongi kaçi ka ni ka.

²⁵Ana u yawai, dā mukumitoni n na m buwai a kana kudanasayi, “Ce ene ta Vuzagbayin!” Amma dā Toma u danai, “Mi e kuneke kadu ba, sai me ene usan e ekiye a ni kata kpamu n uka kajivu punu a usan wa a ubuta u na ikusa i uwai, kata kpamu n doku n uka kukiye a ubuta u na u ciya usan a kakambu.”

²⁶Ana kuden ku te ku lazai, dā mukumitoni ma m bolongi kaçi ke le a kunu ka kpamu, ayi Toma feu kobolo n ele. A gbagurai utsutsu wa tsu na a ya'in cau va, amma dā Yesu u uwai u shamgbai punu e mere me le. U kyaşai le dā u danai, “N vasa ta adama a na i ciya matana.”

²⁷Dada u danai Toma, “Inda ekiye a va, uka kajivu ka nu a ubuta wu usan wa. Uka kukiye ku nu na a kakambu ka va. Kasakpa kuliwan kuneke kadu, avu neke kadu.”

²⁸Toma wu ushuki ni, “Avu dā Vuzavagudu vu va n Kashile ka va.”

²⁹Da Yesu u danai ni, “Vi neke ta kadu adama a na ve ene mu ta. Aza a na e nekei adu babu na e enei mu, i ta a kuya'an mazanga mayun.”

Ukuna u katagarda ka nam pa

³⁰Mukumitoni n Yesu me ene ta u ya'in urotu wi ili i mereve i yoku n abundai i na a kpadai kudana punu a katagarda ka nam pa.

³¹N dana ta ili i nam pa ya adama a na yu ushuku Yesu ayi dā Kirisiti Kishi, ayi dā kpamu Maku ma Kashile. Yi ta a kuciya wuma adama a na i neke ta adu n ayi.

Yahaya 21

Maza ma bilili ma shanai n adan

- ¹Megeshe de, da Yesu kparamu u doku u yotsongi kaci ka ni a ubuta u mukumitoni n ni a kaina ka Mala ma Galili. Ta ili i na nan lo i ya'in nannai:
- ²Mukumitoni n abundai i ta lo a ubuta wa: Sima Biturusu, n Toma (vuza na e ci deke Mepeshe), n Nataniya (vuza na wi a Kana vu Galili), m muku n Zabidi, m mukumitoni n yoku n re.
- ³Sima Biturusu u danai aza a na a buwai, "Mi ta a kubana kavura." Da a danai ni, "Ci ta a kubana kobolo n avu." Da a utai a uwai a kpantsu ku le. Amma a ya'in a ciya e reme ili n kayin ka nan lo ba.
- ⁴Ana kayin ka asai n usana, Yesu u dengai u shamgbai a kaina ka mala, amma mukumitoni n ni n yeve a na Yesu da ba.
- ⁵U dekei le, "Uma a va, i ciya ta i kana adan?" Da a ushuki, "A'a."
- ⁶Dada u danai le, "Taduki maza ma bilili ma da e kukiye ku usingai ku kpantsu ka, yi ta a kuciya adan." Da a ya'in nannai, da ta na a ciyai adan n abundai ali a kpadai kufuda kurono maza me le.
- ⁷Da mukumitoni ma na Yesu u cigai u danai Biturusu, "Vuzagbayin da!" Ana u panai nannai, da u ukai motogu ma ni (adama a na wi ishi ta u fodo motogu ma ni a ayin a na wi ulinga) da u ikpangi punu a mini ma.
- ⁸Mukumitoni n na m buwai i dal'in kau n kaina ba, (u yawa ta devu n adambu amangatawun). Da a yawai m kpantsu ku le a kaina ka n adan punu tukpa a bilili.
- ⁹Ana mukumitoni ma mu utai a kpantsu ka, da e enei lo ilikulya'a, ayi a kuzungu adan n agarawashi.
- ¹⁰Da Yesu u danai, "Tukai n adan o yoku a na i ciyai va."
- ¹¹Da Sima Biturusu u uwai a kpantsu ka da u ronoi maza ma bilili ma a kuta a kaina. Maza ma ma kana ta adan a gbagba'in ali amangatawun n amangerenkupa n a tatsu (153), amma ali n nannai ma ma kara ba.
- ¹²Da Yesu u danai le, "Tawai i lya'a ilikulya'a." A katsuma ka mukumitoni n ni babu vuza na u kalwain we ecei ni, "Yayi vi?" Adama a na e yeve ta a na Vuzagbayin da.
- ¹³Da Yesu u banai u dikai burodi va, da u nekei le. Da kparamu u nekei le adan.
- ¹⁴Na va dada kutatsu a na Yesu u yotsongi kaci ka ni u mukumitoni n ni ana u dengai a kasaun.

Yesu m Biturusu

- ¹⁵Ana o kotsoi kulya'a ilikulya'a, da Yesu we ecei Sima Biturusu, "Sima maku ma Yahaya, vi ciga mu ta ali u la'i tsu na aza a na a buwai a cigai mu?" Da wu ushuki, "E,

Vuzagbayin, vi yeve t̄a a na mi a kuciga wu.” Yesu u danai, “Gufa muku mu nlala n va.”

¹⁶U doku we ecei ni ire, “Sima maku ma Yahaya, vi t̄a a kuciga mu?” Da wu ushuki, “E, Vuzagbayin, vi yeve t̄a a na mi a kuciga wu!” Da Yesu u danai, “Inda nlala n va.”

¹⁷Da u doku we ecei tatsu, “Sima maku ma Yahaya, vi t̄a a kuciga mu?” Biturusu u namgbai katsuma adama a na we ecei ali kutatsu ko wi t̄a a kuciga yi. Da u danai, “Vuzagbayin, vi yeve t̄a ili dem. Vi yeve t̄a n ciga wu t̄a.” Yesu u danai ni, “Gufa nlala n va.

¹⁸N dana wu mayun, ayin a na vi n utsura u nu, vu tsu uka t̄a ntogu n kaci ka nu, kata vu laza a kubana a ubuta u na vi cigai kubana dem. Amma a ayin a na vu kutsai, vi t̄a a kudengusa ekiye a nu, kata aza o yoku a shiya wu a banka wu a ubuta u na vi cigai kubana ba.”

¹⁹(U dansa t̄a ili i nam pa adama a na u yotsongu uteku u na ukpa u Biturusu u kucikpa Kashile.) Dada Yesu u danai ni, “Tono mu!”

²⁰Biturusu u kpatalai da we enei makumitoni ma na Yesu u cigai va. (Ayi da feu vuza na u telekpei devu n Yesu ana a lya'i tsuwa'a da e ecei, “Vuzagbayin, yayi u kudenge wu?”)

²¹Ana Biturusu we enei ni, da we ecei Yesu, “Vuzagbayin, yi dai i kucina yi?”

²²Yesu wu ushuki, “N ciga baci u yongo n wuma ali m bono, yi dai i burai nu n ka nan lo? Avu tonon mu.”

²³Da arabali a a kara'i a ubuta u mukumitoni a na ayi na va u kukuwa ba. Amma Yesu u dana a na wi t̄a a kukpada kukuwa ba. Ili i na u danai koci i da da, “N ciga baci u yongo n wuma ali m bono, yi dai i burai nu n ka nan lo?”

²⁴Makumitoni† ma nam pa ayi da vuza na u danai kakuna ka nam pa raka da feu u danai ka'a. Ci yeve t̄a kparamu a na wi a kudansa ili i mayun.

²⁵Yesu u ya'an t̄a ili i yoku kau n abundai. A dana baci ili i nam pa raka a atagarda, n cikpa a na a kuciya kabanga a aduniyan a nam pa raka ka na ka kuyawa a zuwa atagarda a raka ba.

Azusuki

Azusuki 1

Yesu u ya'in ayin amangere

¹Tiyofilo, ana n danakai nu a katagarda ka cau, n dana ta raka ili i na Yesu u gitai kuyan n kuyotsongusu,

²ali a kanna ka na a dikai ni a kubana gadi. Kafu a dika yi, u kana kuneke azusuki† a na u zagbai kadanshi ka ni n utsura wa Ayinviki a Kashile.

³Ana u kuwai da u dengai, dada u yotsongi kaci ka ni we le a ubuta kakau, u ya'an ta ili kakau n abundai i na i kudana wi ta n wuma. U yongoi n ele ayin amangere, da u ya'in kadanshi ko tsugono tsu Kashile.

⁴Ana wi a kulya'a n ele, da u nekei le kadanshi ku utsura, u danai, "Vanai na a Urishelima† sai ayin a na Esheku a va a suki ili i na u ya'in kadanshi. Cibai, n dana da ta ili i nam pa n ayin a de.

⁵Yahaya u ya'anka ta uma kusumbu ka akucina m mini, amma n ayin kenu a na a kutawa, i ta a kuya'anka da kusumbu ka akucina n Ayinviki a Kashile."

Yesu u bonoi a Kashile

⁶Ana azusuki a gasai n Yesu,† da a kana kece yi, "Vuzagbayin, gogo na da vo kubonoko aza a Israila n tsugono ci le kparamu?"

⁷Da u danai le, "U galan i yeve kanna ko ayin a nan lo a na ili i kuyan ba. Sai Kashile ende'en da ki n utsura u kuyeve ili i nan lo.

⁸Amma Ayinviki a Kashile† i ta a kutawa wa da, kata e neke da utsura. Kata i dana yaba dem ukuna u va a Urishelima n Yahuda. Yi ta a kudana uma a Samariya n aduniyan dem."

⁹A ayin a na u kotsoi kadanshi ka nan lo, u geshe ba, da a dikai ni a kubana gadi ele ta na a kinda, ali da eleshu a palai ni, o doku e ene yi ba.

¹⁰Mukumitoni n ni n shamgbai lo a kinda gadi, da ta na uma e re a yawai lo devu n ele nu ntogu ma ari.

¹¹Dada uma a a danai le, "Ada uma a Galili, yi dai i zuwai da i shamgbai na a kinda gadi? Yesu vu na i yevei a dikai a kubana gadi va, ta kparamu u kubono nannai tsu na u lazai."

Vuza na u dikai ulinga u Yahuza

¹²Azusuki a, ele de a Kusan ku Zaitun ana ili i nan lo i ya'in, da a lazai o bonoi a Urishelima a ubuta u na wi nu nwalu kenu, ali adambu kakan ke te (1,000)

¹³Ana a uwai a likuci ya, da a kumbai a kunu ku zuva, a ubuta u na i idashi. Uma a na i de, ele da Biturusu, n Yahaya, n Yakubu, kobolo n Andarawu, n Filibu, n Toma, ta

dē feu Balamawu, m Matiyu, n Yakubu maku ma Alfa i, aza a na i dē feu kobolo ele dā Sima vuza na e ci dēke Ziloti, n Yahuza maku ma Yakubu.

¹⁴Uma a nam pa a tsu gasa t̄a ayin tutu, adama a na a ya'ansa kavasa kobolo. Aza o yoku a na i dē kobolo n ele, aṁaci a dā, kobolo n amgbu e Yesu m Meri† aṅaku e le.

¹⁵Ana a ya'in ayin e re, dā aza a uneki w̄a aḍu a ya'in obolo, r̄ak̄a vi le i t̄a d̄evu n uma amangatawun n kamanga (120). Da Biturusu u d̄engai a k̄atsuma ke le dā u ya'in kadanshi.

¹⁶U danai, “Aza a v̄a, kadanshi k̄a K̄ashile sai ka shana, ka na Ayinviki a K̄ashile a danai n ayin n aḅundai a na a lazai dē a un̄a u Dawuda, adama a Yahuza vuza na u zuwai e remei Yesu.

¹⁷Yahuza vu nam pa va, vuza tsu dā wi ishi, vuza na a zagbai u ya'an ulinga n aṅtsu.”

¹⁸(Yahuza u d̄ikai ikebe i na u ciyai adama a kawuya k̄a ni, dā dā u tsulai ubut̄a. Ta dē ubut̄a u na ta na u yikpai, dā u kuwai ali dā k̄atsuma k̄a ni ko b̄osoi sai ta na cilin kulolo.

¹⁹Yaba dem u panai ukuna u nan lo, dā ta na e dēkei ubut̄a u na Yahuza u tsulai va n kula ku kelentsu ke le, “Akaladama,” dā dā Ubut̄a wu Mpasu.)

²⁰Biturusu u lya'i kelime n kadanshi, “Wi t̄a uḍani a Katagarda ki Ishipa, ‘Ya'an kpa'a ku ni kokpo lekedī; babu vuza na u kuyongo punu.’ Wi t̄a uḍani k̄pamu, ‘Ya'an vuza yoku u d̄ika ulinga u ni.’

²¹“U ga'an t̄a a zagba vuza yoku vu na u kubono un̄a u Yahuza. U ga'an t̄a vuza nan lo u sa'wa t̄a kuyongo n aṅtsu.

²²U yeve k̄pamu ukuna u Yesu gbende a kugit̄a ayin a na Yahaya u ya'ankai Yesu kusumbu ka akucina, ali a kubana a kanna ka na a d̄ikai Yesu w̄a tsu a kubana gaḍi. Mayun dā a k̄atsuma ke le vuza te vu na a zagbai u bolongu n aṅtsu k̄at̄a u fudā u dana ukuna u Yesu adama a uḍengi u ni a kasaun.”

²³Dadā a ya'in kadanshi ka kuzagba uma e re, ele dā ta na Isuhu† Barasaba vu na e ci dēke Yusutu, m Mataya.

²⁴Da a ya'in kavasa adama a na a zagba vuza singai a danai, “Vuzavagudū, vi yeve t̄a aḍu a tsu r̄ak̄a. Yotsongu tsu a k̄atsuma ka aza e re a nam pa vuza na vu zagbai.

²⁵Adama a na u shatangu ulinga u Yahuza, vuza na u k̄asakpai tsu, dā u banai a ubut̄a u na u ga'in u bana.”

²⁶Dadā a ya'in kazagba, kazagba ka ta na k̄a yikpai u Mataya, dā u doki le a k̄atsuma ka azusuki kupa n vuza te.

Azusuki 2

Kucipa ka Ayinviki a K̄ashile

- ¹Ana kanna ka Kaḍiva ka Amangerenkupa† ka yawai, ele aza o Kutoni a idashi a ubuta u te.
- ²Gogo lo, da a panai izumgbi i yoku yu utai gadi vu Kashile an wunlai u gbayin da ta na u shatangi kpa'a ka raka ele idashi punu.
- ³Da e enei ili i yoku an elentsu ma akina a kucipa we le, da i yikpai i yongoi a aci e le.
- ⁴Dada a shanai n Ayinviki a Kashile,† da a kanai kuya'an kadanshi n elentsu a uma o yoku a na Ayinviki a Kashile a o yotsongi le.
- ⁵A ayin a nan lo a ta na, Ayahuda a na a utai a ubuta kakau i o kutono Kashile, da a dasangi de a Urishelima.
- ⁶Ana uma a nam pa a panai izumgbi i wunlai ya, da o bolongi a ubuta u te. Da raka vi le a dagazai da a kanai mereve, adama a na a panai aza o Kutoni a a kuya'an kadanshi n elentsu a likuci i le.
- ⁷Da a ya'in mereve kau da a danai, "Ashe aza a kadanshi a aza a Galili a da ba?"
- ⁸Nini dai ci a kupanaka le a kudansa n elentsu a tsu?
- ⁹Aza o yoku a tsu aza a Paratiya, n aza a Madaya a da. Aza o yoku kparamu aza e Elam, n uma a Bagadaza, n Yahuda a da. Aza o yoku kparamu aza a ubon u Kafadakiya, m Pontu, n Asiya a da.
- ¹⁰Aza o yoku aza a Firijiya kobolo m Bamafila, m Masar, n ubon u Libiya devu n Kure, ali n omoci a ubon u Roma dem.
- ¹¹Aza o yoku aza a Karita n aza a Alaraba. A katsuma ka tsu aza o yoku a matsa tsu ta Ayahuda, aza o yoku a zagbai kutoni ka Ayahuda. Tsu panaka le ta a kudansa ili i mereve i Kashile n elentsu a tsu."
- ¹²Raka vi le da a ya'in mereve, da a dagazai a kanai mecenshenei, "Yi dai nannai?"
- ¹³Amma da aza o yoku o zo'osoi le, a danai, "Marā ma'a o so'i. Yi dai i zuwai da yi e mereve me le?"

Biturusu u danai uma a kadanshi ka Kashile

- ¹⁴Da Biturusu u dengai kashani n azusuki kupa n vuza te. Da u dengusai kalakatsu ka ni kau, da u ya'ankai le kadanshi, u danai, "Aza a va, Ayahuda n aza a na i idashi a Urishelima, panai i doku i zuwa atsuvu n ili i na mi o kudoku ma dana da.
- ¹⁵Uma a nam pa a marā ma'a o so'i, da ma makai le ba, tsu na yi a kudansa. Tsu na ci a kadanshi gogo na viyum vu kuci vu usana da na bi'i.
- ¹⁶Ili i na ye kene na va, ta keneki Juwelyu u danai nannai:
- ¹⁷'Kashile ka danai: A kubana ayin a uteku: Mi ta e kuneke uma dem Ayinviki a va. Muku n ali m muku mi nkere n da i ta o kokpo eneki. Olobo a da i ta e kene ili tsalatani. Nkoshi n da kparamu i ta e kene ili ya alatani.

- 18A ayin a nan lo, mi ta e kuneke agbashi a va ali n amaci Ayinviki a va. Ele i ta a kudana uma kadanshi ka va.
- 19Mi ta a kuzuwa ili i mereve gadi ve eleshu n ili yi iyoci kpamu a aduniyan a nam pa. I ta o kokpo ana mpasa n tsa akina n kanga dan.
- 20Kanna ki ta a kulimana, wotoi wi ta o kokpo ushili ana mpasa, kafu kanna ka tsugbayin tsu Vuzavagudu ka yawa.
- 21A ayin a nan lo uma a na i e kudeke kula ku Vuzavagudu dem i ta a kuciya wishi.’†
- 22 “Gogo na ada uma a Israila, panai ili i na n kudana da adama e Yesu vu Nazara vu na Kashile ka su'uki da. Kashile ko yotsongu ta Yesu mayun da. I da i zuwai da Yesu u ya'in ili i mereve i na ada dem i yevei.
- 23E neke da ta Yesu, amma da ada yu unai ni, i bapai ni gadi a madanga ma atakaci,† da i kutangi ni ikusa. I ya'an ta nannai n aza a gbani-gbani a na a bankai da. Kashile a kaci ka ni u yeve ta ili i nam pa i kuya'an ta ali n ayin ugiti, da kpamu u zuwai i da i ya'an nannai.
- 24Ta ta na nannai Kashile ka dengusa Yesu a kasaun. Kashile ka kasakpa yi u so'o atakaci a ukpa ba. Ukpa u fuda u ciya utsura a kaci ka ni ba.
- 25Ili i na Mogono Dawuda u ya'in kadanshi adama a ni: ‘N ce ene ta Vuzavagudu devu nu mpa ayin tutu. Mi a kupana wovon ba, adama a na wi ta devu nu mpa. Wi ta e kukiye ku usingai ku va.
- 26Adama a nannai, kadu ka va ka shana ta m mazanga, una u va kpamu wi ta o korukpo adama a kucikpa yi. Ikyamba i va yi ta a kuyongo n apa'a wa ni.
- 27Avu Kashile ka va, vi a kukasakpa ikyamba i va a kasaun ba. Vi a kukasakpa ikyamba i Vuza vu Cida vu nu i shama ba.
- 28Vi yotsongu mu ta uye u wuma, vi neke mu ta mazanga a ayin a na vi nu mpa.’
- 29 “Aza a va, u galan ta n ya'an kadanshi adama a akaya a tsu Mogono Dawuda.† Ayi u kuwa ta, da a cidangi ni a kasaun. Kasaun ka ni kpamu ki ta na kobolo n atsu, ali a kutawa anana.
- 30Dawuda keneki ka'a, u yeve ta Kashile ka ya'an ta de uzuwakpani u kuzuwa ta vuza yoku punu a katsuma ka ntsukaya n ni wo okpo mogono uteku u na wi ishi.
- 31Ayi Dawuda we ene ta ili i nam pa a ayin a na u ya'in kadanshi ka kudenga ku Kirisiti Kishi a kasaun, u ya'in kadanshi ka nam pa: ‘A cinukpa n ayi a kasaun ba. Ikyamba i ni kpamu i shama a kasaun ka ba.’
- 32 “Kashile ka dengusa ta Yesu n wuma, atsu feu ce ene ta.
- 33 “Da u zuwai ni e kukiye ku usingai ku ni, da wi isai Ayinviki a Kashile a Cida a ni, uteku u na u ya'ankai ni uzuwakpani. Da Yesu u tsuwain Ayinviki a Kashile a ni, a na yi a kupana n kene.

³⁴Dawuda dā u kumbai gadi a Kāshile ba, amma ayi dā u danai, ‘Vuzavagudu u danai Vuzagbayin vu va, “Daṣangu e kukiye ku usingai ku va,

³⁵sai ayin a na m bonokoi irala i nu dāka va ataka e ene a nu.” ’

³⁶“Adama a nannai, ya'an aza a Israila raka i yeve mayun, a na Yesu vu na i bapai a madanga ma atakaci, Kāshile ka zuwa yi ta wo okpo Vuzagbayin n Kishi.”

³⁷Ana a panai nannai, dā asuvu e le a namgbai. Da e ecei Biturusu n azusuki a na a buwai, “Aza a tsu yi dai tsa kuya'an?”

³⁸Da Biturusu u danai le, “Raka vu da shikai unushi† u da, kata a ya'an ka da kusumbu ka akucina n kula ku Kirisiti Kishi, adama a na a cinukpaka da unushi. Yi ta a kuciya kunele ka Ayinviki a Kāshile.

³⁹Uzuwakpani wa adama a da a da, m muku n da, n aza a na i da'in, n aza a na Kāshile ke dekei dem.”

⁴⁰Da Biturusu u doku u danai le ili n abundai. Da u folonoi le, u danai, “Isai kaci ka da adama a wupa u Kāshile u na wi lo a kutawa adama a uma a gbani-gbani a ayin a nam pa.”

⁴¹A kanna ka nan lo uma a na a isai kadanshi a yawa ta devu n akpan a tatsu (3,000), ali da ta na a ya'ankai le kusumbu ka akucina.†

Uteku u na aza o Kutoni a o yongoi

⁴²Da aza o Kutoni a o bolongi kaci ke le n a pilisai a ubuta wa azusuki. Da a kanai kuyongo a ubuta u te, n a bamkpanai, n a lya'i ilikulya'a kobolo, n a ya'in avasa.

⁴³Uma n abundai da a kanai mereve ana e enei azusuki a a kanai kuya'an ili i mereve n i na a kpadai kuyeve.

⁴⁴Aza o Kutoni a tsu gasa ta ayin tutu, a ciga ta kupece uteku u le ili i na i n i da.

⁴⁵E ci denge ta ili i na i n i da e pecuku uteku u na uma i n unambi.

⁴⁶A ci ya'an ta avasa kobolo a Alisa a Gbayin kanna dem. A tsu gasa ta kparamu kpa'a kpa'a, adama a na a lya'a ilikulya'a m mazanga bari.

⁴⁷Ayin dem o ci yongo ta a kucikpa Kāshile, da uma kparamu a kanai kuneke le tsugbayin. Kanna dem Kāshile ki ta o kudoku kabundai ke le, n aza a na i a kuciya wishi.

Azusuki 3

Biturusu u potsokpoi makutsuma

¹Kanna ke te, Biturusu n Yahaya† a kubana a Alisa a Gbayin n kanna ka kulivi a viyum vu tatsu, adama a na a ya'an kavasa tsu na a kiwanai.

²Ana a yawai devu n A'isa a Gbayin a, da kofoloni ko yoku, ka na a matsai makutsuma, a ci dika yi ta a bana a zuwa yi de a utsutsu wa A'isa a Gbayin u na e ci deke Utsutsu u Singai.

³Ana makutsuma ma me enei Biturusu n Yahaya a ku'uwa A'isa a Gbayin a da we ecei le e ne'e yi ikebe.

⁴Da Biturusu wi indanai ni mayin, da u danai ni, "Inda tsu mayin."

⁵Da makutsuma ma mi indanai le mayin, adama a na we ene ta adanshi wi ta a kuciya ikebe we le.

⁶Amma da Biturusu u danai ni, "Mpa mi n ikebe ba, amma mi ta e kuneke wu ili i na mi n i da. A katsuma ka kula ku Yesu Kishi vu Nazara, denga vu wala."

⁷Da Biturusu u kana'i ni kukiye ku usingai ku ni, da u dengusai ni. Ana u ya'in nannai, da ene n ashe'ene a ni a barakpai n etele dem da a tana'i.

⁸Da u ikpangi da u shamgbai n ene a ni, da u kana'i nwalu n u kagai, n u cikpai Kashile. Da u uwai A'isa a Gbayin a n ele.

⁹Uma raka da e enei ni a nwalu n u cikpai Kashile.

¹⁰Ana uma a a tawai e yevei a na ayi da makutsuma ma na mi ishi ma tsu dasangu a Utsutsu u Singai wa, da raka vi le a kana'i mereve kau.

Biturusu u ya'in kadanshi a A'isa a Gbayin

¹¹Da raka vi le a sumai a kubana a Kafalaka ke Sulemanu, a ubuta u na wi kashani devu n anan Biturusu n Yahaya. Yaba dem lo a kashani a kuya'an mereve n ili i na i ya'in.

¹²Ana Biturusu we enei kabundai ka uma, da u ya'ankai le raka kadanshi. "Ada uma a Israila, yi dai da yi e mereve adama a ili i nam pa? Yi ta e kene adanshi atsu da tsu zuwai makutsuma ma ma walai n utsura u tsu ko usubi u tsu?"

¹³Kashile ayi da Kashile ki Ibrahim n ki Ishaku n ka Yakubu. Ayi da kpamu Kashile ki ikaya i tsu. Ayi da vuza na u tukai n kucikpa a ubuta u Yesu, da u ya'in ili i nam pa dem. Ayi da Yesu vu na i iwain da i nekei ni a una yi a ubuta u Bilatu, ko an Bilatu wi a kuciga kuna yi ba.

¹⁴N nannai dem da i iwain vuma vu usubi vu nan lo da i danai a kasakpa vuza vu magalaka u laza.

¹⁵Amma da yu unai vuma vu na vi ci neke wuma. Amma Kashile ka dengusa yi ta n wuma. Atsu tso okpoi aza a na e enei, kata tsu dana uma i na ce enei.

¹⁶"Kula ku Yesu ku da ku potsokpoi makutsuma ma nam pa. Ada dem ye ene ta uteku u na makutsuma ma mi ishi. Ana u nekei kadu ka ni u Yesu, i da i zuwai da u potsoi mayin, ada lo e kene.

17 “Aza a va, ili i na i ya'ankai Yesu i ya'an ta i da n unashi, ili i te i da dem i na azagbagbalin a da a ya'in.

18 Ta Kashile ka shatangi ili i na eneki a dansai adama a Kishi nannai. Kafu u tawa, a danai, ‘Wi ta a kutakacika adama a ili i na lo dem.’

19 Gogo na, shikai unushi u da i kasakpa kunusaka Kashile, bonoi i tono Kashile adama a na a za'a ashinda a adu a da.

20 Ya'in nannai adama a na Kashile Vuzavaguđu u neke da ayin a kuvuka a da. Adama a na kpamu u su'uku da Yesu, vuza na u zagbai wo okpo Kishi.

21 “Amma Yesu Kishi u kuyongo ta bi'i na de gadi, ali sai ayin a yawa a na Kashile ka kuzuwa ili dem yo okpo ili i savu, uteku u na u ya'in kadanshi a ubuta u eneki.

22 Musa u danai, ‘Vuzavaguđu, Kashile ka da ki ta a kudengusaka da keneki uteku tsu va punu e mere ma da a ubuta u uma a da. Panakai ni ili i na wi a kudansa.’

23 Da u doku u danai, ‘Vuma vu na u kpađai kupanaka keneki ka nan lo, i ta a kutakpa yi a katsuma ka uma a Kashile, kata a una yi.’

24 “Sama'ila† n eneki a na o tonoi ni a ya'an ta kadanshi ki ili i nan lo i na yi a kuya'an anana.

25 Ada da muku n eneki n nan lo n kulya'a agadu a na i punu a katsuma ku uzuwakpani† u nan lo, u na Kashile ka ya'ankai tsukaya tsu da. Kashile ka danai Ibrahim,† ‘Vuza yoku punu a ubuta wu ntsukaya n nu wi ta a kuzuwa uma a aduniyan raka a ciya unasingai.’

26 Ana Kashile ka suki Yesu kagbashi ka ni, u gita ta kusuku yi a ubuta wa aza a ni Israila u zuwaka da unasingai, adama a na u zuwa adu a da a kasakpa kuya'an ili i i gbani-gbani.”

Azusuki 4

A kana Biturusu n Yahaya

1 Ayin a na Biturusu n Yahaya ele bi'i a kuya'anaka uma kadanshi, da anan ganu o yoku, n jagaba va indi a Alisa a Gbayin, n Asadukiya a banai we le.

2 Adu e le a namgba ta adama a na azusuki e re a nan lo i ta a kupi'isaka uma a na Yesu u dengai n wuma a kasaun, ta kpamu akpisa a kudenga n wuma nannai.

3 A kana ta Yahaya m Biturusu n kulivi adama a nannai, ali da a zuwai le a ugbashi ali a kubana usana.

4 Uma n abundai a na a panai kadanshi ke le da e nekei adu, ali da aza o Kutoni a yimkpai a kubana devu n akpan a tawun (5,000), ali bi'i ta na ende'en e kece amaci m muku ba.

5 A kanna ke ire, aza o tsugono, nu nkoshi, nu nlum n Wila a banai a gasai a Urishelima.

⁶Hanana mogono ma anan ganu wi t̄a d̄e kobolo n aza o yoku a kpa'a ku ni. Ele d̄a Kayafa, n Yahaya, n Isakandari, n aza o yoku.

⁷A zuwai Biturusu n Yahaya e kelime ke le, d̄a a ya'ankai le keci a danai, “N utsura u yayi ko n kula ku yayi i ya'in ili i nam pa?”

⁸Da Biturusu u shanai n Ayinviki a Kashile d̄a ta na u danai, “Nkoshi n aza e kelime a uma dem,

⁹ye ece tsu t̄a adama a ili i singai i na ci ya'ankai makutsuma ma? I ciga t̄a i yeve tsu na u ciȳai upoci?

¹⁰Yevei ili i nam pa, ad̄a n uma a Israila dem: Vuma vu nam pa va u potso t̄a adama a kula ku Yesu vu Nazara, vuza na yu unai a mad̄anga ma atakaci d̄a Kashile ka dengus̄ai ni n wuma.

¹¹Yesu va ayi d̄a vuza na kadanshi ka Kashile ka danai, ‘Kenene ka katali ka na amali a iwain, ka d̄a ko bonoi kenene ke mere.’

¹²“Wishi wi lo kuciya a ubuta u yoku ba, adama a na gadi n idika dem kula ku yoku ki lo ku na uma a kuciya wishi ba.”

¹³Ana e enei uteku u na Biturusu n Yahaya a dansai Arabali a Singai n utsura, d̄a a ya'in mereve adama a na uma dem e yeve an Biturusu n Yahaya uma a makara d̄a ba. Da kpamu a zuwakai an a sa'wa t̄a kuyongo n Yesu.

¹⁴Amma ana i lo e kene vuma vu na o potsokpoi kashani lo kobolo n ele, babu kpamu ili i na a kudana.

¹⁵A ayin a nan lo a danai le a uta punu a ubuta wa afada bili. Da a lyali kelime n kadanshi uteku u le.

¹⁶E ecei nahannai, “Nini dai tsa kuya'an n uma a nam pa? Yaba dem a Urishelima u yeve t̄a a na a ya'in ili i mereve ci kpamu a kunana i d̄a ba.

¹⁷Amma uye u na ts̄a kus̄ank̄a ukuna u nam pa ku'luwa a atsuvu a uma, sai tsu s̄ank̄a le kuya'anka uma kadanshi n kula ku Yesu.”

¹⁸Dada e d̄ekei le punu asuvu kpamu, d̄a a danai le kat̄a o doku a ya'an kadanshi ko kuyotsongu n kula ku Yesu ba.

¹⁹Amma Biturusu n Yahaya a ushuki, “Ya'ankai kaci ka d̄a afada, ko u ga'an t̄a tsu tono ad̄a ko Kashile?

²⁰Wi a kuya'an wa tsu ba, tsu kpa'da kudansa ili i na tsu panai d̄a ce enei ba.”

²¹Uma n abund̄ai a kana t̄a kucikpa Kashile adama a ili i na a ya'in. Adama nannai d̄a a baranḡi le, d̄a a kasakpai le, adama a na a ciya unushi u na e kuneke le atakaci ba.

²²Vuma vu na o potsokpoi m mereve ma, u la'a t̄a aya amangere ana a matsai ni nu mbala n nan lo.

Kavasa ka aza o Kutoni

- ²³Ana a ƙasakƙai le, Biturusu n Yahaya a banai a danai uma e le ili i na anan ganu vu gbagbalin nu nkoshi n danai le.
- ²⁴Ana a panai nannai, daɗa o bolongi da a ya'in kavasa u Ƙashile n utsura. Da a dengusai alakatsu e le a danai, "Vuzavaguɗu Mala'imili, avu da vi ya'in gadi n idika m mala n ili i na yi punu dem.
- ²⁵Dawuda da kagbashi ka nu n esheku a tsu kparamu. Vu zuwai ni u ya'in kadanshi n utsura wa Ayinviki a Ƙashile, u danai: 'Yi dai da aza a idika kakau o ci yongo a wupa? Da kparamu uma o ci yongo e kusheshe ku gbani?'
- ²⁶Ngono mi idika o fobusoi kaci ke le adama o kuvon, aza e kelime a ya'in obolo adama a na a shilika n Vuzavaguɗu n Kishi ka ni.'
- ²⁷ "Mayun da, Hiridu m Binutu Bilatu a ya'an ta obolo punu a likuci kobolo n Azakayimbi n uma a Israila adama a kadanshi ke Yesu kagbashi ka cida ka nu vuza na vu zuwai u ya'an Kishi.
- ²⁸Adama a utsura u nu, a ya'an ta ili i nam pa uteku u na vi sheshei n ayin a cau.
- ²⁹Vuzavaguɗu, indana maza ma na a zuwakai tsu. Atsu agbashi a nu a da. Banka tsu ci ya'an kadanshi ka nu babu wovon.
- ³⁰Barakpa kukiye ku nu vu potsokpo uma, kata vi ya'an ili i mereve n kula ku kagbashi ka cida ka nu Yesu."
- ³¹Ana a ya'in kavasa, a ubuta u na i a kuya'an obolo a da u gada da raka vi le a shanai n Ayinviki a Ƙashile. Da a dansai kadanshi ka Ƙashile babu wovon.

Aza o Kutoni e pece ucanuku u le

- ³²Aza o Kutoni† gbende da o bolongi adu e le a ubuta u te. Babu vuza na u danai wi ta n ili i kaci ka ni, amma e tsu pece ta raka ili i na i n i da e mere me le.
- ³³N utsura u Ƙashile, azusuki a lya'i kelime n kudansa kadanshi ku ufengi u Vuzagbayin Yesu, da kparamu kasingai† ka Ƙashile ko yongoi kobolo n ele.
- ³⁴Babu vuza na wi n unambi wi ili a katsuma ke le. Adama a na aza a ashina ko i'uwa i ta e kudenge, kata a banka n ikebe ya.
- ³⁵Da e nekei i da wa azusuki, daɗa e pecekei i da yaba dem vu na wi n unambi.
- ³⁶Ta kparamu nannai n Isuhu† vuza va aza e Levi vu Kuburu. Vuza na azusuki a e dekei ni n kula Baranaba, daɗa "vuza na u tsu banka uma."
- ³⁷U dengei idika i na wi n i da, da u tukai n ikebe ya wa azusuki.

Azusuki 5

Hananiyan n Safiratu

- ¹Vuma vi yoku da wi n kula Hananiyan, vuka vi ni tamkparamu Safiratu, ele feu e denge ta ubuta u na i n u da.

²Da Hananiyan u dikai ikebe i yoku u bankai azusuki, da u sokongi i yoku n uyevi u vuka vi ni, amma da u ya'in a'uwa u danai raka da u tukai n i da.

³Da Biturusu u danai, "Hananiyan, yi dai i zuwai da vu kasakpai Malya'if ma uwai a kadu ka nu? Da vi ya'ankai Ayinviki a Kashile a'uwa. Da vu foboi ikebe i yoku adama a kaci ka nu.

⁴Kafu vi denge ucanuku wa, ashe u nu u da ba? Ayin a na vi dengei kpamu, ikebe ya i nu i da ba? Vi ta a kufuda va dana ve kuneke ta ikebe ya. Yi dai i zuwai da vi ya'in ili tsu nam pa? Vuma da vi ya'ankai a'uwa ba, amma Kashile ka'la vi ya'ankai."

⁵Ana Hananiyan u panai nannai, da u yikpai gogo lo a idika ya, da u kuwai. Uma a na e enei, da wovon u kanai le.

⁶Da olobo o yoku a alai ni n arikinlai, da a banai a cidangi ni.

⁷A kubana megeshe kenu iyum i tatsu an vali vu kuwai, da vuka vi ni vi yawai, u yeve ili i na i ya'in ba.

⁸Da Biturusu we ecei ni, "Mayun ta i dengei ubuta u da n ikebe nannai?" Da wu ushuki, "E, ta ci dengei nannai."

⁹Da Biturusu u danai, "Yi dai i zuwai da dem vu da i sheshei nannai da i ya'in unu te, adama a na i kondo Ayinviki a Kashile? Gogo na aza a na a dikai vali vu nu a cidangi, kata a laza ba. I ta lo utsutsu a kuvana, i ta a kudika wu a kubana a kasaun a cidangu wu."

¹⁰Gogo lo da u yikpai da u kuwai. Ana uma a yawai, da a cinai wana dai u kuwa. Da a dikai ni a banai a cidangi devu n kasaun ka vali vi ni.

¹¹Da wovon u kimbai uma a raka aza a na i lo dem, n aza a na a panai ili ya.

Ili i mereve n abundai

¹²Da azusuki a a kanai kuya'an ili i merevef a kubana a ubuta u uma. Da kpamu aza o Kutoni a kanai kugasa a Alisa a Gbayin adama a kavasa kanna n kayin a ubuta u na e ci deke Kafalaka ke Sulemanu.

¹³Da aza a na a buwai, a panai wovon u kutono le. Amma yaba dem wi ta e kuneke le tsugbayin.

¹⁴Ko n ili i nan lo, da uma a lya'i kelime n kuneke adu e le a ubuta u Vuzagbayin, amaci n ali n abundai.

¹⁵Adama a ulinga u na azusuki i a kuya'ansa, da uma a kanai kutuka n aza a mbala kakau a na i a uye n iva'in a ajiba adama a na o potsokpo le. Adama a na uma a a dana ta kululu ku Biturusu ku sa'wa le baci, ayi a kulaza i ta o kupotso.

¹⁶Da uma n abundai a kanai kutasa a likuci kakau n i na yi a kakamba dem adama a na a bana a Urishelima. A kanai kutuka n aza a mbala n aza a na i n wunlai u gbani-gbani e kuneke le atakaci, da o potsokpoi le raka.

Uma a takacikai azusuki

¹⁷Mogono ma anan ganu, n aza odoki a ni o yoku a na i punu a katsuma ka Asadukiya a iwain le gbani-gbani.

¹⁸Da a kana le da a zuwai a kunu ku ugbashi.

¹⁹Da kalingata ka Kashile ka banai we le n kayin, da ka bayuwai utsutsu u kunu ku ugbashi, da wu utakai le.

²⁰Da u danai le, “Banai a ulanga wa A'isa a Gbayin i dana uma Arabali a Singai a wuma u savu u nam pa.”

²¹Ana kayin ka asai, da azusuki a uwai a A'isa a Gbayin, da a kana kuyotsongusu. Ana mogono ma anan ganu n abara a ni a yawai, da a ya'in obolo n Aza e Kusheshe,† n azagbagba'in a Israila dem. Da e dekei adugari o yoku a bana a kunu ku ugbashi a tuka n azusuki, adama a na a ya'an ka le afada.

²²Ana aza a kindi ka A'isa a yawai a kunu ku ugbashi, a cina de vuza ba. Da o bonoi a A'isa a Gbayin a danai aza a gbara-gbara e le ili i na e enei. A danai le,

²³“Ana ci yawai a kunu ku ugbashi ka, ki ta de ugbaguri n aza a kindi o yoku de kashani, amma ana tsu bayuwai utsutsu, vuza wi de ba.”

²⁴Ana jagaba va aza a kindi a A'isa va u panai nannai kobolo n anan ganu vu gbagba'in, da raka vi le a dagazai da a danai, “Yi dai wo a kuya'an gogo na?”

²⁵Da vuma vi yoku vi yawai lo, da u danai le, “Uma a na a bayangi va, a uta ta de, i ta de a A'isa a Gbayin o kuyotsongusu uma!”

²⁶Da jagaba va u banai n aza a kindi a ni adama a na u kana le. Amma u gutsaka le ba, adama a na wi ta o wovon ta lo uma a kuna yi n aza a kindi a ni, a ya'an baci azusuki a kawuya.

²⁷Da a dikai azusuki a a kubana a ubuta u Kusheshe.

²⁸Da mogono ma anan ganu ma me ecei le, “Ashe tsu dansuka da i doku i ya'an kadanshi n kula ku Yesu ka ba? Amma da yi a kushatangu Urishelima dem n kadanshi ka ni. Ali da yi a kuciga kutadaka kabi'in ka mpasa ka ni ko tonu tsu.”

²⁹Da Biturusu n azusuki a danai, “Mayun da tsu tonu Kashile an tso tonu uma.

³⁰Kashile ki ikaya i tsu ayi da u dengusai Yesu a kasaun, ana i saki ni a madanga ma atakaci ta yu unai ni nannai.

³¹Ayi da Kashile ka zuwai a ubuta u na a kucikpa yi e kukiye ku usingai ku ni, wo okpo Mogono n Kishi. U ya'an ta nannai, adama a na uma a Israila a ciya kabanga a shika unushi u le, kata Kashile ka cinukpaka le.

³²Atsu azusuki atsu da tsa kuya'an kadanshi ka nam pa kobolo n Ayinviki a Kashile da da kune'e ku na Kashile ke kuneke aza a na o tonoi kadanshi ka ni.”

³³Ana anan ganu vu gbagba'in a panai kadanshi ka, da a ya'in wupa kau, ali da a cigai kuna azusuki a.

³⁴Da vuma vi yoku u dengai, kula ku ni ku da Gamaliya, ayi feu wi ta a katsuma ka Afarishi† wi ta kparamu a katsuma ka nlum n Wila. E ci neke yi ta kparamu tsugbayin. Da u danai a dika le a utaka le pulai bi'i.

³⁵Ana a utakai le da u danai azagbagba'in a, "Ada uma a Israila, lanai ili i nam pa ya mayin, ili i na yi a kuya'anka uma a nam pa a.

³⁶Kata u ya'an megeshe ba, vuma vu nam pa Tuda, u ciga ta kubonoko kaci ka ni vuzagbayin ali uma amangatawanashi (400) o tonoi ni. Amma ana a unai ni, da otoni a ni dem a wacuwai.

³⁷Ana Tuda u kuwai, da Yahuza vu Galili u dengai kparamu a ayin a na i e mekecu ma uma, ali da u zuwai uma a ya'an vishili. Amma ana a unai ni, da otoni a ni kparamu a wacuwai.

³⁸To, mpa ili i na n kudana da kasakpai uma a. I baci a kuya'an ili i nam pa dem n utsura u le, i e kugeshe ba.

³⁹I baci a kuya'an ili i nam pa dem n utsura u Kashile, ya kufuda ya shamkpa le ba. I ya'an baci nannai, ada yi ta a kuya'an vishili n Kashile."

⁴⁰Adama a kadanshi ka ni da Aza e Kusheshe a ushuki. Da a utakai n azusuki a, da a fabai le koci, da a kasakpai le, da a danai le, "Kata i doku i ya'an kadanshi n kula ku Yesu ba." Da a kasakpai le a laza.

⁴¹Da azusuki a a kasakpai Aza e Kusheshe a m mazanga, adama a na Kashile ke ene ta a yawa ta a dika atakaci a na i o kuso'o adama e Yesu.

⁴²Kanna dem, a tsu bana ta a Alisa a Gbayin n o yotsongushi uma n a danai Yesu ayi da Kishi.† Da kparamu a banai i'uwa i uma n a danai le kadanshi ka Kashile.

Azusuki 6

A zagbai uma e cindere

¹N ayin a nan lo, uma n abundai o okpo ta aza o Kutoni ku Vuzavagudu. Da aza a Kutoni a na a tsu dansa n Cihelene† a kanai kutuka n kadanshi. Da a kanai mololo, adama a na e ene ta ili i na aza a Kutoni a na a tsu dansa n Ciyahuda e ci neke agapa e Helene i da i ci yawa i na e ci neke agapa e le ba.

²Da Kupanazere a e dekei aza o Kutoni a raka da a danai le, "U ga'an tsu kasakpa kudana uma kadanshi ka Kashile, kata tsu bono a kulana ili i nam pa koci ba.

³Aza a tsu, zagbai uma e cindere a katsuma ka da, aza a na uma i a kucikpa mayin, aza o cico'o n ushani n Ayinviki a Kashile. Atsu ci ta a kuciga ce neke le ulinga u nam pa.

⁴Atsu tamkparamu ci ta a kulya'a kelime n kavasa, kobolo n kudana uma kadanshi ka Kashile, n ci yotsongi le."

⁵Raka vi le dem a ya'in mazanga n kadanshi ka nam pa. Da a gitai kuzagba Istifanu. U neke ta kadu ka ni kau, wi ta kparamu ushani n Ayinviki a Kashile. Da e yevei da a

zagbai Filibu, m Burukoro, n Nikana, n Timan, m Paramina kobolo n Nikala, vuza va Azakayimbi vuza na wi o kutoni ka Ayahuda a na i Antakiya.

⁶Da a dikai uma a da a bankai azusuki, da azusuki a a zuwakai le ekiye, da a ya'ankai le kavasa ele uma e cindere e le.

⁷Da kadanshi ka Kashile ka lya'i kelime n kukara'a, da uma ta na feu a kana'i kuneke adu e le a ubuta u Kashile. Ali anan ganu o yoku feu n abundai e nekei adu e le.

A kana'i Istifanu

⁸Istifanu vuma vu na Kashile ko yotsongi kasingai ka ni, u nekei ni utsura u ni. U kana'i kuya'an ili i mereve n ili yi iyoci a ubuta u uma.

⁹Amma kanna ke te, uma o yoku a kana'i kuya'an kanaanai n ayi. A uta ta a kunu ka avasa, e ci deke ta ubuta wa Kunu ka Agbashi a na a Kasakpai. Uma a nam pa Ayahuda a da a uta ta Kure, n Isakandariya, n Silisiya, n ubon u Asiya.

¹⁰Vuza u fuda u polo yi a kadanshi ba, adama a na wi ta n ugboji n Ayinviki a Kashile.

¹¹Aza a na i a kuya'an kanaanai n Istifanu a zuwai uma o yoku a dana, "Tsu pana ta Istifanu a kuya'an kadanshi ki ishikushi adama a Musa n Kashile."

¹²Ta a dengusai adu a uma, n azagbagba'in, nu n lum n Wila nannai. Da a kana'i Istifanu, da a bankai ni a ubuta wa aza a Kusheshe.

¹³Da a zagbai uma o yoku a ushuku adama a na a ya'anka Istifanu aluwa da a danai, "Vuma vu nam pa va wi ta a kuya'an kadanshi ka gbani-gbani adama a Alisa a Gbayin n Wila u Musa.

¹⁴Tsu panaka yi ta a kudana Yesu vu Nazara va wi ta a kufada ubuta u nam pa wa, kata kpamu u saba'a agadu a na ci n a da a Musa."

¹⁵Aza a na i a kukida afada dem a kana'i kindu Istifanu mayin, da e enei ashi a ni o yotso ta ashi a kalingata ka Kashile.

Azusuki 7

Kadanshi ka Istifanu

¹Da mogono ma anan ganu me ecei Istifanu, "Mayun da ili i na i a kudansa adama a nu?"

²Da Istifanu wu ushuki, "Aza a va n isheku i va, panakai mu. A ayin a na esheku a tsu Ibrahim wi a Bagadaza, Kashile ka tsugbayin ko yotsongu ta kaci ka ni wa ni. Ili i nam pa i gita ta kafu u yawa Haran.

³Kashile ka dana yi ta, "Denga vu kasakpa idika n aza a nu, vu bana a ubuta u na n kuyotsongu wu vu bana."

⁴Adama a nannai, da u kasakpai idika ya aza a Kaldiya, da u banai u dasangi a idika i Haran ali esheku a kuwai.

- ⁵ “Ana esheku a Ibrahim a kuwai, da Kashile ka tukai ni a ubuta u na yi na. A ayin a nan lo, Kashile babu u neke Ibrahim idika ya, ko kenu. Amma u ya'an ta uzuwakpani u kuneke ta muku n ni. Ele da o kokpoi n idika ya, ko an ayin a nan lo a Ibrahim wi m maku ba.
- ⁶ Uteku u na Kashile ka ya'in kadanshi n Ibrahim va, da na 'Muku n nu mi ta a kuya'an limoci a idika i na yi i le ba. I ta o kuso'o atakaci kata o okpo agbashi ali aya amangatawanashi (400).
- ⁷ Amma mpa mi ta a kutakacika uma a na a zuwai da yo okpo agbashi. Ele i ta a kuta a idika ya atakaci, kata o bono punu a idika i nam pa, kata a ya'anka mu tsugbashi.' Na va kadanshi ka Kashile ka'a.
- ⁸ “Da Kashile ka ya'ankai Ibrahim uzuwakpani, urotu u dafa kukida ka avaja.† A ayin a na u matsai Ishaku, da Ibrahim u kidai ni kavaja a kanna ka kunlai. Ana a ya'in megeshe kenu, da Ishaku u matsai Yakubu. Ana a ya'in kparamu megeshe kenu, da Yakubu u matsai ikaya i tsu uma kupa n e re a nan lo.
- ⁹ “Da muku n Yakubu, ikaya i tsu ya, i ya'in cishele n vuza le Isuhu,† ali da e dengei ni a idika i Masar, da wo okpoi kagbashi. Kashile ta na ka kasakpa yi ba.
- ¹⁰ Da wu utakai ni a ubuta wa atakaci, da Kashile ka zuwai ni wo okpo vuza vu kuyeve n vuza singai a ubuta u Mogono Firi'auna.† Da u nekei ni tsugono tsu Masar, da u zuwai uma a kpa'a a ni rakka o okpo e ekiye a Isuhu.
- ¹¹ “Ana i lo, da kambulu ka yikpai a idika i Masar n idika i Kana'ana† n atakaci n abundai, ali ikaya i tsu i fuda i ciya ilikulya'a ba.
- ¹² Ana Yakubu u panai ilikulya'a yi ta de a Masar da u suki ikaya i tsu a bana a Masar, na lo va dafa wo okpoi nwalu n iyain n le a kubana de.
- ¹³ Da o doku a banai ele a katsuma ka nwalu n ire, da Isuhu u yevei u danai le ko ayi da ya. Da Isuhu u yevei u danai Firi'auna na va aza a ni a da.
- ¹⁴ “Da Isuhu u ya'ankai esheku a ni Yakubu akaka a tawa n aza a ni dem. Da uma amangatatsunkupa n a tawun a banai de.
- ¹⁵ Da Yakubu† u banai a Masar da u kuwai, da ikaya i tsu dem i kuwai de.
- ¹⁶ A kubana ayin, a dikai ikyamba i uma a nam pa, aza a na a kuwai, a kubana e Shekem. Da a zuwai le a kasaun ka na Ibrahim u tsulai a ayin cau a ubuta wa. U tsula ta ubuta wa u muku n Hama de e Shekem. Ubuta u nam pa wa u da a cidangi le.
- ¹⁷ “Ana ayin a gitai kuyawa an Kashile ka kushatangu uzuwakpani u ni, u na u ya'ankai Ibrahim, wana dai uma a nam pa a yimkpa.
- ¹⁸ A ayin a nan lo, mogono mo yoku ma kanai kulya'a tsugono a Masar, mogono ma nan lo u yeve vuza na e ci deke Isuhu ba, ko kenu.
- ¹⁹ Da u kanai kutakacika ikaya i tsu n abundai, ali u zuwai le a vakangu nrebu n le pulai, adama a na n da n kuwa.

- ²⁰A kaṭsuma ka ayin a nan lo a ḏa a matsai Musa, ayi ta na maku ma'a ma na mi n tsuloboi. Ali wotoi u tatsu, ḏa anaku a ni a kanai kusokongu yi a kpa'a.
- ²¹A ayin a nan lo, ḏa a zuwai ni pulai. Da mekere mo mogono ma ciyai ni, ḏa u kumgbasai ni, ḏa wo okpoi maku ma ni.
- ²²Ili i nan lo i zuwa ta Musa wo okpoi n kuyeve uteku u na aza a Masar i, ali ḏa u ciyai utsura u na u kuya'an kadanshi ḏa u ciyai utsura u kuya'an ili dem.
- ²³“Ana Musa u yawai aya amangere, ḏa kanna ke te, u banai kukondo aza a ni aza a Israila.
- ²⁴Ana u yawai, ḏa u cinai vuza va aza a Masar vi yoku a kulapa vuza va aza a Israila. Da u banai, ḏa wi isai ni, ḏa wu unai vuza va aza a Masar va.
- ²⁵U sheshe ta aza a Israila i ta e kene adanshi Kashile ka'a ka zuwai ni wi isa le, amma ele e yeve nannai ba.
- ²⁶“Ana kayin ka asai, ḏa Musa u cinai uma a Israila e re a vishili uteku u le. Da u cigai kupece le, u danai, ‘Yi ḏai i zuwai ḏa yi a vishili uteku u ḏa?’
- ²⁷“Vuza na u gitai vishili, ḏa u tecengi Musa kakambu ke te, ḏa we ecei, ‘Yayi u zuwai nu mogono ma na vi ya'anaka tsu afada?’
- ²⁸Ko vi ciga ta vu una mu uteku u na vu unai vuza va aza a Masar nayin?’
- ²⁹Ana Musa u panai ili i na vuma va u danai, ḏa u kasakpai Masar va, ḏa u sumai a kubana a idika i Midiya. Da wo okpoi ḏe an komoci, ta ḏe u ya'in yolo, ḏa u matsai muku n re.
- ³⁰”Musa u dasangu ta ḏe ali aya amangere, ḏa kalingata ka Vuzavagudu ka tawai wa ni ḏe ḏevu n Kusan ku Sinai† punu a madanga me kenu ma na mi a kulya n akina.
- ³¹Ana we enei ili i nam pa, ḏa u kanai kuya'an mereve, ḏa u banai ḏevu adama a na wi inda. Da u panai kalakatsu ka Kashile e kudeke yi, ka danai,
- ³²‘Mpa ḏa Kashile ki isheku i nu: Ibrahim, n Ishaku, n Yakubu.’ Da Musa u panai wovon, ali u doku u ciga kinda gadi vu madanga me kenu ma ba.
- ³³“Da Kashile ko doku ka danai, ‘Ubuta u na vi a kashani ka na va ubuta u na Kashile ki ḏa, adama a nannai, fodo ataka a nu.’
- ³⁴Da Kashile ka lya'i kelime n kudana, ‘N lanat ta, ḏa me enei atakaci a uma a va a na i o kuso'o e ekiye a aza a Masar.† M pana ta mashi me le ali ma yawa ta wa va, mi ta a kubana ma kisa le. Pana mayin, mi ta a kusuku wu vu bana ḏe a Masar va.’
- ³⁵“Da Kashile ka suki Musa na ḏe a Masar, vuma vu na aza a ni a iwain a ayin a ugiti, ali ishi a danai, ‘Yayi u zuwai nu vo okpo mogono ma tsu a na va ya'anaka tsu afada?’ Kashile a kaci ka ni ayi ḏa u zuwai Musa wo okpo keyevikafada a ubuta wa aza a Israila uteku u na kalingata ka danai a ubuta wa akina a madanga.

- 36 Da vuma va u dƙai le u ya'in ili i mereve, ana wu utakai le punu a idika i Masar. Da kpamu u ya'in ili i mereve, ana wi isai le a ubuta u kupasa Mala ma Shili.† Da u lyali kelime n kuya'an ili i mereve nu nwalu n na a ya'in ali aya amangere ele a kakamba.
- 37 “Musa vu nan lo kpamu ayi da u ya'in kadanshi n uma i Israila a, ‘Kashile ki ta a kudengusa keneki e mere ma da uteku u na mpa mi wa da.’
- 38 Musa u bolongi uma a tsu a kakamba, da kalingata ka ya'in kadanshi n ayi de a Kusan ku Sinai n kadanshi ka wuma. U doku u nekei tsu kadanshi ka wuma ka nam pa.
- 39 “Amma ikaya i tsu i iwain kupanaka Musa, da kpamu a iwain ni, ali da a cigai kutono uye o kubono a Masar.
- 40 Da a danai Haruna,† ‘Ya'an ka tsu amali a na o kutono n aitsu, adama a na ci yeve ili i na i ya'in Musa ba, vuza na wu utakai tsu a Masar va.’
- 41 A ayin a nan lo, a ya'an ta kamali ka na ko yotsoi medendem. A ya'in alyuka ali da a ya'in mazanga a kucikpa ili i na ele a ya'in n ekiye e le.
- 42 Da Kashile ka shirikpaka uma a ni kucina da u kasakpai le. Da a kana kutono azangata a gadi, uteku u na eneki a danai, ‘Aza a Israila, ali aya amangere i neke mu alyuka n kune'e a ayin a na yi a kakamba ba.
- 43 Da i kucikpai i dƙai mavali a ubuta u na o tsu tono Meleki, da i dƙai kamali ka kazangata Rafani, da i dƙai ili i nan lo ya, da i tonoi i da. Gogo na mi ta a kuka'angu da a kubana ugbashi a mpulu a Babila.’
- 44 “Ikaya i tsu yi ta m Mavali ma Kashile kobolo n ele, ali ele bi'i a kakamba. Kashile ka dana ta Musa u ya'an Mavali ma nam pa ma, u ya'in uteku u na Kashile ka danai ni u ya'an.
- 45 A kubana ayin o yoku, Joshuwa† u tonoi n kuvon a ubuta wa Azakayimbi, aza a idika i na Kashile ko lokoi. Da a dƙai Mavali ma a ku'uwa a idika ya. Da a kana kutono ali a kubana ayin o Mogono Dawuda.
- 46 Dawuda u zuwa ta Kashile ka pana uyo'o u ni. Da u folonoi Kashile ku ushuku yi u ma'laka yi kpa'a adama a Kashile ka Yakubu.
- 47 Amma Sulemanu† da u ya'in kuma'a ka.
- 48 “Amma Vuzavagudu u ci yongo a kpa'a ku na uma a mali n ekiye e le ba. Uteku u na keneki ka danai ana u ya'in kadanshi adama a Vuzavagudu:
- 49 ‘Gadi ta de kakuba ka va ki, a aduniyan ta de n tsu zuwa ene a va. To, gogo na icu'u i kpa'a ke ne ku dai va kuma'aka mu mu uvuka?’
- 50 Ashe mpa da n ya'in ili i nam pa n ekiye a va ba?’
- 51 “Ada uma a ugbawansuvu a da kau, i kasakpa a ya'an idani i Kashile a adu a da ba. I votsuki atsuvu a da adama a ili i Kashile. I ci yongo ta a kuya'an vishili n Ayinviki a Kashile. Ikaya i da ta i yongoi nannai, ali kpamu ada dem yi a kuya'an nannai.

⁵²Dekekei mu keneki ko ke te ka na ikaya i dā i kpāḍāi kudansika. Ali dā a unai aza a na a danai Vuma vi Cidā wi t̄a lo a kutawā. Gogo na ayi dā i iwain dā yu unai ni kparamu.

⁵³Yi isa t̄a wilā u Kāshile e ekiye a alingata a Kāshile, amma n nannai dem, dā i iwain kutono kadanshi k̄a ni.”

A unai Istifanu

⁵⁴Ana azagbagba'in a Ayahuda a panai ili i na Istifanu u danai, dā aḍu e le a dēngai, dā a k̄anai kuluma ajivu n a kapatsai.

⁵⁵Da Ayinviki a Kāshile a shanai u Istifanu, dā u lanākai gadi, dā we enei tsugbayin tsu Kāshile k̄a tsu, dā kparamu we enei Yesu a kashani e kukiye ku usingai ku Kāshile.

⁵⁶Da u danai, “Lanai, me ene t̄a gadi u bayuwai, dā me enei Maku ma Vuma dē gadi kashani e kukiye ku usingai ku Kāshile.”

⁵⁷Da aza e Kusheshe o orukpoi, dā a palai atsuvu e le. Gogo lo, rakā vi le dā a sumai a jigai Istifanu.

⁵⁸Da o ronoi ni a kutā pulai vi likuci, dā a k̄anai kuvara yi adama a na a una yi. Aza a na a bankai nu nsata dā a zuwai aminya e le a ubutā u vuma vi yoku, vuza na e ci dēke Shawulu.

⁵⁹Ayin a na i a kuvara Istifanu, dā u ya'in kavasa u danai, “Vuzagbayin Yesu, dika wuma u va.”

⁶⁰Da u yikpai dā u lapai unā u danai, “Kāshile katā vu lanā ili i na a ya'in adanshi unushi u dā a ya'in ba.” Ana u dansai nannai, dā u kuwai.

Azusuki 8

¹⁻²Shawulu lo kashani ayin a na a unai Istifanu, dā wu ushuki a una yi. Da aza o Kutoni a dikai ikyamba i Istifanu dā a cidangi, dā a ya'in kpalu adama ukpa u ni k̄au.

Shawulu u takacikai aza o Kutoni

A ayin a nan lo, aza o Kutoni a k̄anai kuso'o atakaci kakau a Urishelima,† ali dā a wacuwai dem a idika kakau punu a Yahuda n Samariya. Sai azusuki a dā o okpoi a Urishelima.

³Da Shawulu u ya'in ili i na u langasa obolo a aza o Kutoni, ali dā u k̄anai kubansa i'uwa i le, n u k̄anai amaci n ali, n u zuwai le a ugbashi.

Kadanshi k̄a Kāshile a Samariya

⁴Aza o Kutoni a wacuwai a ubutā kakau, ubutā u na a banai dem, o ci yongo t̄a a kudana uma kadanshi k̄a Kāshile.

⁵Filibu u banai a likuci i gbayin i yoku i na yi a Samariya,† dā u k̄anai kuya'anaka uma kadanshi k̄a Kishi dē.

⁶Ana a panakai Filibu, ɗa e enei kpamu ili i mereve i na u ya'in ɗa o doku a zuwakai ni atsuvu mayin.

⁷Wunlaji u gbani-gbani n abundaji u kanaji kuta u uma m malapa mu unaji kau. Nkutusuma n abundaji a ciyaji upotsokpi.

⁸Mazanga n abundaji ma ya'in a likuci i nan lo.

Sima koboci

⁹Vuma vi yoku punu a likuci ya, kula ku ni Sima. U ci yongo ta a kuya'ansa tsuboci a Samariya, ɗa aza a likuci dem a ya'in mereve. Ayi a kaci ka ni u danai ayi feu vuzagbayin ɗa.

¹⁰Yaba dem a likuci ya, vuzagbayin m maku, a tsu panaka yi ta, kata a dana, “Vuma vu nam pa utsura u Kashile u ɗa. Kula ku ni ku ɗa Utsura u Vuzavagudu.”

¹¹Da a lanakai ni mayin, adama a ili i mereve i na wi a kuya'ansa a ayin a na wi n ele.

¹²Amma e nekei adu e le u Kashile, adama a na Filibu u ya'anaka le ta Arabali a Singai o tsugono tsu Kashile, kobolo n kula ku Yesu Kishi. Da ali n amaci a dem a ya'ankai le kusumbu ka akucina.

¹³Ayi Sima a kaci ka ni u neke ta kadu ka ni, ali ɗa a ya'ankai ni kusumbu ka akucina. Da kpamu u tonoi Filibu adama a ili i mereve i na we enei Filibu u ya'in.

¹⁴Ana azusuki a na i de a Urishelima a panai nannai, a na uma a Samariya a isa ta kadanshi ka Kashile, ɗa a suki Biturusu n Yahaya a kubana de.

¹⁵Ana a yawai, ɗa a ya'ankai le kavasa, adama a na a ciya Ayinviki a Kashile.

¹⁶Kafu azusuki a yawa, a ya'anaka le ta de kusumbu ka akucina n kula ku Yesu Vuzagbayin bi'i ende'en. Ayinviki a Kashile kata a tawa we le ba.

¹⁷Dada ta na Biturusu n Yahaya a zuwakai le ekiye, ɗa ta na a isai Ayinviki a Kashile.

¹⁸Sima we enei aza a na e nekei adu e le a ciya ta Ayinviki a Kashile ayin a na azusuki a zuwakai le ekiye. Da u cigai kuneke Biturusu n Yahaya ikebe.

¹⁹Da u danai, “Nekei mu utsura u nam pa wa feu, adama vuza na baci dem n zuwakai ekiye, u ciya Ayinviki a Kashile.”

²⁰Dada Biturusu wu ushuki ni, u danai, “Ya'an avu n ikebe i nu dem i uwa a kpa'a ka akina, adama a na vi sheshe ta va kutsula ta utsura u Kashile n ikebe.

²¹Vi n ili i na va kuya'an punu a ubuta wu ulinga u tsu ba, adama a na kadu ka nu ki a uye tsu na Kashile ka cigai ba.

²²Shika unushi adama e kusheshe ku wuya ku nu ku nam pa, kata vi ya'an kavasa adama a na Kashile ka cinukpaka wu n icu'u i kusheshe i nam pa.

²³Adama a na me ene ta vi ta n tsurala tsu gbani-gbani, tsu ɗa ta na ci shiyai nu n unushi an ikani.”

²⁴Sima u danai Biturusu n Yahaya, “Adama a K̄ashile, ya'in kavasa n K̄ashile adama a va, kaṭa ili i na i dansai na va, i ciya mu ba.”

²⁵Ana o kotsoi kuya'an kadanshi ka K̄ashile de, da Biturusu n Yahaya o bonoi a Urishelima kudana Arabali a Singai a likuci i wawa'a i Samariya.

Filibu kobolo n vuza vu Habasha

²⁶Kalingata ka K̄ashile ka danai Filibu, “Fobuso kaṭa vu bana daka, kaṭa vu tono n uye u kakamba u na wu utai a Urishelima a kubana Gaza.”

²⁷U ya'in nannai, da a katsuma ka nwalu, da u gasai n kofobi ki ikebe ki idika i Habasha, kagbashi ka gbayin ka vuka vu na wi a kulya'a tsugono tsu Habasha, vuza na e ci deke Kandakatu. Vuma va u bana ta a Urishelima adama a na u cikpa K̄ashile de.

²⁸A ayin a na wi o kubono a kpa'a, ayi a idashi e keke vo odoku vi ni a kuya'an mekecu punu a katagarda ke keneki Ishaya.

²⁹Ayinviki a K̄ashile a ya'in kadanshi n Filibu, “Bana devu n keke vo odoku va, kaṭa vu wala devu n vuza va.”

³⁰Dada Filibu u sumai u yawai devu, da u panai vuma va a kuya'an mekecu n kaca'a a katagarda ki Ishaya.† Da we ecei ni, “Vi yeve ta ili i na vi e kukece?”

³¹Da vuzagbayin va wu ushuki, “Nini dai n kuyeve, sai vuza yoku u banka mu?” Da ta na u banuki Filibu u tawa u kumba u dasangu n ayi e keke vo odoku va.

³²Vuma va e kukece a ubuta u yoku a katagarda ka na ka danai: “A dikai ni tsu mokyon† a kubanka a ubuta u kukida. Maku mo mokyon ma na ma tsu kpaḍa kushika, ayin a na i a kukida yi cileme, ayi feu ta nannai u shika ba.

³³A shikai ni, da kpamu e nekei ni atakaci, babu vuza na u kukasakpa a ya'anka yi afada a mayun. Vuza wi ta lo vuza na u kuya'an kadanshi ka muku n ni ko ntsukaya n ni? A'a, adama a na a una yi ta kafu u ciya le.”

³⁴Vuzagbayin va u ya'in kadanshi n Filibu, u danai, “Adama a K̄ashile, dana mu ili i na kadanshi ka nam pa ka danai. Yayi keneki ka ka ciyai? Kaci ka ni ka'a wi a kuya'anka kadanshi, ko vuza yoku?”

³⁵Dada Filibu u gitai a ubuta u nam pa wa punu a kadanshi ka K̄ashile, da u danai ni arabali e Yesu.

³⁶Ana i lo a nwalu, da a cinai ubuta m mini. Da ta na vuzagbayin va u danai, “Mini ma na. Vi a kufuda kuya'anka mu kusumbu ka akucina ba?”

[³⁷Da Filibu wu ushuki, “Vi neke baci kadu ka nu mayun, a kuya'anka wu ta.” Vuma va wu ushuki n udani u nam pa, “N neke ta kadu n Yesu Kishi, ayi Maku ma K̄ashile ma'a.”]

³⁸Da u danai ni a shamkpa n keke vo odoku va, da uma e re a a cipai a uwai a mini ma, da Filibu u ya'ankai ni kusumbu ka akucina.

³⁹Ayin a na ƙ utai punu ƙ mini ma, da Ayinviki ƙ Kashile a dikai Filibu. Vuzagbayin u doku we ene yi kpamu ba. U lya'i kelime nu nwalu m mazanga ma gbayin.

⁴⁰Kafu Filibu u yeve, da u cipai ƙ likuci i Azatusu. U banai likuci likuci, a ubon u Kasariya raka. Ubuta u na baci u banai dem, u kana kudana uma kadanshi ke Yesu.

Azusuki 9

Shawulu wo okpoi vuza vu Kutoni ku Yesu

¹Da Shawulu u lya'i kelime n kuneke aza o Kutoni atakaci, ali da u danai sai wu una le raka. Da u banai wi isai katagarda u mogono ma anan ganu, adama a na u ciya utsura u na u kкана le n utsura.

²Da u dikai katagarda ka nam pa a kubana ƙ unu a avasa a Dimaska adama a na ka'ka banka yi u kana vali ko vuka vu na wi o kutono uye u Yesu, kata u shiya le u banka le a Urishelima.

³Ayi a kuyawa devu n Dimaska, da kutashi ku utsura ku utai gadi maru-maru, da ku lya'i ni ashi.

⁴Da u yikpai a idika. Da kalakatsu ku utai de gadi ke dekei ni, "Shawulu, Shawulu yi dai i zuwai da vi a kutakacika mu?"

⁵Da Shawulu wu ushuki ni, "Vuzagbayin, avu da vi ci ya'an ya?" Kalakatsu ka danai, "Mpa da Yesu vu na vi a kutakacika.

⁶Denga gogo na vu uwa asuvu ƙ likuci, i ta a kudana wu ili i na va kuya'an."

⁷Uma a na i kobolo n Shawulu a shamgbai lo bini ƙ kana mereve. A pana ta kadanshi, amma e ene vuza ba.

⁸Ana Shawulu u dengai kashani, da u bayuwai ashi ƙ ni, u fuda we ene uye ba. Aza a na i kobolo, da ƙ kana ni kukiye a ku'uwa ƙ likuci i Dimaska.

⁹Punu a Dimaska da u yongoi punu ali ayin a tatsu we ene ubuta ba. A katsuma ka ayin a nan lo dem u lya'a ba, u so'lo ba.

¹⁰Vuza vu Kutoni vi Yesu vi yoku vi ta de kula ku ni ku da Hananiyan. Da Kashile ka ya'ankai ni kadanshi tsalatani, u danai, "Hananiyan." Da wu ushuki, "Yi dai Vuzavagbayin."

¹¹Da Vuzavaguđu u danai ni, "Denga vu tono a uye u na e ci deke Mejege, vu bana a kpa'a ku Yahuza. Vi yawa baci, vi ta a kucina de vuza kula ku ni ku da Shawulu wu ut ta ta ƙ likuci i Tarusu. Gogo na nahannai wi ta de a kavasa.

¹²N ya'an ta de kadanshi n ayi tsalatani, n yotsongu yi ta punu vuma vi yoku kula ku ni ku da Hananiyan u kubana ta wa zuwaka yi ekiye, adama a na we ene ubuta."

¹³Da Hananiyan wu ushuki, "Vuzavaguđu uma n abundai a dana mu ta uteku u na vuma va wi a kutakacika uma a cida ƙ nu a Urishelima.

¹⁴Gogo na, anan ganu vu gbagba'in† e neke yi ta katagarda ka na u kukana uma, aza a na i o kutono kula ku nu.”

¹⁵Amma da Vuzavaguđu u danai ni, “Bana vi ya'an ili i na n danai nu. Mpa n zagba yi ta adama a na u dana omoci nu ngono n aza a Israila kadanshi ka Kashile.

¹⁶Mpa feu n kuyotsongu yi ta atakaci a na u kuso'o adama a kula ku va.”

¹⁷Da Hananiyan u dengai, da u uwai a kpa'a ka. Da u zuwakai Shawulu ekiye a kaci, da u danai, “Vuza va, Shawulu, Vuzagbayin Yesu vuza na u yotsongi kaci ka ni wa nu, ayi da u suki mu wa nu. Gogo na wi ta a kuzuwa wu ve ene ubuta, kata u shatangu wu n Ayinviki a Kashile.”

¹⁸Gogo lo, da ili i yoku yu utai punu a ashi a ni an aputsu a kadan, da u kana kene. Da a ya'ankai ni kusumbu ka akucina.

¹⁹Ana u dengai, da u lya'i tsuwa'a, da u ciyai utsura.

Shawulu u danai uma kadanshi ka Kashile a Dimaska

Da Shawulu u yongoi punu a Dimaska, ali ayin n abundai u kana kuyongo n aza o Kutoni ku Yesu.

²⁰Shawulu u ya'an megeshe ba, da u banai a unu a avasa, da u kana kudana uma Yesu Maku ma Kashile ma'a.

²¹Aza a na a panakai ni a kuya'an kadanshi, da a kana mereve da a danai, “Ashe mayun da vuma vu nam pa wi a kutakacika aza a na i e kudeke kula ku Yesu a Urishelima va ba? U tawa ta Dimaska adama a na u kana aza o Kutoni, kata u shiya le u banka u anan ganu vu gbagba'in a Urishelima.”

²²A katsuma ka ayin a nam pa, da u doku u ya'in utsura a ubuta u kudana uma kadanshi ka Kashile, n u danai Yesu Kishi ka uma ka'a. Da Ayahuda† a Dimaska o doku e yeve ili i na a kudansa ba, adama a na a dagaza ta.

²³Ayin a ya'an kau ba, da azagbagba'in a Ayahuda a kana kuya'an obolo adama a na e sheshe a una yi.

²⁴Da a danai Shawulu i na irala i ni yi e kusheshe. Da a danai ni i ta de a kinda utsutsu u likuci, adama a na a ciya a una yi. Uma a i ta de a kinda kanna n kayin.

²⁵N kayin, aja'a a Shawulu a zuwai ni a mabana, da o zorukpoi ni n katusu ka mashilya ma likuci.

Shawulu u banai a Urishelima

²⁶Ana Shawulu u yawai a Urishelima, da u banai a ubuta wa aza o Kutoni ku Yesu a na i de. Da dem vi le a panai wovon u ni, a danai kutoni ku ni ku usubi ku da ba.

²⁷Amma da Baranaba u cinai ni, da u dekei ni a kubana a ubuta wa azusuki. Da u danai le uteku u na Shawulu we enei Vuzagbayin Yesu a uye u Dimaska. Da kparamu Baranaba u doku u danai le ili i na Vuzagbayin u danai Shawulu, uteku u na kparamu wi a kudana uma kadanshi ke Yesu babu kparamu wovon.

²⁸Da azusuki a ushuki n Shawulu, da u kanai kuyongo n ele a Urishelima, da u kanai kudana uma kadanshi ka Vuzagbayin babu wovon.

²⁹Da u ya'in kadanshi n Ayahuda, aza a na a ci ya'an Cihelene,† ali da u ya'in kanaanai n ele. Adama ili i nan lo, da e sheshei uteku u na a kuna yi.

³⁰Ana aza o Kutoni a panai nannai, da a dikai ni da a saba'i ni ubuta a kubana a likuci i Kasariya. Da a zuwai ni de a kpantsu a kubana a likuci i ni a Tarusu.

³¹Da aza o Kutoni a na i lo dem da a ciyai matana a ubon u Yahuda n Galili n Samariya. Da o doki utsura wa adu ali da o doku a yimkpasakai. Da a kanai kutono Vuzagbayin mayin, adama a na Ayinviki a Kashile i ta kobolo n ele.

Biturusu u banai a Lida

³²A ayin a nan lo, Biturusu u kanai kubansa a ubuta kakau. A katsuma ka nwalu ka ni, da u yawai a likuci i yoku i na e ci deke Lida. Da u uwai adama a na we ene aza o Kutoni.

³³Punu a likuci i nan lo ya, da Biturusu u cinai punu vuma vi yoku e ci deke yi ta Iniyasu makutsuma ma'a u tsu fuda u wala ba, ali aya kunlai.

³⁴Da Biturusu u danai ni, "Iniyasu, Yesu Kishi u potsokpo wu ta. Denga vu kataka kajiba ka nu." Gogo lo, da Iniyasu u dengai kashani.

³⁵Uma a na i a likuci i Lida n ubon u na e ci deke Sarana, ana e enei Iniyasu, da o okpoi aza o Kutoni a Vuzagbayin.

Biturusu u dengusai Dorukasu ukpisa

³⁶A likuci i Japa, vuka vi yoku vi ta de vuza vu Kutoni, kula ku ni ku da Tabita (kula ka n Cihelene ku dafa Dorukasu). U ci ya'ansaka ta uma kasingai ayin tutu, n u bankai aza a unambi.

³⁷Da mbala n kanai ni ali da u kuwai, da o fobusoi ni a na a cidangu yi, da a zuwai keven ka ni a kunu ku zuva a kuvana kacida.

³⁸Likuci i re i nan lo Japa n Lida i da yi ta devu devu. Ana aza o Kutoni a panai Biturusu wi ta de Lida, da a suki uma e re wa ni a bana o folono yi, a danai, "Ya'an gogo'o vu tawa, kata vi geshe ba."

³⁹Ana Biturusu u panai nannai, da u ya'in gogo'o, da u dengai da u banai Japa. Ana u yawai, da a dikai ni a kubana a kunu ku gadi. Agapa a na i de dem a kanai mashi, da a kanai kuyotsongu yi aminya nu ntogu n na Dorukasu u ya'ansakai le, ayin a na wi ishi n wuma.

⁴⁰Da Biturusu u danai le raka vi le a uta pulai. Da u kudangi n akangatsu a ni a idika da u vasai. Ana u kotsoi kavasa, da u banai a ubuta u keven ka vuka ka, da u dekei ni, "Tabita, denga!" Da vuka va vu bayuwai aashi a ni. Ana we enei Biturusu, da u dengai u dasangi.

⁴¹Da u kaṅai ni kukiye ḍa u ḍengusaṅai ni. Da u ḍekei agapa a aṁaci a, n aza o Kutoni a na a buwai. Da u danai le wi ta n wuma.

⁴²Ana uma a Japa a panai ili i na i ya'in, ḍaḍa uma n aḅunḍai e nekei aḍu e le a ubuta u Yesu.

⁴³Da Biturusu u yongoi Japa, ali megeshe kenu a kpa'a ku Sima kawima.

Azusuki 10

Biturusu n Koniliyu

¹Vuma vi yoku ḍa a Kasariya, kula ku ni Koniliyu, vuza na wi ishi jagaba vo osoji a kaṭsuma ko osoji a na e ci ḍeke Osoji a Italiya.

²Ayi vuza ciḍa ḍa, n aza a kpa'a a ni dem, Kaṣhile ka gaḍi ka'a i o kutono. U yongo ta kparamu a kubanga aza a unambi n aḅunḍai ali n u ya'in kavasa ayin dem.

³Devu n iyum i tatsu i kanna ko yoku ana we enei ili tsalatani tsu na we enei kalingata ka Kaṣhile mayin ka tawaṅai ka danai, “Koniliyu.”

⁴U gbatai kalingata ka n aṣhi n wovon, ḍa u danai kparamu, “Yi ḍai, Vuzagbayin?” Da kalingata ka ku ushuki, “Kaṣhile ka pana ta uyo'o n kavasa ka nu n ulinga u singai a kubana wa aza a unambi.

⁵Gogo na, suku uma o yoku a Japa. Uma a nam pa e ece vuma vi yoku, vuza na wi n kula Sima Biturusu, kaṭa a tawa n ayi.

⁶Ayi komoci ka'a ka kpa'a ku Sima kawima, wi ta a kakinā ka mala.”

⁷Kalingata ka lazai, ḍa Koniliyu u ḍekei agbashi a ni e re n kosoji, vuza ciḍa ka na ki a kinda yi.

⁸U danai le ili i na yi lo raka, ḍa u suki le a Japa.

⁹Kanna ke ire, kanna a kaci, ele a uye a kutawa ḍevu n Japa, Biturusu u kumbai gaḍi vu kukpa'la adama a na u ya'an kavasa.

¹⁰Kambulu ka kaṅai ni, ali ḍa u cigai ilikulya'a. A ayin a na i o kufobuso ilikulya'a, ḍa ta na we enei ili tsalatani.

¹¹We enei gaḍi u bayuwai, ḍa ili yu utai ḍe a kucipa wanshi an kalaba sawu nu ngon n nashi a kuyawa a idika.

¹²Punu a ili i na yi i tsu kalaba tsa, icu'lu yi nnama i ḍa punu kakau: Punu asuvu a nnama n na mi n ene a nashi, nu n na mi a nkudaru, nu nnu dem.

¹³Kalakatsu ka danai ni, “Denga Biturusu, vi kiḍa kaṭa vu takuma.”

¹⁴Amma ḍa Biturusu u danai, “Mayun kaṭa n sa'wa kutakuma ili i na yi m mabi'in ba.”

¹⁵Kalakatsu ko doki ka ya'ankai ni kadanshi kparamu, “Kaṭa vu bonoko ili i na Kaṣhile ka dana i ga'an ta kaṭa ili ya yo okpo i gbani-gbani ba.”

- ¹⁶Ili i nam pa i ya'an ta ali kutatsu, da gogo lo da i dengai i bonoi gadi.
- ¹⁷Ayin a na Biturusu wi e mereve mi ili i nam pa, uma a na Koniliyu u suki wana dai e yeve ubuta u na kpa'a ku Sima ki. Da ta na a shamgbai a utsutsu u kpa'a wa.
- ¹⁸A ya'in aza a kpa'a, da e ecei, "Komoci ki ta punu a kpa'a ku nam pa, vuza vu kula Sima Biturusu?"
- ¹⁹Ayi Biturusu bi'i a kataci adama a na u yeve ili i na tsalatani ya i danai, da ta na Ayinviki a Kashile a danai, "Pana. Uma a tatsu a tawa ta na kulansa wu.
- ²⁰Fobuso vu bana kobolo n ele. Pana wovon ba, adama a na mpa da n suki le."
- ²¹Biturusu u banai u cinai le, da u danai, "Mpa da vuza na yi a kulansa. Yi dai i tawai kuya'an?"
- ²²Dada a ushuki, "Jagaba† vo osoji Koniliyu da u suki tsu. Vuma vu usubi da vu na vi o kutono Kashile. Ayahuda kpamu a ciga yi ta. Kalingata ka cida ko yoku ka danai Koniliyu u deke wu, vu tawa vu dana yi ili i na vi n i da."
- ²³Ana Biturusu u panai nannai, da u folonoi le a asaka yi n kayin ka nan lo.

Biturusu u banai a kpa'a ku Koniliyu

Ana kayin ka asai, Biturusu n aza o Kutoni o yoku a na i Japa a ya'in nwalu ma kobolo n uma o Koniliyu.

- ²⁴A kanna ke ire kpamu, a yawai a Kasariya. Ana a yawai, a cinai Koniliyu a kuvana le. U dekei aza a ni n umaci u ni dem da a tawai.
- ²⁵Ana Biturusu u uwai a kpa'a ku Koniliyu, da Koniliyu u kudangi a idika u cigai kucikpa Biturusu.
- ²⁶Amma Biturusu wu ushuku n ukuna u nan lo ba, da u danai ni, "Denga, mpa a kaci ka va vuma da mi."
- ²⁷Koniliyu u dengai, da a walai n a dansai kobolo, da e yevei a uwai a kunu, a ubuta u na uma o yoku i.
- ²⁸Biturusu u danai le, "Ada i yeve ta atsu Ayahuda a tsu kaskpa tsu tsu bolongu n umaci u yoku ba. Kashile ko yotsongu mu ta n dana umaci u yoku a kpada ta kuga'an ba.
- ²⁹Ana vu danai n tawa, n tawa ta babu korono n kacapa. Gogo na, dana mu wo, yi dai vi dekekei mu?"
- ³⁰Dada Koniliyu u danai, "A ayin a nashi a na a lazai de derere viyum vu tatsu vu kanna, mpa a kavasa a kpa'a ku va. Gogo va lo da vuma nu ntogu a kutasa akina u shamgbai kelime ka va.
- ³¹U danai, 'Koniliyu, Kashile ka pana ta uyo'o u kavasa ka nu, u yeve ta kpamu i na vi nekei a kubana wa aza a unambi.

³²Adama a nannai, sai vu suku a kubana a Japa e d̄ekeke wu Sima, vuza na e ci d̄eke Biturusu. U cipā tā a kpa'a ku Sima kawima, vuza na kpa'a ku ni ki ā kākinā ka mala.'

³³Adama nannai n suku tā e d̄eke wu gogo'lo, u ga'an tā ta na an vu tāwai. Gogo na ātsu d̄a na, e ekiye ā Kāshile a kuvana vu dana tsu akaka a na Vuzagbayin u danai nu vu dana tsu."

Kadanshi kā Biturusu

³⁴Da Biturusu wu ushuki, "Gogo na mu ushuku tā an Kāshile ka tsu wala n uma dem derere.

³⁵U ci isa tā uma a id̄ika dem, aza a na baci o tonoi ni mayun, n e nekei ni tsugbayin.

³⁶N yeve tā i sa'wa tā d̄e kupana Arabali a Singai ā ubutā wi Israila, u na u danai mātānā mā Kāshile mi tā u Yesu Kishi, Vuzagbayin vi yaba dem.

³⁷Mayun i yeve tā ili i na i ya'in a ufon u Yahuda rākā. Ili i iyain i d̄adā, Yahaya u danai yaba dem u ya'an kusumbu ka akucina. Da ta na ili i nam pa i gitai kuya'an a Galili.

³⁸I yeve tā ta na mayun Kāshile ke neke tā utsura u ni u Yesu vu Nazara. Ayinviki ā Kāshile kpamu i tā kobolo n ayi. Da ta na u ciyai utsura n ābundai. Da u kara'i n u ya'in ili i singai n u potsokpoi aza a na Kalijani kā kanāi, adama a na Kāshile ki tā kobolo n ayi.

³⁹Rākā vu tsu ce ene tā ili i na Yesu u ya'in a id̄ika yi Israila kobolo n ubirini u Urishelima. "A unai ni a madanga ma atakaci.

⁴⁰Amma Kāshile kā d̄engusāi ni n wuma a kanna ka tatsu. Dadā Kāshile kā kāsakāpai ni wu utai wā tsu. Ātsu na ci lya'i d̄a tsu soli n ayi, ayin a na u d̄engai n wuma.

⁴¹Ātsu d̄a aza a na Kāshile ka zagbai tsu dana ukuna u ni, amma u yotsongu kāci kā ni u uma n ābundai ba.

⁴²Kāshile ka danai tsu tsu dana uma a na Yesu d̄a vuma na Kāshile ka zagbai u ya'anaka aza a wuma n ākpisā afada. Tsu kuneke tā uma kutashi ku nam pa hawun.

⁴³Āyi d̄a vuza na eneki rākā a ya'in kadanshi ukuna u ni. A danai vuza na baci u nekei kādu wā ni, i tā a kucinukpaka yi n unushi u ni ā ubutā u kula ku Kishi."

Azākayimbi a isai Ayinviki ā Kāshile

⁴⁴Ayin a na Biturusu wi bili a kadanshi, d̄a Ayinviki ā Kāshile o tonoi n yaba dem vu na wi lo a kupana.

⁴⁵Ayahuda aza o Kutoni ku Yesu aza a na ā tāwai kobolo m Biturusu a ya'in mereve a na ā tsuwankāi aza a na i Ayahuda ba kune'le ka Ayinviki ā Kāshile feu.

⁴⁶E sheshe tā nannai adama a na a pana tā uma a nam pa a a kudansa n elentsu o yoku n a cikpai Kāshile. Biturusu u ya'in kadanshi u danai,

⁴⁷ “Azakayimbi a nam pa a ciya ta Ayinviki a Kashile tsu na atsu feu ci ciyai. Mu ushuku ta n kadu ka va yayi vuza na u kusanga tsu kuya'anka le kusumbu ka akucina.”

⁴⁸ Dada u nekei le utsura a ya'anka Azakayimbi a kusumbu ka akucina n kula ku Yesu Kishi. Dada Koniliyu u folonoi Biturusu u shamgba bil'i n ele ali ayin e re.

Azusuki 11

Biturusu u banai a Urishelima kudana arabali

¹ Azusuki n aza o Kutoni a ubon u Yahuda a panai Azakayimbi a isa ta kadanshi ka Kashile.

² Ana Biturusu u bonoi a Urishelima, da Ayahuda aza o Kutoni o yoku a kanai kudansika yi.

³ A danai, “Avu Biturusu, vu bana ta vu dasangu a kpa'a ka Azakayimbi, ali da vi lyali tsuwa'a ci le n ele kpamu.”

⁴ Da Biturusu u danai le ili i na i ya'in, n uteku u na a ya'in.

⁵ U danai le, “Mpa de Japa mpa a kuya'an avasa, da alavu a dikai mu, da u ya'in mu tsalatani. Punu tsalatani tsa, me enei gadi u bayuwai, da me enei ili adanshi a saku ta kalaba. Da a kanai ngon n nashi n kalaba ka, da a cipakai mu.

⁶ Ana n lanai punu da me enei iculu yi nnama n kakamba kakau n aza a wawa'a, n oko, nu nnu n gadi.

⁷ Da m panai kalakatsu punu ka danai, ‘Biturusu, denga vi kida inyama ya vu takuma.’

⁸ “Da mu ushuki n danai, ‘A'a, Vuzavagudu, ma kuya'an nannai ba. N sa'wa kulya'a ili i na Wilu u sankai ba.’

⁹ “Da kalakatsu ko doku ka ya'in kadanshi ire, ka danai, ‘Kata vu bonoko ili i na Kashile ka danai i galan ta, kata ili ya yo okpo i gbani-gbani ba.’¹⁰ Ili i nan lo ya i ya'an ta kutatsu, da a dikai ili ya a kubana a gadi.

¹¹ “A ayin a nan lo, uma a tatsu o yoku a utai Kasariya, da a shamgbai lo pulai a kpa'a ku na mi va.

¹² Da Ayinviki a Kashile a danai mu n tonon le, kata vi ya'an munlai ba. Da aza o Kutoni o yoku ele uma a tali, da a banai nu mpa a kpa'a ku vuma ka.

¹³ Da u danai tsu kalingata ka Kashile ka bana ta wa ni. Kalingata ka da ka danai ni u suku uma a kubana Japa, kata e ece vuma vu na e ci deke Sima Biturusu kata a tawa n ayi.

¹⁴ Biturusu ayi da u kudana vuma m kpa'a ku ni uteku u na a kuciya wishi.

¹⁵ “Ana n gitai kadanshi, da Kashile ke nekei le Ayinviki a Kashile a ni, uteku u na u nekei tsu Ayinviki a ni a ayin a ugiti.

¹⁶Da n cibai n ili i na Vuzagbayin u danai, ‘Yahaya u ya'an ta kusumbu ka akucina† m mini, amma Kashile ki ta a kuya'anka da kusumbu ka akucina n Ayinviki a ni.’¹⁷Ana Kashile ke nekei Azakayimbi a nam pa Ayinviki a ni uteku u na u nekei tsu a ayin a na ci nekei adu a tsu u Vuzagbayin Yesu Kishi, nini dai n ku'liwan ili i Kashile?”

¹⁸Ana a panai Biturusu u danai nannai, da a kasakpai kanaanai, da a kucikpa o bonoi a kana kucikpa Kashile. Da a danai, “Kashile gogo na ku ushuku ta Azakayimbi a shika unushi u le kata a ciya wuma.”

Aza o Kutoni a Antakiya

¹⁹Gogo na a katsuma ka ayin a nam pa, ana Istifanu u kuwai u geshe ba, aza o Kutoni a na i a Urishelima da a wacuwai adama a atakaci. Da a banai ali Finisiya, n Kuburu, n Antakiya vi Siriya. Da a danai de uma kadanshi ka Kashile, amma Ayahuda endelen.

²⁰Aza o Kutoni o yoku aza a na a utai a Kuburu n Kure a banai Antakiya. Ana a yawai, da a kana kudana Azakayimbi Arabali a Singai a Vuzagbayin Yesu.

²¹Utsura u Vuzavagudu ta na wi ta kobolo n ele, da uma n abundai a kana kuneke adu e le u Vuzagbayin Yesu.

²²Da aza o Kutoni a Urishelima a panai ili i na yi de Antakiya, da a suki Baranaba de.

²³Ana Baranaba u yawai, we enei ili ya mayun da kasingai ka Kashile ka ya'in nannai, da u kana mazanga, da u nekei aza o Kutoni kadanshi a lya'a kelime n kutono Vuzagbayin nannai.

²⁴Baranaba vuma vu singai da, wi ta kparamu n uneki u kadu kau a ubuta u Kashile. Wi ta kparamu ushatangi n Ayinviki a Kashile, da uma n abundai kparamu a kana kutono Vuzagbayin.

²⁵Ubuta wa lo, da Baranaba u lazai a kubana Tarusu. U tono ta de adama a na u bana u cina de Shawulu.

²⁶Ana u cinai Shawulu, da u dikai ni a kubana a Antakiya, ele dem a dasangi de ali kaya kabula. Ele de o kuyotsongusu uma n abundai kadanshi ka Kashile. Ta de a gitai kuneke aza o Kutoni† kula ka “Aza o Kutoni Kishi” de Antakiya.

²⁷A ayin a nan lo, eneki o yoku a kasakpai Urishelima, da a lazai a kubana a Antakiya.

²⁸Vuma vi yoku vuza na e ci deke Agaba u dengai. N utsura wa Ayinviki a Kashile, da u danai le, “Kambulu ki ta lo a kutawa ka gbayin a aduniyan raka.” Da ili i na lo ta na i ya'in a ayin a na Kaladiya wi mogono a idika i Roma.†

²⁹Aza o Kutoni a Antakiya da a ya'in kadanshi ka na a kusu'uku le kune'e de a Yahuda. Da a bankai le uteku u na utsura u le wa kufuda.

³⁰Da a zuwai Baranaba n Shawulu a dika kune'e ka a banka aza a gbara-gbara a Urishelima.

Azusuki 12

Atakaci o doku a yimkpai n abundai

¹A ayin a na Baranaba n Shawulu a bankai n kune'e ku le a Urishelima, Mogono Hiridu† Agaripa u kanai kutakacika aza o Kutoni a na i de a Urishelima.

²Ayi Hiridu u zuwai osoji a gbatya Yakubu kaci, Yahaya vuza ni.

³Ana Hiridu we enei Ayahuda a pana ta uyo'lo n ili i na u ya'in va, da u doku u suki osoji o yoku a bana a kana Biturusu a ayin a Kadiva ko Burodi vu Moloko.†

⁴Ana u kanai ni, da u zuwai osoji a inda Biturusu ali osoji ugboku u nashi u nashi ali kunashi. U ciga ta wa ya'anka yi afada a na yaba dem we kene, kadiva† ku uta baci.

⁵A ayin a na a zuwai Biturusu a ugbashi dem, aza o Kutoni a kasakpa kuya'an kavasa n Kashile ba.

Kalingata ku utakai Biturusu ugbashi

⁶N kayin ka na Hiridu wi e kusheshe n usana wa ya'anka Biturusu afada, n kayin ka nan lo, Biturusu a alavu. Ayi kparamu ushiyi n ikani ugboku u re e mere mo osoji e re. Osoji e re o yoku kparamu i a kinda utsutsu wu ugbashi wa.

⁷Gogo va lo, da kutashi ka akanai kunu ku ugbashi ka, da kalingata ka Kashile† ka shamgbai e kelime ka Biturusu. Da kalingata ka lapai ni a kakambu, da u danai ni, "Denga gogo'lo." Da ikani ya i yikpai a idika.

⁸Da kalingata ka ka danai ni, "Uka ntogu n nu n ataka a nu. Kata kparamu vu lapangu aragbatali a nu, kata vu tonu mu."

⁹Da Biturusu u tonoi kalingata ka, da u kasakpai kunu ku ugbashi ka. Amma Biturusu wu ushuku n ili ya mayun da ba. Ayi u dana ta ili ya i ya'an yi ta tsalatani.

¹⁰A lazai osoji a iyain, da o doku da a pasai a ubuta wo osoji u ire, ali a yawai utsutsu wi iyum u na wu utai a uye u gbayin. Da utsutsu wa a bayuwai n kaci ka ni babu na vuza u sa'wai ni. Da a lazai a kuta a uye u gbayin a ubuta wa lo. Gogo lo, da kalingata ka kasakpai ni lo.

¹¹Da Biturusu va u yevei ili i na i ciyai ni, da u danai, "N yeve ta Kashile ka suku ta kalingata ka ni ki isa mu e ekiye a Hiridu n ili i na azagbagba'in a Ayahuda i a kuciga kuya'anka mu."

¹²Ana Biturusu u yevei nannai, da u banai a kpa'a ku Meri,† anaku a Yahaya.† Yahaya va e ci deke yi ta feu Marukusu. A ayin a nan lo a, aza o Kutoni a bana ta de, adama a na a ya'an avasa.

¹³Da Biturusu u kalai utsutsu u kpa'a wa, da kagbashi ke mekere ko yoku ku utai. Kula ku ni ku da Ruda, u banai adama a na u lana ko yayi.

¹⁴Ana u lanai, da we enei Biturusu da, u yevei kalakatsu ka ni. Amma adama a mazanga u fuda u bayuwa ba, da u sumai da u banai u danai aza a na a buwai, u danai, “Biturusu da wi a kuka ka!”

¹⁵Da a danai ni, “Vi jara cani?” Amma da u lyali kelime n kudana Biturusu da. Da a danai, “Mayun da u kuya'an ta kalingata ka ni ka'a.”

¹⁶Amma da Biturusu u kanai kuka ka, sai ana a bayuwakai ni. Ana e enei ni, da dem vi le a kanai mereve.

¹⁷Da Biturusu u parai le n kukiye adama a na a pada bini. Da u danai le uteku u na Kashile ku utakai ni a kunu ku ugbashi. Da u doku u danai le, “Danai Yakubu n aza o Kutoni a na a buwai ili i na i ya'in.” Da u dengai u banai a ubuta u yoku.

¹⁸Ana kayin ka asai, osoji a na i a kindai yi, da adu e le a namgbai kau, da a kanai mereve ko yi dai i ya'in Biturusu.

¹⁹Da Hiridu u zuwai osoji a ni a lansa Biturusu amma e ene yi ba. Ana o kotsoi kulansa yi, da Hiridu we ecei osoji a na u zuwai a inda yi va, da u zuwai a una le.

Hiridu u kuwai

Da Hiridu u kasakpai likuci ya, da u banai u dasangi a Kasariya. U dasangi de ali megeshe kenu.

²⁰Gogo na nahannai, Hiridu u ya'an ta wupa n aza a Taya n Sida n abundai. Da uma a nam pa a suki uma a bana o bonoko yi n kadanshi adama a na una wo okpo le u te. A ya'an ta nannai, adama a na kambulu ki ta lo a idika ya, ta lo ilikulya'a i le i tsu uta, kata i tono lo n u Hiridu wa a ubuta u na wi o tsugono. Ali a ya'an ta cija m Bilasata, adama a na ayi va ayi da kadani ka ni.

²¹Da o fobusoi uteku u na a kugasa n ayi. Ana a yawai, da Hiridu u ukai ntogu n tsugono n ni, da u dasangi a kakuba ko tsugono ka ni, da u ya'ankai le kadanshi.

²²Da uma a e nekei ni tsugbayin n abundai. Ali da a danai, “Ai, kalakatsu ka nam pa ka la'a ta ka vuma. Ai, ka ya'an ta an ka Kashile.”

²³Ana uma a o orukpoi, da kalingata ka Kashile ka yawai, da ka ka katsai ni. Adama a na u dika ta tsugbayin tsu Kashile, da u zuwakai kaci ka ni. Ayi lo bili n wuma, da azun a kanai kutakuma yi, ali sapu da u kuwai.

²⁴Amma kadanshi ka Kashile ka kanai kulya'a kelime, uma kparamu a kanai kudoku kabundai.

²⁵Ana Baranaba n Shawulu o kotsoi ulinga u na a zuwai le a ya'an, da a kasakpai Urishelima, da a lazai a kubana a Antakiya kobolo n Yahaya vu Marukusu.

Azusuki 13

A suki Baranaba n Shawulu

¹Aza o Kutoni a na i Antakiya i ta n eneki nu n lum n abundai. Ele da Baranaba, n Saminu vuza na e ci deke, “Malima,” n Lusiya a likuci i Kure, m Manayan vuza na wi ishi kaja'a ka Hiridu vu Antiba ele bi'i muku, n Shawulu.

²Ayin a na ele a kucikpa Kashiile n a kanai unā kparamu, da Ayinviki a Kashiile a danai le, “Zagbai Baranaba n Shawulu a ya'an ulinga u na n zagbakai le.”

³Ayin a na a vasai, ana kukanā ku unā ku kotsoi, uma a a vasakai le, adama a na a ya'an ulinga, da a suki le a laza.

Baranaba n Shawulu a banai kene Kuburu

⁴Ayin a na Ayinviki a Kashiile a suki Baranaba n Shawulu, da a banai a likuci i Salusiya. Ana a kasakpai likuci ya, da a uwai a kpantsu a banai o kotogu ka mala ma Kuburu.

⁵Yahaya vu Marukusu u tonoi le, adama a na u banka le. Na de a Kuburu, da a banai a likuci i Salami, da a banai a unu a avasa a Ayahuda, a danai ukuna u kadanshi ka Kashiile punu.

⁶Ana i de o kotogu, da da a banai likuci likuci. A yawai a likuci i yoku i na e ci deke Pafasu, ta de ta na u gasai n vuza va Ayahuda vuza na wi n kula Bara-Yesu. U ya'ansa ta nkunu n kene ka a'uwa.

⁷Vuma vu nam pa u tsu soku ta gomuna vu kotogu, kula ku ni ku da kparamu Sarajiya Bulusu. Sarajiya Bulusu vuma da vu ugboji n kuyeve ki ili kparamu mayin. U folonoi Baranaba n Shawulu a tawa a kyasa yi. U ya'in nannai adama a na u ciga ta u pana kadanshi ka Kashiile.

⁸Vuza vu nkunu Alimasu u kanai kugbagbala vuzagbayin va adama a na u iwan akaka a. (Alimasu da da uteku u na e ci deke Bara-Yesu n Cihelene.) U ya'in kataci adama a na u sangā vuzagbayin va u kpa da kuneke ka du ka ni u Kashiile.

⁹Gogo na Shawulu, uma n abundai e ci deke yi ta Bulusu, Ayinviki a Kashiile a shana ta a ka du ka ni. Wi indai Alimasu magaba.

¹⁰Da u danai, “Avu maku ma Kalijani, vu dansa ta a'uwa, vi ta a kuya'anaka uma iforotoi n kabini. Vi ta a tsurala n ili i singai dem. Wana dai va kukasakpa kuvadalakpa ili i Kashiile?”

¹¹Kashiile ki ta a kutakacika wu n uyimba a kubana megeshe bi'i kenu.” Gogo va lo, da egele n kayimbi ka kimbai Alimasu, da da u kanai kupapa, adama a na u ciya vuza na u kurono yi e kukiye.

¹²Ana gomuna vi idika va we enei ili i na i ya'in, da u ya'in mereve n kuyotsongusu ku ukuna u Vuzagbayin Yesu. I da da ili i na i zuwai ni u neke ka du n Vuzagbayin va.

Bulusu u Iya'i kelime nu nwalu

¹³Bulusu n aza a na i kobolo a kasakpai Pafasu m kpantsu da a banai a Bamafila. A yawai a likuci i na antsu a ci cipa a Paraga. A Paraga va, da Yahaya vu Marukusu u kasakpai le o kubono a Urishelima.

- 14** Amma Baranaba m Bulusu a ya'in nwalu a pasai mala a kubana a likuci i na e ci deke Antakiya vu ufon u Bisidiya. A kanna ka Ashibi, da a uwai a kunu ka avasa† a dasangi.
- 15** Ana o kotsoi mekecu punu a atagarda a Musa n Eneki, aza a na i kelime ka kunu ka avasa a suki uma e ece le, “Aza a tsu, yi baci n kadanshi ku ubanki wa adu, dengai i ya'anka tsu.”
- 16** Da Bulusu u dengai kashani u dengusai ekiye a ni adama a na u zuwa uma a pada bini, da u gitai kadanshi: “Uma a Israila,† n adu vu na yi a kupana wovon u Kashile ki Israila, panakai mu.
- 17** Kashile ki Israila ka zagba ta ikaya i tsu, da u kasakpai uma a tsu a ya'an kawalatsu a ayin a na ele de a idika i Masar. N utsura u ni, da wu utakai le punu a idika i Masar.
- 18** Ali aya amangere ayi e kureme kadu n ugbami wa aci u le a kakamba ka.
- 19** Dada u ni'wantangi ngono n cindere n Kana'ana,† da u bonoi u nekei idika ya aza a Israila yo okpo i le ya agadu.
- 20** Ili i nam pa i ya'an ta a katsuma ka aya amangatawanashi n amangerenkupa (450). “Ana o kotsoi nannai, a zuwai eyevafada, da a ya'in ulinga ali a kubana a ayin e keneki Samaila.†
- 21** Amma da uma a danai i ta a kuciga mogono. Ali aya amangere da Kashile ke nekei le mogono kula ku ni ku da Shawulu, maku ma Kishu a umaci u Bayami.†
- 22** Dada Kashile ku utakai ni punu o tsugono tsa da u zuwai Dawuda. Kashile ka ya'in kadanshi adama a Dawuda, u danai, ‘Dawuda maku ma Yasa,† vuma vu nam pa ayi da vuza na u kuzuwa kadu ka va ka ya'an mazanga, adama a na u kuya'an ta ili i na n cigai u ya'anka mu dem.’
- 23** “Kashile ka ya'in uzuwakpani, u danai, ‘A katsuma ka limata i Dawuda ya ta punu vuza na u kisa Israila u kuta.’ Ayi da ta na Yesu.
- 24** Amma kafu Yesu u tawa, Yahaya da u yongoi a kudana uma a Israila a shika unushi u le kata o bono u Kashile, a ya'anka le kusumbu ka akucina.
- 25** Ayin a na Yahaya wi o kukotso ulinga u ni, da we ecei, ‘I sheshe ta mpa da Kishi ka? A! Amma wi ta lo a kutawa. N yawa bi'i n fodo ataka a ni ba.’
- 26** “Gogo na panai, adu ntsukaya mi Ibrahim. Zuwai atsuvu, adu vu na yi a kupana wovon u Kashile. Panai akaka a nam pa a na a danai uteku u na i kuciya wishi, adama a na u yaba dem u da.
- 27** Uma a Urishelima a tsu pana ta kadanshi ke eneki a kanna ka Ashibi dem. E kece baci ka'a, ko n nannai e yeve a na ukuna u Yesu u da eneki a i a kadanshi ba. Ele n aza e kelime a shatangu ta kadanshi ka nan lo ana a unai ni.
- 28** A fuda a ciya ili i mayun i na a unakai ni ba, amma ali n nannai va a danai Bilatu† u zuwai osoji a ni a una yi.

29 “Ayin a na o kotsoi kuya'an ili i na a danai adama a ni, da a cipakai ni a madanga ma atakaci ma, da a zuwai ni a kasaun ka na a gawai a katali.

30 Amma da Kashile ka dengusai ni n wuma.

31 A katsuma ka ayin n abundai, da u yotsongi kaci ka ni u mukumitoni† n na mi n ayi a Galili, da o tonoi ni a kubana a Urishelima. Uma a nam pa a, ele da aza a na a kuya'an kadanshi ka ni u uma a Israila.

32 “Gogo na mpa m Baranaba ci ta na adama a na tsu tuka da n Arabali a Singai a Kashile. Uzuwakpani u Kashile a kubana wi ikaya i tsu mayun u tawa ta a ayin a tsu.

33 Kashile ka dengusa ta Yesu n wuma. Ili i na vishipa vi ire a Katagarda ki Ishipa ka ki kudansa i dafa: ‘Avu da Maku ma va. Anana mo okpo ta eshevu.’

34 Kashile ka dengusai Yesu n wuma, u kasakpa ikyamba i ni i shama ba. Na va dafa i na Kashile ka danai, ‘N kuneke wu ta unasingai u cida u na n ya'ankai Dawuda uzuwakpani.’

35 Ishipa† i yoku i dansa ta ukuna u nan lo mayin, a danai, ‘Va kukasakpa Vuma Cida u shama a kasaun ba.’

36 “Gogo na, ili i nam pa i bura Dawuda ba. Dawuda u kotso ta de kuya'an ulinga a ayin a ni uteku u na Kashile ka cigai. Da u kuwai da a cidangi ni kobolo n isheku i ni, ali da ikyamba i ni i shamai.

37 A'a, ukuna u vuza yoku da. Yesu da vuza na Kashile ka dengusai, ikyamba i ni kpamu i shama ba.

38-39 “Aja'a a va, akaka a dafa, Yesu wi ta a kucinukpaka da unushi u da. Wilu u Musa u kisa da a ubuta wu unushi ba. Amma vuza na baci u nekei kadu n Yesu a cinukpaka yi ta unushi u ni raka, kata wo okpo vuma vi cida e ekiye a Kashile.

40” Ya'in mayin! Kata i kasakpa kadanshi ke eneki ka shana wa da ba. Adama a na a dana ta:

41 ‘Indai, adfa aza o kugoyi, ya'in mereve kata i kuwa! Adama a na mi ta a kuya'an ili a ayin a da, ili i na i kushuku ba, ko yayi u tawai u danai da.’ ”

42 Ayin a na Bulusu m Baranaba i a kukasakpa a ubuta wo obolo wa, da uma o folonoi le o doku a dana le kpamu ukuna u nam pa wa a kanna ko obolo ka na ki a kutawa a Ashibi a na o bono.

43 Ana o kotsoi kucikpa ku Kashile, Ayahuda n abundai n aza a na a ushuki kutono Kashile a banai n ele. Bulusu m Baranaba o folonoi uma a a shamkpa n adu e le a ubuta u Kashile, vuza na wi a kuya'anka le kasingai.

Ayahuda o yoku a iwain le

44 Kuden ku ire ku yawai, uma a likuci a n abundai a utai adama a na a panaka le a kudansa ukuna u Vuzagbayin Yesu.

- ⁴⁵Amma ana azagbagba'in a Ayahuda e enei obolo a, da a ya'in cishe'e o goyoi Bulusu, da kparamu a kana'i kanaanai n ili i na u dansai dem.
- ⁴⁶Dada Bulusu m Baranaba a ya'in kadanshi babu wovon a danai, "Mayun da sai Arabali a Singai a Kashile a nam pa ada Ayahuda i gita bi'i kupana. Amma a na i iwain ka'a, ali da i ya'ankai adu a da afada i danai ada i yawa yi isa wuma u babu uteku ba. Adama a nannai, ci ta e kuneke Azakayimbi.
- ⁴⁷Vuzavagudu u neke tsu ta kadanshi ka nam pa a katagarda ki Ishaya: 'N zuwa wu ta na an kutashi ka Azakayimbi. I kudika ta utsura u wishu u Kashile i banka uma a ubuta kakau a idika.' "
- ⁴⁸Ana Azakayimbi† a panai nannai, a kana'i mazanga da a cikpai Kashile adama a akaka a nam pa. Aza a na kparamu Kashile ka zagbai a ciya wuma u babu uteku, e neke ta adu e le.
- ⁴⁹Akaka a Vuzagbayin Yesu a nan lo a kara'i ukambu u nan lo.
- ⁵⁰Amma azagbagba'in a Ayahuda a banai a ubuta wa azagbagba'in a likuci ya n amaci a na i n usubi n tsugbayin kparamu. Da a zuwai le a kana kuya'anka Bulusu m Baranaba kawuya, ali o lokoi le a ukambu u nan lo wa.
- ⁵¹Amma Bulusu m Baranaba a kapatsai kubuta ku ene e le da ko okpoi urotu u uma a, da a lazai a banai a likuci i Ikaniya.
- ⁵²A Ikaniya ya, aza o Kutoni a ya'in mazanga n abundai, da kparamu Ayinviki a Kashile a shanai we le.

Azusuki 14

A banai a Ikaniya

- ¹A likuci i Ikaniya ya de, Bulusu m Baranaba a banai a kunu ka avasa, da a danai uma kadanshi ka Vuzagbayin. Ali Ayahuda o yoku n Azakayimbi e nekei adu e le a ubuta u Yesu.
- ²Amma Ayahuda o yoku, aza a na a kpadai kuneke adu e le, a langasai adu a Azakayimbi o yoku adama a na a iwan kuyongo n aza a Vuzagbayin Yesu.
- ³Amma Bulusu m Baranaba e geshe ta a ubuta wa. A ubuta wa lo, da a kana'i kudana uma kasingai ka Vuzagbayin babu wovon. Ili i mereve i na Bulusu m Baranaba a ya'in n utsura u Vuzagbayin i yotsongu ta kadanshi ke le mayun da.
- ⁴Amma da aza a likuci a e pecuki ugboku u re, aza o yoku o kutono Ayahuda, aza o yoku o kutono azusuki.
- ⁵Aza a na i Ayahuda ba, n Ayahuda, n azagbagba'in e le e sheshei uteku u na e kuneke azusuki atakaci a kuvara le ta n atali kata a una le.
- ⁶Ana azusuki a panai nannai, da a sumai a kubana a likuci i Lisitira n Daraba n likuci i na yi lo kobolo dem a ubon u Likiya.

⁷Ɔ ubuta wa de, da Bulusu m Baranaba a kana kudana uma kadanshi ka Kashile.

Bulusu u danai uma kadanshi a Lisitira

⁸Ele de a Lisitira, da Bulusu m Baranaba a cinai makutsuma, ta a matsai ni nannai, kata u sa'wa kuwala ba.

⁹Ana u panai uteku u na i a kudana uma kadanshi ka Vuzagbayin Yesu, da Bulusu u lanai ni, da u yevei vuma va u neke ta kadu, wi ta a kufuda wo potsokpo yi.

¹⁰Da u dengusai kalakatsu n utsura u danai, "Denga vi shamgba n ene a nu." Gogo lo, da ta na u dengai u shamgai da u kana nwalu.

¹¹Ana aza a na i a kupanaka yi e enei nannai, da a dengusai alakatsu n kelentsu ke le n Cilikiya, "Amali a tawa ta wa tsu tsu uma."

¹²Da a danai Baranaba ayi da kamali ke Helene Zafasa. Ayi tamkpamu Bulusu ayi na u ya'in kadanshi ayi da kamali Hamisa.

¹³Alisa a Zafasa i ta lo pulai vi likuci. Ganu va alisa n kobolo ka uma, da e neke obomburon da a ya'in anci a apalu da a shiyai e edeku e le, adama a na a ya'anka azusuki a alyuka.

¹⁴Ana Baranaba m Bulusu a panai ili i na uma a i a kuciga a ya'anka le, dafa a sazai ntogu n le, adama a unangbi u katsuma. Da a sumai a uwai punu e mere ma uma ma.

¹⁵Da a salai, "Ajal'a a tsu, yi dai i zuwai da yi a kuya'an nannai? Atsu uma a da tsu da. Tsu tawa ta ci neke da Arabali a Singai a Kashile. Tsu dana da ta i kasakpa kutono ili i na yi na lo dem i gbani. I bono i tonon Kashile ka na ki n wuma. Ayi da vuza na u ya'in gadi n idika m mala n ili i na i buwai dem.

¹⁶N ayin a cau, u kasakpa ta yaba dem u tonon uye u na u cigai.

¹⁷Amma u tsu kasakpa uma babu ili i na i kudana le kadanshi ka ni ba. Amma wi ta a kucibaka uma a ni ayin a na baci u yo'i mini ma na ma tsu zuwa ili i kashina i matsa, n kuneke ilikulya'a, m mazanga a adu a da kpamu."

¹⁸Ko n kadanshi ka nan lo dem dikyai da Bulusu m Baranaba a fudai a sankai uma a kuya'anka le alyuka.

¹⁹Amma ana Ayahuda o yoku a utai Antakiya n Ikaniya, da a yawai de Lisitira, da a dengusai adu a uma, ali da a dikai a hankali a uma. Da a kana kuvara Bulusu n atali, da o ronoi ni a kubana pulai vi likuci, a dana ta u kuwa ta.

²⁰Amma ana aza o Kutoni a banai, da a kanzai ni, da u dengai n wuma ali da u uwai a likuci. Ana kayin ka asai, da u lazai a kubana Daraba kobolo m Baranaba.

Bulusu m Baranaba a banai a Antakiya vi Siriya

²¹Ana Bulusu m Baranaba o kotsoi kudana uma kadanshi ka Kashile ka singai a Daraba, da a ciyai mukumitoni de n abundai. Da a lazai o bonoi a Lisitira n Ikaniya n Antakiya vu Bisidiya.

²²Ta dē a k̄an̄ai kuneke aza o Kutoni kadanshi a shamgba n utsura, kaṭa a kaṣakpa ili i yoku i d̄ika maṛiki me le ba, d̄a k̄pamu o doku d̄a a danai le, “Sai n kuso'o ka atakaci d̄a tsa kufud̄a tsa uwa a ubuṭa u tsugono tsu Kaṣhile.”†

²³Bulusu m Baranaba a zagbakai nkoshi m gbara-gbara† n Kutoni a likuci dem. Da a ya'ankai le kavasa n kukaṇa ku una, d̄a e nekei le u Vuzagbayin Yesu vu na u kinda le, Vuzagbayin vu na e nekei aḍu e le.

²⁴Da a lazai o kubono a ubon u Bisidiya a kubana a Bamafila.

²⁵Da k̄pamu a danai uma kadanshi ka Vuzagbayin a Paraga, d̄a e yevei a lazai a kubana a Ataliya.

²⁶Ana o kotsoi ulinga wa, d̄aḍa a uwai a kpantsu o kubono a Antakiya vi Siriya, a ubuṭa u na a gitai nwalu n le. Ta dē k̄pamu uma a ya'ankai le avasa a singai kafu a laza, a danai, “Kaṣhile, baṅka le a ya'an ulinga wa.”

²⁷Ana a yawai, d̄a o bolongi uma d̄a a danai le ili i na Kaṣhile ka ya'ankai le dem, uteku u na k̄pamu u bayuwai aḍu a Azakayimbi, d̄a e nekei aḍu.

²⁸Da e geshei dē n aza o Kutoni.

Azusuki 15

Aza o Kutoni a gasai a Urishelima

¹Bulusu m Baranaba ele a Antakiya vi Siriya, d̄a uma o yoku a utai a Yahuda a yawai dē. Da a k̄an̄ai kuyotsongusu aza o Kutoni e Yesu dē, a danai le sai a kida le avaja tsu na Wila u Musa u danai. A ya'an baci nannai ba, a kuciya wishi ba.

²Kadanshi ka nam pa ka langasai Bulusu m Baranaba aḍu, d̄a a ya'in kanaanai n uma a nan lo. Da aza o Kutoni a zagbai Bulusu m Baranaba n uma o yoku a bana a Urishelima e ene azusuki nu nkoshi m gbara-gbara adama a na a ya'an kadanshi.

³Da aza o Kutoni a a suki le, ele a kuya'an nwalu d̄a o tonoi n idika i Finisiya n idika i Samariya. Da a danai le uteku u na Azakayimbi a isai Yesu, d̄a a panai uyo'o n arabali a mayin.

⁴Ana a yawai a Urishelima, d̄a aza o Kutoni, n aza a gbara-gbara n azusuki dem a rabai le. Da a danai ili i na Kaṣhile ka ya'ankai uma adama e le dem.

⁵Afarishi o yoku a na o okpoi aza o Kutoni a zuwai katsura a danai a kida Azakayimbi avaja, kaṭa a zuwa le o tonu Wila u Musa.

⁶Da azusuki† nu nkoshi m gbara-gbara n ya'in obolo adama a na a ya'an kadanshi ka.

⁷Ana a k̄an̄ai kadanshi n kanaanai, a kubana megeshe d̄a Biturusu u dengai, d̄a u ya'ankai le kadanshi u danai, “Aja'la a va, i yeve ta Kaṣhile ka'a ka zagbai mu a katsuma ka d̄a adama a na m bana n ya'an ka Azakayimbi kadanshi ka Arabali a Singai† adama a na e neke aḍu.

⁸Kashile ayi dā u yevei aḍu a uma dem. U yotsongu tsu tā wi tā a kuciga Azākayimbi, ana u nekei le Ayinviki a Kashile, tsu na u nekei aṣu feu.

⁹Amma u yotsongu u la'a tā n kuciga Azākayimbi ko aza a Israila ba, adama a na a za'a tā aḍu e le dā o okpoi aza o Kutoni a Kashile.

¹⁰Adama a nannai, yi dāi i zuwai dā yi o ko'uso uye u Kashile? O ko'uso kparamu Azākayimbi a na e nekei aḍu e le, ali n ili i na i la'i amiki aṣu n ikaya i tsu, tsu fudā ci dika ba?

¹¹A'a, u ya'an nannai ba! Uma dem i tā a kuciya wishi a ubutā u Vuzagbayin Yesu a uye u te, adama a na u ya'an ka tsu tā ili i singai.”

¹²Da kabundai ka uma ka ka padai bini a kupanaka Baranaba m Bulusu a kudana le ili i mereve i gbagba'in i na Kashile ki a kuya'an ka Azākayimbi adama e le a ubutā wa.

¹³Ana o kotsoi, dā Yakubu u lya'i kelime n kudana kabundai ka uma ka, “Aza a va,

¹⁴Biturusu u kotsoi kuneke tsu arabali tsu na Kashile ka zagbai Azākayimbi, dā u zuwai aza o yoku a gitā kokpo uma a ni.

¹⁵Da kadanshi ka ko okpoi derere uteku u na eneki a danai:

¹⁶‘Ayin i tā lo a kutawa a na mpa Vuzavagudu mo kubono ma ma'asaka kpa'a ku Dawuda ku na ki ishi ku yikpai. Mi tā a kuma'asaka ubutā u na u namgbai,

¹⁷adama a aza a na a buwai a lansa Kashile, ali n Azākayimbi dem n aza a na n dekei o okpo aza a va. Mpa Kashile Vuzavagudu dā n ya'in kadanshi ka nam pa.

¹⁸N ya'an tā uzuwakpani ali m megeshe.’ ”

¹⁹Da Yakubu va u lya'i kelime n kadanshi, “U ga'an tsu zuwaka Azākayimbi ucanuku n abundai ba, aza a na i bi'i o kubono a ubutā u Kashile.

²⁰U ga'an tā tsu danaka le, tsu dana le a kasakpa kulya'a ili i na e nekei a ubutā wa amali, a kasakpa kparamu kuya'an tsugbani, kata kparamu a lya'a ko o so'lo mpasa ba, ko a takuma agifa, ko ili i na a pindarai kudaku dā a unai.

²¹Wilā u Musa u nam pa u dana tā dē uma a unu a avasa a Ayahuda a likuci dem a kannu ka Ashibi aya n abundai.”

Akaka a kubana wa Azākayimbi a na o okpoi aza o Kutoni

²²Da azusuki, n aza a gbara-gbara, n aza o Kutoni dem a na i a Urishelima, dā a zagbai azagbagba'in a aza o Kutoni e re. Vuza te kula ku ni ku dā Yahuza e ci dēke yi tā feu Barasaba, vuza te kparamu Sila. Da a suki aza e re a nam pa a Antakiya vi Siriya, kobolo n Baranaba m Bulusu. Ele dā a kubana a dana uma a ili i na i ya'in dē a Urishelima.

²³Katagarda ka akaka ka na a bankai va ka dā na: “A ubutā wa azusuki n aza a gbara-gbara aza a na i aza a dā. A kubana wa aza o Kutoni a na i a Antakiya, n Siriya, n Silisiya: Ci tā a kuyasa dā.

- ²⁴Tsu pana t̄a aza a tsu a na a t̄awai w̄a d̄a, d̄a a zuwakai d̄a kadanshi ka gbani-gbani babu ci yeve. Da a langasai adu a d̄a n kadanshi. Ci t̄a a kuciga i yeve atsu tsu dana le a ya'an nannai ba.
- ²⁵Ci ya'an t̄a obolo, d̄a tsu zagbai uma o yoku aza a na ts̄a kusuku kobolo n aja'a a singai a tsu Baranaba m Bulusu,
- ²⁶aza a na e nekei wuma u le, ko a una le adama a Vuzagbayin Yesu Kishi.
- ²⁷Atsu kparamu ci t̄a a kusuku Yahuza n Sila aza a na a kudana d̄a ili i na ci punu tsu danai ili i te i d̄a.
- ²⁸Ayinviki a Kashile o yotsongu tsu t̄a, kat̄a tsu doku tsu zuwaka d̄a amiki o yoku ba.
- ²⁹Amma ili i te i d̄a ci a kudana d̄a, kat̄a i lya'a ili i na a lyukai amali ba. Kat̄a kparamu i takuma agifa ba, kat̄a kparamu i lya'a ko o so'o mpasa ba, ko ili i na a pindarai d̄a a unai. Kat̄a kparamu i ya'an tsugbani ba. I tonon baci ili i nam pa, yi t̄a o kokpo aza o Kutoni mayin. To, yo okpo alafiya.”
- ³⁰Da aza a usuki a nashi a lazai a kubana a Antakiya, d̄a e dekei obolo a aza o Kutoni de d̄a e nekei le akaka a.
- ³¹Ana uma a e kecei katagarda ka, d̄a a ya'in mazanga adama a na kadanshi ka ko doku le t̄a utsura.
- ³²Yahuza n Sila dem aza a kudana uma kadanshi ka Kashile ka'a. Da a danai le kadanshi n abundai, a danai le a shamgba n utsura a ubuta u kadanshi ka Kashile.
- ³³Da uma a a shamgbai a Antakiya kenu. Ana i a kulaza o kubono a ubuta wa aza a na a suki le, d̄a aza o Kutoni a ya'ankai le avasa a singai a danai Kashile ka kuraka le uye.
- [³⁴Amma Sila u zagbai n kaci ka ni ayi wi t̄a a kudasang Antakiya kenu.]
- ³⁵Da Bulusu m Baranaba a shamgbai kenu adama a na a banka aza a na i o kuyotsongusu n a danai uma kadanshi ka Vuzagbayin de a ubuta wa.

Bulusu m Baranaba e pecei

- ³⁶A ya'in ayin kenu, d̄a Bulusu u danai Baranaba, “Tsu bono a ubuta u na ci ishi dem, a ubuta u na tsa kuya'an kadanshi ka Kashile. Adama a na ci yeve alafiya a aza o Kutoni ku Yesu.”
- ³⁷Da Baranaba wu ushuki, d̄a u cigai kudika Yahaya† vu Marukusu.
- ³⁸Amma Bulusu u iwain wuya-wuya, adama a na Yahaya vu Marukusu va u sa'wa t̄a kusuma a na a ya'in nwalu m Bulusu de a Bamafila, u banka le n ulinga ba.
- ³⁹Da Bulusu m Baranaba a kanai kanananai, d̄a yaba dem u tonoi uye u ni. Da Baranaba u dikai Marukusu, d̄a a uwai a kpantsu d̄a u lazai a kubana a Kuburu.
- ⁴⁰Da Bulusu u dikai Sila. Da aza o Kutoni a zuwakai le ekiye adama a na Kashile ki inda le, d̄a uma e re a lazai.

⁴¹Da o tonoi n Siriya n Silisiya n a ya'ankai aza o Kutoni kadanshi a shamgba n utsura.

Azusuki 16

Timoti u ya'in nwalu m Bulusu n Sila

¹Bulusu u ya'in nwalu u yawai a Daraba n Lisitira a ubuta u na vuza vu Kutoni vi yoku wi, vuza vu kula Timoti. Ana u ni vuza vu Kutoni da, n Kayahuda kpamu, amma esheku Mehelene ma'a.

²Aza a na e nekei adu e le raka a Lisitira n Ikaniya dem, a ya'an ta kadanshi ka singai adama o Timoti.

³Bulusu u cigai kudika Timoti kuwalaka, da u kidai ni kavaja. U ya'in nannai adama a Ayahuda a na i ubon u nan lo dem, e yeve ta esheku o Timoti an Zakayimbi da.

⁴Ana a walai n likuci likuci, a danai aza o Kutoni wila u na azusuki nu nkoshi m gbara-gbara n Urishelima a danai le o tono.

⁵Dada aza o Kutoni a shamgbai n utsura a ubuta u Vuzagbayin Yesu, da a yimkpai kpamu n abundai kayin ka asa baci de dem.

Bulusu we enei ili tsalatani

⁶Bulusu n aza a nwalu a ni a ya'in nwalu a ubon u Firijiya n Galatiya, adama a na Ayinviki a Kashile a kasakpa le a dana uma kadanshi ka Kashile a Asiya ba.

⁷Ana a yawai a kaina ka Misiya, da a dakakai adama a na a uwa a ubon u Bitiniya, amma Ayinviki e Yesu e neke le ba.

⁸Dada a walai m Misiya sai a kubana a likuci i Taruwasa.

⁹N kayin, Bulusu we enei ili tsalatani, vuma vu Makidoniya lo a kashani devu n ayi o kufolono yi, u danai, "Tawa na a Makidoniya vu banka tsu."

¹⁰Ana Bulusu u kotsoi kene ili tsalatani i nan lo, da tsu fobusoi gogo'o a kubana a Makidoniya, da adu a tsu a ushuki, a danai Kashile ka'a ke dekei tsu tsu banka le n Arabali a Kashile a Singai.

Lidiya wi isai kula ku Yesu a Filipi

¹¹A Taruwasa, da tsu uwai a kpantsu a kubana o kotogu ka Samutara. Da kanna ke ire kpamu ci yawai a likuci i Niyapali.

¹²Na de va de, da tsu banai a Filipi, likuci ya aza o Roma punu a idika i Makidoniya. Da ci shamgbai de ali ayin n abundai.

¹³A kanna ka Ashibi, tsu utai punu a utsutsu u likuci wa, da tsu banai e kuyene, a ubuta u na ci sheshei uma o yoku a tsu bana ta de a ya'an avasa. Da tsu dasangi adama a na ci ya'an kadanshi n amaci o yoku a na o bolongi kaci ke le a ubuta u te.

¹⁴Vuza te vi le vuka da kula ku ni Lidiya vu Tayatira, vuza vu tsulaga tsa akumula. Ayi vuza na u ci cikpa Kashile da. Ana u panakai tsu, da Kashile ka bayuwai kadu ka ni, da wu ushuki n ili i na Bulusu u yongoi a kudansa.

¹⁵A ya'ankai ni kusumbu ka akucina kobolo n aza a kpa'a a ni. Da u folonoi tsu ci ya'an limoci a kpa'a ku ni, u danai, "Yu ushuki baci mpa n neke ta kadu n Vuzavagudu, tawai i yongo a kpa'a ku tsu." U ya'in mawansa n atsu, sai ana tsu ushuki kushamgba ta na.

A zuwai Bulusu n Sila a ugbashi

¹⁶Kanna ke te, atsu a kubana a ubuta wa avasa, da tsu gasai n kagbashi ke mekere ka na wunlai u gbani-gbani u kanai. Ayi vuza kene da, ali u tsu tuka ta azagbagba'in a ni n ikebe n abundai.

¹⁷U tonoi tsu kacapa n u ya'in kaca'a, "Uma a nam pa agbashi a Mala'imili a da, a tawa ta kudana da uteku u na i kuciya wishi."

¹⁸Ili i nam pa i lya'i kelime ayin tutu, ali Bulusu u namgbai katsuma, da u kpatalai u dansukai wunlai u gbani-gbani u na wi punu u mekere wa, "N dana wu ta wunlai u gbani-gbani, n kula ku Yesu Kishi, uta punu wa ni." Da ta na gogo va lo wunlai u gbani-gbani wa u kasakpai mekere ma.

¹⁹Azagbagba'in a ni a buwa n apa'a a ciya kpamu ili ba, da a kanai Bulusu n Sila a bankai le a ubuta wu ngono n kuden.

²⁰A danai ngono ma, "Likuci ya raka i gbadai adama a Ayahuda a nam pa.

²¹I ta o kuyotsongu uma ili i na wila u Roma u tsu ushuku ba."

²²Kabundai ka uma a kpadai kuciga Bulusu n Sila, da ngono ma n zuwai o fodo le ntogu kata a lapa le n alangu.

²³A lapai le gbani-gbani, da o doku a zuwai le ugbashi kpamu. A danai vuza na wi a kinda aza a ugbashi a, kata u kasakpa Bulusu n Sila a fatatsa ba.

²⁴Ana wi isai kadanshi ka na e nekei ni, da u zuwai le punu a ugbashi, da u shiyai le e ene n ikani n kaguta kpamu.

²⁵Ana kayin ke pecei mere, da Bulusu n Sila a kanai kuvasa n a ya'in ishpa u Kashile. Aza a ugbashi a na a buwai tamkpamu a kupanaka le.

²⁶Gogo va lo, da idika i jeli kau, ali da kunu ku ugbashi ka ku gbadai a kumili dem. Utsutsu wa raka u bayuwai dada ikani i na a shiyakai agbashi dem i kasai.

²⁷Vuza vu kinda agbashi a u jimgbai, da u cinai utsutsu wa agbashi wa ubayuwai. Da u sheshei n kadu ka ni u danai agbashi a a suma ta, da ta na u talai kotokobi ka ni a kukida kaci ka ni.

²⁸Amma Bulusu u dekei ni n kaca'a, "Kata vi ya'an nannai ba! Raka vu tsu ci ta lo."

- ²⁹Vuza va u panai wovon n abundai, da u dekei a tuka yi n kutashi. Dada u sumai u uwai a ubuta u na Bulusu wi, da u yikpai e ene e le, ikyamba i ni e kujele.
- ³⁰Wu utakai le pulai, da we ecei le, “Azagbagba'in, yi dai n kuya'an adama a na n ciya wishi?”
- ³¹A ushuki, “Neke kadu n Vuzagbayin Yesu, vu kuciya ta wishi, kobolo n limata i kpa'a i nu dem.”
- ³²Dada a danai ni kadanshi ka Kashile kobolo n aza a na i punu a kpa'a ku ni dem.
- ³³N kayin ka nan lo ka kpamu, kindi ka ka zali le untsu. Ali da ayi n aza a kpa'a a ni a ciyai kusumbu ka akucina gogo va lo.
- ³⁴U tukai le a kpa'a ku ni, ali da u ne'i le ilikulya'a. Ayi n aza a kpa'a a ni a ya'in mazanga adama a na e nekei adu e le a kubana u Kashile.
- ³⁵A kanna ke ire n usana, da azagbagba'in a likuci a a suki osoji a bana a dana kindi ka, “Kasakpa uma a a wala.”
- ³⁶Dada u danai Bulusu, “Avu n Sila yi ta a kufuda kulaza, lazai m matana.”
- ³⁷Amma da Bulusu wu ushuki, “A lapa tsu de a ubuta u uma babu na a ya'ankai tsu afada, da a zuwai tsu ugbashi. Atsu kpamu muku n Roma n da. Da gogo na a cigai atsu tsu laza n kabini? Ki a kuya'an ba! Kasakpa ele a kaci ke le a tawa o loko tsu.”
- ³⁸Ana osoji a banai o bonokoi kadanshi, da azagbagba'in a likuci a a ciyai kuyeve an Bulusu n Sila aza o Roma a da, da a panai wovon.
- ³⁹A tawai punu a ubuta wu ugbashi wa, da o folonoi le a cinukpaka le unushi u na a ya'in. Dada a utakai le a ubuta wu ugbashi, da kpamu o folonoi le a kasakpa likuci ya.
- ⁴⁰Bulusu n Sila o bonoi a kpa'a ku Lidiya a ubuta u na a gasai n aza o Kutoni ku Vuzagbayin. Da Bulusu n Sila o doku a danai a kana adu n utsura. Da e yevei a kasakpai likuci ya.

Azusuki 17

A lazai a kubana o Tosolonika

- ¹Bulusu n Sila o tonoi n Amifiba n Apoloniya, da a yawai o Tosolonika, a ubuta u na kunu ka avasa ka Ayahuda ki.
- ²Da Bulusu u uwai uteku u na u kiwanai a kunu ka avasa ali Ashibi a tatsu ele a kudansa kobolo adama a ili i na yi punu udani a kadanshi ka Kashile.
- ³U kana kuya'anka le kadanshi u danai eneki a danai mayun da i ta e kuneke Kishi atakaci, kata u kuwa ali u denga. Da u danai le kpamu, “Yesu Kishi vu na mi a kuya'anka da kadanshi ka, ayi da vuza na u kisa uma.”
- ⁴Aza o yoku a katsuma ka Ayahuda e nekei adu e le. Aza e Helene n abundai o tonoi Kashile n amaci a na i e kuneke tsugbayin kpamu, da a ushuki n kadanshi ka Bulusu n Sila da o bolongi kaci n ele.

⁵Amma Ayahuda a ya'ankai le tsurala, da o bolongi aza a idashi i gbani a na o ci yongo e kuden, adama a na a dengusa vishili. Da a sumai a kubana a kpa'a ku Yason, da a kanai kulansa Sila m Bulusu, adama a na o rono le a kubana u uma.

⁶Adama a na kobolo ka uma ka kene Bulusu n Sila lo ba, da a utakai Yason n aza o Kutoni o yoku, da a dikai ni a kubanka a ubuta wa aza e kusheshe a likuci. Da kobolo ka uma ka ko orukpoi le, "Bulusu n Sila o fitikpo ta adu a uma a aduniyan a, da o okpoi mozoro, da kparamu i na a likuci i tsu adama a na a ya'an nannai.

⁷Ayi Yason kparamu da u rabasai le a kpa'a ku ni. Raka vi le da o goyoi wila u Mogono Kaisa, dada a danai vuma vi yoku Yesu mogono ma'a."

⁸Kadanshi ka nam pa ka ka zuwa ta uma a likuci a n azagbagba'in a likuci a namba mariki, da a namgbai atsuma.

⁹Da aza a likuci a a zuwai anan Yason a tsupa ikebe,† da e yevei a kasakpai le a laza.

Bulusu u banai a Biriya

¹⁰Gogo lo, ana kanna ka yikpai, aza o Kutoni a suki Bulusu n Sila a bana Biriya. Ana a yawai, da a banai a kunu ka avasa ka Ayahuda.

¹¹Aza a Biriya i ta a kuciga kupana kau, ali a lali aza a Tosolonika. Da a zuwai atsuvi mayin a na a kupana kadanshi ka Bulusu. Kanna n kayin o ci yongo ta a kulansa Kadanshi ka Kashile adama a na a lana ko ili i mayun a da.

¹²Uma n abundai e nekei adu e le a ubuta u Vuzagbayin Yesu, n amaci a tsugbayin a aza e Helene o yoku n ali kparamu n abundai.

¹³Ana Ayahuda a Tosolonika a panai Bulusu wi ta de a kudana uma kadanshi ka Kashile a Biriya, da a banai de, da a kanai kukushangu uma a dengusa vishili.

¹⁴Aza o Kutoni a langasa ayin ba, da a bankai Bulusu a kaina ka mala, amma Sila n Timoti o okpoi de a Biriya.

¹⁵Aza a na i kobolo m Bulusu o okpoi de kobolo n ayi, ali a yawai a likuci i Atina, da o bonoi a Biriya n akaka a kubana u Sila n Timoti. U danai wi ta a kuciga a ya'an moloko a cina yi de a Atina.

Bulusu a Atina

¹⁶Bulusu de a kuvana le Atina kadu ka ni ka namgba ta kau, adama a amali a na wi e keneshe a ubuta dem a likuci ya.

¹⁷Da u banai a unu a avasa a Ayahuda. Ta punu u ci cina aza a Ayahuda n Azakayimbi a na i o kutono Kashile adama a na u ya'anka le kadanshi. Ayin dem u ci ya'an ta kadanshi n aza a na u cinai e kuden dem.

¹⁸Da kparamu u kanai kuya'an kanaanai n alanshi e kuyeve e Epikuriya† n Sitokiya. Ana u kanai kudana le ukuna u Yesu n ufengi u ni a kasaun, da a danai, "Kalau ka nam pa ka tuka ta n ili i savu." Aza o Sitokiya ele ayin tutu o ci yongo ta e kusheshe

adama a kaci ke le, a ci ciga kpamu ili i na i kutuka n uyo'lo ba. Uma o yoku a danai “Wi ta a kuciga kudengusa kutoni ka amali o yoku.”

¹⁹Da a dikai Bulusu a bankai u ya'an kadanshi n aza e kusheshe a likuci, e ci deke le ta Azagbagbalin a Arasa, da e ecei ni, “Dana tsu ili i na kuyotsongusu ku savu ka ku danai.

²⁰Tsu panaka wu ta a kudansa ili i savu i na ci yevei ba, ci ta a kuciga ci yeve.”

²¹(Aza a Atina n omoci a na a dasangi de adama a na a dansa ukuna u savu i ta kpamu a kuciga e yeve ili i savu i na yi lo dem.)

²²Da Bulusu u dengai da u danai: “Ada aza a Atina, me ene ta yi ta a kuciga yo tono amali n abundai.

²³Ana mi a kucaralasa likuci i nam pa, me ene ta yi ta n atalyalyuka a ubuta dem. A katsuma ke le katalikalyuka ko yoku a dana ta ili i nam pa gadi vi ni, ‘Vuza Yoku vu na Ci Yevei Ba.’ Kashile ka na yi a kuya'anaka tsugbashi yi ishi i yeve ka'a ba. Amma mpa mi ta a kudana da ili i na kata i yevei ba.

²⁴“Kashile ka nam pa ka, ayi da u yalin gadi n idika n ili i na yi punu raka. An wo okpoi ayi da Vuzavagudu vu gadi, u ci yongo a ubuta u na uma a mali adama a na o tono yi ba.

²⁵Ekiye a vuma kpamu a kufuda e neke yi ili i na u nambai ba. Mayun ayi u namba ili ba. Ayi da u ci neke ili dem ayinviki, u ci neke le ta dem ili i na i a kuciga.

²⁶A ubuta u vuma vi te da Kashile ka ya'in uma a na yi e kene na raka. Kafu a ya'an ili dem, da u zuwakai uma uteku wi idika, n aya a na o kuyongo punu.

²⁷“U ya'an ta nannai, adama a na uma a aduniyan a lansa Kashile, kata a papa yi adama a na a ciya yi. Ko an wi dalin n ele ba.

²⁸Wi ta kobolo n atsu, ayi da kpamu u tsu zuwa tsu ci yongo n wuma, kata tsu wala, da tso okpoi ili i na anana ci. Uteku u na aza a ishpa i da a danai, ‘Atsu muku n ni n da.’

²⁹“Adama a na ta nannai, kata ci ya'an kadanshi adanshi Kashile kamali ka'a ka na uma a ci ya'an n ekiye e le ba, aza a na a tsu ma'a ili n azanariya n azurufa n atali ba.

³⁰N ayin a na a lazai Kashile ka ci cinukpa ta n ili i nam pa raka, adama a na e yeve i na i a kuya'an ba. Amma gogo na wi ta a kudana yaba dem u kasakpa amali a ni u bono u tono yi.

³¹“U zuwa ta de kanna ka na u kuya'anaka aduniyan a nam pa afada uteku u na u gal'in. Vuma vu na u zagbai u kuya'anaka uma afada, u yotsongu tsu ta vuma va a ayin a na u dengasai ni a kasaun.”

³²Ana a panai Bulusu u ya'in kadanshi ka vuza na a dengasai a kasaun, aza o yoku o zosoi, amma aza o yoku a danai, “Ci ta a kuciga tsa pana kadanshi ka nam pa ka a kubana megeshe.”

³³Ta kadanshi ka ko kotsoi nannai.

³⁴Da aza o yoku o tonoi ni, ali dā o okpoi aza o Kutoni. Da Donisiya vuza na wi feu punu a katsumā ka azagbagba'in a, n vuka vi yoku kula ku ni ku dā Damarisa, n aza o yoku o okpoi aza o Kutoni.

Azusuki 18

Bulusu u banai a Korintiya

¹Dadā Bulusu u kaṣakpai Atina, dā u banai a Korintiya.

²Ta dē u gasai n vuza va Ayahuda vi yoku vu na e ci deke Akila. Ta dē a matsai ni o Pontu, wu utā tā a Italiya babu megeshe n vuka vi ni Pirisila. O loko le tā a Italiya adama a kadanshi ka Kaladiya Kaisa ka na u nekei o loko Ayahuda raka o Roma.

³Bulusu u yongoi dā kparamu u ya'in ulinga n ele, adama a na ele feu aya'in a apam a ukpan a dā tsu na Bulusu wi.

⁴Kanna ka Ashibi dem ta dē va kucina Bulusu a kunu ka avasa, a kataci u ciya u doku aza o Kutoni, Ayahuda n Azakayimbi.

⁵Ana Sila n Timoti a kaṣakpai Makidoniya dā a lazai a kubana a Korintiya u Bulusu. Amma dā Bulusu kanna n kayin u kana kudana uma kadanshi ka Kashile n u danai Ayahuda Arabali a Singai, a kudana le, “Kishi ka na yi a kulansa va, aya dā Yesu.”

⁶Amma ana Ayahuda† a iwankai ni, ali dā a shikai ni. Dadā Bulusu u kapatsai kubuta ku ntogu n ni, dā u danai, “Mpassa n dā m bono a kaci ka dā, mpa ili i bura mu ba. Ili i na i dikai gogo na, n kubono tā wa Azakayimbi.”

⁷Ana nannai u kotsoi, dā u yongoi n Titiyu Yusutu, Zakayimbi vu na wi o kutono Kashile mayin. Kpa'a ku ni kparamu devu n kunu ka avasa.

⁸Kirisibu vuza vu kelime vu kunu ka avasa m kpa'a ku ni raka e nekei adu e le u Kashile. Uma n abundai o Korintiya e nekei adu e le u Kashile, ali dā a ya'ankai le kusumbu ka akucina.

⁹N kayin ko yoku, Vuzavagudu u ya'ankai Bulusu kadanshi tsalatani, u danai, “Kata vu pana wovon ba! Dansa! Pada bini ba.

¹⁰Adama a na mi tā kobolo n avu, babu vuza na u kusa'wa wu, adama a na uma n abundai a likuci a nam pa uma a va a dā.”

¹¹Dadā Bulusu u yongoi dē ali kaya n kagimi, o kuyotsongusu le kadanshi ka Kashile.

¹²Amma a ayin a na Galiya wo okpoi vuzagbayin vi idika i Akataya, Ayahuda o yoku a dengusai cishe'e m Bulusu, ali dā a tukai ni u vuzagbayin vi idika u ya'anka yi afada.

¹³A ya'in kadanshi ka Bulusu, a danai, “Wi a kuzuwa uma a cikpa Kashile n uye u na Wilā u tsu u danai ci ya'an ba.”

¹⁴Amma tsu na Bulusu u kana kutaka kaci ka ni ka, Galiya u kpatalai wa aza a na a tukai nu nsata adama a Bulusu wa ni, dā u danai, “Panai adā Ayahuda, kadanshi ka

nam pa ili i gbani-gbani i dā ba. Ishi baci i gbani-gbani i dā u ya'in, u ga'an t̄a m panaka dā.

¹⁵Amma an wo okpoi kanananai ku udani, n ula, n Wilā u Musa u dā kpamu, unai ka'a uteku u dā. Mpa n kuya'an afada adama a ka nan lo ba.”

¹⁶Dadā u lokoi le punu ā kunu ka afada ku ni.

¹⁷Rakā vi le ā kanai Sasatsani vuza vu kelime vu kunu ka avasa ka, dā a lapai ni e kelime k̄a kunu ka afada ka lo. Amma Galiya u kebece ba.

Bulusu u bonoi a Antakiya

¹⁸Bulusu u yongoi a Korintiya kenu, dā u kasakpai aza o Kutoni, dā u uwai a kpantsu sai ubon u Siriya. U dikai Pirisila n Akila. (Ayin o yoku dē ā likuci i Seneriya, Bulusu u gbonduwo t̄a kaci k̄a ni tsu Wilā wa Ayahuda, adama a na u ya'an t̄a uzuwakpani n Kashile.)

¹⁹Da a yawai ā ubutā u na antsu a ci shamgba a Afisu. Bulusu u yongoi megeshe kenu, dā u kasakpai lo Akila m Pirisila. Amma a ayin a na wi dē, u banai ā kunu ka avasa a kuya'an kanananai n Ayahuda.

²⁰O folonoi ni u ya'an megeshe n ele, amma u iwain.

²¹Da u lazai n u danai, “Mi t̄a o kubono kanna ko yoku, Kashile ka zuwa baci.” Da u uwai a kpantsu u kasakpai Afisu.

²²Ubutā u na u doki u shamgbai u dadā Kasariya, dā u lyali kelime u banai we enei aza o Kutoni a Urishelima, dā u yevei u bonoi a Antakiya.

²³Ana u yongoi kpamu kenu a Antakiya, dā Bulusu u bonoi a ubon u Galatiya n Firijiya, n we enei aza o Kutoni rakā. U ya'ankai le kadanshi ko odoki ā ciyā a gbama ā ubutā u Kashile.

A ya'ankai Apolosu kadanshi

²⁴A ayin o yoku lo, vuza kula Apolosu u yawai kudāsangu a Afisu ayi feu Kayahuda ka'a. Vuza va wi t̄a n uyevi u kadanshi mayin, u yeve t̄a kadanshi k̄a Wilā u Kashile kpamu k̄au. A matsa yi t̄a Isakandariya.

²⁵A pilisaka yi t̄a uye u Vuzagbayin, dā u ya'in kpamu kadanshi n uma derere adama e Yesu. Amma n nannai dem, ukuna u Yahaya vu kusumbu va akucina dā u yevei koci.

²⁶Ana Pirisila n Akila a panakai ni a kudansa ukuna u Kashile n utsura ā kunu ka avasa, dā a bankai ni a kpa'a ku le, o doku o dokushi ni ukuna wu uye u Kashile mayin.

²⁷Apolosu u yongo t̄a e kusheshe uteku u na u kubana a Akataya, dā ta na aza o Kutoni a Afisu o doku a cigai ni n ka'a. A dānakai aza o Kutoni a Akataya, a danai le a raba yi u yawa baci. Ana u yawai dē, dā u kanai kubankā aza a na e nekei adu e le u Vuzavagudu adama a kasingai k̄a Kashile.

²⁸N utsura u kanananai u ni dā u lya'i Ayahuda a e keteshe n u gbabai n kadanshi ka Kāshile kaṭa u yotsongu le mayun Kishi ka na i a kulansa va, ayi dā Yesu.

Azusuki 19

Bulusu u yawai a Afisu

¹Ayin a na Apolosu wi ishi o Korintiya, Bulusu u walai n ubon wu nsasan sai ta na a Afisu a ubuta u na u cinai aza o Kutoni ku Vuzagbayin o yoku.

²We ecei le, “Yi isa ta Ayinviki a Kāshile a ayin a na i nekei adu n Yesu?” A ushuki, “A!a. Ci yeve ili i na vi ciyai ba. Tsu sa'wa kupana a na ili yi lo i na e ci deke Ayinviki a Kāshile ba.”

³We ecei le, “To, kusumbu ka akucina ke ne ku dai i ya'in?” Da ta na a ushuki, “Kusumbu ka akucina ku Yahaya.”

⁴Bulusu u danai, “Kusumbu ka akucina ku Yahaya adama a na ku yotsongu mali ma kusakpa kuya'an ku unushi kaṭa o bono u Kāshile. Yahaya n kaci ka ni u dana ta uma e neke adu n vuza yoku wi ta lo a kutawa. N dana da, Yesu da vuza na Yahaya va u danai wi ta lo a kutawa va.”

⁵Ana o kotsoi kupana nannai, da a ya'ankai le kusumbu ka akucina n kula ku Vuzagbayin Yesu.

⁶Ana Bulusu u zuwakai le ekiye, da Ayinviki a Kāshile a cipai we ele, da a dansai n elentsu o yoku n e nekei uma akaka a Kāshile.

⁷Uma a raka ele da ali kupa n aza e re.

⁸Dada Bulusu u banai a kunu ka avasa, da u danai uma kadanshi ka Kāshile babu wovon, ali wotoi u tatsu. Da u kana kudana le ukuna o tsugono tsu Kāshile adama a na u saba'a le adu.

⁹Amma aza o yoku a iwain kadanshi ka ni, da a dansai ili i wuya n abundai adama a uye u Vuzagbayin. Da ta na Bulusu u kaspai kunu ka avasa ka kobolo n uma a na e nekei adu e le. Dada u kana kudana uma kadanshi ka Kāshile ayin tutu a ubuta u kuyotsongusu u vuza vu kula Tirana.

¹⁰Nannai u lya'i kelime ali a kubana aya e re, adama a uma a na i ubon u Asiya. Ayahuda n Azakayimbi dem a panai akaka a Vuzagbayin.

Muku n Siva

¹¹Kāshile ke nekei Bulusu utsura u ya'an ili i mereve i na i la'a ili i mereve i na a kiwanai.

¹²Na lo va dada ali uma a ci dika ta kakashi ka na u tsu uraka mele, n kalaba ka na wi n ka'a a ikyamba i ni. A zuwakai a da aza a mballa da ta na o potsoi, ali wunlai u gbani-gbani u na i n u da u kaspai le.

- ¹³Ayahuda o yoku a na i a kukaṛa'la n o lokei wunlai u gbani-gbani, ali o kondoi kparamu kuya'an ulinga n kula ku Yesu Kishi. Nahannai da a tsu dana, "N loko wu ta n utsura u kula ku Yesu, ku na Bulusu u ci ya'anka kadanshi ka Kashile, uta punu!"
- ¹⁴Ganu vu gbayin vi yoku, kula ku ni ku da Siva wi ta n olobo e cindere a na a ya'in nannai.
- ¹⁵Amma ana o kondokoi vuza na wi n wunlai u gbani-gbani† o kutono yi, da wunlai u gbani-gbani wu ushuki, "N yeve ta Yesu mayin, n yeve ta kparamu Bulusu. Amma ada da anan ya?"
- ¹⁶Dada u kumbai le, da ta na u shidai le n vishili, da a sumai a kpa'a ka, da u lya'i le utsura. Ntogu dem n karai, ali da o okpoi oshombodi, o doku a ciyai usan kparamu.
- ¹⁷Arabali a ukuna u na u ya'in a kara'i ukambu wa Afisu raka. Ayahuda n Azakayimbi dem a panai ka'a. Da wovon u dengai punu a likuci ya n abundai, da a cikpai kula ku Vuzagbayin Yesu kau.
- ¹⁸Uma n abundai a na e nekei adu n Yesu a shikai unushi u le n a danai ili i na ishi a kuya'ansa.
- ¹⁹Uma n abundai a na ishi n atagarda a aguma n iyanshi o bolongi a da raka da o songi a akina e keteshe. Atagarda a na a ci ya'anka iyanshi ya, ikebe i le i yawa ta ikebe yu ulinga i ayin akpan amangerenkupa (50, 000).
- ²⁰Dada akaka a Vuzagbayin a kara'i a ubuta kakau n a uwai kparamu a adu a uma n utsura.

Vishili vu kabundai a Afisu

- ²¹Dada Bulusu u sheshei u bana a Makidoniya n Akataya kafu u bono a Urishelima. U danai, "Nannai u laza baci, kata m bana o Roma."
- ²²U suki abanki a ni e re, Timoti n Arasata kelime a kubana a Makidoniya, ayi tamkparamu wo okpoi bi'i ali megeshe a ubon u Asiya.
- ²³Amma devu n ayin a nan lo a, a ya'ankai aza o kutono a Uye u Vuzagbayin a Afisu atakaci n abundai.
- ²⁴A gitai n Dimitiriya kaya'in ka azurufa vuza na u ci ya'anka nvali n kamali ka vuka ka na e ci deke Aritima ubuta wa avasa. A ya'an baci ili i nam pa, a ci lya'a ta kuden n abundai.
- ²⁵U dekei aya'in a raka kobolo n aza o yoku a na i n ulinga u yotsoi u le, da u ya'ankai le kadanshi tsu nam pa, u danai, "Aza a va, i yeve ta ci ci ciya ta ikebe n abundai adama a ulinga u tsu.
- ²⁶Uteku u na ye enei da kparamu i panai, vuma vu nam pa ayi Bulusu uteku u na wi a kulangasa adu a uma. U ya'an ta nannai a Afisu kparamu a ubon wa Asiya raka. U dana ta uma n abundai, amali a na ci ci ya'an n ekiye a tsu amali a mayun a da ba.

- ²⁷Uma n ̄bundai o kuyongo ta o kugoyo ulinga u tsu. Kutoni ku kamali ku nam pa ta punu ku gitai na Afisu endelen ba, amma ali a idika dem. Uma i ta a kusakpa kuneke yi tsugbayin, kata a cinukpa n ayi.”
- ²⁸Ana a panai nannai, da a tasai adu kau, da a kanai kaca'a, “Tsugbayin a kubana a kamali Aritima va aza a Afisu!”
- ²⁹Kabundai ka uma ka kanai kubolongu, gogo va lo da likuci ya i shanai n kavama. Yaba dem u sumai a kubana a ubuta u kobolo o kurono Gayu n Arisataka, aza a nwalu m Bulusu a na a utai a Makidoniya.
- ³⁰Bulusu u cigai ku'uwa, adama a na u ya'an kadanshi, amma aza o Kutoni a kasakpa yi ba.
- ³¹Azagbagba'in o yoku a ubon u nan lo, aja'a a Bulusu, ele feu a suki n akaka a kubana wa ni o kufolono yi kata u ya'an majari n wuma u ni u uwa a ubuta wo obolo wa ba.
- ³²Uma raka a kanai kaca'a punu asuvu a: vuza yoku ili i nam pa, vuza yoku i yoku kparamu. Ili raka da i shimburungi. Mayun, uma n ̄bundai a fuda e yeve ili i na i bankai le ba.
- ³³Ayahuda o yoku a zagba ta Isakandari, vuza na u kuneke le kadanshi adama a na u dana le ili i na i zuwai. U ya'ankai uma kukiye a pada bini, da u ya'in kadanshi ka na ka kubanka aza a ni.
- ³⁴Ana a tawai a zuwakai ayi Kayahuda ka'a, da a kanai kaca'a ali iyum i re, “Vuzagbayin Aritima va Afisu! Vuzagbayin ayi da Aritima va Afisu!”
- ³⁵Sai ana u geshei, kafu kadani ka likuci ka zuwai le a pada bini, adama a na u ya'an kadanshi, u danai, “Uma a Afisu, yaba dem u yeve ta an Afisu da wi a kinda alisa a gbayin a Aritima vuza na iyotsonoi i ni yu utai gadi i tawai a tsu.
- ³⁶Ana ili ya Aritima i nam pa yi ili i kanananai ba, kata i takacika ba, ko yi dai u danai. Kata i ya'an ili babu kusheshe ba.
- ³⁷I tuka ta uma a nam pa na, amma o boko ili punu a alisa ba. A ya'an Kparamu kadanshi ki ishikushi ku ukuna u kamali ka ba.
- ³⁸Dimitiriya n aza a ni i baci n kadanshi, ubuta wa afada wi ta lo ulinga, eyevafada i ta a kuya'an ulinga u le. Kasakpa le a bana de.
- ³⁹Kadanshi ko yoku ki baci lo, i ta a kulapula ka'a a ubuta wa aza e kusheshe.
- ⁴⁰Me ene ta ci ta a ku'uwa a katsuma ka atakaci adama a ukuna u vishili, tsugbayin tsu Roma tsu tawa baci babu uye u kutu a kadanshi ka.”
- ⁴¹Dada u danai le a wala, da a lazai.

Azusuki 20

Bulusu u kara'i Makidoniya

¹Ana ukuna u vishili u nam pa u kotsoi, da Bulusu u dekei aza o Kutoni, da u ya'ankai le odoki. Da u danai le, “Sai ayin e re,” da u lazai a kubana a Makidoniya.

²Da u tonoi n u kondosoi ubuta wa aza o Kutoni a likuci dem, n u ya'ankai le odoki. Da u yevei u yawai a idika ya aza e Helene.†

³Da u ya'in de wotoi u tatsu. Ayahuda a na i de, da e sheshekei ni ili i gbani-gbani. Wi ishi a kuciga kubana Siriya, amma ana u panai ili i nam pa, da u kucikpai u tonoi m Makidoniya.

⁴Da uma e cindere o soki ni. Ele da Supata maku ma Puros vuza vi Biriya, kobolo n Arisataka n Sakunda aza a Tosolonika, n Gayu vuza va aza a Daraba, kobolo kpamu n Timoti, n Tikiku n Tarafima aza o ubon u Asiya.

⁵Bulusu n uma a nam pa ele da kelime ka tsu, a vanai tsu a Taruwasa.

⁶Amma atsu tamkpamu tsu uwai a kpantsu de a likuci i Filibi, ayin a na o kotsoi Kadiva ko Burodi vu Moloko. Da ci yalin nwalu m kpantsu ali ayin a tawun, da ci yawai a likuci i Taruwasa, a ubuta u na ci cinai Bulusu n uma a na a buwai. Ci shamgai ali ayin e cindere.

A dengusai Afitiku n wuma

⁷Kanna ka Aladi, tsu bolongi adama a na ci lya'a ilikulya'a. Bulusu u yongo ta a kuya'an kadanshi ali kayin ke pecei, adama a na u sheshe ta kukasakpa le n usana.

⁸I ta nu nkuni n abundai a kunu ku gadi ku na i obolo a.

⁹Kolobo ko yoku kula ku ni ku da Afitiku u dangi a katusu, da alavu a dikai ni ayin a na Bulusu wi a kadanshi n abundai. Da kolobo ka ka fatatsai a katusu ka, da u yikpai. Kpa'a ka ta na ki ta n ukumbi ali kutatsu. Ana a dikai ni, da a lana ni, da e enei u kuwa ta.

¹⁰Da Bulusu u cipai a idika, da u kalikai, da wo obongi ni, da u danai, “Kata i namgba katsuma ba, wi ta n wuma.”

¹¹Da Bulusu u kumbai a kunu ku gadi ka, da ci lyali ilikulya'a ya kobolo n ayi. Da u kana kuya'anka le kadanshi ali da kayin ka asai, da u yevei u kasakpai le.

¹²Ana Bulusu wi a kulya'a kelime n kadanshi, da a bankai kolobo ka n wuma a kpa'a, raka vi le m mazanga.

Bulusu u dekei aza a Afisu

¹³Da Bulusu u walai n idika a kubana a likuci ya Asusu. Atsu kpamu tsu uwai a kpantsu a kubana de e kelime ka ni. Bulusu u sheshe a na wa uwa de n atsu.

¹⁴Ana u yawai u cinai tsu de, da u uwai a kpantsu ku tsu a kubana a likuci i Mitilini.

¹⁵Kayin ka asai, da ci yawai a ubuta devu n kotogu ko Kiyu. Ana kayin ka asai kpamu, da tsu lazai a kubana kotogu ka Samasu. Kanna ka nashi, da tsu lazai a kubana a Militasu.

- ¹⁶(Bulusu ta na u sheshe kushamgba a Afisu ba, adama a na u ciga t̄a kukatsukpa a ufon u Asiya. Wi t̄a o moloko u yawa a Urishelima kafu Kaḍiv̄a ka Kanna ka Amangerenkupa† ka yawa.)
- ¹⁷Atsu de Militasu, ḍa u ya'ankai akaka a kubana a ubuta wu nkoshi m gbara-gbara n aza o Kutoni a Afisu. U danai le a gasa de a ubuta u na wi va.
- ¹⁸Ana a yawai, ḍa u danai le, “I yeve t̄a uteku u na n ya'in n ayin a na n gitai kudasanḡu wa ḍa a Asiya.
- ¹⁹Mpa n ya'an ulinga u Kashile nu n kagai ba, ali m mashi. Mpa n reme t̄a kaḍu n atakaci n ili gbani-gbani i na Ayahuda a ya'ankai mu.
- ²⁰Mayun mpa ta na n kasakpa kudana ḍa kadanshi ka Kashile e keteshe ba, ali n tonoi ḍa i'luwa i'luwa n kadanshi ka nam pa.
- ²¹N dana ḍa t̄a aḍa Ayahuda n Azakayimbi, i kasakpa ulinga u gbani-gbani i bono i tono Kashile, n i nekei aḍu a ḍa u Vuzagbayin vu tsu Yesu.
- ²²“Gogo na Ayinviki a Kashile† a tawa t̄a wa va a danai mu m bana a Urishelima, amma n yeve ili i na i kuya'an mu de ba.
- ²³Amma a likuci dem, Ayinviki a Kashile a dana mu t̄a, i t̄a a kukan̄a mu ali ugbashi, mi t̄a kparamu o kuso'o atakaci a gbani-gbani n abundai.
- ²⁴Amma mpa m bonoko wuma u va ili i yoku ba, amma ulinga u na Vuzagbayin Yesu u zagbai mu n ya'an u ḍa mi a kuciga ma shatangu. Dada n dana uma kadanshi ka kasingai ka Kashile n ucigi u ni.
- ²⁵“N ya'ankai ḍa kadanshi ko tsugono tsu Kashile e mere ma ḍa a likuci kakau, gogo na, aḍa dem yo kudoku ye kene mu ba.
- ²⁶Adama a nannai mpa m buwa n unushi a kubana wa ḍa ba. Vuza dem u kutadaka mu ba, a ayin a na Kashile ka kuya'an̄ka yi afada.
- ²⁷N dana ḍa t̄a de ili i na Kashile ka cigai i yeve raka, babu ili i te i na n sokongi ḍa.
- ²⁸“Gogo na, mi t̄a o kufolono ḍa i lan̄a wuma u ḍa, i la'atangu ushiga u kpa'a ku Kashile ba, u na Ayinviki a Kashile e nekei ḍa yo okpo n tsugbayin, adama a na u tsula le t̄a nu mpasa m maku ma ni.
- ²⁹N yeve t̄a ayin a na baci n kasakpai ḍa, n lum ma a'luwa mi t̄a a kutawa wa ḍa. I ta ana nnama kata a gala ushiga u Kashile a una gbani.
- ³⁰A katsuma ka ḍa aza o yoku i t̄a a kusaba'a uye u mayun, kata a ciya aza a na o kutono le o bono kacapa.
- ³¹Yongoi ufobushi, kata i ciba aya a tatsu a na mpa n ya'in n aḍa. Kanna n kayin mpa a kukushe ukuna u ḍa, ali m mashi.

³²“Gogo na, n kaṣakpa dā tā e ekiye a Kaṣhile. Cibai kadanshi ka kasingai ka Kaṣhile! Kadanshi ka nam pa ki tā a kuḅanka dā, ki tā kpamu e kuneke dā ili i na yi a kuvana yo okpo i dā adama a na aḍa aza a Kaṣhile a dā.

³³N ci ya'an aṣhi a wuya n kuminya ku vuza, ko ikebe i vuza ba.

³⁴I yeve tā ayin a na mi n aḍa n ya'an tā ulinga n ekiye a va, adama a na m ḅanaṅ kaḅi ka va n aza o yoku.

³⁵N ya'anka dā tā nannai an agisana i ya'an ulinga kau, adama a na i ḅanka aza a unambi. Kaṭa i ciba n kadanshi ka na Vuzagbayin Yesu u danai, ‘U la'a tā vi neke vuza ili, an va kisa.’ ”

³⁶Ana u kotsoi kudana le nannai, dā u kuḍangi u ya'in kavasa n ele.

³⁷Da raḅa vi le o bosoi m maṣhi, dā a gitai kobongu yi.

³⁸Da aḍu e le a namgbai n kadanshi ka na u ya'ankai le va, adama a na u dana le tā o kudoku e kene yi ba. Da o soki ni ali u uwai a kpantsu.

Azusuki 21

Nwalu m Bulusu a kubana a Urishelima

¹Ana tsu kaṣakpai nkoshi m gbara-gbara ma a Afisu, dā tsu uwai a kpantsu a kubana o kotogu ko Kosu mejege. Ana kayin ka asai, dā ci yawai Rodusu, dā tsu banai kpamu a Patara.

²Da ci ciyai kpantsu ku na ka kubanka tsu a idika i Finisiya, dā tsu uwai ku dā tsu kanai nwalu.

³Ana ce enei kotogu ka Kuburu, dā tsu kaṣakpai ka'a a ugula, dā ci yawai a likuci i Taya vi Siriya. A Taya ta lo a cipakai n ucanuku u kpantsu.

⁴Ana tsu uwai a likuci ya, dā ci cinai aza o Kutoni de. Da ci shamgbai a kpa'a ku le ali ayin e cindere. Da Ayinviki a Kaṣhile a cipai we le dā a danai Bulusu kaṭa u bana a Urishelima va ba.

⁵Amma ana ayin e cindere a lazai, dā tsu kanai kpamu uye kobolo n ali dem n amaci e le m muku n le, dā o soki tsu ali a kakinā ka mala. Da tsu kuḍangi lo a kayala, dā ci ya'in kavasa.

⁶Da a danai tsu, “Sai ayin e re,” dā tsu uwai a kpantsu. Da ele tamkpamu a lazai o kubono a kpa'a.

⁷Ana tsu kaṣakpai Taya, dā ci yawai Talamaya, dā ci kyasanai n aza o Kutoni, ali dā ci shamgbai lo kanna ke te.

⁸Ana kayin ka asai, dā ci yawai a Kasariya, dā ci shamgbai u Filibu, vuza na u tsu dana uma kadanshi ka Kaṣhile ka singai. Ayi wi tā a katsuma ka aza e cindere, aza a na a ḅankai azusuki.

⁹Wi t̄a ni nkere n n̄ashi, aza a na k̄at̄a e yevei mavalī ba. A tsu dansa t̄a akaka a K̄ashile.

¹⁰Ana ci yawai d̄e, ci ya'in d̄e ayin e re, keneki ko yoku kula ku ni ku d̄a Agaba wu ut̄a t̄a ta na a Yahuda.

¹¹Ana u t̄aw̄ai w̄a tsu, d̄a u d̄ikai kad̄ambura k̄a Bulusu, d̄a u shiyai k̄aci k̄a ni ene n ekiye n ka'a. Da u danai ili i na Ayinviki a K̄ashile a danai ni i d̄a na, "Ta Ayahuda a Urishelima a kushiya vuza vu kad̄ambura vu nan lo nannai, k̄at̄a o bonoko yi o Roma."

¹²Ana Agaba u dansai u kotsoi, d̄a ātsu n aza o Kutoni a likuci i nan lo, tsu folonoi Bulusu k̄at̄a u bana a Urishelima ba.

¹³Da Bulusu wu ushuki, "Yi d̄ai i zuwai d̄a yi a m̄ashi? Yi t̄a a kul̄angasa mu kađu. I yeve t̄a mi t̄a ufobushi adama a ugbashi a Urishelima. Mi t̄a k̄pamu a kufud̄a ma kuwa, adama a kula ku Yesu Kishi."

¹⁴Ana ce enei tsa kufud̄a tsa kan̄asa yi ba, d̄a tsu danai, "Kas̄akpa K̄ashile ka ya'an ili i na u cigai."

¹⁵Ci geshe ba, d̄a tsu lazai a kubana a Urishelima.

¹⁶Aza o Kutoni o yoku a ubon u Kasariya, d̄a o soki tsu a kpa'a ku Nnasan. Āyi vuza va aza a Kuburu d̄a vuza vu Kutoni n ayin a d̄e.

Bulusu u yawai a Urishelima

¹⁷Ana ci yawai a Urishelima, d̄a aza o Kutoni a rabasai tsu m maz̄anga.

¹⁸Ana kayin ka asai, d̄a Bulusu u banai n ātsu adama a na we ene Yakubu, nu nkoshi m ḡbara-ḡbara i t̄a na lo a ubut̄a u te rak̄a.

¹⁹Bulusu u kyasāi le, d̄a u danai le tsu na K̄ashile ka ya'in ulinga u ni n ayi a ubut̄a wa Az̄akayimbi.

²⁰Da uma rak̄a, aza a na a panai ili i nan lo dem, d̄a a cikpai K̄ashile. Da a danai Bulusu, "Vuza tsu, ve ene t̄a Ayahuda ali ak̄pan n ābund̄ai (kulaza

^{2,00}o) o okpoi aza o kutono K̄ashile. A ci ciga t̄a k̄pamu kutono Wil̄a u Musa.

²¹Amma aza o yoku a dana t̄a vi ya'an t̄a kuyotsongusu wa aza a Israila a na i o kuyongo n Az̄akayimbi, k̄at̄a a iwan Wil̄a u nam pa. Vu dana le t̄a k̄pamu k̄at̄a a kid̄a muku n le avaja, ko o tonon agadu e le ba.

²²"Nini d̄ai tsa kuya'an a pana baci arabali vi t̄a na?"

²³Ya'an ili i na tsa kudana wu vi ya'an̄ka tsu. Ci t̄a n uma a n̄ashi a na a ya'in akucina n K̄ashile.

²⁴Bolongu ekiye n uma a nam pa. Vu fobuso k̄aci k̄a nu adama a kad̄iva ka kutakpa nshind̄a adama a akucina a. Vu tsupa adama o kugbonduwo aci e le. Dad̄a uma e

kuyeve kadanshi ka na a ya'in adama a nu a'uwa a da. I ta e kuyeve a na vi ta o kutono Wila u Musa.

²⁵A ayin a na a lazai, tsu dana ta Azakayimbi ili i na a kuya'an. Tsu dana le ta kata a takuma ili i na a kidakai kamali ba, kata kparamu a takuma agifa ba, a takuma kparamu ili i na a pindarai kudeku ku ni da i kuwai ba. Tsu dana le ta kparamu a kasakpa kuya'an tsugbani.”

²⁶Da Bulusu wu ushuki n ufolu u le. Ana kayin ka asai, da u banai u ya'in kadiva ka kutakpa nshinda n uma a da u banai a A'isa a Gbayin. Da u salai kanna ka na o kukotso ili ya akucina i na i a kuya'an adama a na yaba dem a kanna ka nan lo a ya'anaka yi alyuka.†

A kanai Bulusu a A'isa a Gbayin

²⁷Ana ayin a kadiva ka a kanai kulaza, Ayahuda o yoku a na a utai a ubon wa Asiya e enei Bulusu a A'isa a Gbayin, da a ciyai uma n abundai a kana kushika Bulusu.

²⁸Da a kanai kaca'a, “Aja'a a tsu, bankai tsu! Vuma vu nam pa u ci yongo ta a kubansa a ubuta kakau n u langasai uma a ubuta u Wila u tsu u na e nekei Musa, kobolo n A'isa a Gbayin. Ali u tuka ta n ili i wono a A'isa ana u uwakai n Azakayimbi punu.”

²⁹A ayin a na a lazai a sa'wa ta kene Bulusu n vuza va aza a Afisu vu na e ci deke Tarafima a likuci ya, a danai Bulusu u uka yi ta a A'isa a Gbayin a.

³⁰Ali aza a likuci a a cigai kudengusa vishili, da uma a a gitai kuya'an wupa. Da a kanai Bulusu, da o ronoi ni pulai va A'isa. Gogo lo, da a bayangi utsutsu wa A'isa wa.

³¹Uma a a ciga ta kuna Bulusu, ana kovonshi† vo osoji vu Roma u panai uma a Urishelima dem i ta a kuciga a shilika.

³²Da u ya'in gogo'lo, da u sumai da u banai u lansai osoji n anan jagaba e le, da a banai a ubuta u na uma a a shanai. Ana aza a vishili e enei kovonshi n osoji a ni, da a kasakpai kulapa Bulusu.

³³Da kovonshi va u zuwai osoji a kanai Bulusu, da a shiyai ni n ikani i re. Da u yevei we ecei uma a ko ayi da ya, n yi dai kparamu u ya'in.

³⁴Da uma o yoku o orukpoi ili i yoku kau. Aza a na a buwai kparamu o orukpoi ili i yoku kparamu kau. I ta kparamu o yoroli n abundai, ali kovonshi va u pana ili i na i a kudansa ba. Da u danai osoji a a dika Bulusu va a kubana a kunu ko osoji.

³⁵Ana a yawai a idasakpatsu, da uma a o doku da a ya'in wupa n abundai, ali a cigai kulapa Bulusu. Da osoji a dikai ni a avangatsu e le, ta lo a kuna yi.

³⁶Da kobolo ka uma ka ka kanai kutono le n a danai, “Unai ni, unai ni!”

Bulusu wu ushuki kabundai ka uma ka

³⁷Ana osoji a dikai Bulusu va a kubana asuvu, da u danai kovonshi va, “N ya'an kadanshi kenu?” Kovonshi va u ya'in mereve, da we ecei ni, “Vu tsu dansa ta Cihelene?”

³⁸Avu vuza va aza a Masar da, vuma vu na u dengusai vishili ayin o yoku, avu da vuzagbayin va aza a vishili n abundai, ali akpan a nashi (4,000) dafa vi dikai le a kubana a kakamba ka ba?”

³⁹Da Bulusu wu ushuki “A'a, mpa Kayahuda ka'a, ta de likuci i va yi Tarusu, likuci i gbayin a Silisiya. Mi ta ufolu u nu, mi ta a kuciga ma ya'an kadanshi n kobolo ka uma ka.”

⁴⁰Da kovonshi va u danai ni u ya'an kadanshi. Da Bulusu u dengai kashani, da u ya'ankai uma a n kukiye, da uma a a padai bini, da u ya'ankai le kadanshi n Ciyahuda.

Azusuki 22

¹Bulusu u ya'in kadanshi u danai, “Aza a va n isheku i va dem, panakai mu n dansa n kaci ka va.”

²Ana kabundai ka uma ka panai Bulusu u ya'ankai le kadanshi n Ciyahuda, da a dasangi shiriri.

³Da da Bulusu u danai, “Mpa umaci wa Ayahuda u da, a matsai mu a likuci i Tarusu vi Silisiya, da kparamu n kumbai a Urishelima. Mo okpo ta kapi'ishi e ekiye a Gamaliya. U pilisakai mu n tono Wila raka wi ikaya i tsu. Mo okpoi vuza vu kataci vu kutono Kashile n ili raka i na n kuya'an. Mi ishi ta tsu na yi anana.

⁴N tsu takacika ta vuza na baci de dem u tonoi Uye u Vuzagbayin, ali da n zuwai a unai aza o yoku. Aza o yoku kparamu n kanai le, da n zuwai a ugbashi. N ci kebece ba, ko n kana ali ko amaci.

⁵Mogono ma anan ganu† n aza e Kusheshe raka a kudana ta ukuna u nan lo mayun da. Ali mi isai katagarda ka akaka we le a kubana wa Ayahuda a Dimaska. Katagarda ka akaka ka nan lo ke neke mu ta utsura n reme de aza o Kutoni kata n tuka a Urishelima. N wala n ele n ikani ushiyi e ene kata kparamu a bana o so'lo atakaci a Urishelima.

Bulusu u danai tsu na wi isai kula ku Yesu

⁶“Kanna ke te n kanna a kaci, mpa a kuyawa a Dimaska, dafa kutashi ka abundai ku utai gadi da ka akanai mu.

⁷N yikpai a idika, da m panai kalakatsu e kudeke mu, ‘Shawulu, Shawulu, yi dai i zuwai da vi a kutakacika mu?’

⁸“Da mu ushuki, ‘Vuzagbayin, avu da ya?’ ”Da wu ushuki, ‘Mpa da Yesu vu Nazara. Vi ta a kutaka mu nu mbala n abundai n atakaci kparamu.’

⁹Uma a na i kobolo nu mpa e enei kutashi ka, amma a pana kalakatsu ka ba.

10” Me ecei, ‘Vuzagbayin, yi d̄ai vi cigai n ya'anka wu?’ ”Vuzavagud̄u wu ushuki, ‘Denḡa vu bana a Dimaska. Vi yawa baci a Dimaska, i t̄a a kudana wu ili i na va kuya'an.’

11Kutashi ku utsura ku nan lo ku bonokoi mu kayimba, sai ana kaja'a k̄a v̄a ko ronoi mu a kubana a Dimaska.

12 “Vuza kula Hananiyan u yongo t̄a d̄e. Vuma vu Kashile d̄a a ubuta u kutono Wila. Ayahuda raka o ci yongo t̄a a kucikpa yi.

13U tawai wa va, d̄a u shamgbai devu nu mpa u danai, ‘Vuza va Shawulu, ene ubuta.’ Gogo va lo, d̄a me enei ni.

14 “Dada u danai mu, ‘Kashile ki ikaya k̄a tsu ka zagba wu t̄a vi yeve ili i na u cigai, kata kpmu ve ene Vuza Cida vu doku vu pana kpmu kadanshi k̄a ni.

15Va kudika t̄a akaka a ni a kubanka a ubuta dem, vu dana uma raka ili i na ve enei d̄a kpmu vu panai.

16Gogo na, yi d̄ai vi a kuvana? Denḡa vu zuwa le a ya'anka wu kusumbu ka akucina, kata unushi u nu u ya'an uza'i. Ya'an ili i nam pa, vi baci e kudeke kula ku Vuzagbayin.’ ”

Kashile ka suki Bulusu wa Azakayimbi

17Bulusu u lya'i kelime n kadanshi, “Kanna ke te, ana m bonoi a Urishelima, mpa a kuya'an kavasa a Alisa a Gbayin, d̄a me enei ili tsalatani.

18Da me enei Vuzagbayin a kuya'an kadanshi. U danai, ‘Gogo lo, kasakpa Urishelima, adama a na uma a likuci a a ushuku n akaka a nu a na vi ya'in adama a va ba.’

19 “Da mu ushuki Vuzagbayin, ‘Ele feu e yeve t̄a tsu na n kanasai aza o Kutoni a unu a avasa kakau, d̄a n lapai aza a na e nekei adu n avu.

20A una t̄a Istifanu adama a na u ya'in kadanshi k̄a nu, d̄a n shamgbai d̄e n dokushi le. Mpa d̄a bi'i mi indai ntogu n uma ana a unai ni va.’

21 “Dada Vuzagbayin u danai mu, ‘Denḡa vu bana, mi t̄a a kusuku wu da'in a ubuta wa Azakayimbi.’ ”

22Kabundai ka uma ka ka padai bini, sai ana Bulusu wu ulai udani u nan lo, “Azakayimbi,” d̄a ta na gbende vi le n kalakatsu ke te o orukpoi, “Dika vuma vu na wi tsu nam pa! Unai ni! U yotso u yongo n wuma ba.”

23O orukpoi, n o fodoi ntogu n le, n e kenuki kpmu kayala e ekiye, n a vishangi a wunlai.

Bulusu n kovonshi vo osoji

24Kovonshi vo osoji vu Roma u zuwai a dika Bulusu a banka yi a ubuta wo osoji, a faba yi d̄e m mashauri kata e ece yi. U ya'in nannai, adama a na u ciga t̄a u yeve yi dai i zuwai d̄a uma i a kuya'anka Bulusu kaca'a nannai.

²⁵Ana a shiyai Bulusu a kulapa, da Bulusu u danai jagaba vo osoji vu na vi lo kashani ka, “U ga'an wu ta vu faba vuza va aza o Roma† babu na a ya'ankai ni afada?”

²⁶Ana jagaba va u panai nannai, u banai u kovonshi vi ni dem da u danai, “Yi dai va kuya'an? Vuma vu nam pa vuza va aza o Roma da.”

²⁷Kovonshi da u banai u Bulusu, da we ecei, “Dana mu, avu vuza va aza o Roma da?” Bulusu wu ushuki, “E, ta nannai.”

²⁸Da kpamu kovonshi va u danai, “Ikebe n abundai i da n tsupai adama a na mo okpo vuza va aza o Roma.” Amma Bulusu wu ushuki ni, “A matsa mu ta tsu vuza va aza o Roma.”

²⁹Osoji a na e sheshei a ya'anka yi keci da a kucikpai a kasakpai Bulusu gogo'o, ana a panai ayi vuza va aza o Roma da. Kovonshi vi le kpamu u panai wovon adama a na u zuwa le ta a shiya yi, kata a faba yi.

Bulusu u ya'in kadanshi n aza e Kusheshe

³⁰Ana kayin kasai, da kovonshi va u cigai u yeve ko yi dai i zuwai da aza e kelime a Ayahuda a tukai nu nsata adama a Bulusu. U zuwai a shikpa Bulusu, da kpamu u zuwai anan ganu vu gbagba'in n aza e Kusheshe a ya'in obolo. U zuwai a uka punu m Bulusu, kata u shamgba kelime ke le.

Azusuki 23

¹Da Bulusu u gbotoi aza e Kusheshe a n ashi a ni magaba derere, da u danai le, “Aza a va, mpa n neke ta wuma u va Kashile mayin, ali n gogo na mi ta a kuya'an nwalu n va mayin n ayi.”

²Da Hananiyan mogono ma anan ganu ma zuwai uma a na i lo kashani devu n ayi, a dukpa yi un.

³Da Bulusu u danai ni, “Kashile feu ki ta a kubasa wu, avu vi ta an kaka'a ka vilya, babu ariba! Da vu kodoi Wila ana vu zuwai a lapai mu. Nini dai avu vuma vu gbani-gbani va kuya'anka mu afada?”

⁴Aza a na i lo kashani devu m Bulusu a danai ni, “Yi dai i zuwai da vi shikai mogono ma anan ganu vuza vu Kashile?”

⁵Da Bulusu wu ushuki, “N nusa ta, aza a va. Mpa n yeve a na ayi da mogono ma anan ganu ba. Amma wi ta a udani a Katagarda ka Cida, ‘Kata vi shika vuzagbayin vi kelime vu nu ba.’ ”

⁶Da Bulusu we enei aza o yoku ele Asadukiya a da n Afarishi. Da u dengusai kalakatsu kau, u danai, “Aja'a a va, mpa feu Kafarishi ka'a, maku ma Kafarishi kpamu. Adama a na mpa n neke ta kadu ka va a ubuta wu ukpa n kudenga ku wuma, i dafa i zuwai da a kuya'anka mu afada.”

⁷Da kadanshi ka ka tukai m mawansa a katsuma ka Afarishi n Asadukiya a.

⁸Ele Asadukiya a a ushuku n alingata ba, ko akpisa, ko vuza na u kuwai u denga n wuma ba. Amma Afarishi† a ushuku ta n kadanshi ka nan lo mayin.

⁹Da kaca'a n abundai ka dengai a ubuta wa. Nlum n Wila† n yoku aza a na i Afarishi da a kanai kuya'an kadanshi ka na a kubanka Bulusu, da a salai, "Atsu ce ene ili i na u ya'in i yoku i gbani-gbani ba. U ga'an ba kalingata ko kkpisa ka'a ka ya'ankai ni kadanshi."

¹⁰Ana mawansa ma ma yimkpai n abundai a ubuta wa, da kovonshi va u panai wovon, ta lo a ya'an ka Bulusu gbani-gbani ana i o kurono yi. Da u ya'ankai osoji a ni kadanshi a bana a isa Bulusu va n utsura a ubuta u le, a banka yi a kpa'a ko osoji.

¹¹Ana kayin ka ya'in, da Vuzagbayin Yesu u tawai u Bulusu u danai ni, "Shamgba n uneki u kadu ka nu n utsura, tsu na vu danai kadanshi ka va a ubuta u Urishelima, ta kparamu vu kudana kadanshi ka va nannai wa aza o Roma."

E sheshei kuna Bulusu

¹²Ana kayin ka asai, da Ayahuda o yoku a ya'in una u te da e sheshei kuna Bulusu. Da a ya'in akucina a kulya'a ba, o kuso'o ba, sai a una yi.

¹³Aza a na e sheshei kuna yi va a la'a ta uma amangere.

¹⁴Da a banai u anan ganu vu gbagba'in aza e kelime, da a danai le, "Ci ya'an ta akucina a gbayin tsa kulya'a ba, tso kuso'o ba, sai tsu una vuma vu nan lo.

¹⁵Adama a nan lo ada aza a gbara-gbara n aza e Kusheshe danai kovonshi u tuka da n ayi adanshi yi ta a kuciga kudoku keceshe yi kadanshi ka mayin. Atsu tamkparamu ci ta ufobushi adama a na tsu va'wan yi, kata tsu una yi a uye."

¹⁶Amma da maku ma taku vu Bulusu ma panai ili i na i e kusheshe, da u banai de a kpa'a ko osoji, da u tonukoi ni.

¹⁷Da Bulusu u dekei jagaba vo osoji vi yoku da u danai ni, "Pura kolobo ka nam pa ka a kubana u kovonshi vu nu dem. Wi ta n ili i singai i na wi a kuciga wa dana yi."

¹⁸Da vuma va wu ushuki, da u purai kolobo ka a kubana u kovonshi. Da vuma va u ya'in kadanshi n kovonshi vi le dem, u danai, "Vuza vu ugbashi vu nan de va Bulusu u dana mu ta n tuka wu n vuma vu nam pa va, adama a na wi ta n ili i na u kudana wu."

¹⁹Da kovonshi va u dikai ni da u zuwai ni a kupayan ku ni, da u bankai ni kakambu ke te. Da we ecei ni, "Yi dai vi a kuciga va dana mu?"

²⁰Da wu ushuki, "Uma o yoku i ta a kuciga a banka Bulusu va a ubuta wa aza e Kusheshe ka Ayahuda mkpa'a. I a kudana i ta a kuciga e yeve ili i yoku adama a Bulusu.

²¹Kata vu ushuku ba, uma i ta lo kashani ali uma amangere ushedeki i ta a kuciga a kuna yi. A kucina ta ele a kulya'a ili ba, o kuso'o ba, sai a una yi bi'i. I ta a kuvana vu ushuku n ili i na a kudana wu dem."

²²Da kovonshi va u kushei ni, “Kaṭa vu kaṣakpa vuza u yeve a na vu danai mu kadanshi ka nam pa ka ba.” Da jagaba va u danai kolobo ka ka laza.

A suki Bulusu a ubuta u Gomuna Filiku

²³Da kovonshi va u dekei anan jagaba o osoji o yoku e re, da u danai le, “Dana osoji amangatawenre (200) o fobuso, kaṭa o soku Bulusu a kubana a Kasariya n viyum kuci vu kayin vu nan lo, i dika kpamu osoji amangatatsunkupa (70) a kumba odoku, osoji o yoku kpamu amangatawenre (200) e ene nu nsara n le.

²⁴Lansaṅai Bulusu va kodoku u kumba i lana yi mayin i ciya i yawaka yi u Gomuna Filiku n alafiya a ni.”

²⁵Da kovonshi va u danai katagarda ka nam pa a kubana u gomuna:

²⁶ “Mpa Kaladiya Lisiya, mi ta a kusu'uku wu n ikyashi i nam pa, Vuzagbayin Gomuna Filiku:

²⁷ “Uma o yoku a da a kana vuma vu nam pa va i ta a kuciga kuna yi. Amma ana m panai ayi vuza va aza o Roma da, da n suki osoji o yoku o soku yi adama a na a isa yi.

²⁸Da n dikai ni a kubana a ubuta wa aza e Kusheshe a gbara-gbara adama a na n yeve ko yi dai u ya'in.

²⁹Da n yevei kadanshi ko kutoni ke le ka'a n Wila u le, ili i nan lo i yawa kuzuwa vuza a ugbashi ko a una vuza ba.

³⁰Amma da vuza yoku u danai mu uteku u na i a kuciga a una yi. I da i zuwai da n ya'in gogo'o, da n suki ni a kubana wa nu, n dana ta de kpamu aza a kadanshi a a tuka n kadanshi ke le wa nu.”

³¹Da osoji a a ya'in ili i na jagaba vi le u danai le a ya'an. I da i zuwai da a dikai Bulusu n kayin ka nan lo a kubana a likuci ya Antipatari.

³²Ana kayin ka asai, da osoji a na i e ene da o bonoi. Aza a na i gadi vo odoku da a lazai n ayi a kubana Kasariya.

³³Ana a yawai a Kasariya, da e nekei katagarda ka akaka ka kobolo m Bulusu va dem u gomuna.

³⁴Ana gomuna wi e kukece katagarda ka, da we ecei Bulusu va ko ubon we ene u da wi. Da Bulusu wu ushuki, “Ubon u Silisiya.”

³⁵Da gomuna va u danai, “Mi ta a kupanaka wu, uma a a tuka baci nu nsata n le.” Ana u kotsoi kadanshi ka ni, da u danai a kana Bulusu wo okpo an vuza vu ugbashi punu e kefeku ka na Hiridu† u ma'i.

Azusuki 24

Filiku u ya'ankai Bulusu afada

¹Ana ayin a tawun a lazai, dā uma o yoku a banai a Kasariya adama a na a banka nu nsata m Bulusu. Ele dā anan Hananiyan mogono ma anan ganu, n aza a gbara-gbara a Ayahuda o yoku, n keyevikawilā ko yoku e ci dēke yi tā Tatulu.

²Ana e dēkei Bulusu punu asuvu, dā Tatulu u danai vuzagbayin vi idika kadanshi ka na i a kushikasa Bulusu. U danai, “Vuzagbayin Filiku, vu tuka tā n aza a tsu m matana ali aya n abundai a na vi ya'in tsugono. Vi ya'an tā kpamu ulinga n kuyeve ku nu adama a na vu tuka n kusaba'a ki ili a idika i tsu n ubutā u uma a tsu dem.

³Uma dem a ya'anka wu tā ogodiya m mazanga babu uteku n kula adama a ili i singai i na vi ya'in, Filiku.

⁴Amma mi tā ufolu u nu n ciga mo o'uso wu ba adama a mariki ma nu. Panaka mu ili i na n kutonuko wu, adama a vuma vu nan lo n ili i na u ya'in.

⁵Ci ciya yi tā a kudengusa adu a uma. Vuma va ayi dā vuza na u tsu zuwa Ayahuda o yongo a kudengusa vishili a ubutā u tsugono tsa aza o Roma. Ayi dā vuzagbayin va aza a vishili a na e ci dēke Aza a Nazara.

⁶U sa'wa tā kuya'an ili i na yi ili i wono a kubana a ubutā wa A'isa a Gbayin a tsu.

[⁷Ci ishi ci ciga kuya'anka yi afada uteku u na Wilā u tsu u danai, amma dā Lisiya jagaba vo osoji u fabanai ni wa tsu n utsura. Amma dā Lisiya va u danai tsu tsu tāwa wa nu, tsu dana wu unushi u na u ya'in dem a ubutā wa afada u nu.]

⁸Ayi ta na wi tā a kudana wu ili i na u ya'in va mayun n unā u ni, ve ecei baci mayin.”

⁹Da Ayahuda a na a buwai, a ushuki n ili i na Tatulu va u danai, ali dā a danai mayun dā.

Bulusu wu ushuki Gomuna Filiku

¹⁰Da gomuna va u nekei Bulusu va kabanga u ya'an kadanshi, dā u danai, “Vuzagbayin, n yeve tā avu ayin dem vi ci ya'anka tā uma afada a singai. Mpa n ya'an tā mazanga ana a fudai a tukai mu a ubutā wa afada u nu, n ya'an kadanshi n kaci ka va.

¹¹Vi inda baci, ayin a la'a kupa n e re ba, ana n tāwai a Urishelima adama a na n cikpa Kashile a A'isa a Gbayin.

¹²Mpa n ya'an kanananai n vuza a A'isa a Gbayin ba, ko n ya'an vishili ko a kunu ka avasa, ko a likuci.

¹³Uma a nam pa a a kufuda a dana ili i na a danai adama a va mayun dā ba.

¹⁴“Mu ushuku tā mayun dā n tono Uye u Vuzagbayin, amma dā a danai uye u nam pa u mayun u dā ba. Mi tā o kutono Kashile ki ikaya ka tsu. N tono tā kpamu Wilā u Musa n ili i na Eneki a dānai.

¹⁵Mi tā n apa'a a ubutā u Kashile wi tā a kudengusa aza a usubi n aza a gbani-gbani dem a kasaun, uteku u na aza a kadanshi a nam pa a a danai.

- ¹⁶Adama a nannai n ci yongo t̄a mayin n K̄ashile kobolo n uma dem.
- ¹⁷“N kas̄akp̄a t̄a Urishelima ali aya n ābund̄ai. N bono t̄a n ikebe adama a na m b̄anka aza a v̄a. M bono t̄a kpamu adama a na n ya'anka K̄ashile alyuka.
- ¹⁸Aza a na i a kushika mu gogo na, a ayin a na e enei mu ā Ālisa a Gbayin, mi t̄a a kushatangu ā kađivā ka na ko okpoi mu mayun n ya'an adama a na n takpa nshindā. Uma i lo đevu nu mpa ba, babu vuza na u shilik̄ai.
- ¹⁹Ayahuda o yoku a na ā ut̄ai a idika i Asiya feu, i t̄a lo ā ubutā wa i baci a kuya'an kadanshi ka wi ishi u ga'an a ya'an lo.
- ²⁰Uma a na i na a dana wu unushi u na n ya'in, a dana wu kpamu i na ā ciȳai n ya'in a ubutā wa Aza e Kusheshe, a ayin a na a ya'ankai mu afada.
- ²¹Kadanshi ka na a kufudā a tukā a ubutā wa afada u nam pa ke te ka'a, ana n ya'in lo ā ubutā wa, n danai, ‘I tukā mu t̄a ā ubutā wa afada adama a na mu ushuku t̄a n ukp̄a n kudengā ku wuma.’ ”
- ²²Amma gogo na, Gomuna Filiku u yeve t̄a Uye u Vuzagbayin n ābund̄ai, đ̄a u shamkpai le. U danai, “Sai ayin a na Kovonshi Lisiya u yawai, kāta n yeve kukidaka yi afada.”
- ²³Da u zuwai jagaba vo osoji wi inda yi, amma kāta u zuwa yi ā kunu ku ugbashi ba, kāta kpamu u sangā aja'ā a ni a bana e ene yi ba.

Bulusu u ya'in kadanshi n Filiku

- ²⁴Ana ayin e re a lazai, đ̄a Filiku va u yawai n vuka vi ni. Kula ku ni ku đ̄a Durusila, āyi Kayahuda ka'a. Da ā suki vuza yoku u t̄awā m Bulusu, đ̄a a panakai ni kadanshi ka na u danai adama e uneki u kađu n Yesu Kishi.
- ²⁵Da Bulusu u ya'ankai ni kadanshi uteku u na o kuyongo n usūbi, uteku u na kpamu ā kukānā kāci ke le, n afada a na ā kutawā. Adama a nannai, đ̄a Filiku u panai wovon n ābund̄ai. Da u danai Bulusu, “U yawa t̄a. Kas̄akp̄a nannai, vi t̄a a kufudā va laza bi'i, n ciyā baci ayin mi t̄a e kudeke wu kpamu.”
- ²⁶Ayin n ābund̄ai, Filiku u suku t̄a kāta a bana e đ̄eke Bulusu, adama a na u ya'an kadanshi n āyi. Adama a na wi t̄a a kinda ko Bulusu wi t̄a e kuneke yi ikebe adama a na u kas̄akp̄a yi.
- ²⁷Ana ayā e re a lazai, đ̄a ā suki Filiku ā ubutā u yoku. Dadā vuma vi yoku u lyali tsugomuna, āyi đ̄a Poruku Fesata. Adama a na āyi wi t̄a a kuciga u ciyā ucigi ā ubutā wa Ayahuda, đ̄a Filiku u zuwai Bulusu u yongo ā kunu ku ugbashi.

Azusuki 25

Bulusu u Fesata

- ¹Fesata u yawai a Kasariya adama a na u kanā ulinga u gomuna. Ana ayin a tatsu a lazai, đ̄a u denḡai a Kasariya đ̄a u yawai a Urishelima.

²Da anan ganu vu gbagba'in n azagbagba'in a Ayahuda a gasai n gomuna va, adama a na a dana yi kadanshi ke le a ubuta wa afada u Bulusu.

³Da o folonoi ni u bonoko m Bulusu a Urishelima. A ciga ta u dika Bulusu a kutawa de adama a na a va'wan yi a uye, kata a una yi.

⁴Da Fesata wu ushuki le, "I ta a kusakpa Bulusu de a Kasariya. Mpa n kaci ka va me kugeshe ba, mi ta a kutawa ma bana de.

⁵Vuma vu nam pa va u nusa baci, kasakpai aza a gbara-gbara a bana nu mpa kata a tuka n unushi wa."

⁶Da Fesata u shamgbai de a Urishelima ali ayin kunlai a kubana kupa. Da u dengai, da u bonoi a Kasariya. Ana kayin ka asai, da u danai o bolongu a ubuta wa afada, kata kparamu a tawa m Bulusu.

⁷Ana Bulusu u yawai, da azagbagba'in a Ayahuda a na a utai a Urishelima a gitai kudana vuzagbayin va nsata n abundai. Amma a fuda o yotsongu ayi u ya'an ta ili i nan lo ba, ko kenu.

⁸Ana vuzagbayin va we ecei ni, da Bulusu wu ushuki, "Mpa n nusa ba, ko a ubuta u Wila wa Ayahuda, ko a ubuta wa A'isa a Gbayin, ko a ubuta u tsugono tsa aza o Roma."

⁹Ana Fesata wi a kuciga Ayahuda a pana uyo'o u ni, da we ecei Bulusu, "Ko vi ta a kufuda a banka wu a Urishelima adama a na n ya'anka wu afada de?"

¹⁰Amma da Bulusu wu ushuki u danai, "A'a, mi ta na kelime ka kpa'a ku mogono ma afada mo Roma. Vi ta a kufuda va ya'anka mu afada na. Avu vi yeve ta n nusaka Ayahuda ba.

¹¹N ya'an baci unushi u na u yawai a una mu, mpa ma kuliwan n kuwa ba. Amma n ya'an baci ili yu unushi ba, ko avu ko vuza yoku u kufuda u kuneke mu e ekiye a Ayahuda a nam pa ba. Ele i ta a kuciga a una mu. N folono wu ta a banka nsata n nam pa a kubana u Mogono Kaisa, kata ayi u ya'anka mu afada a."

¹²Da Fesata va u sheshei n aza o odoki a ni, da wu ushuki ni, "Ana vu folonoi a banka wu u Mogono Kaisa, i ta a kubanka wu u mogono wa."

A dikai Bulusu wa Agaripa Mogono

¹³Ana a ya'in ayin e re, da Mogono Agaripa me ire, u yawai adama a na we ene Fesata alavu. Vuka vu mogono ma kula ku ni ku da Baranisi u tawai kobolo n ayi.

¹⁴A ya'an megeshe ba, da Fesata u danai Mogono Agaripa ukuna u Bulusu. Da u danai ni, "Vuza vu ugbashi vi yoku wi ta na, vuza na Filiku u kasakpai mo okpo n ya'anka yi afada.

¹⁵Ayin a na mi ishi a Urishelima, anan ganu vu gbagba'in n azagbagba'in a Ayahuda o yoku a tuka mu ta n kadanshi ka vuma vu nan lo va, da o folonoi mu n kidaka yi afada."

¹⁶Da u danai le, “Atsu aza o Roma ci n agadu a na ci kidaka vuza afada ba, sai a banka kadanshi ka a ubuta wa afada n vuza vu unushi va lo n aza a na a tukai n kadanshi ka ni n ashi n ashi.

¹⁷Ana a tawai na, mpa n langasa ayin ba. Ana kayin ka asai, da a dasangi a ubuta wa afada, da n zuwai a tuka n ayi punu.

¹⁸Ana aza e kusheshe a a tukai n kadanshi ka a ubuta wa afada, m pana unushi u wuya u na n cigai m pana ba.

¹⁹Kadanshi ka nam pa ka dafa kadanshi ka vuza yoku vu na e ci deke Yesu vuza na u kuwai. Amma Bulusu u ya'in kanananai n ele, u danai Yesu va wi ta n wuma, wi ukpa ba.

²⁰N ciya uteku u na ma kuciya mayun vu kadanshi vu nam pa ba. Da me ecei Bulusu ko u kufuda wa bana a Urishelima, adama a na a bana a ya'anka yi de afada.

²¹Amma da Bulusu u folonoi mogono ma gbayin ma ma panaka yi kadanshi ka na wi n ka'a. Da n danai a zuwa yi lo a ugbashi bili, sai ayin a na n fobusoi, kata n suku a banka yi u Kaisa.”

²²Da Agaripa u danai Fesata, “Mi ta a kuciga ma pana ili i na vuma vu nam pa wa kudansa.” Da Fesata u danai, “Vi ta a kufuda va panaka yi mkpa'a.”

Bulusu u ya'ankai Agaripa kadanshi

²³Ana kayin ka asai, da Agaripa m Baranisi a kagai a kuyawa a ubuta u kefeku ko obolo, n azagbagba'in a anan jagaba, n azagbagba'in a likuci. Da a suki e deke Bulusu, da a yawai n ayi.

²⁴Da Fesata u ya'in kadanshi n kabundai ka uma ka, da u danai, “Mogono Agaripa, n azagbagba'in a nu, n omoci a nu, lanai vuma vu nam pa! Ayahuda a na i a Urishelima n Kasariya a tawa ta wa va da a gbagbalai kuruva mu, n zuwa a una yi.

²⁵Amma uteku u na n lanai ni, u ya'an ili i na n kuna yi ba. Amma ayi a kaci ka ni u folono ta a banka kadanshi ka ni a ubuta u mogono ma gbayin mo Roma, da ta na mpa n sheshei m banka yi de.

²⁶Mpa n yeve ili i na n kudana adama a vuma vu nam pa ba. I da i zuwai da n tukai ni e kelime ka nu, adama a na ve ene avu a kaci ka nu, Mogono Agaripa. Tsu godumo baci kadanshi ka ni mayin, mpa n kuciya ta ili i na ma kudana adama a ni.

²⁷U ga'an n suku n vuza ugbashi a kubana u mogono ma gbayin, babu unushi u na n ciyai wa ni ba.”

Azusuki 26

Bulusu u nekei mogono wushuki u kadanshi

¹Da Agaripa u danai Bulusu, “Gogo na, vi ta a kufuda va ya'an kadanshi.” Da Bulusu u dengusai kukiye ku ni, da u yevei u gitai kuya'an kadanshi ka na ka kutaka yi, da u danai,

- ² “Vuzagbayin Mogono Agaripa, n ya'an t̄a m̄az̄anḡa n ̄abund̄ai adama a na vi neke mu t̄a k̄ab̄anḡa n ya'an kadanshi anana uteku u na aza ̄a v̄a ̄a tuk̄ai nu nsata n v̄a w̄a nu.
- ³ Mpa n yeve t̄a vi yeve t̄a ili i nan lo dem ̄a k̄at̄sum̄a ka agadu ka Ayahuda mayin. Gogo na, n ciga t̄a vi reme k̄ad̄u vu panaka mu mayin.
- ⁴ “Ali mpa maku, Ayahuda e yeve t̄a id̄ashi i na n ya'in kobolo n ele ali ̄a likuci i v̄a n Urishelima kpamu, aza ̄a ḡbar̄a-ḡbar̄a e yeve mu t̄a.
- ⁵ E yeve t̄a mpa Kafarishi ka'a, ali n ayin a d̄e, ali n gogo na mpa vuza kutono K̄ashile d̄a. Wil̄a wa Afarishi u la'a t̄a wil̄a wa Ayahuda u na u buwai. Aza ̄a ḡbar̄a-ḡbar̄a a a dansa t̄a ili i nam pa dem mayun d̄a, a ciga baci.
- ⁶ Gogo na mi t̄a a kashani kelime k̄a nu n neke t̄a k̄ad̄u k̄a v̄a ̄a ubut̄a wu uzuwakpani u K̄ashile u na u ya'in n ikaya i tsu n ayin a d̄e.
- ⁷ Uzuwakpani u d̄ad̄a uteku u na umaci kupa n u re u tsu wa u kutono K̄ashile kanna n kayin. Uzuwakpani wa wi t̄a ̄a kutuk̄a n ̄apa'a. Vuzagbayin mogono, ili i nan lo ya i d̄ad̄a i zuwai Ayahuda ̄a tuk̄ai nu nsata n v̄a w̄a nu.
- ⁸ Yi d̄ai i zuwai d̄a i k̄pad̄ai kushuku an K̄ashile k̄a kud̄engusa uma n wuma?
- ⁹ “Mpa n k̄aci k̄a v̄a mi ishi t̄a n ciga n ya'an ili n ̄abund̄ai, adama a na n san̄ka n kadanshi ke Yesu vuza va aza a Nazara.
- ¹⁰ Amma ali anan ganu vu gbagba'in e neke mu t̄a utsura adama a na n ya'an ili i nan lo. N k̄an̄a aza o Kutoni, k̄at̄a a zuwa le ugbashi, d̄a kpamu mu ushuki a zuwa a una le.
- ¹¹ Ali n zuwai o tonon le ̄a unu a avasa, k̄at̄a n neke le atakaci, k̄at̄a kpamu a shika Kishi. Adama a na mi t̄a n wupa n ele n ̄abund̄ai, d̄a n tonoi le ̄a ubut̄a u na a sumai a banai dem, ali ̄a ubut̄a u na a banai limoci dem adama a na n takacika le.”

Bulusu u danai ayin a na wi isai Yesu

- ¹² Bulusu u lya'i kelime n kadanshi, “Kanna ke te, mpa a kuya'an nwalu a kubana a Dimaska adama a na m bana n reme aza o Kutoni, n utsura u katagarda ka na anan ganu vu gbagba'in e nekei mu.
- ¹³ Mogono, kanna a kaci, me enei kutashi ku na ku la'i kanna, d̄a ku ut̄ai gad̄i d̄a ka akanai mu n aza a na ci a nwalu kobolo.
- ¹⁴ Ātsu dem ci yikp̄ai a id̄ika, d̄a m panai k̄al̄ak̄atsu e kud̄eke mu n Ciyahuda, ‘Shawulu, Shawulu, yi d̄ai i zuwai d̄a vi a kutakacika mu? U ga'an kanaka k̄a shilik̄a n kalangu ba. Tsulau tsu d̄a wu vi shilik̄a nu mpa.’
- ¹⁵ “Da mpa me ecei, ‘Yayi avu, Vuzagbayin?’ ”Da Vuzagbayin vu ushuki mu, ‘Mpa d̄a Yesu vuza na vi a kutakacika va.
- ¹⁶ Gogo na, d̄enḡa kashani. Ili i na i zuwai d̄a n t̄aw̄ai w̄a nu, n zagba wu t̄a vo okpo kagbashi k̄a v̄a. Vi t̄a a kubana vu dana uma ili i na i git̄ai gogo na, n i na n kuyotsongu wu.

¹⁷Mpa mi ta a kusuku wu a kubana a ubuta wa Ayahuda n wa Azakayimbi. Mpa mi ta a kinda wu a ubuta u na vu banai dem.

¹⁸N ciga ta vu bayuwa aashi e le a ubuta u kayimbi a kubana a ubuta u kutashi. Vu utaka le a ubuta u tsugono tsu Malya'i a kubana a ubuta u tsugono tsu Kashile. Adama a nannai, Kashile ki ta a kucinukpaka le unushi u le, kata o okpo a katsuma ka aza a cida, aza a na e nekei adu e le.'

Bulusu u danai le uteku u na ulinga u ni wi

¹⁹“Adama a nannai, Mogono Agaripa, n iwan kadanshi ka na ku utai gadi, da ka tawai wa va ba.

²⁰Da n gita kudana uma de kadanshi ka Kashile a Dimaska. Da m banai a Urishelima ali n kara'i wa aza a ubon u Yahuda. Ali da m banai wa Azakayimbi, da n danai le a shika unushi u le a tawa o tonon Kashile, kata a cinukpaka le u da. O bono baci kuya'an ili i na i galin, na lo u yotsongu ta a na mayun da a shikai unushi u le.

²¹“I dafa i zuwai da Ayahuda a kanai mu a A'isa a Gbayin e le, ali da i a kuciga kuna mu.

²²Amma ali da Kashile ku utakai mu, adama a na n dana uma kadanshi ka Kashile a kubana wa aza a gbara-gbara m muku dem. Ili i na n dansai i dafa i na eneki m Musa a dansai.

²³Mayun da, ana eneki a ya'in kadanshi a danai Kishi ki ta o kuso'o atakaci ayi da u kugita kudenga a kasaun. Kata u tuka n kutashi a ubuta wa Ayahuda n Azakayimbi.”

²⁴Gogo lo Fesata u ya'in kaca'a, u danai, “Bulusu, kuyeve ku nu ku ripulasa wu ta ali ku bonokoi nu an kajarishi.”

²⁵Amma da Bulusu u danai, “Vuzagbayin Fesata, mpa mi kajarishi ba. Ili i na n dansai mayun da i da kpamu i galin.

²⁶Amma Mogono Agaripa me yeve ta ili i nan lo raka. Mpa n ya'an ka yi ta kadanshi babu wovon. Ili i na i zuwai n danai nannai i dafa u yeve ili i nan lo ya dem, adama a na ili ya yi usokongi wa ni ba.

²⁷Mogono Agaripa vu ushuku ta n eneki a? Mpa n yeve ta vu ushuku ta.”

²⁸Ayi a kudana, gogo lo Mogono Agaripa ma danai, “Avu vi ta a kuciga vo bonoko mu vuza va aza o Kutoni a katsuma ka ayin e kenu a nam pa?”

²⁹Da Bulusu wushuki, “Ko vu tawa gogo na, ko m megeshe, n ya'an ta de kavasa avu n uma a na a kupana kadanshi ka Kashile ka na n kudana dem o okpo tsu va. Amma mpa mi a kuciga a shiya da n ikani i nam pa ba.”

³⁰Da Mogono Agaripa, n gomuna Fesata, m Baranisi n uma a na i lo raka, da a dengai da a kasakpai ubuta wa.

³¹Da a kanai mecenshenei, “Vuma vu nam pa u ya'an ili i na i yawai a una yi ba, ko a zuwa yi ugbashi.”

³²Da Mogono Agaripa ma danai Fesata, “Ishi baci Bulusu u folono wu vu banka n kadanshi ka ni a ubuta u Mogono Kaisa ba, ci ishi tsu kasakpa yi u laza.”

Azusuki 27

A ukai Bulusu a kpantsu a kubana o Roma

¹Ana ayin a yawai a na tsa kubana Roma, da a dikai Bulusu n aza a ugbashi o yoku. Da e nekei le jagaba vo osoji vi yoku, kula ku ni ku da Juliyosu. Ayi wi ta a katsuma ko osoji a uzagbi o mogono mo Roma.

²Arisataka wi ta kobolo n atsu, ayi vuma va aza a likuci i Tosolonika da ubon u Makidoniya. Tsu uwai a kpantsu ka aza a likuci i Adaramitiya. Aza a kpantsu a tsu batsasa ta a ubon u mala ma Asiya likuci likuci.

³Ana kayin ka asai, da ci yawai a idika i Sida. Da Juliyosu u ya'ankai Bulusu ili i singai, u kasakpai ni u bana we ene aja'a a ni adama a na a banka yi n ili kakau.

⁴Ana tsu kasakpai Sida, da wunlai u kanai ko'uso tsu, da tsu karali n kotogu ka Kuburu adama a na tsu katsukpa wunlai wa.

⁵Da tsu lazai nu nwalu ana tsu kasakpai idika i Silisiya n idika i Bamafila gadi, ali da ci yawai a likuci i Mira a ubon u Likiya.

⁶Ayin a nan lo, da jagaba va u lansakai tsu kpantsu ku yoku da u ciyai ku na ku utai a likuci i Isakandariya a kubana a Italiya. Da u zuwai tsu tsu uwa punu a ku da.

⁷Ci ya'an ta ayin e re atsu a nwalu n atakaci n abau a gbagba'in, ali da ci yawai devu n likuci i Kinida. Da wunlai u sankai tsu nwalu a ubuta wa. Da tsu kucikpai tsu karali tsu katsukpai a kakinu ki idika ka na ki a ubuta u na e ci deke Salamani o kotogu ka Karita a kubana daka. Ana tsu pasai de, da kotogu ka shamkpai n wunlai wa.

⁸Da ci lya'i kelime nu nwalu ma a kakinu ka dikyai. Tsu tonoi devu n idika, da ci yawai a ubuta u na e ci deke Ubuta u Singai u Kuvuka devu n likuci i Lasiya.

⁹Ci ya'an ta ayin n abundai ali lyushi i yawai, nwalu kpamu n ci cana ba, mi ta m madaka ali Kadiva ka Kucinukpaka n Unushi† ka lazai.

¹⁰Da Bulusu u danai jagaba va, “Me ene ta ci lya'a baci kelime nu nwalu ma, ci ta o kuso'o atakaci, ali kpantsu ka ki ta o kuboso. Kata ucanuku dem u ni'wan. Uma o kuso'o ta atakaci, ali aza o yoku i ta kunamba wuma u le.”

¹¹Da jagaba va wu ushuki n kadanshi ka vuza vu kpantsu n jagaba vi ni. Wu ushuku n kadanshi ka Bulusu ba.

¹²Ubuta u Singai u Kuvuka u ga'an kushamgba de m kpantsu n lyushi ba, adama ubuta wa wi ta ubayuwi. Da uma a a danai ci lya'a kelime kenu nu nwalu adama a na a yawa a Finikiya, likuci o kotogu ka Karita. Finikiya ubuta u singai u da u na antsu a ci shamgba n lyushi, adama a na ubuta wa wi ta ubayuwi kenu a ubon u gadi n kalivi, ubayuwi u te kpamu a ubon u daka n kalivi.

Wunlai n abau n abundai a mala

- ¹³Da wunl̄ai u kenu wu ut̄ai d̄aka, d̄a aza a kpantsu a e enei ayin a d̄a a yawai n ili i na e sheshei kuya'an va. Da o ronoi kashamkpatsu ki iyum i na ishi a shiyakai kpantsu ka, d̄a a k̄an̄ai nwalu a mini o kutono d̄evu n idika.
- ¹⁴Amma a ya'an megeshe ba, d̄a wunl̄ai u gbayin e ci d̄eke t̄a u d̄a Wunl̄ai u Gad̄i n Kasana wu ut̄ai u ronoi tsu. Da wunl̄ai wa wu ut̄ai o kotogu, d̄a u bankai kpantsu ka da'in vu kotogu ka.
- ¹⁵Da wunl̄ai u lapai kpantsu ka o doku a fud̄a a wala n ku d̄a ba, d̄a tsu k̄as̄akp̄ai wunl̄ai u tecengi kpantsu ka a kubana ubon u yoku.
- ¹⁶Da tsu tonoi d̄evu n kotogu ko yoku ka na e ci d̄eke Kawuda, a ubut̄a u na u jebe wunl̄ai. Da tsu dakakai ci shiya kpantsu ku kenu ka mayin, amma a kubana uteku d̄a tsu fud̄ai.
- ¹⁷Da aza a kpantsu a a ya'in ugboji d̄a a d̄ikai awin d̄a a alai kpantsu ku gbayin ka ta lo ku boso. Da a cip̄ak̄ai n atamatsu a kalaba a kpantsu a, adama a na k̄at̄a wunl̄ai u tecengu kpantsu ka, amma sawu. A ya'in nannai adama a na a pana t̄a wovon ta lo kpantsu ku gama masasan ma kayala a mini d̄evu n Siriti.
- ¹⁸Ana kayin ka asai, d̄a a k̄an̄ai kut̄ak̄a n ucanuku u na wi punu a kpantsu ka n a vakangi a mini adama a na wunl̄ai n abau a i t̄a n utsura n abund̄ai.
- ¹⁹A kanna ka tatsu, uma a kpantsu a a k̄an̄ai kupur̄a ucanuku wu ulinga u kpantsu wa n ekiye e le n a vakangi punu a mini.
- ²⁰Da wunl̄ai u gbayin wa u k̄an̄ai ko'uso le ayin e re. U d̄a u k̄as̄akp̄a ba, ali keleshu ka palai kanna n azangata dem. Da tsu takpai adangana, adama a na ce ene tsa kula'a ba.
- ²¹Babu vuza na u lya'i ilikulya'a a k̄at̄sum̄a ka ayin a nan lo dem. Da Bulusu u d̄ekeshei uma a na i punu a kpantsu ka, d̄a u danai le, "Ishi baci i panaka mu m megeshe ma d̄e, ci ishi a k̄uk̄as̄akp̄a Ubut̄a u Singai u Kuvuka wa ba, ci ishi o kuso'o atakaci a ba, ko ci ishi a kuvakangu ucanuku ba.
- ²²Amma gogo na, mi t̄a a kuya'an̄ka d̄a kadanshi, shamgbai n utsura! Ko vuza te a k̄at̄sum̄a k̄a d̄a wuma u ni wi lo a kulaza ba, amma mayun d̄a, kpantsu ka ki t̄a a kuliba a mini.
- ²³A d̄a i yeve t̄a mpa vuma vu K̄ashile d̄a, adama a na n tsu tonoyi t̄a ayin tutu. Nayin K̄ashile k̄a suku t̄a kalingata† k̄a ni w̄a va.
- ²⁴Da kalingata ka ka shamgbai d̄evu nu mpa, d̄a ka danai, 'Bulusu k̄at̄a vu pana wovon ba. Vi t̄a a kushamgba kelime ka Kaisa Mogono ma gbayin. Adama a na K̄ashile ki t̄a a kinda wu, ki t̄a kpamu a kuḅank̄a wu. Vu ut̄a kpamu m mat̄ana n aza nwalu a nu dem.'
- ²⁵Adama a nannai, k̄at̄a vi shamgba n utsura. Aza a va, mpa mu ushuku t̄a n K̄ashile tsu na u danai mu ta nannai ta na.
- ²⁶Amma wunl̄ai wa wi t̄a a kuvakangu tsu o kotogu, kpantsu ku tsu ku boso baci."

Kpantsu ku batsai

²⁷A kanna ka kupa n a nashi, da wunlai u kanai kukara'a n kpantsu ka a kubana ubon u mala daka a idika yi Italiya. Amma e mere ma kayin n kanna ka kupa n a nashi, da aza a kpantsu a e sheshei ko ci yawa ta devu n idika ya.

²⁸Da o kondoi ugavi u mini wa, da a cinai ugavi wa ali ugadi udashi amangatawun n kamanga (120). Ana megeshe ma ya'in, da o doku da o kondoi ugavi wa, da a cinai ugavi wa amanganashinkupa derere.

²⁹Da wovon u kanai tsu, ta lo wunlai wo kudoku wo rono tsu a kubana a ubuta wa atali kparamu, da a zuwakai kpantsu ka ashampantsu a iyum a nashi kacapa. Da a kanai kuya'an avasa adama a na kayin ka asa gogo'o.

³⁰Da aza a ulinga a cigai kusakpa kpantsu ka. Ele bili a kadanshi n ugboji, da a danai uma i ta a kugita kucipaka kpantsu ku kenu ka a mini adama a na a zuwa kashampantsu ka kpantsu ka kelime.

³¹Amma da Bulusu u danai jagaba n uma a ni, u danai, "I kukuwa ta raka, a shamgba baci a kpantsu ku gbayin ka ba."

³²Da osoji a a gbatyai awin a kpantsu ku kenu ka, da ku lazai.

³³Ana kayin ka banai ka asa, da Bulusu u folonoi le a lya'a tsuwa'a, da u danai le, "Anana da ayin kupa n a nashi ada idashi i ciya i lya'a ilikulya'a ba.

³⁴Adama a nannai n folono da ta i lya'a ilikulya'a adama a na i yongo n wuma. Adama a na, ko kanji ka vuma ke te ki lo a kupuwanka ba."

³⁵Ana u dansai nannai, da u dikai burodi da u ya'in kavasa n Kashile lo e kelime ka uma, da u wansai vu da, da u takumai.

³⁶Da raka vi le a takumai vu da, da o doki katsura.

³⁷Kabundai ka uma ka na ki punu a kpantsu ka, ele da uma amangatawenre n amangatatsunkupa n a tali (276).

³⁸Ana a lya'i a cuwai, da aza a kpantsu a cigai kujebe amiki, a kanai kuvakangu abufu a ilya n abundai punu a mini ma.

Uma a yawai a idika

³⁹Ana kayin ka asai, aza a kpantsu a e enei idika, amma e yeve ubuta u na i ba. Amma a fuda ta e ene kakambu ko yoku ka kayala. Adama a nannai, da e tecengi kpantsu ka a kubana a ubuta u kayala.

⁴⁰Da a gbatyai awin a ashampantsu a iyum a raka, da a kaspai a da a liba a mala. Ayin a nan lo, da e yevei a shikpai ili i na i tsu kara'a n kpantsu ka. Da a dengusai atamatsu a kalaba a kpantsu e kelime adama a na wunlai u tecengu kpantsu ka a kubana a ubuta u kayala.

⁴¹Amma kpantsu ku yawa a idika ya ba, da ku tsubaki gadi vu masasan ma kayala punu a mini ma. Kpantsu ka ku doku kufuda kuwala ba, da abau a kana ku basangu kpantsu ka ali da ku bosoi.

⁴²Da osoji a e sheshei a una aza a ugbashi a, ta lo a kudasā a suma.

⁴³Amma jagaba va u ciga ta kisa Bulusu. Adama a nannai, da u san kai le. Da u danai aza a na e yevei kada sa a ikpangu kata a kana kudasā a kubana idika.

⁴⁴Da u danai aza a na a buwai a kana akataku ko ndanga n yoku n na mi punu a kpantsu ka. Ta a ya'in nannai, ali da a cipai m matana dem vi le.

Azusuki 28

Koko ka kapai Bulusu

¹Ana ci cipai, da ci yevei ci ta o kotogu ka Malita.

²Da uma a likuci a a rabasai tsu mayin. Adama a na utani wi ta lo u yo'lo ta kparamu mini, da a tasuki akina adama a na ci nyashika.

³Ana Bulusu u bolongi ndanga a kuzuwa akina. Da koko ko yoku ka gbani-gbani ku utai punu adama a usufukpi, da ka kapai ni e kukiye.

⁴Ali da uma a e enei koko ka ka sabangi punu e kukiye ka ko todo ba, da a kana madananai, "Mayun da vuma vu nam pa vuma vu magalaka da. Wu utai bili dikyai a mala, da koko ko doku ka kapashi ni. Ali n gogo na, kamali ka na ka tsu takacika uma ka kasakpa vuma va n wuma ba."

⁵Da Bulusu u vishuwai kukiye ku ni, da da koko ka ka yikpai a akina. U doku ta na u pana mbala ba.

⁶Uma a i ta e kene ubuta wa wi ta a kushita, ko gogo lo Bulusu va wi ta a kukuwa. Da a kana kusaka yi, ali a kubana megeshe, amma e ene ili i ya'an yi ba. A ayin a nan lo, da uma a kana kusheshe adama a Bulusu, da a danai, "Bulusu va kamali ka'a."

⁷O kotogu ka lo, kula ku gomuna ku da da Babiliya. Wi ta n kashina ka gbayin devu n ubuta u na ci yawai o kotogu ka. Babiliya vuma vu singai da vuza na u ci ciga omoci da u rabasai tsu, ali da ci ya'in de ayin a tatsu a kpa'a ku ni.

⁸Esheku a ni i ta babu alafiya iva'in wana dai a sabanai n kutanu n kucaru, da Bulusu u banai adama a na we ene yi. Da u barakpai kukiye ku ni, u ya'ankai ni kavasa, da u potsokpoi ni.

⁹Ana vuza vu mbala va u potsoi, da a kana kutuka yi n aza a mbala, da u kana kupotsokpo le.

¹⁰Uma a a ya'anka tsu ta ili i mariki n abundai, ana ci a kulaza a kubana a ubuta u kpantsu, da a ya'ankai tsu kune'e ku singai.

A dikai Bulusu a kubana o Roma

¹¹Atsu ci shamgba t̄a a Malita ali wotoi u tatsu. Da kpantsu ku yoku lo kashani adama a na nwalu n ga'an n lyushi ba. Ana lyushi i kotsoi, d̄a r̄ak̄a vu tsu d̄a tsu uwai a kpantsu ku nan lo ka ku likuci i Isakandariya. E kelime ka kpantsu ka lo, d̄a e she'wei agisana a am̄ali e mpeshe ula e le a d̄ad̄a Kasata m Poluku.

¹²Da ci yawai a likuci i Sirakusa d̄a ci ya'in d̄e ayin a tatsu.

¹³Da tsu kas̄akpai Sirakusa d̄a ci ya'in nwalu a kubana a likuci i na e ci d̄eke Rigiyumu. Ana kayin ka asai, d̄a wunl̄ai wu ut̄ai d̄aka d̄a u tecengi kpantsu ka, ali ci yawai a likuci i Batiyoli.

¹⁴Da ci cinai aza o Kutoni o yoku d̄e Batiyoli, d̄a o folonoi tsu ci shamgba d̄e kobolo. Da ci ya'in ayin e cindere d̄e, d̄a tsu kas̄akpai ubut̄a wa, d̄a tsu banai a likuci i Roma.

¹⁵Aza o Kutoni a na i d̄e Roma e yeve t̄a a na ci lo a kut̄aw̄a, d̄a a banai d̄a a gasai n atsu e Kuden ka Apiyasu adama a na a rabasa tsu. Aza o yoku o bolongi n atsu a ubut̄a u na e ci d̄eke I'uwa yo Omoci i Tatsu. Ana Bulusu we enei le, d̄a u ya'in kavasa d̄a u cikpai K̄ashile d̄a u ciȳai katsura.

Kadanshi k̄a Bulusu o Roma

¹⁶Ana tsu uwai a likuci i Roma, d̄a a kas̄akpai Bulusu u d̄as̄angu ende'en ni a kpa'a n kosoji ka na ki a kinda yi.

¹⁷Ana ci ya'in ayin a tatsu, d̄a Bulusu u d̄ekei nkoshi m gbar̄a-gbar̄a ma Ayahuda lo, d̄a u danai le, “Aza a v̄a, a kan̄a mu t̄a a Urishelima, d̄a e nekei mu a ubut̄a wa aza o tsugono tsa aza o Roma. Mpa n yeve t̄a n ya'an unushi u yoku a kubana u uma a tsu, ko n nusa a ubut̄a wa agadu wi ikaya i tsu ba.

¹⁸Aza o Roma a lan̄a t̄a a cina mu n unushi ba, ali ele va a ciga t̄a kukas̄akpa mu.

¹⁹Amma Ayahuda a kpād̄ai kushuku. Mpa ta na me ene t̄a n d̄ika kadanshi ka u Mogono Kaisa,† amma n ciga kubanka aza a v̄a a ubut̄a wa afada ba.

²⁰I d̄ad̄a i zuwai d̄a mpa n d̄ekei d̄a i t̄aw̄ai na, adama a na ci ya'an kadanshi. A shiya mu t̄a n ikani, adama a na n dana t̄a mayun d̄a vuza na wi n apāla a Israila u yawa t̄a d̄e. Ayi d̄a Yesu Kishi Kawawi.”

²¹Da ele ta na a danai, “Tsu pana kadanshi ka gbani-gbani ko akaka o yoku a na a ut̄ai a Yahuda adama a nu ba, ko ci ciȳa akaka a ud̄ani wa aza a na a yawai na.

²²Amma ci t̄a a kuciga tsa pana ili i na avu vi nekei kādu k̄a nu. Ili i na ci yevei adama a uma a uye u savu u nam pa, i d̄ad̄a uma o ci yongo a kuya'an kadanshi ka gbani-gbani adama e le.”

²³Da a zuwai ayin a na a kut̄aw̄a a gasa m Bulusu, d̄a uma n abund̄ai a t̄aw̄ai u Bulusu a kpa'a ku ni. Ali n usana a kubana kanna k̄a kulivi, d̄a ta na Bulusu u kan̄ai kuya'an ka le kadanshi ko tsugono tsu K̄ashile. Da u kan̄ai kuya'an ulinga n atagarda a Wil̄a u Musa n atagarda e Eneki adama a na u zuwa le o tonu Yesu.

²⁴Aza o yoku a ushuku t̄a n Yesu, aza o yoku ta na a ushuku ba.

²⁵Da a kanai kanananai uteku u le a kanai kubana n o bonoi. Ana i a kulaza da Bulusu u danai le, “Ayinviki a Kashile a dana ta mayun, ana a dansai ukuna wi ikaya i tsu a ubuta u keneki Ishaya, u danai, “Kashile ka dana mu ta,

²⁶‘Bana, vu dana uma a va, yi ta a kupana kadanshi ka va, amma i kuyeve ka'a ba. Yi ta e kene ili i na mi a kuya'an, amma ya kufuda ye kuyeve ili i na mi a kuya'an ba.

²⁷Raka vu da yi ta n adu a ugbawansuvu. Atsuvu a da dem i ta uvotsuki, ashi a da kparamu a da i ta upali, ye kene ili ba, ya kupana ba, benle i yeve i da ko i ciga kuyeve. Ishi baci i fuda ya ya'an nannai, yi ishi o kubono wa va, mi ishi o kupotsokpo da.’

²⁸“Adama a nannai, mi ta a kuciga i yeve wishu u nam pa wa u Kashile u da a kubana u yaba dem, Azakayimbi kparamu, i ta feu a kisa u da gbani.”

[²⁹Ana u kotsoi kadanshi ka nan lo, da Ayahuda a lazai. Da a lya'i kelime n kanananai uteku u le.]

³⁰Da Bulusu u dasangi a kpa'a ku na u kutsupa ikebe ali aya e re. Da u kanai kparamu kisa uma a na a kanai kutawasa wa ni adama a na e ene yi.

³¹Da u kanai kudana uma ukuna u tsugono tsu Kashile babu wovon, n u yotsongi uma ukuna u Vuzavagudu Yesu Kishi. Babu vuza na kparamu u kusanka yi.

Roma

Roma 1

Kubayuwā

¹Mpa dā Bulusu, n dānai akaka a nam pa. Mpa kagbashi ka'a ke Yesu Kirisiti Kishi. Kāshile ka zagbai mu mo okpo vuzavusuki,† dā u suki mu m bana n dana uma Arabali a Singai a ni.

²N ayin a cacau, Kāshile ka ya'in uzuwakpani wa Arabali a Singai a nam pa a ubutā u eneki a ni, tsu na a dānai a Katagarda ka Cidā.

³⁻⁴Arabali a Singai a dana tā ukuna u Maku mā ni, Yesu† Kishi Vuzagbayin vu tsu. A matsa yi tā tsu vuma, dā wi matsukaya mo Mogono Dawuda.† Amma Ayinviki a Kāshile o yotsongu tā n utsura a na Yesu Maku mā Kāshile ma'a, adama a na u dēngusa yi tā a ukpa.

⁵Adama a Kishi a dā, Kāshile ke nekei mu ulinga u singai u vuzavusuki. Ulinga u nam pa wi tā adama a na u tuka uma a aduniyan raka e neke adu, kata kparamu o tonon Yesu mayin. N ci ya'anka yi tā ulinga u nam pa.

⁶Adā dā a katsumā ka uma a na Yesu Kirisiti Kishi u zagbai va.

⁷Akaka a nam pa n dāna tā a dā adama a dā na yi a likuci i Roma† raka. Kāshile ka ciga dā tā dā u dēkei dā yo okpo uma a cidā a ni. Kasakpa Kāshile Dada vu tsu n Vuzagbayin Yesu Kishi u neke dā kasingai m matana.

Bulusu u ya'in kavasa dā kparamu u cikpai Kāshile

⁸Ya'an bili n gita kudana n cikpa tā Kāshile n kula ku Yesu Kishi adama a dā raka. N ya'an tā nannai adama a na a ubutā kakau a aduniyan dem i tā a kadanshi ku uneki u kadu u dā.

⁹Kāshile ke yeve tā tsu na mi a kuya'anka dā kavasa babu kukasakpa, dā mi a kuya'anka yi tsugbashi n kadu ke te, dā mi a kudana kparamu uma Arabali a Singai a Maku mā ni.

¹⁰N ya'an baci kavasa dem, n tsu folono tā Kāshile ka kasakpa mu n tawa me ene dā, ili i nam pa i kuya'an tā Kāshile ku ushuku baci.

¹¹N ciga tā me ene dā, kata n neke dā unasingai derere tsu na Ayinviki a Kāshile e nekei mu. Na lo u kubanka dā tā i gbonguro n utsura a ubutā u Vuzagbayin.

¹²Mi tā a kudana nannai adama a na n ciga tā tsu bankanai n uneki u kadu u na ci n u dā. Uneki u kadu u dā wi tā a kubanka mu, u va feu u kubanka dā tā.

¹³Aja'a a va, n ciga tā i yeve a na ayin tutu n ci ciga kutawa kene dā. Amma ili i yoku i ci yongo tā a kusanka mu kutawa kene dā. N ciga tā n zuwa uma a na i a likuci i Roma o tonon Kirisiti Kishi, tsu na mpa n ya'in n Azakayimbi a na a buwai.

14Mayun dā n ya'anka uma rākā tsugbashi: aza a na i Nhelene† kobolo n aza a na i Nhelene ba; kobolo n aza a na a p'isai dā e yevei n aza a na a kpāḍai kuyeve ili.

15I dāḍa i zuwai n cigai k̄au n dana dā Arabali a Singai punu a likuci i Roma.

Utsura wa Arabali a Singai

16M pana wono adama a Arabali a Singai† a Kishi ba, adama a na utsura u dā u na K̄ashile ka ci ya'anka ulinga u ciyā wi isa yaba dem vu na u nekei k̄aḍu, Ayahuda† a dā bi'i a cau, sai k̄pamu aza a na i Ayahuda ba.

17Arabali a Singai a o yotsongu t̄a uteku u na K̄ashile ko bonokoi uma m mariki wa ni: dāḍa a ubut̄a wu uneki u k̄aḍu a ugiti ali a kubana a uteku. Derere tsu na Katagarda ka Cida ka danai, “Vuza na K̄ashile ko bonokoi m mariki, wi t̄a a kuciya wuma adama a na u tsu neke t̄a k̄aḍu n K̄ashile.”

Uma rākā a nusa t̄a

18K̄ashile ka gaḍi ko yotsongu t̄a wupa u ni adama a unushi rākā n kagbani-gbani dem. Wi t̄a feu a kuya'an wupa adama a aza a na a tsu san̄ka mayun kut̄a adama a kawuya ke le.

19Aza a nam pa e yeve t̄a ili rākā i K̄ashile i na i ga'in yaba dem u yeve, adama a na u yotsongu le t̄a i dā rākā.

20Uma a kufudā kene utsura u K̄ashile u na wi babu uteku ko tsu na wi cida ba. N ayin a de ana K̄ashile ka ya'in aduniyan, ili rākā i na u ya'in i yotsongu t̄a tsu na wi. Adama a nannai uma a nam pa i n uye u kut̄a ba.

21Ko a na e yevei K̄ashile, a iwain kuneke yi tsugbayin uteku u na u ga'in e neke K̄ashile ka mayun, dā a iwain kucikpa yi. Kusheshe ku le ku kucikpa ko okpoi gbani. Aḍu a tsulau e le a shanai n kayimbi.

22A danai ele va o gbojo t̄a, amma dā o okpoi alau.

23A ya'anka K̄ashile ka na ki n tsugbayin n wuma u babu uteku tsugbashi ba. Kucikpa, a ya'ankai am̄ali tsugbashi. A ya'in am̄ali a nam pa o yotsoi uma, uma ta na o ci yongo ko wanai ba. A ya'in feu am̄ali a na o yotsoi nnu, nu nnama, kobolo n oko.

24Adama a na a ya'ansa t̄a ili i nam pa, dā K̄ashile k̄a k̄as̄akp̄ai uma a nam pa o tono uye u le. A ya'an t̄a ili i na a cigai kuya'an, dā mali ma gbani-gbani me le ma zuwai le a ya'ankpanai ili i wono i tsugbani n ikyamba i le.

25A iwain ili i mayun i K̄ashile dā a ushuki n a'uwa. I a kuya'anka ili i na K̄ashile ka ya'in tsugbashi, a na a ya'anka vuza na u ya'in i dā tsugbashi. Ayi dā vuza na u kisa ucikpi u babu uteku. Ta nannai.†

26Adama a na uma a ya'an ili i nan lo, K̄ashile k̄a k̄as̄akp̄ai le o tono uye u wono u le. Am̄aci a tsugbani n otoku e le am̄aci, u ga'an ta na nannai ba.

²⁷Ta feu ali a ci ya'an nannai. A kasakpai kuvaku n amaci, da a kucikpa a ciyai mali mu utsura ma na a vaku n otoku e le ali. A ya'ankpanai ili i wono, ili i na i ciyai le va atakaci a da adama a ili i gbani-gbani i na a ya'in.

²⁸Uma a dika a adu e le a na u ga'in a ya'an n uyevi u Kashile u mayun ba. Adama a nannai da Kashile ka kasakpai le n asuvawuya e le, u kasakpai le a ya'an ili i na i ga'in a ya'an ba.

²⁹I ta tukpa n ili kakau raka: I ta n unushi n kagbani-gbani. A cigai ili raka yo okpo i le. I a tsurala n uma. A shatangi kaci ke le kpamu n cishe'e. A cigai munaka da kpamu a shilikai uteku u le. A yansanai. Ayin tutu e kusheshe ukuna u gbani-gbani adama a uma. A ci ya'an ta kyun.

³⁰A kulangasa ula a uma. A iwain Kashile. E ci neke vuza tsugbayin ba. I ta n aradi. A ci cikpa ta kaci ke le a ubuta u uma. A dakakai adama a na a ya'an kawuya n uye u savu kakau. A cikpa isheku i le ba.

³¹Tsulau tsu da le. O kodoi uzuwakpani u le. O yotsongu uma kasingai ko asuvayali ba.

³²E yeve ta a na wila u Kashile u danai aza a na baci a ya'in ili nannai, a yawa ta a kuwa. Amma na lo u sanka le kulya'a kelime n kuya'an ili i gbani-gbani ba. Ali o dokushi aza o yoku utsura wa adu adama a na a ya'an nannai feu.

Roma 2

Afada a Kashile

¹U ga'an ba vi ta a kudana, "Kai! Uma a gbani-gbani a yi dai vi a kadanshi ke le!" Amma avu feu vu nangba ta ci le, vi kpamu n ili i kudansa ba! Vu dana baci ele a nangba ta da kpamu u ga'in a takacika le, vi ta a kuya'an kaci ka nu afada, adama a na vi ta feu a kuya'an ili i nam pa ya.

²Ci yeve ta Kashile ka ya'an ta derere, ana u ya'ankai uma a na a ya'ansai ili i nam pa afada.

³I ci ya'an kaci ta aza a na a ci ya'an kawuya afada, amma ada a kaci ka da i ci ya'an ta kawuya. I sheshe ta yi ta a kufuda ya fatasa afada a Kashile?

⁴I bonoko ili i singai i Kashile ili ba adama a na u tsu takacika vuza gogo lo ba, da kpamu wi n uremi u kadu n ada. Mayun i yeve ta ili i na i zuwai da Kashile ko yotsongi da kasingai, da da adama a na u ciga ta i bono wa ni.

⁵Amma ada yi ta n ugbawansuvu da i iwain kubono u Kashile. Wi ta a kuzuwa da i takacika kau a kanna ka na u kuyotsongu wupa u ni kata u ya'an afada derere.

⁶Wi ta a kucikpa, ko u takacika yaba dem adama a ili i na u ya'in.

⁷Kashile ki ta e kuneke wuma u babu uteku wa aza a na a lya'i kelime n kuya'an ili i singai, n aza a na feu a zamai ni u neke le tsugbayin, u neke le kucikpa, n wuma u babu uteku feu.

⁸Amma wi t̄a ̄a kuvamā wupa u ni k̄atā u takacika aza a na i o kuyongo adama a na sa'la k̄aci ke le ādu koci, aza a na kpmu a iwain kutono ka mayun, d̄a i a kuya'an kawuya ayin tutu.

⁹Kashile ki t̄a a kuzuwa yaba dem vu na wi a kuya'an unushi ayin tutu u takacika k̄atā u pana mbalā. Ili i nam pa ya i kuciyā t̄a bi'i Ayahuda, k̄atā i yeve i ciyā Azakayimbi.

¹⁰Amma wi t̄a e kuneke tsugbayin, n kucikpa, m maṭanā u yaba dem vu na u ci ya'ansa kasingai. Ili i nam pa ya i kuciyā t̄a bi'i Ayahuda, k̄atā i yeve i ciyā Azakayimbi.

¹¹Ta ki nannai adama a na Kashile ki t̄a a kuya'anکا uma rakā afada uye u te derere.

¹²Kashile ki t̄a a kutakacika Azakayimbi a ya'an baci unushi, ko a na e yevei Wilā u na Kashile ke nekei Musa ba. Wi t̄a kpmu a kutakacika Ayahuda a ya'an baci unushi, adama a na i t̄a n Wilā.

¹³Kashile ko bonoko uma aza ̄a usubi wā ni adama a na a panai ukuna u Wilā ba. Amma u ya'an t̄a ili i nam pa, a ya'an baci ili na Wilā u danai a ya'an.

¹⁴Ko Azakayimbi, aza a na i babu Wilā, e sheshekei k̄aci ke le kutono ili i na Wilā u danai. O yotsongu t̄a nannai punu ̄a ādu e le a na e yevei ili i singai n ili i wuya.

¹⁵O yotsongu t̄a a na Wilā wi punu asuvu e le, adama a na ādu e le a banka t̄a nu nsata ko a dana le t̄a i t̄a a kuya'an ili i na yi derere.

¹⁶Ili i nam pa rakā yi t̄a a kuya'an a kanna ka na Kashile u kuya'anکا kusheshe ku usokongi ku uma afada ̄a ubutā u Yesu Kishi. Arabali a Singai a na mi a kudansa, a d̄a a danai nannai.

Ayahuda n Wilā

¹⁷Avu, Kayahuda ka baci vi, vi t̄a e kuneke katsura n Wilā. Yi t̄a ̄a kukagā a na ̄a d̄a uma a uzagbi ̄a Kashile a d̄a.

¹⁸Vi yeve t̄a ili i na u cigai vi ya'an, d̄a vi yevei kpmu ili i na yi derere, adama a na vu pilisā t̄a d̄e Wilā.

¹⁹Vi d̄ika t̄a k̄aci kā nu avu d̄a vuza na u tsu rono kayimbā kalangu, n kutashi ka aza a na i ̄a kayimbi.

²⁰Vi sheshe t̄a vi t̄a o kuyotsongu alau ili i na yi derere, k̄atā vi yotsongusu aza a na e yevei ukuna ba. Vi t̄a n Wilā, d̄a vi sheshei vi yeve t̄a ili dem d̄a vi m mayun rakā.

²¹Vi ci yotsongusu t̄a aza o yoku, yi d̄ai i zuwai d̄a vā kukpad̄a kuyotsongusu k̄aci ka nu? Vu danai aza o yoku a ya'an uboki ba, amma vi t̄a a kuya'an uboki.

²²Vu danai u ga'an a ya'an tsugbani ba, amma avu vi t̄a a kuya'an nannai. Vu danai u ga'an a cikpa amāli ba, amma vi ci ya'an t̄a m modoroko ̄a a'isā e le.

²³Vi t̄a ̄a kukagā a na vi n Wilā,† amma vi t̄a a kuzuwa uma o goyo Kashile ana vi iwain kutono u d̄a.

²⁴Derere dā n uteku u na Katagarda ka Cidā ka danai, “Aza a na i Ayahuda ba i t̄a a kudansa ili yi ishikushi u K̄ashile adama a d̄a.”

²⁵Avu, Kayahuda ka baci vi, vi ya'an baci ili i na Wilā u danai nu vi ya'an, a kidā wu baci kavaja, ukuna u gbani u dā ba. Amma vu tono baci Wilā ba, ili i te i dā adanshi ishi a kidā wu kavaja ba.

²⁶A ci kidā Azakayimbi avaja ba, amma a ya'an baci ili i na Wilā u danai, K̄ashile ka dika le t̄a adanshi a kidā le t̄a avaja.

²⁷K̄ashile ki t̄a a kuya'an̄ka aḍā Ayahuda afada, adama a na Azakayimbi a k̄aci ke le o tono t̄a Wilā. Aḍā yi t̄a n Wilā, dā i ciyāi k̄pamu ukidī wa avaja, amma dā i iwain kutono Wilā. Ele Azakayimbi o tono t̄a Wilā ko a na a kidāi le avaja ba.

²⁸Adama a na vi yongo t̄a ali uma a d̄ikai nu Kayahuda ka'la vi, dā k̄pamu a kidāi nu dē kavaja, na lo u bonoko wu Kayahuda mayun ba.

²⁹Ta nannai ba, Kayahuda ka mayun ayi dā vuza na kaḍu k̄a ni ki derere n K̄ashile. Ukidī u kavaja u mayun k̄pamu u dāḍa kukidā ku ukpan wi ikyamba ba, amma dāḍa usaba'i u kaḍu u na wi ulinga wa Ayinviki a K̄ashile. Amma usaba'i u nan lo, adama a Wilā u na a d̄anai dā ba. Vuma tsu nan lo u ci isa t̄a ucikpi a ubutā u K̄ashile, amma a ubutā uma ba.

Roma 3

¹Ayahuda i t̄a n ili i na uma o yoku a ciyāi ba? Te d̄ai uga'in wi a kidā le baci avaja?

²Wi t̄a n uga'in a uye n aḅundai! Uye u iyain u dāḍa K̄ashile ke neke t̄a akaka a ni e ekiye a aza a Ayahuda.

³Mayun dā ele vi yoku a k̄paḍai kuneke aḍu n akaka a. Na lo va u kusaṅka t̄a K̄ashile kuya'an ili i na u ya'in uzuwakpani?

⁴Ko kenu! K̄ashile ka tsu dansa t̄a ili i mayun, ko yaba dem wi vuza va a'uwa. Katagarda ka Cidā ka dana t̄a ukuna u nam pa adama a K̄ashile, “Ayin a na baci de dem vi ya'in kadanshi, yaba dem u kene t̄a a na vi ya'in derere. Ayin a na baci a bankai nu nsata n nu a ubutā wa afada, vi t̄a a kulya'a le.”

⁵Uma o yoku a danai, “Tsu nusa baci, na lo va u yotsongu t̄a e keteshe a na K̄ashile ki derere. Adama a nannai K̄ashile ka takacika tsu baci tsu dana u nusa t̄a.” (Mi t̄a a kuya'an ulinga n kadanshi ka vuma, ka na ki derere ba.)

⁶Kanananai ka nam pa ka, mayun dā ba! Mayun dā baci K̄ashile ka ci ya'an kasingai ayin tutu ba, mayun u kufudā kuya'an̄ka aduniyan afada ba.

⁷Vuza yoku feu u danai, “E neke baci K̄ashile tsugbayin k̄au, adama a na a'uwa a va o yotsongu t̄a ili i na u danai mayun dā, nini d̄ai u kudana mpa vuza vu unushi dā, kaḱa u takacika mu?”

⁸Ta baci nannai, u ga'an ba yi t̄a k̄pamu a kudana “Ya'an ci ya'ansa kawuya, wo okpo an uye u kucikpa K̄ashile.” Uma o yoku a ci shika tsu t̄a a dana ci t̄a a kuya'an

kuyotsongusu nahannai. Mayun dā ba! Kāshile ki tā a kutakacika le adama a ili i na a ya'in.

Babu vuza vu usubi

⁹Ci tā a kudana a na aṣu na ci Ayahuda tsu la'a tā uma a na a buwai? Ta nannai ba! Ci yotsongu tā dē a na unushi† u tsu kaṅa Ayahuda n Azākayimbi dem.

¹⁰Katagarda ka Cida ka danai, “Babu vuza na wi n usubi,† ko vuza te wi lo ba.

¹¹Babu vuza vu ugboji. Babu vuza na wi a kulansa Kāshile.

¹²Uma raka a shirikpaka tā Kāshile kucina. N nannai dā ta na, yaba dem wo okpoi ili i wasasa. Babu vuza na wi a kuya'an kasingai. Ko vuza te wi lo ba.”

¹³“A tsu tuka tā n ukpa a ubuta u kadanshi ke le. Kadanshi ke le ki tā tukpa n a'uwa.” “Ili i na a tsu dansa yi tā an tsukono tsu koko.”

¹⁴“Ayin tutu i tā a kuya'an unā u wuya u na u konokpoi.”

¹⁵“Ayin tutu i tā ufobushi adama a na a una uma.

¹⁶A ubuta u na a banai dem, a tsu langasa tā ukuna kata a tuka n atakaci.

¹⁷A ci ya'an ili adama a na a zuwa uma o yongo m mapanakpanai ba.”

¹⁸“I a kusuma Kāshile ba.”

¹⁹Ci yeve tā ili dem i na Wilā u dansai, u dansa tā i dā wa aza a na Kāshile ke nekei Wilā wa. Ta ki nannai adama a na uma a namba ili i kula'aka, kata Kāshile ka ya'anka uma a aduniyan raka afada.

²⁰Kāshile ko kubonoko vuza n usubi adama a na u tonoi Wilā koci ba. Nannai dā ba, ili i na Wilā u ci ya'an i dāda, u zuwa tsu tā ci yeve a na tsu nusai dē.

Uteku u na Kāshile ko bonokoi tsu aza a mariki

²¹Amma gogo na Kāshile ko yotsongu tā uye u yoku kau u na u kukece uma o okpo aza a usubi. Wilā n idani i Eneki a dansa tā ukuna wu uye u nam pa, u dā ta na wi adama o kutono Wilā u Musa ba.

²²Kāshile ke ci kece tā uma o okpo aza a mariki a ushuki baci Yesu Kirisiti Kishi u takpa unushi u le. Uma raka i tā a kuciya wishi a uye u te u nam pa, ko ele dā anan ya, ko ili i na a ya'in dē kpamu.

²³Yaba dem u nusa tā, dā kpamu u gusa a ubuta u tsugbayin tsu Kāshile.

²⁴Amma Kāshile ke ci kece le tā derere adama a wishi u ni u na u nekei gbani. U ya'an tā na va a ubuta u Kirisiti Yesu Kishi, vuza na u nekei tsu ubaruwi,† ana u takpai unushi u tsu.

²⁵Kāshile ke neke tā Yesu tsa alyuka† adama a na u takpa atakaci a unushi u uma, ciya u doku u pana wupa n ele ba. Kāshile ke ci kece tā uma aza a mariki, a ushuku baci a na Yesu u tsuwain mpasa n ni a ubuta wu ukpa, ana u nekei wuma u ni tsa

alyuka adama e le. K̄ashile ki t̄a n uremi u kaḍu ayin tutu ḍa kpamu wi a kuya'ansa ili i singai. Ta ki nannai m mani-mani va ḍe, ana u kpaḍai kutakacika uma adama a unushi u le.

²⁶Da K̄ashile ke nekei tsu Yesu adama a na u yotsongu a na u ci ya'an ili i na yi derere ana u ci kecei aza a unushi o okpo aza a mariki adama a na e neke t̄a aḍu n Yesu.

²⁷Ci t̄a n ili i na tsa kuya'an̄ka aradi adama a kaḍi ka tsu? A'ā, ana K̄ashile ku ushuki n atsu, adama a ili i singai i na ci ya'in ḍa ba. Amma adama a uneki u kaḍu u tsu u ḍa.

²⁸K̄ashile ka zuwa tsu t̄a tso okpo m mariki n ayi adama a na ci neke t̄a aḍu, amma adama a na tsu tonoi Wilā ba.

²⁹K̄ashile ka Ayahuda ka'a koci? A'ā! K̄ashile ka Azakayimbi ka'a feu? E, ta nannai!

³⁰K̄ashile ke te ka'a ki lo koci, uye u te u ḍa kpamu wi lo u na u tsu ushuku n uma. U zuwa t̄a uma o okpo m mariki n ayi koci e neke baci aḍu. Ukuna wi punu ba, ko ele Ayahuda a ḍa ko Ayahuda a ḍa ba.

³¹Gogo na a na ci n uneki u kaḍu, ci t̄a a kuvaruku Wilā wa? Ko kenu! Uneki u kaḍu u ḍaḍa u tsu zuwa tsu tso okpo ili i na Wilā u cigai tso okpo mayun.

Roma 4

Uneki u kaḍu wi Ibrahim

¹Yi ḍai tsa kudana n ukuna wu uneki u kaḍu u na akaya a tsu Ibrahim u pi'isai?

²K̄ashile ko bonoko yi baci derere adama a ili i na u ya'in, ashe u ciya t̄a ili i na u kuya'an̄ka aradi. Amma ili i na K̄ashile ke sheshei i ḍa ba.

³Katagarda ka Cida ka danai, “Ibrahim u neke t̄a kaḍu n K̄ashile, ḍa K̄ashile ke kecei ni a katsuma ka uma a usubi.”

⁴Vuza u ya'an baci ulinga, mayun ḍa a tsu tsupa yi adama a ulinga u na u ya'in. Ikebe i nan lo ya kune'e ku ḍa ba.

⁵Amma va kuzuwa K̄ashile ku ushuku n aḍa adama a ili i yoku i na i ya'in ba. K̄ashile ko bonoko t̄a aza a unushi derere adama a uneki u kaḍu u na i n u ḍa a kubana wa ni.

⁶Dawuda u dansa t̄a feu nannai derere ana u ya'in kadanshi ka mazanga ka vuma vu na K̄ashile ki isai ḍa wo okpoi vuza vu usubi,† ko a na usubi u nan lo wi adama a ili i na vuza va u ya'in ba.

⁷“Uma a na a ya'in ili i gbani-gbani i na K̄ashile ka cinukpakai le, i t̄a a mazanga mayun. K̄ashile ka takpa t̄a unushi u le.

⁸Uma a nan lo a i t̄a a mazanga, aza a na Vuzavaguḍu u kpaḍai kudoku kucibasa n unushi u le.”

⁹Mazanga ma na Dawuda u ya'in kadanshi na adama a aza a na a kidai avaja ḍa koci? Ta nannai ba! Ali n aza a na a kpaḍai kukida avaja feu. Adama a na tsu dana t̄a ḍe tsu

na Katagarda ka Cida ka danai, “Ibrahim u neke ta kadu n Kashile, da Kashile ke kecei ni vuma vu usubi.”

¹⁰Nini dai ka ya'in? Kashile ki isa ta Ibrahim† kafu a kida yi kavaja, ko sai ana u kidai bili? Kashile ki isa yi ta kafu a kida yi kavaja.

¹¹Kukida ku kavaja urotu u da u na u yotsongi a na Ibrahim u nekei de kadu, ali kparamu Kashile ki isai ni de. Da u bonokoi ni vuza vu usubi, ali kafu a kida yi kavaja. Ta nannai Ibrahim ayi da dada va aza a na e nekei adu da i babu ukidi wa avaja. O okpoi aza a usubi a Kashile adama a uneki wa adu u le.

¹²Ibrahim va ayi da kparamu dada vu uma a na a kidai avaja feu, amma sai i baci n uneki u kadu tsu na Ibrahim wi ishi kafu a kida yi kavaja.

Uzuwakpani u dada adama a aza a na e nekei adu raka

¹³Kashile ka ya'ankai Ibrahim nu ntsukaya n ni uzuwakpani u danai wi ta e kuneke le aduniyan. Kashile ka ya'an nannai adama a na Ibrahim u tonoi Wila ba, amma adama a uneki u kadu u ni u dada Kashile ki isai ni.

¹⁴Uma i baci a kisa ili i na Kashile ka ya'in uzuwakpani a ubuta u kutono ku Wila, uneki u kadu wo okpo ta ili i gbani. Kata kparamu uzuwakpani u Kashile a kubana wi Ibrahim wo okpo feu gbani.

¹⁵Kashile ka tsu pana ta wupa a ayin a na baci uma a kpadai kutono Wila. Wila wi ishi baci lo ba, vuza wo kukodo u da ba.

¹⁶Adama a nannai uma a ci isa ta uzuwakpani u Kashile e neke baci adu. U ci neke ta u da gbani, adama a kasingai† ka ni. U ci neke ta u da o tono baci Wila wa Ayahuda, ko o tono baci u da ba. I ta a kuciya u da i baci n uneki u kadu ci Ibrahim. Adama a na Ibrahim ayi da dada va aza a na e nekei adu raka.

¹⁷Tsu na Katagarda ka Cida ka danai ana Kashile ka danai Ibrahim, “N zuwa wu ta vu okpo esheku a idika kakau n abundai.” Uzuwakpani u nam pa a ya'an ka ta u da Ibrahim adama a na u neke ta kadu n Kashile, vuza na u tsu dengusa akpisa n wuma. Kata kparamu u ya'an ili i savu yu uta a ubuta u na ili yi ishi lo ba.

¹⁸Ana Kashile ka ya'ankai Ibrahim uzuwakpani u na u kokpo esheku a idika kakau n abundai, da Ibrahim u nekei kadu n Kashile. Kashile ka dana ta feu, “Ntsukaya n nu mi ta a kuya'an n abundai, tsa azangata.” U neke ta kadu ko a na uzuwakpani nannai u yotsoi adanshi wa kuya'an ba!

¹⁹Da Ibrahim u lya'i kelime n kuneke kadu, ko a na aya a ni i devu n amangatawun, ali tsukutsa ci ni ci a kusanka yi kudoku kumatsa. Vuka vi ni feu Saratu† u kutsa ta babu ta na u ciya muku.

²⁰Ibrahim u ya'an munlai ma na Kashile ka kuya'an ili i na u ya'in uzuwakpani ba, u kasakpa ta na kuneke kadu ba. Uneki u kadu u ni u zuwakai ni utsura, da u nekei Kashile tsugbayin.

²¹Wi t̄a n uneki u k̄aḍu u mayun a na K̄ashile ki a kufuda kuya'an ili i na u ya'in uzuwakpani.

²²Adama a uneki u k̄aḍu wi Ibrahim, ḍa “K̄ashile ke kecei ni vuma vu usubi.”

²³Ana Katagarda ka Cida ka danai, “K̄ashile ke kece yi t̄a vuma vu mariki,” Ibrahim ḍa a ḍanakai ukuna u nan lo koci ba.

²⁴A ḍana t̄a nannai adama a tsu feu, ciya a dana tsu K̄ashile ki t̄a o kubonoko tsu uma a usubi ci neke baci aḍu n ayi, vuza na u ḍengusai Yesu Vuzagbayin vu tsu a ukpa.

²⁵K̄ashile ke neke t̄a Yesu u kuwa adama a unushi u tsu, ḍa u ḍengusai ni n wuma, adama a na K̄ashile ko bonoko tsu derere.

Roma 5

Uneki u k̄aḍu u tukai m mazanga

¹K̄ashile ko bonoko tsu t̄a derere adama a uneki u k̄aḍu u tsu. Gogo na ci ciya t̄a matana n K̄ashile, adama a ili i na Yesu Kishi Vuzagbayin vu tsu u ya'ankai tsu.

²U lansaḱa tsu t̄a uye, ciya tsu uwa a kasingai ka K̄ashile adama a na tsu ushuku t̄a n Kishi. Ci t̄a kpamu a mazanga adama a na ci t̄a feu punu a tsugbayin tsu K̄ashile.

³Ci baci n atakaci ci t̄a feu m mazanga, adama a na ci yeve t̄a atakaci a nam pa a tsu zuwa tsu t̄a tsu lulukpa.

⁴Da kululukpa ku tsu ku zuwai aḍu a tsu a tsurakpai, ḍa utsurakpi u na ci n u ḍa u tukai tsu n apa'a.

⁵Ci baci n apa'a tsu nam pa, a ḍa e kuneke tsu wono ba. Ili i nam pa rakai i ya'an t̄a nannai adama a na K̄ashile ke neke tsu t̄a ḍe Ayinviki a K̄ashile, vuza na u tsu shatangu aḍu a tsu n ucigi u ni.

⁶Kishi ka kuwa t̄a adama a tsu a ayin a na tsu kpaḍai kufuda kubanka kaci ka tsu, ko a na ci aza a unushi.

⁷Ili i ḍevu i ḍa ba, vuza u kuwa adama a na wi isa wuma u vuza na u tsu tono Wila mayin. Amma u ga'an ba, vuza yoku wi t̄a a kushuku kukuwa adama a na wi isa wuma u vuza na wi m mariki mayun.

⁸Amma K̄ashile ko yotsongu t̄a ucigi u ni kau wa tsu ana u suki Kishi u kuwa adama a tsu, aḱu bi'i aza a unushi.

⁹Gogo na K̄ashile ke kece tsu t̄a tsa aza a na o okpoi m mariki adama a mpasa n Kishi, ci yeve t̄a kpamu wi t̄a a kisa tsu a ubuta wu wupa u K̄ashile.

¹⁰Ali n ayin a na ci ishi irala i K̄ashile, u zuwai tsu tso okpo aja'a a ni, adama a na Maku ma ni ma kuwa t̄a adama a tsu. Gogo na a na ci aja'a a K̄ashile, ci yeve t̄a mayun ḍa a na wi a kisa tsu adama a ubuta u wuma u Maku ma ni.

¹¹Nannai dā kparamu koci ba, amma ci ya'an t̄a m̄az̄anḡa adama a ili i na K̄ashile ka ya'in adama a Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi, vuza na gogo na u bonokoi tsu āja'la a K̄ashile.

Adamu n Kirisiti Kishi

¹²Unushi u uwa t̄a a aduniyan adama a ili i na vuma vi te u ya'in, dā unushi u tuk̄ai n ukpa. Na va dāda ili i na i zuwai yaba dem u kukuwa, adama a na yaba dem u nusa t̄a.

¹³Unushi wi t̄a lo a aduniyan kafu K̄ashile ke neke Wilā. K̄ashile ka cibasa n unushi a ayin a nan lo ba, adama a na Wilā wi lo ba.

¹⁴Punu a ayin a Adamu ali a kubana a ayin a Musa, K̄ashile ke neke uma wilā ba. Adamu u iwain ili i na K̄ashile ka danai ni, amma uma a na a buwai a fudā a langasa ili i na i kpaḍai kuya'an lo ba. Amma n nannai dem raka vi le a kuwai. N ci yoku Adamu wi t̄a ci Kirisiti Kishi vuza na u tawai n kacapa.

¹⁵Amma ele aza e re a, vi te dā i ba, adama a na kune'e ku gbani ku K̄ashile ki tsu unushi wa Adamu ba. Mayun dā uma n ābundai a kuwai adama a unushi u vuma vi te vu nan lo. Amma kasingai ka K̄ashile ka la'a t̄a na lo m gbayin, nannai dā uma n ābundai a isai kune'e ku K̄ashile a ubuta u kasingai ka vuma vi te, ayi dā Yesu Kishi.

¹⁶Ili i na vuza u kuciya gbani punu asuvu e kune'e ku K̄ashile, yi t̄a kau n ili i na vuza u kuciya punu asuvu a unushi u vuza te vu nan lo va. Ana Adamu u ya'in unushi, K̄ashile ka ya'an t̄a afada dā ka takacikai uma. Amma K̄ashile ku ushuku t̄a n ātsu adama e kune'e ku kasingai ku ni, ko ana ci yain unushi n ābundai.

¹⁷Unushi u vuma vi te vu nam pa, Adamu, u zuwa t̄a ukpa u lya'i tsugono wa tsu. Amma ili i na Yesu Kirisiti Kishi u ya'in i la'a t̄a na lo kau. K̄ashile ke neke tsu t̄a kasingai ka ni kau, dā u zuwai tsu tso okpo aza a usubi u Yesu. Adama a nannai kparamu, ci t̄a a kuciya wuma kata ci lya'a tsugono a ubuta wu ukpa.

¹⁸Unushi u te wa Adamu u tuk̄ai n atakaci a ukpa u uma raka. Tsu nan lo kparamu, ili i singai i te i na Kirisiti Kishi u ya'in i bonokoi uma o okpoi aza a usubi n K̄ashile. Na lo dāda ta na u tuk̄ai n wuma u mayun a kubana u uma raka.

¹⁹Adamu u tono K̄ashile ba, n tsu nannai dā ta na u zuwai uma n ābundai o okpoi aza a unushi. Amma Yesu u tono t̄a K̄ashile, wi t̄a kparamu a kuzuwa uma n ābundai o okpoi aza a usubi.

²⁰K̄ashile ke neke t̄a Wilā adama a na uma raka a ciya e ene uteku u na ishi n unushi. Amma ana uma i o kudoku n unushi, K̄ashile tamkparamu o kudoku n kasingai ka ni.

²¹Unushi u lya'a t̄a tsugono u uma raka, dā u tuk̄ai le n ukpa. N tsu nan lo gogo na, kasingai ka K̄ashile ki a kulya'a tsugono, dā kparamu wu ushuki n ātsu adama e Yesu Kishi Vuzagbayin vu tsu. Da na va u tuk̄ai tsu n wuma u babu uteku.

Roma 6

Unushi wi n utsura ba

- ¹Ve ene t̄a u la'a t̄a n kuga'an ci lya'a kelime n kuya'an unushi adama a na K̄ashile ko doku kasingai k̄a ni a ubut̄a u tsu?
- ²A'la, ta nannai ba! Ukuna wu unushi u d̄a baci, ci t̄a ukpa, nini d̄ai kparamu tsa kulya'a kelime n kuya'an unushi?
- ³I cinukpa t̄a a na rak̄a vu tsu tso okpoi vi te u Kirisiti Kishi a ayin a na a ya'ankai tsu kusumbu ka akucina? Ana a ya'ankai tsu kusumbu ka akucina, tsu kuwai tsu na ayi u kuwai.
- ⁴Ana a ya'ankai tsu kusumbu ka akucina,† u ya'an t̄a adanshi ishi t̄a a cid̄angu tsu kobolo n ayi, adama a na ātsu feu tsu kuwa t̄a n ayi. Esheku n tsugbayin ci ni n utsura dem d̄a u zuwai Kishi u ya'an wuma kparamu. Ta kparamu nannai, u zuwai tsu ci ya'an wuma a uye u savu.
- ⁵Tsu bono baci vi te n Kishi a ubut̄a wu ukpa, mayun d̄a feu tsu bono vi te n ayi a ubut̄a wu wuma feu.
- ⁶Ci yeve t̄a a una t̄a uteku u na ci ishi cau a madanga ma atakaci kobolo n Yesu, adama a na unushi u namba utsura u ni a ubut̄a wu wuma u tsu. K̄ashile ka ya'an t̄a ili i nam pa, adama a na ikyamba yu unushi i tsu i lya'a kelime n kokpo agbashi a unushi ba.
- ⁷Ta wi nannai a ayin a na uma a kuwai kat̄a a ciya ubaruwi, unushi wo kudoku wa lya'a utsura u le kparamu ba.
- ⁸Tsu kuwa baci n Kirisiti Kishi, ci yeve t̄a ci t̄a a kuya'an wuma n ayi.
- ⁹A dengusa t̄a Kishi n wuma, ci yeve t̄a wi o kudoku wa kuwa kparamu ba. Ukpa wi n ili i na u kuya'an n ayi gogo na ba.
- ¹⁰Ana Kirisiti Kishi u kuwai, u kuwai kute adama a na u lya'a utsura wu unushi, wi o kudoku wa kuwa kparamu ba. Gogo na wi t̄a n wuma u savu, wuma u savu u ni wa wi t̄a kobolo n K̄ashile.
- ¹¹Ta kparamu nannai, ye ene k̄aci k̄a d̄a adanshi yi t̄a ukpa n utsura wu unushi, yi t̄a e kene k̄aci k̄a d̄a kparamu adanshi yi t̄a n wuma u K̄ashile adama e Yesu Kirisiti Kishi.
- ¹²Adama a nannai, kat̄a i kas̄akpa unushi u lya'a kaci k̄a d̄a punu na a aduniyan ba. Kat̄a i tono ili i gbani-gbani i na adu a d̄a a cikalai kuya'an ba.
- ¹³Kat̄a i kas̄akpa ko ukambu wi ikyamba u d̄a u te wo okpo ili i kuya'an kawuya, adama a na i tono unushi ba. Amma i kucikpa, i neke k̄aci k̄a d̄a gbende u K̄ashile adama a na yi t̄a tsu uma a na ishi ukpa, amma gogo na K̄ashile ka zuwa d̄a t̄a i ya'an wuma. Neke ikyamba i d̄a gbende u K̄ashile, adama a na i ya'an ili i na yi i mariki, n ili i na i kuneke K̄ashile tsugbayin.
- ¹⁴Unushi u buwa a kulya'a kaci k̄a d̄a ba. Kasingai k̄a K̄ashile ka'a ki a kulya'a tsugono a adu a d̄a, amma Wil̄a u d̄a ba.

Agbashi a na a ci ya'an ili i na K̄ashile ka cigai

¹⁵U ga'an ta ci ya'an unushi bari, adama a na kasingai ka Kashile ki a kulya'a tsugono a adu a tsu, amma Wila u da ba? Ko kenu, ta nannai ba!

¹⁶I yeve ta a na mayun da ili i na baci i zagbai kutono i da i kokpo vuzagbayin vu da. Yi ta a kufuda kuzagba unushi, ili i na i tsu tuka n ukpa, ko i zagba kutono Kashile kata yo okpo aza a usubi.

¹⁷N ayin a de, agbashi a unushi a da yi ishi. Amma n cikpa ta Kashile uteku u na i tonoi mayin kupi'isa ku na n ya'ankai da.

¹⁸Kashile ka shikpa da ta a ubuta wu unushi, da yo okpoi agbashi a Kashile adama a na i ya'an ili i mariki.

¹⁹N ya'an ta kadanshi n agisana a nam pa, adama a na i fuda i yeve ili i na mi a kudansa babu atakaci. N ayin a de, i bonokoi kaci ka da agbashi a unushi n ili i gbani-gbani. Gogo na mayun da i zagba kokpo agbashi a na o kokpo n usubi adama a na yo okpo cida.

²⁰N ayin a mani-mani, ana yi ishi agbashi a unushi, i ci kebece n kuya'an ki ili i mariki ba.

²¹I ya'in ili i gbani-gbani, da gogo na yi a kupana wono u le. Ili i nan ya i tuka da n ili i singai ba ko kenu, ukpa u da i tsu tuka koci.

²²Amma gogo na Kashile ku utaka da ta a ubuta wu utsura wu unushi, ada kparamu yo okpo ta agbashi a Kashile. Gogo na i ya'an ili i nan lo i na i tsu zuwa da yo okpo cida, ali i da i neke da wuma u babu uteku.

²³Vuza u ya'an baci unushi,† wi ta a kuciya katsupu, dada ukpa, amma Kashile ke neke tsu ta wuma u babu uteku gbani a ubuta u Yesu Kishi Vuzagbayin vu tsu.

Roma 7

Agisana o yolo

¹Uma a va, raka vu da i yeve ta Wila u Musa. I yeve ta ta na a na mayun da Wila wa wi a kulya'a tsugono u uma koci a ayin a na i n wuma.

²Agisana, vuka vi ya'an baci yolo, wila u shiya yi ta a vali vi ni wi baci n wuma. Amma vali va vu kuwa baci, wila u yolo u doku u shiya yi kparamu ba.

³Amma wo olo baci vali vi yoku, vali vi ni bi'ni n wuma, Wila u danai u ya'an ta tsugbani. Amma vali vi ni vu kuwa baci, u baruwa ta a ubuta u wila u yolo, ko wo olo vali vi yoku u ya'an kparamu tsugbani ba.

⁴Uma a va, ta ki nannai n ada. Wila u buwa a kulya'a tsugono wa da ba, adama a na i kuwa ta a ubuta wu utsura u ni, ana i kuwai kobolo n Kishi a madanga ma atakaci.† Gogo na kparamu yi ta kobolo n vuza na a dengusai a ukpa, adama a na ci ya'anka Kashile tsugbashi.

⁵N ayin a mani-mani, ukambu u wuma u tsu u na wi n unushi u lya'a t̄a tsugono w̄a tsu. Wil̄a u zuwa tsu t̄a ci ciga kuya'an ili yu unushi i na i lya'i tsugono a ikyamba i tsu. Adama a nannai d̄a ili dem i na ci ya'in i tuk̄ai tsu a ubut̄a wu ukpa.

⁶Amma Wil̄a u buwa a kulya'a tsugono w̄a tsu ba. Ci t̄a an akpisa, Wil̄a kpamu u kuciya utsura w̄a tsu ba. Gogo na ci t̄a a kuya'an ka Kashile tsugbashi n uye u savu a ubut̄a u kupanaka Ayinviki a ni, amma n uye u kuku u kupanaka Wil̄a u na a danai d̄e ba.

Wil̄a n unushi

⁷I kusheshe t̄a adanshi mi t̄a a kudana unushi n Wil̄a ili i te i d̄a. Ta nannai ba, amma Wil̄a u d̄a u zuwai mu n yeve tsu na unushi wi. Agisana, mi ishi e kuyeve ili i na a ciȳai n kuciga ki ili i vuza yoku kau ba, sai Wil̄a u dana mu kat̄a n ya'an nannai ba.

⁸Unushi u d̄a u ya'in ulinga n wil̄a u nam pa, wi t̄a a kuzuwa mu n cikala ili kakau n abundai. Wil̄a wi baci lo ba, unushi wi ishi a kuciya utsura u nan lo ba.

⁹M mud̄a kad̄u n ukuna u yoku ba, kafu n yeve ili i na Wil̄a u danai n ya'an. Amma ana n yevei i d̄a, d̄a n yevei a na n nusai d̄e, d̄a kpamu mi vuza vu unushi vu na u kukuwa.

¹⁰Wil̄a u na wi ishi a na wa zuwa mu n ya'an wuma, d̄a u kucikpa u zuwai mu n kuwa.

¹¹Unushi u lans̄ai kab̄anga ka na u kuyans̄a mu, d̄a u ya'in ulinga n wil̄a adama a na wu una mu.

¹²Ko a na nannai wi mayun, wil̄a n idani wi t̄a cid̄a, n derere, n ugal'in kpamu.

¹³Mi t̄a a kudana ili i singai i d̄a yi a kuzuwa mu n kuwa? Ko kenu! Unushi u d̄a u dikai ili i singai d̄a u ya'in ulinga n i d̄a adama a na u tuka n ukpa u va. Ili i nam pa i ya'an t̄a adama a na me ene uteku u na unushi wi mayun. Ili i na i zuwai d̄a Wil̄a n idani i ni yi lo d̄ad̄a adama a na u yotsongu a na unushi ili i wuya i d̄a kau.

Kugbagbala adama a na vu nusa ba

¹⁴Ci yeve t̄a a na Wil̄a u ga'in. Wil̄a u d̄a u tuk̄ai n atakaci ba, amma mpa d̄a, adama a na vuma d̄a mi koci. Adama a nannai, unushi wi t̄a a kulya'a tsugono w̄a va adanshi mpa kagbashi ka ni ka'a.

¹⁵N yeve ili i na i zuwai d̄a mi a kuya'an ili i na mi a kuya'an ba. Mayun n ciga t̄a kuya'an ili i na yi derere, amma n ya'an i d̄a ba. Kucikpa, d̄a mi a kuya'an ili i na n iwain.

¹⁶N yeve t̄a a na ili i na mi a kuya'an derere d̄a ba, na va ta na u yotsongu t̄a a na mu ushuki Wil̄a wi t̄a n ugal'in.

¹⁷Adama a nannai mpa d̄a mi a kuya'an ili i kawuya i nam pa ya ba. Unushi u na wi o kuyongo nu mpa u d̄a wi a kuya'ansa i d̄a.

¹⁸Ukambu u va u na wi u kuku d̄a kpamu wi n unushi u kas̄akpa mu n ya'an ili i na i ga'in ba. Ko n ciga kuya'an ili i na i ga'in, mi a kufud̄a ba.

- ¹⁹N ciga baci kuya'an ili i singai, n ci ya'an ba. M gbagbala baci kpamu kaṭa n nusa ba, daḍa n tsu kucikpa n ya'an.
- ²⁰Amma mi baci a kuya'an ili i na n cigai kuya'an ba, mayun mpa da vuza na wi a kuya'an ili ya ba. Unushi u na wi punu wa va u da wi a kuya'an i da.
- ²¹Kuyeve ku ukuna u wuma ku yotsongu mu ta a na ili i yoku yi punu wa va, i da i sankai mu kuya'an ili i na n yevei yi derere.
- ²²Kadu ka va ka ya'an ta mazanga adama a wila u na wu utai a Kashile.
- ²³Amma a ubuta dem punu a asuvu a va n cina ta ili i na yi a vishili n ili i na kadu ka va ka cigai kuya'an, daḍa i zuwai da mo okpoi kagbashi ku unushi ka na ki o tsugono a ili i na n ya'in dem.
- ²⁴Adama a nannai asuvu a va a dasangu ba! Yayi u kisa mu a ubuta wi ikyamba i nam pa i na yi a kuzuwa mu n kuwa?
- ²⁵N cikpa ta Kashile adama a na Yesu Kirisiti Kishi ayi da vuza na u kisa mu. Ta mi nahannai: a kadu ka va, n ciga ta mo tono wila u Kashile, amma ukambu u va u na u ci ciga n ya'an unushi, u tsu zuwa mu ta mo okpo kagbashi a ubuta wu unushi.

Roma 8

Kasakpa Ayinviki a Kashile a Iya'a tsugono

- ¹Adama a nannai, ada aza o Kutoni a Kirisiti Kishi a da baci, Kashile ka kuya'anka da afada kaṭa wi ilukpa da ba.
- ²Ayinviki a Kashile a na e ci neke wuma u na u tsu uta u Yesu Kishi a zuwa mu ta m baruwa a ubuta wu utsura wu unushi u na u tsu tuka n ukpa.
- ³Wila u Musa u ciya utsura u na wi isa tsu ba, adama a na atsu a kaci ka tsu ci ta n unushi. Amma Kashile ka ya'in ili i na Wila u fudai u ya'in ba. U suki Maku ma ni aduniyan n ikyamba tsu tsu, amma i tsu yi ta n unushi. Kashile ka langasai tsugono tsu unushi wa tsu, ana u nekei Maku ma ni tsa alyuka adama a unushi u tsu.
- ⁴U ya'an ta nannai adama a na ci ya'an ili dem i na Wila u danai a ubuta u kupanaka Ayinviki a Kashile, amma a ubuta u kutono ili i na atsu a kaci ka tsu ci cigai kuya'an ba.
- ⁵Uma a kasakpa baci ili i na a cikalakai kaci ke le i Iya'a tsugono we le, ayin tutu i ta a kuya'an kusheshe ku unushi. Amma aza a na a kasakpai Ayinviki a Kashile a Iya'a tsugono we le, ayin tutu i ta e kusheshe ukuna u na Ayinviki a Kashile a kupana uyo'o.
- ⁶Mali mu unushi ma vuma ma Iya'a baci tsugono wa ni, wi ta a kukuwa. Amma Ayinviki a Kashile a Iya'a baci tsugono wa ni, wi ta a kuciya wuma m matana.
- ⁷Mali mu unushi ma vuma mi baci o tsugono, wi ta a vishili n Kashile ayin tutu. U tsu tono ili i na Kashile ka danai u ya'an ba. Mayun da, u tsu fuda u ya'an nannai ba.

⁸Aza a na a ƙasakƙai mali mu unushi me le ma lya'a tsugono we le, a tsu fudā a zuwa Ƙashile ka pana uyo'lo ba.

⁹Amma mayun dā Ayinviki a Ƙashile i a idashi a adu a dā, i ta a kulya'a tsugono wa dā, mali mu unushi ma dā kƙamu ma kulya'a tsugono ba. (Ƙata kƙamu i ciba a n aza a na i babu Ayinviki a Ƙashile o kuyongo we le, aza o Kutoni a dā ba, ko kenu.)

¹⁰Ikyamba i dā yi ta a kukuwa adama a unushi. Amma Kirisiti Kishi wi baci punu asuvu a dā, Ayinviki i ta e kuneke dā wuma, adama a na Kishi ko bonoko dā ta aza a usubi e ekiye a Ƙashile.

¹¹Ƙashile ka dengusai Yesu a ukpa. Ayinviki a ni i baci kƙamu o kuyongo n adā, i ta feu e kuneke ikyamba i dā i na i kukuwa wuma. Ƙashile ka'a vuza na u dengusai Kishi a ukpa, Ayinviki a ni a na i o kuyongo n adā i ta kƙamu e kuneke ikyamba i dā wuma.

¹²Uma a va, u galan ta ci yongo uteku u na Ayinviki a Ƙashile a danai tsu. Ƙata ci yongo uteku u na ci cikalai ba, adama a na atsu a kaci ka tsu aza a unushi a dā.

¹³Adama a na i lya'a baci kelime n kutono mali mu unushi ma dā, i kukuwa ta. Amma i kasakƙa baci Ayinviki a Ƙashile a banka dā, adama a na i kasakƙa kuya'an ili i kavama, yi ta a kuciya wuma u mayun.

¹⁴Muku n Ƙashile m mayun ele dā aza a na a kasakƙai Ayinviki a Ƙashile o tonon ele.

¹⁵Adama a na Ayinviki a na Ƙashile ke nekei dā o bonoko dā ta muku n ni, o bonoko dā agbashi o wovon ba. Ayinviki a dā kƙamu e ci neke utsura ali ci deke Ƙashile, "Dada! Esheku a tsu!"

¹⁶Ayinviki a Ƙashile a tsu ushuku ta n ayinviki a tsu a na atsu muku n Ƙashile n dā.

¹⁷Adama a nannai, ci ta a kisa ili i na Ƙashile u tsu banka uma a ni. Ili raka kƙamu Ƙashile ke nekei Maku ma ni, Kishi, ili i nam pa i tsu i dā feu. Amma ci baci a kuciya tsugbayin uteku na Kishi u ciyai tsugbayin, mayun dā feu tsu takacika tsu na u ya'in.

Tsugbayin tsu na ci lo a kutawa

¹⁸Ci ciba baci n tsugbayin tsu na u kuneke tsu a kubana megeshe, atakaci a na ci o kuso'lo gogo na ili i dā ba.

¹⁹Ili dem i na Ƙashile ka ya'in yi ta a kuvana m mazanga a ayin a na Ƙashile ko kuyotsongu e keteshe aza a na i muku n ni m mayun.

²⁰Ƙashile ka ya'anka ta ili dem i na u ya'in unā u wuya. Ili i na u ya'in i dā i sheshei kuya'an nannai a kaci ka ni ba, amma Ƙashile ka'a ke sheshei kuya'an nannai.

²¹Ko n nannai, Ƙashile ki ta n kusheshe ku nam pa ku na u kuzuwa ili dem i na u ya'in i baruwa ciya i shama ba, kata feu i ciya ubaruwi n tsugbayin kobolo m muku n Ƙashile.

²²Ci yeve ta ali a kutawa ayin o gogo na, ili dem i na Ƙashile ka ya'in yi ta a yura nu mbala, tsā aganda a limata.

²³Ko atsu aza o Kutoni feu ci ta a yura adama a mbala, ko a na ci n Ayinviki a Kashile, vuza na wi kune'e ku iyain ku Kashile. Atsu feu ci ta a kuvana m mazanga a kannu ka nan lo ka na Kashile ka kisa tsu an muku n ni raka raka, kata u zuwa ikyamba i tsu dem i baruwa.

²⁴A isa tsu ta de, da ci kparamu n apa'a a nam pa. Ce ene baci ili i na ci a kuvana, na lo apa'a a mayun a da kata ba. Uma e ci kede apa'a a ubuta wi ili i na a ciyai de ba.

²⁵Amma atsu ci kede ta apa'a a ubuta wi ili i na kata ci ciyai ba, da kparamu ci a kuvana i da n uremi u kadu.

²⁶Ayinviki a Kashile feu a tsu banka tsu ta atsu vu na ci babu utsura. Ci yeve kuya'an avasa uteku u na u yotsoi ba. Amma Ayinviki a Kashile a kaci ka ni a ci ya'anaka ta Kashile kadanshi adama a tsu, ali u tsu folonoko tsu ta Kashile n yura i na i la'i ili i na vuma u kufuda kudansa.

²⁷Kashile ki ta e kene ili i na yi a adu a uma. U yeve ta kparamu ili i na yi a kadu ka Ayinviki a Kashile, adama a na Ayinviki a Kashile a ci ya'anaka ta Kashile kadanshi adama a uma a ni, n adama a ili i na yi derere n ucigi u Kashile.

²⁸Ci yeve ta kparamu Kashile ka tsu zuwa ta ili dem i ya'an ulinga kobolo mayin adama a uga'in a kubana wa aza a na a cigai ni. Ele da uma a na u dekei, adama a na ta u sheshei kuya'an nannai.

²⁹Kashile ke yeve le ta kafu u ya'an a aduniyan, da u zagbai le ciya o okpo tsu Maku ma ni, adama a na Yesu kparamu wo okpo magaji kata u ciya amgbu n abundai.

³⁰Ana u zagbai le, da yeve u dekei le a tawai wa ni. Ana u dekei le, u bonokoi le derere n kaci ka ni, da u ya'ankai le uzuwakpani u tsugbayin ci ni.

Ucigi u Kashile

³¹Yi dai tsa kudana adama a ukuna u nam pa raka? Kashile ki baci n atsu, babu vuza na u kulya'a utsura u tsu.

³²Kashile ka sanku m Maku ma ni ba, amma u nekei ni adama a tsu raka. Uteku u na u nekei tsu de Yesu, mayun da u kuneke tsu ili raka.

³³Yayi u kushika uma a na Kashile ka zagbai? Babu vuza, adama a na Kashile ka'a ko bonokoi le derere.

³⁴Yayi u kilukpa uma a Kashile? Babu vuza, adama a na Yesu Kishi u kuwai, da kparamu a dengusai ni a ukpa, da gogo na kparamu wi de e kukiye ku usingai ku Kashile, o kufolono yi adama a tsu.

³⁵Babu ili i na i kupece tsu n ucigi u na Kirisiti Kishi wi n u da adama a tsu, ko tsu uwa a kadama, ko ci o kuso'o atakaci. Ko uma e neke tsu awuya, e kupece tsu n ucigi u Kishi ba. Ko ci babu ilikulya'a, ko ci babu ili i ku'uka, ili i nan lo raka i kupece tsu n ucigi u ni ba. Uma a uka tsu baci wovon, ko a una tsu, a kufuda kupece tsu n ucigi u Kishi ba.

³⁶Derere dā tsu na Katagarda ka Cidā ka danai, “Kanna dem uma a tsu dana t̄a i t̄a a kuna tsu adama a nu, uma a tsu takacika tsu t̄a, uteku u na a ci ya'an̄ka m malala ma na i a kubana kukidā.”

³⁷Amma ko n ili i nam pa r̄akā, ci lya'a t̄a utsura wi ili gbende, a ubut̄a u ni vuza na u cigai tsu!

³⁸N yeve t̄a a na mayun dā ili yi lo a kufudā ye pece tsu n ucigi u ni ba: Ukpa wa kufudā ba, wuma kparamu wa kufudā ba. Alingata, ko wunl̄ai u gbani-gbani, ko utsura wa adangashile† wi a kufudā we pece tsu n ucigi u ni ba. Ili i na yi a kuya'an̄ gogo na, ko ili i na i kuya'an̄ na kelime i kuya'an̄ ili ba.

³⁹Ci baci zuva na dē gadī, ko ci dāka asuvu a mala, dem wi n ukuna ba, adama a na babu ili i na yi punu aduniyan i na i kufudā ye pece tsu n ucigi u K̄ashile u na u yotsongi a ubut̄a u Kirisiti Yesu Kishi Vuzagbayin vu tsu.

Roma 9

K̄ashile n Ayahuda

¹Mi t̄a a kudana dā mayun. Mpa vuza vi Kishi dā, a'uwa a dā mu ba. Ayinviki a K̄ashile a dā i a kulya'a tsugono a kadu ka va, dā kparamu wu ushuki a na ili i na mi a kudana mayun dā.

²Kadu ka va ka shana t̄a n unambukatsumā nu mbala,

³adama a uma a va a na i Ayahuda tsu va. K̄ashile ka ya'an̄ka mu baci unā u wuya, dā kparamu u pecei mu n Kirisiti Kishi, adama a na a ciya wishi,† mi t̄a a kushuku gogo'o K̄ashile ka ya'an̄ nannai.

⁴Ele dā uma a Israila, aza a na K̄ashile ka zagbai o okpo muku n ni. U yotsonku le t̄a tsugbayin ci ni, dā u ya'in̄ uzuwakpani kakau n ele. U nekei le Wilā u Musa. U danai le uteku u na a kuya'an̄ tsugbashi tsu mayun. U zuwai le o okpo aza a na a kisa uzuwakpani u ni.

⁵Ikaya i le uma a gbagba'in̄ a dā a K̄ashile, Kirisiti Kishi a kaçi ka ni kparamu matsukaya me le ma'a. Ayi dā kparamu K̄ashile, vuza na u ci lya'a tsugono a ubut̄a wi ili dem, kat̄a wi isa ucikpi ko wanai! Ta nannai.†

⁶Mi a kudana K̄ashile ka kpadā t̄a kuya'an̄ ili i na u ya'in̄ uzuwakpani kuya'an̄ ba. Amma a katsumā ka aza a Israila, r̄akā vi le dā i uma a ni a mayun ba.

⁷A katsumā ka ntsukaya mi Ibrahim, r̄akā vi le dā i muku n na K̄ashile ka ya'ankai uzuwakpani ba. K̄ashile ka danai ni, “Muku mi Ishaku n dā koci e kukece ana ntsukaya n nu.”

⁸Na va wi t̄a o kuyotsongu uma dem a na i ntsukaya mi Ibrahim a dā i muku n K̄ashile m mayun ba. Muku mi Ibrahim m mayun ele dā aza a na o okpoi muku n K̄ashile adama a uzuwakpani u na K̄ashile ka ya'ankai ni.

⁹Na dāda uzuwakpani u na Kāshile ka ya'in: "Kaya ko bono mi ta o kubono, Saratu kparamu wana dai u matsa maku mo kolobo."

¹⁰Maku ma nam pa Ishaku† ma dāda akaya a tsu. Ana u gbonguroi, da u zuwai Rifikatu,† vuza na u matsai mpeshe.

¹¹⁻¹²Amma kafu Rifikatu u matsa, Kāshile ka danai ni, "Mokoshi ma ni ma u kuya'anka ta vangu va tsugbashi." Ka nam pa ka ya'an ta kafu muku ma n ya'an kasingai ko kawuya. Kāshile ka ya'an ta nannai ciya vuza na u zagbai ayi da vuza na u cigai adama e kusheshe ku ni, amma adama a ili i na maku ma ya'in ba.

¹³Uteku u na Katagarda ka Cida ka danai, "N ciga ta Yakubu, amma n iwan ta Isuwa."†

¹⁴Yi dai wo tsa kudana adama a kakuna ka nam pa? Kāshile ka ya'an ta ili i na i kpa'dai kuga'an u yaba dem? Ko kenu!

¹⁵Kāshile ka danai Musa, "N kuyotsongu ta uga'in u vuza na dem n cikalai, kata kparamu n yotsongu asuvayali u vuza na dem n cikalai."

¹⁶Kāshile ki ta o kuyotsongu uga'in u vuza na dem u cikalai, amma adama a ili i na vuza va u kuciga ko u kuya'an ba.

¹⁷Katagarda ka Cida ka danai a na Kāshile ka danai mogono ma Masar, "N zuwa wu ta mogono adama a ili i nam pa: N ciga ta n yotsongu utsura u va wa nu kata ciya kula ku va ku kara'a a aduniyan raka."

¹⁸Adama a nannai ye ene ta, Kāshile ko tsu yotsongu ta uga'in wa aza o yoku adama a na tsu nan lo tsu da u cigai, da kparamu u sheshei kuzuwa uma o yoku a ya'an n ugbamukaci.

Wupa u Kāshile n asuvayali a ni

¹⁹Vuza yoku wi ta e kece, "Nini dai Kāshile ka kudansuka tsu, u zuwa tsu baci ci ya'an ili a uye u na u cigai tsu ci ya'an?"

²⁰Kata vu dana nannai ba! Kaja'a ka va, me ece wu, "Avu da vi ci ya'an ya ali da va kuya'an kanananai n Kāshile? Mogbodo me ci ece ta vuza na u mali ni, 'Yi dai i zuwai da vu mali mu nahannai?' "

²¹Kama'i ki ta a kufuda ka ma'a ili dem i na u cikalai kuma'a. Wi ta a kufuda wa dika ci'in tsa kata u ma'a ili i yoku adama a ulinga u gbayin, ili i yoku kparamu adama a ulinga u ayin tutu.

²²Ta ki nannai n Kāshile. Wi ta n utsura u kuyotsongu wupa u ni, kata u zuwa uma e ene utsura u ni. Amma da u kucikpa u remei kadu n aza a na a ga'in a langasa yi.

²³U ya'an ta nannai a ubuta u kuyotsongu tsugbayin ci ni n abundai ana u panai asuvayali a uma a, aza a na u fobusoi n ayin a de a isa tsugbayin ci ni.

²⁴Atsu da ta na uma a nan lo a na Kāshile ke dekei va. U zagbai tsu a katsuma ka Ayahuda, nannai kparamu koci ba, amma da feu u zagbai tsu a katsuma ka Azakayimbi.

²⁵Tsu na K̄ashile ka danai a katagarda ke keneki Hosiya: “Aza a na i uma a va ba, gogo na mi ta e kudeke le uma a va. Mi ta kparamu o kuyotsongu ucigi u va u uma a nan lo a na n iwain n cacau.”

²⁶Tsu nan lo kparamu, “A ubuta u na K̄ashile ka danai le de, ‘Ada uma a va a da ba,’ ta de K̄ashile ka wuma ke kudeke le muku n ni.”

²⁷Na da kparamu ili i na keneki Ishaya† u danai adama a uma a Israila: “Uma a Israila a yimkpa ta, an kayala a kakinā ka mala, amma uma ukeci a katsuma ke le da a kuciya wishi.

²⁸Vuzavagudu wi ta a kuya'an gogo'o kata u takacika uma a aduniyan raka gbende.”

²⁹Ishaya u danai kparamu: “Vuzavagudu Ubangari u kasakpai uma ukeci a ntsukaya n tsu o yongo n wuma. Ta baci nannai ba, ishi ta a kuna tsu raka tsu likuci i Sodom n Gomora.”

Aza a Israila n Arabali a Singai

³⁰Ashe yi dai wo tsa kudana adama a ukuna u nam pa? Ta ki nahannai: Azakayimbi i a kugbagbala a ciya o bonoko kaci ke le aza a usubi u K̄ashile ba, amma K̄ashile ka'a ko bonokoi le aza a usubi, adama a na e neke ta adu n ayi.

³¹Uma a Israila a gbagbala ta kutono Wilā ciya o bonoko kaci ke le aza a usubi u K̄ashile. Amma a fuda ba.

³²Yi dai a kpada kufuda? Adama a na a dakaka ta o bonoko kaci ke le aza a mariki a ubuta wi ili i na i a kuya'an, a na e neke adu n K̄ashile ciya u bonoko le aza a mariki. A tadatsai a katali ka gbayin ka na ki a uye u le.

³³Uteku u na K̄ashile ka danai a Katagarda ka Cida: “Panai! Mi ta a kuzuwa katali a Sihiyona ka na ka tsu zuwa uma a tadatsa, ka na ki an kakpanlai ka na ka tsu zuwa le a yikpa. Vuza na u neke kadu n ayi wa kupana wono ba.”

Roma 10

¹Uma a va, ili i na n la'i n kuciga i dada Ayahuda raka a ciya wishi. Na lo da avasa a va u K̄ashile.

²N yeve ta a ciga ta kuya'an ka K̄ashile tsugbashi, amma e yeve

³ili i na i tsu zuwa K̄ashile kushuku n uma ba. A kucikpa da i a kugbagbala o bonoko kaci ke le aza a usubi n uye u le. Da a iwain kutono uye u K̄ashile u na u tsu bonoko uma aza a mariki.

⁴Kirisiti Kishi u zuwa ta Wilā wa wo okpo babu utsura. K̄ashile ko tsu bonoko ta aza a na e neke kadu n ayi o okpo aza a usubi.

Uma raka i ta a kufuda kuciya wishi

- ⁵Musa u dāna t̄a uteku u na K̄ashile ko tsu bonoko uma aza a usubi adama o kutono Wilā. U danai, “Vuza na de dem u tonoi ili i na Wilā u danai u ya'an, wi t̄a a kuciya wuma.”
- ⁶Amma ili i na Katagarda ka Cidā ko yotsongushi adama o kokpo aza a usubi a ubut̄a wu uneki u kaḍu i dā na: “Katā vu danaka kāci kā nu ba, ‘Yayi u kubana gadi?’ ” (Na va wi t̄a a kudana, “Yayi u kubana gadi katā u cip̄a n Kirisiti Kishi a aduniyan?”)
- ⁷“Katā kpmu vu dana ba, ‘Yayi u kubana dāka a ubut̄a w̄a akpisa?’ ” (Na va wi t̄a a kudana, “Yayi u kubana a ubut̄a w̄a akpisa katā u dēngusa Kishi.”)
- ⁸Ili i na Katagarda ka Cidā ka danai i dā na: “Akaka a i t̄a dēvu n avu; i t̄a a unā u nu n kaḍu kā nu kpmu.” Dadā kuyotsongusu ku uneki u kaḍu ku na ci a kudansa.
- ⁹Vu dansa baci sakadi, “Yesu dā Vuzagbayin,” dā baci kpmu vu ushuki a kaḍu kā nu a na K̄ashile kā dēngusai Yesu a ubut̄a wu ukp̄a, K̄ashile ki t̄a a kisa wu.
- ¹⁰Vuza na baci wu ushuki n kaḍu kā ni, katā adama a nannai ta na K̄ashile ko bonoko yi vuza vu usubi. Vu dana t̄a kpmu sakadi a na vi nekei kaḍu, katā adama a nannai vi ciya ta na wishi.
- ¹¹Uteku u na K̄ashile ka danai a Katagarda ka Cidā, “Amma vuza na de dem wu ushuki n ayi wi a kuya'an wono ba.”
- ¹²Na va wi t̄a a kadanshi ka yaba dem, adama a na vuza wi lo kau ba, a kātsumā ka Ayahuda n Azakayimbi. K̄ashile ka'a Vuzavagudu vi te dā wi a kulya'a tsugono rak̄a. U ci neke t̄a kpmu uma mayin rak̄a o folono baci w̄a ni.
- ¹³Tsu na Katagarda ka Cidā ka danai, “Vuza na baci dem u dēkei kula ku Vuzagbayin, Vuzavagudu wi t̄a a kisa yi.”
- ¹⁴Nini dāi uma e kuneke aḍu n Vuzagbayin katā o folono yi wi isa le, katā baci a sa'wa kupana ukuna u ni ba? Nini dāi kpmu a kupana? , sai vuza yoku u dana le.
- ¹⁵Nini dāi kpmu aza o yoku a kubana a dana le? , sai Vuzagbayin u suku le. Katagarda ka Cidā ka danai, “Ili i māzangā i dā n ābundai adama a na uma a na a tsu tukā n Arabali a Singai i lo a kutawā.”
- ¹⁶Amma Ayahuda rak̄a dā a ushuki n Arabali a Singai a ba. Agisana, keneki Ishaya ke ecei, “Vuzavagudu, vuza yoku wu ushuku t̄a n ili i na tsu danai?”
- ¹⁷Vuza yoku u dana le baci ukuna u Kirisiti Kishi, uma kpmu a tsu pana t̄a Arabali a Singai a, katā e yeve a ushuku a dā.
- ¹⁸Amma Ayahuda tamkpmu? A pana t̄a dē akaka a? E, a pana t̄a dē! Katagarda ka Cidā ka danai: “A danai yaba dem akaka a. A salai a dā a ubut̄a u dada'in wa aduniyan.”
- ¹⁹Amma uma a Israila e yeve t̄a mayun? E, e yeve t̄a, adama a na ko a ayin a Musa, K̄ashile ka dana t̄a dē, “N zuwaka t̄a idika kakau i na i goyoi unasingai, nannai u zuwa

dā tā i ya'an cish'e. N zuwaka tā Azakayimbi a na a kpada'i kuyeve ili unasingai, nannai u zuwa dā tā i ya'an wupa.”

²⁰A ayin o yoku kelime dā Ishaya u danai sakadi i na Vuzavagudu u danai, “Aza a na i a kulansa mu ba, ele dā aza a na a ciyai mu. N yotsongi kaci ka va wa aza a na a kpada'i kufolono e ene mu.”

²¹Da Kashile ka danai kpmu adama a uma a Israila, “Kanna kabula dem n tsu petikpe tā ekiye a va n ciya mi isa uma a na i n ugbamukaci dā a iwain kupana.”

Roma 11

Kashile ka panai asuvayali a aza a Israila

¹Ya'an bili n ya'an keci: Kashile ka iwan tā uma a ni, Ayahuda? Ko kenu! Mpa a kaci ka va Kayahuda ka'a. Mpa matsukaya mi Ibrahim ma'a, mpa kpmu kelentsu ka Bayami† ka'a.

²Kashile ka zagbai aza a Israila o okpo uma a ni m mani-mani va de, kata kpmu u iwan le ba. I ciba tā n ili i na Katagarda ka Cida ka danai adama a ukuna a nam pa? Keneki Iliya† u salakai Kashile adama a uma a Israila, dā u danai,

³“Vuzavagudu, a una tā de eneki a nu, dā kpmu a langasai atalyalyuka a nu. Mpa dā keneki ka na ko okpoi ende'en, gogo na kpmu i tā a kataci adama a na a una mu feu.”

⁴I ciba tā wo tsu na Kashile ku ushuki? U danai, “Avu dā vo okpoi ende'en ba. Mi tā n uma akpan e cindere (7,000) a na a kpada'i kukudangu u kamali Ba'alu!”†

⁵Ta ki nannai gogo na. Uma ukeci a dā i lo a na Kashile ka zagbai adama a kasingai ka ni.

⁶U zagba le baci kpmu, adama a kasingai ka ni ka'a, amma adama a ili i na a ya'in ba. O okpo baci uma a Kashile adama a ili i na a ya'in, kune'e ku kasingai† ku Kashile ki a kuya'an kune'e ku mayun ba.

⁷Na va wi tā a kudana uma ukeci a dā koci a katsuma ka aza a Israila, aza a na Kashile ka zagbai a ciyai ili i na rakā vi le i a kulansa. Ele na a buwai tamkpmu a ya'in ugbamukaci.

⁸Tsu na Katagarda ka Cida† ka danai: “Kashile ke nekei uma kadu ku unashi. U pala tā aashi e le dā a kpada'i kene, dā kpmu u votsuki atsuvu e le dā a kpada'i kupana. Ili i nam pa i lya'i kelime ali anana.”

⁹Da Dawuda u danai: “Ya'an kadiva kakau ke le ka aza le, adama a na a tadatsa kata a isa atakaci adama a ili i na a ya'in.

¹⁰Ya'an aashi e le a yimbanā kata a kpada kene, kata a dika ucanuku wa amiki wa atakaci u le ali ayin a babu uteku.”

¹¹Ya'an bili n ya'an keci: Ana Ayahuda a yikpai, uyikpi wa wu una le tā? Ko kenu! Adama a na a nusai, wishu u tawa tā wa Azakayimbi, na va kpmu u kuzuwa tā uma a Israila a ya'an cish'e.

¹²Ayin o yoku Kāshile ka cigai kisa Ayahuda, amma dā a iwain. Na lo va u nekei Azākayimbi kabāngā dā a ciyai unasingai n abundai. Ayin i tā lo a kutawā a na Ayahuda a kutawā a kisa wishi u nan lo, kātā ta na aza a na a kuciya unasingai a ciya n abundai kau.

Wishi wa Azākayimbi

¹³Gogo na mi tā a kuya'anika dā kadanshi adā vu na yi Azākayimbi. Kāshile ka zagba mu tā tsu vuzavusuki wa Azākayimbi, mi kpmu a kuya'an aradi adama a ulinga u gbayin u na u nekei mu n ya'an.

¹⁴N ciga tā kulansa uye u na n zuwa Ayahuda a cikala ili i na adā Azākayimbi i ciyai, kātā tsu nan lo n ciya mi isa ele vi yoku.

¹⁵Ana Kāshile ka shirikpakai Ayahuda kucina, dā wo okpoi kaja'a ka Azākayimbi. Adama a nannai Kāshile ka lya'a baci kpmu cijala n Ayahuda, wi tā o kokpo an kudengusa akpisa a ukpa.

¹⁶E neke baci Kāshile kawanshi ka tsuwa'a ka iyain, ashe burodi va raka vi ni dā feu. E neke baci Kāshile kpmu aralu a madanga, ashe acaka a a ni a dā feu.

¹⁷Wi tā adanshi a gbatya tā acaka o yoku a madanga ma zaitun.† Adā Azākayimbi yi tā tsa acaka a madanga ma zaitun ma na mo gbonguroi a kakamba ma na a gbaŋanki m madanga ma iyain ma. Gogo na yi isa tā ili i singai ya Ayahuda uteku u na kacaka ka savu ko tsu so'lo mini mā ni a ubutā u madanga.

¹⁸Adama a nannai kātā i goyo acaka a na a gbatyai va ba. Cibai, adā dā yi a kuŋanka aralu a madanga a ba. Aralu a ni a dā i a kuŋanka dā.

¹⁹U ga'an ba i sheshe tā a gbatya tā acaka a nan lo a, adama a na o bonoko dā unā u le.

²⁰Na lo mayun dā. A gbatya le tā adama a na e neke adu ba, dā adā tamkpmu i shamgbai dē adama a na i neke tā adu. Kātā i kaga ba, amma i pana wovon wi ili i na i kutawā ya ya'an.

²¹Kāshile ka gbatya baci acaka a iyain a, ashe tsu nan lo feu wi tā a kufudā wa gbatya dā.

²²Ashe ye ene tā Kāshile ko yotsongu tā asuvayali, dā feu u kpadai kucana. U takacika tā aza a na a kasakpai kutono yi. I lya'a baci kelime n kuyongo a uye u na u kuya'anika dā kasingai, wi tā o kuyotsongu dā uga'in u ni. I ya'an baci nannai ba, wi tā a kugbatya dā a madanga ma.

²³Ayahuda i baci kpmu o kudoku kuneke adu n Kāshile, wi tā o kudoku wa zuwa le kpmu a ubutā u na ishi cau. Wi tā n utsura u na u kuya'an nannai.

²⁴Adā Azākayimbi yi tā tsu kacaka ka madanga ma zaitun ma kakamba ma na a gbatyai, dā a gbaŋanki m madanga ma singai ma zaitun. Na va dāda uteku u na a ci ya'an ili ba! Amma tsu na Ayahuda a nan lo i tsu kacaka ka na ko gbonguroi a ubutā u madanga ma singai, mayun i tā a kufudā o doku a gbaba le a madanga me le kpmu.

Kāshile ka panai asuvayali a uma raka

²⁵Uma a va, n ciga ta i yeve ili yu usokongi i nam pa, adama a na i yeve a na i yevei ili dem ba, kata feu i kaga ba. Ayahuda o yoku i ta n ugbamukaci, amma na va u kulya'a ta kelime koci ali sai ayin a na a shatangi kabunda ka Azakayimbi, aza a na Kashile ka zagbai, a tawa u Kirisiti Kishi.

²⁶Na da kpmu uteku u na Kashile ka kisa aza a Israila raka. Tsu na Katagarda ka Cida ka danai: “Kishi ki ta a kuta a Sihiyona,† kata u takpa asuvawuya raka a ubuta ntsukaya n Yakubu.

²⁷Mi ta a kuya'an uzuwakpani u nam pa n ele a ayin a na baci n takpai unushi u le.”

²⁸Ayahuda a iwain kushuku n Arabali a Singai, da o okpoi irala i Kashile. Ili i nam pa i ya'an ta nannai adama a na a banka ada vu na yi Ayahuda ba. Amma Ayahuda uma a da a na Kashile ka zagbai ali n gogo na, da wi kpmu a kuciga le adama a uzuwakpani u na u ya'ankai ikaya i le Ibrahim, n Ishaku, n Yakubu.

²⁹Kashile ka tsu saba'a kadu ka ni adama a uma a na u dekei n ili i na u nekei le ba.

³⁰N ayin a cau ada Azakayimbi i iwan ta kupanaka Kashile. Amma ayin a yawai ana Ayahuda a iwain kupanaka yi, da Kashile ko yotsongi da asuvayali a ni.

³¹Ko n gogo na Ayahuda a iwan ta kupana, adama a nannai Kashile ki ta a kufuda kuyotsongu le asuvayali a ni tsu na u yotsongi da.

³²Kashile ka zuwa ta uma raka o okpo tsa aza a na i a ubuta wu ugbashi adama a na a iwain kupanaka yi, ciya u yotsongu asuvayali we le raka.

Kucikpa u Kashile

³³Yayi u kufuda kugisanku uciyi, n ugboji, n kuyeve ku na Kashile ki n ku da? Yayi u kufuda kuyeve kusheshe ku ni? Yayi u kufuda wa dansa sakadi ili i na u ci ya'an raka?

³⁴Uteku u na Katagarda ka Cida ka danai, “Yayi u yevei kadu ka Vuzavagudu? Yayi u kufuda wa ya'anka yi odoki?”

³⁵“Vuza yoku u sa'wa ta de kukopuku Vuzavagudu ili i na sai u tsupa yi?”

³⁶Kashile ka ya'an ta de ili dem. Ayi da u tsu zuwa ili raka i lya'a kelime. Ili raka yi ta o kokpo adama a na i neke yi tsugbayin. Mayun da ci cikpa Kashile ko wanai! Ta nannai.

Roma 12

Neke kaci ka da u Kashile

¹Uma a va, Kashile ki ta n ugalin dada i zuwai da n folonoi da i neke kaci ka da u Kashile tsa alyuka, ko a na yi bi'i n wuma. Neke kaci ka da a ubuta u kuya'anka yi tsugbashi n kuzuwa yi u pana uyo'o. Na va dada uteku u na u yotsoi i cikpa Kashile a adu a da.

²Kata i lya'a kelime n kuya'an ili i na uma a aduniyan a nam pa a ci ya'an ba, amma i kucikpa i kasakpa Kashile ke neke da adu a savu. Ayin a nan lo i kuyeve ta ili i na

Kashile ki a kuciga i ya'an: yi ta e kuyeve ili i singai, n ili i na i yokpoi ni, n ili i na yi derere mayin.

³Kashile ko yotsongu mu ta kasingai, adama a nannai, mi ta a kudana yaba dem vu da: kata vi dika kaci ka nu vu la'a tsu na vi ba, amma kucikpa vi sheshe tsu na u yotsoi kata vi gisanku kaci ka nu n uteku u na Kashile ke nekei nu uneki u kadu.

⁴Ci ta n ukambu n abundai a ikyamba i te, ukambu wi ikyamba u nam pa kparamu u ci ya'an ta ulinga u ni kakau.

⁵Ta kparamu nannai, ci ta n abundai, amma atsu dem ukambu wi ikyamba i Kishi u da, dem vu tsu feu ci ta ubolongi a ikyamba i te.

⁶Kashile feu ke neke ta yaba dem vu tsu kune'e kakau ku na u kuya'anka ulinga. U neke tsu baci utsura u kudansa kadanshi ka ni, mayun da ci ya'an ka'a n uneki u kadu u na ci n u da raka.

⁷U neke tsu baci utsura u na ci ya'an tsugbashi, ci ya'an. U neke tsu baci utsura u na ci ya'an kuyotsongusu, ci ya'an.

⁸U neke tsu baci utsura u na tsu dokusu aza o yoku utsura wa adu, ci ya'an nannai. Ci baci n utsura u kuneke, ci neke bari. Kashile ka zuwa wu baci vuza vi kelime, gbagbala kata vi ya'an ulinga u nu mayin. U neke wu baci utsura u na va kupana asuvayali a aza o yoku, vi ya'an nannai m mazanga.

Kuyongo ku mariki

⁹Cigai uma n ucigi u mayun. Iwain ili i gbani-gbani, kata i kana gbam-gbam ili i singai.

¹⁰Ciganai uteku u da, tsu na u galin vuza n vuza ni a ciganai. I ya'an kataci a ubuta u kucikpanai.

¹¹Kata i ya'an tsurogo ba, amma i ya'an ulinga n kataci. Nekei kaci ka da gbende a ubuta u kuya'anka Vuzagbayin tsugbashi.

¹²Lya'i kelime n kuya'an mazanga, adama a na yi ta n apa'a. Yi baci n atakaci, remei adu i ya'ansa avasa ayin dem.

¹³Nekei uma a Kashile ili i na a nambai. Rabasai omoci o Kutoni a i'uwa i da.

¹⁴Uma a takacika wu baci adama a na vi vuza vu Kutoni, kata vi ya'anka le unu u wuya ba, amma vu kucikpa vi ya'an kavasa Kashile ka zuwaka le unasingai.

¹⁵Yalin mazanga n aza a na i m mazanga, kata i shika n aza a na i a mashi.

¹⁶Yongoi m matana n itoku i da. Lya'i cija'a n aza a na i ili ba. Kata vu kaga, ko vi dika kaci ka nu vi ta n ugboji ba.

¹⁷Vuza yoku u nusaka wu baci, kata vu tsupa yi n kagbani-gbani ba. Gbagbala vi ya'an ili i na yaba dem u kene yi ta derere.

¹⁸Ya'an kataci ka na va kufuda kata vi yongo m matana n yaba dem.

¹⁹Aja'a a va, a nusaka da baci kata i gbagbala adama a na i takacika le feu ba, amma i vana Kashile ka takacika le n wupa u ni. Vuzavagudu u dana ta a Katagarda ka Cida, "Mi ta a kutacika aza a na a nusai. Mi ta e kuneke le katsupu ke le adama a ili i na a ya'in."

²⁰Kucikpa i ya'an ili i na Katagarda ka Cida ka danai: "Vurala vu nu vi baci n kambulu, lya'atangu yi. Wi baci n kakuli, neke yi mini mo kuso'o. Ayin a nan lo u kupana ta wono wi ili i na u ya'ankai nu."

²¹Kata i kasakpa kawuya ka lya'a utsura u da ba, amma i kucikpa i lya'a utsura u kawuya n kuya'an ili i singai.

Roma 13

Panakai ngono

¹Panakai ngono n na mi a kulya'a tsugono wa da. Kashile ende'en da u ci neke vuza utsura u lya'a tsugono, ayi da kparamu vuza na u tsu zuwa ngono n nam pa a ubuta u tsugono u le.

²Adama a nannai aza a na a iwain kupana wila u gomunati, Kashile ka'a i a kuliwan kupanaka. I ta kparamu o kuronoko kaci ke le atakaci.

³Aza a na a ci ya'an ili i na yi derere, a tsu pana wovon wu ngono ba, amma a aza a na a ci ya'an ili yu unushi ele da a tsu pana wovon u le. Ili yi lo i na i kuzuwa da i pana wovon u le ba. Avu ya'an ili i na yi derere, i ta ta na a kucikpa wu adama i da.

⁴Mogono kagbashi ka Kashile ka'a, ulinga u ni kparamu u da da u banka wu. Amma vi ya'an baci kawuya, vi ta a kupana wovon u ni, adama a na wi ta n utsura u na u takacika wu. Ayi vuza vu usuki vu Kashile da, a ayin a na u tsu zuwa uma a na a ya'in kawuya a takacika.

⁵Mayun da i panaka gomunati, adama a na da da uye u na i kukatsukpa atakaci, adama a na feu na lo da ili i derere i na i ga'in kuya'an.

⁶Na lo va feu da da ili i na i zuwai da i tsu tsupa utafu. Ngono agbashi a Kashile a da, a ci isa ta kparamu utafu adama a na a lya'a kelime n kuya'an ulinga u na Kashile ka zuwai le a ya'an.

⁷Tsupai le ili dem i na i o kutono da. Tsupai icu'u yu utafu dem. I cikpa le kata i neke le dem tsugbayin.

Cigai uma

⁸Kata vuza u tono da kutan ba. Ili i te i da yi lo i na yo okpoi mayun i ya'an, i da ta na i ciganai, adama a na vuza na u cigai uma u tono ta Wila raka.

⁹Wila u danai, "Kata vi ya'an tsugbani ba. Kata vi ya'an munaka ba. Kata vi ya'an uboki ba. Kata vi cikala ili ya aza o yoku ba." Amma wila u te wi ta lo u na wi a kadanshi ki ili i nam pa raka: "Ciga vuza nu uteku u na vi cigai kaci ka nu."

¹⁰Vi ciga baci uma, va kuya'an̄ka le kawuya ba. Adama a nannai kuciga uma dāda kutono Wilā rāka.

¹¹Mayun dā i ya'an̄ ili i nam pa adama a na i yeve tā icu'u i ayin a na ci punu gogo na. Gogo na dāda ayin a na i kujim̄gba alavu, adama a na wishi u tsu u la'a tā n kuyawa dēvu gogo na n ayin a na ci nekei adū a ugiti.

¹²Wi tā adanshi kayin k̄a k̄anā tā ka asa, kanna kpamu ki tā an ka b̄atsa. Adama a nannai tsu k̄as̄akp̄a kuya'an̄ ili i kayim̄bi k̄at̄a ci d̄ika yunatsu k̄at̄a ciyā ci shilik̄a a kutashi.

¹³Adama nan lo kpamu, yongoi mayin, tsu na uma a ci ya'an̄ a kutashi. K̄at̄a i yongo kavama a ubut̄a u kaḍivā ba. K̄at̄a i so'lo ili i maka dā ba. K̄at̄a i ya'an̄ tsugbani kakau ba. K̄at̄a i shilik̄a uteku u dā ba. K̄at̄a i ya'an̄ cishe'le uteku u dā ba.

¹⁴Amma k̄as̄akp̄ai Vuzagbayin Yesu Kishi u lya'a tsugono wā dā, k̄at̄a i k̄as̄akp̄a kusheshe uye u na i kuciya ili i kavama i na i cigai.

Roma 14

K̄at̄a i ya'an̄ka uma afada ba

¹Rabasai aza o Kutoni a Vuzagbayin rāka, ali n aza a na uneki u kaḍu u le u tsurakpai ba. K̄at̄a i ya'an̄ kanananai n ele adama a ili i na a d̄ikai derere dā ko unushi u dā ba.

²Agisana, vuza yoku wu ushuku tā derere dā a lya'a icu'u yi ilikulya'a dem. Amma vuza yoku, vuza na uneki u kaḍu u ni u tsurakpai ba, u tsu takuma inyama ba, ko kenu.

³Vuza na baci u cikalai kulya'a icu'u yi ilikulya'a dem, k̄at̄a u goyo vuza na u tsu kpaḍā kutakuma inyama ya ba. Vuza na kpamu u tsu takuma inyama ba, k̄at̄a u d̄ika adanshi vuza na u tsu ci lya'a ilikulya'a dem u nusa tā ba, adama a na K̄ashile ku ushuku tā dē n vuma vu nan lo.

⁴U ga'an̄ vi ya'an̄ka kagbashi ka vuza yoku afada ba. Vuzakpa'a dāda u ci sheshe ko kagbashi ka ki a kuya'an̄ ulinga u singai ko wi a kuya'an̄ ulinga u singai ba. Utsura u Vuzagbayin wi tā a kub̄ank̄a agbashi a ni a ya'an̄ uteku u na u yotsoi.

⁵Aza o Kutoni a Vuzagbayin o yoku e sheshe tā adanshi kanna ko yoku ka la'a tā ko yoku n cidā, aza o yoku tamkpamu e sheshe tā adanshi kanna dem derere dā. Yaba dem vu dā u zagbaka k̄aci k̄a ni.

⁶Aza a na i e kene kanna ko yoku ka la'a tā ko yoku, a ci ya'an̄ tā nannai adama a na a ciga tā kuneke Vuzagbayin tsugbayin. Aza a na a ci lya'a icu'u yi ilikulya'a dem, a ci ya'an̄ tā nannai adama a na e neke Vuzagbayin tsugbayin, adama a nannai a ci cikpa tā K̄ashile kafu a lya'a. Aza a na kpamu a ci iwan kulya'a icu'u yi ili dem, a ciga tā a sa'a Vuzagbayin kaḍu, k̄at̄a kpamu a cikpa K̄ashile.

⁷Ci a kuyongo n wuma adama a k̄aci k̄a tsu koci ba, tsu tsu kuwā kpamu adama a k̄aci k̄a tsu koci ba.

⁸Ci baci n wuma, adama a Vuzagbayin a dā ci n wuma, tsu kuwā baci kparamu, adama a Vuzagbayin a dā tsu kuwāi. Adama a nannai, ko ci n wuma ko tsu kuwā, aṣu aza a Vuzagbayin a dā.

⁹Ili i na zuwai dā Kishi u kuwāi dā u dēngai n wuma, i dāda adama a na wo okpo Vuzagbayin va akpisa n aza a wuma dem.

¹⁰Adama a nannai yi dāi i zuwai dā vi a kuya'anka aza o Kutoni a Vuzagbayin o yoku afada? Yi dāi dā vu tsu goyo vuza nu? Kanna ki tā lo a kutawā a na Kāshile ka kuya'anka rakā vu tsu afada.

¹¹Punu a Katagarda ka Cidā, Kāshile ka danai: “Mpa a kaci ka va n kuya'anka dā tā uzuwakpani a na yaba dem u kukudangu wā va. Yaba dem u kudansa tā sakadi a na mpa dā Kāshile.”

¹²Yaba dem sai u dana Kāshile ili i na u ya'in, n ili i na i zuwai dā u ya'in nannai.

Katā i zuwa uma kutadatsa ba

¹³Sai tsu kasakpa kuya'ankpanai afada. I kucikpa i sheshe punu a adu a dā uteku u na i kukpāda kuzuwa uma kutadatsa ko a yikpa a ubuta wu unushi.

¹⁴Mpa mi tā ubolongi n Vuzagbayin Yesu, adama a nan lo kparamu n yeve tā ilikulya'a yi lo i namgbai kulya'a ba. Amma vuza wu ushuku baci n kadu ili i namgba tā, ili i nan lo ta na ta yo okpo tā nannai wā ni.

¹⁵Vi lya'a baci ilikulya'a i nan lo dā i zuwai vuza vu Kutoni vi yoku kparamu u ciyai atakaci punu a kadu ka ni adama a ili i na vi lya'i, vi o kuyotsongu ucigi ba. Katā vu kasakpa ilikulya'a i na va kulya'a i langasa vuza na Kishi ka kuwāi adama a ni ba!

¹⁶Katā vu kasakpa ili i na vi dikai i singai i dā yo okpo ili i na aza o yoku e kene i gbani-gbani i dā ba.

¹⁷Vuza u ya'an baci kadanshi ko tsugono tsu Kāshile, wi a kadanshi ka wilā u kulya'a n kuso'o ba, amma wi tā a kadanshi ku ukuna wu usubi, m matana, m mazanga ma na Ayinviki a Kāshile e ci neke.

¹⁸Vi ya'anka baci kparamu Kirisiti Kishi tsugbashi a uye u nam pa, vu sa'a tā Kāshile kadu katā uma kparamu a ushuku n avu.

¹⁹Adama nan lo ta na, sai tsu gbagbala ayin tutu ci ya'an ili i na i tsu tuka m matana n i na i tsu banka a ubuta u kunekenei katsura.

²⁰Katā i langasa ulinga u Kāshile adama a ili i na i kulya'a ba. Ilikulya'a rakā i ga'an tā kulya'a, amma u ga'an vu zuwa vuza u ya'an unushi adama a ili i na va kulya'a ba.

²¹Katā vu takuma inyama ko vu so'o mara ko vi ya'an ili i yoku kau ba, ili i nan lo yi baci a kuzuwa vuza vu Kutoni vi yoku u tadatsa.

²²Ili dem i na vi ya'in a ubuta wu ukuna u nam pa avu dā n Kāshile ka nu koci. Uma a ci ya'an tā mazanga i baci a kuya'an ili i na e sheshei i ga'an tā, babu kuya'an munlai adama a ili ya.

²³Amma i baci a munlai wu ukuna wi ili i na i a kulya'a, Kashile ka tsu ilukpa le ta a lya'a baci i da, adama a na a ushuku a na derere da a ya'in ba. Vi ya'an baci ili i na vu ushuki yi derere ba, vi ta a kuya'an unushi.

Roma 15

Kata vi ya'an ili i na i kuyokpo wu koci ba

¹Atsu na uneki u kadu u tsu u tsurakpai, ci reme kadu n aza o Kutoni a Vuzagbayin a na uneki u kadu u le u kpadai kutsurakpa. Tsu dakaka tsu zuwa le a pana mazanga a na tsa dakaka kuzuwa kaci ka tsu kupana mazanga.

²Ci cikala ili i singai adama e le kata tsu dakaka kubanka le a ubuta u kuya'an ili i na i yo okpoi le.

³Ko Kishi ka dakaka adama a na u panaka kaci ka ni uyo'o ba. Amma uteku u na Katagarda ka Cida ka danai, "Uma a na a shikai nu a shika mu ta feu."

⁴Ili dem i na a danai a Katagarda ka Cida ka a dana ta i da adama a na o yotsongusu tsu. Katagarda ka Cida ke ci neke tsu ta uremi u kadu, n kudokusu katsura, ciya ci ya'an n apa'a.

⁵Kashile ka'a ke ci neke tsu uremi u kadu n utsura u kadu. N vasa ta u banka da i yongo m matana n itoku i da, a uye u kutono Kirisiti Kishi.

⁶Kata raka vu da i bolongu kobolo a ubuta u te n kalakatsu ke te, e kuneke kucikpa n tsugbayin u Kashile, Esheku a Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi.

Arabali a Singai adama a uma raka

⁷Kirisiti Kishi wu ushuku ta n ada, adama a nannai kpamu ushuki n itoku i da. Kata Kashile ki isa tsugbayin.

⁸N dana da ta a na Kishi wo okpoi kagbashi ka Ayahuda adama a na u yotsongu a na uzuwakpani n abundai u na Kashile ka ya'ankai ikaya i le mayun da.

⁹U tawa ta adama a na Azakayimbi feu e neke Kashile tsugbayin adama a asuvayali a na u ci yotsongu le. Wi ta tsu na Katagarda ka Cida ka danai: "Mi ta a kucikpa wu e mere ma Azakayimbi. Mi ta a kucanana ishipa i kucikpa kula ku nu."

¹⁰Katagarda ka Cida ka danai kpamu: "Ya'in mazanga, ada Azakayimbi, kobolo n uma a ni, Ayahuda."

¹¹Da kpamu Katagarda ka Cida ka danai: "Cikpai Vuzavagudu, ada Azakayimbi raka. Cikpai ni ada uma raka a aduniyan."

¹²Da keneki Ishaya u danai: "Vuza yoku e kefeku ko Mogono Dawuda† wi ta a kutawa, wi ta a kulya'a tsugono a ubuta wa Azakayimbi, kata e kede apa'a e le wa ni."

¹³N ya'an ta kavasa adama a na Kashile, ka na ke ci neke apa'a, ka shatangu da m mazanga kau m matana adama a uneki wa adu u da. Kata apa'a a da a lya'a kelime n kugbonguro n utsura wa Ayinviki a Kashile.

Bulusu u ya'in kadanshi adama a ulinga u ni

¹⁴Uma a va, n yeve ta a na yi ushani n kasingai. N yeve ta a na yi n kuyeve ku na u yotsoi i ciya, da n yevei yi kpamu a kufuda kuyotsongusu itoku i da.

¹⁵Amma n danaka da ta sakadi adama a ukuna wi ili i yoku i na n cigai da i ciba. N ya'an ta nahannai adama a na Kashile ki ta n kasingai wa va,

¹⁶da u nekei mu ulinga u na mo okpo kagbashi ke Yesu Kishi wa Azakayimbi. N ya'an ka ta Kashile tsugbashi a ubuta u kuyotsongusu Arabali a Singai a ni. Mi ta tsu ganu† ciya Azakayimbi o okpo tsa alyuka a na Kashile ka kisa; dada, alyuka a na Ayinviki a Kashile a za'i cida cida.

¹⁷Adama a nannai, n ya'an ta mazanga adama a ili i na n ya'in adama a Kashile a ubuta u Yesu Kishi.

¹⁸Mi a kuya'an kadanshi ki ili i yoku ba, sai ili i na Kirisiti Kishi u ya'in a ubuta u va ana n tonoi n Azakayimbi adama a na a panaka Kashile. O tono ta Kashile adama a ili i na n danai da n ya'in kpamu.

¹⁹Ele feu a panaka ta Kashile adama a utsura wi ili i mereve† n ili i gbagba'in i na e enei, n adama a utsura wa Ayinviki a Kashile. N ya'an ta kadanshi ka Arabali a Singai a Urishelima da n dikai a kubana da'in sai Ilikurumu, tsu nan lo da ta na n kotsoi kuya'an kadanshi ka Kashile a ubuta dem.

²⁰N ci ciga ta kuya'an kadanshi ka Arabali a Singai a ubuta u na kata uma a panai ukuna u Kishi ba, adama a na n ciga kuya'an kuma'a a ulinga u na vuza u gitangi de ba.

²¹Wi ta tsu na Katagarda ka Cida ka danai: "Aza a na uma a danai ukuna u ni ba, i ta e kene, aza a na kpamu a panai ukuna u ni ba, i ta e kuyeve."

Bulusu u ciga ta kene aza o Roma

²²Ulinga u nam pa u kpadasa mu ta kubana kene da.

²³Gogo na n kotso ta ulinga u va a ubuta kakau u nam pa. M megeshe ma de dada n cigai kene da.

²⁴Mi ta ofobuso a na n kubana Asubaniya, a ayin a na baci n dengai nwalu ma, mi ta a kubanuku n Roma.† Ayin a na baci m panai uyo'o u kuyongo n ada kenu, kata i yeve i soku mu n kana uye a kubana de.

²⁵Amma kafu me ene da, sai m bana bili a Urishelima adama a na m banka n kune'e wa aza o Kutoni a na i de.

²⁶Alisa a aza o Kutoni† a Makidoniya n Akataya e sheshe ta n ucigi u kaci ke le da e nekei ikebe adama a na a banka aza a unambi a katsuma ka uma a Kashile a Urishelima.

²⁷Azākayimbi a ciya ta de asuvayali a ubuta u Kashile adama a Ayahuda. Na u zuwa ta kune'e ku le ko okpoi adanshi i ta a kutsupa kutan, amma i ta a mazanga adama a na e neke kune'e ku le n ekiye e re.

²⁸Ayin a na baci n kotsoi kuneke ikebe i nam pa, mi ta e kene da kata n laza n kelime a kubana a Asubaniya.

²⁹N yeve ta kpamu n yawa baci wa da, Kirisiti Kishi wi ta e kuneke mu unasingai kau adama a na n neke da.

³⁰Uma a va, n folono da ta n kula ku Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi i bolongu nu mpa a ubuta wu ulinga u va a ubuta u kuya'an kavasa u Kashile adama a va. Ya'in nannai adama a ucigi u da adama a va u na Ayinviki a Kashile e neke da.

³¹Ya'in kavasa adama a aza a na i a ubon u Yahuda, aza a na e nekei kadu n Yesu Kishi ba, kata a uka mu muna ba. Ya'in feu kavasa adama a na aza o Kutoni a na i a Urishelima a ya'an mazanga adama a ili i na n ya'in kata n ciya m banka le.

³²Kashile ku ushuku baci, n kutawa ta wa da m mazanga, kata idashi i va n ada i zuwa mu m pana uyo'o kata wo okpo mu wuvuki.

³³Gogo na kpamu, ya'an Kashile, vuza na u ci neke tsu matana, u yongo n ada raka. Ta nannai.

Roma 16

Bulusu u kyasai aja'a a ni

¹Mi ta n ili i singai i na n kudansa adama a Fibi, vuza na wi a kuya'an tsugbashi a alisa a aza o Kutoni a Seneriya.

²N folono da ta yi isa yi a uye u Vuzagbayin uteku u na u yotsoi uma a Kashile a isa uma. Bankai ni a uye u na yi a kufuda dem, adama a na u banka mu ta n uma o yoku n abundai feu.

³Kyasakai mu Pirisila n Akila, aza a na a ya'in ulinga kobolo nu mpa a ubuta u kuya'an Yesu Kirisiti Kishi tsugbashi.

⁴Ishi ta a kukuwa adama a kubanka mu. N ya'an le ta ogodiya kau, a alisa a aza o Kutoni a Azakayimbi raka a ya'an le ta feu ogodiya.

⁵Kyasakai mu feu alisa a na a tsu gasasa a kpa'a ku le. Kyasakai mu kaja'a ku ucigi ka va Abanita. Ayi da vuza iyain vu na wo okpoi vuza vu Kutoni a ubon u Asiya.

⁶Kyasakai mu Meri, vuza na u ya'in ulinga kau adama a da.

⁷Kyasakai mu uma a va Andaronika n Juniyasu, aza a na o yongoi a ugbashi kobolo nu mpa. O okpo ta aza o Kutoni a Kirisiti a cau nu mpa, azusuki kpamu a cikpa le ta.

⁸Kyasakai mu Afiliya, ayi kaja'a ku ucigi ka va ka'a, vuza na wi vuma vu Vuzagbayin.

⁹Kyasakai mu Ubanasu, vuza na wi a kuya'an Kirisiti Kishi tsugbashi kobolo n atsu. Kyasakai mu kaja'a ku ucigi ka va Sitaka.

- ¹⁰Kyasaḱai mu Abali, vuza na u yotsongi a na mayun ḁa wi o kutono Kishi. Kyasaḱai mu Arisotobulu, n aza a kpa'a a ni.
- ¹¹Kyasaḱai mu Horodiya, vuma vu va. Kyasaḱai mu Nakisa n aza a kpa'a a ni a na i aza o Kutoni a Vuzagbayin.
- ¹²Kyasaḱai mu Tarafina n Tarafusa, amaḱi a na a ya'in ulinga kaḁu adama a Vuzagbayin. Kyasaḱai mu kaja'la ku ucigi ka va Basisa, vuka vi yoku vu na vi ya'in ulinga kaḁu adama a Vuzagbayin.
- ¹³Kyasaḱai mu Rufas, vuza na wi kagbashi ka singai a ubuta u Vuzagbayin, kata kparamu i kyasa anaku a ni, vuza na wo okpoi tsu mma wa va.
- ¹⁴Kyasaḱai mu Asinkirita, n Filiguna, n Hamisa, m Batureba, n Hamasa, kata feu i kyasa aza o Kutoni a na i kobolo n ele.
- ¹⁵Kyasaḱai mu Filulugusa, n Juliya, n Niriya vali, n taku vi ni, kobolo n Ulamfa, n uma a Kashile raka a na i kobolo n ele.
- ¹⁶Kyasanai n ucigi u Kirisiti Kishi. A'isa a aza o Kutoni a Kishi raka i ta a kuyasa da.

Kadanshi ku ukocishi

- ¹⁷Uma a va, n folono da ta kata i zuka n aza a na a tsu tuka m mepecemgbenei kata a zuwa uma a tadatsa a ubuta wu uneki u kadu u le, kata kparamu o yotsongusu ili i yoku kau n i na yi isai de. Ya'in da'in n ele.
- ¹⁸Aza a na a ci ya'an nannai Kishi Vuzagbayin vu tsu da i a kuya'anaka tsugbashi ba, amma i ta kuya'an ili i na i yokpoi le koci. A tsu dansa ta n uma n una u singai n kuya'an kucikpa ka a'uwa kparamu, nannai a ci yansa ta aza a na a kpadai kuyeve ukuna wi ili i kavama i nam pa.
- ¹⁹Aza o Kutoni raka a pana ta a na i tonoi Vuzagbayin, adama a nannai mi ta a mazanga adama a da. Amma n ciga da ta i ya'an n ugboji a ubuta wi ili i singai, kata kparamu ili i bura da n kawuya ba.
- ²⁰Kashile ka na ka tsu tuka m matana, wi ta a kuminjarangu Malyali daka vu ene a da babu megeshe. N vasa ta adama a na kasingai ka Vuzagbayin vu tsu Yesu u yongo n ada.
- ²¹Timoti, vuza na wi ulinga kobolo nu mpa wi ta ikyashi i da. Uma a va feu, Lusiya, n Yason, n Susibataru i ta ikyashi i da.
- ²²Mpa da Taratiya, mi ta kparamu a kudana ili i na Bulusu u danai mu n dana. Mpa feu mi ta a kuyasa da a uye u Vuzagbayin.
- ²³Gayu wi ta ikyashi i da. U rabasa mu ta n aza o Kutoni raka ana a tsu uwa a kpa'a ku ni. Arasata, kofobi ki ikebe ki likuci, n kaja'la ku ucigi ka tsu Kawata i ta ikyashi i da feu.
- [²⁴N vasa ta adama a na Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi u ya'anaka da raka kasingai ka ni. Ta nannai.]

Avasa a kucikpa

²⁵Ya'an ci neke K̄ashile tsugbayin! Wi t̄a a kufud̄a wa zuwa d̄a i shamgba n utsura a ubut̄a wu uneki u kaḍu u d̄a, uteku u na Arabali a Singai a danai. Daḍa akaka adama e Yesu Kirisiti Kishi n kusheshe ku ni ku na K̄ashile ko sokongi ali m mani-mani va d̄e.

²⁶Amma gogo na id̄ani i eneki i zuwa le t̄a e yeve mayun e keteshe. K̄ashile kpamu, vuza na u tsu kuw̄a ba, u dana t̄a a zuwa akaka a nam pa a ya'an uyeve r̄aka a id̄ika adama a na e neke aḍu kaṭa kpamu o tonoyi.

²⁷Kas̄akpa K̄ashile, vuza vu ugboji endelen, wi isa tsugbayin a ubut̄a u Yesu Kirisiti Kishi ko wanai. Ta nannai.

1 Korintiya

1 Korintiya 1

Kubayuwā

¹⁻²Mpa Bulusu n dānakai a'isā a aza o Kutoni† o Korintiya akaka a nam pa. Mi tā a kusuku ikyāshi i vā, mpa n Sasatsani. Kāshile ke dēke mu tā mo okpo vuzavusuki vi Yesu Kirisiti Kishi adama a na ta Kāshile ka cigai nannai. Kāshile ke dēke dā tā adama a na yo okpo uma a cida ā ni. U bonokoi dā cida ā ubutā u Yesu Kishi. U ya'an tā nannai kpamu adama a uma rākā a na i a kuya'anka kula ku Vuzagbayin Yesu Kishi tsugbashi ā ubutā kakau dem. Kishi Vuzagbayin vu tsu dā n vu le feu.

³Ya'an Kāshile Dada vu tsu n Vuzagbayin Yesu Kishi e neke dā kasingai m maṭānā.

Bulusu u ya'ankai Kāshile ogodiya

⁴N ci ya'anka tā Kāshile kā vā ogodiya ayin tutu adama a kasingai ka na u ya'ankai dā, adā na gogo na yo okpoi aza o kutono Yesu Kishi.

⁵Yo okpo tā aza ā uciyi a uye kakau dem, kobolo n kadanshi n kuyeve dem adama a na adā yi tā vi te n āyi.

⁶Na va u yotsongu tā a na ili i na n danai dā adama ā ni mayun dā.

⁷Adama a nannai, yi isa tā kune'e kakau rākā ku na i cigai ku na Ayinviki ā Kāshile† e ci neke, adā a kuvana bil'i Vuzagbayin Yesu Kishi a na wo bono.

⁸Wi tā e kuneke dā utsura ali a kubana a uteku adama a na Kāshile ke neke dā unushi wi ili ba a kanna ka na Vuzagbayin Yesu Kishi u kubono kpamu.

⁹Mayun dā Kāshile ki tā a kuya'anka dā ili i nam pa adama a na u ci ya'an tā ili i na u danai wi tā a kuya'an. Āyi dā u zagbai dā yo okpo kobolo m Maku mā ni, Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi.

Uma e pecuki kaci ke le ugboke kakau

¹⁰Uma ā vā, n folono dā tā rākā i panakpanai adama o tsugono tsu Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi. Kātā i pecuku kaci kā dā ugboke kakau ba, amma bolongi ekiye ā dā ā ubutā u te adama a na yo okpo n kaḍu ke te n kusheshe ku te kpamu.

¹¹Uma ā vā, uma o yoku a na i a kpa'a ku Kulawi a dana mu tā i yongo tā a kanananai uteku u dā.

¹²A danai yaba dem vu dā u dansai ili i ni kau. Vuza te u danai, “Mi tā o kutono Bulusu.” Vuza yoku kpamu a kudana, “Mi tā o kutono Apolosu.” Vuza yoku kpamu u danai, “Mi tā o kutono Biturusu.” Vuza yoku kpamu u danai, “Mi tā o kutono Kishi.”

¹³I tā a kufudā e pece Kishi vuza na wi vuza te a ugboke kakau? A!ā! Bulusu u kuwā tā adama ā dā a madāngā ma atakaci? Ko kenu! A ya'anka dā tā kusumbu ka akucina adama a na yo okpo mukumitoni m Bulusu? A!ā!

¹⁴N cikpa tã Kãshile n ya'anaka ko vuza te vu dã kusumbu ka akucina ba, sai Kirisibu koci n Gayu.

¹⁵Gogo na babu vuza na u kudana n ya'anaka yi tã kusumbu ka akucina n kula ku va.

¹⁶(Kai, n ciba tã gogo na! N ya'anaka tã feu Istifanu n limata i ni kusumbu ka akucina, amma n doku n ciba ko n ya'anaka tã vuza yoku kparamu ba.)

¹⁷Kishi u suku mu n ya'anaka uma kusumbu ka akucina ba. U suku mu tã n dana uma Arabali a Singai a ni. Ayin a na baci n danai Arabali a Singai a, mi a kuya'an kadanshi n tsuzogu ba, adama a na n ciga utsura wu ukpa u Kishi a madanga ma atakaci wo okpo gbani ba.

Kishi ka'a utsura n ugboji u Kãshile

¹⁸Ayin a na baci aza a na i a uye u na a kuni'wan a panai akaka a ukpa u Yesu Kishi, wi tã o kokpo le ili yi izoshi. A ayin a na baci atsu vu na Kãshile ki a kisa tsu panai a dã, wi tã o kokpo tsu utsura u Kãshile.

¹⁹A dãna tã punu a Katagarda ka Cidã: “Mi tã a kulangasa ugboji wa aza a na a dikai kaci ke le i tã n ugboji. Mi tã a kukpada kuyeve ka aza e kuyeve.”

²⁰Yi dãi ugalin u na wi punu wa alanshi e kuyeve a aduniyan a nam pa, nu nlum n wila, n aza a kanananai ku ukuna? Kãshile ka zuwa le tã dẽ rakã o okpoi ukuna u tsulau dã u zuwai ugboji u le wo okpoi wasasa.

²¹Kãshile n ugboji u ni u rece tã ili rakã ciya uma a aduniyan a nam pa a kpadã kene yi, o tono baci ugboji u le. U kucikpa u zagbai kisa aza a na e nekei adu e le n akaka a na tsu tukai, a na o yotsoi ili i tsulau.

²²Ayahuda a ci ciga tã e ene ili i mereve ili i kuyotsongu an Kãshile ki a kuya'an ulinga. Azakayimbi a ciga tã a ciya ugboji.

²³Adama a nannai, atsu tsu dana baci Kishi u kuwa tã a madanga ma atakaci, dã Ayahuda a danai ili unushi i dã, dã Azakayimbi a danai na lo va rakã ukuna u tsulau u dã.

²⁴Amma akaka a uma a na Kãshile ka zagbai a katsuma ka Ayahuda n Azakayimbi dem, a dã na: Kishi, ayi dã utsura u Kãshile n ugboji u Kãshile.

²⁵Ko an Kãshile ka ya'in adanshi tsulau tsu dã yi, u la'a tã yaba dem vu na u buwai ta na ugboji, ko a na wi adanshi wi n utsura ba, u la'a tã yaba dem ta na utsura.

²⁶Uma a va, cibai tsu na yi ishi a ayin a na Kãshile ka zagbai dã. Uma a aduniyan a nam pa e sheshe a na adã n abundai yi n ugboji ba. Adã na yi azagbagba'in yi gbayin ba. Aza a na kparamu i umaci u mogono i gbayin ba.

²⁷Kãshile ka kucikpai ka zagbai ili i na uma a aduniyan e yevei i ili i tsulau i dã, adama a na u neke aza a na a danai i tã n ugboji wono. Da u zagbai aza a na i babu utsura u ciya u neke aza a na i n utsura wono.

²⁸U zagbai ili i na uma a aduniyan o goyoi dā a danai i subā ko i ga'an ba, dā u ya'in ulinga n ili i nan lo ya i na uma e sheshei i dā i la'i n kuga'an, dā u bonokoi i dā gbani.

²⁹Kashile ka ya'an tā nannai adama a na kaṭa vuza u ya'an arāḍi e kelime ka ni ba.

³⁰Kashile ayi dā u zuwai dā i bolongi kaḍi ka dā n Yesu Kishi. Kashile ka zuwai Kishi wo okpo n ugboji adama a tsu. Adama a ni dā Kashile ki isai tsu. Kishi u zuwai tsu tso okpoi cidā, dā u nekei kaḍi ka ni adama a na wu utaka tsu punu a ubuta wu unushi.

³¹Katagarda ka Cidā ka danai, “Vuza na baci u cigai kuya'an arāḍi, u ya'an a dā koci n ili i na Vuzagbayin u ya'in.”

1 Korintiya 2

Kadanshi ku ukuna u Kishi n ukpa u ni

¹Uma a va, ana n tawai n danai dā akaka a Kashile, n ya'an ulinga n kadanshi ko tsuzogu ko ku ugboji ba.

²Ana mi kobolo n adā, n dana ya'an n cinukpa n ili raka, sai Yesu Kishi ali ukpa u ni a madanga ma atakaci.†

³Ana n tawai wa adā, ikyamba i va i kuwa tā ali e kujele adama o wovon.

⁴Ayin a na baci n ya'in kuyotsongu n kudana uma Arabali a Singai, n dansa tā mejege. N dansa n ugboji ko n leleshe uma ba. N kasakpa tā Ayinviki a Kashile o yotsongu utsura u ni.

⁵N ya'an tā nannai adama a na i ciya uneki u kaḍu adama a utsura u Kashile, amma adama a ugboji u vuma ba.

Ugboji u Kashile

⁶Ana mi kobolo n aza o Kutoni a na a kutsai, n ci ya'an tā kadanshi n ugboji, amma n icu'u yu ugboji ya aduniyan i dā ba. Icu'u yu ugboji i nan lo i na aza o tsugono a aduniyan a cigai i dā ba, ele dā aza a na utsura u le u tsu namgba gbani.

⁷N ci ya'an tā kadanshi ku ugboji u Kashile u na wi usokongi, ka buwa usokongi ali n gogo na ba. Kafu aduniyan a gita, Kashile ko fobuso tā ugboji u nam pa adama a na u tuka tsu n tsugbayin.

⁸Aza o tsugono a aduniyan a nam pa ko vuza te u yeve ba. Ishi baci e yeve, ishi a kuna Vuzagbayin vu na wi n tsugbayin a madanga ma atakaci ba.

⁹Amma Katagarda ka Cidā ka danai: “Ili i na Kashile ko fobusokoi uma a na a cigai ni i la'a tā i na e enei n aashi e le, dā kpamu i doki i la'i i na a panai n atsuvu e le. Kaṭa bil'i i dā i uwa aḍu a uma ba!”

¹⁰Amma ci yeve tā ili i nam pa adama a na Ayinviki a Kashile o yotsongu tsu tā i dā dē raka. U lansa tā ili raka, ali n kusheshe ku na ki usokongi da'in ku Kashile.

¹¹Avu dā koci vi yevei ili i na yi punu a kaḍu ka nu, Ayinviki a Kashile a dā koci feu e yevei ili i na yi punu a kaḍu ka Kashile.

¹²Amma Kaṣhile ke neke tsu ta Ayinviki a a ni. I daɗa i zuwai da ci sheshe uteku u na uma a aduniyan a nam pa e ci sheshe ba. I da kpamu i zuwai da tsu kuyeve ili i na Kaṣhile ke nekei tsu bari.

¹³Ana tsu danai da nahannai, ci ya'an ulinga n kadanshi ku ugboji u vuma ba. Ci ci ya'an ta kadanshi ki ili i na Ayinviki a Kaṣhile a danai tsu tsu dansa ayin a na baci tsu dansai hawun ili i mayun wa aza a na i n Ayinviki a Kaṣhile.

¹⁴I daɗa i zuwai vuza na wi n Ayinviki a Kaṣhile da koci u kufuɗa kuyeve ili yi unasingai ya Ayinviki a Kaṣhile. Vuza na baci wi n Ayinviki a Kaṣhile ba, wi ta kusheshe kata u dana unasingai u nam pa ili i wasasa i da.

¹⁵Vuza na baci wi n Ayinviki a Kaṣhile, da u fudai u lanai ili i nam pa, amma babu vuza na u kufuɗa wo kondo yi.

¹⁶Katagarda ka Cida ka danai: “Yayi u yevei kaɗu ka Vuzavaguɗu? Yayi u kufuɗa kuya'anka yi kadanshi ko odoki?” Amma ci ta a kufuɗa kuyeve ili i nam pa, adama a na ci ta n kaɗu ka Kishi.

1 Korintiya 3

Agbashi a Kaṣhile

¹Uma a va, ayin a na mi n aɗa n ya'an kadanshi n aɗa tsu na n cigai tsa aza a na e kutsai a ubuta u Kutoni ba. Kadanshi ka sai n ya'an adanshi aɗa aza a aduniyan a da yi, ko nrebu a ubuta u Kishi.

²N neke da tsuwa'a ba, adama a na i buwa ta bi'i a kapa mani. Ko n gogo na kata u kutsa kulya'a tsuwa'a ba, adama a na yi ta o kuyongo tsu na uma a aduniyan i o kuyongo.

³Yi ta e cisha'e uteku u da da kpamu yi a kuya'an vishili uteku u da feu. Na va u yotsongu an aɗa uma a aduniyan a da yi da yi kpamu o kutono uye wa aduniyan ba?

⁴Vuza da vi yoku u danai, “Mi ta o kutono Bulusu.” Vuza yoku kpamu u danai, “Mi ta o kutono Apolosu.” I dansa baci ili tsu nam pa, yi ta a kuya'an tsa aduniyan a nam pa.

⁵Ayi Apolosu ili i yoku i da wi? A'a! Ayi Bulusu ili i yoku i da wi? A'a! Atsu agbashi a Kaṣhile a da koci a na a bankai da i neke aɗu. Yaba dem vu tsu u ya'an ta ulinga u na Vuzagbayin Yesu u zuwai tsu ci ya'an.

⁶N cali icu'u, da Apolosu u tsungi i da mini. Amma Kaṣhile ka'a ka zuwai i da i gbonguroi.

⁷Vuza na u ya'in vicala n vuza na u tsungi mini dem ele gbani da i, amma Kaṣhile ka'a vuza vu usubi adama a na ayi u zuwai icu'u ya i gbonguroi.

⁸Kacali n katsungi ka mini dem vi le a ciga ta ashina a singai. Kaṣhile ki ta e kuneke yaba dem vi le katsupu adama a ulinga u na a ya'in.

⁹Atsu ci ta ulinga kobolo n Kaṣhile, aɗa da kashina ka Kaṣhile. Aɗa da kpamu kuma'a ku na Kaṣhile ka mali.

¹⁰N ya'an ta ulinga u kama'i ka na ki mayun adama a na K^{ashile} ka zuwa mu ta n fuda ku da. Mpa da n varai kasaka ka, vuza yoku tamkpamu wi a kulya'a kelime n kuya'an kuma'a. Amma yaba dem vu da u zuka n uteku u na wi a kuya'an kuma'a ka.

¹¹Kuma'a ku na tsu varai va Yesu Kishi† da, babu kpamu vuza na u kuvara kuma'a ku yoku.

¹²Uma a ya'an baci kuma'a a ubuta u na a varai, aza o yoku i ta a kuya'an ulinga n azanariya, ko azurufa, ko atali a na i n ikebe. Aza o yoku i ta a kuya'an ulinga nu ndanga ko mita mi ijanu ko ci'iwa.

¹³Amma ayin o kukondo a na a kuya'an uma afada i ta lo a kutawa a kanna ku ukocishi, adama a na e ene ulinga u na kama'i dem ka ya'in. Ulinga u yaba dem i ta a kuzuwa u da a akina ko u da u kula.

¹⁴Kuma'a ka ku kula baci ba, kama'i ka ki ta a kuciya katsupu.

¹⁵Amma kuma'a ka ku kula baci, kama'i ka ki ta a kunamba ili raka. Kama'i ka ki ta a kuciya wishi, amma wi ta o kuyotso an vuza na u fatatsai a akina.

¹⁶N yeve ta i yeve ta ada a'isa a K^{ashile} a da yi, i yeve ta kpamu Ayinviki a K^{ashile} feu i ta punu n ada!

¹⁷K^{ashile} ki ta a kuni'wantangu yaba dem vu na u fada a'isa a ni. Ili i na i zuwai i da da, adama a na a'isa a K^{ashile} i ta cida, ada a kaci ka da feu a'isa a ni a da yi.

¹⁸Kasakpai kudoro kaci ka da. Aza o yoku a da e ene ta adanshi i ta n ugboji a aduniyan a nam pa. Amma uma a nan lo sai o bonoko kaci ke le alau a ubuta wi ili ya aduniyan, adama a na o okpo uma a na i n ugboji mayun.

¹⁹Ili i na aduniyan i a kinda an tsulau i da da K^{ashile} ko bonokoi ili yu ugboji. Katagarda ka Cida ka danai, "K^{ashile} ka tsu aza ta aza a ugboji a ayin a na baci a ya'in ugboji u modoroko u le."

²⁰Da kpamu u danai, "Vuzavagudu u yeve ta ofobuso a na uma a ugboji a ci ya'an gbani da a da i."

²¹Kata vi ya'an aradi a ayin a na vi o kutono uma a gbagba'in ba. Ili raka i nu i da:

²²Bulusu, n Apolosu m Biturusu uma a da a da. Aduniyan raka kpamu a da a da. Nannai kpamu wuma n ukpa u da u da. Ko gogo na ko ayin a na i lo a kutawa a da a da. Mayun ili raka i da i da,

²³ada kpamu aza a Kishi a da, Kishi kpamu vu K^{ashile} da.

1 Korintiya 4

Ulinga u na azusuki a ya'in

¹U galan ta uma a dika tsu atsu agbashi e Kishi a da, aza a na K^{ashile} ke nekei ili i mayun i na yi usokongi.

²Uma e neke baci agbashi ulinga a ya'an, i ta a kuciga le a ya'an u da n kadu ke te.

- ³N tsu va, n kebece ko aḍa i ya'an̄ka mu afada ba, ko a kunukafada a ya'an̄ka mu afada. N ya'an̄ka bi'li kaḍi ka va afada ba.
- ⁴N yeve ta mi ta n asuvu a singai, amma ili i nam pa i zuwa mu mo okpo cida ba. Vuzagbayin da vuza na u kuya'an̄ka mu afada.
- ⁵Kata i ya'an̄ afada babu ayin a yawa ba, vanai sai ayin a na Vuzagbayin u bonoi. Wi ta a kutaka ili i na yi usokongi a kayimbi gogo na e keteshe, kata u palukpa ili yu usokongi i na uma i a mali a adu e le. Kata ayin a nan lo Kashile ka cikpa yaba dem tsu na u gal'in.
- ⁶Uma a va, n zuwa da ta yi indana Apolosu nu mpa tsa agisana a ili i na mi a kadanshi, adama a na aḍa feu i lana ili i na ansa i a kudana, "Tono i ili i na a danai a Katagarda ka Cida koci." Ta lo ya cikpa vuza te i kasakpa vuza te.
- ⁷Aḍa da tamkpamu anan ya? I dana ta i la'a ta aza o yoku a na i aza o Kutoni? Yi dai yi n i da i na Kashile ka kpaḍai kuneke da? Ili i na yi n i da raka i Kashile i da baci, yi dai i zuwai da yi aradi adanshi aḍa da i ya'in i da raka n kaḍi ka da?
- ⁸I sheshe ta yi ta n ili raka i na i cigai. I sheshe ta yi ta n uciyi. I sheshe ta yo okpo ta ngono, amma n atsu ba. N ciga ta yi ishi yo okpo ngono adama a na atsu feu tso okpo ngono kobolo n aḍa.
- ⁹Me ene ta adanshi Kashile ka zuwa tsu ta azusuki† tso okpo uma a na osoji e ci neke wono e keteshe, tsa aza a na i ugbashi a kuvana kilukpa. Ci ta tsu uma a na a tsu banka a ubuta u kuna e keteshe, kata uma n alingata dem e ene le a kukuwa.
- ¹⁰Uma a aduniyan a nam pa a dana ta atsu va alau a da ci, adama a na ci ta a kuya'an̄ka Kishi ulinga. Amma aḍa, i sheshe ta yi ta n ugboji adama a na yi ta o kutono Kishi, ashe ta na ba. I sheshe ta ci n adu a ugbami ba, aḍa i la'a tsu ta adu a ugbami, ashe ta na ba. I sheshe ta uma i ta e kuneke da tsugbayin, amma e neke tsu tsugbayin ba, ashe ta na ba.
- ¹¹Ali n gogo na ci ta a kupana kakuli n kambulu. Akashi a tsu a na a karai a da a buwai tsu koci. Uma e nekei tsu atakaci kau. Ci m kpa'a ku kaḍi ka tsu ba.
- ¹²Tsu dakakai adama a na ci ya'an̄ ulinga n ekiye a tsu. Ayin a na baci uma a ya'ankai tsu una, atsu tamkpamu ci ya'an̄ka le unasingai. Uma e neke tsu baci atakaci, atsu tsu lulukpa ta n a da.
- ¹³Uma a dansa baci ili i gbani-gbani adama a tsu, atsu tsu dansa ta ili i singai adama e le. Ali a kutawa gogo na uma a dika tsu ta an kakiza kobolo kpamu n akama a tsuwa'a.
- ¹⁴N dana ili i nam pa adama a na n ciga da ta i pana wono ba. N ciga ta m barangu da adama a na aḍa muku n va n da yi.
- ¹⁵Uma akpan kupa (10, 000) i ta a kufuda kupi'isaka da ukuna u Kishi, amma mpa da esheku a da koci. Yo okpo ta muku n va ana n danai da ukuna u Yesu Kishi.
- ¹⁶Adama a nannai n folono da ta, tonoi agisana a va, kata i ya'an̄ tsu na mi a kuya'an̄.

¹⁷I dāda i zuwai dā mi a kusuku maku mā va Timoti wā dā. Ayi dā macigi mā va, kagbashi ka Vuzagbayin ka'a mayun. Wi tā a kucibaka dā uteku u na n yongoi adama o kutono Kishi, tsu na mi a kuya'an kuyotsongusu ku va a a'isa aza o Kutoni a na m banai dem.

¹⁸Aza o yoku a dā i tā aradi adama a na e sheshe tā mpa mi a kutawa me kene dā ba.

¹⁹Amma Vuzagbayin wu ushuku baci n kutawa ku va, mi tā a kutawa babu megeshe. N tawa baci mi tā e kene ili i na aza a aradi a nan lo i a kuya'an. N kuyeve tā an mayun dā baci yi n utsura a ubuta u Kashile, ko an kadanshi ka gbani ka baci i a kuya'an n una.

²⁰Tsugono tsu Kashile adama a kuya'an kadanshi a dā koci ba, amma adama o kuyongo n utsura u Kashile.

²¹Punu a katsuma ki ili i re i nam pa, yi dai i zagbai: n tawa wā dā adanshi mi tā m macaka ma mafabuka, ko n tawa n ucigi n kule'eshe?

1 Korintiya 5

Kudansuka aza o Kutoni adama a tsugbani

¹M pana tā uma o yoku a danai vuma vi yoku a katsuma ka dā wi tā a kuya'an tsugbani an wi a ka'asasa n vuka ve esheku a ni. Ko uma a na e yevei Kashile ba, a iwan tā bi'i ili i nan lo.

²U ga'an tā i pana wono, dā kucikpa yi a kuya'an aradi. U ga'an tā adu a dā a namgba adama a unushi u vuma vu nam pa. Yi ishi baci i namgba atsuma nannai, yi ishi tā a kusanka yi kuga'asa n ada a obolo a dā.

³Ko an mi da'in n ada, n ci yongo tā a kucibasa dā a kadu ka va. N kotso tā de kuya'an afada adanshi mi tā lo kobolo n ada gogo na. N utsura u na Vuzagbayin Yesu u nekei mu, n sheshe tā i neke vuma vu na u ya'in unushi u nan lo wa atakaci.

⁴U ga'an tā i deke obolo. I ya'an baci nannai kadu ka va ki tā de kobolo n ada, utsura u Vuzagbayin Yesu kparamu wi tā o kutono n ada a ubuta wo obolo u dā.

⁵U ga'an tā i neke vuma vu nan lo e ekiye a Malyali kata u neke ikyamba i ni atakaci. Kata nannai ayinviki a ni a ciya wishi ayin a na baci Vuzagbayin Yesu u bonoi.

⁶Aradi a dā a ga'an ba. Ada feu i lana ili i na ansa a i a kudana, "Kusasu ku kenu koci a umbuku baci ku tsu zuwa tā kiya ku masasu ku shita kau." Na va dāda i kasakpa baci vuma vu tsugbani vu nan lo u lya'i kelime n kuyongo n ada, uma o yoku a katsuma ka dā i tā a kugita kuya'an unushi tsu na vuma vu nan lo va wi a kuya'an.

⁷Uteku u na Ayahuda a tsu takpa kusasu raka a i'uwa i le kafu a ya'an Kadiva ka Kupasamgbani, adama a nannai takpai vuma vu nan lo a katsuma ka dā. Kashile ka takpa tā de nshinda n dā adama a na Kishi u kuwa tā adama a na wi isa tsu a ubuta wu unushi u tsu. Wi tā tsu malala ma na Ayahuda a kidai a Kadiva ka Kupasamgbani n ayin a cau.

⁸Adama a na ta ki nannai mayun, ci cibai ayin tutu a na ɗtsu uma ɗ Kɗshile a dɗa ci. U ga'an tɗ tsu vakangu kusu ku kuku. Dada, tsu kɗɗakpa cishe'e n kuya'an ki ili i gbani-gbani tsu na ci ishi a kuya'an kafu tso okpo aza o Kutoni.

⁹Ana n dɗanakai dɗa n ayin a dɗe, n dana dɗa tɗ kɗɗa i yongo kobolo n uma a na a ci ya'an tsugbani ba.

¹⁰A ayin a na n dɗanakai dɗa va, mi a kuya'an kadanshi ka aza a na i o Kutoni ba. Ele mayun dɗa aza o yoku e le a ci ya'an tɗ tsugbani. Aza o yoku e le i tɗ n ulyopi, aza o yoku e le a ci ya'an tɗ modoroko, aza o yoku e le kpamu o kutono amali. I ciga baci i suma uma a na i n unushi nannai, sai i kɗɗakpa kuyongo ka aduniyan ku nam pa.

¹¹Ili i na mi a kudansa i dɗada, pecei vuma vu na u danai ayi vuza vu Kutoni dɗa amma wi a kuya'ansa tsugbani. Pecei kaci kɗ dɗa n vuza vu ulyopi, n vuza na wi o kutono amali. Pecei kaci kɗ dɗa n vuza vu kulangasu, n vuza na wi kosoli, n vuza na wi a kuya'ansa modoroko. Kɗɗa i lya'a ilikulya'a n uma a na i nannai ba.

¹²Mi n utsura u na n kuya'anka aza a na i aza o Kutoni ba, afada. Amma yi tɗ n utsura i dansuka aza o Kutoni a na a ya'in unushi nannai.

¹³Kɗshile ki tɗ a kuya'anka aza a na i aza o Kutoni ba afada. Katagarda ka Cida ka danai, "Vuza dɗa vi yoku wi baci a kuya'an ili i gbani-gbani, lokoi ni."

1 Korintiya 6

Kubankanai ɗ kunukafada

¹Vuza dɗa vi yoku wi baci a kanananai n toku vi ni vi yoku vuza vu Kutoni, kɗɗa u dika kadanshi ka a kubana ɗ ubuta u keyevikafada ka na kɗ kpada'i kuya'an vuza vu Kutoni ba. I dana uma ɗ Kɗshile a ya'anka le ukuna wa afada wa.

²I yeve a na kanna ko yoku ɗtsu aza o Kutoni ci a kuya'anka aduniyan afada ba? Yi baci a kufuda kuya'anka aduniyan afada, ya kufuda kuya'an afada a ukuna u kenke'en feu ba?

³I yeve tɗ a kubana kelime ci tɗ a kuya'anka alingata afada nannai kpamu, ci tɗ a kufuda kuya'an afada a ukuna u kenke'en u wuma u nam pa.

⁴I ciya baci kanananai nahannai, yi dɗa i kubana wa eyevafada a na i kau n adɗa, aza a na aza o Kutoni e ci neke tsugbayin ba?

⁵Mi tɗ a kudansa ili i nam pa adama a na i pana wono. N yeve tɗ vuza yoku ɗ katsuma kɗ dɗa vuza na wi n ugboji u na u kufuda kuya'an afada, kanananai ki baci lo ɗ katsuma ka aza o Kutoni.

⁶Amma i tsu bankanai tɗ ɗ ubuta wa afada, kɗɗa i ya'an kanananai ka e kelime ka aza a na i aza o Kutoni ba. U ga'an i ya'an nannai ba!

⁷Ayin a na baci i dikai kanananai kɗ dɗa a kubana ɗ kunukafada, i yikpa tɗ dɗe. Vuza vu Kutoni vi yoku u nusaka wu baci, kɗɗa vu banka yi ɗ ubuta u keyevikafada ba. U la'a

ta n kuga'an vu kasakpa kadanshi ka nannai. Ko vuza vu Kutoni vi yoku u lya'a wu baci, kata vu banka yi u keyevikafada ba. U ga'an ta vu kasakpa ili ya nannai.

⁸Amma ada a kaci ka da i ci ya'an ta unushi nannai, kata kparamu i ya'an kalya'a a ubuta wa aza a da aza o Kutoni.

⁹⁻¹⁰Kata i yansa kaci ka da ba. Mayun i yeve ta aza a na a ci ya'an kawuya i a kuciya tsugono tsu Kashile† ba. Uma a nam pa ele da aza a na i o kutono amali. Uma a nam pa kparamu a ci ya'an ta tsugbani, n aza a na a ci ya'an tsugbani n amaci a na i e le ba, ko amaci a na a ci ya'an tsugbani n ali a na i e le ba, a kuciya tsugono tsu Kashile ba. Nannai kparamu n ali a na a ci ya'an tsugbani n otoku e le ali n uye kakau. Oboki, n aza a ulyopi, n aza a uboki m magalaka a kuciya tsugono tsu Kashile ba. Ta kparamu ki nannai n aza a na o tsu so'lo mara kata ma maka le, n aza a kulangasu. Uma a na i a kuya'an ili i nam pa raka a ku'uwa o tsugono tsu Kashile ba.

¹¹Kafu i neke adu n Vuzagbayin Yesu Kishi, ada vi yoku ishi ta i ci ya'an ili i gbani-gbani i nan lo. Amma Kashile ka za'a ta unushi u da da u bonokoi da cida, da u danai a cinukpaka da ta unushi u da babu kparamu ili i wono wa ni. U ya'an ta ili i nam pa dem n kula ku Vuzagbayin Yesu Kishi kobolo kparamu n utsura wa Ayinviki a Kashile a tsu.

Cikpa Kashile n ikyamba i nu dem

¹²Ada vi yoku i dansai ili i nam pa: “Mi ta a kufuda kuya'an ili i na n cigai dem, adama a na n neke ta de kadu ka va n Yesu.” Da mu ushuki nahannai: “E, kuyotsongusu ku nan lo ku mayun ku da. Amma na lo wi a kadanshi ki ili i na n ya'in raka i ga'an mu ta ba.” Mi ta a kufuda kudana, “N fuda ta kuya'an ili raka i na n cigai,” amma n iwan ta kukasakpa ko ili i te i bonoko mu kagbashi ka ni.

¹³I danai, “Tsuwa'a tsu dada ili i singai i katsuma, katsuma kparamu ili i singai i tsuwa'a i da.” Mayun da, amma kanna ko yoku Kashile ki ta a kuyawaka le uteku. Kashile ka ya'an ikyamba adama a tsugbani ba. U ya'an ta i da adama a na i cikpa Vuzagbayin, ayi Vuzagbayin tamkparamu kata u lana ikyamba ya.

¹⁴Kashile ka dengusai Vuzagbayin Yesu n wuma, wi ta feu a kudengusa tsu n utsura u ni.

¹⁵I yeve ta ikyamba i da yi ta ukambu kakau wi ikyamba i Kishi. U ga'an mu ta n dika ukambu wi ikyamba i Kishi wa, kata n gasaka u da n kashakanlai? U ga'an ba, ko kenu!

¹⁶I yeve an vuza u gasa baci ikyamba n kashakanlai o okpo ta ikyamba i te ba? Katagarda ka Cida ka dana ta, “Aza e re o bolongu ta da o okpoi vuza te.”

¹⁷Amma vuma vu na u bolongi kaci ka ni n Vuzagbayin, ayinviki a ni n Ayinviki a Kashile a o okpo ta e te.

¹⁸Adama a nannai sumai tsugbani. Unushi dem u na uma a ya'in ta punu u da wi a ikyamba i le ba, sai tsugbani koci. Aza a na a ci ya'an tsugbani a ci ya'anka ta ikyamba i le unushi.

¹⁹I yeve an ikyamba i dā i dā ubutā u na Ayinviki a Kāshile i idashi ba? Ayinviki a Kāshile i tā punu wā aḏā. Kāshile ka'a a kaci kā ni u nekei dā Ayinviki a Kāshile. Aḏā yi n kaci kā dā ba, amma u Kāshile u dā yi.

²⁰Kāshile ka tsula dā tā. U tsupa tā dē kāu adama a dā. Adama a nannai, ili i na baci de dem i zuwai ikyamba i dā kuya'an, i yotsongu a na i nekei Kāshile tsugbayin.

1 Korintiya 7

Kuyotsongusu ku yolo

¹Gogo na n kudana dā tā ili i na n sheshei n ukuna u na i dānakai mu a katagarda ka akaka kā dā. I danai, “Vuma u ciga baci Kāshile ka pana uyo'o u ni, u kula'a tā n kuga'an u kpaḏā kuya'an yolo.”

²Wushuki u vā u dāḏā: uma n aḅundai a tsu fudā a kānā kaci ke le ba, i dā i tsu zuwa dā a ci ya'an tsugbani. I dāḏā i zuwai dā u ga'in yaba dem u ya'an yolo kātā u vaku n vuka vi ni koci. U la'a tā n kuga'an kpmu, vuka dem u ya'an yolo kātā u vaku n vali vi ni koci.

³Vali u iwan kuvaku n vuka vi ni ba. U ga'an tā u vaku n vuka va, adama a na ayi vali vi ni dā wi. Kātā kpmu vuka vi iwan kuvaku n vali vi ni ba. U ga'an tā u vaku n vali va, adama a na vuka vi ni dā wi.

⁴Vuka vi neke utsura wi ikyamba i ni u vali vi ni, vali feu u neke utsura wi ikyamba i ni u vuka vi ni.

⁵Kātā i sankaḅai ikyamba i dā ba, saidei i sheshe baci kukaḅakpa bi'i adama a na i ya'an avasa a katumā ka ayin kenu a nan lo a. Kātā i bono kpmu i gasa ikyamba, ta lo Malya'iḡ mo kondo dā adama a na i fudā i kānā kaci kā dā ba.

⁶N dana tā ili i nam pa adama a na n kaḅakpa dā i kpaḏā kuvaku n vuka ali a kubana megeshe kenu i ciga baci. Wilā u dā e nekei i ya'an nannai ba.

⁷Mi ishi tā a kula'a n kuciga aza o Kutoni a kpaḏā kuya'an yolo, tsu na mpa mi babu yolo. Amma Kāshile ke ci neke tā yaba dem kune'e ku ni. Ayi na n kune'e ku ni, ayi na dē feu n kune'e ku ni kau.

⁸Gogo na mi tā a kuya'an kadanshi n aḏā aza o Kutoni ali n amaci a na i agapa. U ga'an tā i kpaḏā kudoku kuya'an yolo kpmu. Yongoi nannai endelen tsu na mi.

⁹Amma yi baci a kufudā kukaḅai kaci kā dā ba, i ya'an yolo. U la'a tā n kuga'an i ya'an yolo a na yo yongo a mazama mā amaci n ali.

¹⁰Mi tā n wilā u na n kuneke, aḏā na yi n yolo. Amma mayun dā Vuzagbayin Yesu n kaci kā ni u nekei tsu wilā u nam pa, mpa dā ba. Vuka dā baci vi, kātā vu dēngā u vali vu nu ba.

¹¹Ko vu dēngā baci, kātā vu doku vi ya'an yolo i yoku ba, saidei vu bono u vali vu nu. Vali dā baci ta na vi, kātā vu loko vuka vu nu ba.

¹²Gogo na mi t̄a a kadanshi n aḍā na yo oloi aza a na i aza o Kutoni ba. Vuzagbayin Yesu u neke tsu kuyotsongusu adama a ukuna u nam pa ba, amma mpa mi t̄a e kuneke dā kuyotsongusu ku va. Aḍā vi yoku ali a na i aza o Kutoni yi t̄a n amāci a na a kpaḍai kuneke aḍu e le. Vuka va vi ciga baci kudēngā ba, kaṭa vu loko yi ba.

¹³Vuka dā baci vi vu na vi vuza vu Kutoni, dā kpamu vali vu nu vi vuza na u kpaḍai kuneke kaḍu, dā wu ushuki kuyongo n avu, kaṭa vu dēngā vu kaṣakpa yi ba.

¹⁴Avu vuka dā baci vi nannai, yolo i dā yi t̄a cidā adama a nu. Avu kpamu vali vuza Yesu dā baci vi, vu na wi n vuka vu na vi vuza Yesu ba, yolo i dā yi t̄a cidā adama a nu. Ta baci nannai ba, muku n dā n kuya'an cidā ba, amma gogo na i t̄a cidā adama tsu na i tukai n idashi i cidā a ubuta u yolo u dā.

¹⁵Amma vuza na wi vuza vu Kutoni ba, wu ushuku baci kuṣakpa yolo i vuza vu Kutoni, kaṭa vuza vu Kutoni u gutsaka yi kushamgba ba. Nannai u ya'an baci, vuza na u nekei kaḍu u buwa n kakuna n yolo ya ba. Amma wi baci a kuya'an, yolo i lya'a kelime n vali ko vuka vu na u kpaḍai kuneke kaḍu ka, adama a na Kaṣhile ka ciga tsu t̄a aṣu aza o Kutoni ci yongo m maṭana n yaba dem.

¹⁶N dana dā aḍā amāci a na yi aza e Yesu: U ga'an ba vali vu nu wi t̄a o kubono wo tonon Yesu Kishi adama a nu. Mayun dā a kubana wa nu feu, aḍā ali a na yi aza e Yesu: U ga'an ba vuka vu nu wi t̄a o kubono wo tonon Kishi adama a nu.

Tono Vuzavagudu ayin dem

¹⁷Aza o Kutoni dem n tsu dana t̄a uma o yongo tsu na i, ana Vuzagbayin Yesu u zagbai le dā kpamu Kaṣhile ke dekei le o okpo uma a ni. Gogo na mi t̄a a kudana dā nannai feu.

¹⁸Agisana, vuza na u ciyai ukidi u kavaja kafu wo okpo vuza vu Kutoni, kaṭa u sokongu urotu u ni ba. Ayin a na kpamu vuza va wi isai Yesu, kaṭa baci a sa'wa kukida yi ba, kaṭa o bono a kida yi kavaja ka gogo na ba.

¹⁹N ukidi u kavaja ko babu ukidi u kavaja, na lo wi n ukuna ba. Ili i na i la'i n kuga'an i daḍa kuya'an ili i na Kaṣhile ka danai a ya'an.

²⁰I lya'a kelime nannai tsu na yi ishi n ayin a na Kaṣhile ke dekei dā.

²¹Kagbashi ka vi? Kaṭa vu kaṣakpa ka nan lo ka takacika wu ba. Amma vi ciya baci ayin a na va kuciya ubaruwi,† ya'an nannai kaṭa vu baruwa.

²²Aza a na ishi agbashi a ayin a na Vuzagbayin u dekei le, ele o okpo t̄a uma a na a ciyai ubaruwi a ubuta u Vuzagbayin. Ta kpamu nannai, aza a na ishi ubaruwi a ayin a na Vuzagbayin u dekei le, gogo na ele agbashi a Kishi a dā.

²³Kaṣhile ka tsula dā t̄a. U tsupa t̄a de adama a dā n aḅundai. Kaṭa yo okpo tsa agbashi a na a tsu gutsaka a panaka uma a na a panaka Kaṣhile ba.

²⁴Uma a va, n dana t̄a kpamu, yongoi tsu na yi ishi a ayin a na Kaṣhile ke dekei dā, n utsura u Kaṣhile wi t̄a a kubanka dā i ya'an nannai.

Kuyotsongusu ku uma a na kaṭa a ya'in yolo ba

- ²⁵Gogo na mi t̄a a kufanaka uma a na kaṭa a ya'in yolo ba. Vuzagbayin u neke wila wa adama a ili i na uma a nam pa a kuya'an ba, ya'an n dana ili i na mpa n sheshei. Yi t̄a a kufuda ya kushuku n ili i na n danai adama a kasingai ka Vuzagbayin wa va.
- ²⁶Atakaci i t̄a lo, adama a nannai n sheshe t̄a aza a na kaṭa a ya'in yolo ba o yongo tsu nan lo.
- ²⁷Amma vi ya'an baci yolo, kaṭa i pece yolo i da ba. Kaṭa vi ya'an yolo ba? Kaṭa ta na vi ya'an ba.
- ²⁸Avu kolobo vi ya'an baci yolo, vi ya'an unushi ba. Mekere kpamu ma ya'an baci yolo, u ya'an unushi ba. Amma n ciga t̄a m banka da i ciya i sula atakaci a na i punu a ubuta u yolo.
- ²⁹Uma a va, n dana da magaba, ayin a na a buwai da na a idika, i gbayin ba. Adama a ayin a na a buwai tsu, kaṭa vu langasa ayin a nu adama a kulansa vuka ba.
- ³⁰Ko vi baci a mashi adama a unambukatsuma, vi lya'a kelime n kuya'anka Vuzagbayin tsugbashi. Ko yi baci a izoshi n kupana ku mazanga, kaṭa i kasakpa mazanga ma da ma zuwa da kucinukpa n kuya'anka Vuzagbayin tsugbashi ba. I ciyaka baci kaci ka da ili n abundai, kaṭa i zuwa da kukasakpa kuya'anka Vuzagbayin Yesu Kishi tsugbashi ba.
- ³¹Vi ya'an baci ili i na uma a ci ya'an na a idika dem, kaṭa i langasa ayin a da raka a kucibasa ukuna u le ba, adama a na aduniyan n ili i ni dem yi t̄a o kukotso babu megeshe.
- ³²N ciga da i mudu kadu adama a ili ya aduniyan i nam pa ba. Vali vu na u kpada kuya'an yolo wi t̄a a kufuda wa liva a kuya'an ulinga u Vuzagbayin n u sheshei uteku u na u kusa'a Kashile kadu kpamu.
- ³³Amma vali vu na vi n yolo u la'a t̄a n ili i kumudu kadu. Mayun da u mudu kadu n ili ya aduniyan i nam pa, kobolo n ili i na u kuya'an adama a na u sa'a vuka vi ni kadu.
- ³⁴Wi t̄a n adu e re. Nannai feu mekere ko vuka, vuza na wi n vali ba, wi t̄a a kufuda kuna ayin a ni adama a na u ya'an ulinga u Kashile. U ci ciga t̄a u neke kaci ka ni u Vuzagbayin, ikyamba n kadu ka ni dem. Amma vuka vi baci n vali, wi t̄a a kuna ayin a ni a kuya'an ili ya aduniyan, kobolo kpamu n tsu na u kusa'a vali vi ni kadu.
- ³⁵Gogo na ana n ya'ankai da kadanshi nahannai, dada adama a na n ciga t̄a m banka da, amma n shiya da ba. N ciga t̄a m banka da i yongo tsu na uma a Kashile a ga'in o yongo, adama a na i fuda i ya'anka Vuzagbayin tsugbashi babu ili i na i kuluwa kaṭa i banka da a ubuta u yoku.
- ³⁶Amma vuza wi baci n kamana, da wi m mali kau ma kuya'an yolo, u ga'an t̄a a ya'an yolo, na lo a ya'an unushi ba.
- ³⁷Amma u sheshe baci n kadu ka ni u kuya'an yolo n kamana ka ni ka ba, babu na vuza u gutsakai ni, da wi kpamu a kufuda kukanu kaci ka ni u tono i na u sheshei va, u ya'an t̄a feu ili i singai.

³⁸A ya'an baci yolo, u ga'an ta. A ya'an baci yolo ba, u la'a ta n kuga'an.

³⁹Vuka vi shamgba o yolo i ni a ubuta u vali vi ni ali sai ayin a na ukpa u pecei le. Na lo wo okpo ta bari, wi ta a kufuda wa ya'an yolo kparamu, amma wo olo vali vu na vi vuza vu Kutoni ku Vuzagbayin.

⁴⁰Me ene ta wo okpo baci babu vali, u kula'a ta m mazanga, i da kparamu ili i na Ayinviki a Kashile i a kudana.

1 Korintiya 8

Inyama i na a alyukai a amali

¹Gogo na n ciga ta kuya'an kadanshi ki inyama i na a kidai da a alyukai amali. Raka vu tsu ci yeve ta ukuna wi ili i nam pa. Kuyeve ku tsu ku tsu zuwa tsu ta tsu kaga n avangatsu a kuya'an aradi, amma ucigi u tsu zuwa tsu ta tsu bankanai.

²Vuza u sheshe baci u ciya ta de kuyeve, kata u ciya kuyeve ku mayun ka ba.

³Amma vuza na baci u cigai Kashile ayi da feu Kashile ka ci ciga kata u lana.

⁴Na dada ili i na n dansai adama a ukuna u kutakuma ki inyama i na a alyukai amali: Ci yeve ta kamali ili i makara i da punu aduniyan ba, ci yeve ta feu Kashile ka dada ke te koci.

⁵E ci deke ta ili n abundai i na yi gadi n idika dem "amali" n "azagbagba'in." Amma "amali" n "azagbagba'in" ele da mayun ba.

⁶Amma ci yeve ta ci ta n Kashile ke te, ayi da Dada, vuza na u ya'in ili dem, da u ya'in tsu kparamu adama a na ci ya'anka yi tsugbashi. Yesu Kishi da Vuzagbayin vu tsu ende'en. Babu ili i na u kpada'i kuya'an, adama a ni a da ci n wuma na.

⁷Amma uma raka da e yevei an ili i nam pa mayun da i da yi ba. Uma o yoku a kana ta ukuna wa amali a adu e le, ali n gogo na a takuma baci inyama nannai, kata a kana kucibasa adanshi i na a ya'ankai alyuka a ubuta wa amali i dada feu. E ci sheshe ta i da yi ta a kuzuwa le o okpo ili yu unata a lya'a baci ilikulya'a nannai. E ci sheshe ta nannai adama a na a kufuda kuntsukpa i singai n i gbani-gbani ba.

⁸Mayun inyama i da i kuzuwa tsu kuyawa devu n Kashile ba. Tsu takuma baci i da, yo kudoku tsu ili ba. Tsu takuma baci i da ba, i kujebe tsu ili ba.

⁹Amma i zuka. Kata i kasakpa utsura u kulya'a ki ilikulya'a i yoku nannai i bonoko aza a na i n utsura wa adu ba, kutadatsa.

¹⁰I yeve ta amali ili i makara i da ba, nannai u kusanaka da kubana a alisa a amali kutakuma de ba. Amma vuza na kadu ka ni ka kpada'i kukutsa n Kutoni, we ene wu baci, wi ta a kuciga feu wa takuma.

¹¹Ili i na vi yevei va i langasa ta vuma vu na Kishi u kuwai adama a ni.

¹²Ayin a na baci vi ya'ankai aza a nu unushi, vu zuwai le a ya'an ili i na e enei i gbani-gbani i da, avu feu vi ta kuya'an unushi u Kishi.

¹³Ili i na n kutakuma yi baci a kuzuwa vuza vā u ya'an unushi, mi o kudoku ma takuma inyama kpamu aduniyan a nam pa ba, adama a na n ciga yi u taḍaṣa ba.

1 Korintiya 9

Bulusu ili i te i ḍa n azusuki a na a buwai

¹Mpa vuma vu kaçi ka vā ḍa. Mpa vuzavusuki ḍa mi. Me ene ta Yesu Vuzagbayin vu tsu, aḍa ḍa ta na ili i na i kuyotsongu ulinga u vā u Vuzagbayin.

²Ko aza o yoku e ḍika baci a dana mpa vuzavusuki ḍa mi ba, mayun ḍa yu ushuku mpa vuzavusuki ḍa mi wā ḍa. Urotu u na u zuwai ḍa mi vuzavusuki ḍaḍa adama a na aḍa a kaçi ka ḍa i neke ta wuma u ḍa, ḍa i bolongi kaçi ka ḍa u Vuzagbayin.

³Wushuki u na n ci neke aza a na a ci ciga kuya'an ka mu afada u ḍa na:

⁴Ci ta n utsura ci isa ilikulya'a adama a ulinga u na ci ya'in.

⁵Azusuki a na a buwai, n amgbu a Vuzagbayin, m Biturusu, yaba dem wi ta n vuka vi ni o kutono Kishi, o tsu soku le ta kpamu i baci a kuya'an nwalu. Ci ta a kufuḍa ci ya'an feu nannai.

⁶Mpa m Baranaba ḍa koci sai ci ya'an ulinga ci ciya ikebe i na tsa kutsulaka ilikulya'a?

⁷Kosoji ka bana baci kuvon, sai bi'i u ḍaṅa kaçi ka ni? Babu vuza na u kuya'an vicimba kaṭa u kpaḍa kulya'a ili i na u cimbai. Babu magubi ma na ma kukpaḍa kupisha mani mu ushiga u ni kaṭa u so'o.

⁸N dansa ili i nam pa n utsura u vā ba, amma Wilā u Kaṣhile ta feu u dansai nannai.

⁹Ci kece ta a Wilā u na Musa u ḍanai: “Kaṭa vu pala unā u kanaka m mojibo a ayin a na wi a kulapa ilya ba.” Ana Kaṣhile ka dansai nahannai, kusheshe ka anaka ku ḍa koci wi a kuya'an? A'a!

¹⁰Kadanshi ka n aṣu ḍa wi a kuya'an ka'a. Vuza na baci dem u ya'in vicimba kobolo n vuza na u lapai, a ci ya'an ta ulinga u le n aṗa'a a na i ta a kuciya udariki wi ili i na a kya'i va.

¹¹Ana tsu danai ḍa akaka a, i ta tsu na a ci ca'a icu'u i Kaṣhile punu a aḍu a ḍa. Ci ta n utsura ci isa ilikulya'a ko ili i yoku kau wā ḍa wo okpo an katsupu ka ḍa a kutawa wa tsu.

¹²I ḍaṅa baci uma o yoku a na a ya'ankai ḍa kadanshi ka Kaṣhile, aṣu tsu la'a le ta bi'i n utsura u na ci isa ili i nan lo. Amma kaṭa tsu sa'wa kuzuwa ḍa i neke tsu nannai ba. Tsu kucikpa, tsu la'akai n i na ci n i ḍa adama a na kaṭa tsu kpada Arabali a Singai a Kishi ba.

¹³I yeve ta ḍe aza a na a ci ya'an tsugbashi a Alisa a Gbayin ta ḍe a ci ciya ilikulya'a. Ta kpamu nannai anan ganu vu na a ci ya'an alyuka n ili i kuzuwa a katalikalyuka, a ci ciya ta punu uzuwi u le.

- 14Ta kparamu nannai, Vuzagbayin u dana ta aza a na baci a danai uma Arabali a Singai, ta de feu a kuciya ilikulya'a.
- 15Amma n sa'wa kuzuwa da i neke tsu nannai ba. Mi kparamu a kudana da ili i nam pa gogo na adama a na i neke mu ili ba. Me ene ta u kula'a ta n kuga'an n kuwa a na ya ya'anka mu nannai.
- 16Mpa n ya'an aradi adama a na mi ta a kudana uma Arabali a Singai ba. Ulinga u nan lo u da'a u na Kashile ka danai mu n ya'an, sai ta na n ya'an u da. Ili ya atakaci i da wa va, n ya'an baci ulinga wa ba.
- 17Ishi baci n ya'an ulinga u nam pa adama a na mpa da n zagbai u da, wi ta a kula'a n kuga'an i tsupa mu. Amma mi ta a kuya'an ulinga u nam pa mayun adama a na Kashile ka'a ke nekei mu u da.
- 18Katsupu ka yi dai n kisa? Kabanga ka'a ka na n kudana uma Arabali a Singai bari. N sa'wa kuzuwa uma ta na a tsupa mu adama a ulinga wa ba.
- 19Mpa kagbashi ka vuza ka mi ba. Amma m bonoko ta kaci ka va kagbashi u uma dem adama a na n ciya uma n abundai.
- 20Mi baci kobolo n Ayahuda, n ci yongo ta ci le adama a na n ciya le. Wila u Musa u da i o kutono mayin, amma u lya'a tsugono wa va ba. Mpa mi ta o kutono Wila derere adama a na n ciya n kana le.
- 21Ta kparamu nannai, mi baci kobolo n Azakayimbi, n ci yongo ta ci le, n tsu tono Wila ba, adama a na n ciya n kana le. Na va wi a kadanshi ka na n goyoi wila u Kashile ba, amma mi ta o kutono wila u Kishi.
- 22Ayin a na baci mi kobolo n aza a na uneki u kadu u le u tsurakpai ba, n ci yongo ta adanshi uneki u kadu u va feu u tsurakpa ba, adama a na n kana le. N ci yongo ta tsu na uma o ci yongo a ubuta u na de dem m banai, adama a na n fuda n kana yaba dem tsu na n kufuda.
- 23N ci ya'an ta ili i nam pa dem adama a na n kara'aka Arabali a Singai, kata n ciya mazanga adama a unasingai u Kashile.
- 24Cibai, i baci a kuya'an malazanai mi iladi, yaba dem u tsu suma ta, amma vuza te da u kufuda wa lya'a kata u ciya katsupu. Ada feu sumai nannai adama a na i ciya katsupu.
- 25Vuza na baci wi a kusuma a ubuta wi iladi i malazanai wi ta o kufobuso kaci ka ni adama a na u ciya katsupu ko oroliko a avuku a na e kugeshe ba. Amma atsu tsu fobuso ta kaci ka tsu adama a na ci ciya katsupu ka na ki ko wanai.
- 26I da'a i zuwai n tsu suma magaba a kubana a kakariki ku uteku. I da'a i zuwai da n dakakai tsu vuza na u ci ya'an vishili n aku'un adama a na u lya'a, tsu vuza na u tsu dengusa aku'un a ni gbani ba.
- 27N tsu fobuso ta ikyamba i va kata m bonoko i da kagbashi ka va adama a na n kotso baci kudana uma o yoku Arabali a Singai, kata Kashile ka sanku mu katsupu ka ba.

1 Korintiya 10

Katā i tono amali ba

- ¹Uma a va, n ciga ta i ciba n ili i na i ciyai ikaya i tsu i na i tonoi Musa. Kashile ko tonoi n ele raka ana u suki keleshu ka wala kelime ke le, da u pasakai le raka a Mala ma Shili† punu a idika i dekpu.
- ²Ta kparamu nannai Kashile ka ya'ankai le kusumbu ka akucina adama a na o okpo mukumitoni m Musa punu e keleshu m mala ma.
- ³Raka vi le a lya'i ilikulya'a i na yu utai gadi i na e ci deke mana.
- ⁴Raka vi le o soli mini ma na mu utai n utsura u Kashile. Mini ma nan lo mu uta ta a kakpanlai gadi a Kashile ma na mo soki le, kakpanlai ka nan lo ka ta na ka dafa Kishi.
- ⁵Amma ko n nannai, ele vi yoku n abundai a ya'an ili i na Kashile ka panai u yo'o ba. Da a kuwai, even a ikyamba e le e pecuki a ubuta dem a kakamba.
- ⁶Da ili i nam pa i ya'in tsa agisana a kubana wa atsu, adama a na i sanku tsu kuciga kuya'an ili i gbani-gbani tsu na uma a nan lo a ya'in.
- ⁷Kata i tono amali ba, tsu na aza o yoku e le a ya'in. Katagarda ka Cida ka danai, "Uma a a ya'in kadiva ka kavama, da a dasangi a kanai kulya'a n o soli. Da a dengai a kanai kujele."
- ⁸Ele vi yoku a ci ya'an ta tsugbani, adama a nannai, devu n uma akpan kamanga n akpan a tatsu (23, 000) a kuwai a kanna ke te. Kata ci ya'an unushi tsu na ele a ya'in ba.
- ⁹Kata tsu kondo Vuzavagudu tsu na ele vi yoku a ya'in ba, ele a kuwa ta adama a na oko a da a lumai le.
- ¹⁰Kata i ya'an mololo tsu na ele vi yoku a ya'in ba, i dafa i zuwai da Kashile ka suki kalingata ku ukpa ka tawai ka unai le.
- ¹¹Ili i nam pa raka i ya'an le ta tsa agisana. A dana ta ukuna u le u nan lo adama a na u da u barangu tsu. Adama a na ci ta a katsuma ka ayin a na kukotso ka aduniyan ku yawai devu.
- ¹²Vi sheshe baci vi ta n utsura, vu zuka adama a na ta lo va tawa va yikpa.
- ¹³Ayin a na baci Kashile ko kondoi nu, vi ciba wi ta feu o kukondoso uma a na a buwai nannai. Kashile ka tsu bana ta uzuwakpani u ni, u tsu kasakpa kukondo ka ku la'a utsura u nu ba. A ayin o kukondo a, wi ta e kuneke wu uye u kutu ciya vu lulukpa n ku da.
- ¹⁴Uma a va, adama a nannai, sumai kutono amali.
- ¹⁵Ada aza a ugboji a da yi. Sheshei n kaci ka da ko ili i na mi a kuciga kudana da va mayun da.

¹⁶Ci ciba baci n kannu ka na Vuzagbayin u lya'i ilikulya'a yu ukocishi, da ayin a na ci dikai mata'an da ci cikpai Kashile adama a ma'a, ci ta e kupece mpasa n Kishi. Ayin a na baci tsu wansai burodi va da tsu takumai, ikyamba i Kishi i da ci e kupece.

¹⁷Ci pece baci burodi vi te, tso okpo ta ikyamba i te, ko a na ci n abundai.

¹⁸Cibai kparamu n uma a Israila, yaba dem u yeve ta ayin a na baci de dem a ya'in alyuka a katalikalyuka a ci ciya ta unasingai wa alyuka wa.

¹⁹Mi a kudana amali ko ilikulya'a i na a ya'ankai alyuka yi ta n ili i yoku ba.

²⁰Amma n dana ta ili i na a lyukai wa amali e neke ta i da u wunlai u gbani-gbani,† u Kashile u da ba. Mpa n ciga da i ya'an cija'a n wunlai u gbani-gbani ba.

²¹Vo kuso'o a mata'an ma Vuzagbayin, kata kparamu vu doku vu so'o a mata'an ma wunlai u gbani-gbani ba. Va kulya'a ilikulya'a i na e nekei Vuzagbayin, kata kparamu vu doku vi lya'a i na e nekei wunlai u gbani-gbani ba.

²²Ci ciga ta tsu zuwa Vuzagbayin tsurala? Ci dika ta ci ta n utsura u na ci iwan Vuzagbayin, kata u kpa'da kutakacika tsu?

Nekei Kashile tsugbayin ayin tutu

²³Ada vi yoku i danai, "Ci ta a kuya'an ili dem i na ci cigai!" Amma n dana da ili raka da i gal'in i ya'an ba. I danai, "Ci ta a kuya'an ili dem i na ci cigai!" Amma n dana da ili raka da i kubanka vuza ba.

²⁴Kata i sheshe ili i na i kuyokpo da koci ba. Sheshe ili i na i kuyokpo adama a uma a na a buwai feu.

²⁵Takumai inyama i na i e kudengeshe e kuden dem. Kata ye ece ko a lyuka ta i da u kamali ba, vi ta a kufuda kutakuma i da n kadu ke te ta na,

²⁶adama a na Katagarda ka Cida ka dana ta, "Idika i Vuzagbayin i da n ili i na yi punu dem."

²⁷Aza a na a kpa'dai kuneke adu n Kashile a banuku wu baci vi lya'a ilikulya'a n ele, da vi cigai kulya'a, lya'a ili i na e nekei nu dem. Kata ve ece ko ili ya yi ta m mila ba.

²⁸⁻²⁹Amma vuza yoku u dana wu baci, "Ilikulya'a i nam pa ya a lyuka ta i da u kamali," kata vi lya'a ba, ko u ya'an wu baci adanshi unushi u da ba. Kata vi lya'a i da ba, adama a na vuza na u danai nu va ayi u dika ta unushi u da vi lya'a baci. Yi dai da a kusanga mu kuya'an ili i na n cigai adama a na ta lo ma nusaka vuza yoku?

³⁰Mi baci a kufuda kucikpa Kashile adama a ilikulya'a ya kata m pana uyo'o, yi dai i zuwai da i kilukpa mu n lya'a baci?

³¹Vi lya'a baci, ko vu so'i, ko vi ya'an ili i yoku, ya'an ili raka uteku u na e kuneke Kashile tsugbayin.

³²Kata vi ya'an ili i yoku i na i kuzuwa uma o yoku a na i Ayahuda ko Azakayimbi ko aza a kpa'a ku Yesu i na i kokpo le an unushi ba.

³³Ya'an tsu na mpa n ci ya'an. N tsu dakaka ta adama a na yaba dem u pana uyo'o wi ili i na n ya'in. N ci sheshe ili i na i kuneke mpa ugal'in koci ba, amma ili i na i kuneke yaba dem ugal'in, adama a na a ciya wishi.

1 Korintiya 11

¹Mayun da i tono agisana a va, tsu na mpa n tonoi agisana a Kishi.

Kuyotsongusu adama a kuya'an kucikpa

²N cikpa da ta adama a na ayin tutu i tsu ciba ta nu mpa, n i tonoi kpamu kuyotsongusu ku na n ya'ankai da.

³Amma n ciga ta i yeve ili i nam pa: Kishi wi ta n utsura gadi vu vali, ayi vali wi ta n utsura gadi vu vuka vi ni, Kashile tamkpamu ki n utsura gadi vu Kishi.

⁴Vali vu na baci de dem u palai kaci ayi a kuya'an kavasa ko a kudana uma akaka a Kashile, wi ta a kuzuwa uma e neke Kishi wono.

⁵Amma vuka dem vu na vu kpa dai kupala kaci ka ni ayi a kuya'an kavasa ko a kudana uma akaka a Kashile, wi ta e kuneke vali vi ni wono. Vuka vu nan lo wi ta derere n vuka vu na o gbonduwoi kaci adama a urotu u wono.

⁶To, u iwan baci kushiya kakalabi a kaci ka ni a ki'wan yi kanji ka. An wo okpoi ili i wono a ki'wan yi kanji ko u gbonduwo, sai u pala kaci ka ni.

⁷Kashile ka ya'in ali n iyotsonoi i ni kata feu e neke yi tsugbayin. Na da da ayi vali u uka ili i na u pala kaci ka ni ba. Kashile ka ya'an ta amaci adama a na e neke ali e le tsugbayin.

⁸Kashile ka ya'an vali vu ugiti wu uta u vuka ba, amma u ya'in vuka vu ugiti vu utai punu u vali.

⁹Kashile ka ya'an vali adama a vuka ba, amma u ya'an ta vuka adama a vali.

¹⁰I da da i zuwai ayi vuka u kupala kaci ka ni adama a na u yotsongu an vali wi n utsura wa ni, n adama a alingata kpamu.

¹¹Tsu na ci o kutono Vuzagbayin, amaci i upeci n ali ba, ali feu i upeci n amaci ba.

¹²Mayun da vuka vi iyain vu utai u vali, amma da amaci a matsai ali a na a buwai dem. Amma Kashile ka'la vuza na u ya'in ili dem.

¹³Ecei kaci ka da vuka vi ya'an baci kavasa babu na u palai kaci ka ni, na lo va ili i wono i da ba?

¹⁴Ve ene tsu na Kashile ka ya'in aduniyan, vali vi baci n kanji vacilya, wo okpo ili i wono ba?

¹⁵Amma vuka vi baci n kanji ku ugadi sawu u tsu lobono ta. Kashile ka'la ke nekei ni kanji ugadi nannai adama a na wo okpo yi ili i kupala kaci.

¹⁶Uma o yoku a kuciga t̄a kuya'an kanaanai adama a ukuna u nam pa wa ali n gogo na, amma n kudana t̄a ̄tsu n ̄a'is̄a a aza a na a buwai ci ci ya'an ili kakau ba.

Adama a Ilikulya'a yu Ukocishi

(Luk. 22:7-13)

¹⁷O kuyotsongusu ku na mi a kuciga kuya'an̄ka d̄a, n kucikpa d̄a ba, adama a na ayin a na baci i ̄bolongi a na ya ya'an kasingai, i kucikpa i bono i ya'an i na i kpād̄ai kuga'an.

¹⁸Ili i iyain i d̄ada, m pana t̄a, i gasa baci ̄a ̄a'is̄a aza o Kutoni i ci pecuku t̄a ugboku kakau adama a kanaanai. Mu ushuku t̄a ta na n ili i yoku.

¹⁹Mayun d̄a i ciya ugboku kakau ̄a k̄atsumā k̄a d̄a adama a na yaba dem we ene aza a na i m māriki.

²⁰I gasa baci kobolo, i ci sheshe t̄a yi t̄a a kulya'a Ilikulya'a yu Ukocishi, amma ta ta na nannai ba.

²¹Na lo d̄ada ayin a na baci yi a kulya'a, i tsu kpātarā t̄a, ali uma o yoku kparamu o okpo n kambulu. ̄A d̄a vi yoku ali i so'lo ma maka d̄a!

²²Vi n ilikulya'a a kpa'a ku nu i na va kulya'a k̄at̄a vu so'lo ba? Vu goyo t̄a ̄a'is̄a aza e Yesu? I zuwa t̄a aza a unambi o okpo n wono? Yi d̄ai i ga'in n dana d̄a? I ciga t̄a n cikpa d̄a adama a na yi a kuya'ansa nannai? N cikpa d̄a ba, ko kenu!

²³Vuzagbayin d̄a u nekei mu kuyotsongusu ku na n nekei d̄a: A kayin ka na e dengei Vuzagbayin Yesu, u d̄ikai burodi va.

²⁴U cikpai K̄ashile adama a vu d̄a. Da u wansai vu d̄a awanshi-awanshi d̄a u danai, “Na va ikyamba i va i d̄a i na e nekei adama ̄a d̄a. Ya'in ili i nam pa ayin tutu adama a kucibasa nu mpa.”

²⁵Ta kparamu nannai, ana a lya'i tsuwa'a, u d̄ikai matan, u danai, “Matan ma nam pa uzuwakpani u savu u K̄ashile u d̄a, uzuwakpani† u nam pa mayun d̄a wi ̄a ubut̄a wu mpasa n va. Ayin a na baci de dem i so'i mata'an ma nam pa, i ya'an nannai ciya i cibasa nu mpa.”

²⁶Ayin a na baci de dem i takumai burodi vu nam pa, d̄a kparamu i so'i mata'an ma nam pa, yi t̄a a kudana mayun Kishi u kuwa t̄a. Lya'i kelime n kudana uma nannai ali sai ayin a na u kubono.

²⁷Vuza d̄a vi yoku u takuma baci burodi vu Vuzagbayin d̄a kparamu u so'i mata'an ma ni n uye u na u kpād̄ai kucikpa yi, u ya'an t̄a unushi n ikyamba kobolo nu mpasa n Vuzagbayin.

²⁸I d̄ada i zuwai kafu vu takuma burodi ko vu so'lo mata'an ma, vu kondo k̄aci k̄a nu mayin.

²⁹Adama a na vi yeve baci ili i na ikyamba i Vuzagbayin yi a kudana ba, d̄a vu takumai burodi ko vu so'i mata'an ma babu na vi yevei tsu na ma mi, vu zuwaka t̄a k̄aci k̄a nu afada.

³⁰I dāda i zuwai dā aḍa vi yoku n aḅundai i ci ya'an mbaḷa ko yo okpo babu utsura, aza o yoku ali a kuwa ta.

³¹Ci baci a kufuda ku kondo kaḅi ka tsu kafu tsu takuma ko tsu so'o, Kaḅhile ka kuya'anaka tsu afada ba.

³²Amma Vuzagbayin u ci ya'anaka tsu ta afada, kaḅa u lapula tsu, adama a na u kpaḅa kilukpa tsu kobolo n uma a aduniyan a kanna ku uteku.

³³Adama a nannai uma a va, i gasa baci kulya'a Ilikulya'a yu Ukocishi, i vana itoku i da bi'i.

³⁴Aḍa vi yoku yi baci a kupana kambulu, i lya'a bi'i ilikulya'a a kpa'a, adama a na ko yi a kulya'a kobolo, Kaḅhile ka kuya'anaka da afada ba. N kudana da ta tsu na i kuya'an n ili i na i buwai ayin a na baci n tawai.

1 Korintiya 12

Ayinviki a Kaḅhile e ci neke ta kune'e kakau

¹Uma a va, gogo na mi ta a kudana da ukuna u kune'e kakau ku na Ayinviki a Kaḅhile e ci neke yaba dem vu tsu. N ciga ta i yeve ukuna u le mayun.

²N ciga ta i ciba, n ayin a cau kafu i gita kutono Vuzagbayin, a zuwa da ta uye u na i puwankai ali da i tonoi amali a na a tsu dansa ba.

³N ciga ta i yeve Ayinviki a Kaḅhile o tonon baci n vuza, vuma vu nan lo ko kenu u kudana, "N ya'anaka ta Yesu un!" ba. Babu kpamu vuza na u kudana, "Yesu da Vuzagbayin," saidei Ayinviki a Kaḅhile a zuwa yi u ya'an nannai.

⁴Kune'e ki ta lo kakau, amma Ayinviki a Kaḅhile e te a da e ci neke ku da dem.

⁵Uye wi ta lo kakau u kuya'an tsugbashi, amma raka vu tsu Vuzagbayin vi te da ci a kuya'anaka tsugbashi tsa.

⁶Uma i ta a kufuda kuya'an ulinga kakau, amma Kaḅhile ke te ka'a ke nekei yaba dem utsura u ya'an ulinga nannai.

⁷Ayinviki a Kaḅhile o ci yotsongu ta kaḅi ka ni u yaba dem ayin a na baci u nekei ni ulinga kau u na u kubanka aza o Kutoni† raka.

⁸Ayinviki a Kaḅhile e ci neke ta vuma utsura u kuneke kadanshi ko odoki n ugboji. Ayinviki a Kaḅhile a da kpamu e te e ci neke vuza yoku utsura u kuya'an kadanshi ka na ki n kuyeve n aḅundai.

⁹Ayinviki a Kaḅhile a da kpamu e te a tsu zuwa vuma u ya'an n uneki u kaḅu u gbayin. U ci neke ta kpamu vuma vi yoku utsura u kupotsokpo aza a mbaḷa.

¹⁰U ci neke ta vuza yoku utsura u na u ya'an ili i mereve,† kaḅa u neke vuza yoku utsura kpamu u na u kudana uma akaka a Kaḅhile. U ci neke ta feu vuza yoku utsura u na u yeve ili i na yu utai u Kaḅhile n i na i kpaḅai kuta u Kaḅhile. U ci neke ta vuza

yoku kparamu utsura u na u kuya'an kadanshi n elentsu kakau. U nekei vuza yoku kparamu utsura u kuya'an kadanshi e keteshe ka na aza o yoku a ya'in n elentsu a nan lo.

¹¹Ayinviki a Kashile e te a da, a da kparamu koci e ci neke kune'e kakau ku nan lo. Ayi da u ci sheshe ko kune'e ke ne ku dai ku ga'in u neke yaba dem.

Ikyamba i Kishi n ukambu kakau

¹²Ikyamba i vuma ili i te i da, amma yi ta n ukambu kakau. Ko a na ikyamba ya yi n ukambu kakau, ukambu u nan lo raka u dada u bolongi da wu utai ikyamba i te. Ikyamba i Kishi ta feu yi nannai.

¹³Atsu yoku Ayahuda a da, aza o yoku Azakayimbi a da. Atsu yoku agbashi a da, aza o yoku agbashi a da ba. Amma Ayinviki a Kashile a ya'an ka ta yaba dem vu tsu kusumbu ka akucina da o bonokoi tsu ukambu wi ikyamba i te n Kishi. Raka vu tsu ci isa ta ta na Ayinviki a Kashile e te.

¹⁴Ta nannai, ikyamba yi ta n ukambu kakau, ukambu u te u da koci ba.

¹⁵Kune ku dana baci, "Mpa ukambu wi ikyamba u da mi ba, adama a na kukiye ku da mi ba," na lo u sanka yi ta kokpo ukambu wi ikyamba?

¹⁶Kutsuvu kparamu ku dana baci, "Mpa ukambu wi ikyamba u da mi ba, adama a na kutsuvu ku da koci, mi kashi ba," na lo u sanka yi ta kokpo ukambu wi ikyamba?

¹⁷Ikyamba ya raka i ya'an baci kashi, nini dai i da i kupana? I da i ya'an baci kutsuvu, nini dai i kutsumgba ili?

¹⁸Amma Kashile ka ya'an ta ikyamba i tsu n ukambu n abundai, da ta na u zuwai ukambu dem a ubuta u na u cigai u da u ya'an.

¹⁹Ili i wovon i da ikyamba yi ishi a kuya'an i ya'an baci n ukambu u te koci!

²⁰To, ukambu wi ta lo n abundai, amma ikyamba i te koci.

²¹Kashi ka kudana kukiye ba, "Avu vi ta gbani!" Kaci ka kudana ene ba, "Ada yi ta gbani!"

²²A! Ta nannai ba! Ukambu wi ikyamba u na wi adanshi wi ta babu utsura kau va, u dada u la'i n ulinga.

²³Ukambu u na ce enei adanshi wi n ulinga kau ba, u dada tsu tsu lana mayin. Atsu tsu pala ta ciyampa tsu tsu mayin,

²⁴amma ci ci yongo ta a kusakpa ukambu u yoku e keteshe. Kashile ka zuwa ta ukambu u tsu a ubuta u na u ga'in, ali n ukambu u na wi adanshi wi n ulinga ba, mayun da wi n ulinga.

²⁵U ya'an ta nannai adama a na u zuwa ukambu wi ikyamba raka u ya'an ulinga kobolo derere, ukambu dem a kubanka ukambu u yoku.

²⁶Ukambu wi ikyamba u yoku u so'o baci atakaci, ukambu u na u buwai dem u so'o ta feu a da n ayi. E neke baci ukambu u yoku tsugbayin, ukambu u na u buwai dem wi ta a kuya'an mazanga n ayi.

²⁷Raka vu da kobolo ikyamba i Kishi i da yi. Yaba dem vu da ukambu wi ikyamba i ni i da wi.

²⁸Kashile ka zuwai ukambu kakau wi ikyamba i Kishi. Ili i iyain u gitai kuzuwa: azusuki, ire, aza a na a kudana uma akaka a Kashile, tatsu, nlum. Da kparamu u zuwai aza a na a ci ya'an ili i mereve, kobolo n aza a na i n utsura u kupotsokpo uma. Da u zuwai aza a na a kubanka aza o yoku, kobolo n aza a na i aza e kelime. Da u doku u zuwai aza a kuya'an kadanshi n elentsu kakau.

²⁹Yaba dem vuzavusuki da wi? Ta nannai ba. Yaba dem da u kudana uma akaka a Kashile? A'a. Uma raka da nlum? Yaba dem da wi n utsura u kuya'an ili i mereve?

³⁰Yaba dem da wi n utsura u kupotsokpo aza a mbala? Ta nannai ba. Kashile ke neke ta yaba dem vu tsu utsura u kudansa n elentsu kakau? Yaba dem u kufuda ta wa dana e keteshe ili i na aza o yoku a dansai n elentsu kakau? A'a!

³¹Amma mayun da i kuciga mayin i ciya kune'e ku na ku la'i n kuga'an. Gogo na mi ta a kudana da ili i na i la'i n uga'in raka.

1 Korintiya 13

Ucigi

¹Mi baci a kufuda kudansa n kelentsu ko yoku ko n kelentsu ka alingata a Kashile, amma da kparamu mi n ucigi u uma ba, kadanshi ka va ki ta o kuyotso kaca'a ka na i baci a kulapa viyum ko masi ma kalingi.

²Ayinviki a Kashile e neke mu baci utsura u kudansa akaka a Kashile, amma da kparamu n fudai n cigai uma ba, mpa ili i da mi ba. Ta kparamu nannai n fuda baci n yevei ili raka, ali n ili i na yi usokongi kau, amma n cigai uma ba, mpa ili i da mi ba. Ta kparamu nannai, mi baci n uneki u kadu u na n kufuda kudana nsasan n denga o bono a ubuta u yoku, amma n cigai uma ba, mpa ili i da mi ba.

³N neke baci ili i na mi n i da raka wa aza a unambi, ko n neke baci ikyamba i va tsa alyuka o kusongu, n ciga baci de uma ba, ili i gbani i da wa va.

⁴Ucigi u tsu zuwa ta kuka na ku kadu m mariki feu. Ucigi wi n cishe'e n uma ba. Ucigi u tsu dansa n aradi ba. U ci cikpa kaci ka ni ba.

⁵U ci ya'an kadanshi adama a na u nusaka uma ba. U tsu lansaka kaci ka ni ili ayin tutu ba. U ci ya'an wupa gogo ba. U ci cifa n unushi u na uma o yoku a ya'ankai ni ba.

⁶Kawuya ka ciya baci vuza u ci ya'an mazanga ba, amma u ci ya'an ta mazanga n ili i mayun.

⁷Ucigi u ci ciga ta ayin tutu, u tsu kasakpa kuneke kadu ba, ayin tutu u ci yongo ta e kukefe apa'a, u tsu lulukpa ta kparamu asuvu.

⁸Ucigi u tsu kotso ba. Kune'e ku kudansa akaka a K̄ashile ki t̄a o kukotso a kanna ke te. Kune'e ku kudansa n elentsu kakau kanna ke te ki t̄a o kukotso. Kune'e ku kuyeve, kanna ke te ku d̄a ki t̄a o kukotso.

⁹⁻¹⁰Kune'e ku kuyeve n kune'e ku kudana uma akaka a K̄ashile ka kushana ba; amma ayin a na baci ku na ki ushani ku t̄aw̄ai, k̄at̄a ku na ku k̄paḍ̄ai kushana va ko okpo babu ulinga.

¹¹Ayin a na mi ishi maku, n tsu dansa t̄a tsu maku, n ci sheshe t̄a tsu maku k̄pamu, k̄at̄a k̄pamu n t̄uk̄a n ila'atsu an maku. Ana n ya'in vuza ḡbara, d̄a n k̄as̄ak̄pai kuya'an tsu na maku ma ci ya'an.

¹²Gogo na a na ci e kene ili i K̄ashile, ci t̄a e kene i d̄a kagimi, tsu na vi ci ene k̄aci ka nu duli an mindatsu m̄a kubut̄a. Ayin i t̄a lo a kut̄aw̄a an ce kene K̄ashile āshi n āshi. Gogo na, kenu d̄a bi'i n yevei, amma a ayin a kut̄aw̄a a d̄ad̄a n kuyeve ili r̄ak̄a, tsu na K̄ashile ke yevei mu r̄ak̄a.

¹³Ili i tatsu yi t̄a lo i na i kukotso ba: uneki u k̄aḍ̄u, n āpa'a, n ucigi, vuzagbayin vi le r̄ak̄a ayi d̄a ucigi.

1 Korintiya 14

Odoki n kuyotsongusu ku ukuna u kune'e

¹I dakaka uteku u na i kufud̄a i ciganai. K̄at̄a k̄pamu i ciga mayin kune'e dem ku na Ayinviki a K̄ashile e kuneke d̄a. Kune'e ku na ku la'i ku d̄ad̄a kudana uma akaka a K̄ashile.

²Aza a na a ci ya'an kadanshi n elentsu kakau, a ci ya'an aza a na i a k̄uk̄paḍ̄a kuyeve ili i na i a kudansa ba, amma K̄ashile ka'a a ci ya'an aza, vuza na u tsu panaka le. N utsura wa Ayinviki a K̄ashile i t̄a a kuya'an kadanshi ki ili i mayun i na yi usokongi.

³Amma aza a na a tsu dana uma akaka a K̄ashile a ci ya'an aza t̄a uma a kadanshi k̄at̄a o doku a b̄ank̄a le, n odoki n utsura u k̄aḍ̄u, n kadanshi ka kuva'an a k̄aḍ̄u.

⁴Aza a na a tsu dansa n elentsu o yoku k̄aci ke le ka'a a tsu b̄ank̄a koci, amma aza a na a tsu dansa akaka a K̄ashile i t̄a a kub̄ank̄a aza o Kutoni r̄ak̄a.

⁵N dana t̄a, u ga'an t̄a r̄ak̄a vu d̄a i dansa n elentsu o yoku, amma u kula'a t̄a n kuga'an r̄ak̄a vu d̄a yi ishi i fud̄a i dana uma akaka a K̄ashile. Kune'e ku kudana uma akaka a K̄ashile ku la'a t̄a kune'e ku kadanshi n elentsu o yoku m gbayin. Kune'e ku nam pa ku ga'an t̄a, amma sai vuza yoku u fud̄a kudana uma ili i na a dansai n elentsu o yoku a, adama a na aza o Kutoni r̄ak̄a a ciya ub̄anki.

⁶Uma a va, ishi baci n t̄aw̄a w̄a d̄a d̄a n dansai n elentsu o yoku, nini d̄ai na lo u kub̄ank̄a d̄a? Nannai u kub̄ank̄a ba, ko kenu, saidei n dana d̄a ili i na K̄ashile ko yotsongi mu, ko n dana d̄a ili i kuyeve i yoku, ko akaka a na K̄ashile ka cigakai mu n dana, ko kuyotsongusu.

- ⁷Ili i na a tsu wa'a ko a lika, agisana vishari ko umolu, i da yi n wuma ba. Babu vuza na u kuyeve vishipa va vu na wi a kucanana n kula, sai kawa'ashi ka ka wa'a taki va derere.
- ⁸Kavana ka na ka tsu uka osoji kelime ke neke baci taki vu singai ba, nini dai osoji o kufobuso kuya'an kuvon ka?
- ⁹Ta kpamu nannai, babu vuza na u kuyeve ili i na vi a kudansa, sai ayin a na vu dansai derere. Ta baci nannai ba, saidei vi yongo a kuya'an kadanshi a wunlai.
- ¹⁰Elentsu i ta lo kakau a aduniyan, babu ka na ki gbenderi-gbenderi a dansa baci ka'a.
- ¹¹Amma vuza u dansa baci kelentsu ka na m kpaɗai kupana, tso okpo ta omoci dem vu tsu.
- ¹²Mayun da baci vi cigai kune'e ka Ayinviki a Kashile, folono Kashile ke neke wu kune'e ku na ka kubankā aza o Kutoni dem.
- ¹³Vuza na baci wi n kune'e ku kuya'an kadanshi n elentsu o yoku, u ya'an kavasa adama a na u ciya kune'e ku na u kufuda kudana e keteshe ili i na u dansai.
- ¹⁴N ya'an baci kavasa n elentsu o yoku, ayinviki a va feu i ta a kuya'an kavasa, amma n yeve ili i na mi a kudansa ba.
- ¹⁵Yi dai n kuya'an? Mi ta a kuya'an ili i re dem. Mi ta a kuya'an kavasa punu n ayinviki a va, kata kpamu n ya'an kavasa ka n kadanshi ka na n yevei. Mi ta a kuya'an ishpa n ayinviki a va, kata kpamu n ya'an ishpa n kadanshi ka na n yevei.
- ¹⁶Ayin a na baci i gasai kobolo, da i cikpai Kashile n ayinviki a da, uma o yoku e kuyeve ba. A panaka da baci ba, nini dai e kuyeve ali a dana, "Ta nannai" ?†
- ¹⁷Yi ta a kuya'an ka Kashile ogodiya n uye u singai, amma na lo va u bankā vuza yoku ba.
- ¹⁸N ya'an ka ta Kashile ogodiya tsu na n la'i yaba dem vu da kudansa n elentsu o yoku.
- ¹⁹Amma ayin a na baci tsu gasai adama a na ci ya'an ka Kashile kucikpa, n dana ta u la'a ta n kuga'an ko n fuda n dansa udani u tawun u na uma a kupana a na ma dansa n kelentsu ko yoku ka na ka yawai udani akpan kupa (10, 000).
- ²⁰Uma a va, kasakpai kusheshe tsu na muku n ci sheshe. Yo okpo tsu muku n na a tsu kpaɗa kuya'an ili i gbani-gbani. I ya'an kusheshe ku na ku ga'in an aza a gbara-gbara.
- ²¹A dana ta a Katagarda ka Cifa: "Vuzavagudu u danai, 'Mi ta a kuya'an kadanshi n uma a va n elentsu o yoku a na omoci a kufuda e yeve kudansa. Amma ko n nannai i a kupanaka mu ba.' "
- ²²Kune'e ku kuya'an kadanshi n elentsu o yoku urotu u da wa aza a na i aza o Kutoni ba, amma a ubuta wa aza o Kutoni ili i yoku i da ba. Kune'e ku kudana akaka a Kashile ki ta adama a aza a na i aza o Kutoni, amma wa aza a na kata i aza o Kutoni ba.

²³Ko n nannai, aza a na a kpaɗai kuneke aɗu, ko aza a na e yevei ili i nam pa ba, a taɓa baci a ubuta wo obolo u ɗa ɗa a panai ili i na yi a kudansa raƙa n elentsu o yoku, i ta e kusheshe kata a dana aɗa ajarishi a ɗa yi.

²⁴Amma uma a nam pa a pana baci yaba dem a kudansa akaka a Kashiile, i ta e kuyeve ele aza a unushi a ɗa, i na a panai kpamu yi ta a kuya'anƙa le afada.

²⁵I ta a kudansa ili i na yi punu usokongi a aɗu e le. I ta a kukudangu a idika a cikpa Kashiile kata a dana, "Mayun ɗa vi kobolo n uma a nam pa."

Kuya'an mariki a ubuta u kuya'an kucikpa

²⁶Aja'a a va, i gasa baci a alisa aza o Kutoni adama a na i ya'an kucikpa, i ya'an ili i singai raƙa adama a yaba dem vu na wi de. Ta u ga'in u ya'an nannai ayin a na baci vuza yoku wi a ishpa, ko wi o kuyotsongusu, ko wi a kudana ili i na Kashiile ka danai, ko wi a kuya'an kadanshi n kelentsu ko yoku, ko wi a kudana e keteshe ili i na vuza yoku u danai.

²⁷I gasa baci kobolo, yi ta a kufuda ya kasakpa vuza yoku u dansa n kelentsu ko yoku, ko aza e re, amma kata u la'a uma a tatsu ba. A dansa n e nekenei, kata vuza yoku kau u dansa e keteshe ili i na a danai.

²⁸Amma vuza wi baci lo a na wa dana e keteshe ili ya ba, ayi vuza na u kudansa n kelentsu ko yoku ka u paɗa bini, kata u dansaka kaci ka ni koci n Kashiile kpamu.

²⁹Kasakpa uma e re ko uma a tatsu a dana uma akaka a Kashiile, kata uma a na a buwai o kondo ili i na uma a na lo a dansai va.

³⁰Vuza wi baci a kudana uma akaka a Kashiile, ɗa Kashiile ko yotsongi vuza yoku ili i yoku, vuza na wi a kudana uma akaka a Kashiile a u paɗa bi'i bini u kasakpa vuza yoku vu nan lo va u dansa.

³¹Vuza te te ɗa u kuya'an kadanshi, kata raƙa vu ɗa i pi'isa ili ali i ciya utsura u kaɗu.

³²Uma a na a tsu dana uma akaka a Kashiile i ta a kufuda kukana kaci ke le kata a kasakpa aza o yoku a dansa feu.

³³Kashiile ka ciga ta uma a ya'an ili dem m matana m motononi babu kudansa vama. Uma a Kashiile a gasa baci adama a na a ya'an kucikpa,

³⁴amaci a paɗa bini. I kasakpa le a dansa ba, adama a na Wilu u dana ta amaci a kuya'an aza e kelime ba.

³⁵Ili yi baci lo i na a cigai e yeve, a yawa baci a kpa'a e ece ali e le. Ili i wono i ɗa amaci a ya'an kadanshi a ubuta wo obolo wa aza e Yesu.

³⁶Akaka a Kashiile a gita wa aɗa ba, a ɗa ɗa kpamu a yawai koci ba.

³⁷Vi dika baci kaci ka nu vuza na u tsu dana akaka a Kashiile, ko vi ta n kune'e ka Ayinviki a Kashiile, vi ta kuyeve a na mi a kudana ili i na Vuzagbayin u danai mu koci n danaka ɗa.

³⁸Adama a nannai, kaṭa i panaka vuza na u kpaḍai kupana ili i na n ḍanai ba.

³⁹Uma a va, ucikali u kaḍu u ḍa u ya'an kuciga kudana uma akaka a Kashile, amma kaṭa i sanga vuza na u tsu dansa n elentsu o yoku ba.

⁴⁰Ili raḳa i ya'an derere n uye u na u galin, i ḍa i ya'an kpamu m motononoi mayin.

1 Korintiya 15

Udengi u Yesu Kishi a kasaun

¹Uma a va, gogo na n ciga ta n cibaka ḍa ukuna wa Arabali a Singai a na n ya'ankai ḍa kadanshi n ayin a ḍe. Yi isa ta n ayin a nan lo a, uneki u kaḍu u na yi n u ḍa gogo na adama a nan lo a ḍaḍa.

²Arabali a Singai† a nam pa a ḍa a kisa ḍa i kana baci ili i na n danai ḍa. I ya'an baci nannai ba, uneki wa ḍu u ḍa gbani ḍa wi.

³N dana ḍa ta ili i na a danai mu. Ukuna u na u la'i n kuga'an u ḍa na: Kishi u kuwai adama a unushi u tsu, ta kpamu Katagarda ka Cida ka danai nannai.

⁴A cidangi ni, ḍa a kanna ka tatsu a dengusai ni n wuma, ta Katagarda ka Cida ka danai nannai.

⁵U yotsongi kaḳi ka ni u Biturusu, ḍa kpamu u yotsongi kaḳi ka ni u mukumitoni n ni uma Kupanazere.

⁶Ana nannai u lazai, ḍa kpamu u yotsongi kaḳi ka ni wa aza o Kutoni a ni a na a lali amangatawantawun (500) a ubuta u te. Uma n abundai a na e enei ni a buwa ta n wuma, amma aza o yoku a kuwa ta ḍe.

⁷Da kpamu u yotsongi kaḳi ka ni u Yakubu, ḍa u doki u yotsongi kaḳi ka ni wa azusuki raḳa.

⁸A kubana uteku raḳa, ḍa u yotsongi kaḳi ka ni wa va, uteku u na a tsu matsa maku a ayin a na a galin a matsa yi ba.

⁹Azusuki a na a buwai dem a lala mu ta. N yawa e ḍeke mu vuzavusuki ba, adama a na mi ishi ta n neke aza o Kutoni atakaci.

¹⁰Amma kasingai ka Kashile ka zuwa mu ta mo okpoi ili i na mi gogo na, kasingai ka ni ta na a kubana wa va ki gbani ba. N dakaka ta ulinga u na n la'i azusuki a na a buwai dem, amma mayun ḍa, kasingai ka Kashile ka ḍa ka ya'in ulinga wa, mpa ḍa ba.

¹¹N dana ḍa baci kadanshi ka Kashile ko azusuki† a ḍa baci a danai ḍa kadanshi ka Kashile ka, ili i te i ḍa raḳa ci a kadanshi, i ḍa kpamu ili i na i nekei ḍu.

A dengusa baci ta na akpisa ba?

¹²Tsu dana baci uma a na a dengusai Kishi n wuma, nini dai adu vi yoku i kudana aza a na a kuwai a kudenga n wuma ba?

¹³Mayun ḍa baci, na lo va u yotsongu ta a dengusa Kishi n wuma ba.

14 **A** dengusa baci Kishi n wuma ba, kudana uma kadanshi ka Kashi le ka tsu n uneki u kaƙu u da dem gbani da.

15 **I** baci a kudengusa akpisa n wuma ba, ci ya'anaka ta uma a'uwa an tsu danai le Kashi le ka dengusa ta Kishi n wuma, ashe ta na u denga n wuma ba.

16 **A** dengusa baci akpisa ba, a dengusa feu Kishi ba.

17 **A** dengusa baci ta na Kishi ba, uneki u kaƙu u da wo okpo ta gbani, a buwa ta ta na a kuya'anaka da afada adama a unushi u da.

18 **Mayun da baci, to, aza a na o okpoi aza o Kutoni da a kuwai de, a ciya wishi ba.**

19 **Ci baci a kufuda kuneke Kishi adu a tsu adama a na wi isa tsu a wuma u nam pa koci babu u kelime, ili ya asuvayali i da wa tsu n uma a na a buwai.**

Ukuna u mayun tsu na a kudengusa akpisa

20 **Amma ukuna u mayun u da da a dengusa ta Kishi n wuma, da da urotu u na u yotsongi uma a na a kuwai a ubuta u Kishi i ta a kudengusa le dem n wuma.**

21-22 **Uma raka a kuwai adama a ili i na vuma vi te u ya'in, adama a na Adamu† u tukai tsu n ukpa raka. Ta kparamu nannai a kudengusa uma n wuma adama a ili i na vuma vi te u ya'in. Kishi wi ta a kutuka tsu n wuma raka feu.**

23 **Amma yaba dem i ta a kudengusa yi n wuma m motononoi. Kishi da u gitai kudenga n wuma. Ayin a na baci Kishi u bonoi, uma a ni raka i ta a kudengusa le n wuma.**

24 **Nannai u laza baci, kata e yeve kukotso ka aduniyan ku yawa. Kishi wi ta a kuna irala i ni dem, kata u neke Kashi le Dada tsugono ci ni tsa.**

25 **Adama a na Kishi wi ta a kulya'a tsugono ali sai ayin a na u lya'i irala i ni da u bonokoi le daka vi idasakpatsu i ni.**

26 **Vurala vi ni vu ukocishi vu na u kuna ayi da ukpa.**

27 **Ana Katagarda ka Cida ka danai wi ta a kuzuwa ili dem yo okpo daka vi ni, Kashi le ki punu a katsuma ka nan lo ba. Kashi le ka'a ka zuwai ili dem Kishi wo okpo mogono mi i da.**

28 **Ayin a na baci u lya'i ili raka, kata Maku ma ma zuwa kaci ka ni a kacapa ka Kashi le, vuza na u zuwai ili dem yo okpoi kacapa ka ni. Kashi le ka lya'a tsugono e kelime ki ili raka.**

29 **Aza a na a ya'ankai kusumbu ka akucina adama a na a banka aza a na a kuwai tamkparamu, nini dai uga'in u ni wi? A dengusa baci akpisa n wuma ba, yi dai i zuwai da uma a ya'in kusumbu ka akucina adama e le?**

30-31 **A dengusa baci akpisa ba, yi dai i zuwai da ayin tutu ci ci yongo devu n ukpa? Uma a va, n dana da mayun n ci yongo ta e kene ukpa n ashi a kanna dem. Mayun da**

kpamu uteku u na maṙaṙa ma va mi adama a ili na Yesu Kishi Vuzagbayin vu tsu u ya'in a kaṙṙa ka da.

³²A deṙṙa baci akpisa n wuma ba, uga'in we ne u dai n kuciya punu n shilika n aza a na i a Afisu, nnama m gbani-gbani n nan lo? A deṙṙa baci akpisa ba, yi dai da tsa kukpada kuya'an ili i na uma a danai, “Ya'an ci lya'a kata tsu so'o, adama a na mkpa'a ci ta a kukuwa.”

³³Kata i kasakpa uma a nan lo a o doro da ba. I yeve ta udani u na u danai, “Aja'a a gbani-gbani i ta a kulangasa mariki ma nu.”

³⁴Bonokoi kusheshe ku da a ubuta u singai, kata i kasakpa kuya'an ku unushi. Panai wono a na aza o yoku a da a kpada kuyeve Kashile.

Uteku u na tso kokpo u Kashile

³⁵Aza o yoku i ta e kece, “Nini dai a kudengusa akpisa n wuma? Icu'u yi ikyamba ye ne i dai o kokpo n i da?”

³⁶Keci ku tsulau ku da na lo va. Vi ca'a baci icu'u a idika, yi a kuta kata i ya'an avuku ba, sai bi'i i da i kuwa.

³⁷Icu'u i na a ca'i a idika i kuyotso avuku a ayin a na i gbonguroi ba. Vicu'u vi dekpu da koci vu na vi ca'i, vu da da vu kuyotso vilya ko ili i yoku.

³⁸Kashile ka'a ka tsu zuwa vicu'u vu nan lo vu uta kata vi ya'an uteku u na u cigai, vicu'u dem vi ta o kutopo icu'u ya avuku a ni.

³⁹Ikyamba yi ili i wuma yi ta kakau. Vuma wi ta n ikyamba i ni kau. Nnama mi ta n ikyamba i le kau. Nnu n adan i ta feu n ikyamba i le kakau.

⁴⁰Ikyamba kakau yi ta de gadi, ikyamba kakau feu yi ta punu kpamu a aduniyan i na yi kau n i na yi gadi. Tsuloboi ci ikyamba i gadi ci ta kau, n tsuloboi ci ikyamba ya aduniyan.

⁴¹Kanna ki ta n tsuloboi ci ni, wotoi wi ta n tsuloboi ci ni, azangata i ta n tsuloboi ci le kpamu kau; a kaṙṙa ka azangata ka tsuloboi ci le ci ta kakau.

⁴²Tsu nam pa tsu da ayin a na baci a dengusa akpisa. Ikyamba i tsu, i na i kuwai da i shamai, yi ta o kokpo kau a ayin a na baci a dengusa i da, adama a na a ayin a nan lo o kudoku a kuwa ba.

⁴³Ayin a na baci a cidangi ikyamba i tsu, i da yi n tsuloboi kpamu ba, benle utsura. Ayin a na baci Kashile ka dengusa le n wuma, i ta o kokpo n tsuloboi n utsura kpamu.

⁴⁴Gogo na ele ikyamba i da i na a mali n kayala, amma ayin a na baci a dengusa le, i ta o kokpo ikyamba i na Ayinviki a Kashile e nekei wuma feu. Mayun da ikyamba i na ci yevei yi lo, mayun da feu ikyamba i na Ayinviki a Kashile e nekei wuma yi lo dem.

⁴⁵Katagarda ka Cidā ka danai, “Ādamu vuma vi iyain u ciyā tā wuma.” Vuma vu ukocishi, ayi Kishi, wo okpoi ayinviki a na e ci neke wuma.

⁴⁶Ili i na i gitai kutawā i dāda ikyamba i na ci yevei, dā yeve ikyamba ya ayinviki i tawai n kaṅpa.

⁴⁷Kashile ke kenuki kayala dā u ma'i Ādamu vuma vi iyain. Vuma vi ire tamkpanu ta dē wu utai gadi.

⁴⁸Yaba dem a aduniyan wi tā n ikyamba tsā Ādamu. Yaba dem feu gadi wi tā n ikyamba tsu vuza na wu utai gadi va.

⁴⁹Tsu na ci gogo na tsā Ādamu, vuma vu na a ma'i n kayala, kanna ke te ci tā o kokpo tsu Kishi, vuma vu na wu utai gadi.

⁵⁰Uma a va, n ciga tā i yeve ikyamba nu mpasa n tsu i nam pa, yi tā a kushama. Dada ikyamba ya i kuciya tsugono tsu Kashile ba, tsu na ci babu uteku.

⁵¹⁻⁵²Gogo na mi tā a kudana dā ili yi usokongi i na Kashile ko yotsongi tsu: Raka vu tsu dā tsa kukuwā ba, amma ayin a na baci a likai kavana ku uteku, Kashile ki tā a kusaba'a tsu raka kute an uladi, tsu na vi ci inda ili kute gipi. A lika baci kavana ka, i tā a kudengusa akpisa, o kudoku a kuwā ta na ba, kata raka vu tsu ci isa ikyamba i savu.

⁵³Adama a ikyamba i tsu i na ci yevei i na i kukuwā kata i shama, yi tā a kusaba'a i bono ci ikyamba i gadi i na i kukpada kukuwā.

⁵⁴Ili i nam pa i ya'an baci, dā ikyamba i tsu i na ci yevei i na i kukuwā, i sabali i bonoi ci ikyamba i gadi i na i kukpada kukuwā, kata e yeve Katagarda ka Cidā ka shana tā mayun: “Ukpa u buwa ba! Ulya'i wu utsura u shana tā!

⁵⁵Te dai ubuta u na ukpa u lya'i utsura? Te dai kpanu utsura u matadatsu mu ukpa mi?”

⁵⁶Wilā u neke tā unushi utsura, dāda unushi u zuwai ukpa u ciyā utsura u kuneke mbala.

⁵⁷Amma ci ya'an ka tā Kashile ogodiya tsu na u kasakpai Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi u neke tsu utsura u kulya'a.

⁵⁸Uma a va a na n cigai, adama a na Kashile ka ya'in ili i nam pa raka, shamgbai n utsura. Kata i kasakpa ili i yoku i zuwa dā i gbadā ali i sherewengu ba. Ayin tutu yi baci a kuya'an ulinga u Vuzagbayin, yo okpo aza a kuya'an ulinga n utsura, adama a na i yeve tā ulinga u na yi kuya'an adama a Vuzagbayin gbani dā ba.

1 Korintiya 16

Kisa ki ikebe adama a uma a Kashile

¹Yi isa baci ikebe adama a uma a Kashile, n kuciga dā tā i ya'an derere tsu na n danai alisa a aza o Kutoni n abundai a na i Galatiya a ya'an.

²Kanna ka Aladi raka yaba dem vu da u zuwa ikebe i yoku i na u ciyai. I zuwa i da adama e kuneke kune'e. I ya'an baci nannai ayin a na n yawai, yo kudoku kuso'o atakaci i bana n i bonoi o kutono n yi isai i da ba.

³Zagbai aza o Kutoni o yoku a dika i da a banka a Urishelima. Mi ta e kuneke le atagarda a akaka a na o kuyotsongu a na ada da i zagbai le.

⁴Wi baci feu a kuga'an ci ya'an nwalu ma kobolo, ci ta a kuya'an n da.

Ili i na Bulusu wi a kuciga kuya'an

⁵Ayin a na baci n walai m Makidoniya, mi ta a kubana me kene da.

⁶U ga'an ba n dasangu n ada una u ayin e re, ko ali ayin a kutanu o kotso, kata i banka mu n kana uye a ubuta u na n kubana dem.

⁷Vuzagbayin wu ushuku baci, mi a kuciga n yawa lo gogo ba, n ciga ta n geshe adama a na n yawa baci n ciya n yongo lo n ada ali ayin kau, a na ma laza lo babu n ya'an megeshe.

⁸Amma mpa mi ta a kushamgba na a Afisu ali sai Kadiva† ka Kanna ka Amangerenkupa† kuta.

⁹N ciya ta kabanga ka singai punu ka na n kuya'an ulinga, kata uma n abundai a isa ukuna wa, ko a na uma o yoku a cigai ba.

¹⁰Timoti u yawa baci, yi isa yi mayin. Wi ta a kuya'an ulinga u Vuzagbayin, tsu na mpa mi a kuya'an.

¹¹Kata i kasakpa vuza u goyo yi ba. I neke yi unasingai u da kata i banka yi u kana uye a ayin a na baci wi o kubono na wa va. Mi ta a kuvana yi kobolo n aza o Kutoni a na a buwai o bono.

¹²Gogo na, mi ta a kudana da ukuna wo Apolosu vuza tsu. N tsu dana yi ta u bolongu ekiye n aza a tsu a na a buwai a ayin a na baci a tawa kene da, amma u ciga kuya'an nannai gogo na ba. Ayin a na baci u ciyai kabanga, wi ta a kutawa we kene da.

Bulusu u kotsoi akaka a ni

¹³Zukai n kaci ka da. I gbabarangu uneki u kadu u da. Kata i pana wovon ba. Tsurakpai.

¹⁴Ya'in ulinga u da raka a katsuma ku ucigi.

¹⁵I yeve ta Istifanu n limata i ni ele da a gitai kuneke adu e le n Kishi a cau a Akataya, da ta na e nekei kaci ke le adama a kuya'anka uma a Kashile tsugbashi. N folono da ta, uma a va,

¹⁶i tono uma a nam pa n aza o yoku ci le, aza a na i a kuya'an ulinga n tsugbashi n ele.

¹⁷Mi ta a mazanga ma na me ene Istifanu, kobolo n Fatunatu, n Akaiku. A banka mu ta adama a na ada yi lo na ba.

¹⁸E neke mu t̄a utsura u kaḍu n aḅundai, n yeve t̄a ta a ya'ankai ḍa feu nannai. I neke tsugbayin tsu singai wa aza a na a ci ya'an tsugbashi derere tsu uma a nan lo.

¹⁹A'isa aza o Kutoni† n aḅundai a na i a ubon u Asiya i t̄a ikyashi i ḍa. Akila m Pirisila, n aza o Kutoni a na a tsu bana a gasa a kpa'a ku le, i t̄a ikyashi i ḍa a katsuma ka kula ka Vuzagbayin.

²⁰Aza a na i o kutono Vuzagbayin dem i t̄a ikyashi i ḍa. I kyasaṅai mayin.

²¹N ekiye a va a ḍa n ya'in idani i nam pa: Mpa Bulusu mi t̄a ikyashi i ḍa.

²²Avasa a va a ḍa, Kaḥile ka ya'anka yaba dem vu na u iwain kuciga Vuzavagudu unā. Ya'an Vuzagbayin u bono gogo'o.

²³Ya'an kasingai ka Vuzagbayin Yesu ko yongo n aḍa.

²⁴N ciga t̄a yaba dem vu na wi vuza vu kutoni Kirisiti Kishi.

2 Korintiya

2 Korintiya 1

Bulusu u kyasai aza o Kutoni a na i Korintiya

¹Mpa da Bulusu. Kashile ka zagbai mu mo okpo vuzavusuki vi Yesu Kirisiti Kishi. Timoti wi ta kobolo nu mpa a ayin a na n danai katagarda ka akaka ka nam pa. Mi ta a kudana da, ada na yi punu wa aza o kutoni a Kashile a likuci i Korintiya, kobolo n uma a Kashile raka a na i a ubon u Akataya:

²Kasakpa Kashile Dada vu tsu n Vuzagbayin Yesu Kirisiti Kishi e neke da kasingai m matana.

Bulusu u ya'ankai Kashile ogodiya

³Cikpai Kashile ayi na wi Esheku a Vuzagbayin vi Yesu Kirisiti Kishi vu tsu! Kashile ayi da Dada vu na wi n asuvayali n abundai n kadanshi ka kuvalanka kadu raka.

⁴Ci baci n unambukatsuma, u ci neke tsu ta kadanshi ka kuvalanka kadu, adama a na ci neke feu uma kadanshi ka kuvalanka kadu. Ayin a na baci aza o yoku i n unambukatsuma, kata tsu fuda ci neke le kadanshi ka kuvalanka kadu uteku u na Kashile ke nekei tsu.

⁵Mayun da tsu so'o atakaci kau adama a Kirisiti Kishi. Mayun da kparamu ci isa kadanshi ka kuvalanka kadu kau adama a Kirisiti Kishi.

⁶Ayin a na baci tsu so'i atakaci, ci ta e kuke de apa'a u Kashile ke neke da kadanshi ka kuvalanka kadu n wishi adama a atakaci a tsu. Kashile ke neke tsu baci kadanshi ka kuvalanka kadu, dada ciya atsu tsu fuda ci neke da kadanshi ka kuvalanka kadu. Ta feu nannai ya kufuda ya lulukpa n icu'u yi ili i te i na atsu tsu so'i atakaci a.

⁷Ci ta n adu a utsura adama a na ci yeve ta ayin a na baci i so'i atakaci tsu na atsu tsu so'i, yi ta feu a kuciya kadanshi ka kuvalanka kadu tsu na atsu ci ciyai.

⁸Uma a va, ci ciga ta i yeve tsu na tsu so'i atakaci a idika i Asiya. A zuwakai tsu amiki a na a lali utsura u tsu, ali ci sheshei tsa kula'a ba.

⁹Mayun da, tsu dana ta ci ta a kukuwa. Amma ili i nam pa i zuwa tsu ta ci gita kuneke adu a tsu u Kashile, n kaci ka tsu ka ba, adama a na ayi da vuza na u tsu dengusa akpisa.

¹⁰Kashile ki isai tsu a ayin a na ci ishi devu n kukuwa, ci yeve ta wi ta a kulya'a kelime n kisa tsu.

¹¹Wi ta a kisa tsu adama a na yi ta a kubanka tsu a ayin a na i ci ya'ansa avasa adama a tsu. Adama a nannai, Kashile ki ta a kushuku n avasa a da n abundai. Wi ta a kuzuwaka tsu unasingai, kata uma n abundai a cikpa kula ku ni adama a ili i na u ya'ankai tsu.

Bulusu u dokongu ta nwalu n ni

- ¹²Ci ciba baci n ili i na ci ya'in, ci ya'an ta maẓaṅga a na aḍu a tsu i n kadanshi ba. Ayin tutu ci yongo ta m mariki, kaṭa kpmu tsu sa'wa kusokongu da ili ba. Kasingai ka Kaṣhile ka'a ka zuwai tsu ci ya'an tsu nan lo, ugboji wa aduniyan u nam pa u da ba. Ci yongo ta mayin a ubuta u na tsu banai dem, n aḍa da bi'i ta na u la'i.
- ¹³Ana tsu danakai da, tsu dana da ta magaba, tsu sokonku da ili punu a akaka a na tsu danakai da ba. Adama a nannai, yi ta a kufuda kuyeve ili i na tsu danai dem.
- ¹⁴Gogo na i panaka tsu ta nannai, amma apa'a a tsu a da i tawa i yeve ili i na ci ciyai gbende, adama a kanna ka Vuzagbayin Yesu Kishi vu tsu i fuda i ya'an maẓaṅga adama a tsu, aṭsu kpmu ci ya'an maẓaṅga adama a da.
- ¹⁵N yeve ta nannai mayin, adama a nannai, mi ishi ta n sheshe de kutawa kene da bi'i. Nannai da Kaṣhile ka kuzuwaka da unasingai, adama a na mi ta a kutawa wa da ali kure.
- ¹⁶Mi ishi ta n ciga n uwa n kyasa da, mi baci a kubana a Makidoniya ali n kubono dem. Kaṭa i banka mu n kana uye a kubana a ubon u Yahuda.
- ¹⁷I kece ta yi dai i zuwai da m kpadai kuya'an tsu na mi ishi n zuwai. Mi a kuya'an kadanshi ka kavama a ayin a nan lo ba. Mpa mi ta tsa uma a aduniyan a nam pa, a na e ci sheshe ukuna kaṭa megeshe a ya'ansaka aḍu a katsuma ka ayin e te?
- ¹⁸Amma i zuwaka baci Kaṣhile utsura, i kuzuwaka ta utsura n ili i na tsu danai da, "E" da, n "A'a" a ayin e te ba.
- ¹⁹Na va dada adama a na Maku ma Kaṣhile, Yesu Kirisiti Kishi u tsu ushuku kaṭa u doku u iwan a ayin e te ba. Ayin tutu u tsu ushuku ta n kadu ke te. Ayi da vuza na mpa, kobolo n Sila n Timoti ci ya'ankai da kadanshi ka ni.
- ²⁰Adama a na ayi da vuza na u tsu shatangu uzuwakpani u Kaṣhile raka. I dada i zuwai aṭsu tsu dana, "Ta nannai"† ayin a na baci ci nekei Kaṣhile tsugbayin a ubuta kula ku Kirisiti Kishi.
- ²¹Cibai, Kaṣhile ayi da vuza na u zuwai aṭsu n aḍa dem ci ya'an utsura u Kirisiti Kishi. Kaṣhile, ayi da kpmu u zagbai tsu.
- ²²Da u zuwakai tsu urotu u na aṭsu uma a ni a da ci koci. U nekei tsu kpmu Ayinviki a Kaṣhile a aḍu a tsu an uzuwi u kaguta u na u yotsongu tsu ili i yoku i na yi lo a kutawa.
- ²³N ya'an baci a'uwa, ana n danai da n iwan ta kubono o Korintiya, ta lo me neke da atakaci, kasakpa Kaṣhile ke neke mu atakaci.
- ²⁴Ci a kudana da ili i na sai i neke aḍu ba. Ci yeve ta yi ta n uneki wa aḍu wu utsura, ta kpmu nannai aḍa feu i shamgba n utsura. Ci ciga ta ci ya'an ulinga kobolo n aḍa adama a na aḍu a da a shana m maẓaṅga.

2 Korintiya 2

¹Da n danai kaci ka va, “Mi o kudoku ma bana we le ba, adama na a ayin a na n gitai kubana we le, gbende vi le a namgba ta katsuma.”

²Mi baci a kulangasa da adu, yayi tamkpamu u kuneke mu mazanga? Ada da koci vu na i kuneke mu mazanga, amma ta na n langasa da ta de adu.

³I dada i zuwai da n danai nannai punu a akaka a na n suki de a kubana wa da wa. N ciga m bana me ene da ba, adama a na kubana kene da ki ta a kulangasa mu kadu. Ada da ta na uma a na i e kuneke mu mazanga. Ili i na i zuwai da n cigai n yongo m mazanga i dada, adama a na n zuwa da i yongo m mazanga feu.

⁴Ana n danakai da n ayin a de, mi ishi m matana kobolo m mazanga a kadu ka va ba, da n danai n i shikai. N dana adama a na n langasa da adu ba, amma n dana ta adama a na i yeve n ciga da ta kau.

Cinukpaka vuza na u ya'in unushi

⁵Vuza yoku lo a katsuma ka da u zuwa ta raka vu da unambukatsuma, mpa da koci ba. N dana da u zuwa ta aza a Kutoni unambukatsuma nannai. Ali n doku n ciga kuya'an kadanshi ka nam pa kau ba.

⁶Ada vi yoku n abundai i bolongi kaci ka da, da i nekei ni atakaci a na a untsai ni. Atakaci a nan lo a yawa yi ta.

⁷Amma gogo na i cinukpaka yi unushi u ni, kata i neke yi kadanshi ka kuva'anka kadu, adama a na i sanku kadu ka ni kunamba n abundai, ali u kasakpa uye u kutoni ba.

⁸N folono da ta, yotsongi a na i cigai ni.

⁹N dana ta adama a na n kondo da, kata kpamu n yeve ko i tonu kuyotsongusu ku va.

¹⁰Ayin a na baci i cinukpaka vuma vu nam pa, mpa n cinukpaka yi ta feu. Ayin a na baci n cinukpaka ni (unushi wi ishi baci lo), n ya'an ta adama a na n ya'anka da kasingai adanshi mi ta kelime ka Kirisiti Kishi.

¹¹N ya'an ta nannai adama a na Malya'i† mo doru tsu ba. Adama a na ci yeve ta mayin ili i na Malya'i mi n i da ufobi a kadu.

Bulusu a Taruwasu

¹²Ana n yawai a Taruwasu kudana uma Arabali a Singai† a ukuna u Kirisiti Kishi, da n cinai wana dai Vuzagbayin u bayuwa uye adama a ulinga de.

¹³Amma m pana uyo'o a kadu ba, adama a na me ene Taitu vuza tsu ba. Da n danai uma a na i de va, “Sai kpamu ayin o yoku.” Da n lazai m banai a Makidoniya.

Ulya'i adama a Kishi

¹⁴Ci cikpa ta Kashile n abundai! Ayi da vuza na u bonokoi tsu agbashi a ni, da u dasakai tsu kelime adama a na Kirisiti Kishi da u lya'i. Kashile kpamu ka banka tsu ta tsu pecuki uyevi wu ukuna u Kishi a ubuta dem an mani'in ma magulani.

¹⁵Wuma u tsu wi t̄a an mani'in m̄a magul̄ani ma na Kirisiti Kishi u nekei K̄ashile, ali d̄a m̄a kar̄a'i sai a ubut̄a u uma a na wi isai, n aza a na i a kukuw̄a.

¹⁶Aza a na i a kukuw̄a, magul̄ani m̄a tsu mi t̄a an ushami wu ukp̄a, amma aza a na i n wuma, magul̄ani m̄a tsu ma wuma ma'a. Yayi u kufud̄a kuya'an ulinga tsu nan lo?

¹⁷Ci tsu uma n ābund̄ai a na a tsu dana uma kadanshi k̄a K̄ashile, adama a na a tsupa le ikebe ba. A'̄a, ta nannai ba. Amma mayun d̄a ci an aza a na K̄ashile k̄a suki n utsura u Kirisiti Kishi, tsu dana uma akaka a tsu n kād̄u ke te e kelime k̄a K̄ashile.

2 Korintiya 3

Uzuwakpani u savu u K̄ashile

¹Ci t̄a a kugit̄a kuya'an ārad̄i adama a kāci k̄a tsu kparamu? Uma o yoku a yawai n akaka a kucikpa le, ko o folonoi d̄a i danaka le akaka adama a kāci ke le. U ga'an t̄a ci ciya akaka tsu nan lo?

²Amma ad̄a d̄a akaka a tsu, ta punu yi a ad̄u a tsu, adama a na yaba dem u kece kāt̄a u yeve ili i na u kecei.

³I yotsongu t̄a a na ad̄a d̄a akaka a na Kirisiti Kishi u danai, d̄a atsu ci nekei a d̄a. Ayinviki a K̄ashile a na e ci neke wuma, a dana d̄a t̄a punu a ad̄u a tsu, amma e kepepa ko e meshemberu ma katali ba.

⁴Ci t̄a a kudana nannai adama a utsura wu uneki u kād̄u u na ci n u d̄a e kelime k̄a K̄ashile adama a Kirisiti Kishi.

⁵Tsu dana ci t̄a a kufud̄a kuya'an ulinga u nam pa wa n kāci k̄a tsu ba. K̄ashile ka'a ka zuwai tsu fud̄ai ci ya'in ili i na ci ya'in r̄aka.

⁶U zuwai tsu fud̄ai tso okpoi agbashi a uzuwakpani u savu u na wu ut̄ai a ubut̄a wa Ayinviki a K̄ashile. Uzuwakpani u nam pa Wil̄a u na a danai u d̄a ba, adama a na Wil̄a u tsu tukā t̄a n ukp̄a, amma Ayinviki a K̄ashile e ci neke t̄a wuma.

⁷Wil̄a u cau a dana t̄a u d̄a a atali, u dad̄a u tuk̄ai n ukp̄a. N nannai dem, d̄a ta na e enei tsugbayin tsu K̄ashile. Tsugbayin tsu na tsu ut̄ai a ubut̄a u Wil̄a tsu zuwai āshi a Musa kutasa kāu, uma a Israila e geshe ele a kinda Musa va ba, ko a na kutashi ku nam pa ku geshe ba.

⁸Tsugbayin tsu na tsu ut̄ai a ubut̄a wa Ayinviki a K̄ashile tsu la'a t̄a tsu na tsu ut̄ai a ubut̄a u Wil̄a. Mayun d̄a ili ya ba?

⁹Ulinga u na u ci neke a ilukp̄a uma tutu wi baci n tsugbayin, ulinga u na u tsu zuwa uma o okpo aza a usubi a ubut̄a u K̄ashile wi t̄a a kuya'an n tsugbayin tsu na tsu lali nannai.

¹⁰Mayun d̄a, tsugbayin tsu uzuwakpani u kuku tso okpo gbani, adama a na kutashi ku tsugbayin tsu savu tsu la'a yi t̄a.

¹¹Wil̄a wi t̄a n tsugbayin tsu na tsu kporoi d̄e. Amma tsugbayin tsu uzuwakpani u savu tsu la'a t̄a m gbayin kāu, tsu d̄a ci o kukporo ba.

- ¹²Ci t̄a a kufud̄a kuya'an kadanshi babu wovon, adama a na ci t̄a n aṗa'la tsu nam pa.
- ¹³Ātsu ci tsu Musa ba. Āshi ā ni o yongo t̄a a kutasa k̄au, amma d̄a u palai a d̄a adama a na uma a Israila ā kpaḍā kene uteku u na kutashi ka ki o kugboro.
- ¹⁴Uma a o yongo t̄a n ugbamukaci, d̄a k̄pamu ili i kpaḍai le kene ili i mayun a ayin a na baci e kecei Wil̄a wa. Kishi d̄a koci u kufud̄a kutakpa ili i na i zuwai le ā kpaḍai kene.
- ¹⁵Ali n anana, e kece baci Wil̄a u Musa, ili yi t̄a punu i na i palai aḍu e le.
- ¹⁶Amma vuza na baci u banai u Vuzagbayin, wi t̄a a kutakpa ili i na i palai ni va.
- ¹⁷Gogo na, Vuzagbayin va āyi d̄a Ayinviki a, ubutā u na baci ta na Ayinviki a Vuzavagud̄u i, u tsu neke t̄a ubaruwi.
- ¹⁸Adama a nannai āshi ā tsu i upali ba, adama a na ci yotsongu tsugbayin tsu Vuzavagud̄u. Ayin a na baci Ayinviki a Vuzavagud̄u i a kuya'an ulinga n ātsu, ci t̄a a kutawā tso kokpo ci ni, ci t̄a k̄pamu o kuyotsongu tsugbayin ci ni n ābundai k̄au.

2 Korintiya 4

Uciyi o mgbodo n ci'in

- ¹Kashile, n asuvayali ā ni, u nekei tsu ulinga u nam pa ci ya'an. I d̄ad̄a i zuwai d̄a tsu kpaḍai ko'lo.
- ²Ci iwain kuya'an ili i wono ko yi usokongi. Tsu yānsā vuza ba, tsu saba'a kuyotsongusu ku Kashile ba. Tsu dansa t̄a mayun e kelime kā Kashile, adama a na aza a na a buwai e yeve a na ci aza ā mariki.
- ³Uma o yoku e yeve baci Arabali a Singai a na tsu danai le va ba, na lo wo okpo ta urotu an uma a nan lo i t̄a ā kukuwā.
- ⁴Vuza vu gbani-gbani wi t̄a lo, vuza na wi a kulya'a tsugono tsa aduniyan a nam pa. Malya'i ma'a. Da u palai aḍu a aza o yoku d̄a okpoi ayimbā. Uma a nam pa ā kpaḍai kuneke aḍu, adama a nannai e kene tsugbayin tsu kutashi ka Arabali a Singai ku na ki a kakana le ba. A kufud̄a e yeve akaka a na tsu danai le a ukuna u tsugbayin tsu Kirisiti Kishi ba, vuza na u yotsoi Kashile derere.
- ⁵Ana tsu banai ā kuka'alā kudana uma Arabali a Singai, kāci kā tsu ka'a ci a kuya'anka ba, amma ci t̄a a kudana uma, Yesu Kishi Vuzagbayin d̄a. Ili i na tsu fud̄ai tsu danai adama ā kāci kā tsu koci i d̄ad̄a ātsu d̄a agbashi ā d̄a, adama a ili i na Yesu u ya'in adama ā tsu.
- ⁶Kashile ka'a ka danai, “Kāsakāpā kutashi kakana ā kayimbi!” U yotsongu tsu t̄a d̄e a na kutashi ku nam pa ka ku d̄ad̄a wakani punu ā aḍu ā tsu adama a na ci yeve tsugbayin tsu Kashile tsu na āshi e Yesu Kishi o ci yotsongu.
- ⁷Ci t̄a n uciyi u nam pa ā ubutā u Kashile, amma ātsu na ci ā kubānā uciyi wa ci t̄a an mgbodo n na a ma'i n ci'in. Na va u yotsongu t̄a a na utsura u gbayin wa ta wi u Kashile, ātsu d̄a ba.

⁸A zuwai tsu a katsuma ka atakaci kau, amma a minjarangu tsu ba. Ko an ci yevei ili i na tsa kuya'an ba, tsu kasakpa ba.

⁹E nekei tsu atakaci, amma Kashile ka kasakpa tsu ba. Ayin o yoku a basangu tsu ta a idika, amma a una tsu ba.

¹⁰Tsu so'lo baci atakaci nannai, ayin tutu ikyamba i tsu i ci yotsongu ta tsu na Yesu u so'i atakaci ana u kuwai, adama a na uma a fuda e ene wuma u Yesu a ikyamba i tsu.

¹¹E, i ta a kufuda kuna tsu a ayin a na e sheshei dem, adama a na ci ta a kuya'anka Yesu tsugbashi. Nannai da uma a kuciya kene wuma u Yesu a ikyamba i tsu i na i kufuda kukuwa.

¹²Tsu ushuku ta kuya'an kataci nannai ali a ukpa, adama a na i ciya wuma.

¹³A dana ta a Katagarda ka Cida, "N ya'an ta kadanshi adama a na n neke ta kadu." Ci ta n uneki u kadu icu'u i te, ci ya'an ta kparamu kadanshi adama a na ci neke ta adu.

¹⁴Kashile ka dengusai Vuzagbayin Yesu n wuma, ci yeve ta kparamu Kashile ki ta a kudengusa tsu kobolo n Yesu. Kashile ki ta a kudika tsu, kobolo n avu, kata ci shamga e kelime ka ni.

¹⁵Ili i nam pa raka adama a da a da. Tsu na uma n abundai a ciyai kasingai ka Kashile, a kula'a ta n kuneke ogodiya ayin dem kata kparamu Kashile ka ciya tsugbayin n abundai.

Kuneke ku kadu u Vuzagbayin

¹⁶I dada i zuwai da tsu kpada kukasakpa. Ko a na ikyamba i tsu yi a kukuwa, ayinviki a tsu i ta a kuciya utsura u savu kanna dem.

¹⁷Atakaci a na ci n a da gogo na i gbayin ba, i kparamu e kugeshe ba. Amma i ta a kubanka tsu, adama a na ci ciya tsugbayin tsu na tsu la'i atakaci a tsu kau, tsugbayin tsu nan lo ta na tso kukotso ba.

¹⁸Tsu zuwa ashi a tsu a ubuta wi ili i na ce enei ba, amma a ubuta wi ili i na tsu kpada kene. Ili i na ci e kene ye kugeshe ba, amma i na ci a kukpada kene yi o kukotso ba.

2 Korintiya 5

¹Gogo na ci yeve ta a talukpa baci kapam ka tsu a ubuta u na ci o kuyongo: dada, ayin a na baci tsu kuwai da tsu kasakpai ikyamba i nam pa, Kashile ki ta o kufobusoko tsu kpa'a adama a na ci yongo de. Ubuta u na ayi a kaci ka ni u ya'in, u na u kukotso ba.

²Tso o'lo ta de n ikyamba i na ci n i da gogo na, ci ciga ta kanna ka nan lo kau ka na tsa ku'luka ikyamba i savu i tsu na de gadi tsa aminya a savu.

³A ayin a nan lo tso kokpo oshombodi ba, adama a na tsu uka ta de ikyamba i savu na de gadi.

⁴Ayin a na ci o kuyongo n ikyamba i nam pa, ci t̄a n ̄amiki, d̄a k̄pamu tsu so'li atakaci. Amma ci ciga ku k̄as̄akp̄a ikyamba i kukuw̄a i nam pa adama o wo'li wi ikyamba u nam pa ba. Ci ciga t̄a tsu saba'a i d̄a k̄at̄a ci d̄ika i na i kukuw̄a ba.

⁵K̄ashile a k̄aci k̄a ni u fobuso tsu t̄a d̄e adama a nam pa, u neke tsu t̄a Ayinviki a K̄ashile tsu uzuwi u kaguta u na u kuyotsongu a na wuma u savu u nam pa wa ili i mayun i d̄a.

⁶Adama a nannai, ayin tutu ci t̄a n k̄aḍu uva'anki. Ci yeve t̄a ci baci n wuma a ikyamba i nam pa, ci a kpa'a a ubut̄a u te n Vuzagbayin ba.

⁷Wi t̄a nannai adama a na ci t̄a o kutono ili i na ci nekei aḍu, amma ci o kutono ili i na ci e kene ba.

⁸I d̄aḍa ci yeve t̄a ci t̄a n utsura u k̄aḍu. Tsu la'a t̄a n kuciga tsu k̄as̄akp̄a ikyamba i nam pa ya adama a na tsu bana a kpa'a ku te u Vuzagbayin.

⁹Ci baci n wuma punu a ikyamba i nam pa, ko ci baci n wuma ba, uteku u na ci cigai u d̄aḍa ci ya'an ili i na u kupana uyo'o, u la'a t̄a ili i na i buwai dem.

¹⁰Ili i na i zuwai i d̄aḍa, kanna ke te, r̄ak̄a vu tsu ci t̄a a kushamgba e kelime k̄a Kirisiti Kishi k̄at̄a u ya'an ka tsu afada. Yaba dem vu tsu wi t̄a a kisa katsupu ka na ka ga'in adama a ili i na ci ya'in a ayin a na ci n wuma wi ikyamba i nam pa, ko i singai i d̄a ko i gbani-gbani.

Kutuk̄a n uma u K̄ashile

¹¹Adama a na ci yeve t̄a tsu pana t̄a wovon u Vuzagbayin, d̄aḍa tsu dakakai adama a na uma o bono o tonoyi. K̄ashile ke yeve t̄a tsu na ci mayun. Ci ciga t̄a i yeve icu'u i uma i na ci.

¹²Ci a kuya'an ka d̄a aḗaḗi ba, amma ci t̄a a kudana d̄a ukuna u k̄aci k̄a tsu k̄at̄a i ciya i ya'an m̄az̄anḡa adama a tsu. Tsu dana t̄a ili i nam pa k̄at̄a i ciya ili i na i kudana, yi baci kobolo n aza a na i n ukuna u mayun ba, d̄a k̄pamu i aḗaḗi a ubut̄a wa aza o yoku.

¹³Ci ya'an baci adanshi ci t̄a a kujara, adama a na e neke K̄ashile tsugbayin d̄a. Ci baci n aci a tsu mayin, adama a na tsu b̄ank̄a d̄a d̄a.

¹⁴Ili i na baci ci ya'in dem, ci ya'an t̄a i d̄a adama a na ucigi u Kirisiti Kishi u d̄a wi o kutono n aḗu. Ci neke t̄a k̄pamu aḍu a na vuma vi te Kirisiti Kishi u kuw̄ai adama a yaba dem, adama a nannai, tsu ushuku t̄a a na aḗu tsu kuw̄ai r̄ak̄a.

¹⁵U kuw̄a t̄a u ciya wi isa yaba dem, adama a aza a na a ciya'i wuma u savu adama a ni o doku o yongo tsu na a ku b̄ank̄a k̄aci ke le koci ba. Amma a kucikpa, o yongo tsu na Kirisiti Kishi u kupana uyo'o, vuza na u kuw̄ai d̄a u denḡai n wuma adama a na wi isa le.

¹⁶Tsu k̄as̄akp̄a t̄a kuya'an ka uma afada tsu na aduniyan a ci ya'an. Ci ishi t̄a ci sheshe ukuna u Kirisiti Kishi tsu na uma a aduniyan e ci sheshe, amma gogo na tsu doku ci ya'an nannai ba.

¹⁷Vuza na baci u bolongi kaçi ka ni n Kirisiti Kishi, Kaşhile ko bonoko yi ta vuma vu savu. Ili i kuku i ni i kotso ta da i lazai. Kaşhile ko bonoko ta ili rakā i bonoi usavu.

¹⁸Kaşhile ka'a ka ya'in ili i nam pa rakā. U tukai tsu devu n ayi adama a ili i na Kirisiti Kishi u ya'in. U nekei tsu ulinga u kutuka n uma devu n ayi feu.

¹⁹Akaka a tsu a da'ada Kaşhile ko yongo ta a kutuka n uma rakā devu n kaçi ka ni a ubuta u Kirisiti Kishi. Kaşhile ka ci cibasa n unushi u le ba. Da u nekei tsu akaka a nam pa a matana.

²⁰Kaşhile ka suki tsu tso okpo anan taji vu kusala ukuna u Kirisiti Kishi, wi ta kparamu o kufolono da i pana akaka a tsu. Ci ya'an ta kadanshi adama a Kishi, tsu folono da ta i kasakpa Kaşhile ka tuka da devu n ayi.

²¹Kishi u sa'wa kuya'an unushi ba! Amma Kaşhile ko bonokoi ni vuza vu unushi, adama a na Kirisiti Kishi u zuwai tso okpoi aza a usubi u Kaşhile.

2 Korintiya 6

¹Ci ta ulinga kobolo n Kaşhile, tsu folono da ta kparamu kata i iwan kasingai ka Kaşhile ba.

²Kaşhile ka dana ta a Katagarda ka Cida ka ni, "Ana ayin a na n zagbai a yawai, M pana ta avasa a da. M banka da ta a kanna ka wishi."† Mayun da, Kaşhile ki ta ufobushi adama a na u banka da gogo na. Anana da kanna ka wishi.

Atakaci a Bulusu

³Ci ciga uma a ya'an kadanshi ka kulangasu adama a ulinga wa ba, adama a na ili i na ci ya'in dem i zuwa uma kutadatsa ba.

⁴Ili i na baci ci ya'in dem, ci yotsongu ta a na atsu agbashi a mayun a da ci a Kaşhile. Da tsu gbamai asuvu n atakaci a na i lo dem.

⁵A tsu lapa tsu ta ayin o yoku. Kata a zuwa tsu a kunu ku ugbashi. Kabundai ka uma ka ci ya'an ta wupa n atsu, kata a kana vishili vu kabundai. Ci ya'ansa ta ulinga ali tso o'oi n abundai. Kayin kakau tsu tsu lata ba. Ubuta u yoku tsu namba tsuwa'a.

⁶Ci yotsongu ta kaçi ka tsu a na atsu agbashi a Kaşhile a da, adama a na ci reme ta kaçi ka tsu da ci cida, ci ta kparamu n kuyeve ku na Kaşhile ke ci neke. Ci ya'an mololo ba. Ci ya'an ka ta uma kasingai. Ci ta n utsura wa Ayinviki a Kaşhile, mayun da kparamu ci cigai uma.

⁷Tsu dana ta uma akaka a Kaşhile a mayun, u ci neke tsu ta kparamu utsura. Ci ta n cida vu na vo okpoi an kotokobi ka tsu m maraga ma na ci cigai adama o kuvon.

⁸Ci ya'an ka ta Kaşhile tsugbashi ko uma e neke tsu tsugbayin, ko o goyo tsu. Ci ya'an ka ta Kaşhile tsugbashi ko uma a cikpa tsu, ko e deke tsu n kula ku gbani-gbani. Uma a bankai nsata n tsu a dana atsu aza a aluwa a da, amma ayin tutu tsu dansa ta ili i mayun.

⁹Yaba dem u yeve tsu t̄a, amma a ya'ankai tsu adanshi e yeve tsu kpamu ba. Ci yongo t̄a adanshi ukp̄a wi t̄a lo d̄evu, amma ātsu d̄a na, tsu buwai n wuma. Tsu so'lo t̄a atakaci n ābund̄ai, amma a una tsu ba.

¹⁰Ayin tutu ci yongo t̄a a m̄az̄anga, ali n ayin a na ci o kuso'lo atakaci. Aza a unambi a d̄a ci, amma ci t̄a a kuzuwa uma n ābund̄ai o kokpo aza a uciyi a ubut̄a wu uneki w̄a ād̄u. Ci n ili ba, amma mayun d̄a a na ci n ili dem.

¹¹Ād̄a uma o Korintiya, ci ya'an̄ka d̄a t̄a kadanshi magaba. Ād̄u a tsu a shana t̄a n ucigi a kubana w̄a d̄a.

¹²Tsu kas̄akp̄a kuciga d̄a ba, amma ād̄a i bul̄a t̄a kuciga tsu.

¹³Mi t̄a a kuya'an̄ka d̄a kadanshi gogo na tsu na n kudansuka muku n va. Cigai tsu derere tsu na ci cigai d̄a.

A'is̄a a K̄ashile vuza wuma

¹⁴Kat̄a i yongo ili i te kobolo n aza a na a kp̄ad̄ai kuneke ād̄u n Kishi ba. Kasingai n kagbani-gbani o ci yongo a ubut̄a u te ba. Kutashi n kayimbi a ci shamgba a ubut̄a u te ba.

¹⁵Nini d̄ai Kirisiti Kishi m Malya'li a kulya'a cija'la? Nini d̄ai vuza na u nekei kād̄u n vuza na u kp̄ad̄ai kuneke kād̄u o kokpo vuza n vutoku?

¹⁶A'is̄a a K̄ashile o kuyongo a ubut̄a u te n ām̄ali ba. Ātsu d̄a ta na a'is̄a a K̄ashile vuza vu wuma. K̄ashile ka danai, “Mi t̄a a kudas̄angu n ele kat̄a n wala kobolo n ele. Mi t̄a o kokpo K̄ashile ke le, ele tamkpamu o okpo uma a va.”

¹⁷Adama a nannai, Vuzavagud̄u u danai, “Ut̄ai punu we le kat̄a i bolongu n ele ba. Kat̄a i sa'wa ili yu unata i na Wil̄a u sank̄ai ba, nannai d̄a n kisa d̄a.”

¹⁸Vuzavagud̄u Mala'imili u danai, “Mi t̄a o kokpo Esheku a d̄a, kat̄a ād̄a tamkpamu yo okpo muku n va.”

2 Korintiya 7

¹Aja'la a va, K̄ashile ka ya'an̄ka tsu t̄a uzuwakpani n ābund̄ai u nam pa. Adama a nannai ci ya'in d̄a'in n ili rak̄a i na i kuzuwa ikyamba i tsu n ād̄u a tsu a natukpa. U ga'an t̄a ci neke K̄ashile tsugbayin kat̄a tsu dakaka adama a na tsu okpo ci ni gbende.

M̄az̄anga m̄a Bulusu

²Bayuw̄ak̄ai tsu ubut̄a punu a ād̄u a d̄a. Ci ya'an̄ka vuza kagbani-gbani ba. Tsu lanḡasa uneki u kād̄u u vuza ba. Tsu doro kpamu vuza ba.

³N dansa ili i nam pa adama a na n ciga mi ilukp̄a d̄a ba. N dana d̄a t̄a d̄e ayin tutu ci yongo t̄a a kucibasa ko yi d̄ai i kut̄awa.

⁴N sodongu t̄a mats̄an n ād̄a mayin. N ci yongo t̄a a m̄az̄anga ayin tutu adama a d̄a. I ya'an̄ka mu t̄a kadanshi ku utsura u kād̄u kau. Ko a na mi n atakaci kau, i zuwa mu t̄a mo okpoi m m̄az̄anga kau.

⁵Ana ci yawai a idika i Makidoniya, ci ciya kuvuka ba. Ci cinai kadama a ubuta dem a kuvana tsu. Ci ya'an ta kananai n irala i tsu, da ci yongoi a kupana wovon punu a adu a tsu.

⁶Amma Kashile, ayi na u tsu neke uma kadanshi ka kuva'anka adu, ayin a na baci adu e le a namgbai, u ya'ankai tsu kadanshi ka kuva'anka kadu a ayin a na Taitu u yawai.

⁷Mayun, ci ta m mazanga ma na ce ene yi. Amma ili i na i nekei tsu mazanga mayun i dafa tsu na i nekei ni kadanshi ka utsura u kadu. U dana tsu ta uteku u na yi a kuciga ye ene mu, da u danai tsu i shika ta unushi kpamu adama a ili i na i ya'in. U doku u danai mu tsu na i cigai kubanka mu kau. Ana m panai ili i nam pa, da m panai mazanga kau.

⁸Ko akaka a va a langasa da baci adu, na lo u bala mu ba. N ugiti u bala mu ta kenu, adama a na adu a da a namgbai, amma unambukatsuma u da u ya'an makyan ba.

⁹Amma gogo na mi ta m mazanga. N ya'an mazanga adama a na n neke da ta unambukatsuma ba, amma adama a na unambukatsuma u da u zuwa da ta i sabali mariki ma da. Ci ya'anka da iforotoi ba, ko kenu.

¹⁰Kashile ka ci ya'an ta ulinga n unambukatsuma a wuma u tsu adama a na u banka tsu tsu kasakpa unushi u tsu kata ci ciya wishi. Na lo u bala tsu adama a icu'u yi unambukatsuma u nan lo ba. Amma vuza wi baci n unambukatsuma, da u bonoi u Kashile ba, wi ta a kukuwa, wi a kuciya wishi ba.

¹¹Zukai n ili na unambukatsuma u na Kashile ka cigai i pana u tukai da. U zuwa da ta i kanai kaci. U zuwa da ta i yotsongu a na i ya'in unushi ba. U zuwa da ta i ya'in wupa da i panai wovon. U zuwa da ta i cigai kene mu. U zuwa da ta i bankai uma. U zuwa da ta i ciya mali ma na a takacika vuma vu na u nusai. U zuwa da ta i yotsongi a na ada i ya'in ili i na yi derere.

¹²N dana ta akaka a nan lo a adama a na ye ene, e kelime ka Kashile, tsu na i lanai tsu mayin. N dana a da adama a vuza na u nusai, ko vuza na a nusakai ba.

¹³I dafa i zuwai da ci ciyai utsura u kadu. Ko a na ci ciyai utsura u kadu, tsu la'a ta n kuya'an mazanga adama a na ce ene Taitu wi ta a mazanga, adama a na i zuwa ta kadu ka ni idashi.

¹⁴Tsu dana yi ta tsu na ci m mazanga kau adama a da, da ta na i yotsongi a na mayun da mu. Ili raka i na tsu danai da mayun da, ada kpamu i yotsongu ta a na ili i na tsu danai Taitu adama a da mayun da.

¹⁵Adama a nannai ucigi u ni a kubana wa da u tsurakpa, ayin a na baci u cibai tsu na raka vu da yi ufobushi adama a na i pana kadanshi ka ni, kobolo kpamu n tsu na i kanai ni n wovon n kuje'leke ki ikamba.

¹⁶Mi ta m mazanga kau uteku u na mi a kufuda kusodongu matsan n ada mayin.

2 Korintiya 8

Aza o Kutoni e neke ikebe

- ¹Aja'la a va, ci ciga da ta i yeve tsu na Kashile ko yotsongi kasingai ka ni wa aza o Kutoni a ubuta kakau u na wi idika i Makidoniya.
- ²O so'i atakaci kau da kparamu i babu ili, amma mazanga me le mo kotso ba, ali da e nekei da i barakpai.
- ³Ya'an n dana da e neke ta n abundai uteku u na a kufuda ali a pasukpai. Babu vuza na u danai le a ya'an nannai.
- ⁴Amma da o yongoi o kufolono tsu tsu kasakpa le a banka uma a Kashile a na i a Urishelima.
- ⁵Ci sheshe i a kufuda kuneke ali nannai ba! Ili i na a gitai kuya'an i dafa e nekei bili kaci ke le u Vuzagbayin da e yevei e nekei kaci ke le wa atsu. Ili i nam pa i da Kashile ka cigai.
- ⁶Taitu da vuza na u gitai kuyotsongu da uteku u na i kuneke, da tsu folonoi ni u bono u banka da i kotso ulinga u kunele wa u na i gitai va.
- ⁷I ya'in ili raka mayin, ali i lazakai: Adfa na yi n uneki u kadu kau. Da i ci ya'an n kadanshi mayin. Adfa na yi n kuyeve. Da yi kparamu a kuciga kubanka uma. Da kparamu i cigai tsu kau. Ci ciga da ta i ya'an mayin mayun a ukuna u kuneke u nam pa babu mogogu.
- ⁸Mi a kugutsaka da sai i neke ba, ko a na aza o Kutoni a ubuta kakau a cigai kuya'an nannai kau. Nan lo va dafa uye u yoku u na wi o kuyotsongu a na ucigi u da mayun da wi.
- ⁹I yeve ta kasingai ka Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi. I yeve ta a na Kishi wi ishi n uciyi, amma wo okpoi n unambi adama a da, da u zuwai da yo okpo n uciyi adama a unambi u ni.
- ¹⁰Odoki a va a da na: 'Balu adfa da i gitai kuciga kuneke, adfa da ta na i gitai kuya'an kuneke ka.
- ¹¹Gogo na kotsosoi ulinga u na i gitai kuya'an. Yotsongi a na yi a kufuda kukotso ulinga wa m mali tsu na i gitai u da. Nekei a katsuma ki ili i na yi n i da.
- ¹²I ciga baci i ya'an neke, kata i kebece ko nini dai kunele ku nu ki ba. Kashile ka ciga ta i neke a katsuma ki ili i na yi n i da, amma i neke i na i kpadai kuya'an n i da ba.
- ¹³N ciga i neke kau ali aza o yoku a pana uyo'o kata adfa tamkparamu i so'o atakaci n ili kenu i na yo okpoi da ba. N ciga ta ili i ya'an derere adama a yaba dem vu na wi punu a katsuma.
- ¹⁴Gogo na nahannai yi ta n ili n abundai. Ili i na yi n i da yi ta a kubanka aza a na a nambai kata megeshe a ciya baci kau e yeve a banka da i namba baci, kata ili dem yo okpo derere.
- ¹⁵Katagarda ka Cida ka danai, "Vuza na u bolongi kau, i da i barakpa ba. Vuza na u bolongi kenu, u namba ili ba."

Taitu n aja'ā a ni

- ¹⁶N cikpa tā Kāshile a na u zuwai Taitu u ciga dā tsu na mpa n cigai dā.
- ¹⁷Taitu wu ushuku tā kuya'an ili i na tsu danai ni u ya'an. U ciga tā kau u bana wā dā, ali kafu tsu dana yi u bana.
- ¹⁸Ci tā a kusuku yi kobolo n vuza tsu, vuza na a'isā a aza o Kutoni raka a cikpai adama a tsugbashi ci ni a ayin a na u danai uma Arabali a Singai.
- ¹⁹A'isā a aza o Kutoni kakau a zagba yi tā u bana n aitsu a ubutā u kuneke ikebe i nam pa. Ci tā a kuya'an tsugbashi tsu nam pa adama a na ci neke Vuzagbayin tsugbayin, kātā kpamu tsu yotsongu a na mayun dā ci cigai kuḅankā.
- ²⁰Nannai dādā ci ciga vuza u ciyā tsu n unushi adama e kune'e kā aḅundāi ku nam pa ba.
- ²¹Amma aitsu ci ciga tā ci ya'an ili i na Vuzagbayin u kupana uyo'o ali n uma feu.
- ²²Ci tā kpamu a kusuku vuma vi yoku kobolo n uma e re a nan lo a. Vuma vu nam pa ayin tutu wi tā ufobushi adama a na u ḅankā. U ya'an ka tsu tā dē nannai a uye kakau n aḅundāi, u doku tā kpamu u ciga kuḅankā gogo na kau, adama a na wu ushuku kau n adā.
- ²³Vuza na baci we ecei ukuna u Taitu, danai vuza nan lo, wi tā ulinga nu mpa adama a na tsu ḅankā dā. A'isā a aza o Kutoni a dā feu a suki uma e re a nam pa a kubana wā dā, dā e nekei Kishi tsugbayin.
- ²⁴Yotsongi le ucigi u dā, adama a na a'isā a aza o Kutoni a ciyā e yeve a na ci ya'in derere a ayin a na ci m māzangā adama a dā.

2 Korintiya 9

Ikebe adama aza a na a nambai

- ¹Me ene uga'in u na wi punu n danaka dā adama a ukuna wi ikebe i na i fobusoi kuneke uma a Kāshile ba.
- ²N yeve tā i ciga tā kuḅankā. Mi tā a māzangā adama a ukuna u nan lo, n gitā tā dē kudana uma a Makidoniya uteku u na adā aza a Akataya yi dē ufobushi adama a na i neke ali balu. Adama a na i cikala tā kuneke dā ta na u zuwai ele vi yoku n aḅundāi a ciga feu kuneke.
- ³Amma mi tā a kusuku aza a tsu a nam pa a kubana wā dā adama a na kadanshi kā tsu ukuna u dā ko okpo gbani ba. N ciga tā i yongo ufobushi, adama a na n dana tā dē yi tā a kuya'an nannai.
- ⁴Mi tā a kupana wono, kātā adā feu i pana wono, aza o yoku a na e nekei adū a Makidoniya a tāwā baci na nu mpa, dā ci cinai dā babu na i fobusoi wana dāi ta na n dana le ukuna dem!

⁵Me enei u kula'a t̄a n kuga'an n suku baci aza a tsu a nam pa a wala kelime ka va adama a na e yeve ko kune'e ku na i ya'in uzuwakpani i fobuso t̄a de ku da. Na lo va u kuyotsongu t̄a a na i nekei adama a na i ciga t̄a, wi adama a na n gutsakai da i neke ba.

⁶Cibai vuza na u ca'i kenu, wi t̄a feu a kukya'a kenu. Vuza na u ca'i n abundai, wi t̄a a kukya'a n abundai feu.

⁷Yaba dem vu da u sheshe n kaci ka ni ko yain dai u kuneke. Kadu ka nu ki baci dakaka a ubuta u kuneke wa, kata vi neke ba. Ve ene baci i t̄a a kugutsaka wu, kata vi neke feu ba. Adama a na Kashile ka la'a t̄a n kuciga vuza u ci neke m mazanga a kadu ka ni.

⁸Kashile ki t̄a a kufuda kuneke wu unasingai u na u la'i i na vu nambai. Kata ayin tutu vi yongo n ili n abundai, ali vi ciya i yawa wu kata kparamu vi neke adama a ulinga u singai dem.

⁹Katagarda ka Cida ka danai: "E ci neke t̄a aza a unambi kune'e ku le n ekiye e re, kata usubi u le u yongo a kuya'an ili i na i ga'in ali a kubana a uteku."

¹⁰Adama a na Kashile ka'a vuza na u ci neke acimbi icu'u, kata kparamu u neke ilikulya'a. Wi t̄a o kudoku da ili i na yi n i da, i tono baci kasingai adama a na i fuda i doku i ne'e aza a na a nambai.

¹¹Wi t̄a a kuzuwa da i ya'an n uciyi wi ili dem adama a na i fuda i ne'e uma n ekiye e re. Kata uma n abundai a cikpa Kashile a ayin a na tsu bankai n kune'e ku da.

¹²Tsugbashi tsu na yi a kuya'an na adama a na ci neke uma a Kashile ili i na a nambai da koci ba, amma ci t̄a kparamu a kuzuwa le a la'a n kucikpa Kashile.

¹³Yi t̄a e kuneke Kashile tsugbayin adama a na i fuda i nekei n ekiye e re. I neke t̄a adu n akaka a Kirisiti Kishi, da i tonoi a da ana i nekei uma a Kashile n ekiye e re kobolo n aza a na a buwai.

¹⁴Gogo na i t̄a a kavasa adama a da, ali da a cigai da, adama a kasingai ka na Kashile ka ya'in e ekiye a da.

¹⁵Ci cikpai Kashile adama e kune'e ku gbayin ku nam pa.

2 Korintiya 10

Bulusu u danai ulinga u ni

¹Mpa Bulusu, mi t̄a o kufolono da n usubi kobolo n kasingai ka Kishi. Uma o yoku a danai mi baci kobolo n ada n tsu gajarakpa ba, amma mi baci lo kobolo n ada ba, n tsu dansuka t̄a kau.

²N tawa baci kparamu kene da, n yeve t̄a n kuzuwa t̄a usudukpi kau wa aza a na e ci sheshe ci t̄a o kutono ukuna wa aduniyan. N ciga i zuwa mu n takacika da nannai ba.

³Ci t̄a o kuyongo a aduniyan, amma tsu ci ya'an kuvon tsu na uma a aduniyan a ci ya'an ba.

- ⁴Yunatsu i na ʔtsu ci ci ya'an̄ka kuvon, kau d̄a yi n i na aduniyan a ci ya'an̄ka. Yunatsu i tsu yi t̄a n utsura ʔ ubut̄a u K̄ashile uteku u na i kuna ubut̄a wi id̄ashi yu utsura kakau u vurala vu tsu.
- ⁵ʔtsu tsu una t̄a kanananai kobolo n ʔr̄adi dem a na a kufud̄a kus̄ank̄a vuma kuyeve K̄ashile. Tsu lanḡasa t̄a kusheshe ku kugoyi ku na ki punu ʔ ad̄u a uma d̄a tsu zuwai le a panaka Kishi.
- ⁶I yotsongu baci i kotso a na i panakai Kishi mayin, ci t̄a o kufobuso adama a na tsu takacika yaba dem vu na u iwain kupana.
- ⁷Yi t̄a a kinda ili i na ʔshi i a kufud̄a kene koci. I ciba a na ʔtsu aza ʔ Kishi a d̄a n derere n tsa aza a na a tsu dansa n ʔr̄adi ele feu aza ʔ Kishi a d̄a.
- ⁸Mayun d̄a tsu dansa k̄au n ʔr̄adi adama a ukuna wu utsura u na Vuzagbayin u nekei tsu tsu bank̄a d̄a, amma adama a na tsu takacika d̄a ba. Amma m pana wono adama a ili i nam pa ba.
- ⁹N d̄anaka d̄a baci de dem, n ciga i sheshe mi t̄a e kuneke d̄a wovon ba.
- ¹⁰Uma o yoku a danai, “Atagarda a akaka kakau ʔ Bulusu i t̄a n utsura kobolo n uga'in u kupana, amma ayin a na wi n ʔtsu, u zaza ba. Kadanshi ka na k̄a ut̄ai ʔ un̄a u ni ka makara ka'a ba.”
- ¹¹U ga'an t̄a e yeve ili i nam pa: Ci d̄e kobolo n ad̄a gogo na ba, i d̄ada i zuwai d̄a tsu dansai ili i nam pa a atagarda a akaka. Amma ayin a na baci ci d̄e kobolo n ad̄a, ci t̄a o kuyotsongu d̄a utsura wa derere n tsu na tso kuyotsongu ʔ ubut̄a wa akaka ʔ tsu.
- ¹²ʔtsu tsu ka'wan kuntsukpa k̄aci k̄a tsu n aza a na a tsu dana ele a la'a t̄a n kuga'an ba. A ci inda t̄a k̄aci ke le k̄at̄a a ya'an uye u kagisamk̄atsu u le, d̄a gisanki k̄aci ke le n u d̄a. K̄at̄a a ya'an̄ka k̄aci ke le afada tsu na nwalu n le mi. Na va u yotsongu t̄a a na ʔ k̄pad̄ai kuyeve ili.
- ¹³Amma ʔtsu tsa kuya'an ʔr̄adi n ili i na yi pulai a ulinga u na K̄ashile k̄a suki tsu ci ya'an ba. Ci t̄a a kuya'an ʔr̄adi koci n ulinga u na K̄ashile k̄a suki tsu ci ya'an, ad̄a va ta punu feu yi ʔ ubut̄a wu ulinga wa.
- ¹⁴Ci a kuya'an ʔr̄adi a ulami ba. Yevei, ʔtsu d̄a tsu git̄ai kutuk̄a d̄a n Arabali a Singai a ukuna u Kirisiti Kishi.
- ¹⁵Ci ya'an ʔr̄adi adama a ili i na uma o yoku a ya'in ba, adanshi tsu kucikpa t̄a ci ya'an ili i nan lo ya n k̄aci k̄a tsu. Tsu kucikpa t̄a ci ked̄e ʔpa'la adama a na uneki u kad̄u u d̄a u gbonguro k̄at̄a k̄pamu ulinga u tsu w̄a d̄a u lya'a kelime k̄au.
- ¹⁶Ci ciga t̄a tsu bana tsu dana Arabali a Singai ʔ ubut̄a u na wi da'in. Ci ciga ci ya'an ʔr̄adi adama a ulinga u na uma o yoku a ya'in d̄e ʔ ubut̄a u le ba.
- ¹⁷Katagarda ka Cida ka danai, “Vi ciga baci vi ya'an ʔr̄adi, ya'an a d̄a adama a ili i na Vuzavagudu u ya'in.”

¹⁸Vuza na u cikpai kaci ka ni u kuciya ucikpi u mayun ba. Amma ayin a na baci Vuzavagudu u zagbai vuza, vuma vu nan lo wi ta ta na a kuciya ucikpi u mayun.

2 Korintiya 11

Bulusu n azusuki a a'uwa

¹N tsulau ci kenu tsu va dem n yeve ta ve kureme ta kadu nu mpa. E, n folono wu ta vi reme kadu nu mpa.

²Ili i bura mu ta n ada uteku u na kpamu Kashile ili i burai ni n ada. Yi ta an mekere ma na me yevei vali ba, da n ya'ankai ni uzuwakpani u na wo olo vali vi te koci, ayi da ta na Kishi a kaci ka ni.

³Amma gogo na mi ta a kupana wovon ta lo a tawa a puwanka n adu a da adama a na i kasakpa kutono Kishi m mayun kobolo n kadu ka cida, tsu na koko ka yansai Hawa† n ugboji u gbani-gbani u ni.

⁴Tsu dana da ta ukuna u Yesu, da i ciyai Ayinviki a Kashile, da yi isai akaka a tsu. Amma da i kasakpai uma o yoku a danai da ili i yoku kau yu ukuna u Yesu. Gogo na yi ta ufobushi adama a na yi isa ayinviki o yoku kau kobolo kpamu n akaka o yoku.

⁵Aza a na e ci deke kaci ke le "azusuki a gbagba'in" n sheshe a na a la'i mu ba.

⁶U ga'an ba mi a kufuda kuya'an kadanshi mayin ci le ba, amma n yeve ta ili i na mi a kudansa. Ci yotsongu da ta de ili i nam pa hawun a uye kakau dem.

⁷N zuwa da i tsupa mu adama a Arabali a Singai a na n danai da ba. N goyo ta kaci ka va da n nekei da tsugbayin. Nannai va n nusa ta?

⁸Wi ta adanshi uboki u da mi a kuya'an ana mi isai ikebe a'isa a aza o Kutoni kakau ciya m banka da koci, adama a na n ya'anka da tsugbashi.

⁹Ayin a na mi kobolo n ada n namba baci ili, n ce ece ada i banka mu ba. Aza a tsu a na a utai a Makidoniya da a yawai de e ne'e mu ta ili raka i na n cigai. N sa'wa kufolono da i banka mu ba, mi ta na a kuya'an feu ba.

¹⁰Babu vuza na u kuta a idika i Akataya kata u sanku mu kudansa ukuna u nan lo kau. N dansa ta ili i nam pa m mayun u Kirisiti Kishi a kadu ka va.

¹¹Ana n dansai n ciga mo o'uso da ba, dada m kpada'i kuciga da? A'a! Kashile ke yeve ta a na n cigai da!

¹²Mi ta a kulya'a kelime n kuya'an ili i na mi a kuya'an gogo na, adama a na n ciga ta n sanku uma a nan lo kuciya uye u na a kuya'anka aradi. I ta a kuciga a dana ulinga u na i a kuya'anka aradi a u te u da n ulinga u tsu.

¹³Uma a nam pa a azusuki a a'uwa a da. A ci ya'an ta a'uwa adama a ulinga u na i a kuya'an, kata o bonoko kaci ke le adama a na o yotso azusuki a mayun a Kirisiti Kishi.

¹⁴Amma ili i mereve i da wa va ba, adama a na Kalijani† feu u tsu bonoko ta kaci ka ni adama a na u ciya u yotso kalingata ka kutashi.

¹⁵Ili i mereve i dā wā tsu ba, a na agbashi a Malya'i feu o tsu bonoko kaci ke le adama a na o yotso agbashi a na a ci ya'an ulinga u singai. Amma a kanna ku uteku, i t̄a a kuciya atakaci derere a ili i na a ya'in.

Bulusu u ya'in kadanshi ka atakaci a ni

¹⁶N dana dā kparamu: Kātā vuza we ene mu an kalau ba. Amma i sheshe baci nannai, to, panakai mu, tsu na i kupanaka kalau, ayin a na feu mi a kuya'an aradi kenu.

¹⁷Ayin a na baci mi a kucikpa kaci ka va tsu nan lo, mi a kuya'an kadanshi tsu na Vuzagbayin u tsu dansa ba, amma tsu na kalau ka tsu dansa.

¹⁸Uma n abundai i t̄a a kuya'an kadanshi ka aradi adama a ili i na a ya'in punu a aduniyan. Mi t̄a feu a kuya'an nannai.

¹⁹Adā na i danai yi t̄a n ugboji, yi a kupana uyo'o u kupanaka alau!

²⁰Ali adā e kureme adu n aza a na o bonokoi dā agbashi e le. Adā kparamu e kureme adu n aza a na a kulya'a dā, ko aza a na i a kuyansa dā. Ali adā e kureme adu n aza a na a ci dika kaci ke le a la'a dā t̄a, ko aza a na a tsu basasa dā.

²¹M pana t̄a wono ana n danai utsura u kuyongo u tsu u yawa u nan lo ba. I baci a kufudā kuya'an aradi, mpa n kuya'an t̄a feu, amma nannai va tsulau tsu dā.

²²A danai ele va Umaci wi Ibrahim u dā, ko? Mpa feu vuza vu Umaci wi Ibrahim u dā. Ele aza a Israila a dā? Mpa feu vuza vi Israila dā mi. Ele ntsukaya mi Ibrahim n dā i? Mpa feu ma dā mi.

²³Agbashi a Kishi a dā i? Tsulau tsu dā mu ana n ya'in kadanshi tsu nam pa, amma n la'a le t̄a a kuya'anka yi tsugbashi. N la'a le t̄a a kuya'an ulinga kau. A zuwa mu t̄a ugbashi ayin tutu u la'i tsu na ele feu a ya'in ugbashi wa. Ulapi u na n so'i u la'a t̄a u le n abundai. Ayin n abundai n ci ya'an t̄a adanshi mi t̄a a kukuwa.

²⁴Ayahuda a fabai mu ali kamankupa n kuci m mashauri. A ya'an t̄a nannai va ali kutawun.

²⁵Aza o Roma a lapai mu n alangu. A ya'anka mu t̄a nannai ali kutatsu. Kute a varai mu adama a na a una mu. Mpa a nwalu a kpantsu dā ku bosoi eshere-eshere. Nannai u ya'an t̄a ali kutatsu. Da ta na n tadukpai a mini n gitai n kulivi sai a na kparamu kulivi ku yoku ku bonoi.

²⁶Ayin a na mi a nwalu n abundai, n so'o t̄a atakaci ali devu n kukuwa adama a nyeneke n na n uwai m mini, kobolo n oboki a yunatsu. N uwa t̄a a katsuma ka atakaci adama a uma a va, Ayahuda, kobolo kparamu n adama a Azakayimbi. N yongo t̄a o kuso'o atakaci punu a likuci i gbagba'in, na de a kakamba, m punu kparamu a mala. N yongo t̄a kparamu a katsuma ka atakaci adama a uma a na a danai ele aza o Kutoni a dā, ashe ta na ba.

²⁷N ya'an t̄a ulinga kau ali mo o'oi, ayin n abundai n nambai alavu. N yongo t̄a a kupana kambulu n kakuli dem, n yongo t̄a babu ilikulya'a ayin n abundai. N ci yongo t̄a kparamu a kupana utani adama a na ntogu n yawa mu ba.

²⁸N kudoku t̄a k̄pamu nahannai, n ci ya'an t̄a adanshi n d̄ika t̄a āmiki a kaci k̄a v̄a ayin tutu adama a uteku u na ili i burai mu n ā'lis̄a a aza o Kutoni kakau r̄aka.

²⁹Aza o yoku ikyamba i kuw̄a le baci, mpa feu i kuw̄a mu t̄a. Ko kenu kađu k̄a v̄a ka dās̄angu ba, a ayin a na baci ā yāns̄ai vuza adama a na u ya'an unushi.

³⁰Mi baci a kucikpa k̄aci k̄a v̄a, mi t̄a a kuya'an nannai adama a ili i na i yotsongi a na ikyamba i v̄a i kuw̄ai.

³¹Kashile ke yeve t̄a a'luwa d̄a mu ba. Āyi Kashile ka'la n Dada vu Vuzagbayin Yesu Kirisiti Kishi, i t̄a ta na a kucikpa yi ali ayin a babu uteku.

³²Ayin a na mi ishi a Dimaska, gomuna (vuza na Mogono Arita u zuwai) u cigai kukāna mu, d̄a u zuwai aza a kindi ā likuci ya r̄aka.

³³Amma āja'la ā v̄a o zorukpoi mu n katusu a mabana punu a mashilya mā likuci ma. Nannai d̄a n fātats̄ai e ekiye o gomuna.

2 Korintiya 12

Vuzagbayin u t̄aw̄ai u Bulusu tsalatani

¹U ga'an t̄a n ya'an ārađi. Babu ili i na vuza u kuciyā n a d̄a, amma ya'an n ya'an ārađi adama a tsalatani n kene kakau ku na Vuzagbayin u yotsongi mu.

²Āya kupa n ā nāshi a na a lazai, Kashile ka d̄ikai vuma vi yoku vuza na wi o kutono Kishi u bankai ni gađi dundu'un ā Kashile. N yeve ba, ko ikyamba i ni i d̄a i ya'in nwalu ma, ko ayinviki ā ni a d̄a koci, amma Kashile ke yeve t̄a.

³⁻⁴N doku t̄a k̄pamu n dansa, n yeve t̄a a d̄ika t̄a vuma vu nam pa a kubana ā ubutā u kuvuka† ā Kashile. N yeve ba, ko mayun d̄a ikyamba i ni i banai gađi ko ayinviki ā ni a d̄a koci a banai, amma Kashile ke yeve t̄a. U panai ili u fudā ta na u dansa ukuna u le e keteshe ba, kobolo n ili i na Kashile kā kpađai kukās̄akpa vuza u dansa.

⁵Mi t̄a a kuya'an ārađi adama a vuma vu nan lo, amma mi a kuya'an ārađi adama ā kaci k̄a v̄a ba, sai ili i na i yotsongi tsu na ikyamba i v̄a i kuw̄ai.

⁶Amma mi ishi baci n ciga n ya'an ārađi adama ā kaci k̄a v̄a, mi a kuya'an tsulau ba, adama a na mi t̄a a kudansa ili i na yi i mayun. Amma ma kuya'an ārađi adama ā kaci k̄a v̄a ba. N ciga uma e neke mu tsugbayin ali tsu la'a ili i na ā kpađai kene mu a kuya'an d̄a k̄pamu n dansai ba.

⁷Amma u ga'an n ya'an ārađi kāu adama a ili i mereve i na Kashile ko yotsongi mu ba. I d̄ada i zuwai d̄a u nekei mu mbāla n yoku n na n so'o atakaci, tsu na kawana ka tsu sapa vuza a ikyamba. Wi t̄a adanshi kalingata ka Malya'i ka ciga mu t̄a n so'o atakaci, kāta k̄pamu u san̄ka mu kuya'an ārađi.

⁸N folonoi Vuzagbayin ali kutatsu u takpaka mu atakaci a.

⁹Amma d̄a u danai mu, “Kasingai k̄a v̄a ka yawa wu t̄a. Ayin a na baci ikyamba i nu i kpađai kutsurakpa, utsura u v̄a wi t̄a a kokpo utsura u nu kau.” Gogo na mi t̄a ā

mazanga adama a na n ya'an aradi n ukpadi u kutsurakpa u va, adama a na utsura u Kirisiti Kishi u ya'an ulinga wa va.

¹⁰Adama a uga'in u Kishi u da baci, m pana ta uyo'o a ayin a na n nambai utsura. Mi ta a kupana uyo'o uma a shika mu baci. Mi ta a kupana mazanga n namba baci ili. N kupana ta kpmu uyo'o uma a takacika mu baci, ko ayin a na n so'i atakaci. Ayin a na baci dem m panai atakaci a yoku raka, mi ta a kupana mazanga kobolo n uga'in u Kishi. Ta nannai adama a na a ayin a na ikyamba i va i kuwai dada ayin a na mi n utsura.

Bulusu wi ta a kuciga aza o Korintiya

¹¹N yongo ta a kuya'an kadanshi an kalau, amma ada da i zuwai mu kokpo nannai. Ada da i ga'in i dansa ukuna u singai adama a va. Ko mpa mi baci ili ba, aza a na a danai ele da "azusuki a gbagba'in" a la'a mu bi'i ba.

¹²Ayin a na mi ishi kobolo n ada, n kana ta kadu da n ya'in ulinga wu utsura n urotu n ili i na i tsu zuwa uma a kana mereve, tsu na vuzavusuki vu mayun u ci ya'an.

¹³Ta i ciyai ili dem uteku u na a'isa a aza o Kutoni kakau a ciyai. Ili i te i da koci yi kau: M bonoko kaci ka va amiki a kubana wa da ba. Adama a nam pa, cinukpakai mu!

¹⁴N fobuso ta adama a na n tawa me ene da tatsu. Amma ali n gogo na n ciga n zuwaka kaci ka va amiki a kubana wa da ba. Ada da n cigai, ikebe i da i da n cigai ba. U ga'an muku n zuwasa ikebe a madiki mu ulyopi adama a na a ciya ili i na a kubanka isheku i le ba. Ta nannai ba! Isheku i dada i tsu lana muku n le.

¹⁵Mi ta m mazanga adama a na n neke da ili dem i na mi n i da raka, ali n kaci ka va dem. I kujebe ta ucigi u na yi a kuya'anka mu adama a na ucigi u na mpa n ya'ankai da u la'i n abundai?

¹⁶Ada vi yoku yu ushuku ta a na m kpada'i kuneke da amiki. Amma e sheshe ta ugboji u da n ya'ankai le, n dansai a'uwa adama a na ma aza da.

¹⁷A katsuma ka uma a na n suki wa da, vuza te vi le u sa'wa ta kudoro da?

¹⁸N folono ta Taitu u bana wa da, da kpmu n suki vuza vu Kutoni vi yoku kobolo n ayi. Amma ayi u doro da ba. I yeve ta a na Taitu nu mpa ci ta a kuya'an ili i te, kadu kpmu ke te ka'a tsu.

¹⁹U ga'an ba i sheshe ta ci ta a kudansa ili i nam pa ya adama a na ci yotsongu a na ci ya'in derere. Ta nannai ba. Tsu dansa ta uteku u na Kirisiti Kishi u kuciga tsu dansa e kelime ka Kashile. Ada aja'a a tsu a da yi, ili i na baci ci ya'in dem ci ya'an ta i da adama a na i gbama kau.

²⁰Mi ta a kupana wovon a ayin a na baci n tawai kene da, kata idashi i da i kpada kuyokpo mu. Adama a nannai yi a kupana uyo'o nu mpa ba. M pana ta wovon u na n kucina da a kananai, ko e cishe'e adama a ili i na uma i n i da. Da kpmu mi a kupana wovon yi a kushita adama a wupa, ko yi a kuciga ili dem i ya'an i da. M pana ta wovon a na yi kpmu a kudansa ili i gbani-gbani adama a uma, ali da yi kpmu a

kuya'an kuyun. M pana t̄a wovon a na yi a kuya'an aradi, da kparamu yi o kuyongo n wuma u kavama babu kutono uye u te.

²¹E, wovon u kana mu t̄a adama a ayin a na baci n tawai, Kashile ki t̄a o kudoku ko bonoko mu kenu kparamu adama a da. Kata n shika adama a uma a na a ya'in de unushi da a kpadai kukasakpa kuya'an ku kavama, n tsugbani, kobolo n ili i wono.

2 Korintiya 13

Bulusu u kotso t̄a kuya'an odoki a ni

¹Mi t̄a a kutawa wa da a utawi u tatsu. Katagarda ka Cida ka danai, "U ga'an t̄a ngan n re ko n tatsu a ushuku nu nsata ma mayun da."

²Ayin a na mi ishi n ada a utawi u ire, n dansuka t̄a aza a na ishi a kuya'an unushi. An mi da'in na n kuya'an t̄a kadanshi ka ni kparamu: Kanna ka na baci n doku n tawai, babu vuza na u kusula atakaci a.

³Mi t̄a o kuyotsongu da a na Kirisiti Kishi da wi a kuya'an kadanshi a ubuta u va. Ayin a na baci u ya'in ulinga wa da, utsura u ni wi e kujebe ba, amma wi t̄a a kushana derere.

⁴Ikyamba i ni yo okpo t̄a babu utsura a ayin a na a unai ni a madanga ma atakaci, amma wi t̄a n wuma gogo na adama a utsura u Kashile. Ikyamba i tsu yi n utsura ba, tsu na Kirisiti Kishi wi ishi. Amma yi t̄a e kene a na ci o kuyongo n wuma adama a utsura u Kashile, tsu na Kishi u ci ya'an.

⁵Indai kaci ka da mayin. Kondoi kaci ka da adama a na ye ene ko i buwa t̄a a kubana ili i na i nekei adu a. I yeve baci a na Yesu Kirisiti Kishi wi n ada ba, i yikpa t̄a kukondo ka.

⁶Amma n zuwa t̄a apala yi t̄a e kene uteku u na atsu a kaci ka tsu tsu kpadai kuyikpa kukondo ka.

⁷Ci ya'in avasa u Kashile adama a na kata i ya'an ili i gbani-gbani ba. Ci ya'an kavasa ka nannai adama a na uma e ene tsu lapula t̄a kaci ka tsu ba, amma adama a na i ya'an ili i na i galin, ko u yotso baci adanshi atsu ci yikpa t̄a.

⁸Ili i na tsa kuya'an i dada tsu zuwa ili i mayun i lya'a kelime. Tsa kuya'an ili i na i kusanka kulya'a kelime ba.

⁹Ko uma e ene tsu baci adanshi ci n utsura ba, ci ya'an t̄a mazanga a na ada yi n utsura. Avasa a tsu a da, i bono tsu na yi ishi i tsurakpa derere.

¹⁰Mi t̄a a kudana da ili i nam pa kafu ayin a na n kuyawa. Nannai da n kupa da kubarangu da n wali a ayin a na baci n dansai n utsura u na Vuzagbayin u nekei mu. U neke mu t̄a utsura u nam pa, adama a na m banka da, amma adama a na mu una da ba.

Ikyashi yu ukocishi

¹¹Gogo na uma a va, mi ta o kukotso akaka a nam pa. N danai da: Ya'in mazanga! Sabali kuyongo ku da. Zukai n ili i na n danai da. Yongoi kobolo n kadu ke te. I yongo kobolo m matana. Kata Kashile ku ucigi m matana ko yongo n ada.

¹²Kyasanai n ucigi wa aza o Kutoni.

¹³Aza o Kutoni a na i na raka i ta e kuyasa da.

¹⁴Yalan kasingai ka Vuzagbayin Yesu Kirisiti Kishi, n ucigi u Kashile, n kobolo ka Ayinviki a Kashile o yongo kobolo n ada dem.

Galatiya

Galatiya 1

Kubayuwā

¹⁻²Mpa dā Bulusu, mi t̄a a kudana akaka a nam pa a kubana wa aza o Kutoni kakau a na i a idika i Galatiya. Mpa vuzavusuki dā. Vuza dā u zagbai mu mo okpo nannai ba. Kabundai ka uma ka ta na feu ka ya'in nannai ba. Amma Yesu Kirisiti Kishi a kaci ka ni dā u zagbai mu. U ya'an t̄a nannai kobolo n Kashile Dada, vuza na u dengusai Yesu a kasaun. Uma a tsu a na i na rakā kobolo nu mpa ci t̄a a kusu'uku dā ikyasi.

³Ya'an Kashile Esheku n Vuzagbayin Yesu Kishi u ya'an ka dā kasingai kata u neke dā matana.

⁴Yesu Kishi u kuwai adama a unushi u tsu, uteku u na Kashile Esheku a tsu e sheshei, kata u ciya wi isa tsu a ubuta wa aduniyan a gbani-gbani a nam pa a ubuta u na ci o kuyongo gogo na.

⁵I dāda i zuwai dā tsugbayin rakā tso okpoi tsu Kashile a ayin rakā babu uteku. Ta nannai.

Arabali a Singai a nam pa koci

⁶N ya'an t̄a mereve kau a na yi a kushirikpaka Kashile kucina gogo'o lo. U zagba dā t̄a adama a kasingai ka Kirisiti Kishi. Amma dā gogo na yi o kutono akaka o yoku kau.

⁷Mayun dā, akaka o yoku i lo a na i tsa Arabali a Singai ba, amma uma o yoku i t̄a lo a na i a kugbandarasa dā. A ciga t̄a a saba'a Arabali a Singai adama a Kishi o okpo ili i yoku kau.

⁸Ya'an Kashile ka zuwa unā u wuya u yaba dem vu na u ya'in kadanshi ko yoku kau n akaka a na tsu dansai a kubana wa dā! Kashile ka ya'an nannai, ko atsu a kaci ka tsu dā baci ci n akaka o yoku kau, ko kalingata ka'a baci ku utai gadi n akaka o yoku kau.

⁹N dansa t̄a dē ka'a, n kudoku t̄a ma dansa kpamu ka'a: Vuza yoku u dansa baci akaka o yoku kau n a na yi isai a ugiti, ya'an unā u wuya u Kashile u kana vuma vu nan lo.

¹⁰Mi a kugbagbala adama a na uma a pana uyo'o ba. N ciga t̄a Kashile ka pana uyo'o. I sheshe t̄a mi t̄a a kugbagbala adama a na n zuwa uma a ciga mu? Mi baci a kuya'an nannai, mi o kokpo kagbashi ka Kishi ba.

Kashile ke dekei Bulusu

¹¹Uma a va, n ciga t̄a i yeve a na Arabali a Singai a na n danai dā ili i dā i na uma a ya'in ba.

¹²N ciya a dā a ubuta u uma ba. Vuza wi lo u yotsongushi mu a dā ba. Yesu Kishi dā u yotsongi mu kuyotsongusu ku nam pa.

¹³I yeve t̄a uteku u na mi ishi a ayin a na mi o kutono uye wa Ayahuda. N takacika t̄a aza o Kutoni a Kashile dā n gbagbalai adama a na mu una le.

¹⁴Ayahuda i t̄a lo a na i ushan u va, amma n la'la le t̄a n ābundai o kutono wilā wi ikaya i va. Mi t̄a m mali n ya'an nannai.

¹⁵Amma ko kafu na a matsa mu, Kaṣhile ka zagba mu t̄a dē. U ya'an t̄a nannai adama a kasingai ka ni.

¹⁶Da ayin a yawai ana u yotsongi Maku ma ni wa va adama a na n ya'an kadanshi ka ni wa Azakayimbi. A ayin a nan lo ko vuza me ece u ya'an mu odoki ba.

¹⁷M bana a Urishelima adama a na n gasa n aza a na o okpoi azusuki kafu mpa mo okpo vuzavusuki ba. Ili i na n ya'in a ayin a nan lo i da'fa, m banai Alaraba da n yongoi de ayin ukeci. Da m bonoi a Dimaska.

¹⁸Aya a tatsu a lazai, da m banai a Urishelima adama a na me ene Biturusu, da n yongoi de ali ayin gendu.

¹⁹Me ene t̄a feu Yakubu, vangu vu Vuzagbayin, amma a ayin a nan lo a me ene azusuki a na a buwai va ba.

²⁰N kucina t̄a n Kaṣhile, a'uwa a da mi a kudansa ba.

²¹Ayin kenu a lazai, da n ya'in nwalu a kubana a ufon u Siriya n ufon u Silisiya feu.

²²A ayin a nan lo aza o Kutoni a ufon u Yahuda a sa'wa kene mu ba.

²³A pana t̄a de kadanshi adama a va koci a kudana: “Vuma vu nan lo da'fa u tukai n atakaci wa tsu, da u gbagbalai adama a na u langasa aza o Kutoni. Amma gogo na wi t̄a a kudana uma o tono akaka a.”

²⁴Da a cikpai Kaṣhile adama a va.

Galatiya 2

Azusuki a ushuki m Bulusu

¹Aya kupa n a nashi a lazai, da m bonoi a Urishelima, da Baranaba n Taitu a tawai kobolo nu mpa.

²M bana t̄a de adama a na Kaṣhile ko yotsongu mu t̄a tsalatani u danai m bana. Mpa de n dansa t̄a n aza e kelime a aza o Kutoni koci a usokongi. N ciga t̄a ma zuwa le e yeve akaka a na mi a kudana Azakayimbi. N ciga t̄a o kondo akaka a va. A ushuku baci n ili i na mi a kuya'an ba, ulinga u va wi ishi t̄a o kokpo wasasa.

³Ana kpamu a panai ili i na n danai, da a ushuki n i da. Taitu wi t̄a kobolo nu mpa a gutsa yi bili sai a ki'fa yi kavaja ba, ko a na wi Vuzakayimbi.

⁴Aza o kutoni a a'uwa o yoku a uwa t̄a wa tsu n kabini. A uwa t̄a tsa aza a kasaka adama a na e yeve ukuna wu ubaruwi† u na Yesu Kirisiti Kishi u nekei tsu. A ciga t̄a kubonoko tsu agbashi. Uma a nan lo a zuwa t̄a ci ya'an kadanshi ku ukuna u kuki'fa ka avaja.†

⁵Amma ci neke aza o kutoni a a'uwa a nan lo uye ba, ko kenu. Ci ciga t̄a mayun a Arabali a Singai o yongo n a'fa.

⁶(Aza e kelime a aza o Kutoni a nam pa a dika t̄a k̄aci ke le adanshi aza a usubi a d̄a i, amma na lo ukuna u d̄a w̄a v̄a ba. Yaba dem derere d̄a wi u K̄ashile.) Tsu nan lo kpmu, a saba'a Arabali a Singai a na n dansai ba.

⁷E ene t̄a a na K̄ashile ke nekei mu ulinga u kuya'anka Az̄ak̄ayimbi kadanshi ka Arabali a Singai, uteku u na u nekei Biturusu ulinga u kuya'anka Ayahuda kadanshi.

⁸K̄ashile ke neke t̄a Biturusu utsura u ya'an ulinga tsu vuzavusuki adama a Ayahuda. Tsu nan lo tsu d̄a feu u nekei mu utsura n ya'an ulinga tsu vuzavusuki wa aza a na i Ayahuda ba.

⁹Yakubu, m Biturusu, n Yahaya (aza a na yaba dem u yevei ele d̄a azagbagba'in) e ene t̄a a na K̄ashile ke nekei mu kune'e ku gbayin ku nam pa, d̄a a ushuki m Baranaba nu mpa tsa aza a ulinga kobolo n ele. O dokushi tsu ci lya'a kelime n kuya'anka Az̄ak̄ayimbi kadanshi, a ayin e te feu ele d̄e a kulya'a kelime n ulinga u le n Ayahuda.

¹⁰Ili i na a danai tsu ci ya'an koci i d̄ad̄a ci ciba n aza a unambi, mpa ta na mi t̄a d̄e m mali n ya'an nannai!

Bulusu u dansukai Biturusu

¹¹Ayin o yoku ana Biturusu wi d̄e a Antakiya, u ya'ansa t̄a ili i na i namgbai kau. Da mpa n dansukai ni adama a ili i nam pa e kelime ka aza o Kutoni.

¹²Ili i na u ya'in i d̄ad̄a na: Ana u yawai bili, u lya'asa t̄a n Az̄ak̄ayimbi a na i aza o Kutoni. Da Yakubu u suki aza o Kutoni a Ayahuda o yoku a Antakiya. Ana uma a nam pa a yawai, Biturusu u doku u lya'a ilikulya'a n Az̄ak̄ayimbi kpmu ba, adama a na wi t̄a o wovon wi ili i na uma a nam pa a kudana adama a ni.

¹³Da aza o Kutoni a Ayahuda a na a buwai o tonoi ni feu a ubut̄a u kuya'an kapalakashi nannai, ali d̄a Baranaba u git̄ai kutono le a ubut̄a u kuya'an ili i wuya i nam pa.

¹⁴Ana me enei i o kutono ili i mayun ya Arabali a Singai ba, d̄a n ya'ankai Biturusu kadanshi a ubut̄a u le r̄aka. N danai, “Biturusu, Kayahuda ka'a vi, amma vi ya'an t̄a ili an Vuz̄ak̄ayimbi, vi ya'an tsu Kayahuda ba. Ta baci nannai, yi d̄ai i zuwai d̄a vi a kugbagbala adama a na vu zuwa Az̄ak̄ayimbi a nam pa o tonu Wil̄a wa Ayahuda?

¹⁵ “Mpa n avu dem Ayahuda a d̄a a umaci, ci ta na omoci u K̄ashile tsu na Az̄ak̄ayimbi i ba.

¹⁶Amma ko n nannai, ci yeve t̄a tso okpo t̄a n usubi† n K̄ashile a ubut̄a wu uneki u kađu n Yesu Kishi, a ubut̄a u kuya'an ili i na Wil̄a u zuwai ba, adama a na babu vuza na u kokpo mayin n K̄ashile a ubut̄a u kutono Wil̄a. Adama a nannai, ci neke t̄a ađu n Yesu Kishi, ciya K̄ashile ku ushuku n aitsu adama a uneki u kađu u tsu n Kishi.

¹⁷ “Ayahuda o yoku o bonoko tsu t̄a aza a unushi adama a na tsu ushuku t̄a n Kishi u bonoko tsu mayin n K̄ashile, n tsu nan lo kpmu tso kutono Wil̄a wa Ayahuda r̄aka ba. Na lo u yotsongu t̄a a na Kishi ka zuwai tsu ci ya'an unushi? A'a, ta nannai ba!

¹⁸Amma m bono baci d̄a n tonoi Wil̄a kpmu, d̄ad̄a n kunusaka K̄ashile mayun.

¹⁹Ana mi o kutono Wilā, u tuka mu ta n ukpa. Gogo na wilā wi o kutono nu mpa kparamu ba, na lo u zuwa mu ta n yongo uteku u na Kashile ka cigai mu n yongo.

²⁰” A bapa mu ta kobolo n Kirisiti Kishi. Mpa a kaci ka va mi n wuma ba, amma Kishi ka'a ki a wuma wa va. Mpa bi'li n ikyamba tsu vuma a aduniyan a nam pa, mu ushuku ta m Maku ma Kashile. U ciga mu ta da ayi a kaci ka ni wu ushuki kukuwa adama a na mpa n ya'an wuma.

²¹Mi a katsuma ka aza a na a iwain kasingai ka Kashile ba. Kashile ki baci a kushuku n atsu a ubuta u Wilā, ashe ukpa u Kishi wo okpo ta wasasa.”

Galatiya 3

Zuwai adu a da

¹Adā alau a Galatiya! Yayi u yansai da n ugboji u ni? N yotsonku da ta mayin ili i na i zuwai da Yesu Kishi u kuwai a madanga ma atakaci. †

²Mi ta a kuya'anka da keci ku te: Yi isa ta Ayinviki a Kashile a ubuta u kutono Wilā? A'a, ta nannai ba! Ayinviki a Kashile a tawa da ta adama a na i neke ta adu n akaka a na i panai adama a Kishi.

³Yi n aci ba? I gitai kuyongo adama a Kishi punu a ubuta wa Ayinviki a Kashile, amma gogo na i ciga ta kulya'a kelime n kuyongo n utsura u da.

⁴I takacika ta kau adama a Arabali a Singai. N ciga atakaci a nam pa o okpo ukuna u gbani ba.

⁵Ana Kashile ke nekei da Ayinviki a ni, ana kparamu u ya'in ili i mereve e mere ma da, u ya'an ta nannai adama a na i tonoi Wilā u Musa? Ta nannai ba! U ya'an ta ili i nam pa adama a na i neke ta adu n akaka a na i panai adama a Kishi.

⁶Na da da ili i na Katagarda ka Cida ka danai: “Ibrahim u nekei kadu ka ni u Vuzavagudu. Adama a nannai da ta na Kashile ke kecei ni a katsuma ka aza a usubi.”

⁷Na va u yotsongu ta a na muku m mayun mi Ibrahim ele da uma raka a na e nekei adu e le n Kashile.

⁸M mani-mani va de, Katagarda ka Cida ka danai Kashile ki ta a kisa Azakayimbi adama a uneki u kadu u le. Kashile ka ya'in uzuwakpani wa Arabali a Singai a nam pa wi Ibrahim mani-mani va de, ana u danai, “Mi ta a kuzuwaka uma a aduniyan raka unasingai adama a nu.”

⁹Na va u yotsongu ta yaba dem vu na wi n uneki u kadu wi ta a kuciya punu ili a ubuta wu unasingai u na e nekei Ibrahim adama a uneki u kadu u ni.

¹⁰Vuza na dem u sheshei kutono ku Wilā ki ta o kubonoko yi mayin n Kashile, wi ta a kuya'anka yi unā u wuya. Na va da da adama a na Katagarda ka Cida ka dana ta, “Vuza na dem wi o kutonosu ili dem i na yi punu a Katagarda ka Wilā ba, wi ta kisa unā u wuya u Kashile.”

¹¹Wi t̄a e keteshe, vuma u kubono mayin n K̄ashile a ubut̄a u kutono Wil̄a ba, adama a na Katagarda ka Cida ka dana t̄a, “K̄ashile ki t̄a e kuneke wuma u vuza na wi n uneki u kađu.”

¹²Kutoni ku Wil̄a ili i bura ku d̄a n uneki u kađu ba, adama a na Katagarda ka Cida ka dana t̄a, “Vuma vu na wu ushuki n Wil̄a sai u yongo tsu na u d̄a u danai.”

¹³Amma Kishi wi isa tsu t̄a a ubut̄a wu un̄a u wuya u na Wil̄a u ya'in. Ana a bapai ni, wi isa t̄a un̄a u wuya a na u yotsoi u kaṅa tsu. Ili i na i zuwai i d̄aḍa Katagarda ka Cida ka dana t̄a, “K̄ashile ka tsu zuwaka t̄a yaba dem vu na a bapai a mad̄anga un̄a u wuya.”

¹⁴Adama a na Yesu Kishi u ya'in nannai, d̄a K̄ashile ka zuwakai Azaḳayimbi un̄asingai uteku u na u ya'lankai Ibrahim uzuwakpani, tsu nan lo tsu d̄a ta na aṣu aza o Kutoni ci ciȳai Ayinviki a K̄ashile a na K̄ashile ka ya'in uzuwakpani adama a uneki u kađu.

Ukuna u Wil̄a

¹⁵Uma a va, agisana a d̄a na adama a uteku u na ci o kuyongo: Uma e re a ya'an baci uzuwakpani a uye u na u yotsoi, vuza wi lo o kukoḍo ko u saba'a uzuwakpani u nan lo wa ba. Ta feu ki nannai n uzuwakpani u nam pa u K̄ashile.

¹⁶K̄ashile ke neke t̄a Ibrahim uzuwakpani wa m matsukaya ma ni. U ya'lanka ntsukaya n aḅund̄ai uzuwakpani wa ba, amma sai vuma vi te koci, vuma vi te vu nan lo va ayi d̄a Kishi.

¹⁷Ili i na n ciȳai i d̄aḍa na: K̄ashile ka ya'an t̄a uzuwakpani n Ibrahim, d̄a K̄ashile ya'in uzuwakpani u kukaṅa t̄a u d̄a. Aya amangatawan̄ashi n kamankupa (430) a lazai, d̄a u yevei u nekei Wil̄a. Wil̄a u nan lo u kusaba'a uzuwakpani wa ba. U ya'an baci nannai, wi t̄a a kul̄angasa uzuwakpani u na K̄ashile ka ya'in n ayi.

¹⁸Wil̄a wi baci e kuneke tsu un̄asingai u na K̄ashile ka ya'in uzuwakpani n Ibrahim, ashe Wil̄a wa wi t̄a a kula'a uzuwakpani wa. Amma ki a kuya'an nannai ba, adama a na K̄ashile ke neke t̄a Ibrahim un̄asingai u ni gbani a ubut̄a wu uzuwakpani u na u ya'in.

¹⁹Yi d̄ai i zuwai d̄a K̄ashile ke nekei Wil̄a? U ya'an t̄a nannai adama a na uma i t̄a a kuya'ansa unushi. U zuwa t̄a Wil̄a u yongo lo, sai vuma vi te vu na u danai u kutawa va u yawa. U zuwai alingata a ni e neke Wil̄a u ni u Musa, d̄a Musa u nekei u d̄a u uma a Israila. Tsu nan lo Musa wo okpo t̄a ka'uwu ke mere.

²⁰Ka'uwu ke mere ka ci ya'lanka t̄a ukambu dem kadanshi, amma K̄ashile a kaci ka ni ka'a ka zuwai uzuwakpani u ni.

²¹K̄ashile ki t̄a a tsurala n uzuwakpani u ni ana u nekei Wil̄a wa? Ta nannai ba! I baci a kuciya wuma u babu uteku a ubut̄a u Wil̄a, ashe ishi t̄a o kubonoko kaci ke le aza a usubi n K̄ashile a ubut̄a u kutono ku Wil̄a.

²²Amma Katagarda ka Cida ka dana tsu ta unushi u shiya ta uma dem adama a na a kpaɗa kufuɗa kutono Wila. Adama a nannai uye u na Kashi ke kuneke vuma ili i na u ya'in uzuwakpani koci daɗa vuma vu nan lo u neke baci kaɗu n Yesu Kishi.

²³Wila wa u kana tsu ta da u zuwai tsu tso okpoi tsa agbashi daka vu utsura u ni, sai ayin a yawa a na tsa kuciya uneki u kaɗu.

²⁴Wila wa u daɗa vuzagbayin vu tsu, ali sai ayin a na Kishi ka tawai. A ayin a na Kishi ka tawai u bonoko tsu ta aza a usubi n Kashi ana ci neke aɗu n ayi.

²⁵Gogo na a na ci ta n uneki u kaɗu n ayi, Wila wi a kulya'a tsugono wa tsu ba.

Aɗa muku n Kashi n da

²⁶Aɗa raka muku n Kashi n da adama a uneki u kaɗu u da u Yesu Kishi.

²⁷Ana a ya'ankai da kusumbu ka akucina, wo okpo ta adanshi i uka ta Kishi tsu na i tsu uka ntogu n savu.

²⁸Uneki u kaɗu n Yesu Kishi daɗa ili i na i bonokoi yaba dem vu da vi te: Kayahuda ka baci vi ko Mehelene,† kagbashi ka baci vi ko vuma vu kaci ka nu, vali da baci vi ko vuka, yaba dem vu da vi te da yi.

²⁹Adama a nannai uma a Kishi a da baci yi, gogo na yi ta a katsuma ka umaci wi Ibrahim, i ta kparamu e kuneke da agadu a na Kashi ka ya'in uzuwakpani.

Galatiya 4

¹Mi ta a kuya'anka da agisana: kolobo ka na ka yawai utsura ba, ka na esheku a ni a kuwai, ka tsu lana ucanuku u na esheku a ni a danai u kuciya ba. Wi ta an kagbashi ko ayi da baci wi n ucanuku wa raka mayun.

²Aza a na a kudengusa yi ele da a kulana ili dem, sai a ayin a na kolobo ka ka shanai utsura uteku u na esheku a danai.

³Ta ki ishi nannai n atsu. Ci ishi ta an muku da kparamu utsura kakau wa aduniyan a nam pa u lya'i tsugono wa tsu.

⁴Amma ana ayin a yawai derere, Kashi ka suki Maku ma ni, da vuka vu matsai ni. Maku ma ni mo tonoi Wila wa,

⁵ciya u zuwa tsu tsu baruwa tsu kpaɗa kutono Wila, kata kparamu tso okpo muku n Kashi.

⁶Tsu na yi muku n Kashi, u suku ta Ayinviki a Maku ma ni a aɗu a da, da kparamu Ayinviki a i e kudekeshe "Dada, Esheku a va."

⁷Adama a nannai gogo na kagbashi ka'a vi ba; maku ma Kashi ma'a vi, tsu nan lo tsu da kparamu u kuneke wu ili i na u ya'in uzuwakpani.

Bulusu u yotsongi aza a Galatiya ucigi

⁸A ayin a na i kpaḍai kuyeve Kaṣhile, agbashi a ḍa yi a ubuta wi ili i na yi ya amali, amma ili i nam pa i Kaṣhile i ḍa ba, ko kenu.

⁹Amma gogo na i yeve ta Kaṣhile, amma u ga'an ta n dana Kaṣhile ke yeve ḍa ta. Adama a nannai, nini ḍai i kubono a ubuta wu utsura kakau wa aduniyan a nam pa u na wi lekeḍi n wasasa kpamu? Yi ḍai i zuwai ḍa i cigai kokpo agbashi e le kpamu?

¹⁰Ali i ci ya'an ta kaḍiva ka kanna kakau, n ko wotoi, n ayin a irana ni lyushi kakau, n aya feu.

¹¹Gogo na mi ta a kupana wovon a na ayin a va a na n ya'in ulinga n aḍa o okpo ta wasasa.

¹²Uma a va, n folono ḍa ta i yongo ubaruwi n ili i nam pa, uteku u na mi o kuyongo. Adama a na m bonoko ta kaḍi ka va tsu na aḍa Azakayimbi yi ishi, ili i na mi a kudana i ḍaḍa, mi ta a ubaruwi a ubuta u Wila. Ana n ya'ankai ḍa kadanshi n ugiti, i ya'anka mu kawuya ba.

¹³Mayun i ciba ta a na n ya'in mbanaki ana n tukai ḍa n Arabali a Singai a Kishi n ugiti.

¹⁴Ko a na mbanaki n va mi kukondo wa ḍa, i goyo mu ko i iwan mu ba. Da i kucikpa i rabasai mu adanshi mpa kalingata ka Kaṣhile ka'a. I rabasai mu adanshi mpa ḍa Yesu Kishi a kaḍi ka ni.

¹⁵Mayun mi ta a kudana, yi ishi ta a kufuda yo kobo a aṣhi a ḍa kata i neke mu a ḍa. Gogo na, te ḍai uga'in u ḍa wi adama a va?

¹⁶Mpa vurala vu ḍa ḍa gogo na adama a na n danai ḍa ukuna u mayun?

¹⁷Nlum ma a'uwa n nan lo mi a kuya'an ili i nam pa adama a uga'in u ḍa ba. A ciga ta kau a ciya o rono ḍa i tono le. I ta a kugbagbala adama a na e pece ḍa nu mpa adama a na i la'a n kubonoko aḍu a ḍa we le.

¹⁸Gogo na u ga'an ta a na yi m mali ma kuya'an kasingai, u la'a ta kpamu n kuga'an adama a na yi ta a kuya'an nannai a ayin a na mi n aḍa ba.

¹⁹Amma ko n nannai, muku mu ucigi n va, wi ta adanshi mi ta a kupana mbala tsa aganda a limata adama a ḍa uteku u na n ya'in de n ci cau, mbala ma ta na mi ta a kulya'a kelime sai uma e ene Kishi o kuyongo a asuvu a ḍa.

²⁰N cikala ta kau n ya'an lo kobolo n aḍa gogo na. N tsu nan lo n kula'a ta n kudansa yuwu n aḍa. Amma gogo na kaḍu ka va ka dasangu ba adama a kakuna ka nam pa.

Olobo e re a Ibrahim

²¹Aḍa vi yoku i ciga ta kuyongo o kutono Wila ali n gogo na. Danai mu, i yeve ta ili i na Wila u danai?

²²Katagarda ka Cida ka danai Ibrahim wi ta n olobo e re. Anaku o kolobo ke te kagbashi ka'a, amma anaku o kolobo ka na ka buwai va kagbashi ka'a ba.

²³Vuka vu na vi kagbashi ka u matsai uteku u na a kiwanai. Amma vuka vu na vi ubaruwi va u matsai adama a na ta Kāshile ka ya'in uzuwakpani n Ibrahim nannai.

²⁴Ili i nam pa ya raka yi ta o kuyotsongusu ili i yoku: Ama ci e re a i ta tsu uzuwakpani u re u Kāshile n uma a ni. Uzuwakpani u te u dafa Wila u na Kāshile ke nekei Musa a Kusan ku Sinai,† uma a na kpamu o tonoi uzuwakpani u nam pa i ta tsa agbashi. Anaku a na e ci deke Hajara† kagbashi wi ta tsu uzuwakpani u nan lo.

²⁵Ayi wi ta tsa agisana a Kusan ku Sinai a Alaraba. Gogo na kpamu ubirini u Urishelima wi ta tsu Kusan ku Sinai, adama a na ubirini wa n uma a ni i ta o kuyongo tsa agbashi a Wila.

²⁶Amma Saratu, vuka vu ubaruwi va, ayi da agisana a Urishelima vu gadi. Ayi da ta na anaku a tsu.

²⁷Katagarda ka Cida ka danai adama a ni, “Ya'an mazanga, avu madari ma vuka! Vu sa'wa kupana mbala n limata ba, gita kucanana ishpa kata vi kyana adama a mazanga. Adama a na muku m madari ma vuka ma gogo na n la'a ta n vuka vu na vi n vali n abundai.”

²⁸Uma a va, ada muku n Kāshile n da yi adama a uzuwakpani u ni, uteku u na Ishaku wi ishi.

²⁹A ayin a nan lo, Isma'ila,† maku ma na a matsai a uye u na a kiwanai, u zuwai Ishaku u takacika, vuza na a matsai adama a Ayinviki a Kāshile. Ta ki nannai anana.

³⁰Amma yi dai Katagarda ka Cida ka danai adama a nan lo? Ka danai, “Lokoi kagbashi ka vuka ka m maku ma ni. Maku ma kagbashi ka vuka ka ma kuciya ko agadu a esheku a ni ba. Maku ma vuka vu ubaruwi va ayi da u kuciya a da raka.”

³¹Uma a va, atsu muku n vuka vu ubaruwi n da ci, amma n kagbashi ka vuka ba.

Galatiya 5

Kirisiti Kishi u ci neke ta ubaruwi

¹Ci ta n ubaruwi gogo na, adama a na Kishi ka zuwa tsu ta tsu baruwa. Adama a nannai, shamgbai n utsura. Kata i saba'a yo okpo agbashi a Wila kpamu ba.

²Panai! Mpa Bulusu, n danai da ili i nam pa: Yu ushuku baci da a kidai da avaja, ashe Kishi wo okpo ta ukuna u gbani wa da.

³Mi ta a kudana da kpamu n utsura, vuza na baci dem u ciyai ukidi u kavaja sai u tono Wila raka.

⁴I gbagbala baci kpamu adama a na i zuwa Kāshile ka pana uyo'o adama o kutono ku Wila, i pece ta kaci ka da n Kishi, da i iwain kisa kasingai ka Kāshile.

⁵Ayinviki a da a tsu zuwa tsu ci yeve a na mayun da Kāshile ka kisa tsu tsa aza a usubi adama a na ci neke ta adu n Kishi.

⁶Ɔdā aza o Kutoni† e Yesu Kishi a dā baci yi, wi n kakuna ba, ko a kidā dā avaja ko babu. Ili i na i la'i n kuga'an i dādā uneki u kaḍu u dā u tsu zuwa dā tā i ciga uma.

⁷Uteku u na yi ishi o kutono Kishi wi tā a kulya'a kelime mayin, ali sai ayin a na vuza yoku u zuwai dā i shirikpaka ukuna u mayun kucina.

⁸Mayun dā ta na vuza nan lo va Kāshile ka'a ba, vuza na u zagbai dā.

⁹Kusasu kenu ku tsu zuwa tā mara ma shita kau. Ili i na kakuna ka nam pa ki a kudana i dādā, kuyotsongusu ka a'uwa kenu ku tsu yansa tā uma n abundantai.

¹⁰Amma mpa mu ushuku tā n Vuzagbayin, yi a kushuku nu nlum ma a'uwa n nan lo ba, amma yi tā o kutono ili i na n danai. Kāshile ki tā a kutakacika vuza na wi a kuripulasa dā, ko yayi vuza nan lo wi.

¹¹Uma a va, mi baci a kuya'an kadanshi ka na sai uma a kidā avaja, yi dāi i zuwai Ayahuda i a kutakacika mu ayin tutu? Mi baci a kuya'an kadanshi ka nan lo, a na ma ya'an kadanshi ku ukpa u Kishi, mi ishi a kunusaka le ba.

¹²N cikala tā yaba dem vu na wi a kugbandarasa dā, u kidā kavaja koci ba, amma ali n arawa u boso.

¹³Uma a va, Kāshile ke deke dā tā i baruwa! Amma kata i kasakpa ubaruwi u nan lo wo okpo ilalatsu i na i tono ashawuya a unushi u dā ba. Kucikpa i ciganai kata i ya'ankpanai tsugbashi.

¹⁴Wilā raka derere dā wi n kadanshi ku utsura ke te ka nam pa: “Ciga vuza uteku u na vi cigai kaci ka nu.”

¹⁵Amma i lya'a baci kelime m mawansa uteku u dā n kunekenei atakaci, i zuka baci ba, yi tā a kulangasanai gbende gbende.

Ayinviki a Kāshile n ili i na ci ci cikala

¹⁶Adama a nannai n dana dā: kasakpai Ayinviki o tono n adā, kata i ciya i kpadā kutono ili i kavama i na i ci ci cikala.

¹⁷Ayinviki n ili i na i ci cikala i tā a tsurala. I tā a vishili uteku u le ayin tutu, adama a na i kpadā kuya'an ili i na i cigai kuya'an.

¹⁸Amma Ayinviki a dā baci i o kutono n adā, Wilā wi a kulya'a tsugono wā dā ba.

¹⁹Yaba dem u yeve tā ili i na ashawuya a ci ya'an: A tsu vaku tā n vuza na i o yolo kobolo ba. A ci ya'an tā ulinga u wono, o ci yongo tā e kusheshe ukuna u tsugbani kau.

²⁰A ci cikpa tā amali. A ci ya'an tā nkunu. A ci iwan tā uma. A ci shilika tā uteku u le. A tsu zuwa tā uma e pece kumaci. A ci cikala tā ili i uma. A ci ya'an tā n wupa. A ci ya'an tā n ucigi u kaci ke le. E ci pecuku tā kaci ke le ugboku kakau. E ci pecuku tā ugboku wawa'a. A ci ya'an tā cishe'e ci ili i uma. O tsu so'lo tā kata ma maka le. A tsu bana tā kadiva ka na uma a tsu kpadā kushiya aci e le, kata kparamu a ya'an ili i kavama i yoku tsu nam pa.

²¹N kushangu dā tā dē, mi tā a kushangu dā kparamu: Aza a na a ci ya'an ili i nam pa i a kuciya unasingai u tsugono tsu Kashile ba.

²²Amma Ayinviki a Kashile i baci o kutono n atsu wi tā a kumatsa ili i nam pa: I yongo m maciganai. I yongo kparamu m mazanga. Yo okpo aza a matana. I ya'an n kureme ku kadu kata i bankanai. I ya'ankpanai kasingai. I ya'an m mayun a ubuta wi ili dem.

²³Yo okpo aza a mariki, n kukana ku kaci ka da. Wila wi lo u na u kufuda kusanka da kuya'an ili i nam pa ya ba.

²⁴Uma i baci o kutono Yesu Kishi, a kasakpa ta uye wu unushi u le u kuyongo n kusheshe ku wuya ku le raka.

²⁵Adama a na Ayinviki a Kashile e neke tsu ta wuma u savu, ya'an ci ya'an ili i na u danai tsu ci ya'an.

²⁶Kata ci ya'an aradi, ko tsu takacikanai uteku u tsu, ko ci ya'an cishe'e uteku u tsu ba.

Galatiya 6

Bankanai

¹Uma a va, da baci vuza yoku a katsuma ka da u ya'in unushi, kata ada vu na yi n utsura a ubuta wa Ayinviki i bonoko vuma vu nan lo a uye u na wi derere. Amma i ya'an nannai sawu. Amma kata i ya'an cico'o, ta lo ada feu ya ciga kuya'an icu'u yi ili i kavama i nan lo ya.

²Bankanai yi baci n ucanuku wa amiki kau kucanuku. I ya'an baci nannai, yi ta a kuya'an ili i na Kishi u cigai da i ya'an.

³Vuza na baci u dikai kaci ka ni vuza vu mariki amma wi ta na nannai mayun ba, kaci ka ni ka'a wi a kuyansa.

⁴Kasakpa yaba dem u kondo tsu na wi o kuyongo. U ya'an baci mayin, u kucuwa ta n ulinga u ni. Amma u gisanku ulinga u ni n wa aza o yoku ba.

⁵Yaba dem mayun u dika amiki a wawa'a a na i a kaci ka ni koci.

⁶Vuza na dem wi a kupilisa kuyotsongusu ku Kashile, u galan ta u pece ili i singai i na wi n i da raka m malum ma ni.

⁷Kata i yansa kaci ka da ba: kata i sheshe yi ta a kufuda kuya'anka Kashile ugboji ba. Uma a ci kya'a ta ili i na a ca'i koci.

⁸A ca'a baci adama a na a cuwatangu ashawuya a unushi e le, ashawuya e le i ta a kutuka le n ukpa. Amma a ca'a baci adama a na Ayinviki a pana uyo'o, i ta a kuciya wuma u babu uteku a ubuta wa Ayinviki.

⁹Kata tso o'o n kuya'an kasingai ba, ci ta a kuciya vikya'a vu wuma u babu uteku a ayin a na o yotsoi, ci lya'a baci kelime n kasingai babu kukasakpa.

¹⁰Adama a nannai, ya'an ci ya'an kasingai u uma raka a ayin a na ce enei kabanga dem. Amma u la'a ta n kuga'an ci ya'an kasingai wo otoku a tsu aza o Kutoni.

Bulusu u kotsosoi odoki a ni

¹¹Ye ene ta agitatsu a gbagbalin a na n yalin ana n danai n ekiye a va.

¹²Aza a na a cigai Ayahuda a pana uyo'lo, ele da a gbagbalai adama a na a gutsa da i kida avaja. I ta a kupana wovon ta lo Ayahuda a zuwa le a takacika o tono baci madanga ma atakaci ma Kishi koci.

¹³Aza a na a kidai de avaja, ele feu a kaci ke le o tsu tono Wila wa ba, amma a ciga da ta i kida avaja adama a na a ciya a kaga adama a ili i na a gutsakai da i ya'an.

¹⁴Tsu va tsu da baci, n ciga n kaga adama a ili ba, saidei ukpa u Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi a madanga ma atakaci. Adama a madanga ma atakaci ma nan lo, n doku n yongo tsu na uma a aduniyan a nam pa i o kuyongo ba. E yeve ta na ili i na i zuwai da mi o kuyongo tsu na mi ba.

¹⁵Ko vuma u kida baci kavaja, ko u kida ba, wi n kakuna ba. Ili i na i la'i n kokpo i makara i dafa vuma wi isa ta wuma u savu u Kashile.

¹⁶Kashile ki ta e kuneke matana ma ni wa aza a na o tonoi kadanshi ka nam pa raka, kata kparamu u zuwaka le unasingai. Uma a nan lo a ele da uma a mayun a Kashile.

¹⁷A kugita gogo na a kubana kelime, kata i kasakpa vuza u takacika mu n ili i nam pa ba. Alana a na mi na a da a ikyamba i va o yotsongu ta a na mpa vuza vi Yesu da.

¹⁸Uma a va, ya'an kasingai ka Vuzagbayin Yesu Kishi vu tsu ko yongo n ada raka. Ta nannai.

Afisu

Afisu 1

Ikyashi a ubuta u Bulusu

¹Mpa Bulusu mi ta a kudana akaka a nam pa. Mpa feu vuzavusuki vi Yesu Kirisiti Kishi da, adama a na Kashile ka'la ka zagbai mu mo okpo nannai. Mi ta a kudana aza a cida a Kashile a na i a Afisu aza a na i o kutono Yesu Kishi ayin tutu.

²Ya'an Kashile Esheku a tsu n Vuzagbayin Yesu Kishi u ya'anka da kasingai kata u neke da matana.

Unasingai adama a Kishi

³Ci neke ucikpi a kubana u Kashile n Esheku a Vuzagbayin a tsu Yesu Kishi. Ayi da vuza na u zuwakai tsu unasingai a ubuta u na u nekei tsu ili i singai raka i na yu utai gadi adama a na i banka wuma u tsu a ubuta wi idashi wa ayinviki a singai. U ya'an ta nannai ana u bolongi tsu n Kishi.

⁴Kafu Kashile ka ya'an aduniyan, u zagba tsu ta tso okpo uma a ni a ubuta u na u bolongi tsu n Kishi. U ya'an ta nannai adama a na tso okpo cida a kubana wa ni, a kuciya kparamu ili i gbani-gbani wa tsu i na u kutadaka tsu ba.

⁵Adama a na Kashile ki ta a kuciga tsu, ayi u sheshe ta ili i na u kuya'anka tsu m megeshe ma de wi ta o kubonoko tsu muku n ni a ubuta wi ili i na Yesu Kishi u ya'in. Kashile ka ya'an ta nannai adama a na ta u galin ni nannai, ta kparamu u cigai kuya'an nannai.

⁶Ci cikpa yi ta adama a ili i gbagba'in i singai i na u ya'ankai tsu. U nekei tsu kasingai ka nan lo gbani, a ubuta u Kishi vuza na u cigai.

⁷A ubuta u Yesu Kishi da tso okpoi bari adama a ubuta wu mpasa mu ukpa u ni, i dafa i zuwai da a cinukpakai tsu unushi u tsu. Nahannai da Kashile ko yotsongi tsu a na kasingai ka ni ki gbara, da u yotsongi tsu ka'la n abundai.

⁸Adama a na Kashile ki ta n ugboji, u yeve ta kparamu ili raka, u ya'an ta ili i na u cigai kuya'an.

⁹U yotsongu tsu ta ili i na yi ishi usokongi, i na u fobusoi kuya'an a ubuta u Kishi.

¹⁰A ayin a na a galin a yawa baci, kusheshe ku ni ku da u bolongu ili raka i na yi gadi n idika a ubuta u te m mogono me te, ayi da ta na Kishi.

¹¹Kashile ka zagba tsu ta tso okpo uma a ni a ubuta u na u bolongi tsu n Kishi. U ya'an ta nannai adama a na u sheshe ta de m makyan ma de, da u zuwai kparamu ili i ya'an nannai uteku u na wi a kuciga i da dem.

¹²U ya'an ta nannai adama a na tsu, aza a na e kedfei apa'la n cau u Kishi, tsu zuwa uma a cikpa Kashile adama a na ayi wi ta n tsugbayin.

¹³Ili i te i dā kparamu yi mayun a kutawā wā dā. I pana tā Arabali a Singai a dā kparamu akaka a mayun dā ta na Kāshile ka isai dā. I neke tā aḍu a dā u Kishi, dā o bolongi dā n ayi. Adama a nannai Kāshile ke nekei dā Ayinviki a ni a na u ya'ankai uma a ni uzuwakpani. Ayinviki a ni i tā tsu urotu u na wi o kuyotsongu a na yi uma a Kāshile.

¹⁴Adama a na aṣu ci isa tā Ayinviki a Kāshile, aṣu kparamu ci tā e kuyeve babu munlai a na Kāshile ki e kuneke tsu ili i singai i na u ya'in uzuwakpani. Ci yeve tā kparamu Kāshile ki tā e kuneke tsu idashi i bari mayin a kubana wa aza a na i uma a ni. Ili i nam pa ya yi tā a kuzuwa uma a cikpa Kāshile adama a na wi tā n tsugbayin.

Kavasa ka Bulusu

¹⁵Adama a na Kāshile ka zuwaka tsu tā unasingai nahannai, mi tā a kuya'an kavasa a kubana wā ni adama a dā. Ali ayin a na m panai a na yu ushuki n Vuzagbayin Yesu, dā kparamu i cigai uma a Kāshile raka,

¹⁶n ci yongo tā a kucikpa Kāshile adama a dā ayin dem. Ayin a na baci de dem mi a kuya'an kavasa, n tsu vasa tā adama a dā.

¹⁷Mi tā a kuya'an kavasa a kubana we Esheku a tsu vuza na wi n tsugbayin n aḅundai. Ayi dā Kāshile ka Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi. N folono yi tā u neke dā ugboji, kata u yotsongu kaci ka ni a kubana wā dā, adama a na i doku i yevesheke yi mayin.

¹⁸Mi tā a kuya'an kavasa kparamu adama a na u zuwa dā i yeve mayin, kata i yeve ili i singai i na wi n i dā adama a dā. Yi tā a kuvana yi isa ili i singai i nam pa, adama a na u deke dā tā yo okpo muku n ni. N ya'an tā kparamu kavasa i yeve feu mgbayin mu unasingai n na u ya'in uzuwakpani u kuneke uma a ni.

¹⁹Mi tā kparamu a kuya'an kavasa adama a na aḍa i yeve utsura u ni u na u lazai ili raka, u na kparamu wi a kubanka tsu aṣu na ci nekei aḍu. Dada utsura u gbayin u te ta na

²⁰u na u ya'ankai ulinga ana u zuwai Kishi ka denga n wuma kparamu, dā u zuwai ni u dasangu a ubuta u tsugbayin e kukiye ku usingai ku ni de gadi.†

²¹Kishi wi tā a kulya'a tsugono a ubuta wu utsura kakau u gbagba'in raka aza a na i de ko a na i n utsura kau. Kula ku ni ku la'a tā kula ku ngono n na mi a kulya'a tsugono raka. Na va mayun dā gogo na, wi tā kparamu a kuya'an mayun ayin a na i lo a kutawa.

²²Kāshile ke nekei Kishi tsugono ci ili raka, dā u zuwai ni wo okpo kaci ka alisa a aza o Kutoni,

²³dada ikyamba i cida. Alisa a a ci isa tā utsura u ni raka a ubuta u Kishi, ayi dā kparamu vuza na wi e kuneke wuma wi ili i dem a ubuta dem.

Afisu 2

Gogo na ci tā n wuma

¹N ci cau yi ishi tā an keven ki ikyamba, adama a na i iwan tā kupanaka Kāshile dā i ya'ansai unushi.

²I ci yongo t̄a tsu uma a aduniyan a nam pa. I panakai Malya'i, vuza na wi mogono ma wunl̄ai u gbani-gbani u na u ci yongo a aḍangashile. Malya'i ayi ḍa wunl̄ai u na gogo na wi a kuya'an ulinga adama a na u tono n uma a na a iwain kutono K̄ashile.

³Raka vu tsu ci ishi t̄a a kuya'an nwalu ci le. Ci ishi t̄a a kuya'ansa ili i gbani-gbani i na ci cigai dem. Tsu tono t̄a ili i na aḥawuya n kusheshe ku wuya a tsu dana tsu ci ya'an. Adama a na ci ya'an t̄a kagbani-gbani, K̄ashile ka ya'an t̄a mayin u takacika tsu baci, uteku u na u kutacika aza a na a buwai.

⁴Amma asuvayali a K̄ashile i t̄a n aḅundai, wi t̄a kpamu a kuciga tsu n aḅundai.

⁵Ayi ḍa u bolongi tsu n Kishi, ḍa u nekei tsu wuma u savu. U ya'an t̄a nannai ko a na a ayin a nan lo ci t̄sa akpisa adama a unushi u tsu. Adama a kasingai ka K̄ashile koci i ḍaḍa i zuwai ḍa wi isai ḍa.

⁶U ḍengusa tsu a ubuta wu ukpa n Kishi, ḍa u zuwai tsu gadi a ubuta u K̄ashile adama a na tsu ḍasangu n Kishi kata kpamu ci lya'a tsugono n ayi. K̄ashile ka ya'an t̄a nannai a ubuta u na u bolongi tsu n Yesu Kishi.

⁷U yotsongi tsu kasingai ka ni a uye u nam pa a ubuta u Yesu Kishi, adama a na aya a na a kutawa uma a fuda e ene uteku u na mgbayin n kasingai ka ni ki ḍa kpamu ka lali ili dem.

⁸Adama a kasingai† ka na K̄ashile ko yotsongi ḍa ka ḍaḍa koci, ḍa wi isai ḍa a ubuta u na yu ushuki n Kishi. Wi isa ḍa adama ulinga u singai u na i ya'in ba. Na va kune'e ku K̄ashile ku ḍa a kubana wa ḍa, adama a ili i na i ya'in ba.

⁹I ḍa i zuwai babu vuza na u kuya'an aradi adama a kaci ka ni.

¹⁰K̄ashile ko bonoko tsu t̄a ili i na ci. A ubuta u Yesu Kishi, K̄ashile ka ya'an tsu t̄a ciya ci ya'an ulinga u singai. Na va ḍaḍa uye u na u fobusoi ḍe n ayin a ḍe, uteku u na u gal'in ci yongo.

Kishi ko bolongi tsu a ubuta u te

¹¹A matsa ḍa Ayahuda ba. Aḍa ḍa uma a na Ayahuda e ci ḍeke “aza a na a kpaḍai kukida avaja” kata kpamu e ḍeke kaci ke le, “aza a ukidi wa avaja.” (Ukidi wa avaja u le ili ḍa koci i na ele a kaci ke le a ya'in a ikyamba i le.)

¹²Cibai a ayin a nan lo, i yeve Kirisiti Kishi ba, aḍa uma a idika a Israila a ḍa ba. K̄ashile ka ya'in uzuwakpani wu unā n ele, amma n aḍa ḍa ba. Da u ya'ankai le uzuwakpani wi ili n aḅundai, amma n aḍa kpamu ba. Yi t̄a idashi a aduniyan a nam pa, amma yi n ili i na i keḍei apa'a ba, i yeve kpamu K̄ashile ba.

¹³N ci cau yi t̄a da'in, amma gogo na a na i bolongi kaci ka ḍa n Kirisiti Kishi, ḍa K̄ashile kpamu ka tukai ḍa ḍevu n kaci ka ni a ubuta wu mpasa n Kirisiti Kishi.

¹⁴Kishi a kaci ka ni u tuka tsu t̄a m matana. N ci cau, maliwanai ma Ayahuda n Azakayimbi mi t̄a tsu mashilya. U takpa t̄a ḍe maliwanai ma nam pa, ḍa u bonokoi yaba dem uma e te.

¹⁵Wilā wa Ayahuda wi tā n ili n ʔbundai i na i ga'in uma o tonu, amma gogo na Kishi ko bonoko le tā ukuna u gbani ʔ ubutā wu ukpā u ni. U ya'an tā nannai adama a na u ʔolongu Azakayimbi n Ayahuda a kubana wā ni adama a na u bonoko le ugboku u te. N nannai, dā u tukai m matana we le dem.

¹⁶Kusheshe ku Kishi ku dā feu wu una ma'iwanai ʔ ubutā wu ugboku u re wa, kātā o bonoko le ikyamba i te, kātā u bonoko le kpamu u Kāshile. Yesu u ya'an tā nannai dem ʔ ubutā wu ukpā u ni a madāngā ma atakaci.

¹⁷Kirisiti† Kishi u tāwā tā aduniyan a nam pa, dā u ya'in kadanshi ka Arabali a Singai a na i a kadanshi kā matana. U dana dā tā Azakayimbi kadanshi ka nam pa, adā na yi ishi da'in, kobolo n ʔtsu Ayahuda ʔtsu vu na ci devu.

¹⁸Gogo na raka vu tsu Ayahuda n Azakayimbi ci tā a kufudā tsā tāwā u Dada ʔ ubutā wa Ayinviki ʔ Kāshile e te adama a ili i na Kishi ka ya'ankai tsu.

¹⁹Adama a nannai, adā Azakayimbi† aza a pulai ko omoci a dā yi ba. I kucikpa tā yo okpo uma e te a na i cidā u Kāshile. Adā dā uma a kpa'a ku Kāshile.

²⁰Yi tā ci iputā i na a tsu ma'aka kpa'a. Azusuki n eneki i tā tsa agisana ʔ kumili ku kpa'a ku nan lo, Yesu Kishi ayi dā kenene ko mogon ka gbayin.

²¹ayi dā vuza na u kana'i kuma'a ka raka ʔ ubutā u te. Wi tā a kuzuwa ku dā ku gbonguro kātā kpamu u bonoko ku dā ʔ'isā a cidā a u Vuzavagudu.

²²Adama a na yi a ubolongi n Kishi, u ʔolongu dā tā n aza o Kutoni a na a buwai, adama a na adā yo okpo kpa'a ku nam pa, ubutā u na Kāshile ki o kuyongo n utsura wa Ayinviki ʔ Kāshile.

Afisu 3

Ulinga u Bulusu

¹Mpa Bulusu mi tā ʔ kunu ku ugbashi adama a ulinga u na Yesu Kishi u zuwai mu n ya'anaka dā adā Azakayimbi.

²I yeve tā dē a na Kāshile ʔ ubutā u kasingai kā ni u neke mu tā ulinga u nam pa n ya'an adama a na m ʔankā dā.

³Kāshile ka zuwai mu n yeve kusheshe ku na wi ishi u sokongi. Mi ishi tā dē n dānaka wu kenu adama a ili i nam pa.

⁴A ayin a na baci vi kecei ili i na n dānai, yi tā e kene ili i na n yevei adama e kusheshe ku nam pa ku na ki adama ʔ Kishi.

⁵Kāshile ko yotsongu kusheshe ku nam pa u uma a cau ba. Amma gogo na u yotsongu tā ku dā ʔ ubutā wa Ayinviki ʔ Kāshile. U yotsongu tā ku dā u uma a na u zagbai o okpo azusuki ʔ ni n eneki.

⁶Ili i na Kāshile ke sheshei i dā na: Adā Azakayimbi yi tā a kisa unasingai raka u na Kāshile ke ci neke, derere tsu na Ayahuda feu a isai u dā. Azakayimbi n Ayahuda o okpo tā ili i te. Adā Azakayimbi yi tā a kisa ili i na Kāshile ka ya'ankai uma ʔ ni

uzuwakpani adama a na yi ta ubolongi n Yesu Kishi. Ili i na Arabali a Singai a danai i daɗa.

⁷Na va daɗa Arabali a Singai a na mi a kudansa. Adama a na Kašhile ki ta n kasingai, u nekei mu ulinga u nam pa u kudana yaba dem Arabali a Singai a nam pa, u tsu baŋka mu ta n ya'an na va n utsura u na u nekei mu.

⁸Mpa da vuza na n la'i n kenu a katsuma ka uma a Kašhile dem, amma ko n nannai, Kašhile ke nekei mu ulinga u nam pa u kudana Azakayimbi ukuna wi ili i singai i na Kishi ke ci neke. Ili i singai i nam pa i la'a ta uteku u na uma e kuyeve.

⁹Kašhile, vuza na u ya'in ili dem, u nekei mu ulinga u kudana uma raka ukuna u kusheshe u ni u na wi ishi u sokongi n ayin a ugiti.

¹⁰U ya'in ili i nam pa nannai adama a na u yotsongu ngono n utsura kakau gadi uteku u na ayi wi n ugboji dem a ubuta wi ili dem i na u ci ya'an. Kašhile ko yotsongu ta ili i nam pa a ubuta wi ili i na u ya'ankai aza o Kutoni a ni.

¹¹Kašhile ke sheshe ta kuya'an ili i nam pa n ayin a de, ali kafu u ya'an aduniyan, gogo na u zuwai a da a gita adama a ili i na Yesu Kishi Vuzagbayin vu tsu u ya'in.

¹²Adama a na ci neke ta adu wa ni, da kpamu ci ubolongi n ayi, gogo na ci ta a kufuda tsa bana u Kašhile n ubaruwi babu kpamu wovon.

¹³Ye ene mu baci o kuso'o atakaci adama a da, mi ta o kufolono da kata utsura u kadu u da u jebe ba. Atakaci a nam pa i ta a kutuka da n tsugbayin.

Kishi ka ciga tsu ta

¹⁴Adama a nannai, n tsu kudangu ta kelime ke Esheku a tsu, kata n vasa adama a da.

¹⁵Ayi da Esheku a mayun a umaci raka, a aza a na i gadi n aza a na i a aduniyan dem.

¹⁶Kašhile ki ta a kufuda ka zuwaka da unasingai n abundai. Adama a nannai n folono yi ta adama a na Ayinviki a ni e neke da utsura, kata adu a da a tsurakpa.

¹⁷N folono ta kpamu Kishi ko yongo a adu a da, adama a na ada i neke ta adu n ayi. Mi ta kpamu a kuya'an kavasa i yongo a kuciga Kašhile, kata i ciganai feu ayin tutu. I ya'an baci nannai, yi ta o kokpo an megele ma na aralu a ni a uwai a idika, n kpa'a ku na kpamu ku ciyai kumi'i ku singai.

¹⁸Nannai da, ada n uma a Kašhile raka, i kuyeve uteku u na Kishi ka cigai tsu. Wi ta a kuciga tsu n abundai ali tsu na u lazai kugisanku.

¹⁹Ko a na vuza wi a kufuda we yeve raka uteku u na Kishi ki a kuciga tsu ba, n folono ta Kašhile adama a na i yeve, kata i ciya yo okpo tsu na u yotsoi, daɗa tsu na Kašhile ki.

²⁰Kašhile ki ta n utsura u na u ya'an ili i na i la'i kabundai ki ili i na tsu folonoi ni, ko ili i na tsa kufuda tsa sheshe dem. U ci ya'an ta i da n utsura u ni u na wi a kuya'anka ulinga punu a adu a tsu.

²¹Yal'an ci cikpa yi ko wanai n ko wanai, adama a tsugbayin tsu na u yotsongi a ubuta wi ili i na wi a kuya'an a ubuta wa alisa a aza o Kutoni n ubuta u Yesu Kishi kparamu! Ta nannai.

Afisu 4

Ikyamba i te

¹Mi ta a ugbashi adama a na mi ta a kuya'anka Vuzagbayin tsugbashi, n folono da ta, i yongo m mariki a uye u na u yotsoi u na Kashile ke dekei da i yongo.

²A ubuta wi ili i na yi a kuya'an dem, ya'in babu aradi kata yi indana uma a na a buwai n asuvu a yuwu. Adama a na i ciga uma, remei adu, kata kparamu i ya'an wupa a ayin a na baci a ya'in ili i gbani-gbani ba.

³Ayinviki a Kashile o bonoko da ta vi te, dakakai i yongo a ubuta u te m matana, adama a na i lya'a kelime n kokpo vi te.

⁴Raka vu tsu ukambu wi ikyamba i te i da ci. Ayinviki a Kashile e te a da i lo koci. Kashile kparamu ke nekei tsu apa'a e te kparamu a ayin a na u zagbai da yo okpo uma a ni.

⁵Raka vu tsu Vuzagbayin vi te da tsu. Ci ta kparamu o kutono kuyotsongusu ku te. Ci isa ta kparamu kusumbu ka akucina ku te.

⁶Raka vu tsu ci ta o kutono Kashile ke te, ayi da kparamu Esheku a tsu raka. Ayi da kparamu wi a kulya'a tsugono ci ili dem, wi ta kparamu a ubuta dem, da wi punu kparamu u yaba dem vu tsu.

⁷Kishi ke neke ta kparamu yaba dem vu tsu kune'e adama a na ci ya'an ulinga u ni. U ya'an ta nannai adama a kasingai ka gbayin ka ni.

⁸Uteku u na Katagarda ka Cida ka danai, "Ana u banai a ubuta u na u la'i n gadi kau, u tonoi n agbashi n abundai a na u kana, da u nekei uma kune'e kakau."

⁹(Gogo na mi ta a kuciga i lana kadanshi ka nam pa, "U bana ta a ubuta u gadi kau.")

¹⁰U bana baci a ubuta u gadi kau, ili i na wi a kudana i dada, wi ishi ta u tawa a ubuta u daka, dada aduniyan a nam pa. Vuza na wu utai gadi da u tawai idika i nam pa, vuza te da n vuza na u banai a ubuta u na u la'i n gadi kau raka, adama a na u zuwa ili dem yo okpo tsu na i ga'in.)

¹¹Ayi da vuza na u nekei kune'e kakau ku nam pa ka wa aza o Kutoni: u zagbai aza o yoku o okpo azusuki, u zagbai uma o yoku o okpo eneki, aza o yoku kparamu aza a kudana uma kadanshi ka Kashile. Da u zagbai uma o yoku kparamu a lana aza o Kutoni, kata kparamu o yotsongusu le.

¹²U ya'an ta nannai, adama a na uma a nam pa, o fobuso uma a Kashile a ya'anka yi tsugbashi, kata a aza o Kutoni a na i ikyamba i Kishi, o doku o gbonguro n utsura.

¹³A uye u nam pa, raka vu tsu ci ta o kubolongu tsu vuza te n tsu na tsu ushuki n Kashile da kparamu ci yevei Maku ma ni, raka vu tsu kparamu ci ta o kokpo aza a na a lya'i kelime. Dada, ci ta o kokpo ci Kishi mayin, vuza na wi derere tsu na u ga'in.

¹⁴Tso kudoku tsa buwa tsu muku kparamu ba. Ci kparamu o kokpo an kpantsu ku na abau a ci dika a kubanka a ubuta u na a cikalai ba. Tsa kuzuwa adu a tsu a ubuta wa aza a na i a kugbagbala kuyansa tsu n kuyotsongusu ka a'uwa ba.

¹⁵Tsu kucikpa tsu dansa ili i mayun, kata ci ciga itoku i tsu, adama a na tsu gbonguro kata tso okpo vi te n Kishi mayin, vuza na wi kaci ka alisa a aza o Kutoni.

¹⁶Kishi ko bolongu ta uma a ni dem a ubuta u te, uteku u na akawa o tsu bolongu ukambu wi ikyamba i vuma raka. A ayin a na baci ukambu dem u ya'in ulinga u ni, u tsu banka ta akambu o yoku o gbonguro, adama a na ikyamba ya dem i ya'an m matana o kugbonguro n ucigi mayin.

Wuma u savu

¹⁷Adama a nannai, mi ta a kudana da, mi ta a kudansuka da kparamu a katsuma ka kula ku Yesu, kasakpai kuyongo tsa aza a na e yevei Kashile ba. Uye u na a ci ya'an kusheshe, ukuna u gbani u da.

¹⁸Ele i ta a kayimbi, e yeve kparamu ili ba, adama a na a iwan ta kupana. Tsu nan lo a kuciya wuma u na Kashile ke ci neke ba.

¹⁹A ya'an baci kagbani-gbani, o tsu doku a pana wono ba. E neke ta kaci ke le a ubuta u kuya'an ili i na ikyamba i cigai, a ci ya'an ta unushi u tsugbani kakau dem, i kparamu a kufuda a kasakpa kuya'an ili i nam pa ba.

²⁰Amma avu, ana vi isai Kishi, ta a danai nu vi yongo nannai ba.

²¹N yeve ta i pana ta ukuna u ni, ada kparamu ta punu yi wa ni, da o yotsongi da ili i mayun i na yi punu a ubuta u Yesu.

²²O yotsongusu da ta i kasakpa uye u kuku u na yi ishi o kuyongo n ci cau. N ayin a nan lo, wuma u da wi ta a kunamgba adama a na i ci ciga ta kuya'an ili i gbani-gbani kakau dem.

²³Gogo na u ga'an ta i kasakpa Kashile ka saba'a wuma u da adama a na i gita kuya'an kusheshe ku savu.

²⁴Kasakpai Kashile ko bonoko da uma a savu. Kashile ka zuwa da ta yo okpo ci ni, adama a nannai yo okpo kparamu cida n usubi a ubuta u mayun.

²⁵Kasakpai kuya'an a'uwa. Yaba dem vu da u dansa ili i mayun u vutoku vuza vu Kutoni, adama a na ci ta tsu ukambu kakau wi ikyamba i te.

²⁶A ayin a na baci vi ya'in wupa, kata vi ya'an unushi ba, kata vu zuka vu kasakpa kuya'an wupa kafu kanna ka yikpa.

²⁷Kata i neke Kalijani uye u lya'a utsura u da ba.

²⁸Vuza na wi ishi koboki u doku u ya'an uboki ba. A na wa ya'an nannai, u ya'an ulinga kau adama a na u ciya ili i na u kuɓaṅka aza a unambi.

²⁹Kaṭa vi ya ya'an kadanshi ka gbani-gbani ba, amma vu dansa ili i singai i na i kuzuwa uma a gbama. Dansa ili i na i ga'in adama a aza a na a kupanaka wu kaṭa ili i na vu dansai i ga'an le.

³⁰Kaṭa vu zuwa Ayinviki a Kaṣhile a naṅgba kaṭsuma ba. Adama a na Ayinviki a Kaṣhile a da o okpoi tsu urotu u na u yotsongi a na aḍa aza a ni a da. Kaṣhile ke neke da ta Ayinviki adama a na u yotsongu Kaṣhile ki ta a kuzuwa da i baruwa, kanna ku ukocishi ka yawa baci.

³¹Kaṣakpai mokovonoi, n wupa, n kunṅgba kaṭsuma n uma. Kaṭa i ya'an kanaanai ko i shika uma, ko i ya'an ili i yoku i wupa i na i kutuka n atakaci ba.

³²A na ya ya'an nannai, ya'ankpanai kasingai, kaṭa i yotsongu asuvayali. Cinukpakai uma a ayin a na baci a nusakai da, tsu na Kaṣhile a kaci ka ni u cinukpakai da unushi u da adama a Kishi.

Afisu 5

Idashi a ubuta u kutashi

¹Yongoi tsu na Kaṣhile ki, adama a na aḍa muku n ni n da n na u cigai kau.

²Ciga uma ayin tutu uteku u na Kishi ka cigai tsu, ali da u kuwai adama a tsu. U nekei wuma u ni tsa alyuka u Kaṣhile, daḍa wo okpoi ci ili i magulani† a ubuta u Kaṣhile.

³Kaṭa i kaṣakpa a cina unushi u tsugbani e mere ma da ba, ko ili i yoku i wono, ko kuciga ili n aḅundai. Icu'lu yu unushi i nan lo i kuciya ubuta wi idashi e mere ma uma a Kaṣhile ba.

⁴U ga'an kparamu i ya'an kadanshi ko wono e mere ma da, ko i ya'an kadanshi ka tsulau m maḍaḍa ma wasasa ba. A na ya ya'an nannai, kucikpai i cikpa Kaṣhile adama a ili i na wi a kuya'an adama a da.

⁵I yeve ta ili i nam pa ya mayun da: Vuza na baci wi a kuya'ansa unushi u tsugbani, ko kuya'ansa i gbani-gbani, ko kuciga ili n aḅundai, vuza nam pa u ku'uwa o tsugono ci Kishi n tsu Kaṣhile ba. Vuza na wi n ucigi wi ili n aḅundai wi ta a kuya'an ka kamali tsugbashi.

⁶Kaṭa i kaṣakpa vuza u yansa da a ubuta u kudana da ili i na yi ya a'uwa ba. Megeshe ma buwa kau ba, ana Kaṣhile ka kutakacika uma a na a kpaḍai kupanaka yi, da i a kuya'an ili i gbani-gbani i nan lo.

⁷Kaṭa i bolongu kaci ka da n aza a na i a kuya'an ili i gbani-gbani i nan lo ba.

⁸N ayin a cau, yi ta a kayimbi, amma gogo na yi ta ubolongi n Vuzagbayin, da i uwai kparamu a kutashi. Tsu nan lo i yongo an uma a na i a ubuta u kutashi.

⁹N dana ta nannai adama a na kutashi ku tsu zuwa ta uma a ya'an ili i singai, n i na yi derere, n i mayun.

- ¹⁰Adama a nannai, pi'isai ili i na i yokpoi Vuzagbayin kaṭa i ya'an i da.
- ¹¹Kaṭa i bolongu kaṅi ka ḍa a kuya'an ili n uma a na i a kayimbi ba. Ili i nan lo ya i wasasa i da. A na ya ya'an nannai, zuwai uma e yeve a na ili i nam pa i gbani-gbani i da.
- ¹²Ili i wono i da vuza u dansa ili i na uma a nan lo i a kuya'an a usokongi.
- ¹³Amma ayin a na baci kutashi ka akanai le, yaba dem wi ta e kene uteku u na ili ya i yotsoi,
- ¹⁴adama a na kutashi ku tsu yotsongu ta ili dem. Daḍa i zuwai da a danai, “Aḍa vu na yi alavu, jimgbai! Dengai a ukpa, Kishi ki ta a kakana da.”
- ¹⁵Adama a nannai, zukai n uteku u na yi o kuyongo. Kaṭa i yongo tsa alau ba, amma yongoi n ugboji.
- ¹⁶Ya'in ulinga n ayin a na i ciyai dem adama a kuya'an ulinga u singai, adama a na uma a ci ya'an ta kagbani-gbani a ayin a nam pa a.
- ¹⁷Kaṭa yo okpo alau ba, amma pi'isai ili i na Vuzagbayin wi a kuciga i ya'an.
- ¹⁸Kaṭa i so'lo ali ma maka da ba, adama a na ili i nan lo i daḍa i kulangasa da. A na ya ya'an nannai, kasakpai Ayinviki a Kashile a shana punu wa da.
- ¹⁹Cananai ishpa i kucikpa Kashile kakau dem adama a na i nekenei katsura ka adu. Ya'in ishpa i na i kucikpa Vuzagbayin n adu a da dem.
- ²⁰Nekei Kashile Esheku a tsu tsugbayin ayin tutu, adama a Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi.

Amaci n ali

- ²¹Panakpanai, adama a na i neke Kishi tsugbayin.
- ²²Aḍa amaci, panakai ali a da uteku u na yi a kupanaka Vuzagbayin,
- ²³adama a na vali ayi da kaci ka vuka, tsu na Kishi wi kaci ka alisa a aza o Kutoni, daḍa ta na ikyamba i ni. Ayi da kparamu vuza na wi a kisa i da.
- ²⁴Adama a nannai vuka dem u panaka vali vi ni a ubuta wi ili dem, uteku u na aza o Kutoni i a kupanaka Kishi.
- ²⁵Aḍa ali a na i ya'in yolo, yaba dem u ciga vuka vi ni, uteku u na Kishi ka cigai alisa a aza o Kutoni ali u kuwai adama a da,
- ²⁶ciya u bonoko a da cida. U tsu za'la le ta m mini n kadanshi ka ni feu.
- ²⁷U ya'an ta nannai adama a na u bonoko aza a alisa a ni an vuka vu savu n tsuloboi, kaṭa u tuka yi wa ni tsu vuma vu na wi babu ikpavici ko ashinda ko unata u yoku kenu. U kucikpa u yongo cida babu unushi.
- ²⁸Ta kparamu nannai, vali u ciga vuka vi ni, uteku u na u cigai ikyamba i ni. Vali vu na baci vi cigai vuka vi ni wi ta a kuciga kaṅi ka ni.

²⁹Babu vuza na u sa'wai kuliwan ikyamba i ni, amma u ci lya'atangu ta i da kata kparamu u lana i da kparamu mayin. Ili i nan lo i da Kishi ka ya'ankai alisa a aza o Kutoni a ni,

³⁰adama a na a tsu ugboku u da kakau wi ikyamba i ni.

³¹Uteku u na Katagarda ka Cida ka danai, “Vuza u kasakpa esheku a ni n anaku a ni kata u ya'an yolo, ele aza e re e le o okpo vi te.”

³²Ili i mayun yi ta punu i na yi usokongi punu a ubuta u kuyotsongusu u nam pa wa. Mi ta a kadanshi ka Kishi n alisa a aza o Kutoni.

³³Amma ili i nam pa ya feu mayun da wa da: mayun da vali dem u ciga vuka vi ni tsu na u cigai kaci ka ni, vuka kparamu dem u neke vali vi ni tsugbayin.

Afisu 6

Muku nu mmaci n le

¹Ada muku, panakai mmaci n da, adama a na ada uma a Vuzagbayin da, adama a na ili i singai i da i na i gal'in i ya'an.

²Punu a Wila Kupa, ili i iyain i na i kobolo n uzuwakpani i da na: “Cikpa eshevu n anavu.”

³Na va dada uzuwakpani wa: “Vi cikpa baci eshevu n anavu, ili dem yi ta a kuwala wu mayin, vi ta kparamu o kuyongo m megeshe a aduniyan a nam pa.”

⁴Mmaci, kata i zuwa muku n da n ya'an wupa ba. I kucikpa i lana le mayin, ya'ankai le odoki kata i yotsongu le a uye u na Vuzagbayin u cigai.

Agbashi n azagbagba'in

⁵Ada vu na yi agbashi, panakai azagbagba'in a da na a aduniyan. Panai wovon u le, i cikpa le kata i ya'an le tsugbashi tsu mayun uteku u na i kuya'an ka Kishi.

⁶Ya'in ulinga kau a ayin dem, amma adama a na i cigai azagbagba'in a da a pana uyo'o u da koci i baci a kinda da ba. Amma ili i na i la'i n kuga'an i dada i ya'an ulinga u da n adu a da raka, uteku u na Kashile ka ci ciga, adama a na ada agbashi a Kashile a da.

⁷Ya'in ulinga u da m mazanga, adanshi Vuzagbayin da yi a kuya'an ka u da, amma adama a uma koci ba.

⁸Cibai Kashile ki ta a kutsupa ulinga u singai u na vuza dem u ya'in, ko wi kagbashi ko wi kagbashi ba.

⁹Ada vu na yi kparamu azagbagba'in, ya'ankai agbashi a da mayin feu. Kata i dana sai i takacika le ba. Cibai, azagbagba'in n agbashi raka vu da yi ta n Vuzagbayin vi te na de gadi. U ci ya'an ka ta uma dem derere.

Ili i kuvon i Kashile

¹⁰Kadanshi ku ukocishi ka va a kubana wa da ka dada na: Tsurakpai n utsura u Vuzagbayin u na wi gbara ayin tutu, adama a na yi ta ubolongi n ayi.

¹¹Kosoji ko tsu fobuso ta ili i kuvon adama a na u ya'an vishili. N nannai kpamu, mayun da i fobuso ili raka i na Kashile ke neke da, adama a na ayin a na baci Kalijani† ki a kuciga kuyansa da, i fuda i shamkpa vishili kata i kpada kuyikpa.

¹²Ci a vishili n uma tsu tsu ba, amma ci ta a vishili n wunlai u gbani-gbani n utsura kakau u na wi o tsugono punu a aduniyan a tsu a na i n kayimbi, ci ta kpamu a vishili n utsura u kavama u na wi de gadi.

¹³Adama a ili i nam pa, ukai ili raka i vishili i na Kashile ke neke da. Kata a ayin a gbani-gbani i kpada kusuma. Yi ta a kufuda ya shilika ali uteku, ada ta na ushangbi kashani n utsura.

¹⁴Nannai feu fobusoi kaci ka da! Dansai ili i mayun ayin tutu. Ukuna u mayun wi ta tsu kadambura ka na vuza u ci shiya a kuku'un ku ni adama a na u fobuso kaci ka ni kuya'an ulinga. Ya'an i na yi derere, adama a na usubi wi ta an motogu ma viyum ma na ma tsu sanku ili kuciya wu.

¹⁵Lya'i kelime n kuneke adu n Arabali a Singai a na e ci neke matana. Wi ta ta na o kokpo adanshi yi ta n ataka e ene a da, kata i fobuso mayin.

¹⁶Ili i yoku i dada na: lya'i kelime n kushuku n Yesu Kishi. Uneki u kadu u da wi ta o kokpo an maraga ma na ma kukpada aya'a a akina a na Malya'i ma tsu tawaka da.

¹⁷Ana i yevei Kashile ki isa da ta babu munlai, wi ta tsu maku'un mo kuvon ma da ma na ma tsu sanku ili kuciya aci a da. Kata i yongo ufobushi adama a na i ya'an ulinga n Kadanshi ka Kashile. Wi ta tsu kotokobi ka na Ayinviki a Kashile e ci neke da.

¹⁸I ya'an baci ili i nam pa, ya'in kavasa kata i folono Kashile ka banku da a ubuta wi ili raka a ayin dem uteku u na Ayinviki a Kashile o tonoi n ada. Yi baci kpamu a kuya'an kavasa yongoi utaduki. Lya'i kelime n kuya'an kavasa ayin tutu adama a uma a Kashile raka.

¹⁹Ya'ankai mu feu kavasa, adama a na Kashile ke nele mu ili i na yi derere i na n kudansa n gita baci kadanshi, adama a na n ya'an kadanshi babu wovon kata n dana uma akaka a na u yotsongi tsu gogo na a ubuta wa Arabali a Singai.

²⁰Yesu Kishi u zagba mu ta mo okpo kalingata ka ni, n dana Arabali a Singai a nam pa, i dada i zuwai da a shiyai mu n ikani a ugbashi gogo na. Ya'ankai mu kavasa adama a na da baci n danai Arabali a Singai n ya'an kadanshi babu wovon, uteku u na u yotsoi n ya'an.

Ikyashi yu ukocishi

²¹⁻²²N ciga ta i yeve uteku u na mi n i na mi kpamu a kuya'an. I da i zuwai da mi a kusuku Tikiku wa da, vuza tsu da vu na ci cigai, da wi feu a kuya'anka Vuzagbayin tsugbashi mayin. Wi ta a kudana da ili i na i ciyai tsu, kata kpamu u doku da utsura u kadu.

²³N ya'an ta kavasa Kashile Dada n Vuzagbayin Yesu Kishi, e neke matana, n ucigi, n uneki u kadu wa aza o Kutoni dem!

²⁴Kasakpa Kashile ko yotsongu kasingai ka ni wa aza a na a cigai Vuzagbayin vu tsu Yesu Kirisiti Kishi raka n ucigi u na u tsu kpaɗa kukotso.

Filibiya

Filibiya 1

Kubayuwā

¹Mpa dā Bulusu. Timoti wi t̄a na kobolo nu mpa. Atsu agbashi a dā e Yesu Kirisiti Kishi. Mi t̄a a kuḍanaka nkoshi m gbara-gbara n aḅanki† n uma raka a Filibi aza a na Kashile ka zagbai.

²Kasakpa Kashile Esheku a tsu n Vuzagbayin Yesu Kishi u yotsongu dā kasingai ka ni kata u neke dā matana.

Bulusu u ya'in kavasa ko ogodiya

³N ci cikpa t̄a Kashile ayin dem a na n cibai n adā.

⁴N ci shana t̄a m mazanga mi baci a kuya'an kavasa adama a dā

⁵adama a na adā dā i bankai mu a ubuta u kukara'aka n Arabali a Singai adama a Kishi. I gita t̄a kuya'an nannai a ayin a na i panai arabali a nam pa, dā i lya'i kelime n kuya'an nannai ali n gogo na.

⁶Kashile ka'a vuza na u gitai ulinga u singai u nam pa wa dā, n yeve t̄a kpmu mayun wi a kukasakpa ba, sai ulinga u nam pa u kotso cika a kanna ka na Yesu Kishi u kubono.

⁷Derere dā m pana nahannai adama a dā raka. Yi t̄a n ubuta u singai punu a kadu ka va adama a na ci ciya t̄a de unasingai u Kashile kobolo. Ci ya'an t̄a nannai a ayin a na mi a ugbashi n ayin a na mi ubaruwi, dā mi a kudakaka adama a na n dansa ili i mayun adama a Arabali a Singai.

⁸Kashile ke yeve t̄a tsu na n cigai dā kau n ucigi u Kishi. U yeve t̄a kpmu tsu na n cigai n yongo n adā kau.

⁹N vasa t̄a maciganai ma dā ma yimkpa kau ali ma la'a nannai. N vasa t̄a i lya'a kelime n kugbonguro a ubuta u kuyeve n ugboji.

¹⁰N vasa t̄a tsu nam pa adama a na n ciga t̄a i yeve ili i na i galin mayun, kata i ciya i yongo n wuma u cidā n u babu ishikushi ali Kishi ko bono.

¹¹Kata kpmu wuma u dā u shana n icu'u yi ili i na Kashile ku ushuki n i dā kata ta na i tuka n tsugbayin kau n ucikpi u Kashile. Ili i singai ya i dada ili i na Yesu Kirisiti Kishi u zuwai a wuma u dā.

Arabali a Singai a ubuta wu ugbashi

¹²Uma a va, n ciga t̄a i yeve ili i na a ya'ankai mu i zuwa t̄a Arabali a Singai a lya'i kelime.

¹³Gogo na yaba dem punu na u yeve t̄a a na a shiyai mu n ikani adama a na mi a kuya'anka Kishi tsugbashi. Ko osoji a na i a kindi e kefeku e yeve t̄a a na mi a kuya'anka Kirisiti Kishi tsugbashi.

- 14 Adama a ugbashi u va ta na, aza o Kutoni n abundai punu na a ciya ta utsura u kadu da gogo na i a kudana aza o yoku ukuna u Kishi babu wovon.
- 15-16 Uma o yoku i ta lo a na a tsu dansa kadanshi ka Kashile adama a na a cigai mu, da kparamu i a kuciga kuya'an ili i na yi derere. Uma a nam pa a tsu dansa ta kadanshi ka Kashile adama a na e yeve ta Vuzagbayin u tuka mu ta na, adama a na m gbagbala kudansa ili i mayun ya Arabali a Singai.
- 17 Amma mayun da feu, uma o yoku i a kudansa kadanshi ka Kashile n kusheshe ku na ki derere ba. A tsu dansa ta kadanshi ka Kashile n kusheshe ku ucigi u kaci ke le adama a na a cikpa le. I a kuya'an ili i makara ba. A ciga ta kudoku mballa mi ikani i va.
- 18 Amma ko adu e le i cidfa ko babu, i ta a kudansa akaka adama a Kishi. Adama a ili i nam pa, mi ta a mazanga. Mi ta kparamu a kulya'a kelime n kuya'an mazanga
- 19 adama a na n yeve ta avasa a da n kubanka ku na ku tsu uta wa Ayinviki e Yesu Kishi, i ta a kutaka mu.
- 20 N ciga ta n yongo ayin tutu tsu na n kukpada kuya'an ili i na i kuzuwa mu m pana wono, amma n kucikpa n ya'anika Kishi tsugbashi babu wovon ayin tutu. Mi n wovon n ayin a na a lazai de ba, n ciga ta kparamu n ya'an n utsura gogo na n kelime feu adama a na n neke Kishi tsugbashi ayin tutu, ko mi n wuma ko n kuwa.
- 21 Mi baci n wuma, adama a Kirisiti Kishi a da, n kuwa baci ta na, mi ta a kuciya katsupu ka abundai.
- 22 Amma n lya'a baci kelime n kuyongo n wuma wi ikyamba i nam pa, mi ta a kufuda kulya'a kelime n ulinga u Kirisiti Kishi. N yeve ili i na n kuzagba ba.
- 23 Ugboku u re dem wi ta a kusa'wa mu kadu kau. Kataci ka va ka'a m bana n dasangu kobolo n Kishi, adama a na nannai da u la'i n kuga'an kau,
- 24 amma mpa n yeve ta yi ta a kunamba ili i yoku, i da i zuwai da n kudoku mo yongo n ada.
- 25 Adama a na n yeve ta ili i nam pa, n kushamgba ta ciya i gbonguro a uneki wa adu u da kata tsu nan lo kparamu yi isa mazanga ma na mi punu.
- 26 Nannai, n tawa baci wa ada kparamu, yi ta a kuya'an mazanga adama a ili i na i ciyai mu kata kparamu i ciya ili n abundai i na i kudana Yesu Kirisiti Kishi u ga'an ta.
- 27 Amma ili i na baci i tawai dem, mayun da i yongo tsu na u kutuka tsugbayin a ubuta wa Arabali a Singai adama a Kishi. Ko n tawa me ene da kparamu ko m pana baci uteku u na yi de koci, mi ta e kuyeve a na yi kashani kobolo, a kugbagbala adama a na i ciya aza o yoku e neke adu n Arabali a Singai a.
- 28 Kata i pana wovon adama a irala i da ba. Nannai da u kokpo urotu we le a na Kashile n kaci ka ni wi ta a kuna le kata wi isa da.

²⁹Adama e Yesu Kishi, Kāshile ke neke t̄a ili i singai i kuneke kaḍu n ayi, ḍa feu u nekei ḍa ili i singai ya atakaci adama a ni.

³⁰I yeve t̄a tsu na a takacikai mu ḍa gogo na i panai ta a ḍa a buwai nannai. Aḍa feu i yeve t̄a atakaci a nan lo a.

Filibiya 2

Okpoi ci Yesu

¹Yi t̄a n utsura u kaḍu adama a na yi t̄a kobolo n Kirisiti Kishi? Yi t̄a n idashi i yuwu a katsuma ka ḍa adama a ucigi u ni? Ayinviki a Kāshile o bolongu ḍa t̄a kobolo? I tsu pana t̄a asuvayali ḍa yi kpamu o motononoi sawu?

²Adama a na n yeve t̄a ta ki nannai, n ciga t̄a i zuwa mu m pana maḗanga n aḅundai. Ili i na i kuya'an i ḍa na: i panakpanai mayin, i ciganai kpamu, kaḗa i ya'an ulinga kobolo n kusheshe ku te n kuya'an ili i te.

³Kaḗa i ya'an ili adama e cishe'e ba, kaḗa kpamu i ya'an ili adama a aḗaḍi ba. Amma i goyo kaḗi ka ḍa yi baci a kuya'an ili, kaḗa vi sheshe adanshi tovu u la'a wu t̄a.

⁴Kaḗa vi sheshe adama a ukuna u kaḗi ka nu koci ba, amma yongo m mali n uma o yoku n ili i na i a kuya'an dem.

⁵A wuma u ḍa, u ga'an t̄a i sheshe kaḗa i ya'an ili uteku u na Yesu Kishi u sheshei ḍa u ya'in ili kpamu.

⁶Yesu wi t̄a derere n Kāshile ayin tutu. Amma ko n nannai ayi u sheshe u kaḗa tsugbayin derere n Kāshile ba.

⁷Da u kucikpa u kpaḍai kubonoko kaḗi ka ni ili. Da wo okpoi derere n kagbashi. Da a matsai ni tsu vuma,

⁸ḍa u yongoi tsu vuma. Da u panakai Kāshile ali ḍa u goyoi kaḗi ka ni kaca-kaca, ḍa u nekei kaḗi ka ni u kuwa a maḗanga ma atakaci.

⁹Adama a nannai, ḍa Kāshile ka ḍengusaḗi ni a ubuta u tsugbayin u na u la'i n tsugbayin dem, ḍa Kāshile ke nekei ni kula ku na ku la'i ku yaba dem.

¹⁰Adama a nannai kpamu, yaba dem wi t̄a a kukuḍangu u pana baci kula ku Yesu. Yaba dem vu na wi na a aduniyan n gaḍi wi t̄a a kuya'an nannai.

¹¹Ta kpamu nannai, kelentsu dem ki t̄a a kudansa e keteshe a na Yesu Kishi Vuzagbayin ḍa, na va ta na wi t̄a e kuneke tsugbayin u Kāshile Dada.

Akanai tsa azangata

¹²Aja'a a va a ucigi, i panaka t̄a Kāshile ayin tutu ayin a na mi ishi n aḍa. Gogo na a na mi lo n aḍa ba, u ga'an t̄a i la'a n kupanaka yi. Lya'i kelime n kuya'an ulinga u na u kuyotsongu a na a isai ḍa, kaḗa i ya'an nannai n kucikpa ili n kupana ku wovon kpamu.

¹³Kāshile ki t̄a a kuya'an ulinga wa ḍa, u kuzuwa ḍa t̄a i ciga kupanaka yi, ḍa wi e kuneke ḍa utsura u na i ya'an ili i na i yokpoi ni.

¹⁴Kaṭa i ya'an mololo, ko kanananai yi baci a kuya'an ili ba.

¹⁵Tsu nan lo tsa babu vuza na u kudansuka ḍa adama a ili i yoku ko kenu. I yongo ciḍa, n wuma u babu ili yi ishikushi tsu muku n Kaṣhile. I yongo n wuma u kutashi tsa azangata punu a aduniyan a kayimbi a na i tukpa n uma a na i n kawuya, aza a na a ci ya'ansa unushi ayin tutu.

¹⁶Kanaḍi kpan-kpa'an, kadanshi ka wuma, adama a na Kishi u bono baci n fuḍa n dana mpa n lya'a ta malamanai ma, ulinga u va kparamu wo okpo gbani ba.

¹⁷Uneki u kaḍu u ḍa u Vuzagbayin n tsu na yi o kutono yi, wi ta tsa alyuka wa ni. Gogo na n kuwa baci kparamu u kokpo ta adanshi a tsuwan ta mpasa n va ḍa o doki n ḍa a ubuta wa alyuka a ḍa. Ta baci nannai mi ta a kupana maṅaṅa, mi ta kparamu o kubolungu n aḍa adama a na m pana uyo'o.

¹⁸U ga'an ta feu i pana uyo'o adama a ukuna u nam pa, kaṭa i ya'an maṅaṅa kobolo nu mpa.

Bulusu u suki ili i kuḅaṅa

¹⁹Vuzagbayin Yesu wu ushuku baci, n sheshe ta kusu'luku ḍa Timoti gogo na. U bono baci wa va, mi ta a kupana maṅaṅa adama a arabali a ḍa.

²⁰Mi n vuza ci ni ba, u tsu pana ta asuvayali adama a ḍa a na a lali a yaba dem vu na wi na.

²¹N dansa ta nahannai adama a na yaba dem wi ta e kusheshe adama a ili i na ayi a kaḍi ka ni u cigai koci, a na we sheshe adama a ukuna u na Yesu Kishi u cigai.

²²Amma i yeve ta tsu na Timoti u yotsongi de kaḍi ka ni mayin wo okpo an maku n esheku a ni. U ḅaṅa mu ta n kudana uma Arabali a Singai.

²³Adama a nannai, ḍa baci n tawa n yevei ili i na a kuya'an mu, n sheshe ta n suku yi wa ḍa.

²⁴Mpa feu n kede ta apa'a Vuzagbayin wi ta a kuḱaḱpa mu n tawa wa ḍa babu megeshe.

²⁵I suku ta Abafaroda tsu kalingata ka ḍa, u ḅaṅa mu ta n i na mi a kuciga. Ayi vuza va ḍa a katsuma ka Kishi, u ya'an ta ulinga kobolo nu mpa, ḍa kparamu wo okpoi an kosoji kobolo nu mpa. Gogo na, me ene ta u ga'an ta n kaḱaḱpa yi u bono wa ḍa.

²⁶Ili i na i zuwai i ḍaḍa u ciga ta u yongo n aḍa kau. U pana uyo'o ba, ana i panai u kana ta mbaḷa.

²⁷Mayun ḍa u ya'an ta mbanaki. Kenu ḍa wi ishi a kukuwa. Amma Kaṣhile ka panai asuvayali a ni, ana u potsokpoi ni, ḍa kparamu u sanḱai mu maṣhi adama a unḱangi u kaḍu wa aḅundai.

²⁸Ili i na nam pa i ḍaḍa i zuwai ḍa n lali n kuciga n su'luku ḍa ayi. A ayin a na baci ye ene ni kparamu yi ta a kupana maṅaṅa tsu nan lo tsu ḍa ta na unḱangi u kaḍu u va u kujebe.

²⁹Kyasai ni n uye u Vuzagbayin kata i pana mazanga kau. Nekei ni tsugbayin tsu na i kuneke uma a na i ci ni.

³⁰Yalin nannai adama a na kenu da wi ishi a kukuwa adama a ulinga u Kishi. U tawa ta u banka mu n ulinga u na ada a kaci ka da i kpadai kufuda kuya'an.

Filibiya 3

Uteku u na va kuciya ili i mayun

¹Gogo na, uma a va, yalin mazanga adama a Vuzagbayin! N ya'an ta mazanga adama a na n danaka da ta ili i te n i na n danai da de. Ili ya yi ta feu o kodoku ya sanku ili i gbani-gbani i na i kusa'wa da.

²Kata i kasakpa uma a kavama a nan lo a yansa da ba. Ele da aza a na a tsu lansa kukida ka avaja wasasa, i ta ana nshe'e mu unata.

³Atsu ci ta n ukidi wa avaja u mayun adama a na ci ta a kucikpa Kashile a ubuta wa Ayinviki a ni. Tsugbayin tsu tsu ci ta a ubuta u Yesu Kishi ci kparamu a kuzuwa katsura n ili yi ikyamba i tsu ba.

⁴Amma u galan ba, mpa mi ta a kufuda kuya'an aradi n ili yi ikyamba i va. Vuza na baci u danai ayi wi ta n i na u kuya'an adama a na u lya'aka kaci ka ni kelime n ili i nam pa, mi ta a kula'a yi n ili i nam pa dem.

⁵A kida mu ta kavaja a kanna ka kunlai ana a matsai mu. Mpa vuza va aza a Israila da. Mpa umaci u Bayami† u da. Na va u yotsongu ta mayun mpa umaci wi Ibrahim u da. Ci baci a kadanshi ka Wila, mpa Kafarishi ka'a.

⁶Mpa vuza vu kataci da, n tuka ta n atakaci a ubuta wa aza e Yesu. Babu vuza na u dansukai mu a na n kodoi Wila, ko kenu.

⁷N ayin de, mpa n sheshe ta ili i nam pa ya i singai i da, amma gogo na m bonoko le ta ili i gbani adama a ili i na Kishi u ya'in.

⁸Ili i na i lai i nan lo i dada, me ene ta ili raka tsu ukuna u gbani n gisanku baci i da n tsu na n yevei Yesu Kishi. Uyevei u na n yevei Yesu Kishi Vuzagbayin vu va u la'a ta ili i nan lo raka, na lo va ta na mayun da. Adama a ni a da n nambai ili raka, amma ele kaviri ka'a ka na a kukasakpa kacapa adama a na n ciya mo okpo vuza vu Kishi cika,

⁹kata feu mo okpo kobolo n ayi cika. N doku n neke katsura n kasingai ka va ko utsura u kutono Wila ba, amma n neke ta katsura n Kirisiti Kishi wi isa mu. N ya'an ta nannai adama a na uye u na Kashile ka tsu bonoko tsu aza a usubi n ayi u dada ubuta wu uneki u kadu.

¹⁰N ciga ta n yeve Kirisiti Kishi, n ciga ta kparamu n yeve utsura u na u dengusai ni a ubuta wu ukpa. N ciga ta m bolongu n ayi n ciga ta kparamu n yeve atakaci a ni. N ciga ta m bolongu n ayi a ubuta wu ukpa u ni.

¹¹Nannai kparamu mi ta n apa'a a na mpa feu a kudengusa mu a ubuta wu ukpa!

Lya'a kelime n kataci

¹²Kaṭa n ya'an ili nam pa ya raḳa ba, kaṭa kparamu a zuwa mu mo okpo vuza na u shatangi ukuna cika ba. Amma mi ta a kulya'a kelime n ulinga ali a kubana ukocishi kaṭa a zuwa mu mo okpo ili i na Yesu Kirisiti Kishi u cigai mo okpo.

¹³Uma a va, mpa n dana n ciya ta de ili ya raḳa ba, amma ili i na mi a kuya'an i daɗa: ili i bura mu n ili i na i lazai de ba, mi ta o kutono n utsura adama a na n reme ili i na yi kelime.

¹⁴Mi ta a kulya'a kelime adama a na n yawa a uteku ana e kuneke mu katsupu ka singai, ayin a na Kaṣhile ke kudeke mu a kubana gadi adama e Yesu Kishi.

¹⁵Yaba dem vu tsu vu na u kutsai a ubuta wu uneki u kaɗu u sheshe tsu nam pa. Ili yi baci lo i na i kpaɗai kushuku n i da, Kaṣhile ki ta a kuzuwa da ye ene ili i na yi derere.

¹⁶Ili i na i la'i ili dem i daɗa na: ci lya'i kelime n kutono ili i mayun i na ci yevei.

¹⁷Uma a va, yongoi uteku u na n yongoi, kaṭa i pi'isa a ubuta u kinda uma a na o yongoi tsa agisana a na ci nekei da.

¹⁸I yongo tsu nam pa adama a na uma i ta lo n abunɗai a na i o kuyongo a uye u na u kuyotsongu uma ele irala i maɗanga ma atakaci me Yesu i da. N dana da ta de ili i nam pa ya, ko n gogo kparamu mi ta a mashi n kujilya adama a na ili ya mayun da.

¹⁹Uma a nam pa i ta a kuyawa uteku, kaṭa a cina ukpa u babu uteku. Ili i na i a kuya'anka tsugbashi i daɗa ili i na ele a kaci ke le a cigakai ikyamba i le koci. Ele a ci ciya ta tsugbayin a ubuta wi ili i wono i na a ci ya'an. A zuwa ta adu e le raḳa a ubuta wi ili ya aduniyan i nam pa.

²⁰Amma atsu uma a gadi a da, ubuta u na Vuzagbayin Yesu Kishi wi o kuyongo. Ci ta kparamu a kuvana yi m moloko u bono an Kishi ka tsu.

²¹Wi ta a kuɗika ikyamba i tsu i nam pa ya aduniyan i na yi babu utsura, kaṭa u saba'a i da yo okpo ikyamba i tsugbayin ci ni, ayi wi ta a kuya'an nannai n utsura u gbayin u na wi n u da u na u tsu zuwa ili dem i panaka yi.

Filibiya 4

¹Uma a va, n ciga da ta da n cigai me ene da kparamu. I zuwa mu ta n ya'an maɗanga adu da kparamu oroliko a na e nekei mu. Adama a nan lo, i shamgba n utsura a ubuta u kutono Vuzagbayin.

Uteku u na i kuyongo mayin

²N folono ta Afodiya kobolo n Sitinka, amaci e re a nam pa a panakpanai mayin adama a Vuzagbayin.

³Avu toku vu ulinga vu va da vu mayun, n folono wu ta vu banka le. A dakaka ta ulinga kau kobolo nu mpa adama a na a dana aza o yoku Arabali a Singai. A ya'an ta kparamu ulinga kobolo n Kilementu n aja'a a ulinga a va a na a buwai. Kaṣhile ka dana ta ula a uma a nam pa raḳa a katagarda ka uma a na i n wuma u babu uteku.

- ⁴Yalín mazànga adama a Vuzagbayin ayin tutu. Mi tã kparamu o kudoku ma dana, yalín mazànga!
- ⁵Yongoi n asuvu a yuwu u uma raka. Cibai a na kutawa ku Vuzagbayin ku yawai devu.
- ⁶Kata i mudã adu adama a ili i yoku ba. Amma vasai kata i folono Kashile ka banka da a ubuta wi ili raka. Yalín ogodiya, kata i dana Kashile ili i na i nambai.
- ⁷I yalan baci nannai, i yeve ta Kashile ki ta a kuzuwa adu a da o okpo m matana. Na va dada ili i singai, i da i la'i ili i na kadu ka vuma ke kuyeve. Nannai da Kashile ka kindã adu a da n kusheshe ku da uteku u na yi o kuyongo a katsuma ka Yesu Kirisiti Kishi.
- ⁸Aza a va, a uteku n dana ta: zuwai kusheshe ku da a ili i mayun n ili i tsugbayin n ili i na yi derere. Sheshei ukuna wi ili i na yi cidã n ili yu ucigi n ili i na yi n tsuloboi. Sheshei ukuna wi ili i na yi n uga'in kau da kparamu i yawai a cikpa vuza.
- ⁹Kanaï kuya'an ili i na i pi'isai a va raka. Kata kparamu i kana kuya'an ili i na i panai n dansai raka. Kata kparamu i kana kuya'an ili i na ye enei mu n yalín raka. Yi baci a kuya'an ili i nam pa, Kashile ka matana ki ta o kuyongo n ada.

Bulusu u ya'in ogodiya

- ¹⁰N ayin a na a lazai de i banka mu ta, ko a na yi a kuciga kuya'an nannai da ili i yoku i kpadai ali megeshe i doku i ciya kabanga ba. Amma gogo na kparamu i ciya ta kabanga ka na i kubanka mu kparamu, mi ta a mazanga.
- ¹¹N dansa ili i nam pa adama a na n nambai ili ba. N yeve ta uteku u na n kucuwa n ili i na i ciyai mu dem.
- ¹²N yeve ta uteku u na vuza u ci yalan, u namba baci ili. N yeve ta kparamu tsu na vuza u ci yalan, u ciya baci ili n abundai. N yeve ta tsu na a ci yalan mazanga ayin dem. N yeve ta tsu na o ci yongo m mazanga n ilikulya'a n abundai n tsu na o ci yongo m mazanga n kambulu kparamu. N yeve ta tsu na vuza u ci yongo m mazanga wi baci n ili n abundai ko babu ili.
- ¹³Mi ta a kufudã ma yalan ili raka adama a ubuta wu utsura u na Yesu Kirisiti Kishi u ci neke mu.
- ¹⁴Amma ko n nannai, i yalan ta kataci mayin adama a na i shamgba nu mpa a atakaci a na mi o kuso'o gogo na.
- ¹⁵Ada aza a Filibiya, i yeve ta de ada da koci aza a na e nekei mu ikebe adama a na i banka mu ana n tukai da n Arabali a Singai da n lazai a kutã o ubon u Makidoniya. Aza o Kutoni o yoku i lo a yalín nannai ba.
- ¹⁶Ko ayin a na mi ishi de a Tosolonika i neke ta ikebe u lazai kute.

¹⁷Mi a kudansa ili i nam pa adama a na n doku mi isa kune'e ku yoku wā dā ba. Amma ili i na n cigai i dāda yi isa katsupu ka na ko yotsoi adama a kasingai ka na i ya'ankai mu.

¹⁸Gogo na nahannai n ciyā tā ili i na n cigai rāka. Ali n ciyā tā ili i na i la'i i na n cigai. I suku tā Abafaroda n kune'e n abundai u tuka mu, mi isa tā ku dā. Alyuka a dā a magulani mayin, Kashile kpamu ki isa tā a dā, dā kpamu u panai uyo'o n a dā.

¹⁹Kashile ka va kpamu, vuza na wi a kulana mu, wi tā feu e kuneke dā ili i na yi a kuciga rāka n uciyi u tsugbayin u ni. Uciyi u ni u dāda ili i na u nekei tsu a ubuta u Yesu Kirisiti Kishi.

²⁰Adama a ili i nam pa rāka, nekei tsugbayin u Kashile Esheku a tsu ko wanai. Ta nannai.

Ikyashi yu ukocishi

²¹Kyasa aza o Kutoni e Yesu a Filibiya rāka. Aza a va a na i na i tā ikyashi i dā.

²²Aza o Kutoni rāka a na a buwai feu i tā ikyashi i dā. Aza Kutoni a na i ulinga e kefeku ka Kaisa† i tā ikyashi i dā kpamu mayin.

²³Yalan kasingai† ka Vuzagbayin Yesu Kirisiti Kishi ko yongo n ayinviki a dā.

Kolosiya

Kolosiya 1

Kubayuwā

¹Mpa da Bulusu. Kashile ka zagba mu ta mo okpo vuzavusuki vi Yesu Kirisiti Kishi. Timoti wi ta na kobolo nu mpa, ayi kpamu vuza tsu da.

²Mi ta a kudana uma a Kashile a na i o Kolosiya. Aza a tsu a da, i ta kpamu o kutono Kishi mayin. Ya'an Kashile ko yotsongu da kasingai ka ni m matana ma ni.

Kavasa ko ogodiya

³Ci ci yongo ta a kuya'an kavasa adama a da ayin tutu, kata ci cikpa Kashile, vuza na wi Eshoku a Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi.

⁴Ili i na i zuwai i dada tsu pana ta yu ushuku ta n Yesu Kishi, da kpamu tsu panai a dana i ciga ta uma a Kashile raka.

⁵Yi ta n uneki wa adu n ucigi u nam pa adama a apa'a da. Kashile ta na ka zuwaka ta de ili i na i kedekai apa'a a na de gadi, a ubuta u na i kene i da gogo na ba. Ada i pana ta ukuna u kukefe wa apa'a u nam pa a ayin a na i panai akaka a mayun, Arabali a Singai a na a danai da.

⁶Arabali a Singai a nam pa a saba'a ta wuma u da a kannu ka na i gitai kupana mayin ili i mayun i kasingai ka na Kashile ko yotsongi aza a unushi. Arabali a Singai a nan lo ta na i ta a kura'a aduniyan raka. I ta a kumatsa ili a saba'a baci wuma u uma a ubuta dem tsu na a ya'in n ada.

⁷Abafa kaja'a ka tsu ka'a ku ulinga, ci ciga yi ta ta na kau. Ayi da vuza na u tukai da n Arabali a Singai a. U ya'an ka ta Kishi tsugbashi mayin tsu kalingata ka tsu wa da.

⁸Ayi da vuza na u danai tsu tsu na Ayinviki a Kashile e nekei da ucigi u gbayin a kubana wa aza o yoku.

⁹Adama a nannai, ci ta a kuya'an kavasa ayin tutu adama a da. Ci ya'an ta nannai ana tsu panai ukuna u da, tsu kasakpa ta na kuya'an avasa ba. Tsu folonoi Kashile ke neke da kuyeve mayin ki ili i na u cigai da i ya'an, da tsu folonoi ni kpamu u neke da ugboji wu ukuna u cida.

¹⁰Nannai kpamu tsu na i kuyongo wi ta e kuneke Vuzagbayin tsugbayin ayin tutu, kata u pana mazanga n ada. Ayin tutu i matsa ili i singai adama a ulinga u singai u da, kata ada kpamu ayin tutu i yotsongu ucigi a kubana wa aza o yoku. I ya'an baci nannai, yi ta a kuya'an utsura kata i gbonguro n kuyeve ku Kashile ayin dem.

¹¹Kavasa ka tsu ka'a Vuzagbayin u neke da utsura u na wi tsu utsura u tsugbayin u ni adama a na i ciya uremi u kadu n kalulu, adama a na yo o'lo ba. Kasakpa ayi u shatangu da m mazanga.

¹²Ci ciga da ta ayin tutu i cikpa Dada. U zuwa da ta i ciya upecu wi ili i na yi i uma a ni na de o tsugono tsu kutashi.

¹³Kashile ki isa tsu ta a ubuta u vuza na wi a kulya'a tsugono tsu kayimbi. Kashile kpamu ka tuka tsu ta o tsugono tsu Maku ma ni ma na u cigai kau.

¹⁴Kashile ka tsupaka tsu ta ubaruwi a ubuta wu mpasa m Maku ma ni, nannai da u cinukpakai tsu unushi u tsu raka.

Kishi ka la'a ta uma raka

¹⁵Yesu Kirisiti Kishi wi ta derere n Kashile, uma a kufuda kene Kashile n ashi e le ba. Ayi da Magaji ma Kashile, wi ta ta na n tsugono ci ili dem i na Kashile ka ya'in.

¹⁶Ili i na i zuwai i da da Kashile ka ya'an ta ili raka wa ni. Yesu u ya'an ta ili raka i na yi gadi n ili raka i na yi a idika na feu. U ya'in ili raka i na ci e kene, da u ya'in kpamu ili raka i na ci a kukpada kene. U ya'in icu'u i tsugono raka nu utsura kakau raka a adangashile. Mayun da Maku ma Kashile ma ya'in ili raka adama a na ili ya raka i neke yi tsugbayin.

¹⁷Wi ta lo kafu ili i na i buwai, ayi da vuza na u tsu zuwa ili raka yo okpo derere kobolo mayin.

¹⁸Kirisiti Kishi ayi da Kaci ka kpa'a ka aza o Kutoni a ni, ele da ikyamba i ni. Ayi da vuza na wi irai kpa'a ko otoni ka, ayi da kpamu vuza iyain vu na Kashile ka dengusai a kasaun da u bonokoi ni n wuma kpamu. Adama a nannai, u la'a ta ili dem.

¹⁹Kashile ke enei u galan ta ili dem adama a ni i ya'an feu punu a ubuta u Kirisiti Kishi.

²⁰Da Kashile ke sheshei u danai Kishi feu wo okpo uye u na u zagbai da u bonokoi ili i gadi n yi idika yo okpo cida a ubuta u ni. Mpasa n Yesu n da n tukai m matana ma Kashile ana n da n loloi ayi gadi a madanga ma atakaci.

²¹Kafu ili i nam pa, yi ishi ta da'in n Kashile. Yi ishi ta irala i ni, da kusheshe ku gbani-gbani n ulinga u gbani-gbani u da u pecei da n ayi.

²²Amma gogo na u bonoko da ta wa ni tsa aja'a a ni. U ya'an ta ili i nam pa n ikyamba i vuma i Maku ma ni Yesu, vuza na u kuwai a madanga ma atakaci. Adama a nannai, Yesu Kishi u bonoko da ta u Kashile, da i bonoi cida babu unushi ko u te, tsu na babu vuza na u kushika da i shamgba baci e kelime ka ni.

²³Amma i lya'a kelime n kushuku a na ili ya mayun da, kata i shamgba punu n utsura. Kata i kasakpa apa'a a na yi isai a ayin a na i panai Arabali a Singai ba. Arabali a Singai a nam pa a kara'aka ta a da a aduniyan raka, mpa Bulusu mo okpo ta kagbashi ka kudika akaka a nam pa.

Ulinga u Bulusu

²⁴N tsu pana ta mazanga e neke mu baci atakaci adama a da. Mi ta o kuso'o atakaci adama a ili i na i tawai dem, ko n so'o a yawa a na Kishi u so'i ba. Atakaci a nam pa a tsu tuka ta n ili i na i kubanka ikyamba i ni, da da kpa'a ka aza o Kutoni.

²⁵Mpa gogo na kagbashi ka kpa'a ka aza o Kutoni ka'a adama a na Kashile ka zuwa mu ta n dana da akaka a Kashile raka n tsu na i mayun.

²⁶Kashile ko sokongu t̄a akaka a nam pa wa aza a cacau, amma gogo na a ayin a nam pa u yotsongu t̄a a d̄a u uma a ni.

²⁷Kashile ko yotsongi akaka a ni adama a na u ciga t̄a aḍa Azakayimbi i yeve ili i singai i nam pa n ukuna u tsugbayin. Ili i na yi ishi usokongi n ayin a de, d̄a gogo na a bayuwai i d̄a e keteshe i d̄ada: Kishi wi t̄a punu n aḍa, nannai d̄a i yevei a na ya kufud̄a ku'uwa tsugbayin ci ni n ayi.

²⁸Adama a nannai ci t̄a a kudana yaba dem ukuna u Kirisiti Kishi a ubuta dem u na baci tsu banai. Tsu kushe le t̄a d̄a kpamu ci yotsongushi le. Ci ya'an t̄a ulinga n kuyeve ku na Kashile ke nekei tsu raka, adama a na ci ciga t̄a aza a na i n Kirisiti Kishi o okpo tsu na u gal'in o okpo ayin a na baci a banai u Kashile.

²⁹N dakaka t̄a kau adama a na ili i nam pa i ya'an, d̄ada n shamgbai n utsura u gbayin u Kishi u na wi a kuya'an ulinga nu mpa.

Kolosiya 2

¹N ciga t̄a i yeve uteku u na n dakakai adama a d̄a, n adama a aza o Kutoni a na i Ladukiya, n aza o Kutoni a na kata tsu sa'wai kuyevenei ba.

²N ya'an t̄a ili i nam pa adama a na n dokusu le utsura u kadu kata m bolongu le n ucigi. Na wi t̄a a kuzuwa le a ciya ili i singai n abundai, kata e yeve mayin ili i na yi usokongi i Kashile. Mi t̄a a kuya'an kadanshi ka Kirisiti Kishi.

³Ayi d̄a vuza na wi a kubana uciyi wu ugboji raka n kuyeve ku na ci a kukpada kene.

⁴N dana d̄a t̄a ili i nam pa adama a na kata vuza u fuda u yansa d̄a n ugboji ko kanananai n aḍa ba.

⁵Ko a na mi dal'in n aḍa, kadu ka va ki t̄a lo n aḍa. Mi t̄a a mazanga a na yi o kuyongo tsu na u gal'in adama a na yi t̄a n uneki wa adu wu ugbami n Kishi.

Kirisiti Kishi u tsu tuk̄a t̄a wuma u mayun

⁶Tsu na gogo na yi isai Yesu Kishi wo okpoi Vuzavagudu vu d̄a, lya'i kelime n kutono yi.

⁷Zuwai aralu a d̄a wa ni kata i gbonguro n a d̄a. Nannai d̄a uneki wa adu u d̄a u kuciya kumi'i ku utsura, derere tsu na o yotsongushi d̄a. Ta kpamu nannai i kufud̄a kuneke ogodiya n abundai.

⁸Kata i kashaka vuza u bonoko d̄a agbashi a ubuta u kanananai ka wasasa ba. Kanananai ka ki t̄a a kuya'an adanshi ki t̄a n ugal'in, amma kuyotsongusu ku vuma ku d̄a koci. Ku ut̄a t̄a a ubuta wu utsura wa aduniyan u nam pa, amma u Kirisiti Kishi u d̄a ba.

⁹Ili i Kashile raka ta punu yi a ikyamba i Kirisiti Kishi.

¹⁰Aḍa yi t̄a kobolo n ayi. Nannai ili i nam pa raka ta punu yi n aḍa, d̄a wi a kulya'a tsugono n utsura kakau n uma a gbagba'in dem.

- 11** Ana i tawai u Kishi u kida da ta avaja amma punu a adu. Vuma da u kidai ikyamba i mayun i da ba. Ili i na Kishi u ya'in i dada u kidai ili yu unushi wa da.
- 12** A ya'anika da baci kusumbu ka akucina, a cidangu da ta n Kishi. Da a dengusai da n wuma adama a na i neke ta adu n utsura u Kashile, vuza na u dengusai Kishi n wuma a ubuta wu ukpa.
- 13** Yi ishi ta ukpa adama a unushi u da adama a na kparamu yi ishi ta n adu a unushi. Amma Kashile ka zuwai da i ya'an wuma u Kishi. U cinukpakai tsu unushi u tsu raka.
- 14** Ubuta wi ishi ta lo u na a danai unushi u tsu, da ili i na a danai va i shamgbai a tsurala n atsu. Amma da Kashile ko gboroi ubuta u na ishi a danai unushi u tsu wa. U dikai u da, wu unai u da a madanga ma atakaci ma Kirisiti Kishi.
- 15** N tsu nam pa, Kashile ka takpai utsura a ubuta wu utsura kakau n uma a gbagba'in dem. U nekei le wono e keteshe a ubuta u na u lya'i le utsura a madanga ma atakaci ma Kishi.
- 16** Adama a nannai, kata i kasakpa vuza wi ilukpa da adama a ili i na i kulya'a ko i kuso'o ba. Kata i kasakpa a ilukpa da adama a na i kpadai kuya'an kadiva ka ayin a cida o yoku, ko kadiva ko Wotoi u Savu, ko kutono wila u kanna ka Ashibi ba.
- 17** Adama a na wila u nam pa iyoci i da yi ili i mayun. Kishi a kaci ka ni da ili i mayun ya.
- 18** Uma i ta lo a na a tsu pana uyo'o n kugoyo ku kaci ke le ka aluwa kata a cikpa alingata. Kata i kasakpa uma a nan lo a ilukpa da adama a na i iwain kuya'an tsu na a ya'in ba. Vuma na wi tsu nan lo u tsu dansa ta ili gbende i na we enei, kata unambi u kadu u cida u ni u zuwa yi kuya'an aradi n ukuna u tsulau u na wi n u da.
- 19** Uma a nam pa a buwa o kutono Kishi ba, vuza na wi Kaci ki ikyamba. Atsu ci ta ubolongi n ikyamba i ni n akawa a utsura a ni, ci ta a kufuda kugbonguro ci ciya baci tsuwa'a tsu tsu n utsura a ubuta u Kashile.
- 20** I kuwa ta n Kirisiti Kishi, da u nekei da ubaruwi a ubuta wi ili yu utsura ya aduniyan i nam pa. Yi dai da i buwai o kutono wila wa aduniyan u nam pa, adanshi ada yi ta a kulya'a kelime n kokpo aza a aduniyan a nam pa?
- 21** Wila u nam pa u danai, "Kata i reme ili i nam pa ba," ko "I lya'a ili i nam pa ba," ko kparamu "I sa'wa i da ba."
- 22** Wila u nam pa wi ta a kadanshi ki ili i na yi a kuya'an megeshe ba. Ayin a na baci ci ya'in ulinga n ili i nam pa tsu kotsoi, kata yo okpo gbani. Ta nannai kparamu n wila u na uma a zuwai.
- 23** Wila u nam pa wi ta a kuya'an adanshi u ga'an ta adama a na wi ta a kuzuwa uma a dakaka a ya'an i na Kashile ka kupana uyo'o, ko u zuwa uma a kpadu kuyongo n aradi. Na lo va aluwa da, i ta kparamu a kuzuwa uma a takacika kaci ke le adama a na a ya'an ili i na Kashile ka kupana uyo'o. Amma wila u nam pa wi a kubanka vuza na wi a kuciga kukasakpa kusheshe ku gbani-gbani ko ashawuya ba.

Kolosiya 3

Uteku u na vuza u kuyongo cida

- ¹Tsu na a dengusai da n wuma a ubuta wu ukpa kobolo n Kirisiti Kishi, mayun da i zuwa adu a da a ubuta wi ili i na yi gadi, a ubuta u na Kirisiti Kishi wi a idashi e kukiye ku usingai ku Kashile.
- ²Zuwai adu a da i sheshe ili i na yi gadi, kata i sheshe ili ya aduniyan ba.
- ³Ya'in ili i nam pa adama a na i kuwa ta ana Kishi ka kuwai, gogo na Kirisiti Kishi u sokongu ta wuma u da adama a na wi isa u da mayun u Kashile.
- ⁴Kishi ka'la wuma u mayun u da, wu uta baci aduniyan raka, yi ta feu a kuta n ayi kata i uwa a tsugbayin ci ni raka.
- ⁵Vakangi ili i nam pa i na yi punu a ikyamba i da, agisana: kuya'an ku tsugbani ko kuya'an ku unushi u tsugbani u babu wono. Nannai kpamu n kucikala ili i nan lo n utsura, i kasakpa kusheshe ki ili i wuya dem, kobolo n kuciga ki ikebe kau ili i na yi derere n kucikpa amali.
- ⁶Atakaci a Kashile i ta lo a kutawa wa aza a na i a kuya'an ili i nam pa ya.
- ⁷Yi ishi ta feu a kuya'ansa nannai a ayin a cau.
- ⁸Amma gogo na takpai ili i nan lo punu wa da. Lokoi wupa n kuyongo ku mokovonoi n kuya'an ili i na a iwain. Lokoi kulangasu n kadanshi ka wuya, lokoi kpamu kadanshi ka gbani-gbani ka na ka kuta a unu u da feu.
- ⁹Kata i ya'ankpanai a'uwa ba, ana gogo na i kasakpai de wuma u cau u na yi ishi o kuyongo.
- ¹⁰Gogo na yo okpo ta uma a savu, vuza na u ya'in wuma u savu u nan lo u kulya'a ta kelime n kuneke da kuyeve kobolo n kuzuwa da yo okpo ci ni.
- ¹¹A wuma u savu u nam pa, wi n kakuna ba ko avu Kayahuda ka'la ko Vuzakayimbi da. Wi n kakuna ba ko vi n ukidi u kavaja ko vi n u da ba. Wi n kakuna kpamu ba ko avu komoci ka'la da'in ko umaci u yoku u da vi u na u canai ba. Wi n kakuna ba ko avu kagbashi ka'la ko vuza vu ubaruwi da vi. Ili i na i la'i n kuga'an koci i dada Kirisiti Kishi, wi ta punu o kuyongo wa tsu raka.
- ¹²Adama a ili i nam pa, kobolo kpamu n adama a na Kashile ka zagba da ta yo okpo uma a ni, da u bonokoi da cida, n adama a na u ciga da ta kpamu, i ya'an n asuvayali, n uga'in, kata i ya'an m mariki n kureme ku kadu. Ili i nam pa yi ta tsu ntogu n na i tsu uka.
- ¹³Kata i ya'ankpanai wupa uteku u da ba. Unushi wi baci lo, i cinukpaka itoku i da. Vuzagbayin u cinukpaka da ta, adama a nan lo, i cinukpaka uma feu nannai.
- ¹⁴Ntogu n na n la'i n kuga'an i uka n dada ucigi. Ucigi wi ta o kubolngu tsu raka kata u zuwa tsu ci yongo kobolo mayin.

¹⁵Kasakpa matana ma Kishi ma lya'a tsugono punu a adu a da. Ya'in ili i nam pa adama a na adfa da ikyamba i te, da kpmu Kashile ke dekei da i yongo m matana. Kata kpmu i cikpa Kashile ayin tutu.

¹⁶Kasakpai akaka a Kirisiti Kishi o yongo a adu a da kau kata e neke da ugboji. Ya'in ulinga n kadanshi ka ni i ya'ankpanai kuyotsongusu kata i nekenei kpmu odoki a singai. I ya'an n ogodiya punu a adu a da n kuya'ansa ishpa kakau i singai a kubana u Kashile.

¹⁷Ili i na baci i ya'in dem ko i dansai, kasakpai i da i yotso i na yu utai u Vuzagbayin Yesu. A ayin a na yi a kuya'an ili i nam pa, ayin tutu ya'in ogodiya adama a ni a kubana u Kashile Dada.

Uteku u na i kushamgba a i'luwa i da

¹⁸Amaci, cikpai ali a da, dada ili i singai yi baci o kutono Vuzagbayin.

¹⁹Ali, cigai amaci a da kata i bonoko le tsa agbashi ba.

²⁰Muku, cikpai mmaci n da a ili dem, nannai da Vuzagbayin u kupana uyo'o.

²¹Anan Dada, kata i bongo muku n da kete ba, dababa a kupana uyo'o u wuma u le ba.

²²Agbashi, i cikpa aza e kelime a da ayin tutu punu na a aduniyan. Dakakai ayin tutu i ya'an ka le i na a cigai. Yi baci a kuya'an ele a kinda da koci u yawa ba. Ya'in ili i nam pa raka n adu a da ali n ayin a na i a kinda da ba. Nannai da i kuneke Vuzagbayin tsugbayin.

²³⁻²⁴Yi ta a kuya'an ka Vuzagbayin Yesu ulinga ayin tutu. Uma a da yi a kuya'an ka ulinga mayun ba. Vuzagbayin da u kuneke da agadu o okpo tsu katsupu ki ili i na i ya'in. Adama a nannai, dakakai ulinga uteku u na i kufuda dem.

²⁵I yeve ta feu i ya'an baci ili i na i kpadai kuga'an, ta a kutsupa da feu nannai adama a kawuya ka na i ya'in. Adama a na Kashile ki n aza a na u la'i n kuciga a na u tsu kasakpa a ya'an kagbani-gbani ba.

Kolosiya 4

¹Azagbagba'in, lanai agbashi a da kata yi inda yaba dem vi le mayin. Ya'an nannai adama a na i yeve yi ta feu yi ta n Vuzagbayin na de gadi.

Ya'in avasa

²Lyali kelime n kavasa ayin tutu n adu a da a ufobushi n ogodiya a adu.

³Kata feu i ya'an avasa adama a tsu. Ya'in avasa Kashile ka bayuwa uye adama a akaka a tsu, adama a na tsu dana uma ili yu usokongi i Kirisiti Kishi, ili i na i zuwai da mi ushiyi n ikani.

⁴Ya'in avasa adama a na n dansa akaka a nam pa e keteshe, tsu na u ga'in.

⁵Yongoi n ugboji yi baci kobolo n aza a na i aza o Kutoni ba. Ya'in ulinga n ayin a da mayin.

⁶Dansai ili i singai kaṭa i zuwa kadanshi ka ḍa uma a cuwa n ka'la mayin, tsu na kusa'an ki nu mkpaḍi. Daḍa u kuḅanka ḍa i yeve uteku u na i kuneke wushuki u yaba dem vu na baci we ecei ḍa kakuna.

Ikyashi yu uteku

⁷Tikiku wi ta a kudana ḍa ukuna u va. N ciga yi ta kau. Kaḅanki ka'la ka na ki mayun a ubuta wi ili dem, ḍa wi a kuya'an ka Vuzagbayin tsugbashi nu mpa.

⁸N suku yi ta a nwalu n singai n nam pa a kubana wa ḍa adama a na u dana ḍa tsu na ci punu kaṭa kpamu u dokusu ḍa utsura u kaḍu.

⁹Mi ta feu a kusuku Unisima. Ayi feu wi ta n uneki u kaḍu n vuza na n cigai kpamu kau. Ayi vuza ḍa ḍa. I ta a kudana ḍa raka ili i na yi punu na dem.

¹⁰Arisataka wi ta a ugbashi na nu mpa. Wi ta a kuyasa ḍa feu, kobolo m Marukusu, Baranaba vangu amma vi isheku kakau. Tsu dana ḍa ta n ayin a ḍe i rabasa Marukusu ayin a na baci u tawai wa ḍa.

¹¹Yesu vi yoku, vuza na e ci ḍeke feu Yusutu, wi ta e kuyasa ḍa. Ele na ḍa a katsuma ka Ayahuda a na i o kutono Vuzagbayin Yesu aza a na ci kobolo koci. I ta a kuya'an ulinga nu mpa na adama o tsugono tsu Kashile kpamu, i ta e kuneke mu kadanshi ku uremi u kaḍu kau.

¹²Abafa ta wu utai a likuci i ḍa, ayi feu kagbashi ke Yesu Kirisiti Kishi ka'la. Wi ta a kuyasa ḍa. U ci ya'an ta kavasa adama a ḍa n utsura. U tsu folono ta Kashile ke neke ḍa utsura derere, adama a na i shamgba n utsura a ubuta wi ili i na Kashile ka cigai raka.

¹³Mpa a kaci ka va mi ta a kudansa ukuna u ni tsu na u dakakai adama a ḍa n aza o Kutoni a na i a likuci i Ladukiya n Harofoli.

¹⁴Kaja'a ka tsu ku usubi Luka, vuza va aguma, wi ta a kuyasa ḍa, n Dima dem.

¹⁵Adama a Kashile, kyasakai mu aza o Kutoni a na i a Ladukiya, kobolo n vuka vu na e ci ḍeke Nifa n aza a na a tsu bana n a gasai a kpa'la ku ni.

¹⁶Ayin a na baci i kotsoi kukece akaka a nam pa, i neke aza o Kutoni a na i Ladukiya adama a na e kece feu. Kaṭa ḍa i kece akaka a na n ḍanakai le.

¹⁷Danai Arikibu kadanshi ka nam pa, “Kaṭa vi ya'an ulinga u na Vuzagbayin u nekei nu gbende ali vu kotso.”

¹⁸Mpa Bulusu, n ḍanai ikyashi i nam pa n ekiye a va. Cibai n ikani i va. Ya'an kasingai ka Kashile ko yongo n ḍa.

1 Tosolonika

1 Tosolonika 1

Kubayuwā

¹Atsu anan Bulusu n Sila kobolo n Timoti tsu dāna t̄a akaka a nam pa a kubana wa aza o Kutoni a na i o Tosolonika. Akaka a, adama a uma a K̄ashile n Vuzagbayin Yesu Kristi Kishi a na i d̄e a ubut̄a wa. N ya'an t̄a kavasa d̄a n folonoi K̄ashile ko yotsongu d̄a kasingai k̄a ni kat̄a u zuwaka d̄a unasingai m mat̄ana!

Uma o Tosolonika i t̄a n uneki w̄a aḍu

²Ci cikpa t̄a K̄ashile ayin tutu adama a d̄a r̄aka. Ayin dem ci baci a kuya'an avasa, ci ci ya'an t̄a a d̄a kparamu adama a d̄a.

³Ci ya'an baci kadanshi adama a d̄a a ubut̄a u K̄ashile Esheku a tsu, tsu tsu dansa t̄a ili i na i ci ya'ansa adama a uneki w̄a aḍu u d̄a, ci ya'an t̄a kparamu kadanshi adama a uteku u na i ci ya'an ulinga k̄au, adama a na yi t̄a a kuciga uma, ci ci ya'an t̄a kparamu kadanshi uteku u na yi a kulya'a kelime n kindā Vuzagbayin Yesu Kishi yi baci a kat̄sum̄a ka atakaci.

⁴Aja'a a va, K̄ashile ki t̄a a kuciga d̄a, atsu feu ci yeve t̄a u zagba d̄a t̄a adama a na yo okpo uma a ni.

⁵Ana tsu danai d̄a Arabali a Singai, n un̄a u d̄a koci ba, amma kobolo n utsura kparamu, adama a na Ayinviki a K̄ashile e neke d̄a t̄a kuyeve gbende a na ili i na tsu dansai mayun d̄a. Ana ci id̄ashi kobolo n aḍa, d̄a ye enei tsu na ci o kuyongo adama a na tsu bank̄a d̄a n ukuna kakau r̄aka.

⁶Ta nannai d̄a i pi'isai kuyongo tsu na ci o kuyongo kobolo kparamu n tsu na Vuzagbayin u yongoi. Ali a kat̄sum̄a ka atakaci a aḅund̄ai d̄a yi isai akaka a, d̄a Ayinviki a K̄ashile a zuwai d̄a kparamu i yongo m maz̄anga.

⁷Ta kparamu nannai d̄a yo okpoi agisana a uma r̄aka a na o tonoi Vuzagbayin a Makidoniya n Akataya.

⁸Adama a d̄a, akaka a Vuzagbayin a kara'a t̄a a ubut̄a dem a ukambu u nan lo, ali a lazai a ubut̄a u nan lo wa dem. Uneki w̄a aḍu u d̄a u K̄ashile uma e yeve t̄a u d̄a a ubut̄a kakau. Adama a nannai sai kparamu ci ya'an bi'i kadanshi k̄a ni ba.

⁹Uma a k̄aci ke le o yongoi a kadanshi uteku u na i rabasai tsu mayin. O doku a ya'in kparamu kadanshi tsu na i kas̄akpai am̄ali d̄a i bonoi kutono K̄ashile ka mayun n ka wuma.

¹⁰A ya'in kparamu kadanshi tsu na yi a kuvana kubono ku Maku mā ni Yesu ma na mi a kut̄a gad̄i a K̄ashile. K̄ashile k̄a d̄engus̄ai Yesu n wuma, gogo na Yesu vu nan lo va wi t̄a a kisa tsu a ubut̄a wa atakaci n afada a na i a kut̄awa.

1 Tosolonika 2

Ulinga u Bulusu o Tosolonika

- ¹Uma a va, i yeve ta tsu tawa kene da gbani ba.
- ²Tsu na i yevei, ta ci ishi a Filibi kafu tsu tawa na wa da. E neke tsu ta de atakaci, da kparamu a ya'ankai tsu kugoyi. Amma Kashile ka tsu ke neke tsu ta ugbawansuvu adama a na tsu dana da ukuna wa Arabali a Singai a e keteshe, ko a na uma n abundai i a kusanka tsu.
- ³Tsu tuka da n akaka a a'uwa ba. Tsu tuka da n a da adama a na ci ta a kuciga kuya'anka da ugboji ba. Ci a kuciga tsu doro da ba. Ta nannai ba, ko kenu!
- ⁴Kashile ku ushuku ta n atsu, dada u nekei tsu Arabali a Singai a ni adama a na tsu dana uma. Ili i na ci cigai i dada ci neke Kashile mazanga, adama a na ayi da vuza na u tsu kondo adu a tsu. Ci kebece n ili i na uma a kudana ba.
- ⁵I yeve ta mayun a na ci a kucikpa da n a'uwa ba, Kashile a kaci ka ni wi ta o kuyotsongu da a na ili i na ci ya'in ci ya'an i da adama a kalya'a ba.
- ⁶Ci ya'an ili adama a na ci ciya ucikpi wa da, ko wa aza o yoku ba.
- ⁷Adama a na, atsu azusuki a Kishi a da, ci ta a kufuda tsa kece da ili i na ci a kuciga dem. Amma ci ya'an nannai ba, tsu kucikpa, tso okpoi yuwu a katsuma ka da tsu na kanaku ka na ki e kune'e mani n kulana muku n ni.
- ⁸Ci ciga da ta n abundai, da ci a mazanga ma kudana da Arabali a Singai a Kashile, tsu doku ci ya'in kparamu mazanga adama a na tsu banka da a ili kakau adama a na yo okpo ta uma a na ci cigai kau.
- ⁹Uma a va, i ciba tsu na ci ya'in ulinga kau a ayin a na ci kobolo n ada. A ayin a na ci kobolo n ada a kusala Arabali a Singai a Kashile, kanna n kayin ci ta a kataci adama a na ci ciya ikebe kata tsu fuda tsu tsula ili i na ci cigai ta lo ce neke da amiki.
- ¹⁰Ada da ngan n tsu, Kashile feu magan ma tsu ma'a, a danai ci ta cida m mayun babu kparamu vuza na u kudansuka tsu tsu na ci ya'in n ada, ada na i nekei adu a da n Vuzagbayin.
- ¹¹Ada feu i yeve ta a na ci ya'ankai yaba dem vu da mayin tsu na kesheku ka ci ya'anka muku n ni mayin.
- ¹²Tsu folono da ta, tsu dokusu da ta utsura wa adu, da kparamu tsu kushangi yaba dem vu da u yongo tsu na Kashile ka kupana uyo'o adama a na u deke da ta i uwa o tsugono ci ni kata i pece tsugbayin kobolo n ayi.
- ¹³Atsu ayin tutu ci cikpa ta Kashile adama a da a na i nekei adu n akaka a na tsu dansai. I dana kparamu kadanshi ka tsu kadanshi ka uma ka'a koci ba. Ada yu ushuki ta n akaka a tsu na a da i mayun: akaka a Kashile a da. Akaka a nam pa i ta a kulya'a kelime n kuya'an ulinga wa da, ada vu na i nekei adu.
- ¹⁴Uma a va, ayin a na yi isai ili i na tsu danai, uma a da e nekei da atakaci. Nannai da yo okpoi derere n aza o Kutoni a Kashile n abundai na de a Yahuda. Uma a nan lo e neke ta adu u Yesu Kishi, amma aza e le, Yahuda e neke le ta feu atakaci.

¹⁵Ayahuda a nan lo a una t̄a eneki e le, aza o yoku tamkpamu ali a unai Vuzagbayin Yesu. Gogo na e neke tsu t̄a atakaci ali d̄a o lokoi tsu. Uma a nam pa a ya'an i na K̄ashile ka panai uyo'o ba, d̄a o okpoi irala i uma r̄aka.

¹⁶A s̄ank̄ai tsu kuya'anka Az̄ak̄ayimbi kadanshi adama a na ta lo a ciȳa wishi. A ya'in nannai d̄a a lya'i kelime n kudoku unushi u le. Gogo na K̄ashile ka ya'an t̄a wupa ali u nekei le atakaci.

Bulusu u ciga t̄a u bana we ene le

¹⁷Uma a v̄a, ana o lokoi tsu w̄a d̄a, ci ya'an megeshe ba d̄a tsu doku ci ya'in kataci adama a na tsu bono kpamu. Ko kenu tsu k̄as̄ak̄p̄a kuciba n aḍ̄a ba, d̄a kpamu ci cigai kau ce ene d̄a.

¹⁸Mayun d̄a ci cigai ce ene d̄a, mpa Bulusu, n dakakai ayin n aḅund̄ai adama a na n t̄aw̄a w̄a d̄a, amma Malya'i m̄a s̄ank̄a tsu t̄a.

¹⁹Ili i na i zuwai d̄a n cigai kene d̄a i d̄ad̄a i tuka tsu t̄a n aḅa'a, kobolo m maz̄anḡa, aḍ̄a d̄a ta na urotu u na ci lya'i. Yi t̄a a kuzuwa tsu ci ya'an maz̄anḡa e kelime ka Vuzagbayin Yesu a ayin a na baci u bonoi.

²⁰Mayun, aḍ̄a d̄a tsugbayin tsu tsu m maz̄anḡa m̄a tsu.

1 Tosolonika 3

¹Adama a nannai, ana ci a kufud̄a kuyongo babu tsu pana arabali a d̄a ba, ci sheshe t̄a uteku u tsu ci yongo a Atina,

²d̄a tsu suki Timoti a kubana w̄a d̄a. Wi t̄a ulinga n aḥtsu tsu kagbashi ka K̄ashile a kudana kpamu kadanshi ka Arabali a Singai a Kirisiti Kishi. Tsu suku yi t̄a adama a na u zuwa d̄a i ya'an utsura k̄at̄a u dokusu d̄a utsura a ubut̄a wu uneki w̄a aḍ̄u.

³Ci ciga aḍ̄u a d̄a a mud̄a adama a atakaci a na yi o kuso'o ba. Ko n nannai, i yeve t̄a d̄e a zagba tsu t̄a adama a atakaci a nam pa.

⁴A ayin a na ci ishi kobolo n aḍ̄a tsu kushe d̄a t̄a tsu danai atakaci i t̄a lo a kut̄aw̄a d̄a. I yeve t̄a kpamu mayun a na a d̄a a t̄aw̄a t̄a d̄e.

⁵N yeve t̄a atakaci a d̄a, mi a kufud̄a mo yongo babu na m panai adama a d̄a ba. I d̄ad̄a i zuwai d̄a n suki Timoti w̄a d̄a. N suku yi t̄a u t̄aw̄a u kondo ko uneki u kaḍ̄u u d̄a u buwa t̄a n utsura. M pana t̄a wovon ko vuza vu kukondo u lya'a d̄a utsura, d̄a kpamu ulinga u tsu r̄aka wo okpoi gbani.

Timoti u danai ili i na we enei

⁶Gogo na d̄a Timoti wu ut̄ai nwalu ma d̄a u yawai. U bonoko tsu t̄a n arabali a singai a uneki w̄a aḍ̄u u d̄a kobolo n ucigi feu. U dana tsu t̄a i ci ciba tsu t̄a m maz̄anḡa ali i cigai ye ene tsu tsu na aḥtsu feu ci cigai ce ene d̄a.

⁷Uma a v̄a, aḥtsu a k̄aci k̄a tsu ci t̄a n atakaci n aḅund̄ai ali d̄a i e kuneke tsu atakaci kau, amma ci ciȳa t̄a udoki u kaḍ̄u kau, adama a na aḍ̄a i buwa t̄a n uneki w̄a aḍ̄u wu utsura.

⁸Gogo na ci yeve t̄a i shamgba t̄a n utsura u Vuzagbayin, na lo ta na u ci neke tsu t̄a katsura ka savu.

⁹Ci cikpa t̄a K̄ashile k̄a adama a d̄a! Adama a d̄a a d̄a d̄a ci ciyai m̄az̄anga ma gbayin u K̄ashile k̄a tsu.

¹⁰Kanna n kayin dem ci yongoso t̄a a kuya'an kavasa n ugbami adama a d̄a. Tsu tsu folonoso t̄a K̄ashile k̄a kas̄akpa tsu ce ene d̄a k̄pamu adama a na i namba baci ili a ubut̄a wu uneki u kađu u d̄a, ci ciya tsu b̄anka d̄a.

¹¹Ci ya'an t̄a kavasa u K̄ashile Esheku a tsu n Vuzagbayin Yesu u kas̄akpa tsu bana ce ene d̄a.

¹²Ci ciga t̄a Vuzagbayin u zuwa ucigi u d̄a u gbonguro kaṭa u sa'wa d̄a bili a kaṭsuma k̄a d̄a kobolo n yaba dem k̄pamu, uteku u na ucigi u tsu u tsu sa'wa d̄a.

¹³A ayin a na baci Vuzagbayin Yesu u bonoi n aza a cida-cida a ni, avasa a tsu a da u zuwa ađu a d̄a a tsurakpa adama a na i yongo cida a ayin a na i kushamgba e kelime k̄a K̄ashile Esheku a tsu babu ta na vuza na u kushika d̄a.

1 Tosolonika 4

Kuyongo mayin n K̄ashile

¹A ukocishi nahannai, uma a va, n kula ku Vuzagbayin Yesu tsu folono d̄a t̄a i yongo tsu na K̄ashile ka kupana uyo'o. Tsu pi'isaka d̄a t̄a de i ya'an nannai, ko ali n gogo na yi t̄a a kuya'an nannai. Ci ya'anaka d̄a t̄a odoki i doku i ya'an nannai

²adama a na i ciba t̄a n i na tsu pi'isakai d̄a n kula ku Vuzagbayin Yesu.

³K̄ashile ka ciga d̄a t̄a i yongo cida, adama a na i suma unushi u tsugbani.

⁴Kaṭa yaba dem vu d̄a u kana k̄aci k̄a ni, kaṭa k̄pamu u yongo cida tsu na uma a kucikpa yi.

⁵Nannai vo kuyongo n ashawuya a gbani-gbani tsu na aza a kayimbi a ci ya'an ba. E yeve K̄ashile n uye u ni ba.

⁶Kaṭa vu doro vuza nu vuza vu Kutoni ba, vi d̄ika vuka vi ni a ubut̄a u kakuna ka nam pa ba, adama a na K̄ashile ki t̄a a kutuka n atakaci wa aza a icu'u yu unushi tsu nan lo raka. Tsu kushe d̄a t̄a de mayin.

⁷K̄ashile ke deke tsu t̄a ci yongo cida, u deke tsu tsu yongo wuma u tsu n ashinda ba.

⁸Yaba dem vu na baci u iwain kutono wil̄a u nam pa, wil̄a u vuma u da wi a kukpaḍa kutono ba, amma K̄ashile ka'a wi a kuliwan, vuza na u nekei d̄a Ayinviki a ni.

⁹K̄ashile n k̄aci k̄a ni u yotsongusu d̄a t̄a i ciganai, adama a nannai babu ili i na i kuzuwa mu n danaka d̄a ukuna wu ucigi wa aza o Kutoni u na u galin i yotsonku uma a K̄ashile.

¹⁰Mayun dā, ko n gogo na yi t̄a n ucigi n ābundai wa aza o Kutoni r̄aka a na i ubon u Makidoniya. Uma ā va, ko a na wi nannai, tsu folono d̄a t̄a i doku ucigi a kubana we le kau.

¹¹Ili i na i ga'in vi cikala kau i d̄ada: vi yongo n wuma u yuwu, ya'ansa kusheshe ku ulinga u nu koci, kata vi ya'ansa ulinga dem n ekiye a nu, tsu na tsu danai d̄a n ayin a d̄e.

¹²Nannai, uma a na i aza o Kutoni ba, ele feu i t̄a a kucikpa tsu na yi o kuyongo, yi kparamu o kudoku kuzuwa āshi wa aza o yoku adama a na e neke d̄a ikebe ba.

Tsu na Vuzagbayin u kutawa

¹³Uma ā va, n ciga t̄a i yeve ili i na i kuciya aza o Kutoni a na ā kuwai d̄e, yi kparamu a kunangba katsuma kau tsa aza a na i babu apa'la ba.

¹⁴Ci neke t̄a adu a na Yesu u kuwai d̄a u dengai n wuma. Ci neke t̄a adu a ayin a na baci Kashile ko bonokoi Yesu na kparamu, wi t̄a o kubono n aza a na e nekei adu n Yesu kafu a kuwa.

¹⁵Tsu na kadanshi ka Vuzagbayin Yesu ki a kaci ka ni, atsu na ci n wuma a ayin a nan lo Vuzagbayin Yesu u tawa baci, tsa kula'a aza a na ā kuwai d̄e n kelime ba, ko kenu.

¹⁶Vuzagbayin a kaci ka ni wi t̄a a kuta gadi. A ayin a nan lo a d̄a uma a kupana kadanshi ku utsura n kaca'la kau ka Vuzagbayin, kata a pana yoroli yu ugbami i vuza vu kelime va alingata, kata a panaka le a kulika kavana ka Kashile. N nannai, aza a na ā kuwai d̄e n Yesu ele d̄a a kudenga bili a cau.

¹⁷Kata atsu na ci bili n wuma na a idika wi t̄a a kushada tsu a kubanka e eleshu kobolo n ele, kata raka vu tsu ci cina Vuzagbayin gadi kata ci shamgba n ayi ayin a babu uteku.

¹⁸Nannai da i kudokusu kaci ka d̄a utsura wa adu n kadanshi ka nam pa.

1 Tosolonika 5

¹Uma ā va, babu ili i na i kuzuwa mu n danaka d̄a nini dai n wana dai ili i nam pa raka i kuya'an,

²adama a na i yeve t̄a mayin a na kanna ko kubono ka Vuzagbayin vu tsu ki t̄a a kutawa tsu koboki n kayin.

³A ayin a na uma i a kudana, “Kakuna ki lo ba; ili raka yi t̄a m matana m babu i na i kusa'wa le,” kata madukpa ma tawa le babu uzuki, tsu na mbala n limata n vuka n ci gita a ayin a kumatsa maku a ni a yawa baci devu. Babu tsu na vuza u kufatatsa atakaci a nan lo.

⁴Uma ā va, yi n kayimbi n ukuna u nam pa ba, yi kparamu a kuya'an mereve a kanna ka na Vuzagbayin u kutawa an koboki ba.

⁵Ili i na i zuwai i d̄ada adama a na ad̄a muku n kutashi n d̄a raka kobolo m muku n kanna kparamu. Atsu aza ā kayimbi a d̄a ba, ci kparamu aza a kayin ba.

⁶Indanai mayin, kaṭa i lata tsa aza o yoku ba. Yongoi ufobushi a kindi kpamu.

⁷N kayin ka'a uma a tsu lata kaṭa kpamu a ya'an isoshi.

⁸Amma aṭsu na ci a ubuta u kutashi tsu kana kaci ka tsu. Uteku u na kosoji ka ci isa kaci ka ni u shiya baci maraga ma viyum u palai makanga ma ni, mayun da ci isa kaci ka tsu Kalijani ka lapa tsu baci kaṭa ci lya'a kelime n kuneke adu u Yesu n kuciga aza o yoku. Uteku u na kosoji ka ci isa kaci ka ni u uka baci maku'un mo kuvon, ce kukeḍe ta apaḷa n kaḍu idashi a na Yesu wi a kisa tsu.

⁹Sai ci ya'an ili i nam pa ya adama a na Kashile ke sheshe ta ka isa tsu a ubuta u Vuzagbayin Yesu Kishi ka tsu. Ayi u ya'an wupa u ni a kubana wa tsu ba.

¹⁰Vuzagbayin Yesu u kuwa ta adama a tsu ciya ci yongo n ayi ali ayin a babu uteku. Na lo va mayun da ko ci n wuma ko ukpa a ayin o kubono a ni.

¹¹Adama a ili i nam pa raka, dokushi utsura wa adu kaṭa i dengusanai mayin, tsu na i gitai kuya'an de.

Kuyotsongusu ku uteku

¹²Uma a va, nekei tsugbayin wa aza a na i aza e kelime a da a ubuta wu ulinga u Vuzagbayin. A dakaka ta kuya'an ulinga a katsuma ka da, a danai da kpamu ili i na i kpaḍai kuga'an i ya'an.

¹³Nekei uma a nam pa tsugbayin kau, kaṭa i ciga le adama a ulinga u le. Ada kpamu n kaci ka da i yongo m matana uteku u da.

¹⁴Uma a va, i dansuka aza a na i orogo. I dokusu aza o wovon utsura. I tono sawu kaṭa yi inda aza a na utsura u le u gusai. I reme adu n yaba dem.

¹⁵I kasakpa vuza u tsupa kawuya n kawuya ba, amma i dakaka kuya'an kasingai wa aza a da kobolo n yaba dem.

¹⁶I yongo a mazanga ayin tutu.

¹⁷Lya'i kelime n kuya'an kavasa.

¹⁸Ko yi dai i ciyai da, ayin tutu ya'in ogodiya, adama a na i da da i na Kashile ka cigakai da adu vu na yi aza e Yesu Kishi.

¹⁹Kata i kpada Ayinviki a Kashile ba.

²⁰Kata i ya'an ka kene ulami ba,

²¹amma i kondo ili dem i na a danai. Kana gbam-gbam i na i galin.

²²Sumai ili i na yi i gbani-gbani dem.

²³Ci yeve ta a na Kashile ke ci neke matana. Kavasa ka va ka'a u kuzuwa da ta yo okpo cida n ili i na i buwai dem. Kavasa ka va ka'a u kusanka ta wuma u da n adu a da raka n ikyamba a ubuta u kuya'an unushi, ali sai kanna ka na Vuzagbayin Yesu Kishi ka tsu u kubono kpamu.

24Vuza na u zagbai dā va u yawa tā a ushuku n ayi, wi tā a kuya'an ili i nam pa.

25Uma a va, ya'in kavasa adama a tsu.

26Kyasai aza o Kutoni a na i de raka m mobongbonoi ma cida.

27N dana dā n kula ku Vuzagbayin i kece akaka a nam pa u uma a na i a kpa'a ku Vuzagbayin raka.

28N ciga tā Vuzagbayin u yotsongu kasingai ka ni a kubana wa dā raka.

2 Tosolonika

2 Tosolonika 1

Kubayuwā

¹ Ɔtsu anan Bulusu n Sila kobolo n Timoti Ɔtsu dā tsu danai akaka a nam pa a kubana wa aza o Kutoni a na i o Tosolonika u uma Ɔ Kāshile Dada vu tsu kobolo n aza a na i aza a Vuzagbayin Yesu Kirisiti Kishi.

² N ya'in kavasa dā n folonoi Dada Kāshile n Vuzagbayin Yesu Kishi u yotsongu kasingai kā ni a kubana wā dā, kātā u zuwaka dā unasingai m matānā!

Kavasa ko ogodiya

³ Uma Ɔ vā, u ga'an tā ayin tutu ci cikpa Kāshile adama Ɔ dā, Ɔtsu ci cikpa tā Kāshile adama a na uneki wā Ɔdū u dā wi tā o kugbonguro n utsura, yaba dem feu u doku tā ucigi a kubana wa aza Ɔ ni.

⁴ Ana ci ya'in kadanshi adama Ɔ dā Ɔ ubutā wa aza o Kutoni Ɔ Kāshile Ɔ ubutā kakau, ci ya'an tā māzāngā tsu na i lulukpai, ali dā i buwai n uneki wā Ɔdū ko a na yi o kuso'o atakaci n kawuya kakau.

⁵ Atakaci a nam pa o yotsongu tā a na Kāshile ki a kuya'an ka yaba dem afada derere. Adama a nannai Kāshile ki tā e kukece dā Ɔ kātsumā ka aza Ɔ mariki adama a na i uwa o tsugono ci ni, dā i ta na a kutakacika dā gogo na adama o tsugono tsu nan lo tsa.

⁶ Kāshile ayin tutu u ci ya'an tā ili i na yi derere. Wi tā a kutakacika aza a na a tsu zamaka dā kadama. Wi tā kpmu e kuneke dā kuvuka ka atakaci Ɔ dā.

⁷⁻⁸ A ayin a na baci Vuzagbayin Yesu wu utai gadi n alingata a utsura Ɔ ni m melentsu ma akina, wi tā Ɔ kutukā tsu n wuvuki kpmu. Vuzagbayin vu tsu Yesu wi tā a kutakacika yaba dem vu na u kpađai kuyeve Kāshile kobolo n uma rākā a na a iwain kutono Arabali a Singai a Vuzagbayin vu tsu Yesu.

⁹ Atakaci a na a kisa a dāda a ukpā u babu uteku. I tā e kupece le n Vuzagbayin kobolo kpmu n tsugbayin tsu utsura ci ni tsu na ci babu uteku.

¹⁰ Ili i nam pa yi tā Ɔ kutawā a kanna ka na Vuzagbayin u kutawā kisa ucikpi n tsugbayin wa aza a na i n uneki wā Ɔdū a kubana wā ni rākā dā i kpmu uma Ɔ ni. N Ɔdā dā dem adama a na i neke tā Ɔdū n ili i na tsu danai.

¹¹ Kāshile ka zagba dā tā, dā ci lya'i kelime n kuya'an kavasa Kāshile ko bonoko dā mayun Ɔ ubutā wi ili dem tsu na i yawa kokpo uma Ɔ ni. Ci ya'an tā kavasa adama a na utsura u Kāshile u bānkā dā i ya'an ili i singai i na i cigai kuya'an rākā. Uneki wā Ɔdū u dā u dā u zuwai i ciga ili i nam pa.

¹² Tsu nam pa feu yaba dem u kuneke tā tsugbayin u kula ku Vuzagbayin vu tsu Yesu adama Ɔ dā, kātā e neke dā tsugbayin kobolo n ayi. Kāshile kā tsu n Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi wi tā a kuzuwa ili i nam pa rākā i ya'an, adama a kasingai ke le.

2 Tosolonika 2

Vuza vu kawuya

- ¹Uma a va, ci ta a kudana da tsu na Vuzagbayin vu tsu Yesu Kristi Kishi u kubono, kobolo kpamu n tsu na o kubolongu tsu adama a na tsu gasa n ayi.
- ²Kata i namgba adu gogo'lo ko uma a gbandarasa da, a kudana kanna ko kubono ka Vuzagbayin ka yawa ta de ba. U galan ba i ta a kudana a pana ta ili i nam pa a ubuta u kadanshi ke kene, ko a ubuta wa akaka a na tsu dansai ko a na tsu danai.
- ³Kata i kasakpa a ya'anka da ugboji n ili i na i a kudansa ba. Ili i mayun i dada, kanna ka nan lo ka kutawa ba, sai vishili vi denga a Kashile, da kpamu o yotsongi tsu Vuza vu Kawuya va, vuza na mayun da e kuneke yi ukpa u babu uteku.
- ⁴Wi ta e kuneke kaci ka ni tsugbayin u langasa amali dem kata u bososo ili i na uma i o kutono raka. Wi ta a kuzuwa kaci ka ni a Alisa a Gbayin a Kashile, a kudana e keteshe ayi Kashile ka'la feu wi.
- ⁵I ciba baci a ayin a na mi ishi kobolo n ada n dana da ta ili i nam pa ya.
- ⁶Gogo na i yeve ta ili i na i shamkpai ni, adama a na i ta o kuyotsongu yi koci ayin a ni a yawa baci.
- ⁷Utsura u kawuya u na wi a tsurala n Kashile u gita ta de ulinga u ni usokongi, amma vuza na u kpadai ni u kulya'a ta kelime n kukpada yi, ali sai kanna ka na a takpai vuza na u kpadai ni va.
- ⁸Kata Vuza vu Kawuya va u yotsongu kaci ka ni e keteshe, ayi da vuza na Vuzagbayin Yesu u kuna n ayinviki a una a ni. Ayi da vuza na Vuzagbayin Yesu u kuni'wantangu a ayin a na u bonoi n tsugbayin ci ni.
- ⁹Vuza vu Kawuya vu nam pa wi ta a kutawa kuya'an ulinga u Malyali n utsura wa a'uwa kobolo kpamu n urotu wa a'uwa n ili i mereve ya a'uwa.
- ¹⁰Ayi u kuya'an ta kpamu ulinga n ugboji n kawuya kakau adama a na u yansa uma a ciya a ni'wan. I ta a kuni'wantangu le adama a na a iwan ta kuciga ili i mayun da kpamu a iwain wishi u na wu utai a ubuta u Kashile.
- ¹¹Adama a nannai da Kashile ka su'uki le ili yu utsura i na i kuyansa le kata i zuwa le a ushuku n a'uwa a.
- ¹²Ta ta na nannai a kilukpa le adama a na i ta a kupana uyo'lo wi ili i gbani-gbani i na i a kuya'an ali da a kpadai kuneke adu e le wi ili i mayun.

I yongo n utsura

- ¹³Uma a va, ci cikpa ta Kashile adama a da. Vuzagbayin Yesu u ciga da ta da Kashile ka zagbai da ali n ayin a de n ugiti, u dana wi ta a kisa da. Wishi u nam pa u tawa ta adama a na Ayinviki a Kashile a zuwa da ta yo okpo cida, a tawa ta tsu na i nekei adu n akaka a mayun.

¹⁴U d̄eke d̄a t̄a a kubana a ubut̄a u wishi a ayin a na tsu danai d̄a Arabali a Singai. Gogo na yi t̄a a ku'luwa a tsugbayin ci te n Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi.

¹⁵Uma a va, adama a ili i nam pa u ga'an t̄a i shamgba mayin, i b̄ana kuyotsongusu ku na ci ya'ankai d̄a n un̄a d̄a k̄pamu tsu danakai d̄a.

¹⁶Kashile Dada vu tsu u ciga tsu t̄a. Adama a kasingai k̄a ni d̄a u nekei tsu utsura u kaḍu u na wi babu uteku n apa'la a singai.

¹⁷Kavasa k̄a tsu ka'a Vuzagbayin Yesu Kishi n Kashile Dada vu tsu u zuwa aḍu a d̄a a tsurakpa. Ci ya'an t̄a kavasa adama a na e neke d̄a utsura u kuya'an ili i singai kobolo n kudansa ili i singai feu.

2 Tosolonika 3

Ya'in kavasa adama a tsu

¹Uma a va, na d̄a uteku wa akaka wa, d̄a n folonoi d̄a i ya'an kavasa adama a tsu. Ili i iyain, ya'in kavasa adama a na akaka a Vuzagbayin a kara'la n utsura kaṭa k̄pamu a cikpa a d̄a a ubut̄a u na a yawai dem, derere n tsu na i ya'in a ayin a na akaka a a t̄awai wa d̄a.

²Ya'in kavasa k̄pamu a isa tsu a ubut̄a u uma a gbani-gbani n uma a kawuya, adama a na yaba dem d̄a u nekei kaḍu n Vuzagbayin ba.

³Amma Vuzagbayin mayun d̄a wi a ubut̄a wi ili dem, wi t̄a a kuzuwa d̄a i tsurakpa kaṭa wi inda d̄a a ubut̄a u vuma vu gbani-gbani.

⁴Atsu tsu ushuku t̄a n Vuzagbayin yi t̄a a kuya'an ili i na tsu danai d̄a, d̄a tsu doku k̄pamu tsu ushuki yi t̄a a kulya'a kelime n kuya'an nannai.

⁵Kasakpa Vuzagbayin Yesu Kristi Kishi u yotsongu d̄a uteku u na Kashile ka cigai d̄a, kaṭa u yotsongu d̄a feu tsu na i kululukpa tsu na ayi u ya'in feu.

Kaṭa i ya'an tsurogo ba

⁶Gogo na uma a va, tsu dana d̄a t̄a n kula ku Vuzagbayin Yesu Kishi: Shamgbai da'in u vuza na wi a kaṭsuma k̄a d̄a d̄a wi korogo, d̄a k̄pamu u kpaḍai kuyongo n ili i na ci yotsongi d̄a.

⁷Aḍa a kaci k̄a d̄a i yeve t̄a u ga'an t̄a i tono uteku u na ci ya'in. Atsu orogo a d̄a ci ba, a ayin a na ci kobolo n aḍa.

⁸Ci isa tsuwa'a u vuza gbani babu na tsu tsupai ba. Ci ya'an t̄a ulinga k̄a kanna n kayin adama a na kaṭa ci neke ko vuza te vu d̄a amiki ba.

⁹Ci ya'an t̄a nannai ko a na ci a kufuda tsa dana d̄a i b̄ana tsu, amma ci iwain kufolono adama a na ci ciga t̄a i ciya agisana a singai a na i kutono.

¹⁰A ayin a na ci ishi kobolo n aḍa, ci neke d̄a t̄a wil̄a u nam pa: "Vuza na baci de dem u ya'in ulinga ba, u kulya'a feu ba."

¹¹Gogo na tsu pana t̄a a dana aḍa vi yoku i tsu ḍas̄angu t̄a gbani kaṭa uma a nan lo a iwan kuya'an ulinga, ko kenu. Ulinga wa aza o yoku u ḍa koci a tsu saṅka.

¹²Adama a nannai, n kula ku Vuzagbayin vu tsu Yesu Kristi Kishi, tsu folono t̄a uma a nam pa, ali tsu zuwai le, a git̄a kuya'an ulinga kaṭa a ciya ilikulya'a i le kaṭa kpamu o yongo m mariki.

¹³Uma a va, kaṭa yo o'lo n ulinga u singai ba.

¹⁴Zukai n aza a na a kpaḍai kutono ili i na tsu ḍanai a akaka a nam pa. I shamgba ḍal'in n ele, adama a na o okpo n wono.

¹⁵Kaṭa yi inda le adanshi irala i ḍa i ḍa i ba, amma ya'in kadanshi n ele tsu na va kuya'an ka vuza nu a kpa'a ku te, vuza na u ga'in a dana yi a na wi a kuya'an ili i na i ga'in ba.

Ikyashi yu uteku

¹⁶Kasakpa ayin tutu Vuzagbayin vu maṭana n kaṅi ka ni u neke ḍa maṭana ma ni ko yi ḍai baci yi lo. Vuzagbayin u yongo n aḍa raka.

¹⁷Gogo na ikyashi i va i ḍa na, n dana t̄a i ḍa n kukiye ku va. Mpa, Bulusu, n ci ya'an t̄a ili i nam pa a uteku wa akaka a va raka, adama a na yaba dem u yeve a na a utai a va mayun.

¹⁸Ya'an kasingai ka Vuzagbayin vu tsu Yesu Kristi Kishi ko yongo n aḍa raka.

1 Timoti

1 Timoti 1

Kubayuwā

¹Mpa da Bulusu n kaçi ka va, vuza na u ñanakai nu akaka a nam pa. Mpa vuzavusuki vi Kirisiti Kishi adama a na Kashile n Yesu da a zuwai mu mo okpoi nannai. Kashile ayi da vuza na wi isai tsu, Yesu Kishi ayi da apa'a a tsu.

²Mpa da mi a kudanaka wu, avu Timoti, maku ma va adama a na vi neke kađu ka nu wa ni. N ciga wu ta vi yeve kasingai† ka Kashile Esheku a tsu n Yesu Kishi Vuzagbayin vu tsu. N ciga ta kpamu vi yeve asuvayali m matana me le.

Ya'in mayin nu n lum ma a'uwa

³Ayin a na m banai a idika i Makidoniya, n dana wu ta vi shamgba a likuci ya Afisu. N ciga ta vu barangu n lum n yoku n na mi a kuya'an kuyotsongusu ka a'uwa a ciya a kasakpa kuya'an nannai.

⁴Kata i tono ite'le ba, kata kpamu i langasa ayin e kukece tsukaya ba. Ili i nam pa yi ta a kutuka n kanananai ali uma a kpađa kuya'an idashi i le uteku u na Kashile ke sheshei.

⁵Ili i na i zuwai da u ga'in vu dana le nannai i dađa adama a na a ciganai. Ucigi u nam pa wu uta ta a ubuta u kađu ka cidā, n asuvu a singai, kobolo n kuneke kađu ka mayun.

⁶Amma uma n abundai o bonoko de adu e le ba, sai a ubuta u kadanshi ka ukuna u ketepu.

⁷A ciga ta o okpo n lum n Wilā u Kashile, amma ta na e yeve kadanshi ka Kashile ka mayun ba, ko n nannai da i aradi e kuyeve ka'a.

⁸Ci yeve ta Wilā u Musa u ga'an ta. Vuma u tono baci u da tsu na Kashile ka danai.

⁹Kashile ka zuwa Wilā adama a aza a usubi ba. U zuwa ta u da adama a aza a na o kodoi Wilā, n ubuta wa aza a na a ci ya'ansa ili yi ugbamukaci ayin tutu. U ya'an ta feu nannai adama a aza a na i a kuliwan kuyeve Kashile, n ubuta wa aza a na a kuya'ansa unushi. U zuwa u da adama a aza a na i cidā ba. Kashile ka zuwa ta Wilā wa adama a aza a na a tsu kpađa kuneke yi tsugbayin feu. Wilā wa wi ta adama a aza a na a tsu una isheku i le n inaku i le. Da kpamu u ya'in u da adama a aza a munaka.

¹⁰Da kpamu u zuwai Wilā wa adama a aza a na i a kuya'an tsugbani, n aza a kuya'an unushi u tsugbani kakau u na u buwai. U zuwa ta feu u da a ubuta wa aza a na a tsu tsula uma n e dengei tsa agbashi. Ta kpamu nannai, u zuwa ta u da wa aza a na a ci ya'an a'uwa, n kobolo n wa aza a na a ci ya'an kadanshi ka a'uwa a ubuta wa afada. Aza a na i a kuya'an ili i na Wilā u Kashile u sankai, ele da u zuwakai Wilā u nan lo wa.

¹¹Kuyotsongusu ku mayun raka ki ta o kuyotso kuyotsongusu ku na mi a kuya'anaka uma adama a Kashile ka singai. Na dafa akaka a na Kashile ke nekei mu adama a na n dana uma dem.

Vuzagbayin Yesu u ya'ankai Bulusu kasingai

¹²N cikpa ta Yesu Kishi vuza na wi Vuzagbayin vu tsu, u neke mu ta utsura. Wu ushuku ta nu mpa da u nekei mu ulinga u singai adama a na n ya'anaka yi.

¹³Ili i mereve i da a kubana wa va ana u ya'in ili i nam pa, adama a na n ci yongo ta a kushika kula ku Kishi. N yongoi a kutamba uma a ni adama a na n foro le n uye u na n kufuda dem. Amma Kashile ka ciga mu ta ko a na n ya'in ili i nan lo babu na n yevei ili i mayun, babu na kpamu n nekei kadu.

¹⁴Ayi Vuzagbayin u ciga mu ta kau. Adama a kasingai ka ni u tukai mu a ubuta wu uneki u kadu, da kpamu u nekei mu ucigi u na Yesu Kishi u ci yotsongu uma.

¹⁵Yesu Kishi u tawa ta a aduniyan adama a na wi isa aza a unushi. Mayun da yaba dem wu ushuku. Mpa da feu mi ishi n lali nu unushi, a katsuma ka uma.

¹⁶Adama a nannai, da Kashile ka panai asuvayali a va, da u zuwai mu mo okpo agisana e kureme ku kadu ku babu uteku n Yesu Kishi. U ya'an ta nannai adama a aza a na a buwai a zuwa uneki wa adu u le u Kishi kata a ciya wuma u na u kukpada kukotso.

¹⁷Kasakpa ci cikpa Kashile kata tsu tono yi kpamu. Ci ya'an nannai ali sai ayin a babu uteku n kukotso n kula. Ayi da mogono ma ayin raka, vuza na wi kene ba, wi kpamu a kukuwa ba. Ayi da Kashile endelen. Ta nannai.

¹⁸Kafu a ayin a nam pa, uma o yoku a ya'an ta kadanshi ke kene ki ili i na vu kuya'an. Maku ma va, Timoti, odoki a va a da na a na o tonoi kadanshi ka nan lo. N ciga ta kadanshi ka nam pa ke neke wu utsura adama a na vi ya'an vishili adama a kasingai.

¹⁹A ayin a na baci vi a vishili va, vu kana kpamu uneki u kadu kata kpamu vu zuwa asuvu a nu o yongo m matana. Uma o yoku a iwan ta kukasakpa uneki wa adu u le u tono asuvu e le, ta kpamu nannai da uneki wa adu u le u namgbai tsu na wunlai u gbayin u tsu boso kpantsu.

²⁰Aza o yoku a katsuma ke le a na a ya'in nannai va ele da Hamanaya n Isakandari. N neke ta uma a nan lo a e ekiye a Malya'i,† adama a na a pilisa, ta lo a kutuka n ili i wono a ubuta u Kashile.

1 Timoti 2

Kuyotsongusu ku na a kucikpa Kashile

¹Ili i iyain, n dana wu ta vu vasaka yaba dem. Vi baci a kuya'an ufolu, folono asuvayali a Kashile a kubana we le, avu kata vi cikpa Kashile vi ya'anaka yi ogodiya.

²Vasa nahannai adama a ngono n aza a na i o tsugono. Vi ya'an nannai adama a na ci yongo m maṭaṇa n kaḅini. Ya'an nannai adama a na ci yongo uteku u na Kaḥile ki a kuciga kḅamu kaṭa ci ciya maṛiki a ubuṭa u uma.

³Kuya'an kavasa nannai u ga'an ta, ci ya'an baci nannai Kaḥile feu ka kupana ta uyo'o u tsu.

⁴Kaḥile ayi da vuza na wi a kisa tsu, u ciga ta wi isa uma raḅa. U ciga ta uma raḅa e yeve ili i mayun.

⁵Kaḥile ke te ka'a. Vuma vi te wi ta lo kḅamu vuza na wi e mere ma Kaḥile n uma. Vuma vu nan lo va ayi da Yesu Kishi.

⁶Ayi Yesu endelen ayi da vuza na u tsulai kuyongo ku baṛi ku uma dem a ayin a na u nekei kaḅi ka ni adama a na a una yi. Kaḥile ke nekei aduniyan akaka a nam pa a a ayin a na a la'i n kuga'an.

⁷N ci ya'an ta kadanshi ka mayun derere ana n danai Kaḥile ka'a ka zagbai mu mo okpo vuzavusuki n vuza kudana uma kadanshi ka Kaḥile. Kaṭa n yotsongusu Azaḅayimbi kuneke ku kaḅu ku mayun.

⁸Adama a nannai, a ayin a na baci i bolongi kaḅi ka da kuya'an kavasa dem n ciga ta ali a dengusa ekiye e le i baci a kuya'an kavasa, n ciga ta kḅamu ekiye a nan lo a ya'an cida. Mawansa ma ya'an a ubuṭa wa aza a na i a kuya'an kavasa ba.

⁹⁻¹⁰N ciga ta feu amaḅi a pala aci e le, kaṭa a shiya nyaga tsu na u ga'in ta lo a kuzuwa uma kutadatsa, kaṭa kḅamu a shiya mayin n na n yotsoi. Uga'in u le wi ta a kutu a ubuṭa wi ili i na a kuya'an. Uga'in u le ta wi a ubuṭa u kuca'a kaṅji ba, ko ili i ku'uka yi ikebe kaḅu ba. U da wi a ubuṭa wi itali yi ikebe ko nyaga mi ikebe ba. A kaḅaḅa ili i nan lo.

¹¹Amaḅi a pana mayin kaṭa a pi'isa tsu na u yotsoi, kaṭa kḅamu a panaka uma.

¹²Mu ushuku amaḅi o yotsongusu ali ba, mu ushuku kḅamu a ya'an kelime ka ali ba. Amaḅi a pana mayin tsu na u yotsoi.

¹³Ili i na i zuwai da wo okpoi nannai daḅa Kaḥile ka ya'an ta Adamu a cau, da u yevei u tonoi n Hawa.†

¹⁴Da Kalijani feu ka yaṅsa vuka va, da unushi u gitai. Kalijani ka yaṅsa Adamu ba.

¹⁵Adama a nannai, Kaḥile ki ta a kisa amaḅi i baci a kumatsa muku, amma a lya'a kelime n kokpo aza a uneki wa adu, o yotsongu ucigi kaṭa o yongo uteku u na Kaḥile ka cigai. Kaṭa o yongo m maṛiki ma singai.

1 Timoti 3

Wilā wa aza e kelime

¹Udani u nam pa wa mayun da, vuza na baci u cigai wo okpo mokoshi ma gbayin† ma aza o Kutoni, u ciga ta u ya'an ili i na i ga'in a ya'an.

- ²Mokoshi ma gbayin mayun kaṭa wo okpo vuza vi ili yi ishikushi i uma ba. U ya'an n vuka vi te, wo okpo vuza singai a ubuta u vuka vi ni. Wo okpo kparamu vuza na u kukanā kaṅi ka ni n ugboji mayin. U ya'an kparamu vuza na uma a kudana wi ta m mariki. Wo okpo vuza na u kurabasa uma mayin n omoci a kpa'a ku ni, u ya'an n uyevi u kuyotsongusu mayin.
- ³Wo okpo koso'i ka mara ba, n vuza ma lapaka gogo'o ba. Wo okpo vuma vu kaḍu vu singai, n vuza na u kuciga idashi i matana. Kaṭa kparamu wo okpo vuza na u kuciga ikebe n abundai ba.
- ⁴Mayun da u lana kpa'a ku ni mayin, u yotsongusu muku n ni kparamu a cikpa yi kaṭa a panaka yi.
- ⁵U yeve baci kufobongu kpa'a ku ni ba, nini dai u kulana aza o Kutoni a Kashile?
- ⁶Kaṭa wo okpo vuza vu Kutoni vu savu ba, ta lo wo kokpo yi ili ya aradi a na e nekei ni tsugbayin gogo'o, tsu nan lo Kashile ka ya'anka yi afada tsu na u kuya'anka Kalijani.
- ⁷Uma a na kparamu i aza o Kutoni ba, a dansa kasingai adama a ni. N tsu nannai kparamu i a kudansa kawuya adama a ni ba, Kalijani kparamu ka kufuda kukanā yi ba.
- ⁸Ta kparamu nannai, abanki† a aza o Kutoni o okpo aza a na uma a cikpai da i n usubi kparamu. Ele kparamu o okpo osoli a mara ba, kaṭa o okpo aza a na a kuciga kuciya ikebe n abundai ba.
- ⁹Mayun da o tono ili i mayun i gbayin i na Kashile ko yotsongi tsu adama a ukuna wu uneki u kaḍu wa aza o Kutoni. O yongo kparamu mayin n asuvu a kaḍu a singai.
- ¹⁰Kafu uma a zagba le o okpo abanki a aza o Kutoni, sai a ya'an bil'i ulinga u yoku punu u uma wa u na u kokpo kukondo ku mariki n kuyeve ku le. A ya'an baci ulinga wa mayin, i ta a kufuda kuya'an ulinga wa abanki wa aza o Kutoni.
- ¹¹Ta kparamu nannai, vuka vu kabanki dem wo okpo vuza na a cikpai, kaṭa u dansa i wuya u uma o yoku ba. Wo okpo vuka vu na u kukanā kaṅi ka ni m mayun a ubuta wi ili dem mayin.
- ¹²Kabanki u ya'an n vuka vu te, kaṭa kparamu u yongo n ayi mayin. U yongo kparamu m muku n ni mayin n aza a kpa'a a ni n tsuloboi.
- ¹³Aza a na a ya'in ulinga wa abanki mayin i ta a kuciya katsupu ka na uma a kucikpa le kaṭa o doku a ciya adu idashi a ubuta wu uneki wa adu n Yesu Kishi.
- ¹⁴⁻¹⁵N zuwa ta kutawa wa nu wa babu megeshe, amma yoku ba n kuya'an ta megeshe kenu. I dada i zuwai da n danakai nu gogo na. Gogo na vu kuyeve ta tsu na u yotsoi uma o yongo punu a kpa'a ku Kashile. Uma a na i punu a kpa'a ku nam pa ele da uma a na e nekei adu n Kishi da i uma a Kashile ka wuma. Na va dada kpa'a ka aza o Kutoni, ku da nshukpu n kumi'i ki ili i mayun.
- ¹⁶Na va dada uneki u kaḍu u gbayin u tsu u mayun u na Kashile ki ishi ko sokongi ali gogo na: Kishi ka tawa ta tsu vuma. Ayinviki a Kashile o yotsongu ta ayi da Vuza vu

cida va. Alingata e ene yi ta, a danai umaci u uma dem. Uma a ubuta kakau a aduniyan e neke ta adu n ayi, da Kashile ka dika ni a kubana gadi.

1 Timoti 4

A dansukai n lum ma a'uwa

¹Amma Ayinviki a Kashile a dana tsu ta hawun a ayin o ukocishi uma o yoku i ta a kukasakpa kuneke adu e le a ubuta wi ili i mayun. I ta a kukucikpa kutono wunlai u gbani-gbani u na u ci yansa kata u ya'an a'uwa. Kata kparamu o tono kuyotsongusu ka alingata a Kalijani.

²Uma a na o ci yotsongu ili i te kata a ya'an ili i yoku kau, ele da i a kutuka n kuyotsongusu ku wunlai u gbani-gbani ku nam pa. Asuvu a uma a nam pa i ta ukpa, an ukpan wi ikyamba u na o songi n viyum vu usudukpi.

³Nlum n nam pa ma n dana ta u ga'an a ya'an yolo ba, da kparamu e nekei uma wila u kulya'a ilikulya'a i yoku. Amma Kashile ka ya'an ta ili i kulya'a i nam pa adama a uma a na e yeve ili i mayun da kparamu e nekei adu n ili i mayun, a lya'a i da kata a cikpa Kashile.

⁴Adama a na ili i na Kashile ka ya'in dem i singai i da, kata ci iwan ko ili i te ba. U yotso ta ci isa i da m mazanga, n adu a kucikpa Kashile.

⁵Ci yeve ta ili ya yo okpo ta cida a ubuta u kadanshi ka Kashile n avasa.

⁶Vi yotsongu aza o Kutoni ili i nam pa. Vi ya'an baci nannai, vi ta o kokpo kagbashi ka singai ke Yesu Kishi. Avu kparamu n kaci ka nu, vi ta o kugbonguro n utsura a ubuta u kadanshi ka mayun ka na ci nekei adu n kuyotsongusu ku singai ku na vi o kutono.

⁷Kata vu zuwa atsuvu a nu a ubuta wa arabali a a'uwa ba, a na a kuzuwa wu vi cinukpa n Kashile, ko ite'e i kavama i na yi babu kaci. Ili i na va kuya'an i da na: dakaka kau adama a na vi ya'an utsura a ubuta wu ulinga u singai uteku u na Kashile ki n kasingai kau.

⁸U ga'an ta vi ya'an ulinga kata vu zuwa ikyamba i nu i tsurakpa, amma vi ya'an baci wuma adama a na Kashile ka pana uyo'o, u kutuka wu ta n ili i singai a ubuta wi ili dem. Wi ta n uga'in tsu na vi o kuyongo gogo na, wi ta kparamu a kuga'an a wuma u na wi a kutawa na kelime.

⁹Akaka a nam pa mayun da, u yotso ta kparamu yaba dem wu ushuku n ka'a.

¹⁰Ci ci ya'an ta ulinga kau n tsu so'i atakaci, adama a na uma e neke adu a ubuta u kadanshi ka mayun. Ci ya'an ta nannai adama a na apa'a a tsu i ta u Kashile, vuza na wi n wuma. Ayi da Kishi ka uma raka, wi ta a kudana tsu Kashile ki ta a kisa aza a na e nekei adu dem.

¹¹Yotsongu ili i nam pa kata vu zuwa yaba dem u pi'isa i da.

¹²Kata vu kasakpa vuza u goyo wu a na vi ushan u kenu ba. Amma vo okpo an agisana a singai a ubuta wa aza o Kutoni raka. Vo okpo agisana a ubuta u kadanshi, n

ubuta wi idashi i mariki i nu. Vo okpo agisana a ucigi n kuneke ku kadu n idashi i cida a ubuta u yolo.

¹³Lya'a kelime n kukeceke uma Kadanshi ka Kashile, kata vu dansa ka'a hawun kata vu lya'a kelime n kuyotsongusu le ka'a. Ya'an ili i nam pa sapu n tawa wa nu.

¹⁴Kata vi iwan kunele ku singai ku na vi isai a ubuta u Kashile ba, ana nkoshi m gbara-gbara ma aza o Kutoni a kiyangi ekiye e le a nu, da a dansai kadanshi ka Kashile adama a nu.

¹⁵Ya'an ili i nam pa n utsura u nu raka. Ya'an ulinga mayin adama a na yaba dem we ene kulya'a ku kelime ku nu.

¹⁶Godumo kaci ka nu mayin kata vu lana kuyotsongusu ku nu mayin kparamu. Ya'an mayin n ili i na yi derere, vi ya'an baci nannai Kashile kparamu ki ta a kisa wu, n aza a na a panakai nu.

1 Timoti 5

Odoki a ubuta u kuya'an kadanshi n uma o yoku

¹Kata vi ya'an ka vuza vu gbara kadanshi n wali ba, amma vu tono yi sawu adanshi eshevu a da. Ya'an kadanshi n ushan u wawa'a adanshi vi ta a kuya'an kadanshi n anan ambu.

²Ya'an ka amaci a gbaragbara tsu na va kuya'an n anavu, kata kparamu vu barangu nkere mayin adanshi atavu a da.

³Aza o Kutoni a lana agapa a amaci de dem a na ali e le a kuwai, da i babu aza a na a kubanka le.

⁴Amma wi baci m muku ko ntsukaya, i ta n ulinga u singai u na a kuya'an kata o yotsongu uga'in u Kashile punu a i'uwa i le a lana baci mmaci n le. Nahannai dada a kufuda a tsupa mmaci n le, adama a uteku u na a lanai muku n le. Nahannai va feu ili i da i na Kashile ka panai uyo'o kau.

⁵Gogo na vuka vu na vi kagapa mayun, vuza na wi ende'en a aduniyan a nam pa, vuka vu nan lo u kede ta apa'a a ni a ubuta u Kashile. U tsu folono ta Kashile ka banka yi kannu n kayin dem. U ci ya'an ta kavasa ayin dem.

⁶Amma kagapa ka na ki o kuyongo adama a na u pana uyo'o koci wi ta ukpa a kadu ka ni ko an wi n wuma.

⁷Avu neke kadanshi ka nam pa wa aza o Kutoni raka, adama a na o okpo cida a ubuta u uma.

⁸Amma uma a na a iwain kubana mmaci n le, ali n limata i kpa'a i le, a nana ta ili i na ci nekei kadu. Uma a nan lo kparamu a la'a ta bi'i Azakayimbi n kunamgba.

⁹Agapa a na a kufuda kubanka sai a yawa aya amangatatsu, sai kparamu o yongo m mariki nu ngasa n ali e le.

- ¹⁰Sai kparamu yaba dem u cikpa le adama a ili i singai i na a ya'in. Ili i singai tsu nam pa: A dengusa ta muku n le mayin? A ya'an ka ta omoci ili i singai? A ya'an ka ta aza o Kutoni tsugbashi babu aradi? A banka ta aza a na a uwai a kadama? O fobuso ta kuya'an ili i singai ayin tutu?
- ¹¹Kata aza o Kutoni a banka agapa a wawa'a nannai ba. Ili i na i zuwai i dafa ucigi u kupana uyo'o wi ikyamba wa agapa a wawa'a wi ta a kula'a ucigi u na a ya'ankai Kishi kata a cikala kuya'an yolo kparamu.
- ¹²Kata ta na a tuka kaci ke le afada adama a na o kodo ta uzuwakpani u le n Kishi.
- ¹³I ta feu a kufuda kokpo orogo, kata a gita kutono kpa'a kpa'a n a ya'in kuyun. I ta a kupana uyo'o u ku'uwa kadanshi ka uma ka na ka burai le ba, kata a dansa ili i na i yotsoi a dansa ba.
- ¹⁴Adama a nannai, mi ta a kuya'an ka agapa a wawa'a a nam pa odoki a ya'an yolo kparamu. A matsa muku, kata kparamu a lana i'uwa i le mayin. Nannai da vurala vu le va kukpada kufuda kudansuka le.
- ¹⁵Ele vi yoku a puwanka ta de, da o bonoi kutono Malyali gogo na.
- ¹⁶Vuka vu na vi vuza vu Kutoni vi baci n aza a ni a na i agapa, u lana le kata u kasakpaka aza o Kutoni a dika amiki a kubana le ba. Aza o Kutoni tamkparamu a bana agapa a na i endelen le mayun.
- ¹⁷Nkoshi m gbaragbara n na a ya'in ulinga u le mayin a yawa ta e neke le tsugbayin mayin n katsupu derere. Na va mayun da ali a ubuta wa aza a na i a kudansa kadanshi ka Kashile, da i o kuyotsongusu ili i mayun i Kashile.
- ¹⁸Ili i na a danai a Kadanshi ka Kashile i da na: "Kata vu zuwaka kanaka mojibo a ayin a na wi a ulinga a ubuta wi ilya ba," da kparamu o doku a danai, "U ga'an ta vuza vu ulinga u ciya katsupu ka ni."
- ¹⁹Kata vu ushuku n kadanshi ka na ka kulangasa mokoshi ma gbara ba, sai vi ciya ngan n re ko n tatsu n na mu ushuki a na kadanshi ka mayun da.
- ²⁰Barangu mokoshi ma gbara ma na ma nusai, dansuka yi lo e kelime ka aza o Kutoni lo dem e kene raka. Ya'an nannai adama a aza a na o okpoi a pana wovon u kuya'an unushi.
- ²¹N dana wu ta kadanshi ka nam pa a ubuta u Kashile, n ubuta u Yesu Kishi, n ubuta wa alingata a na Kashile ka zagbai. Kata vu tono wila u nam pa derere babu kuliwan aza o yoku ko kadamba.
- ²²Kata vi ya'an moloko ba, vi baci a kuzagba aza e kelime n kuzuwaka le ekiye. Kata vu bolongu kaci ka nu n uma a ubuta u kuya'an u unushi ba, amma vi yongo cida.
- ²³N yeve ta ubuta u yoku vu tsu vaku ta mballa. Adama a nannai kata vu so'o mini koci ba, amma vu satara m mara kenu. Wi ta a kuya'an wu tsa aguma.

²⁴Cifa a na uma o yoku o tsu tonon unushi, yaba dem u yeve ta unushi wa kafu a ya'an ka le afada. Amma uma o yoku i ta lo a na a ci ya'an unushi, unushi u le kpamu wi ta a kuta e keteshe a kubana megeshe.

²⁵Ta kpamu nannai, uma o yoku i ta lo a na a ci ya'an ili i singai, yaba dem kpamu u yeve ta i da. Amma uma o yoku i ta lo feu a na a ci ya'an ili i singai amma vuza u ci yeve i da ba, sai a kubana ayin o yoku.

1 Timoti 6

¹Aza o Kutoni e Yesu a na i agbashi e neke aza a gbayin e le tsugbayin. A ya'an nannai ta lo uma a shika kula ku Kashile n kuyotsongusu ku ni.

²Aza o Kutoni a na i agbashi n azagbagba'in a na feu i aza o Kutoni, kata na lo u zuwa kagbashi ka ka iwan kucikpa vuzagbayin vi ni ba. Amma u kucikpa, u ya'an ulinga kau adama a na vuza na u kuciya ugalin wu ulinga wa vuza ni da feu, vuza na kagbashi ka ka cigai kpamu. Ili i nam pa ya i dada vo kuyotsongusu kata vu dana aza o Kutoni a a ya'an.

Uciyi u mayun

³Nlum ma a'uwa n yoku mi ta a kufuda ma nana kuyotsongusu ku nam pa, amma kuyotsongusu ku nam pa ku utsura ku da ku mayun ku Vuzagbayin Yesu Kishi, dada kumi'i ku na ku tsu zuwa vuza u ya'an idashi i na Kashile ka cigai.

⁴Vuza na de dem u ya'in kuyotsongusu ku yoku kau wi ta n ugbamukaci kau. Wi feu n kuyeve ku mayun ba. Vuma vu nan lo u ci ya'an ta mazanga ma kavama n kadanshi ka kanananai ka na a ya'in dem. U ya'an baci nannai, kata u gita kanananai ka na ka kuzuwa uma maliwanai n vishili. U tsu zuwa le ta feu a dansa kadanshi ka na ka kulangasa uma, kata kpamu u zuwa le o yongo a mindanai n kusheshe ku kavama.

⁵Uma a nam pa a ci ya'an ta kadama ayin tutu. Adu e le a i ta n unata, a tsu dansa kpamu kadanshi ka mayun ba. A ci ya'an ta kutoni adama a na a ciya uciyi koci.

⁶Gogo na mayun da uneki u kadu u tsu ili i singai i da kau, adama a na vuza wi baci n uneki u kadu u nan lo wa wi ta o kuyongo n kadu idashi mayun.

⁷A ayin a na a matsai tsu, tsu tawa n ili a aduniyan a nam pa ba. Ta kpamu nannai a ayin a na baci tsu kuwai, ci a kufika ili ba.

⁸Adama a nannai ci baci n ilikulya'a nu ntogu n kuluka, u yotso ta u yawa tsu nannai.

⁹Amma uma o yoku a ciga ta a ciya ili n abundai adama a na o okpo aza a uciyi, kata ta na a yikpa a ubuta u kukondo kata ta na a aza kaci ke le adama a na a ciga ta ili ya n umici ali kata a uka kaci ka le a maza n kadama kata a langasa kaci ke le n uma a na a buwai.

¹⁰Ili i na i zuwai i dada ucigi wi ikebe u dada ugiti wu unushi raka. Uma o yoku kpamu a puwanka ta a ubuta wu uneki u kadu, da ta na a tukai kaci ka le m mashi adama a na a ciga ta ikebe kau.

Bulusu u ya'ankai Timoti odoki

- 11** Amma Timoti, avu vuza vu Kāshile dā. Adama a nannai, k̄at̄a vi ya'an dā'in n ili i kavama i nam pa, k̄at̄a kpamu vu tono ili i na yi derere k̄at̄a vi ya'an ili i singai. Ya'an idāshi adama a na Kāshile ka pana uyo'o u nu. Yotsongu uneki u k̄aḍu, k̄at̄a kpamu vi yotsongu ucigi. Lya'a kelime n kuya'an ulinga, k̄at̄a kpamu vi ya'an ulinga u nu n k̄aḍu idāshi.
- 12** Ya'an vishili adama a kasingai ku uneki u k̄aḍu u tsu. Reme n utsura, wuma u babu uteku u na Kāshile ke nekei nu. Vi ya'anka t̄a dē uma n aḅundāi kadanshi ka wuma u nam pa n utsura.
- 13** Mi t̄a a kudana wu n utsura a ubut̄a u Kāshile, vuza na u ci neke uma r̄ak̄a wuma, n dansuka wu t̄a feu a ubut̄a u Yesu Kishi, vuza na u nekei kadanshi ka mayun u Binutu Bilatu.
- 14** K̄at̄a vu tono wilā u ni babu aḡshindā ta lo vuza wa a shika wu. Vi ya'an baci nannai vuza u kuciya unushi a nu ba, sapu Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi u bono.
- 15** A ayin a ya'an baci derere Kāshile ki t̄a o kuyotsongu Kishi gadī. Kāshile ende'en ayi dā vuza na u yawai a cikpa yi, ayi dā Ubangari Mogono. Ayi dā Mogono mo ngono ayi dā kpamu Vuzagbayin va azagbagba'in.
- 16** Ayi ende'en wi a kukuwā ba, wi t̄a kpamu idāshi a ubut̄a u kutashi kau ali vuma wi lo vuza na u kuyawa devu n ayi ba. Vuza wi lo u sa'wai kene yi ba, wi kpamu e kene yi ba. Ci neke yi tsugbayin n utsura ko wanai. Ta nannai.
- 17** Dana aza a na i n uciyi a aduniyan a nam pa k̄at̄a a ya'an arādī ba, k̄at̄a kpamu a zuwa utsura a ubut̄a wi ikebe i le ba. Ikebe i nan lo yi t̄a a kutawā ya laza babu megeshe. Amma e neke aḍu e le u Kāshile vuza na wi n wuma vuza na kpamu u ci neke tsu n aḅundāi adama a na ci ciya ili i na ci a kuciga k̄at̄a ci ya'an maḡanga.
- 18** Dana le a ya'an ulinga n ikebe i le a ya'an kasingai. A ya'an kawalatsu a ubut̄a wu ulinga u singai k̄at̄a kpamu e neke babu mogogu a ubut̄a wa aza a unambi. Ayin tutu o yongo ufobushi adama a na e pece n aza o yoku ili i na Kāshile ke nekei le dem.
- 19** A ya'an baci nannai, i t̄a a kuzuwaka kaḱi ke le uciyi gadī vu Kāshile. Wi t̄a o kokpo tsu kumi'i ku singai na kelime, i t̄a feu a kufudā kuciya wuma u mayun gogo na.
- 20** Timoti, vo okpo vuza vu kindi vi ili i na Kāshile ke nekei nu vu lānā. Iwan kuyongo ku kavama n aza a na i a vishili n avu n kuyeve ku na a danai i n ku dā. Kuyongo ku na lo ku ci cikpa Kāshile ba.
- 21** Uma o yoku a puwanka t̄a a uye u Kāshile adama o kutono kuyongo ku kavama ku nan lo. Kaḡakpa uga'in u Kāshile u yongo n avu n aza o Kutoni a na i dē feu.

2 Timoti

2 Timoti 1

Kubayuwā

¹Mpa da Bulusu, vuzavusuki vu na Yesu Kirisiti Kishi u suki, adama a na ta Kāshile ka cigai wo okpo nannai. U ya'an tā nannai adama a na n dana uma dem a na Kāshile ka ya'in uzuwakpani u kuneke wuma a ubuta u Yesu.

²Mi tā a kuɗanaka wu Timoti, avu vu na vi maku mu ucigi kau. Kāshile Esheku a tsu a da, Yesu Kishi kparamu ayi da Vuzagbayin vu tsu. Kusheshe ku va ku daɗa o yotsongu wu kasingai n asuvayali e le, kata kparamu e neke wu wuma u matana.

Lya'a kelime n kuneke kaɗu

³N ci ciba wu tā ayin tutu kanna n kayin dem mi baci a kuya'an kavasa. Mi baci a kavasa n ci cikpa tā Kāshile adama a nu. Kāshile ka nam pa ka daɗa mi a kuya'an tsugbashi n asuvu a singai uteku u na ikaya i va i ya'in.

⁴N ciga tā kudoku kene wu kparamu kau, adama a na n ciba tā a na vu shikai n kujilya ayin a na tsu pecembenei. Tsu gasa baci kobolo kparamu mi tā a kuya'an mazanga kau.

⁵N yeve tā a na vu nekei kaɗu mayun u Vuzagbayin, adama a na vu neke tā kaɗu uteku u na anavu Afiniki u nekei kaɗu, n uteku u na kparamu akaya a nu vuka Losu u nekei kaɗu feu.

⁶Adama a nannai n dana wu, ya'an ulinga kau adama a na kune'e ku na Kāshile ke nekei ku tsurakpa, ana n zuwakai nu ekiye.

⁷Adama a na Kāshile ka ya'an aɗu a tsu a pana wovon u uma ba, amma u neke tsu tā aɗu a utsura a na i tukpa nu ucigi, da kparamu wi a kuɓankā tsu tsu fuda tsu kana kaci ka tsu.

⁸Vu dana uma o yoku ukuna u Vuzagbayin kata vu pana wovon wi ili i na uma a kudana adama a nan lo ba. Kata feu vu pana wono u va e keteshe a ubuta u uma adama a na a kana mu adama a Kishi ba. Amma n utsura u na Kāshile ke nekei nu, kucikpa vu so'o atakaci kobolo nu mpa adama a Arabali a Singai.

⁹Kāshile ki isa tsu tā da u zagbai tsu ci yongo n wuma u cida. M mani-mani kafu aduniyan a gita da u sheshei kuya'an nannai. U ciga tā wo yotsongu ucigi u ni n kasingai wa tsu a ubuta u Yesu Kishi. U zagba tsu adama a na ci ya'an tā ili i mariki i na i yawai u zagba tsu ba.

¹⁰Kāshile ka zuwa tā ili i na mi a kadanshi yo okpoi ubayuwu e keteshe a ayin a na Yesu Kishi u tawai da u kodoi utsura wu ukpa, da u yotsongi tsu uye u wuma u na wi babu uteku. Ayi da Kishi ka tsu, da kparamu Arabali a Singai a.

¹¹Gogo na kparamu Kāshile ka zagba mu tā n dana ili i nam pa. U zagba mu tā mo okpo vuzavusuki, da kparamu u zuwai mu mo okpo malum ma Arabali a Singai a nam pa.

- ¹²Adama a nannai dāda mi o kuso'o atakaci a ubuta wu ugbashi. Amma m pana wono ba, adama a na n yeve ta vuza na n neke kadu, n yeve ta kparamu wi ta a kufuda wo fobo ili i na n neke ni, wi ta kparamu o kufobo i da ali sai kanna ka na u kubono.
- ¹³Reme gbam-gbam ili i na n yotsongushi nu, i da yo okpo agisana o kuyotsongusu ku singai. Kata kparamu vi ciba vi neke kadu u Yesu Kishi kata vi ciga uma adama a ni.
- ¹⁴Kata vi inda ili i na u neke nu. Ayinviki a Kashile i ta idashi n atsu, wi ta a kubanka wu vi ya'an ili i nam pa.
- ¹⁵Tsu na vi yevei, uma a tsu a na i de a idika i Asiya a shirikpa mu ta kucina da a iwain kubanka mu, ali Fijala n Hamajana dem a ya'in nannai.
- ¹⁶N ciga ta Kashile ko yotsongu asuvayali a ni a kubana u Unifara kobolo n limata i ni raka, adama a na u tsu tawa ta we ene mu kata u doku mu utsura u kadu. U pana wono ba ko a na mi ugbashi.
- ¹⁷Ana u tawai Roma,† u lansa ta ubuta dem sai ana we enei mu.
- ¹⁸Adama a nannai n ciga ta Vuzagbayin u yotsongu yi asuvayali a kanna ka na Kishi u kubono. Avu feu vi yeve ta a na Unifara u bankai mu a Afisu n abundai.

2 Timoti 2

Kosoji ka singai ke Yesu Kishi

- ¹Gogo na avu maku ma va, shamgba n utsura a ubuta u kasingai u Yesu Kirisiti Kishi.
- ²Vu pana ta akaka a va, akaka a nan lo ta na uma n abundai o okpo ta ngan ma a da. Gogo na neke akaka a na pa a u uma a mayun a ubuta wi ili dem aza a na a kufuda a pilisaka uma o yoku feu.
- ³Reme kadu vi ya'an atakaci kobolo nu mpa, nannai da vo kokpo kosoji ka singai ke Yesu Kirisiti Kishi.
- ⁴Vuza na baci wi a kuya'an ulinga an kosoji u tsu bolongu u da n ulinga u yoku kau ba. Ili i nam pa ya i tsu zuwa ta kovonshi vi ni u pana uyo'o.
- ⁵Vuza u uwa baci ugulani u malazanai wi a kulya'a kelime ali kata u ciya kune'e ba, sai bi'i u tonon wila wu ugulani wa.
- ⁶Kacimbi ka na ka ya'in ulinga kau, u yotso ta u ciya u lya'a mele ma ni a cau.
- ⁷A ubuta u kusheshe ku da vu kana ili i na mi a kudansa. Vuzavagudu wi ta a kubanka wu vi yeve ili i nam pa raka.
- ⁸Ciba n Yesu Kishi ayin tutu. A matsa yi ta e kefeku ko tsugono ka Dawuda da kparamu u dengai a kasaun. Na va dāda Arabali a Singai a na mi a kudana uma.
- ⁹Adama a na kparamu mi a kudana Arabali a Singai a nam pa, da mi o kuso'o atakaci ali da a shiyai mu n ikani an vuza vu unushi. Amma a kufuda a shiya kadanshi ka Kashile n ikani ba.

¹⁰Mpa n fobuso t̄a kululukpa n ili dem i d̄a yi baci a kutaka n wishi a ubuta u uma a na Kashile ka zagbai o okpo uma a ni, kata kparamu a ciya tsugbayin tsu babu uteku a ubuta u Yesu Kirisiti Kishi.

¹¹Kadanshi ka nam pa mayun da: Tsu kuwa baci kobolo n ayi, ci ta feu o kuyongo n wuma kobolo n ayi.

¹²Tsu lulukpa baci a ubuta wa atakaci, ci ta a kulya'a tsugono n ayi. Tsu nana yi baci, wi ta a kunana tsu feu.

¹³Ko ci shirikpaka yi baci kucina, ayi wi a kushirikpaka tsu ba, adama a na u kunana kaci ka ni ba.

Vuza vu ulinga vu na Kashile ku ushuki n ayi

¹⁴Cibaka yaba dem n ili i nam pa, kata vu barangu le n kula ku Kashile a kasakpa kananai a ubuta u kadanshi. Kananai ka nan lo ka ga'an ba, adama a na ki ta a kuvakangu aza a na a panai ka'a.

¹⁵Ya'an ulinga kau adama a na Kashile ku ushuku n avu. Okpo vuza vu ulinga u singai, vuza vu na u kupana wono ba, vuza vu na kparamu u kupecuku kadanshi ka mayun ka Kashile derere.

¹⁶Ya'an da'in n kadanshi ka kavama ka na ki a kucikpa Kashile ba. Ili i nam pa i tsu zuwa ta uma o goyo Kashile.

¹⁷Icu'u i kadanshi i nam pa i tsu kara'a ta an kajakata ka na ka ci lya'a ikyamba. Hamanaya n Filita o okpo ta agisana a icu'u i kadanshi i nam pa.

¹⁸Ele da a kasakpai uye u mayun. Uma a nam pa a danai Kashile ka dengusa tsu ta de a kasaun atsu aza a na ci nekei adu, nannai da ta na ali da a langasai uneki u kadu u uma o yoku.

¹⁹Amma ili i mayun i Kashile i tsu shamgba ta n utsura an kenene ka katali n idani i nam pa: "Vuzavagudu u yeve ta uma a na i a ni," da kparamu a danai, "Aza a na e yevei i ta e kudeke kula ku Kashile a kasakpa uye u kavama u le."

²⁰Punu a kpa'a ku gbayin, akpanu i ta punu kakau, o yoku a ya'an ta a da n azanariya o yoku n azurufa, akpanu o yoku tamkparamu a ya'an ta a da nu ndanga n ci'in. Akpanu a ikebe a ci ya'an ta ulinga n a da a ayin a kadiva ku uzagbi, a na i babu ikebe a ci ya'an ka ta a da ulinga u kupura kaviri.

²¹Vu takpa baci ili i kavama a ubuta u wuma u nu, vi ta o kokpo kakpanu ka na Kashile ka kuya'an ka ulinga tsu na u cigai. Wuma u nu wi ta o kokpo cida, vi ta kparamu o kokpo ufobushi mayin adama a na Vuzakpa'a u ya'an ulinga n avu a ubuta wu ulinga u singai.

²²Ya'an da'in n ili i na i kutuka n kusheshe ku ashawuya ku yakpa, amma vu tono ili i na i kuzuwa wu kuya'an ili derere. Tono kuneke ku kadu n ucigi m matana, kata vu pana uyo'lo wa aza a na i e kudeke kula ku Vuzavagudu n adu a cida.

²³N doku tã kparamu n dana, kãtã vu uwa a kuya'an kanananai ka kavama ba, kãtã kparamu a cina wu a kuya'an kanananai n aza a na a kpaɗãi kuyeve ili ba. Adama a na ili i nam pa ya i tsu tuka tã n vishili.

²⁴Kãtã agbashi a Vuzavaguɗu a ya'an kanananai ba, amma o yongo m mariki u uma dem. Kãtã a fuɗa kuyotsongusu uma o yoku mayin, kãtã kparamu e reme aɗu a ubuta u uma a na i babu mariki.

²⁵O yotsongusu aza a na a iwain kadanshi ka mayun n kaɗu ka yuwu. U ga'an ba, Kašhile ki tã a kusaba'a aɗu a uma a nan lo, kãtã ta na e neke aɗu a ubuta u kadanshi ka mayun.

²⁶Ayin a na lo, uma a i tã a kugita kusheshe mayin kãtã a la'aka a ubuta u maza ma Kalijani. Adama a na ali n gogo na Kalijani ka kana le tã an agbashi, wi tã kparamu a kuzuwa le a ya'an ili i na u cigai dem.

2 Timoti 3

Ayin a ukocishi

¹Zuwa atsuvu vu pana. A ayin a ukocishi atakaci i tã a kuya'an n aɓundai.

²Ili i na i zuwai i daɗa uma i tã a kuciga kaci ke le koci, kãtã kparamu a ciga ikebe i le. I tã o kokpo tukpa n kadanshi ka aradi, kãtã o okpo aza a ugbami u kaci. Ayin tutu o tso okpo tã aza a kushika Kašhile. I tã o kugoyo mmaci n le, kãtã kparamu a iwan kuya'an ogodiya a ili. I tã a ku'iwan kucikpa ili i Kašhile.

³I tã o kokpo babu maciganai, kãtã kparamu a iwan kucinukpaka uma unushi. I tã a kuya'an a'uwa a kubana u uma, kãtã a kpaɗã kufuɗa kukaɗa kaci. I tã o kokpo aza a babu asuvayali, kãtã a iwan ili i singai.

⁴I tã e kudenge aja'a e le. I tã o kokpo aza a kuya'an moloko mi ili babu kusheshe mayin, kãtã a shana tukpa n aradi a kaci ke le. I tã a kuciga ili i na aɗu e le a panai uyo'o a na a ciga Kašhile.

⁵I tã a kuya'an adanshi i tã a kuya'an i na Kašhile ki a kuciga, amma a kukašakpa utsura u ni u saba'a le ba. Ya'in da'in n icu'u i uma i nan lo.

⁶Icu'u i uma a nam pa i tsu uwa tã i'uwa n kabini, kãtã a yansa amaci a na a kpaɗãi kushiya kaci, aza a na ucanuku wu unushi u poloi da kparamu kusheshe ku kavama ku lyali utsura u le.

⁷Amaci a nam pa, o tsu tonon tã kuyotsongusu ku savu, amma e yeve kadanshi ka mayun ba.

⁸Nlum n nam pa kparamu n tsu shilika tã n kadanshi ka mayun uteku u na Jenesu n Jambaru a shilikai m Musa. Aɗu e le a namgba tã, uneki wa aɗu u le kparamu u mayun u da ba.

⁹Amma a kubana da'in ba, adama a na yaba dem u kene tã tsulau ci le. Ta ka ya'in nannai n Jenesu kobolo n Jambaru.

Bulusu u danai Timoti ili i kuya'an

- ¹⁰ Amma avu Timoti, vi yeve ta ili i na mi o kuyotsongusu, vi yeve ta kparamu tsu na wuma u va wi. Vi yeve ta ili i na mi a kulansa n wuma u va. Vi yeve ta uneki u kadu u va, vi yeve ta kparamu uteku u na n soli atakaci. Vi yeve ta ucigi u va, vi yeve ta kparamu tsu na n lulukpai n uremi u kadu u va.
- ¹¹ Vi yeve ta icu'u ya atakaci i na i ciyai mu, vi yeve ta kparamu tsu na n lulukpai adama a nan lo. Vi yeve ta raka uteku u na a takacikai mu a Antakiya, n Ikaniya kobolo n Lisitira, amma da Vuzavagudu wu utakai mu a ubuta wi ili i nam pa raka.
- ¹² Kadanshi ka nam pa ka mayun da: vuza na baci de dem u cigai kuya'an idashi n Yesu Kirisiti Kishi uteku u na Kashile ka kupana uyo'o u ni, u kuso'o ta atakaci.
- ¹³ Amma uma a gbani-gbani n aza a adabu i ta a kulya'a kelime n ka na i a kuya'an. I ta a kuyansa aza o yoku, aza o yoku kparamu a kuyansa le ta.
- ¹⁴ Amma avu, lya'a kelime n kuneke kadu a ubuta wi ili i na nlum n nu n yotsongushi nu. Vi yeve ta kuyotsongusu ka mayun da, adama a na vi yeve ta nlum n nu.
- ¹⁵ Ali ayin a na vi maku me kenu, o yotsongusu wu ta Katagarda ka Kashile, ili i nam pa kparamu i banka wu ta da vi ciyai ugboji, ali da vi ciyai wishu u na u tsu uta a ubuta u kuneke kadu u Yesu Kirisiti Kishi.
- ¹⁶ Idani raka i na yi a Katagarda ka Kashile yu uta ta a una u Kashile. Kadanshi ka nam pa kparamu ki ta n uga'in adama a na ko yotsongusu tsu ili i na yi mayun, kata kparamu ka zuwa tsu kuyeve ili i na i namgbai a ubuta u wuma u tsu. Kadanshi ka Kashile ka nam pa ka tsu lapula ta idashi i gbani-gbani i tsu, kata ko yotsongusu tsu kuya'an ili i na yi derere.
- ¹⁷ Nannai da Kashile ko tsu fobuso tsu adama a ili dem, adama a na ci ciya ili dem i na ci cigai kata ci ya'an ili i singai i na Kashile ka cigai ci ya'an.

2 Timoti 4

- ¹ Vi yeve ta Yesu Kirisiti Kishi wi ta a kuya'an aza a wuma raka afada kanna ko yoku, kata feu u ya'an a akpisa afada. Ili i nam pa, yi ta a kuya'an nannai ayin a na baci Yesu u tawai kulya'a tsugono ci ni. Adama a nannai gogo na n shamgba ta u Kashile n Yesu Kirisiti Kishi, n dana wu n ciga ta
- ² vu dana uma Arabali a Singai a kadanshi ka Kashile. Lya'a kelime n kuya'an nannai ko vi n kabanga ko babu kabanga. Kata vi reme kadu ayin a na baci vi a kudansuka ko kulapulaka uma a ubuta u kuyotsongusu. Kuyotsongusu ku nam pa ku yotsongu le unushi u le, kata kparamu ku doku le utsura u kadu.
- ³ Ya'an nannai adama a na ayin i ta lo a kutawa a na uma a ku'iwan kupana kuyotsongusu ku na ki derere. I ta o kutono ili i na a cigakai kaci ke le koci, i ta kparamu a kulansaka kaci ke le nlum n na n kudana le ili i na i a kuciga kupana.
- ⁴ Uma a nam pa i ta a ku'iwan kadanshi ka mayun, kata o bono o tono arabali a aluwa.

⁵Amma, sheshe mayin a ubuta wi ili dem. Kata vu pana wovon u kuso'o atakaci adama a Vuzagbayin ba. Ya'an ulinga u kutuka n uma a ubuta u Yesu Kirisiti Kishi, nannai da va kushatangu ulinga u na Kashile ke nekei nu.

Kadanshi ka Bulusu ku ukocishi

⁶Amma mpa, wuma u va u ya'an ta de utsuwin tsa alyuka u Kashile. Ayin a ukpa a va a yawa ta devu.

⁷N ya'an ta de vishili adama a kasingai, n kotso ta de iladi i malamanai i va, ali n gogo na mo okpo ta kpamu n uneki u kadu.

⁸Gogo na kpamu mi ta devu n kuciya katsupu. Vuzagbayin wi ta e kuneke mu oroliko a na o kuyotsongu a na n yongoi n usubi. Vuzagbayin da keyevikafada ka singai wi ta kpamu e kuneke mu oroliko a nan lo a kanna ka gbayin ko kubono ka ni. Katsupu ka nam pa kpamu adama a va a da koci ba, amma adama a uma raka a na i a kuvana kubono ku ni m mazanga.

⁹N folono wu ta ya'an gogo'o vu tawa kata vi geshe ba.

¹⁰Dima u laza ta da u kasakpai mu endelen adama a na u ciga ta ili ya aduniyan i nam pa. U bana ta Tosolonika. Karisika u bana ta Galatiya, Taitu kpamu u bana ta Damatiya.

¹¹Luka da wi na nu mpa koci. Vi baci a kutawa vi dika Marukusu i tawa kobolo adama a na wi ta a kubanka mu.

¹²N suku ta Tikiku a Afisu.

¹³Vi baci a kutawa, vu tuka mu n ogbodo a na n kasakpai u kaja'a ka va Kabu a likuci i Taruwasu. Kata feu vu tuka mu n atagarda a va, amma kpamu kata vu kpa da kutuka mu n epepa a va ba.

¹⁴Vuza wi ta lo e ci deke Isakandari kawakana. Vuma vu nam pa u ya'anka mu ta iforotoi n abundai, amma Vuzagbayin wi ta a kuya'anka yi afada adama a ili i na u ya'ankai mu.

¹⁵Kata i ya'an mayin n ayi adama a na wi ta a tsurala n ili i na tsu danai dem.

¹⁶Ko vuza te wi nu mpa a ayin a na a gitai kubanka mu a ubuta wa afada ba. Yaba dem u kasakpai mu. Kata e keceke le unushi u nan lo ba.

¹⁷Amma da Vuzagbayin u shamgbai nu mpa da u nekei mu utsura, adama a na n dana Arabali a Singai a ubuta u na Azakayimbi a kupana. Da Vuzagbayin wi isai mu a ubuta wu ukpa u yoku.

¹⁸Mayun, Vuzagbayin wi ta a kisa mu a ubuta u gbani-gbani n kavama dem, kata u banka mu m matana o tsugono tsu gadi ci ni. Kasakpa tsugbayin ci yongo tsu Kashile, ko wanai. Ta nannai.

Ikyashi i Bulusu yu ukocishi

¹⁹Mi ta a kuyasa Pirusila n Akila n aza a na i idashi a kpa'a ku Unifara.

²⁰Arasata wi t̄a d̄e o Korintiya. Ana kpamu n lazai, n kas̄akp̄a t̄a Tarafima nu mb̄al̄a a likuci i Militasu.

²¹Yal'an gogo'o adama a na vi ciȳa vi yawa punu na babu ut̄ani u yawa. Abulu wi t̄a a kukȳas̄a d̄a, ta kpamu nannai Budi, n Lainusu, n Kalodiya n aza a tsu rak̄a i t̄a ikȳashi i d̄a.

²²Yal'an Vuzagbayin u tono n wuma u nu. Kasingai ka K̄ashile ko yongo n ad̄a rak̄a.

Taitu

Taitu 1

Kubayuwā

¹Mpa dā Bulusu. Mpa kagbashi ka Kāshile ka'a, mpa kparamu vuzavusuki dā vi Yesu Kirisiti Kishi. Kāshile ka suku mu tā n tuka n kuneke ku kaḍu wa aza a na u zagbai. Da kparamu u suki mu n yotsongusu le e yeve ili i mayun i na i kuyotsongu le uteku u na o kuyongo, kaṭa Kāshile ka pana uyo'o u le.

²Ili i mayun i nam pa i neke le tā aḍu a idashi a wuma u babu uteku, u na Kāshile ka ya'ankai le uzuwakpani kafu kugita ka aduniyan. Kāshile ta na ka ci ya'an a'uwa ba.

³Gogo na ana ayin a shanai, dā wu utakai Arabali a Singai a nam pa e keteshe, dā atsu ci a kusala a dā u yaba dem. N kadanshi ka Kāshile Kishi ka tsu, daḍa u zuwai mu n ya'anaka yi ulinga u nam pa.

⁴Taitu, mi tā a kudānaka wu katagarda ka nam pa. Avu maku ma mayun ma'a a ubuta wu uneki u kaḍu u tsu. Kaṣakpa Kāshile Esheku a tsu n Yesu Kirisiti Kishi, e neke wu kasingai† m maṭana.

Ulinga u Taitu a Karita

⁵N kaṣakpa wu tā o kotogu ka Karita adama a na vu kotso ulinga u na ci ya'in dē, kaṭa vu zagba nkoshi m gbara-gbara† ma A'isa a aza o Kutoni a likuci dem uteku u na n danai nu vi ya'an.

⁶Mokoshi ma gbara u yotso tā wo okpo babu ili i na a kushikaka yi, adama a na u yongo tā dē mayin. U ya'an vuza vu vuka vi te, kaṭa kparamu u shamgba n vuka vi ni ende'en. Muku n ni feu, n ya'an aza o Kutoni a na a iwain ili i kavama, dā i a kuyongo n wuma u singai dā i kparamu babu ugbawansuvu.

⁷Mokoshi ma gbara ayi dā vuza vi kelime vu ulinga u Kāshile. U ya'an babu ili i na a kushikaka yi adama a nannai kaṭa u ya'an vuza va aradi ba, kaṭa kparamu u ya'an vuza vu wupa gogo'o ba. U ya'an koso'li ka mara kau ba. U ya'an vuza vu vishili ba, kaṭa kparamu u ya'an vuza vu ucigi vi ikebe kau ba.

⁸Wo okpo vuza na u kuciga omoci a kpa'a ku ni, kaṭa u ciga kakuna ka singai ayin dem. U yongo n ugboji, kaṭa u ya'an ili derere. U ya'an kparamu n wuma u cida u na Kāshile ka cigai, kaṭa u fuda kadana kaci ka ni mayin.

⁹U kana n utsura kuyotsongusu ku mayun ku kadanshi ka Kāshile. Kaṭa u ya'an ulinga n kuyotsongusu ku singai ku nam pa, u ya'anaka uma kadanshi ko odoki, kaṭa u barangu aza a na i a vishili n kadanshi ka Kāshile.

¹⁰U ya'an nannai, adama a na uma i tā lo n abundai a na o goyoi kuyotsongusu ku mayun. Uma a nam pa a ci ya'an tā kadanshi ka kavama ayin tutu n a yansa uma. A katsuma ka n lum n nam pa, aza a abundai e le a tsu kpakalaka tā kudana uma raka a kida avaja. Uma a nam pa a la'a tā aza a na a buwai n kawasasa.

¹¹U yotso t̄a vu s̄ank̄a le kuya'an kadanshi. A zuwa t̄a d̄e i'uwa i uma i k̄as̄ak̄p̄a uye u mayun n kuyotsongusu ka a'uwa ku le. A ci ya'an t̄a nannai adama a na a ya'an ikebe n uye u gbani-gbani.

¹²Vuma vi yoku, keneki ka'a o kotogu ka Karita u ya'an t̄a kadanshi ka uma a nam pa, u danai, "Uma a Karita r̄ak̄a aza a a'uwa a d̄a. Nnama m gbani-gbani n d̄a, a ciga ulinga ba, sai kulya'a n ābund̄ai."

¹³Na va mayun d̄a. Vu barangusu le n utsura, adama a na vu zuwa le o okpo aza a utsura a ubut̄a wu uneki u kād̄u u le.

¹⁴Kat̄a kpamu a k̄as̄ak̄p̄a kupana itele ya Ayahuda, kat̄a kpamu a k̄as̄ak̄p̄a kutono wila u uma a na a shirikp̄ai kadanshi ka mayun kucina.

¹⁵Ili dem yi t̄a cid̄a a ubut̄a u uma a na ād̄u e le i cid̄a. Amma ili i cid̄a yi lo a ubut̄a u uma a na a lanḡas̄ai k̄aci ke le, d̄a i babu uneki u kād̄u ba, adama a na ād̄u e le n kusheshe ku le kpamu i t̄a n āshinda.

¹⁶Uma a nan lo a ci d̄ika t̄a an e yevei K̄ashile, amma o goyo yi t̄a adama a uteku u na i o kuyongo. A tsu pana ba, un̄am̄gbi u le u tsu s̄ank̄a le t̄a kuya'an ili i singai. Yaba dem u tsu goyo le t̄a.

Taitu 2

Kuyotsongusu ku singai

¹Amma avu, dana aza o Kutoni a ya'an id̄ashi i na yi derere n kuyotsongusu ku mayun.

²Yotsongusu nkoshi m gbara-gbara ma A'isa a aza o Kutoni n kana k̄aci ke le, o okpo aza a na uma a kucikpa, kat̄a o yongo n ugboji. A ya'an n uneki u kād̄u n utsura, a shana kpamu n ucigi n kureme ku kād̄u.

³Tsu nan lo feu, yotsongusu am̄aci a gbara-gbara o yongo uteku u na u yotsoi vuma vu na vi a kuya'anka Vuzagbayin tsugbashi. Kat̄a a kar̄a'a n a ya'in kadanshi ka kavama ka uma ba, kat̄a kpamu o okpo aza a na o kuso'o mar̄a ba. Amma a kucikpa o okpo aza a na o kuyotsongusu ili i singai.

⁴Am̄aci a gbara-gbara a nam pa o yotsongusu am̄aci a wawa'a a ciga ali e le m muku n le.

⁵O yotsongusu le o yongo n ugboji kat̄a o yongo kpamu cid̄a. Kat̄a kpamu o yotsongusu le a lan̄a i'uwa i le kat̄a a ya'an ili i na i ga'in. Kat̄a o yotsongusu le a panaka ali e le. A ya'an baci nannai a kutuka n kugoyi a ubut̄a u Kadanshi ka K̄ashile ba.

⁶Tsu nan lo feu, dana olobo a utsura o yongo n ugboji a ubut̄a wi ili i na a kuya'an dem.

⁷Kaṭa avu a kaṅci ka nu vo okpo agisana we le a ubuṭa u kuya'an ili i singai dem. Kaṣakpa ili i na vi a kuya'an dem i yotsongu idaṣhi i singai n asuvu a yuwu a ubuṭa wi ili i na vi o kuyotsongusu.

⁸Kaṣakpa kuyotsongusu ku nu ku ya'an derere, ta lo vuza wa dansuka wu a ubuṭa u kuyotsongusu u nu. Kaṭa aza a na baci i a kuciga kanananai n avu i ta o kokpo n wono adama a na a kuciya ili i gbani-gbani i na a kudansuka wu ba.

⁹Agbashi a panaka azagbagba'in e le, kaṭa a ya'an tsu na u yotsoi adama a na aḍu a azagbagba'in e le a pana uyo'o. Kaṭa a ya'an le ugbawansuvu, ko a ya'an uboki ba.

¹⁰Amma o okpo aza a na uma a kushuku n ele, kaṭa kpamu o yongo mayin. A ya'an baci nannai a kuzuwa ta kuyotsongusu ku Kaṣhile Kishi ko okpo ili i na uma a i a kuciga a ubuṭa wi ili dem.

¹¹Ta u yotsoi ili i ya'an nannai, adama a na Kaṣhile ko yotsongu ta uga'in u ni u uma raḳa, adama a na a ciya wishi.

¹²Uga'in u Kaṣhile u yotsongusu tsu ta tsu kaṣakpa kuyongo babu Kaṣhile, kaṭa tsu kaṣakpa kupana uyo'o wi ili yu unushi. Aduniyan a nam pa a namgba ta, amma ci yongo punu n kuḳana ku kaṅci ka tsu. U yotso ta feu ci yongo m mariki kaṭa Kaṣhile ka pana uyo'o.

¹³A kaṭsuma ka ayin a nam pa a, ci ta feu a kinda kelime ayin tutu a ubuṭa u kanna ke mereve ku Ubangari Kaṣhile n Kishi, ayi Yesu Kirisiti. A kanna ka nan lo, Yesu Kishi wi ta o kubono n tsugbayin ci ni raḳa.

¹⁴U neke ta wuma u ni adama a na wi isa tsu a ubuṭa wu unushi dem, kaṭa feu u za'la tsu cida. Da u nekei wuma u ni adama a na u zuwa tsu tso okpo uma a ni, adama a na ci neke kaṅci ka tsu raḳa a ubuṭa u kuya'an ili i singai.

¹⁵Kaṭa vi yotsongusu ili i nam pa, kaṭa vu dana uma a nu a ya'an i da. Kaṭa vu lapulaka le ayin a na baci de dem u yotsoi vu lapulaka le. Vi ta n utsura vi ya'an nannai, adama a nannai kaṭa vu kaṣakpa vuza u goyo wu ba, kaṭa kpamu vu kaṣakpa o goyo ili i na vu danai ba.

Taitu 3

Ya'an ili i na i ga'in

¹Dana uma a nu kpamu a panaka ngono n aza a gbara-gbara o tsugono. Uma a nu a pana kadanshi kaṭa o yongo ufobushi ayin tutu adama a na a ya'an ili i na i ga'in.

²Kaṭa a ula vuza n kawuya ba, kaṭa kpamu a iwan kanananai. O okpo aza a aḍu a yuwu kaṭa a ya'an aza a babu aradi u yaba dem.

³A ayin a mani-mani a de, aṭsu feu ci yongo ta n tsulau n ukpaḍi u kupana kadama tsu nan lo. Uma o yoku a yansa tsu, da tso okpoi agbashi a ubuṭa u kuciga ili i kavama n abundai, da tso okpoi agbashi a kupana uyo'o wi ili i gbani-gbani. Wuma u tsu wi ta tukpa n kavama n tsurala. Ci iwan ta uma o yoku, da ele feu a iwain tsu.

- ⁴Amma Kashile, ayi na wi Kishi ka tsu, u yotsongi tsu mariki ma ni n ucigi u ni.
- ⁵Wi isa tsu ta adama a asuvayali a ni. Adama a usubi a tsu a da ba. U za'a ta unushi u tsu, da u nekei tsu wuma u savu a ubuta wa Ayinviki a Kashile.
- ⁶Kashile ka tsuwankai tsu Ayinviki a ni gbani adama a ili i na Yesu Kishi ka tsu u ya'in.
- ⁷Kashile ka zuwa ta tso okpo babu unushi adama a kasingai ka abundai ka ni. Gogo na ci yeve ta ci ta a kuciya wuma u babu uteku.
- ⁸Ili i nam pa raka i na n danai da mayun da. N ciga ta vu gbagbala uma a ya'an i da, adama a na yaba dem vu na wu ushuki n Kashile u zuka n kuya'an ulinga u mariki ayin dem. Ili i nam pa ya i ga'an ta, i da yi ta kpamu a kutuka n katsupu ka singai u yaba dem.
- ⁹Kata a cina wu a kadanshi ka tsulau a ukuna wi ili ya aza a cau a tsu ba. Kata a cina wu feu a kanananai n vishili a ubuta u kutono Wila wa Ayahuda ba. Icu'u yi ili i kavama i nam pa i da i tsu langasa ayin wasasa.
- ¹⁰Vuza wi baci a kutuka n kadanshi ka mawansa a katsuma ka da adama a na u pece da, kata vu barangu yi kute kata kpamu vu barangu yi ire. U pana baci ba, kata i doku i yongo n ayi ba.
- ¹¹Adama a na icu'u i uma i nan lo i iwan ta kadanshi ka mayun. Uma a nan lo i ta a kuya'an unushi, ta kpamu i a kulangasa kaci ke le nannai.

Ikyashi yu ukocishi i Bulusu

- ¹²N sheshe ta kusuku Atima ko Tikiku wa nu. Vuza te vi le u yawa baci, kata vu dakaka vu cina mu a Nikofoli gogo'o. Ili i na i zuwai i dada ta de n sheshei kushamgba ali ayin a utani gbende.
- ¹³Dakaka adama a na vi ciya vu banka Zina keyevikawila n Apolosu a ubuta wu nwalu n le. Banka le a ciya ili raka i na a cigai.
- ¹⁴Aza o Kutoni a pi'isa kuya'an ili i singai kata feu a banka aza a na i a kuciga ubanki. Ili i na i zuwai i dada u yotso ta uma a tsu a ya'an ulinga u mariki n wuma u le.
- ¹⁵Yaba dem wi ta a kuyasa wu. N folono wu ta vi kyasa mu aza o Kutoni raka a na i a kuciga tsu. Kasakpa kasingai ka Kashile ko yongo n ada raka.

Filimo

Filimo 1

Kubayuwā

¹⁻²Akaka a nam pa a utā tā a vā, Bulusu. Mi tā a ubutā wu ugbashi adama a na n dansai Arabali a Singai e Yesu Kirisiti Kishi. Timoti feu wi tā kobolo nu mpa a kuḏana akaka a. Mi tā a kuḏanaka Filimo, vuza na wi vutoku vu ulinga vu tsu, vuza na kpamu ci cigai k̄au n aza o Kutoni a na a tsu gasa a kpa'a ku ni. Mi tā feu a kuḏanaka taku vu tsu Afiya kobolo n Arikibu vuza na wi toku vu tsu kosoji k̄a K̄ashile.

³N folono tā K̄ashile Esheku a tsu n Vuzagbayin Yesu Kirisiti Kishi o yotsongu ḏa kasingai ke le, k̄atā a tuka ḏa m maṭanaṅa mā aḏu.

Bulusu u cikpai K̄ashile n avasa

⁴Filimo, mi baci a kuya'an kavasa adama a nu, n ci cikpa tā K̄ashile ayin tutu.

⁵N ci ya'an tā nannai adama a na mi tā a kulya'a kelime n kupana uneki u kaḏu u nu u Vuzagbayin Yesu. M pana tā kpamu uteku u na vi cigai uma a K̄ashile r̄aka.

⁶N vasa tā adama a na uneki u kaḏu u nu u na u bolongi ḏa u yimkpa, k̄atā kpamu vu pana uyo'o wi ili i singai dem i na K̄ashile ke nekei tsu. Kasakpa ka ya'an nannai adama a na e neke Yesu tsugbayin.

⁷Ucigi u nu a kubana a ubutā u uma a K̄ashile u ci neke mu tā maṅaṅa k̄au n utsura u kaḏu. Avu, vuza vā, vu zuwa tā uma a K̄ashile r̄aka a ciyāi uga'in u singai punu a aḏu e le.

Bulusu u folonoi Filimo adama a Unisima

⁸Mi tā o kufolono wu vi ya'an ili i yoku, adama a na vi ciga tā uma a K̄ashile. A k̄atsuma ka kula ku Kishi, mi tā a kufuda ma gutsa wu n kadanshi, amma n kuya'an nannai ba.

⁹Gogo na n folono wu tā ili i nam pa, kaja'a k̄a vā adama a maciganai ma na ci m ma'a, ciba mpa ḏa Bulusu, ciba kpamu a na mpa mokoshi mā gbara ma'a ma na mi a ugbashi adama a kadanshi ke Yesu Kirisiti Kishi.

¹⁰Ili i na n folonoi nu i ḏa na: vi ya'an ka Unisima kasingai. Ayi maku mā vā ma'a, gogo na wo okpo tā vuza vu Kutoni, a ayin a na mpa mi punu na a ubutā wu ugbashi.

¹¹Ayin a cau ayi vuma vu gbani ḏa wā nu. Amma gogo na wi tā n ulinga u singai wā tsu dem.

¹²Mi tā a kusuku yi u bono wā nu, wi tā adanshi mi tā a kusuku kaḏu ka vā wā nu.

¹³Mi ishi n ciga kushamkpa yi na nu mpa, a na mi ushiyi n ikani yu ugbashi adama a kadanshi ka Arabali a Singai. Wi tā na a kuya'an ka mu ulinga u na vi ishi a na va ya'an ka mu.

¹⁴Amma n ciga kuya'an ili babu vu ushuku ba. N ciga vu ɓaṅka mu adama a na mpa ɗa n gutsakai nu ba. N ciga ta vu ɓaṅka mu adama a na kaɗu ka nu ka ciga ta kuya'an nannai.

¹⁵Ili i na i zuwai ɗa u kaṣakpaɪ wa nu kaikulu i ɗaɗa: adama a na taɓa baci u bono kata u yongo n avu na ali ko wanai.

¹⁶U buwa kagbashi koci ba, amma u la'a ta kagbashi, ayi vuza tsu ɗa vu ucigi. N ciga yi ta kau, gogo na kata vi ciga yi kau. Kata vi ciga yi an vuma, kata feu vi ciga yi an vuza nu a ubuta u Vuzagbayin.

¹⁷Gogo na vi dika mu baci ana mpa tovu ɗa vu ulinga, isa yi uteku u na va kisa mu, adanshi mpa ɗa n taɓa n kaci ka va.

¹⁸U nusaka wu baci ɗe ko nini ɗai u ɗa wi ko vi baci o kutono yi ili, mi ta a kutsupa wu i ɗa.

¹⁹Mpa ɗa Bulusu, ekiye a va a ɗa kpamu a ɗanai kadanshi ka nam pa, “Mi ta a kutsupa wu.” N dansa kpamu ka nam pa bi'i ba: Ana vi ciyaɪ wishi u nu a ubuta u va.

²⁰Vuza va, n folono wu ta ya'an ili i nam pa i na n folonoi nu, ya'an i ɗa kata wo okpo uteku u na va kuya'anka Kaṣhile tsugbashi. Nahannai wi ta a kubanka mu n ya'an utsura a ubuta u Kishi.

²¹Ko n gogo na an mi a kudana kadanshi ka nam pa, n zuwa ta kaɗu a na vi a kufuɗa kuya'an ili i na n folonoi nu, n yeve ta kpamu vi ta a kufuɗa kuya'an ili i na i lai nannai.

²²N folono wu ta lapula kunu ko omoci adama a va, adama a na n keɗe ta apa'a, Kaṣhile ki ta a kupana avasa a ɗa, kata a kaṣakpa mu m bono wa ɗa babu megeshe.

Ikyashi i Bulusu yi ukocishi

²³Abafa wi ta a kuyasa ɗa. Ayi wi ta punu a ugbashi kobolo nu mpa a ubuta u Yesu Kirisiti Kishi.

²⁴Otoku a ulinga a va Marukusu, n Arisataka, n Dima, n Luka, dem vi le i ta ikyashi i ɗa.

²⁵Kaṣakpa kasingai ka Vuzagbayin Yesu Kirisiti Kishi ko yongo n wuma u nu.

Aza a Ibrahim

Aza a Ibrahim 1

Yesu Kirisiti Kishi Maku mā Kāshile ma'a

¹N ayin a dē, Kāshile ka ya'ansa t̄a kadanshi n ikaya i tsu ā ubut̄a u eneki a uye kakau n ābundai.

²Amma gogo na a ayin a ukocishi, Kāshile ka ya'an̄ka tsu t̄a dē kadanshi ā ubut̄a u Maku mā ni. Kāshile ka ya'in aduniyan n ili i na yi punu dem ā ubut̄a u ni. Āyi d̄a Kāshile ka zagbai wo okpo vuza vi ili r̄aka.

³Maku ma tsa akana t̄a adama a tsugbayin tsu Kāshile, u yotso t̄a ta na feu Kāshile derere. U tsu zuwa t̄a ili i lya'a kelime n utsura wa akaka ā ni. Ana Maku ma mo bonokoi uma cid̄a ā ubut̄a wu unushi u le, d̄a u d̄as̄angi e kukiye ku usingai ku Kāshile, Ub̄angari.

Kishi ka la'a t̄a alingata

⁴Maku mā ciȳai tsugbayin k̄au u la'i alingata, d̄a kpamu Kāshile ke nekei ni kula ku na ku la'i ula e le.

⁵Ili i na i zuwai i d̄ad̄a Kāshile ka sa'wa kudana alingata ili i na u danai Maku mā ni ba, “Avu d̄a Maku mā va. Anana mo okpo t̄a Eshevu.” Da u danai kpamu, “Mi t̄a o kokpo Esheku ā ni, k̄at̄a āyi wo okpo Maku mā va.”

⁶Da ayin a na Kāshile ka cigai kusuku magaji mā ni a aduniyan, d̄a u danai, “Alingata ā Kāshile r̄akā sai a ya'an̄ka yi tsugbashi.”

⁷Ili i na Kāshile ka danai adama a alingata i d̄a na, “N zuwai alingata ā va o okpoi tsu wunl̄ai. N zuwai agbashi ā va o okpoi tsu nlentsu ma akina.”

⁸Amma Kāshile ka dansai ili i nam pa adama a Maku mā ni, “Avu d̄a Kāshile, tsugono tsu nu ci t̄a a kulya'a kelime babu uteku. Vi t̄a a kulya'a tsugono n afada a na a ga'in derere.

⁹Vi ci ciga t̄a ili i na yi derere, k̄at̄a vi iwan i na i kp̄ad̄ai kuga'an. I d̄ad̄a i zuwai Kāshile, Kāshile k̄a nu, u zagbai nu d̄a u nekei nu tsugbayin tsu na ci nekei nu maz̄anga. Tsugbayin tsu nam pa tsu la'a t̄a tsu na u nekei aza a na a buwai.”

¹⁰U danai kpamu, “Vuzagbayin, n ayin ā ugiti vi ya'in aduniyan, d̄a ekiye ā nu a ya'in gadi.

¹¹Ayin i t̄a lo ā kut̄awā babu vuza na u kudoku we kene le, amma ād̄a yi t̄a lo. I t̄a o ko'o r̄akā tsu na aminya o tsu kotso.

¹²Yi t̄a ā kukat̄alā le tsu mayaga mā kuku. I t̄a a kusaba'a tsa aminya ā kuku. Amma ād̄a yi t̄a tsu na yi ayin tutu, wuma u d̄a kpamu wi o kukotso ba.”

¹³Kashile ka sa'wa kudana alingata a ni ili i na u danai Maku ma ni ba, “Dasangu na e kukiye ku usingai ku va sai ayin a na n zuwai irala i nu yo okpo daka vi idasakpatsu i nu.”

¹⁴Alingata† raka a na a ci ya'anika Kashile tsugbashi ayinviki a da i, da u suki le a banka aza a na a kuciya wishi.†

Aza a Ibrahim 2

Wishi u tsu ili i mereve i da

¹Tsu bonoko aci a tsu a ubuta u te adama a na tsu tono ili i mayun i na o yotsongushi tsu. Ci ya'an baci nannai, ci a kupuwanka ba.

²O yotsongu ta a na akaka a i mayun, a na Kashile ke nekei alingata e neke ikaya i tsu. Vuza na baci u iwain kupana da kparamu u iwain kutono a da, wi ta a kuciya atakaci a na untsai ili i na u ya'in.

³Tsu bonoko baci aci a tsu mayin a ubuta u wishi u gbayin u nam pa ba, yi dai i tsu zuwa tsu ci sheshe ci ta a kufuda kuwere? Vuzagbayin a kaci ka ni ayi da u gitai kusala ukuna u wishi u nam pa. Aza a na a panakai ni o yotsongi tsu a na ili ya yi mayun.

⁴Kashile a kaci ka ni u yotsongi a na akaka a ni i mayun, ana u ya'in ili i mereve kakau dem. U nekei kparamu Ayinviki a ni wa aza a na u zagbai.

Uye u kubana a ubuta u wishi

⁵Kashile ka zagba alingata a lya'a tsugono tsa aduniyan a savu a na i lo a kutawa va ba, dada ta na ili i na ci lo a kudansa va.

⁶Tsu na a danai a ubuta u yoku a Katagarda ka Cida, “Yi dai i tsu zuwa wu vi kebece n uma? Yi dai i burai nu m maku ma vuma?”

⁷Megeshe kenu da vu bonokoi ni adama a na utsura u ni u doku u yawa wa alingata ba, da va alai ni oroliko n tsugbayin n kucikpa.

⁸Vu zuwai ni u lya'a tsugono ci ili raka.” Ana Kashile ka zuwai ni mogono mi ili dem, babu ili i na i buwai i na u kpadai kulya'aka i da tsugono. Amma kata ce ene i da raka i ya'in ba.

⁹Ili i na ce enei i dada, Yesu vuza na wi n utsura u na u yawai wa alingata ba, a katsuma ke megeshe kenu. Gogo na a ala yi ta oroliko n tsugbayin n kucikpa adama a na u so'lo ta atakaci a ukpa adama a ugalin u tsu. E, adama a kasingai ka Kashile ka'a, Yesu u kuwai adama a yaba dem a aduniyan raka.

¹⁰Kashile ka'a vuza na u ya'in ili dem, da ili ya raka yi n wuma adama a na i neke yi tsugbayin. U ciga ta muku n abundai n uwa a ubuta u tsugbayin u ni. Adama a nan lo a da u zuwai Yesu u so'lo atakaci, da ta na nannai wo okpoi vuza na wu untsai o tono a kubana a ubuta u wishi.

- ¹¹Adama a nannai, Yesu n aza a na u bonokoi cida, Esheku e le o okpo ta e te. I dafa i zuwai da u tsu pana wono u kufeshe le amgbu a ni ba.
- ¹²U dana ta Kashile, “Mi ta a kudana uma a va ili i na vi ya'in. Mi ta a kucikpa wu a ayin a na baci o bolongi adama a na a ya'an ka wu tsugbashi.”
- ¹³Da kparamu u danai, “Mi ta a kushuku n Kashile.” Dafa u danai, “Mi ta na kobolo m muku n na Kashile ke nekei mu.”
- ¹⁴Muku n Kashile uma a da a na i n ikyamba kobolo nu mpasa, adama a nan lo Yesu a kaci ka ni wo okpoi ci le. U ya'an ta nannai, adama a ukpa u ni, wi ta a kufuda kuna Kalijani vuza na wi n utsura wu ukpa.
- ¹⁵Nannai da wi isai aza a na ishi agbashi a ayin a wuma u le dem adama o wovon wu ukpa u le.
- ¹⁶Atsu raka ci yeve ta a na Yesu u tawai adama a na u banka ntsukaya mi Ibrahim, amma alingata ba.
- ¹⁷Adama a nannai Kashile ka zuwai Yesu u yotso uma a ni a ili dem, adama a na wo okpo mogono ma anan ganu me le, vuza na u tsu yotsongu asuvayali, da kparamu Kashile kushuki n ayi. Nannai da, Yesu u kuya'an alyuka a kubana u Kashile adama a na Kashile ka cinukpaka uma unushi u le.
- ¹⁸Ayi a kaci ka ni u so'o ta atakaci, da Kalijani ka dakakai adama a na u zuwa yi u ya'an kawuya. Adama a nannai gogo na wi ta a kufuda wa banka aza a na kalijani ki a kudakaka kuzuwa a ya'an unushi.

Aza a Ibrahim 3

Yesu u la'a ta Musa

- ¹Uma a va, Kashile ka zagba da ta yo okpo uma a cida a ni. Sheshei tsu na Yesu wi vuzavusuki vu Kashile kobolo m mogono ma anan ganu mu uneki u kadu u tsu.
- ²U ya'in ili raka i na Kashile ka danai ni u ya'an. Kashile ka zagba yi ta u ya'an ulinga u nam pa, tsu na Musa u ya'in i na Kashile ka danai ni u ya'an a kpa'a ku Kashile raka.
- ³Tsugbayin tsu na Yesu u ci ciya tsu la'a ta tsu Musa, uteku u na kama'i ka ci ciya tsugbayin u la'a kuma'a ka.
- ⁴Mayun da vuza yoku u tsu ma'a kpa'a dem, amma Kashile ka'a kama'i ki ili dem.
- ⁵Musa kagbashi ka'a ka na Kashile ku ushuki n ayi m kpa'a ku ni dem, ulinga u ni agisana a da a ili i na Kashile ko kuyotsongu uma na kelime.
- ⁶Amma Kishi Maku ma Kashile ma'a, ayi da kparamu Kashile ku ushuki n ayi wi inda kpa'a ku ni. Atsu da kpa'a ku ni, ci lya'a baci kelime n kuneke adu babu kukasakpa adama a ili i na ci kedei apa'a.

U ga'an ta ci lya'a kelime n kutono Kashile

⁷Ta nannai tsu na Ayinviki a K̄ashile a danai, “Vu pana baci kalakatsu ka K̄ashile anana,

⁸kaṭa vi ya'an ugbawansuvu ba, tsu na ikaya i dā i ya'in a ayin a na a kasakpai kutono K̄ashile, ana o kondoi K̄ashile na de a kakamba.”

⁹K̄ashile ka danai, “O kondoi mu kau adama a na e ene ili i na n kuya'an, ko a na e enei de ili i na n ya'in a katsuma ka aya amangere.

¹⁰Da n ya'in wupa n ele, da n danai: ‘Adu e le ayin tutu a tsu kasakpa mu ta. A iwain kuya'an ili i na n danai le.’

¹¹N ya'in wupa da n kucinai, ‘A kuciya kuvuka ku va ba, ko kenu.’ ”

¹²Uma a va, ya'in mayin kaṭa vuza yoku vu da u ya'an n kadu ka gbani-gbani ka na u iwan kuneke kadu ba. Kadu ka na ki nannai ka tsu zuwa da ta i iwan K̄ashile ka wuma.

¹³I nekenei kadanshi ku utsura u kadu a kanna dem. I lya'a kelime nannai a na ayin a buwai lo bili e kudeke “Anana.” I ya'an baci nannai ba, unushi wi ta a kuyansa aza o yoku a da kaṭa u zuwa le a ya'an n ugbawansuvu.

¹⁴Ci baci n uneki wa adu ali a kubana a uteku, a kuzuwaka K̄ashile utsura tsu na ci gitai de, ci ta a kuciya ili raka i na yi i Kishi.

¹⁵Katagarda ka Cida ka danai, “Vu pana baci kalakatsu ka K̄ashile anana, kaṭa vi ya'an ugbawansuvu ba, tsu na ikaya i dā i ya'in a ayin a na a kasakpai kutono K̄ashile.”

¹⁶Anan yayi a panai kalakatsu ka K̄ashile da a kpadai kutono yi? Aza a na Musa wu utakai a idika i Masar raka.

¹⁷Anan yayi a zuwai K̄ashile wupa ali aya amangere? Wi ta a wupa n aza a na a ya'in unushi, aza a na a kuwai de a kakamba.

¹⁸Anan yayi K̄ashile ki a kuya'an kadanshi n ele ana u kucinai u danai a kuciya kuvuka ku ni ba, ko kenu? U ya'an ta kadanshi n aza a na a kpadai kupanaka yi.

¹⁹Tsu tawa ta ci yeve a fuda a uwa a kuvuka ku ni ba, adama a na a iwan ta kuneke adu.

Aza a Ibrahim 4

K̄ashile ke nekei kuvuka

¹K̄ashile ka ya'ankai tsu uzuwakpani ci ta a kufuda ku'uwa a kuvuka ku ni. Adama a nannai, tsu zuka kaṭa vuza yoku vu tsu u kpadu kufuda ku'uwa de ba.

²Tsu pana ta akaka a, tsu na aza a Israila a panai va. Amma a iwain kuneke adu n ili i na a panai va, da akaka a a kpadai kubanku le.

³Ɔtsu dā koci aza a na ci nekei Ɔdu tsa kufudā ku'uwa a kuvuka ku ni. Uteku u na Kāshile ka danai, “N ya'in wupa dā n kucinai, ‘Ɔ kuciya kuvuka ku va ba, ko kenu.’ ” U dana tā nannai ko a na kuvuka ku ni ku ya'in dē ulapuli kafu u ya'an aduniyan.

⁴A Katagarda ka Cidā u dansa tā ukuna u kannā ke cindere Ɔ k̄atsuma ke kuden ku te: “A kannā ke cindere dā Kāshile ku uvukai n ulinga u na wi ishi a kuya'an raka.”

⁵Ci kece tā kpmu a ayin o yoku u danai, “Uma a nam pa a ku'uwa a kuvuka ku va ba!”

⁶Aza a na Ɔ gitai kupana Arabali a Singai a Ɔ ciya kuvuka ku nan lo ba, adama a na o tonon Kāshile ba. Amma ali n gogo na mayun dā uma o yoku a ku'uwa a kuvuka ka.

⁷Da Kāshile ka zuwai kannā ko yoku ka na uma a ku'uwa a kuvuka ku ni, kannā ka nan lo ka dā u ci dēke, “Anana.” A Katagarda ka Cidā ka na a ya'in kadanshi ukuna u ni, Kāshile ka danai u Mogono Dawuda,† “Vu pana baci kalakatsu ka Kāshile anana, k̄atā vi ya'an ugbawansuvu ba.”

⁸Idika i Kana'ana† Ɔ ubutā u na Joshuwa† u bankai le, u dāda ubutā u savu u kuvuka u nam pa wa ba. Ishi baci ta nannai, Kāshile ki ishi a kuya'an kadanshi kpmu adama a kannā ka kuvuka ko yoku ba.

⁹Na va u dana tsu tā a na ayin a kuvuka a uma Ɔ Kāshile k̄atā a yawa ba. Ayin a kuvuka a nam pa i tā an kannā ke cindere ka na Kāshile ku uvukai.

¹⁰Vuza na baci de dem u uwai a kuvuka ku Kāshile, wi tā a kuvuka n ulinga u ni, tsu na Kāshile ku uvukai ana u kotsoi kuya'an aduniyan.

¹¹Ya'an tsu dakaka tsu na tsa kufudā adama a na tsu uwa Ɔ ubutā u kuvuka u ni, adama a na k̄atā vuza te vu tsu u k̄padā ba, tsu na a ya'in adama a uteku u na a iwain kutono Kāshile.

¹²Akaka Ɔ Kāshile i tā ci ili i wuma i na kpmu yi n utsura. A la'a tā kotokobi ka na e temgbei unā u re dem alyu. Ka tsu batsa tā k̄au ali u uwa punu asuvu Ɔ tsu, u pece ayinviki n kululu ku tsu. U tsu batsa tā kpmu e mere ma atyangi n ungu e etele. U tsu yotsongu tā e keteshe ili i na ci a kuciga kusokongu punu, dāda, ili i na ci sheshei kobolo n i na ci cikalai.

¹³Babu vuza na u kusokongu ili punu a aduniyan i na Kāshile ka kukpadā kene. U ce ene tā ili raka tsu na yi. Ɔyi dā Kāshile vuza na tsa kudana hawun ili raka i na ci ya'in.

Mogono ma anan ganu mā tsu

¹⁴Ci Iya'a kelime n kugbabarangu ili i na tsu danai ci neke tā Ɔdu. Ci ya'an nannai adama a na ci tā m mogono ma anan ganu, Yesu Maku mā Kāshile, vuza na u bonoi gadi Ɔ Kāshile.

¹⁵U fudai u yevei a na ci babu utsura. Kalijani ka dakakai uteku u na u kufudā adama a na u zuwa yi u ya'an unushi, amma ayi Kishi u sa'wa kuya'an unushi ba, ko kenu.

¹⁶Ya'an ci yawa devu n Kashile babu wovon. Ayi da vuza na wi o kuyotsongu uma kasingai. Ci yawa baci devu nannai, wi ta a kuya'anaka tsu kasingai kata u banka tsu ayin a na baci ci a kuciga.

Aza a Ibrahim 5

¹Kashile ka tsu zagba ta mogono ma anan ganu dem a ubuta wa aza a ni, kata u neke le ulinga u kutono n uma e le a ubuta u Kashile adama a na a ya'an alyuka n kune'e adama a unushi.

²Mogono ma anan ganu ma feu ma tsu namba ta utsura tsu uma a na a buwai. I dafa i zuwai da u fudai u tonoi sawu n aza a na a ya'ansai unushi adama a na i n uyevi wi ili i singai ba.

³Adama a na wi ta n unambi wu utsura, mayun da u ya'an alyuka adama a unushi u ni kobolo n unushi u uma.

⁴Babu vuza na u kufuda kuzagbaka kaci ka ni tsugbayin tsu na wo okpo mogono ma anan ganu. Vuma u tsu fuda ta wo okpo mogono ma anan ganu koci adama a na Kashile ka'a ke dekei ni, tsu na u dekei Haruna.†

⁵Ta feu ki nannai u Kishi. Wo okpoi mogono ma anan ganu, amma u zagba kaci ka ni adama a na u ciya tsugbayin ba. Kashile ka'a ka danai ni, "Avu da Maku ma va. Anana mo okpo ta Eshevu."

⁶A ubuta u yoku, Kashile ka danai, "Avu ganu da ko wanai, tsu na Malikisada† wi ishi ganu."

⁷A ayin a na Yesu wi ishi a aduniyan, u folono ta Kashile, vuza na wi n utsura wi isa yi a ubuta wu ukpa, u ya'an ta nannai n kaca'a kobolo n kujilya. Mayun da u cikpai Kashile, Kashile kparamu ka panakai ni mayin ili i na u danai.

⁸Ko a na Yesu wi Maku ma Kashile, u pi'isai uteku u na u kupanaka Kashile adama a ili i na u takacikai.

⁹Ana u kotsoi kuya'an ili i na i gal'in u ya'an, da wo okpoi vuza na u kuzuwa uma a ciya wishu u babu uteku, aza a na a ci ya'ansa ili i na u tsu dana le a ya'an.

¹⁰Ta nannai Kashile ka zuwai Yesu wo okpo mogono ma anan ganu, tsu Malikisada.

Kata i kasakpa kutono Kashile ba

¹¹Ci ta n ili n abundai i kudansa adama a ukuna u nam pa, amma i cana kudansa e keteshe ba, adama a na i ci dika ukuna gogo ba.

¹²Yi isa ta de Yesu m megeshe ma de, u gal'an ta i kana kuyotsongusu uma o yoku. Kucikpa i cigai i ciya vuza yoku u yotsongusu da kparamu kupi'isa ku iyain ka akaka a Kashile. Yi ta tsu nrebu n na m buwai a kapa mani ana u gal'in i gitā de kulya'a tsuwa'a.

¹³Vuza na baci kata a kasai mani ba, u kuyeve ili i derere ko i gbani-gbani ba.

¹⁴Amma uma a gbara-gbara a ci lya'a ta tsuwa'a tsu na nrebu mi a kufuda kulya'a ba, a pilisa ta de tutu kpamu tsu na ili i singai yi kau n ili i gbani-gbani.

Aza a Ibrahim 6

^{1-3A}ugiti i pilisai kuyotsongusu kakau ku iyain, ku na ki ku nrebu. Kuyotsongusu ku nam pa ku dada ci shika unushi u tsu u na u tsu tuka n ukpa, kata kpamu ci ya'an n uneki u kadu n Kashile. Kuyotsongusu ku da kpamu ku kusumbu ka akucina n kuzuwaka ke ekiye. Kuyotsongusu ku ukuna u kudenga a ubuta wu ukpa kobolo n ukuna wa afada a babu uteku. Ukuna u nam pa raka wi ta punu a ubuta u kuyotsongusu ku iyain ku nam pa. Amma i yeve ta de ukuna u nam pa. Adama a nannai tsa kudansa ukuna u le gogo na ba, amma Kashile ku ushuku baci, tsa kulya'a ta kelime n kudansa ukuna u kuyotsongusu ka aza a gbaragbara.

⁴Uma o yoku a kasakpa baci kuneke adu n Kirisiti Kishi, babu vuza na u kuzuwa le kushika unushi kpamu. N ayin a cau a de, uma a nam pa a isa ta kutashi ku Kashile da e pedei kunele ku ni. Ele i ta kobolo n aza a na a isai Ayinviki a Kashile.

⁵E yeve ta uteku u na akaka a Kashile i n uga'in, da kpamu e pedei utsura u ayin a na a kutawa ana Kashile ka kulya'a tsugono kau.

⁶Ana a isai ili i nan lo raka, dada a shirikpaka Kirisiti Kishi kucina. Wi a kuya'an o bonoko uma tsu nan lo a shika unushi kpamu ba, adama a na i ta o kudoku kubapa Maku ma Kashile† a madanga ma atakaci† ana a iwain ni. I ta e kuneke yi wono e kelime ka uma dem.

⁷Uma o yoku i ta ci idika i na i ciyai mini kau. Kata i matsa mayin e ekiye a aza a na a ya'in de vicimba. Kashile ka tsu zuwaka ta idika i nan lo unasingai.

⁸Uma o yoku i ta ci idika i na i tsu matsa awana m mita ma kavama, babu kumatsa ili i yoku. Kashile ka ci ya'anka ta idika i nan lo ya una, kata akina o songu i da gbende.

⁹Uma a va a na n cigai, ko ci ya'an baci kadanshi nannai, ci a kumuda kadu n adfa ba. Ci yeve ta yi ta a uye u singai, uye wu wishi.

¹⁰Kashile ka ci ya'an ta afada a ni ayin tutu n uye derere u na u ga'in. Wi ta a kuciba n ulinga u na i ya'in, kata kpamu u ciba n ucigi u na i yotsongi a kubana wa ni a ayin a na i bankai uma a ni. Wi ta kpamu a kuciba a na i buwai a kubanka le ali n gogo na.

¹¹Ili i na tsu la'i n kuciga i dada i lya'a kelime n kuya'an nannai ali a kubana a uteku, adama a na i yeve ili i na i zuwakai apa'a yi ta a kuya'an mayun.

¹²Ci ciga da yo okpo orogo ba. Kucikpa i tono agisana a aza a na i a kisa ili i na Kashile ka ya'ankai le uzuwakpani adama a uneki u kadu n uremi u kadu u le.

Kashile ka ci ya'an ta ili i na u ya'in uzuwakpani

¹³Ana Kashile ka ya'ankai Ibrahim† uzuwakpani, u kucina ta kuya'an ili i na u ya'ankai uzuwakpani wa. U kucinai nannai n kula ku ni, adama a na babu vuza na kpamu u la'i Kashile.

¹⁴U danai, “Mpa, Vuzavagudu, mi t̄a a kuzuwaka wu unasingai, kaṭa n neke wu ntsukaya n aḅundai!”

¹⁵Ibrahim u remei kaḁu ḁa u vanai ili i nam pa i t̄awa, ḁa ta na u ciyai ili i na Kaḥile ka ya'ankai ni uzuwakpani wa.

¹⁶Uma i baci a kuya'an akucina, a tsu kucina t̄a n kula ku vuza na u la'i le m gbayin. Akucina o yotsongu t̄a ili i na a danai va mayun ḁa, kaṭa kanananai ko kotso ta na raḁa.

¹⁷Kaḥile feu ka ya'in akucina, adama a aza a na a kuciya uzuwakpani wa e yeve a na mayun ḁa u ḁa wi, wi ta na a kusaba'a u ḁa ba.

¹⁸Ili i re i nan lo ya kusaba'a ba: Kaḥile ka ya'an baci uzuwakpani, wa kuya'an a'uwa ba, u kucina baci kparamu, wa kuya'an a'uwa ba. Ili i nam pa ya i tsu dokusu t̄a utsura u kaḁu, aṭsu na tsu sumai tsu t̄awai u Kaḥile adama a na wi isa tsu. E ci neke tsu t̄a utsura adama a na tsu ḅana apa'a a na u nekei tsu.

¹⁹⁻²⁰Apaa a nan lo a gbama t̄a punu a aḁu a tsu uteku u na kashamkpatu ki iyum ka ci shamkpa m kparamu a ubuta u te. Vuza na tsu zuwai apaa wa ni ayi ḁa Yesu, vuza na u uwai n ubuta u kakashi ka na a palakai utsutsu wa sai a ubuta u Mololo ma na ma La'i n Cida† gaḁi a Kaḥile. U ya'ankai tsu nannai. Wo okpoi mogono ma anan ganu vu tsu ko wanai, tsu Malikisada.

Aza a Ibrahim 7

Ganu Malikisada

¹Malikisada† vu nam pa mogono ma'a a likuci i Salem n ganu vu Kaḥile Mala'imili. Ana Ibrahim wi o kubono a kpa'a a ayin a na u lya'i ngono n nashi ma n kuvon, Malikisada wu utai u gasai n ayi ḁa u zuwakai ni unasingai.

²Da Ibrahim u nekei ni ili i te a katsuma ka kupa dem i na u bonokoi a ubuta u kuvon wa. Ili i iyain i na ci cigai kudansa adama a Malikisada i ḁaḁa, kula ka ku ḁaḁa, “mogono ma na ma ci ya'ansa ili yu usubi.” Ayi ḁa kparamu “mogono ma matana” adama a na Salem ḁaḁa “matana.”

³Babu vuza na u yevei esheku ko anaku a Malikisada, n ubuta u na wu utai, n ayin a na a matsai ni, ko ayin a na u kuwai. Wi t̄a tsu Maku ma Kaḥile wi t̄a kparamu o kokpo ganu ko wanai.

⁴Zukai bili n uteku u na Malikisada wi ishi n tsugbayin! Ko Ibrahim, akaya a gbayin a aza a Israila, e yeve t̄a uteku u na Malikisada wi ishi n tsugbayin ana u nekei ni ili i te a katsuma ka kupa ki ili i na u dikai a ubuta u kuvon.

⁵Wilā u yotsongu tsu t̄a u dana anan ganu raḁa u ga'an t̄a a utā e kelentsu ke Levi,† ntsukaya mi Ibrahim. Wilā kparamu u yotsongu tsu t̄a u dana ntsukaya mi Ibrahim raḁa sai e neke anan ganu ili i te a katsuma ka kupa a ili i na a ciyai dem, ko a na anan ganu a nan lo i punu a katsuma ke kelentsu ke le.

⁶Malikisada ayi kelentsu ke Levi ka'a ba, amma da wi isai ili i te a katsuma ka kupa a ubuta wi Ibrahim. Da u zuwakai Ibrahim unasingai, vuza na wi isai de uzuwakpani u Kashile.

⁷Yaba dem u yeve ta a na vuza na wi n utsura u zuwaka vuza yoku unasingai, u tsu la'a ta vuza na wi isai unasingai wa n tsugbayin.

⁸Anan ganu a ci isa ta ili i te a katsuma ka kupa ki ili i na uma a ciyai, ko a na i uma koci a na a kukuwa. Amma Malikisada u la'a le ta m gbayin, adama a na Katagarda ka Cida ko yotsongusu ta a na wi n wuma.

⁹Ci ta feu a kufuda kudana a na ntsukaya n Levi, aza a na a ci isa ili i te a katsuma ka kupa, a tsupa ta feu i da ana Ibrahim u tsupai Malikisada ili i te a katsuma ka kupa.

¹⁰Babu na a matsai Levi, amma ayi bi'i a ikyamba ya akaya a ni Ibrahim ana Malikisada u gasai n ayi.

¹¹Ko a na Wilu u Musa u danai anan ganu sai a ya'an ntsukaya n Levi, anan ganu a nan lo a kufuda kuzuwa vuza te wo okpo vuza vu mariki uteku u na u yotsoi ba. Adama nan lo sai a ciya ganu tsu Malikisada, amma a umaci u Haruna ba.

¹²Ayin a na baci kparamu ganu vi yoku kau u tawai, mayun da a saba'a Wilu wa feu.

¹³Ci ta a kudansa ukuna u nam pa adama a Kishi, vuza na wu utai e kelentsu ko yoku kau. Babu vuza e kelentsu ka nan lo vu na u sa'wai kuya'an ulinga u tsuganu a katalikalyuka.

¹⁴Yaba dem u yeve ta a na wu utai e kelentsu ka Yahuza,† Musa ta na u dana a na anan ganu a kuta e kelentsu ka nan lo ba.

Kishi ki ta tsu Malikisada

¹⁵Na va ta na wo okpo ta kparamu teshe ana ce enei ganu vi yoku vu tawai, vuza na wi tsu Malikisada.

¹⁶Vuma vu nan lo e deke yi ganu adama a ikaya i ni ko wilu ba, amma adama a utsura u wuma u ni u na wi o kukotso ba.

¹⁷Katagarda ka Cida ka danai adama a ni, "Avu ganu da ko wanai, tsu na Malikisada wi ishi ganu."

¹⁸Gogo na a zuwa ta wilu u cau paki, adama a na u da wi ta babu utsura n wasasa kparamu.

¹⁹Wilu u Musa u fuda u zuwa ili yo okpo uteku u na u yotsoi ba. Amma gogo na Kashile ke neke tsu ta ili i na i la'i n kuga'an, ci kede apa'a n i da. Tsu nan lo tsu da ta na tsa kuyawa devu n Kashile.

²⁰Kashile ka kucina ta a na Kirisiti Kishi u kokpo ganu ayin tutu, amma u ya'an ka ganu vi yoku lo tsu nam pa ba.

²¹Yesu koci dā u danakai: “Mpa, Vuzavagudu, n kucina t̄a n ili i nam pa, mi ta na a kusaba'a kaḍu k̄a v̄a ba. ‘Avu ganu dā ko wanai.’ ”

²²Yesu dā vuza na u zuwai uzuwakpani wa wo okpo mayun, u na u la'i u na K̄ashile ka ya'in m Musa a kuga'an.

²³N ayin a cau, ganu u kuw̄a baci, wi a kulya'a kelime n kokpo ganu ba. Dadā i zuwai dā anan ganu o yongoi lo n aḅundai.

²⁴Amma Yesu ganu dā wi ko wanai; tsuganu ci ni tso kukotso ba.

²⁵Adama a nannai, ayi dā wi gogo na, n ayin tutu, vuza na u kufudā wa kisa aza a na a t̄aw̄ai u K̄ashile n ubut̄a u ni. Wi t̄a n wuma ko wanai adama a na u folono K̄ashile adama a ele.

²⁶Yesu dā mogono ma anan ganu ma na ci a kuciga, adama a na u tsu b̄ank̄a tsu t̄a a uye dem. Ili i na u ci ya'an i ci yokpo t̄a K̄ashile. Wi t̄a babu unushi. K̄ashile ke'we yi t̄a kau n aza a aduniyan a na a ci ya'an unushi. Da u nekei ni ubut̄a u na u la'i n tsugbayin na dē gadi.

²⁷Ayi wi tsu anan ganu vu na vu buwai ba, aza a na sai a ya'an alyuka kanna dem, a ci lyuka t̄a bi'i adama a unushi u le, kaṭa e yeve a lyuka adama a unushi u uma. Amma Yesu u ya'an t̄a ili i nam pa kute, dā ta na wu untsakai adama a ayin r̄ak̄a, ana u lyukai kaḍi ka ni a madanga ma atakaci.

²⁸Wil̄a u danai uma o okpo t̄a ngono n anan ganu, ko a na a fudā a ya'in uteku u na u yotsoi a ya'an ba. A ugiti bi'i, K̄ashile ke nekei Musa Wil̄a wa. Ana u kotsoi kuya'an nannai, dā u yevei u zuwai Maku mā ni mo okpo mogono ma anan ganu n akucina. Ayi dā u fudai u ya'in ili r̄ak̄a i na K̄ashile ka cigai ni u ya'an.

Aza a Ibrahim 8

Kishi ka'a mogono ma anan ganu mā tsu

¹Ili i gbayin i na ci a kudansa i dādā na: Ci t̄a m mogono ma anan ganu vuza na wi a idashi e kukiye ku usingai ku kakuba ko tsugono k̄a K̄ashile Mogono mi Ili R̄ak̄a na dē gadi.

²Mogono ma anan ganu mā tsu wi t̄a a tsugbashi o Mololo ma na ma La'i n Cidā,† a ubut̄a u kucikpa u mayun u na K̄ashile ka ya'in, amma a ubut̄a u na uma a ya'in ba.

³Mogono ma anan ganu dem mi t̄a n ulinga u kuneshe kune'e n alyuka u K̄ashile. Tsu nan lo mogono ma anan ganu mā tsu u ga'an t̄a u neke feu K̄ashile ili.

⁴Wi ishi baci punu na aduniyan, u kokpo ganu ba, ko kenu, adama a na anan ganu i ta lo punu na, aza a na o tsu tono Wil̄a a ubut̄a u kuneke K̄ashile kune'e.

⁵Ulinga u na a ci ya'an tsu anan ganu iyoci i dā koci ko kululu ki ili i na yi dē gadi. Derere dā n tsu na ki ishi m Musa. Ana Musa wi o ofobuso adama a na u ya'an Mav̄ali mā K̄ashile, K̄ashile ka danai ni, “Ciba n ayin a na vi a kusan ka, dā n danai nu uteku

u na va kuya'an ma'a derere. Zuka mayin k̄at̄a vi ya'an Maṽali ma tsu nan lo tsa derere.”

⁶Amma ulinga u tsuganu u na Kaṣhile ke nekei Yesu u la'a t̄a ulinga u na e nekei anan ganu a na a buwai. Tsu nan lo tsu d̄a feu, uzuwakpani u savu u na Yesu wu ut̄ak̄ai a ubut̄a u Kaṣhile d̄a u tuk̄ai uma a ni u la'a t̄a u kuku wa. Na va d̄ad̄a adama a na ayin a na Kaṣhile ka ya'in uzuwakpani u savu wa, ili i na u danai u kuya'an i la'a t̄a ili i na u danai u kuya'an a uzuwakpani u kuku.

⁷Ishi baci uzuwakpani u iyain wa u fud̄a u ya'an ili dem i na wi ishi a na wa ya'an, ishi k̄pamu o kudoku a ya'an uzuwakpani u ire wa ba.

⁸Amma Kaṣhile a k̄aci k̄a ni we ene t̄a uma a fud̄a a ya'an tsu na u yotsoi a ya'an ba, d̄a u danai: “N dana d̄a, ayin i t̄a lo a kut̄aw̄a, a na n kuya'an uzuwakpani u savu n aza a kpa'a ki Israila kobolo n aza a kpa'a ku Yahuza.

⁹Uzuwakpani u nam pa u kuya'an tsu uzuwakpani u na n ya'in n ikaya i le ba, ana n kan̄ai le n ekiye d̄a mu ut̄ak̄ai le a id̄ika i Masar.† Amma d̄a a iwain kutono u d̄a, d̄a ta na n shirikp̄ak̄ai le kucina.

¹⁰Amma uzuwakpani u savu u na n kuya'an n uma a Israila a ayin a na a kut̄aw̄a a d̄a na: Mi t̄a a kuzuwa kuyotsongusu ku v̄a e kusheshe ku le, k̄at̄a n d̄ana ku d̄a punu a ad̄u e le. Mi t̄a o kokpo Kaṣhile ke le, k̄at̄a ele o okpo uma a v̄a.

¹¹Uma o kudoku k̄pamu o kuyotsongusu aza e le ba, a dana, ‘Yevei Vuzavagudu,’ adama a na uma rak̄a i t̄a e kuyeve mu, a kugit̄a a vuza na u lali n kenu a kubana a vuza na u lali m gbayin.

¹²Mi t̄a a kucinukpaka le adama a kawuya ka na a ya'in, mi k̄pamu o kudoku ma ciba n unushi u le k̄pamu ba.”

¹³Ana Kaṣhile ki a kadanshi ku uzuwakpani u savu, na va u yotsongu t̄a a na u zuwai d̄e u iyain wa wo okpoi gbani. Ili i na k̄pamu i kutsai d̄a yo o'oi yi t̄a a kupuw̄anka babu megeshe.

Aza a Ibrahim 9

Wil̄a u kuku adama a kucikpa Kaṣhile

¹Punu a uzuwakpani† u iyain u nan lo u na Kaṣhile ka ya'in n aza a Israila, u dana t̄a uma uteku u na a kuya'an kucikpa derere, d̄a k̄pamu u danai le uteku u na a kuya'an Maṽali ma Kaṣhile, a ubut̄a u na a kucikpa yi.

²A ya'in Maṽali ma na e pecuki nlolo e re. Punu asuvu o mololo ma iyain a zuwai kashamk̄patsu k̄a mak̄uni kobolo n kirikpa m burodi vu na e nekei u Kaṣhile. E d̄eke t̄a mololo ma nam pa ma Mololo ma Cida.

³Kakashi ka na a palakai utsutsu wa ki t̄a lo ka na ke pecei nlolo n re ma. E d̄eke t̄a kunu ku ire ka Mololo ma na ma Lali n Cida.

⁴Punu asuvu o mololo ma nan lo ma ta punu katalikalyuka† ki ka na a padai n azanariya, a ubuta u na o tsu songu ili i magulani.† Punu o mololo ma Akpati vu Uzuwakpani† vu madanga vi ta punu, vu na a padai n azanariya a akambu raka. Punu asuvu a Akpati vu Uzuwakpani va ili i tatsu yi ta punu: Ili i iyain i na yi punu i dafa madiki ma azanariya ma na a shatangi m mana.† Ili i ire punu i dafa kalangu ka Haruna† ka na ko topoi. Ili i tatsu i na yi punu i dafa nshemberu ma atali n Wila Kupa wa a ufani gadi vi le.

⁵Gadi va Akpati va, ta de a yimai ili i wuma i re ye evelyu i na i yotsongi a na Kashile ki lo. E petikpei evelyu e le gadi vu kapalatsu ka Akpati ka, a ubuta u na Kashile ka cinukpakai n unushi. Amma tsa kufuda tsa dansa ili dem adama a ukuna u nam pa gogo na ba.

⁶Ayin a na baci o kotsoi kufobuso ili dem tsu nam pa tsa, anan ganu a tsu uwa ta punu o mololo ma iyain a kanna dem adama a na a ya'an ulinga u le.

⁷Amma mogono ma anan ganu endelen ma da ma tsu uwa asuvu o mololo me ire ma, u ci ya'an ta ta na feu nannai va kute a kaya dem. U tsu uwa o Mololo ma na ma La'i n Cida va babu u dika mpasa a ku'uwa ba. U tsu lyuka ta mpasa ma u Kashile adama a unushi u kaci ka ni, n adama a unushi u na uma a ya'in babu e yeve ayin a na a ya'in u da.

⁸Ayinviki a Kashile a ya'in ulinga n ili i nam pa adama a na i yotsongu a na Wila kobolo m Mavali a buwa baci lo a kuya'an ulinga u le, uye a ku'uwa o Mololo ma na ma La'i n Cida a kubayuwu u da ba.

⁹Na va agisana a da adama a ayin o gogo na. U yotsongu ta a na kune'e n alyuka† a na a lyukai a kukpada kuzuwa kadu ka vuza na u ya'in kucikpa ko okpo cida tsu na u yotsoi.

¹⁰Wila u nam pa adama a ukuna u kulya'a n kuso'o n iza'ashi i da koci. Wila wi ikyamba u da, da Kashile ka zuwai uma o tonu u da ali sai a ayin a na a ya'in uye u savu.

Mpasa n Kirisiti Kishi

¹¹Amma Kirisiti Kishi da gogo na wo okpoi mogono ma anan ganu a ubuta wi ili i singai raka i na i tawai de. U uwa ta de a ubuta u gbayin u kucikpa na de gadi u na u la'i n ugalin. Ekiye a uma a da a ya'in u da ba, u da wi punu a aduniyan a nam pa feu ba.

¹²Kute adama a ayin dem, u dikai alyuka a mpasa u ukai punu asuvu o Mololo ma na ma La'i n Cida ma nan lo, amma mpasa mu nlala nu ndendem n da ba. U dikai mpasa n ni, ana u ya'in nannai kparamu, da u ciyakai tsu wishu u na u kukpada kukotso.

¹³N ayin a cau, ana uma a nusai, ikyamba i le yo okpo ta cida ana anan ganu a zazakai le mpasa mu nlala m mo obomburon, da a bulangi kparamu kokomo ka na e kenuki a ubuta u kusongu mashan ma kanaka.

¹⁴Amma Kishi u ya'an unushi ba, ko kenu, amma dā u nekei kaci k̄a ni tsa alyuka u Kashile a ubut̄a wa Ayinviki a na i n wuma ko wanai. Dada i zuwai mpasa n ni n la'i n utsura k̄a u dā n zuwai adu a tsu o okpoi cida a ubut̄a wi ili i na i tsu tuka n ukpa. Gogo na ci ta a kufuda tsa ya'anka Kashile ka wuma tsugbashi!

¹⁵Na va dada ili i na i zuwai da Kishi wo okpoi vuza na u fobusoi uzuwakpani u savu, kata aza a na Kashile ke dekei a ciya a isa unasingai u na u kukpada kukotso, u na Kashile ka ya'in uzuwakpani. I ta a kufuda kuya'an ili i nam pa adama a na Kishi u kuwa ta da u nekei uma ubaruwif adama a unushi u na a ya'in ele bi'i o kutono uzuwakpani u iyain wa.

¹⁶Uzuwakpani tsu nam pa wi ta tsu vuma vu na u danai e kepepa uteku u na u cigai e pecuku udukuyan u ni ayin a na baci u kuwai. Amma i ta a kufuda kupecuku ucanuku wa koci a ayin a na baci yaba dem u yevei vuma u kuwa ta.

¹⁷Kepepa ka ki ta n utsura koci a ayin a na baci vuza na u danai ka'a u kuwai. Ko vuza wa kufuda wa kisa ili i yoku ba, vuza wi baci n wuma bi'i.

¹⁸I dada i zuwai ko uzuwakpani u iyain wa u gita ba, sai nu mpasa koci n na n kuyotsongu ukpa.

¹⁹A ugiti, Musa u danai uma raka kadanshi ku utsura dem ka na ki punu a Wila. Dada u tonoi n kudika mpasa mu ndendem nu nlala da u satarai n da m mini. Da u dikai cileme tsu mokyon tsu na ci urumbuki ushili m menju ma mashanaka adama a na u zaza n da a katagarda ka Wila ka n uma raka.

²⁰U danai, "Na va dada mpasa n na n ya'ankai uzuwakpani u na Kashile ke nekei da kadanshi ku utsura i tono."

²¹Tsu nan lo tsu da feu, Musa u zazai mpasa a Mavali ma Kashile n ili raka i na a ci ya'anka ulinga a ubuta u kucikpa.

²²Wila u dana ta ili raka sai a zazaka i da nu mpasa kata i da i ciya yo okpo cida. Kashile feu ki a kucinukpaka n unushi babu mpasa n na n kuyotsongu ukpa ba.

Ukpa u Kishi u tsu takpa ta unushi

²³Ili i nan lo ya i da i zuwai le a takpa nshinda m Mavali ma Kashile n ili i na yi punu dem nu mpasa mu nnama. Ili i nam pa ya iyoci da koci yi ili i na yi de gadi. Amma alyuka a na a takpai nshinda mi ili i mayun i na yi de gadi a la'a ta alyuka a nnama.

²⁴Kishi u uwa asuvu o Mololo ma na ma La'i n Cida ma na uma a ya'in ba, adama a na iyoci i da koci i mololo ma mayun. U uwai punu asuvu a gadi a, wi ta de kparamu n Kashile gogo na adama a na u banka tsu.

²⁵U uwa kparamu gadi adama a na u doku u lyukasa kaci ka ni kparamu ba, tsu mogono ma anan ganu ma aduniyan ma na ma tsu uwa o Mololo ma na ma La'i n Cida a kaya dem adama a na u lyuka mpasa m manama.

²⁶Ishi baci u lyuka kaci ka ni kaya dem, wi ishi ta a kutakacika a ayin n abundai ali n ayin a na a ya'in aduniyan. Amma gogo na devu n uteku, da u kucikpa u tawai kute

adama a ayin dem, adama a na u takpa utsura wu unushi ko wanai ana u kuwaj tsa alyuka adama a tsu.

²⁷Mayun da yaba dem u kuwa kute, ka nan lo ka ya'an baci kata Kashile ka ya'anka le afada.

²⁸Adama a nannai Kishi u kuwaj kute koci adama a na u takpa unushi u uma n abundai. Amma u tawa baci kparamu, adama a kutakpa unushi a da kparamu ba. Wi ta a kutawa adama a na wi isa yaba dem vu na wi a kuvana yi.

Aza a Ibrahim 10

Alyuka i lo kparamu ba

¹Wilaj u Musa wi ta ci iyoci yi ili i singai i na i kutawa. Iyoci i nam pa ya i dafa ili i mayun ya ba, adama a na i da ya kufuda kuzuwa uma a ya'ansa tsu na wu untsai ba, ko ishi a ya'an alyuka kayaj dem.

²Wilaj wa u fuda baci u zuwa le o okpo cida uteku u na u yotsoi a ya'an, ishi ta a kusakpa kuya'an alyuka a. Kashile ki ishi ta a kuza'aj unushi wa aza a na i a kuya'an kucikpa kute adama a ayin dem, kata ta na adu e le o okpo babu wono.

³Amma ta nannai ba! Alyuka a nam pa a tsu zuwa le ta a ciba n unushi u le kayaj dem.

⁴Ili i na i zuwai i dafa mpasa mo obomburon nu nlala mi a kufuda ma takpa unushi ba.

⁵I dafa i zuwai ana Kirisiti Kishi u tawaj a aduniyan, u danai Kashile, "Vi a kuciga alyuka a nnama n e kune'e ki icajashi ba. Amma vi neke mu ta ikyamba adama a na m panaka wu.

⁶Nnama n na o songi a katalikalyuka n alyuka adama a unushi o yokpo wu ba.

⁷Da n danai Kashile, 'Mpa da na, n tawa ta adama a na n ya'an ili i na vi cigai, uteku u na a danai adama a va a Katagarda ka Cida.' "

⁸Punu a Katagarda ka Cida ka nam pa u dana ta a ugiti bi'i, "Vi a kuciga alyuka n kune'e ba. Vi a kuciga alyuka o kusongu n kune'e ku na ka kutakpa unushi ba. Ili i nan lo i yokpo wu ba." (Ko a na ili i nam pa i dafa alyuka a na Wilaj u danai u galin a ya'an.)

⁹Da u danai, "Mpa da na, Kashile, n tawa ta adama a na n ya'an ili i na vi cigai." Da Kashile ko gboroi alyuka a kuku a raka, da u zuwai alyuka a Kishi a unaj u wa a da.

¹⁰Adama a na Yesu Kirisiti Kishi u ya'in ili i na Kashile ka cigai ni u ya'an, dafa ci ciyaji tso okpoi cida raka a ubuta wu unushi, adama a na u ya'an ta alyuka a n ikyamba i ni kute n adama a ayin dem.

¹¹N ayin a cau, anan ganu a ya'ansa ta ulinga u le a kanna dem, da a lya'i kelime n kulyuka alyuka a na a kufuda kutakpa unushi ba.

¹²Amma Kishi ke neke t̄a k̄aci k̄a ni tsa alyuka a na a untsakai ko wanai. Gogo na wi t̄a d̄e a idashi e kukiye ku usingai ku K̄ashile.

¹³Wi t̄a kpamu o kuyongo d̄e ali K̄ashile ka zuwa irala i ni d̄aka vu utsura u ni.

¹⁴N alyuka e te a nan lo, u bonokoi uma cida uteku u na u galin o yongo ko wanai, aza a na K̄ashile ka zuwai o okpo aza a ni.

¹⁵Ayinviki a K̄ashile kpamu a dana tsu t̄a ukuna u nam pa. A ugiti bi'i u danai:

¹⁶“Vuzavagudu u danai, ‘Uzuwakpani u na n kuya'an u d̄a na n ele a ayin a nan lo. Mi t̄a a kuzuwa kuyotsongusu ku va a adu e le, kat̄a n d̄ana ku d̄a punu e kusheshe ku le.’”

¹⁷Da u danai kpamu: “Mi o kudoku ma ciba kpamu n unushi u le n ili i gbani-gbani i na a ya'in ba.”

¹⁸Ana K̄ashile ka cinukpakai tsu unushi, ukuna u bura tsu kpamu n kudoku kuya'an alyuka ba.

Lya'i kelime n kushuku n K̄ashile

¹⁹Adama a nannai uma a va, ci t̄a a kufuda tsa uwa o Mololo ma na ma Lali n Cida† babu wovon adama a mpasa n Yesu.

²⁰U nekei ikyamba i ni adama a na u bayuwaka tsu uye u savu u na u tonoi a kubana a ubuta u wuma! Uye u nam pa ta na u dika tsu t̄a a ku'uwa a ubuta u kakashi ka na a palakai utsutsu.

²¹Ci t̄a m mogono ma anan ganu vuza na wi a kulya'a tsugono a kpa'a ku K̄ashile na d̄e gadi.

²²Adama a nannai, ci t̄a a kufuda ci yawa devu n K̄ashile. Kasakpa ci ya'an nannai n adu a singai a na i babu munlai. Mpasa n Kishi n tsu za'a t̄a adu a tsu, adu a nan lo a na a ci cibasa n ili i gbani-gbani i na ci ya'in, da tso okpoi adanshi a za'a tsu t̄a cida m mini ma cida.

²³Mayun da tsu kana kpan-kpa'an apa'a a na tsu danai a tsu a da, adama a na tsu ushuku t̄a n K̄ashile ki t̄a a kufuda kuya'an ili i na u ya'in uzuwakpani.

²⁴Ya'an ili i bura tsu n itoku i tsu, kat̄a kpamu tsu bankana n tsu na tso kuyotsongu ucigi, kat̄a ci ya'an ili i singai.

²⁵Uma o yoku a tsu gasa adama a na a ya'an kucikpa ayin tutu ba, amma kat̄a ci ya'an ci le ba. Ci lya'a kelime n kuya'ankpanai kadanshi ko kudokusu utsura u kadu, ali tsu na i yevei kanna ko kubono ka Vuzagbayin ka yawa t̄a devu.

²⁶Alyuka i lo o kudoku kuya'an adama a unushi u tsu ba, ci lya'a baci kelime n kuya'an unushi wana dai ci yeve ili i mayun.

²⁷Amma, ili i na yo okpoi i dafa tsu vana n wovon afada a na i lo a kutawa kobolo n akina a usufupi kau a na o kusongu aza a na i irala i K̄ashile!

- ²⁸Ngan n re ko n tatsu n tuka baci nu nsata n vuza yoku adama a na u iwain kutono Wilā u Musa, i tā a kutakacika vuma vu nan lo ali a kubana ukpa babu asuvayali.
- ²⁹Vuza yoku u iwan baci kuneke Maku mā Kāshile tsugbayin, u la'a tā uteku u na vuza u ku'iwan Wilā u Musa m gbani-gbani. Vuza yoku kparamu, u tuka baci n wono a ubuta wu mpasa mu uzuwakpani n na n tsu bonoko tsu cidā, † u la'a tā uteku u na vuza u ku'iwan Wilā u Musa m gbani-gbani. Nannai kparamu, vuza yoku u shika baci Ayinviki a Kāshile, vuza na u tsu yotsongu tsu kasingai ka ni, kagbani-gbani ka nan lo ke te ka'a n ka na ka buwai dem.
- ³⁰Ci yeve tā a na Kāshile ka danai, “N kutakacika tā aza na a ci ya'an kawuya. Mi tā a kutsupa le.” Da feu u danai, “Vuzavagudu wi tā a kuya'anka uma a ni afada.”
- ³¹Ili i wovon i dā kau vuma u yikpa e ekiye a Kāshile ka wuma.
- ³²Cibai n ayin a cau a dē, ana i pilisai ili i mayun yu ukuna u Kāshile a ugiti. I ya'an tā kataci kau n atakaci n abundai, amma dā i lya'i kelime n utsura.
- ³³Ayin o yoku a uka dā tā muna, dā a shikai dā a aashi a kabundai ka uma. Ayin o yoku i banka tā aza a na i kuso'o atakaci a ili i te n adā.
- ³⁴I ya'an tā kasingai a kubana wa aza a na a zuwai a kunu ku ugbashi. Ana a fabanai ili i na yi n i dā raka, i lulukpa tā m mazanga, adama a na i yeve tā yi tā n ili i na i lali n kuga'an a kuvana dā, i na kparamu i kuyongo ko wanai.
- ³⁵Adama a nannai, kata i kasakpa kuneke adu sakadi u Vuzagbayin ba, ko yi dai i cinai dā, adama a na i lya'a baci kelime n kutsurakpa kadu, yi tā a kuciya katsupu ka gbayin.
- ³⁶Pilisai uteku u na i kuyongo n kalulu gogo na, adama a na i fuda i ya'an ili i na Kāshile ka cigai, kata i ciya kparamu ili i na u ya'in uzuwakpani.
- ³⁷Uteku u na Katagarda ka Cida ka danai, “Babu megeshe vuza na wi lo a kutawa u kutawa tā. U kudokongusu ba.
- ³⁸Aza a na Kāshile ku ushuki n ele o kuyongo tā n wuma adama a uneki u kadu u le. Amma wi a kupana uyo'o n vuza na dem u bonoi n kacapa ba.”
- ³⁹Amma ci a katsuma ka aza a na o kubono n kacapa kata a namgba ba. Tsu ushuku tā n Kāshile, adama a nan lo ta na, dā wi isai tsu.

Aza a Ibrahim 11

Uneki u kadu

- ¹Aza a na e nekei adu n Kāshile a ushuku tā mayun a na u kuneke le ili i na e kedeki apa'a. A ushuku tā mayun dā n ili i na kata a sa'wai kene ba.
- ²Kāshile ku ushuku tā n uma a mani-mani adama a uneki wa adu u le.

- ³Ci t̄a n uneki u kaḍu, i daḍa i zuwai ḍa ci yevei a na Kaḥile ka ya'in kadanshi, n uye u nam pa u ḍa u ya'in aduniyan n ili i na yi punu dem. Ana u ya'in nannai, u ya'an ta ulinga n ili i na vuma u kene ba, adama a na u ya'an ili i na ce kene.
- ⁴Habilaḥ wi t̄a n uneki u kaḍu, i daḍa i zuwai ḍa u ya'in alyuka u Kaḥile a uye u na u la'i alyuka a na Kayinuḥ u ya'in n kuga'an. Kaḥile ka danai ka pana ta uyo'lo n kune'le ku na u lyukai, ḍa u ḍekei ni vuma vu usubi. Ko a na wo okpoi ḍe magasa mani-mani, ukuna u ni u buwa ta a kuya'an kadanshi n aṣu adama a uneki u kaḍu u ni.
- ⁵Anuhu wi t̄a n uneki u kaḍu, i daḍa i zuwai ḍa Kaḥile ka ḍikai ni a kubana gaḍi u ciya u kuwa ba. E ene ikyamba i ni ba, adama a na Kaḥile ka ḍika yi ta ḍe. Katagarda ka Cida ka danai kafu Kaḥile ka ḍika yi a kubana gaḍi, u zuwa ta ḍe Kaḥile ka panai uyo'lo n ayi.
- ⁶Uneki u kaḍu wi baci lo ba, vuza wa kufuḍa wa zuwa Kaḥile ka pana uyo'lo u ni ba. Vuza na baci de dem u taḗai u Kaḥile, mayun ḍa wu ushuku a na Kaḥile ki n wuma, ayi ḍa kpamu u tsu tsupa aza a na i a kulansa yi mayun.
- ⁷Nuhuḥ wi t̄a n uneki u kaḍu, i daḍa i zuwai ḍa u panai ana Kaḥile ka danai ni ukuna wi ili i na kaṭa u sa'wai kene ba. U panakai Kaḥile ḍa u she'wei kpantsu ku gbayin adama a na wi isa kpa'a ku ni. A ubuta wu uneki u kaḍu u ni u ḍa, u yotsongi a na aduniyan a nusai, ḍa wo okpoi vuza te a kaṣuma ka aza a na o bonokoi n usubi n Kaḥile a ubuta wu uneki u kaḍu u ni.
- ⁸Ibrahim wi t̄a n uneki u kaḍu, i daḍa i zuwai ḍa u panakai Kaḥile ana u ḍekei ni u bana a ubuta u yoku u na u ya'in uzuwakpani u kuneke yi. U kaṣakpai idika i ni, u yeve ta na ubuta u na u ga'in u bana ba.
- ⁹Adama a na Ibrahim wi n uneki u kaḍu, u yongoi tsu komoci a idika yu uzuwakpani. U yongoi ḍe a kaṣam, ta feu ntsukaya n ni, Ishaku n Yakubu a ya'in nannai. Da Kaḥile ke nekei le feu uzuwakpani u te.
- ¹⁰Ibrahim u ya'an ta ili i nam pa, adama a na wi ta a kuvana a na wa uwa a ubirini u na Kaḥile ka irai ḍa ka ma'i, u na i kuyongo ko wanai.
- ¹¹Saratuḥ koḅolo n Ibrahim i ta n uneki u kaḍu, i daḍa i zuwai ḍa a fuḍai a matsai maku, ko a na a kutsai kau ḍa Saratu kpamu wi madari. Ibrahim u neke ta kaḍu a na Kaḥile ki a kuya'an ili i na u ya'in uzuwakpani.
- ¹²Vuma vu nam pa u kutsa ta kau ali ḍevu n ukpa, amma ko n nannai wo okpoi akaya a uma n aḅunḍai. Mayun, uma a nam pa i ta lo n aḅunḍai a la'i kukece, tsu na azangata a gaḍi i, ko kayala a kaḅina ka mala.
- ¹³Uma a nam pa ta a kuwai nannai raḅa n uneki wa aḍu u le babu na a ciya ili i na Kaḥile ka ya'ankai le uzuwakpani. A ya'an ta maḅanga a na e enei ili i nam pa a kutawa, ko a na i ḍa yi da'in. A danai ele omoci a ḍa n aṭawashi a aduniyan a nam pa.
- ¹⁴Uma a dansa baci ili tsu nam pa, o yotsongu ta a na i a kulansa idika i na i kokpo i le.

- ¹⁵Ishi baci i lo a kucibasa n idika i na a kasakpai, babu ili i na i kusanƙa le kubono a ubuta u na ishi.
- ¹⁶Amma i ta a kulansa ubuta u na u lali n ugal'in. Ta de wi gadi. I dafa i zuwai da Kashi ke ka kukpafa kupana wono, e deke yi baci Kashi ke le, adama a na u fobuso ta de ubirini adama e ele.
- ¹⁷Ibrahim wi ta n uneki u kadu, i dafa i zuwai da u nekei Ishaku tsa alyuka ana Kashi ko kondoi ni. Ibrahim da vuza na Kashi ka ya'ankai uzuwakpani wa, amma u fobuso adama a na u neke maku me te ma ni koci tsa alyuka.
- ¹⁸N ayin a cau, Kashi ka dana yi ta de, "Ntsukaya n na n ya'ankai nu uzuwakpani i ta a kuta wi Ishaku."
- ¹⁹Ibrahim u sheshe ta Ishaku u kuwa baci, Kashi ki ta a kufuda ka dengusa yi kpamu. Wi ta adanshi Ibrahim wi isa ta kpamu maku ma ni a ubuta wu ukpa.
- ²⁰Ishaku† wi ta n uneki u kadu, i dafa i zuwai da u zuwakai muku n re n ni unasingai, Yakubu† n Isuwa.† U yeve ta a na Kashi ka kuya'anka le ili i singai na kelime.
- ²¹Yakubu wi ta n uneki u kadu, i dafa i zuwai ko a na wi a kukuwa, u telekpe kaci ka ni a kalangu ka ni dafa u cikpai Kashi. Da u zuwakai yaba dem vu muku n Isuhu† unasingai.
- ²²Isuhu wi ta n uneki u kadu, i dafa i zuwai da ana wi a kukuwa, da u ya'in kadanshi adama a ayin a na aza a Israila a kukasakpa idika i Masar. Da u danai le a pura etele a ni kobolo n ele i baci a kulaza.
- ²³Esheku a Musa n anaku a ni i ta n uneki u kadu, i dafa i zuwai da o sokongi ni ali wotoi u tatsu. E ene ta Musa merebu mo tsuloboi ma'a, a pana kpamu wovon a iwan kutono wila u mogono ba.
- ²⁴Musa wi ta n uneki u kadu, i dafa i zuwai ana u gbonguroi, da u iwain kushuku e deke yi maku me mekere mo mogono ma Masar.
- ²⁵U cikalai kuso'o atakaci kobolo n uma a Kashi, a na wa pana uyo'o wu unushi u ayin kenu.
- ²⁶We ene ta u la'a ta n kugalan u takacika adama a Kirisiti Kishi, a na wa ciya uciyi u Masar raka, adama a na wi ta a kindana katsupu ka Kashi ka na ki lo a kutawa.
- ²⁷Adama a uneki u kadu u ni, Musa u kasakpai Masar, da u kpafai kupana wovon u wupa u mogono. Musa u lya'i kelime nannai adanshi wi ta e kene Kashi ka na vuza wa kufuda we kene ba.
- ²⁸Adama a uneki u kadu u ni, u fobusoi Kadiva ka Kupasamgbani† da u zazai mpasa a utsutsu gadi n akambu dem adama a na vuza na u kutuka n ukpa u kpafa kuna ngaji mi Israila.
- ²⁹Uma i ta n uneki u kadu, i dafa i zuwai da a pasai Mala ma Shili† adanshi idika i dekpu i da. Amma ana aza a Masar o tonoi, da a kuwai punu a mala ma raka.

- ³⁰Uma a K̄ashile i t̄a n uneki u kaḍu. Ana a walai ḍa a kara'i likuci i Jeriko ali ayin e cindere, ḍa mashilya ma ni ma yikpai.
- ³¹Rahapu† kashakanlai ka'a, wi t̄a n uneki u kaḍu, i ḍaḍa i zuwai ḍa u rabasai aza a kasaka a Yahuda. Ḍaḍa i zuwai ḍa a kpaḍai kuna yi, ana a unai aza a na a iwain kupanaka K̄ashile.
- ³²N doku n neke agisana o yoku? Mi n ayin a na n kudana ḍa ukuna u Gidiyon,† m Baraka, n Sonson,† n Jefata, n Dawuda, n Sama'ila,† n eneki ba.
- ³³Uneki u kaḍu u le u banka le t̄a a lya'i utsura wi idika kakau. A ya'an t̄a ili i na yi derere, ḍa a ciyai ili i na K̄ashile ka ya'in uzuwakpani. A bayangi una wi ikawu.
- ³⁴A kimasai akina a usufukpi kau. A la'akai a ubuta wa aza a na a cigai kuna le n otokobi. Ko a na a nambai katsura, ḍa o doku a ciyai katsura. A ciya t̄a utsura kau a ubuta u kuvon, ḍa a lya'i utsura wo osoji a na i omoci.
- ³⁵Amaci o yoku o doku a isai aza e le, aza a na ishi a kuwai ḍe ḍa o bonoi n wuma. Uma o yoku a ḍa a takacikai le n abundai adama a uneki wa adu u le, ḍa uma a nan lo a danai, "Ci a kushuku tso okpo bari ba." A ya'in nannai adama a na K̄ashile ka dengusa le a ubuta wu ukpa a kubana a wuma u singai.
- ³⁶A ya'ankai aza a na a ushuki n K̄ashile ulami, ḍa kpamu a fabai le. Ḍa a shiyai aza o yoku kau n ikani ḍa a zuwai a ugbashi.
- ³⁷Aza o yoku a kuwai adama a na a vara le t̄a n atali. Aza o yoku a gbatyai le agimi e re e re. A unai aza o yoku n otokobi. Aza o yoku a buwa n ili ba, sai ukpan wu nlala adama a na a uka. O okpoi aza a unambi, ḍa a takacikai le kau.
- ³⁸Uma a nam pa uma a singai a ḍa ali ḍa aduniyan a kpaḍai kuntsa n ele. A tambalukpai a kakamba nu nsasan, ḍa o sokongi a abatsu n enle a idika.
- ³⁹Uma a nam pa raka K̄ashile ka pana t̄a uyo'o u le adama a uneki u kaḍu u le! Amma ko n nannai, ḍa a kuwai babu na a ciyai ili i na u ya'ankai le uzuwakpani.
- ⁴⁰K̄ashile ke sheshe t̄a kuya'an ili i na i kula'a bi'i n kuga'an adama a tsu, kata a ciya o okpo cida uteku u na u yotsoi o yongo kobolo n atsu.

Aza a Ibrahim 12

K̄ashile Esheku a tsu a ḍa

- ¹Ci t̄a n uma n abundai ukara'i n atsu aza a na i agisana a ili i na uneki u kaḍu wi. Tsu nan lo ya'an ci ya'an iladi i malamanai ma na mi kelime ka tsu kata tsu kasakpa ba. Tsu takpa a ubuta u wuma u tsu ili dem i na i kukpada tsu kuya'an ili i na i gal'in ci ya'an; ḍaḍa unushi u na u kubonoko tsu kacapa gogo'o.
- ²Mayun ḍa tsu zuwa ashi a tsu u Yesu, vuza na wi kagiti ku uneki u kaḍu u tsu n vuza na kpamu u kuzuwa u ḍa wo okpo uteku u na u gal'in. U takacika t̄a ḍa u kuwai a madanga ma atakaci. Amma ḍa wu ushuki n wono wa adanshi ili i ḍa ba, adama a

mazanga ma na u kuciya a kubana megeshe. Gogo na kpamu wi ta de a idashi e kukiye ku usingai ku kakuba ko tsugono tsu Kashile.†

³Cibai bi'i n Yesu tsa agisana. U lulukpai ana uma a gbani-gbani i a kuya'anka yi ili i gbani-gbani. Adama a nannai kata yo o'lo ali i kasakpa kudakaka ba.

⁴Yi ta a kataci n unushi, amma kata kataci ka da ka zuwa le a una da ba.

⁵Amma i cinukpa ta a na Katagarda ka Cida ka danai muku n Kashile adama a na u dokusu le utsura u kadu: "Maku ma va, Vuzavagudu u lapulaka wu baci, vu zuka mayin, u barangu wu baci kpamu kata vu namba katsura ka kadu ba,

⁶Adama a na Vuzavagudu u tsu lapulaka ta yaba dem vu na u cigai, kata kpamu u barangu yaba dem vu na Vuzavagudu wu ushuki n ayi, tsu maku ma ni."

⁷Lulukpai n ili i na yi a kutakacika, adama a na yi ta tsu na atakaci a tsu uta u kesheku. Babu maku ma na ma sa'wai kunamba atakaci a ubuta we esheku a ni. Kashile ki ta a kuya'an n ada tsu muku n ni.

⁸Kashile ka tsu lapulaka ta muku n ni raka, u kpada baci kulapulaka da, ashe ada uma a pulai da, yi kpamu uma a ni mayun ba.

⁹Raka vu tsu ci yongo ta n isheku i tsu punu a aduniyan aza a na a lapulakai tsu, da ta na ci cikpai le. To u kula'a tsu panaka esheku a tsu a na i gadi kata ciya ci yongo n wuma ba?

¹⁰Isheku i tsu a aduniyan a lapulaka tsu ta a uye u na e enei u da u la'i n kuga'an a ayin kenu a yakpa. Amma Kashile ka tsu lapulaka tsu ta adama a na u banka tsu, kata ci ciya tso okpo cida uteku u na ayi wi cida.

¹¹Kulapulu ili i da i na i ci yokpo uma a ayin a na a lapulakai le ba, ki ta nu mballa! A ayin a na baci Kashile ka takacikai le, dada adama a na u yotsongu le ili i na a ya'in derere ba, kata a pi'isa ili punu a ubuta u nam pa wa kata a ya'an ili yu usubi, kata o yongo m matana kpamu.

¹²Yo okpo ta babu katsura, amma doki i ya'an katsura kpamu.

¹³Lapulai uye u bono mejege, kata aza a na i o kutono u da, ko i babu katsura ko i nkutsuma, a kpada kutadatsa ali a yikpa amma a ciya katsura.

Panakai Kashile

¹⁴Gbagbalai adama a na i yongo m matana n uma raka, kata kpamu i gbagbala i yongo a uye u cida. Vuza na dem wuma u ni wi cida ba, we kene Vuzavagudu ba.

¹⁵Zukai mayin adama a na kata vuza te vu da u kpada kuciya kasingai ka Kashile ba. Zukai kata ili i kusheshe yo okono i gbonguro adama a na i takacika da a kulangasa uma n abundai ba.

¹⁶Kata i zuka mayin ta lo vuza wa ya'an tsugbani, ko u iwan kutono Kashile uteku u na Isuwa u ya'in. Isuwa ayi da magaji mi Ishaku, wi ishi ta kpamu a kuciya ili i raka i

na esheku i n i dā, amma dā u dengei ili i nan lo rākā adama a kapara ka tsuwa'a ke te koci.

¹⁷I ciba tā ana Isuwa u ya'in ili i nam pa ya, dā u cigai esheku a ni a zuwaka yi unasingai, amma dā esheku a ni a iwain. Amma babu ili i na u kuya'an adama a na u saba'a ukuna wa, ko a na u folonoi esheku n u shikai.

¹⁸Adā yi tsa aza a Israila ba, aza a na a yawai a Kusan ku Sinai,† a ubutā u na a kufudā e kene katā kparamu a sa'wa. Ku dā ki tā n akina, kayimbi n kanga ka lima kparamu ka palai ku dā, kobolo n kabatalikpau.

¹⁹A panai izumgbi i kavana n kalakatsu. Ana uma a panai kalakatsu ka, dā o folonoi Kashile ka kasakpa kuya'an kadanshi,

²⁰adama a na u la'la tā utsura u na a fudā o tononai, “Ko manama ma sa'wa baci kusan ka, mayun dā a una ma'a n atali.”

²¹Musa a kaci ka ni u pana tā wovon kau n ili i na we enei ali dā u danai, “M pana tā wovon kau ali dā mi e kuje'eke ikyamba.”

²²Amma adā gogo na i tawā tā a Kusan ku Sihiyona n Urishelima vu na vi gadi. Na va dadā ubirini u Kashile ka wuma, a ubutā u na alingata akpan akpan n abundai o bolongi a ubutā u te adama a na a ya'an mazanga.

²³I tawā tā a ubutā u kobolo ka muku n Kashile adanshi raka vi le ngaji n Kashile n dā. A dana tā de ula e le raka gadi. I tawā tā u Kashile a kaci ka ni, vuza na wi keyevikafada ka uma raka. I tawā tā kparamu wa akpisa a usubi, Kashile ka zuwa le tā o okpo uteku u na u cigai o okpo.

²⁴I tawā tā u Yesu, vuza na u tukai n uzuwakpani† u savu a Kashile a kubana u uma a ni. Dadā mpasa n Yesu n na a zazai tsa alyuka n na mi n akaka a na a la'i mpasa n Habila.

²⁵Adama a nannai katā i iwan vuza na wi a kuya'an ka dā kadanshi ba. Uma a Israila a iwain Musa ana u barang i le a ayin a na i a aduniyan, a la'aka ta na ba. Adama a nannai wi tā a kula'a n kunangba wa tsu ci iwan baci vuza na wi gadi ayin a na baci u barang i tsu.

²⁶N ayin a cau ana u ya'in kadanshi, kalakatsu ka ni ka gbadasa idika, amma gogo na u ya'an tā de uzuwakpani, “Mi tā o kudoku kugbadasa aduniyan kute amma u nam pa ali n gadi feu.”

²⁷Ana u danai ili i nam pa, wi tā a kadanshi ka na u kuni'wantangu ili i na u ya'in dem. Ili i na a kukpada kufudā kugbadasa koci i dā i kokpo.

²⁸I dadā i zuwai dā tsa kuya'an ogodiya a na ci ciyai tsugono tsu na ili ya kufudā ya gbadasa ba. Ci cikpa Kashile tsu na u kuyokpo yi, katā ci neke yi tsugbayin n kupana wovon u ni kparamu,

²⁹adama a na Kashile ka tsu ki tā tsa akina a usudukpi a na o tsu songu ili.

Aza a Ibrahim 13

Uteku u na Kāshile ka kupana uyo'o

- ¹Lyali kelime m maciganai n ucigi u Kirisiti Kishi.
- ²Katā i rabasa omoci a iluwa i dā. Uma o yoku a ya'an tā nannai, dā ta na a rabasai alingata a Kāshile babu na e yevei.
- ³Katā i cinukpa n aza a na i a ugbashi ba. So'i atakaci n ele adanshi yi tā dē n kaci ka dā. Cibai n aza a na i a kuya'an ka kawuya adanshi yi tā dē feu a kutakacika n ele.
- ⁴Katā i cikpa yolo. Ali n amaci o yongo n ukuna u mayun a kukaṅa kaci ke le ayin tutu, adama a na Kāshile ki tā a kutakacika vuza na de dem u ya'in tsugbani ko u kpaḍai kuyongo n ukuna u mayun a ubuta u yolo.
- ⁵Sankai kaci ka dā n ukuna u kuciga ki ikebe. I cuwa n ili i na yi n i dā. Kāshile ka danai, “Mi a kukaṅa wu ba, ko kenu. Mi kpamu a kushirikpaḳa wu kucina ba.”
- ⁶Adama a nannai, ci tā a kufudā kudana sakadi, “Mi a kupana wovon ba, adama a na Vuzavagudu dā kaḅanki ka vā. Uma a kufudā a ya'an ka mu ili ba.”
- ⁷Cibai n aza e kelime a dā a na o yotsongushi dā kadanshi ka Kāshile a ugiti. Cibai n ili i singai i na o yongoi a kuya'ansa a wuma u le raka, katā yu ushuku n Kāshile ci le.
- ⁸Yesu Kishi u tsu saba'a ba, ko kenu! Ayi dā vi te nayin, n anana, n ko wanai.
- ⁹Katā i kaṅaḳpa a yansa dā ali i kaṅaḳpa kuyotsongusu kakau ku zuwa dā i katsukpa uye u singai ba. Kasingai ka Kāshile ka'a ke kuneke adu a dā katsura, amma kutono ku wilā adama a ilikulya'a ba, ili i nam pa ya i tsu ḅankā aza a na i o kutono u dā ba.
- ¹⁰Ci tā n katalikalyuka, anan ganuṛ a na i aza a Yahuda i n utsura u na a lya'a alyuka a na a lyukai a katalikalyuka ka ba.
- ¹¹Mogono ma anan ganu ma ci dika tā mpasa mu nnama u uka asuvu o Mololo ma na ma Lal'i n Cidā, ta dē u tsu lyuka mpasa n nam pa adama a unushi. Amma o tsu songu tā ikyamba yi nnama ya pulai vā apam.
- ¹²I dāda i zuwai dā Yesu u so'i atakaci pulai vu ubirini, adama a na u ciyā u bonoko uma a ni cidā nu mpasa n ni.
- ¹³Adama a nannai ya'an tsu bana dē wā ni pulai vā apam va, katā tsu pana icu'u i wono i na ayi u panai.
- ¹⁴Ci n ubirini u na u kuyongo ko wanai punu a idika na ba, amma ci tā a kuvana ubirini tsu nan lo.
- ¹⁵Kaṅaḳpa ci lya'a kelime n kuya'an alyuka a kucikpa Kāshile a katsuma ka kula ku Yesu, dāda kucikpa ka aza a na e kudeke kula ku ni.
- ¹⁶Katā i cinukpa kuya'an kasingai ba, katā kpamu i ḅankānai, adama a na dāda alyuka a na o yokpoi Kāshile.

¹⁷Panakai aza e kelime a dā, kaṭa i ya'an ili i na a danai dā i ya'an. I ta a kulana wuma u dā babu kuvuka, adama a na e yeve ta mayun i ta a kudana Kashile uteku u na ele a bankai dā. I panaka le baci, i ta a kuya'an ulinga u le m mazanga. I panaka le baci ba, i ta a kuya'an u da n unambukatsuma, na lo va ta na u kubanka dā ba.

¹⁸Kata i kasakpa kuya'an kavasa adama a tsu ba. Ci yeve ta a na adu a tsu i cida, ci ciga ta feu kuya'an ili i na yi derere ayin tutu.

¹⁹N folono dā ta n utsura u na mi n u da raka adama a na i ya'an kavasa, kaṭa Kashile ka suku mu m bono wa dā babu megeshe.

Avasa a ukocishi

²⁰⁻²¹N ya'an ta kavasa adama a na Kashile ka matana ke neke dā ili i singai dem i na i nambai, adama a na i ya'an ili i na u cigai. U dengusai Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi a ukpa. Gogo na Yesu wi ta tsu Magubi ma Gbayin, vuza na mpasa n ni n da a ya'ankai uzuwakpani u Kashile nu nkyon n ni. Uzuwakpani u nam pa wi a kukotso ba. N vasa ta adama a na Kashile ka ya'an punu wa tsu ili i na i yokpoi ni, a ubuta u Yesu Kirisiti Kishi. Ayi da e kuneke tsugbayin ko wanai n ko wanai. Ta nannai.

²²Uma a va, n folono dā ta i zuka mayin n akaka o kudokusu katsura a nam pa. Akaka a kenu a dā koci.

²³N ciga ta i yeve a na a shikpai de vuza tsu Timoti a ubuta wu ugbashi. U yawa baci gogo'o, dem vu tsu ci ta a kutawa ce kene dā.

²⁴Kyasai aza e kelime a dā raka n uma a Kashile raka. Aza o Kutoni a na i Italiya i a nwalu nu mpa, i ta feu ikyashi i dā.

²⁵Kasakpa kasingai ka Kashile ko yongo n ada raka.

Yakubu

Yakubu 1

Kubayuwā

¹Mpa da Yakubu kagbashi ka Kāshile n ke Yesu Vuzagbayin Kishi. Mi ta a kuɗanaka uma a Kāshile a na e nekei aɗu da i idashi uvishuwi a ubuta kakau. Mi ta a kusuku ikyashi i va a kubana wa da.

Atakaci n kukondo

²Aja'a a va, ya'in mazanga raka vu da ayin a na baci kukondo kakau ku tawai wa da.

³I yeve ta i ili i nan lo yi ta o kukondo uneki wa aɗu u da. Kukondo ku nan lo ka ku da ka kuzuwa da i lulukpa.

⁴Lulukpai ali kukondo ku da ku laza. Ayin a na baci ku lazai, kata yo okpo uma a na i derere. Ayin a nan lo, ili i na baci i nambai yi ta a kuciya i da.

⁵Vuza yoku a katsuma ka da u namba baci ugboji, u folono a ubuta u Kāshile, ayi Kāshile u ci ya'an ta kune'e ku ni a kubana u yaba dem bari. U ci neke ta u vuza na u folonoi ni dem, u tsu dansuka vuza kafu u neke yi ba.

⁶Amma i folono baci ili, u ga'an ta i neke aɗu kata i yongo a munlai ba, ko i kuciya ta ili i nan lo ba. Amma i ya'an baci munlai, yi ta o kokpo an abau a na wunlai u tsu tuka kata u zuwa mini kulete kelime n kacapa.

⁷Vuma vu na kadu ka ni ki nannai, kata u kede apa'a wi ta a kuciya ili i na u folonoi ba.

⁸Ayi vuma vu nan lo u tsu fuda u sheshe mayin ili i na wi a kuciga wa ya'an n kadu ka ni ba.

⁹Aza o Kutoni a na i n unambi, o yotso ta a ya'an mazanga adama a na Kāshile ko bonoko le ta uma da u dengusai le.

¹⁰Aza o Kutoni a na i n uciyi u ga'an ta a ya'an mazanga adama a na Kāshile ko yotsongu le ta uteku u na o kugoyo kaci ke le. Vuma vu uciyi wi ta an mita ma na mo tsu gbonguro a kakamba kata a kubana megeshe ma kula.

¹¹Kanna ka tsu uta ta n usufukpi kau, kata u dekpetengu mita ma, kata apalu a yikpa, kata ugal'in u ni u kotso. Ta kparamu vuza vu uciyi u kukuwa nannai a katsuma ka ayin a na wi a kataci ku ulinga u ni.

¹²Kāshile ke ci neke ta mazanga a ubuta u uma a na a lulukpai da kparamu e remei aɗu a ayin o kukondo. A ayin a na baci kukondo ka ku kotsoi, Kāshile ki ta e kuneke orolico a wuma a na i babu uteku a ubuta u vuza na u la'i utsura u kukondo wa. Kāshile ka ya'an ta uzuwakpani nannai a ubuta wa aza a na a cigai ni.

¹³Vuza wi baci a kuciga kuya'an unushi, kaṭa u dana Kaṣhile ka'a ki a kuya'an ka yi ugboji u ya'an unushi ba. Kaṣhile ka ci ciga kuya'an ku kavama ba. Ta kpamu nannai Kaṣhile ka tsu zuwa vuza u ya'an ili i kavama ba.

¹⁴Ashawuya a tsu a da ubuta yoku a ci yansa tsu ci ya'an ili i kavama.

¹⁵Ashawuya a ya'an baci katsuma kaṭa a matsa unushi. Kaṭa unushi u gbonguro kau, ali kaṭa u matsa ukpa wa nu.

¹⁶Ncigi n va kau, kaṭa i kasakpa a yansa da n aluwa ba.

¹⁷Ili i na i ga'in dem n i na yi derere, kune'e ku da ku na ku utai gadi a ubuta u Kaṣhile. Ili i nam pa dem Kaṣhile ka na ka ya'in kutashi ku na ki gadi ayi da u nekei tsu i da. Ayi wi an kululu ba, kululu ku tsu saba'a ta kanna ka saba'a baci, ayi wi a kusaba'a ba.

¹⁸U ciga tsu ta tso okpo ncigi n ni, i dada i zuwai da u suki akaka a mayun a ni wa tsu. Da akaka a a matsai tsu tso okpo an ngaji n ni.

Kupana n kuya'an ili i na vu panai va

¹⁹Ncigi n va, u yotso ta yo okpo aza a kupana gogo'lo, amma yo okpo aza a kudansa sawu, kaṭa kpamu yo okpo aza a kuya'an wupa gogo'lo ba.

²⁰I ya'an baci wupa, ya kufuda ya ya'an ili i singai i na Kaṣhile ki a kuciga i ya'an ba.

²¹Mayun da i kasakpa kuya'an tsugbani n kavama. Ana ya ya'an nannai, i kucikpa i goyo kaci ka da, kaṭa yi isa kadanshi ka na a ca'i a adu a da. Kadanshi ka nam pa ka ki ta n utsura u kisa da.

²²U ga'an ta yo okpo aza a na a kuya'an ili i na kadanshi ka Kaṣhile ka danai i ya'an. Kaṭa yo okpo aza a kupana n atsuvu koci ba. Yi baci nannai, yi ta a kuyansa kaci ka da.

²³Vuma u pana baci kadanshi ka na Kaṣhile ka danai, amma u ya'an ili i na ka danai a ya'an ba, vuma vu nan lo wi ta an vuma vu na vi ci inda kaci ka ni a mindatsu,

²⁴amma u laza baci kaṭa u cinukpa n uteku u na kaci ka ni ki gogo lo.

²⁵Amma vuma wi inda baci wila u Kaṣhile u na wi derere, da u ya'in ili i na u danai, vuma vu nan lo wi ta a kuciya unasingai, wi ta kpamu o kuyongo bari tsu na wila u Kaṣhile u ci neke. Amma vuma vu na u ci inda Wila kaṭa u kpadu kucinukpa, u ci yongo ta bari.

²⁶Vuza na baci we enei adanshi wi ta o kutono Kaṣhile, amma vuma vu nan lo u fuda u goso kelentsu ka ni ba, wi ta a kuyansa kaci ka ni, kutoni ku ni kpamu ko okpo ta gbani.

²⁷Uye u mayun n u derere u na o kutono Kaṣhile Esheku a tsu u dada tsu lana mkpa'an n agapa. Kaṭa kpamu tso okpo n ashinda n ili ya aduniyan ba.

Yakubu 2

Inda uma derere

- ¹Uma a va, Vuzagbayin Yesu Kishi vuma vu gbayin da. Kata i cikpa vuza yoku u la'a vuza yoku ba, adama a na i neke ta adu a da u Kishi.
- ²Agisana, vuza u tawa baci a ubuta u kobolo u da, nu ntogu n singai nu nkawani mi ikebe ma azanariya u uluki. Da vuma vi yoku vu unambi u uwai a ubuta u kobolo, u ukai akashi nu ntogu n na mo o'oi de.
- ³Da i bonokoi ashi a da a ubuta u vuza na u ukai akumbula, da i danai ni, "Ili yi idashi i da na." Da i danai vuza vu unambi, "Shamgba na de," ko "Dasangu a idika a ubon wa aciva e ene a va."
- ⁴I ya'an baci nannai, yi ta e kupece uma, yi ta kparamu a kuya'an uteku u na eyevafada a na i n kusheshe ku kavama a ci ya'an.
- ⁵Uma a va, kasai atsuvu a da mayin, Kashile ka zagba ta aza a unambi a aduniyan o okpo aza a uciyi a ubuta u kuneke wa adu. A zagba le ta adama a na o okpo aza a na a kuciya tsugono tsu na a ya'in uzuwakpani u kuneke aza a na a cigai ni.
- ⁶N nannai dem, da yi a kushika aza a unambi. Amma aza a uciyi ele da aza a na a tsu takacika da, kata o rono da a kubana a ubuta wa afada ba?
- ⁷Ele da kparamu a tsu dansa ili i kavama adama a kula ku singai ku Yesu, kula ku na i ci yongo n ku da feu ba?
- ⁸Yi ta a kuya'an ili i na i galin, i tono baci wilu u na wu utai o tsugono u na wi punu a Katagarda ka Cida tsu na u danai, "Ciga vuza nu vu na vi idashi devu n avu uteku u na vi cigai kaci ka nu."
- ⁹I ci ya'anka baci uma uteku u na i ce ene le pulai, i ya'an ta unushi, adama a na wilu u dana a ya'an nannai ba.
- ¹⁰Vuza u tono baci Wilu u Kashile dem, da u nusai u te, u ya'an ta unushi u na u kodoi u da raka.
- ¹¹Kashile ka na ka danai, "Kata vi ya'an tsugbani ba." Ayi da feu u danai, "Kata vu una vuza ba." Ko an vi ya'in tsugbani ba, amma vu una baci vuza, vo okpo ta kokodi ka Wilu raka.
- ¹²Adama a nannai, a katsuma ka kadanshi ka nu n ili i na vi a kuya'an, ya'an adanshi i ta a kuya'anka wu afada gogo va lo n wilu u na wi a kuzuwa wu vi yongo bari.
- ¹³Vu tsu pana baci asuvayali a uma o yoku ba, a kupana asuvayali a nu ba. Amma vu tsu pana baci asuvayali, ayin a nan lo a dafa asuvayali a Kashile a kulya'a utsura wa afada a na i ishi a kuya'anka wu.

Kuneke ku kadu babu ulinga gbani da

- ¹⁴Uma a va, te dai ariba i dana baci yi ta n uneki u kadu, amma yi n ulinga u na i ya'in kata i yotsongu a ubuta wi ili i na i ya'in ba? Uneki u kadu wi baci nannai wa kisa vuza ba.

- ¹⁵Ve ene baci vuza na wi a kuciga motogu ko ilikulya'a,
- ¹⁶ɗa vu danai, “Kyasa wu,” ɗa kpamu vu danai, “Kashile ka zuwaka wu unasingai, vu dasangu m matana kata vi lya'a mayin,” amma vi neke vuza nan lo ilikulya'a ba, ko motogu ba. Te dai uga'in u kadanshi u nan lo wi?
- ¹⁷Ta baci vi nannai, vi nekei kadu koci, amma vi ya'an ulinga ba, uneki u kadu u nan lo wi ta ukpa.
- ¹⁸Vuza yoku we ece mu baci, “Vi ta n uneki u kadu?” Mi ta a kushuku yi, “Mpa mi ta n ulinga u na n ya'in.” Kata n dana yi feu, “Nini dai vo kuyotsongu mu uneki u kadu u nu, amma vi ya'an ili i singai ba? N kuyotsongu wu ta uneki u kadu u va n ili i singai i na n ya'in.”
- ¹⁹Vu ushuku ta an Kashile ke te ka'a. U ga'an ta. Wunlai u gbani-gbani feu wu ushuku ta nannai. U tsu zuwa le ta kpamu kuje'leke ikyamba n wovon.
- ²⁰Avu kalau ka vuma, vi ciga ta vuza yoku u yotsongu wu uneki u kadu babu ulinga u singai, vi yeve a na nannai ili i gbani i da ba?
- ²¹Panai ili i nam pa, akaya a tsu Ibrahim u sa'a ta Kashile kadu ana u zuwai maku mo kolobo ma ni Ishaku a katalikalyuka adama a na u ya'an alyuka n ayi.
- ²²Gogo na ye ene ta uteku u na uneki u kadu wi Ibrahim wi kobolo n ili i na u ya'in. U yotsongu ta uneki u kadu u ni mayun da, a ubuta wi ili i na u ya'in.
- ²³Ili i na Katagarda ka Cida ka ciyai i da na, ana ka danai, “Ibrahim wi ta n uneki u kadu n Kashile, da wo okpoi vuza vu usubi a ubuta u Kashile.” Ta Ibrahim wo okpoi kaja'a ka Kashile nannai.
- ²⁴Gogo na ye ene ta tso okpo ta uma a cida a ubuta u Kashile n ubuta wi ili i na ci a kuya'an, amma uneki u kadu u da koci ba.
- ²⁵Agisana, Rahapu† kashakanlai ka'a. Amma u sa'a ta Kashile kadu ana u foboi aza a kasaka ki idika, ana wu utakai le da o tonoi a uye u yoku o kubono a kpa'a.
- ²⁶Ikyamba yi baci babu ayinviki, ikyamba i nan lo yi ta ukpa, ta kpamu nannai uneki u kadu u na wi babu ulinga wi ta ukpa.

Yakubu 3

Koli ke kelentsu

- ¹Uma a va, uma n abundai da o kokpo n lum ba. I yeve ta Kashile ki ta a kuya'an ka tsu afada kau a na a la'i uma a na a buwai, adama a na atsu n lum n da.
- ²Tsu tsu nusa ta kau, amma aza a na a tsu fuda e reme elentsu e le i ta kpamu a kufuda a kana kaci ke le a ubuta dem.
- ³Tsu tsu zuwa baci iryangama a un wo odoku adama a na a panaka tsu, kata a ya'an ili i na ci a kuciga a ya'an.

⁴Ta k_pamu ki nannai a ubuta u antsu. I ta n ugbonguri, wunlai u ci dika le ta. Ko n nannai vuza vu kpantsu u tsu uka ta n katamatsu, kata u pindara kpantsu ku ni a kubana a ubuta u na wi a kuciga ku da ku bana.

⁵Ta k_pamu nannai kelentsu ili i kenu i da a ikyamba i vuza, ki ta a kufuda ka ya'an ili kakau i gbagba'in. Kakamba ka gbayin ki ta a kufuda kukula adama a kagarawashi ke te kenu.

⁶Kelentsu feu ki ta an melentsu ma akina, ka ki ta tukpa n ili i wuya. Ki ta a kulangasa wuma u nu raka, adama a na akina a nan lo a uta ta a kpa'a ka akina, a da i o kusongu ili dem.

⁷Uma a tsu zuwa ta icu'u yi nnama kakau a panaka le, ali nu nnu, n oko, n adan.

⁸Amma vuza u kufuda wa zuwa kelentsu ka ni ka panaka yi ba. Kelentsu ili i kavama i da i na i canai kufobongu ba. Ka ki ta n tsukono kau.

⁹N elentsu a tsu a da tsa kucikpa Vuzagbayin n Esheku a tsu. N kelentsu ke te ka nan lo k_pamu ka da ci ya'anka uma una u wuya, a na Kashile ka ya'in uteku ci ni k_pamu.

¹⁰Kucikpa n una u wuya i ta kuta a ubuta u te. Uma a va, u yotso ili ya i ya'an nannai ba.

¹¹Kashi ka mini ka tsu uwa mini ma singai kobolo m mo okono ba.

¹²Vi ta a kuta'a umaci u mabiri a madanga ma madimbi?† Ko umaci u madimbi a madanga me mepeshe? A!a! Ve kukenuku mini ma singai m mini mo okono a ubuta u te ba.

Icu'u yu ugboji i re

¹³A katsuma ka da vuza wi ta punu vuza na wi n ugboji n kuyeve ki ili i Kashile? Uma a na i nannai i ta o kuyotsongu uma a ubuta wi idashi i mariki n kuya'anka vuza ili i na yi derere, n nannai dem u ci ya'an n aradi ba.

¹⁴Amma yi baci n tsurala n kusheshe ku kaci ka da koci adama a ili i vuza da, kata i dana a na yi n ugboji ba. Kata i ya'an aradi ko a'uwa adama a ukuna u nan lo ba.

¹⁵Tsurala adama a ili i vuza da ta de tsu utai u Kashile ba, ucigi u kaci ka da k_pamu wu uta a ubuta u Kashile ba. Ili i nan lo ili ya aduniyan i da, ili i Kashile i da ba. Kalijani† ka'a k_pamu ka tsu tuka n i da.

¹⁶Ubuta u na ili i nam pa yi dem yi ta a kucina punu vishili n ili i wuya kakau babu mapanakpanai.

¹⁷Amma ugboji u na wu utai gadi vu Kashile u da wi ta cida. Wi ta k_pamu a kuciga idashi i singai m matana. U da wi ta m mariki, ayin dem u da wi ta n kusheshe ku singai a ubuta wo otoku. U da wi ta k_pamu tukpa n asuvayali n kuya'an ki ili i singai. U ci yotsongu ucigi u ni a ubuta kakau ba. U ci dika ta k_pamu ili i na yi i mayun, mayun.

¹⁸Aza a na i kparamu a kutukā m matāna i tā a kuca'la icu'u i matāna, katā a kya'la ili i singai.

Yakubu 4

Cija'a n aduniyan

¹Yi dāi i zuwai dā yi o kuyongo a vishili n kanananai uteku u dā a ubutā wi idashi i dā? Ili i na i tsu zuwa dā nannai i dāda kusheshe ku kavama ku na ki o kuvon punu a adu a dā.

²I ci ciga tā ili, i ciyā i dā ba, katā i gitā kusheshi ku na i ku unanai. Yi tā a ma'iwanai adama a na aza o yoku i tā n ili i na i kpadāi kuciya, ya kuciya'ka kaci ka dā ili ya ba, katā i kana vishili n kukpadā mapanakpanai adama a na yi isa ili ye ekiye ya aza a na i n i dā. Amma ili i na i zuwai dā i kpadāi kuciya ili i na i cigai va i dāda adama a na i folono Kāshile ili ya ba.

³Ko feu i folono i ci ciyā ba, adama a na adu a dā a ga'an ba, i ci ciga tā ili i na i kuneke dā uyo'o koci.

⁴Adā uma a na i kpadāi kutono Kāshile, i yeve a na i ciga baci ukuna u kawasasa u nam pa, an yi o kokpo irala i Kāshile ba?

⁵I neke adu a dā a ubutā wa akaka a Katagarda ka Cidā ba, ana u danai Ayinviki a ni i tā asuvu a dā, a dā kparamu i tā a kuliwan ili i nan lo n utsura kau.

⁶U yotsongu tsu tā uga'in u ni kau. Indana ili i na Katagarda ka Cidā ka danai, “Kāshile ki tā a kuliwan aza a ugbawansuvu, amma u tsu yotsongu tā uga'in u ni wa aza a na o goyoi kaci ke le.”

⁷Adama a nannai, kasakpai Kāshile ko tono n adā, lokoi Kalijani, wi tā a kusuma u kasakpa dā.

⁸Yawai devu n Kāshile ayin tutu, wi tā a kuyawa devu n adā. Sa'i ekiye a dā adama a na adā aza a unushi a dā, za'i kparamu adu a dā adama a na adā aza a kapalakashi a dā.

⁹Shikai n kujilya adama a unushi u na i ya'in, namgbai atsuma fon i kasakpa izoshi ya'an unambukatsuma u loko mazanga ma dā.

¹⁰Goyoi kaci ka dā a ubutā u Kāshile, wi tā a kudengusa dā.

¹¹Uma a va, katā i dansakpanai n kagbani-gbani ba. I dansakpanai baci uteku u na toku vu dā vi ya'in kagbani-gbani, dā kparamu yi a kuya'ankpanai afada, yi tā a kushika Wilā u Kāshile. Amma eyevafada a dā yi ba, vuza na u kusheshe Wilā u Kāshile u na wi derere ko u na wi u gbani-gbani, ulinga u dā u dāda i tono u dā.

¹²Kāshile ka'la ka ya'in Wilā wa, ayi dā ende'en kparamu vuza na u kuya'anaka tsu afada derere. Ayi dā kparamu wi n utsura u na u kisa uma ko wu una. Yayi u nekei dā utsura u na i ya'anaka vuza dā afada?

Katā vi ya'an kadanshi ka mkpa'a ba

¹³Panai ili na! I tsu dana ta, “Anana ko mkpa'a, ci ta a kubana a likuci i yoku kata tsu dasangu de ali kaya ke te kata ci ya'an tsulaga kata ci ciya ikebe.”

¹⁴I tsu dana ta nahannai, amma i yeve ili i na i kuciya da mkpa'a ba, adama a na wuma u da wi ta an egele a usana. A tsu tawa ta n usana kata a laza kanna ka ya'an baci.

¹⁵Ana ya dana nannai va, kucikpa i dana, “Kashile ku ushuku baci ci n wuma, tsa kuya'an ta ili i nam pa ya n i nan de.”

¹⁶I ci ya'an ta aradi adama a ukuna u kaci ka da, aradi ta na ili i kavama i da.

¹⁷Ciba a na vuma u yeve baci ili i singai i na i ga'in u ya'an, da u kpada'i kuya'an i da, unushi u da.

Yakubu 5

A barangi aza a uciyi

¹Ada aza a uciyi, zuwai atsuvu a da mayin. Yi ta a kuluma ajivu n i kapatsai n i shikai adama a atakaci a na i lo a kutawa.

²Uciyi u da agifa a da, kaya'an ka lya'a ta de akumbula a da.

³Gogo na azanariya a da n azurufa a da a ya'an ta matsafu. Ili yu uciyi i na yi a kulapa makanga n i da, i da i kutakuma ikyamba i da tsa akina. Uciyi u da u na i bolongi u da u kushamgba, kata u ya'an tsurala n ada a kanna ka afada, ko n nannai dem da yi atakaci o kubolngu ili ya aduniyan a ayin o ukocishi a nam pa.

⁴Gogo na panai mashi ma aza a zamalinga aza a na i doroi, da i iwain kutsupa le ikebe i na a cimbakai da ashina. I iwain kutsupa le gogo na ali ikebe ya feu a kuya'an yoroli n utsura n tsurala n ada. Kashile Mala'imili ma pana ta mashi m malapa mu unu ma aza a zamalinga a nam pa.

⁵I yongo ta a aduniyan a kuya'an aliluwa, amma ko nannai i pana ta uyo'o wi ili dem i na kadu ke sheshei. I bana ta kaci ka da mayin, ali da i ya'in ikyamba an kagiri ka kadiva ka na ka kutsai. Gogo na i fobongu ta kaci ka da adama a kanna ka na a kuna da.

⁶I ya'anka ta uma a singai afada da i nekei le unushi, da yu unai le, ele feu e sheshe a shilika n ada a banka kaci ke le ba.

Lulukpai a ayin a atakaci

⁷Uma a va, remei adu adama a ayin a atakaci ali sai ayin a na Vuzagbayin u kubono. Indanai bi'i acimbi, a tsu zuwa ta adu kata a vana ili i kashina i le. A ciya baci mini ma vica'a a ci kede ta apa'a kparamu, ali a ya'an vikya'a.

⁸Tsu nan lo tsu da kparamu i kureme adu. Shamgbai n utsura adama a na megeshe ma buwa ba, Vuzagbayin wi ta lo a kutawa.

⁹Aza a va, kata i ya'ankpanai mololo ba. I ya'an baci mololo n Kashile wi ta a kuya'anka da afada. Indanai mayin Keyevikafada ka gbayin ki ta lo a kutawa, ayi da lo kashani a utsutsu.

¹⁰Aza a va, indanai bi'i eneki, aza a na a ya'in kadanshi ka Kashile n utsura u kula ku ni, ele da agisana a uteku u na vuza u kululukpa n atakaci a.

¹¹Ci neke ta tsugbayin kau a ubuta wa aza a na e remei adu a ayin a atakaci. Ayuba wi ta a katsuma ka agisana adama a na u reme ta kadu n ili i na a ya'ankai ni. A ubuta u ni ci cinai uteku u na Kashile ke sheshei, da o kukotsoso da u ya'ankai ni ili i singai. Adama a na Kashile ki ta n asuvayali n kasingai.

¹²Aza a va, u la'a ta n kuga'an vuma u kpadu kukucina n gadi ko n idika ko n ili i yoku kau. Ili i na va kuya'an i dada dana "E" ko "A'a" koci, ta lo va nusa kata a ya'anka wu afada adama a akucina a na vi ya'in.

Avasa a uneki u kadu

¹³Vuza yoku wi ta punu a katsuma ka da n kadama? Vuma vu nan lo u gbagbala kuya'an avasa. Vuza yoku wi ta lo m mazanga? Vuma vu nan lo u ya'an ishipa i kucikpa Kashile.

¹⁴Vuza yoku wi ta lo a katsuma ka da nu mbala? Vuma vu nan lo u deke nkoshi m gbara-gbara† n Kutoni a ya'anka yi avasa, kata a sukumaka yi m manin, a katsuma ka kula ka Vuzagbayin Yesu.

¹⁵Nkoshi m gbara-gbara a ya'an kavasa ku uneki u kadu, kavasa ka nan lo ka ki ta o kupotsokpo yi. Kashile ki ta a kudengusa yi. Vuza vu mbala va u ya'an baci kparamu unushi, Kashile ki ta kparamu a kucinukpaka yi n u da.

¹⁶Adama a nannai, shikai unushi u da a ubuta wi itoku a da, kata i ya'an kavasa adama a na Kashile ko potsokpo da. Kavasa ka vuma vu na Kashile ka tsu pana uyo'o u ni ka ki ta n utsura kau, ka tsu matsa ta kparamu ili i singai.

¹⁷Iliya† vuma vu da tsu tsu. U ya'an ta kavasa n utsura da u danai kata Kashile ko yo'o ba, da ta na Kashile ka panakai ni u kpadai kuyo'o ali aya a tatsu n kagimi.

¹⁸Da u doku u ya'in kavasa, da Kashile ko yo'i, da idika i matsai ilikulya'a.

¹⁹Aza a va, vuma vi yoku a katsuma ka da u kasakpa baci Kutoni, vuza yoku u bonoko yi a uye.

²⁰Cifa mayin, vuza na baci u bonokoi vuza vu unushi a kubana a ubuta u Kutoni, vuza nam pa wi ta a kisa yi a ubuta wu ukpa. Adama a nannai Kashile ki ta a kucinukpa n unushi n abundai.

1 Biturusu

1 Biturusu 1

Kubayuwā

¹Mpa Biturusu, vuzavusuki vi Yesu Kirisiti Kishi, n su'uku dā tā n akaka a nam pa. Mi tā a kudānaka uma a na Kāshile ka zagbai. Ele dā aza a na i a idāshi an omoci a idika i Pontu, n Galatiya, n Kafadakiya, n Asiya, m Bitiniya.

²Kāshile Dada u zagba dā tā ali m mani-mani, dā kpmu Ayinviki a Kāshile o bonokoi dā cidā. Adama a nannai, dā i panakai Yesu Kishi dā mpasa n ni kpmu n zaī dā. N ya'an tā kavasa adama a na i ciyā uga'in u Kāshile m maṭana mā ni n aḅundai a wuma u dā.

Aza o Kutoni a ya'an n aḅa'la

³Cikpai Kāshile, vuza na wi Esheku e Yesu Kishi Vuzagbayin vu tsu. Wi tā n asuvayali kau dā u matsasakai tsu kpmu usavu. Adama a umaci u savu wa dāda ci n aḅa'la a na i n wuma, ci ciyā tā kpmu u dā adama a na a dengusa tā Yesu Kishi a kasaun.

⁴Umaci u savu wa feu u tuka tsu tā n agadu a na a kunamgba ba, i tā cidā a dā ta na a ci ya'an matsafu ba. Kāshile ki tā n agadu a dā gadi, wi a kukasakpa ili i sa'wa a dā ba.

⁵I neke baci aḅu n Kāshile, adama a utsura u ni, wi tā a kusanaka ili i gbani-gbani kusa'wa dā ali u yotsongu wishi u ni a ayin a ukocishi. Uma raka i tā o kokpo ngan n wishi u nam pa.

⁶Ili i nam pa ya mayun dā u yotso tā kpmu i ya'an maṅanga n i dā. Amma gogo na yi tā o kuso'o atakaci o kukondo kakau ayin kenu.

⁷Atakaci a a tawā tā adama a na o yotsongu uneki u kaḅu u dā ko mayun dā. Uneki u kaḅu u dā wi tā n uga'in kau, u dā u la'a tā uga'in wa azanariya. Akina a tsu zuwa tā azanariya o okpo cidā amma ko n nannai a dā o tso okpo tā ili i gbani a kubana megeshe. A ayin a nan lo o yotsongu baci Yesu Kishi u yaba dem, yi tā a kuciya ucikpi, n tsugbayin, m babu kugoyi adama a uneki u kaḅu u mayun u dā.

⁸I ciga tā Kishi ko a na i sa'wai kene yi ba. Ko an ye enei ni gogo na ba, yu ushuku tā n ayi. Ko n gogo na kpmu yi tā a maṅanga m mereve ma na yi a kufuda ya gisanku mayin ba.

⁹Adama a na yu ushuku tā n ayi, yi tā a kisa kune'e ku wishi a wuma u dā.

¹⁰Eneki a ya'an tā kadanshi uteku u na Kāshile ko kuyotsongu uga'in u ni wā dā. Da kpmu o godumoi mayin sawu adama a na a ciyā kuyeve ku wishi ku na Kāshile ki e kuneke dā.

¹¹Ayinviki a Kishi i tā n ele, dā a ya'in kadanshi ka atakaci a Kishi n tsugbayin tsu na feu ci a kutawā wā ni, atakaci a a laza baci. Eneki a ciga tā e yeve ko wana dai, n ko nini dai ili i nam pa ya i kuya'an.

¹²Kashile ko yotsongu le t̄a i a kadanshi ki ili i na i kuya'an a ayin e le ba, ili i nam pa mayun adama a d̄a a d̄a. Gogo na Kashile ka suku t̄a Ayinviki a Kashile a banka uma a a ayin a na a dansai Arabali a Singai wa d̄a. Ko alingata a ciga t̄a e yeve kakuna ka nam pa.

Vuma wo okpo cida

¹³Adama a ili i nam pa raka, sheshei tsu na u yotsoi kata i yongo n kureme ku kaci ka d̄a. Sheshei uteku u na Kashile ko kuyotsongu uga'in u ni wa d̄a a ayin a na Yesu Kishi u kubono. A ayin a na dem i cibai n kakuna ka nan lo yi t̄a a kuciya apa'a.

¹⁴Panakai Kashile adama a na muku n ni n da yi. Kata kparamu i kucikpa i bono i ya'an ili i kavama uteku u na i ya'in ci cau ba. A ayin a nan lo i yeve uteku u na i kuya'an ili i singai ba.

¹⁵Kashile ka zagba d̄a t̄a yo okpo muku n ni, gogo na kparamu mayun da yo okpo cida† a ubuta wi ili i na yi a kuya'an dem, uteku u na Kashile ki cida.

¹⁶Adama a na Kashile a kaci ka ni u dana t̄a, “Mayun da yo okpo cida adama a na mpa mi t̄a cida.”

¹⁷Cibai a na kavasa ka d̄a ki a kubana u Dada vu gadi. Ayi da keyevikafada, u ci ciga uma m mala'ansanai ba. Wi t̄a a kutakacika ko u ya'an ka d̄a kasingai adama a ili i na i ya'in. Adama a nannai mayun da i neke Kashile tsugbayin a ayin a na yi o kuyongo an omoci aduniyan a nam pa.

¹⁸I yeve t̄a Kashile ke neke t̄a katsupu ka gbayin adama a na wi isa d̄a a ubuta wu uye u kavama wi idashi i na i tonoi, adama a na ikaya i d̄a i ya'an t̄a nannai. Katsupu ka na kparamu u tsupai ki tsa azanariya ko azurufa ba. Ili i nan lo ya i ci ya'an megeshe ba.

¹⁹U tsupaka d̄a t̄a nu mpasa n singai n Kirisiti Kishi. Ayi da Magiri ma alyuka ma Kashile ma na ma ya'in unushi ba ko kenu, ko ashinda kparamu wi n a da ba.

²⁰Kashile ka zagba yi t̄a adama a kakuna ka nam pa n ayin a cau kafu aduniyan a gita, gogo na kparamu a ayin a ukocishi a nam pa, Kashile ka suku yi t̄a a aduniyan adama a na yaba dem we ene. Kashile kparamu ka ya'an ka d̄a t̄a ili i nam pa raka.

²¹Yu ushuku t̄a n Kashile gogo na adama a Kishi. Adama a na kparamu Kashile ka dengusai Kishi a kasaun da u neke ni tsugbayin kau, yi t̄a a kufuda ya kushuku kata i kede apa'a u Kashile mayun.

²²Gogo na yi t̄a a kufuda ya ciya ucigi u mayun a kubana wi itoku i d̄a uteku u na uma a kpa'a ku te i a maciganai, adama a na a zuwa t̄a adu a d̄a a ya'in cida ana yu ushuki n Arabali a Singai a ili i mayun. Adama a nannai i ciga aza a d̄a kau, n utsura dem u na wi a adu a d̄a.

²³Kashile ka zuwa t̄a a matsasakai d̄a kparamu. Wuma u savu u d̄a ta punu u da wu utai a ubuta wi isheku i d̄a i na yi a aduniyan na ba, adama a na wuma u na ele e nekei da wi t̄a o kukotso a ubuta wu ukpa. Amma wuma u savu u nam pa wi t̄a o kuyongo babu

uteku adama a na wu utā tā a ubutā u Kadanshi kà Kāshile ka na ki n wuma, kadanshi ka nan lo ta na ki o kukotso ba.

²⁴Keneki Ishaya u danai: “Uma rākā i tā an mitā ma na mā tsu kuwā babu megeshe; uga'in u le u tsu laza tā gogo'lo an uga'in wā apālu a na i a kakamba. Mitā mā ci dēkpe tā, kātā apālu a o dōdō a idika.

²⁵Amma Kadanshi ka Vuzavagudū ki tā o kuyongo ko wanai.” Kadanshi ka Vuzavagudū ka nam pa kpamu ka dāda Arabali a Singai a na tsu danai dā va.

1 Biturusu 2

¹Adama a nannai, sai i loko ili i gbani-gbani i na i ya'in rākā. Kāsākpai kudoro uma. Kāsākpai kudana uma adā i subā tā ashe i subā ta na ba. Kātā i ya'an cishe'e ko i dansa ili i na i kulangasa uma adū ba.

²⁻³U ga'an tā i ya'an n ucigi wu utsura u na i kapa mani ma kadanshi kà Kāshile uteku u na merebu mā ci shikā adama a mani. Ya'in nannai adama a na i pede tā de uga'in u Vuzagbayin. Ili i nan lo ya yi tā a kuzuwa dā i gbonguro punu a ubutā u na a isai dā.

Kenene ka wuma

⁴Vuzagbayin Yesu ayi dā Kenene ka katali ka wuma. Uma a iwan yi tā, amma Kāshile ka zagba yi tā dā kpamu u cigai ni kāu.

⁵Adā yi tā ci ni, atali a wuma a dā yi a na Kāshile ki a kuya'anika ulinga a ubutā u kuma'a kpa'a ku tsugono ci ni. Adā feu kākumā ka anan ganu vi cidā dā, adā dā i kuya'an alyuka a singai o tsugono tsu Kāshile a na Kāshile ka kupana uyo'lo a ubutā u Yesu Kishi.

⁶Kadanshi kà Kāshile ka dana tsu tā ili i nam pa: “Indanai! Mi tā a kuzuwa kenene ka katali ke mere ka Sihiyona† ka na n zagbai dā kpamu n cigai. Vuza na dem u kuneke kađū u vuza nan lo va u kudana uneki u kađū u ni u nan lo u kuneke yi wono ba.”

⁷Ayi macigi mā nu ma'a, avu vu na vi nekei kađū kà nu wā ni. Amma aza o yoku i tā a ku'iwan yi. “Kenene ka katali ka na ama'i a iwain ka dāda ko bonoi kenene ke mere.”

⁸Kadanshi kà Kāshile ka kpamu ka danai, “Ayi dā kenene ke mere ka na ka tsu zuwa uma a tadātsa, katali ka na ka kuzuwa le a yikpa.” A tsu tadātsa tā adama a na a tsu pana kadanshi kà Kāshile ko o tono ka'a ba, kātā ta na a cina ili i na Kāshile ka zuwakai le kelime.

⁹Amma adā yi tsu uma a nan lo ba, adā umaci u dā u na Kāshile ka zagbai. Adā kākumā ka anan ganu ka'a ka na ki a kucikpa Kāshile an Mogono, adā kpamu idika i cidā i dā, adā kpamu uma a Kāshile a dā. Kāshile ku utākā dā tā a ubutā u kayimbi dā u bonokoi dā a ubutā u kutashi u ni. Gogo na wo okpo tā mayun i dana ili i mereve i na u ya'in. Kadanshi kà Kāshile ka danai:

¹⁰”N ci cau, adā yi ishi n umaci u kaci kà dā ba, amma gogo na adā umaci u Kāshile u dā yi. N ci cau yi ishi yi isa asuvayali a Kāshile ba; gogo na yi isa tā asuvayali a ni.”

¹¹Uma a va, aḍa omoci a ḍa n aza a pulai a ubuta u na yi na. Adama a nan lo mi ta a kubarangu ḍa i kaṣakpa kuciga ili i gbani-gbani adama a na i ḍa yi ta a vishili vu mayun n wuma u ḍa.

¹²Yongoi n ugboji a katsuma ka uma a ḍa a na i aza o Kutoni ba. Ko a dana baci i ya'an ta kagbani-gbani, i ta e kene ili i mayun i na yi punu a ḍa, kata ele o bono a ushuku e neke Kaṣhile tsugbayin a ayin a na baci wi a kuya'an ka aduniyan afada.

Panakai aza e kelime a ḍa

¹³Vuzavagudu u ciga ta i panaka tsugono tsu uma raka. Panakai mogono ma uma ma na ma la'i m mgbayin,

¹⁴n azagbagba'in a na u tsu suku feu. Ya'in nannai adama a na mogono ma ma suku le ta a takacika aza a na a nusai raka, ḍa kparamu u suki le a cikpa aza a na a ya'in ili i singai.

¹⁵Kaṣhile ka ciga ta i ya'an ili i singai, i ya'an baci kparamu nannai, yi ta a kuzuwa uma a na i kuya'ansa nsata n ḍa a namba ili i kudansa.

¹⁶Aḍa a agbashi a ḍa yi ba; yi ta bari. Amma idashi i bari i ḍa i neke ḍa kabanga ka kuya'an ili i kavama ba. Yi ta bari adama a na i yongo an agbashi a Kaṣhile.

¹⁷Nekei yaba dem tsugbayin kata i yotsongu uma a Kaṣhile ucigi u na u yotsoi. Nekei Kaṣhile tsugbayin kata i panaka mogono.

¹⁸Agbashi, mayun ḍa i panaka azagbagba'in a ḍa kata i tono kadanshi ke le ayin tutu. Ya'in nannai wa aza a na i m mariki n kusheshe ku singai kparamu, amma i ya'an feu nannai wa aza a na i n asuvu a usufukpi.

¹⁹Kaṣhile ka tsu pana ta uyo'o ayin a na baci vuza u gbama asuvu a ubuta u kuso'o atakaci a babu unushi adama a na u yeve ta Kaṣhile.

²⁰I ya'an baci unushi ḍa a lapai ḍa i kuciya katsupu ba. Amma Kaṣhile ki ta a kuzuwaka ḍa unasingai yi baci o kuso'o atakaci adama a kuya'an kasingai.

²¹Kirisiti Kishi ayi ḍa agisana a ḍa, ḍa u soli atakaci adama a ḍa. I tono yi tsu nam pa tsa. Atakaci i ta punu a ubuta wi ili i na Kaṣhile ka zuwai nu vi ya'an. Kadanshi ka Kaṣhile ka danai:

²²“Kishi u ya'an unushi ba, u doro vuza ba.”

²³Ana uma a shikai ni, wu ushuku le n kadanshi ko yoku ba. Ana uma a takacikai ni, u dana sai o so'o atakaci feu ba. U zuwai kaci ka ni e ekiye a Kaṣhile vuza na u kuya'an afada a mayun ayin tutu.

²⁴Ayi a kaci ka ni u dika ta unushi u tsu a ikyamba i ni a madanga ma atakaci, adama a na tsu kuwa a ubuta wu unushi kata ci ciya ci ya'an wuma a ubuta wi ili i mayun kata ci yongo a kuya'an kasingai. I potso ta adama a untsu a ni!

²⁵N ayin a de, yi ta vishuwi ana nlala n na m puwankai. Amma gogo na i bono ta a ubuta u Magubi ma ḍa, vuza na wi a kinda wuma u ḍa.

1 Biturusu 3

Uteku u na va kuya'an a ubuta u yolo

- ¹Adā amāci, i tonon ali a dā, uteku u na yi o kutono Magubi mā dā. Vali vi yoku vi iwan baci kushuku n Arabali a Singai, wuma u singai u vuka wa wi tā a kufudā wo rono vali vu nan lo ali u la'a kadanshi ka na u kuya'an ka yi.
- ²Ali a i tā a kuya'an nannai adama a na e ene tā uye u singai u na wi derere a ubuta u wuma u dā.
- ³Katā i gbagbala adama a na yo okpo n tsuloboi a aashi a uma o yoku koci ba. Katā vu takacika kaçi ka nu n kuca'a ku kanji, ko ili yi ikebe kau ba, ko akumbula.
- ⁴Ta nannai koci ba. U la'a tā n kuga'an e yeve wu n tsuloboi tsu na tsu utai punu a kađu ka nu. Uga'in u nam pa wa u tsu utā tā a ubuta u vuza na wi m mariki n kađu ka babu aradi n kabini. Ili yu uga'in i dā kau a ubuta u Kashile i dā kpamu yi o kukotso ba.
- ⁵Nannai dā uteku u na amāci a cida a cau a zuwai kaçi ke le o okpoi n tsuloboi. A ushuku tā n Kashile dā kpamu a ushuki n kadanshi ka ali e le.
- ⁶Agisana, Saratuƒ u panaka tā vali vi ni, Ibrahim, ana u dekei ni vuzagbayin vi ni. Adā nkere n ni n dā yi, yi baci a kuya'an ili i na yi derere, babu ili i na i kuzuwa dā i pana wovon.
- ⁷Ta feu nannai, adā ali i indanai uteku u na yi o kuyongo n amāci a dā. Yongoi n ele n kuyeve a ayin a na yi o kuyongo kobolo. Ciba a na vu la'i ni n utsura. Ciba ayi feu wi isa tā kunele ku Kashile ku singai ku wuma. Ya'an nannai adama a na ili i yoku i kpada avasa a dā ba.

Dasangi mayin n aza a dā

- ⁸Gogo na, yongoi mayin a katsuma ki itoku i dā raka, panai asuvayali a itoku i dā, ili i ciya baci vuza te a katsuma ka dā, i ciganai tsu na i ci ciganai vuza n vangu vi ni. Yo okpo uma a singai m babu aradi.
- ⁹Vuza u ya'an ka dā baci kagbani-gbani, katā i tsupa yi n kagbani-gbani ba. Ko vuza u shika dā baci, katā i tsupa yi n ishikushi ba. Ili i na nan lo i ya'an baci nannai, zuwakai le unasingai. Ya'in nannai adama a na Kashile ke deke tā i zuwaka uma unasingai. Tsu nan lo feu, Kashile ki tā a kuzuwaka dā unasingai.
- ¹⁰Kadanshi ka Kashile ka danai: "Vuza na baci wi a kuciga wuma u mazanga n ayin a singai, mayun sai u sankā kelentsu ka ni kudansa kadanshi ka gbani-gbani, katā kpamu u kana ka'a a ubuta u kudansa kadanshi ka a'uwa.
- ¹¹Mayun dā u kasakpa kuya'an ili i gbani-gbani amma u ya'an i singai. Mayun dā u dakaka adama a na u yongo m matana n uma o yoku.
- ¹²Vuzavagudu wi tā a kinda aza a na a ci ya'an kasingai, atsuvu a ni i tā lo a kupana avasa e le ko wanai. Amma Vuzavagudu u tsu shirikpaka tā aza a na a ci ya'an kagbani-gbani kucina."

13-14 Vuza wi t̄a a kuya'an̄ka wu kagbani-gbani, vu fobuso baci kuya'an̄ka yi kasingai? Āa, ta nannai ba. Amma ko a takacika d̄a baci adama a kuya'an̄ka kasingai, k̄at̄a i pana wovon ko kpamu i b̄al̄a k̄at̄sumā ba. K̄ashile ki t̄a a kuya'an̄ka d̄a katsupu adama a kuya'an̄ka kasingai.

15 A na i ku b̄al̄a k̄at̄sumā, i kucikpa i cikpa Kishi an Vuzagbayin n̄ ād̄u a d̄a. Mayun d̄a i yongo ufobushi adama a na yu ushuku yaba dem vu na we ecei d̄a, i neke yi kadanshi ā ubut̄a w̄a āpa'ā a na yi n̄ a d̄a.

16 Mayun d̄a kpamu i ya'an̄ ili i nam pa n̄ kād̄u k̄a mariki a uye u na u yotsoi. Yongoi n̄ ād̄u a cid̄a. Uma a dansa baci kawuya adama ā d̄a, o okpo n̄ wono e ene baci wuma u singai u na yi a kuya'an̄ka adama a na ād̄a aza a Kishi a d̄a.

17 Cibai, u la t̄a n̄ kuga'an̄ i ya'an̄ kasingai k̄at̄a i so'lo atakaci, ta baci K̄ashile ka cigai nannai, a na yo so'lo atakaci adama a kagbani-gbani.

18 Kishi feu u so'lo t̄a atakaci ana u ku w̄ai adama a unushi u tsu, wo kudoku kpamu wa ya'an̄ka nannai ba. U nusa ba, amma d̄a u ku w̄ai adama a aza a unushi, u ciȳa u bonoko tsu u K̄ashile. Ikyamba i ni i ku w̄a t̄a, amma d̄a o bonokoi ni n̄ wuma kpamu ā ubut̄a wu utsura wa Ayinviki ā K̄ashile.

19 Da Kishi u ya'ankai ākpis̄a a na i ugbashi kadanshi k̄a K̄ashile n̄ utsura wa Ayinviki ā K̄ashile.

20 Uma a nam pa a a nusaka t̄a K̄ashile a ayin a na Nuhu wi e kushe'we kpantsu. Amma K̄ashile ke reme t̄a kād̄u n̄ ele ali sai ayin a na Nuhu u kotsoi kushe'we kpantsu ka. Uma kunl̄ai a uwai punu a kpantsu ku nan lo, d̄a K̄ashile ki isai le ā ubut̄a u mini ma na ma lya'i aduniyan.

21 Mini ma na ma lya'i aduniyan a mo okpo t̄a an̄ kusumbu ka akucina ku na ki isai d̄a gogo na. Amma kusumbu ka akucina ukuna u kutakpa k̄a āshindā a ikyamba ā d̄a a d̄a ba. Amma d̄ad̄a kubono u K̄ashile n̄ kād̄u ka cid̄a, adama a na ā d̄engus̄a t̄a Yesu Kirisiti Kishi a kasaun.

22 Kishi gogo na wi t̄a d̄e gadi, ā ubut̄a u na wi ā idashi e kukiye ku usingai ku K̄ashile. Alingata r̄ak̄a n̄ icu'u i wunl̄ai i gbani-gbani e neke yi t̄a tsugbayin.

1 Biturusu 4

Ya'an̄ tsu na Yesu u ya'in

1 Gogo na, a na Kishi u so'li atakaci n̄ ikyamba i ni n̄ adama ā tsu, ād̄a feu i fobuso kuso'lo atakaci tsu nan lo. Ili i na i zuwai d̄a i kuya'an̄ka nannai i d̄ad̄a yu ushuku baci kuso'lo atakaci adama ā Kishi, yi t̄a a ku'iwan kuya'an̄ka unushi.

2 Tsu na kpamu yi o kutono ili i gbani-gbani yi ikyamba i d̄a ba, amma yi a kuya'an̄ka ulinga n̄ wuma u d̄a r̄ak̄a adama a na i ya'an̄ka ili i na K̄ashile ka cigai.

3 I ya'an̄ka t̄a ayin n̄ ābund̄ai o kuyongo an̄ uma a na e yevei K̄ashile ba. I ci ya'an̄ka t̄a unushi u tsugbani. Yi t̄a n̄ kusheshe ku gbani-gbani, I tsu so'lo t̄a ali ili i na i so'li va i

maka dā, I tsu uwa tā a ubutā u kaḍiva† ka na a ci ya'an n ili i kavama kakau kaṭa i so'lo ali i ya'an kagbani-gbani. Yi tā kparamu o kutono amali ili i na Kāshile ka iwain.

⁴Aja'a a dā a cacau i tā e mereve a na i doku i bolongi n ele i baci a kuya'an ili i kavama kakau i na i yotsoi ba. Ali a tsu dansa tā ukuna u gbani-gbani adama a dā.

⁵Amma mayun dā a ushukuku vuza na u kuya'anka yaba dem afada, aza a wuma n akpisa dem.

⁶Adama a nannai Yesu u ya'in kadanshi ka Arabali a Singai wa aza a na i ngasa gogo na. Ko a na i a kuya'anka le afada uteku u na a kuya'anka uma raka, u ya'anka le tā nannai adama a na a ciya kabanga ka na o yongo n wuma, uteku u na Kāshile ki n wuma.

⁷Ili raka yi tā o kukotso kanna ke te babu megeshe. Adama a nannai i yongo n asuvu a singai n kureme ku kaci ka dā, i ciya i ya'an avasa.

⁸Ili i na i lali n kuga'an raka, mayun dā i lya'a kelime n kuya'ankpanai ucigi u mayun. Ili i na i zuwai i dada, yi tā a kucinukpaka le n ili i gbani-gbani n abundai i na a ya'ankai dā ayin tutu.

⁹Mayun dā i rabasa uma a kpa'a ku dā, kaṭa i ya'an mololo adama a nan lo ba.

¹⁰Kāshile ke neke tā kune'e kakau u yaba dem vu dā, u yotso tā i ya'an ulinga n ili i na Kāshile ke nekei dā mayin adama a na i yotsongu ugal'in u Kāshile wa aza o yoku.

¹¹Kune'e ku nu kadanshi ka'a baci ya'an kadanshi adanshi Kāshile ka'a ki a kadanshi wa nu. Kune'e ku nu kubanka ku uma ku dā baci, banka le n utsura u na Kāshile ke nekei nu dem. Kaṭa Kāshile ka ciya tsugbayin a ubutā wi ili dem a ubutā u Yesu Kishi. Tsugbayin tsu Kāshile ci n uteku ba, ta feu nannai utsura u Kāshile wi n uteku ba. Ta nannai.

I tā a kutakacika dā

¹²Uma a va, kaṭa i ya'an mereve adama a na i a kutakacika dā a ubutā u kukondo an akina ba. Kaṭa i sheshe adanshi atakaci a komoci ki ili ka'a ba.

¹³U la'a tā n kuga'an i ya'an mazanga adama a na yi punu a ubutā wa atakaci a Kishi. Ya'in nannai kaṭa i yeve mazanga ma abundai a ayin a na o yotsongi tsugbayin tsu Kishi.

¹⁴A shika dā baci adama a kula ku Kirisiti Kishi, yi isa tā de unasingai adama a na nannai va u yotsongu tā tsugbayin tsa Ayinviki a Kāshile ci tā n ada.

¹⁵U yotso tā vu so'lo atakaci vi baci a kuya'an munaka, ko vi baci a kuya'an uboki, ko ili yu unushi i yoku. Ta feu nannai vu uwa baci a kadanshi ka na ka burai nu ba, mayun dā vu so'lo atakaci.

¹⁶Ta ki nannai ba, a takacika wu baci adama a na vi vuza vu Kutoni. Kaṭa vu pana wono adama a icu'u ya atakaci a nam pa ba. U yotso tā vi neke Kāshile tsugbayin an vi a kubana kula ku nam pa.

¹⁷Gogo na dāda ayin a na Kāshile ki a kugitā afada a ni, wi tā ta na a kugitā kuya'anka aza a kpa'a a ni afada a. A gita baci afada n atsu bil'i aza o Kutoni, yi dāi icu'u ya afada ya atakaci i na u kuya'anka aza a na a iwain kutono Arabali a Singai a ni?

¹⁸Kadanshi ka Kāshile ka danai, “Wishi u tsu tawā u uma a usubi† n uyo'o ba, amma uma a na a iwain kutono Kāshile dā a ya'in unushi, uma a nam pa i tā a kula'a n kuso'o atakaci.”

¹⁹Kadanshi ka nam pa ka rakā ka dāda, vi baci o kuso'o atakaci tsu na Kāshile ka cigai, vi lya'a kelime n kuya'an ili i na yi derere, katā vi neke kparamu kaḍu n Kāshile ka na ka ya'in nu wi tā a kubankā wu. Mayun dā wi a kukpaḍa kubankā wu ba.

1 Biturusu 5

Kuyotsongusu nkoshi m gbara-gbara

¹Gogo na, mi tā a kadanshi nu nkoshi gbara-gbara† ma aza e Yesu. Mpa feu mokoshi ma gbara ma'a, nu ngan ma atakaci n Kishi. Mi tā kparamu a kuluwa a ubuta u tsugbayin ci ni a ayin a na u bonoi.

²Uteku u na nguḍi n ci inda nlala n le, mayun dā yi inda yaba dem vu na Kāshile ka zuwakai dā e ekiye a dā i lanā. Ya'in nannai adama a na i ciga tā kuya'an, katā i ya'an mololo ba. Ya'in nannai adama a na i pana tā uyo'o u kuya'anka Kāshile tsugbashi. Katā i zuwa aḍu a dā a ubuta wi ili ya aduniyan i na i kuciya ba.

³Katā i zuwa kaḍi ka dā an azagbagba'in a kubarangu uma ba, amma zuwai kaḍi ka dā we le an agisana a ili i singai.

⁴Tsu nan lo ta na, Maguḍi ma Gbayin ma mo bono baci, wi tā e kuneke wu katsupu a ayin a na vu uwai a tsugbayin ci ni tsu babu uteku.

⁵Aḍa aḍengani, ushuki n tsugbayin tsu nkoshi m gbara-gbara. Rakā vu dā kparamu, i bankanai an agbashi a babu aradi, adama a na, “Kāshile ki tā a tsurala n uma a na i n ugbamukaci, amma u ci neke tā uga'in u ni a ubuta u uma a na i babu aradi.”

⁶Adama a nannai, bonokoi kaḍi ka dā babu aradi a ubuta wu utsura u Kāshile. Nannai ayin a na a galin a yawa baci, wi tā a kudengusa dā kau.

⁷Nekei Kāshile ili i na yi a kutakacika dā rakā adama a na ayi wi tā a kulana dā.

⁸Yongoi a kindi tutu, katā kparamu i yongo ufobushi ayin tutu. Kalijani† vurala vu dā dā, wi tā a kakarasa an kawu a kulansa vuza a na u kureme u takuma.

⁹Yongoi n utsura a ubuta wi ili i na i nekei kaḍu, tsu nan lo ta na yi tā a kufuda kushilika n ayi n utsura u Kāshile. Cibai a na aza o Kutoni a ubuta dem a aduniyan i ta feu o kuso'o icu'u ya atakaci i nam pa ya.

¹⁰A ayin a na baci i so'i atakaci a ayin kenu, Kāshile n kaḍi ka ni wi tā a kulapula ili, wi tā a kuzuwa aḍu a dā o okpo n utsura, katā kparamu u zuwa dā i shamgba mayin n utsura. U ci ya'an tā nannai adama a na ayi wi tā n uga'in. U zuwa dā tā i uwa a ubuta u tsugbayin u ni u babu uteku, a ayin a na baci u bolongi dā kobolo n Kishi.

11 Kashile ki t̄a a kulya'a tsugono ci ili dem babu uteku. Ta nannai.

Ikyashi

12 N d̄ika t̄a Sila tsu toku vu v̄a, ayi kpamu vuza d̄a vu na mu ushuku n̄ ayi. U b̄anka mu t̄a kuɗana katagarda ka akaka ke kenu ka nam pa. Ili i na i zuwai d̄a n̄ d̄anai ka'a, d̄ad̄a adama a na n̄ dokusu d̄a utsura u kaɗu kaɗa n̄ dana d̄a uteku u na Kashile ki n̄ uga'in mayun, i ciya i lya'a kelime n̄ kuneke aɗu wa ni.

13 Aza o Kutoni a na i na Babila† a su'uku d̄a t̄a n̄ ikyashi. Kashile ka zagba le t̄a feu uteku u na u zagbai d̄a. Maku ma v̄a Marukusu u su'uku d̄a t̄a feu n̄ ikyashi.

14 Kyasaṅai mayin n̄ ucigi wa aza o Kutoni. N vasa t̄a Kashile ke neke maṅana u yaba dem vu na wi vuza vu Kirisiti Kishi.

2 Biturusu

2 Biturusu 1

Kubayuwā

¹Mpa dā Sima Biturusu. Mpa dā kagbashi ke Yesu Kirisiti Kishi mpa kparamu vuzavusuki vi ni dā. N dānaka dā tā akaka a nam pa rākā vu dā, adā vu na yi n uneki wā adū tsu tsu. Uneki u kađū u nan lo u singai u dā, dā kparamu Yesu Kishi u nekei tsu u dā. Ayi Kāshile ka'a n Kishi ka tsu, u bonoko tsu tā tso okpo aza a usubi a ubutā u Kāshile.

²N ciga tā Kāshile ko yotsongu dā kasingai m matānā mā ni kau i ciya i yeve Yesu mayin adama a na ayi dā Kāshile n Vuzagbayin vu tsu.

Ili i na i zuwai dā tsa kuya'an n apa'la

³Tsu na kparamu ci e kuyeve Yesu mayin, dā wi o kuyotsongu utsura u gbayin u ni adama a na u neke tsu ili rākā i na ci cigai adama a na ci yongo a uye u na Kāshile ka cigai. U dēke tsu tā, adama a na ci ciya tsugbayin ci ni n kasingai ka ni kparamu.

⁴A ubutā wu utsura u gbayin u nan lo kparamu, dā u nekei tsu uzuwakpani u gbagbal'in u singai u ni. U ya'an tā dē uzuwakpani u na i kulaka a ubutā wi ili i gbani-gbani i na yi dēvu n adā. Kusheshe ku kavama ku dā ku tsu tukā n ili i nan lo ya. U ya'an ka dā tā feu uzuwakpani u na i kokpo tā tsu Kāshile.

⁵Adama a nannai dakakai katā i doku uga'in a ubutā wu uneki u kađū u dā. Wuma wu uga'in u tsu zuwa tā vi yevesheke Kāshile mayin.

⁶Kuyeve ku Kāshile ku tsu zuwa tā i ya'an n kureme ku kaci ka dā. Kureme ku kaci ka dā kparamu ku tsu zuwa tā i ya'an n kalulu, kalulu kparamu ka tsu zuwa dā tā i ya'an n idashi i wuma i dā adama a Kāshile rākā.

⁷I yongo baci nannai, yi tā a kuciga itoku i dā. A ukocishi kparamu yi tā a kuya'an n ucigi u mayun a kubana u yaba dem.

⁸I lya'a baci kelime n kuya'an ili i singai i nam pa ya, yi tā a kusankā dā kokpo ili i gbani, katā i zuwa dā i ya'an ili n abundai adama e kuyeve ku dā ku Vuzagbayin vu tsu Yesu Kirisiti Kishi.

⁹Amma uma a nan lo a na a iwain kugbonguro a ubutā wi ili i singai i nam pa, ayimba a dā, ko e kene mayin ba. A cinukpa tā dē a na Kāshile ka zal'i le a ubutā u wuma u kuku u le.

¹⁰Uma a vā, adama a nannai, katā i doku i gbagbala kuya'an ulinga adama a na i yotsongu yaba dem an Kāshile ke dēkei dā mayun, katā i yotsongu le a na u zagbai dā yo okpo uma a ni. Ya'in nannai katā i ciya i kpadā kutadātsa katā feu i kpadā kuyikpa.

¹¹Nannai dā ta na Kāshile ka kurabasa dā katā wi isa dā mayin o tsugono tsu Vuzagbayin vu tsu Yesu Kirisiti Kishi.

Zuwa atsuvu a ubutā wa akaka a Kāshile

¹²I yeve t̄a d̄e ili i nam pa, d̄a yi k̄pamu a kashani a ubut̄a wi ili i mayun n utsura. Ko n nannai, n sheshe t̄a kulya'a kelime n kucībaka d̄a n ili i nam pa ya.

¹³U ga'an t̄a n lya'a kelime n kucībaka d̄a n ili i nam pa ya, ali sai kanna ka na n kuwai.

¹⁴Vuzagbayin Yesu Kishi k̄pamu u yotsongu mu t̄a d̄e a na mi a kukuw̄a babu megeshe.

¹⁵Adama a nannai, mi t̄a a kudakaka ulinga adama a na n zuwa ili i nam pa yo okpo hawun w̄a d̄a. N ciga t̄a i cibasa i d̄a ayin n ābund̄ai ko n kuw̄a baci.

¹⁶Ana tsu danai d̄a uteku u na Vuzagbayin vu tsu Yesu Kishi u kubono n utsura, ci a kudana d̄a arabali o ugboji a na vuza yoku u b̄atsai ba. Ta nannai ba! Amma ce ene t̄a tsugbayin tsu mayun ci ni n āshi a tsu.

¹⁷K̄ashile Dada u nekei ni tsugbayin a na u ya'in mēd̄evile n kālak̄atsu ku utsura n ka singai a Ubut̄a u Tsugbayin, u danai, “Na va maku mu ucigi m̄a v̄a ma'a, mi t̄a a kupana uyo'o u ni kau.”

¹⁸Ātsu a kāci kā tsu ci t̄a d̄e kobolo n Yesu a kusan ku cīd̄a ka, d̄a tsu panai kālak̄atsu ka ku ut̄ai gadi.

¹⁹Ili i nam pa ya rākā i zuwa tsu t̄a d̄a tsu doku tsu ushuki a na ili i na eneki a danai mayun d̄a. Adama a nannai i zuwa atsuvu mayin a ubut̄a wa akaka e le, uteku u na va kuya'an m mākuni ma na mi e kuneke kutashi a ubut̄a u kayimbi u yoku. Lya'i kelime n kuya'an nannai ali sai a kanna ka na Kirisiti Kishi u kubono kātā kutashi ku hawun ku ni ka akana ādu a d̄a.

²⁰Ili i na i la'i i d̄ada, kātā i yeve a na kene ki lo a Katagarda ka Cīd̄a ku na ku ut̄ai a ubut̄a u eneki n kāci ke le ba.

²¹Eneki a a ya'an kadanshi adama a na ele a kāci ke le a cigai kuya'an kadanshi ba. A'a, ta nannai ba! Ayinviki a K̄ashile a d̄a a zuwai le a dansa akaka a K̄ashile.

2 Biturusu 2

Nlum ma a'uwa

¹A ayin a na a lazai d̄e, eneki a a'uwa i t̄a lo a na a ya'ankai aza a Israila kadanshi, ta k̄pamu nannai i t̄a a kuciyā n lum ma a'uwa a kātsu mā kā d̄a. I t̄a a kuya'an ulinga n ugboji kātā a tūkā n a'uwa a ubut̄a u kakuna kā K̄ashile kātā a zuwa kul̄anḡasu. I t̄a o kubono kuya'an tsurala n Vuzagbayin vi le, vuza a na u wawai le. Ele a kāci ke le i t̄a a kul̄ansā ukpā u le gogo'o.

²Uma n ābund̄ai i t̄a o kutono kuyotsongusu ku kavama ku le, kātā o tonon k̄pamu ili i wono i na a ya'in. Adama e le, uma i t̄a a kuya'an kadanshi ki ishikushi† u Kishi n uye u mayun u ni.

- ³Nlum ma a'luwa n nam pa i ta n kutsan kau, da i kparamu a kuya'an ulinga n ugboji n a'luwa adama a na o doro da. Amma Kashile ko kotso ta de n ele mani-mani, i ta na a kula'aka ba.
- ⁴Kashile ka kpadā kutakacika alingata a na a nusai ba. U tafuki le a ubuta u na a kutakacika le, da kparamu u zuwai le a abatsu a na i n kayimbi kau, da i o kuyongo de ali kannan ka afada.
- ⁵Kashile kparamu ka kpadā kutakacika uma a aduniyan a cau a ayin a Nuhu† ba. Da wi isai Nuhu kobolo n limata i ni ele uma e cindere. Nuhu u farangi uma a aduniyan a adama a afada a Kashile a cida. Dada Kashile ku unai aduniyan raka m mini ma gbayin ma na ma tawai da ma lyali aduniyan, naza a na a kpadai kuyeve Kashile.
- ⁶U takacikai kparamu ubirini u Sodom n Gomora† a na u songi le sai kokomo. U zuwai le o okpoi agisana a ili i na i kucina uma a na a iwain kupanaka Kashile.
- ⁷Amma ko n nannai, Kashile ki isai Lotu.† Lotu vuma da vu na vi yongoi n usubi da kparamu u namgbai kadu adama a tsugbani n kavama ka na ka karai ni raka.
- ⁸Adama a na ayi vuma da vu na wi a kupanaka Kashile, asuvu a ni o yongo ta a kunamgbaa ayin tutu ana we enei ili i kavama n u panai ili i gbani-gbani kannan dem.
- ⁹Ili i nam pa i yotsongu ta an Kashile ki a kufuda kisa uma a na o tonoi ni derere a katsuma ka atakaci a na i o kuso'o. I da i yotsongu ta kparamu a na wi ukani naza a na a iwain kucikpa yi, da wi kparamu a kutakacika le ayin tutu ali kannan ka na a kuya'anka le afada.
- ¹⁰Kashile ko tsu doku ta atakaci a ubuta u uma a na i o kutono kusheshe ku gbani-gbani ki ikyamba ku le, da kparamu a iwain utsura u tsugono. Uma a nam pa i ta n ugbamukaci a tsu pana kparamu ba. Ali a ci shika ta aza a tsugbayin a gadi, kata ta na a kpadā kumuda kadu a ya'an baci nannai va.
- ¹¹Amma alingata a a la'a ta n lum ma a'luwa ma n utsura kau, ko n nannai ta na a ci shika aza a tsugbayin a gadi a nam pa ba.
- ¹²Uma a nam pa a i ta an nnama n kakamba n na n tsu kpadā kuya'an n kusheshe. A matsai le ta adama a na uma a kana le kata a una le. Uma a nam pa a a ci ya'an ta ishikushi a ubuta wu ukuna wu utsura wi ili i na a kpadai kuyeve. Kuyongo ku wuya ku le ki ta a kutuka le n ukpa.
- ¹³I ta a kuciya ukpa u na u kokpo an katsupu ke le, adama a muna ma na a ya'ankai uma. A tsu pana ta mazanga a ya'an baci ili i kavama dem e keteshe n kannan. I ta a kutuka n wono wa da, da i kparamu a kuzuwa da yo okpo n ashinda. I ta a kuya'ala kelime n kuya'an a'luwa a nam pa ko a ayin a na i a kuya'ala ili n ada a ubuta u kadiva.
- ¹⁴Ele a ci ya'an ta tsugbani n ashi e le, ko n nannai ta na a ci cuwa ba. A ci ya'an ta ukuna u na o rono uma a na a shamgbai n utsura ba a ubuta wu unushi. O tsu yotsongusu ta kaci ke le kusheshe ku kuciga ili babu kucuwa n kula; uma a nam pa ele da kakuma ka uma ka na a ya'ankai un.

- ¹⁵A kaṣakpa ta de uye u mayun, da o tonoi uye u keneki Balam,† maku ma Beyuru. Ayi da vuza na u cigai u ciya ikebe adama a kuya'an ili i na yi derere ba.
- ¹⁶Amma da majaki ma barangi Balam. Manama ma na ma ci ya'an kadanshi ba, ma dansai tsu vuma da ma sankai ni kuya'an ujari u ni.
- ¹⁷Uma a nam pa i ta an aushi a mini a na e dekpei. I ta an eleshu a na a tsu wala a gadi a wunlai. Ili i nam pa ya i ci ya'an ta uzuwakpani u kasingai n abundai, amma a tsu fuda a ya'an ili ba, ko kenu. Mayun Kashile ki ta a kuzuwa uma a na i nannai a ubuta u na u lali n kayimbi.
- ¹⁸Uma a nam pa a ci ya'an ta aradi n kadanshi ka na ko yotsoi ke ketepu. Ayin a na baci vuma u gitai kuta a ubuta wu uye u na wi derere ba, uma a nam pa i ta a kuya'an ulinga n kusheshe ku unushi ku vuma vu nan lo adama a na o rono yi a ubuta wi ili i na yi derere kpamu ba.
- ¹⁹A ya'an ta uzuwakpani wi idashi i na yaba dem u baruwa. Amma ele a kaci ke le agbashi a da mayun a idashi yu unushi, adama a na vuma kagbashi ka'a a ubuta wi ili i na i lya'i utsura u ni.
- ²⁰Uma a la'aka ta de a ubuta wi ili ya aduniyan i na i langasai le, ana e yevei Vuzagbayin vu tsu n Yesu Kirisiti Kishi. Amma da baci kpamu ili ya aduniyan i kana'i uma a nan lo, da ili ya i lya'i utsura u le, nam pa atakaci e le i ta a kula'a a cau.
- ²¹U kula'a ta n kuga'an u uma a nan lo ishi baci e yeve uye u kutono Kashile ba, ko kenu. U la'a ta n kunamgba vuza u yeve baci uye u mayun, dada u iwain wila u singai u cida u na Kashile ke nekei le.
- ²²Ili i na yi i mayun a ubuta u ansa a nam pa mayun da feu yi a ubuta u uma tsu nan lo: "Meshele mo tsu bono ta ma lya'a ashama a ni ayin tutu." A danai kpamu, "A sumba baci magurusunu, mo tsu bono ta a ubuta wu unata kpamu."

2 Biturusu 3

Yesu wi ta o kubono kpamu

- ¹Uma a ucigi a va, n danaka da ta atagarda a akaka e re. Punu a atagarda a m gbagbala ta adama a na n zuwa da i sheshe mayin kata i ciba mayin kpamu.
- ²N ciga ta i ciba kata i yeve akaka e eneki a cida† a ayin a cau. N ciga ta kpamu i ciba kata i yeve ili i na Vuzagbayin vu tsu n Kishi u zuwai azusuki a da a dana da i ya'an.
- ³U galan ta kau i yeve a na a ukocishi u ayin i ta a kuciya aza a ulami, aza a na o kuzo'oso ili i mayun kata a ya'an ili i kavama dem i na a cikalai kuya'an.
- ⁴Kata a dana, "Te dai kutawa ku na u ya'in uzuwakpani wa ki? Aza e kelime a tsu a kuwa ta de raka, da ta na ili dem yo okpoi uteku u na i da yi a ugiti wa aduniyan."
- ⁵Amma uma a nam pa a kucikpa ta a cinukpa a na m mani-mani va de kadanshi ka Kashile ka da ka ya'in gadi, da ku utakai n idika punu a asuvu a mini, da ka zuwai mini ukarali wi idika.

- ⁶Ana ayin a ya'in kenu, da K̄ashile ka zuwai mini ma mu unai uma a aduniyan.
- ⁷Amma K̄ashile ka zuwa tā gađi n idika i gogo na i yongo ali sai a kanna ka afada. Kātā akina ā tāwā we le, kātā aza a na e yevei K̄ashile ba ā kuwā.
- ⁸Uma a ucigi ā vā, kātā i cinukpa ba, a na Vuzavagudū wi e kene kanna ke te derere n ayā kākpān ke te (1,000), wi tā kpamu e kene ayā kākpān ke te derere n kanna ke te.
- ⁹Uma o yoku i tā e kusheshe Vuzagbayin wi tā a kushamgba ali ayin kaū sapu u shatangu uzuwakpani u ni, amma Vuzagbayin u kushamgba kaū uteku u na uma a nan lo a zuwai ba. U reme tā kađu n ađā. U ciga ko vuza te u kuwā ba, amma u la'a tā n kuciga yaba dem u shikā unushi† u ni.
- ¹⁰Kanna ka Vuzagbayin ki tā a kuyawa babu uzuki, uteku u na koboki ka ci yawa. Gađi wi tā o kukotso n kaca'a ku utsura, kātā akina ā langasā ili dem. Wi tā o kuyotsongu e keteshe uteku u na aduniyan i, n ili i na yi punu dem.
- ¹¹Adama a na ili dem yi ā kunamgbā, icu'u i uma ye ne i dāi ga'in yo okpo? Adama a nannai ya'ankai K̄ashile tsugbashi ā ubutā wu uye u na yi o kuyongo.
- ¹²Zuwai āshi ā dā a kanna ka nan lo kātā i bānkā ka'a adama a na kā tāwā babu megeshe. A ayin a nan lo i tā ā kulangasā gađi n akina, kātā ili dem i derekpe punu ā ubutā wu usudūkpi.
- ¹³Amma ci tā a kinda kelime an ce kene gađi vu savu n idika i savu i na K̄ashile ka ya'in uzuwakpani u kuya'an, ubutā u na yaba dem u kuya'an ili i na K̄ashile ka danai i dā yi derere.

Ikyashi yu ukocishi

- ¹⁴Uma a ucigi ā vā, adama a nannai i yongo m mātānā n K̄ashile kātā i dakaka kpamu i yongo cidā babu unushi a ayin a na yi a kuvana ili i nam pa ya i ya'an.
- ¹⁵Cibai, Vuzagbayin wi tā a kuvana adama a na uma ā ciyā ayin a na ā ciyā wishi. Na va dađā uteku u na vuza vu ucigi vu tsu Bulusu u danakai dā n kuyeve ku na K̄ashile ke nekei ni.
- ¹⁶Bulusu u ya'an tā kadanshi ki ili i nam pa ya a atagarda akaka ā ni rākā, amma ili i yoku i na u danai, yi tā n atakaci e kuyeve. Uma o yoku a na i babu kuyeve n aza a na ā kpađaī kushamgba mayin a saba'a tā kadanshi kā ni adama a na ko okpo ili i yoku kaū n i na u sheshei. A ya'an tā nannai feu n ubutā u na u buwai a Katagarda ka Cidā. Nannai dā i ā kutukā n ukpā u le.
- ¹⁷Aja'ā ā vā a ucigi, a barangu dā tā dē n ayin a dē! Ya'in kindi mayin kātā ā ripulā dā n aluwa a uma a kavama a nam pa ba. Kātā i kāsakāpā uneki u kađu wu utsura u dā ba.
- ¹⁸I Iya'a kelime n kudoku kasingai n kuyeve ku Vuzagbayin Yesu Kirisiti Kishi. Tsugbayin n tsugono ci ni tsu dā, gogo na n ayin tutu. Ta nannai.

1 Yahaya

1 Yahaya 1

Akaka a wuma

¹Vuza na wi lo a ayin a ugiti, ayi da tsu panakai da ce enei. Ce ene yi ta n ashi a tsu, da kparamu tsu sa'wai ni n ekiye a tsu. Ayi da Yesu Kirisiti Kishi, akaka a wuma.

²Vuza na u ci neke wuma u tawa ta wa atsu! Ce ene yi ta, atsu da kparamu ngan mi ili i na ce enei. Gogo na ci ta a kudana da ukuna u wuma u babu uteku u nam pa u na wi ishi we esheku a tsu da u tawai wa atsu.

³Ci ta a kudana da ili i na ce enei da tsu panai, adama a na i ciya feu wuma wa kobolo n atsu. Atsu kparamu ci ta n u da kobolo n Esheku a tsu m Maku ma ni Yesu Kirisiti Kishi.

⁴Tsu danaka da ta adama a na i ya'an mazanga mayin n atsu.

Kashile kutashi ku da

⁵Na da akaka a na tsu panai a ubuta u Kishi da tsu salakai da gogo na: Kashile kutashi ku da, ayi ta na wi n kayimbi ba, ko kenu.

⁶Tsu dana baci ci ta o kuyongo n wuma u te n Kashile, amma da ci lyali kelime n kuyongo a kayimbi, atsu aza a a'uwa a da, ci kparamu o kutono ili i mayun ba.

⁷Amma ci baci o kuyongo n kutashi, uteku u na Kashile ki o kuyongo n kutashi, ci ta o kuyongo n wuma a katsuma ka tsu. Mpsa m Maku ma ni Yesu mi ta a kuza'a unushi u tsu raka.

⁸Tsu dana baci ci n unushi ba, ci ta a kuyansa kaci ka tsu, ci iwan ta kparamu ili i mayun.

⁹Amma ci shika baci unushi u tsu, wi ta a kucinukpaka tsu u da, adama a na Kashile ki ta a kuya'an ili i na u danai u kuya'an, da wi kparamu a kuya'an ili i na yi derere. Ayi wi ta a kuza'a unushi u na ci ya'in raka.

¹⁰Tsu dana baci ci ta babu unushi, ci ta o kubonoko Kashile vuza va a'uwa, da kparamu ci o kuyotsongu a na akaka a ni i babu ubuta punu a adu a tsu.

1 Yahaya 2

Yesu da kabanki ka tsu

¹Muku mu ucigi n va, mi ta a kudana ili i nam pa adama a na i ya'an unushi ba. Amma ali i ya'an baci unushi, Yesu Kishi vuza na wi cida, wi ta ta na o kufolono Dada adama a tsu.

²Ayi da alyuka a na a takpai unushi u tsu. Unushi u tsu u da u takpai koci ba, amma n unushi u uma a aduniyan raka.

³Ci ta e kuyeve a na ci yevei Kashile mayun tsu tono baci ili i na u danai ci ya'an.

⁴Vuza na baci dem u danai, “N yeve t̄a K̄ashile,” amma u tono ili i na K̄ashile ka danai ba, vuma vu nan lo vuza va a'luwa d̄a, ili i mayun kpamu yi punu w̄a ni ba.

⁵Amma ci ya'an baci ili i na K̄ashile ka danai, ucigi u K̄ashile wi a kunamba ili i yoku a k̄atsuma k̄a tsu ba, nannai d̄a ce kuyeve a na ci kobolo n̄ ayi.

⁶Tsu dana baci ātsu uma ā ni a d̄a ci, u yotso t̄a ci yongo uteku u na Yesu u yongoi.

K̄ashile ka danai ci ciga aza o yoku

⁷Aja'la a va a ucigi, mi a kud̄anaka d̄a adama a na n neke d̄a wil̄a u savu ba. U te u d̄a n u na e nekei d̄a d̄e, akaka d̄a kpamu a na i panai d̄e.

⁸Amma u savu u d̄a feu. Kirisiti Kishi u yotsongu t̄a a na wil̄a u nam pa wa mayun d̄a, d̄a ād̄a feu i yotsongi a na mayun d̄a. Yi t̄a e kene kayimbi a kulaza, kutashi ku mayun kpamu ku git̄ai d̄e kakana.

⁹Vuza na baci dem u danai, “Mpa mi t̄a o kuyongo a kutashi,” amma d̄a u iwain vuza ā ni, vuma vu nan lo u buwa t̄a bi'i o kuyongo a kayimbi.

¹⁰Vuza na baci dem u cigai aza ā ni wi t̄a o kuyongo a kutashi, wi kpamu a kuzuwa ko vuza u t̄a d̄a ts̄a ba.

¹¹Ci iwan baci a aza o yoku, ci t̄a o kuyongo d̄a ci kpamu a nwalu a kayimbi. Ci yeve ubut̄a u na ci a kubana ba, adama a na ci e kene a kayimbi ba.

¹²Mi t̄a a kud̄anaka d̄a, muku mu ucigi n va, adama a na K̄ashile ka cinukpaka d̄a t̄a unushi u d̄a adama e Yesu.

¹³Mi t̄a a kud̄anaka d̄a mmaci, adama a na i yeve t̄a Kishi, vuza na wi lo a ayin a ugiti. Mi t̄a a kud̄anaka d̄a, ushan u wawa'la, adama a na i lya'la t̄a utsura u vuza vu gbani-gbani. N d̄anaka d̄a t̄a, muku, adama a na i yeve t̄a Dada va.

¹⁴N d̄anaka d̄a t̄a, mmaci, adama a na i yeve t̄a Kishi, vuza na wi lo a ayin a ugiti. N d̄anaka d̄a t̄a, ushan u wawa'la, adama a na yi t̄a n utsura. Akaka a K̄ashile i t̄a o kuyongo w̄a d̄a, d̄a i lya'i d̄e utsura u vuza vu gbani-gbani.

¹⁵K̄at̄a i ciga aduniyan ko ili i na yi a aduniyan ba. I ciga baci aduniyan, ucigi u Dada wi punu w̄a d̄a ba.

¹⁶Na va d̄a d̄a uye wa aduniyan: ucigi u kupana uyo'lo wu unushi u k̄aci k̄a tsu, n āshawuya, n kuya'an n k̄a āra d̄i n ili i na ci n i d̄a. Ko ili i te i nam pa yu ut̄a u Dada ba, amma i d̄a r̄aka yu ut̄a t̄a a aduniyan.

¹⁷Aduniyan n i na yi punu r̄aka i na uma a cikalai, yi t̄a a kulaza, amma vuza na baci u ya'in ili i na K̄ashile ki a kuciga, wi t̄a o kuyongo ko wanai.

Vurala vi Kirisiti Kishi

¹⁸Muku mu ucigi n va, na va d̄a d̄a ayin a ukocishi. I pana t̄a vurala vu Kishi vi t̄a lo a kut̄awa, gogo ta na irala i Kishi yi t̄a lo n ābund̄ai punu na. Tsu nam pa tsu d̄a ci yevei ayin a ukocishi a d̄a d̄a na.

- ¹⁹Uma a nam pa a kasakpa ta A'isa a aza o Kutoni, adama a na i kobolo n atsu mayun ba. I baci i n atsu, ishi a kushamgba n atsu. Ana a kasakpai tsu, u yotsongu ta a na ele i n atsu ba.
- ²⁰Yi ta n kune'e ku na Vuza vu Cida u nekei da, adama a nannai raka vu da i yeve ta ili i mayun.
- ²¹U ga'an n danaka da kpmu adama a ili i mayun ba, adama a na i yeve ta de i da. I yeve ta feu a na aza a a'uwa a tsu dansa ukuna u mayun ba.
- ²²Yayi vuza va a'uwa? Vuza na dem u nanai a na Yesu Kirisiti Kishi ka'a, vuza va a'uwa da wi. Vuza na dem u danai nannai vurala vu Kishi da, u iwan ta kpmu Dada m Maku ma.
- ²³Vuza na baci dem u iwain Maku ma, vuma vu nan lo u iwan ta feu Dada. Amma tsu dana baci cu ushuku ta m Maku ma, ci ta n Dada va feu.
- ²⁴U ga'an ta i lya'a kelime n kutono kuyotsongusu ku na i panai a cau. I lya'a baci kelime n kutono ili i na i panai n a cau, yi ta a kudasangubolo m Maku ma a asuvu a Dada a kpmu.
- ²⁵Na dafa ili i na Kishi n kaci ka ni u ya'in uzuwakpani u kuneke tsu: wuma u babu uteku.
- ²⁶Mi ta a kudana adama a na n rono da atsuvu adama a uma a nan lo a na i a kugbagbala kukparasa da.
- ²⁷Amma ada, Kirisiti Kishi u tsunku da ta Ayinviki a ni. Ayinviki a ni i baci n ada, ya kuciga vuza u yotsongusu da ba. Adama a na Ayinviki a ni i ta o kuyotsongusu da ukuna dem, ili i na kpmu wi o kuyotsongusu mayun da, a'uwa a da ba. Tono kuyotsongusu ka Ayinviki ka, kata i lya'a kelime punu ugba'i n Kishi.
- ²⁸E, muku mu ucigi n va, lya'i kelime n kokpo vi te n Kishi, adama a na u bono baci ci yongo babu wovon kata kpmu tsu kpada kupana wono a ashi a ni.
- ²⁹I yeve ta a na Kishi wi cida: U yotso ta i yeve feu yaba dem vu na wi a kuya'an ili yu usubi maku ma Kashile ma'a.

1 Yahaya 3

Atsu muku n Kashile n da

- ¹Dada u ciga tsu ta n abundai, adama a nan lo i dafa i zuwai da e ci deke tsu muku n Kashile. Mayun da kpmu ci muku n ni. Adama a nan lo kpmu aduniyan e yeve Dada va ba, i dafa i zuwai da a kpada kuyeve tsu.
- ²Aja'a a va a na n cigai, gogo na atsu muku n Kashile n da, kata u yotsongu tsu ili i na tso kokpo a ayin a na Kishi u kubono ba. Amma ci yeve ta a ayin a na baci Kishi u tawai kpmu, ci ta o kokpo ci ni, adama a na ci ta e kene yi tsu na wi mayun.
- ³Aza a na kpmu raka a ushuki n ili i nam pa i ta o kuyongo cida, tsu na Kirisiti Kishi wi cida.

⁴Yaba dem vu na wi a kuya'an unushi u iwan t̄a wil̄a u K̄ashile, adama a na unushi ili i te i d̄a nu ngoyomadama u K̄ashile n Wil̄a.

⁵I yeve t̄a Kishi u t̄awa t̄a adama a na u takpa unushi, amma ayi wi n unushi ba.

⁶Adama a nan lo vuza na baci wi idashi kobolo n Kishi wa kulya'a kelime n kuya'an unushi ba. Amma vuza na baci u lya'i kelime n kuya'an unushi kat̄a u sa'wa kene yi ko u yeve yi ba.

⁷Muku n va, kat̄a i kasakpa vuza u yansa d̄a adama a ili i nam pa ya ba. Uma i baci o kuyongo mayin, d̄ada adama a na i t̄a cida, tsu na Kishi wi cida.

⁸Kalijani† ka kanai kuya'an unushi ali n ayin a ugiti, yaba dem vu na u lya'i kelime n kuya'an unushi ayi vuza vu Kalijani d̄a. Amma Maku ma K̄ashile† ma t̄awa t̄a adama a na u langasa ulinga u Kalijani u nam pa.

⁹Aza a na i muku n K̄ashile a ci lya'a kelime n kuya'an unushi ba, adama a na u neke le t̄a wuma u savu. Adama a na K̄ashile Esheku e le a d̄a, ele a kufuda kulya'a kelime n kuya'an unushi ba.

¹⁰Adama a nan lo ci t̄a e kene ko yayi maku ma K̄ashile ko kparamu yayi maku ma Kalijani. Vuza na baci u ya'in i na i ga'in ba, ayi maku ma K̄ashile ma ba, vuza na baci kparamu dem u kpadai kuciga vuza a ni, maku ma K̄ashile ma wi ba.

I ciganai

¹¹Na va d̄ada akaka e te n a na i panai d̄e: atsu ci ciganai.

¹²Kat̄a yo okpo an Kayinu† vuza na u bolongi kaci ka ni n Kalijani d̄a wu unai vangu vi ni ba. Yi d̄ai i zuwai d̄a wu unai ni? Adama a na ili i na u ya'in i gbani-gbani i d̄a, ili i na vuza a ni u ya'in i singai i d̄a.

¹³Aja'a a va, uma a aduniyan a nam pa a ya'anka d̄a baci cishe'e, kat̄a i ya'an mereve ba.

¹⁴Maciganai ma tsu mo yotsongu tsu t̄a tsu pasa t̄a ukpa a kubana a ubuta u wuma. Vuza na baci u kpadai kuciga vutoku nannai, u buwa t̄a a ubuta wu ukpa.

¹⁵Vuza na baci dem u iwain vuza a ni, vuza vu munaka d̄a, i yeve t̄a aza a munaka i n wuma u babu uteku ba.

¹⁶Na va u yawa t̄a ci yeve tsu na ucigi wi: Kishi u neke t̄a wuma u ni adama a tsu. Adama a nannai u ga'an t̄a atsu feu ci neke wuma u tsu adama a aza a na a buwai!

¹⁷Vuza wi baci n uciyi d̄a we enei vuza a ni vu na vu nambai ili, amma u banka yi ba, ucigi u K̄ashile wi punu a vuma vu nan lo va ba.

¹⁸Muku n va, ci yotsongu ucigi wa aza o yoku a ubuta u kubanka le mayun, amma a ubuta u kuya'an kadanshi ki ili ya koci ba.

¹⁹Ci ciganai baci, ci yeve t̄a ci t̄a a ubuta u mayun, kat̄a kparamu asuvu a tsu a dasangu e kelime ka K̄ashile.

²⁰Amma ko asuvu a tsu a dasangu ba, adama o wono, Kashile ka la'a ta asuvu a tsu, u yeve ta kparamu ili dem.

²¹Aja'la a va, asuvu a tsu a dasangu baci ci ta a kufuda kushamgba a ubuta u Kashile babu wovon.

²²Wi ta e kuneke tsu ili dem i na tsu folonoi, adama a na tsu tonoyi ta, da ci ya'in ili i na u panai uyo'lo.

²³Na va da'fa ili i na Kashile ka danai: Ci neke adu m Maku ma ni, Yesu Kirisiti Kishi, kata kparamu ci ciganai. Na va da'fa feu ili i na Yesu u yotsongushi tsu ci ya'an.

²⁴Aza a na o tonoi wila u Kashile, i ta o kuyongo n Kashile, Kashile kparamu ki ta o kuyongo n ele. Ci yeve ta a na Kashile ki o kuyongo n atsu adama a Ayinviki a na u nekei tsu.

1 Yahaya 4

Nlum ma a'uwa

¹Aja'la a va a na n cigai, kata yu ushuku n yaba dem vu na u danai wi ta n Ayinviki a Kashile ba. Kondoi le raka i ciya i yeve ko mayun da a utai u Kashile. Eneki a a'uwa n abundai a uta ta de a kukarala a aduniyan.

²Na va da'fa tsu na ve kuyeve Ayinviki a Kashile: vuza na dem u danai Yesu Kirisiti Kishi u tawa ta a aduniyan tsu vuma, ayi vuza vu Kashile da.

³Amma vuza na dem u nanai ili i nam pa adama e Yesu, wi n Ayinviki a Kashile ba. Ayinviki a na vuza nan lo wi n a da a uta ta a ubuta u vurala vu Kishi. I yeve ta de a na vurala vu nam pa vi a kutawa a aduniyan, gogo na ta na u yawa ta de.

⁴Muku n va, ada aza a Kashile a da, i lya'a ta kparamu irala i nam pa ya. Ayinviki a Kashile i ta wa da, a la'a ta ta na vuza na wi a aduniyan n utsura.

⁵Irala i nam pa i ci ya'an ta kadanshi ki ili ya aduniyan, kata ta na uma a aduniyan a panaka le adama a na ele aza a aduniyan a da.

⁶Amma atsu aza a Kashile a da; i da'fa i zuwai da aza a na e yevei Kashile i a kupanaka tsu. I baci uma a Kashile ba, i a kupanaka tsu feu ba. Nannai da ce kuyeve ko vuza wi n ayinviki a mayun ko a a'uwa.

Ucigi wu uta ta a Kashile

⁷Aja'la a va, ya'an ci ciganai, adama a na ucigi wu uta ta a Kashile. Vuza na baci dem wi n ucigi maku ma Kashile ma'a, u yeve ta kparamu Kashile.

⁸Vuza na baci wi n ucigi ba u yeve Kashile ba, adama a na Kashile ucigi u da.

⁹Kashile ko yotsongu ta ucigi u ni wa tsu ana u suki Maku ma ni me te a aduniyan u neke tsu wuma.

¹⁰Na va da'fa ucigi u mayun. Atsu da ci cigai Kashile ba, amma ayi da u cigai tsu da u suki Maku ma ni mo okpo alyuka a na a takpai unushi u tsu.

- ¹¹Aja'a a va, uteku u na Kashile ka cigai tsu nannai, atsu feu ci ciganai.
- ¹²Vuza wi lo u sa'wai kene Kashile ba, amma ci ciganai baci, Kashile ki ta o kuyongo n atsu, kata ucigi u ni u shana mayin wa tsu.
- ¹³Kashile ke neke tsu ta Ayinviki a ni. Nannai da ci yevei a na atsu ci o kuyongo n ayi, uteku u na ayi wi o kuyongo n atsu.
- ¹⁴Kashile ka suki Maku ma ni mo okpo Kishi ka aduniyan. Ce ene yi ta, da ci a kudana aza o yoku ukuna u ni gogo na.
- ¹⁵Vuza na baci u dansai e keteshe a na Yesu Maku ma Kashile ma'a, wi ta o kuyongo n Kashile, Kashile kpamu wi ta o kuyongo n ayi.
- ¹⁶Ci yeve ta uteku u na Kashile ka cigai tsu kau, da tsu zuwai kpamu uneki u kadu u tsu wa ni. Kashile ucigi u da. Ci lya'a baci kelime m maciganai, ci ta o kuyongo n Kashile, Kashile kpamu o kuyongo n atsu.
- ¹⁷Ci ciga baci aza o yoku mayun, da ci yongoi tsu na Kishi u yongoi a aduniyan a nam pa, ci a kupana wovon a kanna ka afada ba.
- ¹⁸Wovon wi punu a ubuta wu ucigi ba; ucigi u mayun u tsu loko ta wovon raka. Vuma wi baci n wovon, wi ta e kusheshe adanshi a takacika yi ta de. Vuma u pana baci wovon, ucigi u Kashile u shana mayin a kadu ka ni ba.
- ¹⁹Ci ta a kuya'an ucigi adama a na Kashile ka git ta kuciga tsu a cau.
- ²⁰Uma a dana baci, "N ciga ta Kashile," amma da a iwain aza e le, ele aza a aluwa a da. Aza a na baci a cigai aza e le ba, aza a na e enei, a kuciga Kashile ba, vuza na a sa'wai kene ba.
- ²¹Kashile ke neke tsu ta wila u nam pa: aza a na a cigai Kashile mayun da a ciga feu aza o yoku.

1 Yahaya 5

Ci lya'a ta utsura wa aduniyan

- ¹Yaba dem vu na baci wu ushuki a na Yesu da Kirisiti Kishi, vuma vu nan lo maku ma Kashile ma wi. Vuza na baci de dem u cigai esheku, u ciga ta feu muku n ni.
- ²Na va da da tsu na ci yevei a na ci cigai muku n Kashile: ci ciga baci Kashile da tsu tonoi wila u ni.
- ³Ci yotsongu ta ucigi u tsu u Kashile, tsu tono baci wila u ni, u da ta na wi n atakaci o kutono ba.
- ⁴Maku ma Kashile dem ma lya'a ta utsura wa aduniyan, uneki u kadu u tsu kpamu u da da u nekei tsu ulya'i wu utsura u nam pa.
- ⁵Yayi u kulya'a utsura wa aduniyan? Sai vuma vu na wu ushuki koci a na Yesu Maku ma Kashile ma'a.

Ngan mu ukuna u Yesu Kirisiti Kishi

⁶Yesu Kishi ayi dā vuza na u tawāi m mini mā kusumbu ka akucina ku ni kobolo nu mpasa mu ukpā n ni. U tawā m mini koci ba, amma kobolo m mini nu mpasa. Ayinviki a kaçi ka ni a danai, a na mayun dā na va, adama a na Ayinviki a mayun dā i.

⁷Ngan n tatsu mi tã lo n na n danai tsu ukuna u Yesu:

⁸Ele dā Ayinviki, m mini, nu mpasa, dā ele dem a ya'in kadanshi ke te.

⁹Tsu ushuku tã n uma a dana baci ili yi tã mayun. Amma ili i na Kāshile ka danai i la'a tã n utsura, u dana tsu tã dē ili i mayun adama a Maku mā ni.

¹⁰Vuza na baci wu ushuki dē m Maku mā Kāshile, vuma vu nan lo wu ushuku tã n ili i na Kāshile ka danai adama a ni mayun dā. Amma vuza na baci wu ushuki n ili i na Kāshile ka danai adama a ni ba, wo okpo tã derere n tsu na e ci dēke Kāshile vuza va a'uwa.

¹¹Na va dādā ili i na Kāshile ka danai tsu: Kāshile ke neke tsu tã dē wuma u babu uteku. Maku mā ni ayi dā vuza na u zuwai wuma u nam pa u ya'an nannai.

¹²Vuza na baci dem wi m Maku ma wi tã n wuma u nam pa; vuza na baci dem wi m Maku mā Kāshile ba, wi n wuma ba.

Wuma u babu uteku

¹³N dānaka dā tã ili i nam pa, adā vu na yu ushuki m Maku mā Kāshile, i ciyā i yeve yi tã n wuma u babu uteku.

¹⁴Ci tã a kufudā kutawā u Kāshile babu wovon, adama a na ci yeve tã feu wi tã a kupanaka tsu, tsu folono baci Kāshile ili dem i na yi derere n ili i na u cigai.

¹⁵U tsu panaka tsu tã ayin a na baci dem tsu folonoi ni. Adama a na ci yeve tã na va mayun dā, ci yeve tã feu a na u tsu neke tsu ili i na tsu folonoi ni.

¹⁶Ye ene baci vuza vu Kutoni a kuya'an unushi u na u kuzuwa yi ukpā ba, kaṭā i ya'an avasa u Kāshile, ayi Kāshile ta na wi tã e kuneke vuma vu nan lo wuma. Mi tã a kadanshi ka uma a na unushi u le u kuzuwa le ukpā ba. Amma unushi wi tã lo u na u tsu zuwa ukpā, kaṭā i zama kuya'an kavasa u Kāshile adama a nan lo ba.

¹⁷Ayin dem a na vi ya'in ili i wuya, na lo va unushi u dā, amma unushi raḳa dā u na u tsu zuwa ukpā ba.

¹⁸Ci yeve tã a na aza a na i muku n Kāshile a ci lya'a kelime n kuya'an unushi ba. Maku mā Kāshile mā tsu laṅa le tã, vuza vu gbani-gbani kpamu u kusa'wa le ba.

¹⁹Ci yeve tã aṣu aza a Kāshile a dā, amma vuza vu gbani-gbani ayi dā wi a kulya'a tsugono tsa aduniyan raḳa.

²⁰Ci yeve tã a na Yesu Kirisiti Kishi Maku mā Kāshile u tawā tã dē dā u yotsongi tsu Kāshile ka mayun. Ci tã o kuyongo n Kāshile mayun, adama a na ci tã o kuyongo m Maku mā ni Yesu Kishi. Ayi dā Kāshile ka mayun, vuza na u ci neke wuma u babu uteku.

²¹Muku n va, mayun da i ya'an da'in n aḡali.

2 Yahaya

2 Yahaya 1

Ikyashi

¹Mpa Yahaya mokoshi ma gbara, n dana ta akaka a nam pa a kubana u vuka vu na Kashile ka zagbai m muku n ni. Mpa n ciga da ta mayun. Mpa da kparamu n cigai da ende'en va ba. Uma raka a na e yevei ili i mayun i ta feu a kuciga da.

²Ci ciga da ta adama a ukuna u mayun u na wi n atsu, u na kparamu u kuyongo n atsu ko wanai.

³N ya'an ta kavasa adama a na Kashile Dada n Yesu Kirisiti Kishi vuza na wi Maku ma ni, u ya'an ka tsu kasingai kata u pana kparamu asuvayali a tsu! Ya'an e neke tsu matana, m mayun n ucigi.

Mayun n ucigi

⁴N pana ta uyo'lo a na m panai muku n da n yoku mi o kutono uye u mayun, tsu na Dada u danai tsu ci ya'an.

⁵Kaja'la ka va, n dana adama a na n dana wu vi ya'an ili i savu ba. Mi ta a kudana wu adama a na n dana wu i ciganai, i da'la ili i iyain i na a danai tsu ci ya'an.

⁶Na da ucigi: adama a na ci ya'an ili i na Kashile ka danai tsu ci ya'an. A ayin a ugiti, u dana da ta i ciganai.

⁷Nlum ma a'uwa n abundai a uta ta de a aduniyan. Aza a a'uwa a nam pa a danai Yesu Kishi wi n ikyamba i mayun tsu vuma ba. Amma ele da aza a a'uwa n irala i Kishi.

⁸Ya'in cico'lo. I ya'an baci cico'lo ba, yi ta a kunamba ili raka i na i ya'in ulinga adama a i da. Amma i ya'an baci cico'lo, yi ta a kuciya katsupu ka da derere.

⁹Vuza na baci dem u kpadai kushamgba punu a ubuta u kuyotsongusu ku Kirisiti Kishi, amma da u tonoi ili i yoku kau, wi n Kashile ba. Vuza na baci dem u shamgbai punu a ubuta u kuyotsongusu wa, wi ta kobolo n Dada m Maku ma dem.

¹⁰Vuza yoku u tawa baci a ubuta wo obolo u da, da u kpadai kuyotsongusu da ili i mayun adama a Kishi, kata i doku i banuki a kpa'a ku da ko i doku i kyasa yi ba.

¹¹I rabasa baci vuma vu nan lo, ada feu i ya'an ta ulinga u gbani-gbani u nan lo.

Kadanshi ku ukocishi

¹²Mpa mi ta n ili n abundai i na n kudana da, amma n ciga n dana da i da e kepepa ba. Adama a nan lo, n ciga ta n tawa wa da n ya'an kadanshi n ada ashi n ashi adama a na tsu pana uyo'lo mayin.

¹³Muku n tovu vuka, vuza na Kashile ka zagbai feu, i ta a kusu'uku wu ikyashi.

3 Yahaya

3 Yahaya 1

Ikyashi

¹Mpa Yahaya, mokoshi ma gbara, n danaka ta kaja'a ka va Gayu akaka a nam pa. N ciga wu ta adama a na ci ta o kutono ili i mayun.

²Kaja'a ka va, mi ta a kavasa ili raka yo okpo mayin n avu, kata kparamu ikyamba i nu i ya'an m matana uteku u na n yevei kadu ka nu ki.

³N ya'an ta mazanga ana aza o Kutoni o yoku a tawai, da a danai mu ukuna u mayun u wuma u nu n uteku u na vi o kutono uye u mayun.

⁴N ci ya'an ta mazanga tutu m pana baci muku n va mi ta o kutono uye u mayun. Ili yi lo i na i la'i nannai n uyo'o ba.

Ugal'in u kuya'an ulinga kobolo

⁵Kaja'a ka va ku ucigi, u galan ta uteku u na vi a kubanka n lum ma aza o Kutoni, ali n aza a na i yevei ba.

⁶A dana ta aza o Kutoni ukuna wu ucigi u nu. N folono wu ta vu banka le a uye u na Kashile ka kupana uyo'o, a lya'a baci kelime n nwalu n le.

⁷A laza ta a kubana nwalu n le adama a kuya'anka Kishi tsugbashi. A ci isa ili wa aza a na a kpada'i kuneke adu ba, ko kenu.

⁸Adama a nannai, atsu a kaci ka tsu tsu banka le ci ciya ci ya'an ulinga kobolo n ele adama a ili i mayun.

⁹N danaka ta aza o Kutoni akaka kenu; amma Dayofi, vuza na u cigai wo okpo vuza vi kelime vi le, u panaka tsu ba.

¹⁰N tawa baci, mi ta a kutuka nu nsata mi ili i yoku i na wi a kuya'an, kobolo n i gbani-gbani i na wi a kudansa adama a tsu. Ili i na i la'i raka i da'a, u ci iwan ta kurabasa n lum ma aza o Kutoni n nan lo a tawa baci. Ali u tsu sanku ta aza a na a ci ciga kurabasa le, kata u loko aza a na a ci ciga kurabasa le va wu utaka punu alisa aza o Kutoni.

¹¹Kaja'a ka va, kata vu tono ili i na yi i gbani-gbani ba; tono i na yi i singai. Vuza na u ya'in kasingai vuza vu Kashile da. Amma vuza na u ya'in kagbani-gbani, kata u yeve Kashile ba.

¹²Yaba dem u tsu dansa ta ili i singai adama a Dimitiriya, kuyongo ku mariki ku ni ta na ku yotsongu yi ta ili i na uma a danai derere da. Ci ya'an ta kadanshi ku usubi feu adama a ni, i yeve ta ta na ili i na tsu danai mayun da.

Kadanshi ku ukocishi

¹³Mi ta n ili n abundai i na n cigai kudana wu, amma n ciga n dana i da e kepepa ba.

14N keḗ t̄a aḗa'ā a na me kene wu babu megeshe, kaḗa ci ya'an kadanshi aḗi n aḗi.

15N vasa t̄a Kaḗhile ka zuwaka wu unasingai m maḗana! Aḗa'ā a nu a na i punu na i t̄a ikyāshi i nu. N folono wu t̄a vi kyasa aḗa'ā a tsu dem a na i lo n ula e le.

Yahuza

Yahuza 1

Kubayuwā

¹Akaka a nam pa a utā tā a vā, mpa dā Yahuza. Mpa kagbashi ka'a ke Yesu Kirisiti Kishi, Mpa dā kpamu vangu vi Yakubu. Kāshile, vuza na wi Esheku a tsu, u dēke tā uma o yoku a ya'an idāshi a ubutā wu ucigi u ni, a ubutā u na Yesu Kirisiti Kishi u kinda le kpamu. Mi tā a kudānaka uma a nan lo.

²Kasakpa vi isa asuvayali a Kāshile, m matāna, n ucigi u ni kau.

Atakaci a nlum ma a'uwa

³Aja'la a ucigi a vā, n ciga tā ma dānaka dā kau ukuna u wishi u na ci n u dā dem. Amma gogo na me ene tā ya'an n kucikpa n dānaka dā kakuna ko yoku kau. U ga'an tā n dānaka dā adama a na n ya'an ka dā odoki i shamgba n utsura, i ka'na kpamu kadanshi ka Arabali a Singai a mayun n utsura. Kāshile ke neke tā uma a ni a cidā† akaka a mayun a nam pa kute, a dā kpamu a kusaba'a ba, ko kenu ayin dem.

⁴N dana tā nahannai adama a na uma o yoku a na o goyoi Kāshile o bono tā o bolongu n adā n kabini. I tā o kuyotsongusu uma n a danai, “Kāshile ka ga'an tā, u ci cinukpaka tā kpamu uma unushi u le.” Mayun dā, amma dā kpamu a danai, “Ci tā a kufudā tsa ya'an kuyongo ku kavama tsu na ci cigai.” Kāshile ke sheshe tā dē uteku u na u kuya'an n uma a gbani-gbani a nam pa n ayin a dē, adama a na a nana tā Vuzagbayin vu tsu n Vuzavagudū, Yesu Kirisiti Kishi.

⁵N ciga tā ma cibaka dā ukuna u na i yevei dē: Vuzavagudū u sa'wa tā kisa uma a ni a ayin a na wu utakai le a idika i Masar.† Amma ayin o yoku dā wu unai aza a na a iwain kuneke adū.

⁶Mi tā kpamu a kucibaka dā alingata a Kāshile a na a iwain kushamgba uteku wu utsura u na Kāshile ke nekei le. A kasakpa tā ubutā u na ishi uga'in o yongo, dā Kāshile ko foboi le ushiyi n ikani a ubutā wu ugbashi n kayimbi punu. Gogo na i tā a kuvana kanna ka afada.

⁷Katā kpamu i cinukpa n likuci i Sodom n Gomora† ba, kobolo n likuci i na yi dēvu dēvu n ele. Likuci i nan lo yi tā tukpa n tsugbani kobolo n ili i gbani-gbani kakau. Akina o songu tā likuci i nan lo; likuci ya kpamu yo okpo tā agisana a akina a babu uteku a na a kutakacika uma a gbani-gbani.

⁸Ko n nannai dem, nlum ma a'uwa n nam pa a dika tā utsura e ekiye e le adama a ili ya alatani i le. Katā ta na a zuwa ikyamba i le yo okpo n ashindā a unushi u tsugbani. O goyoi tsugono, dā kpamu a shikai utsura wa aza a tsugbayin a gadi.

⁹Amma ko ayi kalingata Mikalilu u barangu Kalijani n kadanshi ku utsura ba, ayi ta na vuzagbayin dā feu a katsumā ka a alingata a Kāshile.† Ana wi a kanaanai n Kalijani adama e keven ka Musa ili i na u danakai Kalijani i dā na, “Ya'an Vuzavagudū u barangu wu.”

¹⁰Amma uma a nam pa i t̄a a kuya'an ulami wi ili i na e yevei ba, i a kuya'an un̄a u wuya kpamu wi ili i na e yevei ba. I t̄a tsu nnama. A ci ya'an t̄a ili dem i na ikyamba i le i danai le, nannai d̄a ta na a tsu tuka kaçi ke le n ukpa.

¹¹Ili ya atakaci i d̄a we le! Ili i na i zuwai i d̄ad̄a o tonon t̄a agisana a ili i gbani-gbani i Kayinu,† vuza na wu unai vangu vi ni. Uteku tsu Balam† tsu d̄a i, i t̄a a kuya'an ili dem adama a na a ciya ikebe. I t̄a a kukuwa adama a ngoyomadama n le, uteku u na Kora† u kuwai.

¹²Uma a nam pa o bolongu baci n ad̄a a ubuta u kobolo ka kađiva ka kulya'a ilikulya'a yu ucigi i Vuzagbayin Yesu, i t̄a an ajakata a na a kufuda a langasa d̄a. I t̄a a kulana kaçi ke le koci n uye u na u kutuka le n wono. I t̄a an eleshu a na a tsu bolongu a idika i dekpu kata a kpad̄a kuyo'o mini. I t̄a a na ndanga n na mi a limata ba. Ukpa u d̄a i koci ba, amma a kuwa t̄a de ali ukpa u ire adama a na a mud̄a le t̄a n aralu e le.

¹³O ci yotsongu t̄a ulinga u wono u le an abau a utsura a mala a na a tsu utaka n ashinda a mini. I t̄a an azangata a na o ci yongo a kakarasa, ali a banka le a ubuta u na kpamu kayimbi ka la'i n abundai babu uteku a kubana.

¹⁴Anuhu u yongo t̄a n wuma ali tsukaya ci cindere a kacapa ka Adamu, d̄a ayi u ya'in kene adama a uma a nam pa. U danai, “Inda, Vuzavagudu wi t̄a a kutawa n alingata a ni n abundai a la'a t̄a kukece.

¹⁵Ayi wi t̄a a kuya'an uma a aduniyan raka afada. Wi t̄a o kuyotsongu uma a na o goyoi Kashile i t̄a n unushi wi ili i kavama i na a ya'in d̄a a iwain Kashile. Wi t̄a feu o kuyotsongu aza a na i nu unushi, aza a na i babu Kashile kpamu. I t̄a n unushi adama a na a ya'an t̄a kadanshi ka tsurala n Kashile, ana kpamu a ya'in kadanshi d̄a a shikai ni.”

¹⁶Uma a nam pa aza o mololo a d̄a, ayin tutu a ci ya'an mazanga n kakuna ba. A ci ya'an t̄a ili i kavama i na e sheshei kuya'an dem. A ci ya'an t̄a kadanshi ka aradi n kaçi ke le, a ci ya'an t̄a kpamu un̄a wu uyo'o a kubana a ubuta u uma, adama a na a yansa le, kata uma a o tonon le.

Lya'i kelime n kuya'an ulinga

¹⁷Amma ad̄a aja'a va a ucigi, cibai n ili i na azusuki a Vuzagbayin Yesu Kirisiti Kishi a danai d̄a.

¹⁸A danai, “A kubana a ayin o ukocishi i t̄a a kuciya uma a na o kugoyo n o zo'osoi Kashile. Ili i na a kuciga i t̄a o kutono kusheshe ku kavama ku le ku na ku tsu nusaka Kashile.”

¹⁹Gogo na kpamu a ayin a nam pa, i t̄a lo, ele d̄a kpamu aza a na i e kupece d̄a. I t̄a a kuya'an idashi i le o kutono ili i na ikyamba i le i cigai adama a na Ayinviki a Kashile i idashi we le ba.

²⁰Amma ad̄a aja'a a va a ucigi, i lya'a kelime n kuzuwa enene a kuma'a a wuma u d̄a a ubuta wu uneki wa adu u cida u d̄a koci. Kata i lya'a kelime n kuya'an avasa uteku u na Ayinviki a Kashile o tonon n ad̄a.

²¹Yongoi uteku u na ucigi u K̄ashile u fudai u zuwakai d̄a unasingai, ana yi a kuvana wuma u babu uteku, u na Vuzagbayin Yesu Kirisiti Kishi u ya'ankai d̄a uzuwakpani u kuneke d̄a adama a asuvayali a ni.

²²Panai asuvayali a aza a na i a munlai mu uneki u kaḍu u le.

²³Wawai aza o yoku kaṭa yi isa le a ubuta wa akina a afada. Uma o yoku i ta lo feu a na i kupana asuvayali e le, amma kaṭa i ya'an cico'lo mayin. I iwan ili i na i n i da dem ali nu ntogu n le feu, adanshi uye wu unushi u le u zuwa le ta nu ntogu n le mo okpoi n unata feu.

Avasa a kucikpa K̄ashile

²⁴Gogo na kpamu, nekei K̄ashile tsugbayin raka, adama a na wi ta a kufuda wa kinda da ta lo ya yikpa, kaṭa u zuwa da yo okpo cida babu unushi, kaṭa kpamu u neke da mazanga kau. Kaṭa u banka da a ubuta u tsugbayin u ni.

²⁵M mani-mani va de, a ayin a nam pa a, ali ulaji u babu uteku, K̄ashile ka'a Kishi ka tsu adama e Yesu Kirisiti Kishi Vuzagbayin vu tsu. Tsugbayin raka ci ni tsu da. Tsugono raka ci ni tsu da. Utsura raka u ni u da. Afada kpamu raka feu a ni a da. Ta nannai.

Kene

Kene 1

Yahaya u ya'in kadanshi ka katagarda ka nam pa

¹Na va daɗa ili i na Kaṣhile ko yotsongi Vuzagbayin Yesu Kirisiti, adama a na u dana agbashi a ni ili i na Kaṣhile ka kuzuwa i ya'an, babu megeshe. Da Yesu u suki kalingata ka ni u yotsongu kagbashi ka ni Yahaya.

²Da Yahaya u danai ili raƙa i na we enei adama a akaka a Kaṣhile n ukuna u na Yesu Kirisiti u dansai da u ya'in kparamu.

³Kaṣhile ki ta a kuzuwaka yaba dem vu na u kecekei aza o yoku kadanshi ka akaka a nam pa a unasingai, kata kparamu u zuwaka yaba dem vu na u panai unasingai da u tonoi ka'a. Ayin a buwa m megeshe ba ana ili i nam pa ya gita.

Yahaya u kyasa'i a'isa a aza o Kutoni e cindere

⁴Akaka a na Yahaya u danakai a'isa a aza o Kutoni e cindere a Asiya a da na: N vasa ta Kaṣhile ko yotsongu da kasingai ka ni m matana. Kaṣhile ka na ki ali n ugiti, n gogo na, n vuza na kparamu wi lo a kutawa. Ayinviki e cindere a Kaṣhile feu a na i e kelime ka kakuba ko tsugono i ta a kuya'anka da nannai.

⁵Yesu Kirisiti kparamu, vuza na wi ngan mi ili i mayun adama ka mayun ka Kaṣhile. Ayi da feu vuza vi iyain vu na u dengai a kasaun. Ayi da vuza na u ci lya'a tsugono tsugono ma aduniyan. Ayi da vuza na u cigai tsu, n vuza na u zuwai da tsu la'akai a ubuta wu utsura wu unushi u tsu ana u tsuwain mpasa n ni da u kuwai adama a tsu.

⁶Adama a nan lo da tso okpoi umaci u anan ganu vi ni aza a na a kucikpa Kaṣhile Esheku a ni. Kasakpa Yesu Kirisiti u ciya tsugbayin n utsura ko wanai! Ta nannai.

⁷Indai, wi ta lo a kutawa zuva ve eleshu! Yaba dem wi ta e kene yi, ali n aza na a zuwai a sapa yi m masara. Umaci wa aduniyan raƙa kparamu wi ta a kushika kau adama a ni. E, ta ki o kokpo nannai! Ta nannai.

⁸Vuzavagudu Kaṣhile u danai, "Mpa da Alfa n Omega.† Dada feu, mpa da Ugiti n Ukocishi. Kaṣhile ka na ki ali n ugiti, n gogo na, n vuza na kparamu wi lo a kutawa. Mpa da Kaṣhile Mala'imili."

Kene ku Yahaya adama e Yesu

⁹Mpa da Yahaya, mpa da toku da a ubuta wu uneki u kadu n Kirisiti, a takacika mu ta kparamu tsu da. Mi ta a katsuma ku uye u Kaṣhile tsu da, mayun da kparamu n lulukpa n atakaci a va tsu na yi a kululukpa. A banka mu ta o kotogu ka Patamosu da a kasakpai mu de adama a na n dana ta kadanshi ka Kaṣhile n ili i mayun i na Yesu u yotsongi.

¹⁰A kanna ka Vuzavagudu, Ayinviki a Kaṣhile† a shanai punu a kadu ka va, da m panai kalakatsu ka gbayin an kavana ka na ko orukpoi a kucina ku va.

- ¹¹Da kaḷakatsu ka ka danai, “Dana punu a katagarda ili i na ve enei kaṭa vu su'uku ka'a a aḷisa a aza o Kutoni e cindere a na i punu a likuci i cindere i nam pa: Afisu, n Simina, m Birigama, n Tayatira, n Sadiṣu, n Filadafiya, n Ladukiya.”
- ¹²M kpatalai adama a na me ene vuza na wi a kadanshi nu mpa, da me enei ašamkpatsu a nkuni e cindere a na a ya'in n azanariya.
- ¹³E mere ma ašamkpatsu a vuza u šamgbai punu kashani an vuma. U ukai kuminya ku gbayin ali sai e ene, kobolo n kakashi ka kuminya ka azanariya ulapangi a maḱanga ma ni.
- ¹⁴Ḳanji ka ni wa'i pushe-pushe an tsugbere, n ašhi kpamu a kutasa tsa akina.
- ¹⁵Ene a ni a kutasa an viyum vi shili vu na o gboroi. Kaḷakatsu ka ni ki ta n kaca'a an mini ma na me ci yene n kurara.
- ¹⁶U baṅai azangata e cindere e kukiye ku usingai ku ni, kobolo n kotokobi ka na e temgbei unā u re dem alyu a kuta a unā u ni. Ašhi a ni a kutasa kaḅ uteku u na kanna ka tsu tasa ka yawa baci a kaci.
- ¹⁷Ana me enei ni, da n yikpai maḱpaḅa n zaḷikai bini. U kiyangi kukiye ku usingai ku ni wa va da u danai, “Kaṭa vu pana wovon ba. Mpa da Ugiti n Ukocishi.
- ¹⁸Mpa da vuza na u ci neke wuma. Mi ishi ta n kuwa, amma gogo na mi ta wuma u babu uteku. Mi ta n agbaguratsu a na e nekei mu utsura m bayuwa ko m bayangu ubuta u na akpisa i, kaṭa m bonoko le n wuma kpamu.
- ¹⁹“Dana a katagarda ili i na vi e kene gogo na raḱa, kobolo n ili i na i kutawa na kelime.
- ²⁰Na va daḁa kadanshi ku usokongi ka azangata e cindere a na ve enei e kukiye ku usingai ku va, kobolo n ašamkpatsu a nkuni a azanariya e cindere a: Ašamkpatsu e cindere a daḁa aḷisa a aza o Kutoni e cindere, azangata e cindere tamkpamu a daḁa alingata a na a kinda aḷisa a aza o Kutoni e cindere a.”

Kene 2

Akaka a kubana a Afisu

- ¹Da u danai mu, “Dana katagarda ka akaka ka nam pa. Vuza na wi ukani n azangata e cindere e kukiye ku usingai ku ni, da kpamu wi a nwalu e mere ma ašamkpatsu a nkuni e cindere u su'uku ta akaka a nam pa a kubana u kalingata ka Kašhile† ka aḷisa a aza o Kutoni† a likuci i Afisu:
- ²N yeve ta ulinga u nu raḱa. Me ene ta ulinga u mariki u nu n kaḷulu ka nu. N yeve ta a na vi iwain de uma a kavama. Vu kondo ta de aza a na a danai ele azusuki a da, amma ashe mayun da ba, da vi cinai ele aza a a'uwa a da.
- ³Vu lulukpa ta a ubuta wa atakaci adama a va, kaḁu ka nu kpamu kokpo ta n utsura tsu na vi o kutono mu.

⁴Amma mayun ɗa n dansuka wu n ko yoku. Vu buwa n ucigi uteku u na vi ishi vi ci ya'an a ayin a na vi gitai kuneke kaɗu nu mpa ba.

⁵Kata vi cinukpa uteku u na vi yikpai a ubuta wu unushi ba! Mayun ɗa, vu kasakpa kuya'an unushi kata vi yongo uteku u na vi ishi ana vu gitai kuneke kaɗu nu mpa. Vi lya'a baci kelime n kuya'an unushi, mi ta a kutawa wa nu kata n takacika wu ali n takpa kashampatsu ka makuni ma nu a ubuta u na ma mi.

⁶Amma ili i singai i na vi a kuya'an i ɗa na. Vi iwan ta ulinga u na otoni a Nikala i a kuya'an, uteku u na mpa n iwain ili i na i a kuya'an feu.

⁷Vuza na baci wi n atsuvu a kupana, kasakpa u pana ili i na Ayinviki a Kashile i a kudana alisa a aza o Kutoni kakau! Mi ta a kukasakpa aza a na a lya'i, a lya'a a ubuta u madanga ma na me ci neke wuma ma na mo tsu gbonguro de a kashina ka Kashile na de gadi.”

Akaka a kubana a Simina

⁸Da u danai mu, “Dana katagarda ka akaka ka nam pa. Vuza na wi vuza vi Iyain n vuza vu Ukocishi, vuza na u kuwai da kparamu wi n wuma, u su'uku ta akaka a nam pa a kubana u kalingata ka Kashile ka alisa a aza o Kutoni a likuci i Simina:

⁹N yeve ta ukuna wa atakaci a nu n unambi u nu, amma vi ta n uciyi! N yeve ta ukuna u kavama u na uma o yoku i a kudansa adama a nu. A danai ele uma a Kashile a da, amma ta i nannai mayun ba. Ele ushiga u Malya'i† u da.

¹⁰Kata vu pana wovon ba, vi ciba baci n uteku u na va kutawa va takacika. N dana wu, Kalijani ki ta a kuzuwa le a zuwa ada vi yoku a ugbashi adama a na o kondo da, kata i so'o atakaci ali ayin kupa. Lya'a kelime n kutono magaba, ko i a kuna wu, kata mpa ta na n neke wu wuma u babu uteku wo okpo katsupu ka nu tso oroliko.†

¹¹Vuza na baci wi n atsuvu a kupana, kasakpa u pana ili i na Ayinviki a Kashile i a kudana alisa a aza o Kutoni! Aza a na a lya'i utsura u kawuya, i a kutakacika a ubuta wu ukpa u ire ba.”

Akaka a kubana a Birigama

¹²Da u danai mu, “Dana katagarda ka akaka ka nam pa. Vuza na wi n kotokobi ka na e temgbei unā u re dem alyu, u su'uku ta akaka a nam pa a kubana u kalingata ka Kashile ka alisa a aza o Kutoni a likuci i Birigama.

¹³N yeve ta a na vi idashi a ubuta u na Malya'i mi a kulya'a tsugono. Avu da vuza vu Kutoni† vu mayun a va, vu kasakpa kparamu kuneke kaɗu nu mpa ba. Vi neke ta kaɗu ko a ayin a na a zuwai Antiba u kuwa de a likuci i nu, a ubuta u na Malya'i mi a kulya'a tsugono. Antiba u yotsongu ta uma ayin tutu a ubuta u kadanshi ka ni n ulinga u ni a na ayi vuza vu kutono vu va da wi.

¹⁴Amma mayun ɗa n dansuka wu n ko yoku. Aza o yoku a katsuma ka da i ta o kutono kuyotsongusu ku Balam,† vuza na u yotsongi Balaku uteku u na u kuzuwa

a za a Israila a ya'an unushi. U piyai le a takuma inyama yi nnama n na uma a lyukai ana i a kucikpa aṁali. Da feu u zuwai le a ya'an tsugbani.

¹⁵Ana uma a dā o yoku a ushuki n kuyotsongusu ka aza o kutono Nikala, dā a ya'in unushi tsu na aza a Israila a ya'in.

¹⁶Gogo na shika unushi u nu! Vi ya'an baci nannai ba, mi tā lo a kutawa wa nu babu megeshe kata n shilika n uma a nan lo n kotokobi ka na ki a kuta a unā u va.

¹⁷Vuza na baci wi n atsuva a kupana, kasakpa u pana ili i na Ayinviki a Kashile i a kudana alisa a aza o Kutoni kakau! Aza a na a lya'i dā n kuneke a katsuma ka mana† vu na o sokongi. Mi tā feu e kuneke yaba dem vi le katali ka ari ka na a danai kula ku savu gadi ka'a. Vuza na wi isai katali ka nam pa dā koci u kuyeve kula ku nam pa.”

Akaka a kubana a Tayatira

¹⁸Da u danai mu, “Dana katagarda ka akaka ka nam pa a kubana u kalingata ka Kashile ka alisa a aza o Kutoni a likuci i Tayatira. Maku ma Kashile, vuza na ashi a ni a kutasa tsa akina, vuza na kparamu ene a ni i an viyum vi shili vu na o gboroi, u suluku wu tā akaka a nam pa:

¹⁹N yeve tā ili i na vi a kuya'an raka. N yeve tā a na vi a kuciga aza a nu aza o Kutoni dā kparamu vi kotoni ka va ka mayun. N yeve tā uteku u na vu bankai aza o Kutoni o yoku, n yeve tā kparamu a na vu lulukpai. N yeve tā an gogo na ulinga u nu u la'a tā tsu na vi ishi cau ana vo okpoi kotoni ka va n ugiti.

²⁰Amma mayun dā n dansuka wu n ko yoku. Vi iwan vuka vu nan lo Zazabe ba, vuza na u ya'in aluwa ana u danai ayi keneki ka Kashile ka'a. Wi baci a kuya'an kuyotsongusu u ci yansa tā agbashi a va adama a na a ya'an tsugbani kata feu a takuma inyama i na a lyukai aṁali.

²¹N neke yi tā ayin u shika unushi u ni, amma dā u iwain kukasakpa tsugbani.

²²Adama a nannai, mi tā a kuzuwa yi u ya'an mballa. Mi tā a kuzuwa aza a na a ya'in tsugbani kobolo n ayi a takacika kau. Mi tā a kuya'an ili i nam pa gogo na, sai a shika kagbani-gbani ka na a ya'in.

²³Ali ma kuna otoni a ni, kata aza a alisa a aza o Kutoni raka e ene a na n yevei kusheshe ku yaba dem n ili i na a cigai. Mi tā a kutakacika yaba dem vi le uteku u na amiki u unushi a ni i.

²⁴Amma adā vi yoku a Tayatira i tonon kuyotsongusu ku ni ba. Kata i yeve ili i na otoni a ni e ci deke 'Ili yu usokongi i gbayin i Malya'i' ba. Mi a kudana dā i ya'an ili i yoku kparamu ba,

²⁵saidei i lya'a kelime n kutono mu mayin ali n tawa.

²⁶⁻²⁸Mi tā a kukasakpa vuza na u lya'i u ciya utsura tsu na Esheku a va e nekei mu de. Mi tā a kuya'an nannai adama a vuza na u lya'i kelime n kuya'an ili i na n danai ni u ya'an, ali a ayin uteku wa aduniyan. Mi tā a kukasakpa yi u ciya utsura u na u

lya'a tsugono ce elentsu raka. 'Wi baci a kulya'a tsugono tsu nam pa, wi a kucana ba, kata a basangu yi miri-miri uteku u na uma o tsu boso mgbodo ma cilin.' Mi ta feu e kuneke yi tsugono tsu kazangata ka na ka tsu tasa n usana kalikali wo okpo urotu u na u lya'i.

²⁹Vuza na baci wi n atsuvu a kupana, kasakpa u pana ili i na Ayinviki a Kashile i a kudana alisa a aza o Kutoni kakau."

Kene 3

Akaka a kubana a Sadisu

¹Da u danai mu, "Dana katagarda ka akaka ka nam pa. Vuza na wi o tsugono tsa ayinviki e cindere a na i a kuya'anka Kashile tsugbashi, vuza na kpamu wi ukani n azangata e cindere, u su'uku ta akaka a nam pa a kubana u kalingata ka Kashile ka alisa a aza o Kutoni a likuci i Sadisu. N yeve ta ili i na vi a kuya'an. Uma a danai vi ta n wuma, amma mayun vi ta ukpa.

²Jingba! Vu buwa n utsura kau ba, u da kpamu u gita ta kukotso. Adama a nannai, zuwa ili i na i buwai nu i doku i gbama kau. Me ene ta ili i na vi a kuya'an i yawa ili i na Kashile ka va ka cigai vi ya'an ba.

³Adama a nannai kata vu cinukpa n ili i na vi isai n ili i na kpamu vu panai ba. Tono i da, kata vu shika unushi u nu. Vu jingba baci ba, mi ta a kutawa a ayin a na vu sheshei ba, uteku u na koboki ka tsu tawa.

⁴Ada vi yoku punu a Sadisu i kapanika ntogu n da n unushi ba. Uma a nam pa i ta a ku'uka ntogu ma ari kata a wala kobolo nu mpa, adama a na a yawa ta a ya'an nannai.

⁵Vuza na de dem u lya'i utsura wi ili i kavama wi ta a ku'uka motogu ma ari uteku u na uma a nam pa a ukai. Mi o kugboro kula ku vuza nan lo ku na a danai a Katagarda ka Aza a Wuma ba. N shamgba baci e kelime ke Esheku a va n alingata a Kashile a na i a kuya'anka yi tsugbashi, mi ta a kudana gogo va lo a na n yevei vuma vu nam pa.

⁶Vuza na baci wi n atsuvu a kupana, kasakpa u pana ili i na Ayinviki a Kashile i a kudana alisa a aza o Kutoni kakau!"

Akaka a kubana a Filadafiya

⁷Da u danai mu, "Dana katagarda ka akaka ka nam pa. Vuza na wi cida m mayun kpamu da wi feu ukani n kagbaguratsu ko tsugono ka Dawuda. U bayuwa baci utsutsu, vuza wi lo a kubayangu u da ba. U bayangu baci kpamu u da, vuza wi lo a kubayuwu u da ba. U su'uku ta akaka a nam pa a kubana u kalingata ka Kashile ka alisa a aza o Kutoni a likuci i Filadafiya.

⁸N yeve ta ili i na yi a kuya'an. N yeve ta uma a dika da azagbagba'in ba. Vu tono ta kuyotsongusu ku va, vu sa'wa ta na feu kudana, 'N nana ta Yesu,' ba. M bayuwa ta utsutsu e kelime ka nu vuza u kufuda wa bayangu ba.

⁹Gogo na ve kene t̄a ili i na n kuya'an n uma a na i ushiga u Malya'i. A danai ele uma a K̄ashile a d̄a, amma aza a a'luwa a d̄a i. Mi t̄a a kuzuwa le a t̄awa a kud̄anku wu. Ayin a na baci a ya'in nannai k̄ata e yeve a na mi a kuciga wu.

¹⁰Vu lulukpa t̄a uteku u na n danai nu vi ya'an. Adama a nannai, mi t̄a a kuzanza wu a ayin a na n kukondo uma a aduniyan r̄aka, k̄ata n zuwa le a pana atakaci n ābundai.

¹¹Mi t̄a a kut̄awa gogo'o. Lya'a kelime n kutsurakpa a ubuta wu uneki u kādu u nu, ta lo vuza wa f̄abana oroliko a na va kuciya adama a na vi lya'i.

¹²Mi t̄a a kuzuwa vuza na u lya'i utsura wi ili i kavama, wo okpo māshukpu mo yoku ma na mā kana'i a'isa a K̄ashile a va. Vuma vu nam pa u kuyongo t̄a lo ayin tutu. Mi t̄a a kudana ula e re gadi vu kucañ ku ni: kula ku K̄ashile ka va, n kula ku Urishelima† vu Savu, na va d̄ada kula ku ubirini u K̄ashile ka va, ku na ku ut̄ai a K̄ashile gadi. Mi t̄a k̄pamu a kudana gadi vi ni kula ku savu ku va.

¹³Vuza na baci wi n atsuvu a kupana, kāsakpa u pana ili i na Ayinviki a K̄ashile i a kudana a'isa a aza o Kutoni kakau.”

Akaka a kubana a Ladukiya

¹⁴Dada u danai mu, “Dana katagarda ka akaka ka nam pa. Na va d̄ada kadanshi ka Vuza na Wi Nannai.† Ayi d̄a feu ngan n na a kushuku n ayi n vuza na k̄pamu u tsu dansa ili i mayun ayin tutu. Ayi d̄a vuza na K̄ashile ka ya'in ili dem a ubuta u ni. U su'uku t̄a akaka a nam pa a kubana u kalingata ka K̄ashile ka a'isa a aza o Kutoni a likuci i Ladukiya:

¹⁵N yeve t̄a ili i na vi a kuya'an, avu k̄pamu vi taku ko usufukpiba. U kula'a t̄a n kuga'an vi ya'an ke te.

¹⁶Mi t̄a a ku'iwana wu adama a na vi t̄a e mere mi ili i nan lo ya.

¹⁷Vu danai, ‘Mi t̄a n uciyi, m bolonku t̄a k̄pamu kāci ka va ili n ābundai. Mi a kuciga ili i yoku ba, ko kenu.’ Amma vi yeve uteku u na vi mayun ba: Ili ya asuvayali i d̄a vi; vu namba t̄a ili dem; kayimba ka'a vi; vi t̄a k̄pamu koshombodi.

¹⁸Adama a nam pa, n ya'anka wu t̄a odoki, vu tsula azanariya a na mi e kudenge. Na va d̄ada azanariya a na e derekpei de, da o okpoi cida. Tsula a da adama a na vo okpo vuza vu uciyi. Mayun da feu vu tsula ntogu ma ari n na mi e kudenge k̄ata vu ukaka kāci ka nu, adama a na vi ciya vu k̄pada kupana wono u na uma i e kene wu koshombodi. Mayun da feu vu tsula manil'in ma aguma ma na mi e kudenge vi ciya vu tsunku āshi a nu, adama a na vu fuda ve ene.

¹⁹N tsu barangu t̄a aza a na n cigai k̄ata n takacika le. Dakaka vi ya'an uteku u na va kufuda kuya'an r̄aka, k̄ata vu shika unushi u nu.

²⁰Zuwa atsuvu! Mi t̄a a kashani a utsutsu a kudana, ‘Azakpa!’ Vuza na de dem u panakai mu, da u danai mu n uwa, n ku'uwa t̄a a kpa'a ka k̄ata n lya'a ilikulya'a n ayi.

²¹Aza a na a lya'i utsura wi ili i kavama, i ta a kudasangū nu mpa a kakuba ko tsugono ka va, uteku u na n lya'i utsura, da n dasangi n e Esheku a va a kakuba ko tsugono ka ni.

²²Vuza na baci wi n atsuvu a kupana, kasakpa u pana ili i na Ayinviki a Kashile i a kudana a'isa a aza o Kutoni kakau!"

Kene 4

Yahaya we enei ili i na yi de gadi

¹A ayin a na me enei ili i nam pa raka, me enei kpamu ili i yoku, me enei utsutsu ubayuwi gadi. Da vuza na wi n kalakatsu an kavana u ya'in kadanshi nu mpa, u danai, "Livanku na kata n yotsongu wu ili i na i kutawa ya ya'an, ka nam pa ko kotso baci."

²Gogo lo da Ayinviki a Kashile o tonoi nu mpa, da me enei de gadi vuza a idashi a kakuba ko tsugono.

³Vuza na wi de idashi ya a kutasa langu-langu an akina a na i ushili kobolo m mini ma avuku tsa atali a ikebe.† A ukara'i u kakuba wa vukamba vi ta lo vu na vi a kutasa langu-langu.

⁴Me enei kpamu makpata ma akuba o tsugono kamanga n a nashi. Nkoshi m gbara-gbara kamanga n aza a nashi a dasangi punu a akuba a nam pa a. Kakuba ka gbayin ko tsugono tamkpamu punu e mere me le. A ukai aminya a ari da a alai oroliko a azanariya a aci e le.

⁵Ili i nam pa ya i gitai kuta punu a kakuba ko tsugono ka gbayin ka: kutashi n uladi maru-maru, n kaca'a, n akpanga a gbagba'in. Avasa a akina e cindere, a kukula e kelime ka kakuba ko tsugono ka, ele da ta na ayinviki e cindere a Kashile.

⁶A ubuta u na e kpetei kpamu e kelime ka kakuba ko tsugono ka wo okpoi an mala a kutasa an mindatsu ma na a urai ferere e kene ugboku u re dem. Ili i wuma i nashi i shamgbai i kara'i kakuba ko tsugono ka, yaba dem a iga'in i te i kakuba ya. Ili i wuma i nam pa yi ta n aashi udariki kucina n asuvu a ikyamba i le dem.

⁷Vuza iyain wi ta n kaci an kawu. Vuza ire wi ta n kaci an kobomburon. Vuza tatsu wi ta n aashi an vuma. Vuza nashi wi ta an kajimba ka na ki a kuya'an cil'inkpi.

⁸Ili i wuma i nashi i nam pa yi ta n evelyu a tali, n aashi kpamu udariki a ubuta dem, ali n daka ve evelyu va. Kanna n kayin dem a tsu kasakpa kuya'an ishpa ba: "Vuzavagudu wi ta cida. Wi ta cida. Wi ta cida. Ayi da Kashile Ubangari. Ayi da wi n wuma gogo na, vuza na kpamu wi lo n wuma ali n ayin a de, vuza na wi lo a kutawa."

⁹Ili i wuma i nam pa i lya'i kelime n kucikpa vuza na wi idashi a kakuba ko tsugono ka. E nekei ni kpamu tsugbayin da o doku a cikpai ni. Ayi da vuza na wi n wuma u babu uteku.

¹⁰A ayin a nan lo a da feu nkoshi m gbagba'in ma ele uma kamanga n aza a nashi a a kudanki vuza na wi idashi a kakuba ko tsugono ka. Ana a cikpai vuza na wi n wuma u

babu uteku, dā a zuwai oroliko o tsugono e le kelime ka kakuba ko tsugono ka dā a danai,

¹¹ “Vuzavagudu vu tsu n Kāshile k̄a tsu, u ga'an t̄a vi isa tsugbayin, n kucikpa, n utsura adama a na avu dā vi yawai. Avu dā vi ya'in ili r̄ak̄a, dā vu zuwai le n wuma tsu na i, adama a na ta vi cigai i dā nannai.”

Kene 5

Magiri mā bayuwai katagarda

¹Ili i na me enei kpamu a tsalatani tsu v̄a i dādā vuza a idashi a kakuba ko tsu tsugono dā wi ukani kpamu n katagarda ka na ki an kepepa ku ugadi ka na ki n idani punu a ukambu dem. Da Kāshile k̄a katalai ka'a mayin dā u padarai ka'a kpan-kpa'an n urotu u katambari† u cirupa u cindere.

²Da me enei kalingata ku utsura, vuza na u salai n kalakatsu ku utsura: “Yayi u yawai a na wa kulukpa urotu u cirupa u katagarda ka nam pa kata u bayuwa ka'a?”

³Amma babu vuza gadi ko a aduniyan ko daka vi idika i nam pa vu na u yawai u bayuwa ka'a kata u kece ka'a.

⁴Da n shikai kau, adama a na vuza u yawa u bayuwa kata u kece ka'a ba.

⁵Dada mokoshi ma gbara† mo yoku ma danai mu, “Kasakpa mashi! Inda, vuza wi ta lo vu na u lya'i de utsura. E ci deke yi ta Kawu, mogono ma gbayin mu umaci u Yahuza.† Ayi da matsukaya mo Mogono Dawuda. Ayi da vuza na u kufuda wa kulukpa urotu u cirupa u cindere wa kata u bayuwa katagarda ka.”

⁶Da me enei Magiri a kashani devu n kakuba ko tsugono ka, ili i wuma i nashi nu nkoshi m gbara-gbara ma n kanzai ni. Ikyamba i ni yi ta n usan adanshi uma a una yi ta tsa alyuka. Wi ta n avana e cindere n ashi e cindere, dada ayinviki e cindere a na Kashile k̄a suki a ukambu dem wa aduniyan.

⁷Dada Magiri ma banai ma dikai katagarda ka na vuza na wi idashi a kakuba ka wi a kubana e kukiye ku usingai ku ni.

⁸Ana wi a kuya'an nannai, ili i wuma i nashi ya nu nkoshi m gbara-gbara kamanga n nashi a lya'i kayala wa ni. Yaba dem a ubuta u nan lo u kana umolu n kakpanu ka na a luwai n azanariya. Kakpanu ka ki ta tukpa n ili i magulani† i na yi kavasa ka uma a na a ci ya'anka Kāshile tsugbashi.

⁹Raka vi le a canana ta vishipa vu savu vu nam pa: “Vi yawa ta vi dika katagarda ka kata vu kulukpa urotu u cirupa u ni kata vu bayuwa u da. Ili i na i zuwai i dada uma a una wu ta, da mpasa n nu mo okpoi katsupu a na vu utakai uma a idika dem, n umaci, n elentsu, n katuru feu, da gogo na o okpoi uma a Kāshile.

¹⁰Vu zuwa le ta o okpo umaci u ni aza a na i anan ganu vu na a kucikpa Kāshile. Ele kpamu i ta a kulya'a tsugono tsa aduniyan.”

¹¹Da n lanai kparamu, da m panai alingata a ishipa. Ele i ta mbana mbana n abundai kau. A kanzai kakuba ko tsugono ka n ili wuma nu nkoshi m gbara-gbara ma.

¹²Da a ya'in vishipa n kalakatsu kau: "Ci cikpai Magiri ma na a unai va, adama a utsura u gbayin, n uciyi, n kuyeve, n katsura ka ni. Wi isa tsugbayin n tsugono n abundai!"

¹³Dada n panai ili i wuma dem a kuya'an vishipa, ili i na yi gadi, n aduniyan, n daka vi idika, m mala. Vishipa vi le vu da na: "Vuza na wi idashi a kakuba kobolo m Magiri ma i ta n tsugbayin kau, n kucikpa, n utsura n tsugono tsu ayin a babu uteku."

¹⁴Da ili i wuma i nashi ya yu ushuki, "Ta nannai." Da nkoshi m gbara-gbara ma n kudangi da a cikpai ni.

Kene 6

Magiri ma kulukpai urotu u cirupa

¹Dada me enei Magiri ma kulukpai urotu u cirupa u iyain a katsuma ku u cindere, da m panai ili i wuma i te a katsuma ki ili i nashi i nan lo a kudana n kalakatsu gbara an kakpanga, "Tawa!"

²Mi indanai, da me enei kodoku ka ari. Vuza na u kumbai ka'a a kubana utan, da wi isai oroliko o tsugono. Wu utai pulai an vuza na u lya'i de kuvon n abundai, da kparamu wi o kudoku kulya'a.

³Da Magiri ma kulukpai urotu u cirupa u i re, da m panai ili i wuma i ire i danai, "Tawa!"

⁴Dada kodoku ko yoku ka na ki ushili tsa akina ku utai. Vuza na u kumbai ka'a da wi isai utsura u na u kuzuwa uma a ya'an vishili uteku u le punu na aduniyan, adama a na a unanai a ubuta u kuvon. Kakumbi ka ka isai kotokobi ka gbayin.

⁵Da Magiri ma kulukpai urotu u cirupa u tatsu. Da m panai ili i wuma i tatsu i danai, "Tawa!" Mi indai, da me enei kodoku ka lima. Vuza na u kumbai ka'a u banai ili i kugisanku amiki e kukiye ku ni.

⁶Da m panai ili yu urai an kalakatsu a kutawa punu e mere mi ili i wuma i nashi ya. Kalakatsu ka danai, "Ikebe i na vuza u kuciya u liva baci ulinga i da a kutsupa kakpanu ke te ko ki itabi.† Ta kparamu a tsu tsupa kakpanu kutatsu ki ilya nannai. Kata vu langasa manil'in ko makyan† ma ba!"

⁷Da Magiri ma kulukpai urotu u cirupa u nashi. Da m panai ili i wuma i nashi i danai, "Tawa!"

⁸Mi indai da me enei kodoku kparasha. Vuza na wi ukumbi a ka'a wi ta n kula Ukpa, da ili i wuma i yoku yi n kula Ubuta wu Ukpisa o kutono devu n ayi. Kashile ke pecei aduniyan ali ugboku u nashi. Ukpa n Ubuta wu Ukpisa wi isai utsura adama a na wu una ugboku u te a katsuma ku ugboku u nashi n kuvon, n kambulu, m madukpa kakau, nu nnama n kakamba.

⁹Da Magiri ma kulukpai urotu u cirupa u tawun. Da me enei akpisa o yoku lo a kumi'i ku katalikalyuka. Uma a nan lo a ele da aza a na irala i le yu unai adama a na a dansa ta ukuna u kadanshi ka Kashile mayun.

¹⁰Akpisa a nam pa o orukpoi n kalakatsu kau a danai, "Kashile Mala'imili, vi ta cida m mayun kpamu! Tsu folono wu ta, kata vi shamgba kulangasa ayin ba, ya'anika uma a aduniyan a na a unai tsu afada n atakaci."

¹¹Kashile ke nekei akpisa a dem aminya a ari da u danai le kata e reme adu kpamu ayin kenu. A ya'an ili i nam pa ali sai ayin a na irala i le i nan lo yu unai itoku i le agbashi raka n aza e le tsu na a unai le, ali a shatangu kabundai ka na Kashile ka zuwai.

¹²Da Magiri ma kulukpai urotu u cirupa u tali. Da idika i gbadai n utsura. Da kanna ka kpadai kudoku ka akana, da kayimbi ka kimbai a ubuta dem. Da kpamu wotoi u bonoi ushili an mpasa.

¹³Azangata a utai gadi da a yikpai a idika tsa agbawa a mabiri a ayin a na baci wunlai u gbadasai madanga ma.

¹⁴Gadi u puwankai tsu na a tsu kataka kajiba kata a lazaka. Nsasan n wawa'a nu m gbagba'in dem n otogu a ya'ansakai adama uteku u na idika i gbadai.

¹⁵Dada uma raka ali nu ngono, a kanai kusokongu kaci ke le a abatsu ko e mere ma atali a gbagba'in a na i a kusan kakau. Uma a nam pa a feu a kanai kusokongu: aza a gbara-gbara o tsugono, anan kovonshi,† aza a ikebe, aza a utsura, n uma o yoku a na a buwai raka, ko agbashi ko aza a na i agbashi ba.

¹⁶E dekei nsasan n akpanlai, a danai, "Tsu folono da ta, yikpai kata i pala tsu adama a na vuza na wi idashi a kakuba ko tsugono tsa wa kukpada kene tsu, Magiri ma feu wa kufuda we neke tsu atakaci ba.

¹⁷Mayun da a Kanna ka na Kashile m Magiri e kuneke uma atakaci a yawa baci, babu vuza na u kula'a a kanna ka atakaci ka nan lo."

Kene 7

Uma 144,000 a Israila

¹Ana ka nam pa ka ya'in, da me enei alingata a nashi kashani a ngon n nashi ma aduniyan, ukani n wunlai u nashi adama a na kata ko wunlai u lapa a aduniyan ko a mala ko a madanga mo yoku ba.

²Da me enei kalingata ko yoku kau a kutu a kasana, da kpamu u dikai ili i na i kuzuwa urotu u Kashile ka wuma. Da wo orukpoi alingata a nashi a na e nekei utsura a ya'anika idika m mala muna.

³Da u danai kpamu, "Kata vu kasakpa wunlai wa u langasa idika, ko mala ko ndanga ba, sai tsu zuwa urotu a acan a agbashi a Kashile ka tsu."

⁴M panai kalakatsu ke dekei kabundai ka uma a nan lo aza a na alingata a a zuwakai urotu u Kashile a acan e le. Urotu wa u dadā akpan amangatawun n akpan amangere n akpan a nashi (144,000.) Uma a nam pa ele da ntsukaya mu umaci kupa n u re ma aza a Israila. Aza a na alingata a zuwakai urotu ele da na:

⁵⁻⁸A zuwakai uma akpan kupa n e re (12, 000) a umaci u Yahuza† urotu, da kparamu a zuwakai uma akpan kupa n e re (12, 000) a umaci u Ruben urotu. A zuwakai uma akpan kupa n e re (12, 000) a umaci u Gad urotu, da kparamu a zuwakai uma akpan kupa n e re (12, 000) a umaci u Asha urotu. A zuwakai uma akpan kupa n e re (12, 000) a umaci u Nafutali urotu, da kparamu a zuwakai uma akpan kupa n e re (12, 000) a umaci u Manasa urotu. A zuwakai uma akpan kupa n e re (12, 000) a umaci u Saminu urotu, da kparamu a zuwakai uma akpan kupa n e re (12, 000) a umaci u Levi† urotu. A zuwakai uma akpan kupa n e re (12, 000) a umaci u Isaka urotu, da kparamu a zuwakai uma akpan kupa n e re (12, 000) a umaci u Isuhu† urotu, da kparamu a zuwakai uma akpan kupa n e re (12, 000) a umaci u Bayami urotu. Raka raka a zuwakai uma akpan amangatawun n akpan amangere n akpan a nashi (144,000) urotu.

Kabundai ka uma ka gbayin ka cikpai Kashile

⁹Ana ka nam pa ko kotsoi, da n lanai da me enei de kabundai ka uma ka na ka lazai tsu na vuza u kufuda we kece le raka. A uta ta a idika dem, n umaci, n elentsu, n katsura feu, da a shamgbai e kelime ka kakuba ka m Magiri ma. A ukai ntogu ma ari, yaba dem vi le u kanai kacaka ke kekeme e kukiye ku ni.

¹⁰Da a salai n kalakatsu kau, “Kashile ka tsu ka'a m Magiri ma ele da a isai tsu, Kashile ka tsu vuza na wi idashi a kakuba.”

¹¹Alingata a raka i ta kashani a ubon u kakuba ko tsugono ka kobolo nu nkoshi m gbara-gbara n ili i wuma i nashi ya. Dem vi le da a kudangi n ashi e le a ubon u kakuba wa da a cikpai Kashile.

¹²A kanai kudana, “Tsu sala ta a na Kashile ka tsu ki ta n ugbonguri, n utsura n tsugbayin, n ugboji, n tsugono. Ya'an ci cikpa yi kata tsu ci ya'anaka yi ogodiya ko wanai. Ta nannai!”

¹³Da mokoshi mo yoku punu me ecei mu, “Anan yayi uma a nam pa a na a ukai aminya a ari a? Te dai a uta?”

¹⁴Da mu ushuki, “Vuzagbayin n yeve ba, amma vi yeve ta.” U danai mu, “Na va ele dadā uma a na o so'i atakaci a gbayin da a kpadai kukuwa. A za'a ta aminya e le nu mpasa m Magiri adama a na o okpo wa ari.

¹⁵“Adama a nam pa, i ta kashani e kelime ka kakuba ko tsugono tsu Kashile.† I ta a kucikpa yi kanna n kayin a alisa a ni. Kata vuza na u dasangi gadi vu kakuba ka wi ta o kuyongo n ele kata wi inda le.

¹⁶“Uma a nan lo o kudoku a pana kambulu kparamu ba, i kparamu o kudoku a pana kakuli ba. Kanna ka kutakacika le ba, usudukpi kparamu u kusongu le ba,

¹⁷adama a na Magiri ma na mi devu n kakuba ka wi ta o kokpo magubi me le. Wi ta o kutono n ele a kubana a ubuta u na mini ma na me ci neke wuma mi a kuta. Kashile kpamu ki ta a kura kujilya ku le raka.”

Kene 8

Urotu u cirupa wu ukocishi

¹Ana Magiri ma kulukpai urotu u cirupa u cindere wu ukocishi wa, da a padai bini de gadi, ali kagimi ka viyum vi te.

²Da me enei alingata a gbagba'in e cindere aza a na i kashani e kelime ka Kashile ka, da yaba dem vi le wi isai kavana.

³Kalingata ko yoku kau ku utai da ka shamgbai a katalikalyuka.† Wi ta a kubana kakpanu ka azanariya, a ubuta u na o tsu songu ili i magulani. Wi isai ili i magulani i nam pa n abundai i na u ci ya'anka alyuka kobolo n kavasa ka uma a Kashile raka. Kalingata ka ka zuwai alyuka a nam pa a katalikalyuka ka na a ya'in n azanariya ka na ki e kelime ka kakuba ko tsugono ka.

⁴Ili i magulani ya a kukula punu a kakpanu ka na kalingata ka ki a kubana, da kanga ka ni kobolo n avasa a uma a Kashile a kubana gadi u Kashile.

⁵Da kalingata ka ka dikai cikina tsa akina a ubuta u katalikalyuka da u shatangi kakpanu ka. Da u basangi ka'a a aduniyan: kutashi n uladi maru-maru, n kaca'a, n akpanga a gbagba'in, da idika kpamu i gbadai kau.

Alingata a nashi a ugiti a likai avana e le

⁶Dada alingata e cindere a na i a kubana avana e cindere o fobusoi kulika le.

⁷Ana kalingata ka iyain ka likai kavana ka ni, da alingata a taduki mini ma atali n akina usatari nu mpasa a aduniyan. Akina a o songi ugboku u te a katsuma ku ugboku u tatsu a aduniyan gbende, da a langasai ndanga raka n yutishi yu ukambu ya. Da ugboku u re a aduniyan o okpoi.

⁸Da kalingata ke ire ka likai kavana ka ni. Da a taduki punu a mala ma ili tsu kusan ku gbayin ku na ki a kukula. Da ugboku u te a katsuma ku ugboku u tatsu a mini ma mala da u bonoi mpasa.

⁹Dada ili raka a katsuma ki ili i tatsu i na yi o kuyongo punu a mala ma nan lo i kuwai, da kpamu antsu a na i punu a ugboku u mala u nan lo wa a ciyai muna raka.

¹⁰Dada kalingata ka tatsu ka likai kavana ka ni, da kazangata ka gbayin ka na ki a kukula an kavasa, ku utai gadi da ka yikpai. Kazangata ka ka yikpai o kudolu ku te a katsuma ko ndolu n tatsu, da kpamu ka yikpai a kashi ka mini ke te a katsuma ka tatsu.

¹¹Kula ku kazangata ka ku dada Aguma o Okono, da ukambu u te a katsuma ku ukambu u tatsu u mini wa u bonoi okono. Da uma n abundai a kuwai adama a na mini ma mi ta n okono.

¹²Da kalingata ka nashi ka likai kavana ka ni. Da ili i lapai da i langasai ukambu u te a katsuma ku ukambu u tatsu u kannu, n wotoi n azangata. Da ayin a kutashi ku kannu e jebei, da kayimbi ka kimbai ukambu u te a katsuma ku ukambu u tatsu u ayin a kutashi. Da wotoi n azangata a kpadai kudoku kuneke kutashi a ukambu u te a katsuma ku ukambu u tatsu.

¹³Dada n lanuki da me enei kajimba a cilimkpi gadi zuva, o yoroli n kaca'a a kudana, "Ili ya atakaci! Ili ya atakaci! Ili ya atakaci yi ta a kucina uma a aduniyan raka a ayin a na baci alingata a tatsu a na a buwai a kulika avana e le."

Kene 9

¹Dada kalingata ka tawun ka likai kavana ka ni. Da me enei ili an kazangata ka na ka yikpai a idika. Da kazangata ki isai kagbaguratsu adama a na u bayuwa kpenle ku zururu.

²Ana u bayuwai ku da, da kanga ku utai a kpa'a ka akina ku na ki n usudukpi kau. Kanga ka ka dengai da ka shanai gadi ali ka'a ka palai kutashi ku kannu, da ubuta wo okpoi n kayimbi.

³Da akyu'un n abundai a utai de a kanga ka, da a cipai a idika, da e nekei le utsura u na a tada uma tsa adyabu.

⁴Da a danai le, "U ga'an ta i tada aza a na i babu urotu u Kashile a acan e le. Amma kata i tada ndanga ko icashi ba."

⁵Kashile ka zuwai le e neke uma mbala kau n abundai n na n la'i n na m buwai, ali wotoi u tawun, amma u kasakpa a una le ba. Mbala n na a kupana n yotso ta uteku u na kudyabu ku tsu tada vuza kata u bala.

⁶A katsuma ka ayin a nan lo, uma i ta a kulansa ukpa, amma a kuciya u da ba. A kuciga ta a kuwa, amma a kufuda ba.

⁷Akyu'un a nam pa i ta an tsa odoku a na i ufobushi adama a na a bana kuvon. I ta n oroliko o tsugono a azanariya a aci e le, n ukambu u ashi tsu uma.

⁸Anji e le kpamu ugadi ugadi an kanji ka vuka, anga e le an anga a ikawu.

⁹A ukai ntogu mi iyum a nkanga n le. Kaca'a ka na evelyu e le a ya'in ki ta tsu na odoku o kuvon n abundai a ci ya'an moloko a kubana a ubuta u kuvon.

¹⁰Nu ntadatsu a winja n na n kuneke le utsura u kuzuwa uma o so'o atakaci ali wotoi u tawun.

¹¹Mogono me le ayi da kalingata ka na ki a kulya'a tsugono e kpenle ku zururu. Kula ku ni ku da Malyai. (N ci Ciyahuda dada Abadon, n Cihelene† dada Afoliyon).

¹²Atakaci a iyain o kotso ta. Amma atakaci e re a buwa ta a na a tawa.

¹³Da kalingata ka tali ka likai kavana ka ni. M panai kalakatsu a kadanshi a kuta punu e mere ma avana a katalikalyuka ka azanariya ka na ki e kelime ka Kashile.

¹⁴Kalākātsu ka danai kalingata ka tāli ka na ki a kubānā kavana ka, “Shikpa alingata a nashi a na Kāshile ka shiyai o kudōlu ku gbayin ku Yufiriti ka.”

¹⁵Dadā kalingata ka tāli ka ka shikpai alingata a nashi a nan lo a na a utai kuna vuza te te a kātsumā ka uma a tatsu a na i a aduniyan a. Kāshile ko fobuso le tā de a ya'an nannai a kātsumā ka ayin a nam pa a.

¹⁶Alingata a a ukai osoji a na a kumbai odoku a kelime. M pana tā a danai i tā lo ali uma mbana amangatawenre (200,000,000).

¹⁷I na me enei tsalatani kpamu, me enei odoku n aza a na a kumbai le. A ukai ntogu mi iyum a nkāngā n le n na mi ushili tsa akina, m bulu tsu kokocilili, kobolo m mini mo tsulo'o. Aci o odoku a an aci a ikawu, n akina kpamu n kāngā n farinwuta a kutā a unā u le.

¹⁸Ndukpa n tatsu n nam pa ma, (n dādā akina n kāngā n farinwuta a kutā a unā wo odoku wa) a una tā vuza te te a kātsumā ka uma a tatsu a na i a aduniyan.

¹⁹A unā wo odoku u dā koci ba, amma ali n winja u le dem o kuforo uma. Winja u le wi tā an oko n aci a kuluma uma.

²⁰Amma uma a na a kpādāi kukuwā nu ndukpa n nan lo ali n gogo na a kāsakpa ulinga u gbani-gbani u le ba. A lya'i kelime n kucikpa wunlāi u gbani-gbani n amāli a na a luwāi n azurufa n azanariya, n iyum i shili. Da kpamu e she'wei o yoku n atali, nu ndāngā. Amāli a nam pa e ce ene ko a pana ko a wala ba!

²¹Uma a nam pa a kāsakpa munanai, ko kuya'an nkunu n na n la'i m gbani-gbani, ko tsugbani, ko uboki ba.

Kene 10

Kalingata n katagarda ke kenu

¹Da kpamu me enei kene, dā me enei kalingata ku utsura a kutā gadi. U shiyai keleshu u karā'akāi kaci kā ni an mayaga, n vukamba kpamu a kaci kā ni. Da āshi a ni a akanai an kannā, ene a ni kpamu an akina a na a dengai tsu nshukpu.

²U kani katagarda ke kenu ka na ki ubayuwu. U shamgbai n kune ku usingai ku ni a mala, n kune ku ugulā ku ni kpamu a idika.

³Da wo orukpoi n kalākātsu n kaca'a ka na ki ci izumgbi i ikawu. Ana wo orukpoi, dā akpanga e cindere a ushuki.

⁴Ana akpanga e cindere a ya'in kadanshi, dā n gitai kudana. Amma dā m panai kalākātsu gadi ka danai, “Sokongu mayin ili i na akpanga e cindere a a danai, katā vu dāna i dā ba.”

⁵Kalingata ka na ka shamgbai a mala kobolo n idika ya kā dengusai kukiye ku usingai ku ni a kubana gadi.

⁶Da u kucinai n kula ku K̄ashile, vuza na u tsu kuw̄a ba, n vuza na u ya'in gadi n idika m mala n ili i na yi punu dem, a na wi a kudansa ili i mayun. U danai, “K̄ashile ko kudoku ka vana kaṭa u yeve u ya'an ili i na u sheshei ba.

⁷Amma kalingata ke cindere ka lika baci kavana ka ni, K̄ashile ki ta a kuya'an ili i na yi ishi lo usokongi ali gogo na, uteku u na u danai agbashi a ni, eneki.”

⁸Da kaḷak̄atsu ka na ki gadi va ko doku ke d̄ekei mu kpamu: “Bana vi isa katagarda ka na a bayuw̄ai va, ka na Kalingata ka na ka shamgbai a mala kobolo n idika ki a kubana va.”

⁹Da m banai u kalingata ka, da n danai ni u neke mu katagarda ke kenu ka. Da u danai mu, “Dika katagarda ka kaṭa vu takuma ka'a. A un̄a u nu ki ta o kuyokpo ci ishigi, amma ki ta a kuya'an okono a katsuma ka nu.”

¹⁰N dikai katagarda ka na wi a kubana va, da n takumai ka'a. Da ko yokpoi ci ishigi a un̄a u va, amma ana n sodongi ka'a, da ka kukucikpa ko bonoi okono a katsuma ka va.

¹¹Dada a danai mu, “Mayun da vu sala kpamu gogo na ili i na K̄ashile ke sheshei kuya'anika uma a idika n abundai n umaci, aza a na i a kudansa kelentsu kakau, nu ngono raka.”

Kene 11

Ngan n re

¹Dada mi isai kalangu ka kugisanku, da K̄ashile ka danai mu, “Bana vi gisangu A'isa a Gbayin a K̄ashile n katalikalyuka, kaṭa vi kece uma a na i a kucikpa K̄ashile punu.

²Amma kaṭa vi gisangu ulanga u na wi lo pulai va a'isa va ba, adama a na n neke ta na lo va wa aza a na a kpaḍai kuneke adu nu mpa. I ta a kulya'a tsugono a likuci i va ali wotoi amangere n u re.

³Mi ta a kusuku ngan n re n va, aza a na a kudana kadanshi ka va ka mayun u uma. I ta a kuluka aminya a na a ukai adama a un̄amgbukatsuma, kaṭa a kana kudana uma kadanshi ka va a katsuma ka ayin kakpan ke te n amangatawenre n amangatatsu (1,260).”

⁴Ngan n re n na mi a kusala ukuna u kadanshi ka K̄ashile i ta kashani e kelime ka Vuzavagudu, vuza na wi a kulya'a tsugono tsa aduniyan a nam pa raka. Ele da o okpoi a na ndanga n zaitun n re n ashampatsu a nkuni e re de.

⁵Vuza na baci u cigai kuforo le, akina i ta a kuta punu a un̄a u le kaṭa a una irala i le. Nannai da K̄ashile ka kuna yaba dem vu na baci u cigai kuneke le usan.

⁶A katsuma ka ayin a na i a kudana uma kadanshi ka K̄ashile, wi ta e kuneke le utsura u na a sank̄a mini ma K̄ashile. A ciya ta kpamu utsura u na a kufuda kubonoko mini mo okpo mpasa, kaṭa a zuwa madukpa ma na baci a cigai dem ma kana kuneke uma a idika usan. I ta a kufuda kuya'an ili i nam pa a ayin a na baci de dem a cikalai.

⁷Ayin a na ngan n re ma o kotsoi kudana akaka e le, kaḍi ka na ku utai e kpenle ku zururu ka ki ta a kuya'an kuvon n ele. Wi ta a kulya'a le ali kata wu una le.

⁸I ta a kuvakangu even a ikyamba i le a uye u gbayin u likuci a ubuta u na a kutangi Vuzagbayin vi le ikusa a madanga ma atakaci.† Udeki u na e dekei likuci i nan lo “Sodom”† ko “Masar” u ya'an ta an kansa.

⁹Uma a idika dem, n umaci, n elentsu, n katsura feu i ta e kene even a ikyamba i nan lo. A kukaṣaḱpa vuza u cidangu le ba, sai a ya'an ayin a tatsu n kagimi.

¹⁰Uma a aduniyan raka i ta a kuya'an mazanga adama a na uma e re a nam pa a kuwa ta. I ta a kuya'an kadiva kata a tsula kune'e e nekenei, adama a na eneki e re a nam pa a zuwa ta uma o so'i atakaci n abundai.

¹¹Amma ana ayin a tatsu n kagimi a lazai, da Kashile ka tsuwankai eneki e re a nan lo ayinviki a wuma kparamu. Da a dengai a shamgbai kashani n ene e le, da yaba dem vu na we enei le u panai wovon kau.

¹²Da eneki e re a a panai kalakatsu ku utsura ku utai gadi a kudana, “Tawai gadi na!” Dada a dengai a kubana a Kashile punu a asuvu e eleshu, irala i le tamkparamu a idika a kinda le.

¹³Gogo va lo da idika i gbaḍai n utsura da kasaka ke te a katsuma ka asaka kupa dem punu a likuci ya a yikpai. Uma akpan e cindere a kuwai adama a kugbaḍa ki idika ku nan lo. Aza a na a buwai n wuma a panai wovon kau da e nekei Kashile ka na ki a idashi na de gadi tsugbayin.

¹⁴Atakaci e ire o kotso ta, amma a tatsu a yawa ta devu n kutawa.

Kavana ke cindere

¹⁵Da kalingata ke cindere ka likai kavana ka ni, da m panai alingata na de gadi a kuya'an kadanshi n kaca'a a kudana, “Kashile ka tsu n vuza na u zagbai adama a na wo okpo Kishi, wi ta n utsura u na u lya'a tsugono a idika dem, Kashile ki ta a kulya'a tsugono ali ayin a babu uteku.”

¹⁶Da nkoshi m gbara-gbara ele uma kamanga n aza a nashi a, ele na i idashi a akuba o tsugono a ubuta u te n Kashile, a kudangi ali a lya'i kayala da a cikpai ni.

¹⁷A danai, “Vuzavagudu Kashile Ubangari, vuza na wi n wuma gogo na, n ayin a de, ci cikpa wu ta a na vi o kuyotsongu utsura u gbayin u nu. Vi gitā ta de feu kulya'a tsugono.

¹⁸Uma a aduniyan i ta a wupa n avu, amma gogo na ayin a wupa a nu a yawa ta. Ayin a da a na va kuya'anaka akpisa afada, kata vu tsupa agbashi a nu. Vi ta a kutsupa eneki a nu n uma a cida† a nu, vi ta a kutsupa aza a na a panai wovon u kula ku nu raka, u gitā a vuza na u la'i n kenu ali a kubana u vuza na u la'i m gbayin. Kata vu una raka aza a na a tukai n koli a idika.”

¹⁹A'isā a Kāshile na de gadi a bayuwai, da a fudai e enei Akpati vu Uzuwakpaniṭ punu a asuvu. Da uladi u kanai kuya'an maru-maru n cigiriwi n kaca'a ka akpanga, n kugbada ki idika, m mini ma atali n abundai.

Kene 12

Vuka n vungu

¹Da me enei urotu u gbayin na de gadi, u na u nekei yaba dem mereve. Vuka vi yoku da vi lo, mayaga ma na u shiyai kpamu kanna ka'a. Ene a ni i ta ukiyangi a gadi vu wotoi. Wi ta kpamu n orolico n azangata kupa n e re a kaci ka ni.

²Limata i yawa yi ta devu, mballa n atakaci a aganda a limata kpamu a zuwa yi ta mashi.

³Gogo lo da me enei urotu u yoku gadi. Me enei vungu vu gbayin vi shili n aci e cindere n avana kupa. Kaci dem ki ta n orolico e kenu.

⁴Winja u ni u ronoi kazangata ke te a katsuma ka azangata a tatsu dem a gadi, da u taduki le a aduniyan. U shamgbai e kelime ka vuka ka adama a na u sodongu maku ma ni gogo lo a ayin a na baci u matsai.

⁵Da u matsai maku mo kolobo, ma na mi nu utsura raka ma lya'a tsugono n usudukpi a ubuta u uma a aduniyan raka. Amma da kalingata ka kikipatsai maku ma, da u bankai ni u Kāshile adama a na u dasangu a kakuba ko tsugono ka ni.

⁶Vuka va vu sumai da vu banai a kakamba a ubuta u na Kāshile ko fobusokoi ni. I ta a kulana yi de ali ayin kakpan ke te n amangatawenre n amangatatsu (1,260).

⁷Gogo lo da a gitai kuvon gadi: kalingata ka gbayin Mika'ilu n alingata a ni a shilikai n vungu, da vungu va n aza a ni feu a shamkpai vishili.

⁸Amma vungu va vi lya'a utsura u le ba, i ta na feu a kukasakpa yi n aza a ni o doku o yongo gadi ba.

⁹Da Mika'ilu n alingata a ni a taduki vungu vu nan lo a kubana a idika n aza a ni. Vungu vu nam pa ayi da vuza na u yongoi ali n ayin a mani-mani, ayi da vuza na feu e ci deke Kalijani ko Malyai. Ayi da vuza na u tsu yansa yaba dem kata u ya'an unushi.

¹⁰Dada m panai vuza yoku de gadi u danai n kalakatsu ka gbayin: "Gogo na Kāshile ka tsu ki ta a kisa uma a ni! Gogo na wi ta a kuya'an ulinga n utsura u ni, kata u lya'a tsugono an mogono! Gogo na Kishi ka ni ki ta o kuyotsongu utsura u ni wa aduniyan! Adama a na Kalijani ko doku ka shamgba a ubuta u Kāshile u tsu ba, u buwa a kusatangu itoku i tsu agbashi kanna n kayin ba. A taduku ta Kalijani pulai vu gadi!"

¹¹Uma a tsu a lya'a ta utsura u Kalijani adama a mpasa m Magiri ma, n akaka a Kāshile a na kpamu i a kudansa. A pana wovon wu ukpa ba.

¹²Ada vu na yi gadi raka ya'in mazanga. Amma ada vu na yi a idika n asuvu a mala yi ta o kuso'o atakaci kau. Na va dada adama a na Kalijani ka cipa ta wa da, u ya'an ta kpamu wupa kau adama a na u yeve ta ayin a gusa yi ta an wa shamgba."

¹³Ana vungu ve enei a taduki ni a idika, da u gitai kuguva vuka vu na vu matsai maku mo kolobo ma.

¹⁴Vuka va vi isai evelyu a kajimba ka gbayin adama a na u ciya u imkpa o kubono a ubuta u ni a kakamba. Adama a na ta de a kulana yi ali aya a tatsu n kagimi, vungu ta na wa kufuda wa ya'anka yi muna ba.

¹⁵Dada vungu vu cikpai mini da mo okpoi an kudolu ku na ka kulya'a vuka va, adama a na ma laza n ayi.

¹⁶Amma da idika i bankai vuka va: i bayuwai una u ni da i sodongi mini ma na vungu u cikpai va.

¹⁷Da vungu va vi ya'in wupa n vuka va kau, da u dengai kuya'an kuvon m muku n ni n na m buwai raka. Muku n ni ma ele da aza a na o tonoi wila u Kashile n aza na o tonoi akaka a na Yesu u yotsongushi.

¹⁸Dada vungu va vi shamgbai a kaina ka mala ka.

Kene 13

Kadi ka na ku utai a mala

¹A ubuta u kene u va, da me enei kadi a kuta a mala. Wi ta n aci e cindere n avana kupa. Kavana dem ki ta n oroliko e kenu gadi vi ni. Kaci dem a dana ta de kula ki ishikushi i Kashile

²Kadi ka nam pa ko yotso ta kanama, amma ene a ni an manama ma kakamba ma na e ci deke biya. Wi ta feu n una an u kawu. Vungu va vi nekei kadi ka utsura derere n u ni, n kakuba ko tsugono n tsugono kpamu.

³Kaci ke te ka kadi ka an kalana ku usan ka na ka yawai ku una yi, amma usan wa u tana ta de. Yaba dem a aduniyan u ya'in mereve ma kadi ma.

⁴Raka vi le a cikpai vungu va, vuza na u nekei kadi ka utsura u ni. Da feu a cikpai kadi ka da a danai, "Vuza wi lo tsu kadi ka nam pa ba! Vuza wi lo a kushilika n ayi kata u lya'a yi utsura ba."

⁵Kashile ka kasakpai kadi ka ka ya'an aradi n utsura u ni kata tsu nam pa u shika yi kpamu. Kashile ka kasakpa yi ta u ciya utsura u tsugono ali wotoi amangere n u re.

⁶Da u gitai kushika Kashile. U shikai feu kula ku Kashile, n ubuta u na wi o kuyongo, n aza a na i gadi raka.

⁷Kashile kpamu ka kasakpai ni u shilika n uma a ni kata u lya'a le utsura. E nekei ni feu utsura u na u la'i uma a idika dem, n umaci, n elentsu, n katsura feu.

⁸Yaba dem a aduniyan wi ta kucikpa yi, saidei aza a na a danai ula e le a Katagarda ka Aza a Wuma kafu a ya'an aduniyan. Katagarda ka nan lo ka Magiri ka'a ka na a unai.

⁹Vuza na wi n atsuvu dem u pana.

¹⁰Vuza na dem Kashile ke sheshei a kana, i ta a kukana yi. Vuza na dem Kashile ke sheshei a una n kotokobi, i ta a kuna yi. Ili i nam pa ya uma a Kashile a lulukpa, kata kparamu a ya'an n uneki u kadu.

Kadi ke ire

¹¹Dada me enei kadi ko yoku ku utai a idika. Wi ta n avana e re an a magari, da u ya'in kadanshi n kalakatsu ka vungu.

¹²Kadi ka nam pa ka ka shamgbai a ubuta u kadi ka iyain ka, da u ya'in ulinga n icu'u yu utsura u na kadi ka iyain ka ki n u da. N utsura u nam pa u da u tsu zuwa yaba dem vu na wi a aduniyan u cikpa kadi ka iyain ka, vuza na wi n usan wu ukpa u na u tana de.

¹³Kadi ke ire ka ka ya'in ili i mereve i gbagba'in. Ali u zuwai akina a uta gadi kata a tawa a aduniyan, uma e kene.

¹⁴Kashile ka kasakpai kadi ke ire ka ya'an ili i mereve a ashi a kadi ka iyain. Adama a ili i mereve i nam pa da u fudai u zuwai uma a aduniyan raka a puwanka. U zuwai le a ya'an kamali ka kadi ka iyain ka, vuza na a unai n kotokobi amma ko n nannai da u bonoi n wuma.

¹⁵Kashile ka kasakpai kadi ke ire ka zuwa kamali ka kadi ka iyain ka ko okpo n wuma, adama a na ka ya'an kadanshi kata ka zuwa le a una yaba dem vu na u iwain kutono yi.

¹⁶A gutsai uma raka a zuwa urotu e ekiye a usingai e le ko a acan, vuzagbayin ko vuza vi kenu, vuza vu uciyi ko vuza vu unambi, kagbashi ko vuza vi idashi i kaci ka ni.

¹⁷Aza a na i n urotu u nam pa koci ele da a kutsula ko e denge. Urotu u nam pa u da kula ku kadi ka ko lamba vu kula va.

¹⁸Sai vi n kuyeve kata vi yeve lamba vu kadi va! Amma vi baci n kuyeve gogo vi ta e kuyeve ili i nam pa. Lamba vi ni vu dada amangatawanti n amangatatsu n tali (666), lamba va kparamu vuza da.

Kene 14

Magiri n uma a ni

¹Dada me enei Magiri ma kashani a Kusan ku Sihiyona.† Uma a akpan amangatawun n akpan amangere n akpan a nashi (144,000) a shamgbai kobolo n ayi. Uma a nam pa a ele da aza a na a danai punu a acan n e le ula a Magiri a n Esheku a ni.

²M panai vuza a kadanshi a Kashile. Kalakatsu ka ni ki ta tsu na mini me ci yene n abundai ko kakpanga ka gbayin. Kaca'a ka uma n abundai ka'a a kuwa'a umolu kparamu.

³Da uma akpan amangatawun n akpan amangere n akpan a nashi (144,000) a shamgbai devu n kakuba ko tsugono ka, kobolo n ili i wuma i nashi, nu nkoshi m

gbara-gbara ma. I a kuya'an vishipa vu savu, babu vuza na u kuyeve vu da, sai ele koci. A katsuma ka uma a aduniyan raka, ele da aza a na a ciyai wishi.

⁴Ele da ali a na a kana kaci ka le a kpadai kuya'an tsugbani, adama a nannai i ta cida. O yongoi o kutono Magiri ma a ubuta u na baci u banai dem. Ele aza a Kashile a da kparamu n aza a Magiri; i ta ci ili ya avalinka i na e ci neke Kashile.

⁵A ci ya'an aluwa ba, i kparamu n unushi ba.

Alingata a tatsu

⁶Dada me enei kalingata ko yoku kau a kuya'an ci'imkpi gadi kau. Ayi a kubana kudana Arabali a Singai† a na i babu uteku wa aza a na i punu o kuyongo a aduniyan, kobolo n uma a idika dem, n umaci, n elentsu, n katsura feu.

⁷Da u dansai n kalakatsu kau u danai, “U galan ta i neke Kashile tsugbayin, kata i dansa tsu na tsugbayin ci ni ci. Adama a na ayin a yawa yi ta a na wa ya'anka uma a aduniyan afada. Nekei ni tsugbayin, adama a na ayi da vuza na u ya'in gadi n idika, mala n ubuta u na ashi a mini i a kuwa.”

⁸Dada kalingata ke ire ka imkpai gadi kau tsu ka iyain ka a kudana, “Likuci i gbayin i Babila† i yikpa ta! Na da likuci i na tsugbani ci le tsu zuwai idika raka yo okpoi ni nshinda. I ta adanshi u neke le ta ujari u tsugbani u ni, na wi ta ta na a kuzuwa Kashile ke neke le atakaci.”

⁹⁻¹⁰Da kalingata ka tatsu ko tonoi le, a kusala, “Uma a na i raka o kutono kadi n kamali ka ni, i ta a kuciya urotu u kadi wa a acan e le ko e ekiye e le. Kashile ki ta a kuzuwa le raka o so'o makyān ma wupa ma ni. Makyān ma nam pa a satara ma'a m mini ba, da Kashile a kaci ka ni u tsuwain ma'a a mata'an ma atakaci ma ni. Uma a nam pa i ta o kuso'o atakaci a kukula an farinwuta devu n alingata a cida a Magiri.

¹¹Akina a na e kuneke le atakaci a kusa'wa kukima ba. Ele na i a kucikpa kadi n kamali ka ni da kparamu i n urotu u kula ku ni, atakaci o kukotso we le ba, ko kenu.”

¹²Ili i na ili i nam pa yi a kudana i dada uma a Kashile e reme adu. Na ele da uma a na o tonoi wila u Kashile da o tonoi Yesu mayun.

¹³Da m panai kalakatsu ka zuva a kudana, “Dana ili i nam pa: Aza a mazanga a da, aza a na a kuwai punu a ubuta u kutono Vuzagbayin gogo na ali a kubana a uteku.” Ayinviki a Kashile a ushuki, “E, i ta a kuvuka adama a ulinga wa atakaci u le, kata arabali a ulinga u singai u le u tonole.”

Kukya'a ki ili i vikya'a a idika

¹⁴Da mi indanai, da me enei keleshu ka ari. Ili an vuma a idashi e keleshu ka. Wi ta n oroliko o tsugono a azanariya wa alai a kaci da u kana makaun ma alyu e kukiye ku ni.

¹⁵Da kalingata ko yoku kparamu kau ku utai a Alisa a Gbayin da u salai n kalakatsu kau u vuza na wi idashi e keleshu ka, “Gita kukana m makaun ma nu. Ili i na va kukana a idika gogo na i ge'we ta, gogo na ayin o kubolngu le a yawa ta.”

¹⁶Dada vuza na wi idashi e keleshu u ukai makaun ma ni da u kanai ili i vikya'la a idika ya.

¹⁷Dada me enei kalingata ke ire ka ku utai a Alisa a Gbayin na de gadi, wi ta feu m makaun ma alyu.

¹⁸Da kpmu kalingata ka tatsu, ka na ki n utsura wa akina, wu utai a ubuta u katalikalyuka. Kalingata ka nam pa ke dekei kalingata ke ire, da u danai, “Dika makaun ma alyu ma nu kata vu kana umaci wu ndanga wa punu a ashina a idika a, adama a na umaci u ni u ge'we ta.”

¹⁹Da kalingata ka ka ukai makaun ma ni punu a idika. U bolongi umaci wu ndanga wa, da u tsungi u da a ubuta u gbayin u na a kupisha le. Na da tsu na wupa u Kashile wi a ayin a na baci u takacikai aza a unushi.

²⁰Umaci wa a tsu pisha ta u da pulai vi likuci, da mpasa n tsuwain a ubuta u kupisha wa n abundai an kuyene ku na ku yawai ugadi meli amangatawenre (200) n ugavi u na u yawai devu n udashi u tawun.

Kene 15

Alingata nu ndukpa mu ukocishi

¹Da me enei urotu u gbayin u yoku na de gadi u na u nekei yaba dem ili i mereve. Alingata e cindere a kubana ndukpa n cindere mu ukocishi. A ayin a na baci Kashile ko kotsoi kutakacika uma nu ndukpa n cindere ma, wi ta a kukasakpa kuya'an wupa.

²Dada me enei ili i na yi an mala a kutasa an mindatsu ma na a urai ferere usatari n akina. Da kpmu me enei aza a na a lya'i utsura u kadi, vuza na a danai kula ku ni n lamba, n kamali ka ni. Ele kashani a ubon u mala ma mindatsu, a kubana umolu u na Kashile ke nekei le.

³Da a ya'in vishipa vu na Musa kagbashi ka Kashile, u ya'in n vishipa vu na Magiri ma ya'in, a danai, “Avu, Kashile Ubangari, vi ya'an ta ulinga u gbagba'in u mereve. Vi ta o tsugono a idika raka. Ili i na vi ya'in dem i mayun i da n yu uga'in kpmu.

⁴Yaba dem u kuneke wu ta tsugbayin, Vuzavagudu! Uma dem a kudana ta, ‘Vi ta n tsugbayin n utsura. Vuza cida wi lo ba, sai avu. Uma a aduniyan raka a kutawa ta kata a cikpa wu. Yaba dem we ene ta ili i yu usubi i na vi ya'in.’ ”

⁵⁻⁶Dada me enei de gadi, alingata e cindere a na i a kubana ndukpa n cindere ma a kutu punu asuvu o Mololo ma Cida† punu a Mavali ma Kashile. Yaba dem u ukai ntogu ma ari n na mi a kutasa, kobolo n kakashi ka kuminya ka azanariya ulapangi a makanga ma ni.

⁷Vuza te a katsuma ki ili i wuma i nashi ya i nekei kalingata dem kakpanu ka azanariya ka na ki tukpa n atakaci a gbayin a Kashile, vuza vu wuma ko wanai n ko wanai, a na a kutsungu a aduniyan.

⁸Da Mololo ma Cidā ma, ma shanai n kanga ka na ku utai a ubuta u tsugbayin n utsura u Kashile. Vuza wi lo u fudai u uwai a Mavali ma Kashile ma ba, sai a ayin a na ndukpa n cindere n na alingata e cindere a tukai va n kotsoi.

Kene 16

Akpanu a wupa u Kashile

¹Dada m panai kalakatsu kau a Alisa a Gbayin a kudana alingata e cindere a, “Banai i tsuwan akpanu e cindere a wupa u Kashile a aduniyan.”

²Kalingata ka iyain ka banai da ka tsuwain a aduniyan ili i na yi punu a kakpanu ka ni. Ajakata a gbani-gbani a na i nu mbala a kanai uma a na i n urotu u kadi wa, da kparamu a cikpai kamali ka ni.

³Kalingata ke ire ka tsuwain ili i na yi punu a kakpanu ka ni a mala, da mini ma mo okpoi ana mpasa n vuza na u kuwai, dada ili i wuma i na yi punu a mala ma dem i kuwai.

⁴Da kalingata ka tatsu ka tsuwain ili i na yi a kakpanu ka ni o ndolu kobolo n ashi a mini, da o bonoi tsu mpasa.

⁵Da m panai kalingata ka na ki a kulana mini ka danai, “Avu da Kashile ka Cida. Avu da Kashile ka na ki n wuma gogo na n ayin a de! U ga'an ta vi ya'anaka aduniyan afada tsu nam pa.

⁶Uma a gbani-gbani a tsuwan ta mpasa n uma a nu n eneki a nu. Adama a nannai vi nekei le mpasa o so'lo. I ta a kuciya ili i na i gal'in a ciya!”

⁷Da m panai kalakatsu ka utai a ubuta u katalikalyuka a kudana: “E, Vuzavagudu Kashile Mala'imili, tsu na vu ci neke uma a gbani-gbani atakaci mayun da n derere kparamu.”

⁸Dada kparamu kalingata ka nashi ka tsuwain kakpanu ka ni a kannu, da u kasakpai kannu ka kparai uma a aduniyan n usudukpi u ni.

⁹Da usudukpi wa abundai wa u bakulai yaba dem, da a shikai kula ku Kashile, vuza na u suki ndukpa n nan lo raka. Amma a iwain kukasakpa unushi u le kobolo n kucikpa tsugbayin tsu Kashile.

¹⁰⁻¹¹Kalingata ka tawun ka tsuwain kakpanu ka ni a kakuba ko tsugono ka kadi ka, da idika i na wi a kulya'a tsugono tsa yo okpoi n kayimbi. Uma a kanai kuluma ajivu e le n a kapatsai adama a ajakata a na i n a da va, mbala n le ma n la'a ta kadanshi. Amma a ya'ankai Kashile ka zuva unu u gbani-gbani da a kpadai kukasakpa kuya'an ku unushi.

¹²Kalingata ka tali ka tsuwain ili i na yi punu a kakpanu ka ni e kuyene ku gbayin ku Yufiriti adama a na mini ma na mi punu me dekpe gbende. Ili i nan lo i ya'an baci, kata ngono n kasana n ciya ubuta u na a uwa n osoji e le.

¹³Da me enei wunlai u gbani-gbani u tatsu tso opodo a kutā a unā u vungu va, unā u kaḍi ka iyain, kobolo n unā u kaḍi ke ire, vuza na wi keneki ka a'uwa.

¹⁴Wunlai u gbani-gbani† u nam pa wi tā n utsura u na a kuya'an ili i mereve. A banai wu ngono dem ma aduniyan, u bolongi le a ya'an kuvon n Kashile Mala'imili a kanna ka gbayin ka na u kuya'anka uma afada.

¹⁵Vuzavagudū u danai, “Zukai mayin! Mi tā lo a kutawā tsu na koboki ka tsu tāwā babu uyeve. Kashile ki tā a kuzuwaka vuza na u fobusoi ntogu n ni a kuvana mayin unasingai, adama a na u wala a ubutā u uma babu vuza kene ciyampa ci ni katā wo okpo n wono.”

¹⁶Dada wunlai u gbani-gbani wa u bolongi ngono ma a ubutā u te u na e ci deke Aramagedon n Ciyahuda.

¹⁷Da kalingata ke cindere ka tsuwain ili i na yi punu a kakpanu ka ni na de zuva. Kashile ka ya'in kadanshi n kalakatsu kau a kakuba ko tsugono ka ni a A'isa a Gbayin, u danai, “N kotso tā ili raka.”

¹⁸Da uladi u kanai kuya'an maru-maru n cigiriwi n kaca'a ka akpanga, n kugbadā ki idika n utsura ali u la'i uteku u na idika yi ishi i tsu gbadā a ayin a na uma i a aduniyan.

¹⁹Kugbadā ki idika ka ku batsai likuci i gbayin i Babila yo okpoi ugboku u tatsu. Likuci i yoku n abundai punu a aduniyan yo okpoi agali gbende-gbende. Kashile ka cibai n unushi u Babila raka, da u gutsakai ni u so'o makyan punu a mata'an ma na wupa u gbagba'in u ni wi.

²⁰Ana idika i gbadai nannai, da otogu nu nsasan dem n ni'wain.

²¹Mini ma atali a gbagba'in a kanai kuvara uma. Katali dem ki tā n amiki a na a yawai mudu amangatawun. Amma adama a na Kashile ke neke le tā atakaci n abundai ana u tsuwankai le mini ma atali, da a ya'ankai ni unā u gbani-gbani.

Kene 17

Kashakanlai n kaḍi

¹Da vuza te a katsuma ka alingata e cindere a na i n akpanu e cindere a u tāwāi wā va da u danai, “Tawā katā n yotsonku wu uteku u na a kutakacika kashakanlai ka na yaba dem u yevei, na va dada likuci i gbayin i na a ma'i devu nu ndolu mā abundai.

²Ngono ma aduniyan n ya'an tā tsugbani n ayi, ulinga u wono u ni kparamu wi tā an makyan ma na ma makai yaba dem a aduniyan.”

³A ubutā u kene kparamu Ayinviki a zuwai me enei, da kalingata ka dikai mu a kubana a kakamba. Ta de me enei vuka a idashi gadi vu kaḍi ka shili kadada. A dana tā de ili yi ishikushi i Kashile a ikyamba i kaḍi ya raka, wi tā kparamu n aci e cindere n avana kupa.

⁴Vuka va vu ukai ntogu n tsugono n na mi n ulima u kuyene n ushili kaḍaḍa. Da u ukai feu ili i tsuzogu ya azanariya, n atali i ikebe kau kakau nu nwaru mi ikebe.† E kukiye ku usingai ku ni wi ta ukani m mata'an ma azanariya ma na mi tukpa m makyān, na va ḍaḍa idabu n ulinga u kavama u tsugbani ci ni.

⁵A ḍana ta ḍe kula ku na ki ili yi usokongi a kucaṅ ku ni. Kula ku danai, “Mpa ḍa Babila vu utsura, anaḅu a ashakanlai raḅa n vuza na u gitai ulinga wi idabu raḅa a aduniyan.”

⁶Da me enei ashe vuka va vu so'lo ta mpasa n uma a Kashile, aza na a unai adama a na a ya'an ta mariki n Yesu. Ili i nam pa ya i zuwa yi ta wo okpoi vuza na makyān ma makai. Ana me enei ni ḍa n ya'in mereve.

⁷Da kalingata ka ke ecei mu, “Yi ḍai i zuwai ḍa vi ya'in mereve? Mi ta a kudana wu ili yu usokongi i vuka vu nam pa n kaḍi ka na u livanki, vuza na wi n aci e cindere n avana kupa.

⁸Kaḍi ka na ve enei gogo na va ki ishi ta n wuma, amma wi ta ukpa gogo na. U ya'an ta ḍevu an wa kutā e kpenle ku zururu kaḅa u bana a ubuta u na a kulangasa yi. Uma a na i idashi a aduniyan, aza a na Kashile ka kpaḍai kudana ula e le a Katagarda ka Aza a Wuma kafu a ya'an a aduniyan, i ta a kuya'an mereve raḅa e ene baci kaḍi ka. Wi ishi ta n wuma, gogo na wi ta ukpa, amma wi ta o kubono kparamu.

⁹“U ga'an ta vi ya'an n kaḍu ku ugboji kaḅa vi yeve ili i nam pa. Aci e cindere a a ḍaḍa nsasan n cindere n na vuka va vi idashi. Aci a feu ngono n cindere n ḍa.

¹⁰Ngono n tawun n yikpa ta ḍe, vuza tali ḍa wi o tsugono gogo na, vuza cindere tamkparamu kaḅa u tawa ba, amma tsugono ci ni tsa kuya'an megeshe kau ba.

¹¹Kaḍi ka na ki ishi n wuma, amma ḍa gogo na ki ukpa, ayi feu mogono ma'a ma kunlai. Wi ta a katsuma ko ngono n cindere ma, wi ta ta na a kubana a ubuta wu ukpa.

¹²“Avana kupa a na ve enei va, ngono kupa ḍa n na kaḅa n gitai kulya'a tsugono ba, amma i ta a kuciya utsura u na a kulya'a tsugono kobolo n kaḍi ka, viyum vi te koci.

¹³Dem vi le i ta a kushuku kuneke utsura u le n tsugono u kaḍi wa.

¹⁴I ta kuya'an kuvon m Magiri ma, amma wi ta a kulya'a utsura u le adama a na ayi ḍa Vuzagbayin va azagbagba'in raḅa m Mogono mo ngono. Uma a ni ele ḍa aza a na u ḍekei, n aza a na u zagbai, ḍa i o kutono yi tutu.”

¹⁵Ḍaḍa kalingata ka danai mu, “Nḍolu n na ve enei a ubuta u na kashakanlai ki idashi ya idika i ḍa, n umaci u uma n elentsu.

¹⁶Avana kupa n kaḍi ka na ve enei i ta a ku'iwān kashakanlai ka. I ta a kudika ili i na wi n i ḍa raḅa kaḅa a kasakpa yi koshombodi. I ta a kuwazala ikyamba i ni kaḅa akina o songu ili i na yo okpoi ni raḅa.

¹⁷Ngono kupa ma mi ta a kuya'an nannai adama a na Kashile ka zuwa le ta e sheshe kuya'an ili i na u cigai le a ya'an. Adama a nannai raḅa vi le i ta a kushuku kuneke

kadi ka utsura u le kata u lya'a tsugono. I ta o kutono kadi ka sai a ayin a na Kashile ka zuwai kusheshe ku ni raka ku shana cika.

¹⁸Vuka vu na ve enei va vu da likuci yu utsura i na mogono ma ni mi a kulya'a tsugono tsu ngono ma aduniyan raka.”

Kene 18

Unai Babila

¹Ana kene ku ukuna u vuka vu na vu kumbai kadi ka ku lazai, da me enei kalingata ko yoku a kucipa. Wi ta kpamu n utsura n kutashi ka abundai a kuta punu wa ni, da ka akanai aduniyan.

²Da u salai n utsura: “Likuci i gbayin i Babila i yikpa ta. Uma a buwa punu a idashi ba, saidei wunlai u gbani-gbani u da wi punu kakau. Kobolo nu nnu mu unata kakau n da mi punu o kuyongo.

³Aduniyan raka o so'lo ta makyān ma ni da ma makai le, makyān ma, ma dada kuciga kuya'an tsugbani n ayi. Ngono ma aduniyan dem n ya'an ta tsugbani n ayi, da aza a tsulaga dem a ciyai ikebe n abundai adama a na wi ta a kuciga ili n abundai.”

⁴Da kpamu m panai kalakatsu ko yoku gadi a kudana: “Utai punu a likuci i nan lo ya, uma a va, adama a na yo okpo aza a unushi uteku ci ni ba, adama a na ta lo ya kisa atakaci a na e kuneke yi.

⁵Unushi u ni wo okpo ta an kaginda ka gbayin ka na ka yawai ugadi ali a Kashile. Kashile kpamu ka cinukpa n unushi u na u ya'ansai ba.

⁶I ya'anka Babila atakaci uteku u na u ya'ankai uma a na a buwai. Mayun sai a tsupa yi nannai ali kure tsu na u ya'in. Sai i tsuwanka yi m makyān a mata'an ma ni ma na ma yawai kure utsura tsu na u nekei uma.

⁷U neke ta kaci ka ni tsugbayin da u ciyai ili i na wi a kuciga dem. Nekei ni atakaci n abundai kobolo n unambukatsuma. Da kpamu u cikpai kaci ka ni u danai, ‘N dasangu ta na, mpa vuka da mi a kulya'a tsugono. Mi n vali vu na va kukuwa mu ba, adama a nannai mi kushika adama a ni ba.’

⁸Adama a na vuka va vi ya'an ta aradi tsu nam pa, u buwa m megeshe ba, a na e kuneke yi atakaci nu mbala, n ukpa u uma a ni, n kambulu ka gbayin. Akina a da o kusongu yi raka adama a Kashile ka na ka kuya'anka yi afada, ki ta n utsura wi ili dem.”

⁹“Ngono ma aduniyan n na n ya'in tsugbani n ayi, da kpamu a ciyai uciyi adama a ni, i ta e kene kanga ku ulalau ka na ki o kulya'a Babila kata a shika n a namgbai kpamu atsuma adama a ili i nan lo.

¹⁰A shamgba ta da'in adama o wovon ta lo o so'lo atakaci a na wi o kuso'lo. I ta a kudana, ‘Ili ya yi ta n atakaci! Ili ya atakaci i da wa nu likuci i gbayin, likuci yu utsura i Babila, adama a na atakaci a nu a tawa ta a katsuma ka viyum vi te.’

- 11 “Aza a tsulaga tsa aduniyan dem i ta a kushika kata a namgba atsuma adama a ni, adama a na gogo na vuza wi lo a kutsula ili i na i e kudenge ba.
- 12 Ili i nam pa ya i dafa: azanariya, n azurufa, n atali a ikebe,† nu nwaru mi ikebe,† n akumbula kakau a na a gal'in, icu'u ya aminya a na i n ulima u kuyene n ushili kadafa, n ili i na a ya'in nu ndanga n na mi m magulani, kobolo n anga a agiwa a na e she'wei, nu ndanga mi ikebe, n iyum i shili, n iyum, n atali a kuma'a a ikebe kau,
- 13 n ili i magulani i na a ci ya'an ka kusa'an, n i na o tsu songu a katalikalyuka, n i na yi i kusukuya a ikyamba, m makyān, m mani'in, n kiya, n ilya, n anaka, nu nlala, n odoku n ekeke a ucanuku u le, n agbashi, n aza a na e remei a ubuta u kuvon.
- 14 “Da aza a tsulaga a danai vuka va, ‘Ili i singai i na vi a kutsan ki da dem i da i kotso ta, ili i na yi e kuneke wu tsuloboi dem i da i puwanka ta, vi o kudoku va ciya i da ba!’
- 15 “Aza a tsulaga a na a ya'in uciyi n ayi adama ili i ni i na i e kudenge i ta a kushamgba da'in, adama a na i ta a kupana wovon ta lo o so'o atakaci tsu na ayi wi o kuso'o. I ta a kushika kata a namgba atsuma.
- 16 I ta a kudana: ‘Ili ya atakaci i da ili i ya atakaci i da a kubana a likuci i gbayin! U ci yongo ta a kuluka akumbula a ni a na i buza n ulima u kuyene n ushili kadafa. U uka ta ili i tsuzogu ya azanariya, n atali a ikebe nu nwaru kakau.
- 17 A katsuma ka viyum vi te da a langasai uciyi u ni raka! ‘ ”Jagaba vu kpantsu ku gbayin n aza a ulinga a ni dem i ta a kushamgba da'in, kobolo n yaba dem vu na wi punu a nwalu a mala ma n aza a tsulaga ci ili i na a tsulai punu a kpantsu ka.
- 18 I ta a kushika kau ana enei kanga ku ulalau ka na ki o kusongu yi, ‘Likuci i yoku yi lo yu utsura uteku u nan lo ba!’
- 19 “I ta a kubukula kaci ke le n kayala adama a na o yotsongu unambukatsuma u le. Kata a dana: ‘Ili ya atakaci i da, ili ya atakaci i da a kubana a likuci i gbayin! Uciyi u ni u zuwa tsu ta raka tso okpoi aza a uciyi. Gogo na a katsuma ka viyum vi te da ili i nan lo dem i laza.’
- 20 Adfa vu na yi o kuyongo gadi vu Kashile, ya'in mazanga n abundai adama a na Kashile ko yokumo ta Babila raka. Uma a Kashile n azusuki n aza a na i eneki a ya'an mazanga. Adama a na Kashile ka ya'an ka yi ta de afada adama a ili i gbani-gbani i na u ya'ankai da.”
- 21 Da kalingata ku utsura ko yoku ka dikai katali ka gbayin ko yoku, an kutali ku kiya, da u vakangi ka'a a mala, da u salai: “Babila likuci i gbayin, ta Kashile ka kuna wu nannai uteku u na n vakangi katali ka! Uma o kudoku e kene likuci ya ba.
- 22 Vuza wo kudoku wa pana uma a kuwa'a umolu ba, ko nzubi n aza a ilikushi, vuza wo kudoku wa ya'an ulinga punu wa nu ba. Vuza wo kudoku wa pana izumgbi i kiya ba.
- 23 Vuza wo kudoku we kene kutashi ku makuni ku nu ba. Vuza wo kudoku wa pana kalakatsu ka vuka n vali a kuya'an yolo ba. Aza a tsulaga a likuci i nam pa ele da ishi

azagbagbal'in a lali uma a aduniyan n utsura dem. Tsuboci ci likuci i nam pa tsu doro ta uma a aduniyan raka.

²⁴Kashile ka takacika ta Babila adama a na a una ta uma a na i a kudansa kadanshi ka Kashile, n aza a na i raka uma a Kashile. E, ta nannai Babila, wu una ta uma a aduniyan n abundai.”

Kene 19

Uma a na i gadi a cikpai Kashile

¹A ayin a na kalingata ku utsura ko kotsoi kuya'an kadanshi, da m panai kaca'a ka uma n abundai na de gadi a kana kusala: “Cikpai Kashile! Wishi, n tsugbayin, n utsura u Kashile ka tsu u da!”

²Tsu na u ci neke uma a gbani-gbani atakaci mayun da n derere kpamu. U sheshe ta de tsu na u kuneke kashakanlai ka gbani-gbani atakaci, vuza na u zuwai uma a aduniyan a ya'an unushi a ubuta u kuya'an tsugbani n ayi. Kashile ka tsupa yi ta adama a na wu una yi ta agbashi.”

³Da kpamu a salai: “Cikpai Kashile! Kanga ku ulalau u na u songi likuci i gbayin ya ka dengai a kubana gadi ali uteku n uteku!”

⁴Nkoshi m gbara-gbara kamanga n aza a nashi a nan lo kobolo n ili i wuma i nashi ya a kudangi kucikpa Kashile, vuza na wi a idashi a kakuba ko tsugono. A danai, “Ta nannai! Cikpai Kashile!”

Kadiva ko yolo i Magiri

⁵Da m panai vuma vi yoku e medevile a kakuba ko tsugono ka, a kudana: “Ada uma raka, azagbagbal'in m muku dem, ada na yi a kucikpa Kashile raka danai ni, ‘Ci neke wu ta tsugbayin.’ ”

⁶Da m panai izumgbi i kabundai ka uma ka gbangam na de gadi o yoroli n kaca'a an mini ma na me ci yene n kurara n kakpanga ka gbayin. M panakai le a danai: “Cikpai Kashile! Adama a na Vuzavagudu, Kashile ka tsu Ubangari, ayi da Mogono!”

⁷Kasakpai ci ya'in mazanga n abundai. Ya'an ci cikpa tsugbayin ci ni! Adama a na kanna ka yawa ta ka na a kuya'an yolo i Magiri. Vuka vu savu vi ni vu fobuso ta de kaci ka ni adama a ka'a.

⁸Kashile ke neke ta de vuka vu nan lo va akumbula, a da i ta cida, a kutasa langu-langu.” (Akumbula a dada ili i singai i na uma a Kashile a ci ya'an.)

⁹Dada kalingata ka ka danai mu, “Dana ili i nam pa: Kashile ki ta e kuneke unasingai wa aza a na a ciyai a banuki le a ubuta u kadiva ko yolo i Magiri.” Kalingata ka kpamu ka danai, “Ili i na Kashile ka danai na mayun da.”

¹⁰Da n kudangi e kelime ka kalingata ka adama a na n cikpa yi, amma da u danai mu, “A! Kata vi cikpa mu ba! Mpa kagbashi ka'a tsu nu n tsa aza a na e nekei adu e le kpamu, aza a na i o kutono mayun raka i na Yesu wu utakai e keteshe. Cikpa

Kashile!” Ili i mayun i na Yesu wu utakai e keteshe i dafa i zuwai uma a fudai a danai uma kadanshi ka Kashile.

Vuza na u kumbai kodoku ka ari

¹¹Da me enei gadi u bayuwai, kodoku ka ari de kashani. Vuza na u kumbai kodoku ka e nei ta kula Mariki m Mayun. U ci ya'an ta afada a ni mejege n kuvon kpamu nannai.

¹²Ashi a ni a kakana a ubuta tsa akina, a kaci ka ni u ukai orolico o tsugono n abundai. A dana ta de kula a ikyamba i ni, amma ayi da koci vuza na u yevei ili i na kula ka ki a kudana.

¹³U ukai akumbula a na a rumbuki nu mpasa. Kula ku ni ku da “Kadanshi ka Kashile.”

¹⁴Osoji a Kashile a kumbai odoku a ari o kutono yi. A ukai akumbula a ari, cida-cida.

¹⁵Kotokobi ka alyu ka utai a una u ni, wi ta a kuya'an ulinga n ka'la adama a na u lya'la idika kakau n kuvon. Wi ta a kulya'la tsugono we le n kalangu ka viyum. Wi ta o kuyotsongu le wupa u gbayin u Kashile Ubangari a ubuta u kupisha umaci wu ndanga a ubuta u na a ci ya'an makyan.

¹⁶Punu a kuminya ku na a palai makuta ma ni a dana ta: MOGONO MO NGONO N VUZAVAGUDU VA AZAGBAGBA'IN.

¹⁷Da me enei kalingata kashani a kanna. Wo orukpoi n kalakatsu kau adama a asakali a na i a cilimkpi gadi: “Tawai! Gasai i lya'la ilikulya'la ya abundai i kadiva i na Kashile ki a kulansaka da!

¹⁸Tawai! Takumai even a ikyamba yi ngono, n i na anan jagaba a gbagba'in, kobolo n osoji, kobolo kpamu n odoku ali n aza a na a kumbai a da. Tawai! Takumai ikyamba i uma raka: agbashi kobolo n aza a na i agbashi ba, uma a na i azagbagba'in n aza a na i azagbagba'in ba!”

¹⁹Da me enei kadi ka kobolo nu ngono ma aduniyan raka, kobolo n osoji e le, o bolongi adama a na a ya'an vishili n vuza na u kumbai kodoku ka n osoji a ni.

²⁰Da a kanai kadi ka, kobolo n keneki ka a'uwa vuza vu na u ya'ankai ni ili i mereve. (U ya'an ta ili i mereve i nan lo adama a na u yansa aza a na i n urotu u kadi wa, da kpamu a cikpai kamali ka ni.) Kadi ka n keneki ka a'uwa ka, dem vi le a vakangi le n wuma a mala ma akina a na a tsu kula n farinwuta dem.

²¹Vuza na u kumbai kodoku ka da wu unai osoji e le raka n kotokobi ka na ka utai a una u ni. Da asakali a raka a takumai even a ikyamba ya ali atsuma e le a cuwai da o okpoi bafa-bafa.

Kene 20

Aya kakan ke te

¹A ayin a na vuza na wi ukumbi o kodoku ka ari ka u lya'i utsura u kadi wa, n keneki ka a'uwa ka, n osoji e le, da me enei kalingata a kuta gadi, wi ta a kubana vukani va amiki e kukiye ku ni, n kabayuwatsu ke kpenle ku zururu.

²⁻³Kalingata ka kana'i vungu vu gbayin va, koko ka mani-mani ka nan lo ka na feu e ci deke Kalijani ko Malya'i. U dikai vukani va da u shiyai Kalijani ka kpan-kpa'an. Dada u taduki ni e kpenle ku zururu. U gbagurai utsutsu u kpenle wa n kabayuwatsu ka na wi a kubana va, da u zuwai urotu u cirupa a utsutsu wa ta lo vuza wa bayuwa u da. Mayun da Kalijani ko yongo de ali aya kakpan ke te (1,000), adama a na u fuda u yansa uma a aduniyan ba. A ayin a na baci aya kakpan ke te a shanai, kalingata ka ki ta a kushikpa yi u ya'an ayin ukeci kparamu.

⁴Da me enei akuba o tsugono, aza a na kparamu i idashi de ele da aza a na Kashile ke nekei utsura a lya'a tsugono. Ele da akpisa a na irala i le a gbatyai aci adama a na a dansa ta akaka e Yesu n kadanshi ka Kashile. Uma a nam pa a cikpa kadi ko kamali ka ni ba, a isa kparamu urotu u ni a acan e le ko e ekiye e le ba. O doku o bonoi n wuma da a dasangi a akuba o tsugono, da a lya'i tsugono kobolo n Yesu ali aya kakpan ke te.

⁵Na va dada ugiti u na Kashile ka dengusai akpisa. (Akpisa a na a buwai a denga ba, sai a ayin a na aya kakpan ke te ka o kotsoi.)

⁶Aza a na Kashile ka dengusai ukpisa a ayin a nam pa i ta a mazanga mayun; ele uma a ni a da. I a kuna le a mala ma akina a na a tsu kula n kanga ka farinwuta ba, dada ukpa u ire. Amma i ta a kuya'anka Kashile tsugbashi n Kishi ku Uzagbi ka ni an anan ganu, kata a lya'a tsugono n ayi ali aya kakpan ke te (1,000).

Kashile ka lya'i utsura u Malya'i

⁷⁻⁸Aya kakpan ke te a o kotso baci, kalingata ka ki ta a kukasakpa Malya'i mu uta a ubuta u na wi ushiyi, kata wu uta u yansa uma a na i uvishuwi a aduniyan kpakuru. Idika i nam pa i da e ci deke Gogu m Mogogu. Malya'i mi ta o kubolngu le raka a ubuta u na a kuya'an kuvon. I ta a kuyimkpa n abundai ali vuza wa kufuda we kece le ba.

⁹E pecuki vishuwi a aduniyan da a kambuki ubuta u uma a Kashile, dada likuci i na u cigai. Amma da akina utai gadi da a unai le.

¹⁰Da a vakangi de kadi n keneki ka a'uwa ka a mala ma akina a na a tsu kula n kanga ka farinwuta, da a vakangi kparamu Kalijani,† vuza na u yansai uma a nam pa raka. Akina a i ta a kuzuwa dem vi le a takacika kannan kayin ko wanai.

Afada a ukocishi

¹¹Dada me enei kakuba ko tsugono ka ari ka na ki wanshi, da me enei vuza na u dasangi a ka'a. Ana wu utai, da idika n gadi a lazai, babu vuza na u doku we enei le.

¹²Da feu me enei akpisa raka a kashani e kelime ka kakuba ka nan lo, azagbagba'in n aza e kenke'en. Da a bayuwai atagarda a ubuta u na a danai ili raka i na yaba dem u ya'in. Da kparamu a bayuwai katagarda ka aza wuma. A ya'ankai akpisa raka afada derere n ulinga u na a ya'in, uteku u na a danai a atagarda a.

¹³Da aza a na a kuwāi a mala a banai dā a shamgbai e kelime ka kakuba ka adama a na Kāshile ka ya'anka le afada. Ukpā n Ubutā wu Ukpisā a utākai n akpisā a na i punu we ele, dā Kāshile ka ya'ankai le afada derere n ulinga u na a ya'in.

¹⁴Dadā a vakangi Ukpā n Ubutā wu Ukpisā a mala ma akina. (Mala ma akina ma dadā ukpā u ire.)

¹⁵Vuza na baci de dem kātā a dānai kula ku ni a Katagarda ka Aza Wuma ba, a vakangi ni a mala ma akina.

Kene 21

Gadī vu savu n idīka i savu

¹Ana kene ku Kāshile ku ukuna wa afada ku lazai, dā me enei gadī vu savu n idīka i savu. Gadī vu cau n idīka i cau a puwānkā tā, mala kpamu ma buwa lo ba.

²Da me enei Likuci i Cidā i na Kāshile kā suki i dādā Urishelima† vu savu, i dā a kutā gadī vu Kāshile a kucipā a idīka. Likuci i savu ya yi tā an vuka vu savu vu na a kabānki amila e kujeleke, u fobuso tā adama a na u cina vali vi ni vu na u kolo.

³Da m panai vuza yoku e medevile dē gadī vu kakuba ko tsugono, a kudana, “Gogo na kpa'a ku Kāshile ku shana tā n uma! Wi tā a kudāngū n uma a ni, ele kpamu i tā o kokpo uma a ni. Kāshile n kaci kā ni wi tā o kuyongo n ele. Kātā kpamu wo okpo Kāshile ke le.

⁴Wi tā kpamu a kura le kujilya ku na ki a āshi e le dem. Vuza wi lo kpamu o kudoku wā kuwā ba. Vuza wi lo o kudoku wa ya'an unāmbukātsumā ba, ko māshi a kupana mbāla n yoku ba. Ili i kuku dem i laza tā.”

⁵Vuza vi idāshi a gadī vu kakuba va u danai, “Inda! Mi tā o kubonoko ili dem i savu!” Da u danai mu, “Dana ili i nam pa ya, adama a na ili i nam pa ya mayun dā i dā i kuzuwaka utsura.”

⁶Da u doku u danai, “N ya'an tā dē ili i nam pa dem! Mpa dā Alfa n Omega.† Dadā feu, mpa dā Ugiti n Ukocishi. Mi tā e kuneke yaba dem vu na wi n kakuli mini mo kuso'o dē a ubutā u na kashi kā mini ma wuma mi a kutā. Ele a kutsupa ili ba.

⁷Aza a na a lya'i i tā a kisa ili i nam pa wā vā: Mi tā o kokpo Kāshile ke le, ele tamkpamu o okpo muku n vā.

⁸Amma uma a nam pa dem i tā a ku'luwa a mala ma akina ma na mā tsu kulā n kanga kā farinwuta dem: Owovoni, n aza a na a kasākpai kutono mu, n aza a na o bonokoi kaci ke le ili yu unata adama a unushi u na a ci ya'ansa, n aza a magalāka, n aza a tsugbani, n aza a nkunu, n aza o kutono amali, n aza a aluwa raka. Na va dadā ukpā u ire.”

Urishelima vu savu

- ⁹Da kalingata ka banai wā vā dā ka danai mu, “Tono mu, mi t̄a o kuyotsongu wu vuka vu savu vu Magiri va.” (Kalingata ka nam pa ayi dā vuza te a k̄atsuma ka aza e cindere a na a b̄anai akpanu e cindere a na i nu ndukp̄a n cindere o ukocishi.)
- ¹⁰Da Ayinviki a K̄ashile o tonoi nu mpa dā kalingata ka d̄ikai mu a kubana a kusan ku na ku la'i n ugadi tile-tile. Da u yotsongi mu Likuci i Cidā i na K̄ashile k̄a suki, i dāda Urishelima, a kuta gadi.
- ¹¹Da likuci ya i shanai n tsugbayin tsu K̄ashile dā ya akanai n kutashi ku uladi ki ili yu ushili m mini mā avuku tsa atali a ikebe,† an mindatsu ma na a urai ferere e kene ugboku u re dem.
- ¹²Mashilya mu utsura n ugadi k̄au a kanzakai i dā. Mi t̄a n utsutsu kupa n u re, utsutsu dem wi t̄a n kalingata† a kinda u dā. A utsutsu wa dā a d̄anai dē ula u umaci kupa n u re wa aza a Israila, kula ku te dem a utsutsu wa.
- ¹³Kakambu dem ki t̄a n utsutsu u tatsu: U tatsu a kasana, u tatsu gadi, u tatsu daka, u tatsu kpmu a k̄alivi.
- ¹⁴A ma'a t̄a mashilya a ubirini a gadi va atali a gbagbalin kupa n e re. A katali dem a dāna t̄a kula ku vuza te a k̄atsuma ka azusuki kupa n aza e re a Magiri a.
- ¹⁵Kalingata ka na ki a kadanshi nu mpa, dā u k̄anai kalangu ka na a ya'in n azanariya, adama a na u gisanku likuci ya n ka'a, n utsutsu m mashilya mā ni dem.
- ¹⁶Ana u gisanki, dā u cinai adanshi akpati dā. Ugadi wa akambu, n kashani, n wanshi u ni dem u te u dā: Ugisanki wa r̄ak̄a meli k̄akpan ke te n amangatawantawun (1,500).
- ¹⁷Da kalingata ka ka gisanki mashilya ma, tsu na vuma u kugisanku wanshi, dāda udashi amangatawenre n kupa n u t̄ali (216).
- ¹⁸A ma'a t̄a mashilya ma n atali a na i a kutasa langu-langu adanshi akina a shili a dā kobolo m mini mā avuku. Ili dem a likuci ya a ya'an t̄a i dā n azanariya mayin a na i cida ali kutashi ku ut̄ai adanshi akina a dā a kakana a mindatsu ma.
- ¹⁹⁻²⁰A ma'lakai n atali icu'lu kakau kupa n e re, dem vi le atali a ikebe a dā. O yoku a shili, o yoku kpmu an mini mo tsulo'o, o yoku an mini mā avuku, o yoku kpmu bulu an kokocilili.
- ²¹A b̄ayantsu a utsutsu kupa n e re a i t̄a ana nwaru mi ikebe. Utsutsu dem a ya'an t̄a u dā m mawaru me te koci. Baya vu na vi punu a asuvu a likuci a a ya'an t̄a vu dā n azanariya a na i n tsuloboi ali a kakana n kutashi langu-langu tsu na mindatsu mi.
- ²²Mpa n sa'wa kene A'is̄a a Gbayin a likuci ba, adama a na Vuzavagudu K̄ashile Ubangari m Magiri ma o okpoi tsu A'is̄a a Gbayin a nan lo.
- ²³Likuci i nan lo ya kuciga kanna ko wotoi adama a na ya akana ba, adama a na tsugbayin tsu K̄ashile tsu akana t̄a dē, dā kpmu Magiri ma akanai tsu na makuni ma tsu akana.

²⁴Uma raka a aduniyan i ta o kuyongo n kutashi ku na ka kakana a likuci ya. Ngono mi ta a kubanka de uciyi le.

²⁵A bayantsu a likuci a o ci yongo ta ubayuwi ayin tutu. A tsu bayangu a da ba, adama a na kayin ki de a ubuta wa ba.

²⁶I ta a kutuka n uciyi wa aduniyan kobolo n ili i singai i uma a likuci ya.

²⁷A tsu kasakpa ili i gbani-gbani i uwa punu, ko aza a na a ci ya'an ili i wono, ko aza a na a ci ya'an aluwa a uwa de ba. Amma aza a na ula e le i udani a Katagarda ka Aza a Wuma ka Magiri, ele da a tsu uwa punu.

Kene 22

Kuyene ku na ku ci neke wuma

¹A ayin a na kalingata ka ko yotsongi mu likuci i savu, da u yotsongi mu kudolu ku na ki m mini ma na me ci neke wuma. Ku da a kutasa an mindatsu ma na a urai ferere e kene ugboku u re dem. Ku da e kuyene a kuta a kakuba ko tsugono a ubuta u na Kashile ki idashi m Magiri.

²Ku da e kuyene kpamu e mere ma baya vi likuci va. Ndanga n na n tsu matsa umaci n abundai u na u ci neke wuma m gbonguroi a apashi e re dem o kudolu ka. A tsu matsa ta ali kupa n kure a kaya, na lo dada kute dem o wotoi. Uma a aduniyan a ci ya'an ka ta avuku e le aguma.

³Babu ili i na Kashile ka ya'ankai unu u gbani-gbani i kufuda ya shamgba punu a likuci ya. Kakuba ko tsugono a ubuta u na Kashile ki idashi m Magiri ma ta punu ki a likuci ya, kata agbashi a ni a ya'an ka yi tsugbashi.

⁴I ta e kene ashi a Kashile kata u dana kula ku ni a acan e le.

⁵Kayin ko kudoku ka ya'an kpamu ba. A kuciga kutashi ku makuni ko ku kanna ba, adama a na Vuzavaguđu Kashile wi ta e kuneke le kutashi. Kata a lya'a tsugono ali ayin a babu uteku.

Kutawa ku Yesu

⁶Da kalingata ka danai mu, “Kadanshi ka nam pa mayun da ki ta kpamu kuzuwaka utsura. Da Vuzavaguđu Kashile, vuza na u ci neke eneki Ayinviki a ni, u suku ta de kalingata ko yotsongu agbashi a ni ili i na i kutawa babu megeshe.”

⁷Yesu† u danai, “Ada panai! Mi ta lo o kubono gogo'o. “Katagarda ka nam pa ka dana tsu ta ili n abundai adama a ili i na yi lo a kutawa m megeshe ba. Kashile ki ta a kuzuwaka uma unasingai aza a na o tonoi ili i nam pa ya.”

⁸Mpa da Yahaya, vuza na u panai da kpamu we enei ili i nam pa ya n ashi a va. Ana n kotsoi kupana n kene le raka, da n kudangi e kelime ka kalingata ka na ko yotsongi mu ili i nam pa ya adama a na n lya'aka yi kayala.

⁹Amma da u danai mu, “A!a! Kaṭa vu lya'aka mu kayala ba! Mpa kagbashi ka'a tsu nu, n aza a nu eneki, kobolo n aza a na o tonoi kadanshi ka na ki punu a katagarda ka nam pa. Cikpa Kaṣhile!”

¹⁰Da u danai mu, “Kaṭa i kpada uma kuyeve ili i na a danai a katagarda ka nam pa a ukuna wi ili i na i kutawa gogo na m megeshe kpamu ba. A ayin a na ili i nam pa i kuya'an i ta lo a kutawa gogo'o.

¹¹Sai ayin a nan lo a yawai, uma a na i a kuya'an kagbani-gbani i ta a kulya'a kelime n kuya'an, uma a na kpamu i a kuya'an ili i wono a lya'a kelime n kuya'an ili i nan lo. Aza a na kpamu i a kuya'an kasingai a lya'a kelime n kuya'an, aza a na kpamu i cida a suma kuya'an kagbani-gbani.”

¹²Yesu u danai kpamu, “Ada panai! Mi ta o kubono babu megeshe. Mi ta o kubono adama a na ko n neke uma dem katsupu ko n neke le atakaci adama a ili i na a ya'in.

¹³N zuwa ta ili raka i ya'an, da n zuwai ili raka a kubana uteku. Mpa da Alfa n Omega.† Dada feu, mpa da Ugiti n Ukocishi.

¹⁴“Kaṣhile ki ta a kuzuwaka aza a na a za'i aminya e le cida unasingai, adama a nannai a fuda a lya'a umaci wu ndanga n na n ci neke wuma kata a fuda a wala n utsutsu wa ali a uwa a likuci ya.

¹⁵Amma i ta a kusanka uma a nam pa ku'uwa a likuci ya: aza a na o bonokoi kaci ke le de ili yi nshinda n unushi u na a ya'in, kobolo n aza a na a ya'in nkunu, n aza a tsugbani, n aza a magalaka, n aza a na i o kutono amali, kobolo n yaba dem vu na u tsu dansa a'uwa.

¹⁶“Mpa Yesu, n suku ta kalingata ka va ke neke da akaka a kubana wa aza o Kutoni n abundai. Mpa da akaya m matsukaya o Mogono Dawuda.† Mpa da Kazangata ka na ka tsa akana m kpasani.”

¹⁷Ayinviki a Kaṣhile n vuka vu savu va a danai, “Tawa!” Vuza na u panai dem u dana, “Tawa!” Vuza na dem wi n kakuli, kasakpa u tawa, vuza na kpamu u cigai kasakpai ni u dika kune'le ku gbani ku mini ma wuma.

Kukotsoso

¹⁸Mpa, Yahaya, n ronoi atsuvu a yaba dem n utsura, vuza na u panai akaka a ukuna wi ili i na yi a nwalu gogo na, kobolo n i na kpamu yi lo a kutawa tsu na n danai a katagarda ka nam pa: Vuza na baci u doki punu ili a ubuta wa akaka a nam pa, Kaṣhile ki ta o kudoku yi atakaci. Wi ta a kuya'an ka yi atakaci nu ndukpa n cindere n na n ya'in kadanshi ke le punu a katagarda ka nam pa.

¹⁹Vuza na baci u takpai ili punu a ubuta wa akaka a katagarda ka nam pa, Kaṣhile ki ta a kusanka yi kuciya unasingai u na a ya'in kadanshi punu a katagarda ka nam pa. Kaṣhile ki ta feu a kusanka yi kulya'a umaci u madanga ma na me ci neke wuma, kata ayi Kaṣhile u sanka vuma vu nan lo kuyongo a likuci i cida ya.

²⁰Yesu, vuza na u danai ili i nam pa ya mayun dā, u danai, “E, kutawā ku vā ki m megeshe ba.” Ta nannai. Tawā u Vuzagbayin Yesu!

²¹Yalan Vuzagbayin Yesu u yotsongu dā rākā kasingai kā ni ka gbayin. Ta nannai.

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira
2021, Vitória/ES - Brasil